

Mattheüs

Geschreven door de discipel en apostel Mattheüs (zie 9:9; 10:3), tussen de jaren 45 en 70, mogelijk vanuit Palestina (of Antiochië?), waarschijnlijk aan Joodse christenen. Blijkens de openingswoorden is het Mt erom te doen Jezus voor te stellen als de Messias, de Zoon van Abraham en de Zoon van David, Degene in Wie de beloften en profetieën vervuld zijn, de Emmanuel ('God met ons') van God gekomen, te midden van zijn volk, waar Hij de tekenen verricht die zijn messiaschap bewijzen en het koninkrijk der hemelen op aarde aankondigt. Het is dus een passende overgang van het Oude naar het Nieuwe Testament.

Mattheüs 1

Geslachtsregister van Jezus Christus - Lk 3:23-38

¹ Geslachtsregister van Jezus Christus, Zoon van David^a, Zoon van Abraham^b. ² Abraham verwekte Izaäk, en Izaäk verwekte Jakob, en Jakob verwekte Juda en zijn broers^c; ³ en Juda verwekte Perez en Zera bij Thamar; en Perez verwekte Hezron, en Hezron verwekte Ram^d, ⁴ en Ram verwekte Aminadab, en Aminadab verwekte Nahesson, en Nahesson verwekte Salmon, ⁵ en Salmon verwekte Boaz bij Rachab; en Boaz verwekte Obed bij Ruth; en Obed verwekte Isaï^e, ⁶ en Isaï verwekte David, de koning^f. En David verwekte Salomo bij de [vrouw] van Uria^g; ⁷ en Salomo verwekte Rehabeam, en Rehabeam verwekte Abia, en Abia verwekte Asa, ⁸ en Asa verwekte Josafat, en Josafat verwekte Joram, en Joram verwekte Uzzia, ⁹ en Uzzia verwekte Jotham, en Jotham verwekte Achaz, en

1:1 ^a David
1 Kr 17:11.

1:1 ^b Abraham
Gn 22:18.

1:2 ^c broers
Gn 21:3; 25:26;
29:35.

1:3 ^d Ram
Gn 38:29,30;
Ru 4:18,19;
1 Kr 2:4,5,9.

1:5 ^e Isaï Ru 4:17-
22; 1 Kr 2:1-12.

1:6 ^f koning
1 Kr 2:13-15.

1:6 ^g Uria
2 Sm 12:24.

Achaz verwekte Hizkia, ¹⁰ en Hizkia verwekte Manasse, en Manasse verwekte Amon, en Amon verwekte Josia^h, ¹¹ en Josia verwekte Jechonia en zijn broersⁱ ten tijde van de wegvoering naar Babel^j. ¹² En na de wegvoering naar Babel verwekte Jechonia Sealthiël; en Sealthiël verwekte Zerubbabel, ¹³ en Zerubbabel^k verwekte Abiud, en Abiud verwekte Eljakim, en Eljakim verwekte Azor, ¹⁴ en Azor verwekte Zadok, en Zadok verwekte Achim, en Achim verwekte Eliud, ¹⁵ en Eliud verwekte Eleazar, en Eleazar verwekte Matthan, en Matthan verwekte Jakob, ¹⁶ en Jakob verwekte Jozef, de man van Maria, uit wie Jezus is geboren, die Christus wordt genoemd^l.

¹⁷ Al de geslachten dus van Abraham tot David zijn veertien geslachten, en van David tot de wegvoering naar Babel veertien geslachten, en van de wegvoering naar Babel tot Christus veertien geslachten.

Geboorte van Jezus Christus - Lk 2:1-7

¹⁸ De geboorte van Jezus Christus nu gebeurde zo: Toen zijn moeder Maria met Jozef ondertrouwd was^m, bleek zij, voordat zij waren samengekomen, zwanger te zijn uit [de] Heilige Geestⁿ. ¹⁹ Daar nu Jozef, haar man, rechtvaardig was en haar niet openlijk te schande wilde maken, was hij van plan haar in het geheim te verstoten. ²⁰ Terwijl hij echter deze dingen overdacht, zie, een engel van [de] Heer^A verscheen hem in een droom en zei: Jozef, zoon van David, wees niet bang uw vrouw Maria tot u te nemen, want wat in haar is

^A **1:20** ‘Heer’, zonder lidwoord in het Gr., duidt hier, zoals dikwijls in het N.T., de naam Jahweh aan.

1:10 ^h Josia
1 Kr 3:10-14

1:11 ⁱ broers
1 Kr 3:15,16.

1:12 ^j Babel
2 Kn 24:12-16;
2 Kr 36:10; Jr 27:20.

1:13 ^k Zerubbabel
1 Kr 3:17-19;
Ea 3:2.

1:16 ^l genoemd
27:17,22.

1:18 ^m was
Lk 1:27.

1:18 ⁿ Geest
Lk 1:35.

verwekt, is uit [de] Heilige Geest. ²¹ Zij nu zal een Zoon baren, en u zult Hem de naam Jezus^B geven^o, want Hij zal zijn volk behouden van hun zonden^p.

²² Dit alles nu is gebeurd, opdat vervuld werd wat door [de] Heer gesproken is door middel van de profeet, die zei: ²³ ‘Zie, de maagd zal zwanger worden, en een Zoon baren, en men zal Hem de naam Emmanuël geven’^q, dat is vertaald: God met ons^r. ²⁴ Toen Jozef nu uit de slaap was ontwaakt, deed hij zoals de engel van [de] Heer hem had bevolen en nam zijn vrouw tot zich. ²⁵ En hij had geen gemeenschap met haar, totdat zij een Zoon gebaard had; en hij gaf Hem de naam Jezus^s.

1:21 ^o *geven* 1:25;
Lk 1:31; 2:21.

1:21 ^p *zonden*
Hd 4:12.

1:23 ^q *geven*
Js 7:14.

1:23 ^r *ons*
Js 8:8,10 LXX.

1:25 ^s *Jezus* 1:21;
Lk 1:31; 2:21.

Mattheüs 2

Het bezoek van de wijzen

¹ Toen nu Jezus was geboren in Bethlehem in Judéa^t, in [de] dagen van koning Herodes^u, zie, wijzen^c uit [het] oosten kwamen naar Jeruzalem² en zeiden: Waar is de koning der Joden die geboren is? Want wij hebben zijn ster gezien in het oosten en zijn gekomen om Hem te huldigen^d.

³ Toen nu koning Herodes dit hoorde, werd hij ontsteld en heel Jeruzalem met hem; ⁴ en hij liet alle overpriesters en schriftgeleerden van het volk bijeenkomen en deed bij hen navraag waar de Christus geboren zou worden. ⁵ En zij zeiden tot hem: In Bethlehem^v in Judéa; want zo is er geschreven door de profeet: ⁶ ‘En u, Bethlehem, land van Juda, bent zeker niet [de] geringste onder de vorsten van Juda; want uit u zal een leidsman voortkomen^w, die mijn volk Israël zal hoeden^x’.

⁷ Toen riep Herodes in het geheim de wijzen en onderzocht bij hen nauwkeurig de tijd van het verschijnen van de ster; ⁸ en hij zond hen naar Bethlehem en zei: Gaat heen en vraagt nauwkeurig naar het kind; en als u het vindt, bericht het mij, opdat ik ook kom om het te huldigen. ⁹ Zij nu hoorden de koning aan en gingen weg; en zie, de ster die zij in het oosten hadden gezien, ging voor hen uit, totdat zij kwam en boven de plaats bleef staan waar het kind was. ¹⁰ Toen zij nu de ster zagen, verheugden zij zich met zeer grote

C 2:1 Lett. ‘magiërs’; dat waren Perzische priesters, die zich met natuur- en sterrenkunde bezighielden.

D 2:2,11 Elders ‘aanbidden’.

2:1 ^t *Judéa*
Lk 2:4-7.

2:1 ^u *Herodes*
Lk 1:5.

2:5 ^v *Bethlehem*
Jh 7:42.

2:6 ^w *voortkomen*
Mi 5:1.

2:6 ^x *hoeden*
2 Sm 5:2; 1 Kr 11:2;
Mi 5:3.

vreugde. ¹¹ En toen zij het huis waren binnengegaan, zagen zij het kind met Maria, zijn moeder, en zij vielen neer en huldigden^D het^y; en zij openden hun schatten en boden het geschenken^E aan: goud, wierook en mirre. ¹² En toen zij in een droom een Goddelijke aanwijzing ontvangen^F hadden^z om niet naar Herodes terug te keren, vertrokken zij langs een andere weg naar hun land. ¹³ Toen zij nu waren vertrokken, zie, een engel van [de] Heer verscheen in een droom aan Jozef en zei: Sta op, neem het kind en zijn moeder mee en vlucht naar Egypte, en wees daar totdat ik het u zeg; want Herodes zal het kind zoeken om het om te brengen. ¹⁴ En hij stond op, nam het kind en zijn moeder 's nachts mee en vertrok naar Egypte. ¹⁵ En hij was daar tot de dood van Herodes; opdat vervuld werd wat door [de] Heer gesproken is door middel van de profeet, die zei: 'Uit Egypte heb Ik mijn Zoon geroepen'^a.

¹⁶ Toen werd Herodes, daar hij zag dat hij door de wijzen was misleid, zeer toornig; en hij zond [knechten] en doodde alle jongens die in Bethlehem en in het hele gebied daarvan waren, van twee jaar en daaronder, overeenkomstig de tijd die hij bij de wijzen nauwkeurig onderzocht had. ¹⁷ Toen werd vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia, die zei: ¹⁸ 'Een stem is in Rama gehoord, geweend en veel geklaag: Rachel die haar kinderen beweende, en zij wilde niet getroost worden, omdat zij niet [meer] zijn'^b.

^E 2:11 Of 'offergaven'.

^F 2:12 Of 'een Godsspraak, een Goddelijk antwoord ontvangen'; in het Gr. één woord (vgl. vs. 22; Lk 2:26; Hd 10:22; Hb 8:5; 11:7; 12:25).

2:11 ^y het
Ps 72:10, 11, 15;
Js 60:6.

2:12 ^z hadden 2:22.

2:15 ^a geroepen
Hs 11:11.

2:18 ^b zijn *Jr 31:15.*

¹⁹ Toen nu Herodes was gestorven, zie, een engel van [de] Heer verscheen in een droom aan Jozef in Egypte ²⁰ en zei: Sta op, neem het kind en zijn moeder mee en ga naar het land Israël; want zij die het kind naar het leven stonden, zijn gestorven. ²¹ En hij stond op, nam het kind en zijn moeder mee en kwam in het land Israël. ²² Toen hij echter hoorde dat Archelaüs koning over Judéa was in de plaats van zijn vader Herodes, was hij bang daarheen te gaan; en toen hij een Goddelijke aanwijzing in een droom ontvangen^F had^c, vertrok hij naar de streken van Galiléa, ²³ en kwam en woonde in een stad, Nazareth^d geheten; opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeten dat Hij Nazoreeër^G zou worden genoemd.

^F 2:22 Of ‘een Godsspraak, een Goddelijk antwoord ontvangen’; in het Gr. één woord (vgl. vs. 22; Lk 2:26; Hd 10:22; Hb 8:5; 11:7; 12:25).

^G 2:23 Vgl. Js 11:1. Het Hebr. woord voor spruit (scheut) is *nezer*.

2:22 ^c had 2:12.

2:23 ^d Nazareth
Lk 1:26; 2:4;
Jh 1:46,47.

Mattheüs 3

Prediking van Johannes de dooper - Mk 1:1-8;

Lk 3:1-9, 15-17; Jh 1:19-28

¹ In die dagen nu trad Johannes de dooper op en predikte in de woestijn van Judéa ² en zei: Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen^e. ³ Want deze is het van wie gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: ‘Stem van een roepende in de woestijn: Bereidt de weg van [de] Heer, maakt zijn paden recht’^f.

⁴ Hij nu, Johannes, droeg een kleed van kameelhaar en een leren gordel om zijn lendenen^g; en zijn voedsel was sprinkhanen en wilde honing.

⁵ Toen liepen Jeruzalem en heel Judéa en de hele omstreek van de Jordaan uit naar hem toe ⁶ en zij werden door hem gedoopt in de rivier de Jordaan, terwijl zij hun zonden beleden. ⁷ Toen hij echter zag dat velen van de farizeeën en sadduceeën tot zijn doop kwamen, zei hij tot hen: Adderengebroad^h, wie heeft u een aanwijzing gegeven om de komende toornⁱ te ontvluchten? ⁸ Brengt dan vrucht voort, de bekering waardig; ⁹ en denkt niet dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham tot vader^j! Want ik zeg u, dat God uit deze stenen Abraham kinderen kan verwekken. ¹⁰ En de bijl ligt al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen goede vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in [het] vuur geworpen^k. ¹¹ Ik doop u wel met^H water tot bekering; maar Hij die na mij komt^l, is sterker dan ik, Wiens sandalen ik niet waard ben te dragen; Hij zal u dopen met^H [de] Heilige Geest en vuur^m; ¹² zijn wan is

3:2^e gekomen 4:17;
10:7; Mk 1:15.

3:3^f recht Js 40:3.

3:4^g lendenen
2 Kn 1:8.

3:7^h Adderengebroad 12:34; 23:33;
Lk 3:7.

3:7ⁱ toorn 23:33;
Lk 21:23; Rm 1:18;
2:5; 5:9; Ef 5:6;
Ko 3:6; 1 Th 1:10;
Op 6:16,17.

3:9^j vader
Jh 8:33,37,39;
Rm 4:12.

3:10^k geworpen
7:19; Lk 13:7,9;
Jh 15:6.

3:11^l komt 11:3;
Jh 1:15; Hd 19:4.

3:11^m vuur
Mk 1:7,8;
Lk 3:16,17;
Jh 1:26,31,33;
Hd 1:5; 11:16;
13:24; 19:4.

^H 3:11 A.v. ‘in’; zie ook Mk 1:8 nt.

in zijn hand en Hij zal zijn dorsvloer door en door zuiveren en zijn tarwe in de schuur samenbrengen, maar het kaf met onuitblusbaar vuur verbrandenⁿ.

De doop van Jezus - Mk 1:9-11; Lk 3:21v.

¹³ Toen kwam Jezus uit Galiléa naar de Jordaan tot Johannes om door hem gedoopt te worden. ¹⁴ Johannes hield Hem echter tegen en zei: Ik heb nodig door U gedoopt te worden, en U komt tot mij? ¹⁵ Jezus antwoordde echter en zei tot hem: Laat [Mij] nu [begaan]; want zo past het ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij Hem [begaan]. ¹⁶ Nadat nu Jezus was gedoopt, steeg Hij terstond op uit het water; en zie, de hemelen werden <Hem> geopend, en Hij zag <de> Geest van God neerdalen als een duif <en> op Zich^l komen^o; ¹⁷ en zie, een stem uit de hemelen zei: Deze is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden^p.

3:12ⁿ verbranden
13:30.

3:16° komen
Jh 1:32.

3:17^p gevonden
12:18; 17:5;
Gn 22:2; Ps 2:7;
Js 42:1; Mk 9:7;
Lk 9:35; 2 Pt 1:17.

^l 3:16 Zie Mk 1:10 nt.

Mattheüs 4

Verzoeking in de woestijn - Mk 1:12v.; Lk 4:1-13

¹ Toen werd Jezus naar de woestijn omhooggeleid door de Geest om verzocht te worden^q door de duivel.

² En nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast^r, kreeg Hij ten slotte honger. ³ En de verzoeker kwam en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent^s, zeg dan dat deze stenen broden moeten worden. ⁴ Hij antwoordde echter en zei: Er staat geschreven: ‘Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door [de] mond van God uitgaat’^t.

⁵ Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad^u en liet Hem op de dakrand van de tempel^j staan ⁶ en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent^v, werp Uzelf dan naar beneden; want er staat geschreven: ‘Zijn engelen zal Hij bevel geven aangaande u, en zij zullen u op [de] handen dragen, opdat u niet misschien uw voet aan een steen stoot’^w. ⁷ Jezus zei tot hem: Er staat eveneens geschreven: ‘U zult [de] Heer, uw God, niet verzoeken’^x.

⁸ Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en toonde Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid ⁹ en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, als U neervalt en mij aanbidt^y. ¹⁰ Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: ‘[De] Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen’^z. ¹¹ Toen verliet de duivel Hem; en zie, engelen kwamen bij Hem en dienden Hem.

J 4:5 De gebouwen in het algemeen; voor de eigenlijke tempel, het heiligdom, wordt in het Gr. een ander woord gebruikt (in de Evangelieën vertaald met ‘tempelhuis’).

4:1 ^q worden
Hb 2:18; 4:15.

4:2 ^r gevast
Ex 34:28.

4:3 ^s bent 4:6;
27:40.

4:4 ^t uitgaat
Dt 8:3.

4:5 ^u stad 27:53;
*Nh 11:1; Js 52:1;
Op 11:2; 21:2,10;
22:19.*

4:6 ^v bent 4:3;
27:40.

4:6 ^w stoot
Ps 91:11,12.

4:7 ^x verzoeken
Dt 6:16; 1 Ko 10:9.

4:9 ^y aanbidt 2:11;
*Dt 3:5,10,15;
1 Ko 14:25;
Op 4:10; 5:14; 7:11;
11:16; 19:4,10;
22:8.*

4:10 ^z dienen
Dt 6:13.

Begin van de dienst in Galilea - Mk 1:14v.; Lk 4:14v.

¹² Toen Hij nu had gehoord dat Johannes was overgeleverd^a, vertrok Hij naar Galiléa; ¹³ en Hij verliet Nazareth en kwam in Kapernaüm^b wonen dat aan de zee^k ligt, in het gebied van Zebulon en Nafthali, ¹⁴ opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: ¹⁵ ‘Land Zebulon en land Nafthali, aan [de] weg van [de] zee, over de Jordaan, Galiléa van de volken: ¹⁶ het volk dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien, en voor hen die zaten in [het] land en [de] schaduw van [de] dood^c, hun is een licht opgegaan’^d. ¹⁷ Van toen af begon Jezus te prediken en te zeggen: Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen^e.

Roeping van de eerste discipelen - Mk 1:16-20; Lk 5:1-11

¹⁸ En toen Hij langs de zee van Galiléa wandelde, zag Hij twee broers^f, Simon, die Petrus wordt genoemd, en zijn broer Andréas, een werpnet in de zee werpen, want zij waren vissers; ¹⁹ en Hij zei tot hen: Komt achter Mij en Ik zal u vissers van mensen maken. ²⁰ Zij nu lieten terstond hun netten achter en volgden Hem. ²¹ En toen Hij vandaar verder was gegaan, zag Hij twee andere broers, Jakobus, de [zoon] van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, terwijl zij in het schip met hun vader Zebedeüs bezig waren hun netten te verstellen. En Hij riep hen; ²² en zij lieten terstond het schip en hun vader achter en volgden Hem.

^k **4:13** D.i. hier en in vs. 15 de zee van Tiberias, het meer van Gennézareth.

4:12 ^a geleverd
14:3; Mk 6:17;
Lk 3:20; Jh 3:24.

4:13 ^b Kapernaüm
Jh 2:12.

4:16 ^c dood
Lk 1:79.

4:16 ^d opgegaan
Js 8:23-9:1.

4:17 ^e gekomen 3:2;
10:7.

4:18 ^f broers
Jh 1:40-42.

Velen genezen - Lk 6:17-19

²³ En Hij trok in heel Galiléa rond, leerde in hun synagogen, predikte het evangelie van het koninkrijk en genas elke ziekte en elke kwaal onder het volk^g. ²⁴ En het gerucht^L van Hem ging uit tot in heel Syrië; en zij brachten bij Hem alle lijdenden die bevangen waren door allerlei ziekten en pijnen, bezetenen^M, maanzieken en verlamden; en Hij genas hen^h. ²⁵ En vele menigten volgden Hem van Galiléa, Dekápolis, Jeruzalem, Judéa en het Overjordaanseⁱ.

^L 4:24 Zie Rm 10:16 nt.

^M 4:24 Het Gr. woord, hier en elders in het N.T. vertaald door ‘bezetenen’, betekent mensen die demonen hadden.

4:23 ^g volk 9:35;
Mk 1:38,39.

4:24 ^h hen
Mk 6:55,56.

4:25 ⁱ Overjordaanse
Mk 3:7,8.

Mattheüs 5

De bergrede

¹ Toen Hij nu de menigten zag, klom Hij op de berg; en nadat Hij was gaan zitten, kwamen zijn discipelen naar Hem toe. ² En Hij opende zijn mond en leerde hen aldus:

De 'zaligsprekingen' - Lk 6:20-23

³ Gelukkig de armen van geest, want van hen is het koninkrijk der hemelen. ⁴ Gelukkig zij die treuren, want zij zullen vertroost worden.^j ⁵ Gelukkig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde^N beërven^k. ⁶ Gelukkig zij die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. ⁷ Gelukkig de barmhartigen^l, want zij zullen barmhartigheid verkrijgen. ⁸ Gelukkig de reinen van hart^m, want zij zullen God zien. ⁹ Gelukkig de vreedstichtersⁿ, want zij zullen zonen van God worden genoemd. ¹⁰ Gelukkig zij die worden vervolgd ter wille van [de] gerechtigheid^o, want van hen is het koninkrijk der hemelen. ¹¹ Gelukkig bent u wanneer zij u smaden en vervolgen en <liegend> allerlei kwaad van u spreken ter wille van Mij^p. ¹² Verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want zo hebben zij de profeten vervolgd die vóór u geweest zijn^q.

Zout en licht - Mk 9:50; Lk 14:34v.

¹³ U bent het zout van de aarde; als nu het zout smake-loos wordt, waarmee zal het gezouten worden^r? Het

5:4^j worden
Js 61:2,3.

5:5^k beërven
Ps 37:11.

5:6^l barmhartigen
18:33; Jk 2:13.

5:8^m hart
*Ps 24:3,4; 51:12;
73:1; 2 Tm 2:22.*

5:9ⁿ vreedstichters
Hb 12:14; Jk 3:18.

5:10° gerechtigheid
1 Pt 3:14.

5:11^p Mij 10:22;
1 Pt 4:14.

5:12^q zijn 23:30-37;
*2 Kr 36:16;
Hd 7:52; Jk 5:10.*

5:13^r worden
*Mk 9:50;
Lk 14:34,35.*

^N 5:5 Of 'het land'.

deugt nergens meer voor dan om weggeworpen en door de mensen vertreden te worden. ¹⁴ U bent het licht van de wereld^s; een stad die op een berg ligt, kan niet verborgen zijn. ¹⁵ Ook steekt men geen lamp aan en zet die onder de korenmaat, maar op de kandelaar, en zij schijnt voor allen die in het huis zijn^f. ¹⁶ Laat zo uw licht schijnen voor het oog van de mensen, opdat zij uw goede^o werken zien en uw Vader die in de hemelen is, verheerlijken^u.

Wet en profeten

¹⁷ Meent niet dat Ik ben gekomen om de wet of de profeten op te heffen; Ik ben niet gekomen om op te heffen, maar om te vervullen^p. ¹⁸ Want voorwaar, Ik zeg u: totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal niet één jota of één tittel van de wet voorbijgaan totdat alles is gebeurd^w. ¹⁹ Wie dan één van deze geringste geboden ontbindt, en de mensen zo leert, zal de geringste worden genoemd in het koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en leert, die zal groot worden genoemd in het koninkrijk der hemelen. ²⁰ Want Ik zeg u, dat als uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de schriftgeleerden en farizeeën, u het koninkrijk der hemelen geenszins zult binnengaan.

^o 5:16 Eig. ‘mooie’, zo heel dikwijls (zie o.a. Jh 10:32).

^p 5:17 D.i. tot volheid brengen; niet: de wet gehoorzamen, of aanvullen, maar: tot uitvoering brengen wat in het hele oude testament opgesloten lag.

5:14 ^s wereld
Jh 8:12; 9:5;
Fp 2:15.

5:15 ^f zijn
Mk 4:21; Lk 8:16;
11:33.

5:16 ^u verheerlijken
Ef 5:8,9; 1 Pt 2:12.

5:17 ^v vervullen
Rm 3:31.

5:18 ^w gebeurd
Lk 16:17; 21:33.

Doodslag en toorn

²¹ U hebt gehoord dat tot de ouden gezegd is: U^Q zult niet doden^x; en: Wie doodt, zal vervallen aan het gericht. ²² Maar Ik zeg u^R, dat ieder die <ten onrechte> op zijn broeder toornig is^y, zal vervallen aan het gericht, en wie tot zijn broeder zegt: ‘Raka^{S!}’, zal vervallen aan de Raad, en wie zegt: ‘Dwaas^{T!}’, zal vervallen aan de hel van het vuur. ²³ Wanneer u^Q dan uw gave offert op het altaar en u daar herinnert dat uw broeder iets tegen u heeft, ²⁴ laat daar uw gave vóór het altaar en ga eerst heen, verzoen u met uw broeder, en kom dan en offer uw gave. ²⁵ Wees spoedig welgezind jegens uw tegenpartij, terwijl u met hem onderweg bent, opdat uw tegenpartij u niet misschien aan de rechter en de rechter u aan de dienaar overlevert en u in de gevangenis geworpen wordt. ²⁶ Voorwaar, Ik zeg u: u zult daar geenszins uitkomen, voordat u de laatste kwadrant hebt betaald^z.

Overspel en echtscheiding - Mt 19:9; Mk 10:11v.; Lk 16:18

²⁷ U^R hebt gehoord dat gezegd is: U^Q zult geen overspel plegen^a. ²⁸ Maar Ik zeg u^R, dat ieder die een vrouw aanziet om haar te begeren, al overspel met haar gepleegd heeft in zijn hart. ²⁹ Als nu uw rechteroog u^Q een aanleiding tot vallen is, trek het uit en

Q 5:21,23,27,29,33 Enkelvoud.

R 5:22,27,28,32 Meervoud.

S 5:22 Een Hebr. scheldwoord, dat zoiets als ‘nietsnut’ of ‘leeghoofd’ betekent.

T 5:22 Misschien een Hebr. woord dat ‘weerspannige’ betekent (vgl. Dt 21:18 of Nm 20:10,24).

5:21^x doden 19:18;
Ex 20:13; 21:12;
Lv 24:17; Dt 5:17;
Mk 10:19; Lk 18:20;
Rm 13:9; Jk 2:11.

5:22^y toornig is
1 Jh 3:15.

5:26^z betaald
18:34,35;
Lk 12:58,59.

5:27^a plegen 19:18;
Ex 20:14; Dt 5:18;
Mk 10:19; Lk 18:20;
Rm 13:9; Jk 2:11.

werp het van u; want het is nuttig voor u, dat één van uw leden vergaat en niet uw hele lichaam in [de] hel wordt geworpen. ³⁰ En als uw rechterhand u een aanleiding tot vallen is, hak die af en werp die van u; want het is nuttig voor u, dat één van uw leden vergaat en niet uw hele lichaam naar [de] hel gaat^b.

³¹ Er is ook gezegd: Ieder die zijn vrouw verstoot, moet haar een scheidbrief geven^e. ³² Maar Ik zeg u^R, dat ieder die zijn vrouw verstoot anders dan uit oorzaak van hoererij, maakt dat zij overspel pleegt; en wie een verstotene trouwt, pleegt overspel^d.

Het zweren

³³ U hebt eveneens gehoord dat tot de ouden gezegd is: U^Q zult geen valse eed zweren^U, maar de Heer uw eden houden^e. ³⁴ Maar Ik zeg u^V helemaal niet te zweren, niet bij de hemel, want hij is [de] troon van God^f; ³⁵ niet bij de aarde, want zij is [de] voetbank voor zijn voeten^g; niet bij Jeruzalem, want zij is [de] stad van de grote Koning^h; ³⁶ niet bij uw hoofd zult u zweren, want u kunt niet één haar wit of zwart maken. ³⁷ Laat uw woord ja echter ja zijn, [en uw] nee neeⁱ; en wat meer is dan dit, is uit de boze.

Vergelding; liefde jegens vijanden - Lk 6:27-36

³⁸ U hebt gehoord dat gezegd is: Oog om oog en tand om tand^j. ³⁹ Maar Ik zeg u de boze niet te weerstaan; maar wie u^W op uw rechterwang slaat, keer hem ook

^U 5:33 Of 'uw eden niet breken'.

^V 5:34,43,44 Enkelvoud.

^W 5:39,43 Meervoud.

5:30^b gaat 18:8,9;
Mk 9:43-47.

5:31^c geven 19:7;
Dt 24:1; Mk 10:4.

5:32^d overspel 19:9;
Mk 10:11,12;
Lk 16:18;
1 Ko 7:10,11.

5:33^e houden
Lv 19:12; Nm 30:2;
Dt 23:21.

5:34^f God 23:22;
Js 66:1; Hd 7:49.

5:35^g voeten
Js 66:1; Hd 7:49;
Jk 5:12.

5:35^h Koning
Ps 48:3.

5:37ⁱ nee
2 Ko 1:17; Jk 5:12.

5:38^j tand
Ex 21:24; Lv 24:20;
Dt 19:21.

de andere toe; ⁴⁰ en wie met u een rechtsgeding wil voeren en uw onderkleed nemen, laat hem ook de mantel^k; ⁴¹ en wie u tot één mijl zal dwingen, ga met hem twee. ⁴² Geef aan hem die van u vraagt, en keer u niet af van hem die van u wil lenen.

⁴³ U^V hebt gehoord dat gezegd is: U^W zult uw naaste liefhebben^l en uw vijand haten. ⁴⁴ Maar Ik zeg u^V: hebt uw vijanden lief^m en bidt voor hen die u vervolgenⁿ, ⁴⁵ opdat u zonen wordt van uw Vader die in [de] hemelen is; want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. ⁴⁶ Want als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor loon hebt u? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? ⁴⁷ En als u alleen uw broeders groet, wat doet u méér? Doen ook de volken niet hetzelfde? ⁴⁸ Weest u dan volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is.

5:40^k mantel

1 Ko 6:7.

5:43^l liefhebben

19:19; 22:39;

Lv 19:18; Mk 12:31;

Lk 10:27; Rm 13:9;

Gl 5:14; Jk 2:8.

5:44^m lief

Ex 23:4,5; Sp 25:21;

Rm 12:20.

5:44ⁿ vervolgen

Lk 23:34; Hd 7:60;

Rm 12:14;

1 Ko 4:12.

Mattheüs 6

Weldadigheid en bidden - Lk 11:2-4

¹ Past er <echter> voor op dat u uw gerechtigheid niet doet voor het oog van de mensen, om door hen te worden gezien^o; anders hebt u geen loon bij uw Vader die in de hemelen is. ² Wanneer u^x dan weldadigheid bewijst, bazuin het niet voor u uit, zoals de huichelaars doen in de synagogen en op de straten, opdat zij door de mensen geëerd worden. Voorwaar, Ik zeg u^y: zij hebben hun loon al. ³ Maar u^x, als u weldadigheid bewijst, laat uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet, ⁴ opdat uw weldadigheid in het verborgen is; en uw Vader die in het verborgen kijkt, zal het u vergelden.

⁵ En wanneer u^y bidt, zult u niet zijn zoals de huichelaars; want zij houden ervan in de synagogen en op de hoeken van de straten te staan bidden, om zich aan de mensen te vertonen^p. Voorwaar, Ik zeg u: zij hebben hun loon al. ⁶ Maar u^x, wanneer u bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur^q en bid tot uw Vader die in het verborgen is; en uw Vader die in het verborgen kijkt, zal het u vergelden. ⁷ En als u^y bidt, gebruikt dan geen omhaal van woorden zoals de volken; want zij menen dat zij door hun veelheid van woorden zullen worden verhoord. ⁸ Wordt hun dan niet gelijk; want uw Vader weet wat u nodig hebt^r voordat u het Hem vraagt. ⁹ Bidt u dan zó: Onze Vader die in de hemelen bent, moge uw naam worden geheiligd^s, ¹⁰ uw

6:1 ^o gezien
6:5,16; 23:5.

6:5 ^p vertonen
6:1,16; 23:5.

6:6 ^q deur
2 Kr 4:33.

6:8 ^r hebt
6:32; Lk 12:30.

6:9 ^s geheiligd
Ez 36:23.

^x 6:2,3,6,17,21 Enkelvoud.

^y 6:2,5,7,19 Meervoud.

koninkrijk komen, uw wil gebeuren^f, zoals in [de] hemel, zo ook op aarde. ¹¹ Geef ons vandaag ons toereikend brood^Z. ¹² En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaars hebben vergeven^u. ¹³ En leid ons niet in verzoeking^v, maar verlos ons van de boze^w. ^A ¹⁴ Want als u de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven^x; ¹⁵ als u de mensen <hun overtredingen> echter niet vergeeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven^y.

Het vasten

¹⁶ Wanneer u nu vast, toont dan niet een droevig gezicht zoals de huichelaars; want zij maken hun gezichten ontoonbaar om zich aan de mensen te vertonen wanneer zij vasten^z. Voorwaar, Ik zeg u: zij hebben hun loon al. ¹⁷ Maar u^x, als u vast, zelf uw hoofd en was uw gezicht, ¹⁸ om u niet aan de mensen te vertonen wanneer u vast, maar aan uw Vader die in het verborgen is; en uw Vader die in het verborgen kijkt, zal het u vergelden.

Schatten in de hemel - Lk 12:33v

¹⁹ Verzamelt u^y geen schatten op de aarde, waar mot en afvreter^B ze bederft^a en waar dieven inbreken en stelen; ²⁰ maar verzamelt u schatten in [de] hemel^b,

Z 6:11 A.v. ‘ons brood voor (of: tot) morgen’ (vgl. vs. 34).

A 6:13 S.v.b. ‘Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen’; vermoedelijk werd dit later toegevoegd voor liturgische doeleinden in de vroege kerk.

B 6:19,20 Waarschijnlijk een soort insect.

6:10^f gebeuren
26:42; Lk 22:42.

6:12^u vergeven
18:32,33.

6:13^v verzoeking
26:41; Lk 22:40.

6:13^w boze
Jh17:15; 2 Th 3:3;
2 Tm 4:18.

6:14^x vergeven
Mk 11:25; Ef 4:32;
Ko 3:13.

6:15^y vergeven
18:35.

6:16^z vasten 6:1,5;
23:5; Js 58:5.

6:19^a bederft
Jk 5:2,3.

6:20^b hemel 19:21;
Mk 10:21; Lk 18:22;
Ko 3:1,2.

waar geen mot of afvreter^B ze bederft en waar dieven niet inbreken of stelen; ²¹ want waar uw^X schat is, daar zal ook uw hart zijn.

De lamp van het lichaam - Lk 11:34-36

²² De lamp van het lichaam is het oog; als dan uw oog eenvoudig is, zal uw hele lichaam verlicht zijn;

²³ maar als uw oog boos is^c, zal uw hele lichaam duister zijn. Als dan het licht dat in u is, duisternis is, hoe groot is de duisternis!

God en Mammon - Lk 12:22-34

²⁴ Niemand kan twee heren dienen^C, want hij zal óf de één haten en de ander liefhebben, óf zich aan de één hechten en de ander verachten. U kunt niet God dienen^C en Mammon^{Dd}.

Bezorgdheid - Lk 12:22-34

²⁵ Daarom zeg Ik u: weest niet bezorgd^e voor uw leven, wat u eten <of wat u drinken> zult, ook niet voor uw lichaam, waarmee u zich zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam dan de kleding? ²⁶ Kijkt naar de vogels van de hemel, dat zij niet zaaien, niet maaien en niet in schuren verzamelen, en uw hemelse Vader voedt ze. Gaat u ze niet ver te boven^f? ²⁷ Wie van u echter kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte^E toevoegen? ²⁸ En wat bent u

6:23 ^c boos is 20:15.

6:24 ^d Mammon
Lk 16:9.

6:25 ^e bezorgd
Fp 4:6.

6:26 ^f boven 10:31;
Lk 12:7,24.

^C 6:24 D.i. 'als slaaf dienen'.

^D 6:24 Een Aramees woord voor 'rijkdom, geld'; hier als persoon voorgesteld.

^E 6:27 D.i. lichaamslengte óf levensduur (vgl. Ps 39:6).

bezorgd over kleding? Let op de lelies op het veld, hoe zij groeien; ²⁹ zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid^g niet was bekleed als één van deze. ³⁰ Als nu God het gras op het veld, dat er vandaag is en morgen in een oven wordt geworpen, zó bekleedt, zal Hij niet veel meer u [bekleden], kleingelovigen? ³¹ Weest dan niet bezorgd, door te zeggen: wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmee zullen wij ons kleden? ³² Want naar al deze dingen zoeken de volken; want uw hemelse Vader weet dat u al deze dingen nodig hebt^h. ³³ Zoekt echter eerst het koninkrijk <van God> en zijn^F gerechtigheid, en al deze dingen zullen u erbij gegeven wordenⁱ. ³⁴ Weest dan niet bezorgd voor morgen; want morgen zal voor zichzelf bezorgd zijn; voor [elke] dag is zijn eigen kwaad genoeg.

6:29^g heerlijkheid
1 Kn 10; 2 Kr 9.

6:32^h hebt 6:8.

6:33ⁱ worden
Ps 37:4,25.

Mattheüs 7

Het oordelen van anderen - Lk 6:37v., 41v.

¹ Oordeelt niet, opdat u niet wordt geoordeeld^j; ² want met het oordeel waarmee u oordeelt, zult u worden geoordeeld, en met de maat waarmee u meet, zal u worden gemeten^k. ³ En wat ziet u^G de splinter in het oog van uw broeder, maar de balk in uw eigen oog merkt u niet? ⁴ Of hoe zult u tot uw broeder zeggen: Laat mij de splinter uit uw oog wegdoen, en zie, de balk is in uw oog? ⁵ Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, en dan zult u helder zien om de splinter uit het oog van uw broeder weg te doen. ⁶ Geeft het heilige niet aan de honden en werpt uw parels niet voor de varkens; opdat zij ze niet misschien met hun poten vertrappen en zich omkeren en u verscheuren.

Bidt, zoekt, klopt - Lk 11:9-13

⁷ Bidt, en u zal gegeven worden^l; zoekt, en u zult vinden; klopt, en u zal worden opengedaan. ⁸ Want ieder die bidt, ontvangt; en die zoekt, vindt; en die klopt, zal worden opengedaan. ⁹ Of welk mens is er onder u, aan wie zijn zoon om een brood zal vragen^H – zal hij hem soms een steen geven? ¹⁰ of ook om een vis vragen^H – zal hij hem soms een slang geven? ¹¹ Als dan u die boos bent, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader die in de hemelen is, goede [gaven] geven^m aan hen die er Hem om bidden!

*7:1^j geoordeeld
Rm 2:1; :4,10;
1 Ko 4:5; Jk 4:11.*

*7:2^k gemeten
Mk 4:24.*

*7:7^l worden
Mk 11:24;
Jh 14:13,14; 15:7;
16:23-24; Jk 1:5;
1 Jh 3:22; 5:14-15.*

G 7:3 Enkelvoud.

H 7:9,10 Hetzelfde woord in het Gr. als 'bidden' in vs. 7v., 11.

*7:11^m geven
Jk 1:17. 7:12.*

¹² Alles dan wat u wilt dat u de mensen doen, doet u hun ook zoⁿ; want dat is de wet en de profeten^o.

Twee wegen - Lk 13:24

¹³ Gaat in door de nauwe poort; want wijd <is de poort> en breed is de weg die naar het verderf leidt, en velen zijn er die daardoor binnengaan; ¹⁴ hoe nauw is de poort en smal de weg die naar het leven leidt, en weinigen zijn er die hem vinden.

Valse belijders - Lk 6:43v.; 13:25-27

¹⁵ Past u op voor de valse profeten^p, die tot u komen in schapenvachten, maar van binnen zijn zij roofzuchtige wolven^q. ¹⁶ Aan hun vruchten zult u hen kennen^r. Men plukt toch geen druiven van dorens, of vijgen van distels^s? ¹⁷ Zo brengt elke goede boom mooie vruchten voort, maar de bedorven boom brengt slechte vruchten voort. ¹⁸ Een goede boom kan geen slechte vruchten voortbrengen en een bedorven boom geen mooie vruchten voortbrengen^t. ¹⁹ Elke boom die geen mooie vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in [het] vuur geworpen^u. ²⁰ U zult hen dus aan hun vruchten kennen^v.

²¹ Niet ieder die tot Mij zegt: Heer, Heer^w, zal het koninkrijk der hemelen binnengaan, maar hij die de wil doet van mijn Vader die in de hemelen is^x. ²² Velen zullen in die dag tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door uw naam geprofeteerd^y en door uw naam demonen uitgedreven^z en door uw naam vele krachten gedaan? ²³ En dan zal Ik openlijk tot hen zeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, werkers van de wetteloosheid^a!

7:12ⁿ zo Lk 6:31.

7:12° profeten
22:40; Rm 13:10.

7:15^p profeten
24:11,24; Lk 6:26;
2 Pt 2:1; 1 Jh 4:1.

7:15^q wolven 10:16;
Ez 22:27;
Jh 10:12; Hd 20:29.

7:16^r kennen 12:33.

7:16^s distels
Jk 3:12.

7:18^t voortbrengen
Lk 6:43,44.

7:19^u geworpen
3:10; Lk3:9; 13:6-9;
Jh 15:6.

7:20^v kennen 12:33.

7:21^w Heer
Lk 6:46.

7:21^x is 1 Jh 2:17.

7:22^y geprofeteerd
Jr 14:14,15; 27:15.

7:22^z uitgedreven
Mk 9:38; Lk 9:49.

7:23^a wetteloosheid
25:41; Ps 6:9.

Tweeërlei fundament - Lk 6:47-49

²⁴ Ieder dan die deze mijn woorden hoort en ze doet^b, zal vergeleken worden¹ met een wijs man, die zijn huis op de rots heeft gebouwd; ²⁵ en de slagregen viel en de waterstromen kwamen en de winden waaiden en beukten tegen dat huis; en het viel niet, want het was op de rots gegrondvest. ²⁶ En ieder die deze mijn woorden hoort en ze niet doet^c, zal vergeleken worden met een dwaas man, die zijn huis op het zand heeft gebouwd; ²⁷ en de slagregen viel en de waterstromen kwamen en de winden waaiden en sloegen tegen dat huis; en het viel, en zijn val was groot^d.

²⁸ En het gebeurde toen Jezus deze woorden had geëindigd^e, dat de menigten versteld stonden over zijn leer; ²⁹ want Hij leerde hen als iemand die gezag heeft, en niet als hun schriftgeleerden^f.

7:24 ^b doet
Jk 1:22,24.

7:26 ^c doet Jk 1:23.

7:27 ^d groot
Ez 13:10-16.

7:28 ^e geëindigd
11:1; 13:53; 19:1;
26:1; Lk 7:1.

7:29 ^f schriftgeleerden
Mk 1:22;
Lk 4:32.

¹ 7:24 S.l. 'zal Ik vergelijken'.

Mattheüs 8

Reiniging van een melaatse - Mk 1:40-45; Lk 5:12-16

¹ Toen Hij nu van de berg was afgedaald, volgden Hem vele menigten. ² En zie, een melaatse kwam naar Hem toe en huldigde Hem en zei: Heer, als U wilt, kunt U mij reinigen. ³ En Hij strekte zijn hand uit, raakte hem aan en zei: Ik wil, word gereinigd! En terstond werd [hij van] zijn melaatsheid gereinigd. ⁴ En Jezus zei tot hem: Let erop dat u niemand iets zegt^g; maar ga heen, toon u aan de priester^h en offer de gave die Mozes heeft gebodenⁱ, hun tot een getuigenis.

De hoofdman van Kapernaüm - Lk 7:1-10

⁵ En toen Hij Kapernaüm was binnengegaan, kwam een hoofdman^j naar Hem toe, die Hem aldus smeekte: ⁶ Heer, mijn knecht ligt thuis verlamd en lijdt vreselijke pijn. ⁷ En Hij zei tot hem: Ik zal komen en hem genezen. ⁸ De hoofdman echter antwoordde en zei: Heer, ik ben niet belangrijk genoeg dat U onder mijn dak binnenkomt, maar spreek slechts met een woord en mijn knecht zal gezond worden. ⁹ Want ook ik ben een mens onder gezag [van anderen] en heb soldaten onder mij; en ik zeg tot deze: Ga, en hij gaat; en tot een ander: Kom, en hij komt; en tot mijn slaaf: Doe dit, en hij doet het. ¹⁰ Toen Jezus nu dit hoorde, verwonderde Hij Zich en zei tot hen die volgden: Voorwaar, Ik zeg u, bij niemand heb Ik zo'n groot geloof^j in Israël gevonden. ¹¹ Ik zeg u echter, dat velen zullen

8:4^g zegt 9:30;
12:16; Mk 7:36.

8:4^h priester
Lv 14:2; Lk 17:14.

8:4ⁱ geboden
Lv 14:4-32.

8:10^j geloof 15:28.

^j 8:5 Lett. 'hoofdman over honderd'; d.i. een Romeinse centurio (vgl. Mk 15:39,44v.).

komen van oost en west en met Abraham, Izaäk en Jakob zullen aanliggen in het koninkrijk der hemelen; ¹² de zonen van het koninkrijk echter zullen worden uitgeworpen in de buitenste duisternis; daar zal het ge-
ween zijn en het tandengeknars^k. ¹³ En Jezus zei tot de
hoofdman: Ga heen, en zoals u geloofd hebt, laat het u
gebeuren^l. En zijn knecht werd op dat uur gezond.

*Genezing van Petrus' schoonmoeder en anderen -
Mk 1:29-34; Lk 4:38-41*

¹⁴ En Jezus kwam in het huis van Petrus en zag diens
schoonmoeder^m met koorts liggen. ¹⁵ En Hij raakte
haar hand aan en de koorts verliet haar; en zij stond op
en diende Hem.

¹⁶ Toen het nu avond was geworden, brachten zij tot
Hem vele bezetenen, en Hij dreef de geesten uit met
een woord en Hij genas alle lijdenden, ¹⁷ opdat ver-
vuld werd wat gesproken is door de profeet Jesaja, die
zei: 'Hijzelf heeft onze zwakheden [op Zich] genomen
en onze ziekten gedragen'ⁿ.

Het navolgen van Jezus - Lk 9:57-62

¹⁸ Toen nu Jezus een <grote> menigte^k om Zich heen
zag, beval Hij naar de overkant weg te varen^o. ¹⁹ En
een schriftgeleerde kwam en zei tot Hem: Meester^L, ik
zal U volgen, waar U ook heengaat. ²⁰ En Jezus zei tot
hem: De vossen hebben holen en de vogels van de he-
mel nesten; maar de Zoon des mensen heeft geen

8:12 ^k tandenge-
knars 13:42,50;
22:13; 24:51; 25:30;
Lk 13:28,29.

8:13 ^l gebeuren
9:29; 15:28.

8:14 ^m schoonmoe-
der 1 Ko 9:5.

8:17 ⁿ gedragen
Js 53:4.

8:18 ^o varen
Mk 4:35; Lk 8:22.

^k 8:18 A.l. '<grote> menigten'.

^L 8:19 Of 'leraar' (Hebr. *rabbi*).

[plaats] waar Hij zijn hoofd kan neerleggen. ²¹ Een ander van zijn discipelen nu zei tot Hem: Heer, sta mij toe eerst mijn vader te gaan begraven^p. ²² Jezus echter zei tot hem: Volg Mij^q, en laat de doden hun doden begraven.

Storm op zee - Mk 4:35-41; Lk 8:22-25

²³ En toen Hij aan boord van het schip was gegaan, volgden zijn discipelen Hem. ²⁴ En zie, er ontstond een grote onstuimigheid op de zee, zodat het schip door de golven werd bedekt; Hij echter sliep. ²⁵ En <zijn discipelen> gingen naar Hem toe, wekten Hem en zeiden: Heer, behoud [ons], wij vergaan! ²⁶ En Hij zei tot hen: Waarom bent u angstig, kleingelovigen^r? Toen stond Hij op en bestrafte de winden en de zee, en er ontstond een grote stilte^s. ²⁷ De mensen nu verwonderden zich en zeiden: Wat voor Iemand is Deze, dat zelfs de winden en de zee Hem gehoorzamen?

Genezing van bezetenen in Gerasa - Mk 5:1-20;

Lk 8:26-39

²⁸ En toen Hij aan de overkant was gekomen, in het land van de Gadarenen^m, ontmoetten Hem twee bezetenen die uit de graven kwamen, zeer woest, zodat niemand in staat was langs die weg voorbij te gaan. ²⁹ En zie, zij schreeuwden deze woorden: Wat hebben wij met U te maken, Zoon van God^t? Bent U hier gekomen om ons vóór [de] tijd te pijnigen? ³⁰ Nu was er ver van hen een kudde van vele varkens aan het

8:21 ^p begraven
1 Kn 19:20.

8:22 ^q Mij 9:9;
Jh 1:44; 21:19.

8:26 ^r kleingelovigen
14:31; 16:8.

8:26 ^s stilte
Ps 89:10.

8:29 ^t God
Mk 1:24; Lk 4:34.

^m 8:28 A.l. 'Gerasenen' of 'Gergesenen'.

weiden. ³¹ De demonen nu smeekten Hem aldus: Als U ons uitdrijft, zend ons dan in de kudde varkens.

³² En Hij zei tot hen: Gaat. Zij nu gingen uit [de mannen] en gingen in de varkens; en zie, de hele kudde stortte zich van de steilte in de zee en zij kwamen om in het water. ³³ Zij nu die ze weidden, vluchtten, en in de stad gekomen berichtten zij alles, ook dat van de bezetenen. ³⁴ En zie, de hele stad liep uit, Jezus tegemoet; en toen zij Hem zagen, smeekten zij Hem uit hun gebied te vertrekken.

Mattheüs 9

Genezing van een verlamde - Mk 2:1-12; Lk 5:17-26

¹ En nadat Hij aan boord van een schip was gegaan, voer Hij over en kwam in zijn eigen stad^u. En zie, zij brachten bij Hem een verlamde die op een bed lag.
² En toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tot de verlamde: Heb goede moed, kind, uw zonden worden vergeven^v. ³ En zie, sommigen van de schriftgeleerden zeiden bij zichzelfⁿ: Deze lastert. ⁴ En daar Jezus hun gedachten zag^{ow}, zei Hij: Waarom denkt u kwaad in uw harten? ⁵ Want wat is gemakkelijker: te zeggen: Uw zonden worden vergeven, of te zeggen: Sta op en loop? ⁶ Maar opdat u weet dat de Zoon des mensen macht^p heeft op de aarde zonden te vergeven, – toen zei Hij tot de verlamde: Sta op, neem uw bed op en ga naar uw huis. ⁷ En hij stond op en ging weg naar zijn huis. ⁸ Toen nu de menigten dit zagen, vreesden zij en verheerlijkten God, die zo'n macht^p aan de mensen had gegeven.

Roeping van Mattheüs - Mk 2:13-17; Lk 5:27-32

⁹ En toen Jezus vandaar verder ging, zag Hij een mens bij het tolhuis zitten, Mattheüs geheten; en Hij zei tot hem: Volg Mij^x. En hij stond op en volgde Hem. ¹⁰ En het gebeurde dat Hij in het huis aanlag, en zie, vele tollenaars en zondaars kwamen en lagen mee aan met Jezus en zijn discipelen. ¹¹ En toen de farizeeën het

9:1 ^u stad 4:13.

9:2 ^v vergeven
Lk 7:48.

9:4 ^w zag 12:25;
Ps 139:2.

9:9 ^x Mij 8:22;
Jh 1:43; 21:19.

ⁿ 9:3 Of 'onder elkaar'.

^o 9:4 A.l. 'kende'.

^p 9:6,8 Of 'gezag, bevoegdheid'.

zagen, zeiden zij tot zijn discipelen: Waarom eet uw meester met de tollenaars en zondaars^y? ¹² Toen Hij nu dit hoorde, zei Hij tot hen: Zij die gezond zijn, hebben geen arts nodig, maar zij die ziek zijn. ¹³ Gaat dan heen en leert wat het is: ‘Barmhartigheid wil Ik en geen offer’^z; want Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.

Het vasten - Mk 2:18-22; Lk 5:33-39

¹⁴ Toen kwamen de discipelen van Johannes tot Hem en zeiden: Waarom vasten wij en de farizeeën <dikwijls>^a, maar uw discipelen vasten niet? ¹⁵ En Jezus zei tot hen: Kunnen de bruiloftsgasten^Q soms treuren, zolang de bruidegom bij hen is^b? Maar er zullen dagen komen dat de bruidegom van hen wordt weggenomen, en dan zullen zij vasten. ¹⁶ Nu zet niemand een lap nieuwe^R stof op een oud kleed; want het ingezette stuk scheurt [iets] van het kleed af en de scheur wordt erger. ¹⁷ Ook doet men geen jonge wijn in oude zakken^S; anders barsten de zakken en de wijn wordt uitgestort, en de zakken gaan verloren; maar men doet jonge wijn in nieuwe zakken, en beide blijven samen bewaard.

Jairus' dochtertje en de bloedvloeiende vrouw - Mk 5:21-43; Lk 8:40-56

¹⁸ Terwijl Hij deze dingen tot hen sprak, zie, een overste kwam, huldigde Hem en zei: Mijn dochter is zojuist gestorven; maar kom en leg uw hand op haar^c, en

9:11 ^y zondaars
11:19; Lk 7:34;
15:1,2; 19:7.

9:13 ^z offer 12:7;
Hs 6:6.

9:14 ^a dikwijls
11:18; Lk 7:33,34;
18:12.

9:15 ^b is Jh 3:29.

9:18 ^c haar
Mk 6:5; 7:32;
8:23,25; Lk 4:40;
13:13.

Q 9:15 Of ‘bruidsjonkers’; lett. ‘zonen van de bruiloftszaal’.

R 9:16 Lett. ‘ongevold’, dus nog niet gekrompen.

S 9:17 Zakken van leer.

zij zal leven. ¹⁹ En Jezus stond op en volgde hem met zijn discipelen. ²⁰ En zie, een vrouw die twaalf jaar bloedvloeïngen had gehad^d, kwam van achteren naar Hem toe en raakte de zoom van zijn kleeed aan^e; ²¹ want zij zei bij zichzelf: Als ik slechts zijn kleeed aanraak, zal ik behouden worden. ²² En Jezus keerde Zich om, zag haar en zei: Heb goede moed, dochter, uw geloof heeft u behouden^f. En de vrouw was behouden van dat uur af. ²³ En toen Jezus in het huis van de overste kwam en de fluitspelers zag en de menigte die misbaar maakte, ²⁴ zei Hij: Gaat weg, want het meisje is niet gestorven, maar slaapt^g. En zij lachten Hem uit. ²⁵ Toen nu de menigte was uitgedreven, ging Hij naar binnen en greep haar hand^h, en het meisje stond op. ²⁶ En het gerucht hiervan ging uit door dat hele land.

Genezing van twee blinden

²⁷ En toen Jezus vandaar verder ging, volgden <Hem> twee blinden, die de woorden riepen: Erbarm U over ons, Zoon van David!ⁱ ²⁸ Toen Hij nu in het huis was gekomen, kwamen de blinden bij Hem. En Jezus zei tot hen: Geloofst u dat Ik dit kan doen? Zij zeiden tot Hem: Ja, Heer! ²⁹ Toen raakte Hij hun ogen aan^j en zei: Laat het u gebeuren volgens uw geloof^k. ³⁰ En hun ogen werden geopend. En Jezus verbood hun streng en zei: Let erop, laat niemand het te weten komen^l. ³¹ Zij gingen echter naar buiten en maakten Hem bekend in dat hele land.

9:20^d gehad

Lv 15:25.

9:20^e aan 14:36;
Mk 6:56.

9:22^f behouden
Mk 10:52; Lk 7:50;
17:19; Hd 3:16.

9:24^g slaapt
Jh 11:11.

9:25^h hand
Mk 1:31; 9:27.

9:27ⁱ David
20:30,31.

9:29^j aan 20:34.

9:20^k geloof 8:13;
15:28.

9:30^l komen 8:4;
12:16; Mk 7:36.

Genezing van een stomme

³² Toen nu dezen naar buiten gingen, zie, men bracht bij Hem een stomme^T die bezeten was. ³³ En toen de demon uitgedreven was, sprak de stomme^m. En de menigten verwonderden zich en zeiden: Nooit is zoiets in Israël vertoondⁿ! ³⁴ De farizeeën echter zeiden: Door de overste van de demonen drijft Hij de demonen uit^o.

Jezus met ontferming bewogen

³⁵ ^PEn Jezus trok alle steden en dorpen rond, leerde in hun synagogen, predikte het evangelie van het koninkrijk en genas elke ziekte en elke kwaal^q. ³⁶ Toen Hij nu de menigten zag, werd Hij met ontferming over hen bewogen^r, want zij lagen afgemat terneer als schapen die geen herder hebben^s. ³⁷ Toen zei Hij tot zijn discipelen: De oogst is wel groot^t, maar de arbeiders zijn weinig; ³⁸ smeekt dan de Heer van de oogst dat Hij arbeiders in zijn oogst uitstuurt^u.

9:33 ^m *stomme*
12:22; Mk 7:32,35;
9:7,25; Lk 11:14.

9:33 ⁿ *vertoond*
Mk 2:12.

9:34 ^o *uit 12:24;*
Mk 3:22; Lk 11:15.

9:35 ^P *En Jezus trok*
4:23; Mk 1:38,39.

9:35 ^q *kwaal 10:1;*
Mk 1:34; Lk 7:21.

9:36 ^r *bewogen*
14:14; 15:32;
Mk 6:34

9:36 ^s *hebben*
Nm 27:17;
1 Kn 22:17;
2 Kr 18:16;
Ez 34:5,6; Zc 10:2;
Mk 6:34.

9:37 ^t *groot*
Jh 4:35.

9:38 ^u *uitstuurt*
Lk 10:2.

^T 9:32 Het Gr. woord betekent zowel ‘stom’ als ‘doof’ (vgl. 11:5).

Mattheüs 10

Roeping en uitzending van de twaalf-

Mk 3:13-19; 6:7-13; Lk 6:12-16; 9:1-6

¹ En Hij riep zijn twaalf discipelen bij Zich^v en gaf hun macht^u over onreine geesten om ze uit te drijven en elke ziekte en elke kwaal te genezen^w. ² De namen nu van de twaalf apostelen zijn deze: als eerste Simon, Petrus geheten, en zijn boer Andréas^x, Jakobus, de [zoon] van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, ³ Filippus^y, Bartholomeüs, Thomas, Mattheüs de tollenaar, Jakobus, de [zoon] van Alfeüs, <Lebbeüs, bijgenaamd> Thaddeüs, ⁴ Simon de Kanaäniet^v en Judas, de Iskariot, die Hem ook heeft overgeleverd^z.

⁵ Deze twaalf zond Jezus uit en Hij beval hun aldus: Gaat niet heen op een weg van [de] volken en gaat geen stad van Samaritanen binnen; ⁶ maar gaat veeleer naar de verloren schapen van [het] huis Israëls^a. ⁷ Als u nu heengaat, predikt aldus: Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen^b. ⁸ Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft demonen uit; u hebt het voor niets ontvangen, geeft het voor niets. ⁹ Voorziet u niet van goud, zilver of koper in uw gordels, ¹⁰ geen reiszak voor onderweg, geen twee onderklederen, geen sandalen^c, geen staf; want de arbeider is zijn voedsel waard^d. ¹¹ In welke stad nu of welk dorp u ook komt, onderzoekt wie daarin het waard is, en blijft daar totdat u vertrekt^e. ¹² Als u nu het huis binnengaat,

10:1 ^v *Zich*
Mk 6:7; Lk 9:1.

10:1 ^w *genezen*
4:23; 9:35;
Mk 1:34; Lk 7:21.

10:2 ^x *Andréas*
Jh 1:41.

10:3 ^y *Filippus*
Jh 1:44.

10:4 ^z *overgeleverd*
26:25; 27:3;
Mk 14:44; Jh 6:64;
12:4; 13:11; 18:2,5.

10:6 ^a *Israëls 15:24;*
Jr 50:6.

10:7 ^b *gekomen 3:2;*
4:17; Lk 10:9,11.

10:10 ^c *sandalen*
Lk 10:4.

10:10 ^d *waard*
Nm 18:31; Lk 10:7;
1 Ko 9:14; 1 Tm 5:8.

10:11 ^e *vertrekt*
Lk 10:5,6,10-12.

^u **10:1** Zie 9:6 nt.

^v **10:4** Zeer waarschijnlijk het Hebr. woord voor de Gr. uitdrukking *Zelôtes*; zowel het Hebr. *qanna* als het Gr. *zelos* betekenen 'ijver, jaloezheid'.

groet het. ¹³ En als het huis het waard is, dan moge uw vrede daarover komen; als het het echter niet waard is, dan moge uw vrede weer tot u terugkeren. ¹⁴ En als iemand u niet ontvangt en niet naar uw woorden luistert, gaat naar buiten, uit dat huis of die stad, en schudt het stof van uw voeten af^f. ¹⁵ Voorwaar, Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom en Gomorra^g draaglijker zijn in [de] dag van [het] oordeel dan voor die stad^h.

Komende vervolgingen - Mk 13:9-13; Lk 21:12-17

¹⁶ Zie, Ik zend u als schapen midden onder wolvenⁱ, weest dan voorzichtig als de slangen en oprecht^w als de duiven. ¹⁷ Past u echter op voor de mensen; want zij zullen u overleveren aan raadsvergaderingen en in hun synagogen zullen zij u geselen; ¹⁸ en zowel voor stadhouders als koningen zult u geleid worden om Mij, tot een getuigenis voor hen en de volken^j. ¹⁹ Wanneer zij u echter overleveren, weest niet bezorgd hoe of wat u moet spreken, want het zal u op dat uur gegeven worden wat u moet spreken; ²⁰ want niet u bent het die spreekt, maar de Geest van uw Vader is het die in u spreekt^k. ²¹ Een broer nu zal [zijn] broer tot [de] dood overleveren, en een vader [zijn] kind, en kinderen zullen opstaan tegen [hun] ouders en hen doden^l; ²² en u zult door allen gehaat worden ter wille van mijn naam^m; wie echter volhardt tot [het] einde, die zal behouden wordenⁿ. ²³ Wanneer zij u nu in deze stad vervolgen, vlucht in de andere; want voorwaar, Ik zeg u: u zult met de steden van Israël geenszins zijn

10:14^f af
Hd 13:51.

10:15^g Gomorra
11:24.

10:15^h stad
Gn 13:10-13; 18:20-
19:28; 2 Pt 2:6;
Jd :7.

10:16ⁱ wolven
Lk 10:3.

10:18^j volken 24:14.

10:20^k spreekt
12:11,12.

10:21^l doden
Mi 7:6.

10:22^m naam 24:9.

10:22ⁿ worden
24:13.

^w 10:16 Of 'eenvoudig, argeloos'.

klaargekomen voordat de Zoon des mensen komt^o.

²⁴ Een discipel is niet boven zijn meester, en een slaaf niet boven zijn heer^p. ²⁵ Het is de discipel genoeg dat hij wordt als zijn meester, en de slaaf als zijn heer. Als zij de heer des huizes Beëlzebul hebben genoemd^q, hoeveel te meer zijn huisgenoten!

Onbevreesde belijdenis - Lk 12:2-9

²⁶ Weest dan niet bang voor hen; want er is niets bedekt dat niet ontdekt, en verborgen dat niet bekend zal worden^r. ²⁷ Wat Ik u zeg in de duisternis, zegt dat in het licht; en wat u in het oor hoort, predikt dat op de daken. ²⁸ En weest niet bang voor hen die het lichaam doden maar de ziel niet kunnen doden, maar weest veeleer bang voor Hem die zowel ziel als lichaam kan verderven in [de] hel^s. ²⁹ Worden niet twee musjes voor een penning verkocht? En niet één van hen zal op de aarde vallen zonder uw Vader^t. ³⁰ Van u echter zijn zelfs de haren van uw hoofd alle geteld. ³¹ Weest dan niet bang; u gaat vele musjes te boven^u. ³² Ieder dan die Mij zal belijden voor de mensen, die zal ook Ik belijden voor mijn Vader die in <de> hemelen is^v. ³³ Maar wie Mij verloochent voor de mensen, die zal ook Ik verloochenen voor mijn Vader die in <de> hemelen is^w.

Geen vrede maar het zwaard - Lk 12:51-53; 14:26v.

³⁴ Meent niet dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar een zwaard. ³⁵ Want Ik ben gekomen om een man op te zetten tegen zijn vader, een dochter tegen haar moeder, en een schoondochter tegen haar

10:23 ^o komt
16:27,28;
24:27,30,37,39,44;
25:31; 26:64;
Mk 13:26; 14:62;
Lk 9:26; 17:30;
18:8; 21:27.

10:24 ^p heer
Lk 6:40; Jh 13:16;
15:20.

10:25 ^q genoemd
12:24.

10:26 ^r worden
Mk 4:22; Lk 8:17.

10:28 ^s hel Jk 4:12.

10:29 ^t Vader
1 Sm 14:45;
2 Sm 14:11;
Hd 27:34.

10:31 ^u boven 6:26;
12:12;
Lk 12:24.

10:32 ^v is Op 3:5.

10:33 ^w is
Mk 8:38; Lk 9:26;
2 Tm 2:12.

schoonmoeder; ³⁶ en iemands huisgenoten zullen zijn vijanden zijn^x. ³⁷ Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard^y; ³⁸ en wie zijn kruis niet opneemt en Mij navolgt, is Mij niet waard^z. ³⁹ Wie zijn leven^x vindt, zal het verliezen^y; en wie zijn leven^x verliest ter wille van Mij, zal het vinden^a.

Beloning voor de navolging - Mk 9:41

⁴⁰ Wie u ontvangt, ontvangt Mij^b; en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij heeft^c gezonden^d. ⁴¹ Wie een profeet ontvangt in naam van een profeet, zal [het] loon van een profeet krijgen^e; en wie een rechtvaardige ontvangt in naam van een rechtvaardige, zal [het] loon van een rechtvaardige krijgen. ⁴² En wie één van deze kleinen slechts een beker koud <water> te drinken zal geven in naam van een discipel, voorwaar, Ik zeg u, hij zal zijn loon geenszins verliezen^f.

10:36^x zijn Mi 7:6.

10:37^y waard
Dt 33:9.

10:38^z waard
16:24; Mk 8:34;
Lk 9:23.

10:39^a vinden
16:25; Mk 8:35;
Lk 9:24; 17:33;
Jh 12:25.

10:40^b Mij 18:5.

10:40^c heeft
Jh 12:44.

10:40^d gezonden
Mk 9:37; Lk 10:16;
Jh 13:20.

10:41^e krijgen
1 Kn 17:9-24;
2 Kn 4:8-37.

10:42^f verliezen
Mk 9:41.

^x 10:39 Of 'ziel' (*psuchè*).

^y 10:39 Of 'verderven' (als in vs. 28).

Mattheüs 11

¹ En het gebeurde toen Jezus had geëindigd aan zijn twaalf discipelen bevelen te geven, dat Hij vandaar vertrok om te leren en te prediken in hun steden.

De boodschappers van Johannes de dooper - Lk 7:18-35

² Toen nu Johannes in de kerker^g de werken van de Christus hoorde, zond hij door middel van zijn discipelen [een vraag] en zei tot Hem: ³ Bent U Degene die zou komen^h, of moeten wij een ander verwachten?

⁴ En Jezus antwoordde en zei tot hen: Gaat heen en bericht Johannes wat u hoort en ziet: ⁵ blinden kunnen weer zien en kreupelen lopen, melaatsen worden gereinigd en doven horenⁱ, doden worden opgewekt en aan armen wordt het evangelie verkondigd^j; ⁶ en gelukkig is hij die over Mij niet ten val komt^k!

⁷ Toen nu dezen weggingen, begon Jezus tot de menigten te zeggen over Johannes: Wat bent u in de woestijn gaan aanschouwen? Een riet^z door wind bewogen?

⁸ Maar wat bent u gaan zien? Een mens in zachte^A kleren gekleed? Zie, zij die de zachte kleren dragen, zijn in de huizen van de koningen. ⁹ Maar wat bent u gaan zien? Een profeet? Ja, zeg Ik u, zelfs meer dan een profeet^l. ¹⁰ Deze is het van wie geschreven staat: ‘Zie, Ik zend mijn bode voor U uit, die uw weg voor U heen zal bereiden’^m. ¹¹ Voorwaar, Ik zeg u: onder hen die uit vrouwen geboren zijn, is geen grotere opgestaan dan

z 11:7 Of ‘Waarom bent u in de woestijn gegaan? Om een riet te aanschouwen’; zo ook in vs. 8 en 9.

A 11:8 In de zin van ‘kostbare’.

11:2 ^g kerker 14:3; Jh 3:24.

11:3 ^h komen 3:11; MI 3:1; Jh 1:15,27; 6:14; Hd 19:4; Hb 10:37; Op 1:4,8.

11:5 ⁱ horen Js 35:5,6

11:5 ^j verkondigd Js 61:1.

11:6 ^k komt 13:57; 26:31.

11:10 ^l profeet 14:5; 21:26; Lk 1:76.

11:10 ^m bereiden Ex 23:20; MI 3:1; Mk 1:2; Lk 1:76; 7:27; Jh 3:28.

Johannes de dooper; maar de geringste in het koninkrijk der hemelen is groter dan hij. ¹² Van de dagen nu van Johannes de dooper tot nu toe wordt het koninkrijk der hemelen met geweld ingenomen^B, en geweldenaars rukken het weg^C. ¹³ Want alle profeten en de wet hebben tot op Johannes geprofeteerdⁿ. ¹⁴ En als u het wilt aannemen, hij is Elia die zou komen^o. ¹⁵ Wie oren heeft <om te horen>, laat hij horen^p. ¹⁶ Met wie echter zal Ik dit geslacht vergelijken? Het is gelijk aan kinderen die op de markten zitten en de anderen de woorden toeroepen: ¹⁷ Wij hebben voor jullie op de fluit gespeeld en jullie hebben niet gedanst; wij hebben klaagliederen gezongen en jullie hebben niet geweeklaagd. ¹⁸ Want Johannes is gekomen zonder te eten en te drinken^q, en zij zeggen: Een demon heeft hij. ¹⁹ De Zoon des mensen is gekomen en heeft gegeten en gedronken^q, en zij zeggen: Zie, een mens die een gulzigaard en wijndrinker is, een vriend van tollenaars en zondaars^r. En de wijsheid is gerechtvaardigd door^D haar werken.

'Wee' over de Galilëse steden - Lk 10:13-15

²⁰ Toen begon Hij de steden waarin zijn meeste krachten waren gebeurd, te verwijten dat zij zich niet hadden bekeerd: ²¹ Wee u, Chorazin, wee u, Bethsaïda, want als in Tyrus en Sidon^s de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, allang zouden zij zich in zak en as^t hebben bekeerd. ²² Ik zeg u evenwel: het zal voor

B 11:12 Of 'geweld aangedaan', 'vurig nagestreefd', 'breekt het... zich met geweld baan'.

C 11:12 Of 'trekken het aan zich'.

D 11:19 D.i. vanwege.

11:13 ⁿ geprofeteerd
Lk 16:16.

11:14 ^o komen
17:10-13; Mt 4:5;
Mk 9:11-13;
Lk 1:17; Jh 1:21.

11:15 ^p horen
13:9,43; Mk 4:9,23;
Lk 8:8; 14:35;
Op 2:7; 13:9.

11:18,19 ^q drinken,
gedronken 3:4; 9:14.

11:19 ^r zondaars
9:11; Lk 15:1,2;
19:7.

11:21 ^s Sidon
Js 13:1-8; Ez 26-28;
Jl 3:4-8; Am 1:9,10;
Zc 9:2-4.

11:21 ^t as Es 4:1;
Jn 3:6.

Tyrus en Sidon^s draaglijker zijn in [de] dag van [het] oordeel dan voor u. ²³ En u, Kapernaüm, zult u soms tot [de] hemel verhoogd worden? Tot [de] hades^E zult u worden neergestoten^F! Want als in Sodom de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, het zou tot op heden zijn gebleven^v. ²⁴ Ik zeg u evenwel, dat het voor [het] land van Sodom draaglijker zal zijn in [de] dag van het oordeel dan voor u^w.

'Komt tot Mij' - Lk 10:21v.

²⁵ In die tijd antwoordde Jezus en zei: Ik prijs^G U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen^x en ze aan kleine kinderen hebt geopenbaard. ²⁶ Ja Vader, want zo is het een welbehagen geweest voor U. ²⁷ Alles is Mij overgegeven door mijn Vader^y; en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon^z, en hij aan wie de Zoon [Hem] wil openbaren^a. ²⁸ Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven^b. ²⁹ Neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen^c; ³⁰ want mijn juk is zacht en mijn last is licht^d.

^E **11:23** Hades is, net als *sjeool* in het oude testament, een zeer vage aanduiding voor de verblijfplaats van de geesten der doden (vgl. Lk 16:23), wel te onderscheiden van de 'hel' (*gehenna*), de plaats van het uiteindelijke en eeuwige oordeel (vgl. 10:28; 25:41).

^F **11:23** A.l. 'neerdalen'.

^G **11:25** Elders vertaald 'belijden'; vandaar 'erkennen, erkentelijk zijn', en vandaar ook 'prijzen'.

11:23 ^u neergestoten
Js 14:13,15.

11:23 ^v gebleven
Gn 19:24-28;
2 Pt 2:6; Jd :7.

11:24 ^w u 10:15;
Lk 10:12.

11:25 ^x verborgen
1 Ko 1:26-29.

11:27 ^y Vader 28:28;
Jh 3:35; 13:3; 17:2;
Fp 2:9.

11:27 ^z Zoon
Jh 10:15.

11:27 ^a openbaren
Jh 1:18.

11:28 ^b geven
Jr 31:25.

11:29 ^c zielen
Jr 6:16.

11:30 ^d licht
1 Jh 5:3.

Mattheüs 12

Aren plukken op de sabbat - Mk 2:23-28; Lk 6:1-5

¹ In die tijd ging Jezus op de sabbat door de korenvelden; zijn discipelen nu kregen honger en begonnen aren te plukken en te eten^e. ² Toen de farizeeën dit echter zagen, zeiden zij tot Hem: Zie, uw discipelen doen wat niet geoorloofd is te doen op sabbat^f. ³ Hij echter zei tot hen: Hebt u niet gelezen wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren? ⁴ Hoe hij het huis van God inging en de toonbroden at^{Hg}, die hij niet mocht eten, en ook zij niet die bij hem waren, behalve alleen de priesters^h? ⁵ Of hebt u niet gelezen in de wet, dat op de sabbat de priesters in de tempel de sabbat ontheiligen en onschuldig zijnⁱ? ⁶ Ik zeg u echter, iets groters dan de tempel is hier^j. ⁷ Als u echter had geweten wat het is: ‘Barmhartigheid wil Ik en geen offer^k, dan zou u de onschuldigen niet hebben veroordeeld. ⁸ Want de Zoon des mensen is Heer van de sabbat.

Genezing van een verschrompelde hand - Mk 3:1-6; Lk 6:6-11

⁹ Toen Hij vandaar vertrok, kwam Hij in hun synagoge. ¹⁰ En zie, er was een mens met een verschrompelde hand. En zij vroegen Hem: Is het geoorloofd op de sabbat te genezen^l? – om Hem te kunnen aanklagen. ¹¹ Hij zei echter tot hen: Welk mens zal er onder u zijn die één schaap zal hebben, en als dit op de sabbat in een kuil valt, het niet zal grijpen en eruit halen^m?

12:1 ^e eten
Dt 23:24,25.

12:2 ^f sabbat
Ex 20:10; Dt 5:14.

12:4 ^g at
1 Sm 21:1-6.

12:4 ^h priesters
Lv 24:5-9.

12:5 ⁱ zijn
Nm 28:9,10.

12:6 ^j hier 12:41,42;
Lk 11:31,32.

12:7 ^k offer 9:13;
Hs 6:6.

12:10 ^l genezen
Lk 14:3.

12:11 ^m halen
Lk 14:5.

^H 12:4 A.l. ‘zij ... aten’.

¹² Hoeveel dan gaat een mens een schaap te bovenⁿ! Daarom is het geoorloofd op de sabbat goed te doen^o.

¹³ Toen zei Hij tot de mens: Streck uw hand uit. En hij strekte die uit en zij werd hersteld, gezond als de andere. ¹⁴ De farizeeën nu gingen naar buiten en beraadslaagden tegen Hem dat zij Hem zouden ombrengen^p.

'Zie, mijn knecht'

¹⁵ Daar Jezus dit echter wist, vertrok Hij vandaar; en vele <menigten> volgden Hem en Hij genas hen allen^q. ¹⁶ En Hij waarschuwde hen dringend dat zij Hem niet openbaar zouden maken^r; ¹⁷ opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: ¹⁸ 'Zie, mijn knecht die Ik heb verkoren, mijn geliefde in Wie mijn ziel welbehagen gevonden heeft! Ik zal mijn Geest op Hem leggen, en oordeel zal Hij de volken verkondigen. ¹⁹ Hij zal niet twisten of schreeuwen, en niemand zal zijn stem op de straten horen; ²⁰ een geknakt riet zal Hij niet verbreken en een walmende vlaspit zal Hij niet uitblussen, totdat Hij het oordeel uitvoert tot overwinning; ²¹ en op zijn naam zullen volken hopen^s'.

Jezus en Beëlzebul - Mk 3:20-30; Lk 11:14-23; 12:10

²² Toen werd een bezetene bij Hem gebracht, blind en stom; en Hij genas hem, zodat de stomme sprak en zag^t. ²³ En alle menigten waren buiten zichzelf en zeiden: Is Deze niet de Zoon van David? ²⁴ Toen de farizeeën dit echter hoorden, zeiden zij: Deze drijft de demonen alleen maar uit door Beëlzebul, de overste van de demonen^u. ²⁵ <Jezus> echter kende hun gedachten en zei tot hen: Elk koninkrijk dat tegen zichzelf

12:12 ⁿ boven 6:26; 10:31; Lk 12:7,24.

12:12 ^o doen Lk 13:16; Jh 5:9; 7:23; 9:14.

12:14 ^p ombrengen 27:1; Mk 11:18; Lk 19:47; Jh 5:16,18.

12:15 ^q allen Mk 3:7-10; Lk 6:17-19.

12:16 ^r maken 8:4; 9:30; Mk 3:12; 5:43; 7:36.

12:21 ^s hopen Js 42:1-4.

12:22 ^t zag 9:32,33.

12:24 ^u demonen 9:34.

verdeeld is, wordt verwoest; en elke stad die of elk huis dat tegen zichzelf verdeeld is, zal niet standhouden. ²⁶ En als de satan de satan uitdrijft, is hij tegen zichzelf verdeeld: hoe zal zijn koninkrijk dan standhouden? ²⁷ En als Ik door Beëlzebul de demonen uitdrijf, door wie drijven uw zonen ze uit? Daarom zullen die uw rechters zijn. ²⁸ Als Ik echter door [de] Geest van God de demonen uitdrijf, dan is het koninkrijk van God tot u gekomen^v. ²⁹ Of hoe kan iemand het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad roven, als hij niet eerst de sterke bindt^w? En dan zal hij zijn huis beroven. ³⁰ Wie niet met Mij is, is tegen Mij, en wie niet met Mij bijeenbrengt, verstroot. ³¹ Daarom zeg Ik u: elke zonde en lastering zal de mensen worden vergeven; maar de lastering van de Geest zal niet worden vergeven. ³² En wie een woord spreekt tegen de Zoon des mensen, het zal hem worden vergeven; maar wie tegen de Heilige Geest spreekt, het zal hem niet worden vergeven, niet in deze eeuw en niet in de toekomstige.

De boom en zijn vruchten - Lk 6:43-45

³³ Of stel: de boom is goed, en [dan ook] zijn vrucht goed; of stel: de boom is bedorven, en [dan ook] zijn vrucht bedorven. Want aan de vrucht wordt de boom gekend^x. ³⁴ Adderengebroid^y, hoe kunt u goede dingen spreken, terwijl u boos bent? Want uit de overvloed van het hart spreekt de mond^z. ³⁵ De goede mens brengt uit zijn goede schat goede dingen voort, en de boze mens brengt uit zijn boze schat boze dingen voort. ³⁶ Ik zeg u echter, dat van elk zinloos woord dat de mensen zullen spreken, zij rekenschap zullen geven

12:28 ^v gekomen
Hd 10:38.

12:29 ^w bindt
Js 49:24.

12:33 ^x gekend
7:16-20.

12:34 ^y Adderengebroid 3:7; 23:33;
Lk 3:7.

12:34 ^z mond 15:18;
Mk 7:21.

in [de] dag van [het] oordeel. ³⁷ Want op grond van uw woorden zult u¹ gerechtvaardigd en op grond van uw woorden zult u¹ veroordeeld worden.

De vraag om een teken - Mk 8:11v.; Lk 11:29-32

³⁸ Toen antwoordden sommigen van de schriftgeleerden en farizeeën Hem en zeiden: Meester, wij willen van U een teken zien^a. ³⁹ Hij antwoordde echter en zei tot hen: Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, en het zal geen teken worden gegeven dan het teken van de profeet Jona^b. ⁴⁰ Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was^c, zo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn. ⁴¹ Mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht en het veroordelen, want zij bekeerden zich op de prediking van Jona^d; en zie, meer dan Jona is hier^e!

⁴² [De] koningin van [het] Zuiden zal worden opgewekt in het oordeel met dit geslacht en het veroordelen, want zij kwam van de einden der aarde om de wijsheid van Salomo te horen^f; en zie, meer dan Salomo is hier^e!

De terugkeer van de onreine geest - Lk 11:24-26

⁴³ Wanneer nu de onreine geest van de mens is uitgegaan, gaat hij door dorre plaatsen, op zoek naar rust, en vindt die niet. ⁴⁴ Dan zegt hij: Ik zal terugkeren naar mijn huis waar ik ben uitgegaan. En als hij komt, vindt hij het leegstaan, geveegd en geordend. ⁴⁵ Dan

12:38 ^a zien 16:1;
Lk 11:16; Jh 6:30;
1 Ko 1:22.

12:39 ^b Jona 16:4.

12:40 ^c was
Jn 1:17.

12:41 ^d Jona
Jn 3:5-8.

12:41 ^e hier 12:6.

12:42 ^f horen
1 Kn 10:1-13;
2 Kr 9:1-12.

12:42 ^e hier 12:6.

¹ 12:37 Enkelvoud.

gaat hij heen en neemt zeven andere geesten met zich mee, bozer dan hijzelf, en zij komen binnen en wonen daar; en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste^g. Zo zal het ook zijn met dit boos geslacht.

De verwanten van Jezus - Mk 4:1-9; Lk 8:4-8

⁴⁶ Terwijl Hij nog tot de menigten sprak, zie, zijn moeder en zijn broers^h stonden buiten en trachtten Hem te spreken. ⁴⁷ En iemand zei tot Hem: Zie, uw moeder en uw broers staan buiten en trachten u te spreken. ⁴⁸ Hij antwoordde echter en zei tot hem die tot Hem sprak: Wie is mijn moeder en wie zijn mijn broers? ⁴⁹ En Hij strekte zijn hand over zijn discipelen uit en zei: Zie, mijn moeder en mijn broeders! ⁵⁰ Want wie de wil doet van mijn Vader die in [de] hemelen is, die is mijn broeder en zuster en moeder.

12:45 ^g eerste
2 Pt 2:20.

12:46 ^h broers
13:55; Mk 6:3;
Jh 2:12; Hd 1:14.

Mattheüs 13

Gelijkenis van de zaaier - Mk 4:1-9; Lk 8:4-8

¹ Op die dag ging Jezus uit het huis en ging zitten bij de zee. ² En vele menigten verzamelden zich bij Hem, zodat Hij aan boord van een schip ging en [daarin] neerzat, en de hele menigte stond op het strandⁱ. ³ En Hij sprak tot hen vele dingen in gelijkenissen en zei: Zie, de zaaier ging uit om te zaaien. ⁴ En terwijl hij zaaide, vielen sommigen [zaden] bij de weg, en de vogels kwamen en aten ze op. ⁵ Andere nu vielen op de rotsachtige bodems, waar ze niet veel aarde hadden, en ze kwamen terstond op, doordat ze geen diepe aarde hadden. ⁶ Toen echter de zon was opgegaan, verschroelden ze, en doordat ze geen wortel hadden, verdorden ze. ⁷ Andere [zaden] nu vielen tussen de dorens, en de dorens schoten op en verstikten ze. ⁸ Andere [zaden] nu vielen in de goede aarde en gaven vrucht, het ene honderd-, het andere zestig- en het andere dertigvoudig. ⁹ Wie oren heeft <om te horen>, laat hij horenⁱ.

Waarom gelijkenissen? - Mk 4:10-12; Lk 8:9v.

¹⁰ En de discipelen kwamen naar Hem toe en zeiden tot Hem: Waarom spreekt U in gelijkenissen tot hen^k? ¹¹ Hij nu antwoordde en zei tot hen: Omdat het u is gegeven de verborgenheden^l van het koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is het niet gegeven; ¹² want wie heeft, hem zal worden gegeven, en hij zal overvloed hebben; wie echter niet heeft, ook wat hij heeft zal van hem worden genomen^m. ¹³ Daarom spreek Ik in gelijkenissen tot hen, omdat zij kijkend niet kijken en horend niet horen en niet verstaan. ¹⁴ En aan hen

13:2 ⁱ strand
Lk 5:1-3.

13:9 ^j horen 11:15;
13:43; Mk 4:23;
14:35; Op 2:7; 13:9.

13:10 ^k hen
13:34,35.

13:11 ^l verborgenheden Rm 16:25;
1 Ko 4:1; Ef 3:3,4;
5:32; 6:19; Ko 2:2;
4:3; 1 Tm 3:16.

13:12 ^m genomen
25:29; Mk 4:25;
Lk 8:18; 19:26.

wordt de profetie van Jesaja vervuld^J, die zegt: ‘Met [het] gehoor zult u horen en geenszins verstaan, en kijkend zult u kijken en geenszins zien; ¹⁵ want het hart van dit volk is vet geworden en hun oren zijn hardhorend geworden en hun ogen hebben zij gesloten, opdat zij niet misschien met hun ogen zien en met hun oren horen en met hun hart verstaan en zich bekeren, en Ik hen gezond maakⁿ. ¹⁶ Gelukkig echter uw ogen, omdat zij kijken, en uw oren, omdat zij horen; ¹⁷ want voorwaar, Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien wat u aanschouwt^K, en zij hebben het niet gezien, en te horen wat u hoort, en zij hebben het niet gehoord^o.

*Uitleg van de gelijkenis van de zaaier - Mk 4:13-20;
Lk 8:11-15*

¹⁸ U dan, hoort de gelijkenis van de zaaier. ¹⁹ Als iemand het woord van het koninkrijk hoort en het niet verstaat, komt de boze en rooft weg wat in zijn hart was gezaaid; dit is hij die bij de weg is gezaaid. ²⁰ Hij nu die op de rotsachtige bodems is gezaaid, die is het die het woord hoort en het terstond met vreugde aanneemt; ²¹ hij heeft echter geen wortel in zichzelf, maar is [iemand] van het ogenblik; als nu verdrukking of vervolging komt om het woord, dan wordt hij terstond ten val gebracht. ²² Hij nu die tussen de dorren is gezaaid, die is het die het woord hoort, en de zorg van

^J 13:14 D.i. ten volle vervuld; lett. ‘aangevuld’, zoals in 1 Ko 16:17; Fp 2:30.

^K 13:17 ‘Kijken’ in vs. 13,14,16.

13:15 ⁿ maak
Js 6:9,10; Jh 12:40;
Hd 28:26,27.

13:17 ^o gehoord
Lk 10:23,24.

het leven^L en het bedrieglijke van de rijkdom^P verstikken het woord en het wordt onvruchtbaar. ²³ Hij nu die in de goede aarde is gezaaid, die is het die het woord hoort en verstaat, die dus vrucht draagt en voortbrengt, de één honderd-, de ander zestig- en de ander dertigvoudig.

Gelijkenis van de dolik onder de tarwe

²⁴ Een andere gelijkenis hield Hij hun voor en zei: Het koninkrijk der hemelen is gelijk geworden aan^M een mens die goed zaad in zijn akker zaaide. ²⁵ Terwijl echter de mensen sliepen, kwam zijn vijand en zaaide dolik^N midden tussen de tarwe en ging weg. ²⁶ Toen nu het graan opkwam en vrucht voortbracht, toen kwam ook de dolik te voorschijn. ²⁷ De slaven van de heer des huizes nu kwamen en zeiden tot hem: Heer, hebt u niet goed zaad in uw akker gezaaid? Waar heeft hij dan dolik vandaan? ²⁸ Hij nu zei tot hen: Een vijandig mens heeft dat gedaan. ²⁹ De slaven nu zeiden tot hem: Wilt u dan dat wij het gaan verzamelen? Hij echter zei: Nee, opdat u bij het verzamelen van de dolik niet misschien tegelijk daarmee de tarwe uittrekt. ³⁰ Laat beide samen opgroeien tot de oogst; en in [de] oogsttijd zal ik tot de maaiers zeggen: Verzamelt eerst de dolik en bindt het in bossen om het te verbranden, maar brengt de tarwe bijeen in mijn schuur^Q.

^L 13:22 Of 'de eeuw'.

^M 13:24 A.v. 'wordt vergeleken met, lijkt op'.

^N 13:25 Een onkruid dat veel op tarwe lijkt.

13:22^P rijkdom

Lk 12:16-21;

1 Tm 6:9,10,17.

13:30^Q schuur 3:12.

*Gelijkenissen van mosterdzaad en zuurdeeg -
Mk 4:30-32; Lk 13:18-21*

³¹ Een andere gelijkenis hield Hij hun voor en zei: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mosterdzaad^r, dat een mens nam en in zijn akker zaaide; ³² het is wel kleiner dan alle zaden, maar als het is opgegroeid, is het groter dan de groenten en wordt een boom, zodat de vogels van de hemel in zijn takken komen nestelen^s.

³³ Een andere gelijkenis sprak Hij tot hen: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan zuurdeeg, dat een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel doorzuurd was^t.

Het gebruik van gelijkenissen - Mk 4:33v.

³⁴ Al deze dingen sprak Jezus in gelijkenissen tot de menigten, en zonder gelijkenis sprak Hij niet tot hen, ³⁵ opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet, die zei: 'Ik zal mijn mond opendoen in gelijkenissen; ik zal dingen uitspreken die van [de] grondlegging <van [de] wereld> af verborgen zijn geweest'^u.

Uitleg van de gelijkenis van de dolik

³⁶ Toen liet Hij de menigten gaan en kwam in het huis; en zijn discipelen kwamen naar Hem toe en zeiden: Verklaar ons de gelijkenis^v van de dolik op de akker.

³⁷ Hij nu antwoordde en zei: Hij die het goede zaad zaait, is de Zoon des mensen, ³⁸ de akker is de wereld, het goede zaad, dat zijn de zonen van het koninkrijk, ³⁹ de dolik zijn de zonen van de boze^w, de vijand die het gezaaid heeft, is de duivel, de oogst is [de] voleinding van [de] eeuw, en de maaiers zijn engelen.

13:31 ^r mosterdzaad
17:20; Lk 17:6.

13:32 ^s nestelen
Ps 104:12; Ez 31:6;
Dn 4:12,21;
Op 18:2.

13:33 ^t was
1 Ko 5:6; Gl 5:9.

13:35 ^u geweest
Ps 78:2.

13:36 ^v gelijkenis
15:15; Mk 4:10;
7:17; Lk 8:9.

13:39 ^w boze
Jh 8:44; 1 Jh 3:10.

⁴⁰ Zoals dan de dolik verzameld en met vuur verbrand wordt^x, zo zal het zijn in de voleinding van deze eeuw.

⁴¹ De Zoon des mensen zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit zijn koninkrijk verzamelen^y alle aanleidingen tot vallen en hen die de wetteloosheid doen,

⁴² en zij zullen hen in de vuuroven werpen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars^z. ⁴³ Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon^a in het koninkrijk van hun Vader. Wie oren heeft <om te horen>, laat hij horen^b.

De schat in de akker, de parel en het visnet

⁴⁴ Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een schat, in de akker verborgen, die een mens vond en verborg; en vanwege zijn blijdschap daarover gaat hij heen en verkoopt alles wat hij heeft, en koopt die akker.

⁴⁵ Het koninkrijk der hemelen is eveneens gelijk aan een koopman die mooie parels zocht; ⁴⁶ toen hij nu één zeer kostbare parel gevonden had, ging hij weg en verkocht alles wat hij had, en kocht die.

⁴⁷ Het koninkrijk der hemelen is eveneens gelijk aan een sleepnet dat in de zee werd geworpen en van allerlei soort bijeenbracht; ⁴⁸ toen het vol was, trokken zij het op het strand, en zij gingen zitten en verzamelden het goede in vaten, maar het bedorvene wierpen zij weg. ⁴⁹ Zo zal het zijn in de voleinding van de eeuw: de engelen zullen uitgaan en de bozen uit [het] midden van de rechtvaardigen afscheiden ⁵⁰ en hen in de vuuroven werpen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars^z.

13:40^x *wordt*
3:10,12; 7:19.

13:41^y *verzamelen*
24:31; Mk 13:27.

13:42,50^z *tandengeknars* 8:12; 22:13;
24:51; 25:30;
Lk 13:28.

13:43^a *zon* Dn 12:3.

13:43^b *horen* 11:15;
13:9; Mk 4:9,23;
Lk 8:8; 14:35;
Op 2:7; 13:9.

Gelijkenis van de heer des huizes

⁵¹ Hebt u dit alles verstaan? Zij zeiden tot Hem: Ja.

⁵² Hij nu zei tot hen: Daarom is iedere schriftgeleerde die een discipel van het koninkrijk der hemelen is gemaakt^O, gelijk aan een heer des huizes die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.

Verwerping van Jezus in Nazareth - Mk 6:1-6;

Lk 4:16-30

⁵³ En het gebeurde toen Jezus deze gelijkenissen had beëindigd, dat Hij vandaar vertrok. ⁵⁴ En Hij kwam in zijn vaderstad en leerde hen in hun synagoge, zodat zij versteld stonden en zeiden: Waar heeft Deze die wijsheid en die krachten vandaan^c? ⁵⁵ Is Deze niet de Zoon van de timmerman^d? Heet zijn moeder niet Maria en zijn broers Jakobus, Jozef, Simon en Judas? ⁵⁶ En zijn zijn zusters niet allemaal bij ons? Waar heeft Deze dan dit alles vandaan? ⁵⁷ En zij namen aanstoot^P aan Hem^e. Jezus echter zei tot hen: Een profeet is niet ongeëerd behalve in zijn vaderstad en in zijn huis^f. ⁵⁸ En Hij deed daar niet veel krachten vanwege hun ongehoof.

13:54^c vandaan
Jh 7:15.

13:55^d timmerman
Lk 3:23; Jh 6:42.

13:57^e Hem 11:6;
26:31.

13:57^f huis Jh 4:44.

^O 13:52 Of 'geworden', of 'die in het koninkrijk der hemelen heeft schoolgegaan'.

^P 13:57 Elders 'aanleiding tot vallen' (zie bijv. vs. 41).

Mattheüs 14

Dood van Johannes de dooper - Mk 6:14-29; Lk 9:7-9

¹ In die tijd hoorde Herodes de viervorst het gerucht van Jezus ² en zei tot zijn knechten: Dat is Johannes de dooper; hij is opgewekt van de doden en daarom werken die krachten in hem. ³ Want Herodes had Johannes gegrepen en <hem> gebonden en in [de] gevangenis gezet ter wille van Herodias, de vrouw van zijn broer Filippus. ⁴ Want Johannes had tot hem gezegd: Het is u niet geoorloofd haar te hebben^g. ⁵ En hij wilde hem doden, maar was bang voor de menigte, omdat zij hem voor een profeet hielden^h. ⁶ Toen echter de verjaardag van Herodes was gekomen, danste de dochter van Herodias in het midden en behaagde Herodes; ⁷ daarom beloofde hij met een eed haar te geven wat zij ook zou vragen. ⁸ Zij nu, hiertoe aangezet door haar moeder, zei: Geef mij hier op een schotel het hoofd van Johannes de dooper. ⁹ En hoewel de koning bedroefd werd, beval hij om de eden en om hen die mee aanlagen, het te geven. ¹⁰ En hij zond [een knecht] en onthoofde Johannes in de gevangenis, ¹¹ en zijn hoofd werd op een schotel gebracht en aan het meisje gegeven, en zij bracht het aan haar moeder. ¹² En zijn discipelen kwamen en namen het lichaam weg en begroeven het^Q. En zij kwamen het Jezus berichten.

Spijziging van de vijfduizend - Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jh 6:1-14

¹³ Toen nu Jezus dit hoorde, vertrok Hij vandaar in een schip naar een woeste plaats afzonderlijk. En toen de

14:4 ^g hebben
Lk 3:19,20.

14:5 ^h hielden 11:9;
21:26;
Lk 1:76; 7:26.

^Q 14:12A.l. 'hem'.

menigten dit hoorden, volgden zij Hem te voet uit de steden. ¹⁴ En toen Hij uit [het schip] ging, zag Hij een grote menigte en werd met ontferming over hen bewogenⁱ en genas hun zieken. ¹⁵ Toen het nu avond was geworden, kwamen zijn discipelen naar Hem toe en zeiden: De plaats is woest en de tijd is al voorbij; stuur de menigten weg, opdat zij naar de dorpen gaan en voor zichzelf voedsel kopen. ¹⁶ <Jezus> echter zei tot hen: Zij hoeven niet weg te gaan; geeft u hun te eten. ¹⁷ Zij echter zeiden tot Hem: Wij hebben hier niets dan vijf broden en twee vissen. ¹⁸ Hij nu zei: Brengt ze mij hier. ¹⁹ En nadat Hij de menigten had bevolen te gaan zitten op het gras, nam Hij de vijf broden en de twee vissen, keek op naar de hemel en zegende^R, en Hij brak de broden en gaf ze aan de discipelen, en de discipelen [gaven ze] aan de menigten. ²⁰ En zij aten allen en werden verzadigd^j. En zij namen het overschot van de brokken op, twaalf korven vol. ²¹ Zij nu die hadden gegeten, waren ongeveer vijfduizend mannen, behalve vrouwen en kinderen.

Jezus loopt op de zee - Mk 6:45-52; Jh 6:15-21

²² En terstond dwong Hij zijn discipelen aan boord van het schip te gaan en vóór Hem uit te varen naar de overkant, totdat Hij de menigten zou hebben weggestuurd. ²³ En nadat Hij de menigten had weggestuurd, klom Hij afzonderlijk op de berg om te bidden^k. Toen het nu avond was geworden, was Hij daar alleen.

²⁴ Het schip echter was al vele stadiën van het land

14:14ⁱ *bewogen*
9:36; 15:32.

14:20^j *verzadigd*
2 Kn 4:43,44.

14:23^k *bidden*
Lk 6:12; 9:28.

^R 14:19 Of 'loofde'.

verwijderd^S, geteisterd^T door de golven, want de wind was tegen. ²⁵ In de vierde nachtwak nu kwam Hij tot hen, terwijl Hij op de zee liep. ²⁶ Toen nu de discipelen Hem op de zee zagen lopen, werden zij ontsteld en zeiden: Het is een spook^I! En zij schreeuwden van bangheid. ²⁷ Terstond echter sprak <Jezus> tot hen en zei: Hebt goede moed, Ik ben het, weest niet bang. ²⁸ Petrus nu antwoordde Hem en zei: Heer, als U het bent, beveel mij naar U toe te komen over de wateren. ²⁹ Hij nu zei: Kom! En Petrus klom uit het schip^m en liep over de wateren en kwam naar Jezus toe^U. ³⁰ Toen hij echter de <sterke> wind zag, werd hij bang, en hij begon te zinken en riep de woorden: Heer, behoud mij! ³¹ En terstond strekte Jezus zijn hand uit, greep hem en zei tot hem: Kleingelovige, waarom heb je getwijfeldⁿ? ³² En toen zij in het schip waren geklommen, ging de wind liggen^o. ³³ Zij nu die in het schip waren, huldigden Hem en zeiden: Werkelijk, U bent Gods Zoon^p!

Genezingen in Gennézareth - Mk 6:53-56

³⁴ En toen zij waren overgevaren, kwamen zij aan land in Gennézareth. ³⁵ En toen de mannen van die plaats Hem herkenden, zonden zij bericht door die hele omstreek, en zij brachten alle lijdenden bij Hem ³⁶ en smeekten Hem of zij alleen de zoom van zijn kleed mochten aanraken; en allen die [Hem] aanraakten, werden volkomen behouden^q.

^S 14:24 A.l. 'al midden op de zee'.

^T 14:24 Hetzelfde Gr. woord als 'aftobben' in Mk 6:48.

^U 14:29 V.l. 'om naar Jezus toe te komen'.

14:26 ^I spook
Lk 24:37.

14:29 ^m schip
Jh 21:7.

14:31 ⁿ getwijfeld
8:26.

14:32 ^o liggen
Mk 4:39.

14:33 ^p Zoon 16:16;
26:54; Mk 15:39;
Jh 1:50.

14:36 ^q behouden
9:20,21;
Mk 5:27,28;
Lk 8:44.

Mattheüs 15

De overlevering van de ouden - Mk 7:1-23

¹ Toen kwamen er tot Jezus farizeeën en schriftgeleerden uit Jeruzalem en zeiden: ² Waarom overtreden uw discipelen de overlevering van de ouden? Want zij wassen hun handen niet, wanneer zij brood eten^r. ³ Hij echter antwoordde en zei tot hen: Waarom overtreedt ook u het gebod van God ter wille van uw overlevering? ⁴ Want God heeft gezegd: ‘Eer uw vader en moeder’^s en: ‘Wie vader of moeder vloekt, moet [de] dood sterven’^t. ⁵ Maar u zegt: ‘Wie tot zijn vader of moeder zegt: [Het is] een gave^v, wat u ook van mij ten nutte zou kunnen komen’, – die zal zijn vader <of zijn moeder> geenszins eren^w. ⁶ En u hebt [zo] het woord van God krachteloos gemaakt ter wille van uw overlevering. ⁷ Huichelaars, treffend heeft Jesaja over u aldus geprofeteerd: ⁸ ‘Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is ver van Mij vandaan; ⁹ en tevergeefs vereeren zij Mij, door leringen te leren die geboden van mensen zijn’^u.

¹⁰ En toen Hij de menigte bij Zich had geroepen, zei Hij tot hen: Hoort en verstaat: ¹¹ Niet wat de mond inkomt, verontreinigt de mens, maar wat de mond uitgaat, dat verontreinigt de mens. ¹² Toen kwamen zijn discipelen naar Hem toe en zeiden tot Hem: Weet U dat de farizeeën, toen zij dit woord hoorden, daaraan aanstoot^x hebben genomen? ¹³ Hij antwoordde echter

^v 15:5 D.i. het is door mij bestemd als offergave (zie 5:23).

^w 15:5 Vgl. Mk 7:11 v.; a.v. ‘... komen, die hoeft ... te eren’.

^x 15:12 Zie 13:57.

15:2^r eten
Lk 11:38.

15:4^s moeder
19:19; Ex 20:12;
Dt 5:16; Mk 10:19;
Lk 18:20; Ef 6:2.

15:4^t sterven
Ex 21:17; Lv 20:9.

15:9^u zijn
Js 29:13 LXX.

en zei: Elke plant die mijn hemelse Vader niet heeft geplant, zal worden uitgerukt. ¹⁴ Laat hen [begaan]. Zij zijn blinde leidslieden <van blinden>^v. Als nu een blinde een blinde leidt, zullen zij beiden in een kuil vallen. ¹⁵ Petrus nu antwoordde en zei tot Hem: Verklaar ons deze gelijkenis^w. ¹⁶ Hij echter zei: Bent ook u nog onverstandig? ¹⁷ Begrijpt u niet, dat alles wat de mond inkomt, in de buik komt en in [het] toilet wordt uitgeworpen? ¹⁸ Maar wat de mond uitgaat, komt voort uit het hart, en dat verontreinigt de mens^x. ¹⁹ Want uit het hart komen voort boze overleggingen, moorden, overspel^y, hoererijen, diefstallen, valse getuigenissen, lasteringen^y. ²⁰ Deze dingen zijn het die de mens verontreinigen; het eten met ongewassen handen echter verontreinigt de mens niet.

De Kananese vrouw - Mk 7:24-30

²¹ En Jezus ging vandaar weg en vertrok naar de streken van Tyrus en Sidon. ²² En zie, een Kananese vrouw die uit dat gebied kwam, riep de woorden: Erbarm U over mij, Heer, Zoon van David^z! Mijn dochter is ernstig bezeten. ²³ Hij antwoordde haar echter geen woord. En zijn discipelen kwamen naar Hem toe en vroegen Hem aldus: Stuur haar weg, want zij roept ons na. ²⁴ Hij antwoordde echter en zei: Ik ben alleen gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls^a. ²⁵ Zij nu kwam en huldigde Hem en zei: Heer, help mij! ²⁶ Hij echter antwoordde en zei: Het is niet juist

15:14 ^v blinden
23:16,24; Lk 6:39;
Rm 2:19.

15:15 ^w gelijkenis
13:36; Mk 4:10;
7:17; Lk 8:9.

15:18 ^x mens
12:34,35.

15:19 ^y lasteringen
Rm 1:19-21;
1 Ko 5:10,11;
6:9,10; Ko 3:5,8;
1 Tm 1:9,10;
2 Tm 3:2-4;
Op 21:8; 22:15.

15:22 ^z David 9:27;
20:30,31;
Mk 10:47,48;
Lk 18:38,39.

15:24 ^a Israëls 10:6.

^y 15:19 Eig. meervoud.

het brood van de kinderen te nemen en het de honden^z voor te werpen. ²⁷ Zij echter zei: Jawel, Heer, want ook de honden eten van de kruimels die van de tafel van hun meesters vallen. ²⁸ Toen antwoordde Jezus en zei tot haar: O vrouw, groot is uw geloof^b; moge u gebeuren zoals u wilt^c. En haar dochter werd gezond van dat uur af.

Velen genezen

²⁹ En Jezus vertrok vandaar en kwam aan de zee van Galiléa^d, en Hij klom op de berg en ging daar zitten^e. ³⁰ En vele menigten kwamen naar Hem toe, die kreupelen, blinden, verminkten, stommen en vele anderen bij zich hadden, en zij legden die aan zijn voeten; ³¹ en Hij genas hen, zodat de menigte zich verwonderde, daar zij zagen dat stommen spraken, verminkten gezond waren, kreupelen liepen en blinden zagen^f; en zij verheerlijkten de God van Israël.

Spijziging van de vierduizend - Mk 8:1-10

³² Jezus nu riep zijn discipelen bij Zich en zei: Ik ben met ontferming bewogen over de menigte^g, want zij zijn al drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten; en Ik wil hen niet nuchter wegsturen, opdat zij niet misschien onderweg bezwijken. ³³ En zijn discipelen zeiden tot Hem: Waar krijgen wij in een woestijn zoveel broden vandaan om zo'n grote menigte te verzadigen? ³⁴ En Jezus zei tot hen: Hoeveel broden hebt u? Zij nu zeiden: Zeven en enkele visjes. ³⁵ En Hij

15:28^b geloof 8:10.

15:28^c wilt 8:13;
9:29.

15:29^d Galiléa
Mk 7:31.

15:29^e zitten 5:1.

15:31^f zagen
Mk 7:37.

15:32^g menigte
9:36; 14:14;
Mk 6:34.

^z 15:26 Eig. 'hondjes', d.i. huis- of schoothonden.

beval de menigte te gaan zitten op de grond, ³⁶ nam de zeven broden en de vissen, dankte, brak ze en gaf ze aan zijn discipelen, en de discipelen [gaven ze] aan de menigten. ³⁷ En zij aten allen en werden verzadigd; en zij namen het overschot van de brokken op, zeven manden vol. ³⁸ Zij nu die hadden gegeten, waren vierduizend mannen, behalve vrouwen en kinderen. ³⁹ En nadat Hij de menigten had weggestuurd, ging Hij aan boord van het schip en kwam in het gebied van Magadan.

Mattheüs 16

De vraag om een teken - Mk 8:11-13; Lk 12:54-56

¹ En de farizeeën en sadduceeën kwamen naar Hem toe, en om Hem te verzoeken^h vroegen zij Hem hun een teken uit de hemel te tonenⁱ. ² Hij echter antwoordde en zei tot hen: <Wanneer het avond is geworden, zegt u: Mooi weer, want de hemel is rood; ³ en 's morgens: Vandaag storm, want de hemel is somber rood. Het aanzien van de hemel weet u wel te onderscheiden, maar kunt u het de tekenen der tijden niet?> ⁴ Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, en het zal geen teken worden gegeven dan het teken van Jona^j. En Hij verliet hen en ging weg.

Het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën - Mk 8:14-21

⁵ En toen de discipelen aan de overkant kwamen, hadden zij vergeten broden mee te nemen. ⁶ Jezus nu zei tot hen: Let op en past op voor het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën^k. ⁷ Zij nu overlegden onder elkaar en zeiden: [Dat is] omdat wij geen broden hebben meegenomen. ⁸ Daar nu Jezus dit merkte, zei Hij: Waarom overlegt u onder elkaar, kleingelovigen, dat u geen broden hebt <meegenomen>? ⁹ Begrijpt u nog niet, en herinnert u zich niet de vijf broden van de vijfduizend, en hoeveel korven u meenam^l? ¹⁰ Of de zeven broden van de vierduizend, en hoeveel manden u meenam^m? ¹¹ Hoe begrijpt u niet, dat Ik u niet over broden heb gesproken? Past u echter op voor het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën. ¹² Toen beseften zij, dat Hij niet had gezegd dat zij moesten oppassen

16:1 ^h verzoeken
19:3.

16:1 ⁱ tonen 12:38;
Lk 11:16; Jh 6:30.

16:4 ^j Jona 12:39;
Lk 11:29.

16:6 ^k sadduceeën
Lk 12:1.

16:9 ^l meenam
14:13-21.

16:10 ^m meenam
15:32-38.

voor het zuurdeeg <van de broden>, maar voor de leer van de farizeeën en sadduceeën.

De belijdenis van Petrus - Mk 8:27-30; Lk 9:18-21

¹³ Toen nu Jezus gekomen was in de streken van Caesarea-Filippi, vroeg Hij zijn discipelen aldus: Wie zeggen de mensen dat de Zoon des mensen is^A? ¹⁴ Zij nu zeiden: Sommigen: Johannes de dooper; en anderen: Elia; en weer anderen: Jeremia of één van de profetenⁿ. ¹⁵ Hij zei tot hen: U echter, Wie zegt u dat Ik ben? ¹⁶ Simon Petrus nu antwoordde en zei: U bent de Christus, de Zoon van de levende God^o. ¹⁷ Jezus nu antwoordde en zei tot hem: Gelukkig ben jij, Simon, Bar-Jona^B, want vlees en bloed heeft je dat niet geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemelen is. ¹⁸ En ook Ik zeg je dat jij Petrus bent^p, en op deze rots^C zal Ik mijn gemeente bouwen^q, en [de] poorten van [de] hades^D zullen haar niet overweldigen. ¹⁹ Ik zal je de sleutels van het koninkrijk der hemelen geven, en alles wat jij zult binden op de aarde, zal gebonden zijn in de hemelen, en alles wat jij zult ontbinden op de aarde, zal ontbonden zijn in de hemelen^s. ²⁰ Toen verbood Hij zijn discipelen, dat zij iemand zouden zeggen dat Hij de Christus was.

16:14ⁿ profeten
Mk 6:14,15;
Lk 9:7,8

16:16° God 26:63;
Mk 14:61.

16:18^p bent Jh 1:43.

16:18^q bouwen
Jh 1:43.

16:18^r hades
Jb 38:17; Js 38:10.

16:19^s hemelen
18:18; Jh 20:23.

^A 16:13 A.l. 'dat Ik...ben?'

^B 16:17 D.i. 'zoon van Jona' (Aramees).

^C 16:18 Gr. *petra*; vgl. Petrus: '(rots)steen'.

^D 16:18 Zie 11:23 nt.

*Eerste aankondiging van lijden, dood en opstanding -
Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27*

²¹ Van toen af begon Jezus zijn discipelen te tonen dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel lijden vanwege de oudsten, overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en op de derde dag worden opgewekt^f.

²² En Petrus nam Hem terzijde en begon Hem te bestraffen en zei: [God] zij U genadig, Heer, dat zal U geenszins gebeuren. ²³ Hij echter keerde Zich om en zei tot Petrus: Ga weg, achter Mij, satan^u, je bent Mij een aanstoot^E; want je bedenkt niet de dingen van God, maar de dingen van de mensen. ²⁴ Toen zei Jezus tot zijn discipelen: Als iemand achter Mij wil komen, laat hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen^v. ²⁵ Want wie zijn leven^F wil behouden, zal het verliezen^G, maar wie zijn leven verliest^G ter wille van Mij, zal het vinden^w. ²⁶ Want wat zal het een mens baten als hij de hele wereld wint, maar zijn ziel erbij inboet? Of wat zal een mens geven in ruil voor zijn ziel? ²⁷ Want de Zoon des mensen staat te komen in de heerlijkheid van zijn Vader met zijn engelen^x, en dan zal Hij ieder vergelden naar zijn doen^y. ²⁸ Voorwaar, Ik zeg u, dat er sommigen zijn van hen die hier staan, die [de] dood geenszins zullen smaken voordat zij de Zoon des mensen hebben zien komen in zijn koninkrijk^z.

^E 16:23 Elders ‘aanleiding tot vallen’.

^F 16:25 Of ‘ziel’ (*psuchè*).

^G 16:25 Of ‘verderven’ (zie bijv. 10:28).

16:21 ^f opgewekt
17:22,23.

16:23 ^u satan 4:10.

16:24 ^v volgen
10:38; Lk 14:27.

16:25 ^w vinden
10:39; Lk 17:33;
Jh 12:25.

16:27 ^x engelen
25:31

16:27 ^y doen
Ps 28:4; 62:13;
Sp 24:12; Rm 2:6;
Op 22:12.

16:28 ^z koninkrijk
20:21.

Mattheüs 17

Verheerlijking op de berg - Mk 9:2-13; Lk 9:28-36

¹ En na zes dagen nam Jezus Petrus, Jakobus en zijn broer Johannes mee en bracht hen afzonderlijk op een hoge berg. ² En Hij werd in hun bijzijn van gedaante veranderd; en zijn gezicht straalde als de zon en zijn kleren werden wit als het licht^a. ³ En zie, hun verschenen Mozes en Elia, die met Hem spraken. ⁴ Petrus nu antwoordde en zei tot Jezus: Heer, het is goed dat wij hier zijn; als U wilt, zal ik hier drie tenten maken, voor U één, voor Mozes één en voor Elia één. ⁵ Terwijl hij nog sprak, zie, een lichtende wolk overschaduwde^H hen; en zie, een stem uit de wolk, die zei: Deze is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen gevonden heb^b, hoort Hem^c. ⁶ En toen de discipelen dit hoorden, vielen zij op hun gezicht en werden zeer bang. ⁷ En Jezus kwam bij hen, raakte hen aan en zei: Staat op en weest niet bang. ⁸ Toen zij nu hun ogen opsloegen, zagen zij niemand dan Jezus alleen.

⁹ En terwijl zij van de berg afdaalden, gebod Jezus hun aldus: Zegt aan niemand^d het gezicht, voordat de Zoon des mensen uit [de] doden is opgewekt. ¹⁰ En de discipelen vroegen Hem aldus: Waarom zeggen de schriftgeleerden dan dat eerst Elia moet komen^e? ¹¹ Hij nu antwoordde en zei: ¹² Elia komt wel eerst en zal alles herstellen^e; Ik zeg u echter dat Elia al gekomen is, en zij hebben hem niet erkend, maar aan hem gedaan alles wat zij wilden; zo zal ook de Zoon des mensen

17:2 ^a licht
2 Pt 1:16.

17:5 ^b heb 3:17;
Gn 22:2; Mk 1:11;
Lk 3:22; 2 Pt 1:17.

17:5 ^c Hem
Dt 18:15; Hd 3:22.

17:9 ^d niemand
16:20.

17:10,12 ^e komen,
herstellen Mt 4:5,6.

^H 17:5 Of 'bedekte', zoals de wolk de tabernakel bedekte, zodat deze met heerlijkheid vervuld was (zie Ex 40:34v.).

door hen lijden. ¹³ Toen beseften de discipelen dat Hij tot hen over Johannes de dooper had gesproken^f.

*Genezing van een maanzieke jongen - Mk 9:14-29;
Lk 9:37-43a*

¹⁴ En toen zij bij de menigte kwamen, kwam een mens naar Hem toe die voor Hem op de knieën viel en zei:

¹⁵ Heer, erbarm U over mijn zoon, want hij is maanziek en heeft veel te lijden, want dikwijls valt hij in het vuur en dikwijls in het water. ¹⁶ En ik heb hem bij uw discipelen gebracht en zij hebben hem niet kunnen genezen. ¹⁷ Jezus nu antwoordde en zei: O ongelovig en verdraaid geslacht^g, hoe lang zal Ik nog bij u zijn? Hoe lang zal Ik u nog verdragen? Brengt hem Mij hier.

¹⁸ En Jezus bestrafte hem, en de demon ging van hem uit, en het kind was genezen van dat uur af^h. ¹⁹ Toen kwamen de discipelen tot Jezus afzonderlijk en zeiden: Waarom konden wij hem niet uitdrijven? ²⁰ Hij nu zei tot hen: Vanwege uw kleingeloof; want voorwaar, Ik zeg u: als u een geloof hebt als een mosterdzaad, zult u tot deze berg zeggen: Verplaats u van hier daarheen, en hij zal zich verplaatsen; en niets zal u onmogelijk zijnⁱ.¹

*Tweede aankondiging van lijden, dood en opstanding
- Mk 9:30-32; Lk 9:43b-45*

²² Terwijl zij nu in Galiléa [om Hem] samendrongen, zei Jezus tot hen: De Zoon des mensen zal overgeleverd worden in handen van mensen ²³ en zij zullen

17:13^f *gesproken*
11:13,14; Lk 1:17.

17:17^g *geslacht*
Dt 32:5,20.

17:18^h *af 8:13;*
9:22; 15:28;
Jh 4:52,53.

17:20ⁱ *zijn 21:21;*
Mk 11:23; Lk 17:6;
1 Ko 13:2.

¹ 17:20 Vers 21 is als niet-authentiek weggelaten.

Hem doden, en op de derde dag zal Hij worden opgewekt^j. En zij werden zeer bedroefd.

De tempelbelasting

²⁴ Toen zij nu in Kapernaüm gekomen waren, kwamen de ontvangers van de didrachmen^k naar Petrus toe en zeiden: Betaalt uw meester <de> didrachmen niet? Hij zei: Jawel. ²⁵ En toen hij in het huis was gekomen, was Jezus hem vóór en zei: Wat denk je, Simon, van wie heffen de koningen van de aarde tol of belasting: van hun zonen of van de vreemden? ²⁶ Toen hij nu zei: Van de vreemden, zei Jezus tot hem: Dan zijn de zonen vrij. ²⁷ Opdat wij hen echter geen aanstoot^j geven, ga naar zee, werp een vishaak uit en neem de eerste vis die bovenkomt, en als je zijn bek opendoet, zul je een stater vinden; neem die en geef hem hun voor Mij en jou.

17:23^j opgewekt
16:21.

17:24^k didrachmen
Ex 30:13; 38:26.

^j 17:27 Elders 'aanleiding tot vallen'.

Mattheüs 18

*De grootste in het koninkrijk - Mk 9:33-37,42-48;
Lk 9:46-48, 17:1v.*

¹ Op dat uur kwamen de discipelen bij Jezus en zeiden: Wie is toch de grootste in het koninkrijk der hemelen^l?
² En Hij riep een kind bij Zich, plaatste het in hun midden³ en zei: Voorwaar, Ik zeg u: als u niet verandert en wordt als de kinderen, zult u het koninkrijk der hemelen geenszins binnengaan^m.
⁴ Wie dan zichzelf zal vernederen als dit kind, die is de grootste in het koninkrijk der hemelenⁿ; ⁵ en wie één zo'n kind ontvangt in^K mijn naam, ontvangt Mij^o.
⁶ Wie echter één van deze kleinen die in Mij geloven, een aanleiding tot vallen is, het zou nuttig voor hem zijn dat een molensteen^L om zijn hals werd gehangen en hij in de diepte van de zee zou zinken.
⁷ Wee de wereld vanwege de aanleidingen tot vallen! Want het is noodzakelijk dat de aanleidingen tot vallen komen; wee evenwel die mens door wie de aanleiding tot vallen komt!
⁸ Als nu uw hand of uw voet u een aanleiding tot vallen is, hak die af en werp die van u; het is beter voor u verminkt of kreupel het leven in te gaan, dan met twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden^p.
⁹ En als uw oog u een aanleiding tot vallen is, trek het uit en werp het van u; het is beter voor u met één oog het leven in te gaan, dan met twee ogen in de hel van het vuur geworpen te worden^p.

^K 18:5 Eig. 'op', d.i. op grond van.

^L 18:6 Lett. 'een ezelsmolensteen', dit is een steen die door een ezels getrokken werd, omdat hij te groot was om hem met de hand te bewegen.

18:1 ^l hemelen
Lk 22:24.

18:3 ^m binnengaan
Mk 10:15; Lk 18:17.

18:4 ⁿ hemelen
20:26,27;
Mk 10:43,44.

18:5 ^o Mij 10:40;
Lk 10:16; Jh 13:20.

18:8,9 ^p worden
5:29,30.

Gelijkenis van het verloren schaap - Lk 15:3-7

¹⁰ Let erop dat u niet één van deze kleinen veracht; want Ik zeg u, dat hun engelen^q in [de] hemelen altijd het aangezicht zien van mijn Vader die in [de] hemelen is. ^{M 12} Wat denkt u? Als een mens honderd schapen heeft en één daarvan is afgedwaald, zal hij niet de negenennegentig op de bergen laten en het afgedwaalde gaan zoeken? ¹³ En als het gebeurt dat hij het vindt, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich meer verblijdt over dit dan over de negenennegentig die niet afgedwaald zijn geweest. ¹⁴ Zo is het niet [de] wil bij uw^N Vader die in [de] hemelen is, dat een van deze kleinen verloren gaat.

Gemeentelijke tucht - Lk 17:3

¹⁵ Als nu uw broeder <tegen u> zondigt, ga heen, overtuig^O hem tussen u en hem alleen; ¹⁶ als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen^r. Als hij echter niet luistert, neem nog één of twee met u mee, opdat door [de] mond van twee of drie getuigen elk woord vaststaat^s. ¹⁷ Als hij echter hun geen gehoor geeft, zeg het aan de gemeente; als hij echter ook de gemeente geen gehoor geeft, laat hij voor u zijn als de heiden en de tollenaar. ¹⁸ Voorwaar, Ik zeg u^P: alles wat u zult binden op de aarde, zal gebonden zijn in [de] hemel; en alles wat u zult ontbinden op de aarde, zal in [de] hemel ontbonden zijn^t. ¹⁹ <Voorwaar,> Ik zeg u tevens,

^{M 18:11} Vers 11 is als niet-authentiek weggelaten.

^{N 18:14} A.l. 'mijn'.

^{O 18:15} Zie Jh 3:20 nt.

^{P 18:18} Meervoud.

^{18:10} ^q engelen
Hd 12:15; Hb 1:14.

^{18:15} ^r gewonnen
Lv 19:17; Lk 17:3.

^{18:16} ^s vaststaat
Dt 19:15; Jh 8:17;
2 Ko 13:1;
1 Tm 5:19.

^{18:18} ^t zijn 16:19;
Jh 20:23.

dat als twee van u overeenstemmen op de aarde over enige zaak die zij maar zouden vragen, het hun ten deel zal vallen van mijn Vader die in de hemelen is.

²⁰ Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden.

Gelijkenis over het vergeven

²¹ Toen kwam Petrus bij Hem en zei tot Hem: Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? ²² Tot zevenmaal? Jezus zei tot hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven^u. ²³ Daarom is het koninkrijk der hemelen gelijk geworden aan ^Q een koning die met zijn slaven afrekening wilde houden. ²⁴ Toen hij nu begon af te rekenen, werd er één bij hem gebracht die tienduizend talenten schuldig was. ²⁵ Daar hij echter niets had om te betalen, beval zijn heer hem te verkopen met zijn vrouw en zijn kinderen en alles wat hij had, en dat er betaald moest worden. ²⁶ De slaaf dan viel smekend voor hem neer en zei: <Heer,> heb geduld met mij en ik zal u alles betalen. ²⁷ De heer van die slaaf nu werd met ontferming bewogen, liet hem vrij en schold hem de lening kwijt^v. ²⁸ Toen die slaaf echter naar buiten ging, vond hij een van zijn medeslaven, die hem honderd denaren schuldig was; en hij pakte hem beet, greep hem bij de keel en zei: Betaal wat je schuldig bent. ²⁹ Zijn medeslaaf dan viel neer en smeekte hem aldus: Heb geduld met mij en ik zal je betalen. ³⁰ Hij wilde echter niet, maar ging weg en wierp hem in [de]

18:22 ^u zeven
Lk 17:3,4.

18:27 ^v kwijt
Lk 7:42.

^Q 18:23 A.v. ‘wordt...vergeleken met, gelijk...op’.

gevangenis, totdat hij zou betalen wat hij schuldig was. ³¹ Toen zijn medeslaven dan zagen wat er was gebeurd, werden zij zeer bedroefd; en zij gingen hun heer alles wat er gebeurd was uiteenzetten. ³² Toen riep zijn heer hem bij zich en zei tot hem: Boze slaaf, die hele schuld heb ik je kwijtgescholden, daar je mij gesmeekt hebt; ³³ had ook jij je niet moeten erbarmen over je medeslaaf, zoals ook ik mij over jou erbarmd heb? ³⁴ En zijn heer werd toornig en leverde hem over aan de folteraars, totdat hij alles zou betalen wat hij <hem> schuldig was^w. ³⁵ Zo zal ook mijn hemelse Vader u doen, als u niet ieder zijn broeder van harte vergeeft^x.

18:34^w was
5:25,26;
Lk 12:58,59.

18:35^x vergeeft
6:15.

Mattheüs 19

Over echtscheiding - Mk 10:1-12

¹ En het gebeurde toen Jezus deze woorden had beëindigd, dat Hij van Galiléa vertrok en in het gebied van Judéa kwam, over de Jordaan. ² En vele menigten volgden Hem, en Hij genas hen daar.

³ En <de> farizeeën kwamen bij Hem om Hem te verzoeken^y en zeiden: Is het een man geoorloofd zijn vrouw te verstoten om iedere reden? ⁴ Hij antwoordde echter en zei: Hebt u niet gelezen dat Hij die hen heeft geschapen^R, hen van [het] begin af^S als man en vrouw heeft gemaakt^z? ⁵ en gezegd heeft: ‘Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn’^a?

⁶ Dus zijn zij niet meer twee maar één vlees. Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden. ⁷ Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft Mozes dan geboden^b een scheidbrief te geven en <haar> te verstoten? ⁸ Hij zei tot hen: Mozes heeft om de hardheid van uw harten u toegestaan uw vrouwen te verstoten; van [het] begin af is het echter niet zo geweest. ⁹ Ik zeg u echter, dat wie zijn vrouw verstoort, niet om^T hoererij, en met een andere trouwt, overspel pleegt^U; <en wie met een verstoten [vrouw] trouwt, pleegt overspel^c.> ¹⁰ Zijn discipelen zeiden <tot Hem>: Als

R 19:4 S.l. ‘gemaakt’.

S 19:4 A.v. ‘dat Hij die hen van [het] begin af geschapen heeft, hen.’

T 19:9 A.l. ‘anders dan uit oorzaak van’.

U 19:9 A.l. ‘...hoererij, maakt dat zij overspel pleegt’.

19:3^y *verzoeken*
16:1.

19:4^z *gemaakt*
Gn 1:27; 5:2.

19:5^a *zijn*
Gn 2:24; 1 Ko 6:16;
Ef 5:31.

19:7^b *geboden* 5:31;
Dt 24:1.

19:9^c *overspel* 5:32;
1 Ko 7:10,11.

de zaak van de man met^V de vrouw zo staat, is het niet raadzaam te trouwen. ¹¹ Hij echter zei tot hen: Niet allen vatten dit woord, alleen zij aan wie het is gegeven; ¹² want er zijn gesnedenen^W die zo uit [de] moederschoot geboren zijn; en er zijn gesnedenen die door de mensen zijn gesneden; en er zijn gesnedenen^W die zichzelf hebben gesneden om het koninkrijk der hemelen. Wie het kan vatten, laat hij het vatten.

'Laat de kinderen bij Mij komen' - Mk 10:13-16;

Lk 18:15-17

¹³ Toen werden er kinderen bij Hem gebracht, opdat Hij hun de handen zou opleggen en bidden; de discipelen echter bestrafden hen. ¹⁴ Jezus echter zei: Laat de kinderen [begaan] en verhindert ze niet bij Mij te komen; want van de zodanigen is het koninkrijk der hemelen^d. ¹⁵ En Hij legde hun de handen op en ging vandaar weg.

De rijke jongeman - Mk 10:17-31; Lk 18:18-30

¹⁶ En zie, er kwam iemand naar Hem toe en zei tot Hem: Meester, wat voor goeds moet ik doen om eeuwig leven te hebben^e? ¹⁷ Hij nu zei tot hem: Wat vraagt u Mij over het goede? Eén is de Goede. Als u echter het leven wilt binnengaan, bewaar de geboden^f. ¹⁸ Hij zei tot Hem: Welke? Jezus nu zei: U zult niet doden, u zult geen overspel plegen, u zult niet stelen, u

19:14^d hemelen
18:2,3.

19:16e hebben
19:29; Lk 10:25.

19:17^f geboden
Lv 18:5; Lk 10:28.

^V 19:10 Of 'de verhouding tussen de man en'.

^W 19:12 Lett. (vs. 12a) 'gecastreerd'; figuurlijk (vs. 12b) 'on-gehuwd'.

zult niet vals getuigen, ¹⁹ eer uw vader en uw moeder^g, en u zult uw naaste liefhebben als uzelf^h. ²⁰ De jongeman zei tot Hem: Dit alles heb ik onderhouden; wat ontbreekt mij nog? ²¹ Jezus zei tot hem: Als u volmaakt wilt zijn, ga heen, verkoop uw bezittingen en geef het aan <de> armenⁱ, en u zult een schat hebben in [de] hemelen^j, en kom, volg Mij. ²² Toen de jongeman echter dit woord hoorde, ging hij bedroefd weg, want hij had vele bezittingen^k. ²³ Jezus nu zei tot zijn discipelen: Voorwaar, Ik zeg u, dat een rijke moeilijk het koninkrijk der hemelen zal binnengaan. ²⁴ En opnieuw zeg Ik u: het is gemakkelijker dat een kameel gaat door [het] oog van een naald, dan dat een rijke het koninkrijk van God binnengaat. ²⁵ Toen de discipelen echter dit hoorden, stonden zij zeer versteld en zeiden: Wie kan dan behouden worden?

²⁶ Jezus echter keek hen aan en zei tot hen: Bij mensen is dat onmogelijk, maar bij God is alles mogelijk^l.

²⁷ Toen antwoordde Petrus en zei tot Hem: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn u gevolgd; wat zal dan voor ons zijn? ²⁸ Jezus nu zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, dat u die Mij gevolgd bent, in de wedergeboorte^x, wanneer de Zoon des mensen zal zitten op [de] troon van zijn heerlijkheid^m, u ook op twaalf tronen zult zittenⁿ om de twaalf stammen van Israël te oordelen^o.

²⁹ En ieder die heeft verlaten huizen, broers, zusters, vader, moeder, <vrouw,> kinderen of akkers ter wille

^x 19:28 Dit is een ander woord dan bijv. in 1 Pt 1:23; het doelt op een verandering in positie, een nieuwe stand van zaken; het komt verder alleen in Tt 3:5 voor.

19:19 ^g moeder

Ex 20:12-16;

Dt 5:16-20.

19:19 ^h uzelf 5:43;

22:39; Lv 19:18;

Lk 10:27; Rm 13:9.

19:21 ⁱ armen

Lk 12:33; Hd 2:45;

4:34-37.

19:21 ^j hemelen

6:20.

19:22 ^k bezittingen

Ps 62:11.

19:26 ^l mogelijk

Gn 18:14; Jb 42:2;

Zc 8:6 LXX.

19:28 ^m heerlijkheid

25:31.

19:28 ⁿ zitten

Op 3:21.

19:28 ^o oordelen

Lk 22:30; Op20:4.

van mijn naam, zal honderdvoudig ontvangen en eeuwig leven beërven^p.³⁰ Vele eersten echter zullen [de] laatsten zijn, en laatsten [de] eersten^q.

19:29^p beërven
19:26; Lk 10:25.

19:30^q eersten
20:16; Lk 13:30.

Mattheüs 20

Gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard

¹ Want het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een heer des huizes die 's morgens vroeg naar buiten ging om arbeiders te huren voor zijn wijngaard^r. ² Toen hij het nu met de arbeiders eens was geworden voor een denaar per dag, zond hij hen in zijn wijngaard. ³ En omstreeks [het] derde uur ging hij naar buiten en zag anderen werkloos staan op de markt. ⁴ En tot dezen zei hij: Gaat ook u in de wijngaard en wat billijk is zal ik u geven. En zij gingen. ⁵ Opnieuw <nu> ging hij naar buiten omstreeks [het] zesde en negende uur en deed evenzo. ⁶ Omstreeks het elfde [uur] nu ging hij naar buiten en vond anderen staan en zei tot hen: Waarom staat u hier de hele dag werkloos? ⁷ Zij zeiden tot hem: omdat niemand ons gehuurd heeft. Hij zei tot hen: Gaat ook u in de wijngaard. ⁸ Toen het nu avond geworden was, zei de heer van de wijngaard tot zijn beheerder: Roep de arbeiders en betaal hun het loon^s, te beginnen bij de laatsten, tot de eersten. ⁹ Toen nu die van het elfde uur kwamen, kregen zij elk een denaar. ¹⁰ En toen de eersten kwamen, meenden zij dat zij meer zouden krijgen; en ook zij kregen elk <de> denaar. ¹¹ En toen zij die kregen, mopperden zij tegen de heer des huizes ¹² met de woorden: Deze laatsten hebben één uur gewerkt, en u hebt hen met ons gelijk gesteld die de last van de dag en de hitte gedragen hebben. ¹³ Hij echter antwoordde één van hen en zei: Vriend, ik doe u geen onrecht. Bent u het niet voor een denaar eens geworden met mij? ¹⁴ Neem het uwe en ga heen! Ik wil echter aan deze laatste evenveel geven als aan u. ¹⁵ <Of> is het mij niet geoorloofd met het mijne

20:1 ^r *wijngaard*
21:28,33.

20:8 ^s *loon*
Lv 19:13; Dt 24:15.

te doen wat ik wil? Of is uw oog boos^f omdat ik goed ben? ¹⁶ Zo zullen de laatsten [de] eersten zijn, en de eersten [de] laatsten^u.

Derde aankondiging van lijden, dood en opstanding - Mk 10:32-34; Lk 18:31-34

¹⁷ En toen Jezus naar Jeruzalem opging, nam Hij de twaalf <discipelen> afzonderlijk tot Zich en zei onderweg tot hen: ¹⁸ Zie, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden aan de overpriesters en schriftgeleerden, en zij zullen Hem ter dood veroordelen^y ¹⁹ en Hem overleveren aan de volken om Hem te bespotten en te geselen en te kruisigen; en op de derde dag zal Hij worden opgewekt^w.

De voorrang onder de discipelen - Mk 10:35-45

²⁰ Toen kwam bij Hem de moeder van de zonen van Zebedeüs met haar zonen, huldigde Hem en vroeg iets van Hem. ²¹ Hij nu zei tot haar: Wat wilt u? Zij zei tot Hem: Zeg, dat deze twee zonen van mij mogen zitten, één aan uw rechterhand en één aan uw linkerhand in uw koninkrijk. ²² Jezus antwoordde echter en zei: U^Y weet niet wat u vraagt. Kunt u de drinkbeker drinken^x die Ik zal drinken? Zij zeiden tot Hem: Wij kunnen het. ²³ Hij zei tot hen: Mijn drinkbeker zult u wel drinken, maar het zitten aan mijn rechter- en aan mijn linkerhand is niet aan Mij om <dat> te geven, maar is voor hen wie het door mijn Vader is bereid. ²⁴ En toen de tien dit hoorden, namen zij het de twee broers zeer

20:15 ^f boos
16:23; Mk 7:22.

20:16 ^u laatsten
19:30; Mk 10:31;
Lk 13:30.

20:18 ^y veroordelen
16:21; 17:22,23;
Lk 9:22.

20:19 ^w opgewekt
16:21; 17:23;
Lk 9:22; 24:7,46;
Hd 10:40;
1 Ko 15:4.

20:22 ^x drinken
26:39; Jh 18:11.

^y 20:22 Meervoud.

kwelijk. ²⁵ Jezus nu riep hen bij Zich en zei^y: U weet, dat de oversten van de volken over hen heersen en de groten gezag over hen voeren. ²⁶ Zo zal het onder u niet zijn; maar wie onder u groot wil worden, zal uw dienstknecht zijn, ²⁷ en wie onder u [de] eerste wil zijn, zal uw slaaf zijn^z; ²⁸ zoals de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen^a en zijn leven^z te geven tot een losprijs voor^A velen^b.

Genezing van twee blinden - Mk 10:46-52; Lk 18:35-43

²⁹ En toen zij Jericho uitgingen, volgde Hem een grote menigte. ³⁰ En zie, toen twee blinden^c, die langs de weg zaten, hoorden dat Jezus voorbijging, riepen ze de woorden: Erbarm U over ons, <Heer,> Zoon van David^d! ³¹ De menigte echter waarschuwde hen dat zij zouden zwijgen; zij riepen echter des te meer en zeiden: Erbarm U over ons, Heer, Zoon van David! ³² En Jezus bleef staan, riep hen en zei: Wat wilt u dat Ik u doe? ³³ Zij zeiden tot Hem: Heer, dat onze ogen geopend worden. ³⁴ Jezus nu werd met ontferming bewegen, raakte hun ogen aan, en terstond konden zij weer zien^e, en zij volgden Hem.

20:25^y zei
Lk 22:25,26.

20:27^z zijn 23:11;
Mk 9:35; Lk 9:48.

20:28^a dienen
Lk 22:27; Fp 2:7.

20:28^b velen
1 Tm 2:6.

20:30^c blinden 9:27.

20:30^d David
1 Tm 2:6.

20:34^e zien 9:29,30.

^z 20:28 *Psuchè*; zie 10:39; 16:25.

^A 20:28 D.i. 'in plaats van'; het door 'voor' vertaalde Gr. woord in bijv. 1 Tm 2:6 betekent: 'zich uitstrekkend tot', in de zin van een aanbod.

Mattheüs 21

*Intocht in Jeruzalem - Mk 11:1-11; Lk 19:28-38;
Jh 12:12-19*

¹ En toen zij Jeruzalem naderden en bij Bethfagé kwamen aan de Olijfberg, toen zond Jezus twee discipelen en zei tot hen: ² Gaat naar het dorp dat tegenover u ligt, en terstond zult u een ezelin gebonden vinden en een veulen bij haar; maakt ze los en brengt ze Mij. ³ En als iemand u iets zegt, dan moet u zeggen: De Heer heeft ze nodig, en terstond zal hij ze zenden. ⁴ Dit nu is gebeurd, opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet, die zei: ⁵ ‘Zegt aan de dochter van Sion: Zie, uw koning komt tot u^f, zachtmoedig en gezeten op een ezelin en op een veulen, [het] jong^B van een lastdier^g. ⁶ Nadat de discipelen nu waren heengegaan en hadden gedaan zoals Jezus hun had opgedragen, ⁷ brachten zij de ezelin en het veulen en legden hun kleren daarop, en Hij ging erop zitten. ⁸ De zeer grote^C menigte nu spreidde hun kleren op de weg, en anderen hakten takken van de bomen en spreidden ze op de weg. ⁹ De menigten nu die vóór Hem uitgingen en zij die volgden, riepen de woorden: Hosanna^D voor de Zoon van David! Gezegend Hij die komt in [de] naam van [de] Heer^h! Hosanna in de hoogste [hemelen]! ¹⁰ En toen Hij Jeruzalem was binnengegaan, kwam de hele stad in opschudding en zei: Wie is Deze? ¹¹ De menigten nu zeiden: Deze is de profeet, Jezus, van Nazareth in Galiléa.

^B 21:5 Lett. ‘[de] zoon’.

^C 21:8 Of ‘Het merendeel van de’.

^D 21:9 D.i. Red toch! of: Geef toch heil (of: behoudenis)!

21:5^f u Js 62:11

21:5^g lastdier
Zc 9:9.

21:9^h Heer 23:39;
Ps 118:26;
Lk 13:35.

Tempelreiniging - Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jh 2:13-22

¹² En Jezus ging de tempel binnen en dreef allen uit die verkochten en kochten in de tempel, en de tafels van de wisselaars keerde Hij om, en de stoelen van hen die duiven verkochten. ¹³ En Hij zei tot hen: Er staat geschreven: ‘Mijn huis zal een huis van gebed worden genoemd’ⁱ; u maakt er echter een rovershol^j van. ¹⁴ En er kwamen blinden en kreupelen bij Hem in de tempel en Hij genas hen. ¹⁵ Toen nu de overpriesters en de schriftgeleerden de wonderen zagen die Hij deed, en de kinderen die in de tempel de woorden riepen: Hosanna voor de Zoon van David, namen zij het zeer kwalijk ¹⁶ en zeiden tot Hem: Hoort U wat dezen zeggen? Jezus nu zei tot hen: Jawel, maar hebt u nooit gelezen: ‘Uit [de] mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U Zich lof bereid’^k? ¹⁷ En Hij verliet hen en ging naar buiten, de stad uit naar Bethanië, en overnachtte daar.

De vijgenboom vervloekt - Mk 11:12-14, 20-24

¹⁸ ’s Morgens vroeg nu, toen Hij naar de stad terugkeerde, had Hij honger. ¹⁹ En toen Hij één vijgenboom langs de weg zag, ging Hij er naar toe en vond niets daaraan dan alleen bladeren^l. En Hij zei tot hem: Laat van u in eeuwigheid geen vrucht meer komen! En de vijgenboom verdorde onmiddellijk. ²⁰ En toen de discipelen dit zagen, verwonderden zij zich en zeiden: Hoe is de vijgenboom zo onmiddellijk verdord? ²¹ Jezus nu antwoordde en zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u: als u geloof hebt en niet twijfelt, zult u niet alleen doen wat met de vijgenboom [is gebeurd], maar al zegt u ook tot deze berg: Word opgeheven en in de zee

21:13 ⁱ genoemd
Js 56:7.

21:13 ^j rovershol
Jr 7:11.

21:16 ^k bereid
Ps 8:3 LXX.

21:19 ^l bladeren
Lk 13:6.

geworpen, het zal gebeuren^m. ²² En alles wat u in het gebed gelovig vraagt, zult u ontvangenⁿ.

Vraag over het gezag van Jezus - Mk 11:27-33; Lk 20:1-8

²³ En toen Hij in de tempel gekomen was, kwamen, terwijl Hij leerde, de overpriesters en de oudsten van het volk naar Hem toe en zeiden: Op welk gezag doet U deze dingen? En wie heeft U dit gezag gegeven? ²⁴ Jezus nu antwoordde en zei tot hen: Ik zal u ook één ding vragen; als u Mij dat zegt, zal Ik u ook zeggen op welk gezag Ik deze dingen doe. ²⁵ De doop van Johannes, vanwaar was die? Uit [de] hemel of uit mensen^o? Zij overlegden echter onder elkaar en zeiden: Als wij zeggen: Uit [de] hemel, zal Hij tot ons zeggen: Waarom hebt u hem dan niet geloofd^p? ²⁶ Als wij echter zeggen: Uit mensen, dan zijn wij bang voor de menigte, want allen houden Johannes voor een profeet^q. ²⁷ En zij antwoordden Jezus en zeiden: Wij weten het niet. Hij zei dan ook tot hen: Dan zeg Ik u ook niet op welk gezag Ik deze dingen doe.

Gelijkenis van de twee zonen

²⁸ Wat denkt u echter? Een mens had twee kinderen; hij ging naar de eerste en zei: Kind, ga vandaag in de wijngaard werken^r. ²⁹ Hij antwoordde echter en zei: Ik wil niet! Later kreeg hij echter berouw en ging erheen. ³⁰ Hij nu ging naar de tweede en sprak evenzo. Deze nu antwoordde en zei: Ik [ga], heer^E! En hij ging niet.

^E 21:30 Andere handschriften wisselen de reacties van vs. 29 en 30 om.

21:21 ^m gebeuren
17:20; Lk 17:6.

21:22 ⁿ ontvangen
7:7-11; 18:19;
Jh 14:13,14.

21:25 ^o mensen
Jh 1:33.

21:25 ^p geloofd
21:32.

21:26 ^q profeet 14:5;
21:46.

21:28 ^r werken 20:1.

³¹ Wie van deze twee deed de wil van zijn vader? Zij zeiden: De eerste^F. Jezus zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u: de tollenaars en de hoeren gaan u voor in het koninkrijk van God. ³² Want Johannes is tot u gekomen in [de] weg van [de] gerechtigheid en u hebt hem niet geloofd^S; de tollenaars en de hoeren echter hebben hem geloofd^f; hoewel u dit echter hebt gezien, hebt u later ook geen berouw gehad om hem te geloven.

Gelijkenis van de onrechtvaardige landlieden - Mk 12:1-12; Lk 20:9-19

³³ Hoort een andere gelijkenis. Er was een heer des huizes die een wijngaard plantte^u, en hij zette er een omheining^v omheen, groef een persbak daarin en bouwde een toren; en hij verhuurde hem aan landlieden en ging buitenslands. ³⁴ Toen nu de tijd van de vruchten was genaderd, zond hij zijn slaven naar de landlieden om zijn vruchten te ontvangen. ³⁵ En de landlieden namen zijn slaven, sloegen de één, doodden de ander en stenigden de derde^w. ³⁶ Opnieuw zond hij andere slaven, meer dan de eersten, en zij deden met hen hetzelfde. ³⁷ Tenslotte nu zond hij tot hen zijn zoon en zei: Zij zullen mijn zoon ontzien. ³⁸ Toen de landlieden echter de zoon zagen, zeiden zij onder elkaar: Deze is de erfgenaam, komt, laten wij hem doden en zijn erfenis in bezit nemen. ³⁹ En zij grepen hem, wierpen hem buiten de wijngaard en doodden hem^x. ⁴⁰ Wanneer dan de heer van de wijngaard komt,

21:32^s *geloofd*
21:25.

21:32^t *geloofd*
Lk 3:12; 7:29.

21:33^u *plantte*
Js 5:1,2.

21:33^v *omheining*
Ef 2:14.

21:35^w *derde* 22:6.

21:39^x *hem*
Hb 13:12.

^F 21:31 Sommige (maar niet altijd dezelfde als in de vorige noot) lezen 'De laatste'.

wat zal hij met die landlieden doen? ⁴¹ Zij zeiden tot Hem: Die kwaden zal hij een kwade dood laten sterven en de wijngaard aan andere landlieden verhuren, die hem de vruchten op hun tijd zullen afgeven. ⁴² Jezus zei tot hen: Hebt u nooit gelezen in de Schriften: ‘[De] steen die de bouwlieden hebben verworpen, die is geworden tot een hoeksteen^G; van [de] Heer is dit gebeurd en het^H is wonderlijk in onze ogen^y? ⁴³ Daarom zeg Ik u, dat het koninkrijk van God van u zal worden weggenomen en aan een volk gegeven dat de vruchten ervan opbrengt. ⁴⁴ <En wie op deze steen valt, zal verbrijzeld worden; en op wie hij valt, zal hij verpletteren^z.> ⁴⁵ En toen de overpriesters en de fari-zeëën zijn gelijkenissen hoorden, begrepen zij dat Hij van hen sprak. ⁴⁶ En terwijl zij Hem trachtten te grijpen, waren zij bang voor de menigten, daar die Hem voor een profeet hielden^a.

^G 21:42 Lett. ‘hoofd van [de] hoek’.

^H 21:42 Of ‘is hij geworden en hij’.

21:42^y ogen
Ps 118:22,23;
Hd 4:11; 1 Pt 2:7.

21:44^z verpletteren
Dn 2:34,35,44,45.

21:46^a hielden
14:5; 16:14;
21:11,26; Lk 7:16;
24:19; Jh 4:19;
9:17.

Mattheüs 22

Gelijkenis van de bruiloft - Lk 14:15-24

¹ En Jezus antwoordde en sprak opnieuw in gelijkenissen tot hen en zei: ² Het koninkrijk der hemelen is gelijk geworden aan ^I een koning die een bruiloft voor zijn zoon aanrichtte. ³ En hij zond zijn slaven uit om de genodigden ^J te roepen tot de bruiloft, en zij wilden niet komen. ⁴ Opnieuw zond hij andere slaven uit en zei: Zegt aan de genodigden: Zie, mijn middagmaal heb ik gereedgemaakt, mijn ossen en mijn gemeste beesten zijn geslacht en alles is gereed; komt tot de bruiloft. ⁵ Zij sloegen er echter geen acht op en gingen weg, de één naar zijn eigen akker, de ander naar zijn koophandel; ⁶ de overigen nu grepen zijn slaven, mishandelden en doodden hen ^b. ⁷ De koning nu werd toornig, en hij zond zijn legers en bracht die moordenaars om en stak hun stad in brand. ⁸ Toen zei hij tot zijn slaven: De bruiloft is wel gereed, maar de genodigden waren het niet waard; ⁹ gaat daarom naar de kruispunten ^K van de wegen en roept allen die u er zult vinden tot de bruiloft. ¹⁰ En die slaven gingen naar buiten naar de wegen en brachten allen samen die zij vonden, zowel bozen als goeden; en de bruiloft werd vol met hen die aanlagen. ¹¹ Toen nu de koning naar binnen was gegaan om hen die aanlagen te bezien, zag hij daar een mens die niet bekleed was met een bruiloftskleed. ¹² En hij zei tot hem: Vriend, hoe bent u

^I 22:2 A.v. 'wordt vergeleken met, gelijkt op'.

^J 22:3 Lett. 'geroepen' (vgl. vs. 14); zo ook verder.

^K 22:9 Of '[stads]uitgangen'.

hier binnengekomen zonder een bruiloftskleed aan te hebben? En hij zweeg. ¹³ Toen zei de koning tot zijn dienstknechten: Bindt hem aan handen en voeten en werpt hem uit in de buitenste duisternis^c; daar zal het geween zijn en het tandengeknars^d. ¹⁴ Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

*Vraag over de keizerlijke belasting - Mk 12:13-17;
Lk 20:20-26*

¹⁵ Toen gingen de farizeeën beraadslagen om Hem in een woord te verstrikken. ¹⁶ En zij zonden tot Hem hun discipelen met de herodianen^e om te zeggen: Meester, wij weten dat U waarachtig bent en de weg van God in waarheid leert en U om niemand bekomert, want U kijkt mensen niet naar de ogen. ¹⁷ Zeg ons dan wat U denkt: Is het geoorloofd de keizer belasting te geven of niet? ¹⁸ Daar Jezus echter hun boosheid kende, zei Hij: Wat verzoekt u Mij, huichelaars? ¹⁹ Toont Mij de belastingmunt. Zij nu brachten Hem een denaar. ²⁰ En Hij zei tot hen: Van wie is dit beeld en dit opschrift? ²¹ Zij zeiden tot Hem: Van de keizer. Toen zei Hij tot hen: Geeft dan aan de keizer wat van de keizer is^f, en aan God wat van God is. ²² En toen zij dit hoorden, verwonderden zij zich, en zij verlieten Hem en gingen weg.

Vraag over de opstanding - Mk 12:18-27; Lk 20:27-40

²³ Op die dag kwamen er sadduceeën naar Hem toe, die zeggen dat er geen opstanding is^g; ²⁴ en zij vroegen Hem aldus: Meester, Mozes heeft gezegd: Als iemand kinderloos sterft, dan zal zijn broer met diens vrouw het zwagerhuwelijk sluiten en zijn broer nageslacht

22:13 ^c duisternis
8:12; 25:30.

22:13 ^d tandengeknars 8:12;
13:42,50; 24:51;
25:30; Lk 13:28.

22:16 ^e herodianen
Mk 3:6.

22:21 ^f is Rm 13:7.

22:23 ^g is Hd 23:8.

verwekken^h. ²⁵ Nu waren er bij ons zeven broers; en nadat de eerste getrouwd was, stierf hij; en daar hij geen nageslacht had, liet hij zijn vrouw na aan zijn broer.

²⁶ Evenzo ook de tweede en de derde, tot zeven toe.

²⁷ Het laatst van allen nu stierf de vrouw. ²⁸ In de opstanding dan, wie van de zeven zal zij tot vrouw zijn? Want zij hebben haar allen gehad. ²⁹ Jezus nu antwoordde en zei tot hen: U dwaalt, daar u de Schriften niet kent, noch de kracht van God. ³⁰ Want in de opstanding trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen <van God> in de hemel. ³¹ Wat nu de opstanding van de doden betreft, hebt u niet gelezen wat door God tot u gesproken is, toen Hij zei: ³² ‘Ik ben de God van Abraham en de God van Izaäk en de God van Jakob’ⁱ? ³³ Hij is niet <de> God van doden maar van levenden. En toen de menigten dit hoorden, stonden zij versteld over zijn leer^j.

Het grote gebod - Mk 12:28-34; Lk 10:25-28

³⁴ Toen nu de farizeeën hadden gehoord dat Hij de saduceeën tot zwijgen had gebracht, kwamen zij bijeen.

³⁵ En één van hen, <een wetgeleerde,> vroeg om Hem te verzoeken: ³⁶ Meester, wat is [het] grote gebod in de wet? ³⁷ Hij nu zei tot hem: ‘U zult [de] Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand’^k. ³⁸ Dit is het grote en eerste gebod.

³⁹ [Het] tweede nu, daaraan gelijk: ‘U zult uw naaste liefhebben als uzelf’^l. ⁴⁰ Aan deze twee geboden hangt de hele wet en de profeten^m.

*22:24^h verwekken
Gn 38:8; Dt 25:5,6.*

*22:32ⁱ Jakob
Ex 3:6,15,16.*

*22:33^j leer 7:28;
13:54; Mk 11:18.*

*22:37^k verstand
Dt 6:5; Jz 22:5.*

*22:39^l uzelf 5:43;
19:19; Lv 19:18;
Rm 13:9; Gl 5:14;
Jk 2:8.*

*22:40^m profeten
7:12; Rm 13:10.*

*Vraag over de Zoon van David - Mk 12:35-37;
Lk 20:41-44*

⁴¹ Toen nu de farizeeën bijeen waren, vroeg Jezus hun
⁴² aldus: Wat denkt u van de Christus? Wiens Zoon is
Hij? Zij zeiden tot Hem: Van Davidⁿ. ⁴³ Hij zei tot
hen: Hoe noemt David Hem dan in [de] Geest^o ‘Heer’,
als hij zegt: ⁴⁴ ‘[De] Heer heeft tot mijn Heer gezegd:
Zit aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden onder
uw voeten stel’^p? ⁴⁵ Als dan David Hem ‘Heer’ noemt,
hoe is Hij zijn zoon? ⁴⁶ En niemand kon Hem een
woord antwoorden, evenmin durfde iemand Hem van
die dag af meer iets te vragen^q.

22:42 ⁿ David
Jh 7:42.

22:43 ^o Geest
2 Sm 23:2.

22:44 ^p stel
Ps 110:1;
Hd 2:34,35;
1 Ko 15:25;
Hb 1:13.

22:46 ^q vragen
Mk 12:34; Lk 20:40.

Mattheüs 23

Rede tegen de schriftgeleerden en farizeeën -

Mk 12:38-40; Lk 11:37-52; 20:45-47

¹ Toen sprak Jezus tot de menigten en tot zijn discipelen ² en zei: De schriftgeleerden en de farizeeën zijn gaan zitten op de stoel van Mozes. ³ Alles dan wat zij u ook zeggen, doet en bewaart dat, maar doet niet naar hun werken; want zij zeggen en doen niet. ⁴ Zij nu binden zware <en moeilijk te dragen> lasten en leggen ze op de schouders van de mensen; maar zijzelf willen ze met hun vinger niet verroeren. ⁵ Al hun werken nu doen zij om door de mensen gezien te worden^r; want zij maken hun gebedsriemen^L breed en hun kwasten^M groot; ⁶ en zij houden van de eerste plaats bij de maaltijden^s en de eerste zetels in de synagogen ⁷ en de begroetingen op de markten, en houden ervan zich door de mensen Rabbi te laten noemen. U echter, laat u niet Rabbi noemen; ⁸ want één is uw Meester, en u bent allen broeders. ⁹ En noemt niemand uw vader op de aarde, want één is uw Vader: de Hemelse. ¹⁰ Laat u ook niet leermeesters noemen, want één is uw Leermeester: de Christus^f. ¹¹ De grootste van u echter zal uw dienstknecht zijn^u. ¹² Wie nu zichzelf zal verhogen, zal worden vernederd; en wie zichzelf zal vernederen, zal worden verhoogd.

^L 23:5 Lett. ‘amuletten’; perkamenten banden, beschreven met teksten en om het voorhoofd en de hand gedragen (zie o.a. Ex 13:9 en Dt 6:8).

^M 23:5 Snoeren, aan de zoom van de bovenkleding bevestigd (Nm 15:37-40; Dt 22:12).

23:5 ^r worden 6:1,5.

23:6 ^s maaltijden
Lk 14:7.

23:10 ^f Christus
20:26,27; Mk 9:35;
10:43,44; Lk 9:48;
22:26.

23:11 ^u zijn
Jb 22:29; Sp 29:23;
Ez 21:26; Lk 14:11;
18:14.

¹³ Wee u echter, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u sluit het koninkrijk der hemelen voor de mensen; want uzelf gaat niet naar binnen, en hun die willen binnegaan, laat u niet toe binnen te komen.^N

¹⁵ Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u trekt de zee en het droge rond om één proseliet^O te maken; en wanneer hij het geworden is, maakt u van hem een zoon van [de] hel, tweemaal erger dan u.

¹⁶ Wee u, blinde leidslieden^y, die zegt: Wie bij het tempelhuis zweert – dat is niets; wie echter bij het goud van het tempelhuis zweert, is gebonden. ¹⁷ Dwazen en blinden, want wat is groter: het goud of het tempelhuis dat het goud heeft geheiligd? ¹⁸ En: Wie bij het altaar zweert – dat is niets; wie echter bij de gave die daarop is zweert, is gebonden. ¹⁹ <Dwazen en>

blinden, want wat is groter: de gave of het altaar dat de gave heiligt^w? ²⁰ Wie nu zweert bij het altaar, zweert daarbij en bij alles wat daarop is. ²¹ En wie zweert bij het tempelhuis, zweert daarbij en bij Hem die daarin woont^x. ²² En wie zweert bij de hemel, zweert bij de troon van God en bij Hem die daarop zit^y.

²³ Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u geeft tienden van de munt, de dille en de komijn^z, en u laat het gewichtigste van de wet na: het oordeel en de barmhartigheid en de trouw^a. ²⁴ Deze dingen <nu> zou men moeten doen en de andere niet nalaten. Blinde leidslieden^b, die de mug uitzift maar de kameel doorzwelgt. ²⁵ Wee u, schriftgeleerden en

23:16 ^y leidslieden
15:14; 23:24;
Rm 2:19.

23:19 ^w heiligt
Ex 29:37.

23:21 ^x woont
1 Kn 8:13; Ps 26:8.

23:22 ^y zit 5:45;
Js 66:1; Hd 7:49.

23:23 ^z komijn
Lv 27:30.

23:23 ^a trouw
Mi 6:8.

23:24 ^b leidslieden
15:14; 23:16;
Rm 2:19.

^N **23:14** Vers 14 is als niet-authentiek weggelaten.

^O **23:15** D.i. een Joodse bekeerling, of 'jodengenoot'.

farizeeën, huichelaars, want u reinigt de buitenkant van de drinkbeker en de schotel^c, maar van binnen zijn zij vol roef en onmatigheid. ²⁶ Blinde farizeeër^d, reinig eerst de binnenkant van de drinkbeker <en de schotel>, opdat ook de buitenkant daarvan rein wordt.

²⁷ Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u lijkt op witgepleisterde graven^e, die van buiten wel fraai schijnen, maar van binnen vol doodsbeenderen en allerlei onreinheid zijn. ²⁸ Zo ook u, van buiten schijnt u de mensen wel rechtvaardig, maar van binnen bent u vol huichelarij en wetteloosheid^f. ²⁹ Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u bouwt de graven van de profeten en versiert de graf-tomben van de rechtvaardigen³⁰ en zegt: Als wij in de dagen van onze vaders waren geweest, zouden wij niet hun deelgenoten geweest zijn in het bloed van de profeten. ³¹ U getuigt dus van uzelf, dat u zonen bent van hen die de profeten hebben vermoord^g. ³² Maakt ook u de maat van uw vaders vol! ³³ Slangen, addereengebroad^h, hoe zult u ontkomen aan het oordeel van de hel?

³⁴ Daarom, zie, Ik zend tot u profeten en wijzen en schriftgeleerden; van hen zult u er doden en kruisigen, en van hen zult u er in uw synagogen geselen en van stad tot stad vervolgenⁱ; ³⁵ opdat alle rechtvaardige bloed over u komt dat op de aarde is vergoten, van het bloed van de rechtvaardige Abel^j tot het bloed van Zacharia, [de] zoon van Barachia^k, die u hebt vermoord tussen het tempelhuis en het altaar. ³⁶ Voorwaar, Ik zeg u: dit alles zal over dit geslacht komen.

23:25 ^c schotel
Mk 7:4.

23:26 ^d farizeeër
Jh 9:40,41.

23:27 ^e graven
Hd 23:3.

23:28 ^f wetteloosheid
Lk 16:15.

23:31 ^g vermoord
Hd 7:52.

23:33 ^h addereengebroad
3:7; 12:34;
Lk 3:7.

23:34 ⁱ vervolgen
10:17; Mk 13:9;
Lk 21:12; Hd 7:52;
1 Th 2:15.

23:35 ^j Abel
Gn 4:8-11; Hb 11:4.

23:35 ^k Barachia
2 Kr 24:20,21;
Zc 1:1.

Weeklacht over Jeruzalem - Lk 13:34v.

³⁷ Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en hen stenigt die tot haar zijn gezonden^l, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen bijeenverzamelen, zoals een hen haar kuikens bijeenverzamelt onder haar vleugels, en u hebt niet gewild. ³⁸ Zie, uw huis wordt aan u <woest> overgelaten^m. ³⁹ Want Ik zeg u: u zult Mij van nu aan geenszins zien, totdat u zegt: ‘Gezegend Hij die komt in [de] naam van [de] Heer’ⁿ.

23:37^l gezonden
Hd 7:58,59.

23:38^m overgelaten
*l Kn 9:7,8;
Jr 12:7; 22:5.*

23:39ⁿ Heer 21:9;
*Ps 118:26;
Mk 11:10;
Lk 13:35; 19:38.*

Mattheüs 24

Rede over de laatste dingen - Mk 13:1-31; Lk 21:5-33

¹ En Jezus ging naar buiten en vertrok van de tempel; en zijn discipelen kwamen naar Hem toe om Hem op de gebouwen van de tempel te wijzen. ² Hij nu antwoordde en zei tot hen: Ziet u dit alles niet? Voorwaar, Ik zeg u: er zal hier geen enkele steen op [de andere] steen gelaten worden die niet zal worden afgebroken^o.

³ Toen Hij nu op de Olijfberg zat, kwamen de discipelen afzonderlijk naar Hem toe en zeiden: Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn, en wat is het teken van uw komst en van de voleinding van de eeuw^p?

⁴ En Jezus antwoordde en zei tot hen: Kijkt u uit dat niemand u misleidt. ⁵ Want velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben de Christus, en zij zullen velen misleiden^q. ⁶ En u zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen; let op, wordt niet verschrikt, want dit <alles> moet gebeuren, maar het is nog niet het einde; ⁷ want volk zal opstaan tegen volk^r en koninkrijk tegen koninkrijk^s, en er zullen hongersnoden en aardbevingen zijn in verschillende plaatsen. ⁸ Dit alles is echter [het] begin van [de] weeën. ⁹ Dan zullen zij u overleveren om verdrukt te worden^t en u doden^u, en u zult gehaat zijn door alle volken ter wille van mijn naam^v. ¹⁰ En dan zullen velen ten val komen^w en elkaar overleveren en elkaar haten. ¹¹ En vele valse profeten zullen opstaan en zij zullen velen misleiden^x.

¹² En omdat de wetteloosheid zal toenemen, zal de liefde van de velen verkoelen. ¹³ Wie echter zal volharden tot [het] einde, die zal behouden worden^y. ¹⁴ En dit evangelie van het koninkrijk zal over het hele

24:2 ^o afgebroken
Lk 19:44.

24:3 ^p eeuw
13:39,40,49; 28:20.

24:5 ^q misleiden
Jh 5:43; 1 Jh 2:18.

24:7 ^r volk
2 Kr 15:6.

24:7 ^s koninkrijk
Js 19:2.

24:9 ^t worden
10:17,22.

24:9 ^u doden
Jh 16:2.

24:9 ^v naam 10:22;
Jh 15:18,19.

24:10 ^w komen
Dn 11:41.

24:11 ^x misleiden
24:5,24.

24:13 ^y worden
10:22.

aardrijk worden gepredikt tot een getuigenis voor alle volken^z, en dan zal het einde komen.

¹⁵ Wanneer u dan de gruwel van de verwoesting, waarvan gesproken is door de profeet Daniël, zult zien staan in [de] heilige plaats^a, – laat hij die het leest, erop letten^P! – ¹⁶ laten dan zij die in Judéa zijn, vluchten naar de bergen; ¹⁷ laat hij die op het dak is, niet naar beneden gaan om de dingen uit zijn huis te halen; ¹⁸ en laat hij die op het veld is, niet terugkeren naar achteren om zijn kleed te halen^b. ¹⁹ Wee echter de zwangeren en de zogenden in die dagen. ²⁰ En bidt dat uw vlucht niet 's winters of op sabbat gebeurt. ²¹ Want er zal dan een grote verdrukking zijn zoals er niet geweest is^c van [het] begin van [de] wereld af tot nu toe en er ook geenszins meer zal komen. ²² En als die dagen niet werden verkort, zou geen enkel vlees behouden worden, maar terwille van de uitverkorenen zullen die dagen worden verkort. ²³ Als iemand in die tijd tot u zegt: Zie, hier is de Christus, of: hier, gelooft het niet. ²⁴ Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en grote tekenen en wonderen geven^d om zo mogelijk ook de uitverkorenen te misleiden^e. ²⁵ Zie, van tevoren heb Ik het u gezegd. ²⁶ Als zij dan tot u zeggen: Zie, Hij is in de woestijn, gaat er niet heen. Zie, [Hij is] in de binnenkamers, gelooft het niet. ²⁷ Want zoals de bliksem uitgaat van [het] oosten en schijnt tot [het] westen, zo zal de komst van de Zoon des mensen zijn^f. ²⁸ Waar het aas is, daar zullen de gieren zich verzamelen^g.

24:14^z volken
10:18; 28:19.

24:15^a plaats
Dn 9:27; 11:31;
12:11.

24:18^b halen
Lk 17:31.

24:21^c is Jr 30:7;
Dn 12:1; Jl 2:2;
Op 7:14.

24:24^d geven
Dt 13:1-3;
2 Th 2:9,10;
Op 13:13,14.

24:24^e misleiden
1 Jh 2:18.

24:27^f zijn
Lk 17:23,24.

24:28^g verzamelen
Jb 39:33; Lk 17:37.

^P 24:15 D.i. het met inzicht overwegen; elders 'begrijpen'.

²⁹ Terstond nu na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven^h, en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen wankelenⁱ. ³⁰ En dan zal het teken van de Zoon des mensen verschijnen in [de] hemel; en dan zullen alle stammen van het land^Q weklagen^j en zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken van de hemel met kracht en grote heerlijkheid^{Rk}. ³¹ En Hij zal zijn engelen uitzenden^l met luid bazuingeschal, en zij zullen zijn uitverkorenen bijeenverzamen uit de vier windstreken, van [de] uitersten van [de] hemelen tot <de> [andere] uitersten daarvan^m.

³² Leert nu van de vijgenboom deze gelijkenis: Wanneer zijn tak al zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is. ³³ Zo ook u, wanneer u al deze dingen zult zien, weet dan dat het nabij is, voor de deur. ³⁴ Voorwaar, Ik zeg u: dit geslacht zal geenszins voorbijgaan voordat al deze dingen zijn gebeurd. ³⁵ De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen geenszins voorbijgaanⁿ.

Dag en uur onbekend - Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36

³⁶ Van die dag en dat uur echter weet niemand, ook de engelen van de hemelen niet, <ook de Zoon niet,> behalve de Vader alleen^o. ³⁷ Want zoals de dagen van Noach, zo zal de komst van de Zoon des mensen zijn.

Q 24:30 Of 'de aarde'.

R 24:30 Of 'met grote kracht en heerlijkheid'.

24:29^h geven
*Js 13:10; Ez 32:7;
Jl 2:10,31; 3:15;
Op 6:12.*

24:29ⁱ wankelen
*Js 34:4; Hg 2:7,22;
Op 6:13,14.*

24:30^j weklagen
Zc 12:10; Op1:7.

24:30^k heerlijkheid
*16:27; 25:31; 26:64;
Dn 7:13,14.*

24:31^l uitzenden
13:41.

24:31^m daarvan
*Dt 30:4; Js 27:13;
Zc 2:6.*

24:35ⁿ voorbijgaan
5:18.

24:36° alleen
Mk 13:32; Hd 1:7.

³⁸ Want zoals zij waren in die dagen vóór de zondvloed, etend en drinkend, trouwend en uithuwelijkend, tot op de dag dat Noach in de ark ging, ³⁹ en zij het niet merkten, totdat de zondvloed kwam en hen allen wegnam, zó zal <ook> de komst van de Zoon des mensen zijn^p. ⁴⁰ Dan zullen er twee op het veld zijn, één wordt meegenomen en één achtergelaten; ⁴¹ twee [vrouwen] zullen met de molensteen malen, één wordt meegenomen en één achtergelaten. ⁴² Waakt dan, want u weet niet op welke dag uw Heer komt^q. ⁴³ Weet echter dit, dat als de heer des huizes had geweten in welke nachtwaak de dief kwam, hij zou hebben gewaakt^r en niet hebben toegelaten dat in zijn huis werd ingebroken. ⁴⁴ Daarom weest ook u gereed, want op een uur dat u het niet vermoedt, komt de Zoon des mensen^s.

Gelijkenis van de goede de de boze slaaf - Lk 12:41-48

⁴⁵ Wie is dan de trouwe en wijze slaaf, die de heer over zijn huisbedienden gesteld heeft om hun het voedsel te geven op [de] juiste tijd? ⁴⁶ Gelukkig die slaaf, die zijn heer, als hij komt, zo bezig zal vinden. ⁴⁷ Voorwaar, Ik zeg u, dat hij hem over al zijn bezittingen zal stellen^t. ⁴⁸ Als die boze slaaf echter in zijn hart zegt: ⁴⁹ Mijn heer blijft uit, en zijn medeslaven begint te slaan en eet en drinkt met de dronkaards, ⁵⁰ dan zal de heer van die slaaf komen op een dag dat hij het niet verwacht en op een uur ⁵¹ dat hij het niet weet, en hij zal hem in tweeën hakken en zijn lot bij [dat van] de huichelaars stellen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars^u.

24:39^p zijn

Gn 5:13-7:24.

24:42^q komt 25:13.

24:43^r gewaakt

1 Th 5:2; 2 Pt 3:10;

Op 3:3; 16:15.

24:44^s mensen

Lk 12:39-46.

24:47^t stellen

25:21,23.

24:51^u tandengeknars

8:12;

13:42,50; 22:13;

25:30; Lk 13:28.

Mattheüs 25

Gelijkenis van de tien maagden

¹ Dan zal het koninkrijk der hemelen gelijk zijn geworden aan ^S tien maagden die hun lampen namen en uitgingen de bruidegom ^T tegemoet. ² Vijf van hen nu waren dwaas en vijf wijs. ³ Want de dwaze namen hun lampen, maar namen geen olie met zich mee; ⁴ de wijze echter namen olie in hun kruiken, met hun lampen. ⁵ Toen nu de bruidegom uitbleef, werden zij allen slaperig en sliepen in. ⁶ Maar te middernacht klonk een geroep: Zie, de bruidegom! Gaat uit, <hem> tegemoet! ⁷ Toen stonden al die maagden op en brachten hun lampen in orde. ⁸ De dwaze nu zeiden tot de wijze: Geeft ons van uw olie, want onze lampen gaan uit. ⁹ De wijze antwoordden echter en zeiden: [Nee,] opdat er niet misschien voor ons en voor u helemaal niet genoeg is ^U; gaat liever naar de verkopers en koopt voor uzelf. ¹⁰ Toen zij echter weggingen om te kopen, kwam de bruidegom; en zij die gereed waren, gingen met hem naar binnen naar de bruiloft ^V, en de deur werd gesloten. ¹¹ Daarna echter kwamen ook de overige maagden en zeiden: Heer, heer, doe ons open! ¹² Hij echter antwoordde en zei: Voorwaar, ik zeg u: ik ken u niet ^W. ¹³ – Waakt dan, want u kent de dag of het uur niet ^X.

^S 25:1 A.v. ‘vergeleken worden met, gelijken op’.

^T 25:1 S.v.b. ‘en de bruid’.

^U 25:9 Of ‘Nooit! Er zou voor ons en voor u helemaal niet genoeg zijn’.

25:10 ^V *bruiloft*
Op 19:7,9.

25:12 ^W *niet 7:23;*
Lk 13:25,27.

25:13 ^X *niet 24:42;*
Mk 13:33,35;
Lk 12:40.

Gelijkenis van de talenten - Lk 19:11-27

¹⁴ Want [het is] als een mens die buitenslands ging en zijn eigen slaven riep en hun zijn bezittingen toevertrouwde^y. ¹⁵ En de één gaf hij vijf talenten, de ander twee, de derde één, ieder naar zijn eigen bekwaamheid; en hij ging terstond buitenslands. ¹⁶ Hij nu die de vijf talenten had ontvangen, ging heen^v en handelde daarmee en won er vijf andere bij. ¹⁷ Evenzo won <ook >die met de twee er twee bij. ¹⁸ Degene echter die het ene had ontvangen, ging weg en groef in [de] grond en verborg het geld van zijn heer. ¹⁹ Na lange tijd nu kwam de heer van die slaven en hield afrekening met hen^z. ²⁰ En hij die de vijf talenten had ontvangen, kwam bij hem en bracht vijf andere talenten en zei: Heer, vijf talenten hebt u mij toevertrouwd, zie, vijf andere talenten heb ik [daarbij] gewonnen. ²¹ Zijn heer zei tot hem: Voortreffelijk, goede en trouwe slaaf, over weinig ben je trouw geweest, over veel zal ik je stellen^a; ga de vreugde van je heer in. ²² Degene <nu> met de twee talenten kwam ook bij hem en zei: Heer, twee talenten hebt u mij toevertrouwd, zie, twee andere talenten heb ik [daarbij] gewonnen. ²³ Zijn heer zei tot hem: Voortreffelijk, goede en trouwe slaaf, over weinig ben je trouw geweest, over veel zal ik je stellen; ga de vreugde van je heer in. ²⁴ Hij nu die het ene talent had ontvangen, kwam ook bij hem en zei: Heer, ik wist van u dat u een hard mens bent, die maait waar u niet hebt gezaaid en inzamelt vanwaar u niet hebt uitgestrooid; ²⁵ en ik was bang en ben weggegaan en

25:14^y *vertrouwde*
Mk 13:34.

25:19^z *hen 18:23.*

25:21^a *stellen*
24:47; Lk 16:10.

^v 25:16 A.l. 'hij ging buitenslands. Hij <nu> die ... had ontvangen, ging terstond heen'.

heb uw talent verborgen in de grond; zie, hier hebt u het uwe. ²⁶ Zijn heer antwoordde echter en zei tot hem: Boze en luie slaaf! Je wist dat ik maai waar ik niet heb gezaaid, en inzamel vanwaar ik niet heb uitgestrooid? ²⁷ Dan had je mijn geld bij de bankiers moeten brengen, en ik zou bij mijn komst het mijne met rente hebben teruggekregen. ²⁸ Neem dan het talent van hem af en geeft het aan hem die de tien talenten heeft. ²⁹ Want aan ieder die heeft, zal worden gegeven en hij zal overvloedig hebben; van hem echter die niet heeft, ook wat hij heeft zal van hem worden genomen^b. ³⁰ En werpt de nutteloze slaaf uit in de buitenste duisternis^c; daar zal het geween zijn en het tandengknars^d.

Het oordeel over de volken

³¹ Wanneer nu de Zoon des mensen komt in zijn heerlijkheid en alle engelen met Hem^e, dan zal Hij zitten op [de] troon van zijn heerlijkheid^f; ³² en vóór Hem zullen alle volken worden verzameld, en Hij zal ze van elkaar scheiden, zoals de herder de schapen van de bokken scheidt^g; ³³ en Hij zal de schapen aan zijn rechterhand zetten, maar de bokken aan zijn linker. ³⁴ Dan zal de koning zeggen tot hen die aan zijn rechterhand zijn: Komt, gezegenden van mijn Vader, beërft het koninkrijk^h dat u bereid is van [de] grondlegging van [de] wereld af; ³⁵ want Ik had honger en u hebt Mij te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u hebt Mij opgenomenⁱ; ³⁶ naakt en u hebt Mij gekleed; Ik was ziek en u hebt Mij bezocht; Ik was in [de] gevangenis en u bent bij Mij gekomen. ³⁷ Dan zullen

25:29^b *genomen*
13:12; Mk 4:25;
Lk 8:18.

25:30^c *duisternis*
8:12; 22:13.

25:30^d *tandengknars*
13:42,50;
24:51; Lk 13:28.

25:31^e *Hem* 16:27;
Dt 33:2 LXX;
Zc 14:5; Jd :14.

25:31^f *heerlijkheid*
19:28.

25:32^g *scheidt*
Ez 34:17.

25:34^h *koninkrijk*
Lk 12:32.

25:35ⁱ *opgenomen*
Js 58:7.

de rechtvaardigen Hem antwoorden en zeggen: Heer, wanneer zagen wij U hongerig en hebben U gevoed, of dorstig en hebben U te drinken gegeven? ³⁸ En wanneer zagen wij U als vreemdeling en hebben U opgenomen, of naakt en hebben U gekleed? ³⁹ En wanneer zagen wij U ziek of in [de] gevangenis en zijn bij U gekomen? ⁴⁰ En de koning zal antwoorden en tot hen zeggen: Voorwaar, Ik zeg u: voor zoveel u het hebt gedaan aan een van de geringsten van deze broeders van mij, hebt u het Mij gedaan.^j ⁴¹ Dan zal Hij ook zeggen tot hen die aan zijn linkerhand zijn: Gaat weg van Mij^k, vervloekten, in het eeuwige vuur^l dat voor de duivel en zijn engelen is bereid; ⁴² want Ik had honger en u hebt Mij niet te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij niet te drinken gegeven; ⁴³ Ik was een vreemdeling en u hebt Mij niet opgenomen; naakt en u hebt Mij niet gekleed; ziek en in [de] gevangenis en u hebt Mij niet bezocht. ⁴⁴ Dan zullen ook dezen antwoorden en zeggen: Heer, wanneer zagen wij U hongerig of dorstig of als vreemdeling of naakt of ziek of in [de] gevangenis, en hebben U niet gediend? ⁴⁵ Dan zal Hij hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u: voor zoveel u het aan één van deze geringsten niet hebt gedaan, hebt u het Mij ook niet gedaan. ⁴⁶ En dezen zullen gaan in [de] eeuwige straf, maar de rechtvaardigen in [het] eeuwige leven^m.

25:40^j *gedaan*
10:42; 18:5;
Sp 19:17; Mk 9:41.

25:41^k *Mij* 7:23.

25:41^l *vuur*
Mk 9:48; Jd :7;
Op 20:10.

25:46^m *leven*
Dn 12:2.

Mattheüs 26

Het plan om Jezus te doden - Mk 14:1v.; Lk 22:1v.;
Jh 11:45-53

¹ En het gebeurde, toen Jezus al deze woorden had geëindigd, dat Hij tot zijn discipelen zei: ² U weet dat na twee dagen het paschaⁿ is en de Zoon des mensen wordt overgeleverd om gekruisigd te worden^o.

³ Toen kwamen de overpriesters en de oudsten van het volk bijeen in de voorhof van de hogepriester, Kajafas geheten; ⁴ en zij beraadslaagden dat zij Jezus met list zouden grijpen en doden; ⁵ maar zij zeiden: Niet op het feest, opdat er geen opschudding onder het volk komt.

De zalving in Bethanië - Mk 14:3-9; Jh 12:1-8

⁶ Toen nu Jezus in Bethanië was in [het] huis van Simon de melaatse, ⁷ kwam bij Hem en vrouw met een albasten fles met zeer kostbare balsem en goot die uit op zijn hoofd, terwijl Hij aanlag^p. ⁸ Toen nu de discipelen dit zagen, namen zij het [haar] zeer kwalijk en zeiden: Waartoe die verkwisting? ⁹ Want deze had duur verkocht en aan [de] armen gegeven kunnen worden. ¹⁰ Jezus echter, die dit wist, zei tot hen: Waarom valt u de vrouw lastig? Want zij heeft een goed werk aan Mij verricht. ¹¹ Want de armen hebt u altijd bij u^q, Mij echter hebt u niet altijd. ¹² Want dat zij deze balsem op mijn lichaam heeft gegoten, heeft zij gedaan voor mijn begrafenis^w. ¹³ Voorwaar, Ik zeg u: overal waar dit evangelie wordt gepredikt in de hele wereld,

26:2 ⁿ pascha
Ex 12:1-27.

26:2 ^o worden
20:18,29; 27:26;
Mk 15:15;
Lk 24:7,20;
Jh 19:16.

26:7 ^p aanlag
Lk 7:37,38.

^w 26:12 Of 'balseming' (zie Gn 50:2v.).

26:11 ^q u Dt 15:11.

zal ook van wat deze heeft gedaan, gesproken worden tot haar gedachtenis.

Verraad van Judas - Mk 14:10v.; Lk 22:3-6

¹⁴ Toen ging één van de twaalf, Judas Iskariot geheten, naar de overpriesters ¹⁵ en zei: Wat wilt u mij geven? Dan zal ik Hem aan u overleveren. ¹⁶ Zij nu betaalden^x hem dertig zilverlingen^r uit. En van toen af zocht hij een gelegenheid om Hem over te leveren.

Het pascha met de discipelen - Mk 14:12-21;

Lk 22:7-14, 21-23; Jh 13:21-30

¹⁷ Op de eerste [dag] nu van de ongezuurde broden^s kwamen de discipelen bij Jezus en zeiden: Waar wilt U dat wij U toebereidselen maken om het pascha te eten? ¹⁸ Hij nu zei: Gaat de stad in naar die-en-die en zegt tot hem: De Meester zegt: Mijn tijd is nabij; bij u zal Ik het pascha houden met mijn discipelen. ¹⁹ En de discipelen deden zoals Jezus hun had opgedragen en bereidden het pascha.

²⁰ Toen het nu avond was geworden, lag Hij aan met de twaalf <discipelen>. ²¹ En terwijl zij aten, zei Hij: Voorwaar, Ik zeg u, dat één van u Mij zal overleveren.

²² En zij werden zeer bedroefd en begonnen één voor één tot Hem te zeggen: Ik toch niet, Heer? ²³ Hij nu antwoordde en zei: Hij die zijn hand met Mij in de schotel indoopt, die zal Mij overleveren^f. ²⁴ De Zoon des mensen gaat wel heen zoals van Hem geschreven staat, maar wee die mens door wie de Zoon des

26:16^r zilverlingen
Ex 21:32; Zc 11:12.

26:17^s broden
Ex 12:15-20.

26:23^f overleveren
Ps 41:9.

^x 26:16 Of 'wogen'.

mensen wordt overgeleverd. ²⁵ Het zou goed voor die mens zijn als hij niet geboren was. Judas nu, die Hem overleverde, antwoordde en zei: Ik toch niet, Rabbi? Hij zei tot hem: Jij hebt het gezegd.

Instelling van het avondmaal - Mk 14:22-26; Lk 22:15-20; 1 Ko 11:23-25

²⁶ Terwijl zij nu aten, nam Jezus brood en nadat Hij had gezegd^y, brak Hij het en gaf het aan de discipelen en zei: Neemt, eet, dit is mijn lichaam. ²⁷ En Hij nam <de> drinkbeker, en nadat Hij gedankt had, gaf Hij hun die en zei: Drinkt allen daaruit. ²⁸ Want dit is mijn bloed^u van het <nieuwe> verbond^v, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden. ²⁹ Ik zeg u echter, dat Ik van nu aan geenszins zal drinken van deze vrucht van de wijnstok tot op die dag wanneer Ik die met u nieuw zal drinken in het koninkrijk van mijn Vader. ³⁰ En nadat zij de lofzang^w hadden gezongen, gingen zij naar buiten naar de Olijfberg.

Petrus' verloochening voorzegd - Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jh 13:36-38

³¹ Toen zei Jezus tot hen: U zult allen over Mij ten val komen in deze nacht; want er staat geschreven: 'Ik zal de herder slaan en de schapen van de kudde zullen verstrooid worden'^x. ³² Nadat Ik echter zal zijn opgewekt, zal Ik u voorgaan naar Galiléa^y. ³³ Petrus echter antwoordde en zei tot Hem: Al zullen allen over U ten val komen, ik zal nooit ten val komen. ³⁴ Jezus zei tot

26:28 ^u bloed
1 Ko 10:16.

26:28 ^v verbond
Ex 24:8; Jr 31:31;
Zc 9:11; Hb 8:8;
9:15,20.

26:30 ^w lofzang
Ps 113-118.

26:31 ^x worden
Zc 13:7; Jh 16:32.

26:32 ^y Galiléa
28:7,16.

^y 26:26 Of 'geloofd', 'een lofzegging gesproken'.

hem: Voorwaar, Ik zeg je dat je in deze nacht, voordat [de] haan kraait, Mij driemaal zult verloochenen^z.

³⁵ Petrus zei tot Hem: Ook al moest ik met U sterven^a, ik zal U geenszins verloochenen. Evenzo spraken ook alle discipelen.

Gethsémané - Mk 14:32-42; Lk 22:39-46

³⁶ Toen kwam Jezus met hen aan een plaats, Gethsémané geheten^b, en Hij zei tot de discipelen: Gaat hier zitten terwijl Ik heenga en daar bid. ³⁷ En Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs mee^c en begon bedroefd en zeer beangst te worden. ³⁸ Toen zei Hij tot hen: Mijn ziel is zeer bedroefd tot [de] dood toe; blijft hier en waakt met Mij. ³⁹ En Hij ging iets verder, viel op zijn aangezicht en bad aldus: Mijn Vader, als het mogelijk is, laat deze drinkbeker Mij voorbijgaan; echter niet zoals Ik wil, maar zoals U [wilt]^d. ⁴⁰ En Hij kwam bij de discipelen en vond hen in slaap, en Hij zei tot Petrus: Je was dus niet in staat één uur met Mij te waken? ⁴¹ Waakt en bidt, opdat u niet in verzoeking komt^e; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. ⁴² Opnieuw, voor [de] tweede keer ging Hij weg en bad aldus: Mijn Vader, als deze niet kan voorbijgaan tenzij Ik hem drink, moge uw wil gebeuren^f.

⁴³ En opnieuw, toen Hij kwam, vond Hij hen in slaap, want hun ogen waren zwaar geworden. ⁴⁴ En Hij verliet hen, ging opnieuw weg en bad voor [de] derde keer^g, terwijl Hij opnieuw hetzelfde woord sprak.

⁴⁵ Toen kwam Hij bij zijn discipelen en zei tot hen: Slaapt nu verder en rust. Zie, het uur is genaderd^h en de Zoon des mensen wordt overgeleverd in handen

26:34^z *verloochenen*
26:69-75;
Mk 14:66-72;
Lk 22:56-62;
Jh 18:25-27.

26:35^a *sterven*
Jh 11:6.

26:36^b *geheten*
Jh 18:1.

26:37^c *mee* 17:1;
Mk 5:37; 14:33;
Lk 8:51; 9:28.

26:39^d *wilt*
Hb 5:7,8.

26:41^e *komt* 6:13;
Lk 11:4.

26:43^f *gebeuren*
6:10.

26:44^g *keer*
2 Ko 12:8.

26:45^h *genaderd*
Jh 12:23; 13:1;
17:1.

van zondaarsⁱ. ⁴⁶ Staat op, laten wij gaan^j; zie, hij die Mij overlevert is nabij.

*Gevangenneming van Jezus - Mk 14:43-50;
Lk 22:47-53; Jh 18:2-12*

⁴⁷ En terwijl Hij nog sprak, zie Judas, één van de twaalf, kwam en met hem een grote menigte met zwaarden en stokken, van de overpriesters en oudsten van het volk vandaan. ⁴⁸ Nu had hij die Hem overleverde, hun een teken gegeven en gezegd: Die ik zal kussen, Die is het; grijpt Hem! ⁴⁹ En terstond ging hij naar Jezus toe en zei: Gegroet, Rabbi! En hij kuste Hem innig. ⁵⁰ Jezus echter zei tot hem: Vriend, waarvoor ben je hier^z? Toen gingen zij naar Hem toe, sloegen de handen aan Jezus en grepen Hem. ⁵¹ En zie, één van hen die bij Jezus waren, strekte zijn hand uit, trok zijn zwaard en trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het oor af^k. ⁵² Toen zei Jezus tot hem: Steek je zwaard weer op zijn plaats; want allen die [het] zwaard nemen, zullen door [het] zwaard omkomen^l. ⁵³ Of meen je dat Ik mijn Vader niet kan bidden en Hij zal Mij dadelijk meer dan twaalf legioenen^A engelen terzijde stellen? ⁵⁴ Hoe zouden dan de Schriften vervuld worden dat het zo moet gebeuren? ⁵⁵ Op dat ogenblik zei Jezus tot de menigten: Bent u erop uitgegaan als tegen een rover, met zwaarden en stokken, om Mij gevangen te nemen? Dagelijks zat Ik in de

26:45ⁱ zondaars
17:22; Mk 9:31;
10:33; Lk 9:44;
24:7.

26:46^j gaan
Jh 14:31.

26:51^k af Jh 18:26.

26:52^l omkomen
Gn 9:6; Op 13:10.

^z 26:50 A.v. '[doe dat] waarvoor je hier bent'.

^A 26:53 Een legioen (Latijn: legio) bestond uit tien legerafdelingen (cohorten) (27:27) van 600 man.

tempel te leren^m, en u hebt Mij niet gegrepen. ⁵⁶ Dit alles is echter gebeurd opdat de Schriften van de profeten vervuld worden. Toen verlieten alle discipelen Hem en vluchttenⁿ.

Jezus voor Kajafas - Mk 14:53-65; Lk 22:54v., 63-71; Jh 18:13v., 19-24

⁵⁷ Zij nu die Jezus hadden gegrepen, leidden Hem weg naar Kajafas, de hogepriester, waar de schriftgeleerden en de oudsten waren bijeengekomen. ⁵⁸ Petrus nu volgde Hem uit de verte tot aan de voorhof van de hogepriester, en nadat hij naar binnen was gegaan, zat hij bij de dienaren om de afloop te zien.

⁵⁹ De overpriesters nu en de hele Raad^B zochten een vals getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem konden doden. En zij vonden er geen, ⁶⁰ hoewel vele valse getuigen waren opgekomen. ⁶¹ Tenslotte echter kwamen er twee op, die zeiden: Deze heeft gezegd: Ik kan het tempelhuis van God afbreken en <het> na drie dagen opbouwen^o. ⁶² En de hogepriester stond op en zei tot Hem: Antwoordt U niets? Wat getuigen dezen tegen U? ⁶³ Jezus echter zweeg^p. En de hogepriester <antwoordde en> zei tot Hem: Ik bezweer U bij de levende God, dat U ons zegt of U de Christus bent, de Zoon van God^q! ⁶⁴ Jezus zei tot hem: U hebt het gezegd. Ik zeg u^C evenwel: van nu aan zult u^C de Zoon des mensen zien zitten aan [de] rechterhand van de kracht^r en

*26:55^m leren
Lk 19:47; 21:37;
Jh 18:20.*

*26:56ⁿ vluchtten
26:31; Zc 13:7;
Jh 16:32.*

*26:61° opbouwen
27:40; Jh 2:19;
Hd 6:14.*

*26:63^p zweeg
27:12; Js 53:7;
Lk 23:9; Jh 19:9.*

26:63^q God 16:16.

*26:64^r kracht
Ps 110:1.*

^B 26:59 Het hoogste gerechtshof van de Joden, bestaande uit 70 priesters, oudsten en schriftgeleerden, plus de hogepriester als voorzitter.

^C 26:64 Meervoud.

zien komen op de wolken van de hemel^s. ⁶⁵ Toen scheurde de hogepriester zijn kleren en zei: Hij heeft gelasterd; waarom hebben wij nog getuigen nodig? Zie, nu hebt u de lastering gehoord; ⁶⁶ wat vindt u ervan? Zij nu antwoordden en zeiden: Hij is [de] dood schuldig^t. ⁶⁷ Toen spuwden zij Hem in het gezicht en sloegen Hem met vuisten^u, ⁶⁸ en zij gaven Hem kaakslagen en zeiden: Profeteer ons, Christus, wie is het die U heeft geslagen?

Petrus' verloochening - Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jh 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Petrus nu zat buiten in de voorhof; en een dienstmeisje kwam naar hem toe en zei: Ook u was met Jezus de Galileeër. ⁷⁰ Hij loochende het echter ten aanhoren van allen en zei: Ik weet niet wat u zegt. ⁷¹ Toen hij nu naar buiten ging naar de voorpoort, zag een andere [vrouw] hem en zij zei tot hen die daar waren: <Ook> deze was met Jezus de Nazoreeër. ⁷² En hij loochende het opnieuw met een eed: Ik ken de mens niet! ⁷³ Kort daarna nu kwamen zij die [daar] stonden naar hem toe en zeiden tot Petrus: Werkelijk, ook u bent één van hen, want ook uw spraak maakt u openbaar. ⁷⁴ Toen begon hij te vloeken en te zweren: Ik ken de mens niet! ⁷⁵ En terstond kraaide [de] haan. En Petrus herinnerde zich het woord van Jezus, die gezegd had: Voordat [de] haan kraait, zul je Mij driemaal verloochenen. En hij ging naar buiten en weende bitter^v.

26:64 ^s hemel 24:30;
Dn 7:13.

26:66 ^t schuldig
Lv 24:16; Jh 19:6

26:67 ^u vuisten
Js 50:6.

26:75 ^v bitter 26:34;
Mk 14:30; Lk 22:34;
Jh 13:38.

Mattheüs 27

*Jezus overgeleverd aan Pilatus - Mk 15:1; Lk 23:1v.;
Jh 18:28-32*

¹ Toen het nu morgen was geworden^w, beraadslaagden^x al de overpriesters en de oudsten van het volk tegen Jezus om Hem te doden. ² En nadat zij Hem hadden gebonden, leidden zij Hem weg en leverden Hem over aan <Pontius> Pilatus, de stadhouder.

Judas' dood - Hd 1:18v.

³ Toen kreeg Judas, die Hem had overgeleverd, berouw, toen hij zag dat Hij was veroordeeld, en bracht de dertig zilverlingen aan de overpriesters en oudsten terug^y ⁴ en zei: Ik heb gezondigd door onschuldig bloed over te leveren! Zij echter zeiden: Wat gaat ons dat aan? Dat is uw zaak^z. ⁵ En na de zilverlingen in het tempelhuis geworpen te hebben vertrok hij en ging weg en hing zich op. ⁶ De overpriesters nu namen de zilverlingen en zeiden: Het is niet geoorloofd ze in de offerkist te werpen, omdat het bloedgeld is. ⁷ Nadat zij nu hadden beraadslaagd, kochten zij daarmee de akker van de pottenbakker als een begraafplaats voor de vreemdelingen. ⁸ Daarom wordt die akker bloedakker genoemd, tot op heden^a. ⁹ Toen is vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia, die zei: 'En zij namen^D de dertig zilverlingen, de waarde van de Gewaardeerde, waarop [die] van [de] zonen Israëls Hem gewaardeerd^E hadden, ¹⁰ en gaven^F die

27:1 ^w geworden
Lk 22:66.

27:1 ^x beraadslaagden 12:14; Mk 3:6.

27:3 ^y terug
26:14,15.

27:5 ^z zaak 27:24.

27:8 ^a heden
Hd 1:18,19.

^D 27:9 Of 'ik nam'.

^E 27:9 Of 'geschat, geprijsd'.

^F 27:10 A.l. 'ik gaf'.

voor de akker van de pottenbakker, zoals [de] Heer mij had opgedragen^b.

*Pilatus ondervraagt Jezus - Mk 15:2-5; Lk 23:3-5;
Jh 18:33-38*

¹¹ Jezus nu stond voor de stadhouder. En de stadhouder vroeg Hem aldus: Bent U de koning der Joden^c? Jezus nu zei: U zegt het. ¹² En toen Hij door de overpriesters en oudsten werd beschuldigd, antwoordde Hij niets^d. ¹³ Toen zei Pilatus tot Hem: Hoort U niet hoeveel zij tegen U getuigen? ¹⁴ En Hij antwoordde hem op geen enkel woord, zodat de stadhouder zich zeer verwonderde.

*Jezus ter dood veroordeeld - Mk 15:6-15; Lk 23:13-24;
Jh 18:39-19:16*

¹⁵ Nu was de stadhouder op [elk] feest gewoon de menigte één gevangene los te laten, die zij wilden. ¹⁶ Nu hadden zij toen een berucht gevangene, <Jezus> Barabbas geheten. ¹⁷ Toen zij dan bijeen waren, zei Pilatus tot hen: Wie wilt u dat ik u zal loslaten: <Jezus> Barabbas, of Jezus die Christus wordt genoemd?

¹⁸ Want hij wist dat zij Hem uit afgunst hadden overgeleverd. ¹⁹ Toen hij nu op de rechterstoel zat, zond zijn vrouw hem de boodschap: Heb niets te doen met die Rechtvaardige; want ik heb heden in een droom veel om Hem geleden. ²⁰ De overpriesters en de oudsten echter overreedden de menigten dat zij Barabbas moesten vragen, maar Jezus ombrengen. ²¹ De stadhouder nu antwoordde en zei tot hen: Wie van deze twee wilt u dat ik u loslaat? Zij nu zeiden: Barabbas^e.

²² Pilatus zei tot hen: Wat zal ik dan doen met Jezus

27:10^b opgedragen
Zc 11:12,13.

27:11^c Joden 2:;
27:29,37;
Mk 15:9,12,18,26;
Lk 23:37,38;
Jh 18:39;
19:3,19,21.

27:12^d niets 26:63;
27:14; Js 53:7;
Lk 23:9; Jh 19:9.

27:21^e Barabbas
Hd 3:14.

die Christus wordt genoemd? Zij zeiden allen: Laat Hij gekruisigd worden!²³ Hij echter zei: Wat voor kwaad heeft Hij dan gedaan? Zij riepen echter des te meer: Laat Hij gekruisigd worden!^f ²⁴ Toen Pilatus nu zag dat het niets hielp, maar dat er veeleer opschudding ontstond, nam hij water en waste zijn handen ten aanschouwen van de menigte en zei: Ik ben onschuldig aan het bloed van deze <Rechtvaardige>^g; het is uw zaak!^h ²⁵ En al het volk antwoordde en zei: Zijn bloed over ons en over onze kinderen!ⁱ ²⁶ Toen liet hij hun Barabbas los, maar Jezus geselde hij en leverde Hem over om gekruisigd te worden.

Jezus bespot - Mk 15:16-20; Jh 19:2v.

²⁷ Toen namen de soldaten van de stadhouder Jezus mee in het pretorium^G en verzamelden tegen Hem de hele legerafdeling^{Hj}. ²⁸ En na Hem ontkleed te hebben deden zij Hem een scharlaken mantel om; ²⁹ en na een kroon van dorens gevlochten te hebben zetten zij die op zijn hoofd, en een rietstok in zijn rechterhand; en zij vielen op hun knieën voor Hem en bespotten Hem aldus: Gegroet, koning der Joden! ³⁰ En zij spuwden op Hem, namen de rietstok en sloegen op zijn hoofd^k. ³¹ En toen zij Hem hadden bespot, deden zij Hem de mantel af en deden Hem zijn kleren aan; en zij leidden Hem weg om Hem te kruisigen.

^G 27:27 De residentie van de Romeinse stadhouder; mogelijk het paleis van Herodes, zoals ook in Caesarea het geval was (Hd 23:35); in Rome de keizerlijke garde (Fp 1:13).

^H 27:27 Zie 26:53 nt.

27:23^f worden
Hd 3:13; 13:28.

27:24^g Rechtvaardige
Dt 21:6-9;
Ps 26:6.

27:24^h zaak 27:4.

27:25ⁱ kinderen
Hd 5:28.

27:27^j legerafdeling
Lk 23:11.

27:30^k hoofd
Js 50:6.

De kruisiging - Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jh 19:17-27

³² En toen zij naar buiten gingen, vonden zij een man uit Cyréne, Simon geheten; hem dwongen zij zijn kruis te dragen.

³³ En toen zij bij een plaats waren gekomen, Golgotha geheten, dat betekent: Schedelplaats, ³⁴ gaven zij Hem wijn met gal gemengd te drinken^l; en toen Hij die had geproefd, wilde Hij niet drinken. ³⁵ Nadat zij Hem nu hadden gekruisigd, verdeelden zij zijn kleren door [het] lot te werpen^m. ³⁶ En terwijl zij zaten, bewaakten zij Hem daar. ³⁷ En zij plaatsten boven zijn hoofd op schrift zijn beschuldiging: Deze is Jezus, de koning der Joden. ³⁸ Toen werden met Hem twee rovers gekruisigd, één aan zijn rechterhand en één aan zijn linkerhandⁿ.

³⁹ De voorbijgangers nu lasterden Hem, terwijl zij hun hoofden schudden^o ⁴⁰ en zeiden: U die het tempelhuis afbreekt en in drie dagen opbouwt^p, verlos Uzelf, als U Gods Zoon bent^q, <en> kom van het kruis af!

⁴¹ Evenzo zeiden ook de overpriesters met de schriftgeleerden en oudsten spottend: ⁴² Anderen heeft Hij verlost, Zichzelf kan Hij niet verlossen. Hij is koning van Israël^r – laat Hij nu van het kruis afkomen en wij zullen in Hem geloven. ⁴³ Hij vertrouwt op God – laat Hij <Hem> nu redden als Hij behagen in Hem heeft^s! Want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon^t. ⁴⁴ Hetzelfde nu verweten Hem ook de rovers die met Hem waren gekruisigd.

27:34 ^l drinken
Ps 69:22.

27:35 ^m werpen
Ps 22:19.

27:38 ⁿ linkerhand
Js 53:12.

27:39 ^o schudden
Ps 22:8; 109:25;
Kl 2:15.

27:40 ^p opbouwt
26:61; Mk 14:58;
Jh 2:19.

27:40 ^q bent 4:3,6;
26:63; Lk 4:3,9.

27:42 ^r Israël
Jh 1:50; 12:13.

27:43 ^s heeft
Ps 22:9.

27:43 ^t Zoon
Jh 5:18; 10:36;
19:7.

*Het sterven van Jezus - Mk 15:33-41; Lk 23:44-49;
Jh 19:28-30*

⁴⁵ Van [het] zesde uur af nu kwam er duisternis over het hele land tot [het] negende uur toe^u. ⁴⁶ Omstreeks het negende uur nu riep Jezus met luider stem de woorden: Eli, Eli, lemá sabachtháni? Dat is: Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten^v? ⁴⁷ Sommigen nu van hen die daar stonden en dit hoorden, zeiden: Deze roept Elia. ⁴⁸ En terstond liep één van hen snel toe en nam een spons, vulde die met zure wijn, stak ze op een rietstok en gaf Hem te drinken^w. ⁴⁹ De overigen echter zeiden: Wacht, laten wij zien of Elia komt om Hem te verlossen. ⁵⁰ Jezus nu riep opnieuw met luider stem en gaf de geest. ⁵¹ En zie, het voorhangsel van het tempelhuis^x scheurde van boven naar beneden in tweeën; en de aarde beefde en de rotsen scheurden. ⁵² En de graven werden geopend en vele lichamen van de ontslapen heiligen werden opgewekt^y; ⁵³ en zij gingen uit de graven na zijn opwekking en kwamen in de heilige stad^z en verschenen aan velen. ⁵⁴ Toen nu de hoofdman¹ en zij die met hem Jezus bewaakten, de aardbeving zagen en de dingen die waren gebeurd, werden zij zeer bang en zeiden: Waarlijk, Deze was Gods Zoon!
⁵⁵ Nu waren daar vele vrouwen die uit de verte toeza- gen, die Jezus waren gevolgd van Galiléa om Hem te dienen; ⁵⁶ onder hen was Maria Magdalena en Maria, de moeder van Jakobus en Jozef, en de moeder van de zonen van Zebedeüs^{ab}.

¹ 27:54 Lett. 'hoofdman over honderd', d.i. een Romeinse centurio (vgl. Mk 15:39,44v.).

27:45 ^u toe
Am 8:9.

27:46 ^v verlaten
Ps 22:2

27:48 ^w drinken
Ps 69:22.

27:51 ^x tempelhuis
Ex 26:31-35;
Hb 10:20.

27:52 ^y opgewekt
Ez 37:12,13.

27:53 ^z stad 4:5;
Op 11:2; 21:2,10;
22:19.

27:56 ^a Zebedeüs
Lk 8:2-3.

27:56 ^b Zebedeüs
20:20.

De begrafenis - Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jh 19:38-42

⁵⁷ Toen het nu avond was geworden, kwam een rijk man van Arimathéa, Jozef geheten, die ook zelf een discipel van Jezus was geworden. ⁵⁸ Deze kwam naar Pilatus en vroeg om het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus het [hem] te geven. ⁵⁹ En Jozef nam het lichaam, wikkelde het in een rein stuk linnen ⁶⁰ en legde het in zijn nieuwe graf^c, dat hij in de rots had uitgehouwen; en na een grote steen voor de ingang van het graf^c gewenteld te hebben ging hij weg. ⁶¹ Nu waren daar Maria^d Magdalena en de andere Maria^d, gezeten tegenover het graf.

De wacht bij het graf

⁶² De volgende dag nu, dat is na de voorbereiding, kwamen de overpriesters en de farizeeën bij Pilatus ⁶³ en zeiden: Heer, wij hebben ons herinnerd dat deze verleider, toen Hij nog leefde, heeft gezegd: Na drie dagen word Ik opgewekt^e. ⁶⁴ Beveel dan dat het graf wordt beveiligd tot de derde dag, opdat niet misschien zijn discipelen komen en Hem stelen en tot het volk zeggen: Hij is opgewekt van de doden; en de laatste dwaling zou erger zijn dan de eerste. ⁶⁵ Pilatus zei tot hen: U hebt een wacht; gaat heen, beveiligt het naar uw beste weten. ⁶⁶ Zij nu gingen heen en beveiligden het graf met de wacht, na de steen verzegeld te hebben.

27:60 ^c graf
Mk 6:29; Hd 13:29.

27:61 ^d Maria
27:56; Mk 15:40,47;
16:1; Lk 24:10;
Jh 19:25.

27:63 ^e opgewekt
16:21; 17:23; 20:19;
Mk 8:31; 9:31;
10:34; Lk 9:22;
18:33; 24:7.

Mattheüs 28

De opstanding - Mk 16:1-8; Lk 24:1v.; Jh 20:1-10

¹ Laat op de sabbat nu, tegen het aanbreken van de eerste dag van de week, kwam Maria^f Magdalena en de andere Maria^f om het graf te bezien.

² En zie, er kwam een grote aardbeving^g, want een engel van [de] Heer daalde neer uit [de] hemel, trad toe en wentelde de steen af en ging daarop zitten. ³ Zijn gedaante nu was als een bliksem en zijn kleding wit als sneeuw^h. ⁴ Uit bangheid voor hem nu beefden de wachters en werden als doden. ⁵ De engel antwoordde echter en zei tot de vrouwen: Weest ú niet bang, want ik weet dat u Jezus, de gekruisigde zoekt. ⁶ Hij is hier niet, want Hij is opgewekt zoals Hij heeft gezegdⁱ. Komt hier, ziet de plaats waar <de Heer> gelegen heeft. ⁷ En gaat vlug heen en zegt zijn discipelen: Hij is opgewekt <van de doden>, en zie, Hij gaat u voor naar Galiléa^j; daar zult u Hem zien^k. Zie, ik heb het u gezegd. ⁸ En zij gingen vlug weg van het graf, met vrees en grote blijdschap, en liepen snel om het zijn discipelen te berichten. ⁹ En <terwijl zij heengingen om het zijn discipelen te berichten,> zie, Jezus ontmoette hen en zei: Gegroet! Zij nu kwamen naar Hem toe, grepen zijn voeten en huldigden Hem. ¹⁰ Toen zei Jezus tot hen: Weest niet bang; gaat heen, bericht mijn broeders^l dat zij moeten weggaan naar Galiléa, en daar zullen zij Mij zien^m.

Het bedrog van de overpriesters

¹¹ Terwijl zij nu heengingen, zie, enigen van de wacht kwamen in de stad en berichtten aan de overpriesters

28:1^f *Maria* 27:56;
Mk 15:40,47;
Jh 19:25.

28:2^g *aardbeving*
27:51.

28:3^h *sneeuw*
Hd 1:10.

28:6ⁱ *gezegd* 16:21;
17:23; 20:19;
Mk 8:31; 9:31;
10:34; Lk 9:22;
18:33; 24:7.

28:7^j *Galiléa* 26:32;
Mk 14:28.

28:7^k *zien*
Jh 21:1-23.

28:10^l *broeders*
Jh 20:17.

28:10^m *zien* 26:32.

alles wat er was gebeurd. ¹² En nadat zij waren bijeengekomen met de oudsten en hadden beraadslaagd, gaven zij de soldaten veel geld ¹³ en zij zeiden: Zegt: zijn discipelen zijn 's nachts gekomen en hebben Hem gestolenⁿ terwijl wij sliepen. ¹⁴ En als dit de stadhouder ter ore komt, zullen wij hem overtuigen en maken dat u zonder zorg bent. ¹⁵ Zij nu namen [het] geld en deden zoals hun geleerd was. En dit woord is bij [de] Joden verbreid tot op <de dag van> heden.

*Zendingsopdracht - Mk 16:14-18; Lk 24:36-49;
Jh 20:19-23; Hd 1:6-8*

¹⁶ De elf discipelen nu gingen naar Galiléa, naar de berg waar Jezus hen had ontboden^o. ¹⁷ En toen zij Hem zagen, huldigden zij <Hem>, maar sommigen twijfelden. ¹⁸ En Jezus kwam naar hen toe en sprak tot hen de woorden: Mij is gegeven alle macht^J in hemel en op <de> aarde^p. ¹⁹ Gaat dan heen, maakt alle volken tot discipelen^q, hen^K dopend tot de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en hen lerend te bewaren alles wat Ik u heb geboden. ²⁰ En zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw^r.

28:13 ⁿ gestolen
27:64.

28:16 ^o ontboden
26:32.

28:18 ^p aarde 11:27;
Dn 7:14; Jh 3:35;
13:3; 17:2;
Ef 1:20-22;
Fp 2:9,10.

28:19 ^q discipelen
Mk 16:15; Hd 1:8.
28:20

28:19 ^r eeuw
13:39,49; 24:3.

^J 28:18 Of 'gezag, bevoegdheid'.

^K 28:19 D.i. de volken.

Markus

Geschreven door de apostolische dienstknecht (Johannes) Markus (zie Hd 12:12,25; 15:37,39; Ko 4:10; 2 Tm 4:11; Fm :24; 1 Pt 5:13), tussen de jaren 45 en 70, mogelijk vanuit Rome (als tolk van Petrus?) aan heiden-christenen. Mk geeft ons sober en voortvarend de voortgang van Christus' dienstwerk op aarde.

Zoals bij de nederige Dienstknecht past vinden we hier geen afstamming en geboorte, en ook veel minder woorden en toespraken dan bij Mt, maar meer zijn wérk, dat Hij als de van God gezondene aan Gods volk verricht. Tegelijk vinden we hier ook belangrijk onderwijs van de Dienstknecht aan hen die zijn dienstknechten willen worden en in zijn voetspoor willen treden om zijn verwerping én beloning te delen.

Markus 1

Prediking van Johannes de dooper; Mt 3:1-12;

Lk 3:1-9, 15-17; Jh 1:19-28

¹ Begin van het evangelie van Jezus Christus, <[de] Zoon van God>; ² zoals geschreven staat in de profeet Jesaja: 'Zie, Ik zend mijn bode voor U uit, die uw weg zal bereiden'^a; ³ 'Stem van een roepende in de woestijn: Bereidt de weg van [de] Heer, maakt zijn paden recht'^b.

⁴ Johannes kwam en doopte in de woestijn en predikte [de] doop van bekering^c tot vergeving van zonden. ⁵ En het hele Judese land en alle Jeruzalemmers liepen uit naar hem toe en werden door hem gedoopt in de rivier de Jordaan, terwijl zij hun zonden beleden. ⁶ En Johannes was gekleed in kameelhaar en een leren gordel om zijn lendenen^d en hij at sprinkhanen en wilde honing.

1:2 ^a bereiden
Ml 3:1; Mt 11:10;
Lk 1:76; 7:27.

1:3 ^b recht Js 40:3;
Jh 1:23.

1:4 ^c bekering
Hd 13:24; 19:4.

1:6 ^d lendenen
2 Kn 1:8; Zc 13:4.

⁷ En hij predikte aldus: Na mij komt Hij die sterker is dan ik, Wiens schoenriemen ik niet waard ben neerbukkend los te maken^e. ⁸ Ik heb u gedoopt met^A water, maar Hij zal u dopen met^B [de] Heilige Geest.

De doop van Jezus; Mt 3:13-17; Lk 3:21v.

⁹ En het gebeurde in die dagen dat Jezus kwam van Nazareth in Galiléa en door Johannes werd gedoopt in de Jordaan. ¹⁰ En terstond toen Hij uit het water opsteeg, zag Hij de hemelen scheuren en de Geest als een duif op Zich^C neerdalen. ¹¹ En er kwam een stem uit de hemelen: U bent mijn geliefde Zoon, in U heb Ik welbehagen gevonden^f.

Verzoeking in de woestijn - Mt 4:1-11; Lk 4:1-13

¹² En terstond dreef de Geest Hem uit naar de woestijn. ¹³ En Hij was in de woestijn veertig dagen, verzocht door de satan; en Hij was bij de wilde dieren, en de engelen dienden Hem.

Begin van de dienst in Galilea - Mt 4:12-17; Lk 4:14v.

¹⁴ ^gMaar nadat Johannes was overgeleverd^h, kwam Jezus naar Galiléa en predikte het evangelie <van het koninkrijk> van God ¹⁵ en zei: De tijd is vervuldⁱ en het koninkrijk van God is nabij gekomen; bekeert u en gelooft^D in het evangelie^j.

A 1:8 A.v. 'in'.

B 1:8 Lett. 'in', d.i. in de kracht van, of door middel van.

C 1:10 Of 'Hem'; dan slaat 'zag hij' dus op Johannes.

D 1:15 'Geloven in' is hier in het Gr. een zeldzame uitdrukking die duidt op het geloven in de waarheid of inhoud van een zaak.

1:7 ^e maken
Hd 13:25.

1:11 ^f gevonden 9:7;
Gn 22:2; Ps 2:7;
Js 42:1; Mt 17:5;
Lk 9:35; 2 Pt 1:17.

1:14 ^g Maar nadat
Johannes was over-
geleverd
Mt 4:12-17;
Lk 4:14-15.

1:14 ^h overgeleverd
6:17; Jh 3:24.

1:15 ⁱ vervuld
Gl 4:4.

1:15 ^j evangelie
Mt 3:2.

Roeping van de eerste discipelen - Mt 4:18-22; Lk 5:1-11

¹⁶ En toen Hij langs de zee van Galiléa liep, zag Hij Simon en Andréas, de broer van Simon, [een net] in de zee uitwerpen, want zij waren vissers. ¹⁷ En Jezus zei tot hen: Komt achter Mij en Ik zal maken dat u vissers van mensen wordt^k. ¹⁸ En terstond lieten zij hun netten achter en volgden Hem. ¹⁹ En toen Hij iets verder was gegaan, zag Hij Jakobus, de [zoon] van Zebedeüs, en zijn broer Johannes^l, terwijl dezen in het schip bezig waren hun netten te verstellen. ²⁰ En terstond riep Hij hen; en zij lieten hun vader Zebedeüs in het schip achter met de knechten en gingen weg, Hem achterna.

Genezing van een bezetene - Lk 4:31-37

²¹ En zij gingen Kapernaüm binnen; en terstond ging Hij op de sabbat in de synagoge en leerde^{Em}. ²² En zij stonden versteld over zijn leer, want Hij leerde hen als iemand die gezag heeft, en niet als de schriftgeleerdenⁿ. ²³ En terstond was er in hun synagoge een mens met^F een onreine geest^o en hij riep de woorden uit: ²⁴ Wat hebben wij met U te maken, Jezus, Nazaréner^{Gp}? Bent U gekomen om ons te verderven? Ik weet Wie U bent: de Heilige van God^q. ²⁵ En Jezus bestrafte hem en zei: Zwijg en ga uit van hem. ²⁶ En de onreine geest liet hem stuiptrekken en ging met luider stem roepend van hem uit^r. ²⁷ En zij stonden allen verbaasd, zodat zij zich onder elkaar aldus afvroegen: Wat is dit?

E 1:21 S.l. 'terstond leerde Hij... in de synagoge'.

F 1:23 Lett. 'in', d.i. in de macht van.

G 1:24 D.i. 'van Nazareth'; een ander woord dan Nazoreeër (zie Mt2:23) en ook dan Nazireeër (zie Nm6).

1:17^k wordt
Lk 5:10.

1:19^l Johannes
3:17; 10:35;
Mt 10:2; Lk 5:10.

1:21^m leerde 6:2;
Lk 4:16; 6:6; 13:10.

1:22ⁿ geleerden
Mt 7:28-29.

1:23° geest 5:2.

1:24^p Nazaréner
5:7; Mt 8:29;
Lk 8:28.

1:24^q God Jh 6:69.

1:26^r uit 9:26.

Welke nieuwe leer is dit? Want met gezag gebiedt Hij zelfs de onreine geesten^H en zij gehoorzamen Hem!

²⁸ En het gerucht over Hem ging terstond overal uit in de hele omgeving van Galiléa^S.

Genezing van Petrus' schoonmoeder en anderen - Mt 8:14-17; Lk 4:38-41

²⁹ En terstond gingen zij uit de synagoge en kwamen^I in het huis van Simon en Andréas, met Jakobus en Johannes. ³⁰ De schoonmoeder van Simon nu lag met koorts en terstond spraken zij met Hem over haar.

³¹ En Hij ging naar haar toe, greep haar hand en richtte haar op;^f en de koorts verliet haar en zij diende hen.

³² Toen het nu avond was geworden en de zon was ondergegaan, brachten zij tot Hem alle lijdenden en bezetenen;^u ³³ en de hele stad had zich verzameld bij de deur. ³⁴ En Hij genas velen die aan allerlei ziekten leden, en vele demonen dreef Hij uit; en Hij liet de demonen niet toe te spreken, omdat zij wisten Wie Hij was^v.

Prediking in heel Galiléa - Lk 4:42-44

³⁵ En 's morgens vroeg, toen het nog diep in de nacht was, stond Hij op, ging naar buiten en ging weg naar een woeste plaats en daar bad Hij^w. ³⁶ En Simon haastte zich Hem achterna, met hen die bij hem waren; ³⁷ en zij vonden Hem en zeiden tot Hem: Allen zoeken u.

1:28 ^S Galiléa
Mt 4:24.

1:31 ^f op 5:41; 9:27;
Mt 9:25; Lk 8:54.

1:32 ^u bezetenen
Mt 4:24.

1:34 ^v was 3:12.

1:35 ^w Hij 6:46;
Mk 14:23;
Lk 5:16; 6:12.

^H 1:27 A.l. 'Wat is dit? Een nieuwe leer met gezag; zelfs de onreine geesten gebiedt Hij'.

^I 1:29 S.l. 'ging Hij ... en kwam'.

³⁸ En Hij zei tot hen: Laten wij ergens anders heengaan, naar de naburige plaatsen, opdat Ik ook daar predik; want daartoe ben Ik uitgegaan. ³⁹ En Hij predikte in hun synagogen in heel Galiléa en dreef de demonen uit^J.

Reiniging van een melaatse - Mt 8:1-4; Lk 5:12-16

⁴⁰ En er kwam een melaatse naar Hem toe, die Hem smeekte <en voor Hem op zijn knieën viel> en tot Hem zei: Als U wilt, kunt U mij reinigen. ⁴¹ En met ontferming bewogen strekte Hij zijn hand uit, raakte hem aan en zei tot hem: Ik wil, word gereinigd! ⁴² En terstond week de melaatsheid van hem, en hij werd gereinigd. ⁴³ En na hem streng verboden te hebben liet Hij hem terstond van Zich weggaan ⁴⁴ en zei tot hem: Let erop dat u niemand iets zegt;^y maar ga heen, toon u aan de priester en offer voor uw reiniging wat Mozes heeft geboden^z, hun tot een getuigenis. ⁴⁵ Maar toen hij was weggegaan, begon hij het zeer te verkondigen en de zaak te verbreiden, zodat [Jezus] niet meer openlijk in [de] stad kon komen; maar Hij was buiten in woeste plaatsen; en zij kwamen^K naar Hem toe van alle kanten.

1:39^x uit Mt 4:23;
9:35.

1:44^y zegt Mt 9:30.

1:44^z geboden
Lv 14:2-32.

^J 1:39 A.l. 'kwam ... prediken ... uitdrijven'.

^K 1:45 Imperfectum, dus 'kwamen voortdurend' of 'bleven komen'; zo ook in 2:13.

Markus 2

Genezing van een verlamde - Mt 9:1-8; Lk 5:17-26

¹ En na [enige] dagen kwam Hij opnieuw in Kaper-naüm, en men hoorde dat Hij in huis was. ² En er verzamelden zich velen, zodat er zelfs bij de deur geen plaats meer was; en Hij sprak het woord tot hen. ³ En er kwamen er die een verlamde bij Hem brachten, door vier [mannen] gedragen. ⁴ En daar zij hem niet bij Hem konden brengen^L vanwege de menigte, namen zij de dakbedekking weg waar Hij was; en na [het dak] opengebrosen te hebben lieten zij het rustbed neer waarop de verlamde lag. ⁵ En toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tot de verlamde: Kind, uw zonden worden^M vergeven^a. ⁶ Nu zaten daar enige schriftgeleerden, die in hun harten overlegden: ⁷ Waarom spreekt Deze zo? Hij lastert; wie kan zonden vergeven dan Eén: God^b? ⁸ En terstond onderkende Jezus in zijn geest dat zij zo bij zichzelf overlegden en zei tot hen: Waarom overlegt u deze dingen in uw harten? ⁹ Wat is gemakkelijker: te zeggen tot de verlamde: Uw zonden worden^M vergeven, of te zeggen: Sta op, neem uw rustbed op en loop? ¹⁰ Maar opdat u weet dat de Zoon des mensen macht^N heeft op de aarde zonden te vergeven, – zei Hij tot de verlamde: ¹¹ Ik zeg u: sta op, neem uw rustbed op en ga naar uw huis. ¹² En hij stond op en na terstond het rustbed opgenomen te hebben ging hij in het bijzijn van allen naar buiten, zodat

^L 2:4 A.l. ‘Hem niet konden bereiken’.

^M 2:5,9 A.l. ‘zijn’.

^N 2:10 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

2:5 ^a vergeven

Lk 7:48.

2:7 ^b God Ps 103:3;

Js 43:25; Jh 1:9.

allen buiten zichzelf waren en God verheerlijkten en zeiden: Zoiets hebben wij nog nooit gezien^c!

Roeping van Levi - Mt 9:9-13; Lk 5:27-32

¹³ En Hij ging opnieuw naar buiten naar de zee; en de hele menigte kwam naar Hem toe en Hij leerde hen.

¹⁴ En toen Hij verder ging, zag Hij Levi, de [zoon] van Alfeüs, bij het tolhuis zitten; en Hij zei tot hem: Volg Mij^d. En hij stond op en volgde Hem^e. ¹⁵ En het gebeurde dat Hij in zijn huis aanlag, en vele tollenaars en zondaars lagen mee aan met Jezus en zijn discipelen, want zij waren met velen en zij volgden Hem. ¹⁶ En toen de schriftgeleerden en ^o de farizeeën Hem zagen eten met de zondaars en tollenaars, zeiden zij tot zijn discipelen: Waarom eet <en drinkt> Hij met de tollenaars en zondaars^f? ¹⁷ En toen Jezus dit hoorde, zei Hij tot hen: Zij die gezond zijn, hebben geen arts nodig, maar zij die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.

Het vasten - Mt 9:14-17; Lk 5:33-39

¹⁸ En de discipelen van Johannes en de farizeeën waren aan het vasten; en zij kwamen en zeiden tot Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes en de discipelen van de farizeeën, maar uw discipelen vasten niet? ¹⁹ En Jezus zei tot hen: Kunnen de bruiloftsgasten^p soms vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? Zolang zij de bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet

2:12 ^c gezien
Mt 9:33.

2:14 ^d Mij 10:21;
Mt 8:22; 19:21;
Lk 9:59; 18:22;
Jh 1:44; 21:19,22.

2:14 ^e Hem
Mt 4:20,22.

2:16 ^f zondaars
Mt 11:19;
Lk 7:34; 15:2.

^o 2:16 A.l. 'van'.

^p 2:19 Zie Mt 9:15 nt.

vasten. ²⁰ Maar er zullen dagen komen dat de bruidegom van hen wordt weggenomen en dan zullen zij vasten, in die dag.

²¹ Niemand naait een lap nieuwe^Q stof op een oud kleed; anders scheurt het nieuwe ingezette stuk [iets] van het oude [kleed] zelf af en de scheur wordt erger.

²² En niemand doet jonge wijn in oude zakken^R; anders zal de wijn de zakken doen barsten en de wijn <wordt uitgestort> en de zakken gaan verloren; maar jonge wijn <moet men> in nieuwe zakken <doen>.

Aren plukken op de sabbat - Mt 12;1-8; Lk 6:1-5

²³ En het gebeurde dat Hij op de sabbat door de korenvelden ging, en zijn discipelen begonnen onder het lopen de aren te plukken^g. ²⁴ En de farizeeën zeiden tot Hem: Zie, waarom doen zij op de sabbat wat niet geoorloofd is? ²⁵ En Hij zei tot hen: Hebt u nooit gelezen wat David deed toen hij gebrek leed en honger had, hij en zij die bij hem waren^h? ²⁶ Hoe hij het huis van God binnenging onder hogepriester Abjatharⁱ en de toonbroden at die men niet mag eten behalve de priesters^j, en ook gaf aan hen die bij hem waren? ²⁷ En Hij zei tot hen: De sabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens om de sabbat. ²⁸ Daarom is de Zoon des mensen Heer ook van de sabbat.

2:23 ^g plukken
Dt 23:25.

2:25 ^h waren
1 Sm 21:1-6.

2:26 ⁱ Abjathar
2 Sm 15:35.

2:26 ^j priesters
Lv 24:5-9.

Q 2:21 Lett. 'ongevold', dus nog niet gekrompen.

R 2:22 Zakken van leer.

Markus 3

*Genezing van een verschrompelde hand - Mt 12:9-14;
Lk 6:6-11*

¹ En Hij kwam opnieuw in de synagoge; en daar was een mens met een verschrompelde hand. ² En zij letten op Hem of Hij hem op de sabbat zou genezen, om Hem te kunnen aanklagen. ³ En Hij zei tot de mens met de verschrompelde hand: Kom in het midden staan! ⁴ En Hij zei tot hen: Is het geoorloofd op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te behouden of te doden^k? Maar zij zwegen. ⁵ En Hij keek hen rondom met toorn aan, bedroefd over de verharding van hun hart^l, en zei tot de mens: Streck uw hand uit. En hij strekte die uit en zijn hand werd hersteld. ⁶ En de farizeeën gingen terstond naar buiten met de herodianen^m en beraadslaagden tegen Hem, hoe zij Hem zouden ombrengen.

Genezingen bij de zee

⁷ En Jezus trok Zich met zijn discipelen terug naar de zee; en een grote volksmassa van Galiléa <volgde Hem> ⁸ en van Judéa en van Jeruzalem en van Iduméa en het Overjordaanseⁿ en rond Tyrus en Sidon, een grote volksmassa, hoorden wat Hij deed en kwamen naar Hem toe. ⁹ En Hij zei tot zijn discipelen dat een scheepje bij Hem moest blijven vanwege de menigte, opdat zij Hem niet zouden verdringen^o. ¹⁰ Want Hij genas velen, zodat allen die kwalen hadden op Hem aandrongen, om Hem aan te raken^p. ¹¹ En als de onreine geesten Hem zagen, vielen zij voor Hem neer en schreeuwden de woorden: U bent de Zoon van God!

3:4^k doden
Lk 14:3.

3:5^l hart 6:52; 8:17;
Jh 12:40; Rm 11:25;
Ef 4:18.

3:6^m herodianen
12:13; Mt 22:16.

3:8ⁿ Overjordaanse
Mt 4:25.

3:9° verdringen 4:1;
Lk 5:3.

3:10^p raken 6:56;
Mt 14:36.

¹² En Hij waarschuwde hen dringend dat zij Hem niet openbaar zouden maken^q.

Roeping van de twaalf - Mt 10:1-4; Lk 6:12-16

¹³ En Hij klom op de berg en riep bij Zich hen die Hijzelf wilde, en zij kwamen naar Hem toe. ¹⁴ En Hij stelde er twaalf aan, <die Hij ook apostelen noemde,> opdat zij bij Hem zouden zijn en opdat Hij hen zou uitzenden om te prediken ¹⁵ en om macht^s te hebben de demonen uit te drijven. ¹⁶ En Hij <stelde de twaalf aan en> gaf Simon [de] naam Petrus^r; ¹⁷ en Jakobus, de [zoon] van Zebedeüs, en Johannes, de broer van Jakobus, en Hij gaf hun [de] naam Boanerges, dat is zonen van [de] donder^s; ¹⁸ en Andréas, Filippus, Bartholomeüs, Mattheüs, Thomas, Jakobus, de [zoon] van Alfeüs, Thaddeüs, Simon de Kanaäniet^T ¹⁹ en Judas Iskariot, die Hem ook heeft overgeleverd^f.

Jezus en Beëlzebul - Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10

²⁰ En Hij kwam^U in huis; en opnieuw verzamelde zich een^V menigte, zodat zij zelfs geen brood konden eten^u. ²¹ En toen zijn verwanten dit hoorden, gingen zij heen om Hem te grijpen, want zij zeiden: Hij is buiten Zichzelf^v. ²² En de schriftgeleerden die van Jeruzalem waren afgedaald, zeiden: Hij heeft Beëlzebul; en: Door^W de overste van de demonen drijft Hij de demonen uit^w.

3:12 ^q maken 1:34;
Lk 4:41.

3:16 ^r Petrus
Mt 16:17-18;
Jh 1:43.

3:17 ^s donder
Lk 9:54.

3:19 ^f overgeleverd
Mt 26:25; 27:3;
Jh 18:2,5.

3:20 ^u eten 6:31.

3:21 ^v Zichzelf
Jh 10:20.

3:22 ^w uit Mt 9:34.

^s 3:15 Of 'gezag, bevoegdheid'.

^T 3:18 Zie Mt 10:4 nt.

^U 3:20 A.l. 'zij kwamen'.

^V 3:20 A.l. 'de'.

^W 3:22 Lett. 'In', d.i. In de kracht van.

²³ En Hij riep hen bij Zich en zei tot hen in gelijkenissen: Hoe kan de satan de satan uitdrijven? ²⁴ En als een koninkrijk tegen zichzelf verdeeld is, kan dat koninkrijk niet standhouden. ²⁵ En als een huis tegen zichzelf verdeeld is, zal dat huis niet kunnen standhouden. ²⁶ En als de satan opstaat tegen zichzelf en verdeeld is, kan hij niet standhouden, maar is het met hem ten einde. ²⁷ Maar niemand die het huis van de sterke binnegaat, kan zijn huisraad roven, als hij niet eerst de sterke bindt; en dan zal hij zijn huis beroven. ²⁸ Voorwaar, Ik zeg u, dat alles de zonen der mensen zal worden vergeven, alle zonden en lasteringen waarmee zij ook maar lasteren; ²⁹ maar wie zal lasteren tegen de Heilige Geest, heeft geen vergeving in eeuwigheid, maar is schuldig aan een eeuwige zonde^x ³⁰ –omdat zij zeiden: Hij heeft een onreine geest^y.

De verwanten van Jezus - Mt 12:46-50; Lk 8:19-21

³¹ En zijn moeder en zijn broers^z kwamen, en terwijl zij buiten stonden, zonden zij [iemand] naar Hem toe om Hem te roepen. ³² En een menigte zat om Hem heen. En zij zeiden tot Hem: Zie, uw moeder en uw broers <en uw zusters> daarbuiten zoeken u. ³³ En Hij antwoordde hun en zei: Wie is mijn moeder en mijn broeders? ³⁴ En terwijl Hij hen, die om Hem heen zaten, rondom aankeek, zei Hij: Zie, mijn moeder en mijn broeders! ³⁵ <Want> wie de wil van God doet^a, die is mijn broeder en zuster en moeder.

3:29^x zonde
Lk 12:10.

3:30^y geest
Jh 7:20; 8:48,52;
10:20.

3:31^z broers 6:3;
Jh 2:12; Hd 1:14.

3:35^a doet Jh 7:17;
9:31.

Markus 4

Gelijkenis van de zaaier - Mt 13:1-9; Lk 8:4-8

¹ En Hij begon opnieuw te leren bij de zee. En een zeer grote menigte verzamelde zich bij Hem, zodat Hij aan boord van een schip ging en [daarin] neerzat op de zee, en de hele menigte was aan de zee op het land^b.

² En Hij leerde hun door gelijkenissen vele dingen^c; en Hij zei in zijn leer tot hen: ³ Hoort! Zie, de zaaier ging uit om te zaaien. ⁴ En het gebeurde bij het zaaien, dat het ene [zaad] bij de weg viel, en de vogels kwamen en aten het op. ⁵ En ander [zaad] viel op de rotsachtige bodem, waar het niet veel aarde had, en het kwam terstond op, doordat het geen diepe aarde had. ⁶ En toen de zon was opgegaan, verschroeide het, en doordat het geen wortel had, verdorde het. ⁷ En ander [zaad] viel tussen de dorren, en de dorren schoten op en verstikten het, en het gaf geen vrucht. ⁸ En andere [zaden] vielen in de goede aarde, schoten op, groeiden en gaven vrucht, en het ene droeg dertig-, het andere zestig- en het andere honderdvoudig^x. ⁹ En Hij zei: Wie oren heeft om te horen, laat hij horen^d.

Waarom gelijkenissen? - Mt 13:10-17; Lk 8:9v.

¹⁰ En toen Hij alleen was, vroegen zij die Hem omringden, met de twaalf, Hem naar de gelijkenissen^e.

¹¹ En Hij zei tot hen: U is de verborgenheid van het koninkrijk van God gegeven; maar tot hen die buiten zijn, komt alles in gelijkenissen, ¹² opdat zij kijkend kijken en niet zien, en horend horen en niet verstaan;

4:1 ^b land 3:7-9;
Lk 5:1-3.

4:2 ^c dingen 4:33-34;
Mt 13:34.

4:9 ^d horen 4:23;
Mt 11:15; 13:43;
Lk 14:35;
Op 2:7,11,17,29;
3:6,13,22; 13:9.

4:10 ^e gelijkenissen
7:17; Mt 15:15.

^x 4:8,20 S.l. 'het droeg in ..., in ... en in honderdvoud'.

opdat zij niet misschien zich bekeren en hun vergeven wordt^f.

*Uitleg van de gelijkenis van de zaaier - Mt 13:18-23;
Lk 8:11-15*

¹³ En Hij zei tot hen: Weet u deze gelijkenis niet? En hoe zult u alle gelijkenissen kennen? ¹⁴ De zaaier zaait het woord. ¹⁵ Dit nu zijn zij die bij de weg zijn, waar het woord wordt gezaaid: en wanneer zij horen, komt terstond de satan en neemt het woord weg dat in hen was gezaaid. ¹⁶ En dit zijn zij die op de rotsachtige bodems worden gezaaid, die wanneer zij het woord horen, het terstond met vreugde aannemen; ¹⁷ en zij hebben geen wortel in zichzelf, maar zijn [mensen] van het ogenblik; als daarna verdrukking of vervolging komt om het woord, dan worden zij terstond ten val gebracht. ¹⁸ En anderen zijn zij die tussen de dorens worden gezaaid; dit zijn zij die het woord hebben gehoord, ¹⁹ en de zorgen van het leven^Y, het bedrieglijke van de rijkdom^g en de begeerten naar de overige dingen komen binnen en verstikken het woord en het wordt onvruchtbaar. ²⁰ En dit zijn zij die in de goede aarde zijn gezaaid: zij die het woord horen en ontvangen en vrucht dragen, het ene [deel] dertig-, het andere zestig- en het andere honderdvoudig^X.

Een lamp onder een korenmaat - Lk 8:16-18

²¹ En Hij zei tot hen: Komt de lamp soms om onder de korenmaat of onder het bed gezet te worden, [en] niet

4:12^f wordt
Js 6:9-10; Jh 12:40;
Hd 28:26-27.

4:19^g rijkdom
10:23-25;
Mt 19:23-24;
Lk 18:24-25.

^Y 4:19 Of 'de eeuw'.

om op de kandelaar gezet te worden^h? ²² Want er is niets verborgen dan om geopenbaard te worden; en er gebeurt niets [om] geheim [te zijn], maar om in het openbaar te komenⁱ. ²³ Als iemand oren heeft om te horen, laat hij horen^d! ²⁴ En Hij zei tot hen: Kijkt u uit wat u hoort. Met de maat waarmee u meet, zal u gemeten worden^j, en u <die hoort> zal toegevoegd worden. ²⁵ Want wie heeft, hem zal worden gegeven; en wie niet heeft, ook wat hij heeft zal van hem worden genomen^k.

Gelijkenis van het vanzelf groeiende zaad

²⁶ En Hij zei: Zó is het koninkrijk van God, als een mens die het zaad in de aarde werpt ²⁷ en slaapt en opstaat, nacht en dag, en het zaad spruit uit en wordt lang, zonder dat hijzelf weet hoe. ²⁸ De aarde draagt vanzelf vrucht, eerst [de] halm, daarna [de] aar, daarna [het] volle koren in de aar. ²⁹ Wanneer nu de vrucht zich voordoet, zendt hij terstond de sikkel daarin, omdat de oogst daar is.

Gelijkenis van het mosterzaad - Mt 13:31v.; Lk 13:18v.

³⁰ En Hij zei: Hoe zullen wij het koninkrijk van God vergelijken, of met welke gelijkenis zullen wij het voorstellen? ³¹ Als een mosterzaad, dat wanneer het op de aarde wordt gezaaid, kleiner is dan alle zaden die op de aarde zijn; ³² en wanneer het is gezaaid, komt het op en wordt groter dan alle groenten en maakt grote takken, zodat de vogels van de hemel onder zijn schaduw kunnen nestelen^l.

4:21 ^h worden
Mt 5:15; Lk 11:33.

4:22 ⁱ komen
Mt 10:26; Lk 12:2.

4:23 ^d horen 4:23;
Mt 11:15; 13:43;
Lk 14:35;
Op 2:7,11,17,29;
3:6,13,22; 13:9.

4:24 ^j worden
Mt 7:2; Lk 6:38.

4:25 ^k genomen
Mt 13:12; 25:29;
Lk 19:26.

4:32 ^l nestelen
Ez 31:6;
Dn 4:12,21.

Het gebruik van gelijkenissen - Mt 13:34v.

³³ En met vele zulke gelijkenissen sprak Hij het woord tot hen, naardat zij het konden horen; ³⁴ maar zonder gelijkenis sprak Hij niet tot hen, maar afzonderlijk verklaarde Hij alles aan zijn eigen discipelen.

Storm op zee - Mt 8:23-27; Lk 8:22-25

³⁵ En Hij zei tot hen op die dag, toen het avond was geworden: Laten wij oversteken naar de overkant!

³⁶ En met achterlating van de menigte namen zij Hem, zoals Hij was, in het schip mee; en nog andere schepen waren er bij Hem. ³⁷ En er ontstond een hevige stormwind en de golven sloegen in het schip, zodat het schip al vol liep. ³⁸ En Hij lag in het achterschip op het kussen te slapen; en zij wekten Hem en zeiden tot Hem: Meester, bekommert U Zich er niet om dat wij vergaan? ³⁹ En wakker geworden bestrafte Hij de wind en zei tot de zee: Zwijg, wees stil! En de wind ging liggen en er ontstond een grote stilte. ⁴⁰ En Hij zei tot hen: Waarom bent u <zo> angstig? Hebt u nog geen geloof? ⁴¹ En zij vreesden met grote vrees en zeiden tot elkaar: Wie is toch Deze, dat zelfs de wind en de zee Hem gehoorzamen?

Markus 5

*Genezing van een bezetene in Gerasa - Mt 8:28-34;
Lk 8:26-39*

¹ En zij kwamen aan de overkant van de zee in het land van de Gerasenen^Z. ² En toen Hij uit het schip was gegaan, kwam Hem terstond uit de graven een mens tegemoet met^A een onreine geest^m, ³ die zijn woning in de graven had; en zelfs niet met een keten kon ook maar iemand hem meer binden; ⁴ want dikwijls was hij met voetboeien en ketenen gebonden geweest, en de ketenen waren door hem stuk getrokken en de boeien verbrijzeld, en niemand was in staat hem te bedwingen. ⁵ En hij was altijd, nacht en dag, in de graven en op de bergen en schreeuwde en sloeg zichzelf met stenen. ⁶ En toen hij Jezus uit de verte zag, liep hij toe en huldigde Hem; ⁷ en hij schreeuwde met luider stem de woorden: Wat heb ik met U te makenⁿ, Jezus, Zoon van God de Allerhoogste^o? Ik bezweer U bij God^p, pijnig mij niet! ⁸ Want Hij had tot hem gezegd: Onreine geest, ga uit van deze mens! ⁹ En Hij vroeg hem: Wat is je naam? ¹⁰ En hij zei tot Hem: Legioen is mijn naam, want wij zijn velen. En hij smeekte Hem dringend dat Hij hen niet buiten het land zou zenden. ¹¹ Nu was daar bij de berg een grote kudde varkens aan het weiden. ¹² En zij smeekten Hem aldus: Zend ons in de varkens, opdat wij daarin gaan. ¹³ En Jezus liet het hun toe. En de onreine geesten gingen uit [de man] en gingen in de varkens; en de kudde stortte zich van de

5:2 ^m geest 1:23.

5:7 ⁿ maken 1:24;
Lk 4:34.

5:7 ^o Allerhoogste
Lk 1:32.

5:7 ^p God
Mt 26:63.

^Z 5:1 A.l. 'Gadarenen' of 'Gergesenen'.

^A 5:2 Lett. 'in', d.i. in de macht van.

steilte in de zee, ongeveer tweeduizend, en zij verdronken in de zee. ¹⁴ En zij die ze weidden, vluchtten en berichtten het in de stad en op de velden. En zij kwamen zien wat er was gebeurd. ¹⁵ En zij kwamen tot Jezus en zagen de bezetene zitten, gekleed en goed bij zijn verstand, hem die het legioen had gehad, en zij werden bevreesd. ¹⁶ En zij die het hadden gezien, vertelden hun hoe het met de bezetene was gebeurd, en over de varkens. ¹⁷ En zij begonnen Hem te smeken uit hun gebied weg te gaan. ¹⁸ En toen Hij in het schip ging, smeekte Hem degene die bezeten was geweest, bij Hem te mogen zijn. ¹⁹ En Hij stond het hem niet toe, maar zei tot hem: Ga naar uw huis^g tot de uwen, en bericht hun alles wat de Heer aan u heeft gedaan, en hoe Hij Zich over u heeft erbarmd. ²⁰ En hij ging weg en begon in Dekápolis^B te prediken alles wat Jezus aan hem had gedaan; en allen verwonderden zich.

*Jairus' dochtertje en de bloedvloeiende vrouw -
Mt 9:18-26; Lk 8:40-56*

²¹ En toen Jezus <in het schip> opnieuw naar de overkant was gevaren, verzamelde zich een grote menigte bij Hem; en Hij was aan de zee.

²² En er kwam één van de oversten van de synagoge, Jaïrus geheten; en toen hij Hem zag, viel hij aan zijn voeten ²³ en smeekte Hem dringend aldus: Mijn dochtertje ligt op haar uiterste; kom toch en leg haar de handen op^r, opdat zij behouden wordt en leeft. ²⁴ En

5:19 ^g huis 8:20;
Mt 9:6; Lk 5:24.

5:23 ^r op 6:5; 7:32;
8:23; Lk 4:40;
13:13; Hd 9:12,17;
28:8.

B 5:20 D.i. 'Tienstad', een landstreek met tien steden ten N.O. van Palestina.

Hij ging met hem weg. En een grote menigte volgde Hem en drong tegen Hem op.

²⁵ En een vrouw die twaalf jaar een bloedvloeijing had gehad ²⁶ en veel had geleden van vele artsen, en alles wat van haar was, besteed en geen enkele baat gevonden had maar veeleer achteruit was gegaan, ²⁷ had over Jezus gehoord en kwam in de menigte van achteren en raakte zijn kleet aan^s; ²⁸ want zij zei: Als ik maar zijn kleren aanraak, zal ik behouden worden.

²⁹ En terstond droogde de bron van haar bloeding op en zij merkte aan haar lichaam, dat zij van de kwaal gezond was geworden. ³⁰ En terstond onderkende Jezus in Zichzelf de kracht die van Hem was uitgegaan^t, keerde Zich om in de menigte en zei: Wie heeft mijn kleren aangeraakt? ³¹ En zijn discipelen zeiden tot Hem: U ziet dat de menigte tegen U opdringt, en U zegt: Wie heeft Mij aangeraakt? ³² En Hij keek rond om haar te zien die dat had gedaan. ³³ De vrouw nu, bang en bevend, daar zij wist wat er met haar was gebeurd, kwam en viel voor Hem neer en zei Hem de hele waarheid. ³⁴ En Hij zei tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden^u; ga heen in vrede^v en wees genezen van uw kwaal.

³⁵ Terwijl Hij nog sprak, kwamen er van de overste van de synagoge, die zeiden: Uw dochter is gestorven; wat valt u de Meester nog lastig? ³⁶ Jezus luisterde echter niet naar^c het woord dat werd gesproken en zei tot de overste van de synagoge: Wees niet bang, geloof alleen. ³⁷ En Hij stond niemand toe Hem te volgen dan

5:27 ^s aan
6:56; Mt 14:36.

5:30 ^t uitgegaan
Lk 6:19.

5:34 ^u behouden
10:52; Lk 7:50;
17:19.

5:34 ^v vrede
1 Sm 1:17; 20:42;
2 Sm 15:9;
2 Kn 5:19; Lk 7:50;
Hd 16:36; Jk 2:16.

^c 5:36 S.l. 'hoorde echter'.

Petrus, Jakobus en Johannes, de broer van Jakobus^w.

³⁸ En zij kwamen in het huis van de overste van de synagoge, en Hij zag misbaar en lieden die luid weenden en jammerden. ³⁹ En toen Hij naar binnen was gegaan, zei Hij tot hen: Waarom maakt u misbaar en weent? Het kind is niet gestorven, maar slaapt^x. ⁴⁰ En zij lachten Hem uit. Nadat Hij nu allen had uitgedreven, nam Hij de vader van het kind en de moeder en hen die bij Hem waren mee, en ging naar binnen waar het kind was. ⁴¹ En Hij greep de hand van het kind en zei tot haar: Talitha koem, dat is vertaald: Meisje, Ik zeg je, sta op^y! ⁴² En terstond stond het meisje op en liep; want het was twaalf jaar; en zij waren <terstond> buiten zichzelf met grote ontzetting. ⁴³ En Hij gebod hun dringend dat niemand dit te weten zou komen^z; en Hij zei dat men haar te eten moest geven.

5:37 ^w *Jakobus 9:2; 14:33; Mt 17:1; Lk 9:28.*

5:39 ^x *slaapt*
Jh 11:11.

5:41 ^y *op Lk 7:14.*

5:43 ^z *komen 1:44; 7:36.*

Markus 6

*Verwerping van Jezus in Nazareth - Mt 13:53-58;
Lk 4:16-30*

¹ En Hij ging vandaar weg en kwam in zijn vaderstad, en zijn discipelen volgden Hem. ² En toen het sabbat was geworden, begon Hij te leren in de synagoge; en velen die Hem hoorden, stonden versteld en zeiden: Waar heeft Deze die dingen vandaan en wat is dat voor wijsheid die Hem gegeven is^a, en zulke krachten, die door zijn handen gebeuren^D? ³ Is Deze niet de timmerman, de Zoon van Maria^b en de Broer van Jakobus, Joses, Judas en Simon? En zijn zijn zusters niet hier bij ons? En zij namen aanstoot^E aan Hem. ⁴ En Jezus zei tot hen: Een profeet is niet ongeëerd behalve in zijn vaderstad^c, onder zijn bloedverwanten en in zijn huis. ⁵ En Hij kon daar geen enkele kracht doen, behalve dat Hij enkele zieken de handen oplegde en hen genas^d. ⁶ En Hij verwonderde Zich over hun ongeloof.

Uitzending van de twaalf - Mt 10:1, 5-15; Lk 9:1-6

En Hij trok de omliggende dorpen rond en leerde.

⁷ En Hij riep de twaalf bij Zich en begon hen twee aan twee uit te zenden en gaf hun macht^F over de onreine geesten. ⁸ En Hij beval hun niets mee te nemen voor onderweg dan alleen een staf; geen brood, geen reiszak, geen geld in de gordel; ⁹ maar dat zij sandalen zouden aanbinden; en: Doet geen twee onderklederen aan. ¹⁰ En

6:2 ^a is Jh 7:15.

6:3 ^b Maria
Jh 6:42.

6:4 ^c vaderstad
Jh 4:44.

6:5 ^d genas 5:23;
7:32; 8:23,25;
Mt 9:18; Lk 4:40;
13:13.

^D 6:2 S.l. 'dat ook zulke krachten door zijn handen gebeuren' of 'en [waardoor] gebeuren ... handen'.

^E 6:3 Elders 'aanleiding tot vallen'; zie ook 4:17.

^F 6:7 Of 'gezag, bevoegdheid'.

Hij zei tot hen: Waar u ergens een huis binnengaat, blijft daar totdat u vandaar vertrekt; ¹¹ en waar men u niet ontvangt en niet naar u luistert, gaat daar weg en schudt het stof af dat onder aan uw voeten is^e, tot een getuigenis voor hen. ¹² En zij vertrokken en predikten dat men zich moest bekeren, ¹³ en zij dreven vele demonen uit en zalfden vele zieken met olie^f en genazen hen.

De dood van Johannes de dooper - Mt 14:1-12; Lk 9:7-9

¹⁴ En koning Herodes hoorde het, want zijn naam was openbaar geworden; en zij zeiden^G: Johannes de dooper is uit [de] doden opgewekt en daarom werken die krachten in Hem. ¹⁵ Maar anderen zeiden: Het is Elia; weer anderen zeiden: Het is een profeet als één van de profeten^g. ¹⁶ Toen Herodes dit echter hoorde, zei hij: Johannes, die ik onthoofd heb, die is opgewekt.

¹⁷ Want Herodes had zelf [knechten] gezonden en Johannes gegrepen en hem gebonden in [de] gevangenis ter wille van Herodias, de vrouw van zijn broer Filipus, omdat hij met haar getrouwd was^h. ¹⁸ Want Johannes had tot Herodes gezegd: Het is u niet geoorloofd de vrouw van uw broer te hebbenⁱ. ¹⁹ Herodias nu had het op hem gemunt en wilde hem doden, maar kon dit niet, ²⁰ want Herodes was bang voor Johannes, daar hij wist dat hij een rechtvaardig en heilig man was, en hij beschermde hem^H; en toen hij hem had gehoord, was hij in grote verlegenheid; en hij hoorde

6:11 ^e is Lk 10:11;
Hd 13:51.

6:13 ^f olie Jk 5:14.

6:15 ^g profeten 8:28;
Mt 16:14; Lk 9:19.

6:17 ^h was
Lk 3:19-20.

6:18 ⁱ hebben
Lv 18:16.

^G 6:14 S.l. 'hij zei'.

^H 6:20 Of 'hield hem in het oog'; 'behouden' in Mt 9:17 en 'bewaren' in Lk 2:19.

hem graag. ²¹ En toen er een geschikte dag gekomen was en Herodes op zijn verjaardag een maaltijd aanrichtte voor zijn rijksgroten en de legeroversten¹ en de voornaamsten van Galiléa, ²² en de dochter van deze Herodias^J binnenkwam en danste, behaagde zij Herodes en hun die mee aanlagen. De koning nu zei tot het meisje: Vraag van mij wat je wilt en ik zal het je geven. ²³ En hij zwoer haar <zeer>: Wat je mij ook zult vragen, ik zal het je geven, tot de helft van mijn koninkrijk^J. ²⁴ En zij ging weg en zei tot haar moeder: Wat zal ik vragen? Deze nu zei: Het hoofd van Johannes de doper. ²⁵ En zij ging terstond met haast naar binnen naar de koning en vroeg aldus: Ik wil dat u mij onmiddellijk op een schotel het hoofd van Johannes de doper geeft. ²⁶ En hoewel de koning zeer bedroefd werd, wilde hij om de eden en om hen die aanlagen, het haar niet weigeren. ²⁷ En terstond zond de koning een scherprechter en beval zijn hoofd te brengen. En deze ging heen en onthoofdde hem in de gevangenis, ²⁸ en bracht zijn hoofd in een schotel en gaf het aan het meisje, en het meisje gaf het aan haar moeder. ²⁹ En toen zijn discipelen het hoorden, kwamen zij en namen zijn lichaam weg en legden het in een graf.

Spijziging van de vijfduizend - Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jh 6:1-14

³⁰ En de apostelen kwamen samen bij Jezus en berichtten Hem alles wat zij gedaan en wat zij geleerd

¹ **6:21** Eig. chiliarchen, d.i. letterlijk vertaald ‘oversten over duizend’.

^J **6:22** A.l. ‘en zijn dochter Herodias’.

6:23^J koninkrijk
Es 5:3,6; 7:2.

hadden^k. ³¹ En Hij zei tot hen: Komt uzelf [met Mij] afzonderlijk naar een woeste plaats en rust wat. Want er waren velen die kwamen en gingen, en zij hadden zelfs geen gelegenheid om te eten^l. ³² En zij vertrokken in het schip naar een woeste plaats afzonderlijk.

³³ En velen zagen hen weggaan en herkenden hen, en te voet liepen zij van alle steden samen snel daarheen en kwamen er vóór hen aan <en kwamen samen naar Hem toe>.

³⁴ En toen Hij [uit het schip] ging, zag Hij een grote menigte en werd met ontferming over hen bewogen^m, want zij waren als schapen die geen herder hebbenⁿ; en Hij begon hun vele dingen te leren. ³⁵ En toen het al laat was geworden, kwamen zijn discipelen tot Hem en zeiden: De plaats is woest en het is al laat; ³⁶ stuur hen weg, opdat zij naar [de] velden en dorpen in de omtrek gaan en voor zichzelf iets te eten kopen. ³⁷ Hij echter antwoordde en zei tot hen: Geeft u hun te eten. En zij zeiden tot Hem: Moeten wij voor tweehonderd denaren brood gaan kopen en hun te eten geven? ³⁸ Hij echter zei tot hen: Hoeveel broden hebt u? Gaat zien. En toen zij het te weten waren gekomen, zeiden zij: Vijf, en twee vissen. ³⁹ En Hij gebood hun dat zij hen allen in afdelingen op het groene gras zouden laten zitten. ⁴⁰ En zij gingen zitten in groepen van honderd en van vijftig. ⁴¹ En toen Hij de vijf broden en de twee vissen had genomen, keek Hij op naar de hemel en zegende^k, en Hij brak de broden en gaf ze aan zijn discipelen, opdat zij ze hun zouden voorzetten, en de

6:30^k hadden
Lk 10:17.

6:31^l eten 3:20.

6:34^m bewogen 8:2;
Mt 9:36; 15:32.

6:34ⁿ hebben
Nm 27:17;
1 Kn 22:17;
2 Kr 18:16;
Ez 34:5,6; Zc 10:2;
Mt 9:36.

^k 6:41 Of 'loofde'.

twee vissen deelde Hij onder allen. ⁴² En zij aten allen en werden verzadigd. ⁴³ En zij namen [de] brokken op, twaalf korven vol, en van de vissen. ⁴⁴ En zij die <de broden> hadden gegeten, waren vijfduizend mannen.

Jezus loopt op de zee - Mt 14:22-33; Jh 6:15-21

⁴⁵ En terstond dwong Hij zijn discipelen aan boord van het schip te gaan en vooruit te varen naar de overkant, naar Bethsaïda, terwijl Hijzelf de menigte wegstuurde. ⁴⁶ En toen Hij afscheid van hen had genomen, ging Hij naar de berg om te bidden^o. ⁴⁷ En toen het avond was geworden, was het schip <al> midden op zee, en Hijzelf was alleen op het land. ⁴⁸ En toen Hij zag dat zij zich aftobden met het roeien, want de wind was hun tegen, kwam Hij omstreeks [de] vierde nachtwaak tot hen, terwijl Hij op de zee liep; en Hij wilde hen voorbijgaan. ⁴⁹ Toen zij Hem nu zagen lopen op de zee, meenden zij dat het een spook was^p, en zij schreeuwden het uit, ⁵⁰ want allen zagen Hem en waren ontsteld. Terstond echter sprak Hij met hen en zei tot hen: Hebt goede moed, Ik ben het, weest niet bang! ⁵¹ En Hij klom bij hen in het schip en de wind ging liggen^q; en zij waren innerlijk <bovenmate> zeer buiten zichzelf <en verwonderden zich>; ⁵² want zij waren door de broden niet verstandig geworden, maar hun hart was verhard.

Genezingen in Gennézareth - Mt 14:34-36

⁵³ En toen zij waren overgevaren naar het land, kwamen zij in Gennézareth en legden aan. ⁵⁴ En toen zij uit het schip waren gegaan, herkenden zij Hem terstond ⁵⁵ en liepen snel die hele streek rond, en zij

6:46° bidden 1:35;
Lk 5:16; 6:12; 9:28.

6:49^p was
Lk 24:37.

6:51^q liggen 4:39.

begonnen op rustbedden de lijdenden rond te dragen waar zij hoorden dat Hij was. ⁵⁶ En waar Hij ook kwam, in dorpen of in steden of op de velden, [daar] legden zij de zieken op de markten en smeekten Hem of zij slechts de zoom van zijn kleed mochten aanraken^r; en allen die Hem aanraakten werden behouden.

Markus 7

De overlevering van de ouden - Mt 15:1-20

¹ En tot Hem verzamelden zich de farizeeën en sommigen van de schriftgeleerden die van Jeruzalem waren gekomen; ² en toen zij zagen dat sommigen van zijn discipelen met onreine, dat is met ongewassen handen brood aten^s, ³ –want de farizeeën en al de Joden eten niet tenzij zij hun handen grondig wassen, daar zij de overlevering van de ouden houden; ⁴ en als zij van de markt [komen], eten zij niet tenzij zij zich hebben gereinigd; en er zijn vele andere dingen die zij hebben aanvaard om zich daaraan te houden: reinigingen van drinkbekers en kannen en koperen vaten^t <en rustbanken> – ⁵ vroegen de farizeeën en schriftgeleerden Hem: Waarom wandelen uw discipelen niet volgens de overlevering van de ouden, maar eten het brood met onreine handen? ⁶ Hij zei echter tot hen: Treffend heeft Jesaja over u, huichelaars, geprofeteerd, zoals geschreven staat: ‘Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is ver van Mij vandaan; ⁷ en tevergeefs vereren zij Mij, door leringen te leren die geboden van mensen zijn’^u. ⁸ Terwijl u het gebod van God nalaaat, houdt u de overlevering van de mensen. ⁹ En Hij zei tot hen: Treffend doet u het gebod van God te niet, opdat u uw overlevering bewaart^L. ¹⁰ Want Mozes heeft gezegd: ‘Eer uw vader en uw moeder’^v, en: ‘Wie vader of moeder vloekt, moet [de] dood sterven’^w. ¹¹ Maar u zegt: ‘Als een mens tot zijn vader of zijn moeder zegt: {Het is} korban (dat is: een

7:2 ^s *aten* Lk 11:38.

7:4 ^t *vaten*
Mt 23:25; Lk 11:39.

7:7 ^u *zijn*
Js 29:13 LXX.

7:10 ^v *moeder*
10:19; Ex 20:12;
Dt 5:16; Ef 6:2.

7:10 ^w *sterven*
Ex 21:17; Lv 20:9.

^L 7:9 S.l. ‘in stand houdt’.

gave)^M, wat u ook van mij ten nutte zou kunnen komen', – ¹² dan laat u hem niet meer toe iets voor zijn vader of zijn moeder te doen, ¹³ terwijl u het woord van God krachteloos maakt door uw overlevering die u hebt overgeleverd; en vele dergelijke dingen doet u. ¹⁴ En toen Hij opnieuw de menigte bij Zich had geroepen, zei Hij tot hen: Hoort allen naar Mij en verstaat. ¹⁵ Er is niets dat van buiten de mens in hem gaat dat hem kan verontreinigen; maar wat uit de mens naar buiten gaat, dat is het wat de mens verontreinigt. ¹⁶ <Als iemand oren heeft om te horen, laat hij horen! >

¹⁷ En toen Hij van de menigte in huis was gekomen, vroegen zijn discipelen Hem naar de gelijkenis^x. ¹⁸ En Hij zei tot hen: Bent u ook zo onverstandig? Begrijpt u niet, dat alles wat van buiten in de mens gaat, hem niet kan verontreinigen? ¹⁹ Want het gaat niet in zijn hart, maar in de buik en gaat in het toilet naar buiten, – waardoor Hij alle spijsen rein verklaarde. ²⁰ Hij nu zei: Wat uit de mens naar buiten gaat, dat verontreinigt de mens. ²¹ Want van binnen uit het hart van de mensen gaan naar buiten de kwade overleggingen, hoererijen, ²² diefstallen, moorden, overspel^N, hebzucht^N, boosheden, bedrog, losbandigheid, een boos oog, lastering, hoogmoed, onverstand^y; ²³ al deze boze dingen komen van binnen uit voort en verontreinigen de mens.

*7:17^x gelijkenis
4:10; Mt 13:36;
Lk 8:9.*

*7:22^y onverstand
Rm 1:19-21;
1 Ko 5:11; 6:9,10;
Gl 5:19-21;
Ef 5:3,4; Ko 3:5;
1 Tm 1:9-10;
2 Tm 3:2-4;
Op 21:8; 22:15.*

M 7:11 Zie Mt 15:5 nt.

N 7:22 Eig. meervoud.

De Syro-Fenicische vrouw - Mt 15:21-28

²⁴ Hij nu stond vandaar op en ging weg naar het gebied van Tyrus <en Sidon>; en toen Hij een huis was binnengegaan, wilde Hij niet dat iemand het wist; Hij kon echter niet verborgen blijven. ²⁵ Maar een vrouw, wier dochtertje een onreine geest had, hoorde terstond van Hem en kwam en viel aan zijn voeten neer ²⁶ (deze vrouw nu was een Griekse, een Syro-Fenicische van geboorte); ²⁷ en zij vroeg Hem de demon uit haar dochter uit te drijven. Maar Hij zei tot haar: Laat eerst de kinderen worden verzadigd, want het is niet juist het brood van de kinderen te nemen en het de honden^O voor te werpen. ²⁸ Maar zij antwoordde en zei tot Hem: <Ja> Heer, [maar] ook de honden eten onder de tafel van de kruimels van de kinderen^P. ²⁹ En Hij zei tot haar: Vanwege dit woord, ga heen, de demon is uit uw dochter gegaan. ³⁰ En toen zij was weggegaan naar haar huis, vond zij het kind op bed liggen en de demon uitgegaan.

Genezing van een doofstomme

³¹ En toen Hij weer uit het gebied van Tyrus was weggegaan, kwam Hij door Sidon naar de zee van Galiléa, midden door het gebied van Dekápolis. ³² En zij brachten een dove bij Hem die moeilijk sprak, en smeekten Hem deze de hand op te leggen^z. ³³ En Hij nam hem van de menigte afzonderlijk, stak zijn vingers in zijn oren en na gespuwd te hebben raakte Hij

^O 7:27 Zie Mt 15:26 nt.

^P 7:28 D.i. jonge kinderen; een ander woord dan de algemene term 'kinderen' in vs. 27; zie 1 Jh2:12,13 nt.

7:32 ^z leggen 5:23; Mt 9:18; 8:23,25; Lk 4:40; 13:13.

zijn tong aan^a; ³⁴ en Hij keek op naar de hemel^b, zuchtte en zei tot hem: Effatha! dat is: Word geopend! ³⁵ En <terstond> werden zijn oren geopend en de band van zijn tong werd los en hij sprak goed. ³⁶ En Hij gebood hun dat zij het niemand zouden zeggen^c; maar wat Hij hun ook gebood, zij verbreidden het des te overvloediger^d. ³⁷ En zij stonden bovenmate versted en zeiden: Hij heeft alles voortreffelijk gedaan, en Hij doet de doven horen^e en de stommen spreken.

7:33 ^a aan 8:23.

7:34 ^b hemel 6:41;
Mt 14:19.

7:36 ^c zeggen
1:44; 5:43.

7:36 ^d overvloediger
1:45.

7:37 ^e horen Js 35:5.

Markus 8

Spijziging van de vierduizend - Mt 15:32-39

¹ In die dagen, toen er opnieuw een grote menigte was en zij niets te eten hadden, riep Hij zijn discipelen bij Zich en zei tot hen: ² Ik ben met ontferming bewogen over de menigte, want zij zijn al drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten; ³ en als Ik hen nuchter naar hun huis stuur, zullen zij onderweg bezwijken, en sommigen van hen komen van ver. ⁴ En zijn discipelen antwoordden Hem: Waarvandaan zal iemand dezen met broden kunnen verzadigen hier in een woestijn? ⁵ En Hij vroeg hun: Hoeveel broden hebt u? Zij nu zeiden: Zeven. ⁶ En Hij beval de menigte te gaan zitten op de grond. En Hij nam de zeven broden, en nadat Hij had gedankt, brak Hij ze en gaf ze aan zijn discipelen, opdat zij ze zouden voorzetten; en zij zetten ze de menigte voor. ⁷ En zij hadden enkele visjes; en nadat Hij had gezegend^Q, zei Hij dat zij ook die moesten voorzetten. ⁸ En zij aten en werden verzadigd; en zij namen [de] overgeschoten brokken op, zeven manden. ⁹ Het waren er nu ongeveer vierduizend; en Hij stuurde hen weg. ¹⁰ En terstond ging Hij aan boord van het schip met zijn discipelen en kwam in de streek van Dalmanútha.

Vraag om een teken - Mt 16:1-4

¹¹ En de farizeeën liepen uit en begonnen met Hem te redetwisten en verlangden van Hem een teken uit de hemel, om Hem te verzoeken^f. ¹² En Hij zuchtte diep

^Q 8:7 Of 'geloofd'.

8:11^f verzoeken
Mt 12:38;
Lk 11:16; Jh 6:30.

in zijn geest en zei: Waarom verlangt dit geslacht een teken? Voorwaar, Ik zeg u: aan dit geslacht zal zeker geen teken worden gegeven^{Rg}. ¹³ En Hij verliet hen, ging weer aan boord <van het schip> en ging weg naar de overkant.

*Het zuurdeeg van de farizeeën en van Herodes -
Mt 16:5-12*

¹⁴ En zij hadden vergeten broden mee te nemen, en behalve een brood hadden zij niets bij zich in het schip.

¹⁵ En Hij gebod hun en zei: Let op <en> kijkt uit voor het zuurdeeg van de farizeeën^h en voor het zuurdeeg van Herodes. ¹⁶ En zij overlegden onder elkaar <en zeiden> dat zij geen broden hadden^S. ¹⁷ En Hij merkte dit en zei tot hen: Waarom overlegt u dat u geen broden hebt? Begrijpt u nog niet en beseft u niet? Hebt u <nog> uw verharde hartⁱ? ¹⁸ Hebt u ogen en kijkt u niet, en hebt u oren en hoort u niet^j? ¹⁹ En herinnert u zich niet, toen Ik de vijf broden brak voor de vijfduizend, hoeveel volle korven met brokken u opnam? Zij zeiden tot Hem: Twaalf^k. ²⁰ En toen Ik de zeven brak voor de vierduizend, hoeveel volle manden met brokken u opnam? En zij zeiden <tot Hem>: Zeven^l. ²¹ En Hij zei tot hen: Beseft u nog niet?

^R 8:12 Lett. 'als aan ... zal worden gegeven!', een Hebr. wijze van ontkennen.

^S 8:16 A.l. 'zeiden>: Wij hebben geen broden (of: [Het is] omdat wij geen broden hebben)'.

8:12 ^g gegeven
Mt 12:39;
Lk 11:29.

8:15 ^h farizeeën
Lk 12:1.

8:18 ⁱ hart 6:52.

8:18 ^j niet 4:12;
Jr 5:21; Ez 12:2;
Hd 28:26.

8:20 ^k Twaalf 6:43;
Mt 14:20; Lk 9:17;
Jh 6:13.

8:20 ^l Zeven 8:8;
Mt 15:37.

Genezing van een blinde in Bethsaïda

²² En zij kwamen in Bethsaïda; en zij brachten een blinde bij Hem en smeekten Hem deze aan te raken.
²³ En Hij nam de blinde bij de hand en bracht hem buiten het dorp; en Hij spuwde op zijn ogen^m, legde zijn handen op hem en vroeg hem: Ziet u ietsⁿ? ²⁴ En hij keek op en zei: Ik zie de mensen, want ik zie ze als bomen wandelen. ²⁵ Daarna legde Hij opnieuw zijn handen op zijn ogen en hij zag scherp. En hij was hersteld en zag alles duidelijk. ²⁶ En Hij zond hem naar zijn huis en zei: Ga het dorp zelfs niet in.

De belijdenis van Petrus - Mt 16:13-20; Lk 9:18-21

²⁷ En Jezus vertrok met zijn discipelen naar de dorpen van Caesaréa-Filippi. En onderweg vroeg Hij zijn discipelen en zei tot hen: Wie zeggen de mensen dat Ik ben? ²⁸ Zij nu zeiden Hem aldus: Johannes de doper; en anderen: Elia; en anderen: één van de profeten^o.
²⁹ En Hij vroeg hun: U echter, Wie zegt u dat Ik ben? Petrus antwoordde en zei tot Hem: U bent de Christus^p. ³⁰ En Hij waarschuwde hen dat zij het niemand zouden zeggen over Hem.

Eerste aankondiging van lijden, dood en opstanding - Mt 16:21-28; Lk 9:22-27

³¹ En Hij begon hun te leren dat de Zoon des mensen veel moest lijden en verworpen worden^q door de oudsten, de overpriesters en de schriftgeleerden en gedood worden en na drie dagen opstaan. ³² En Hij sprak dit woord vrijuit; en Petrus nam Hem terzijde en begon Hem te bestraffen. ³³ Hij keerde Zich echter om en terwijl Hij naar zijn discipelen keek, bestrafte Hij Petrus

8:23 ^m ogen Jh 9:6.

8:23 ⁿ iets 7:32-33.

8:28 ^o profeten
6:14-15; Lk 9:7-8.

8:29 ^p Christus
Jh 6:69.

8:31 ^q worden 9:12
Mt 17:12; Lk 17:25.

en zei: Ga weg, achter Mij, satan; want je bedenkt niet de dingen van God, maar de dingen van de mensen.

³⁴ En Hij riep de menigte met zijn discipelen bij Zich en zei tot hen: Als iemand Mij wil navolgen, laat hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen^r. ³⁵ Want wie zijn leven^T wil behouden, zal het verliezen^U, maar wie zijn leven zal verliezen ter wille van <Mij en> het evangelie, zal het behouden^S.

³⁶ Want wat baat het een mens de hele wereld te winnen en zijn ziel erbij in te boeten? ³⁷ Want wat zou een mens geven in ruil voor zijn ziel? ³⁸ Want wie zich voor Mij en mijn woorden schaamt onder dit overspeelig en zondig geslacht, voor hem zal ook de Zoon des mensen Zich schamen wanneer Hij komt in de heerlijkheid van zijn Vader, met de heilige engelen^f.

8:34^r volgen
Mt 10:38; Lk 14:27.

8:35^S behouden
Mt 10:39;
Lk 17:33; Jh 12:25.

8:38^f engelen
Mt 10:33; Lk 12:9.

^T 8:35 Of 'ziel' (*psuchè*); vgl. vs. 26v.

^U 8:35 Of 'verderven' (zie bijv. Mt 10:28).

Markus 9

¹ En Hij zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, dat er sommigen zijn van hen die hier staan, die [de] dood geenszins zullen smaken voordat zij hebben gezien dat het koninkrijk van God is gekomen met kracht.

Verheerlijking op de berg - Mt 17:1-3; Lk 9:28-36

² En na zes dagen nam Jezus Petrus^u, Jakobus en Johannes^v mee en bracht hen afzonderlijk op een hoge berg alléén. En Hij werd in hun bijzijn van gedaante veranderd; ³ en zijn kleren werden blinkend, hel wit, zoals geen volder op aarde wit kan maken. ⁴ En hun verscheen Elia met Mozes, en zij onderhielden zich met Jezus. ⁵ En Petrus antwoordde en zei tot Jezus: Rabbi, het is goed dat wij hier zijn, en laten wij drie tenten maken, voor U één, voor Mozes één en voor Elia één. ⁶ Want hij wist niet wat hij moest antwoorden, want zij waren zeer bang geworden. ⁷ En er kwam een wolk die hen overschaduwde^v, en er kwam een stem uit de wolk: Deze is mijn geliefde Zoon^w, hoort Hem^x. ⁸ En toen zij rondkeken, zagen zij plotse-ling niemand meer bij zich dan Jezus alleen.

⁹ En terwijl zij van de berg afdaalden, gebood Hij hun dat zij niemand zouden vertellen wat zij hadden gezien^y, voordat de Zoon des mensen uit [de] doden was opgestaan. ¹⁰ En zij hielden dit woord vast, terwijl zij zich onder elkaar afvroegen wat het was: uit [de] doden opstaan. ¹¹ En zij vroegen Hem aldus: Waarom zeggen de schriftgeleerden dat eerst Elia moet

9:2 ^u Petrus
2 Pt 1:16-18.

9:2 ^v Johannes
5:37; 14:33.

9:7 ^w Zoon 1:11;
Ps 2:7; Mt 3:17;
12:18; Lk 3:22;
2 Pt 1:17.

9:7 ^x Hem Dt 18:15;
Hd 3:22.

9:9 ^y gezien
Mt 12:16.

^v 9:7 Zie Mt 17:5 nt.

komen^z? ¹² Hij nu zei tot hen: Elia komt wel eerst en herstelt alles, en hoe staat er geschreven van de Zoon des mensen, dat Hij veel moet lijden en als niets geacht worden^a? ¹³ Maar Ik zeg u dat Elia ook gekomen is^b, en zij hebben met hem gedaan alles wat zij wilden, zoals van hem geschreven staat.

*Genezing van een maanzieke jongen - Mt 17:14-20;
Lk 9:37-43a*

¹⁴ En toen zij bij de discipelen kwamen, zagen zij een grote menigte om hen heen, en schriftgeleerden die met hen redetwisten. ¹⁵ En terstond, toen de hele menigte Hem zag, werden zij ontsteld; en zij liepen op Hem toe en groetten Hem. ¹⁶ En Hij vroeg hun: Waarover redetwist u met hen? ¹⁷ En een uit de menigte antwoordde Hem: Meester, ik heb mijn zoon bij U gebracht die een stomme geest heeft; ¹⁸ en waar hij hem ook aangrijpt, werpt hij hem neer, en hij schuimt, knarst met zijn tanden en verstijft; en ik heb uw discipelen gezegd dat zij hem moesten uitdrijven, en zij waren er niet toe in staat. ¹⁹ Hij nu antwoordde hun en zei: O ongelovig geslacht, hoe lang zal Ik nog bij u zijn? Hoe lang zal Ik u nog verdragen? Brengt hem bij Mij. ²⁰ En zij brachten hem bij Hem. En toen de geest Hem zag, liet hij hem terstond stuiptrekken; en op de grond gevallen wentelde hij zich, al schuimend. ²¹ En Hij vroeg zijn vader: Hoe lang is het al dat hem dit overkomt? ²² En hij zei: Van zijn jeugd af; en dikwijls heeft hij hem ook in [het] vuur en in [het] water geworpen om hem om te brengen; maar als U iets kunt, wees met ontferming over ons bewogen en help ons! ²³ Jezus nu zei tot hem: ‘Als U kunt!’ – alle dingen

9:11 ^z komen
Mt 4:5-6.

9:12 ^a worden
Ps 22:1-22; Js 53:3.

9:13 ^b is Mt 11:14.

zijn mogelijk voor hem die geloof^c. ²⁴ Terstond riep de vader van het kind <onder tranen> de woorden: Ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp^d! ²⁵ Toen nu Jezus zag dat een menigte kwam toelopen, bestrafte Hij de onreine geest en zei tot hem: Stomme en dove geest, Ik beveel je: ga uit van hem en kom niet meer in hem! ²⁶ En terwijl [de geest] riep en [hem] hevig liet stuip-trekken, ging hij uit^e; en hij werd als een dode, zodat de meesten zeiden dat hij was gestorven. ²⁷ Maar Jezus greep hem bij de hand en richtte hem op; en hij stond op^f. ²⁸ En toen Hij in huis was gegaan, vroegen zijn discipelen Hem afzonderlijk: Waarom konden wij hem niet uitdrijven? ²⁹ En Hij zei tot hen: Dit geslacht^w kan door niets uitgaan dan door gebed <en vasten>.

Tweede aankondiging van lijden, dood en opstanding - Mt 17:22v.; Lk 9:43b-45

³⁰ En zij gingen vandaar weg en reisden door Galiléa. En Hij wilde niet dat iemand het wist; ³¹ want Hij leerde zijn discipelen en zei tot hen: De Zoon des mensen wordt overgeleverd in handen van mensen en zij zullen Hem doden; en na gedood te zijn zal Hij na drie dagen opstaan^g. ³² Zij verstonden dit woord echter niet en waren bang Hem ernaar te vragen.

De grootste onder de discipelen - Mt 18:1-5; Lk 9:46-48

³³ En zij kwamen in Kapernaüm; en toen Hij in huis was, vroeg Hij hun: Wat hebt u onderweg overlegd?

³⁴ Zij zwegen echter, want <onderweg> hadden zij er

9:23 ^c geloof 11:23-24; Mt 21:21-22; Lk 17:6.

9:24 ^d hulp Lk 17:5.

9:26 ^e uit 1:26.

9:27 ^f op 1:31; 5:41; Mt 9:25; Lk 8:54; Hd 3:7.

9:31 ^g opstaan 8:31; 10:33-34; Mt 16:21; 20:18-19; Lk 18:32-33; 24:7.

9:34 ^h was

^w9:29 Of 'soort'.

onder elkaar woorden over gehad wie de grootste was^h. ³⁵ En Hij ging zitten, riep de twaalf en zei tot hen: Als iemand [de] eerste wil zijn, zal hij [de] laatste van allen en aller dienstknecht zijnⁱ. ³⁶ En Hij nam een kind en plaatste het in hun midden; en Hij nam het in zijn armen en zei tot hen: ³⁷ Wie één van zulke kinderen ontvangt in^X mijn naam, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt niet Mij, maar Hem die Mij heeft gezonden^j.

'Wie niet tegen ons is...' - Lk 9:49v.

³⁸ Johannes zei tot Hem: Meester, wij zagen iemand <die ons niet volgt,> in uw naam demonen uitdrijven, en wij hebben het hem verhinderd^Y, omdat hij ons niet volgde^Z. ³⁹ Jezus echter zei: Verhindert het hem niet; want er is niemand die een kracht zal doen in^X mijn naam en kort daarna smadend van Mij zal kunnen spreken. ⁴⁰ Want wie niet tegen ons is, is voor ons. ⁴¹ Want wie u een beker water zal te drinken geven vanwege het feit dat^A u van Christus bent, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zijn loon geenszins zal verliezen.

Aanleiding tot vallen - Mt 18:6-9; Lk 17:1v.

⁴² En wie één van de kleinen die <in Mij> geloven, een aanleiding tot vallen is, het zou beter voor hem

Lk 22:24.

9:35ⁱ zijn 10:43-44;
Mt 20:16-17; 23:11;
Lk 22:26.

9:37^j gezonden
Mt 10:40; Lk 10:16;
Jh 13:20.

9:43^k vuur Mt 5:30.

^X 9:37,39 Lett. 'op', d.i. op grond van.

^Y 9:38 A.l. 'wilden het hem verhinderen'.

^Z 9:38 A.l. 'volgt'.

^A 9:41 Eig. 'onder [de] benaming dat'; s.v. 'in [Christus'] naam, omdat'.

zijn als een molensteen^B om zijn hals gedaan en hij in de zee geworpen was.⁴³ En als uw hand u een aanleiding tot vallen is, hak die af; het is beter voor u verminkt het leven in te gaan, dan met twee handen naar de hel te gaan, naar het onuitblusbare vuur^k.^{C 45} En als uw voet u een aanleiding tot vallen is, hak die af; het is beter voor u kreupel het leven in te gaan, dan met twee voeten in de hel geworpen te worden.^{C 47} En als uw oog u een aanleiding tot vallen is, werp het uit; het is beter voor u met één oog het koninkrijk van God in te gaan, dan met twee ogen in de hel geworpen te worden^l,⁴⁸ waar hun worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust^m.⁴⁹ Want ieder zal met vuur gezouten worden.⁵⁰ Het zout is goed; als nu het zout zouteloos wordt, waarmee zult u het smakelijk makenⁿ? Hebt zout in uzelf^o en houdt vrede onder elkaar^p.

9:47^l worden
Mt 5:29.

9:48^m uitgeblust
9:44; Js 66:24.

9:50ⁿ maken
Mt 5:13; Lk 14:34.

9:50° uzelf Ko 4:6.

9:50^p elkaar
1 Th 5:13.

10:4^q verstoten

B 9:42 Zie Mt 18:6 nt.

C 9:43,46 Vers 44 en 46 zijn als niet-authentiek weggelaten.

Markus 10

Over echtscheiding - Mt 19:1-12

¹ En Hij stond vandaar op en kwam in het gebied van Judéa en het Overjordaanse^D; en er kwamen opnieuw menigten bij Hem samen; en zoals Hij gewoon was, leerde Hij hen weer. ² En <de> farizeeën kwamen bij Hem en vroegen Hem of het een man geoorloofd is [zijn] vrouw te verstoten, – om Hem te verzoeken. ³ Hij nu antwoordde en zei tot hen: Wat heeft Mozes u geboden? ⁴ Zij nu zeiden: Mozes heeft toegestaan een scheidbrief te schrijven en [haar] te verstoten^g. ⁵ Jezus nu zei tot hen: Om de hardheid van uw hart^E heeft hij u dit gebod geschreven; ⁶ van [het] begin van [de] schepping echter heeft Hij hen mannelijk en vrouwelijk gemaakt^r. ⁷ ‘Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten <en zijn vrouw aanhangen> en die twee zullen tot één vlees zijn’, ⁸ zodat zij niet meer twee maar één vlees zijn^s. ⁹ Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden. ¹⁰ En in huis vroegen zijn discipelen Hem opnieuw hierover. ¹¹ En Hij zei tot hen: Wie zijn vrouw verstoot en met een ander trouwt, pleegt overspel jegens haar. ¹² En als zij na haar man verstoten te hebben met een andere trouwt, pleegt zij overspel^f.

Kinderen gezegend - Mt 19:13-15; Lk 18:15-17

¹³ En zij brachten kinderen bij Hem, opdat Hij hen zou aanraken; de discipelen echter bestrafden hen. ¹⁴ Toen

^D 10:1 S.l. ‘Judéa door het Overjordaanse’ of ‘Judea, over de Jordaan’.

^E 10:5 Lett. ‘om uw harte-hardheid’.

Dt 24:1; Mt 5:31; 19:7.

10:6^r *gemaakt*
Gn 1:27; 5:2.

10:8^s *zijn*
Gn 2:24; Ef 5:31.

10:12^f *overspel*
Mt 5:32; Lk 16:18;
1 Ko 7:10,11.

Jezus echter dit zag, nam Hij het [hun] zeer kwalijk en zei <bestraffend> tot hen: Laat de kinderen bij Mij komen, verhindert ze niet, want van de zodanigen is het koninkrijk van God. ¹⁵ Voorwaar, Ik zeg u: wie het koninkrijk van God niet ontvangt als een kind, zal er geenszins binnengaan^u. ¹⁶ En Hij nam ze in zijn armen, legde zijn handen op hen en zegende hen.

De rijke man - Mt 19:16-30; Lk 18:18-30

¹⁷ En toen Hij naar buiten ging, de weg op, liep iemand snel op Hem toe; en hij viel voor Hem op de knieën en vroeg Hem: Goede Meester, wat moet ik doen om eeuwig leven te beërven? ¹⁸ Jezus echter zei tot hem: Waarom noemt u Mij goed? Niemand is goed dan Eén: God. ¹⁹ De geboden kent u: U zult niet doden, u zult geen overspel plegen, u zult niet stelen, u zult niet vals getuigen, <u zult niemand te kort doen^v, > eer uw vader en uw moeder^w. ²⁰ Hij nu zei tot Hem: Meester, dit alles heb ik onderhouden van mijn jeugd af. ²¹ Jezus nu keek hem aan en had hem lief, en Hij zei tot hem: Eén ding ontbreekt u: ga heen, verkoop alles wat u hebt en geef het aan <de> armen, en u zult een schat hebben in [de] hemel^x, en kom, volg Mij.

²² Hij echter werd treurig over dat woord en ging bedroefd weg, want hij had vele bezittingen. ²³ En terwijl Jezus rondkeek, zei Hij tot zijn discipelen: Hoe moeilijk zullen zij die vermogen hebben het koninkrijk van God binnengaan. ²⁴ De discipelen nu stonden verbaasd over zijn woorden. Jezus echter antwoordde opnieuw en zei tot hen: Kinderen, hoe moeilijk is het <voor hen die op vermogen vertrouwen,> het koninkrijk van God binnen te gaan. ²⁵ Het is gemakkelijker dat een kameel

10:15 ^u binnengaan
Mt 18:3.

10:19 ^v te kort doen
Dt 24:14; Jk 5:4.

10:19 ^w moeder
Ex 20:12-17;
Dt 5:16-21.

10:21 ^x hemel
Mt 6:20; Lk 12:33.

door <het> oog van <de> naald gaat, dan dat een rijke het koninkrijk van God binnengaat. ²⁶ Zij echter stonden nog meer versteld en zeiden tot elkaar^F: Wie kan dan behouden worden? ²⁷ Jezus keek hen aan en zei: Bij mensen is het onmogelijk, maar niet bij God, want alles is mogelijk bij God^y.

²⁸ Petrus begon tot Hem te zeggen: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd. ²⁹ Jezus zei: Voorwaar, Ik zeg u: er is niemand die [zijn] huis, broers, zusters, moeder, vader, kinderen of akkers heeft verlaten ter wille van Mij en ter wille van het evangelie, ³⁰ die niet honderdvoudig ontvangt, nu in deze tijd: huizen, broeders, zusters, moeders, kinderen en akkers, met vervolgingen, en in de toekomstige eeuw eeuwig leven.

³¹ Vele eersten echter zullen [de] laatsten zijn, en <de> laatsten [de] eersten^z.

*Derde aankondiging van lijden, dood en opstanding -
Mt 20:17-19; Lk 18:31-34*

³² Zij nu waren onderweg en trokken op naar Jeruzalem, en Jezus ging hun voor; en zij stonden verbaasd, ja, terwijl zij volgden, waren zij bang. En Hij nam opnieuw de twaalf tot Zich en begon hun te zeggen wat Hem zou overkomen: ³³ Zie, wij trekken op naar Jeruzalem, en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden aan de overpriesters en de schriftgeleerden, en zij zullen Hem ter dood veroordelen en Hem overleveren aan de volken; ³⁴ en zij zullen Hem bespotten, Hem bespuwen, Hem geselen en doden; en na drie dagen zal Hij opstaan^a.

10:27^y God 14:36;
Gn 18:14; Jb 42:2;
Zc 8:6 LXX.

10:31^z eersten
Mt 20:16; Lk 13:30.

10:34^a opstaan^a
8:31; 9:31;
Mt 16:21; 17:22-23;
Lk 24:7.

^F 10:26 S.l. 'tot Hem'.

De voorrang onder de discipelen - Mt 20:20-28

³⁵ En Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, kwamen bij Hem en zeiden tot Hem: Meester, wij zouden willen dat U ons doet wat wij ook van U vragen^b.

³⁶ Hij nu zei tot hen: Wat wilt u dat Ik u doe? ³⁷ Zij nu zeiden tot Hem: Geef ons dat wij mogen zitten, één aan uw rechter- en één aan uw linkerhand, in uw heerlijkheid^c. ³⁸ Jezus echter zei tot hen: U weet niet wat u vraagt. Kunt u de drinkbeker drinken die Ik drink^d, of met de doop worden gedoopt waarmee Ik word gedoopt^e? ³⁹ Zij nu zeiden tot Hem: Wij kunnen het. Jezus nu zei tot hen: De drinkbeker die Ik drink, zult u drinken, en met de doop waarmee Ik word gedoopt, zult u worden gedoopt; ⁴⁰ maar het zitten aan mijn rechter- of aan mijn linkerhand is niet aan Mij om te geven, maar is voor hen wie het is bereid. ⁴¹ En toen de tien dit hoorden, begonnen zij het Jakobus en Johannes zeer kwalijk te nemen. ⁴² En Jezus riep hen bij Zich en zei tot hen: U weet, dat zij die beschouwd worden als oversten van de volken, over hen heersen en hun groten gezag over hen voeren^f. ⁴³ Zo is het echter niet onder u; ⁴⁴ maar wie onder u groot wil worden, zal uw dienstknecht zijn, en wie onder u [de] eerste wil zijn, zal slaaf van allen zijn^g. ⁴⁵ Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven^G te geven tot een losprijs voor^H velen^h.

^G 10:45 *Psuchè*; zie 8:35.

^H 10:45 Zie Mt 20:28 nt.

10:35 ^b vragen
1:19,29; Mt 4:21;
3:17; Lk 5:10; 9:54.

10:37 ^c heerlijkheid
Mt 19:28; Lk 22:30.

10:38 ^d drink
Jh 18:11.

10:38 ^e gedoopt
Lk 12:50.

10:42 ^f voeren
Lk 22:25.

10:44 ^g zijn 9:35;
Mt 23:11; Lk 22:26.

10:45 ^h velen
1 Tm 2:6.

*Genezing van de blinde Bartimeüs - Mt 20:29-34;
Lk 18:35-43*

⁴⁶ En zij kwamen in Jericho; en toen Hij Jericho uitging met zijn discipelen en een aanzienlijke menigte, zat de zoon van Timeüs, Bartimeüs, een blinde bedelaar, langs de weg^I. ⁴⁷ En toen hij had gehoord dat het Jezus de Nazaréener was, begon hij de woorden te roepen: Zoon van David, Jezus, erbarm U over mij^I! ⁴⁸ En velen waarschuwden hem dat hij zou zwijgen; hij riep echter des te meer: Zoon van David, erbarm U over mij! ⁴⁹ En Jezus bleef staan en zei: Roept hem; en zij riepen de blinde en zeiden tot hem: Heb goede moed, sta op, Hij roept u. ⁵⁰ Hij nu wierp zijn kleet af, sprong op en kwam bij Jezus. ⁵¹ En Jezus antwoordde hem en zei: Wat wilt u dat Ik u doe? De blinde nu zei tot Hem: Rabboeni^J, dat ik weer kan zien. ⁵² En Jezus zei tot hem: Ga heen, uw geloof heeft u behouden^I. En terstond kon hij weer zien, en hij volgde Hem op de weg.

^I 10:46 A.l. '... blinde, langs de weg te bedelen'.

^J 10:51 Een versterking van Rabbi; d.i. een Meester (Leraar) die een bijzondere plaats inneemt.

10:47 ^I mij
Mt 9:27; 15:22.

10:52 ^J behouden
5:34; Mt 9:22;
Lk 7:50; 8:48;
17:19.

Markus 11

Intocht in Jeruzalem - Mt 21:1-11; Lk 19:28-40;

Jh 12:12-19

¹ En toen zij Jeruzalem naderden, bij Bethfagé en Bethanië aan de Olijfberg, zond Hij twee van zijn discipelen ² en zei tot hen: Gaat naar het dorp dat tegenover u ligt, en terstond als u er ingaat, zult u een veulen vastgebonden vinden waarop geen mens ooit heeft gezeten; maakt het los en brengt het mee. ³ En als iemand tot u zegt: Waarom doet u dit?, zegt dan: De Heer heeft het nodig, en terstond zendt hij het weer hierheen. ⁴ En zij gingen weg en vonden een veulen vastgebonden bij een deur, buiten aan de straat, en zij maakten het los. ⁵ En sommigen van hen die daar stonden, zeiden tot hen: Wat doet u, dat u het veulen losmaakt? ⁶ Zij nu spraken tot hen zoals Jezus had gezegd; en zij lieten hen [begaan]. ⁷ En zij brachten het veulen naar Jezus en wierpen hun kleren daarop, en Hij ging erop zitten. ⁸ En velen spreidden hun kleren over de weg, en anderen takken, die zij van de velden hakten. ⁹ En zij die vooruitgingen en zij die volgden, riepen: ¹⁰ Hosanna^K! Gezegend Hij die komt in [de] naam van [de] Heer^k! Gezegend het komende koninkrijk van onze vader David^l! Hosanna in de hoogste [hemelen]! ¹¹ En Hij ging Jeruzalem binnen, de tempel binnen, en nadat Hij alles rondom had bekeken, ging Hij, daar het al laat was, naar buiten naar Bethanië met de twaalf^m.

11:10^k Heer
Ps 118:26;
Mt 21:15; 23:29.

11:10^l David
Lk 1:32; Hd 2:30.

11:11^m twaalf
Mt 21:17.

^K 11:10 D.i. Red toch! of: Geef toch heil!

De vijgenboom vervloekt - Mt 21:18v.

¹² En de volgende dag, toen zij uit Bethanië gingen, had Hij honger. ¹³ En toen Hij in de verte een vijgenboom zag die bladeren had, ging Hij [kijken] of Hij daar misschien iets aan zou vinden; en daarbij gekomen vond Hij niets dan bladerenⁿ, want het was niet de tijd van de vijgen. ¹⁴ En Hij antwoordde en zei tot hem: Laat niemand meer vrucht van u eten in eeuwigheid^o! En zijn discipelen hoorden het.

Tempelreiniging - Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jh 2:13-22

¹⁵ En zij kwamen in Jeruzalem; en toen Hij de tempel was ingegaan, begon Hij hen die verkochten en kochten in de tempel, uit te drijven, en de tafels van de wisselaars en de stoelen van hen die de duiven verkochten, keerde Hij om; ¹⁶ en Hij liet niet toe dat iemand een voorwerp door de tempel droeg. ¹⁷ En Hij leerde en zei tot hen: Staat er niet geschreven: ‘Mijn huis zal een huis van gebed worden genoemd voor alle volken’^p? ¹⁸ U hebt er echter een rovershol van gemaakt^q. En de overpriesters en de schriftgeleerden hoorden het en zochten hoe zij Hem zouden ombrengen^r, want zij waren bang voor Hem, want de hele menigte stond versteld over zijn leer. ¹⁹ En toen het laat was geworden, gingen zij^L naar buiten, de stad uit.

De les van de verdorde vijgenboom - Mt 21:20-22

²⁰ En toen zij ’s morgens vroeg voorbijgingen, zagen zij dat de vijgenboom verdord was van [de] wortels af.

11:13 ⁿ bladeren
Lk 13:17.

11:14 ^o eeuwigheid
11:20,21.

11:17 ^p volken
Js 56:7.

11:18 ^q gemaakt
Jr 7:11.

11:18 ^r ombrengen
14:1; Lk 20:19;
22:2.

^L 11:19 A.l. ‘ging Hij’.

²¹ En Petrus herinnerde het zich en zei tot Hem: Rabbi, zie, de vijgenboom die U vervloekt hebt, is verdord^s.
²² En Jezus antwoordde en zei tot hen: Hebt geloof in God. ²³ Voorwaar, Ik zeg u, dat wie tot deze berg zegt: Word opgeheven en in de zee geworpen, en niet twijfelt in zijn hart, maar gelooft dat wat hij spreekt gebeurt, het zal hem gebeuren^t. ²⁴ Daarom zeg Ik u: alles wat u maar bidt en vraagt, gelooft dat u het ontvangt, en het zal u gebeuren. ²⁵ En wanneer u staat te bidden, vergeeft als u iets tegen iemand hebt^u, opdat ook uw Vader die in de hemelen is, u uw overtredingen vergeeft^v. **M**

Vraag over het gezag van Jezus - Mt 21:23-27;

Lk 20:1-8

²⁷ En zij kwamen weer in Jeruzalem; en toen Hij in de tempel wandelde, kwamen de overpriesters, de schriftgeleerden en de oudsten^w naar Hem toe ²⁸ en zeiden tot Hem: Op welk gezag doet U deze dingen? Of wie heeft U dit gezag gegeven om deze dingen te doen?
²⁹ Jezus nu zei tot hen: Ik zal U één ding vragen, en antwoordt Mij, en Ik zal u zeggen op welk gezag Ik deze dingen doe. ³⁰ Was de doop van Johannes uit [de] hemel of uit mensen^x? Antwoordt Mij. ³¹ En zij overlegden onder elkaar en zeiden: Als wij zeggen: Uit [de] hemel, zal Hij zeggen: Waarom hebt u hem <dan> niet geloofd^y? ³² Maar zouden wij zeggen: Uit mensen? ... Zij waren bang voor de menigte, want allen hielden het ervoor dat Johannes werkelijk een profeet

11:21 ^s verdord
11:14.

11:23 ^t gebeuren
Mt 17:20; Lk 17:6;
1 Ko 13:2.

11:25 ^u hebt
Mt 5:23.

11:25 ^v vergeeft
Mt 6:14.

11:27 ^w oudsten
8:31; 14:43,53;
15:1; Mt 16:21;
27:41; Lk 9:22;
22:6.

11:30 ^x mensen
Jh 1:33.

11:31 ^y geloofd
Mt 21:32; Lk 7:30.

M 11:26 Vers 26 is als niet-authentiek weggelaten.

was^z. ³³ En zij antwoordden Jezus en zeiden: Wij weten het niet. En Jezus zei tot hen: Dan zeg Ik u ook niet op welk gezag Ik deze dingen doe.

Markus 12

Gelijkenis van de onrechtvaardige landlieden -

Mt 21:33-46; Lk 20:9-19

¹ En Hij begon tot hen in gelijkenissen te spreken: Een mens plantte een wijngaard en zette er een omheining omheen, groef een persbak en bouwde een toren^a; en hij verhuurde hem aan landlieden en ging buitenslands. ² En hij zond op de bestemde tijd een slaaf naar de landlieden, opdat hij van de landlieden ontving van de vruchten van de wijngaard. ³ En zij namen en sloegen hem en zonden hem met lege handen weg. ⁴ En opnieuw zond hij tot hen een andere slaaf, en die verwondden zij aan het hoofd en deden hem oneer aan. ⁵ En hij zond een ander, en die doodden zij; en vele anderen: sommigen sloegen zij en anderen doodden zij. ⁶ Nog één had hij, een geliefde zoon^b; hij zond hem als laatste tot hen en zei: Zij zullen mijn zoon ontzien. ⁷ Die landlieden echter zeiden tot elkaar: Deze is de erfgenaam; komt, laten wij hem doden en de erfenis zal van ons zijn. ⁸ En zij namen en doodden hem en wierpen hem buiten de wijngaard^c. ⁹ Wat zal de heer van de wijngaard <dan> doen? Hij zal komen en de landlieden ombrengen en de wijngaard aan anderen geven. ¹⁰ Hebt u ook niet dit Schriftwoord gelezen: '[De] steen die de bouwlieden hebben verworpen, die is geworden tot een hoeksteen^N'; ¹¹ van [de] Heer is dit gebeurd en het^O is wonderlijk in onze ogen^d? ¹² En zij trachtten Hem te grijpen, en zij waren bang voor de

12:1 ^a toren
Js 5:1-2.

12:6 ^b zoon 1:11;
9:7; Gn 22:2;
Mt 3:17; 17:5;
Lk 3:22; 9:35;
2 Pt 1:17.

12:8 ^c wijngaard
Hb 13:12.

12:11 ^d ogen
*Ps 118:22-23;
Hd 4:11; 1 Pt 2:7.*

^N 12:10 Lett. 'hoofd van [de] hoek'.

^O 12:11 Of 'is hij geworden en hij'.

menigte^e, want zij begrepen dat Hij met het oog op hen deze gelijkenis had gesproken. En zij verlieten Hem en gingen weg.

*Vraag over de keizerlijke belasting - Mt 22:15-22;
Lk 20:20-26*

¹³ En zij zonden tot Hem enigen van de farizeeën en de herodianen^f, opdat zij Hem op een woord zouden vangen. ¹⁴ En zij kwamen en zeiden tot Hem: Meester, wij weten dat U waarachtig bent en U om niemand bekommert, want U kijkt mensen niet naar de ogen, maar in waarheid leert U de weg van God. Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? Moeten wij betalen of niet betalen? ¹⁵ Daar Hij echter hun huichelarij kende, zei Hij tot hen: Waarom verzoekt u Mij? Brengt Mij een denaar opdat Ik die zie. ¹⁶ Zij nu brachten die. En Hij zei tot hen: Van wie is dit beeld en dit opschrift? Zij nu zeiden tot Hem: Van de keizer. ¹⁷ Jezus nu zei tot hen: Geeft aan de keizer wat van de keizer is^g, en aan God wat van God is. En zij verwonderden zich over Hem.

Vraag over de opstanding - Mt 22:23-33; Lk 20:27-40

¹⁸ En er kwamen sadduceeën naar Hem toe, die zeggen dat er geen opstanding is^h; en zij vroegen Hem aldus: ¹⁹ Meester, Mozes heeft ons voorgeschreven: Als iemands broer sterft en een vrouw achterlaat en geen kind nalaat, laat dan zijn broer zijn vrouw nemen en voor zijn broer nageslacht verwekkenⁱ. ²⁰ Er waren zeven broers; en de eerste nam een vrouw en liet bij zijn sterven geen nageslacht na. ²¹ En de tweede nam haar en stierf zonder nageslacht na te laten; en de derde

12:12 ^e menigte
Lk 22:2.

12:13 ^f herodianen
3:6.

12:17 ^g is Rm 13:7.

12:18 ^h is Hd 23:8.

12:19 ⁱ verwekken
Gn 38:8; Dt 25:5.

evenzo. ²² En de zeven lieten geen nageslacht na; het laatst van allen stierf ook de vrouw. ²³ In de opstanding, <wanneer zij zullen opstaan,> wie van hen zal zij tot vrouw zijn? Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad. ²⁴ Jezus zei tot hen: Dwaalt u niet daardoor, dat u de Schriften niet kent, noch de kracht van God? ²⁵ Want wanneer zij uit [de] doden opstaan, trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen in de hemelen. ²⁶ Wat nu de doden betreft, dat zij worden opgewekt, hebt u niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik^j, hoe God tot hem sprak en zei: ‘Ik ben de God van Abraham en de God van Izaäk en de God van Jakob’^k? ²⁷ Hij is niet een God van doden maar van levenden. U dwaalt heel erg.

Het grote gebod - Mt 22:34-40; Lk 10:25-28

²⁸ En één van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is [het] eerste gebod van alle? ²⁹ Jezus antwoordde: ³⁰ [Het] eerste is: ‘Hoor, Israël, [de] Heer, onze God, [de] Heer is één; en u zult [de] Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht’^l. ³¹ [Het] tweede is dit: ‘U zult uw naaste liefhebben als uzelf’^m. Er is geen ander gebod groter dan deze [twee]. ³² En de schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meesterⁿ, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is^o en er geen ander is buiten Hem^p; ³³ en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers^q. ³⁴ En toen Jezus zag dat hij verstandig

12:26^j braamstruik
Ex 3:2.

12:26^k Jakob
Ex 3:6,15,16.

12:30^l kracht
Dt 6:4-5; Jz 22:5;
Lk 10:27.

12:31^m uzelf
Lv 19:18; Mt 5:43;
19:19; Rm 13:9;
Gl 5:14; Jk 2:8.

12:32ⁿ Meester
Lk 20:39.

12:32° is Dt 6:4.

12:32^p Hem
Dt 4:35;
Jz 45:5,18,21,22.

12:33^q slachtoffers
1 Sm 15:22; Hs 6:6.

had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer [iets] aan Hem te vragen^r.

*Vraag over de Zoon van David - Mt 22:41-46;
Lk 20:41-44*

³⁵ En Jezus antwoordde en zei, terwijl Hij leerde in de tempel: Hoe zeggen de schriftgeleerden dat de Christus een Zoon van David is? ³⁶ David zelf heeft door de Heilige Geest gezegd: ‘[De] Heer heeft tot mijn Heer gezegd: Zit aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden onder^P uw voeten stel^s’. ³⁷ David zelf noemt Hem ‘Heer’, hoe is Hij dan zijn Zoon? En de grote menigte hoorde Hem graag^f.

Rede tegen de schriftgeleerden - Mt 23:1-36; Lk 20:45-47

³⁸ En in zijn leer zei Hij tot hen: Kijkt u uit voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange kleren, begroetingen op de markten, ³⁹ eerste zetsels in de synagogen en eerste plaatsen bij de maaltijden; ⁴⁰ die de huizen van de weduwen opeten en voor de schijn lang bidden. Dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen.

Het offer van de weduwe - Lk 21:1-4

⁴¹ En <Jezus> ging zitten tegenover de schatkist^u en zag hoe de menigte geld wierp in de schatkist, en vele rijken wierpen er veel in. ⁴² En één arme weduwe kwam en wierp er twee koperstukjes in, dat is een

12:34^r vragen
Mt 22:46; Lk 20:40.

12:36^s stel
Ps 110:1;
Hd 2:34-35;
1 Ko 15:25;
Hb 1:13.

12:37^f graag
Lk 19:48.

12:41^u schatkist
Jh 8:20.

^P 12:36 A.l. ‘tot een voetbank voor’.

kwadrant. ⁴³ En Hij riep zijn discipelen bij Zich en zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, dat deze arme weduwe er meer heeft in geworpen dan allen die [iets] in de schatkist hebben geworpen. ⁴⁴ Want allen hebben er van hun overvloed ingeworpen, maar zij heeft van haar gebrek er alles wat zij had in geworpen, haar hele levensonderhoud.

Markus 13

Rede over de laatste dingen - Mt 24:1-35; Lk 21:5-33

¹ En toen Hij uit de tempel ging, zei één van zijn discipelen tot Hem: Meester, zie, wat een grote stenen en wat een grote gebouwen! ² En Jezus zei tot hem: Zie je deze grote gebouwen? Er zal <hier> geen enkele steen op [de andere] steen gelaten worden^v die niet zal worden afgebroken. ³ En toen Hij op de Olijfberg zat, tegenover de tempel, vroegen Petrus, Jakobus, Johannes en Andréas Hem afzonderlijk: ⁴ Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn, en wat is het teken wanneer al deze dingen in vervulling zullen gaan? ⁵ Jezus nu begon hun te zeggen: Kijkt u uit dat niemand u misleidt. ⁶ Velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben het, en zij zullen velen misleiden^w. ⁷ Wanneer u nu zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen, wordt niet verschrikt, want het moet gebeuren, maar het is nog niet het einde; ⁸ want volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk^x. Er zullen aardbevingen zijn in verschillende plaatsen; <en> er zullen hongersnoden <en onlusten> zijn. Deze dingen zijn een begin van [de] weeën. ⁹ Kijkt u echter uit voor uzelf; zij zullen u overleveren aan raadsvergaderingen en in synagogen zult u worden geslagen en voor stadhouders en koningen zult u worden gesteld ter wille van Mij, tot een getuigenis voor hen^y; ¹⁰ en aan alle volken moet eerst het evangelie worden gepredikt. ¹¹ En wanneer zij u wegleiden om u over te leveren, weest tevoren niet bezorgd wat u zult spreken, maar al wat u op dat uur zal worden gegeven, spreekt dat; want u bent het niet die spreekt, maar de Heilige Geest^z. ¹² En [de ene] broer zal [de andere] broer [tot]

13:2 ^v worden
Lk 19:44.

13:6 ^w misleiden
Jh 5:43.

13:8 ^x koninkrijk
2 Kr 15:6; Js 19:2.

13:9 ^y hen
Mt 10:17-18.

13:11 ^z Geest
*Mt 10:19-20;
Lk 12:11-12.*

de dood overleveren en een vader [zijn] kind; en kinderen zullen opstaan tegen ouders^a en hen ter dood brengen. ¹³ En u zult door allen worden gehaat ter wille van mijn naam^b; wie echter zal volharden tot [het] einde, die zal behouden worden^c.

¹⁴ Wanneer u nu de gruwel van de verwoesting^d zult zien staan waar het niet behoort, – laat hij die het leest erop letten^Q! – laten dan zij die in Judéa zijn, vluchten naar de bergen; ¹⁵ laat hij die op het dak is, niet naar beneden gaan en niet naar binnen gaan om iets uit zijn huis te halen; ¹⁶ en laat hij die op het veld is, niet terugkeren naar wat achter hem ligt om zijn kleed te halen^e. ¹⁷ Wee echter de zwangeren en de zogenden in die dagen^f. ¹⁸ Bidt ook dat het niet 's winters gebeurt.

¹⁹ Want die dagen zullen zo'n verdrukking zijn als er niet geweest is van [het] begin van [de] schepping die God heeft geschapen, tot nu toe, en er geenszins meer zal komen^g. ²⁰ En als [de] Heer die dagen niet had verkort, zou geen vlees behouden worden, maar ter wille van de uitverkorenen die Hij heeft uitverkoren, heeft Hij die dagen verkort. ²¹ En als dan iemand tot u zegt: Zie, hier is de Christus, zie, Hij is daar, gelooft het niet. ²² Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en tekenen en wonderen geven^R om zo mogelijk de uitverkorenen te misleiden^h. ²³ Kijkt u echter uit! Van tevoren heb Ik u alles gezegd. ²⁴ Maar in die dagen, na die verdrukking, zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven, ²⁵ en de sterren zullen uit de hemel vallen en de

13:12 ^a ouders
Mi 7:6.

13:13 ^b naam
Jh 15:18-21.

13:13 ^c worden
Mt 10:21-22.

13:14 ^d verwoesting
Dn 9:27; 11:31;
12:11.

13:16 ^e halen
Lk 17:31.

13:17 ^f dagen
Lk 23:29.

13:19 ^g komen
Dn 12:1; Op 7:14.

13:22 ^h misleiden
Dt 13:1-3;
Op 13:13-14.

^Q 13:14 Zie Mt 24:15 nt.

^R 13:22 S.l. 'doen'.

krachten die in de hemelen zijn, zullen wankelenⁱ.

²⁶ En dan zullen zij de Zoon des mensen zien komen in wolken, met grote kracht en heerlijkheid^j. ²⁷ En dan zal Hij zijn engelen uitzenden en zijn uitverkorenen bijeenverzamelen uit de vier windstreken van [het] einde van [de] aarde tot [het] einde van [de] hemel^k.

²⁸ Leert nu van de vijgenboom deze gelijkenis: Wanneer zijn tak al zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is^l. ²⁹ Zo ook u, wanneer u deze dingen zult zien gebeuren, weet dan dat het nabij is, voor de deur. ³⁰ Voorwaar, Ik zeg u: dit geslacht zal geenszins voorbijgaan totdat al deze dingen zijn gebeurd. ³¹ De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan^m.

Dag en uur onbekend - Mt 24:36-44

³² Van die dag of dat uur echter weet niemand, ook de engelen in [de] hemel niet, ook de Zoon niet, behalve de Vaderⁿ. ³³ Kijkt u uit, waakt <en bidt>; want u weet niet wanneer het de tijd is: ³⁴ zoals een mens die buitenslands gaat, zijn huis verlaat en aan zijn slaven macht^s geeft, aan ieder zijn werk, en de deurwachter gebiedt te waken^o. ³⁵ Waakt dan! Want u weet niet wanneer de heer van het huis komt, 's avonds of te middernacht of met het hanengekraai of 's morgens vroeg; ³⁶ opdat hij, als hij plotseling komt, u niet in slaap vindt^p. ³⁷ Wat Ik nu tot u zeg, zeg Ik tot allen: Waakt!

13:25ⁱ wankelen
*Js 13:10; 34:4;
Ez 32:7-8;
Jl 2:10,31; 3:15;
Op 6:12-14; 8:12.*

13:26^j heerlijkheid
*8:38; Dn 7:13-14;
Op 1:7.*

13:27^k hemel
Dt 30:4.

13:28^l is 11:13.

13:31^m voorbijgaan
Mt 5:18; Lk 16:17.

13:32ⁿ Vader
Hd 1:7.

13:34° waken
Mt 25:13-14.

13:37^p vindt
Lk12 :36-38.

^s 13:34 Of 'gezag, bevoegdheid'.

Markus 14

*Het plan om Jezus te doden - Mt 26:1-5; Lk 22:1v.;
Jh 11:45-53*

¹ Het pascha en [het feest van] de ongezuurde broden nu was na twee dagen. En de overpriesters en de schriftgeleerden zochten hoe zij Hem met list zouden grijpen en doden^q; ² want zij zeiden: Niet op het feest, opdat er niet misschien opschudding onder het volk komt.

De zalving in Bethanië - Mt 26:6-13; Jh 12:1-8

³ En toen Hij in Bethanië was in het huis van Simon de melaatse, kwam er, terwijl Hij aanlag, een vrouw met een albasten fles met balsem van echte, kostbare nardus; zij brak de albasten fles en goot die uit op zijn hoofd^r. ⁴ Nu waren er sommigen die [haar] dit zeer kwalijk namen bij zichzelf <en zeiden>: Waartoe is deze verkwisting van de balsem gebeurd? ⁵ Want deze balsem had voor meer dan driehonderd denaren verkocht en aan de armen gegeven kunnen worden. En zij werden zeer verontwaardigd tegen haar. ⁶ Jezus echter zei: Laat haar [begaan]. Waarom valt u haar lastig? Zij heeft een goed werk aan Mij verricht. ⁷ Want de armen hebt u altijd bij u^s en wanneer u wilt, kunt u hun wel-doen; Mij echter hebt u niet altijd. ⁸ Zij heeft gedaan wat zij kon; zij heeft van tevoren mijn lichaam gezalft voor de begrafenis^t. ⁹ Ja, voorwaar, Ik zeg u: overal waar dit evangelie wordt gepredikt in de hele wereld, zal ook van wat deze heeft gedaan, gesproken worden tot haar gedachtenis.

^t 14:8 Zie Mt 26:12 nt.

14:1 ^q doden 11:18;
Lk 19:47.

14:3 ^r hoofd
Lk 7:37-38.

14:7 ^s u Dt 15:11.

14:8 ^t begrafenis
Jh 19:40.

Verraad van Judas - Mt 26:14-16; Lk 22:3-6

¹⁰ En Judas Iskariot, één van de twaalf, ging weg naar de overpriesters om Hem aan hen over te leveren.

¹¹ Toen zij nu dit hoorden, verblijdden zij zich en beloofden hem geld te geven; en hij zocht hoe hij Hem bij gelegenheid zou overleveren.

*Het pascha met de discipelen - Mt 26:17-25;
Lk 22:7-14, 21-23; Jh 13:21-30*

¹² En op de eerste dag van de ongezuurde broden, waarop men het pascha slachtte^u, zeiden zijn discipelen tot Hem: Waar wilt U dat wij heengaan en toeberheidselen maken dat U het pascha eet? ¹³ En Hij zond twee van zijn discipelen weg en zei tot hen: Gaat de stad in en u zal een mens tegemoet komen die een kruik water draagt; volgt hem, ¹⁴ en waar hij ook naar binnen gaat, zegt tot de heer des huizes: De Meester zegt: Waar is mijn gastverblijf^u waar Ik het pascha met mijn discipelen kan eten? ¹⁵ En hij zal u een grote, toegeruste^v, bereide bovenzaal wijzen, en bereidt het ons daar. ¹⁶ En zijn discipelen gingen heen en kwamen in de stad en vonden het zoals Hij hun had gezegd, en zij bereidden het pascha.

¹⁷ En toen het avond was geworden, kwam Hij met de twaalf. ¹⁸ En terwijl zij aanlagen en aten, zei Jezus: Voorwaar, Ik zeg u, dat één van u Mij zal overleveren, [één] die met Mij eet^v. ¹⁹ Zij begonnen bedroefd te

^u 14:14 Hetzelfde woord als 'herberg' in Lk 2:7.

^v 14:15 D.i. voorzien van tapijten en opgemaakte rustbanken; vgl. 'spreiden' in Hd 9:34.

14:12 ^u slachtte
Ex 12:6, 14-20.

14:18 ^v eet
Ps 41:10.

worden en één voor één tot Hem te zeggen: Ik toch niet? ²⁰ Hij nu zei tot hen: Eén van de twaalf, hij die met Mij in de schotel indoopt. ²¹ Want de Zoon des mensen gaat wel heen zoals van Hem geschreven staat, maar wee die mens door wie de Zoon des mensen wordt overgeleverd. Het zou goed voor hem zijn, als die mens niet geboren was.

*Instelling van het avondmaal - Mt 26:26-30;
Lk 22:15-20; 1 Ko 11:23-25*

²² En terwijl zij aten, nam Hij brood en nadat Hij had gezegd^w, brak Hij het en gaf het hun en zei: Neemt, dit is mijn lichaam. ²³ En Hij nam een drinkbeker en nadat Hij gedankt had, gaf Hij hun die en zij dronken allen daaruit. ²⁴ En Hij zei tot hen: Dit is mijn bloed^w, <dat> van het <nieuwe> verbond^x, dat voor velen vergoten wordt. ²⁵ Voorwaar, Ik zeg u, dat Ik geenszins <meer> zal drinken van de vrucht van de wijnstok tot op die dag wanneer Ik die nieuw zal drinken in het koninkrijk van God. ²⁶ En nadat zij de lofzang hadden gezongen, gingen zij naar buiten naar de Olijfberg.

*Petrus' verloochening voorzegt - Mt 26:31-35;
Lk 22:31-34; Jh 13:36-38*

²⁷ En Jezus zei tot hen: Allen zult u ten val komen, want er staat geschreven: 'Ik zal de herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden'.^y ²⁸ Maar nadat Ik zal zijn opgewekt, zal Ik u voorgaan naar Galiléa^z.

²⁹ Petrus echter zei tot Hem: Ook al zullen allen ten

14:24 ^w bloed
1 Ko 10:16.

14:24 ^x verbond
Ex 24:8; Zc 9:11;
Hb 9:20.

14:27 ^y worden
14:50; Zc 13:7;
Mt 26:56.

14:28 ^z Galiléa 16:7.

^w 14:22 Of 'geloofd, een lofzegging gesproken'.

val komen, ik echter niet. ³⁰ En Jezus zei tot hem: Voorwaar, Ik zeg je dat je vandaag, in deze nacht, voordat [de] haan tweemaal kraait, Mij driemaal zult verloothenen. ³¹ Hij sprak echter zeer nadrukkelijk: Al moest ik met U sterven^a, ik zal U geenszins verloothenen. En evenzo zeiden zij ook allen.

Gethsémané - Mt 26:36-46; Lk 22:39-46

³² En zij kwamen aan een plaats, Gethsémané geheten^b, en Hij zei tot zijn discipelen: Gaat hier zitten terwijl Ik bid. ³³ En Hij nam Petrus, Jakobus en Johannes^c met Zich mee. En Hij begon ontsteld en zeer bangst te worden, ³⁴ en Hij zei tot hen: Mijn ziel is zeer bedroefd^d tot [de] dood toe; blijft hier en waakt. ³⁵ En Hij ging iets verder, viel op de aarde en bad dat, als het mogelijk was, dat uur aan Hem mocht voorbijgaan. ³⁶ En Hij zei: Abba, Vader^e, alles is U mogelijk, neem deze drinkbeker van Mij weg; maar niet wat Ik wil, maar wat U [wilt]^f. ³⁷ En Hij kwam en vond hen in slaap, en Hij zei tot Petrus: Simon, slaap je? Was je niet in staat één uur te waken? ³⁸ Waakt en bidt, opdat u niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. ³⁹ En opnieuw ging Hij weg en bad, terwijl Hij hetzelfde woord sprak. ⁴⁰ En toen Hij opnieuw kwam, vond Hij hen in slaap, want hun ogen waren zeer zwaar geworden, en zij wisten niet wat zij Hem moesten antwoorden. ⁴¹ En Hij kwam voor de derde maal en zei tot hen: Slaapt nu verder en rust. Het is zover. Het uur is gekomen; zie, de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen van de zondaars. ⁴² Staat op, laten wij gaan, zie, hij die Mij overlevert is nabij.

14:31 ^a sterven
Jh 11:16.

14:32 ^b geheten
Jh 18:1.

14:33 ^c Johannes
*5:37; 9:2; Mt 17:1;
Lk 8:51; 9:28.*

14:34 ^d bedroefd
Jh 12:27.

14:36 ^e Vader
Rm 8:15; Gl 4:6.

14:36 ^f wilt
Jh 5:30; 6:38.

Gevangenneming van Jezus - Mt 26:47-56;

Lk 22:47-53; Jh 18:3-12

⁴³ En terstond, terwijl Hij nog sprak, kwam Judas eraan, één van de twaalf, en met hem een menigte met zwaarden en stokken, van de overpriesters, de schriftgeleerden en de oudsten^g vandaan. ⁴⁴ Nu had hij die Hem overleverde, met hen een teken afgesproken en gezegd: Die ik zal kussen, Die is het; grijpt Hem en leidt Hem welverzekerd weg. ⁴⁵ En hij kwam en ging terstond naar Hem toe en zei: Rabbi! En hij kuste Hem innig. ⁴⁶ Zij nu sloegen de handen aan Hem en grepen Hem. ⁴⁷ Eén van hen echter die daarbij stonden, trok zijn zwaard en trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het oor af. ⁴⁸ En Jezus antwoordde en zei tot hen: Als tegen een rover bent u erop uitgegaan met zwaarden en stokken, om Mij gevangen te nemen? ⁴⁹ Dagelijks was Ik bij u in de tempel aan het leren^h, en u hebt Mij niet gegrepen: maar de Schriften moeten vervuld worden. ⁵⁰ En zij verlieten Hem en vluchtten allenⁱ.

Een jongeman vlucht

⁵¹ En een jongeman volgde Hem, die een linnen kleed om het ongeklede [lichaam] geslagen had, en zij grepen hem; ⁵² hij liet echter het linnen kleed achter en vluchtte ongekleed <van hen> weg.

Jezus voor de hogepriester - Mt 26:57-68;

Lk 22:54v., 63-71; Jh 18:13v., 19-24

⁵³ En zij leidden Jezus weg naar de hogepriester; en alle overpriesters, oudsten en schriftgeleerden^g kwamen bijeen. ⁵⁴ En Petrus volgde Hem uit de verte, tot

14:43,53^g oudsten, schriftgeleerden 8:31; 11:27; 15:1; Mt 16:21; 27:41; Lk 9:22; 20:1; 22:66.

14:49^h leren Lk 19:47; 21:37; Jh 18:20.

14:50ⁱ allen 14:27; Mt 26:31.

binnen in de voorhof van de hogepriester; en hij zat samen met de dienaren zich te warmen bij het vuur.

⁵⁵ De overpriesters nu en de hele Raad zochten een getuigenis tegen Jezus om Hem te doden, en zijn vonden er geen. ⁵⁶ Want velen legden een vals getuigenis tegen Hem af, en de getuigenissen waren niet eenstemmig. ⁵⁷ En er stonden enigen op die een vals getuigenis tegen Hem aflegden ⁵⁸ en zeiden: Wij hoorden Hem zeggen: Ik zal dit met handen gemaakte tempelhuis afbreken en na drie dagen een ander, zonder handen gemaakt, opbouwen^j. ⁵⁹ En ook zo was hun getuigenis niet eenstemmig. ⁶⁰ En de hogepriester stond in [hun] midden op en ondervroeg Jezus aldus: Antwoordt U niets? Wat getuigen dezen tegen U? ⁶¹ Hij echter zweeg en antwoordde niets^k. Opnieuw ondervroeg de hogepriester Hem en zei tot Hem: Bent U de Christus, de Zoon van de Gezegende^l? ⁶² Jezus nu zei: Ik ben het. En u^x zult de Zoon des mensen zien zitten aan [de] rechterhand van de kracht^m en zien komen met de wolken van de hemelⁿ. ⁶³ De hogepriester nu scheurde zijn kleren en zei: Waarom hebben wij nog getuigen nodig? ⁶⁴ U hebt de lastering gehoord; wat vindt u ervan? Zij allen nu veroordeelden Hem als [de] dood schuldig^o. ⁶⁵ En sommigen begonnen Hem te bespuwen en zijn gezicht te bedekken en Hem met vuisten te slaan en tot Hem te zeggen: Profeteer! En de dienaren sloegen Hem in het gezicht.

14:58^j *opbouwen*
15:29; Jh 2:19.

14:61^k *niets*
15:4-5; Js 53:7;
Lk 23:9.

14:61^l *Gezegende*
5:7; Mt 16:16;
Lk 8:28; Jh 11:27;
20:31.

14:62^m *kracht*
Ps 110:1.

14:62ⁿ *hemel*
13:26; Dn 7:13;
Mt 24:30; Lk 21:27;
Op 1:7; 14:14.

14:64° *schuldig*
Lv 24:16; Jh 19:7.

^x 14:62 Meervoud.

*Petrus' verloochening - Mt 26:69-75; Lk 22:56-62;
Jh 18:15-18, 25-27*

⁶⁶ En toen Petrus beneden in de voorhof was, kwam één van de dienstmeisjes van de hogepriester, ⁶⁷ en toen zij Petrus zich zag warmen, keek zij hem aan en zei: Ook u was bij die Nazaréner, bij Jezus. ⁶⁸ Hij loochende het echter en zei: Ik weet niet en ook begrijp ik niet wat u zegt. En hij ging naar buiten naar het portaal, <en de haan kraaide>. ⁶⁹ En toen het dienstmeisje hem zag, begon zij opnieuw te zeggen tot hen die daarbij stonden: Deze is [één] van hen. ⁷⁰ Hij loochende het echter opnieuw. En kort daarna zeiden zij die daarbij stonden opnieuw tot Petrus: Werkelijk, u bent [één] van hen, want u bent ook een Galileeër. ⁷¹ Hij begon zich echter te vervloeken en te zweren: Ik ken die mens niet over Wie u spreekt. ⁷² En terstond kraaide [de] haan <voor de tweede maal>. En Petrus herinnerde zich het woord dat Jezus tot hem gezegd had: Voordat [de] haan tweemaal kraait, zul je Mij driemaal verloochenen^P. En toen hij daaraan dacht, weende hij^Y.

14:72^P verloochenen 14:30;
Mt 26:34;
Lk 22:34; Jh 13:38.

^Y 14:72A.v. 'En hij begon te wenen'.

Markus 15

*Jezus overgeleverd aan Pilatus - Mt 27:1v., 11-14;
Lk 13:1-5; Jh 18:28-38*

¹ En terstond, 's morgens vroeg, beraadslaagden de overpriesters met de oudsten en schriftgeleerden^g en de hele Raad^r, en zij bonden Jezus en brachten Hem weg en leverden Hem over aan Pilatus. ² En Pilatus ondervroeg Hem: Bent U de koning der Joden? Hij nu antwoordde hem en zei: U zegt het. ³ En de overpriesters beschuldigden Hem van veel dingen. ⁴ Pilatus nu ondervroeg Hem opnieuw en zei: Antwoordt U helemaal niets? Zie, van hoeveel zij U beschuldigen. ⁵ Jezus antwoordde echter helemaal niets meer^s, zodat Pilatus zich verwonderde.

*Jezus ter dood veroordeeld - Mt 27:15-26;
Lk 23:13-25; Jh 18:39-19:16*

⁶ Nu liet hij hun op [elk] feest één gevangene los, die zij begeerden. ⁷ Nu was er iemand, Barabbas geheten, gebonden met de oproermakers die in het oproer een moord hadden begaan. ⁸ En de menigte kwam naar voren^z en begon [hem] te vragen hun te doen zoals hij gewoon was. ⁹ Pilatus echter antwoordde hun en zei: Wilt u dat ik de koning der Joden voor u loslaat?

¹⁰ Want hij wist dat de overpriesters Hem uit afgunst hadden overgeleverd. ¹¹ De overpriesters echter zetten de menigte op, dat hij liever Barabbas voor hen moest loslaten^t. ¹² Pilatus nu antwoordde opnieuw en zei tot hen: Wat wilt u dan dat ik zal doen^A met <Hem die u>

15:1 ^g schriftgeleerden 8:31; 11:27; 14:43,53; Mt 16:21; 27:41; Lk 9:22; 20:1.

15:1 ^r Raad Lk 22:66.

15:5 ^s meer 14:60-61; Js 53:7; Lk 23:9.

15:11 ^t loslaten Hd 3:14.

^z 15:8 S.l. 'schreeuwde'.

^A 15:12 A.l. 'Wat zal ik dan doen'.

de koning der Joden <noemt>? ¹³ Zij nu riepen opnieuw: Kruisig Hem! ¹⁴ Pilatus nu zei tot hen: Wat voor kwaad heeft Hij dan gedaan? Zij nu riepen des te meer: Kruisig Hem!^u ¹⁵ Pilatus nu wilde de menigte een genoegen doen en liet hun Barabbas los; en Jezus leverde hij, na Hem gezeseld te hebben, over om gekruisigd te worden.

Jezus bespot - Mt 27:27-31; Jh 19:2v.

¹⁶ De soldaten nu leidden Hem in de voorhof, dat is het pretorium^B, en zij riepen de hele legerafdeling samen. ¹⁷ En zij deden Hem een purperen mantel om en na een doornenkroon gevlochten te hebben zetten zij Hem die op ¹⁸ en begonnen Hem te begroeten: Gegroet, koning der Joden! ¹⁹ En zij sloegen zijn hoofd met een rietstok en bespuwden Hem, en zij vielen op hun knieën en huldigden Hem^v. ²⁰ En toen zij Hem hadden bespot, deden zij Hem de purperen mantel af en deden Hem zijn kleren aan; en zij leidden Hem naar buiten om Hem te kruisigen.

De kruisiging - Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jh 19:17-27

²¹ En zij dwongen een voorbijganger, een zekere Simon van Cyréne die van [het] veld kwam, de vader van Alexander en Rufus, om zijn kruis te dragen. ²² En zij brachten Hem op de plaats Golgotha, dat is vertaald: Schedelplaats. ²³ En zij gaven Hem met mirre gemengde wijn^w; maar Hij nam die niet. ²⁴ En zij kruisigden Hem en verdeelden zijn kleren door het lot

15:14 ^u Hem
Hd 3:13; 13:28.

15:19 ^v Hem
Lk 23:11.

15:23 ^w wijn
Ps 69:22.

^B 15:16 Zie Mt 27:27 nt.

erover te werpen^x wat ieder mocht nemen. ²⁵ Het was nu het derde uur toen zij Hem kruisigden^c. ²⁶ En het opschrift met zijn beschuldiging luidde: De koning der Joden. ²⁷ En met Hem kruisigden zij twee rovers, één aan zijn rechterhand en één aan zijn linkerhand.^d ²⁹ En de voorbijgangers lasterden Hem, terwijl zij hun hoofden schudden^y en zeiden: Ha, U die het tempel-huis afbreekt en in drie dagen opbouwt^z, ³⁰ verlos Uzelf en kom van het kruis af! ³¹ Evenzo spotten ook de overpriesters onder elkaar met de schriftgeleerden en zeiden: Anderen heeft Hij verlost, Zichzelf kan Hij niet verlossen. ³² Laat de Christus, de koning van Israël, nu van het kruis afkomen, opdat wij zien en geloven! Ook zij die met Hem gekruisigd waren, smaadden Hem.

*Het sterven van Jezus - Mt 27:45-56; Lk 23:44-49;
Jh 19:28-30*

³³ En toen [het] zesde uur was gekomen, kwam er duisternis over het hele land tot [het] negende uur toe^a.

³⁴ En op het negende uur riep Jezus met luider stem: Eloï, Eloï, lemá sabachtháni? – dat is vertaald: Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten^b? ³⁵ En sommigen van hen die daarbij stonden en dit hoorden, zeiden: Zie, Hij roept Elia. ³⁶ Iemand nu liep snel, vulde een spons met zure wijn, stak ze op een rietstok en gaf Hem te drinken^c en zei: Wacht, laten wij zien of

15:24^x werpen
Ps 22:19.

15:29^y schudden
Ps 22:8; 109:25.

15:29^z opbouwt
14:58; Jh 2:19.

15:33^a toe
Am 8:9.

15:34^b verlaten
Ps 22:2.

15:36^c drinken
15:23; Ps 69:22;
Mt 27:34; Lk 23:36.

^c 15:25 Lett. ‘en zij kruisigden Hem’, maar zie vs. 24; Hebreeuws idioom’.

^d 15:27 Vers 28 is als niet-authentiek weggelaten.

Elia komt om Hem eraf te nemen.³⁷ Jezus nu liet een luide schreeuw horen en stierf.³⁸ En het voorhangsel van het tempelhuis scheurde in tweeën, van boven naar beneden^d.³⁹ Toen nu de centurio die daarbij stond tegenover Hem, zag dat Hij zo <roepend> was gestorven, zei hij: Waarlijk, deze mens was Gods Zoon!
⁴⁰ Nu stonden er ook vrouwen uit de verte toe te zien, onder wie ook Maria Magdalena was en Maria, de moeder van Jakobus de kleine en van Joses, en Salóme,⁴¹ die, toen Hij in Galiléa was, Hem volgden en Hem dienden^e, en vele andere [vrouwen] die met Hem naar Jeruzalem waren opgetrokken.

De begrafenis - Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jh 19:38-42

⁴² En toen het al avond was geworden, omdat het [de] voorbereiding was, dat is [de] voorsabbat,⁴³ kwam Jozef van Arimathéa, een aanzienlijk raadsheer, die ook zelf het koninkrijk van God verwachtte, en waagde het naar binnen te gaan naar Pilatus en het lichaam van Jezus te vragen.⁴⁴ Pilatus nu verwonderde zich dat Hij al gestorven was, en nadat hij de centurio bij zich had geroepen, ondervroeg hij hem of Hij al <lang> gestorven was.⁴⁵ En toen hij het van de centurio had vernomen, schonk hij Jozef het lichaam.⁴⁶ En na een stuk linnen gekocht te hebben nam hij Hem af, wikkelde Hem in het stuk linnen en legde Hem in een graf^f dat uit een rots was gehouwen, en hij wentelde een steen voor de ingang van het graf.⁴⁷ Maria Magdalena nu en Maria, de [moeder] van Joses, zagen waar Hij gelegd was.

15:38^d beneden
Hb 10:19-20.

15:41^e dienden
Lk 8:2-3.

15:46^f graf
Hd 13:29.

Markus 16

De opstanding - Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jh 20:1-10

¹ En toen de sabbat voorbij was, kochten Maria Magdalena, Maria, de [moeder] van Jakobus, en Salóme specerijen om Hem te komen zalven. ² En zeer vroeg op de eerste [dag] van de week kwamen zij bij het graf, toen de zon opging. ³ En zij zeiden tot elkaar: Wie zal voor ons de steen van de ingang van het graf afwentelen? ⁴ En toen zij opkeken, zagen zij dat de steen was afgewenteld, want hij was zeer groot. ⁵ En toen zij in het graf waren gegaan, zagen zij een jongeman zitten aan de rechterkant, bekleed met een lang wit kleed, en zij ontstelden. ⁶ Hij zei echter tot hen: Weest niet ontsteld. U zoekt Jezus de Nazaréner, de gekruisigde; Hij is opgewekt, Hij is hier niet; zie, de plaats waar zij Hem hebben gelegd. ⁷ Maar gaat heen, zegt aan zijn discipelen en aan Petrus: Hij gaat u voor naar Galiléa; daar zult u Hem zien, zoals Hij u heeft gezegd^g. ⁸ En zij gingen naar buiten en vluchtten weg van het graf, want beving en ontzetting hadden hen bevangen; en niemand zeiden zij iets, want zij waren bang.

Verschijning aan Maria Magdalena - Mt 28:9v.; Jh 20:11-18

<⁹ Toen Hij nu was opgestaan, vroeg op de eerste [dag] van de week, verscheen Hij eerst aan Maria Magdalena, uit wie Hij zeven demonen had uitgedreven^h. ¹⁰ Deze ging heen en berichtte het aan hen die met Hem geweest waren, die treurden en weenden. ¹¹ En toen dezen hoorden dat Hij leefde en door haar gezien was, geloofden zij [haar] niet.

16:7^g gezegd 14:28;
Mt 26:32.

16:9^h uitgedreven
Lk 8:2.

Verschijning aan twee discipelen - Lk 24:13-35

¹² Na deze dingen nu openbaarde Hij Zich in een andere gedaante aan twee van hen, terwijl zij wandelden en naar [het] veld gingen. ¹³ En dezen gingen weg en berichtten het aan de overigen, maar zij geloofden ook die niet.

*Zendingsopdracht -Mt 28:16-20; Lk 24:36-49;
Jh 20:19-23; Hd 1:6-8*

¹⁴ Later <nu> openbaarde Hij Zich aan de elven terwijl zij aanlagen, en verweet [hun] hun ongeloof en hardheid van hart, omdat zij hen die Hem hadden gezien nadat Hij was opgewekt, niet hadden geloofd. ¹⁵ En Hij zei tot hen: Gaat heen in de hele wereld en predikt het evangelie aan de hele schepping. ¹⁶ Wie geloofd heeft en gedoopt is, zal behouden wordenⁱ; wie echter niet gelooft, zal veroordeeld worden. ¹⁷ Hen nu die geloven, zullen deze tekenen volgen: in mijn naam zullen zij demonen uitdrijven^j, in <nieuwe> talen zullen zij spreken^k, ¹⁸ <en met hun handen> zullen zij slangen opnemen^l, en als zij iets dodelijks drinken, zal het hun geenszins schaden; op zieken zullen zij [de] handen leggen en zij zullen beter worden^m.

De hemelvaart - Lk 24:50-53; Hd 1:9-11

¹⁹ De Heer <Jezus> dan, nadat Hij tot hen had gesproken, werd opgenomen in de hemelⁿ en ging zitten aan [de] rechterhand van God^o. ²⁰ En zij gingen uit en predikten overal, terwijl de Heer meewerkte en het woord bevestigde door de tekenen die daarop volgden^p.>

16:16ⁱ worden
Hd 2:38; 16:31,33.

16:17^j uitdrijven
Hd 8:7; 16:18.

16:17^k spreken
Hd 2:4,11; 10:46;
19:6; 1 Ko 14:2-33.

16:18^l opnemen
Lk 10:19;
Hd 28:3-6

16:18^m worden
Hd 5:16; 8:7.

16:19ⁿ hemel
1 Tm 3:16.

16:19° God 12:36;
14:62; Ps 110:1;
Mt 22:44; 26:64;
Lk 20:42; 22:69;
Hd 2:34; 5:31;
7:55,56; Rm 8:34;
Ef 1:20; Ko 3:1;
Hb 1:3,13; 8:1;
10:12; 12:2;
1 Pt 3:22.

16:20^p volgden
Hd 14:3; Hb 2:3-4.

Lukas

Geschreven door de arts en apostolische medewerker Lukas (zie Ko 4:14; 2 Tm 4:11; Fm: 24 en de 'wij' teksten in Hd, vanaf 16:10), rond de jaren 55-60, mogelijk vanuit Caesaréa, aan de 'hoogedele' Theófilus (1:3) (en indirect aan andere heiden-christenen). Lk is zeer universeel van karakter, d.w.z. richt zich in wezen tot de hele mensheid, en stelt Jezus dan ook voor als dé Zoon des mensen, de Mens van God voor alle mensen. God heeft in de méns een welbehagen en in Christus heeft Hij heil bereid dat tot álle volken komt (2:14,32v.). Voor een zondige mensheid betekent dat in Christus de genade van God te leren kennen, en dit staat dan ook eveneens hier op de voorgrond (4:22, en de gelijkenissen). Door zijn roerende tekening van Jezus' nederige mensheid en van de barmhartigheid van God die Hij ontvouwt (in het bijzonder aan sociale uitgeworpenen) is Lk echt de 'geliefde arts' (Ko 4:14).

Lukas 1

Aan Theófilus

¹ Aangezien velen ondernomen hebben een verhaal op te stellen over de zaken die zich onder ons voltrokken^A hebben, ² zoals zij die van [het] begin af ooggetuigen^a en dienaren van het woord zijn geweest, ons hebben overgeleverd, ³ heeft het ook mij goed gedacht, na alles van voren af aan nauwkeurig onderzocht te hebben, het in geregelde orde aan u te

^A 1:1 Of 'die onder ons volkomen zekerheid'.

1:2^a ooggetuigen
Jh 15:27.

schrijven, hoogedele Theófilus^b,⁴ opdat u de zekerheid kent van de dingen^B waarin u bent onderwezen.

Geboorte van Johannes de dooper voorzegt

⁵ In de dagen van Herodes, koning van Judéa, was er een priester, Zacharia genaamd, uit [de] afdeling van Abia^c, en zijn vrouw was uit de dochters van Aäron en haar naam was Elizabeth. ⁶ Zij nu waren beiden rechtvaardig voor God, wandelend in alle geboden en inzettingen van de Heer, onberispelijk. ⁷ En zij hadden geen kind, omdat Elizabeth onvruchtbaar was; en zij waren beiden op hoge leeftijd gekomen. ⁸ Het gebeurde nu, toen hij de priesterdienst vervulde voor God, in de beurt van zijn afdeling, ⁹ dat hij naar de gewoonte van het priesterambt door het lot werd aangewezen om te reukofferen, na het tempelhuis van de Heer te zijn binnengegaan^d. ¹⁰ En de hele volksmassa was buiten in gebed op het uur van het reukoffer. ¹¹ Nu verscheen hem een engel van [de] Heer, die aan [de] rechterkant van het reukofferaltaar stond. ¹² En toen Zacharia [hem] zag, werd hij ontsteld en bangheid overviel hem. ¹³ De engel zei echter tot hem: Wees niet bang, Zacharia, want uw gebed is verhoord en uw vrouw Elizabeth zal u een zoon baren en u zult hem de naam Johannes geven. ¹⁴ En hij zal u tot blijdschap en vreugdegejuich zijn^c en velen zullen zich over zijn geboorte verblijden. ¹⁵ Want hij zal groot zijn voor het aangezicht van <de> Heer, en wijn en sterke drank zal

1:3^b *Theófilus*
Hd 1:1.

1:5^c *Abia*
1 Kr 24:10.

1:9^d *binnengegaan*
Ex 30:7.

B 1:4 Of 'woorden'.

C 1:14 Of 'En u zult blijdschap en vreugdegejuich hebben'.

hij geenszins drinken^e, en hij zal met [de] Heilige Geest worden vervuld, al van [de] moederschoot af. ¹⁶ En hij zal velen van de zonen van Israël doen terugkeren tot [de] Heer, hun God. ¹⁷ En hij zal voor Hem uitgaan in [de] geest en [de] kracht van Elia^f, om [de] harten van [de] vaders te doen terugkeren tot [de] kinderen^g en [de] ongehoorzamen in [de] wijsheid van [de] rechtvaardigen, om [de] Heer een toegerust volk te bereiden. ¹⁸ En Zacharia zei tot de engel: Waaraan zal ik dit weten? Want ik ben oud en mijn vrouw is op hoge leeftijd gekomen^h. ¹⁹ En de engel antwoordde en zei tot hem: Ik ben Gabriëlⁱ die voor God sta, en ben gezonden om tot u te spreken en u deze dingen te verkondigen^d. ²⁰ En zie, u zult zwijgen en niet kunnen spreken tot op de dag dat deze dingen zullen gebeuren, omdat u mijn woorden niet hebt geloofd die op hun tijd zullen worden vervuld^j. ²¹ En het volk stond te wachten op Zacharia; en zij verwonderden zich dat hij zo lang in het tempelhuis bleef. ²² Toen hij nu naar buiten kwam, kon hij niet tot hen spreken; en zij merkten dat hij in het tempelhuis een gezicht had gezien. En hij wenkte hun toe en bleef stom. ²³ En het gebeurde, toen de dagen van zijn dienst waren vervuld, dat hij wegging naar zijn huis. ²⁴ Na die dagen nu werd zijn vrouw Elizabeth zwanger; en zij verborg zich vijf maanden en zei: ²⁵ Zo heeft [de] Heer mij gedaan in [de] dagen waarin Hij [naar mij] heeft omgezien, om mijn smaad onder [de] mensen weg te nemen^k.

D 1:19 Lett. ‘Evangeliseren’, d.i. een goede boodschap brengen.

1:15 ^e *drinken*
Nm 6:3; Ri 13:4;
1 Sm 1:11 LXX.

1:17 ^f *Elia*
Mt 17:11-13.

1:17 ^g *kinderen*
Mt 4:5-6.

1:18 ^h *gekomen*
Gn 18:11.

1:19 ⁱ *Gabriël*
Dn 8:16; 9:21.

1:20 ^j *vervuld* 1:45.

1:25 ^k *nemen*
Gn 30:23.

Geboorte van Jezus voorzegd

²⁶ In de zesde maand nu werd de engel Gabriël door God gezonden naar een stad in Galiléa, Nazareth genaamd, ²⁷ naar een maagd die ondertrouwd was met een man genaamd Jozef, uit [het] huis van David; en de naam van de maagd was Maria^I. ²⁸ En toen de engel bij haar was binnengekomen, zei hij: Gegroet, begenadigde, de Heer is met u, <u bent gezegend onder de vrouwen>. ²⁹ Zij nu ontstelde over zijn woord en overlegde wat voor begroeting dit kon zijn. ³⁰ En de engel zei tot haar: Wees niet bang, Maria, want u hebt genade bij God gevonden; ³¹ en zie, u zult zwanger worden en een Zoon baren en u zult Hem de naam Jezus geven^m. ³² Deze zal groot zijn en Zoon van [de] Allerhoogste worden genoemd, en [de] Heer, God^E, zal Hem de troon van zijn vader David geven, ³³ en Hij zal over het huis van Jakob koning zijn tot in eeuwigheid en aan zijn koningschap zal geen einde zijnⁿ.

³⁴ Maria echter zei tot de engel: Hoe zal dit zijn, daar ik geen gemeenschap heb met een man? ³⁵ En de engel antwoordde en zei tot haar: [De] Heilige Geest zal over u komen^o en [de] kracht van [de] Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook zal dat Heilige dat geboren zal worden, Gods Zoon worden genoemd.

³⁶ En zie, Elizabeth, uw bloedverwante, is eveneens zwanger van een zoon in haar ouderdom; en dit is de zesde maand voor haar die onvruchtbaar heette,

³⁷ want geen enkel ding^F zal vanwege God onmogelijk

1:28 ^I Maria 2:5;
Mt 1:16,18.

1:31 ^m geven
Js 7:14;
Mt 1:21-23.

1:33 ⁿ zijn Js 9:6;
2 Sm 17:12,13,16;
Mi 4:7; Dn 7:14.

1:35 ^o komen
Mt 1:20.

^E 1:32 D.i. Jahweh Elohim.

^F 1:37 Of 'woord' (als in vs. 38).

zijn^p. ³⁸ Maria nu zei: Zie, de slavin van [de] Heer, moge met mij gebeuren naar uw woord. En de engel ging van haar weg.

Maria bij Elizabeth

³⁹ Maria nu stond in die dagen op en reisde met haast naar het gebergte, naar een stad van Judéa; ⁴⁰ en zij kwam in het huis van Zacharia en groette Elizabeth.

⁴¹ En het gebeurde toen Elizabeth de begroeting van Maria hoorde, dat het kindje opsprong in haar schoot; en Elizabeth werd vervuld met [de] Heilige Geest,

⁴² en zij riep uit met luid geroep en zei: Gezegend ben jij onder [de] vrouwen en gezegend is de vrucht van je schoot. ⁴³ En waaraan dank ik dit dat de moeder van mijn Heer bij mij komt? ⁴⁴ Want zie, toen het geluid van je begroeting in mijn oren klonk, sprong het kindje van vreugde op in mijn schoot. ⁴⁵ En gelukkig zij die geloofd heeft; want de dingen die haar van [de] Heer uit zijn gezegd, zullen worden volbracht^q.

Lofzang van Maria

⁴⁶ En Maria zei^r: Mijn ziel maakt de Heer groot, ⁴⁷ en mijn geest verheugt zich over God, mijn Heiland, ⁴⁸ omdat Hij de geringheid van zijn slavin heeft aangezien. Want zie, van nu aan zullen alle geslachten mij gelukkig prijzen, ⁴⁹ omdat de Machtige grote dingen aan mij heeft gedaan; en heilig is zijn naam^s, ⁵⁰ en zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht voor hen die Hem vrezen^t. ⁵¹ Hij heeft een krachtig werk gedaan door zijn arm; Hij heeft hoogmoedigen in [de] overlegging van hun hart verstrooid; ⁵² Hij heeft machtigen van tronen gestoten en nederigen verhoogd^u;

1:37 ^p zijn
Gn 18:14.

1:45 ^q volbracht
1:20.

1:46 ^r zei
1 Sm 2:1-10.

1:49 ^s naam
Ps 111:9.

1:50 ^t vrezen
Ps 103:13,17.

1:52 ^u verhoogd
Jb 5:11.

⁵³hongerigen heeft Hij met goede dingen vervuld^v en rijken leeg weggezonden; ⁵⁴Hij heeft Zich zijn knecht Israël^w aangetrokken om te gedenken aan [de] barmhartigheid^x ⁵⁵(zoals Hij heeft gesproken tot onze vaders) jegens Abraham en zijn nageslacht tot in eeuwigheid^y. ⁵⁶—Maria nu bleef ongeveer drie maanden bij haar en keerde terug naar haar huis.

Geboorte van Johannes de dooper

⁵⁷De tijd van Elizabeth nu werd vervuld dat zij zou baren, en zij baarde een zoon. ⁵⁸En haar burens en bloedverwanten hoorden dat [de] Heer zijn barmhartigheid aan haar had grootgemaakt en zij waren met haar verblijd. ⁵⁹En het gebeurde op de achtste dag dat zij kwamen om het kindje te besnijden^z; en zij noemden het naar de naam van zijn vader Zacharia. ⁶⁰En zijn moeder antwoordde en zei: Nee, maar het zal Johannes heten^a. ⁶¹En zij zeiden tot haar: Er is niemand in uw familie die deze naam draagt. ⁶²Zij nu wenkten zijn vader, hoe hij wilde dat het zou heten. ⁶³En hij vroeg om een schrijftafeltje en schreef aldus: Johannes is zijn naam. En zij verwonderden zich allen. ⁶⁴Onmiddellijk echter werd zijn mond geopend en zijn tong [losgemaakt] en hij sprak, terwijl hij God zegende^G. ⁶⁵En er kwam vrees over allen die rondom hen woonden en in het hele gebergte van Judéa werden al deze dingen druk besproken. ⁶⁶En allen die het hoorden, namen het ter harte en zeiden: Wat zal dit kind toch zijn? Immers, de hand van [de] Heer was met hem.

^G 1:64 Of ‘loofde’.

1:53 ^v vervuld
Ps 107:9.

1:54 ^w Israël
Jz 41:8.

1:54 ^x barmhartigheid
Ps 98:3.

1:55 ^y eeuwigheid
Gn 17:7; 22:17;
Mi 7:20.

1:59 ^z besnijden
2:21; Gn 17:12;
Lv 12:3.

1:60 ^a heten 1:13.

Profetie van Zacharia

⁶⁷ En zijn vader Zacharia werd vervuld met [de] Heilige Geest en profeteerde aldus: ⁶⁸ Gezegend^H zij [de] Heer, de God van Israël^b, want Hij heeft zijn volk bezocht en er verlossing voor bewerkt^c, ⁶⁹ en heeft een hoorn van behoudenis^d voor ons opgericht in [het] huis van zijn knecht David ⁷⁰ (zoals Hij heeft gesproken door [de] mond van zijn heilige profeten die van oudsher zijn geweest), ⁷¹ behoudenis van onze vijanden en uit [de] hand van allen die ons haten^e; ⁷² om barmhartigheid te doen aan onze vaders en te gedenken aan zijn heilig verbond^f, ⁷³ aan [de] eed die Hij onze vader Abraham heeft gezworen^g; ⁷⁴ om ons te geven dat wij, gered uit [de] hand van <onze> vijanden, onbevreesd Hem zouden dienen^h, ⁷⁵ in heiligheid en gerechtigheid voor zijn aangezicht al onze dagen.

⁷⁶ En jij, kind, zult een profeet van [de] Allerhoogste worden genoemd, want jij zult voor het aangezicht van [de] Heer heengaan om zijn wegen te bereidenⁱ, ⁷⁷ om zijn volk kennis van [de] behoudenis te geven in [de] vergeving van hun zonden, ⁷⁸ door [de] innerlijke barmhartigheid van onze God, waarmee [de] Opgang uit de hoogte^j ons zal bezoeken^l, ⁷⁹ om te schijnen voor hen die in duisternis en schaduw van [de] dood zitten^k, om onze voeten te richten op [de] weg van [de] vrede. ⁸⁰ Het kind nu groeide op en werd gesterkt in [de] geest^l, en was in de woestijnen tot [de] dag van zijn optreden tegenover Israël^m.

^H 1:68 Of 'Geloofd'.

^l 1:78 S.l. 'heeft bezocht'.

1:68 ^b Israël

Ps 41:14; 72:18;
106:48.

1:68 ^c bewerkt 7:16;
Ps 111:9.

1:69 ^d behoudenis
Ps 18:3.

1:71 ^e haten
Ps 106:10.

1:72 ^f verbond
Ps 106:45-46.

1:73 ^g gezworen
Gn 17:7; Lv 26:42;
Ps 105:8,9.

1:74 ^h dienen
Gn 22:16-17.

1:76 ⁱ bereiden
Js 40:3; Mt 3:1;
Mt 3:3.

1:78 ^j hoogte
Mt 4:2.

1:79 ^k zitten Js 9:1;
Mt 4:16.

1:80 ^l geest 2:40.

1:80 ^m Israël
Mt 3:1.

Lukas 2

Geboorte van Jezus - Mt 1:18-25

¹ Het gebeurde nu in die dagen dat er een bevel uitging van keizer Augustus dat het hele aardrijk^J moest worden ingeschreven. ² (Deze inschrijving vond voor het eerst plaats^K toen Quirinius stadhouder over Syrië was.) ³ En allen gingen om zich te laten inschrijven, ieder naar zijn eigen stad. ⁴ Jozef nu ging ook op van Galiléa uit [de] stad Nazareth naar Judéa, naar [de] stad van David die Bethlehem heet, omdat hij uit [het] huis en [de] familie van David was, ⁵ om zich te laten inschrijven met Maria, zijn ondertrouwde [vrouw], die zwanger wasⁿ. ⁶ Het gebeurde nu toen zij daar waren, dat de dagen vervuld werden dat zij zou baren, ⁷ en zij baarde haar eerstgeboren Zoon^o en wikkelde Hem in doeken en legde Hem neer in een kribbe, omdat er voor hen geen plaats was in de herberg.

De herders en de engelen

⁸ En er waren herders in diezelfde landstreek, die 's nachts in het open veld de wacht hielden over hun kudde. ⁹ En <zie,> een engel van [de] Heer stond bij hen en [de] heerlijkheid van [de] Heer omscheen hen, en zij werden buitengewoon bang. ¹⁰ En de engel zei tot hen: Weest niet bang, want zie, ik verkondig^L u grote blijdschap, die voor het hele volk zal zijn;

^J 2:1 D.i. hier het Romeinse wereldrijk.

^K 2:2 A.v. 'Deze eerste inschrijving vond plaats'; de vertaling hangt mede af van de interpretatie van de historische gegevens.

^L 2:10 Zie 1:19 nt.

2:5ⁿ was 1:27;
Mt 1:18.

2:7° Zoon
Mt 1:25.

¹¹ want u is heden een Heiland geboren, die Christus [de] Heer is, in de stad van David. ¹² En dit zal voor u het teken zijn: u zult een kindje vinden in doeken gewikkeld en liggend in een kribbe. ¹³ En plotseling was er met de engel een menigte van een hemelse legermacht, die God prees en zei: ¹⁴ Heerlijkheid zij God in [de] hoogste [hemelen], en vrede op aarde^P, in mensen^M van [zijn] welbehagen^N. ¹⁵ En het gebeurde, toen de engelen van hen waren weggegaan naar de hemel, dat de herders tot elkaar spraken: Laten wij toch naar Bethlehem gaan en deze zaak zien die er is gebeurd, die de Heer ons heeft bekend gemaakt. ¹⁶ En zij kwamen haastig en vonden Maria en Jozef, en het kindje, liggend in de kribbe. ¹⁷ Toen zij het nu hadden gezien, maakten zij het woord bekend dat hun over dit kind gesproken was^Q. ¹⁸ En allen die het hoorden, verwonderden zich over de dingen waarover door de herders tot hen werd gesproken. ¹⁹ Maria echter bewaarde al deze dingen^O en overwoog ze in haar hart^R. ²⁰ En de herders keerden terug, terwijl zij God verheerlijkten en prezen om alles wat zij gehoord en gezien hadden, zoals tot hen gesproken was.

Besnijdenis en vertoning in de tempel

²¹ En toen acht dagen waren vervuld om Hem te besnijden^S, ontving Hij de naam Jezus, die door de engel

2:14^P aarde 19:38.

2:17^Q was 2:10-12.

2:19^R hart 2:51.

^M 2:14 Of 'en op aarde vrede in (of: temidden van) mensen'.

^N 2:14 S.l. 'in mensen een welbehagen'.

^O 2:19 Of 'woorden' (vgl. vs. 17); 'zaak' in vs. 15).

2:21^S besnijden
1:59; Gn 17:12;
Lv 12:3.

was genoemd voordat Hij in de moederschoot was ontvangen^t.

²² En toen de dagen van hun reiniging naar de wet van Mozes waren vervuld^u, brachten zij Hem naar Jeruzalem om Hem aan de Heer voor te stellen²³ (zoals geschreven staat in [de] wet van [de] Heer: ‘Alles wat mannelijk is, dat [de] moederschoot opent, zal de Heer heilig worden genoemd^v’),²⁴ en om een offer te brengen volgens wat in de wet van [de] Heer gezegd is: een paar tortelduiven of twee jonge duiven^w.

²⁵ En zie, er was een man in Jeruzalem wiens naam was Simeon, en deze man was rechtvaardig en godvrezend en verwachtte [de] vertroosting van Israël^x, en [de] Heilige Geest was op hem.²⁶ En hij had een Goddelijke aanwijzing ontvangen door de Heilige Geest, dat hij [de] dood niet zou zien voordat hij de Christus van [de] Heer had gezien.²⁷ En hij kwam door^P de Geest in de tempel. En toen de ouders het kind Jezus binnenbrachten om volgens de gewoonte van de wet met Hem te doen,²⁸ nam hij het in zijn armen en hij loofde God en zei: ²⁹ Nu laat U, Heer^Q, uw slaaf in vrede heengaan naar uw woord,³⁰ want mijn ogen hebben uw behoudenis gezien,³¹ die U bereid hebt voor [het] aangezicht van alle volken^y:³² een licht tot openbaring voor^R [de] naties^z en tot heerlijkheid voor^R uw volk Israël^a.³³ En zijn vader en moeder

^P 2:27 Lett. ‘in’, d.i. in de kracht van.

^Q 2:29 Niet het gewone woord voor ‘Heer’, maar *despotes*, d.i. heerser of meester van een slaaf, zoals in 2 Tm 2:21; 2 Pt 2:1; Jd :4; enz.

^R 2:32 Eig. ‘van’.

2:21^t *ontvangen*
1:31.

2:22^u *vervuld*
Lv 12:1-6.

2:23^v *genoemd*
Ex 13:2,12,15.

2:24^w *duiven*
Lv 12:8.

2:26^x *Israël*
Js 40:1; 49:13.

2:31^y *volken* 3:6;
Js 40:5 LXX; 52:10

2:32^z *naties*
Js 42:6; 49:6.

2:32^a *Israël*
Js 46:13.

verwonderden zich over wat over Hem gesproken werd. ³⁴ En Simeon zegende hen en zei tot zijn moeder Maria: Zie, Deze is gesteld tot een val en opstanding van velen^b in Israël en tot een teken dat weersproken wordt ³⁵ (<en> ook door uw eigen ziel zal een zwaard gaan), opdat [de] overleggingen uit vele harten openbaar worden.

³⁶ En er was een profetes, Anna, een dochter van Fanuël, uit [de] stam van Aser; deze was op zeer hoge leeftijd gekomen, nadat zij na haar maagdelijke staat zeven jaar met [haar] man had geleefd. ³⁷ En zij was een weduwe van ongeveer vierentachtig jaar, die niet uit de tempel week, terwijl zij met vasten en bidden [God] diende, nacht en dag^c. ³⁸ En zij kwam op datzelfde ogenblik daarbij en loofde God en sprak over Hem tot allen die [de] verlossing van Jeruzalem verwachtten^d.

Terug naar Nazareth

³⁹ En toen zij alles hadden volbracht volgens de wet van [de] Heer, keerden zij terug naar Galiléa, naar hun stad Nazareth^e. ⁴⁰ Het kind nu groeide op en werd gesterkt, vervuld met wijsheid; en [de] genade van God was op Hem^f.

De twaalfjarige Jezus in de tempel

⁴¹ En zijn ouders gingen jaarlijks naar Jeruzalem op het feest van het pascha^g. ⁴² En toen Hij twaalf jaar was geworden en zij volgens de gewoonte van het feest waren opgegaan ⁴³ en de dagen hadden voleindigd, bleef het kind Jezus, toen zij terugkeerden, in Jeruzalem achter en zijn ouders wisten het niet. ⁴⁴ In de

2:34^b velen
*Js 8:14; 1 Ko 1:23;
1 Pt 2:8.*

2:37^c dag
1 Tm 5:5.

2:38^d verwachtten
Js 52:9.

2:39^e Nazareth
Mt 2:23.

2:40^f Hem 1:80;
2:52.

2:41^g pascha
*Ex 12:24-27;
Dt 16:1-8.*

mening nu dat Hij bij het reisgezelschap was, gingen zij een dagreis ver en zochten Hem onder hun bloedverwanten en hun bekenden; ⁴⁵ en toen zij Hem niet vonden, keerden zij naar Jeruzalem terug, op zoek naar Hem. ⁴⁶ En het gebeurde na drie dagen dat zij Hem in de tempel vonden, waar Hij zat temidden van de leraren en naar hen luisterde en hun vragen stelde. ⁴⁷ Allen nu die Hem hoorden, waren buiten zichzelf over zijn inzicht en zijn antwoorden. ⁴⁸ En toen zij Hem zagen, stonden zij versteld; en zijn moeder zei tot Hem: Kind, waarom heb Je ons dit aangedaan? Zie, je vader en ik hebben Je met smart gezocht. ⁴⁹ En Hij zei tot hen: Waarom hebt u Mij gezocht? Wist u niet dat Ik in de dingen van mijn Vader ^h moet zijn? ⁵⁰ En zij beseften het woord niet dat Hij tot hen sprak. ⁵¹ En Hij daalde met hen af en kwam in Nazareth en Hij was hun onderdanig. En zijn moeder bewaarde al deze dingen ^S in haar hart ⁱ. ⁵² En Jezus nam toe in <de> wijsheid en grootte en gunst ^T bij God en mensen ^j.

S 2:51 Of 'woorden' (vgl. vs. 50).

T 2:52 Elders 'genade' (zie vs. 40).

2:49 ^h Vader
Jh 2:16.

2:51 ⁱ hart 2:19.

2:52 ^j mensen
1 Sm 2:26; Sp 3:4.

Lukas 3

Prediking van Johannes de dooper - Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jh 1:19-28

¹ In [het] vijftiende jaar nu van de regering van keizer Tibérius, toen Pontius Pilatus stadhouder was over Judéa en Herodes viervorst over Galiléa en zijn broer Filippus viervorst over Ituréa en het land Trachonítis en Lysánias viervorst over Abiléne, ² onder hogepriester Annas en Kajafas, kwam [het] woord van God tot Johannes, de zoon van Zacharia, in de woestijn^k. ³ En hij kwam naar <de> hele streek van de Jordaan en predikte [de] doop van bekering^l tot vergeving van zonden; ⁴ zoals geschreven staat in [het] boek van [de] woorden van de profeet Jesaja: ‘Stem van een roepende in de woestijn: Bereidt de weg van [de] Heer, maakt zijn paden recht. ⁵ Elk dal zal gevuld en elke berg en heuvel zal verlaagd worden, en wat krom is zal tot een rechte [weg] worden, en de oneffen tot vlakke wegen^m. ⁶ En alle vlees zal de behoudenis van God zienⁿ. ⁷ Hij zei dan tot de menigten die uitliepen om door hem gedoopt te worden: Adderengebroed^o, wie heeft u een aanwijzing gegeven om de komende toorn te ontvluchten^p? ⁸ Brengt dan vruchten voort, de bekering waardig; en begint niet bij uzelf te zeggen: Wij hebben Abraham tot vader^q! Want ik zeg u, dat God uit deze stenen Abraham kinderen kan verwekken. ⁹ En ook ligt de bijl al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen <goede> vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in [het] vuur geworpen^r. ¹⁰ En de menigten vroegen hem aldus: Wat moeten wij dan doen? ¹¹ Hij nu antwoordde en zei tot hen: Laat hij die twee onderklederen heeft, meedelen aan wie er geen

3:2^k woestijn 1:80.

3:3^l bekering
Hd 13:24; 19:4.

3:5^m wegen
Js 40:3-4.

3:6ⁿ zien 2:30-31;
Js 52:10; Hd 28:28.

3:7° Adderengebroed Mt 12:34.

3:7^p ontvluchten
Mt 23:33.

3:8^q vader Jh 8:39.

3:9^r geworpen
Mt 7:19; Jh 15:6.

heeft, en laat hij die voedsel heeft, evenzo doen. ¹² Nu kwamen er ook tollenaars om gedoopt te worden^s en zij zeiden tot hem: Meester, wat moeten wij doen?

¹³ Hij nu zei tot hen: Vordert niets méér dan u is voorgeschreven. ¹⁴ En ook soldaten vroegen hem aldus: En wij, wat moeten wij doen? En hij zei tot hen: Plundert niemand uit en beschuldigt niemand vals, en weest tevreden met uw soldij.

¹⁵ Toen nu het volk in afwachting was en allen in hun harten overlegden over Johannes, of hij niet misschien de Christus was, ¹⁶ antwoordde Johannes en zei tot allen: Ik doop u wel met^U water, maar Hij komt die sterker is dan ik, Wiens schoenriemen ik niet waard ben los te maken^f; Hij zal u dopen met^U [de] Heilige Geest en vuur; ¹⁷ zijn wan is in zijn hand om zijn dorsvloer door en door te zuiveren en de tarwe in zijn schuur samen te brengen, maar het kaf zal Hij met onuitblusbaar vuur verbranden.

¹⁸ Met nog vele andere vermaningen dan verkondigde hij aan het volk het evangelie; ¹⁹ toen echter Herodes de viervorst door hem aan de kaak werd gesteld inzake Herodias, de vrouw van zijn broer, en inzake alle boze dingen die Herodes had gedaan, ²⁰ voegde hij bij alles ook dit dat hij Johannes in [de] gevangenis opsloot^u.

De doop van Jezus - Mt 3:13-17; Mk 1:9-11

²¹ Het gebeurde nu, toen al het volk werd gedoopt en ook Jezus was gedoopt en bad, dat de hemel werd geopend ²² en de Heilige Geest in lichamelijke gedaante

3:12 ^s worden 7:29.

3:16 ^f maken
Hd 13:25.

3:20 ^u opsloot
Mt 14:3-4;
Mk 6:17-18.

^U 3:16 A.v. 'in'; zie ook Mk 1:18 nt.

als een duif op Hem neerdaalde^v, en er kwam een stem uit [de] hemel: U bent mijn geliefde Zoon, in U heb Ik welbehagen gevonden^w.

Geslachtsregister van Jezus - Mt 1:1-17

²³ En Hij, Jezus, begon ongeveer dertig jaar oud te worden^v, en was, naar men meende, een zoon van Jozef^x, de [zoon] van Eli, ²⁴ van Matthat, van Levi, van Melchi, van Jannai, van Jozef, ²⁵ van Mattathias, van Amos, van Nahum, van Esli, van Naggai, ²⁶ van Maäth, van Mattathias, van Semeï, van Josech, van Joda, ²⁷ van Johanan, van Resa, van Zerubbabel, van Seálthiël^y, van Neri, ²⁸ van Melchi, van Addi, van Kosam, van Elmadam, van Er, ²⁹ van Jozua, van Eliëzer, van Jorim, van Matthat, van Levi, ³⁰ van Simeon, van Juda, van Jozef, van Jonan, van Eljakim, ³¹ van Meleas, van Menna, van Mattatha, van Nathan^z, van David, ³² van Isai^a, van Obed, van Boaz, van Salmon, van Nahesson, ³³ van Aminádab, <van Ram,> <van Admin,> <van Arni,>^w van Hezron, van Perez^b, van Juda^c, ³⁴ van Jakob^d, van Izaäk^e, van Abraham, van Terah, van Nahor, ³⁵ van Serug, van Rehu, van Peleg, van Heber, van Selah, ³⁶ van Kaïnan, van Arfachsad, van Sem^f, van Noach, van Lamech, ³⁷ van Methusalah, van Henoch, van Jered, van Malaleël, van Kaïnan, ³⁸ van Enos, van Seth, van Adam, van God^g.

^v **3:23** A.v. 'was ongeveer dertig jaar oud, toen Hij begon [op te treden]'.

^w **3:33** Waarschijnlijk zijn twee van deze drie namen correct; er ontstaat dan een patroon van 3x7, 2x7, 3x7 en 3x7 (=77) generaties van Adam tot Jezus.

3:22 ^v *neerdaalde*
Jh 1:32.

3:22 ^w *gevonden*
9:35; Gn 22:2;
Ps 2:7; Js 42:1;
Mt 12:18; 17:5;
Mk 9:7; 2 Pt 1:17.

3:23 ^x *Jozef 4:22;*
Jh 6:42.

3:28 ^y *Séalthiël*
1 Kr 3:17; Ea 3:2.

3:31 ^z *Nathan*
2 Sm 5:14; 1 Kr 3:5.

3:32 ^a *Isai*
1 Sm 16:1-13.

3:33 ^b *Perez*
Ru 4:17-22;
1 Kr 2:3-16.

3:33 ^c *Juda*
Gn 29:35.

3:34 ^d *Jakob*
Gn 25:26.

3:34 ^e *Izaäk*
Gn 21:3.

3:36 ^f *Sem*
Gn 11:10-26;
1 Kr 1:24-27.

3:38 ^g *God*
Gn 4:25-5:32;
1 Kr 1:1-4.

Lukas 4

Verzoeking in de woestijn - Mt 4:1-11; Mk 1:12v.

¹ Jezus nu, vol van [de] Heilige Geest, keerde terug van de Jordaan en werd door^X de Geest geleid in^Y de woestijn, ² veertig dagen verzocht^h door de duivel. En Hij at helemaal niets in die dagen, en toen zij waren geëindigd had Hij honger. ³ De duivel nu zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, zeg dan tot deze steen dat hij brood moet worden. ⁴ En Jezus antwoordde hem: Er staat geschreven: ‘Niet van brood alleen zal de mens leven, <maar van alle woord van God>’ⁱ.

⁵ En hij voerde Hem omhoog en toonde Hem alle koninkrijken van het aardrijk in een ogenblik tijds. ⁶ En de duivel zei tot Hem: U zal ik al deze macht^Z en hun heerlijkheid geven, want zij is mij overgegeven en aan wie ik wil geef ik ze; ⁷ als U dan voor mij [geknield] zult aanbidden, zal zij geheel van U zijn. ⁸ En Jezus antwoordde en zei tot hem: Er staat geschreven: ‘[De] Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen’^j.

⁹ Hij nu voerde Hem naar Jeruzalem en liet Hem op de dakrand van de tempel staan en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, werp Uzelf dan van hier naar beneden; ¹⁰ want er staat geschreven: ‘Zijn engelen zal Hij bevel geven aangaande u om u te bewaren, ¹¹ en zij zullen u op [de] handen dragen, opdat u niet misschien uw voet aan een steen stoot’^k. ¹² En Jezus antwoordde

4:2 ^h verzocht
Hb 4:15.

4:4 ⁱ God Dt 8:3.

4:8 ^j dienen Dt 6:13.

4:11 ^k stoot
Ps 91:12-13.

^X 4:1 Lett. ‘in’, d.i. in de kracht van.

^Y 4:1 D.i. (rond)geleid binnenin, dus niet heengeleid naar, zoals in Mt 4:1 en Mk 1:12.

^Z 4:6 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

en zei tot hem: Er is gezegd: ‘U zult [de] Heer, uw God, niet verzoeken’^l.

¹³ En nadat de duivel alle verzoeking tot een eind had gebracht, week hij van Hem voor een tijd.

Begin van de dienst in Galiléa - Mt 4:12-17; Mk 1:14v.

¹⁴ En Jezus keerde in de kracht van de Geest terug naar Galiléa, en een gerucht over Hem ging uit door de hele streek; ¹⁵ en Hij leerde in hun synagogen, door allen geëerd.

Verwerping van Jezus in Nazareth - Mt 13:53-58;

Mk 6:1-6

¹⁶ En Hij kwam in Nazareth waar Hij was opgevoed en ging naar zijn gewoonte op de dag van de sabbat naar de synagoge en stond op om te lezen. ¹⁷ En [het] boek van de profeet Jesaja werd Hem gegeven; en toen Hij het boek had ontrold, vond Hij de plaats waar geschreven stond: ¹⁸ ‘[De] Geest van [de] Heer is op Mij, doordat Hij Mij heeft gezalfd om aan armen het evangelie te verkondigen; Hij heeft Mij gezonden ¹⁹ om aan gevangenen loslating te prediken en aan blinden [het] gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijlating, om te prediken [het] aangename jaar van [de] Heer’^m. ²⁰ En nadat Hij het boek had opgerold en aan de dienaar teruggegeven, ging Hij zitten, ²¹ en de ogen van allen in de synagoge waren op Hem gericht. Hij nu begon tot hen te zeggen: Heden is dit Schriftwoord in uw oren vervuld. ²² En allen gaven Hem getuigenis en verwonderden zich over de woorden van de genade die uit zijn mond kwamen, en zeiden: Is Deze niet [de] Zoon van Jozefⁿ? ²³ En Hij zei tot hen: Zeker zult u

4:12 ^l verzoeken
Dt 6:16.

4:19 ^m Heer
Js 61:1-2.

4:22 ⁿ Jozef 3:23;
Jh 6:42.

deze vergelijking tot Mij zeggen: Dokter, genees Uzelf; alles wat wij hebben gehoord dat in Kapernaüm is gebeurd^o, doe dat ook hier in uw vaderstad. ²⁴ Hij nu zei: Voorwaar, Ik zeg u, dat geen enkele profeet aange-naam is in zijn vaderstad^p. ²⁵ Ik zeg u echter naar waarheid: er waren vele weduwen in de dagen van Elia in Israëel, toen de hemel drie jaar en zes maanden gesloten was, zodat er grote hongersnood was over het hele land^q, ²⁶ en tot niemand van hen werd Elia gezonden, maar wel naar Sarepta bij Sidon, tot een vrouw, een weduwe^r. ²⁷ En er waren vele melaatsen in Israëel ten tijde van de profeet Elisa, en niemand van hen werd gereinigd, maar wel Naäman de Syriër^s. ²⁸ En allen in de synagoge werden met toorn vervuld toen zij dit hoorden; ²⁹ en zij stonden op, wierpen Hem de stad uit en voerden Hem op [de] rand van de berg waarop hun stad was gebouwd, om Hem van de steilte af te werpen. ³⁰ Hij echter ging midden tussen hen door en vertrok.

Genezing van een bezetene - Mk 1:21-28

³¹ En Hij daalde af naar Kapernaüm, een stad van Galiléa^t, en leerde hen op de sabbatten. ³² En zij stonden versteld over zijn leer, want zijn woord was met gezag^u. ³³ En in de synagoge was een mens die [de] geest van een onreine demon had; ³⁴ en hij schreeuwde uit met luider stem: Ach, wat hebben wij met U te maken, Jezus, Nazaréner? Bent U gekomen om ons te verderven^v? Ik weet Wie U bent: de Heilige van God^w. ³⁵ En Jezus bestrafte hem en zei: Zwijg en ga uit van hem. En de demon wierp hem in het midden neer en ging van hem uit zonder hem iets te schaden. ³⁶ En er

4:23 ^o gebeurd
Mt 4:13; Jh 2:12.

4:24 ^p vaderstad
Jh 4:44.

4:25 ^q land
1 Kn 17:1,7;
Jk 5:17.

4:26 ^r weduwe
1 Kn 17:9.

4:27 ^s Syriër
2 Kn 5:1-14.

4:31 ^t Galiléa
Mt 4:13; Jh 2:12.

4:32 ^u gezag
Mt 7:28-29; Jh 7:46.

4:34 ^v verderven
8:28; Mt 8:29;
Mk 5:7.

4:34 ^w God 4:41;
Jh 6:69.

kwam verbazing over allen; en zij spraken tot elkaar en zeiden: Wat is dit voor een woord? Want met gezag en kracht gebiedt Hij de onreine geesten en zij gaan uit! ³⁷ En een gerucht over Hem ging uit naar elke plaats in de omgeving.

*Genezing van Petrus' schoonmoeder en anderen -
Mt 8:14-17; Mk 1:29-34*

³⁸ Hij nu stond op en ging uit de synagoge naar het huis van Simon; de schoonmoeder van Simon nu was bevangen door een zware koorts en zij vroegen Hem over haar. ³⁹ En Hij ging aan haar hoofdeinde staan en bestrafte de koorts, en deze verliet haar; en zij stond onmiddellijk op en diende hen. ⁴⁰ Toen nu de zon onderging, brachten allen die zieken met allerlei kwalen hadden, ze tot Hem; en Hij legde ieder van hen de handen op en genas hen. ⁴¹ En er gingen van velen ook demonen uit, terwijl zij de woorden riepen: U bent de Zoon van God^x! En Hij bestrafte hen en liet hun niet toe te spreken, omdat zij wisten dat Hij de Christus was^y.

Prediking in heel Galiléa - Mk 1:35-39

⁴² Toen het nu dag werd, ging Hij naar buiten en ging weg naar een woeste plaats; en de menigten zochten Hem op en kwamen naar Hem toe, en zij hielden Hem tegen, opdat Hij niet van hen zou weggaan. ⁴³ Hij zei echter tot hen: Ook aan de andere steden moet Ik het evangelie van het koninkrijk van God verkondigen^z, want daartoe ben Ik uitgezonden. ⁴⁴ En Hij predikte in de synagogen van Judéa^{Aa}.

4:41 ^x God 4:34;
Mt 8:29; Mk 3:11.

4:41 ^y was
Mk 3:12.

4:43 ^z verkondigen
8:1.

4:44 ^a Judéa
Mt 4:23.

^A 4:44 S.l. 'Galiléa'.

Lukas 5

Roeping van de eerste discipelen - Mt 4:18-22;

Mk 1:16-20

¹ Het gebeurde nu, toen de menigte op Hem aandrong en het woord van God hoorde, dat Hij bij het meer Gennézareth stond. En Hij zag twee schepen bij het meer liggen; ² de vissers nu waren van boord gegaan en spoelden de netten. ³ Hij nu ging aan boord van een van de schepen, dat van Simon was, en vroeg hem iets van het land af uit te varen; en terwijl Hij zat, leerde Hij de menigten vanuit het schip^b. ⁴ Toen Hij nu ophield met spreken, zei Hij tot Simon: Vaar uit naar de diepte en werpt uw netten uit voor een vangst. ⁵ En Simon antwoordde en zei: Meester^B, de hele nacht door hebben wij ons ingespannen en niets gevangen; op uw woord echter zal ik de netten uitwerpen. ⁶ En toen zij dit hadden gedaan, omsloten zij een grote massa vissen, en hun netten scheurden. ⁷ En zij wenkten hun metgezellen die in het andere schip waren, om hen te komen helpen, en zij kwamen; en zij vulden beide schepen zodat zij bijna zonken. ⁸ Toen nu Simon Petrus dit zag, viel hij aan de knieën van Jezus neer en zei: Ga uit van mij, want ik ben een zondig mens, Heer. ⁹ Want verbazing had hem en allen die bij hem waren, aangegrepen over de vangst van de vissen die zij hadden gedaan, ¹⁰ en evenzo ook Jakobus en Johannes, zonen van Zebedeüs, die deelgenoten van Simon waren. En Jezus zei tot Simon: Wees niet bang, van nu

B 5:5 Titel van iemand die boven anderen staat; komt alleen in Lk voor (zie 8:24,25; 9:33;49; 17:13).

5:3^b *schip*
Mt 13:1-2;
Mk 3:9-10; 4:1.

aan zul je mensen vangen. ¹¹ En nadat zij de schepen op het land hadden getrokken, verlieten zij alles en volgden Hem^c.

Reiniging van een melaatse - Mt 8:1-4; Mk 1:40-45

¹² En het gebeurde toen Hij in één van de steden was, zie, [daar was] een man vol melaatsheid; toen hij nu Jezus zag, viel hij op [zijn] gezicht en smeekte Hem aldus: Heer, als U wilt, kunt U mij reinigen. ¹³ En Hij strekte zijn hand uit, raakte hem aan en zei: Ik wil, word gereinigd! En terstond week de melaatsheid van hem. ¹⁴ En Hij beval hem het aan niemand te zeggen^d. Maar ga heen, toon u aan de priester en offer voor uw reiniging zoals Mozes heeft geboden^e, hun tot een getuigenis. ¹⁵ Het woord over Hem verbreidde zich echter des te meer; en vele menigten kwamen samen om [Hem] te horen en van hun ziekten genezen te worden. ¹⁶ Hij trok Zich echter terug in de woestijnen en bad^{cf}.

Genezing van een verlamde - Mt 9:1-8; Mk 2:1-12

¹⁷ En het gebeurde op één van die dagen dat Hij leerde, en er zaten farizeeën en wetgeleerden, die uit elk dorp van Galiléa en Judéa en van Jeruzalem <bijeen> gekomen waren, en er was kracht van [de] Heer om gezond te maken. ¹⁸ En zie, mannen brachten op een bed een mens die verlamd was, en zij trachtten hem binnen te dragen en <hem> voor Hem neer te leggen.

5:11 ^c Hem
Mt 19:27.

5:14 ^d zeggen 8:56;
Mk 7:36.

5:14 ^e geboden
Lv 14:2-32.

5:16 ^f bad
Mk 1:35.

^c 5:16 Lett. 'Hij was echter... Zich terugtrekkende en bid-dende', d.i. trok Zich steeds verder terug óf telkens terug en bad.

¹⁹ En daar zij vanwege de menigte geen manier^D vonden om hem binnen te dragen, klommen zij op het dak en lieten hem met het bed door de tegels in het midden neer, voor Jezus. ²⁰ En toen Hij hun geloof zag, zei Hij: Mens, uw zonden zijn u vergeven^g. ²¹ En de schriftgeleerden en de farizeeën begonnen te overleggen en zeiden: Wie is Deze, die lasteringen spreekt? Wie kan zonden vergeven dan God alleen^h? ²² Jezus echter onderkende hun overleggingenⁱ, antwoordde en zei tot hen: Waarom overlegt u in uw harten? ²³ Wat is gemakkelijker: te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, of te zeggen: Sta op en loop? ²⁴ Maar opdat u weet dat de Zoon des mensen macht^E heeft op de aarde zonden te vergeven, – zei Hij tot de verlamde: Ik zeg u: sta op, neem uw bed op en ga naar uw huis^j. ²⁵ En onmiddellijk stond hij op voor hun ogen, nam dat waarop hij gelegen had en ging weg naar zijn huis, terwijl hij God verheerlijkte. ²⁶ En ontzetting beving allen en zij verheerlijkten God en werden met vrees vervuld en zeiden: Wij hebben vandaag ongeloofelijke dingen gezien.

Roeping van Levi - Mt 9:9-13; Mk 2:13-17

²⁷ En daarna ging Hij naar buiten en zag een tollenaar genaamd Levi bij het tolhuis zitten; en Hij zei tot hem: Volg Mij. ²⁸ En hij liet alles achter, stond op en volgde Hem. ²⁹ En Levi richtte een grote maaltijd voor Hem aan in zijn huis; en er was een grote menigte van tollenaars en van anderen, die met hen aanlagen. ³⁰ En hun

^D 5:19 Of 'weg'.

^E 5:24 Of 'gezag, bevoegdheid'.

5:20 ^g vergeven
7:48.

5:21 ^h alleen 7:49;
Ps 103:3; Js 42:25.

5:22 ⁱ overleggingen
6:8; 9:47; Ps 139:2.

5:24 ^j huis Jh 5:8.

farizeeën en schriftgeleerden mopperden tegen zijn discipelen en zeiden: Waarom eet en drinkt u met de tollenaars en zondaars^k? ³¹ En Jezus antwoordde en zei tot hen: Zij die gezond zijn, hebben geen arts nodig, maar zij die ziek zijn. ³² Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars tot bekering.

Het vasten - Mt 9:14-17; Mk 2:18-22

³³ Zij nu zeiden tot Hem: De discipelen van Johannes vasten^F dikwijls en doen gebeden, evenzo ook die van de farizeeën, maar die van U eten en drinken. ³⁴ Jezus nu zei tot hen: Kunt u soms de bruiloftsgasten^G laten vasten, terwijl de bruidegom bij hen is^l? ³⁵ Er zullen echter dagen komen dat de bruidegom van hen wordt weggenomen, dan zullen zij vasten, in die dagen.

³⁶ Hij nu sprak ook een gelijkenis tot hen: Niemand zet een van een nieuw kleeft gescheurde lap op een oud kleeft; anders zal hij én het nieuwe scheuren én de lap van het nieuwe zal bij het oude niet passen. ³⁷ En niemand doet jonge wijn in oude zakken^H; anders zal de jonge wijn de zakken doen barsten en hij zal uitgestort worden en de zakken gaan verloren; ³⁸ maar jonge wijn moet men in nieuwe zakken doen. ³⁹ <En> niemand die oude heeft gedronken, wil jonge, want hij zegt: De oude is best.

F 5:33 S.l. 'Waarom vasten de discipelen...?'

G 5:34 Zie Mt 9:15 nt.

H 5:37 Zakken van leer.

5:30^k zondaars
15:1-2.

5:34^l is Jh 3:29.

Lukas 6

Aren plukken op de sabbat - Mt 12:1-8; Mk 2:23-28

¹ Het gebeurde nu op [de] <tweede-eerste> sabbat dat Hij door [de] korenvelden ging, en zijn discipelen plukten en aten aren, terwijl ze die met hun handen stukwreven^m. ² Sommigen van de farizeeën nu zeiden: Waarom doet u wat op de sabbat niet geoorloofd is? ³ En Jezus antwoordde en zei tot hen: Hebt u dit dan niet gelezen wat David deed toen hij honger had, hij en zij die bij hem warenⁿ? ⁴ <Hoe> hij het huis van God binnenging en de toonbroden nam en at en <ook> gaf aan hen die bij hem waren, die men niet mag eten behalve alleen de priesters^o? ⁵ En Hij zei tot hen: De Zoon des mensen is Heer <ook> van de sabbat.

Genezing van een verschrompelde hand - Mt 12:9-14; Mk 3:1-6

⁶ Het gebeurde nu op een andere sabbat dat Hij de synagoge binnenkwam en leerde; en daar was een mens, wiens rechterhand verschrompeld was. ⁷ De schriftgeleerden en de farizeeën nu letten op [Hem]^p of Hij op de sabbat zou genezen, om een beschuldiging tegen Hem te kunnen vinden. ⁸ Hij kende echter hun overleggingen^q en zei tot de mens met de verschrompelde hand: Sta op en ga in het midden staan. En hij stond op en ging [daar] staan. ⁹ Jezus nu zei tot hen: Ik vraag u of het geoorloofd is op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te behouden of verloren te laten gaan? ¹⁰ En Hij keek hen allen rondom aan en zei tot hem: Streck uw hand uit. Hij nu deed het en zijn hand werd hersteld. ¹¹ Zij echter raakten vervuld van

6:1 ^m stukwreven
Dt 23:25.

6:3 ⁿ waren
1 Sm 21:1-6.

6:4 ^o priesters
Lv 24:5-9.

6:7 ^p Hem 14:1.

6:8 ^q overleggingen
5:22; 9:47.

uitzinnigheid en bespraken samen onder elkaar wat zij met Jezus zouden doen.

Roeping van de twaalf - Mt 10:1-4; Mk 3:13-19

¹² Het gebeurde nu in die dagen dat Hij naar buiten ging naar de berg om te bidden, en Hij bracht de nacht door in het gebed tot God. ¹³ En toen het dag was geworden, riep Hij zijn discipelen bij Zich en koos er twaalf van hen uit^r, die Hij ook apostelen noemde:

¹⁴ Simon, die Hij ook Petrus noemde, en zijn broer Andréas, Jakobus, Johannes, Filippus, Bartholomeüs,

¹⁵ Mattheüs, Thomas, Jakobus, [de zoon] van Alfeüs, Simon, bijgenaamd de Zeloot¹, Judas, [de broer]^J van Jakobus^s, ¹⁶ en Judas Iskariot, die [de] verrader is geworden.

Velen genezen - Mt 4:23-25

¹⁷ En Hij daalde met hen af en ging op een vlakke plaats staan, met een grote menigte van zijn discipelen en een grote massa van het volk uit heel Judéa en Jeruzalem en van de kuststreek van Tyrus en Sidon, ¹⁸ die gekomen waren om Hem te horen en van hun ziekten gezond te worden. En zij die door onreine geesten gekweld waren, werden genezen. ¹⁹ En de hele menigte trachtte Hem aan te raken, omdat er kracht van Hem uitging en allen gezond maakte.

¹ 6:15 Of 'ijveraar' (zie Mt 10:4).

^J 6:15 A.v. '[de zoon]'.

6:13 ^r uit Jh 6:70.

6:15 ^s Jakobus
Hd 1:13.

'Zaligsprekingen' en viermaal 'Wee' - Mt 5:1-12

²⁰ En Hij hief zijn ogen op naar zijn discipelen en zei: Gelukkig u, armen, want van u is het koninkrijk van God. ²¹ Gelukkig u die nu honger hebt, want u zult verzadigd worden^t. Gelukkig u die nu weent, want u zult lachen^u. ²² Gelukkig bent u wanneer de mensen u haten en wanneer zij u uitstoten en smaden en uw naam als slecht verwerpen ter wille van de Zoon des mensen^v. ²³ Verblijdt u op die dag en springt op van vreugde, want zie, uw loon is groot in de hemel; want op dezelfde wijze deden hun vaders met de profeten^w. ²⁴ Daarentegen wee u, rijken, want u hebt uw troost al. ²⁵ Wee u die verzadigd bent, want u zult honger hebben. Wee u die nu lacht, want u zult treuren en wenen. ²⁶ Wee wanneer alle mensen goed van u spreken; want op dezelfde wijze deden hun vaders met de valse profeten.

Liefde jegens vijanden - Mt 5:38-48; 7:12a

²⁷ Maar tot u die hoort, zeg Ik: Hebt u vijanden lief^x, doet wél aan hen die u haten, ²⁸ zegent hen die u vervloeken^y, bidt voor hen die u smaden. ²⁹ Bied aan hem die u op de wang slaat, ook de andere; en weiger aan hem die u de mantel afneemt, ook het onderkleed niet. ³⁰ Geef aan ieder die van u vraagt, en eis het uwe niet terug van hem die het neemt. ³¹ En zoals u^K wilt dat u de mensen doen, doet <u> hun <ook> evenzo^z. ³² En als u liefhebt hen die u liefhebben, wat voor dank hebt u^L? Immers, ook de zondaars hebben lief die hen lief-

6:21 ^t worden
Jr 31:25.

6:21 ^u lachen
Ps 126:5,6; Js 61:3;
Op 7:16.

6:22 ^v mensen
Jh 15:19; 1 Pt 4:14.

6:23 ^w profeten
11:47; 2 Kr 36:16;
Mt 23:30-31.

6:27 ^x lief
Sp 25:21; Rm 12:20.

6:28 ^y vervloeken
Rm 12:14.

6:31 ^z evenzo
Mt 7:12.

^K 6:31 Meervoud.

^L 6:32,33 A.v. 'wat voor gunst valt u ten deel'.

hebben. ³³ En ^M als u goeddoet aan hen die u goeddoen, wat voor dank hebt u ^L? Ook de zondaars doen hetzelfde. ³⁴ En als u leent aan hen van wie u hoopt [terug] te ontvangen, wat voor dank hebt u ^L? Ook zondaars lenen aan zondaars om evenveel terug te ontvangen. ³⁵ Hebt daarentegen uw vijanden lief, en doet goed, en leent zonder iets terug te hopen^a; en uw loon zal groot zijn, en u zult zonen van [de] Allerhoogste zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en bozen. ³⁶ Weest ontfermend, zoals <ook> uw Vader ontfermend is.

Het oordelen van anderen - Mt 7:1-5

³⁷ En oordeelt niet en u zult geenszins worden geoordeeld; veroordeelt niet en u zult geenszins worden veroordeeld; laat los en u zult worden losgelaten; ³⁸ geeft en u zal worden gegeven; een goede, ingedrukte, geschudde, overlopende maat zal men in uw schoot geven; want met de <zelfde> maat waarmee u meet, zal u ook worden gemeten^b. ³⁹ Hij nu sprak ook een gelijkenis tot hen: Kan soms een blinde een blinde leiden? Zullen zij niet beiden in een kuil vallen^c? ⁴⁰ Een discipel is niet boven zijn meester; ieder echter die volmaakt^N is, zal zijn als zijn meester^d. ⁴¹ En wat ziet u ^O de splinter in het oog van uw broeder, maar de balk in uw eigen oog merkt u niet? ⁴² <Of> hoe kunt u tot uw broeder zeggen: Broeder, laat mij de splinter in uw oog wegdoen, terwijl uzelf de balk in uw oog niet

6:35 ^a hopen
Lv 25:25-36.

6:38 ^b gemeten
Mk 4:24.

6:39 ^c vallen
Mt 15:14; 23:16,24.

6:40 ^d meester
Mt 10:24-25;
Jh 13:16; 15:20.

^M 6:33 V.l. 'Immers'.

^N 6:40 Zie 1 Ko 1:10 nt.

^O 6:41 Enkelvoud.

ziet? Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, en dan zult u helder zien om de splinter in het oog van uw broeder weg te doen.

Valse belijders - Mt 7:17-20; 12:34b, 35

⁴³ Want er is geen goede boom die bedorven vrucht voortbrengt, en evenmin een bedorven boom die goede vrucht voortbrengt; ⁴⁴ want elke boom wordt aan zijn eigen vrucht gekend; want men plukt geen vijgen van dorens en men oogst geen druiven van een braamstruik. ⁴⁵ De goede mens brengt uit de goede schat van zijn hart het goede voort, en de boze brengt uit de boze [schat] het boze voort; want uit [de] overvloed van [het] hart spreekt zijn mond^e.

Tweeërlei fundament - Mt 7:24-27

⁴⁶ En waarom noemt u Mij Heer, Heer, en doet niet wat Ik zeg^f? ⁴⁷ Ieder die tot Mij komt en mijn woorden hoort en ze doet, Ik zal u tonen aan wie hij gelijk is. ⁴⁸ Hij is gelijk aan een mens die een huis bouwde; hij groef, diepte uit en legde een fundament op de rots. Toen er nu een stortvloed kwam, sloeg de waterstroom tegen dat huis en was niet in staat het te doen wankelen, omdat het goed gebouwd was. ⁴⁹ Wie echter hoort en niet doet, is gelijk aan een mens die een huis bouwde op de aarde, zonder fundament, waar de waterstroom tegenaan sloeg; en het stortte terstond in, en de verwoesting van dat huis was groot.

6:45^e mond
Mt 12:33-35.

6:46^f zeg
Mt 7:21,22.

Lukas 7

De hoofdman van Kapernaüm - Mt 8:5-13

¹ Nadat Hij al zijn woorden ten aanhoren van het volk had voleindigd, ging Hij Kapernaüm binnen. ² Een slaaf van een hoofdman^P nu, die hem dierbaar was, was ziek en lag op sterven. ³ Daar hij nu van Jezus had gehoord, zond hij oudsten van de Joden naar Hem toe met het verzoek te komen en zijn slaaf te behouden.

⁴ Toen zij nu bij Jezus waren gekomen, smeekten zij Hem dringend aldus: Hij is het waard dat U dit voor hem doet, ⁵ want hij heeft ons volk lief en heeft zelf de synagoge voor ons gebouwd. ⁶ Jezus nu ging met hen mee. Toen Hij echter niet ver meer van het huis was, zond de hoofdman vrienden om tot Hem te zeggen: Heer, doe geen moeite, want ik ben niet belangrijk genoeg dat U onder mijn dak binnenkomt. ⁷ Daarom heb ik ook mijzelf niet waard geacht naar U toe te komen; maar spreek met een woord en laat mijn knecht^Q gezond worden. ⁸ Want ook ik ben een mens onder gezag [van anderen] gesteld en heb soldaten onder mij; en ik zeg tot deze: Ga, en hij gaat; en tot een ander: Kom, en hij komt; en tot mijn slaaf: Doe dit, en hij doet het.

⁹ Toen Jezus nu dit hoorde, verwonderde Hij Zich over hem; en Hij keerde Zich om naar de menigte die Hem volgde en zei: Ik zeg u, zelfs in Israël heb Ik zo'n groot geloof niet gevonden. ¹⁰ En toen zij die waren gezonden, waren teruggekeerd in het huis, vonden zij de <zieke> slaaf gezond.

^P 7:2 Lett. 'hoofdman over honderd', d.i. een Romeinse centurio (vgl. Mk 15:39,44v.).

^Q 7:7 V.l. 'en mijn knecht zal'.

De jongeman van Naïn

¹¹ En het gebeurde vervolgens^R dat Hij naar een stad ging, Naïn geheten, en met Hem gingen <vele van> zijn discipelen en een grote menigte. ¹² Toen Hij nu de stadspoort naderde, zie, een gestorvene werd uitgedragen, een eniggeboren zoon van zijn moeder, en zij was weduwe, en een aanzienlijke menigte uit de stad was bij haar. ¹³ En toen de Heer haar zag, werd Hij met ontferming over haar bewogen en zei tot haar: Ween niet^g. ¹⁴ En Hij kwam naderbij, raakte de baar aan en de dragers stonden stil; en Hij zei: Jongeman, Ik zeg je, sta op^h. ¹⁵ En de dode ging overeind zitten en begon te spreken. En Hij gaf hem aan zijn moeder. ¹⁶ En vrees beving allen en zij verheerlijkten God en zeiden: Een groot profeet is onder ons verwekt, en: God heeft zijn volk bezochtⁱ. ¹⁷ En dit woord over Hem ging uit in heel Judéa en in de hele omtrek.

De boodschappers van Johannes de dooper - Mt 11:2-19

¹⁸ En de discipelen van Johannes berichtten hem over dit alles. ¹⁹ En Johannes riep twee van zijn discipelen bij zich en zond hen naar de Heer^S om te zeggen: Bent U Degene die zou komen^j, of moeten wij een ander verwachten? ²⁰ Toen nu de mannen bij Hem waren gekomen, zeiden zij: Johannes de dooper heeft ons naar U toe gezonden om te zeggen: Bent U Degene die zou komen, of moeten wij een ander verwachten? ²¹ (Op dat ogenblik genas Hij velen van ziekten en kwalen en

7:13 ^g niet 8:52.

7:14 ^h op 8:54.

7:16 ⁱ bezocht 1:68;
19:44.

7:19 ^j komen
Ps 40:8; Mt 3:1;
Op 1:4,8; 4:8.

^R 7:11 A.l. 'de volgende [dag]'.

^S 7:19 V.l. 'Jezus'.

boze geesten en aan vele blinden schonk Hij het gezicht.)²² En Hij antwoordde en zei tot hen: Gaat heen en bericht Johannes wat u hebt gezien en gehoord: blinden kunnen weer zien, kreupelen lopen, melaatsen worden gereinigd en doven horen, doden worden opgewekt, aan armen wordt het evangelie verkondigd^k;²³ en gelukkig is hij die over Mij niet ten val komt!²⁴ Toen nu de boden van Johannes waren weggegaan, begon Hij tot de menigten te zeggen over Johannes: Wat bent u in de woestijn gaan aanschouwen? Een riet^T door wind bewogen?²⁵ Maar wat bent u gaan zien? Een mens in zachte^U kleren gekleed? Zie, zij die prachtig gekleed gaan en in weelde leven, zijn in de paleizen.²⁶ Maar wat bent u gaan zien? Een profeet? Ja, Ik zeg u, zelfs meer dan een profeet^l.²⁷ Deze is het van wie geschreven staat: ‘Zie, Ik zend mijn bode voor U uit, die uw weg voor U heen zal bereiden’^m.²⁸ <Want> Ik zeg u: onder hen die uit vrouwen geboren zijn, is niemand groter <profeet> dan Johannesⁿ; maar de geringste in het koninkrijk van God is groter dan hij.²⁹ (En al het volk dat dit hoorde en de toelenaars rechtvaardigden God, daar zij waren gedoopt met de doop van Johannes;³⁰ de farizeeën en de wetgeleerden echter hebben de raad van God voor zichzelf terzijde gesteld, daar zij niet door hem waren gedoopt^o.)³¹ Met wie zal Ik dan de mensen van dit geslacht vergelijken en aan wie zijn zij gelijk?³² Zij zijn gelijk aan kinderen die op de markt zitten en elkaar

7:22 ^k verkondigd
4:18; Js 35:5; 61:1.

7:26 ^l profeet 1:76.

7:27 ^m bereiden
Ex 23:20; Mt 3:1.

7:28 ⁿ Johannes
1:15.

7:30 ^o gedoopt 3:12;
Mt 21:32.

^T 7:24 Zie Mt 11:7 nt.

^U 7:25 In de zin van ‘kostbare’.

toeroepen en zeggen: Wij hebben voor jullie op de fluit gespeeld en jullie hebben niet gedanst; wij hebben klaagliederen gezongen en jullie hebben niet ge-weend. ³³ Want Johannes de dooper is gekomen zonder brood te eten en wijn te drinken, en u zegt: Een demon heeft hij. ³⁴ De Zoon des mensen is gekomen en heeft gegeten en gedronken, en u zegt: Zie, een mens die een gulzigaard en wijndrinker is, een vriend van tollenaars en zondaars^p. ³⁵ En de wijsheid is gerechtvaardigd door^v al haar kinderen.

Een zondares vergeven

³⁶ Eén van de farizeeën nu vroeg Hem bij zich te eten; en Hij ging in het huis van de farizeeër en lag aan^q.

³⁷ En zie, een vrouw die in de stad een zondares was en die merkte dat Hij in het huis van de farizeeër aanlag, bracht een albasten fles met balsem^r, ³⁸ ging wendend achter Hem staan, bij zijn voeten, en begon zijn voeten met haar tranen nat te maken en droogde ze af met de haren van haar hoofd, en zij kuste zijn voeten innig en zalfde ze met de balsem. ³⁹ Toen nu de farizeeër die Hem had genodigd dit zag, zei hij bij zichzelf: Als Deze een profeet was, zou Hij wel weten wie en wat voor een vrouw het is die Hem aanraakt, want zij is een zondares^w. ⁴⁰ En Jezus antwoordde en zei tot hem: Simon, ik heb u iets te zeggen. (Hij nu sprak: Meester, zeg het.) ⁴¹ Een schuldeiser had twee schuldenaars; de één was vijfhonderd denaren schuldig en

7:34^p zondaars
15:1,2.

7:36^q aan 11:37.

7:37^r balsem
Mt 26:7; Mk 14:3;
Jh 12:3.

^v 7:35 D.i. vanwege.

^w 7:39 Of 'dat zij een zondares is'.

de ander vijftig. ⁴² Toen zij niet konden betalen, schonk hij het hun beiden. Wie van hen dan zal hem het meest liefhebben? ⁴³ Simon antwoordde en zei: Ik veronderstel, hij aan wie hij het meest heeft geschonken. Hij nu zei tot hem: U hebt juist geoordeeld. ⁴⁴ En terwijl Hij Zich omkeerde naar de vrouw, zei Hij tot Simon: Ziet u deze vrouw? Ik ben in uw huis gekomen; water voor [mijn] voeten^s hebt u Mij niet gegeven, maar zij heeft mijn voeten met haar tranen nat gemaakt en met haar haren afgedroogd. ⁴⁵ Een kus hebt u Mij niet gegeven^f, maar zij heeft vanaf dat Ik binnengekomen ben niet opgehouden mijn voeten innig te kussen. ⁴⁶ Met olie hebt u mijn hoofd niet gezalfd, maar zij heeft met balsem mijn voeten gezalfd. ⁴⁷ Daarom zeg Ik u: haar vele zonden zijn vergeven, want zij heeft veel liefgehad; maar wie weinig wordt vergeven, die heeft weinig lief. ⁴⁸ Hij nu zei tot haar: Uw zonden zijn vergeven. ⁴⁹ En zij die mee aanlagen, begonnen onder elkaar te zeggen: Wie is Deze dat Hij zelfs zonden vergeeft^u? ⁵⁰ Hij nu zei tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede^v.

7:44 ^s voeten
Gn 18:4.

7:45 ^f gegeven
Rm 16:16;
1 Ko 16:20;
2 Ko 13:12;
1 Th 5:26; 1 Pt 5:14.

7:49 ^u vergeeft
5:20-21.

7:50 ^v vrede 8:48;
17:19; 18:42.

Lukas 8

Vrouwen in het gevolg van Jezus

¹ En het gebeurde daarna, dat Hij rondreisde door stad en dorp, terwijl Hij predikte en het evangelie van het koninkrijk van God verkondigde^{Xw}, en de twaalf waren bij Hem, ² en enige vrouwen die van boze geesten en ziekten waren genezen: Maria, Magdalena^Y geheten, van wie zeven demonen waren uitgegaan, ³ en Johanna, [de] vrouw van Chusas, zaakwaarnemer van Herodes, en Susanna, en vele anderen, die hen^Z dienden met hun bezittingen^X.

Gelijkenis van de zaaier - Mt 13:1-9; Mk 4:1-9

⁴ Toen zich nu een grote menigte verzamelde en zij van alle steden naar Hem toe kwamen, sprak Hij door een gelijkenis: ⁵ De zaaier ging uit om zijn zaad te zaaien. En terwijl hij zaaide, viel het ene [zaad] bij de weg en werd vertrapt, en de vogels van de hemel aten het op. ⁶ En ander [zaad] viel op de rots, en toen het opgroeide, verdorde het, omdat het geen vochtigheid had. ⁷ En ander [zaad] viel midden in de dorens, en de dorens groeiden mee op en verstikten het. ⁸ En ander [zaad] viel in de goede aarde en toen het opgroeide, bracht het honderdvoudige vrucht voort. Toen Hij dit zei, riep Hij: Wie oren heeft om te horen, laat hij horen^Y!

^X 8:1 Lett. 'predikende en evangeliserende het koninkrijk van God'.

^Y 8:2 D.i. van Magdala.

^Z 8:3 S.l. 'Hem'.

8:1 ^w verkondigde
4:43.

8:3 ^x bezittingen
23:49;
Mt 27:55,56;
Mk 15:40,41.

8:8 ^y horen 14:35;
Mt 11:15; 13:43; Mk
4:23; Op 2:7; 13:9.

Waarom gelijkenissen? - Mt 13:10-17; Mk 4:10-12

⁹ Zijn discipelen nu vroegen Hem wat deze gelijkenis betekende. ¹⁰ Hij nu zei: U is het gegeven de verborgenheden van het koninkrijk van God te kennen, maar tot de overigen [spreek Ik] in gelijkenissen, opdat zij kijkend niet kijken en horend niet verstaan^z.

Uitleg van de gelijkenis van de zaaier - Mt 13:18-23; Mk 4:13-20

¹¹ Dit nu betekent de gelijkenis: het zaad is het woord van God^a. ¹² Zij nu die bij de weg zijn [gezaaid], zijn zij die horen; daarna komt de duivel en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet geloven en behouden worden. ¹³ Zij nu die op de rots zijn [gezaaid], zijn zij die wanneer zij horen het woord met vreugde ontvangen; en dezen hebben geen wortel, zij geloven voor een tijd, en in een tijd van verzoeking vallen zij af. ¹⁴ Wat nu tussen de dorens valt, dat zijn zij die horen en door zorgen en rijkdom en genietingen van het leven weggaan en verstikt worden en geen rijpe vrucht dragen. ¹⁵ Wat nu in de goede aarde [valt], dat zijn zij die als zij het woord horen, het in een uitnemend en goed hart bewaren en met volharding vrucht dragen.

Een lamp onder een vat - Mk 4:21-25

¹⁶ Niemand nu die een lamp ontstoken heeft, bedekt haar met een vat of zet haar onder een bed, maar hij zet haar op een kandelaar, opdat zij die binnenkomen het licht zien^b. ¹⁷ Want er is niets verborgen dat niet openbaar zal worden, en niets geheim dat niet bekend zal worden en in [het] openbaar zal komen^c. ¹⁸ Kijkt u dan uit hoe u hoort. Want wie heeft, hem zal worden

8:10 ^z verstaan
Js 6:9-10.

8:11 ^a God
1 Pt 1:23.

8:16 ^b zien 11:33;
Mt 5:15.

8:17 ^c komen 12:2;
Mt 10:26.

gegeven; en wie niet heeft, ook wat hij meent te hebben zal van hem worden genomen^d.

De verwanten van Jezus - Mt 12:46-50; Mk 3:31-35

¹⁹ Zijn moeder en zijn broers nu kwamen naar Hem toe en konden Hem niet bereiken vanwege de menigte.

²⁰ En men berichtte Hem: Uw moeder en uw broers staan buiten en willen U zien. ²¹ Hij antwoordde echter en zei tot hen: Mijn moeder en mijn broeders zijn dezen die het woord van God horen en doen.

Storm op het meer - Mt 8:23-27; Mk 4:35-41

²² Het gebeurde nu op één van die dagen, dat Hij aan boord van een schip ging, Hij en zijn discipelen, en Hij zei tot hen: Laten wij oversteken naar de overkant van het meer. En zij staken van wal. ²³ Terwijl zij nu voeren, viel Hij in slaap. En er sloeg een stormwind neer op het meer, en zij liepen vol en verkeerden in nood. ²⁴ Zij nu gingen naar Hem toe, wekten Hem en zeiden: Meester, Meester, wij vergaan! Hij echter stond op en bestrafte de wind en de golfslag van het water, en zij hielden op en er ontstond een stilte. ²⁵ Hij nu zei tot hen: Waar is uw geloof? Zij echter vreesden en verwonderden zich en zeiden tot elkaar: Wie is toch Deze, dat Hij zelfs de winden en het water gebiedt en zij Hem gehoorzamen?

*Genezing van een bezetene in Gerasa - Mt 8:28-34;
Mk 5:1-20*

²⁶ En zij voeren verder naar de landstreek van de Gerasenen^A, die tegenover Galiléa ligt. ²⁷ Toen Hij nu uit [het schip] aan land was gegaan, kwam Hem een man uit de stad tegemoet die demonen [in zich] had en sinds geruime tijd^B geen kleding had aangetrokken, en niet in een huis verbleef, maar in de graven. ²⁸ Toen hij nu Jezus zag, schreeuwde hij het uit, viel voor Hem neer en zei met luider stem: Wat heb ik met U te maken^e, Jezus, Zoon van God de Allerhoogste? Ik bid U, pijnig mij niet. ²⁹ Want Hij had de onreine geest bevoelen van die mens uit te gaan; want vele malen had hij hem aangegrepen, en hij was met ketenen en voetboeien gebonden om hem in bewaring te houden; en hij brak de banden stuk en werd door de demon gedreven in de woestijnen. ³⁰ Jezus nu vroeg hem: Wat is uw naam? En hij zei: Legioen – want vele demonen waren in hem gegaan. ³¹ En zij smeekten Hem dat Hij hun niet zou gebiedten in de afgrond te gaan. ³² Nu was daar een kudde van vele varkens, die op de berg weidde. En zij smeekten Hem hun toe te staan daarin te gaan, en Hij stond het hun toe. ³³ De demonen nu gingen uit van de mens en gingen in de varkens; en de kudde stortte zich van de steilte in het meer en verdronk. ³⁴ Toen nu zij die [ze] weidden, zagen wat er was gebeurd, vluchtten zij en berichtten het in de stad en op de velden. ³⁵ Zij nu liepen uit om te zien wat er was gebeurd; en zij kwamen bij Jezus en vonden de

^A 8:26 A.l. ‘Gadarenen’ of ‘Gergesenen’; zo ook in vs. 37.

^B 8:27 S.l. ‘die sinds geruime tijd demonen... had en’.

8:28^e *maken*
4:33,34; Mt 8:29;
Mk 1:23,24; 5:7.

mens van wie de demonen waren uitgegaan, aan de voeten van Jezus zitten, gekleed en goed bij zijn verstand; en zij vreesden^C. ³⁶ Zij nu die het hadden gezien, berichtten hun hoe de bezetene was behouden. ³⁷ En de hele volksmassa van de streek der Gerasenen vroeg Hem van hen weg te gaan, want zij waren door grote vrees bevangen. Hij nu ging aan boord van het schip en keerde terug. ³⁸ De man nu van wie de demonen waren uitgegaan, bad Hem bij Hem te mogen zijn. Hij liet hem echter gaan en zei: ³⁹ Keer terug naar uw huis en vertel alles wat God u heeft gedaan. En hij ging weg en verkondigde door de hele stad alles wat Jezus hem had gedaan.

*Jairus' dochtertje en de bloedvloeiende vrouw -
Mt 9:18-26; Mk 5:21-43*

⁴⁰ Toen nu Jezus terugkeerde, wachtte de menigte Hem op^D, want zij zagen allen naar Hem uit. ⁴¹ En zie, er kwam een man, genaamd Jairus, en deze was een overste van de synagoge; en hij viel aan de voeten van Jezus en smeekte Hem in zijn huis te komen, ⁴² omdat hij een enige dochter van ongeveer twaalf jaar had en deze op sterven lag. Terwijl Hij nu heenging, drongen de menigten tegen Hem aan. ⁴³ En een vrouw die twaalf jaar lang een bloedvloeiing had gehad, die <heel haar levensonderhoud aan artsen had uitgegeven, maar> door niemand kon worden genezen, ⁴⁴ kwam van ach-

^C 8:35 Of 'werden bang'.

^D 8:40 In de zin van 'verwelkomde Hem hartelijk', 'ontving Hem blij'; zo ook 'ontvangen' in 9:11; Hd 18:27; 21:17; 28:30; 'aannemen' in Hd 2:41 en 'erkennen' in Hd 24:3.

teren naar Hem toe en raakte de zoom van zijn kleding aan, en onmiddellijk hield haar bloedvloeijing op. ⁴⁵ En Jezus zei: Wie is het die Mij heeft aangeraakt? Toen nu allen het ontkenden, zei Petrus <en zij die bij hem waren>: Meester, de menigten drukken en dringen U <en zegt U: Wie is het die Mij heeft aangeraakt?> ⁴⁶ Jezus echter zei: Iemand heeft Mij aangeraakt, want Ik heb gemerkt dat kracht van Mij is uitgegaan. ⁴⁷ Toen nu de vrouw zag dat zij niet verborgen bleef, kwam zij bevend; en zij viel voor Hem neer en verklaarde voor al het volk om welke reden zij Hem had aangeraakt en hoe zij onmiddellijk gezond was geworden. ⁴⁸ Hij nu zei tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede^f.

⁴⁹ Terwijl Hij nog sprak, kwam er iemand van de overste van de synagoge, die zei: Uw dochter is gestorven; val de Meester niet <meer> lastig. ⁵⁰ Jezus echter hoorde dit en antwoordde hem: Wees niet bang, geloof alleen en zij zal behouden worden. ⁵¹ Toen Hij nu bij het huis was gekomen, liet Hij niemand met Zich naar binnen gaan dan Petrus, Johannes en Jakobus, en de vader van het kind en de moeder. ⁵² Allen nu weenden en weeklaagden over haar. Hij echter zei: Weent niet^g, want zij is niet gestorven, maar slaapt. ⁵³ En zij lachten Hem uit, daar zij wisten dat zij gestorven was. ⁵⁴ Hij echter greep haar hand en riep de woorden: Kind, sta op^h. ⁵⁵ En haar geest keerde terug en zij stond onmiddellijk op; en Hij gebod dat men haar te eten zou geven. ⁵⁶ En haar ouders ontzetten zich; Hij echter beval hun niemand te zeggen wat er was gebeurdⁱ.

8:48 ^f vrede 7:50;
17:19; 18:42.

8:52 ^g weent 7:13.

8:54 ^h op 7:14.

8:56 ⁱ gebeurd 5:14;
Mk 7:36.

Lukas 9

Uitzending van de twaalf - Mt 10:5-15; Mk 6:7-13

¹ Hij nu riep de twaalf samen en gaf hun kracht en macht^E over alle demonen en om ziekten te genezen.
² En Hij zond hen uit om het koninkrijk van God te prediken en <de zieken> gezond te maken. ³ En Hij zei tot hen: Neemt niets mee voor onderweg, geen staf, geen reiszak, geen brood, geen geld; hebt ook niet <elk> twee onderklederen. ⁴ En welk huis u ook binnengaat, blijft daar en vertrekt vandaar^j. ⁵ En allen die u niet ontvangen – vertrekt uit die stad en schudt het stof van uw voeten af tot een getuigenis tegen hen^k. ⁶ Zij nu vertrokken en trokken de dorpen door, terwijl zij overal het evangelie verkondigden en genezingen verrichtten.

Herodes in verlegenheid - Mt 14:1-12; Mk 6:14-29

⁷ Herodes de viervorst nu hoorde alles wat er gebeurde; en hij was in verlegenheid, omdat door sommigen werd gezegd dat Johannes uit [de] doden was opgewekt, ⁸ en door sommigen dat Elia was verschenen, en door anderen dat een profeet, een van de ouden, was opgestaan^l. ⁹ Herodes nu zei: Johannes heb ik ontvoerd, maar Wie is Deze van Wie ik zulke dingen hoor? En hij trachtte Hem te zien^m.

*Spijziging van de vijfduizend - Mt 14:13-21;
Mk 6:30-44; Jh 6:1-14*

¹⁰ En toen de apostelen waren teruggekeerd, vertelden zij Hem alles wat zij hadden gedaan. En Hij nam hen

9:4^j vandaar
10:5-7.

9:5^k hen 10:10-11;
Hd 13:51.

9:8^l opgestaan
9:19; Mt 16:14;
Mk 8:28.

9:9^m zien 23:8.

^E 9:1 Of 'gezag, bevoegdheid'.

mee en trok Zich met hen afzonderlijk terug naar een stad, Bethsaïda geheten. ¹¹ Toen nu de menigten dit merkten, volgden zij Hem; en Hij ontving^F hen en sprak tot hen over het koninkrijk van God; en hen die genezing nodig hadden, maakte Hij gezond. ¹² De dag begon echter te dalen, en de twaalf kwamen naar Hem toe en zeiden tot Hem: Stuur de menigte weg, opdat zij naar de omliggende dorpen en velden gaan om onderdak en proviand te vinden, want wij zijn hier in een woeste plaats. ¹³ Hij echter zei tot hen: Geeft u hun te eten. Zij echter zeiden: Wij hebben niet meer dan vijf broden en twee vissen, tenzij wij voedsel gaan kopen voor al dit volk; ¹⁴ want er waren ongeveer vijfduizend mannen. Hij echter zei tot zijn discipelen: Laat hen gaan zitten in eetgezelschappen, elk van <ongeveer> vijftig. ¹⁵ En zij deden aldus en lieten hen allen zitten. ¹⁶ Toen Hij nu de vijf broden en de twee vissen had genomen, keek Hij op naar de hemel, zegende ze, brak ze en gaf ze aan de discipelen om ze aan de menigte voor te zetten. ¹⁷ En zij aten en werden allen verzadigd; en er werd opgeraapt wat hun aan brokken was overgeschoten, twaalf korvenⁿ.

De blijdenis van Petrus - Mt 16:13-19; Mk 8:27-29

¹⁸ En het gebeurde, toen Hij alleen in gebed was, dat de discipelen bij Hem waren, en Hij vroeg hun aldus: Wie zeggen de menigten dat Ik ben? ¹⁹ Zij nu antwoordden en zeiden: Johannes de dooper; en anderen: Elia; en anderen, dat een profeet, een van de ouden, is

^F 9:11 Zie 8:40 nt.

9:17 ⁿ korven
2 Kn 4:44.

opgestaan^o. ²⁰ Hij nu zei tot hen: U echter, Wie zegt u dat Ik ben? Petrus nu antwoordde en zei: De Christus van God^p.

Eerste aankondiging van lijden, dood en opstanding - Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1

²¹ Hij nu waarschuwde hen en beval dit niemand te zeggen, ²² en zei: De Zoon des mensen moet veel lijden en verworpen worden door de oudsten, overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en op de derde dag worden opgewekt^q. ²³ Hij nu zei tot allen: Als iemand achter Mij wil komen, laat hij zichzelf verloochenen, dagelijks zijn kruis opnemen en Mij volgen^r. ²⁴ Want wie zijn leven^G wil behouden, zal het verliezen^H; maar wie zijn leven verliest^H ter wille van Mij, die zal het behouden^s. ²⁵ Want wat baat het een mens de hele wereld te winnen en zichzelf te verliezen^H of erbij in te boeten? ²⁶ Want wie zich voor Mij en voor mijn woorden schaamt, voor hem zal de Zoon des mensen Zich schamen wanneer Hij komt in zijn heerlijkheid en die van de Vader en van de heilige engelen^f. ²⁷ Ik nu zeg u in waarheid: er zijn sommigen van hen die hier staan, die [de] dood geenszins zullen smaken voordat zij het koninkrijk van God hebben gezien.

Verheerlijking op de berg - Mt 17:1-8; Mk 9:2-8

²⁸ Het gebeurde nu ongeveer acht dagen na deze woorden, dat Hij Petrus, Johannes en Jakobus meenam en

9:19° opgestaan
9:7-8.

9:20^p God
Jh 6:68-69.

9:22^q opgewekt
Mt 16:21; 20:18,19;
Mk 8:31; 10:33,34.

9:23^r volgen 14:27;
Mt 10:38.

9:24^s behouden
17:33; Mt 10:39;
Jh 12:25.

9:26^t engelen 12:9;
Mt 10:33;
2 Tm 2:12.

^G 9:24 Of 'ziel' (*psuchè*).

^H 9:24,25 Of 'verderven' (zie bijv. Mt 10:28).

op de berg klom om te bidden. ²⁹ En terwijl Hij bad, werd het uiterlijk van zijn gezicht anders en zijn kleding werd lichtend wit. ³⁰ En zie, twee mannen spraken met Hem; het waren Mozes en Elia, ³¹ die in heerlijkheid verschenen en over zijn uitgang spraken die Hij zou volbrengen in Jeruzalem^u. ³² Petrus nu en zij die bij hem waren, waren door slaap overmand; toen zij nu ontwaakten, zagen zij zijn heerlijkheid^v, en de twee mannen die bij Hem stonden. ³³ En het gebeurde, toen zij van Hem scheidden, dat Petrus tot Jezus zei: Meester, het is goed dat wij hier zijn, en laten wij drie tenten maken, één voor U, één voor Mozes en één voor Elia – zonder te weten wat hij zei. ³⁴ Toen hij nu dit zei, kwam er een wolk en overschaduwde^l hen, en zij werden bang toen zij de wolk ingingen. ³⁵ En er kwam een stem uit de wolk, die zei: Deze is mijn uitverkoren^j Zoon^w, hoort Hem. ³⁶ En terwijl de stem kwam, werd Jezus alleen gevonden. En zij zwegen en vertelden niemand in die dagen iets van wat zij hadden gezien.

*Genezing van een maanzieke jongen - Mt 17:14-18;
Mk 9:14-27*

³⁷ Het gebeurde nu de volgende dag toen zij de berg afdaalden, dat een grote menigte Hem tegemoet kwam. ³⁸ En zie, een man uit de menigte riep de woorden uit: Meester, ik smeed U naar mijn zoon om te kijken, want hij is mijn eniggeborene. ³⁹ En zie, een

9:31 ^u Jeruzalem
13:33.

9:32 ^v heerlijkheid
Jh 1:14; 2 Pt 1:16.

9:35 ^w Zoon 3:22;
Mt 3:17; Mk 1:11;
2 Pt 1:17.

^l 9:34 Zie Mt 17:5 nt.

^j 9:35 S.l. 'geliefde'.

geest grijpt hem en plotseling schreeuwt hij en laat hem stuiptrekken en schuimen, en hij gaat ternauwernood bij hem vandaan als hij hem mishandelt. ⁴⁰ En ik heb uw discipelen gesmeekt dat zij hem zouden uitdrijven en zij konden het niet. ⁴¹ Jezus nu antwoordde en zei: O ongelovig en verdraaid geslacht, hoe lang zal Ik nog bij u zijn en u verdragen? Breng uw zoon hier. ⁴² En nog terwijl hij naderbij kwam, rukte de demon aan hem en liet hem stuiptrekken. Jezus echter bestrafte de onreine geest, maakte het kind gezond en gaf het aan zijn vader terug. ⁴³ En allen stonden versteld over de majesteit van God.

Tweede aankondiging van het lijden - Mt 17:22v.; Mk 9:30-32

Toen nu allen zich verwonderden over alles wat Hij deed, zei Hij tot zijn discipelen: ⁴⁴ Legt u deze woorden in uw oren, want de Zoon des mensen zal overgeleverd worden in handen van mensen. ⁴⁵ Zij verstonden dit woord echter niet en het was voor hen verborgen, zodat^K zij het niet begrepen; en zij waren bang om Hem naar dat woord te vragen^x.

De grootste in het koninkrijk - Mt 18:1-5; Mk 9:33-37

⁴⁶ Nu kwam er een overlegging bij hen op wie van hen [de] grootste was^y. ⁴⁷ Jezus echter onderkende^L de overlegging van hun hart, nam een kind, plaatste het bij Zich ⁴⁸ en zei tot hen: Wie dit kind ontvangt in^M

^K 9:45 Of 'opdat'.

^L 9:47 A.l. 'zag'.

^M 9:48 Lett. 'op', d.i. op grond van.

9:45^x vragen 18:34.

9:46^y was 22:29.

mijn naam, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij heeft gezonden. Want wie de geringste onder u allen is, die is groot^z.

'Wie niet tegen u is ...' - Mk 9:38-40

⁴⁹ Johannes nu antwoordde en zei: Meester, wij zagen iemand in uw naam demonen uitdrijven en wij hebben het hem verhinderd, omdat hij [U] niet met ons volgt.

⁵⁰ Jezus echter zei tot hem: Verhindert het niet, want wie niet tegen u is, is voor u^a.

Samaritanen weigeren Jezus te ontvangen

⁵¹ Het gebeurde nu, toen de dagen van zijn opneming in vervulling gingen, dat Hij zijn gezicht vastbesloten wendde om naar Jeruzalem te gaan^b. ⁵² En Hij zond boden voor Zich uit. En zij gingen heen en kwamen in een dorp van Samaritanen om voor Hem [een verblijf] in gereedheid te brengen. ⁵³ En zij ontvingen Hem niet, omdat Hij op weg was^N naar Jeruzalem^c. ⁵⁴ Toen nu zijn discipelen Jakobus en Johannes dit zagen, zeiden zij: Heer, wilt U dat wij zeggen dat vuur van de hemel moet neerdalen en hen verteren <zoals ook Elia heeft gedaan^d>? ⁵⁵ Hij echter keerde Zich om en bestrafte hen <en zei: U weet niet van welke geest u bent.> ⁵⁶ <Want de Zoon des mensen is niet gekomen om zielen van mensen te verderven maar te behouden.> > En zij gingen naar een ander dorp.

9:48 ^z groot 10:16;
Mt 10:40; Jh 13:20.

9:50 ^a u 11:23.

9:51 ^b gaan 9:53;
13:22; 17:11; 19:28;
Mk 10:32.

9:53 ^c Jeruzalem
Jh 4:9.

9:54 ^d gedaan
2 Kn 1:10,12.

^N 9:53 Lett. 'zijn gezicht gaande was'.

Het navolgen van Jezus - Mt 8:19v.

⁵⁷ En toen zij op weg waren, zei iemand tot Hem: Ik zal U volgen, waar U ook heengaat. ⁵⁸ En Jezus zei tot hem: De vossen hebben holen en de vogels van de hemel nesten, maar de Zoon des mensen heeft geen [plaats] waar Hij zijn hoofd kan neerleggen. ⁵⁹ En Hij zei tot een ander: Volg Mij. Hij echter zei: <Heer,> sta mij toe eerst mijn vader te gaan begraven. ⁶⁰ Hij echter zei tot hem: Laat de doden hun doden begraven, maar u, ga heen en verkondig het koninkrijk van God. ⁶¹ En weer een ander zei: Ik zal U volgen, Heer, maar sta mij toe eerst afscheid te nemen van hen die in mijn huis zijn^e. ⁶² Jezus echter zei <tot hem>: Niemand die zijn hand aan [de] ploeg slaat en achterom kijkt, is geschikt voor het koninkrijk van God.

Lukas 10

Uitzending van de zeventig

¹ Daarna nu stelde de Heer <nog> < twee en > zeventig anderen aan en zond hen twee aan twee voor Zich uit^f naar elke stad en plaats waar Hijzelf zou komen^g. ² Hij nu zei tot hen: De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinig; smeekt dan de Heer van de oogst dat Hij arbeiders in zijn oogst uitstuurt^h. ³ Gaat heen, zie, Ik zend u als lammeren midden onder wolvenⁱ.

⁴ Draagt geen beurs, geen reiszak, geen sandalen^j, en groet niemand onderweg^k. ⁵ En welk huis u ook binnengaat, zegt eerst: Vrede zij dit huis^l. ⁶ En als daar een zoon van [de] vrede is, dan zal uw vrede op hem rusten, maar zo niet, dan zal die op u terugkeren. ⁷ En blijft in datzelfde huis en eet en drinkt wat men er heeft, want de arbeider is zijn loon waard^m. Trekt niet van huis tot huisⁿ. ⁸ En welke stad u ook binnengaat en men ontvangt u, eet wat u wordt voorgezet; ⁹ en geneest de zieken daarin en zegt tot hen: Het koninkrijk van God is nabij u gekomen. ¹⁰ En welke stad u ook binnengaat en men ontvangt u niet, gaat naar buiten op haar straten en zegt: ¹¹ Zelfs het stof uit uw stad dat aan onze voeten kleeft, vegen wij af tegen u^o; weet evenwel dit, dat het koninkrijk van God nabij gekomen is^p. ¹² Ik zeg u, dat het voor Sodom in die dag draaglijker zal zijn dan voor die stad^q.

'Wee' over de Galilese steden - Mt 11:20-24

¹³ Wee u, Chorazin, wee u, Bethsaïda, want als in Tyrus en Sidon^r de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, allang zouden zij zich in zak en as gezeten hebben bekeerd. ¹⁴ Evenwel, het zal voor

10:1^f uit Mk 6:7.

10:1^g komen
Mt 9:37-38.

10:2^h stuurt
Jh 4:35.

10:3ⁱ wolven
Mt 10:16.

10:4^j sandalen
Mt 10:7-15.

10:4^k onderweg 9:3

10:4^l huis
2 Kn 4:29.

10:7^m waard
1 Ko 9:6-14;
1 Tm 5:18.

10:7ⁿ huis 9:4.

10:11° u
Hd 13:51; 18:6.

10:11^p is 9:2.

10:12^q stad
Gn 19:24,25;
Mt 11:24.

10:13^r Sidon
Js 23; Ez 26-28;
Jl 3:4-8; Am 1:9-10;
Zc 9:2-4.

Tyrus en Sidon draaglijker zijn in het oordeel dan voor u. ¹⁵ En u, Kapernaüm, zult u soms tot [de] hemel verhoogd worden? Tot de hades^O zult u worden neergestoten^P! ¹⁶ Wie u hoort, hoort Mij; en wie u verwerpt, verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, verwerpt Hem die Mij heeft gezonden^f.

Terugkeer van de zeventig

¹⁷ De < twee en > zeventig nu keerden terug met blijdschap en zeiden: Heer, zelfs de demonen zijn ons onderdanig in uw naam. ¹⁸ Hij nu zei tot hen: Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen^u. ¹⁹ Zie, Ik heb u de macht^Q gegeven op slangen en scorpioenen te treden^y en over alle kracht van de vijand, en niets zal u enige schade toebrengen. ²⁰ Evenwel, verblijdt u niet hierover dat de geesten u onderdanig zijn^w, maar verblijdt u dat uw namen staan ingeschreven in de hemelen^x.

Jezus prijst de Vader - Mt 11:25-27; 13:16v.

²¹ Op dat ogenblik verheugde < Jezus > Zich in de < Heilige > Geest en zei: Ik prijs^R U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen, en ze aan kleine kinderen hebt geopenbaard^y. Ja Vader, want zo is het een welbehagen geweest voor U. ²² Alles is Mij overgegeven door mijn Vader^z, en niemand weet Wie

^O 10:15 Zie Mt 11:23 nt.

^P 10:15 A.l. 'neerdalen'.

^Q 10:19 Of 'gezag, bevoegdheid'.

^R 10:21 Zie Mt 11:25 nt.

10:15 ^S neergestoten
Js 14:13,15.

10:16 ^f gezonden
Mt 10:40; Jh 5:23;
15:23.

10:18 ^u vallen
Js 14:12; Op 12:8,9.

10:19 ^y treden
Ps 91:13; Mk 16:18.

10:20 ^w zijn Mt 7:22.

10:20 ^x hemelen
Ex 32:32; Fp 4:3;
Op 3:5.

10:21 ^y geopenbaard
1 Ko 1:27.

10:22 ^z Vader
Jh 3:35.

de Zoon is dan de Vader, en Wie de Vader is dan de Zoon^a, en hij aan wie de Zoon [Hem] wil openbaren.

²³ En terwijl Hij Zich afzonderlijk tot de discipelen wendde, zei Hij: Gelukkig de ogen die aanschouwen^S wat u aanschouwt^S. ²⁴ Want Ik zeg u, dat vele profeten en koningen hebben gewenst te zien wat u aanschouwt^S, en zij hebben het niet gezien, en te horen wat u hoort, en zij hebben het niet gehoord^b.

Gelijkenis van de barmhartige Samaritaan

²⁵ En zie, een wetgeleerde stond op om Hem te verzoeken^c en zei: Meester, wat moet ik doen om eeuwig leven te beërven^d? ²⁶ Hij nu zei tot hem: Wat staat er in de wet geschreven? Hoe leest u? ²⁷ Hij nu antwoordde en zei: ‘U zult [de] Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht^e en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf^f. ²⁸ Hij nu zei tot hem: U hebt juist geantwoord; doe dat en u zult leven^g. ²⁹ Hij wilde zichzelf echter rechtvaardigen en zei tot Jezus: En wie is mijn naaste? ³⁰ Jezus hernam en zei: Een mens daalde af van Jeruzalem naar Jericho en viel in handen van rovers, die hem zowel uitkleedden als slagen gaven, en weggingen, terwijl zij hem half dood lieten liggen. ³¹ Toevallig nu daalde een priester af langs die weg, en toen hij hem zag, ging hij aan de overkant voorbij. ³² En evenzo ging ook een Leviet, toen hij bij die plaats kwam en [hem] zag, aan de overkant voorbij. ³³ Een Samaritaan echter, die op reis was, kwam bij hem en toen hij [hem] zag, werd

10:22 ^a Zoon
Jh 10:15.

10:24 ^b gehoord
Mt 13:16-17;
1 Pt 1:10-12.

10:25 ^c verzoeken
Mt 22:35.

10:25 ^d beërven
18:18; Mt 19:16;
Mk 10:17.

10:27 ^e kracht
Dt 6:5; 10:12;
Jz 22:5; Mt 22:37;
Mk 12:33.

10:27 ^f uzelf
Lv 19:18; Mt 19:19;
22:39; Mk 12:31;
Rm 13:9; Gl 5:14;
Jk 2:8.

10:28 ^g leven
Lv 18:5; Rm 10:5;
Gl 3:12.

^S 10:23,24 Elders ‘kijken’ (vgl. Mt 13:16v.).

hij met ontferming bewogen. ³⁴ En hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden, terwijl hij daar olie en wijn op goot, zette hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en verzorgde hem. ³⁵ En de volgende dag haalde hij twee denaren tevoorschijn, gaf ze aan de herbergier en zei: Verzorg hem, en wat u meer ten koste mocht leggen, zal ik u vergoeden wanneer ik terugkom. ³⁶ Wie van deze drie denkt u, dat de naaste geweest is van hem die in handen van de rovers was gevallen? ³⁷ Hij nu zei: Hij die hem barmhartigheid heeft bewezen. Jezus nu zei tot hem: Ga heen en doet u evenzo.

Martha en Maria

³⁸ Het gebeurde nu, terwijl zij reisden, dat Hij in een dorp kwam, en een vrouw genaamd Martha ontving Hem <in haar huis>. ³⁹ En deze had een zuster, Maria geheten^h, die ook aan de voeten van de Heer zat en naar zijn woord luisterde. ⁴⁰ Martha echter werd zeer in beslag genomen door veel dienen; en zij kwam erbij staan en zei: Heer, bekommert U Zich er niet om dat mijn zuster mij allen laat dienen? Zeg haar dan dat zij mij moet helpen. ⁴¹ De Heer echter antwoordde en zei tot haar: Martha, Martha, je maakt je bezorgd en druk over veel dingen, ⁴² maar een ding is nodig^T; want Maria heeft het goede deel gekozen, dat van haar niet zal worden weggenomen.

^T 10:42 V.l. 'weinigere dingen zijn nodig, of één'.

10:39 ^h *geheten*
Jh 11:1; 12:2-3.

Lukas 11

Het bidden - Mt 6:9-15; 7:7-11

¹ En het gebeurde, toen Hij op een bepaalde plaats in gebed was, dat één van zijn discipelen, toen Hij op-hield, tot Hem zei: Heer, leer ons bidden, zoals ook Johannes zijn discipelen heeft geleerdⁱ. ² Hij nu zei tot hen: Wanneer u bidt, zegt: Vader, moge uw naam worden geheiligd, uw koninkrijk komen. ³ Geef ons dagelijks ons toereikend brood^U. ⁴ En vergeef ons onze zonden, want ook wijzelf vergeven ieder die ons [iets] schuldig is. En leid ons niet in verzoeking. ⁵ En Hij zei tot hen: Wie van u zal een vriend hebben die te mid-dernacht bij hem komt en tot hem zegt: Vriend, leen mij drie broden, ⁶ aangezien een vriend van mij op reis bij mij is aangekomen en ik niets heb om hem voor te zetten; ⁷ en hij zou van binnen uit antwoorden en zeg-gen: Val mij niet lastig, de deur is al gesloten en mijn kinderen zijn met mij naar bed, ik kan niet opstaan om het je te geven? ⁸ Ik zeg u, al zou hij niet opstaan en hem geven omdat hij zijn vriend is, toch zal hij om zijn onbeschaamdheid overeind komen en hem geven zoveel hij nodig heeft^j. ⁹ En Ik zeg u: Bidt, en u zal ge-gewezen worden; zoekt, en u zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. ¹⁰ Want ieder die bidt, ontvangt; en die zoekt, vindt; en die klopt, zal opengedaan worden^V. ¹¹ En welke vader is er onder u, aan wie zijn zoon zal vragen^W om een <brood, en die hem een steen zal geven? Of om een> vis, en die hem in plaats

^U 11:3 A.v. 'ons brood voor (of: tot) morgen'.

^V 11:10 A.l. 'wordt opengedaan'.

^W 11:11 Hetzelfde Gr. woord als 'bidden' in vs. 9v.

11:1 ⁱ geleerd 5:33.

11:8 ^j heeft 18:5.

van een vis een slang zal geven? ¹² Of ook om een ei zal vragen, zal hij hem een schorpioen geven? ¹³ Als dan u die boos bent, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal de Vader die van [de] hemel is, [de] Heilige Geest geven aan hen die er Hem om bidden.

Jezus en Beëlzebul - Mt 12:22-30; Mk 3:20-27

¹⁴ En Hij dreef een demon uit en deze was stom^X. Het gebeurde nu, toen de demon was uitgegaan, dat de stomme sprak. En de menigten verwonderden zich.

¹⁵ Sommigen van hen echter zeiden: Door^Y Beëlzebul, de overste van de demonen, drijft Hij de demonen uit^k.

¹⁶ Anderen nu verlangden van Hem een teken uit [de] hemel, om [Hem] te verzoeken^l. ¹⁷ Hij echter kende hun overleggingen en zei tot hen: Elk koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest en huis valt tegen huis^Z. ¹⁸ Als nu ook de satan tegen zichzelf verdeeld is, hoe zal zijn koninkrijk standhouden? Want u zegt dat Ik door Beëlzebul de demonen uitdrijf. ¹⁹ Als Ik nu door Beëlzebul de demonen uitdrijf, door wie drijven uw zonen [ze] dan uit? Daarom zullen die uw rechters zijn. ²⁰ Als Ik echter door [de] vinger van God^m de demonen uitdrijf, dan is het koninkrijk van God tot u gekomen. ²¹ Wanneer de sterke wélbewaarend zijn hofstede bewaakt, zijn zijn bezittingen in vrede. ²² Als echter iemand op hem af komt die sterker is dan hij en hem overwint, neemt die zijn hele

11:15 ^k uit
Mt 9:34.

11:16 ^l verzoeken
Mt 12:38; 16:1;
Mk 8:11; 1 Ko 1:22.

11:20 ^m God
Ex 8:19.

^X 11:14 A.l. 'dreef een stomme demon uit'.

^Y 11:15 Lett. 'in', d.i. in de kracht van; zo ook in vs. 18v.

^Z 11:17 A.v. 'en een huis dat tegen zichzelf is, valt'.

wapenrusting waarop hij vertrouwd, en verdeelt zijn buit. ²³ Wie niet met Mij is, is tegen Mijⁿ, en wie niet met Mij bijeenbrengt, verstroot.

De terugkeer van de onreine geest - Mt 12:43-45

²⁴ Wanneer de onreine geest van de mens is uitgegaan, gaat hij door dorre plaatsen, op zoek naar rust; en als hij die niet vindt, <dan> zegt hij: Ik zal terugkeren naar mijn huis waar ik ben uitgegaan. ²⁵ En als hij komt, vindt hij het geveegd en geordend. ²⁶ Dan gaat hij heen en neemt zeven andere geesten mee, bozer dan hijzelf, en zij komen binnen en wonen daar; en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste.

Het Woord horen en bewaren

²⁷ Het gebeurde nu, toen Hij dit zei, dat een vrouw uit de menigte [haar] stem verhief en tot Hem zei: Gelukkig de schoot die U heeft gedragen en [de] borsten die U hebt gezogen^o. ²⁸ Hij echter zei: Jawel, maar veeleer gelukkig zij die het woord van God horen en bewaren.

Vraag om een teken - Mt 12:38-42; Mk 8:12

²⁹ Toen nu de menigten verder samenstroombden, begon Hij te zeggen: Dit geslacht is een boos geslacht; het verlangt een teken^p, en het zal geen teken worden gegeven dan het teken van Jona^q. ³⁰ Want zoals Jona voor de Ninevieten een teken was, zo zal ook de Zoon des mensen het zijn voor dit geslacht. ³¹ [De] koningin van [het] Zuiden zal worden opgewekt in het oordeel met de mannen van dit geslacht en zal hen veroordelen, want zij kwam van de einden der aarde om de wijsheid van Salomo te horen^r; en zie, meer dan Salomo is hier! ³² Mannen van

11:23 ⁿ Mij 9:50;
Mk 9:40.

11:27 ^o gezogen
1:28,42,48.

11:29 ^p teken
1 Ko 1:22.

11:29 ^q Jona
Mt 16:4; Mk 8:12.

11:31 ^r horen
1 Kn 10:1-13;
2 Kr 9:1-12.

Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht en zullen het veroordelen, want zij bekeerden zich op de prediking van Jona^s; en zie, meer dan Jona is hier!

De lamp van het lichaam - Mt 5:15; 6:22v.

³³ Niemand die een lamp ontsteekt, zet die op een verborgen plaats <of onder de korenmaat> maar op de kandelaar, opdat zij die binnenkomen het licht zien^f.

³⁴ De lamp van uw lichaam is uw oog; wanneer uw oog eenvoudig is, is ook uw hele lichaam verlicht; als het echter boos is, is ook uw lichaam duister. ³⁵ Zie dan toe, dat het licht dat in u is, geen duisternis is.

³⁶ Als dan uw hele lichaam verlicht is, zonder enig duister deel te hebben, zal het geheel verlicht zijn, evenals wanneer de lamp u met haar stralen verlicht.

Rede tegen de farizeeën en wetgeleerden - Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lk 20:45-47

³⁷ Terwijl Hij nu sprak, vroeg een farizeeër Hem het middagmaal bij hem te gebruiken; en Hij ging naar binnen en lag aan^u. ³⁸ Toen nu de farizeeër dit zag, verwonderde hij zich, dat Hij Zich vóór het middagmaal niet eerst had gewassen^v. ³⁹ De Heer nu zei tot hem: Nu, u farizeeën, u reinigt de buitenkant van de drinkbeker en de schotel, maar uw binnenste is vol roof en boosheid.

⁴⁰ Onverstandigen, heeft Hij die de buitenkant heeft gemaakt, ook niet de binnenkant^A gemaakt? ⁴¹ Geeft evenwel de inhoud als aalmoes, en zie, alles is u rein.

⁴² Maar wee u, farizeeën, want u geeft tienden van de

11:32 ^s Jona
Jn 3:6-10.

11:33 ^t zien 8:16;
Mk 4:21.

11:37 ^u aan 7:36;
14:1.

11:38 ^v gewassen
Mt 15:2.

^A 11:40 'Binnenste' in vs. 39.

munt, de wijnruit en alle groente^w, en u gaat voorbij aan het oordeel en de liefde van God. Deze dingen nu zou men moeten doen en de andere niet nalaten. ⁴³ Wee u, farizeeën, want u hebt de eerste zetels in de synagogen en de begroetingen op de markten lief. ⁴⁴ Wee u, want u bent als de graftomben die verborgen zijn: de mensen die daarover wandelen, weten het niet. ⁴⁵ Een van de wetgeleerden nu antwoordde en zei tot Hem: Meester, door deze dingen te zeggen beledigt U ook ons. ⁴⁶ Hij echter zei: Wee ook u, wetgeleerden, want u belast de mensen met moeilijk te dragen lasten, en zelf raakt u die lasten niet met één van uw vingers aan. ⁴⁷ Wee u, want u bouwt de graftomben van de profeten, maar uw vaders hebben hen gedood. ⁴⁸ Zo bent u er dus getuigen van dat u instemt met de werken van uw vaders; want zij hebben hen gedood, en u bouwt <hun graftomben>.

⁴⁹ Daarom ook heeft de wijsheid van God gezegd: Ik zal tot hen profeten en apostelen zenden, en van hen zullen zij er doden en vervolgen; ⁵⁰ opdat van dit geslacht geëist wordt het bloed van alle profeten, dat vergoten is van [de] grondlegging van [de] wereld af, ⁵¹ van [het] bloed van Abel^x af tot [het] bloed van Zacharia, die omkwam tussen het altaar en het huis^y; ja, zeg Ik u, het zal worden geëist van dit geslacht. ⁵² Wee u, wetgeleerden, want u hebt de sleutel van de kennis weggenomen; zelf bent u niet binnengegaan en hen die wilden binnegaan, hebt u verhinderd. ⁵³ En toen Hij vandaar naar buiten kwam, begonnen de schriftgeleerden en de farizeeën Hem heftig aan te vallen en Hem over vele dingen uit te horen, ⁵⁴ terwijl zij Hem een strik spanden, om [Hem] te vangen op iets dat uit zijn mond [kwam]^z.

11:42 ^w groente
Lv 27:30.

11:51 ^x Abel
Gn 4:10.

11:51 ^y huis
2 Kr 24:20-21.

11:54 ^z kwam 20:20.

Lukas 12

Waarschuwing tegen huichelarij

¹ Toen intussen de duizenden van de menigte bijeengekomen waren, zodat zij elkaar verdrongen, begon Hij allereerst tot zijn discipelen te zeggen: Past u op^B voor het zuurdeeg, dat is [de] huichelarij van de farizeeën^a.

² Er is echter niets bedekt dat niet ontdekt, en verborgen dat niet bekend zal worden^b. ³ Daarom, alles wat u in de duisternis hebt gezegd, zal in het licht worden gehoord; en wat u in het oor hebt gesproken in de binnenkamers, zal op de daken worden gepredikt.

Onbevreesde belijdenis - Mt 10:28-33; 12:32; 10:19v.

⁴ Ik nu zeg u, mijn vrienden: weest niet bang^C voor hen die het lichaam doden en daarna niets meer kunnen doen. ⁵ Maar Ik zal u tonen voor Wie u bang moet zijn: weest bang voor Hem die, nadat Hij gedood heeft, macht^D heeft om in de hel te werpen; ja, Ik zeg u, weest bang voor Hem. ⁶ Worden niet vijf musjes verkocht voor twee penningen? En niet een van hen is voor God vergeten. ⁷ Ja, zelfs de haren van uw hoofd zijn alle geteld^c. Weest niet bang; u gaat vele musjes te boven. ⁸ Ik nu zeg u: Ieder die Mij belijdt voor de mensen, die zal ook de Zoon des mensen belijden voor de engelen van God. ⁹ Maar wie Mij verloochent voor de mensen, zal verloochend^E worden voor de engelen

B 12:1 S.v. ‘begon Hij tot zijn discipelen te zeggen: Past u allereerst op’.

C 12:4 Of ‘vreest niet’; zo verder.

D 12:5 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

E 12:9 Dit is een versterkte vorm van het eerste woord ‘verloochent’ in dit vers.

12:1 ^a farizeeën
Mt 16:6; Mk 8:15.

12:2 ^b worden 8:17;
Mt 10:26; Mk 4:22.

12:7 ^c geteld 21:18;
Hd 27:34.

van God^d. ¹⁰ En ieder die een woord spreekt tegen de Zoon des mensen, het zal hem worden vergeven; maar wie tegen de Heilige Geest lastert, het zal hem niet worden vergeven^e. ¹¹ Wanneer zij u nu brengen voor de synagogen, de overheden en de machten, weest niet bezorgd hoe <of wat> u antwoorden of wat u zeggen moet; ¹² want de Heilige Geest zal u op dat ogenblik leren wat u behoort te zeggen^f.

Gelijkenis van de rijke dwaas

¹³ Iemand nu uit de menigte zei tot Hem: Meester, zeg mijn broer dat hij de erfenis met mij moet delen. ¹⁴ Hij echter zei tot hem: Mens, wie heeft Mij tot rechter of deler over u gesteld^g? ¹⁵ Hij nu zei tot hem: Let op en waakt voor alle hebzucht^h; want ook al heeft iemand overvloed, zijn leven behoort niet tot zijn bezittingen^F. ¹⁶ Hij nu sprak een gelijkenis tot hen en zei: Het land van een rijk mens bracht veel op; ¹⁷ en hij overlegde bij zichzelf en zei: Wat zal ik doen? want ik heb niets waarin ik mijn vruchten kan verzamelen. ¹⁸ En hij zei: Dit zal ik doen; ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen, en ik zal daar al mijn gewas en mijn goederen verzamelen; ¹⁹ en ik zal tot mijn ziel zeggen: Ziel, je hebt vele goederen liggen voor vele jaren; rust, eet, drink, wees vrolijk. ²⁰ God echter zei tot hem: Dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen, en wat u hebt bereid, voor wie zal het zijn? ²¹ Zo is hij die voor zichzelf schatten verzamelt en niet rijk is in Godⁱ.

F 12:15 Of 'want niet doordat iemand overvloed heeft, is zijn leven [beveiligd] door zijn bezittingen'.

12:9 ^d God 9:26.

12:10 ^e vergeven
Mt 12:32;
Mk 3:28,29.

12:12 ^f zeggen
21:12-15;
Mt 10:19,20;
Mk 13:11.

12:14 ^g gesteld
Ex 2:14; Hd 7:27.

12:15 ^h hebzucht
1 Tm 6:9,10.

12:21 ⁱ God Mt 6:20.

Bezorgdheid - Mt 6:25-34, 19-21

²² Hij nu zei tot zijn discipelen: Daarom zeg Ik u: weest niet bezorgd voor uw leven, wat u zult eten, ook niet voor uw lichaam, waarmee u zich zult kleden.

²³ Want het leven is meer dan het voedsel en het lichaam dan de kleding. ²⁴ Let op de raven: dat zij niet zaaien en niet maaien, die geen voorraadkamer en geen schuur hebben, en God voedt ze^j; hoe ver gaat u de vogels te boven^k! ²⁵ Wie van u echter kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte^G toevoegen? ²⁶ Als u dan zelfs het geringste niet kunt, wat bent u voor het overige bezorgd? ²⁷ Let op de lelies, hoe zij groeien; zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u: zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid^l was niet bekleed als één van deze. ²⁸ Als nu God het gras dat vandaag op [het] veld is en morgen in een oven wordt geworpen, zó bekleedt, hoeveel te meer u, kleingelovigen! ²⁹ En u, zoekt niet wat u eten of wat u drinken zult en weest niet ongerust. ³⁰ Want naar al deze dingen zoeken de volken van de wereld; maar uw Vader weet dat u deze dingen nodig hebt. ³¹ Zoek evenwel zijn koninkrijk, en deze dingen zullen u erbij gegeven worden. ³² Wees niet bang, kleine kudde, want het is het welbehagen van uw Vader u het koninkrijk te geven^m. ³³ Verkoop uw bezittingen en geeft aalmoezenⁿ. Maakt u beurzen die niet verouderen, een onuitputtelijke schat in de hemelen, waar geen dief bij komt en geen mot ze bederft; ³⁴ want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

12:24^j ze Ps 147:9.

12:24^k boven 12:7.

12:27^l heerlijkheid
1 Kn 10:4-7;
2 Kr 9:3-6.

12:32^m geven
22:29.

12:33ⁿ aalmoezen
18:22; Mt 19:21;
Mk 10:21.

^G 12:25 Zie Mt 6:27 nt.

Waakzame slaven - Mt 24:45-51

³⁵ Laten uw lendenen omgord^o en uw lampen brandend^p zijn, ³⁶ en weest u gelijk aan mensen die op hun heer wachten, wanneer hij terugkomt van de bruiloft, om als hij komt en klopt, hem terstond open te doen. ³⁷ Gelukkig die slaven die de heer, als hij komt, wakend zal vinden^q. Voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, hen zal doen aanliggen en zal naderkomen om hen te dienen^r. ³⁸ En als hij in de tweede of als hij in de derde nachtwaak komt en [hen] zó vindt, gelukkig zijn die [slaven]. ³⁹ Weet echter dit, dat als de heer des huizes had geweten op welk uur de dief kwam, hij <zou hebben gewaakt en> niet zou hebben toegelaten dat in zijn huis werd ingebroken. ⁴⁰ Weest ook u gereed, want op een uur dat u het niet vermoedt, komt de Zoon des mensen^s. ⁴¹ Petrus nu zei tot Hem: Heer, zegt U deze gelijkenis tot ons of ook tot allen? ⁴² En de Heer zei: Wie is dan de trouwe, de wijze rentmeester, die de heer over zijn huisbedienden zal stellen om op [de] juiste tijd <hun> rantsoen te geven? ⁴³ Gelukkig die slaaf, die zijn heer, als hij komt, zo bezig zal vinden. ⁴⁴ Waarlijk, Ik zeg u, dat hij hem over al zijn bezittingen zal stellen^t. ⁴⁵ Als die slaaf echter in zijn hart zegt: Mijn heer wacht^H met komen, en de knechten en de dienstmeisjes begint te slaan, en te eten en te drinken en dronken te worden, ⁴⁶ dan zal de heer van die slaaf komen op een dag dat hij het niet verwacht en op een uur dat hij niet weet, en zal hem in tweeën hakken en zijn lot bij [dat

12:35 ^o omgord
Ex 12:11;
1 Kn 18:46;
2 Kn 4:29; 9:1;
Jb 38:3; 40:2;
Sp 31:17; Jr 1:17;
Ef 6:14; 1 Pt 1:13.

12:35 ^p brandend
Mt 25:1,7.

12:37 ^q vinden
Mk 13:35-37.

12:37 ^r dienen
Jh 13:4.

12:40 ^s mensen
1 Th 5:2.

12:44 ^t stellen
Mt 25:21,23.

^H 12:45 Elders 'uitblijven' (vgl. Mt 24:48; 25:5).

van] de ontrouwen¹ stellen. ⁴⁷ Die slaaf nu, die de wil van zijn heer heeft gekend, en [zich] niet bereid en niet naar zijn wil gedaan heeft, zal met vele [slagen] worden geslagen; ⁴⁸ maar wie die niet gekend en dingen gedaan heeft die slagen waard zijn, zal met weinige worden geslagen. Ieder nu wie veel gegeven is, van hem zal veel worden geëist; en wie veel is toevertrouwd, van hem zal men des te meer vragen.

Jezus oorzaak van verdeeldheid - Mt 10:34-36

⁴⁹ Vuur ben Ik komen werpen op de aarde, en wat wil Ik, als het al ontstoken is¹? ⁵⁰ Ik moet echter met een doop worden gedoopt^u, en hoe benauwt het Mij, totdat het is volbracht. ⁵¹ Denkt u dat Ik gekomen ben om vrede te geven op de aarde^v? Nee, zeg Ik u, maar veel-
eer verdeeldheid. ⁵² Want van nu aan zullen er vijf in één huis verdeeld zijn; drie zullen tegen twee, en twee tegen drie verdeeld zijn: ⁵³ een vader tegen een zoon en een zoon tegen een vader, een moeder tegen haar dochter en een dochter tegen haar moeder, een schoonmoeder tegen haar schoondochter en een schoondochter tegen haar schoonmoeder^w.

Het onderkennen van de tijd - Mt 16:2v.

⁵⁴ Hij nu zei ook tot de menigten: Wanneer u <de> wolk ziet opkomen in [het] westen, zegt u terstond: Er komt regen; en zo gebeurt het. ⁵⁵ En wanneer [u] een zuidenwind [ziet] waaien, zegt u: Er zal hitte zijn; en

12:50 ^u gedoopt
Mk 10:38.

12:51 ^v aarde 2:14.

12:53 ^w schoonmoeder
Mi 7:6.

¹ 12:46 Of 'ongelovigen'.

^J 12:49 A.v. 'wat wil Ik graag dat het al ontstoken zou zijn!'

het gebeurt. ⁵⁶ Huichelaars, het aanzien van de aarde en de hemel weet u te onderkennen, maar waarom weet u deze tijd niet te onderkennen^K?

Houding tegenover de tegenpartij - Mt 5:25v.

⁵⁷ En waarom oordeelt u ook uit uzelf niet wat recht is? ⁵⁸ Want als u met uw tegenpartij naar [de] overheid gaat, doe dan onderweg moeite van hem af te komen, opdat hij u niet misschien voor de rechter sleept, en de rechter zal u aan de gerechtsdienaar overleveren en de gerechtsdienaar zal u in [de] gevangenis werpen. ⁵⁹ Ik zeg u: u zult daar geenszins uitkomen voordat u ook het laatste koperstukje betaalt.

^K 12:56A.l. 'waarom onderkent u ... niet?'

Lukas 13

Bekeren of omkomen

¹ Nu waren er in diezelfde tijd enigen bij Hem, die Hem berichtten over de Galileeërs wier bloed Pilatus met hun offers had vermengd. ² En [Jezus] antwoordde en zei tot hen: Denkt u dat deze Galileeërs groter zondaars waren dan alle [andere] Galileeërs, omdat zij dit hebben geleden^x? ³ Nee, zeg Ik u, maar als u zich niet bekeert, zult u allen evenzo omkomen. ⁴ Of die achttien op wie de toren in Silóam viel en hen doodde, denkt u dat zij schuldiger waren dan alle [andere] mensen die in Jeruzalem wonen? ⁵ Nee, zeg Ik u, maar als u zich niet bekeert, zult u allen op dezelfde wijze omkomen^y.

Gelijkenis van de onvruchtbare vijgenboom

⁶ Hij nu sprak deze gelijkenis: Iemand had een vijgenboom die in zijn wijngaard was geplant, en hij kwam om vrucht daaraan te zoeken en vond die niet^z. ⁷ Hij nu zei tot de wijngaardenier: Zie, drie jaar is het sinds ik vrucht kom zoeken aan deze vijgenboom, en ik vind die niet; hak hem <dus> om; waarom beslaat hij de grond nog zonder nut^L? ⁸ Hij echter antwoordde en zei tot hem: Heer, laat hem nog dit jaar [staan], totdat ik eromheen gegraven en mest gelegd heb; ⁹ en als hij dan in de toekomst vrucht voortbrengt ... maar zo niet, hak hem om.

13:2^x *geleden*
Jh 9:2.

13:5^y *omkomen*
Ps 7:13.

13:6^z *niet*
Mt 21:19; Mk 11:13.

^L 13:7 'Beslaan zonder nut' is één woord, dat normaal vertaald is met 'te niet doen'; zie Rm 3:31 nt.

Genezing van een kromgebogen vrouw

¹⁰ Hij nu leerde in één van de synagogen op de sabbat.
¹¹ En zie, er was een vrouw die achttien jaar een geest van ziekte had gehad, en zij was kromgebogen en kon zich in het geheel niet oprichten. ¹² Toen nu Jezus haar zag, riep Hij haar bij Zich en zei tot haar: Vrouw, u bent verlost van uw ziekte. ¹³ En Hij legde haar de handen op en onmiddellijk richtte zij zich op en zij verheerlijkte God. ¹⁴ De overste van de synagoge echter, die het zeer kwalijk nam dat Jezus op de sabbat genas^a, antwoordde en zei tot de menigte: Er zijn zes dagen waarop men moet werken; komt u dan op die [dagen] laten genezen en niet op de sabbatdag^b. ¹⁵ De Heer echter antwoordde hem en zei: Huichelaars, maakt niet ieder van u op de sabbat zijn os of ezel van de kribbe los, leidt hem weg en geeft hem te drinken^c? ¹⁶ Moest dan deze, die een dochter van Abraham is^d, die de satan, zie, achttien jaar had gebonden, niet van deze band worden losgemaakt op de sabbatdag? ¹⁷ En toen Hij dit zei, werden al zijn tegenstanders beschaamd, en de hele menigte verblijdde zich over al de heerlijke dingen die door Hem gebeurden.

Gelijkenis van mosterdzaad en zuurdeeg - Mt 13:31-33; Mk 4:30-32

¹⁸ Hij zei dan: Waaraan is het koninkrijk van God gelijk en waarmee zal Ik het vergelijken? ¹⁹ Het is gelijk aan een mosterdzaad, dat een mens nam en in zijn tuin zaaide; en het groeide op en werd tot een <grote> boom, en de vogels van de hemel nestelden in zijn takken^e.

13:14 ^a genas 6:7;
Mt 12:10;
Mk 3:2; Jh 5:16;
7:23; 9:14,16.

13:14 ^b sabbatdag
Ex 20:9-10;
Dt 5:13-14.

13:15 ^c drinken
14:5.

13:16 ^d is 19:9.

13:19 ^e takken
Ez 17:23; 31:6;
Dn 4:12,21.

²⁰ En Hij zei opnieuw: Waarmee zal Ik het koninkrijk van God vergelijken? ²¹ Het is gelijk aan zuurdeeg, dat een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel doorzuurd was.

De nauwe deur - Mt 7:13v., 21-23

²² En Hij reisde door steden en dorpen, terwijl Hij leerde en op reis was naar Jeruzalem. ²³ Iemand nu zei tot Hem: Heer, zijn het weinigen die behouden worden? ²⁴ Hij nu zei tot hen: Strijdt om in te gaan door de nauwe deur; want velen, zeg Ik u, zullen trachten in te gaan en het niet kunnen. ²⁵ Vanaf dat de heer des huizes is opgestaan en de deur heeft gesloten, zult u beginnen buiten te staan en op de deur te kloppen en te zeggen: Heer, doe ons open; en Hij zal antwoorden en tot u zeggen: Ik weet niet vanwaar u bent^f. ²⁶ Dan zult u beginnen te zeggen: Wij hebben in uw bijzijn gegeten en gedronken, en U hebt in onze straten geleerd.

²⁷ En Hij zal zeker tot u zeggen^M: Ik weet niet vanwaar u bent; gaat weg van Mij, alle werkers van ongerechtigheid^g. ²⁸ Daar zal het geweest zijn en het tandengeknars, wanneer u Abraham, Izaäk en Jakob zult zien en al de profeten in het koninkrijk van God, maar uzelf buitengeworpen. ²⁹ En er zullen er komen van oost en west, en van noord en zuid^h, en aanliggen in het koninkrijk van God^{ij}. ³⁰ En zie, er zijn laatsten die eersten zullen zijn; en er zijn eersten die laatsten zullen zijn^k.

13:25^f bent
Mt 25:10-12.

13:27^g ongerechtig-
heid Ps 6:9.

13:29^h zuid
Ps 107:3.

13:29ⁱ God
Mt 8:11-12.

13:29^j God 14:15.

13:30^k zijn
Mt 19:30; 20:16;
Mk 10:31.

^M13:27 Eig. 'Hij zal zeggende tot u zeggen' (waarschijnlijk Hebreeuws idioom); a.l. 'Hij zal zeggen: Ik zeg u'.

Weeklacht over Jeruzalem - Mt 23:37-39

³¹ Op hetzelfde uur kwamen er enige farizeeën, die tot Hem zeiden: Vertrek en ga weg van hier, want Herodes wil U doden. ³² En Hij zei tot hen: Gaat heen en zegt tot die vos: Zie, Ik drijf demonen uit en volbreng genezingen, vandaag en morgen, en op de derde [dag] kom Ik aan het einde^N. ³³ Ik moet evenwel vandaag en morgen en de volgende [dag] voortgaan, want het gaat niet aan, dat een profeet omkomt buiten Jeruzalem.

³⁴ Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en hen stenigt die tot haar zijn gezonden, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen bijeenverzamen, zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels, en u hebt niet gewild. ³⁵ Zie, uw huis wordt aan u overgelaten^I. <En> Ik zeg u: u zult Mij geenszins zien, totdat <[de tijd] komt dat u> zegt: ‘Gezegend Hij die komt in [de] naam van [de] Heer’^m.

13:35^I overgelaten
1 Kn 9:7-8; Jr 12:7;
22:5.

13:35^m Heer
Ps 118:26.

^N 13:32 Lett. ‘word Ik voleindigd’.

Lukas 14

Genezing van een waterzuchtige

¹ En het gebeurde, toen Hij op een sabbat in een huis van één van de oversten van <de> farizeeën was gekomen om brood te etenⁿ, dat zij op Hem letten. ² En zie, er stond een waterzuchtig mens voor Hem. ³ En Jezus antwoordde en zei tot de wetgeleerden en farizeeën aldus: Is het geoorloofd op de sabbat te genezen of niet^o? ⁴ Zij echter zwegen. En Hij greep hem vast, maakte hem gezond en liet hem gaan. ⁵ En Hij zei tot hen: Wie van u zal, als een zoon of een os in een put valt, hem er niet terstond uittrekken op een sabbatdag^p? ⁶ En zij waren niet in staat hiertegen iets in te brengen^q.

Gast en gastheer

⁷ Hij nu sprak tot de genodigden een gelijkenis, daar Hij merkte hoe zij de eerste plaatsen uitkozen^r, en zei tot hen: ⁸ Wanneer u door iemand op een bruiloft wordt genodigd, ga niet op de eerste plaats zitten, opdat er niet misschien één voornameer dan u door hem genodigd is⁹ en hij die u en hem heeft genodigd, komt en tot u zegt: Maak plaats voor deze; en dan zou u beginnen met schaamte de laatste plaats in te nemen. ¹⁰ Maar wanneer u wordt genodigd, ga dan op de laatste plaats aanliggen, opdat, wanneer hij komt die u heeft genodigd, hij tot u zegt: Vriend, kom hoger op. Dan zal het u een eer^o zijn tegenover allen die met u aanliggen^s. ¹¹ Want ieder die zichzelf verhoogt, zal worden vernederd; en die zichzelf vernedert, zal worden verhoogd^f.

^o 14:10 Elders 'heerlijkheid'.

14:1 ⁿ eten 11:37.

14:3 ^o niet 6:9.

14:5 ^p sabbatdag
13:15; Mt12:11.

14:6 ^q brengen
Mt 22:46.

14:7 ^r uitkozen
Mt 23:6.

14:10 ^s aanliggen
Sp 25:6-7.

14:11 ^f verhoogd
18:14; Mt 23:12.

¹² Hij nu zei ook tot degene die Hem had genodigd: Wanneer u een middag- of avondmaal aanricht, roep dan niet uw vrienden, uw broers, uw bloedverwanten of rijke burens, opdat niet misschien ook zij u terug nodig en het u vergolden wordt. ¹³ Maar wanneer u een maaltijd aanricht, nodig armen, verminkten, kreupelen en blinden; ¹⁴ en u zult gelukkig zijn, omdat zij u niet kunnen vergelden; want het zal u worden vergolden in de opstanding van de rechtvaardigen.

Gelijkenis van het grote avondmaal - Mt 22:1-10

¹⁵ Toen nu één van hen die mee aanlagen, deze dingen hoorde, zei hij tot Hem: Gelukkig hij die brood zal eten in het koninkrijk van God^u. ¹⁶ Hij echter zei tot hem: Een mens richtte een groot avondmaal aan en nodigde velen. ¹⁷ En hij zond zijn slaaf uit op het uur van het avondmaal om aan de genodigden te zeggen: Komt, want het is <alles> al gereed. ¹⁸ En allen begonnen zich eenparig te verontschuldigen. De eerste zei tot hem: Ik heb een akker gekocht en ik moet die noodzakelijk gaan bezien; ik verzoek u, houd mij voor verontschuldigd. ¹⁹ En een ander zei: Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga die proberen; ik verzoek u, houd mij voor verontschuldigd. ²⁰ En een ander zei: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen^v. ²¹ En de slaaf kwam terug en berichtte zijn heer deze dingen. Toen werd de heer des huizes toornig en zei tot zijn slaaf: Ga vlug naar buiten naar de straten en stegen van de stad en breng de armen, verminkten, blinden en kreupelen hier binnen. ²² En de slaaf zei: Heer, er is gebeurd wat u hebt bevolen en nog is er plaats. ²³ En de heer zei tot de slaaf: Ga naar buiten

14:15 ^u God 13:29.

14:20 ^v komen
1 Ko 7:33.

naar de wegen en heggen en dwing [ze] binnen te komen, opdat mijn huis vol wordt; ²⁴ want ik zeg u dat niemand van die mannen die genodigd waren, van mijn avondmaal zal proeven.

'Wie zijn kruis niet draagt ...' - Mt 10:37v.

²⁵ Vele menigten nu gingen met Hem mee; en Hij keerde Zich om en zei tot hen: ²⁶ Als iemand tot Mij komt en niet haat zijn vader, zijn moeder, zijn vrouw, zijn kinderen, zijn broers en zijn zusters^w, ja, zelfs ook zijn eigen leven^x, kan hij mijn discipel niet zijn. ²⁷ Wie zijn kruis niet draagt en achter Mij komt, kan mijn discipel niet zijn^y. ²⁸ Want wie van u, die een toren wil bouwen, gaat niet eerst de kosten zitten berekenen, of hij wel [genoeg] heeft om hem te voltooien? ²⁹ opdat niet misschien, wanneer hij een fundament heeft gelegd en hij niet in staat is het [werk] tot een einde te brengen, allen die het zien, hem beginnen te bespotten ³⁰ en zeggen: Deze mens begon te bouwen en was niet in staat het tot een einde te brengen. ³¹ Of welke koning, die tegen een andere koning ten oorlog gaat trekken, gaat niet eerst zitten beraadslagen of hij in staat is met tienduizend hem te ontmoeten die met twintigduizend tegen hem optrekt? ³² En zo niet, dan zendt hij, terwijl de ander nog veraf is, een gezantschap en vraagt om de vredesvoorwaarden. ³³ Zo kan dan ieder van u, die niet afscheid neemt van al zijn bezittingen, mijn discipel niet zijn.

Smakeloos zout - Mt 5:13; Mk 9:50

³⁴ Het zout dan is goed; als nu ook het zout smakeloos wordt, waarmee zal het smakelijk worden gemaakt?

14:26 ^w zusters
18:29; Dt 33:9;
Mt 10:37.

14:26 ^x leven
Jh 12:25.

14:27 ^y zijn 9:23;
Mt 10:38; 16:24;
Mk 8:34.

³⁵ Noch voor [het] land noch voor mest is het geschikt;
men werpt het weg. Wie oren heeft om te horen, laat
hij horen^z!

Lukas 15

Gelijkenis van het verloren schaap - Mt 18:12-14

¹ Al de tollenaars en de zondaars nu kwamen telkens naar Hem toe om Hem te horen. ² En de farizeeën en de schriftgeleerden mopperden en zeiden: Deze ontvangt zondaars en eet met hen^a. ³ Hij nu sprak tot hen deze gelijkenis en zei: ⁴ Welk mens onder u, die honderd schapen heeft en één daarvan verliest, laat niet de negenennegentig in de woestijn achter en gaat het verlorene na, totdat hij het vindt^b? ⁵ En als hij het vindt, legt hij het blij op zijn schoulers. ⁶ En wanneer hij thuis komt, roept hij zijn vrienden en burenen bijeen en zegt tot hen: Weest blij met mij, want ik heb mijn schaap gevonden dat verloren was. ⁷ Ik zeg u, dat er zo blijdschap in de hemel zal zijn over één zondaar die zich bekeert, meer dan over negenennegentig rechtvaardigen die geen bekering nodig hebben.

Gelijkenis van de verloren munt

⁸ Of welke vrouw steekt niet, als zij tien drachmen heeft en één drachme verliest, een lamp aan en veegt het huis en zoekt zorgvuldig, totdat zij die vindt? ⁹ En als zij die heeft gevonden, roept zij haar vriendinnen en buurvrouwen bijeen en zegt: Weest blij met mij, want ik heb de drachme gevonden die ik had verloren. ¹⁰ Zo, zeg Ik u, ontstaat er blijdschap voor de engelen van God over één zondaar die zich bekeert.

Gelijkenis van de verloren zoon

¹¹ Hij nu zei: Iemand had twee zonen. ¹² En de jongste van hen zei tot zijn vader: Vader, geef mij het deel van het bezit dat [mij] toekomt. En hij verdeelde het

15:2 ^a hen 5:30.

15:4 ^b vindt 19:10;
Ez 34:11,16.

vermogen onder hen. ¹³ En na niet vele dagen pakte de jongste zoon alles bijeen en ging op reis naar een verland en bracht daar zijn bezit door in een losbandig leven^c. ¹⁴ Toen hij nu alles had verteerd, kwam er een zware hongersnood in dat land en hij begon gebrek te lijden. ¹⁵ En hij ging heen en vervoegde zich bij één van de burgers van dat land, en die zond hem op zijn velden om varkens te weiden. ¹⁶ En hij begeerde zich te verzadigen^P met de peulenschillen^Q die de varkens aten, en niemand gaf ze hem. ¹⁷ Toen kwam hij tot zichzelf en zei: Hoeveel dagloners van mijn vader hebben overvloed aan broden, en ik verga hier van honger. ¹⁸ Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan en tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u^d, ¹⁹ ik ben niet meer waard uw zoon te heten; maak mij als één van uw dagloners. ²⁰ En hij stond op en ging naar zijn vader. Toen hij nu nog veraf was, zag zijn vader hem en werd met ontferming bewogen, en hij liep snel op hem toe, viel hem om de hals en kuste hem innig. ²¹ De zoon nu zei tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ik ben niet meer waard uw zoon te heten. ²² De vader echter zei tot zijn slaven: Haalt vlug het beste kleed tevoorschijn en trekt het hem aan, en doet een ring aan zijn hand en sandalen aan zijn voeten, ²³ en haalt het gemeste kalf, slacht het en laten wij eten en vrolijk zijn, ²⁴ want deze zoon van mij was dood en is weer levend geworden, hij was verloren en is gevonden^e.

^P 15:16 A.l. 'zijn buik te vullen'.

^Q 15:16 Nl. die van de Johannesbroodboom, in het oosten als veevoer gebruikt.

15:13 ^c *leven*
Sp 29:3.

15:18 ^d *u Ps 51:5.*

15:24 ^e *gevonden*
Ef 2:1,5; 5:14.

En zij begonnen vrolijk te zijn. ²⁵ Nu was zijn oudste zoon op [het] veld; en toen hij terugkeerde en het huis naderde, hoorde hij muziek en dans; ²⁶ en hij riep één van de knechten bij zich en vroeg wat dat kon zijn.

²⁷ Deze nu zei tot hem: Uw broer is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond heeft teruggekregen. ²⁸ Hij echter werd toornig en wilde niet naar binnen gaan. Zijn vader nu ging naar buiten en spoorde hem aan. ²⁹ Hij antwoordde echter en zei tot zijn vader: Zie, zoveel jaren dien ^R ik u en nooit heb ik uw gebod overtreden, en mij hebt u nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn. ³⁰ Nu echter die zoon van u gekomen is, die uw vermogen met hoeren heeft opgemaakt, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht. ³¹ Hij echter zei tot hem: Kind, jij bent altijd bij mij en al het mijne is het jouwe. ³² Wij nu moesten vrolijk en blij zijn, want deze broer van jou was dood en is levend geworden, en hij was verloren en is gevonden.

Lukas 16

Gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester

¹ Hij nu zei ook tot zijn discipelen: Er was een rijk mens die een rentmeester had; en deze werd bij hem aangeklaagd, dat hij zijn bezittingen verkwistte. ² En hij riep hem en zei tot hem: Wat is dit dat ik van u hoor? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u kunt niet langer rentmeester zijn. ³ De rentmeester nu zei bij zichzelf: Wat moet ik doen? Want mijn heer neemt het rentmeesterschap van mij af. Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij. ⁴ Ik weet wat ik moet doen, opdat, wanneer ik uit het rentmeesterschap ben ontzet, zij mij in hun huizen opnemen. ⁵ En hij riep elk van de schuldenaars van zijn heer afzonderlijk bij zich en zei tot de eerste: Hoeveel bent u mijn heer schuldig? ⁶ En hij zei: Honderd vat olie. Hij nu zei tot hem: Neem uw schuldbekentenis, ga vlug zitten en schrijf vijftig. ⁷ Daarna zei hij tot een ander: En u, hoeveel bent u schuldig? Hij nu zei: Honderd mud tarwe. Hij zei tot hem: Neem uw schuldbekentenis en schrijf tachtig. ⁸ En de heer prees de onrechtvaardige rentmeester, omdat hij met overleg had gehandeld; want de zonen van deze eeuw zijn verstandiger ten aanzien van hun eigen geslacht dan de zonen van het licht^f. ⁹ En Ik zeg u: maakt u vrienden met de onrechtvaardige Mammon^S, opdat, wanneer die [u] ontvalt, men u ontvangt in de eeuwige tenten. ¹⁰ Wie trouw is in [het] minste, is ook in veel trouw; en wie

^S 16:9 Een Aramees woord voor ‘rijkdom, geld’; hier als persoon voorgesteld.

16:8^f licht Ef 5:8;
1 Th 5:5.

in [het] minste onrechtvaardig is, is ook in veel onrechtvaardig. ¹¹ Als u dan in de onrechtvaardige Mammon niet trouw bent geweest, wie zal u het ware vertrouwen? ¹² En als u in dat van een ander niet trouw bent geweest, wie zal u het uwe geven^g? ¹³ Geen huisknecht kan twee heren dienen^T, want hij zal óf de één haten en de ander liefhebben, óf zich aan de één hechten en de ander verachten. U kunt niet God dienen en Mammon^h.

Tegen de farizeeën - Mt 11:12v.

¹⁴ Dit alles nu hoorden <ook> de farizeeën, die geldzuchtig warenⁱ, en zij beschimpten Hem. ¹⁵ En Hij zei tot hen: U bent het die u rechtvaardig voordoet voor de mensen^j, maar God kent uw harten^k; want wat hoog is bij mensen, is een gruwel voor God. ¹⁶ De wet en de profeten zijn tot op Johannes; sindsdien wordt het evangelie van het koninkrijk van God verkondigd en ieder dringt er met geweld binnen^l. ¹⁷ Nu is het gemakkelijker dat de hemel en de aarde voorbijgaan, dan dat één tittel van de wet vervalt^m. ¹⁸ Ieder die zijn vrouw verstoot en met een andere trouwt, pleegt overspel; en wie met een door [haar] man verstitene trouwt, pleegt overspelⁿ.

De rijke man en de arme Lazarus

¹⁹ Nu was er een rijk mens, en hij ging gekleed in purper en fijn linnen en vierde elke dag schitterend feest^U.
²⁰ Nu lag er ook een arme, genaamd Lazarus, aan zijn

16:12 ^g geven 19:17-26; Mt 25:20-30; 1 Tm 6:17-19.

16:13 ^h Mammon Mt 6:24.

16:14 ⁱ waren 1 Tm 6:10.

16:15 ^j mensen 18:9-12; Mt 23:38.

16:15 ^k harten Sp 24:12 LXX.

16:16 ^l binnen Mt 11:12,13.

16:17 ^m vervalt Mt 5:18.

16:18 ⁿ overspel Mt 5:32; 19:9; Mk 10:11,12; 1 Ko 7:10,11.

^T 16:13 D.i. 'als slaaf dienen'.

^U 16:19 'Feestvieren' is in 12:19; 15:23v., 29 'vrolijk zijn'.

voorpoort, vol zweren, ²¹ begerig zich te verzadigen met wat van de tafel van de rijke viel^o; maar zelfs de honden kwamen zijn zweren likken. ²² Het gebeurde nu dat de arme stierf en door de engelen werd gedragen in de schoot van Abraham. ²³ De rijke nu stierf ook en werd begraven. En toen hij in de hades^v zijn ogen opsloeg, terwijl hij in pijnen verkeerde, zag hij Abraham uit de verte, en Lazarus in zijn schoot. ²⁴ En hij riep de woorden: Vader Abraham, erbarm u over mij en zend Lazarus om de top van zijn vinger in water te dopen en mijn tong te verkoelen, want ik lijd smart in deze vlam. ²⁵ Abraham echter zei: Kind, bedenkt dat u het^w goede hebt ontvangen in uw leven, en Lazarus evenzo het kwade; en nu wordt hij hier vertroost, maar u lijdt smart. ²⁶ En bij dat alles is er tussen ons en u een grote kloof gevestigd, zodat zij die van hier naar u willen overgaan, niet kunnen, en zij vandaar niet naar ons kunnen overkomen. ²⁷ Hij echter zei: Ik bid u dan, vader, dat u hem zendt naar het huis van mijn vader, want ik heb vijf broers, ²⁸ opdat hij ernstig tot hen kan getuigen, zodat ook zij niet komen in deze plaats van pijn. ²⁹ Abraham echter zei: Zij hebben Mozes en de profeten; laten zij naar hen luisteren. ³⁰ Hij echter zei: Nee, vader Abraham, maar als iemand van [de] doden naar hen toe gaat, zullen zij zich bekeren. ³¹ Hij echter zei tot hem: Als zij naar Mozes en de profeten niet luisteren, zullen zij, ook al stond iemand uit [de] doden op, zich niet laten overtuigen.

^v 16:23 Zie Mt 11:23 nt.

^w 16:25 Eig. 'uw'.

16:21 ^o viel 15:16;
Mt 15:27; Mk 7:28.

Lukas 17

Vermaningen - Mt 18:6v.; Mk 9:42

¹ Hij nu zei tot zijn discipelen: Het is onmogelijk dat er geen aanleidingen tot vallen komen; wee echter hem door wie zij komen. ² Het zou hem meer baten als een molensteen^x om zijn hals gedaan en hij in de zee geworpen was, dan dat hij één van deze kleinen een aanleiding tot vallen zou zijn. ³ Past op uzelf. Als uw broeder zondigt, bestraf hem; en als hij berouw heeft, vergeef hem^p. ⁴ En als hij zevenmaal per dag tegen u zondigt en zevenmaal tot u terugkeert en zegt: Ik heb berouw, zult u hem vergeven.

⁵ En de apostelen zeiden tot de Heer: Geef ons meer geloof^q. ⁶ De Heer echter zei: Als u een geloof hebt als een mosterdzaad, zou u tot <deze> moerbeiboom zeggen: Word ontworteld en in de zee geplant; en hij zou u gehoorzamen^r. ⁷ En wie van u, die een slaaf heeft die ploegt of [het vee] hoedt, zal bij zijn thuiskomst van het veld tot hem zeggen: Kom terstond hier^y en lig aan? ⁸ Maar zal hij niet tot hem zeggen: Maak mijn maaltijd klaar, en omgord je en bedien mij, totdat ik heb gegeten en gedronken; en daarna kun jij eten en drinken? ⁹ Dankt hij soms de slaaf, omdat hij heeft gedaan wat was bevolen? <Ik meen van niet.> ¹⁰ Zo ook u, wanneer u alles hebt gedaan wat u is bevolen, zegt dan: Wij zijn nutteloze slaven; wat wij behoorden te doen, hebben wij gedaan.

17:3^p hem
Mt 18:15.

17:5^q geloof
Mk 9:24.

17:6^r gehoorzamen
Mt 17:20; 21:21.

^x 17:2 Zie Mt 18:6 nt.

^y 17:7 Of 'terstond tot hem zeggen: Kom hier'.

Reiniging van tien melaatsen

¹¹ En het gebeurde toen Hij naar Jeruzalem reisde^s, dat hij midden door Samaria en Galiléa ging^f. ¹² En toen Hij in een dorp kwam, ontmoetten <Hem> tien melaatse mannen, die op een afstand bleven staan^u; ¹³ en zij verhieven hun stem en zeiden: Jezus, Meester, erbarm U over ons^v! ¹⁴ En toen Hij hen zag, zei Hij tot hen: Gaat heen, toont u aan de priesters^w. En het gebeurde terwijl zij heengingen, dat zij werden gereinigd. ¹⁵ Eén van hen nu, toen hij zag dat hij gezond was geworden, keerde terug, terwijl hij met luider stem God verheerlijkte. ¹⁶ En hij viel op [zijn] gezicht aan zijn voeten en dankte Hem; en deze was een Samaritaan. ¹⁷ Jezus nu antwoordde en zei: Zijn niet de tien gereinigd? Waar zijn echter de negen? ¹⁸ Zijn er niet gevonden die terugkeerden om God heerlijkheid te geven dan deze vreemdeling? ¹⁹ En Hij zei tot hem: Sta op en ga heen; uw geloof heeft u behouden^x.

De komst van het koninkrijk - Mt 24:23-28, 37-41

²⁰ Toen Hem nu gevraagd werd door de farizeeën: Wanneer komt het koninkrijk van God? antwoordde Hij hun en zei: Het koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze^y; ²¹ en men zal ook niet zeggen: Zie, hier, of: daar. Want zie, het koninkrijk van God is midden onder u. ²² Hij nu zei tot de discipelen: Er zullen dagen komen, dat u zult begeren één van de dagen van de Zoon des mensen te zien, en u zult die niet zien.

²³ En men zal tot u zeggen: Zie, hier, <of:> Zie, daar. Gaat er niet heen en volgt niet^z. ²⁴ Want zoals de bliksem bliksemt, die van het [ene einde] onder de hemel

17:11 ^s reisde 9:51;
13:22.

17:11 ^f ging 9:52;
Jh 4:4.

17:12 ^u staan
Lv 13:46.

17:13 ^v ons 18:38;
Mt 9:27; 15:22.

17:14 ^w priesters
5:14; Lv 14:2-3.

17:19 ^x behouden
7:50; 18:42.

17:20 ^y wijze
Jh 18:36.

17:23 ^z niet 21:8;
Mk 13:21.

tot het [andere einde] onder [de] hemel weerlicht, zo zal de Zoon des mensen zijn <in zijn dag>. ²⁵ Eerst echter moet Hij veel lijden en verworpen worden door dit geslacht^a. ²⁶ En zoals het is gebeurd in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen: ²⁷ zij aten, zij dronken, zij trouwden, zij huwelijkten uit, tot op de dag dat Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en hen allen verdelgde^b. ²⁸ Evenzo, zoals het gebeurde in de dagen van Lot: zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden; ²⁹ op de dag echter dat Lot uit Sodom ging, regende het vuur en zwavel van [de] hemel en verdelgde hen allen^c. ³⁰ Op dezelfde wijze zal het zijn op de dag dat de Zoon des mensen wordt geopenbaard. ³¹ Wie op die dag op het dak zal zijn en zijn huisraad in huis, laat hij niet naar beneden gaan om het op te halen; laat hij die op het veld is, evenmin terugkeren naar wat achter hem ligt^d. ³² Denkt aan de vrouw van Lot^e. ³³ Wie zijn leven tracht te behouden, zal het verliezen; en wie het zal verliezen, zal het behouden^{z,f}. ³⁴ Ik zeg u: in die nacht zullen er twee op één bed zijn, de één zal meegenomen en de ander achtergelaten worden. ³⁵ Twee [vrouwen] zullen samen malen, de één zal meegenomen en de ander achtergelaten worden. ³⁶ <Twee op het veld, één zal meegenomen en de ander achtergelaten worden.> ³⁷ En zij antwoordden en zeiden tot Hem: Waar, Heer? Hij nu zei tot hen: Waar het lichaam is, daar zullen ook de gieren zich verzamelen^g.

17:25 ^a *geslacht*
9:22; 18:32-33;
Mt 16:21; 17:22-23;
20:18-19; Mk 8:31;
9:31; 10:33-34.

17:27 ^b *verdelgde*
Gn 6:5-7:24.

17:29 ^c *allen*
Gn 19:1-29.

17:31 ^d *ligt*
Mt 24:17-18;
Mk 13:15-16.

17:32 ^e *Lot*
Gn 19:17,26.

17:33 ^f *behouden*
9:24; Mt 10:39;
16:25; Mk 8:35;
Jh 12:25.

17:37 ^g *verzamelen*
Jb 39:33.

^z 17:33 Lett. 'in het leven behouden', als in Hd 7:19 en 1 Tm 6:13.

Lukas 18

Gelijkenis van de onrechtvaardige rechter

¹ Hij nu sprak ook een gelijkenis tot hen, met het oog daarop dat zij altijd moesten bidden^h en niet moede-loos worden,² en zei: Er was in een stad een rechter die God niet vreesde en geen mens ontzag.³ Nu was er in die stad een weduwe die naar hem toe kwam en zei: Verschaf mij recht tegenover mijn tegenpartij.⁴ En hij wilde een tijdlang niet. Daarna echter zei hij bij zichzelf: Hoewel ik God niet vrees en geen mens ontzie, zal ik,⁵ omdat deze weduwe mij lastig valt, haar recht verschaffen, opdat zij mij niet uiteindelijk in het gezicht komt slaanⁱ.⁶ De Heer nu zei: Hoort wat de onrechtvaardige rechter zegt.⁷ Zal God dan zijn uitverkorenen geenszins recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen lang wachten^A?⁸ Ik zeg u, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen. Als evenwel de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het ge-loof vinden op de aarde?

Gelijkenis van de farizeeër en de tollenaar

⁹ Hij nu zei ook tot sommigen die van zichzelf ver-trouwden dat zij rechtvaardig waren en de overigen verachtten, deze gelijkenis:¹⁰ Twee mensen gingen op naar de tempel om te bidden, de één een farizeeër en de ander een tollenaar.¹¹ De farizeeër ging [daar] staan en bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U, dat ik niet ben zoals de overige mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook als deze tollenaar.¹² Ik vast

^A 18:7 A.v. 'roepen? Hij zal zelfs lankmoedig jegens hen zijn'.

18:1 ^h bidden
Rm 12:12; Ko 4:2;
1 Th 5:17.

18:5 ⁱ slaan 11:7-8.

tweemaal in de week, ik geef tienden van al mijn inkomsten^j. ¹³ De tollenaar echter bleef op een afstand staan en wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg zich op de borst^k en zei: O God, wees mij, de zondaar, genadig^l! ¹⁴ Ik zeg u: deze ging gerechtvaardigd terug naar zijn huis, in tegenstelling met de ander; want ieder die zichzelf verhoogt, zal worden vernederd, maar wie zichzelf vernedert, zal worden verhoogd^m.

*'Laat de kinderen bij Mij komen' - Mt 19:13-15;
Mk 10:13-16*

¹⁵ Zij nu brachten ook de kleine kinderen bij Hem, opdat Hij hen zou aanraken; toen de discipelen dit echter zagen, bestrafden zij hen. ¹⁶ Jezus echter riep hen bij Zich en zei: Laat de kinderen bij Mij komen en verhindert ze niet, want van de zodanigen is het koninkrijk van God. ¹⁷ Voorwaar, Ik zeg u: wie het koninkrijk van God niet ontvangt als een kind, zal er geenszins binnengaanⁿ.

De rijke overste - Mt 19:16-30; Mk 10:17-31

¹⁸ En een overste vroeg Hem aldus: Goede Meester, wat moet ik doen om eeuwig leven te beërven^o? ¹⁹ Jezus echter zei tot hem: Wat noemt u Mij goed? Niemand is goed dan Eén: God. ²⁰ De geboden kent u: U zult geen overspel plegen, u zult niet doden, u zult niet stelen, u zult niet vals getuigen, eer uw vader en uw moeder^p. ²¹ Hij nu zei: Dit alles heb ik onderhouden, van mijn jeugd af. ²² Toen nu Jezus dit hoorde, zei Hij tot hem: Nog één ding komt u tekort: verkoop alles wat u hebt en verdeel het onder [de] armen, en u zult

18:12^j inkomsten
Gn 14:20;
Mt 23:23.

18:13^k borst 23:48.

18:13^l genadig
Ps 51:2.

18:14^m verhoogd
14:11; Mt 23:12.

18:17ⁿ binnengaan
Mt 18:3.

18:18° beërven
10:15.

18:20^p moeder
Ex 20:12-16;
Dt 5:16-20.

een schat hebben in <de> hemelen^q, en kom, volg Mij.
²³ Toen hij echter dit hoorde, werd hij zeer bedroefd, want hij was zeer rijk. ²⁴ Toen nu Jezus hem <zeer bedroefd> zag <worden>, zei Hij: Hoe moeilijk gaan zij die vermogen hebben, het koninkrijk van God binnen. ²⁵ Want het is gemakkelijker dat een kameel door [het] oog van een naald binnengaat, dan dat een rijke het koninkrijk van God binnengaat. ²⁶ Zij nu die dit hoorden, zeiden: Wie kan dan behouden worden? ²⁷ Hij echter zei: De dingen die onmogelijk zijn bij mensen, zijn mogelijk bij God. ²⁸ Petrus nu zei: Zie, wij hebben het onze verlaten en zijn U gevolgd. ²⁹ Hij nu zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, dat er niemand is die [zijn] huis, vrouw, broers, ouders of kinderen heeft verlaten ter wille van het koninkrijk van God, ³⁰ die niet veelvoudig ontvangt in deze tijd, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven.

*Derde aankondiging van lijden, dood en opstanding -
Mt 20:17-19; Mk 10:32-34*

³¹ Hij nu nam de twaalf tot Zich en zei tot hen: Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en alles wat door de profeten is geschreven^r, zal aan de Zoon des mensen worden volbracht. ³² Want Hij zal aan de volken overgeleverd worden en bespot, mishandeld en bespuwd worden; ³³ en zij zullen Hem geselen en doden; en op de derde dag zal Hij opstaan^s. ³⁴ En zij beseften niets hiervan en dit woord was voor hen verborgen en zij begrepen niet wat gezegd werd^f.

18:22 ^q hemelen
Mt 6:20.

18:31 ^r geschreven
24:25-27,44.

18:33 ^s opstaan
9:22,44.

18:34 ^f werd
Mk 9:32.

*Genezing van een blinde bedelaar bij Jericho -
Mt 20:29-34; Mk 10:46-52*

³⁵ Het gebeurde nu, toen Hij Jericho naderde, dat een blinde langs de weg zat te bedelen. ³⁶ Toen hij nu een menigte hoorde voorbijgaan, vroeg hij wat dit was. ³⁷ Zij nu vertelden hem dat Jezus de Nazoreeër voorbijging. ³⁸ En hij riep de woorden: Jezus, Zoon van David, erbarm U over mij^u! ³⁹ En zij die vooraan liepen, waarschuwden hem dat hij zou zwijgen; hij riep echter des te meer: Zoon van David, erbarm U over mij! ⁴⁰ Jezus nu bleef staan en beval dat hij bij Hem zou worden gebracht. Toen hij nu was genaderd, ⁴¹ vroeg Hij hem: Wat wilt u dat Ik u doe^v? Hij nu zei: Heer, dat ik weer kan zien. ⁴² En Jezus zei tot hem: Zie weer! Uw geloof heeft u behouden^w. ⁴³ En onmiddellijk kon hij weer zien en hij volgde Hem, terwijl hij God verheerlijkte. En al het volk zag dit en bracht lof aan God.

18:38 ^u mij 17:13;
Mt 9:27; 15:22.

18:41 ^v doe
Mk 10:36.

18:42 ^w behouden
7:50; 17:19.

Lukas 19

Zacheüs

¹ En Hij kwam Jericho binnen en ging erdoor. ² En zie, er was een man, genaamd Zacheüs; en hij was een oppertollenaar en was rijk. ³ En hij trachtte Jezus te zien, Wie Hij wel was, en hij kon het niet vanwege de menigte, omdat hij klein van gestalte was. ⁴ En hij liep snel vooruit en klom in een moerbeivijgenboom om Hem te zien; want Hij zou daar langs komen. ⁵ En toen Jezus bij die plaats kwam, keek Hij naar boven en zei tot hem: Zacheüs, kom vlug naar beneden, want vandaag moet Ik in uw huis verblijven. ⁶ En hij kwam vlug naar beneden en ontving Hem met blijdschap. ⁷ En allen die het zagen, mopperden en zeiden: Bij een zondig man is Hij naar binnen gegaan om er zijn in-trek te nemen^x. ⁸ Zacheüs echter ging staan en zei tot de Heer: Zie, de helft van mijn bezittingen, Heer, geef ik aan de armen; en als ik iemand iets heb afgeperst, vergoed ik dat vierdubbel^y. ⁹ Jezus nu zei tot hem: Vandaag is aan dit huis behoudenis ten deel gevallen, omdat ook deze een zoon van Abraham is^z. ¹⁰ Want de Zoon des mensen is gekomen om het verlorene te zoeken en te behouden^a.

Gelijkenis van de tien ponden - Mt 25:14-30

¹¹ Toen zij nu dit hoorden, sprak Hij bovendien een gelijkenis uit, omdat Hij dicht bij Jeruzalem was en zij meenden dat het koninkrijk van God onmiddellijk openbaar zou worden. ¹² Hij zei dan: Een man van hoge geboorte reisde naar een ver land^b om voor zich een koninkrijk te ontvangen en terug te keren. ¹³ Hij nu riep zijn tien slaven en gaf hun tien ponden en zei tot hen: Doet

19:7^x nemen
5:30; 15:2.

19:8^y vierdubbel
Ex 22:1.

19:9^z is 13:16.

19:10^a behouden
15:4,6,9; Ez 34:16.

19:12^b land
Mk 13:34.

zaken totdat ik kom. ¹⁴ Zijn burgers echter haatten hem en zonden hem een gezantschap achterna om te zeggen: Wij willen niet dat deze over ons regeert. ¹⁵ En het gebeurde toen hij terugkwam, nadat hij het koninkrijk had ontvangen, dat hij zei dat die slaven aan wie hij het geld had gegeven, bij hem geroepen moesten worden, om te weten wat zij aan de zaken hadden verdiend. ¹⁶ De eerste nu verscheen en zei: Heer, uw pond heeft tien ponden opgebracht. ¹⁷ En hij zei tot hem: Goed zo, goede slaaf; omdat je in [het] geringste trouw bent geweest, heb gezag over tien steden^c. ¹⁸ En de tweede kwam en zei: Uw pond, heer, heeft vijf ponden opgeleverd. ¹⁹ Hij nu zei ook tot deze: En jij, wees [heer] over vijf steden. ²⁰ En de volgende kwam en zei: Heer, kijk, uw pond, dat ik in een zweetdoek had weggelegd; ²¹ want ik was bang voor u, omdat u een streng mens bent; u neemt weg wat u niet neergelegd en u maait wat u niet gezaaid hebt. ²² Hij zei tot hem: Uit je eigen mond zal ik je oordelen, boze slaaf. Je wist dat ik een streng mens ben, die wegneem wat ik niet neergelegd en maai wat ik niet gezaaid heb. ²³ Waarom heb je mijn geld dan niet aan een bank^B gegeven? Dan zou ik het bij mijn komst met rente hebben gevraagd. ²⁴ En hij zei tot hen die daarbij stonden: Neemt het pond van hem af en geeft het aan hem die de tien ponden heeft. ²⁵ <En zij zeiden tot hem: Heer, hij heeft [al] tien ponden.> ²⁶ Ik zeg u, dat aan ieder die heeft, zal worden gegeven; van hem echter die niet heeft, zal ook

^B 19:23 Lett. ‘tafel’, d.i. de tafel van de wisselaar (vgl. Mt 21:12) en de bankier (het woord ‘bankier’ in Mt 25:27 is ook van ‘tafel’ afgeleid).

19:17 ^c steden
16:10.

wat hij heeft worden afgenomen^d.²⁷ Die vijanden van mij evenwel, die niet wilden dat ik over hen regeerde, brengt ze hier en slacht ze in mijn bijzijn af.

*Intocht in Jeruzalem - Mt 21:1-11; Mk 11:1-11;
Jh 12:12-19*

²⁸ En toen Hij dit gezegd had, ging Hij [hun] voor om op te gaan naar Jeruzalem. ²⁹ En het gebeurde toen Hij Bethfagé en Bethanië naderde bij de berg, Olijfberg geheten, dat Hij twee van zijn discipelen uitzond ³⁰ en zei: Gaat naar het tegenovergelegen dorp, waar u als u erin gaat, een veulen vastgebonden zult vinden, waarop geen mens ooit heeft gezeten; en maakt het los en brengt het. ³¹ En als iemand u vraagt: Waarom maakt u het los? – dan moet u aldus zeggen: De Heer heeft het nodig. ³² En zij die waren uitgezonden, gingen weg en vonden het zoals Hij hun had gezegd^e. ³³ Toen zij nu het veulen losmaakten, zeiden de eigenaars ervan tot hen: Waarom maakt u het veulen los? ³⁴ Zij nu zeiden: De Heer heeft het nodig. ³⁵ En zij brachten het naar Jezus, en na hun kleren op het veulen geworpen te hebben, zetten zij Jezus daarop. ³⁶ Terwijl Hij nu voortging, spreidden zij hun kleren uit op de weg^f.

³⁷ Toen Hij nu de helling van de Olijfberg al naderde, begon de hele massa van de discipelen met blijdschap God te prijzen met luider stem voor alle krachtige daden die zij hadden gezien, ³⁸ en zeiden: Gezegend Hij die komt, de koning^c, in [de] naam van [de] Heer^g! In

19:26^d *afgenomen*
8:18; Mt 13:12;
Mk 4:25.

19:32^e *gezegd*
22:13.

19:36^f *weg*
2 Kn 9:13.

19:38^g *Heer*
Ps 118:26.

^c 19:38 V.l. ‘komt als koning’.

[de] hemel vrede en heerlijkheid in [de] hoogste [hemelen]^h. ³⁹ En sommigen van de farizeeën uit de menigte zeiden tot Hem: Meester, bestraf uw discipelen! ⁴⁰ En Hij antwoordde en zei: Ik zeg u, als dezen zwijgen, zullen de stenen roepen. ⁴¹ En toen Hij naderde en de stad zag, weende Hijⁱ over haar ⁴² en zei: Och, mocht op deze <uw> dag ook u erkennen wat tot <uw> vrede [dient]. Nu is het echter verborgen voor uw ogen^j. ⁴³ Want er zullen dagen over u komen dat uw vijanden een wal rondom u zullen opwerpen ⁴⁴ en u zullen omsingelen en u van alle zijden benauwen; en zij zullen u met de grond gelijkmaken met uw kinderen in u; en zij zullen in u geen steen op [de andere] steen laten^k, aangezien u de tijd waarin naar u werd omgezien^l, niet hebt erkend.

Tempelreiniging - Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jh 2:13-22

⁴⁵ En Hij ging de tempel binnen en begon hen die [daar] verkochten uit te drijven ⁴⁶ en zei tot hen: Er staat geschreven: ‘En mijn huis zal een huis van gebed zijn’^m; u hebt er echter een roversholⁿ van gemaakt. ⁴⁷ En Hij leerde dagelijks in de tempel^o. De overpriesters nu en de schriftgeleerden en de voornaamsten van het volk trachtten Hem om te brengen. ⁴⁸ En zij vonden niet wat zij moesten doen, want al het volk hing aan zijn lippen als het Hem hoorde^p.

19:38 ^h hemelen
2:14.

19:41 ⁱ Hij Jh 11:35.

19:42 ^j ogen 8:10;
Js 6:9; Mt 13:14;
Mk 4:12; Hd 28:26;
Rm 11:8,10.

19:44 ^k laten 21:6;
Mt 24:2; Mk 13:2.

19:44 ^l omgezien
1:68.

19:46 ^m zijn Js 56:7.

19:46 ⁿ rovershol
Jr 7:11.

19:47 ^o tempel
21:37; 22:53;
Jh 18:20.

19:48 ^p hoorde
20:19; 22:2;
Mt 21:46;
Mk 11:18; 12:12;
14:1,2.

Lukas 20

Vraag over het gezag van Jezus - Mt 21:23-27;

Mk 11:27-33

¹ En het gebeurde op één van de dagen toen Hij het volk in de tempel leerde en het evangelie verkondigde, dat de overpriesters en de schriftgeleerden met de oudsten daarbij kwamen staan ² en aldus tot Hem spraken: Zeg ons, op welk gezag doet U deze dingen? Of wie is het die U dit gezag heeft gegeven? ³ Hij nu antwoordde en zei tot hen: Ik zal u ook één ding vragen; zegt Mij dan: ⁴ Was de doop van Johannes^q uit [de] hemel of uit mensen? ⁵ Zij overlegden echter onder elkaar en zeiden: Als wij zeggen: Uit [de] hemel, zal Hij zeggen: Waarom hebt u hem niet geloofd^r? ⁶ Als wij echter zeggen: Uit mensen, dan zal al het volk ons stening, want het is ervan overtuigd dat Johannes een profeet was. ⁷ En zij antwoordden dat zij niet wisten vanwaar. ⁸ En Jezus zei tot hen: Dan zeg Ik u ook niet op welk gezag Ik deze dingen doe.

Gelijkenis van de onrechtvaardige landlieden -

Mt 21:33-46; Mk 12:1-12

⁹ Hij nu begon tot het volk deze gelijkenis te spreken: Iemand plantte een wijngaard^s en verhuurde hem aan landlieden en ging voor geruime tijd buitenslands.

¹⁰ En op [de] bestemde tijd zond hij een slaaf naar de landlieden, opdat zij hem van de vrucht van de wijngaard gaven. De landlieden echter sloegen hem en zonden hem met lege handen weg. ¹¹ En hij zond nog een andere slaaf; ook die echter sloegen zij en deden hem oneer aan en zonden hem met lege handen weg.

¹² En hij zond nog een derde; ook die echter

*20:4^q Johannes
3:3,16; Mt 3:6,11;
Mk 1:4,5,8;
Jh 1:25,26;
Hd 1:22; 10:37;
13:24; 18:25;
19:3,4.*

*20:5^r geloofd
Mt 21:32.*

*20:9^s wijngaard
Js 5:1.*

verwonden zij en wierpen hem eruit^f. ¹³ De heer van de wijngaard nu zei: Wat zal ik doen? Ik zal mijn geliefde zoon zenden; wellicht zullen zij die ontzien.

¹⁴ Toen de landlieden echter hem zagen, overlegden zij onder elkaar en zeiden: Deze is de erfgenaam; laten wij hem doden, opdat de erfenis van ons wordt. ¹⁵ En zij wierpen hem buiten de wijngaard en doodden hem. Wat zal dan de heer van de wijngaard met hen doen?

¹⁶ Hij zal komen en deze landlieden ombrengen en de wijngaard aan anderen geven. Toen zij nu dit hoorden, zeiden zij: Dat nooit! ¹⁷ Hij zag hen echter aan en zei: Wat betekent dan dit, dat geschreven staat: ‘[De] steen die de bouwlieden hebben verworpen, die is geworden tot een hoeksteen’^{Dw}? ¹⁸ Ieder die op die steen valt, zal verbrijzeld worden; en op wie hij valt, die zal hij verpletteren. ¹⁹ En de schriftgeleerden en de overpriesters trachtten op datzelfde ogenblik de handen aan Hem te slaan; en zij waren bang voor het volk^v, want zij wisten dat Hij met het oog op hen deze gelijkenis had gesproken.

*Vraag over de keizerlijke belasting - Mt 22:15-22;
Mk 12:13-17*

²⁰ En om [op Hem] te letten zonden zij spionnen uit, die zich voordeden alsof zij rechtvaardig waren, om Hem op een woord te vatten, ten einde Hem aan de overheid en het gezag van de stadhouder over te leveren^w. ²¹ En zij vroegen Hem aldus: Meester, wij weten dat U rechtuit spreekt en zonder aanzien des

20:12 ^f eruit
2 Kr 36:15,16.

20:17 ^w hoeksteen
Ps 118:22.

20:19 ^v volk
19:47,48; 22:2;
Mk 14:1,2.

20:20 ^w leveren
11:54.

^D 20:17 Lett. ‘hoofd van [de] hoek’.

persoons de weg van God in waarheid leert^x. ²² Is het ons geoorloofd de keizer belasting te betalen^y of niet? ²³ Daar Hij echter hun sluwheid bemerkte, zei Hij tot hen: ²⁴ Toont Mij een denaar. Wiens beeld en opschrift draagt hij? Zij nu zeiden: Van de keizer. ²⁵ Hij nu zei tot hen: Geeft dan aan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is. ²⁶ En zij waren niet in staat Hem op een uitspraak te vatten tegenover het volk; en terwijl zij zich verwonderden over zijn antwoord, zwegen zij.

Vraag over de opstanding - Mt 22:23-33; Mk 12:18-27

²⁷ Er kwamen ook sommigen van de sadduceeën naderbij, die <tegen [anderen] in> zeggen dat er geen^E opstanding is^z, ²⁸ en zij vroegen Hem aldus: Meester, Mozes heeft ons voorgeschreven: Als iemands broer sterft die een vrouw heeft, en hij is kinderloos, laat dan zijn broer zijn vrouw nemen en voor zijn broer nageslacht verwekken^a. ²⁹ Er waren dan zeven broers; en de eerste nam een vrouw en stierf kinderloos. ³⁰ En de tweede ³¹ en de derde nam haar; en evenzo lieten alle zeven geen kinderen na en stierven. ³² Het laatst stierf ook de vrouw. ³³ De vrouw dan, wie van hen zal zij in de opstanding tot vrouw zijn? Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad. ³⁴ En Jezus zei tot hen: De zonen van deze eeuw trouwen en worden uitgehuwelijkt. ³⁵ Zij echter die het waard geacht zijn deel te hebben aan die eeuw en aan [de] opstanding uit de doden, trouwen niet en worden niet uitgehuwelijkt, ³⁶ want zij

20:21 ^x leert
Jh 3:2.

20:22 ^y betalen
Rm 13:6,7.

20:27 ^z is Hd 23:8.

20:28 ^a verwekken
Gn 38:8; Dt 25:5.

^E 20:27 V.l. 'ontkennen dat er een'.

kunnen ook niet meer sterven; want zij zijn aan engelen gelijk en zijn zonen van God, daar zij zonen van de opstanding zijn. ³⁷ Dat nu de doden worden opgewekt heeft ook Mozes aangeduid bij de braamstruik^b, als hij [de] Heer noemt ‘de God van Abraham en de God van Izaäk en de God van Jakob’^c, ³⁸ Hij nu is niet een God van doden maar van levenden; want voor Hem leven zij allen. ³⁹ Sommigen nu van de schriftgeleerden antwoordden en zeiden: Meester, U hebt goed gesproken. ⁴⁰ Want zij durfden Hem helemaal niets meer te vragen.

Vraag over de Zoon van David - Mt 22:41-46;

Mk 12:35-37

⁴¹ Hij nu zei tot hen: Hoe zegt men dat de Christus een Zoon van David is? ⁴² Want David zelf zegt in [het] boek van [de] psalmen: ‘[De] Heer heeft tot mijn Heer gezegd: Zit aan mijn rechterhand, ⁴³ totdat Ik uw vijanden tot een voetbank voor uw voeten stel’^d. ⁴⁴ David noemt Hem dus ‘Heer’, hoe is Hij dan zijn Zoon?

Rede tegen de schriftgeleerden - Mt 23:1-36;

Mk 12:38-40; Lk 11:37-54

⁴⁵ Ten aanhoren nu van het hele volk zei Hij tot zijn discipelen: ⁴⁶ Past u op voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange kleren en houden van [de] begroetingen op de markten en [de] eerste zetels in de synagogen en [de] eerste plaatsen bij de maaltijden; ⁴⁷ die de huizen van de weduwen opeten en voor de schijn lang bidden. Dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen^e.

20:37^b braamstruik
Ex 3:2.

20:37^c Jakob
Ex 3:6, 15, 16.

20:43^d stel
Ps 110:1.

20:47^e ontvangen
11:37-54.

Lukas 21

Het offer van de weduwe - Mk 12:41-44

¹ Toen Hij nu opkeek, zag Hij de rijken hun gaven in de schatkist werpen. ² Hij zag ook een arme weduwe twee koperstukjes daarin werpen. ³ En Hij zei: Waarlijk, Ik zeg u, dat deze arme weduwe er meer dan allen heeft ingeworpen. ⁴ Want deze allen hebben er van hun overvloed ingeworpen bij de gaven <van God>, maar zij heeft van haar gebrek er al haar levensonderhoud dat zij had, ingeworpen^f.

Rede over de laatste dingen - Mt 24:1-35; Mk 13:1-31

⁵ En toen sommigen van de tempel zeiden dat hij met mooie stenen en wijgeschenken was versierd, zei Hij: ⁶ Deze dingen die u aanschouwt – er zullen dagen komen waarin <hier> geen steen op [de andere] steen gelaten zal worden die niet zal worden afgebroken^g. ⁷ Zij nu vroegen Hem aldus: Meester, wanneer zullen deze dingen dan zijn, en wat is het teken wanneer deze dingen zullen gebeuren? ⁸ Hij nu zei: Kijkt u uit dat u niet wordt misleid. Want velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben het; en: De tijd is nabij gekomen^h. Gaat hen niet achterna. ⁹ Wanneer u nu zult horen van oorlogen en onlusten, wordt niet angstig; want deze dingen moeten eerst gebeuren, maar niet terstond is het einde. ¹⁰ Toen zei Hij tot hen: Volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijkⁱ. ¹¹ En grote aardbevingen en in verschillende plaatsen hongersnoden en pest^F zullen er zijn, en er zullen vreselijke

21:4^f ingeworpen
2 Ko 8:12.

21:6^g afgebroken
19:44.

21:8^h gekomen
Dn 7:22.

21:10ⁱ koninkrijk
2 Kr 15:6; Js 19:2.

^F 21:11 Eig. meervoud.

dingen en grote tekenen van [de] hemel zijn. ¹² Vóór dit alles echter zullen zij hun handen aan u slaan en u vervolgen, terwijl zij u overleveren in de synagogen en gevangenissen en u brengen voor koningen en stadhouders^j ter wille van mijn naam; ¹³ het zal u tot een getuigenis strekken. ¹⁴ Neemt u dan in uw harten voor u niet van tevoren te oefenen hoe u zich zult verantwoorden^k. ¹⁵ Want Ik zal u mond en wijsheid geven, die al uw tegenstanders niet zullen kunnen weerspreken of weerstaan^l. ¹⁶ En u zult overgeleverd worden zelfs door ouders, broers, bloedverwanten en vrienden, en zij zullen er van u doden. ¹⁷ En u zult door allen worden gehaat ter wille van mijn naam^m. ¹⁸ En geen enkele haar van uw hoofd zal verloren gaanⁿ. ¹⁹ Wint^G uw zielen door uw volharding. ²⁰ Wanneer u nu Jeruzalem door legerkampen omsingeld ziet, weet dan dat haar verwoesting nabij gekomen is. ²¹ Laten dan zij die in Judéa zijn, vluchten naar de bergen; en zij die in haar midden zijn, er uittrekken, en die in de landstreken zijn, niet in haar binnengaan. ²² Want dit zijn dagen van wraak, opdat alles wat geschreven staat, vervuld wordt^o. ²³ Wee de zwangeren en de zogenden in die dagen; want er zal grote nood zijn in het land en toorn over dit volk. ²⁴ En zij zullen vallen door [het] scherp van [het] zwaard en als gevangenen worden weggevoerd onder alle volken; en Jeruzalem zal door [de] volken worden vertrapt^p, totdat [de] tijden van [de] volken zijn vervuld^q. ²⁵ En er zullen tekenen zijn aan zon, maan en sterren^r, en op de aarde

21:12^j stadhouders
12:11; Mt 10:17,18.

21:14^k verantwoorden 12:11,12;
Mt 10:19.

21:15^l weerstaan
Hd 6:10.

21:17^m naam
Mt 10:21,22.

21:18ⁿ gaan 12:7.

21:22° wordt
Dt 32:35; Jr 46:10;
Hs 9:7.

21:24^p vertrapt
Ps 79:1;
Zc 12:3 LXX.

21:24^q vervuld
Dn 12:7; Op 11:2.

21:25^r sterren
Js 13:10; Ez 32:7;
Jl 2:30,31; 3:15;
Op 6:12,13.

^G 21:19 A.I. 'U zult ... winnen'.

benauwdheid onder [de] volken, in radeloosheid door [het] bruisen van zee en watergolven^s, ²⁶ terwijl mensen het besterven van bangheid en verwachting van de dingen die over het aardrijk komen; want de krachten van de hemelen zullen wankelen^f. ²⁷ En dan zullen zij de Zoon des mensen zien komen in een wolk^u, met kracht en grote heerlijkheid^H. ²⁸ Als nu deze dingen beginnen te gebeuren, richt u op en heft uw hoofden omhoog, want uw verlossing is nabij.

²⁹ En Hij sprak een gelijkenis tot hen: Ziet de vijgenboom en alle bomen; ³⁰ wanneer zij al uitlopen en u dit ziet, dan weet u uit uzelf dat de zomer al nabij is. ³¹ Zo ook u, wanneer u deze dingen zult zien gebeuren, weet dan dat het koninkrijk van God nabij is. ³² Voorwaar, Ik zeg u: dit geslacht zal geenszins voorbijgaan voordat alles is gebeurd. ³³ De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan^v.

‘Waakt dan’

³⁴ Past echter op uzelf, dat uw harten niet misschien worden bezwaard door roes en dronkenschap en zorgen van het leven, en die dag u plotseling overvalt^w als een strik^x. ³⁵ Want hij zal^I komen over allen die gezeten zijn op het hele aardoppervlak^y. ³⁶ Waakt echter, terwijl u te allen tijde bidt^{Jz} dat u in staat zult zijn te ontkomen aan dit alles wat staat te gebeuren, en te bestaan voor de Zoon des mensen^a. ³⁷ Overdag nu

^H 21:27 Of ‘met grote kracht en heerlijkheid’.

^I 21:35 A.l. ‘overvalt. Want als een strik zal hij’.

^J 21:36 Of ‘Waakt echter te allen tijde, terwijl u bidt’.

21:25^s *watergolven*
Ps 46:3,4; 65:8;
Js 24:19 LXX.

21:26^f *wankelen*
Hg 2:7,22.

21:27^u *wolk*
Dn 7:13; Mt 26:64;
Op 1:7.

21:33^v *voorbijgaan*
16:17.

21:34^w *overvalt*
Mt 24:48-50.

21:34^x *strik*
1 Th 5:3.

21:35^y *aardoppervlak* Js 24:17.

21:36^z *bidt*
Mk 13:33.

21:36^a *mensen*
Op 6:17.

leerde Hij in de tempel^b, maar 's nachts ging Hij naar buiten en overnachtte op de berg, Olijfberg geheten^c.

³⁸ En al het volk kwam 's morgens vroeg naar Hem toe in de tempel om Hem te horen.

21:37^b *tempel*
19:47.

21:37^c *geheten*
22:39.

Lukas 22

Het plan om Jezus te doden - Mt 26:1-5, 14-16;

Mk 14:1v.; Jh 11:45-53

¹ Het feest van de ongezuurde broden nu, pascha gehe-
ten^d, was nabij. ² En de overpriesters en de schriftge-
leerden zochten hoe zij Hem zouden ombrengen; want
zij waren bang voor het volk^e.

³ Satan nu kwam in Judas^f, Iskariot geheten, die tot het
getal van de twaalf behoorde^g. ⁴ En hij ging weg en
sprak met de overpriesters en hoofdliden, hoe hij
Hem aan hen zou overleveren. ⁵ En zij verblijdden zich
en kwamen overeen hem geld te geven. ⁶ En hij stem-
de daarmee in en zocht een gelegenheid om Hem aan
hen over te leveren zonder een menigte erbij.

Pascha en avondmaal - Mt 26:17-30; Mk 14:12-26;

Jh 13:21-30; 1 Ko 11:23-25

⁷ De dag nu van de ongezuurde broden kwam, waarop
het pascha moest worden geslacht^h. ⁸ En Hij zond Pet-
rus en Johannes weg en zei: Gaat heen en bereidt ons
het pascha, opdat wij het etenⁱ. ⁹ Zij nu zeiden tot
Hem: Waar wilt U dat wij het bereiden? ¹⁰ Hij nu zei
tot hen: Zie, als u de stad binnengaat, zal u een man
tegenkomen die een kruik water draagt; volgt hem in
het huis dat hij binnengaat. ¹¹ En u zult tot de heer des
huizen zeggen: De Meester zegt u: Waar is het gastver-
blijf^k waar Ik het pascha met mijn discipelen kan
eten? ¹² En hij zal u een grote, toegeruste^L bovenzaal

22:1 ^d geheten
Ex 12:1-27.

22:2 ^e volk 19:47,48;
20:19; Mt 21:46;
Mk 12:12; Jh 5:18;
7:30.

22:3 ^f Judas
Jh 13:2,27.

22:3 ^g behoorde
Hd 1:17.

22:7 ^h geslacht
Ex 12:6,14,15.

22:8 ⁱ eten
Ex 12:8-11.

^k 22:11 Hetzelfde woord als 'herberg' in 2:7.

^L 22:12 Zie Mk 14:15 nt.

wijzen; bereidt het daar. ¹³ Zij nu gingen weg en vonden het zoals Hij hun had gezegd^j en bereidden het pascha. ¹⁴ En toen het uur was gekomen, ging Hij aanliggen, en de apostelen met Hem. ¹⁵ En Hij zei tot hen: Ik heb vurig begeerd^M dit pascha met u te eten voordat Ik lijd. ¹⁶ Want Ik zeg u, dat Ik geenszins <meer> daarvan zal eten totdat het vervuld is in het koninkrijk van God. ¹⁷ En Hij nam een drinkbeker, dankte en zei: Neemt deze en deelt hem onder elkaar. ¹⁸ Want Ik zeg u, dat Ik van nu aan geenszins zal drinken van de vrucht van de wijnstok totdat het koninkrijk van God komt. ¹⁹ En Hij nam brood en nadat Hij had gedankt, brak Hij het en gaf het hun^k en zei: Dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot mijn gedachtenis. ²⁰ Evenzo ook de drinkbeker na de maaltijd, en Hij zei: Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in mijn bloed^l, dat voor u vergoten wordt.

Onderlinge gesprekken

²¹ Evenwel, zie, de hand van hem die Mij overlevert, is met Mij aan de tafel^m. ²² Want de Zoon des mensen gaat wel heen zoals bepaald is; wee evenwel die mens door wie Hij wordt overgeleverd. ²³ En zij begonnen onder elkaar zich af te vragen wie van hen het toch kon zijn die dat zou doen.

²⁴ En er ontstond ook strijd onder hen, wie van hen wel [de] grootste mocht zijnⁿ. ²⁵ Hij echter zei tot hen: De koningen van de volken heersen over hen, en zij die gezag over hen voeren, worden weldoeners

22:13^j gezegd
19:32.

22:19^k hun 24:30.

22:20^l bloed
Ex 24:8; Jr 31:31;
32:40; Zc 9:11.

22:21^m tafel
Ps 41:10.

22:24ⁿ zijn 9:46;
Mt 18:1; Mk 9:34.

^M 22:15 Lett. 'Met begeren heb Ik begeerd'.

genoemd. ²⁶ U echter niet aldus, maar laat de grootste onder u als de jongste zijn, en de voorganger als één die dient^o. ²⁷ Want wie is groter, hij die aanligt of hij die dient? Niet hij die aanligt^p? Ik echter ben in uw midden als Degene die dient^q. ²⁸ En u bent het die steeds bij Mij bent gebleven in mijn verzoeken. ²⁹ En Ik beschik u een koninkrijk, zoals mijn Vader Mij heeft beschikt^r, ³⁰ opdat u eet en drinkt aan mijn tafel in mijn koninkrijk en op tronen zit om de twaalf stammen van Israël te oordelen^s.

*Petrus' verloochening voorzegd - Mt 26:31-35;
Mk 14:27-31; Jh 13:36-38*

³¹ Simon, Simon, zie, de satan heeft dringend verlangd u [allen] te mogen ziften als de tarwe; ³² Ik heb echter voor jou gebeden dat je geloof niet zou ophouden; en jij, als je eens bekeerdⁿ bent, versterk je broeders.

³³ Hij echter zei tot Hem: Heer, ik ben bereid met U zelfs in [de] gevangenis en in [de] dood te gaan. ³⁴ Hij echter zei: Ik zeg je, Petrus, [de] haan zal vandaag niet kraaien voordat je driemaal hebt geloochend Mij te kennen^t.

Beurs, reiszak en zwaard

³⁵ En Hij zei tot hen: Toen Ik u uitzond zonder beurs en reiszak en sandalen^u, heeft u soms iets ontbroken? Zij nu zeiden: Niets. ³⁶ Hij nu zei tot hen: Maar nu, laat hij die een beurs heeft, die nemen, evenzo ook een reiszak; en laat hij die er geen heeft, zijn kleed

*22:26° dient
Mt 23:11; Mk 9:35.*

*22:27^p aanligt
Mt 20:25-28;
Mk 10:42-45.*

*22:27^q dient
Jh 13:4-16.*

*22:29^r beschikt
12:32.*

*22:30^s oordelen
Mt 19:28.*

*22:34^t kennen
22:61.*

*22:35^u sandalen
9:3; 10:4;
Mt 10:9,10;
Mk 6:8,9.*

ⁿ 22:32 Of 'teruggekeerd'.

verkopen en een zwaard kopen. ³⁷ Want Ik zeg u, dat dit wat geschreven staat aan Mij in vervulling moet gaan: ‘En met [de] wettelozen is Hij gerekend’^v. Immers, dat wat Mij betreft heeft een vervulling. ³⁸ Zij nu zeiden: Heer, zie, hier zijn twee zwaarden. Hij echter zei tot hen: Het is genoeg.

Gethsémané - Mt 26:36-46; Mk 14:32-42

³⁹ En Hij ging naar buiten en vertrok naar zijn gewoonte naar de Olijfberg^w; ook de discipelen nu volgden Hem^x. ⁴⁰ Toen Hij nu op die plaats was gekomen, zei Hij tot hen: Bidt, dat u niet in verzoeking komt.

⁴¹ En Hij verwijderde Zich van hen ongeveer een steenworp ver, en Hij knielde neer en bad ⁴² de woorden: Vader, als U het wilt, neem deze drinkbeker van Mij weg; moge evenwel niet mijn wil maar de uwe gebeuren^y. ⁴³ <Hem nu verscheen een engel uit [de] hemel die Hem sterkte. ⁴⁴ En terwijl Hij in zware strijd raakte, bad Hij des te vuriger. En zijn zweet werd als grote bloeddruppels, die op de aarde vielen.> ⁴⁵ En Hij stond op van het gebed en kwam bij de discipelen en vond hen slapend van droefheid. ⁴⁶ En Hij zei tot hen: Waarom slaapt u? Staat op en bidt, opdat u niet in verzoeking komt.

*Gevangenneming van Jezus - Mt 26:47-56;
Mk 14:43-50; Jh 18:3-11*

⁴⁷ Terwijl Hij nog sprak, zie, een menigte; en hij die Judas heette, één van de twaalf, ging voor hen uit en naderde Jezus om Hem te kussen. ⁴⁸ Jezus echter zei tot hem: Judas, met een kus lever jij de Zoon des mensen over? ⁴⁹ Toen nu zij die om Hem heen waren,

*22:37^v gerekend
Js 53:12.*

*22:39^w Olijfberg
21:37.*

*22:39^x Hem
Jh 18:1.*

*22:42^y gebeuren
Mt 6:10.*

zagen wat er zou gebeuren, zeiden zij: Heer, zullen wij met [het] zwaard slaan? ⁵⁰ En één van hen trof de slaaf van de hogepriester en sloeg zijn rechteroor af.^z ⁵¹ Jezus echter antwoordde en zei: Laat het hierbij. En Hij raakte zijn oor aan en maakte hem gezond. ⁵² Jezus nu zei tot de overpriesters en de hoofdlieden van de tempel en de oudsten, die op Hem waren afgekomen: Als tegen een rover^a bent u erop uitgegaan met zwaarden en stokken? ⁵³ Toen Ik dagelijks bij u was in de tempel^b, hebt u de handen niet naar Mij uitgestoken^c; maar dit is uw uur en de macht van de duisternis^d.

Petrus' verloochening - Mt 26:57v., 69-75;

Mk 14:53v., 66-72; Jh 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Zij nu grepen Hem, brachten Hem [weg] en brachten Hem in het huis van de hogepriester. Petrus echter volgde op een afstand. ⁵⁵ Toen zij nu vuur hadden ontstoken midden in de voorhof en zij samen waren gaan zitten, zat Petrus in hun midden. ⁵⁶ Een dienstmeisje nu zag hem bij het licht zitten en keek hem scherp aan en zei: Ook deze was bij Hem. ⁵⁷ Hij echter loochende het en zei: Ik ken Hem niet, vrouw. ⁵⁸ En kort daarna zag een ander hem en zei: Ook u bent één van hen. Petrus echter zei: Mens, ik ben het niet! ⁵⁹ En na verloop van ongeveer één uur verzekerde een ander en zei: In waarheid, ook deze was bij Hem, want ook hij is een Galileeër. ⁶⁰ Petrus echter zei: Mens, ik weet niet wat u zegt. En onmiddellijk, terwijl hij nog sprak, kraaide [de] haan. ⁶¹ En de Heer keerde Zich om en keek Petrus aan; en Petrus herinnerde zich het woord van de Heer, hoe Hij tot hem gezegd had: Voordat [de]

22:50^z af Jh 18:26.

22:52^a rover 22:37.

*22:53^b tempel
19:47; 21:37.*

*22:53^c uitgestoken
Jh 7:30; 8:20.*

*22:53^d duisternis
Ko 1:13.*

haan vandaag kraait, zul je Mij driemaal verlooche-
nen^e. ⁶² En hij ging naar buiten en weende bitter.

Jezus bespot en geslagen - Mt 26:67v.; Mk 14:65

⁶³ En de mannen die [Jezus] vasthielden, bespotten en sloegen Hem; ⁶⁴ en terwijl zij Hem [het gezicht] bedekten, vroegen zij hem aldus: Profeteer, wie is het die U heeft geslagen? ⁶⁵ En vele andere lasterlijke dingen zeiden zij tegen Hem.

*Jezus voor de Raad - Mt 26:59-66; Mk 14:55-64;
Jh 18:19-24*

⁶⁶ En toen het dag was geworden, vergaderde de raad van oudsten van het volk, zowel overpriesters als schriftgeleerden, en zij brachten Hem voor hun Raad ⁶⁷ en zeiden: Als U de Christus bent, zeg het ons^f. Hij echter zei tot hen: Als Ik het u zeg, zult u het geenszins geloven^g; ⁶⁸ en als Ik [u] vraag, zult u <Mij> geenszins antwoorden <en Mij niet loslaten>. ⁶⁹ Van nu aan echter zal de Zoon des mensen zitten aan [de] rechterhand van de kracht van God^h. ⁷⁰ Zij nu zeiden allen: Bent U dan de Zoon van Godⁱ? Hij nu zei tot hen: U zegt dat Ik het ben. ⁷¹ Zij echter zeiden: Waarom hebben wij nog getuigenis nodig? Want wij hebben het zelf uit zijn mond gehoord.

22:61 ^e verlooche-
nen 22:34.

22:67 ^f ons Jh 10:24.

22:67 ^g geloven
Jh 3:12; 8:45.

22:69 ^h God
Ps 110:1; Hd 7:56.

22:70 ⁱ God 4:3,9;
Mt 4:3,6.

Lukas 23

Jezus voor Pilatus - Mt 27:1v, 11-14; Mk 15:1-5;

Jh 18:28-38

¹ En de hele massa van hen stond op en leidde Hem voor Pilatus. ² Zij nu begonnen Hem te beschuldigen en zeiden: Wij hebben bevonden dat Deze onze natie afkerig maakt en verbiedt de keizer belasting te betalen^j en van Zichzelf zegt dat Hij Christus is, een koning. ³ Pilatus nu vroeg Hem aldus: Bent U de koning der Joden? Hij nu antwoordde hem en zei: U zegt het^k. ⁴ Pilatus nu zei tot de overpriesters en de menigten: Ik vind geen schuld in deze mens. ⁵ Zij hielden echter aan en zeiden: Hij zet het volk op door zijn leren in heel Judéa, waarmee Hij is begonnen van Galiléa tot hiertoe.

Jezus voor Herodes

⁶ Toen nu Pilatus dat hoorde, vroeg hij of die mens een Galileeër was. ⁷ En toen hij vernam dat Hij uit het gezagsgebied van Herodes was, zond hij Hem naar Herodes, die ook zelf in die dagen in Jeruzalem was.

⁸ Toen nu Herodes Jezus zag, was hij zeer verblijd, want hij wilde sinds geruime tijd Hem zien, omdat hij van Hem gehoord had^l, en hij hoopte één of ander teken door Hem te zien gebeuren. ⁹ Hij nu ondervroeg Hem met talloze woorden, maar Hij antwoordde hem niets. ¹⁰ De overpriesters en de schriftgeleerden nu stonden Hem heftig te beschuldigen. ¹¹ Nadat nu <ook> Herodes met zijn soldaten Hem verachtelijk had behandeld en bespot, deed hij Hem een prachtig kleed om en zond Hem terug naar Pilatus. ¹² Herodes en Pilatus nu werden op diezelfde dag vrienden met

23:2^j betalen 20:25.

23:3^k het
1 Tm 6:13.

23:8^l had 9:9.

elkaar, want zij leefden tevoren in vijandschap jegens elkaar.

Jezus ter dood veroordeeld - Mt 27:15-26;

Mk 15:6-15; Jh 18:39-19:16

¹³ Pilatus nu riep de overpriesters, de oversten en het volk bijeen en zei tot hen: ¹⁴ U hebt deze mens bij mij gebracht als Iemand die het volk afvallig maakt; en zie, ik heb Hem in uw bijzijn verhoord en heb in deze mens geen schuld gevonden aan datgene waarvan u Hem beschuldigt. ¹⁵ Ja, ook Herodes niet; want hij heeft Hem naar ons teruggezonden^o, en zie, er is niets door Hem gedaan dat [de] dood waard is. ¹⁶ Ik zal Hem dus kastijden en loslaten. ¹⁷ <Hij nu moest hun op [het] feest iemand loslaten.> ¹⁸ Massaal echter schreeuwden zij het uit en zeiden: Weg met Hem, en laat ons Barabbas los! ¹⁹ Deze was wegens een oproer dat in de stad had plaatsgevonden, en wegens moord in de gevangenis geworpen. ²⁰ Pilatus nu riep hun opnieuw toe, daar hij Jezus wilde loslaten. ²¹ Zij echter riepen er tegenin en zeiden: Kruisig, kruisig Hem! ²² Hij echter zei voor de derde maal tot hen: Wat heeft Deze dan voor kwaad gedaan? Ik heb geen doodschuld in Hem gevonden. Ik zal Hem dus kastijden en loslaten. ²³ Met luider stem echter hielden zij aan en eisten dat Hij zou worden gekruisigd; en hun stemmen <en die van de overpriesters> kregen de overhand. ²⁴ En Pilatus besliste dat hun eis moest gebeuren. ²⁵ Hij nu liet hem los die wegens oproer en moord in

^o 23:15 S.l. 'ik heb u naar hem toe gezonden'.

[de] gevangenis was geworpen, die zij eisten; Jezus echter leverde hij over aan hun wil.

*De kruisiging - Mt 27:32-44; Mk 15:21-32;
Jh 19:17-27*

²⁶ En toen zij Hem wegleidden, hielden zij een zekere Simon van Cyréne aan, die van [het] veld kwam, en legden hem het kruis op om het achter Jezus aan te dragen. ²⁷ Nu volgde Hem een grote massa van het volk en van vrouwen die weeklaagden en klaagliederen over Hem zongen. ²⁸ Jezus echter wendde Zich tot hen en zei: Dochters van Jeruzalem, weent niet over Mij; weent evenwel over uzelf en over uw kinderen. ²⁹ Want zie, er komen dagen waarop men zal zeggen: Gelukkig de onvruchtbaren en de schoot^P die niet gebaar heeft en de borsten die niet gevoed hebben^m. ³⁰ Dan zal men beginnen te zeggen tot de bergen: Valt op ons, en tot de heuvels: Bedekt onsⁿ. ³¹ Want als men dit doet met [het] groene hout, wat zal er met het dorre gebeuren? ³² Ook anderen nu, twee boosdoeners, werden weggeleid om met Hem ter dood gebracht te worden.

³³ En toen zij kwamen bij de plaats, Schedel[plaats] geheten, kruisigden zij Hem daar, en de boosdoeners, de één aan [de] rechter- en de ander aan [de] linkerzijde^o.

³⁴ <Jezus nu zei: Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen^p.> En om zijn kleren te verdelen wierpen zij het lot daarover^q. ³⁵ En het volk stond toe

*23:29^m hebben
21:23.*

*23:30ⁿ ons
Hs 10:6; Op 6:16.*

*23:33° linkerzijde
Js 53:12.*

*23:34^p doen
Js 53:12; Mt 5:44;
Hd 7:60.*

*23:34^q daarover
Ps 22:19.*

^P 23:29 Eig. meervoud.

te zien. Ook de oversten beschimpten Hem en zeiden: Anderen heeft Hij verlost, laat Hij Zichzelf verlossen als Deze de Christus van God is, de Uitverkorene.

³⁶ Ook de soldaten nu bespotten Hem, terwijl zij naderbij kwamen en Hem zure wijn aanboden^r, ³⁷ en zeiden: Als U de koning der Joden bent, verlos Uzelf!

³⁸ Nu was er ook een opschrift boven Hem: Deze is de koning der Joden.

³⁹ Eén van de gehangen boosdoeners nu lasterde Hem: Bent U niet de Christus? Verlos Uzelf en ons. ⁴⁰ De andere echter antwoordde en bestrafte hem en zei: Vrees jij ook God niet, daar jij in hetzelfde oordeel bent? ⁴¹ En wij toch terecht, want wij ontvangen wat onze daden waard zijn^Q. Deze echter heeft niets onbehoorlijks gedaan. ⁴² En hij zei: Jezus, denk aan mij, wanneer U in uw koninkrijk komt^{Rs}. ⁴³ En Hij zei tot hem: Voorwaar, Ik zeg u: vandaag zult u met Mij in het paradijs zijn.

Het sterven van Jezus - Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jh 19:28-30

⁴⁴ En het was al ongeveer [het] zesde uur, en er kwam duisternis over het hele land tot [het] negende uur toe, ⁴⁵ daar de zon ophield te schijnenSt. Het voorhangsel van het tempelhuis nu scheurde doormidden^u. ⁴⁶ En Jezus riep met luider stem de woorden: Vader, in uw handen beveel Ik mijn geest^v. En toen Hij dit gezegd

*23:36^r aanboden
Ps 69:22.*

*23:42^s komt
Mt 16:28.*

*23:45^t schijnen
Am 8:9.*

*23:45^u doormidden
Ex 26:31-33; 36:35.*

*23:46^v geest
Ps 31:6; Hd 7:59.*

^Q 23:41 Lett. 'wat dat wat wij gedaan hebben waard is'.

^R 23:42 Of 'koninklijke waardigheid terugkomt'; s.l. 'U uw koninkrijk binnenkomt'.

^S 23:45 S.l. 'verduisterd werd'.

had, stierf Hij. ⁴⁷ Toen nu de hoofdman zag wat er was gebeurd, verheerlijkte hij God en zei: Werkelijk, deze mens was rechtvaardig. ⁴⁸ En al de menigten die waren samengekomen voor dit schouwspel, keerden terug toen zij hadden aanschouwd wat er was gebeurd, en sloegen zich op de borst^w. ⁴⁹ Al zijn bekenden nu stonden op een afstand^x, ook [de] vrouwen die Hem waren gevolgd van Galiléa^y, en zagen dit aan.

De begrafenis - Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jh 19:38-42

⁵⁰ En zie, een man genaamd Jozef, die raadsheer was <en> een goed en rechtvaardig man ⁵¹ (deze had niet ingestemd met hun raad en handelwijze), van Arimathéa, een stad van de Joden, die het koninkrijk van God verwachtte^z, ⁵² deze ging naar Pilatus en vroeg om het lichaam van Jezus. ⁵³ En toen hij het had afgenomen, wikkelde hij het in een stuk linnen en legde Hem in een uitgehouwen graf waarin nog nooit iemand was gelegd^a. ⁵⁴ En het was [de] dag van [de] voorbereiding en [de] sabbat brak aan. ⁵⁵ De vrouwen nu die met Hem waren meegekomen uit Galiléa, volgden en bezagen het graf en hoe zijn lichaam werd gelegd.

De opstanding - Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jh 21:1-10

⁵⁶ Na hun terugkeer nu bereidden zij specerijen en balsems. En op de sabbat rustten zij naar het gebod^b.

23:48 ^w borst 18:13.

23:49 ^x afstand
Ps 38:12; 88:9,19.

23:49 ^y Galiléa
8:2,3.

23:51 ^z verwachtte
2:25,38.

23:53 ^a gelegd
19:30.

23:56 ^b gebod
Ex 20:10; Dt 5:14.

Lukas 24

¹ Op de eerste [dag] van de week^c echter, toen het nog zeer vroeg was, kwamen zij bij het graf met de speccerijen die zij hadden bereid. ² Zij vonden echter de steen van het graf afgewenteld. ³ En toen zij er ingegaan waren, vonden zij het lichaam van de Heer Jezus niet. ⁴ En het gebeurde, toen zij daarover in verlegenheid waren, dat zie, twee mannen bij hen stonden in lichtende^T kleren^d. ⁵ Toen zij erg bang werden^e en hun gezicht ter aarde bogen, zeiden zij tot hen: Waarom zoekt u de Levende bij de doden? ⁶ Hij is hier niet, maar Hij is opgewekt. Herinnert u hoe Hij tot u heeft gesproken toen Hij nog in Galiléa was, ⁷ en zei dat de Zoon des mensen moest worden overgeleverd in handen van zondige mensen en gekruisigd worden en op de derde dag opstaan^f. ⁸ En zij herinnerden zich zijn woorden^g. ⁹ En teruggekeerd van het graf berichtten zij dit alles aan de elf en aan al de overigen. ¹⁰ Dit waren nu Maria Magdalena, Johanna en Maria, de [moeder] van Jakobus; en de overige [vrouwen]^h zeiden dit met hen tot de apostelen. ¹¹ En deze woorden schenen hun als kletspraat en zij geloofden hen niet. ¹² Petrus echter stond op en liep snel naar het graf; en hij bukte zich voorover en zag de doeken alleen liggen; en hij ging weg, bij zichzelf verwonderd^U over wat er was gebeurd.

^T 24:4 Eig. 'bliksemende'; vgl. Mt 28:3.

^U 24:12A.v. 'weg naar huis, verwonderd'.

24:1 ^c week

Jh 20:19; Hd 20:7;
1 Ko 16:2.

24:4 ^d kleren
Hd 1:10.

24:5 ^e werden 2:9.

24:7 ^f opstaan 9:22;
18:32,33; Mt 16:21;
17:22,23; 20:18-19;
Mk 8:31; 9:31;
10:33,34; Hd 17:3.

24:8 ^g woorden
Jh 2:22.

24:10 ^h vrouwen
8:2,3.

De Emmaüsgangers - Mk 16:12v.

¹³ En zie, twee van hen waren op diezelfde dag op reis naar een dorp dat zestig stadiën van Jeruzalem verwijderd was, genaamd Emmaüs, ¹⁴ en zij praatten met elkaar over dat alles wat er was voorgevallen. ¹⁵ En het gebeurde, terwijl zij praatten en van gedachten wisselden, dat Jezus Zelf naderde en met hen meeging; ¹⁶ hun ogen werden echter ervan weerhouden Hem te herkennen. ¹⁷ Hij nu zei tot hen: Wat zijn dit voor woorden die u al wandelend met elkaar uitwisselt? En zij bleven met droevig gezicht staan. ¹⁸ Eén nu, genaamd Kléopas, antwoordde en zei tot Hem: Bent U alleen een vreemdeling in Jeruzalem dat U de dingen niet weet die daar deze dagen zijn gebeurd? ¹⁹ En Hij zei tot hen: Wat dan? Zij nu zeiden tot Hem: De dingen betreffende Jezus de Nazaréner^v, die een profeet wasⁱ, krachtig in werk en woord voor God en al het volk, ²⁰ hoe onze overpriesters en oversten Hem hebben overgeleverd tot [het] doodvonnis en Hem hebben gekruisigd. ²¹ Wij echter hoopten dat Hij Degene was die Israëel zou verlossen^j; maar al met al is het nu al de derde dag sinds dit is gebeurd. ²² Maar ook hebben enige vrouwen uit ons midden ons buiten onszelf gebracht: zij waren vroeg bij het graf geweest, ²³ en toen zij zijn lichaam niet vonden, kwamen zij zeggen dat zij ook een verschijning van engelen hadden gezien, die zeiden dat Hij leeft^k. ²⁴ En sommigen van hen die bij ons zijn, gingen weg naar het graf en vonden het zoals ook de vrouwen hadden gezegd; Hem zagen zij

24:19 ⁱ was
Mt 21:11.

24:21 ^j verlossen
1:68; 2:38.

24:23 ^k leeft
24:1-11;
Mt 28:1-10;
Mk 16:1-8.

^v 24:19 A.l. 'Nazoreeër'.

echter niet^l. ²⁵ En Hij zei tot hen: O onverstandigen en tragen van hart in het geloven van alles wat de profeten hebben gesproken^m! ²⁶ Moest de Christus dit niet lijdenⁿ, en [zo] in zijn heerlijkheid binnengaan^w? ²⁷ En te beginnen met Mozes en alle profeten legde Hij hun uit wat in al de Schriften over Hem stond. ²⁸ En zij naderden het dorp waar zij heengingen; en Hij deed alsof Hij verder wilde gaan. ²⁹ En zij drongen bij Hem aan en zeiden: Blijf bij ons, want het is tegen de avond en de dag is al gedaald. En Hij ging naar binnen om bij hen te verblijven. ³⁰ En het gebeurde, toen Hij met hen aanlag, dat Hij het brood nam en zegende^x en nadat Hij het gebroken had, gaf Hij het hun^p. ³¹ Hun ogen nu werden geopend en zij herkenden Hem; en Hij werd onzichtbaar voor hen. ³² En zij zeiden tot elkaar: Was ons hart niet brandend <in ons>, toen Hij onderweg tot ons sprak, toen Hij ons de Schriften opende? ³³ En zij stonden op datzelfde ogenblik op en keerden terug naar Jeruzalem, en zij vonden de elf en hen die bij hen waren, samenvergaderd, ³⁴ die zeiden: De Heer is werkelijk opgewekt en is aan Simon verschenen^q. ³⁵ En zij verhaalden wat er onderweg [gebeurd] was en hoe Hij hun bekend was geworden in het breken van het brood.

24:24 ^l niet
Jh 20:3-8.

24:25 ^m gesproken
24:44.

24:26 ⁿ lijden 9:22;
17:25; Mt16:21;
Mk8:31; Hd 17:3.

24:26 ^o binnengaan
Jh 7:39; 12:16,23;
17:1,5; Hd 3:13.

24:30 ^p hun 22:19.

24:34 ^q verschenen
1 Ko 15:4,5.

^w 24:26 Of 'lijden om in zijn ... binnen te gaan'.

^x 24:30 Of 'loofde'.

Verschijning aan de discipelen - Mt 28:16-20;

Mk 16:14-18; Jh 20:19-23; Hd 1:6-8

³⁶ Terwijl zij nu hierover spraken, stond Hijzelf in hun midden en zei tot hen: Vrede zij u. ³⁷ Zij werden echter angstig en erg bang en meenden een geest te zien^r.

³⁸ En Hij zei tot hen: Waarom bent u ontsteld en waarom komen er overleggingen in uw hart op? ³⁹ Ziet mijn handen en mijn voeten, dat Ik het Zelf ben; betast Mij en ziet, want een geest heeft geen vlees en been-deren, zoals u ziet dat Ik heb. ⁴⁰ En toen Hij dit zei, toonde Hij hun zijn handen en voeten. ⁴¹ Toen zij het nu van blijdschap nog niet geloofden en zich verwonderden, zei Hij tot hen: Hebt u hier iets te eten^s? ⁴² Zij nu gaven Hem een stuk van een gebakken vis <en van een honingraat>. ⁴³ En Hij nam het en at het voor hun ogen.

⁴⁴ Hij nu zei tot hen: Dit zijn de woorden die Ik tot u sprak toen Ik nog bij u was, dat alles moest worden vervuld wat over Mij geschreven staat in de wet van Mozes en in de profeten en psalmen^t. ⁴⁵ Toen opende Hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden, ⁴⁶ en zei tot hen: Zó staat er geschreven dat de Christus moest lijden en uit [de] doden opstaan op de derde dag^u, ⁴⁷ en in^Y zijn naam bekering tot^Z vergeving van zonden moest worden gepredikt aan alle volken^v, te beginnen bij Jeruzalem. ⁴⁸ U bent getuigen van deze dingen^w. ⁴⁹ En <zie,> Ik zend de belofte van mijn Vader op u^x; u echter, blijft in de stad^y totdat u wordt bekleed met kracht uit [de] hoogte.

^Y 24:47 Lett. 'op', d.i. op grond van.

^Z 24:47 A.l. 'en'.

24:37^r zien

Mt 14:26.

24:41^s eten Jh 21:5.

24:44^t psalmen

18:31; 24:25,27.

24:46^u derde dag

Hs 6:2.

24:47^v volken

Mt 28; 19;

1 Tm 3:16.

24:48^w dingen

Jh 15:27; Hd 1:8.

24:49^x u Jh 14:16;

15:16; 16:7.

24:49^y stad

Hd 1:4.

De hemelvaart - Mk 16:19v.; Hd 1:9-11

⁵⁰ Hij nu leidde hen uit <naar buiten> tot aan Bethanië; en Hij hief zijn handen op en zegende hen. ⁵¹ En het gebeurde, terwijl Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde en werd opgenomen in de hemel. ⁵² En zij aanbaden Hem en keerden terug naar Jeruzalem met grote blijdschap. ⁵³ En zij waren voortdurend in de tempel en <prezen en> zegenden God.

Johannes

Geschreven door de discipel en apostel Johannes, de zoon van Zebedeüs (zie o.a. 13:23; 18:15v.; 19:26; 20:2; 21:7,20; Mk 1:19; 3:17; 10:35,41; Lk 9:49,54; Gl 2:9), tussen de jaren 60 en 95, wellicht vanuit Efeze, mogelijk aan de christenen in Klein-Azië. Volgens de traditie is Jh het laatst geschreven bijbelboek; in ieder geval lijkt het kennis van Mt, Mk en Lk te veronderstellen en gaat het niet zozeer op de biografische gegevens en ambtelijke heerlijkheden van Christus in, als wel op zijn persoonlijke heerlijkheid als de eeuwige Zoon van de Vader die het Leven is en het leven geeft aan hen die in Hem geloven (zie 20:31).

Johannes 1

Het Woord

¹ In [het] begin was het Woord^a; en het Woord was bij God, en het Woord was God. ² Dit was in [het] begin bij God^b. ³ Alle dingen zijn door Hem geworden^c, en zonder Hem is niet één ding geworden dat geworden is^A. ⁴ In Hem was leven^d, en het leven was het licht van de mensen^B. ⁵ En het licht schijnt in de duisternis^e, en de duisternis heeft het niet begrepen^C.

⁶ Er was een mens, van^D God gezonden; zijn naam was Johannes^f. ⁷ Deze kwam tot een getuigenis, om

^A 1:3 Of 'dat bestaat'.

^B 1:4 Of 'het licht van de mensen was het leven'.

^C 1:5 Of 'gegrepen'.

^D 1:6, 14 Het Gr. woord heeft de zin van 'vanwege', 'van bij'.

1:1 ^a *Woord*
Op 19:13.

1:2 ^b *God 17:5;*
1 Jh 1:1,2.

1:3 ^c *geworden 1:10;*
1 Ko 8:6;
Ko 1:16,17; Hb 1:2.

1:4 ^d *leven 5:26.*

1:5 ^e *duisternis 3:19.*

1:6 ^f *Johannes*
Mt 3:1; Mk 1:4;
Lk 1:13,17,76.

van het licht te getuigen, opdat allen door hem geloofden. ⁸ Hij was het licht niet^g, maar [hij was] om van het licht te getuigen. ⁹ Dit was het waarachtige licht^h, dat in de wereld komtⁱ en iedere mens verlicht. ¹⁰ Hij was in de wereld^j, en de wereld is door Hem geworden^k, en de wereld heeft Hem niet gekend^l. ¹¹ Hij kwam tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen. ¹² Maar allen die Hem hebben aangenomen, hun gaf Hij [het] recht kinderen van God^m te worden, hun die in zijn naam geloven; ¹³ die niet uit bloed^e, niet uit [de] wil van [het] vlees, niet uit [de] wil van een man, maar uit God geboren zijnⁿ.

¹⁴ En het Woord is vlees geworden^o en heeft onder ons gewoond^f (en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd^p, een heerlijkheid als van een eniggeborene van^d een vader) vol van genade en waarheid. ¹⁵ (Johannes getuigt van Hem en heeft geroepen en gezegd: Deze was het van Wie ik zei: Hij die na mij komt^q, is mij vóór^g, want Hij was eerder dan ik^r.) ¹⁶ Want uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen^s, en wel genade op genade. ¹⁷ Want de wet is door^h Mozes gegeven^t; de genade en de waarheid is door^h Jezus Christus geworden. ¹⁸ Niemand heeft ooit God gezien^u; de eniggeborene Zoonⁱ die in de schoot van de Vader is, die^v heeft [Hem] verklaard^j.

E 1:13 Eig. meervoud.

F 1:14 Eig. ‘getabernakeld’, d.i. in een tent gewoond.

G 1:15 D.i. ‘heeft de voorrang boven mij’.

H 1:17 D.i. door middel van.

I 1:18 A.l. ‘God’; s.v. ‘de Eniggeborene, God, die...’

J 1:18 Elders ‘verhaald’.

1:8 ^g niet 1:20.

1:9 ^h licht 1 Jh 2:8.

1:9 ⁱ komt 3:19;
12:46.

1:10 ^j wereld 1:14.

1:10 ^k geworden
1:3; 1 Ko 8:6;
Ko 1:16; Hb 1:2.

1:10 ^l gekend 17:25.

1:12 ^m God
1 Jh 3:1.

1:13 ⁿ zijn 3:3,5,6;
Jk 1:18; 1 Pt 1:23;
1 Jh 3:9; 5:18.

1:14 ^o geworden
Rm 1:3; Gl 4:4;
Fp 2:7; 1 Tm 3:16;
Hb 2:14; 1 Jh 4:2.

1:14 ^p aanschouwd
2:11; Js 60:1,2;
Lk 9:32.

1:15 ^q komt 1:27;
Mt 3:11; Mk 1:7.

1:15 ^r ik 1:30.

1:16 ^s ontvangen
Ko 2:10.

1:17 ^t gegeven 7:19;
Ex 31:18; 34:28.

1:18 ^u gezien 6:46;
Ex 33:20;
1 Tm 6:16;
1 Jh 4:12.

1:18 ^v die
Mt 11:27; Lk 10:22.

*Prediking van Johannes de dooper - Mt 3:1-12; Mk 1:2-8;
Lk 3:15-17*

¹⁹ En dit is het getuigenis van Johannes, toen de Joden priesters en Levieten uit Jeruzalem <naar hem toe> gezonden hadden om hem te vragen: Wie bent u? ²⁰ En hij beleed en loochende het niet; en hij beleed: Ik ben de Christus niet^w. ²¹ En zij vroegen hem: Wat dan? Bent u Elia? En hij zei: Ik ben het niet^x. Bent u de profeet^y? En hij antwoordde: Nee. ²² Zij zeiden dan tot hem: Wie bent u? opdat wij antwoord geven aan hen die ons hebben gezonden. Wat zegt u van uzelf? ²³ Hij zei: Ik ben [de] stem van een roepende in de woestijn: ‘Maakt de weg van [de] Heer recht!’, zoals de profeet Jesaja heeft gesproken^z. ²⁴ En zij waren gezonden uit de farizeeën. ²⁵ En zij vroegen hem en zeiden tot hem: Waarom doopt u dan^a, als u de Christus niet bent, noch Elia, noch de profeet? ²⁶ Johannes antwoordde hun en zei: Ik doop met water; midden onder u staat [Eén] die u niet kent, die na mij komt^b; ²⁷ ik ben niet waard zijn schoenriem los te maken^c. ²⁸ Dit gebeurde in Bethanië, over de Jordaan, waar Johannes doopte^d.

Het Lam van God

²⁹ De volgende dag zag hij Jezus naar zich toe komen en zei: Zie, het Lam van God^e, dat de zonde van de wereld wegneemt^f. ³⁰ Deze is het van Wie ik zei: Na mij komt een man die mij vóór^k is, want Hij was eerder dan ik^g. ³¹ En ik kende Hem niet; maar opdat Hij aan Israëel openbaar wordt, daarom ben ik komen

1:20 ^w niet 3:28.

1:21 ^x niet Mt 11:14;
17:11-13; Mk 9:13.

1:21 ^y profeet 6:14;
7:40; Dt 18:15,18;
Hd 3:22; 7:37.

1:23 ^z gesproken
Js 40:3; Mt 3:3;
Mk 1:3; Lk 3:4.

1:25 ^a dan 1:33;
Mt 21:25; Mk 11:30;
Lk 20:4.

1:26 ^b komt 1:15.

1:27 ^c maken
Hd 13:25.

1:28 ^d doopte 10:40;
Mt 3:13.

1:29 ^e God 1:36;
Gn 22:8; Js 53:7.

1:29 ^f wegneemt
Ko 1:20.

1:30 ^g ik 1:15.

^k 1:30 Zie 1:15 nt.

dopen met water. ³² En Johannes getuigde en zei: Ik heb de Geest zien neerdalen als een duif uit [de] hemel^h, en hij bleef op Hem. ³³ En ik kende Hem niet; maar Hij die mij heeft gezonden om te dopen met^L waterⁱ, die zei mij: Op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, Die is het die met^L [de] Heilige Geest doopt^j. ³⁴ En ik heb gezien en getuigd dat Deze de Zoon van God is^k.

De eerste discipelen

³⁵ De volgende dag stond Johannes [daar] weer, en twee van zijn discipelen. ³⁶ En toen hij op Jezus zag, die daar wandelde, zei hij: Zie, het Lam van God!^l ³⁷ En de twee discipelen hoorden hem spreken en volgden Jezus. ³⁸ En Jezus keerde Zich om en zag dat zij Hem volgden, en zei tot hen: ³⁹ Wat zoekt u? En zij zeiden tot Hem: Rabbi (wat vertaald wil zeggen: Meester), waar verblijft U? ⁴⁰ Hij zei tot hen: Komt en u zult het zien. Zij kwamen dan en zagen waar Hij verbleef, en zij verbleven die dag bij Hem. Het was ongeveer [het] tiende uur. ⁴¹ Andréas, de broer van Simon Petrus^m, was één van de twee die het van Johannes gehoord hadden en Hem gevolgd waren. ⁴² Deze vond eerst zijn eigen broer Simon en zei tot hem: Wij hebben de Messias gevondenⁿ – wat vertaald is: Christus^M. ⁴³ Hij leidde hem tot Jezus. Jezus zag hem aan en zei: Jij bent Simon, de zoon van Jona^N, jij zult Kefas

1:32 ^h *hemel*
Mt 3:16; Mk 1:10;
Lk 3:22.

1:33 ⁱ *water*
Lk 1:17,77.

1:33 ^j *doopt*
Mt 3:11; Mk 1:8;
Lk 3:16;
Hd 1:5; 2:33.

1:34 ^k *is 20:31;*
Mt 3:17; 17:5;
27:54; Mk 9:7;
15:39; Lk 9:35;
Hd 9:20.

1:36 ^l *God 1:29.*

1:41 ^m *Simon Petrus*
Mt 4:18-20;
Mk 1:16-18.

1:42 ⁿ *gevonden*
4:25,29.

^L 1:33 A.v. 'in'.

^M 1:42 D.i. Gezalfde.

^N 1:43 A.l. 'Johannes'.

heten^o – wat vertaald wordt: steen^o. ⁴⁴ De volgende dag wilde Hij naar Galiléa vertrekken en Hij vond Filippus; en Jezus zei tot hem: Volg Mij. ⁴⁵ Filippus nu was van Bethsaïda^p, uit de stad van Andréas en Petrus. ⁴⁶ Filippus vond Nathanaël en zei tot hem: Wij hebben Hem gevonden van Wie Mozes in de wet geschreven heeft, en de profeten^q: Jezus, de Zoon van Jozef, van Nazareth. ⁴⁷ En Nathanaël zei tot hem: Kan uit Nazareth iets goeds zijn^r? Filippus zei tot hem: Kom en zie^s. ⁴⁸ Jezus zag Nathanaël naar Zich toe komen en zei van hem: Zie, waarlijk een Israëliet in wie geen bedrog is^t. ⁴⁹ Nathanaël zei tot Hem: Vanwaar kent U mij? Jezus antwoordde en zei tot hem: Voordat Filippus je riep, terwijl je onder de vijgenboom was, zag Ik je. ⁵⁰ Nathanaël antwoordde Hem: Rabbi, U bent de Zoon van God^u, U bent [de] koning van Israël^v. ⁵¹ Jezus antwoordde en zei tot hem: Omdat Ik je gezegd heb: Ik zag je onder de vijgenboom, geloof je? Je zult grotere dingen zien dan deze. ⁵² En Hij zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg je: Je zult <van nu aan> de hemel geopend^w zien en de engelen van God opstijgen en neerdalen^x op de Zoon des mensen^y.

1:43° *heten*
Mt 10:2; 16:18;
Mk 3:16; Lk 6:14.

1:45^p *Bethsaïda*
12:21.

1:46^q *profeten*
5:39,46; Dt 18:18;
Js 7:14; 9:5;
Ez 34:23; Lk 24:27.

1:47^r *zijn*
7:41,42,52.

1:47^s *zie 1:40.*

1:48^t *is Ps 32:2.*

1:50^u *God 1:34;*
11:27; Ps 2:7;
Mt 3:17; 14:33;
16:16; Mk 1:11;
3:11; Lk 1:35; 3:22;
4:41; Hd 13:33.

1:50^v *Israël 12:13;*
Ps 2:6; Zf 3:15;
Mt 27:42; Mk 15:32.

1:52^w *geopend*
Mt 3:16; Mk 1:10;
Lk 3:21; Hd 7:56;
Op 19:11.

1:52^x *neerdalen*
Gn 28:12; Ps 91:11;
Mt 4:6,11; Lk 22:43.

1:52^y *mensen*
Ps 8:5-7;
Dn 7:13,14.

^o 1:43 Of 'Petrus'.

Johannes 2

De bruiloft in Kana

¹ En op de derde dag was er een bruiloft in Kana in Galiléa^z; en de moeder van Jezus was daar. ² Jezus nu was ook op de bruiloft genodigd, alsook zijn discipelen. ³ En toen er gebrek aan wijn kwam, zei de moeder van Jezus tot Hem: Zij hebben geen wijn. ⁴ <En> Jezus zei tot haar: Wat heb Ik met u te doen, vrouw? Mijn uur is nog niet gekomen^a. ⁵ Zijn moeder zei tot de dienstknechten: Wat Hij u ook zegt, doet dat^b. ⁶ Nu waren daar zes stenen watervaten neergezet, volgens het reinigingsgebruik van de Joden^c, elk met een inhoud van twee of drie metrétén. ⁷ Jezus zei tot hen: Vult de watervaten met water. En zij vulden ze tot boven toe. ⁸ En Hij zei tot hen: Schept nu en brengt het naar de ceremoniemeester; en zij brachten het. ⁹ Toen nu de ceremoniemeester het water dat wijn geworden was, geproefd had (en hij wist niet vanwaar die was, maar de dienstknechten die het water geschept hadden, wisten het), riep de ceremoniemeester de bruidegom en zei tot hem: ¹⁰ Iedereen zet eerst de goede wijn voor, en wanneer men veel gedronken heeft, de mindere; u hebt de goede wijn tot nu toe bewaard. – ¹¹ Dit deed Jezus als begin van zijn tekenen^d in Kana in Galiléa en openbaarde zijn heerlijkheid^e; en zijn discipelen geloofden in Hem.

¹² Daarna daalde Hij af naar Kapernaüm^f, Hij, zijn moeder, zijn broers en zijn discipelen, en zij bleven daar niet vele dagen.

2:1 ^z Galiléa 4:46.

2:4 ^a gekomen 7:30;
8:20.

2:5 ^b dat Gn 41:55.

2:6 ^c Joden 3:25;
Mk 7:3,4.

2:11 ^d tekenen 4:54;
20:30.

2:11 ^e heerlijkheid
1:14; 12:41;
Lk 9:32.

2:12 ^f Kapernaüm
Mt 4:13.

Tempelreiniging

¹³ En het pascha van de Joden was nabij^g en Jezus ging op naar Jeruzalem. ¹⁴ En Hij vond in de tempel hen die runderen, schapen en duiven verkochten, en de wisselaars die [daar] zaten. ¹⁵ En hij maakte een zweep van touwen en dreef allen uit de tempel^h, ook de schapen en de runderen; en het geld van de wisselaars stortte Hij uit en de tafels keerde Hij om; ¹⁶ en tot hen die de duiven verkochten zei Hij: Neemt deze dingen van hier weg; maakt niet het huis van mijn Vaderⁱ tot een huis van koophandel. ¹⁷ Zijn discipelen herinnerden zich dat er geschreven staat: ‘De ijver voor uw huis zal mij verteren’^j. ¹⁸ De Joden dan antwoordden en zeiden tot Hem: Welk teken toont U ons^k, dat U deze dingen doet? ¹⁹ Jezus antwoordde en zei tot hen: Breekt dit tempelhuis af en in drie dagen zal Ik het oprichten^l. ²⁰ De Joden zeiden dan: In zesenzeventig jaar is dit tempelhuis gebouwd, en U zult het in drie dagen oprichten? ²¹ Maar Hij sprak over het tempelhuis van zijn lichaam^m. ²² Toen Hij dan uit [de] doden was opgewekt, herinnerden zijn discipelen zich dat Hij dit gezegd hadⁿ; en zij geloofden de Schrift en het woord dat Jezus gesproken had.

²³ En toen Hij in Jeruzalem was op het pascha, op het feest, geloofden velen in zijn naam, toen zij de tekenen zagen die Hij deed^o. ²⁴ Maar Jezus Zelf vertrouwde Zich aan hen niet toe^p, omdat Hij allen kende,²⁵ en omdat Hij niet nodig had dat iemand van de mens getuigde, want Hij wist Zelf wat in de mens was^p.

P 2:24 ‘Toevertrouwen’ en ‘geloven’ (vs. 23) is in het Gr. hetzelfde woord.

2:13 ^g nabij 6:4; 11:55.

2:15 ^h tempel Mt 21:12,13.

2:16 ⁱ Vader Lk 2:49.

2:17 ^j verteren Ps 69:10.

2:18 ^k ons 6:30.

2:19 ^l oprichten Mt 26:61; 27:40; Mk 14:58; 15:29; Hd 6:14.

2:21 ^m lichaam 1 Ko 6:19.

2:22 ⁿ had 12:16; 14:26; Lk 24:6-8.

2:23 ^o deed 7:31; 11:47,48.

2:25 ^p was Gn 6:5; Mt 15:18,19; Mk 7:21-23.

Johannes 3

Gesprek met Nicodémus

¹ Nu was er een mens uit de farizeeën, zijn naam was Nicodémus^g, een overste van de Joden; ² deze kwam 's nachts bij Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten dat U van God bent gekomen als leraar^r; want niemand kan deze tekenen doen^s die U doet, tenzij God met hem is^f.

³ Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw^Q geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien.

⁴ Nicodémus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden?

⁵ Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest^u, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. ⁶ Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. ⁷ Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U^R moet opnieuw^Q geboren worden.

⁸ De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat^v; zo is ieder die uit de Geest geboren is.

⁹ Nicodémus antwoordde en zei tot Hem: Hoe kunnen deze dingen gebeuren? ¹⁰ Jezus antwoordde en zei tot hem: Bent u de leraar van Israël en weet u deze dingen niet? ¹¹ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wij spreken wat

Q 3:3,7 D.i. op een heel nieuwe wijze en vanuit een heel nieuwe bron; in Lk 1:3 vertaald met 'van voren af aan'. Het Gr. woord betekent ook 'van boven'; in vs. 31 is het zo vertaald.

R 3:7 Meervoud.

3:1 ^g *Nicodémus*
7:50; 19:39.

3:2 ^r *leraar* 5:43;
9:33; 17:8;
Mt 22:16.

3:2 ^s *doen* 9:16.

3:2 ^f *is* Hd 10:38.

3:5 ^u *Geest*
Ez 36:25-27;
1 Pt 1:23 Tt 3:5.

3:8 ^v *heengaat*
Pr 11:5.

Wij weten en Wij getuigen wat Wij hebben gezien^w; en u^S neemt ons getuigenis niet aan. ¹² Als Ik u^S de aardse dingen heb gezegd en u^S niet geloofd, hoe zult u^S geloven als Ik u^S de hemelse zeg? ¹³ En niemand is opgevaren in de hemel dan Hij die uit de hemel is neergedaald^x, de Zoon des mensen <die in de hemel is.> ¹⁴ En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd^y, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden^z, ¹⁵ opdat ieder die in Hem gelooft^a, <niet verloren gaat maar> eeuwig leven heeft^T. ¹⁶ Want zo^U lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven^b, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft^c. ¹⁷ Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou oordelen^d, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden^e. ¹⁸ Wie in Hem gelooft wordt niet geoordeeld^f; <maar> wie niet gelooft is al geoordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God. ¹⁹ En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld is gekomen^g, en de mensen hebben de duisternis meer liefgehad dan het licht, want hun werken waren boos. ²⁰ Want ieder

3:11 ^w gezien 3:32; 8:26.

3:13 ^x neergedaald Sp 30:4; Rm 10:6,7; Ef 4:9,10.

3:14 ^y verhoogd Nm 21:9.

3:14 ^z worden 8:28; 12:32-34.

3:15 ^a gelooft 20:31; 1 Jh 5:13.

3:16 ^b gegeven Rm 5:8; 8:32; 1 Jh 4:9,10.

3:16 ^c heeft 3:36; 10:28.

3:17 ^d oordelen 5:22,30; 8:15,16; Hd 17:31.

3:17 ^e worden 12:47.

3:18 ^f geoordeeld 5:24.

3:19 ^g gekomen 1:5,9; 8:12; 9:5.

S 3:11,12 Meervoud.

T 3:15 Of (bij weglating van de zin tussen <>)' die gelooft, in Hem eeuwig leven heeft' ('in' is in het Gr. *en*, en in vs. 16 *eis*).

U 3:16 'Zo' slaat op de grootte óf de aard van Gods liefde.

die kwade dingen bedrijft, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet bestraft^v worden^h.

²¹ Maar wie de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden dat zij in God zijn gewerkt.

Getuigenis van Johannes de dooper

²² Daarna kwam Jezus met zijn discipelen in het land van Judéa en hield Zich daar met hen op en doopteⁱ.

²³ En ook Johannes doopte, in Enon bij Salim, omdat daar veel water was. En zij kwamen daar bij hem en werden gedoopt. ²⁴ Want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen^j. ²⁵ Er ontstond dan een woordenstrijd [bij sommigen] van de discipelen van Johannes met een Jood^w over reiniging. ²⁶ En zij kwamen naar Johannes toe en zeiden tot hem: Rabbi, Hij die met u was aan de overkant van de Jordaan, van Wie u hebt getuigd, zie, Hij doopt en allen komen naar Hem toe. ²⁷ Johannes antwoordde en zei: Een mens kan helemaal niets aannemen^k, tenzij het hem uit de hemel is gegeven^l. ²⁸ Uzelf getuigt <van mij>, dat ik heb gezegd dat ik niet de Christus ben^m, maar dat ik vóór Hem uit ben gezondenⁿ. ²⁹ Hij die de bruid heeft, is [de] bruidegom; maar de vriend van de bruidegom^o,

3:20^h worden
Ef 5:11-13.

3:22ⁱ doopte 3:26;
4:1,2.

3:24^j geworpen
*Mt 4:12; 14:3;
Mk 1:14; 6:17;
Lk 3:20.*

3:27^k aannemen
Hb 5:4.

3:27^l gegeven
19:11.

3:28^m ben 1:20.

3:28ⁿ gezonden
*Ml 3:1; Mt 11:10;
Mk 1:2.*

3:29° bruidegom
Mt 9:15; Mk 2:19.

^v 3:20 Het woord betekent ‘het ware karakter van iets aan het licht brengen’, ‘aan de kaak stellen’ (zo dikwijls vertaald) om daardoor iemand te ‘overtuigen’ (zo vertaald in 8:46; 16:8; Mt 18:15; 1 Ko 14:24) en vervolgens ook te ‘weerleggen’ (Tt 1:9; 2 Tm 4:2) of te ‘bestrafen’ (zo vertaald in Hb 12:5; Jd 1:5; Op 3:19).

^w 3:25 S.l. met ‘met [de] Joden’.

die [daarbij] staat en hem hoort, verblijdt zich met blijdschap over de stem van de bruidegom. Deze blijdschap van mij dan is vervuld geworden. ³⁰ Hij moet meer, maar ik minder worden. ³¹ Hij die van boven komt^p, is boven allen^x; wie uit de aarde is, is uit de aarde en spreekt uit de aarde^q. ³² Hij die uit de hemel komt, < is boven allen^x.> Wat Hij heeft gezien en gehoord, dat getuigt Hij; en zijn getuigenis neemt niemand aan^r. ³³ Wie zijn getuigenis heeft aangenomen, heeft bezegeld dat God waarachtig is^s. ³⁴ Want Hij die God heeft gezonden, spreekt de woorden^y van God; want Hij^z geeft de Geest niet met mate. ³⁵ De Vader heeft de Zoon lief^f en heeft alles in zijn hand gegeven^u. ³⁶ Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven^v; maar wie de Zoon ongehoorzaam is^a, zal [het] leven niet zien^w, maar de toorn van God^x blijft op hem.

3:31 ^p komt 8:23.

3:31 ^q aarde
1 Jh 4:5.

3:32 ^r aan 3:11.

3:33 ^s is Rm 3:4.

3:35 ^t lief 5:20;
10:17; 15:9;
17:23-26.

3:35 ^u gegeven 13:3;
Mt 11:27; Lk 10:22.

3:36 ^v leven 3:15,16.

3:36 ^w zien
1 Jh 5:12.

3:36 ^x God
Rm 1:18; Ef 5:6;
1 Th 2:16.

^x 3:31,32 Of 'alles'.

^y 3:34 *Rhèmata*, 'uitspraken' (zie de Woordenlijst).

^z 3:34 S.l. 'God'.

^a 3:36 Of 'wie niet gelooft in de Zoon'.

Johannes 4

Gesprek met de Samaritaanse vrouw

¹ Toen nu de Heer^B vernam, dat de farizeeën gehoord hadden dat Jezus meer discipelen maakte en doopte dan Johannes^y ² (hoewel Jezus Zelf niet doopte, maar zijn discipelen), ³ verliet Hij Judéa en ging <weer> naar Galiléa. ⁴ En Hij moest door Samaria^z gaan. ⁵ Hij kwam dan bij een stad in Samaria, Sichar geheten, dicht bij het veld dat Jakob zijn zoon Jozef had gegeven^a. En daar was [de] bron van Jakob^b. ⁶ Jezus dan was vermoeid van de reis en ging zo bij de bron zitten. Het was ongeveer [het] zesde uur. ⁷ Er kwam een vrouw uit Samaria water putten. Jezus zei tot haar: Geef Mij te drinken. ⁸ (Want zijn discipelen waren weggegaan naar de stad om voedsel te kopen.) ⁹ De Samaritaanse vrouw dan zei tot Hem: Hoe vraagt U die een Jood bent, van mij te drinken die een Samari-taanse vrouw ben? <Want Joden hebben geen omgang met Samaritanen^c.> ¹⁰ Jezus antwoordde en zei tot haar: Als u de gave van God kende en Wie Hij is^d die tot u zegt: Geef Mij te drinken, dan zou u aan Hem hebben gevraagd en Hij zou u levend water^e hebben gegeven. ¹¹ De vrouw zei tot Hem: Heer, U hebt geen puttemmer en de put is diep; waar hebt U dan het levende water vandaan? ¹² Bent U soms groter^f dan onze vader Jakob, die ons de put heeft gegeven en die er zelf uit heeft gedronken, en zijn zonen en zijn vee? ¹³ Jezus antwoordde en zei tot haar: Ieder die van dit water drinkt, zal weer dorst hebben; ¹⁴ maar ieder die

4:1 ^y *Johannes*
3:22-26.

4:4 ^z *Samaria*
Mt 10:5; Lk 9:52;
17:11.

4:5 ^a *gegeven*
Gn 33:19; 48:22;
Jz 24:32.

4:5 ^b *Jakob* 4:12.

4:9 ^c *Samaritanen*
Ea 4:3; 9:1-10:44;
Lk 9:52,53.

4:10 ^d *is* 4:26.

4:10 ^e *water*
7:37,38; Op 21:6;
22:17.

4:12 ^f *groter* 8:53.

^B 4:1 A.l. 'Jezus'.

drinkt van het water dat Ik hem zal geven, zal in eeuwigheid geen dorst hebben^g; maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een bron van water dat springt tot in [het] eeuwige leven. ¹⁵ De vrouw zei tot Hem: Heer, geef mij dat water, opdat ik geen dorst heb en ik niet meer hier kom om te putten. ¹⁶ Hij zei tot haar: Ga heen, roep uw man en kom hier. ¹⁷ De vrouw antwoordde en zei <tot Hem>: Ik heb geen man. Jezus zei tot haar: U hebt terecht gezegd: Ik heb geen man; ¹⁸ want vijf mannen hebt u gehad, en die u nu hebt is uw man niet; dit heb u naar waarheid gezegd. ¹⁹ De vrouw zei tot Hem: Heer, ik zie dat U een profeet bent^h. ²⁰ Onze vaders hebben op deze berg aanbedenⁱ, en u^C zegt dat in Jeruzalem de plaats is waar men moet aanbidden^j. ²¹ Jezus zei tot haar: Geloof Mij, vrouw, er komt een uur dat u^C noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden. ²² U^C aanbidt wat u niet weet; wij aanbidden wat wij weten, want de behoudenis is uit de Joden^k. ²³ Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke [personen] die Hem aanbidden. ²⁴ God is een geest^D, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest^m en waarheid. ²⁵ De vrouw zei tot Hem: Ik weet dat [de] Messias komt, die Christus wordt genoemdⁿ; wanneer Die is gekomen, zal Hij ons alles verkondigen^o. ²⁶ Jezus zei tot haar: Ik ben het, die tot u spreek^p.

C 4:20-22 Meervoud.

D 4:24 Of 'God is geest'.

4:14 ^g hebben 6:35.

4:19 ^h bent 7:40;
9:17; Mt 21:46.

4:20 ⁱ aanbeden
Dt 11:29; Jz 8:33.

4:20 ^j aanbidden
Dt 12:5-14;
Ps 122:1-5.

4:22 ^k Joden
Rm 1:3; 9:4,5.

4:24 ^l geest
2 Ko 3:17.

4:24 ^m geest Fp 3:3.

4:25 ⁿ genoemd
1:42.

4:25 ^o verkondigen
14:26; 16:13-15

4:26 ^p spreek 8:58;
9:37; Mk 14:61,62.

²⁷ En hierop kwamen zijn discipelen en verwonderden zich dat Hij met een vrouw sprak; toch zei niemand: Wat zoekt U? of: Wat spreekt U met haar? ²⁸ De vrouw verliet dan haar watervat en ging weg naar de stad en zei tot de mensen: ²⁹ Komt, ziet een mens die mij alles heeft gezegd wat ik heb gedaan. Is Deze niet de Christus^q? ³⁰ Zij gingen de stad uit en kwamen naar Hem toe.

³¹ Intussen vroegen de discipelen Hem aldus: Rabbi, eet. ³² Maar Hij zei tot hen: Ik heb voedsel om te eten dat u niet kent. ³³ De discipelen dan zeiden tot elkaar: Heeft iemand Hem soms iets te eten gebracht? ³⁴ Jezus zei tot hen: Mijn voedsel is, dat Ik de wil doe van Hem die Mij heeft gezonden^r en zijn werk volbreng^s.

³⁵ Zegt u niet: Het zijn nog vier maanden, dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u: Slaat uw ogen op en aanschouwt de velden, want zij zijn al wit om te maaien^f. ³⁶ De maaier ontvangt loon^E en verzamelt vrucht voor [het] eeuwige leven, opdat zich samen verblijden de zaaier zowel als de maaier. ³⁷ Want hierin is de spreuk waar: De één zaait, de ander maait^u. ³⁸ Ik heb u gezonden om te maaien wat u niet hebt bearbeid; anderen hebben het bearbeid en u bent op hun arbeid[sterrein] gekomen.

³⁹ Velen nu van de Samaritanen uit die stad geloofden in Hem om het woord van de vrouw, die getuigde: Hij heeft mij alles gezegd wat ik heb gedaan. ⁴⁰ Toen dan de Samaritanen naar Hem toe waren gekomen,

^E 4:36 Of 'zij zijn wit om te maaien (of: tot de oogst). De maaier (of: Wie maait) ontvangt al loon'.

4:29 ^q Christus 7:26;
Mt 12:23.

4:34 ^r gezonden
5:30; 6:38;
Ps 40:8,9;
Hb 10:5-9.

4:34 ^s volbreng
5:36; 17:4.

4:35 ^f maaien
Mt 9:37; Lk 10:2.

4:37 ^u maait
Mi 6:15.

vroegen zij Hem bij hen te blijven; en Hij bleef daar twee dagen. ⁴¹ En er geloofden er veel meer om zijn woord; ⁴² en zij zeiden tot de vrouw: Wij geloven niet meer op uw zeggen, want wijzelf hebben [Hem] gehoord en weten dat Deze waarlijk de Heiland van de wereld^v is.

Genezing van de zoon van een hoveling

⁴³ En na die twee dagen^w vertrok Hij vandaar <en ging> naar Galiléa; ⁴⁴ want Jezus Zelf getuigde dat een profeet in zijn eigen vaderland geen eer heeft^x. ⁴⁵ Toen Hij dan in Galiléa kwam, ontvingen de Galileeërs Hem, daar zij alles hadden gezien wat Hij in Jeruzalem op het feest gedaan had^y; want ook zij naar het feest gegaan.

⁴⁶ Hij kwam dan opnieuw in Kana in Galiléa, waar Hij het water tot wijn had gemaakt^z. En er was een hoveling in Kapernaüm^a, wiens zoon ziek was. ⁴⁷ Toen deze hoorde dat Jezus uit Judéa in Galiléa was gekomen, ging hij naar Hem toe en vroeg of Hij wilde afdalen en zijn zoon gezond maken, want die lag op sterven. ⁴⁸ Jezus dan zei tot hem: Als u^c geen tekenen en wonderen ziet^b, zult u^c geenszins geloven. ⁴⁹ De hoveling zei tot Hem: Heer, kom af voordat mijn jongen sterft. ⁵⁰ Jezus zei tot hem: Ga heen, uw zoon leeft^c. De man geloofde het woord dat Jezus tot hem zei en ging weg. ⁵¹ En reeds terwijl hij afdaalde, kwamen zijn slaven hem tegemoet en zeiden hem dat zijn kind leefde. ⁵² Hij vroeg hun dan naar het uur waarop

4:42 ^v wereld
1 Jh 4:14.

4:43 ^w dagen 4:40.

4:44 ^x heeft
Mt 13:57; Mk 6:4;
Lk 4:24.

4:45 ^y had 2:23.

4:46 ^z gemaakt
2:1-11.

4:46 ^a Kapernaüm
Mt 8:5; Lk 7:1,2.

4:48 ^b ziet Dn 4:2;
Mk 13:22;
1 Ko 1:22.

4:50 ^c leeft 4:53;
Mt 8:13; Lk 7:7.

^c 4:48 Meervoud.

hij beter was geworden; zij dan zeiden tot hem: Gisteren op [het] zevende uur verliet de koorts hem. ⁵³ De vader nu wist dat het op dat uur was, dat Jezus tot hem gezegd had: Uw zoon leeft. En hij geloofde, hij en zijn hele huis^d. ⁵⁴ –Dit tweede teken^e <nu> heeft Jezus weer gedaan, toen Hij uit Judéa in Galiléa was gekomen.

4:53^d huis
Hd 11:14; 16:14,15,
31-34.

4:54e teken 2:11.

Johannes 5

Genezing in Bethesda

¹ Daarna was er een feest van de Joden, en Jezus ging op naar Jeruzalem. ² Nu is er in Jeruzalem aan de Schaapspoort^f een vijver, die in het Hebreeuws bijgenaamd wordt Bethesda, met vijf zuilengangen. ³ Daar-in lag een menigte zieken, blinden, kreupelen, verdor-den, <die wachtten op de beroering van het water>.

⁴ <Want een engel <van [de] Heer> daalde op zekere tijden neer in de vijver en bracht het water in bewe-ging; wie dan het eerst daarin daalde na de beweging van het water, werd gezond, aan welke ziekte hij ook leed.> ⁵ En daar was een mens die achtendertig jaar ziek was geweest. ⁶ Jezus zag hem liggen, en daar Hij wist dat hij al lange tijd [ziek] was, zei Hij tot hem: Wilt u gezond worden? ⁷ De zieke antwoordde Hem: Heer, ik heb geen mens om mij in de vijver te werpen wanneer het water in beweging wordt gebracht; en ter-wijl ik kom, daalt een ander vóór mij neer. ⁸ Jezus zei tot hem: Sta op, neem uw rustbed op en wandel^g. ⁹ En terstond werd de mens gezond, en hij nam zijn rustbed op en wandelde. Nu was het sabbat op die dag^h. ¹⁰ De Joden dan zeiden tot de genezene: Het is sabbat, en het is u niet geoorloofd uw rustbed op te nemenⁱ. ¹¹ Maar hij antwoordde hun: Hij die mij gezond gemaakt heeft, Die heeft tot mij gezegd: Neem uw rustbed op en wan-del. ¹² Zij vroegen hem <dan>: Wie is de mens die u heeft gezegd: Neem <uw rustbed> op en wandel?

¹³ Maar de genezene wist niet wie het was; want Jezus was ontweken, omdat er een menigte op die plaats was^j. ¹⁴ Daarna vond Jezus hem in de tempel en zei tot hem: Zie, u bent gezond geworden; zondig niet meer^k,

5:2^f *Schaapspoort*
Nh 3:1.

5:8^g *wandel*
Mt 9:6; Mk 2:11;
Lk 5:24.

5:9^h *dag 9:14;*
Lk 13:14.

5:10ⁱ *opnemen*
Jr 17:21.

5:13^j *was 6:2,3,15.*

5:14^k *meer 8:11.*

opdat u niet iets ergers overkomt. ¹⁵ De man ging weg en berichtte de Joden dat het Jezus was^l die hem gezond had gemaakt. ¹⁶ En daarom vervolgden de Joden Jezus, omdat Hij deze dingen op sabbat deed. ¹⁷ Maar <Jezus> antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk [ook]. ¹⁸ Daarom dan trachtten de Joden des te meer Hem te doden^m, omdat Hij niet alleen de sabbat brak, maar ook God zijn eigen Vader noemde, zodat Hij Zich aan God gelijk maakteⁿ.

Het gezag van Jezus

¹⁹ Jezus dan antwoordde en zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: de Zoon kan niets doen van Zichzelf^p, tenzij Hij de Vader iets ziet doen; want alles wat Die doet, dat doet ook de Zoon evenzo. ²⁰ Want de Vader heeft de Zoon lief^f^p en toont Hem alles wat Hijzelf doet; en Hij zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat u zich verwondert. ²¹ Want zoals de Vader de doden opwekt en levend maakt^q, zo maakt ook de Zoon levend wie Hij wil^r. ²² Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft heel het oordeel aan de Zoon gegeven^s, ²³ opdat allen de Zoon eren^t zoals zij de Vader eren. Wie de Zoon niet eert, eert de Vader niet die Hem heeft gezonden^u. ²⁴ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie mijn woord hoort en gelooft Hem die Mij heeft gezonden^v, die heeft eeuwig leven en komt niet in [het] oordeel^w, maar is uit de dood overgegaan in het leven^x. ²⁵ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: er komt

5:15^l was 9:11.

5:18^m doden
7:1,25; 8:37,40;
11:53; Mt 26:4;
Mk 14:1.

5:18ⁿ maakte
8:53,58; 10:30;
8:28.

5:19° Zichzelf 5:30;
8:28.

5:20^p lief 3:35;
10:17; 15:9;
17:23-26.

5:21^q maakt
Rm 4:17; Ef 2:5,6.

5:21^r wil 11:25.

5:22^s gegeven
3:17-19; 5:27; 9:39;
12:47,48;
Hd 10:42; 17:31.

5:23^t eren
Fp 2:10,11.

5:23^u gezonden
Lk 10:16.

5:24^v gezonden
12:44.

5:24^w oordeel
3:15,16,18.

5:24^x leven
1 Jh 3:14.

F 5:20 Een ander woord voor 'liefhebben' dan in 3:35; zie 21:15 nt.

een uur, en het is nu, dat de doden de stem van de Zoon van God zullen horen^y en zij die deze hebben gehoord, zullen leven. ²⁶ Want zoals de Vader leven heeft in Zichzelf, zo heeft Hij ook de Zoon gegeven leven te hebben in Zichzelf^z; ²⁷ en Hij heeft Hem macht^G gegeven oordeel uit te oefenen^a, omdat Hij [de] Mensenzoon is. ²⁸ Verwondert u hierover niet, want er komt een uur^H dat allen die in de graven zijn, zijn stem zullen horen en ²⁹ zullen uitgaan: zij die het goede hebben gedaan^I tot [de] opstanding van [het] leven^b, en zij die het kwade hebben bedreven^I tot [de] opstanding van [het] oordeel^c. ³⁰ Ik kan van Mijzelf niets doen^d; zoals Ik hoor, oordeel Ik, en mijn oordeel is rechtvaardig, omdat Ik niet mijn wil zoek, maar de wil van Hem die Mij heeft gezonden^e.

Getuigenis van Jezus

³¹ Als Ik van Mijzelf getuig^f, is mijn getuigenis niet waar. ³² Er is een ander die van Mij getuigt^g, en Ik weet dat het getuigenis dat Hij van Mij getuigt, waar^h is. ³³ U hebt naar Johannes toe gezondenⁱ en hij heeft van de waarheid getuigd^j. ³⁴ Ik neem echter niet het getuigenis van een mens aan; maar Ik zeg dit, opdat u behouden wordt. ³⁵ Hij was de brandende en

G 5:27 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

H 5:28 A.v. ‘Verwondert u niet hierover dat er een uur komt’.

I 5:29 Het woord voor ‘doen’ betekent ‘praktiseren (als iemands gebruikelijke handelwijze)’ (vgl. 1 Jh 1:6; 2:17,29; 3:4,7-10,22); ‘bedrijven’ betekent ‘een bepaalde daad verrichten’ (vgl. Rm 1:32).

5:25^y horen 5:28;
11:43; Mk 5:41;
Lk 7:14; 8:54.

5:26^z Zichzelf 1:4.

5:27^a oefenen 5:22;
9:39; Hd 10:42;
17:31.

5:29^b leven
Dn 12:2; Hd 24:15;
Rm 2:7; Fp 3:11;
Op 20:4-6.

5:29^c oordeel
Dn 12:2; Hd 24:15;
Op 20:11-15.

5:30^d doen 5:19.

5:30^e gezonden
4:34; 6:38.

5:31^f getuig
8:13,14.

5:32^g getuigt
8:16-18; 15:26;
1 Jh 5:6-9.

5:32^h waar 19:35;
21:24.

5:33ⁱ gezonden
1:19-27.

5:33^j getuigd
1:7,8,15,32,34; 3:26.

schijnende lamp, en u hebt zich voor een tijd^J in zijn licht willen verheugen. ³⁶ Ik heb echter het getuigenis dat groter^k is dan [dat] van Johannes; want de werken die de Vader Mij heeft gegeven om ze te volbrengen, die werken zelf die Ik doe, getuigen van Mij^l dat de Vader Mij heeft gezonden. ³⁷ En de Vader die Mij heeft gezonden, Die heeft van Mij getuigd^m. U hebt noch zijn stem ooit gehoord, noch zijn gedaante^k gezien, ³⁸ en zijn woord hebt u niet blijvend^L in uⁿ, omdat u Hem niet gelooft die Hij heeft gezonden^o. ³⁹ U onderzoekt^M de Schriften, omdat u meent daarin eeuwig leven te hebben; en die zijn het die van Mij getuigen^p; ⁴⁰ en [toch] wilt u tot Mij niet komen opdat u leven hebt. ⁴¹ Eer^N van mensen^q neem Ik niet aan; ⁴² maar Ik ken u, dat u de liefde van God niet in uzelf hebt^r. ⁴³ Ik ben gekomen in de naam van mijn Vader en u neemt Mij niet aan; als een ander komt in zijn eigen naam, die zult u aannemen. ⁴⁴ Hoe kunt u geloven, u die eer^N van elkaar aanneemt en niet de eer^N zoekt die van de enige God [komt]^{s?} ⁴⁵ Meent niet dat Ik u bij de Vader zal aanklagen; hij die u aanklaagt is Mozes^t, op wie u uw hoop gevestigd hebt. ⁴⁶ Want als u Mozes geloofde, zou u Mij geloven, want hij heeft

J 5:35 Lett. ‘uur’, zoals in vs. 25 en 28; het woord doet eig. op een bepaald tijdstip, maar Jh gebruikt het vaak voor een tijdsperiode gekarakteriseerd door een bepaald kenmerk; vgl. 4:21,23; 12:27; 16:2,25,32; 1 Jh 2:18.

K 5:37 Hetzelfde woord als in Lk 3:22, ‘uiterlijk’ in Lk 9:29, ‘aanschouwen’ in 2 Ko 5:7 en ‘vorm’ in 1 Th 5:22.

L 5:38 Zie 1 Jh 2:6 nt.

M 5:39 Of ‘Onderzoekt’.

5:36^k groter
1 Jh 5:9.

5:36^l Mij 10:25,38;
14:11.

5:37^m getuigd 5:32;
8:18; Mt 3:17;
Mk 1:11; Lk 3:22.

5:38ⁿ 1 Jh 2:14.

5:38° gezonden
6:29.

5:39^p getuigen
Lk 24:27,44;
Hd 13:27; 1 Pt 1:11.

5:41^q mensen
12:43.

5:42^r hebt
1 Jh 3:17.

5:44^s komt 12:43.

5:45^t Mozes
Dt 31:26-29.

over Mij geschreven^u. ⁴⁷ Maar als u zijn geschriften niet gelooft, hoe zult u mijn woorden^o geloven^v?

^N 5:41,44 Elders 'heerlijkheid'.
^o 5:47 'uitspraken'.

5:46 ^u geschreven
Dt 18:15;
Lk 24:27; Hd 3:22;
7:37.

5:47 ^v geloven
Lk 16:29-31.

Johannes 6

Spijziging van de vijfduizend - Mt 14:13-21;

Mk 6:30-44; Lk 9:10-17

¹ Daarna vertrok Jezus naar de overkant van de zee van Galiléa, [of] van Tibérias. ² En een grote menigte volgde Hem^w, omdat zij de tekenen zagen^x die Hij deed aan de zieken. ³ En Jezus ging de berg op en ging daar zitten met zijn discipelen^y. ⁴ En het pascha, het feest van de Joden, was nabij^z. ⁵ Toen nu Jezus de ogen opsloeg en zag dat een grote menigte naar Hem toe kwam, zei Hij tot Filippus: Waar zullen wij broden kopen, opdat dezen eten? ⁶ Dit nu zei Hij om hem op de proef te stellen; want Hij wist Zelf wat Hij zou doen. ⁷ Filippus antwoordde Hem: Voor tweehonderd denaren broden is voor hen niet genoeg dat ieder een klein beetje krijgt. ⁸ Eén van zijn discipelen, Andréas, de broer van Simon Petrus^a, zei tot Hem: ⁹ Hier is een jongen die vijf gerstebroden en twee vissen heeft^b, maar wat is dat op zovelen? ¹⁰ Jezus zei: Laat de mensen gaan zitten. Nu was er veel gras op die plaats. Dus gingen ze zitten, de mannen ongeveer vijfduizend in getal. ¹¹ Jezus dan nam de broden, en toen Hij gedankt had, verdeelde Hij ze onder hen die daar zaten; op gelijke wijze ook van de vissen, zoveel zij wilden. ¹² En toen zij verzadigd waren, zei Hij tot zijn discipelen: Verzamelt de overgeschoten brokken, opdat er niets verloren gaat. ¹³ Zij verzamelden ze dan en vulden twaalf handkorven met brokken^c van de vijf gerstebroden, die waren overgelaten door hen die hadden gegeten. ¹⁴ Toen nu de mensen het teken hadden gezien dat <Jezus> had gedaan, zeiden zij: Deze is waarlijk de profeet die in de wereld zou komen^d. ¹⁵ Daar nu Jezus

6:2 ^w Hem
*Mt 4:25; 8:1; 12:15;
19:2; 20:29;
Mk 5:24; Lk 9:11.*

6:2 ^x zagen 2:23;
6:14.

6:3 ^y discipelen
*Mt 5:1; 24:3;
Mk 3:13; Lk 22:39.*

6:4 ^z nabij 2:13;
11:55; Lk 22:1.

6:8 ^a Simon Petrus
*1:41; Mt 4:18; 10:2;
Mk 1:16; Lk 6:14.*

6:9 ^b heeft 21:9,13;
*Mt 14:17; Mk 6:38;
Lk 9:13.*

6:13 ^c brokken
*Mt 14:20;
Mk 6:43; Lk 9:17.*

6:14 ^d komen
*Dt 18:15,18;
Hd 3:22; 7:37.*

wist dat zij zouden komen en Hem met geweld wegvoeren om Hem koning te maken^e, ontweek Hij opnieuw op de berg, Hij alleen^f.

Jezus loopt op de zee - Mt 14:22-27; Mk 6:45-52

¹⁶ En toen het avond was geworden, daalden zijn discipelen af naar de zee; en zij gingen in een schip en kwamen over de zee naar Kapernaüm. ¹⁷ En het was al donker geworden en Jezus was nog niet naar hen toe gekomen. ¹⁸ En de zee werd onstuimig, daar er een hevige wind waaide. ¹⁹ En toen zij ongeveer vijftientig of dertig stadiën hadden geroeid, zagen zij Jezus op de zee lopen en dicht bij het schip komen, en zij werden bang. ²⁰ Maar Hij zei tot hen: Ik ben het, weest niet bang^g! ²¹ Zij wilden Hem dan in het schip nemen, en terstond kwam het schip aan het land waar zij heen voeren.

Het brood van het leven

²² De volgende dag zag de menigte die aan de overkant van de zee stond, dat daar geen ander scheepje was geweest dan dat ene <waarin zijn discipelen waren gegaan,> en dat Jezus niet met zijn discipelen in het schip was gegaan, maar dat zijn discipelen alleen waren weggegaan; ²³ <maar> er kwamen andere scheepjes van Tibérias dicht bij de plaats waar zij het brood gegeten hadden, nadat de Heer had gedankt^h.

²⁴ Toen dan de menigte zag dat Jezus daar niet was en ook zijn discipelen niet, gingen zij zelf in de schepen en kwamen in Kapernaüm om Jezus te zoeken. ²⁵ En toen zij Hem hadden gevonden aan de overkant van de zee, zeiden zij tot Hem: Rabbi, wanneer bent U hier

6:15^e maken
18:33-37.

6:15^f alleen
Mt 14:23; 15:29; Mk
6:46; Lk 6:12.

6:20^g bang
Mt 14:27; Mk 6:50.

6:23^h gedankt 6:11.

gekomen? ²⁶ Jezus antwoordde hun en zei: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: u zoekt Mij, niet omdat u tekenen hebt gezien, maar omdat u van de broden hebt gegeten en verzadigd bentⁱ. ²⁷ Werkt niet om het voedsel dat vergaat, maar om het voedsel dat blijft tot in [het] eeuwige leven^j, dat de Zoon des mensen u zal geven, want Hem heeft de Vader, God, verzegeld. ²⁸ Zij zeiden dan tot Hem: Wat moeten wij doen, opdat wij de werken van God werken? ²⁹ Jezus antwoordde en zei tot hen: Dit is het werk van God, dat u gelooft in Hem die Hij heeft gezonden. ³⁰ Zij zeiden dan tot Hem: Welk teken doet U dan^k, opdat wij zien en U geloven? Welk werk doet U^P? ³¹ Onze vaders hebben het manna gegeten^l in de woestijn, zoals geschreven staat: ‘Brood uit de hemel gaf Hij hun te eten’^m. ³² Jezus dan zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel. ³³ Want het brood van God is Hij die uit de hemel neerdaaltⁿ en aan de wereld leven geeft^o. ³⁴ Zij zeiden dan tot Hem: Heer, geef ons altijd dit brood^p. ³⁵ Jezus zei tot hen: Ik ben het brood van het leven^q; wie tot Mij komt, zal nooit meer honger hebben; en wie in Mij gelooft, zal nooit meer dorst hebben^r. ³⁶ Maar Ik heb u gezegd dat, ook al hebt u <Mij> gezien, u niet gelooft^s. ³⁷ Alles wat de Vader Mij geeft^t, zal tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen^u. ³⁸ Want Ik ben van de hemel neergedaald, niet opdat Ik mijn wil zou doen, maar de wil van Hem die Mij heeft gezonden^v.

6:26ⁱ bent 6:11,12.

6:27^j leven 4:14;
6:50,51,54,58.

6:30^k dan 2:18.

6:31^l gegeten
6:49,58; Ex 16:15;
Nm 11:7-9; Nh 9:15.

6:31^m eten
Nh 9:15; Ps 78:24;
105:40.

6:33ⁿ neerdaalt
6:41,51.

6:33° geeft 6:51.

6:34^p brood 4:15;
Mt 6:11; Lk 11:3.

6:35^q leven
6:48,51,58.

6:35^r hebben 4:14.

6:36^s gelooft 20:29.

6:37^t geeft
17:2,6,9,11,12,24.

6:37^u uitwerpen
Mt 11:28.

6:38^v gezonden
4:34; 5:30;
Mt 26:39;
Mk 14:36; Lk 22:42.

^P 6:30 Lett. ‘Wat werkt U?’

39 En dit is de wil van Hem die Mij heeft gezonden, dat Ik van alles wat Hij Mij heeft gegeven, niets verlies^w, maar het opwek op de laatste dag^x. 40 Want dit is de wil van mijn Vader, dat ieder die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, eeuwig leven heeft^y, en Ik zal hem opwekken op de laatste dag. 41 De Joden dan mopperden over Hem, omdat Hij zei: Ik ben het brood dat uit de hemel is neergedaald^z. 42 En zij zeiden: Is Deze niet Jezus, de Zoon van Jozef^a, Wiens vader en moeder wij kennen? Hoe zegt Hij nu^Q: Ik ben uit de hemel neergedaald? 43 Jezus antwoordde en zei tot hen: Moppert niet onder elkaar. 44 Niemand kan tot Mij komen tenzij de Vader die Mij heeft gezonden, hem trekt^b; en Ik zal hem opwekken op de laatste dag^c. 45 Er staat geschreven in de profeten: ‘En zij zullen allen door God geleerd zijn’^d. Ieder die van^R de Vader heeft gehoord en geleerd^e, komt tot Mij. 46 Niet dat iemand de Vader heeft gezien, dan alleen Hij die van^R God is [gekomen]^f; Deze heeft de Vader gezien. 47 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie <in Mij> gelooft, heeft eeuwig leven^g. 48 Ik ben het brood van het leven^h. 49 Uw vaderen hebben het manna gegetenⁱ in de woestijn en zijn gestorven. 50 Dit is het brood dat uit de hemel neerdaalt^j, opdat men daarvan eet en niet sterft. 51 Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald; als iemand van dit brood eet, zal hij leven tot in eeuwigheid^k. En het brood dat Ik zal geven, is mijn vlees <dat Ik zal geven> voor het leven van de

6:39 ^w verlies
10:28,29; 17:12;
18:9.

6:39 ^x dag
6:40,44,54; 11:24.

6:40 ^y heeft 3:14-
16,36; 5:24; 6:47.

6:41 ^z neergedaald
6:33,35,51,58.

6:42 ^a Jozef
Mt 13:55; Mk 6:3;
Lk 4:22.

6:44 ^b trekt 6:65;
12:32.

6:44 ^c dag
6:39,40,54; 11:24.

6:45 ^d zijn Js 54:13;
1 Th 4:9.

6:45 ^e geleerd
Mt 16:17.

6:46 ^f gekomen 1:18.

6:47 ^g leven
3:15,16,36; 5:24;
6:40.

6:48 ^h leven
6:35,41,51,58.

6:49 ⁱ gegeten
6:31,58.

6:50 ^j neerdaalt
6:32,33,41,51,58.

6:51 ^k eeuwigheid
6:58.

^Q 6:42 A.l. ‘dan’.

^R 6:45,46 Zie 1:6,14 nt.

wereld^l. ⁵² De Joden dan twistten onder elkaar en zeiden: Hoe kan Deze ons zijn vlees te eten geven? ⁵³ Jezus dan zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij u het vlees van de Zoon des mensen eet^s en zijn bloed drinkt, hebt u geen leven in uzelf^m. ⁵⁴ Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinktⁿ, heeft eeuwig leven^o, en Ik zal hem opwekken op de laatste dag^p. ⁵⁵ Want mijn vlees is waarlijk spijs en mijn bloed is waarlijk drank^t. ⁵⁶ Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem^q. ⁵⁷ Zoals de levende Vader Mij heeft gezonden en Ik leef door de Vader, zo zal ook degene die Mij eet, leven door Mij^r. ⁵⁸ Dit is het brood dat uit de hemel is neergedaald; niet zoals de vaderen <het manna> hebben gegeten en gestorven zijn; wie dit brood eet, zal leven tot in eeuwigheid. ⁵⁹ Deze dingen zei Hij in [de] synagoge, toen Hij leerde in Kapernaüm.

‘Wilt u ook niet weggaan?’

⁶⁰ Velen dan van zijn discipelen die dit hadden gehoord, zeiden: Dit woord is hard, wie kan het aanhoren? ⁶¹ Jezus nu wist bij Zichzelf dat zijn discipelen daarover mopperden, en Hij zei tot hen: Valt u hierover? ⁶² [Wat] dan, als u de Zoon des mensen ziet^u

s **6:53** In vs. 53 staan ‘eet’ en ‘drinkt’ in de aoristus, zodat ze slaan op een feit dat eenmaal plaatsvindt; in vs. 54 en 56-58 staan ze in het praesens, zodat ze daar slaan op gebeurtenissen die nog steeds voortduren.

t **6:55** V.l. ‘ware spijs ... ware drank’.

u **6:62** Eig. een sterker woord (‘aanschouwen’ in vs. 40 en in 17:24); zo vaker (bijv. 4:19; 12:19; 20:6)

6:51 ^l *wereld* 6:33.

6:53 ^m *uzelf*
1 Jh 3:15.

6:54 ⁿ *drinkt* 6:56.

6:54 ^o *leven* 6:40,47.

6:54 ^p *dag*
6:39,40,44; 11:24.

6:56 ^q *hem* 15:4,5;
1 Jh 3:24.

6:57 ^r *Mij* 14:19.

opvaren waar Hij tevoren was^s? ⁶³ De Geest is het die levend maakt^f; het vlees heeft geen enkel nut. De woorden^v die Ik tot u heb gesproken, zijn geest en zijn leven^u. ⁶⁴ Maar er zijn sommigen onder u die niet geloven. Want Jezus wist van [het] begin af wie het waren die niet geloofden, en wie het was die Hem zou overleveren^v. ⁶⁵ En Hij zei: Daarom heb Ik u gezegd dat niemand tot Mij kan komen, tenzij het hem van de Vader gegeven is^w. ⁶⁶ Van toen af trokken velen van zijn discipelen zich terug en wandelden niet meer met Hem. ⁶⁷ Jezus dan zei tot de twaalf: Wilt u soms ook weggaan? ⁶⁸ Simon Petrus antwoordde Hem: Heer, naar wie zullen wij toe gaan? U hebt woorden^v van eeuwig leven^x. ⁶⁹ En wij hebben geloofd en erkend dat U de Heilige van God bent^y. ⁷⁰ Jezus antwoordde hun: Heb Ik niet u, de twaalf uitverkoren^z? En één van u is een duivel^a. ⁷¹ Hij nu sprak van Judas Iskariot, [de zoon] van Simon; want die zou Hem overleveren, één van de twaalf^b.

6:62 ^s was 3:13;
Hd 1:9-11.

6:63 ^f maakt
2 Ko 3:6.

6:63 ^u leven 6:68;
1 Ko 2:13.

6:64 ^v overleveren
13:11.

6:65 ^w is 6:44.

6:68 ^x leven 6:63.

6:69 ^y bent 10:36;
Mk 1:24; Lk 4:34.

6:70 ^z uitverkoren
Lk 6:13.

6:70 ^a duivel
13:2,27.

6:71 ^b twaalf 12:4;
13:21.

^v 6:63,68 *Rhèmata*, ‘uitspraken’.

Johannes 7

Ongeloof bij Jezus' broers

¹ En daarna wandelde Jezus rond in Galiléa; want Hij wilde niet in Judéa rondwandelen omdat de Joden Hem trachtten te doden^c. ² Nu was het feest van de Joden, het loofhuttenfeest^d, nabij. ³ Zijn broers dan zeiden tot Hem: Vertrek van hier en ga naar Judéa, opdat ook uw discipelen uw werken aanschouwen die U doet; ⁴ want niemand doet iets in [het] verborgen en tracht zelf openlijk [bekend] te zijn. Als U deze dingen doet, openbaar Uzelf dan aan de wereld. ⁵ Want ook zijn broers geloofden niet in Hem. ⁶ Jezus dan zei tot hen: Mijn tijd is nog niet aangebroken^e; maar uw tijd is altijd bereid. ⁷ De wereld kan u niet haten, maar Mij haat zij^f, omdat Ik van haar getuig dat haar werken boos zijn^g. ⁸ Gaat u op naar het feest, Ik ga <nog> niet op naar dit feest, omdat mijn tijd nog niet is vervuld. ⁹ En nadat Hij dit tot hen had gezegd, bleef Hijzelf in Galiléa.

Jezus op het loofhuttenfeest

¹⁰ Maar toen zijn broers waren opgegaan naar het feest, toen ging ook Hijzelf op, niet openlijk maar <als> in [het] verborgen. ¹¹ De Joden dan zochten Hem^h op het feest en zeiden: Waar is Hij? ¹² En er was veel gemompel over Hem onder de menigten. Sommigen zeiden: Hij is goed; <maar> anderen zeiden: Nee, maar Hij misleidt de menigte. ¹³ Toch sprak niemand vrijuit over Hem, door hun bangheid voor de Jodenⁱ. ¹⁴ Maar toen het feest al half voorbij was, ging Jezus op naar de tempel en leerde. ¹⁵ De Joden dan verwonderden zich^j en zeiden: Hoe is Deze zo geleerd

7:1 ^c doden 5:18;
7:19,25; 8:37,40.

7:2 ^d loofhuttenfeest
Lv 23:34.

7:6 ^e aangebroken
2:4; 7:30; 8:20.

7:7 ^f zij 15:18.

7:7 ^g zijn 3:19.

7:11 ^h Hem 11:56.

7:13 ⁱ Joden 9:22;
19:38; 20:19.

7:15 ^j zich
Mt 13:54; Lk 2:47.

zonder onderwezen te zijn? ¹⁶ Jezus dan antwoordde hun en zei: Mijn leer is niet van Mij^k, maar van Hem die Mij heeft gezonden. ¹⁷ Als iemand zijn wil doen wil, zal hij van deze leer erkennen of zij uit God is, of dat Ik vanuit Mijzelf spreek. ¹⁸ Wie vanuit zichzelf spreekt, zoekt zijn eigen heerlijkheid^l; maar wie de heerlijkheid zoekt van hem die hem heeft gezonden, die is waarachtig en er is geen ongerechtigheid in hem. ¹⁹ Heeft Mozes u niet de wet gegeven^m? En niemand van u doet de wetⁿ. Waarom tracht u Mij te doden^o? ²⁰ De menigte antwoordde: U hebt een demon^p, wie tracht U te doden? ²¹ Jezus antwoordde en zei tot hen: Eén werk heb Ik gedaan^q en u verwondert zich allen daarover. ²² Mozes gaf^w u de besnijdenis^r (niet dat zij uit Mozes is, maar uit de vaderen^s), en u besnijdt een mens op sabbat. ²³ Als een mens de besnijdenis ontvangt op sabbat, opdat de wet van Mozes niet wordt verbroken, bent u dan verbitterd tegen Mij omdat Ik een hele mens heb gezond gemaakt op sabbat^t? ²⁴ Oordeelt niet naar [het] aanzien^u, maar velst een rechtvaardig oordeel^v. ²⁵ Sommigen dan van de Jeruzalemmers zeiden: Is Deze het niet die zij trachten te doden^w? ²⁶ En zie, Hij spreekt vrijuit en zij zeggen Hem niets. Zouden de oversten soms waarlijk hebben erkend dat Deze de Christus is^x? ²⁷ Maar van Deze weten^x wij vanwaar Hij is; maar wanneer de Christus komt, weet^x niemand vanwaar Hij is^y. ²⁸ Jezus dan riep in de tempel, terwijl Hij aldus leerde: U kent Mij

w7:22 Of 'u verwondert zich allen. Daarom gaf Mozes'.

x7:27 Twee verschillende woorden voor 'weten'; zie de Woordenlijst en 8:55 en 21:17 nt.

7:16^k Mij
12:49; 14:10.

7:18^l heerlijkheid
8:50.

7:19^m gegeven
1:17.

7:19ⁿ wet Hd 7:53;
Rm 2:21-24.

7:19° doden 5:18;
7:1,25; 8:37,40.

7:20^p demon
8:48,52; 10:20.

7:21^q gedaan
5:15,16.

7:22^r besnijdenis
Lv 12:3.

7:22^s vaderen
Gn 17:10-13.

7:23^t sabbat
5:8,9,15,16.

7:24^u aanzien 8:15;
11:3.

7:24^v oordeel
Lv 19:15; Js 11:4.

7:26^w doden 5:18;
7:1,19; 8:37,40.

7:26^x is 1:42;
4:25,29.

7:27^y is 9:29.

en ook weet u vanwaar Ik ben; en Ik ben niet van Mijzelf gekomen^z, maar Hij die Mij heeft gezonden, is waarachtig, die u niet kent. ²⁹ Ik ken Hem^a, omdat Ik van Hem ben [uitgegaan] en Hij Mij heeft gezonden. ³⁰ Zij trachtten Hem dan te grijpen; en niemand sloeg de hand aan Hem^b, omdat zijn uur nog niet gekomen was^c. ³¹ Uit de menigte echter geloofden velen in Hem^d en zeiden: Zal de Christus, wanneer Hij komt, soms meer tekenen doen dan Deze gedaan heeft? ³² De farizeeën hoorden dat de menigte dit over Hem mompelde; en de overpriesters en de farizeeën zonden daarnaars om Hem te grijpen. ³³ Jezus dan zei: Nog een korte tijd ben Ik bij u, en [dan] ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden^e. ³⁴ U zult Mij zoeken en niet vinden^f, en waar Ik ben kunt u niet komen^g. ³⁵ De Joden dan zeiden tot elkaar: Waar zal Deze heengaan, dat wij Hem niet zullen vinden? Zal Hij soms naar de verstrooiden onder de Grieken gaan en de Grieken leren? ³⁶ Wat is dit woord dat Hij heeft gezegd: U zult Mij zoeken en niet vinden, en waar Ik ben kunt u niet komen?

Stromen van levend water

³⁷ En op de laatste, de grote dag van het feest^h, stond Jezus [daar] en riep aldus: Als iemand dorst heeft, laat hij bij Mij komen en drinkenⁱ! ³⁸ Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien^j. ³⁹ Dit nu zei Hij van de Geest, die zij die in Hem geloven^y, zouden ontvangen;

7:28 ^z gekomen 5:43.

7:29 ^a Hem 8:55;
17:25.

7:30 ^b Hem 7:44;
8:20.

7:30 ^c was 2:4; 7:6.

7:31 ^d Hem 2:23;
8:30; 10:42; 11:45;
12:11,42.

7:33 ^e gezonden
12:35; 13:33; 14:19;
16:5,16.

7:34 ^f vinden 8:21;
13:33.

7:34 ^g komen 8:21;
13:33,36; 17:24.

7:37 ^h feest
Lv 23:36.

7:37 ⁱ drinken
4:10,14.

7:38 ^j vloeien
Sp 10:11; 18:4;
Js 44:3; 58:11.

^y 7:39 S.l. 'geloofd hadden'.

want [de] Geest was [er] nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt^k. 40 [Sommigen] dan uit de menigte die deze woorden hoorden, zeiden: Deze is waarlijk de profeet^l. 41 Anderen zeiden: Deze is de Christus^m. Weer anderen zeiden: Komt de Christus dan soms uit Galiléaⁿ? 42 Zegt de Schrift niet dat de Christus komt uit het geslacht van David^o en van het dorp Bethlehem^p, waar David was? 43 Er ontstond dan verdeeldheid^q onder de menigte om Hem. 44 En sommigen van hen wilden Hem grijpen, maar niemand sloeg de handen aan Hem^r. 45 De dienaars dan kwamen tot de overpriesters en farizeeën, en die zeiden tot hen: Waarom hebt u Hem niet meegebracht? 46 De dienaars antwoordden: Nooit heeft een mens zó gesproken <als deze mens <spreekt^s>. 47 De farizeeën dan antwoordden hun: Bent u soms ook misleid? 48 Heeft soms iemand van de oversten in Hem geloofd^t of van de farizeeën? 49 Maar deze menigte die de wet niet kent, is vervloekt! 50 Nicodémus^u, die vroeger <'s nachts> naar Hem toe was gekomen, die een van hen was, zei tot hen: 51 Veroordeelt onze wet soms de mens, tenzij zij eerst van hem hoort^v en weet wat hij doet? 52 Zij antwoordden en zeiden tot hem: Bent u soms ook uit Galiléa? Onderzoek en zie dat uit Galiléa geen profeet opstaat^w. 53 <En ieder ging naar zijn huis;

7:39 ^k verheerlijkt
16:7; Hd 2:33.

7:40 ^l profeet 6:14;
Dt 18:15; Hd 3:22;
7:37.

7:41 ^m Christus
4:29; 7:26; Hd 9:22.

7:41 ⁿ Galiléa 7:52.

7:42 ^o David
2 Sm 7:12-16;
Ps 89:4,5.

7:42 ^p Bethlehem
Mi 5:1; Mt 2:5,6.

7:43 ^q verdeeldheid
9:16; 10:19.

7:44 ^r Hem 7:30.

7:46 ^s spreekt
Lk 4:22.

7:48 ^t geloofd 12:42.

7:50 ^u Nicodémus
3:1,2; 19:39.

7:51 ^v hoort
Dt 1:16.

7:52 ^w opstaat 1:47;
7:41.

Johannes 8

¹ maar Jezus ging naar de Olijfberg^x.

De overspelige vrouw

² En 's morgens vroeg kwam Hij opnieuw in de tempel, <en al het volk kwam tot Hem;> <en Hij ging zitten en leerde hen^y.> ³ En de schriftgeleerden en de farizeeën brachten <bij Hem> een vrouw, op overspel betrapt. En zij plaatsten haar in het midden en zeiden tot Hem: ⁴ Meester, deze vrouw is op heterdaad betrapt op overspel. ⁵ Nu heeft Mozes ons in de wet geboden zulke [vrouwen] te stenigen^z; U dan, wat zegt U? ⁶ En dit zeiden zij om Hem te verzoeken, opdat zij Hem konden aanklagen^a. Maar Jezus bukte neer en schreef met zijn vinger op de grond. ⁷ En toen zij Hem bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tot hen: Wie van u zonder zonde is, laat die het eerst een steen op haar werpen^b. ⁸ En opnieuw bukte Hij neer en schreef op de grond. ⁹ Maar toen zij dit hoorden, gingen zij weg^c, één voor één, te beginnen bij de oudsten tot de laatsten toe; en Hij werd alleen gelaten, en de vrouw die in [het] midden stond. ¹⁰ En Jezus richtte Zich op en zei tot haar: Vrouw, waar zijn zij? Heeft niemand u veroordeeld? ¹¹ En zij zei: Niemand, Heer. En Jezus zei tot haar: Ik veroordeel u ook niet; ga heen, zondig voortaan niet meer^d.>

Het licht van de wereld

¹² Jezus dan sprak opnieuw tot hen en zei: Ik ben het licht van de wereld^e; wie Mij volgt, zal geenszins in de duisternis wandelen, maar zal het licht van het leven hebben. ¹³ De farizeeën dan zeiden tot Hem: U getuigt

8:1 ^x *Olijfberg*
Lk 21:37.

8:2 ^y *hen Mt 26:55.*

8:5 ^z *stenigen*
Lv 20:10; Dt 22:22.

8:6 ^a *aanklagen*
Mt 22:15.

8:7 ^b *werpen*
Dt 17:7.

8:9 ^c *weg Mt 22:22.*

8:11 ^d *meer 5:14.*

8:12 ^e *wereld*
1:4,5,9; 9:5; 12:46;
Js 49:6.

van Uzelf; uw getuigenis is niet waar^f. ¹⁴ Jezus antwoordde en zei tot hen: Ook als Ik van Mijzelf getuig, is mijn getuigenis waar, want Ik weet waar Ik vandaan ben gekomen en waar Ik heenga^g; maar u weet niet waar Ik vandaan kom of waar Ik heenga^h. ¹⁵ U oordeelt naar het vleesⁱ; Ik oordeel niemand^j. ¹⁶ En als Ik al oordeel, is mijn oordeel waar^k, want Ik ben niet alleen, maar Ik en <de Vader> die Mij heeft gezonden^l. ¹⁷ En er staat ook in uw wet geschreven, dat het getuigenis van twee mensen waar is^m. ¹⁸ Ik ben het die van Mijzelf getuig, en de Vader die Mij heeft gezonden, getuigt van Mijⁿ. ¹⁹ Zij dan zeiden tot Hem: Waar is uw Vader? Jezus antwoordde: U kent noch Mij, noch mijn Vader^o. Als u Mij zou kennen, zou u ook mijn Vader kennen^p. ²⁰ Deze woorden^Z sprak Hij bij de schatkist^A terwijl Hij leerde in de tempel, en niemand greep Hem, omdat zijn uur nog niet was gekomen^q.

'Ik ga heen'

²¹ Hij dan zei opnieuw tot hen: Ik ga heen en u zult Mij zoeken^r, en in uw zonde zult u sterven^s; waar Ik heenga kunt u niet komen^t. ²² De Joden dan zeiden: Zal Hij soms Zichzelf doden, omdat Hij zegt: Waar Ik heenga kunt u niet komen^u? ²³ En Hij zei tot hen: U bent van beneden, Ik ben van boven^{Bv}; u bent van deze wereld, Ik ben niet van deze wereld^w. ²⁴ Ik heb u dan

8:13^f waar 5:31.

8:14^g heenga 13:3; 16:28.

8:14^h heenga 7:28; 9:29.

8:15ⁱ vlees 7:24; 1 Sm 16:7.

8:15^j niemand 12:47.

8:16^k waar 5:30.

8:16^l gezonden 8:29; 16:32.

8:17^m is Dt 17:6; 19:15.

8:18ⁿ Mij 5:37; 1 Jh 5:9.

8:19° Vader 16:3.

8:19^p kennen 14:7.

8:20^q gekomen 7:30.

8:21^r zoeken 7:34,36; 13:33.

8:21^s sterven 8:24.

8:21^t komen 7:34,36; 13:33,36.

8:22^u komen 7:35,36.

8:23^v boven 3:31.

8:23^w wereld 17:14.

^Z 8:20 *Rhêmata*, 'uitspraken'; zo ook in vs. 47.

^A 8:20 Of 'schatkamer'.

^B 8:23 Lett. 'van de dingen die beneden zijn, Ik ben van de dingen die boven zijn.

gezegd, dat u in uw zonden zult sterven^x; want als u niet gelooft dat Ik het ben^y, zult u in uw zonden sterven. ²⁵ Zij zeiden dan tot Hem: Wie bent U? Jezus zei tot hen: Geheel^c wat Ik ook tot u spreek. ²⁶ Ik heb veel over u te spreken en te oordelen; maar Hij die Mij heeft gezonden, is waarachtig^z; en Ik, wat Ik van^D Hem heb gehoord, dat spreek Ik tot de wereld^a. ²⁷ Zij begrepen niet dat Hij hun dat van de Vader zei. ²⁸ Jezus dan zei <tot hen>: Wanneer u de Zoon des mensen verhoogd zult hebben^b, dan zult u weten dat Ik het ben^c, en dat Ik vanuit Mijzelf niets doe^d; maar deze dingen spreek Ik zoals de Vader Mij heeft geleerd^e. ²⁹ En Hij die Mij heeft gezonden, is met Mij; Hij heeft Mij niet alleen gelaten^f, omdat Ik altijd doe wat Hem welbehaaglijk is^g. ³⁰ Toen Hij deze dingen sprak, geloofden velen in Hem^h.

Waarheid en leugen

³¹ Jezus dan zei tot de Joden die [in] Hem geloofden: Als u in mijn woord blijft, bent u waarlijk mijn discipelenⁱ; ³² en u zult de waarheid kennen en de waarheid zal u vrijmaken. ³³ Zij antwoordden Hem: Wij zijn Abrahams nageslacht^j en hebben nooit iemand gediend^k; hoe zegt U: U zult vrij worden? ³⁴ Jezus antwoordde hun: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: ieder die de zonde doet, is een slaaf <van de zonde^l>. ³⁵ Maar

^c **8:25** Eig. ‘Vanaf het begin’, d.i. principieel en onveranderlijk: wat Hij sprak, was de openbaring van zijn persoon; s.v. ‘Wat spreek Ik eigenlijk tot u?’

^D **8:26,38,40** Zie 1:6,14 nt.

^E **8:33** D.i. ‘als slaaf dienen’.

8:24^x *sterven* 8:21.

8:24^y *ben* 13:19.

8:26^z *waarachtig* 7:28.

8:26^a *wereld* 8:28,38; 12:49.

8:28^b *hebben* 3:14; 12:32.

8:28^c *ben* 8:24,58; 18:5,6,8.

8:28^d *doe* 5:19,30.

8:28^e *geleerd* 8:26,38; 12:49.

8:29^f *gelaten* 8:16; 16:32.

8:29^g *is* Mt 3:17; 17:5. Mk 1:11; Lk 3:22.

8:30^h *Hem* 2:23; 7:31; 10:42; 11:45; 12:11,42.

8:31ⁱ *discipelen* 15:7,8.

8:33^j *nageslacht* 8:37,39,53,56; Mt 3:9; Lk 3:8.

8:33^k *gediend* Nh 9:36.

8:34^l *zonde* Rm 6:16,20; 2 Pt 2:19.

de slaaf blijft niet tot in eeuwigheid in het huis^m, de zoon blijft er tot in eeuwigheid.³⁶ Als dan de Zoon u zal vrijmakenⁿ, zult u werkelijk vrij zijn.³⁷ Ik weet dat u Abrahams nageslacht^o bent; maar u tracht Mij te doden^p, omdat mijn woord geen ingang bij u vindt.

³⁸ Wat Ik bij <mijn> Vader gezien heb, spreek Ik^q; u doet evenzo wat u van^d uw vader hebt gehoord.³⁹ Zij antwoordden en zeiden tot Hem: Onze vader is Abraham^r. Jezus zei tot hen: Als u kinderen van Abraham was, zou u de werken van Abraham doen;⁴⁰ maar nu tracht u Mij te doden^s, een mens die de waarheid tot u heeft gesproken^t die Ik van^d God heb gehoord^u; dat deed Abraham niet.⁴¹ U doet de werken van uw vader. Zij zeiden <dan> tot Hem: Wij zijn niet geboren uit hoererij; wij hebben één Vader: God^v.⁴² Jezus zei tot hen: Als God uw Vader was, zou u Mij liefhebben^w, want Ik ben van God uitgegaan en gekomen^x. Want Ik ben ook niet van Mijzelf gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden^y.

⁴³ Waarom kent u mijn spraak niet? Omdat u mijn woord niet kunt horen.⁴⁴ U bent uit uw vader, de duivel^z, en wilt de begeerten van uw vader doen; die was een mensenmoordenaar van [het] begin af en staat niet in de waarheid, omdat geen waarheid in hem is. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij uit het zijne, omdat hij een leugenaar is en de vader ervan^a.⁴⁵ Maar omdat Ik de waarheid zeg, gelooft u Mij niet.⁴⁶ Wie van u overtuigt^F Mij van zonde^b? Als Ik [de] waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet?⁴⁷ Wie uit God is, hoort de woorden van God^c; daarom hoort u niet, omdat u niet uit God bent.

8:35 ^m huis
Ex 21:2; Dt 15:12.

8:36 ⁿ vrijmaken
Rm 6:18,22; Gl 5:1.

8:37 ^o nageslacht
8:33,39,53,56.

8:37 ^p doden 5:18;
7:19,25; 8:40; 11:53.

8:38 ^q Ik 8:26,28;
12:49.

8:39 ^r Abraham
8:33,37,53,56.

8:40 ^s doden 5:18;
7:19,25; 8:37; 11:53.

8:40 ^t gesproken
8:45,46; 14:6; 16:7;
18:37.

8:40 ^u gehoord
8:26,28,38.

8:41 ^v God Dt 32:6;
Jz 63:16; 64:8.

8:42 ^w liefhebben
1 Jh 4:7,8.

8:42 ^x gekomen
13:3; 16:28; 17:8.

8:42 ^y gezonden
5:43; 7:28,29.

8:44 ^z duivel
1 Jh 3:8,12.

8:44 ^a ervan
Gn 3:4,13.

8:46 ^b zonde
2 Ko 5:21; 1 Pt 2:22;
1 Jh 3:5.

8:47 ^c God 18:37;
1 Jh 4:6.

F 8:46 Zie 3:20 nt.

‘Voor Abraham werd, ben Ik’

⁴⁸ De Joden antwoordden en zeiden tot Hem: Zeggen wij niet terecht dat U een Samaritaan bent^d en een demon hebt^e? ⁴⁹ Jezus antwoordde: Ik heb geen demon, maar Ik eer mijn Vader en u onteert Mij. ⁵⁰ Maar Ik zoek mijn heerlijkheid niet^f; er is Eén die haar zoekt^g en oordeelt. ⁵¹ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als iemand mijn woord bewaart, zal hij [de] dood geenszins aanschouwen tot in eeuwigheid^h. ⁵² De Joden <dan> zeiden tot Hem: Nu weten wij dat U een demon hebt: Abraham is gestorven en de profeten, en U zegt: Als iemand mijn woord bewaart, zal hij [de] dood geenszins smakenⁱ tot in eeuwigheid. ⁵³ Bent U soms groter^j dan <onze vader> Abraham die gestorven is? Ook de profeten zijn gestorven, Wie maakt U Zichzelf^k? ⁵⁴ Jezus antwoordde: Als Ik Mijzelf verheerlijkt, is mijn heerlijkheid niets; mijn Vader is het die Mij verheerlijkt^l, van Wie u zegt: Hij is onze God^G. ⁵⁵ En [toch] kent^H u Hem niet, maar Ik ken^H Hem^m; en als Ik zeg dat Ik Hem niet ken, zal Ik u gelijk zijn: een leugenaar. Maar Ik ken Hem en bewaar zijn woord. ⁵⁶ Uw vader Abraham verheugde zich erop dat hij mijn dag zou zien, en hij heeft die gezien en zich verblijdt. ⁵⁷ De Joden dan zeiden tot Hem: U bent nog geen vijftig jaar en hebt U Abraham gezien? ⁵⁸ Jezus zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: vóór Abraham werd, ben

8:48 ^d bent 4:9.

8:48 ^e hebt 7:20;
10:20; Mk 3:21,22.

8:50 ^f niet 5:41.

8:50 ^g zoekt 8:54.

8:51 ^h eeuwigheid
5:24; 11:26.

8:52 ⁱ smaken
Mk 9:1.

8:53 ^j groter 4:12.

8:53 ^k Zichzelf 5:18;
10:33; 19:7.

8:54 ^l verheerlijkt
5:23.

8:55 ^m Hem 7:28,29;
Mt 11:27; Lk 10:22.

G 8:54 S.l. ‘dat Hij uw God is’.

H 8:55 Het eerste is ‘objectief kennen’, verder in dit vers is het ‘bewust kennen’ (zie de Woordenlijst).

Ik^{Iⁿ}. 59 Zij namen dan stenen op om ze op Hem te werpen^O. Maar Jezus verborg Zich^P en ging uit de tempel.

8:58 ⁿ Ik 1:1;
Ex 3:14.

8:59 ^O werpen
10:31; 11:8.

8:59 ^P Zich 7:10;
12:36.

^I 8:58 D.i. vóór Abrahams ontstaan bestond Ik als de IK BEN; dus niet gewoon ‘was Ik’.

Johannes 9

Genezing van een blindgeborene

¹ En toen Hij voorbijging, zag Hij een mens, blind van [de] geboorte af. ² En zijn discipelen vroegen Hem aldus: Rabbi, wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders^g, dat hij blind geboren werd? ³ Jezus antwoordde: Noch deze heeft gezondigd, noch zijn ouders; maar de werken van God moeten in hem worden geopenbaard^f.

⁴ Ik moet de werken werken van Hem die Mij^j heeft gezonden^s, zolang het dag is; [de] nacht komt wanneer niemand kan werken. ⁵ Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik [het] licht van de wereld^f. ⁶ Na dit gezegd te hebben spuwde Hij^u op de grond en maakte slijk van het speeksel en streek het slijk op zijn ogen ⁷ en zei tot hem: Ga heen, was u^v in de vijver Silóam – wat vertaald wordt: uitgezonden. Hij dan ging weg, waste zich en kwam ziende [terug]. ⁸ De burenen dan en zij die vroeger hadden gezien dat hij een bedelaar was, zeiden: Is hij dat niet die zat te bedelen^w? ⁹ Sommigen zeiden: Hij is het; anderen zeiden: Nee, maar hij lijkt op hem. Hij zei: Ik ben het. ¹⁰ Zij zeiden dan tot hem: Hoe zijn uw ogen <dan> geopend? ¹¹ Hij antwoordde <en zei>: De mens die Jezus heet, maakte slijk, bestreek mijn ogen en zei tot mij: Ga heen naar Silóam en was u. Dus ging ik weg, waste mij en kon zien.

¹² En zij zeiden tot hem: Waar is Hij? Hij zei: Ik weet het niet.

¹³ Zij brachten hem die vroeger blind was geweest, naar de farizeeën. ¹⁴ Nu was het sabbat^x op de dag dat

9:2 ^g ouders
*Ex 20:5; Ez 18:20;
Lk 13:2,4.*

9:3 ^r geopenbaard
11:4.

9:4 ^s gezonden
5:17,20.

9:5 ^t wereld *1:4,5,9;
8:12; 12:46; Js 49:6.*

9:6 ^u Hij *Mk 8:23.*

9:7 ^v u *2 Kn 5:10.*

9:8 ^w bedelen
Hd 3:10.

9:14 ^x sabbat *5:9;
Lk 13:14.*

^j 9:4 V.l. 'Wij moeten ... ons'.

Jezus het slijk maakte en zijn ogen opende. ¹⁵ Ook de farizeeën dan vroegen hem opnieuw hoe hij kon zien. En hij zei tot hen: Hij legde slijk op mijn ogen, ik wast mij en ik zie. ¹⁶ Sommigen dan van de farizeeën zeiden: Deze mens is niet van ^K God^y, want Hij houdt de sabbat niet^z. <Maar> anderen zeiden: Hoe kan een zondig mens zulke tekenen doen^a? En er was verdeeldheid onder hen^b. ¹⁷ Zij zeiden dan opnieuw tot de blinde: Wat zegt ú van Hem, omdat Hij uw ogen heeft geopend? En hij zei: Hij is een profeet^c. ¹⁸ De Joden dan geloofden niet van hem dat hij blind was geweest en kon zien, totdat zij de ouders hadden geroepen van hem die ziende was geworden. ¹⁹ En zij vroegen hun aldus: Is dit uw zoon, van wie u zegt dat hij blind geboren is? Hoe [kan] hij dan nu zien? ²⁰ Zijn ouders <dan> antwoordden <hun> en zeiden: Wij weten dat dit onze zoon is en dat hij blind geboren is; ²¹ maar hoe hij nu [kan] zien, weten wij niet; of wie zijn ogen heeft geopend, weten wij niet; vraagt het hemzelf; hij is volwassen, hij zal voor zichzelf spreken. ²² Dit zeiden zijn ouders, omdat zij bang voor de Joden waren^d; want de Joden waren al overeengekomen dat, als iemand Hem als Christus beleed, hij uit de synagoge zou worden gebannen^e. ²³ Daarom zeiden zijn ouders: Hij is volwassen, vraagt het hemzelf.

²⁴ Zij riepen dan voor [de] tweede keer de mens die blind was geweest en zeiden tot hem: Geef God heerlijkheid^f; wij weten dat deze mens een zondaar is.

²⁵ Hij dan antwoordde: Of Hij een zondaar is, weet ik

9:16^y God
3:2; 9:33.

9:16^z niet 5:16,18.

9:16^a doen 9:31.

9:16^b hen
7:43; 10:19.

9:17^c profeet 4:19;
7:40; Mt 21:46.

9:22^d waren 7:13;
19:38; 20:19.

9:22^e gebannen
12:42.

9:24^f heerlijkheid
Jz 7:19; Op 11:13;
14:7.

^K 9:16 Zie 1:6,14 nt.

niet; een ding weet ik, dat ik blind was en nu zie. ²⁶ Zij zeiden dan tot hem: Wat heeft Hij u gedaan? Hoe heeft Hij uw ogen geopend? ²⁷ Hij antwoordde hun: Ik heb het u al gezegd, en u hebt niet geluisterd. Waarom wilt u het opnieuw horen? Wilt u soms ook zijn discipelen worden? ²⁸ <En> zij scholden hem uit en zeiden: U bent een discipel van Hem, maar wij zijn discipelen van Mozes. ²⁹ Wij weten dat God tot Mozes heeft gesproken, maar wij weten niet waar Deze vandaan is^g. ³⁰ De mens antwoordde en zei tot hen: Hierin is toch iets wonderlijks, dat u niet weet waar Hij vandaan is, en [toch] heeft Hij mijn ogen geopend. ³¹ Wij weten dat God geen zondaars hoort^h, maar als iemand godvrezend is en zijn wil doet, die hoort Hijⁱ. ³² Van eeuwigheid af is het niet gehoord, dat iemand de ogen van een blindgeborene heeft geopend. ³³ Als Deze niet van^L God was^j, zou Hij helemaal niets kunnen doen. ³⁴ Zij antwoordden en zeiden tot hem: U bent geheel in zonden geboren^k en leert u ons? En zij wierpen hem naar buiten.

³⁵ Jezus hoorde dat zij hem naar buiten hadden geworpen en toen Hij hem gevonden had, zei Hij <tot hem>: Gelooft u in de Zoon des mensen^M? ³⁶ Hij antwoordde en zei: En Wie is Hij, Heer, opdat ik in Hem geloof?

³⁷ Jezus zei tot hem: U hebt Hem niet alleen gezien, maar Hij die met u spreekt, Die is het^l. ³⁸ En hij zei: Ik geloof, Heer. En hij aanbad Hem. ³⁹ En Jezus zei: Tot een oordeel ben Ik in deze wereld gekomen^m, opdat zij

9:29 ^g is
7:27,28; 8:14.

9:31 ^h hoort
Ps 66:18; Js 1:15.

9:31 ⁱ Hij Ps 34:16;
Sp 15:29.

9:33 ^j was 3:2; 9:16.

9:34 ^k geboren 9:2;
Ps 51:7.

9:37 ^l het 4:26.

9:39 ^m gekomen
3:17,18; 5:22,27,30;
8:15,16; 12:47,48.

^L 9:33 Zie 1:6,14 nt.

^M 9:35 V.l. 'Zoon van God'.

die niet zien, zouden zien, en die zien, blind worden.

⁴⁰ En zij die van de farizeeën bij Hem waren, hoorden dit en zeiden tot Hem: Zijn wij soms ook blindⁿ? ⁴¹ Jezus zei tot hen: Als u blind was, zou u geen zonde hebben^o; maar nu zegt u: Wij zien; [dus] blijft uw zonde.

9:40 ⁿ blind
Mt 15:14; 23:16,26.
9:41 ^o hebben 15:22.

Johannes 10

De goede herder

¹ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie niet binnengaat door de deur in de stal van de schapen, maar van een andere kant naar binnen klimt, die is een dief en een rover; ² maar wie door de deur binnengaat, is een herder van de schapen. ³ Hem doet de deurwachter open, en de schapen horen zijn stem; en hij roept zijn eigen schapen bij name en leidt ze naar buiten. ⁴ Wanneer hij al zijn eigen [schapen] heeft uitgedreven, gaat hij voor hen uit; en de schapen volgen hem, omdat zij zijn stem kennen^p. ⁵ Maar een vreemde zullen zij geenszins volgen, maar zij zullen van hem vluchten, omdat zij de stem van de vreemden niet kennen. ⁶ Deze beeldspraak sprak Jezus tot hen^q, maar zij wisten niet wat het was dat Hij tot hen sprak.

⁷ Jezus dan zei opnieuw: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Ik ben de deur van de schapen. ⁸ Allen die <vóór Mij> gekomen zijn, zijn dieven en rovers^r; maar de schapen hebben naar hen niet gehoord. ⁹ Ik ben de deur^s; als iemand door Mij binnengaat, zal hij behouden worden, en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden. ¹⁰ De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verderven; Ik ben gekomen opdat zij leven hebben, en het overvloedig^N hebben^t. ¹¹ Ik ben de goede herder^u; de goede herder legt zijn leven af^O voor de schapen^v; ¹² wie huurling is en geen herder, wiens eigendom de schapen niet zijn, ziet de wolf komen en

10:4^p kennen 10:27.

10:6^q hen 16:25,29.

10:8^r rovers
Jr 23:1,2; Ez 34:2,3.

10:9^s deur 14:6;
Ps 118:20.

10:10^t hebben
10:28.

10:11^u herder
Ps 23:1; Js 40:11;
Ez 34:15; Hb 13:20;
1 Pt 2:25; Op 7:17.

10:11^v schapen
15:13; 1 Jh 3:16.

^N 10:10 Of 'en overvloed'.

^O 10:11 S.l. 'geeft zijn leven'.

laat de schapen achter en vlucht; en de wolf rooft^P ze en verstroot^w <de schapen. 13 En de huurling vlucht>, omdat hij een huurling is en zich niet om de schapen bekommert. 14 Ik ben de goede herder; en Ik ken de mijne^x en de mijne kennen Mij^Q, 15 zoals de Vader Mij kent en Ik de Vader ken^y; en Ik leg mijn leven af^R voor de schapen^z. 16 En Ik heb [nog] andere schapen^a, die niet van deze stal zijn; ook die moet Ik toebrengen, en zij zullen naar mijn stem horen; en zij zullen één kudde, één herder^b worden. 17 Daarom heeft de Vader Mij lief^c, omdat Ik mijn leven afleg^d, opdat Ik het weer neem^e. 18 Niemand neemt het van Mij^S, maar Ik leg het uit Mijzelf af; Ik heb macht^T het af te leggen en heb macht^T het weer te nemen. Dit gebod heb Ik van mijn Vader ontvangen^f.

19 Er ontstond opnieuw verdeeldheid^g onder de Joden om deze woorden^U. 20 En velen van hen zeiden: Hij heeft een demon^h en spreekt wartaal; waarom luistert u naar Hem? 21 Anderen zeiden: Dit zijn geen woorden^U van een bezetene; kan een demon soms ogen van blinden openen?

P 10:12 Gewoonlijk vertaald met ‘(weg)rukken (zie vs. 28,29; Mt 11:12; Hd 8:39; 23:10; Jd :23; Op 12:5) of ‘wegvoeren’ (zie 6:15; 2 Ko 12:2,4); ‘roven’ in Mt 12:29; 13:19; zie ook 1 Th 4:17.

Q 10:14 S.l. ‘en Ik word door de mijne gekend’.

R 10:15 A.l. ‘geef mijn leven’.

S 10:18 S.l. ‘heeft het van Mij genomen’.

T 10:18 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

U 10:19,21 In vs. 19 *logos*, in vs. 21 *rhèma*.

10:12 ^w verstroot
Hd 20:29.

10:14 ^x mijne
10:27; 2 Tm 2:19.

10:15 ^y ken
Mt 11:27.

10:15 ^z schapen
10:11; 15:13;
1 Jh 3:16.

10:16 ^a schapen
11:52; Js 56:8.

10:16 ^b herder
Ez 34:23; 37:24.

10:17 ^c lief 3:35;
5:20; 15:9;
17:23-26.

10:17 ^d afleg Fp 2:8.

10:17 ^e neem
Rm 1:4.

10:18 ^f ontvangen
14:31; 15:10.

10:19 ^g verdeeldheid
7:43; 9:16.

10:20 ^h demon 7:20;
8:48; Mk 3:21,22.

Aanslagen van de Joden

²² En het was ^V [het feest van] de tempelwijding ^W in Jeruzalem; het was winter. ²³ En Jezus wandelde in de tempel in de zuilengang van Salomo ⁱ. ²⁴ De Joden dan omringden Hem en zeiden tot Hem: Hoe lang houdt U onze ziel in spanning? Als U de Christus bent, zegt het ons ^j vrijuit. ²⁵ Jezus antwoordde hun: Ik heb het u gezegd en u gelooft niet. De werken die Ik doe in de naam van mijn Vader, die getuigen van Mij ^k; ²⁶ maar u gelooft niet ^l, omdat u niet tot mijn schapen behoort, <zoals Ik u gezegd heb>. ²⁷ Mijn schapen horen mijn stem ^m en Ik ken ze en zij volgen Mij ⁿ. ²⁸ En Ik geef hun eeuwig leven ^o, en zij zullen geenszins verloren gaan ^p in eeuwigheid en niemand zal ze rukken uit mijn hand ^q. ²⁹ Mijn Vader die [ze] Mij ^x heeft gegeven, is groter ^r dan allen ^y, en niemand kan [ze] rukken ^z uit de hand van mijn Vader. ³⁰ Ik en de Vader zijn één ^s. ³¹ De Joden namen opnieuw stenen op om Hem te stenigen ^t. ³² Jezus antwoordde hun: Vele goede werken heb Ik u getoond van <mijn> Vader ^u; om welk van die werken stenigt u Mij? ³³ De Joden antwoordden Hem: Niet om een goed werk stenigen wij u, maar om lastering ^v en omdat U die een mens bent, Uzelf God maakt ^w. ³⁴ Jezus antwoordde hun: Staat er niet

^V 10:22 V.l. ‘Het was toen.’

^W 10:22 Het zg. Chanoeka-feest, ter herdenking van het herstel en de reiniging van de tempel door Judas de Makka-beeër (164 v. Chr.) na de ontwijding daarvan door Antiochus Epiphanes.

^x 10:29 S.l. ‘Wat mijn Vader Mij’.

^y 10:29 Of ‘alles’.

^z 10:29 Zie vs. 12 nt.

10:23 ⁱ Salomo
Hd 3:11; 5:12.

10:24 ^j ons
Lk 22:67.

10:25 ^k Mij 5:36;
10:38.

10:26 ^l niet 6:64;
8:45.

10:27 ^m stem 8:47;
10:3.

10:27 ⁿ Mij 10:4.

10:28 ^o leven 17:2.

10:28 ^p gaan
3:15,16.

10:28 ^q hand 6:39;
17:12; 18:9.

10:29 ^r groter 14:28.

10:30 ^s één 17:21,22.

10:31 ^t stenigen
8:59; 11:8.

10:32 ^u Vader 5:20;
9:4.

10:33 ^v lastering
Lv 24:16; Mt 26:65;
Mk 14:64.

10:33 ^w maakt 5:18;
19:7.

geschreven in uw wet: ‘Ik heb gezegd: U bent goden^{x?}’³⁵ Als Hij hen goden noemt tot wie het woord van God kwam (en de Schrift kan niet verbroken worden^y),³⁶ zegt u van Hem die de Vader heeft geheiligd^z en in de wereld gezonden^a: U lastert, omdat Ik gezegd heb: Ik ben Gods Zoon^{b?}’³⁷ Als Ik niet de werken van mijn Vader doe, gelooft Mij niet;³⁸ maar als Ik ze doe en u Mij niet gelooft, gelooft dan de werken, opdat u erkent en weet^A dat de Vader in Mij is en Ik in de Vader^c.

³⁹ Zij trachtten <dan> opnieuw Hem te grijpen^d, en Hij ontkwam uit hun hand^e.⁴⁰ En Hij ging opnieuw over de Jordaan, naar de plaats waar Johannes eerst doopte^f, en Hij bleef daar.⁴¹ En velen kwamen tot Hem en zeiden: Johannes deed wel geen enkel teken, maar alles wat Johannes van Hem zei^g, was waar.⁴² En velen geloofden daar in Hem^h.

10:34^x *goden*
Ps 82:6.

10:35^y *worden*
Mt 5:18; Lk 16:17.

10:36^z *geheiligd*
6:69.

10:36^a *gezonden*
3:17; 17:18.

10:36^b *Zoon 5:17-20;*
19:7.

10:38^c *Vader*
14:10,11,20; 17:21.

10:39^d *grijpen 7:30;*
8:20.

10:39^e *hand*
Lk 4:30.

10:40^f *doopte 1:28.*

10:41^g *zei*
1:19-34; 3:27-36.

10:42^h *Hem 2:23;*
7:31; 8:30; 11:45;
12:11,42.

^A 10:38 In feite twee tijden van hetzelfde werkwoord: aoristus (‘opdat u tot de kennis [of: het inzicht] komt’) resp. praesens (‘en voortdurend blijft weten’); a.l. ‘erkent en gelooft’.

Johannes 11

Opwekking van Lazarus

¹ Nu was er iemand ziek, Lazarus van Bethanië, uit het dorp van Maria en haar zuster Marthaⁱ. ² (Maria nu was het die de Heer met balsem heeft gezalfd en zijn voeten met haar haren afgedroogd^j, wier broer Lazarus ziek was.) ³ De zusters dan zonden tot Hem de boodschap: Heer, zie, hij die U liefhebt^{Bk} is ziek. ⁴ Toen nu Jezus dit hoorde, zei Hij: Deze ziekte is niet tot [de] dood, maar ter wille van de heerlijkheid van God^l, opdat de Zoon van God erdoor wordt verheerlijkt. ⁵ Jezus nu had Martha en haar zuster en Lazarus lief^B. ⁶ Toen Hij dan hoorde dat hij ziek was, bleef Hij nog twee dagen in de plaats waar Hij was. ⁷ Daarop zei Hij hierna tot zijn discipelen: Laten wij weer naar Judéa gaan.

⁸ De discipelen zeiden tot Hem: Rabbi, onlangs trachten de Joden U te stenigen^m en gaat U weer daarheen?

⁹ Jezus antwoordde: Zijn er niet twaalf uren in de dag? Als iemand overdag wandelt, struikelt hij niet, omdat hij het licht van deze wereld zietⁿ; ¹⁰ maar als iemand 's nachts wandelt, struikelt hij, omdat het licht niet in hem is^o. ¹¹ Dit sprak Hij en daarna zei Hij tot hen: Onze vriend Lazarus slaapt^p, maar Ik ga heen om hem uit de slaap te wekken. ¹² De discipelen dan zeiden tot Hem: Heer, als hij slaapt zal hij gezond^C worden.

¹³ Maar Jezus had over zijn dood gesproken, maar zij meenden dat Hij over de rust van de slaap sprak.

B 11:3,5 Twee verschillende woorden voor 'liefhebben'; zie 21:15 nt.

C 11:12 Elders 'behouden'.

11:1 ⁱ *Martha*
Lk 10:38,39.

11:2 ^j *afgedroogd*
12:3.

11:3 ^k *liefhebt 11:36.*

11:4 ^l *God*
9:3; 11:40.

11:8 ^m *stenigen*
8:59; 10:31.

11:9 ⁿ *ziet*
12:35,36,46.

11:10 ^o *is*
Mt 6:22,23.

11:11 ^p *slaapt*
Mt 9:24; 27:52;
Mk 5:39; Lk 8:52;
Hd 7:60;
1 Ko 11:30.

¹⁴ Toen zei Jezus dan vrijuit tot hen: Lazarus is gestorven; ¹⁵ en Ik ben blij om u dat Ik daar niet was, opdat u zult geloven; maar laten wij naar hem toe gaan.

¹⁶ Thomas dan, Didymus^D geheten, zei tot zijn medediscipelen: Laten wij ook gaan om met Hem te sterven^q.

¹⁷ Toen Jezus dan kwam, vond Hij dat [Lazarus] al vier dagen in het graf was^r. ¹⁸ Bethanië nu was dicht bij Jeruzalem^s, ongeveer vijftien stadiën daar vandaan.

¹⁹ En velen van de Joden waren naar Martha en Maria toe gekomen om hen over hun broer te troosten.

²⁰ Toen Martha dan hoorde dat Jezus kwam, ging zij Hem tegemoet; maar Maria zat in huis. ²¹ Martha zei tot Jezus: Heer, als U hier was geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn^t; ²² <maar> ook nu weet ik, dat God U al wat U van God zult bidden, zal geven. ²³ Jezus zei tot haar: Je broer zal opstaan. ²⁴ Martha zei tot Hem: Ik weet dat hij zal opstaan in de opstanding op de laatste dag^u. ²⁵ Jezus zei tot haar: Ik ben de opstanding^v en het leven^w; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al sterft hij^x; ²⁶ en ieder die leeft en in Mij gelooft, sterft geenszins in eeuwigheid^y. Geloof je dat? ²⁷ Zij zei tot Hem: Ja Heer, ik geloof dat U de Christus bent, de Zoon van God^z, die in de wereld zou komen^a. ²⁸ En na dit gezegd te hebben ging zij heen en riep haar zuster Maria in het geheim en zei: De Meester is er en Hij roept je. ²⁹ Toen zij nu dit hoorde, stond zij snel op en ging naar Hem toe. ³⁰ Jezus nu was nog niet in het dorp gekomen, maar was nog op de plaats waar

11:16^q *sterven*
Mk 14:31; Rm 6:8.

11:17^r *was 11:39.*

11:18^s *Jeruzalem*
Mt 21:17.

11:21^t *zijn 11:32.*

11:24^u *dag*
6:39,40,44,54;
Dn 12:2,13.

11:25^v *opstanding*
1 Ko 15:21.

11:25^w *leven 14:6.*

11:25^x *hij*
1 Th 4:16.

11:26^y *eeuwigheid*
8:51.

11:27^z *God 6:69;*
Mt 16:6.

11:27^a *komen 6:14.*

^D 11:16 Of 'tweeling'.

Martha Hem ontmoet had^b. ³¹ Toen nu de Joden die met haar in het huis waren en haar vertroostten, zagen dat Maria snel opstond en naar buiten ging, volgden zij haar in de mening dat zij naar het graf ging om daar te wenen. ³² Toen Maria dan kwam waar Jezus was, zag zij Hem, viel aan zijn voeten en zei tot Hem: Heer, als U hier was geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn^c. ³³ Toen Jezus haar dan zag wenen en de Joden die met haar waren meegekomen, zag wenen, werd Hij verontwaardigd^E in de geest en ontroerd; ³⁴ en Hij zei: Waar hebt u hem gelegd? Zij zeiden tot Hem: Heer, kom en zie. ³⁵ Jezus weende^{F^d}. ³⁶ De Joden dan zeiden: Zie, hoe lief Hij hem had^e. ³⁷ Maar sommigen van hen zeiden: Kon Hij die de ogen van de blinde opende^f, niet maken dat ook deze niet stierf? ³⁸ Jezus dan, opnieuw in Zichzelf verontwaardigd^{E^g}, kwam bij het graf; nu was dat een spelonk en een steen lag ertegenaan^h. ³⁹ Jezus zei: Neemt de steen weg. Martha, de zuster van de gestorvene, zei tot Hem: Heer, hij riekt al, want hij is [daar] vier dagenⁱ. ⁴⁰ Jezus zei tot haar: Heb Ik je niet gezegd, dat je, als je gelooft, de heerlijkheid van God zult zien^j? ⁴¹ Zij namen dan de steen weg. En Jezus hief de ogen op naar boven en zei: Vader, Ik dank U dat U Mij hebt gehoord. ⁴² Ik wist wel dat U Mij altijd hoort, maar ter wille van de menigte die rondom Mij staat, heb Ik dit gezegd^k, opdat zij geloven dat U Mij hebt gezonden^l.

^E 11:33,38 Zo ook in Mk 14:5; in Mt 9:30 en Mk 1:43 vertaald door 'streng verbieden'; eig. het voelen óf uiten van krachtige afkeuring.

^F 11:35 Eig. 'Jezus vergoot tranen'.

11:30 ^b had 11:20.

11:32 ^c zijn 11:21.

11:35 ^d weende
Lk 19:41.

11:36 ^e had 11:3.

11:37 ^f opende 9:6,7.

11:38 ^g verontwaardigd 11:33.

11:38 ^h ertegenaan
20:1; Mt 27:60;
Mk 15:46;
Lk 23:53; 24:2.

11:39 ⁱ dagen 11:17.

11:40 ^j zien 11:4.

11:42 ^k gezegd
12:30.

11:42 ^l gezonden
6:29; 17:8,21.

⁴³ En na dit gezegd te hebben riep Hij met luider stem: Lazarus, kom naar buiten! ⁴⁴ De gestorvene kwam naar buiten, zijn voeten en zijn handen gebonden met grafdoeken, en zijn gezicht was met een zweetdoek omwonden^m. Jezus zei tot hen: Maakt hem los en laat hem heengaan.

Het plan om Jezus te doden - Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2

⁴⁵ Velen dan van de Joden die naar Maria toe waren gekomen en hadden gezien wat Hij had gedaan, geloofden in Hemⁿ; ⁴⁶ maar sommigen van hen gingen naar de farizeeën en zeiden hun wat Jezus had gedaan.

⁴⁷ De overpriesters dan en de farizeeën riepen de Raad bijeen en zeiden: Wat doen wij? want deze mens doet vele tekenen. ⁴⁸ Als wij Hem zo laten [begaan], zullen allen in Hem geloven; en de Romeinen zullen komen en zowel onze plaats als ons volk wegnemen^o. ⁴⁹ Maar één van hen, Kajafas, die in dat jaar hogepriester was^p, zei tot hen: ⁵⁰ U weet niets, en u bedenkt niet, dat het nuttiger voor ons^G is dat één mens sterft voor het volk^q en niet de hele natie verloren gaat. ⁵¹ Dit nu zei hij niet uit zichzelf, maar daar hij hogepriester in dat jaar was, profeteerde hij dat Jezus zou sterven voor het volk; ⁵² en niet alleen voor het volk, maar opdat Hij ook de verstrooide kinderen van God tot één zou vergaderen^r. ⁵³ Van die dag af dan beraadslaagden zij om Hem te doden^s. ⁵⁴ Jezus dan wandelde niet meer vrijuit onder de Joden^f, maar ging vandaar naar het land bij

11:44 ^m omwonden
20:6,7.

11:45 ⁿ Hem 2:23;
7:31; 8:30; 10:42;
12:11,42; Lk 16:31.

11:48 ^o wegnemen
Lk 21:20.

11:49 ^p was 18:13.

11:50 ^q volk 18:14.

11:52 ^r vergaderen
10:16; 17:21.

11:53 ^s doden 5:18;
7:1,25; 8:37,40.

11:54 ^f Joden 7:1.

^G 11:50 V.l. 'u'.

de woestijn, naar een stad die Efraïm heette, en bleef daar met de discipelen^u.

⁵⁵ Het pascha van de Joden nu was nabij^v, en velen uit het land gingen op naar Jeruzalem vóór het pascha, om zich te reinigen^w. ⁵⁶ Zij zochten dan Jezus^x en zeiden onder elkaar, terwijl zij in de tempel stonden: Wat denkt u? Zou Hij soms niet op het feest komen? ⁵⁷ De overpriesters nu en de farizeeën hadden bevelen gegeven dat, als iemand wist waar Hij was, hij het te kennen zou geven, opdat zij Hem zouden grijpen.

11:54 ^u *discipelen*
2:12; 3:22.

11:55 ^v *nabij* 2:13;
6:4.

11:55 ^w *reinigen*
2 Kr 30:17.

11:56 ^x *Jezus* 7:11.

Johannes 12

De zalving in Bethanië - Mt 26:6-13; Mk 14:3-9

¹ Jezus dan kwam zes dagen vóór het pascha in Bethanië, waar Lazarus was^y, <de gestorvene,> die Jezus uit [de] doden had opgewekt^z. ² Zij maakten daar dan een maaltijd voor Hem klaar, en Martha diende^a; Lazarus nu was één van hen die met Hem aanlagen. ³ Maria dan nam een pond balsem van onvervalste, kostbare nardus, zalfde de voeten van Jezus en droogde zijn voeten met haar haren af^b; en het huis werd met de geur van de balsem vervuld. ⁴ Eén van zijn discipelen echter, Judas Iskariot, <[zoon] van Simon,> die Hem zou overleveren^c, zei: ⁵ Waarom is deze balsem niet verkocht voor driehonderd denaren en aan [de] armen gegeven^d? ⁶ Dit zei hij echter, niet omdat hij zich om de armen bekommerde, maar omdat hij een dief was en als degene die de beurs had, droeg^h wat erin werd gedaan. ⁷ Jezus dan zei: Laat haar [begaan]; zij heeft dit bewaardⁱ voor de dag van mijn begrafenis^{je}. ⁸ Want de armen hebt u altijd bij u^f, maar Mij hebt u niet altijd^g.

Het plan om Lazarus te doden

⁹ <De> grote menigte van de Joden dan wist dat Hij daar was; en zij kwamen, niet alleen om Jezus, maar ook opdat zij Lazarus zagen die Hij uit [de] doden had opgewekt^h. ¹⁰ De overpriesters nu beraadslaagden om

12:1 ^y was 11:1.

12:1 ^z opgewekt 11:43,44.

12:2 ^a diende Lk 10:40.

12:3 ^b af Lk 7:37,38.

12:4 ^c overleveren 6:71; 13:2,27; 18:5.

12:5 ^d gegeven Mt 26:9; Mk 14:5.

12:7 ^e begrafenis 19:40; Mt 26:12; Mk 14:8.

12:8 ^f Dt 15:11.

12:8 ^g altijd Mt 26:11; Mk 14:7.

12:9 ^h opgewekt 11:43,44.

^h 12:6 A.v. 'wegnam'.

ⁱ 12:7 V.l. '[begaan] dat zij dit zou bewaren'.

^j 12:7 Zie Mt 26:12 nt.

ook Lazarus te dodenⁱ, ¹¹ omdat velen van de Joden om hem heengingen en in Jezus geloofden^j.

Intocht in Jeruzalem - Mt 21:1-11: Mk 11:1-11; Lk 19:28-40

¹² De volgende dag, toen <de> grote menigte die naar het feest was gekomen, hoorde dat Jezus naar Jeruzalem kwam, ¹³ namen zij de takken van de palmbomen en gingen uit Hem tegemoet, en riepen: Hosanna^K! Gezegend Hij die komt in [de] naam van [de] Heer^k, <en:> De koning van Israël!^l ¹⁴ Jezus nu vond een jonge ezelsveulen en ging erop zitten, zoals geschreven staat:

¹⁵ ‘Vrees niet, dochter van Sion; zie, uw koning komt, gezeten op een ezelsveulen’^m. ¹⁶ Dit begrepen zijn discipelen eerst niet; maar toen Jezus was verheerlijkt, toen herinnerden zij zichⁿ dat dit van Hem geschreven stond en dat zij dit met Hem hadden gedaan.

¹⁷ De menigte dan die bij Hem was toen Hij Lazarus uit het graf geroepen en hem uit [de] doden opgewekt had^o, getuigde daarvan^L. ¹⁸ Daarom ging de [andere] menigte Hem <ook> tegemoet, omdat zij hadden gehoord dat Hij dit teken had gedaan. ¹⁹ De farizeeën dan zeiden tot elkaar: U ziet dat u niets vordert; zie, de [hele] wereld is Hem achterna gelopen^p.

Grieken bij Jezus; rede over zijn dood

²⁰ Nu waren er enkele Grieken onder hen die opgingen om op het feest te aanbidden; ²¹ dezen dan gingen naar

^K 12:13 D.i. Red toch!

^L 12:17 S.l. ‘... die bij Hem was, getuigde ervan dat Hij Lazarus ... opgewekt had.’

12:10 ⁱ doden 11:53.

12:11 ^j geloofden 11:45; 12:18.

12:13 ^k Heer Ps 118:25,26

12:13 ^l Israël 1:50; Mt 27:42; Mk 15:32.

12:15 ^m ezelsveulen Zc 9:9.

12:16 ⁿ zich 2:22; 14:26.

12:17 ^o had 11:43,44.

12:19 ^p gelopen 11:48.

Filippus, die van Bethsaïda in Galiléa was^q, en vroegen hem aldus: Heer, wij wensen Jezus te zien^r. ²² Filippus kwam en zei het Andréas; Andréas en Filippus kwamen en zeiden het Jezus. ²³ Maar Jezus antwoordde hun en zei: Het uur is gekomen dat de Zoon des mensen wordt verheerlijkt^s. ²⁴ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen^t; maar als zij sterft, draagt zij veel vrucht. ²⁵ Wie zijn leven liefheeft, verliest het^u; en wie zijn leven haat in deze wereld, zal het bewaren tot [het] eeuwige leven. ²⁶ Als iemand Mij dient, laat hij Mij volgen; en waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn^v. Als iemand Mij dient, zal de Vader hem eren. ²⁷ Nu is mijn ziel ontroerd^w, en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit dit uur^m? Maar daarom ben Ik in dit uur gekomen. ²⁸ Vader, verheerlijk uw naam! Er kwam dan een stem uit de hemel^x: Ik heb [hem] verheerlijkt én Ik zal [hem] opnieuw verheerlijken. ²⁹ De menigte dan die [daar] stond en dit had gehoord, zei dat er een donderslag was geweest. Anderen zeiden: Een engel heeft tot Hem gesproken^y. ³⁰ Jezus antwoordde en zei: Niet om Mij is deze stem er geweest, maar om u^z. ³¹ Nu is [het] oordeel van deze wereld^a; nu zal de overste van deze wereld^b worden buitengeworpen^c. ³² En als Ik van de aarde ben verhoogd^d, zal Ik allenⁿ tot Mijzelf trekken^e. ³³ Dit nu zei Hij om aan te duiden wat voor een dood Hij zou sterven^f. ³⁴ De menigte dan antwoordde Hem: Wij hebben uit de wet gehoord dat de Christus tot in eeuwigheid blijft^g; en hoe zegt U dan

12:21 ^q was 1:44,45.

12:21 ^r zien
Lk 19:3; 23:8.

12:23 ^s verheerlijkt
13:31,32; 17:1.

12:24 ^t alleen
1 Ko 15:36.

12:25 ^u het
Mt 10:39; 16:25;
Mk 8:35; Lk 9:24;
17:33.

12:26 ^v zijn 14:3; 17:24.

12:27 ^w ontroerd
11:33; 13:21;
Mt 26:38; Mk 14:34.

12:28 ^x hemel
Mt 3:17; 17:5;
Mk 1:11; 9:7;
Lk 3:22; 9:35.

12:29 ^y gesproken
Hd 23:9.

12:30 ^z 11:42.

12:31 ^a wereld
9:39; 16:8.

12:31 ^b wereld 14:30;
16:11; Lk 4:5,6.

12:31 ^c buitengeworpen Js 14:12-15;
Ez 28:16,17;
Lk 10:18;
Op 12:9; 20:3,10.

12:32 ^d verhoogd
3:14; 8:28; 12:34.

12:32 ^e trekken Gl 1:4.

12:33 ^f sterven 18:32;
21:19.

12:34 ^g blijft
Ps 89:5,37; 110:4;
Js 9:5,6; Dn 7:14.

^M 12:27 A.v. '... uur!'

^N 12:32 S.l. 'alles'.

dat de Zoon des mensen moet worden verhoogd? Wie is die Zoon des mensen? ³⁵ Jezus dan zei tot hen: Nog een korte tijd is het licht onder u^h; wandelt terwijl u het licht hebt, opdat de duisternis u niet overvaltⁱ. En wie in de duisternis wandelt, weet niet waar hij heengaat^j. ³⁶ Terwijl u het licht hebt, gelooft in het licht, opdat u zonen van [het] licht wordt^k. Dit sprak Jezus, en Hij ging weg en verborg Zich voor hen^l.

Het ongeloof van het volk; laatste oproep

³⁷ Maar hoewel Hij zoveel tekenen in hun bijzijn had gedaan^m, geloofden zij niet in Hem; ³⁸ opdat het woord van de profeet Jesaja werd vervuld, dat hij heeft gezegd: ‘Heer, wie heeft onze prediking geloofdⁿ? En aan wie is de arm van [de] Heer geopenbaard^o?’ ³⁹ Daarom konden zij niet geloven, omdat Jesaja opnieuw heeft gezegd: ⁴⁰ ‘Hij heeft hun ogen verblind en hun hart verhard, opdat zij niet met hun ogen zien en met hun hart begrijpen en zich bekeren, en Ik hen gezond maak^p’.

⁴¹ Dit zei Jesaja omdat^o hij zijn heerlijkheid zag en van Hem sprak^q. ⁴² Toch geloofden ook zelfs velen^r van de oversten^s in Hem; maar om de farizeeën beleden zij [Hem] niet, opdat zij niet uit [de] synagoge werden gebannen^t; ⁴³ want zij hadden de eer^p van de mensen meer lief dan de eer^u van God^u.

⁴⁴ Jezus nu riep en zei: Wie in Mij gelooft, gelooft niet in Mij, maar in Hem die Mij heeft gezonden^v. ⁴⁵ En wie Mij aanschouwt, aanschouwt Hem die Mij heeft gezonden^w. ⁴⁶ Ik ben als een licht in de wereld

12:35^h u 7:33;
13:33; 14:19; 16:16.

12:35ⁱ overvalt
8:12; 9:4,5; 12:46.

12:35^j heengaat
11:10; 1 Jh 2:11.

12:36^k wordt Ef 5:8.

12:36^l hen 7:10;
8:59.

12:37^m gedaan
7:31; 11:47.

12:38ⁿ geloofd
Rm 10:16.

12:38° geopenbaard
Js 53:1.

12:40^p maak
Js 6:9,10;
Mt 13:14,15;
Mk 4:12;
Hd 28:26,27.

12:41^q sprak
Js 6:1-5.

12:42^r velen 2:23;
7:31; 8:30; 10:42;
11:45; 12:11.

12:42^s oversten
7:48.

12:42^t gebannen
9:22.

12:43^u God 5:44;
12:26.

12:44^v gezonden
5:24; 13:20; 17:8.

12:45^w gezonden
14:9.

^o 12:41 S.l. ‘toen’.

^p 12:43 Eig. ‘heerlijkheid’, als in vs. 41.

gekomen^x, opdat ieder die in Mij gelooft, niet in de duisternis blijft^y. ⁴⁷ En als iemand mijn woorden^Q hoort en niet bewaart^z, oordeel Ik hem niet; want Ik ben niet gekomen om de wereld te oordelen, maar om de wereld te behouden^a. ⁴⁸ Wie Mij verwerpt en mijn woorden^Q niet aanneemt, heeft dat wat hem oordeelt: het woord^Q dat Ik heb gesproken, dat zal hem oordelen op de laatste dag. ⁴⁹ Want Ik heb niet uit Mijzelf gesproken^b; maar de Vader die Mij heeft gezonden, die heeft Mij een gebod gegeven wat Ik zeggen en wat Ik spreken moet. ⁵⁰ En Ik weet dat zijn gebod eeuwig leven is. Wat Ik dan spreek, spreek Ik zó als de Vader Mij heeft gezegd^c.

12:46^x *gekomen*
1:5,9; 3:19; 8:12;
9:5.

12:46^y *blijft*
11:9,10; 12:35,36;
Hd 26:18.

12:47^z *bewaart*
Mt 7:26.

12:47^a *behouden*
3:17.

12:49^b *gesproken*
7:17; 14:10.

12:50^c *gezegd*
8:26,28.

^Q 12:47,48 *Rhèmata*, ‘uitspraken’; ‘woord’ in vs. 48 is *logos*.

Johannes 13

De voetwassing

¹ Vóór het feest van het pascha nu heeft Jezus, die wist dat zijn uur was gekomen^d dat Hij uit deze wereld zou overgaan naar de Vader^e [en] die de zijnen die in de wereld waren, had liefgehad, hen liefgehad tot [het] einde^R. ² En tijdens [de] maaltijd^S, toen de duivel Judas Iskariot, [de zoon] van Simon, al in het hart gegeven had^f Hem over te leveren, ³ stond Hij, terwijl Hij wist dat de Vader Hem alles in de handen had gegeven^g en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging^h, ⁴ van de maaltijd op en legde zijn kleren af; en Hij nam een linnen doek en omgordde Zich. ⁵ Daarna goot Hij water in het bekken en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek waarmee Hij omgord was. ⁶ Hij kwam dan tot Simon Petrus; deze zei tot Hem: Heer, wast U mijn voeten? ⁷ Jezus antwoordde en zei tot hem: Wat Ik doe, weet jij nu niet, maar je zult het hierna begrijpenⁱ. ⁸ Petrus zei tot Hem: U zult mijn voeten geenszins wassen tot in eeuwigheid. Jezus antwoordde hem: Als Ik je niet was, heb je geen deel met Mij. ⁹ Simon Petrus zei tot Hem: Heer, niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd! ¹⁰ Jezus zei tot hem: Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein^j, maar niet allen. ¹¹ Want Hij wist wie Hem zou overleveren^k; daarom zei Hij: U bent niet allen rein.

R 13:1 Of 'ten volle'.

S 13:2 Of 'toen het etenstijd was'.

13:1 ^dgekomen
12:23; 17:1;
Mt 26:45; Mk 14:41.

13:1 ^eVader 16:28.

13:2 ^fhad 13:27;
Lk 22:3.

13:3 ^ggegeven 3:35;
Mt 11:27; Lk 10:22.

13:3 ^hheenging
16:28.

13:7 ⁱbegrijpen
13:12; 16:12,13.

13:10 ^jrein 15:3.

13:11 ^koverleveren
6:64,70,71.

¹² Toen Hij dan hun voeten gewassen en zijn kleren genomen had en weer aanlag, zei Hij tot hen: Begrijpt u wat Ik u heb gedaan? ¹³ U noemt Mij Meester en Heer^f, en u zegt het terecht, want Ik ben het. ¹⁴ Als dan Ik, de Heer en de Meester, uw voeten heb gewassen^m, dan behoort ook u elkaars voeten te wassenⁿ; ¹⁵ want Ik heb u een voorbeeld gegeven^o, opdat ook u doet zoals Ik u heb gedaan. ¹⁶ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: een slaaf is niet groter dan zijn heer^p, en een gezant^t niet groter dan hij die hem heeft gezonden. ¹⁷ Als u deze dingen weet, gelukkig bent u als u ze doet^q. ¹⁸ Ik spreek niet van u allen; Ik weet wie Ik heb uitverkoren; maar de Schrift moet worden vervuld: ‘Hij die met Mij het^u brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgeheven’^r. ¹⁹ Nu al^v zeg Ik het u, voordat het gebeurt^s, opdat u, wanneer het gebeurt, zult geloven dat Ik het ben^f. ²⁰ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie ontvangt wie Ik ook zend, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij heeft gezonden^u.

*Aanwijzing van de verrader - Mt 26:20-25;
Mk 14:17-21; Lk 22:21-23*

²¹ Toen Jezus dit had gezegd, werd Hij ontroerd in de geest^v en Hij betuigde aldus: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u dat één van u Mij zal overleveren^w. ²² De discipelen keken elkaar aan, in twijfel over wie Hij dat zei.

^T 13:16 Of ‘apostel’.

^U 13:18 A.l. ‘Hij die mijn’.

^V 13:19 Of ‘Van nu aan’.

13:13 ^f Heer
Mt 23:8,10.

13:14 ^m gewassen
Mt 20:28; Lk 22:27.

13:14 ⁿ wassen
1 Tm 5:10.

13:15 ^o gegeven
Fp 2:5; 1 Pt 2:21.

13:16 ^p heer 15:20;
Mt 10:24; Lk 6:40.

13:17 ^q doet
Jk 1:25.

13:18 ^r opgeheven
Ps 41:10.

13:19 ^s gebeurt
14:29; 16:4.

13:19 ^t ben 8:24,28.

13:20 ^u gezonden
Mt 10:40; Mk 9:37;
Lk 9:48; 10:16.

13:21 ^v geest 11:33;
12:27.

13:21 ^w overleveren
6:71.

²³ Eén van zijn discipelen, hij die Jezus liefhad^{w,x}, lag aan in de schoot van Jezus. ²⁴ Simon Petrus dan gaf deze een wenk, dat hij moest vragen wie het toch was over wie Hij sprak^x. ²⁵ Deze nu leunde dus over naar de borst van Jezus en zei tot Hem: Heer, wie is het^y? ²⁶ Jezus antwoordde: Hij is het voor wie Ik het stuk brood zal indopen en hem zal geven. Toen Hij dan het stuk brood had ingedoopt, <nam Hij het en> gaf het aan Judas Iskariot, [de zoon] van Simon. ²⁷ En na het stuk brood, toen voer de satan in hem^z. Jezus dan zei tot hem: Wat je doet, doe dat snel. ²⁸ <Maar> niemand van hen die aanlagen, wist waartoe Hij hem dit zei. ²⁹ Want sommigen meenden, omdat Judas de beurs had^a, dat Jezus tot hem zei: Koop wat wij nodig hebben voor het feest; of dat hij iets aan de armen moest geven. ³⁰ Nadat hij dan het stuk brood had genomen, ging hij terstond naar buiten. En het was nacht.

Het nieuwe liefdegebod

³¹ Toen hij dan naar buiten was gegaan, zei Jezus: Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt^b en God is in Hem verheerlijkt^c. ³² <Als God in Hem verheerlijkt is^d,> zal God Hem ook in Zichzelf verheerlijken^e en Hij zal Hem terstond verheerlijken. ³³ Kinderen, nog een korte tijd ben Ik bij u^f. U zult Mij zoeken en, zoals Ik de Joden heb gezegd: Waar Ik heenga kunt u niet komen^g, zeg Ik nu ook u. ³⁴ Een nieuw gebod geef Ik u:

^w 13:23 Jezus is het onderwerp van de bijzin (dus Hij had de discipel lief).

^x 13:24 S.l. 'en zei tot hem: Zeg wie het is over wie Hij spreekt'.

13:23^x liefhad
19:26; 20:2;
21:7,20.

13:25^y het 21:20.

13:27^z hem 13:2;
Lk 22:3.

13:29^a had 12:6.

13:31^b verheerlijkt
12:23.

13:31^c verheerlijkt
12:28.

13:32^d is 17:4.

13:32^e verheerlijken
17:5.

13:33^f 7:33; 12:35;
14:19; 16:16.

13:33^g komen 7:34;
8:21.

dat u elkaar liefhebt^h; zoals Ik u heb liefgehad, dat ook u elkaar liefhebt. ³⁵ Hieraan zullen allen weten dat u mijn discipelen bent, als u liefde onder elkaar hebtⁱ.

Petrus' verloochening voorzegd - Mt 26:31-35;

Mk 14:27-31; Lk 22:31-34

³⁶ Simon Petrus zei tot Hem: Heer, waar gaat U heen^j? Jezus antwoordde <hem>: Waar Ik heenga, kun je Mij nu niet volgen^k, maar je zult Mij later volgen^l. ³⁷ Petrus zei tot Hem: <Heer,> waarom kan ik U nu niet volgen? ³⁸ Mijn leven zal ik voor U afleggen. Jezus antwoordde: Zul jij je leven voor Mij afleggen? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg je: de haan zal geenszins kraaien voordat je Mij driemaal verloochend zult hebben^m.

13:34^h liefhebt
15:12,17;
1 Jh 2:7-11; 3:11,23;
2 Jh :5.

13:35ⁱ hebt
1 Jh 3:14.

13:36^j heen 7:35;
14:5.

13:36^k volgen
7:34,36.

13:36^l volgen 21:19.

13:38^m hebben
Mt 26:34;
Mk 14:30; Lk 22:34.

Johannes 14

Het Vaderhuis

¹ Laat uw hart niet ontroerd wordenⁿ. U gelooft^Y in God, gelooft ook in Mij. ² In het huis van mijn Vader zijn vele woningen; als het niet zo was, zou Ik het u hebben gezegd, <want> Ik ga heen om u plaats te bereiden^Z. ³ En als Ik ben heengegaan en u plaats heb bereid, kom Ik weer en zal u tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben^O. ⁴ En waar Ik heenga, <weet u, en> de weg weet u. ⁵ Thomas zei tot Hem: Heer, wij weten niet waar U heengaat, hoe kunnen wij de weg weten? ⁶ Jezus zei tot hem: Ik ben de weg^P en de waarheid^Q en het leven^R; niemand komt tot de Vader dan door Mij. ⁷ Als u Mij had gekend, zou u ook mijn Vader hebben gekend^{AS}; en van nu aan^B kent u Hem en hebt Hem gezien. ⁸ Filippus zei tot Hem: Heer, toon ons de Vader en het is ons genoeg. ⁹ Jezus zei tot hem: Ben Ik zo lange tijd bij u en heb je Mij niet gekend, Filippus? Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien^F; hoe zeg je dan: Toon ons de Vader? ¹⁰ Geloof je niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is^U? De woorden^C die Ik tot u spreek, spreek Ik niet vanuit Mijzelf^V, maar de Vader die in Mij blijft^D, Die doet de werken^E. ¹¹ Geloof Mij dat Ik in de Vader ben en de

^Y 14:1 Of 'Geloof'.

^Z 14:2 Of 'zou Ik u dan gezegd hebben dat Ik heenga ... bereiden?'

^A 14:7 A.l. 'kent, zult ... kennen'.

^B 14:7 Of 'en nu al'.

^C 14:10 *Rhêmata* 'uitspraken'; in vs. 23 en 24 is het *logos*.

^D 14:10 Zie 1 Jh 2:6 nt.

^E 14:10 V.l. '...blijft, doet zijn werken'.

14:1 ⁿ worden
14:27.

14:3 ^O ben 12:26;
17:24.

14:6 ^P weg
Hb 10:20.

14:6 ^Q waarheid
1:14,17.

14:6 ^R leven 11:25.

14:7 ^S gekend 8:19.

14:9 ^T gezien 12:45;
Ko 1:15; Hb 1:3.

14:10 ^U is 10:38;
17:21.

14:10 ^V Mijzelf
12:49; 14:24.

Vader in Mij is; en zo niet, gelooft <Mij> om de werken zelf^w. ¹² Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, de werken die Ik doe zal hij ook doen, en hij zal grotere doen dan deze, omdat Ik heenga naar de Vader^x. ¹³ En alles wat u zult bidden^F in mijn naam, dat zal Ik doen^y, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt wordt^z. ¹⁴ Als u <Mij> iets zult bidden^F in mijn naam, Ik zal het doen.

De belofte van de Voorspraak

¹⁵ Als u Mij liefhebt, bewaart mijn geboden^{G^a}. ¹⁶ En Ik zal de Vader vragen^F en Hij zal u een andere Voorspraak^H geven^b, opdat Die met u zal zijn tot in eeuwigheid: ¹⁷ de Geest van de waarheid^c, die de wereld niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet aanschouwt en Hem niet kent; u kent Hem, omdat Hij bij u blijft en in u zal zijn. ¹⁸ Ik zal u geen wezen laten blijven. Ik kom tot u^d. ¹⁹ Nog een korte tijd en de wereld aanschouwt Mij niet meer, maar u aanschouwt Mij^e; omdat Ik leef,

^F **14:13,16** Er worden hier twee woorden voor bidden en vragen gebruikt. Het smekende ‘bidden’ (*aiteo*) is het woord dat altijd voor de discipelen tegenover de Vader gebruikt wordt (15:16; 16:23,24,26); gaat het om Christus tegenover de Vader, dan wordt altijd het vertrouwelijke ‘vragen’ (*erotao*) gebruikt (14:16; 16:26; 17:9,15,20), behalve uit onbegrip door Martha (11:22, *aiteo*); voor de discipelen tegenover Christus worden beide woorden gebruikt (14:13,14; 15:7 resp. 4:31; 9:2; 16:5,19,23,30).

^G **14:15** V.l. ‘zult u ... bewaren’.

^H **14:15** D.i. iemand die de zaak van een ander op zich neemt en hem te hulp komt (Gr. *parakletos*); dit doet thans de Heilige Geest op aarde (14:16,26; 15:26; 16:7) en Christus in de hemel (1 Jh 2:1).

14:11 ^w zelf
10:37,38.

14:12 ^x Vader 7:33;
13:1; 14:28.

14:13 ^y doen 15:16;
16:23.

14:13 ^z wordt 17:1.

14:15 ^a geboden
14:21; 15:10;
1 Jh 5:3; 2 Jh:6.

14:15 ^b geven 14:26;
15:26; 16:7.

14:16 ^c waarheid
15:26; 16:13.

14:18 ^d u 14:3,28.

14:19 ^e Mij 7:33-36;
12:35; 13:33; 16:16-22.

zult ook u leven^f. ²⁰ In die dag zult u weten dat Ik in mijn Vader ben^g en u in Mij en Ik in u^h. ²¹ Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het die Mij liefheeftⁱ; en wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader worden geliefd^j; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. ²² Judas, niet de Iskariot, zei tot Hem: Heer, <en> hoe komt het dat U Zichzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld^k? ²³ Jezus antwoordde en zei tot hem: Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. ²⁴ Wie Mij niet liefheeft, bewaart mijn woorden niet; en het woord dat u hoort, is niet van Mij, maar van de Vader die Mij heeft gezonden^l. ²⁵ Deze dingen heb Ik tot u gesproken terwijl Ik bij u verblijf. ²⁶ Maar de Voorspraak, de Heilige Geest, die de Vader zal zenden in mijn naam^m, Die zal u alles lerenⁿ en u in herinnering brengen alles wat Ik u heb gezegd^o. ²⁷ Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u^p; niet zoals de wereld geeft, geef Ik u. Laat uw hart niet ontroerd^q en niet bang worden. ²⁸ U hebt gehoord dat Ik tot u heb gezegd: Ik ga heen en kom tot u^r. Als u Mij liefhad, zou u zich verblijden dat Ik naar de Vader heenga^s; want de^J Vader is groter^K dan Ik. ²⁹ En nu heb Ik het u gezegd voordat het gebeurt, opdat u, wanneer het gebeurt, zult geloven^t. ³⁰ Ik zal niet veel meer met u spreken, want de overste van de wereld^u komt en heeft in

14:19^f *leven* 6:57.

14:20^g *ben* 10:38; 14:10,11; 17:21.

14:20^h *u* 6:56; 15:4,5; 17:21,23.

14:21ⁱ *liefheeft* 14:15; 15:10; 1 Jh 5:3; 2 Jh:6.

14:21^j *geliefd* 14:23; 16:27.

14:22^k *wereld* 21:1,14; Hd 10:40,41.

14:24^l *gezonden* 7:16; 14:10.

14:26^m *naam* 14:16; 15:26; 16:7.

14:26ⁿ *leren* 16:13.

14:26° *gezegd* 2:22; 12:16.

14:27^p *u* 16:33.

14:27^q *ontroerd* 14:1.

14:28^r *u* 14:3,18; 16:16,17.

14:28^s *heenga* 13:1; 14:12; 16:10,17,28; 20:17.

14:29^t *geloven* 13:19.

14:30^u *wereld* 12:31; 16:11.

^I 14:19 Of '... Mij omdat Ik leef, en u zult leven'.

^J 14:28 S.l. 'mijn'.

^K 14:28 Of 'meer', als in 13:16.

Mij helemaal niets; ³¹ maar opdat de wereld weet dat Ik de Vader liefheb, doe Ik ook zó als de Vader Mij heeft geboden^v. Staat op, laten wij hier vandaan gaan^w.

14:31 ^v geboden
12:49; 15:10.

14:31 ^w gaan
Mt 26:46;
Mk 14:42.

Johannes 15

De ware wijnstok

¹ Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de landman. ² Elke rank in Mij die geen vrucht draagt, neemt Hij weg^x; en elke [rank] die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt. ³ U bent al rein^y om het woord dat Ik tot u heb gesproken. Blijft in Mij, en Ik in u^z. ⁴ Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf^a als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft. ⁵ Ik ben de wijnstok, u de ranken; wie in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht^b, want zonder Mij^L kunt u helemaal niets doen^c. ⁶ Als iemand niet in Mij blijft, wordt hij buitengeworpen als de rank en verdort; en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur^d en zij verbranden. ⁷ Als u in Mij blijft en mijn woorden^M in u blijven, bidt alles wat u wilt en het zal u gebeuren^e. ⁸ Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt^f, en u zult mijn discipelen zijn^N. ⁹ Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad; blijft in mijn liefde. ¹⁰ Als u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven^g, zoals Ik de geboden van mijn Vader heb bewaard^h en in zijn liefde blijf. ¹¹ Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordtⁱ. ¹² Dit is mijn gebod, dat u elkaar liefhebt^j zoals Ik u heb liefgehad. ¹³ Niemand heeft groter liefde dan deze, dat iemand zijn leven voor zijn vrienden aflegt^k. ¹⁴ U bent mijn vrienden^l, als u doet wat Ik u gebied.

^L 15:5 Eig. ‘gescheiden van Mij’.

^M 15:7 *Rhêmata*, ‘uitspraken’; in vs. 20 is het *logos*.

^N 15:8 S.l. ‘en u mijn discipelen zult zijn’.

15:2 ^x weg
Mt 3:10; 15:13.

15:3 ^y rein 13:10.

15:3 ^z u 6:56; 14:20;
15:5.

15:4 ^a zichzelf
Rm 11:17,18.

15:5 ^b vrucht
15:2,8,16.

15:5 ^c doen
2 *Ko* 3:5.

15:6 ^d vuur
Mt 3:10; 7:19;
13:42.

15:7 ^e gebeuren
14:13; 16:23;
Mk 11:24.

15:8 ^f draagt
Mt 5:16.

15:10 ^g blijven
14:15,21; 1 *Jh* 5:3;
2 *Jh*:6.

15:10 ^h bewaard
10:18; 12:49; 14:31.

15:11 ⁱ wordt
16:22,24; 17:13; 1
Jh 1:4.

15:12 ^j liefhebt
13:34; 15:17;
1 *Jh* 3:11,23; 2 *Jh*:5.

15:13 ^k aflegt 10:11;
Rm 5:8;
1 *Jh* 3:16.

15:14 ^l vrienden
Lk 12:4.

¹⁵ Ik noem u niet meer slaven, want de slaaf weet niet wat zijn heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd, omdat Ik u alles wat Ik van ^O mijn Vader heb gehoord, bekend gemaakt heb ^m. ¹⁶ U hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren ⁿ, en Ik heb u gesteld dat u zou heengaan en vrucht dragen ^o en dat uw vrucht zou blijven, opdat alles wat u de Vader zult bidden in mijn naam, Hij u dat geeft ^p. ¹⁷ Dit gebied Ik u, dat u elkaar liefhebt ^q.

De haat van de wereld

¹⁸ Als de wereld u haat ^r, weet ^p dat zij Mij eerder dan u heeft gehaat ^s. ¹⁹ Als u van de wereld was, zou de wereld het hare liefhebben ^t; maar omdat u niet van de wereld bent, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat de wereld u ^u. ²⁰ Herinnert u het woord dat Ik tot u zei: Een slaaf is niet groter dan zijn heer ^v. Als zij Mij hebben vervolgd, zullen zij ook u vervolgen; als zij mijn woord hebben bewaard, zullen zij ook het uwe bewaren. ²¹ Maar dit alles zullen zij u doen om mijn naam ^w, omdat zij Hem niet kennen die Mij heeft gezonden ^x. ²² Als Ik niet was gekomen en tot hen had gesproken, hadden zij geen zonde ^y; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde. ²³ Wie Mij haat, haat ook mijn Vader ^z. ²⁴ Als Ik niet de werken onder hen had gedaan ^a die niemand anders heeft gedaan, hadden zij geen zonde ^b; maar nu hebben zij zowel gezien als gehaat zowel Mij als mijn Vader. ²⁵ Maar het

15:15 ^m heb 17:7,8.

15:16 ⁿ uitverkoren 6:70; 13:18.

15:16 ^o vrucht dragen 15:2,5,8.

15:16 ^p geeft 14:13,14; 16:23.

15:17 ^q liefhebt 13:34; 15:12; 1 Jh 3:11,23; 2 Jh:5.

15:18 ^r haat 17:14; Mt 10:22; 24:9; Mk 13:13; Lk 6:22; 1 Jh 3:13.

15:18 ^s gehaat 7:7.

15:19 ^t liefhebben 1 Jh 4:5.

15:19 ^u u 17:14.

15:20 ^v heer 13:16; Mt 10:24; Lk 6:40.

15:21 ^w naam Mt 5:11.

15:21 ^x gezonden 16:3.

15:22 ^y zonde 9:41.

15:23 ^z Vader 5:23; Lk 10:16; 1 Jh 2:23.

15:24 ^a gedaan 14:10,11.

15:24 ^b zonde 9:41.

^O 15:15,26 Zie 1:6,14 nt.

^P 15:18 Of 'weet u'.

woord moet worden vervuld dat in hun wet geschreven staat: ‘Zij hebben mij zonder oorzaak gehaat’^c.

²⁶ Maar wanneer de Voorspraak is gekomen^d, die Ik u zal zenden van^o de Vader, de Geest van de waarheid^e die van^o de Vader uitgaat, zal Die van Mij getuigen^f.

²⁷ En u zult ook getuigen^g, omdat u van [het] begin af bij Mij bent^h.

15:25 ^c gehaat
Ps 35:19; 69:5.

15:26 ^d gekomen
14:16,26; 16:7.

15:26 ^e waarheid
14:17; 16:13.

15:26 ^f getuigen
Hd 5:32.

15:27 ^g getuigen
*Hd 1:8; 5:32;
1 Jh 4:14.*

15:27 ^h bent
Lk 1:2; Hd 1:21,22.

Johannes 16

¹ Dit heb Ik tot u gesproken, opdat u niet ten val komt.

² Zij zullen u uit de synagoge bannenⁱ; ja, het uur komt, dat ieder die u doodt, zal menen God een dienst te bewijzen. ³ En dit zullen zij <u> doen, omdat zij de Vader niet hebben gekend noch Mij^j. ⁴ Maar deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat wanneer <hun> uur gekomen is, u zich zult herinneren dat Ik ze u heb gezegd; maar deze dingen heb Ik u niet van [het] begin af gezegd, omdat Ik bij u was.

Het werk van de Heilige Geest

⁵ Maar nu ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden^k, en niemand van u vraagt Mij: Waar gaat U heen^l? ⁶ Maar omdat Ik deze dingen tot u heb gesproken, heeft de droefheid uw hart vervuld^m. ⁷ Maar Ik zeg u de waarheid: het is nuttig voor u dat Ik wegga; want als Ik niet wegga, zal de Voorspraakⁿ niet tot u komen; maar als Ik heenga, zal Ik Hem tot u zenden.

⁸ En als Die is gekomen, zal Hij de wereld overtuigen^Q van zonde en van gerechtigheid en van oordeel^o; ⁹ van zonde, omdat zij in Mij niet geloven^p; ¹⁰ en van gerechtigheid, omdat Ik naar de^R Vader heenga^q en u Mij niet meer aanschouwt; ¹¹ en van oordeel, omdat de overste van deze wereld is geoordeeld^r.

¹² Nog veel heb Ik u te zeggen, maar u kunt het nu niet dragen^s. ¹³ Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest

Q 16:8 D.i. zal aan de wereld het overtuigend bewijs leveren; zie 3:20 nt.

R 16:10S.l. 'mijn'.

16:2 ⁱ bannen 9:22.

16:3 ^j Mij 15:21.

16:5 ^k gezonden 7:33.

16:5 ^l heen 13:36; 14:5.

16:6 ^m vervuld 16:22.

16:7 ⁿ Voorspraak 14:16,26; 15:26.

16:8 ^o oordeel Hd 24:25.

16:9 ^p geloven 5:38; 6:36,64; 7:5; 10:26; 12:37.

16:10 ^q heenga 13:1; 14:12,28; 16:28; 20:17.

16:11 ^r geoordeeld 12:31.

16:12 ^s dragen 1 Ko 3:1.

van de waarheid^f, zal Hij u in de hele waarheid leiden^u; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen^s. ¹⁴ Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal uit het mijne nemen^T en het u verkondigen. ¹⁵ Alles wat de Vader heeft, is het mijne^v; daarom heb Ik gezegd dat Hij uit het mijne neemt^T en het u zal verkondigen.

Aankondiging van dood en opstanding

¹⁶ Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet meer^w; en nog eens een korte tijd, en u zult Mij zien^x. ¹⁷ [Sommingen] dan van zijn discipelen zeiden tot elkaar: Wat is dit, dat Hij tot ons zegt: Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet; en nog eens een korte tijd, en u zult Mij zien; en: Omdat Ik heenga tot de Vader? ¹⁸ Zij zeiden dan: Wat is dit, <dat Hij zegt>: Een korte tijd? Wij weten niet waarover Hij spreekt. ¹⁹ Jezus wist dat zij Hem dit wilden vragen en zei tot hen: Daarnaar zoekt u met elkaar, dat Ik gezegd heb: Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet; en nog eens een korte tijd en u zult Mij zien? ²⁰ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u dat u zult wenen en weeklagen, maar de wereld zal zich verblijden; u zult bedroefd zijn, maar uw droefheid zal tot blijdschap worden. ²¹ Wanneer een vrouw baart, heeft zij droefheid^y omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kind heeft gebaard, denkt zij niet meer aan

16:13 ^t *waarheid*
14:17; 15:26.

16:13 ^u *leiden*
14:26; 1 Jh 2:20,27.

16:15 ^v *mijne* 17:10.

16:16 ^w *meer* 7:33;
12:35; 13:33; 14:19.

16:16 ^x *zien* 14:19;
16:22.

16:21 ^y *droefheid*
Js 13:8; 21:3;
26:17; Mi 4:9,10;
1 Th 5:3.

^s 16:13 Mogelijk met de betekenis ‘melden, rapporteren’, nl. als een boodschap die namens een ander gebracht wordt.

^T 16:14,15 Of ‘ontvangen’, ‘ontvangt’.

de benauwdheid, uit blijdschap dat een mens in de wereld is geboren. ²² Ook u hebt ^U dan nu wel droefheid; maar Ik zal u weerzien ^Z en uw hart zal zich verblijden ^A en niemand neemt uw blijdschap van u weg ^V.

Gemeenschap met de Vader

²³ En in die dag zult u Mij niets vragen ^W. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: alles wat u de Vader zult bidden ^W in mijn naam, zal Hij u geven ^{X^b}. ²⁴ Tot nu toe hebt u niets gebeden in mijn naam; bidt en u zult ontvangen ^C, opdat uw blijdschap volkomen zal zijn ^d. ²⁵ Dit heb Ik in beelden tot u gesproken ^e. Er komt een uur dat Ik niet meer in beelden tot u zal spreken, maar u vrijuit over de Vader zal verkondigen ^{Y^f}. ²⁶ Op die dag zult u in mijn naam bidden; en Ik zeg u niet dat Ik de Vader voor u zal vragen, ²⁷ want de Vader Zelf heeft u lief ^{Z^g}, omdat u Mij hebt liefgehad en geloofd hebt dat Ik van ^A God ben uitgegaan ^h. ²⁸ Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weer en ga heen naar de Vader ⁱ. ²⁹ Zijn discipelen zeiden: Zie, nu spreekt U vrijuit en gebruikt geen beeldspraak. ³⁰ Nu weten wij dat U alles weet en niet nodig hebt dat iemand U vraagt ^j. Hierom geloven wij

^U 16:22 V.l. 'zult...hebben'.

^V 16:22 A.l. 'zal...wegnemen.'

^W 16:23 Zie 14:13,14,16 nt.

^X 16:23 Of '...bidden, zal Hij u in mijn naam geven?'

^Y 16:25 Zie vs. 13,14 nt.

^Z 16:27 Een ander woord voor 'liefhebben' dan in 14:21,23; zie 21:15 nt.

^A 16:27 Zie 1:6,14 nt.

16:22 ^Z weerzien
14:19; 16:16.

16:22 ^A verblijden
20:20.

16:23 ^b geven
14:13,14; 15:16;
1 Jh 5:14,15.

16:24 ^c ontvangen
Mt 7:7.

16:24 ^d zijn 15:11;
17:13; 1 Jh 1:4.

16:25 ^e gesproken
Mt 13:34;
Mk 4:33,34.

16:25 ^f verkondigen
16:14,15; 17:26.

16:27 ^g lief
14:21,23.

16:27 ^h uitgegaan
3:2; 8:42; 13:3;
17:8.

16:28 ⁱ Vader 13:1.

16:30 ^j vraagt
2:24,25.

dat U van God bent uitgegaan. ³¹ Jezus antwoordde hun: Geloofst u nu? ³² Zie, er komt een uur en het is gekomen, dat u verstrooid zult worden^k, ieder naar het zijne, en u Mij alleen zult laten; en [toch] ben Ik niet alleen, omdat de Vader met Mij is^l. ³³ Dit heb Ik tot u gesproken, opdat u in Mij vrede hebt^m. In de wereld hebt u verdrukkingⁿ, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen^o.

16:32 ^k worden

Zc 13:7;

Mt 26:31,56;

Mk 14:27,50.

16:32 ^l is 8:29.

16:33 ^m hebt 14:27.

16:33 ⁿ verdrukking

2 Tm 3:12

16:33 ^o overwonnen

1 Jh 5:4,5.

Johannes 17

Het gebed van de Zoon tot de Vader

¹ Dit sprak Jezus en Hij hief zijn ogen op naar de hemel^P en zei:

Vader, het uur is gekomen^q: verheerlijk uw Zoon^r, opdat <uw> Zoon U verheerlijkt; ² zoals U Hem macht^B hebt gegeven over alle vlees^s, opdat alles wat U Hem hebt gegeven, Hij hun eeuwig leven geeft^t. ³ En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God^u, en Jezus Christus die U hebt gezonden.

⁴ Ik heb U verheerlijkt op de aarde^v, terwijl Ik het werk heb^C voleindigd dat U Mij te doen hebt gegeven^w; ⁵ en nu, verheerlijk Mij, U, Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid die Ik bij U had voordat de wereld was^x.

⁶ Ik heb uw naam geopenbaard aan de mensen die U Mij uit de wereld hebt gegeven^y. Zij waren de uwen en U hebt ze Mij gegeven; en zij hebben uw woord^D bewaard. ⁷ Nu hebben zij erkend dat alles wat U Mij hebt gegeven, van U is. ⁸ Want de woorden^D die U Mij hebt gegeven, heb Ik hun gegeven en zij hebben ze aangenomen en waarlijk erkend dat Ik van U ben uitgegaan^z, en zij hebben geloofd dat U Mij hebt gezonden.

⁹ Ik vraag voor hen; niet voor de wereld vraag Ik, maar voor hen die U Mij hebt gegeven; want zij zijn de uwen ¹⁰ (en al het mijne is het uwe^a en het uwe het mijne^b), en Ik ben in hen verheerlijkt. ¹¹ En Ik ben niet

B 17:2 Of 'gezag, bevoegdheid'.

C 17:4 S.l. '...aarde, Ik heb het werk'.

D 17:6,8 Hier worden twee verschillende woorden (*logos* resp. *rhèma*) voor 'woord' gebruikt; zie de Woordenlijst.

17:1 ^P hemel 11:41.

17:1 ^q gekomen
12:23.

17:1 ^r Zoon 13:32;
17:5.

17:2 ^s vlees 5:26,27;
Mt 28:18.

17:2 ^t geeft
6:37,39,40.

17:3 ^u God
1 Th 1:9; 1 Jh 5:20.

17:3 ^v aarde
13:31,32.

17:4 ^w gegeven 4:34.

17:5 ^x was 1:1,2;
8:58; 17:24.

17:6 ^y gegeven 1:18;
17:25,26.

17:8 ^z uitgegaan
3:2; 16:30.

17:10 ^a uwe
Lk 15:31.

17:10 ^b mijne 16:15.

meer in de wereld, en zij zijn in de wereld^c, en Ik kom tot U^d, Heilige Vader: bewaar hen in uw naam die U Mij hebt gegeven^E, opdat zij één zijn zoals Wij^e.

¹² Toen Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam. Hen die U Mij hebt gegeven, heb Ik bewaakt^F en niemand van hen is verloren^G gegaan^f dan de zoon van het verderf^{Gg}, opdat de Schrift vervuld werd^h. ¹³ Maar nu kom Ik tot U en spreek dit in de wereld, opdat zij mijn blijdschap volkomen hebben in zichzelf. ¹⁴ Ik heb hun uw woord gegeven; en de wereld heeft hen gehaat, omdat zij niet van de wereld zijn^j zoals Ik niet van de wereld ben^k. ¹⁵ Ik vraag niet dat U hen uit de wereld wegneemt, maar dat U hen bewaart voor de boze^l. ¹⁶ Zij zijn niet van de wereld, zoals Ik niet van de wereld ben^m. ¹⁷ Heilig hen door^H de waarheidⁿ: uw woord is [de] waarheid. ¹⁸ Zoals U Mij in de wereld hebt gezonden, heb ook Ik hen in de wereld gezonden^o. ¹⁹ En Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd zijn door^H [de] waarheid^p.

²⁰ En Ik vraag niet alleen voor dezen^q, maar ook voor hen die door hun woord in Mij geloven, ²¹ opdat zij allen één zijn^r, zoals U, Vader, in Mij en Ik in U^s, opdat ook zij in Ons <één> zijn^t, opdat de wereld gelooft dat U Mij hebt gezonden^u. ²² En de heerlijkheid die U Mij hebt gegeven, heb Ik hun gegeven^v, opdat zij één zijn

^E 17:11 Of misschien 'waarin U [ze] Mij hebt gegeven'.

^F 17:12 V.l. '...naam die U (of: waarin U [ze]) Mij hebt gegeven. En Ik heb hen bewaakt'.

^G 17:12 De woorden 'verloren' en 'verderf' hebben in het Gr. dezelfde stam.

^H 17:17,19 Lett. 'in', d.i. in de kracht van.

17:11 ^c wereld 13:1.

17:11 ^d U 13:1,3;
16:28.

17:11 ^e Wij 10:30,38;
14:10,11;
17:21,22,23.

17:12 ^f gegaan 6:39;
18:9.

17:12 ^g verderf
2 Th 2:3.

17:12 ^h werd
Ps 41:10; 109:8.

17:13 ⁱ zichzelf 15:11;
16:24; 1 Jh 1:4.

17:14 ^j zijn 15:18,19.

17:14 ^k ben 8:23;
17:16.

17:15 ^l boze Mt 6:13;
2 Th 3:3; 1 Jh 5:18.

17:16 ^m ben 17:14.

17:17 ⁿ Waarheid
17:19.

17:18 ^o gezonden
20:21.

17:19 ^p waarheid
17:17.

17:20 ^q dezen 17:9.

17:21 ^r zijn 10:16;
11:52; 17:11,22,23.

17:21 ^s U 10:30,38;
14:10,11.

17:21 ^t zijn Gl 3:28;
Ef 2:14,15.

17:21 ^u gezonden
17:23.

17:22 ^v gegeven
2 Th 2:14.

zoals Wij één zijn^w: 23 Ik in hen^x en U in Mij; opdat zij volmaakt zijn tot één^y, opdat de wereld erkent dat U Mij hebt gezonden^z en hen hebt liefgehad zoals U Mij hebt liefgehad^a. 24 Vader, wat^l U Mij hebt gegeven – Ik wil dat waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn^b, opdat zij mijn heerlijkheid aanschouwen^c die U Mij hebt gegeven, omdat U Mij hebt liefgehad^d vóór [de] grondlegging van [de] wereld^e. 25 Rechtvaardige Vader, – en^f de wereld heeft U niet gekend^f, maar Ik heb U gekend^g, en dezen hebben erkend dat U Mij hebt gezonden^h. 26 En Ik heb hun uw naam bekend gemaaktⁱ en zal die bekend maken^j, opdat de liefde waarmee U Mij hebt liefgehad^k, in hen is^l en Ik in hen^m.

17:22 ^w zijn
17:11,21,23.

17:23 ^x hen 14:20;
17:26.

17:23 ^y één
17:11,21,22.

17:23 ^z gezonden
17:21.

17:23 ^a liefgehad
17:24,26.

17:24 ^b zijn 12:26;
14:3.

17:24 ^c aanschouwen
1:14; 1 Jh 3:2.

17:24 ^d liefgehad
17:23,26.

17:24 ^e wereld 17:5.

17:25 ^f gekend 1:10;
8:55.

17:25 ^g gekend 8:55;
Mt 11:27; Lk 10:22.

17:25 ^h gezonden
16:27,30; 17:8.

17:26 ⁱ gemaakt
17:6.

17:26 ^j maken 16:25.

17:26 ^k liefgehad
17:23,24.

17:26 ^l is 1 Jh 2:15.

17:26 ^m hen 17:23.

^l 17:24 A.l. 'die'.

^j 17:25 Of 'vóór de grondlegging van de wereld, rechtvaardige Vader. En', enz.

Johannes 18

Gevangenneming van Jezus - Mt 26:47-56;

Mk 14:43-50; Lk 22:47-53

¹ Nadat Jezus dit gezegd had, ging Hij uit met zijn discipelen over de beek Kedron, waar een tuin was die Hij met zijn discipelen ingingⁿ.

² En ook Judas, die Hem overleverde, kende de plaats, omdat Jezus daar dikwijls met zijn discipelen samenkam^o. ³ Judas dan nam de legerafdeling en [de] dienaars van de overpriesters en de farizeeën^p mee en kwam daar met lantarens, fakkels en wapens. ⁴ Jezus dan, die alles wist^q wat over Hem zou komen, ging uit en zei tot hen: Wie zoekt u^r? ⁵ Zij antwoordden Hem: Jezus de Nazoreeër^s. Jezus zei tot hen: Ik ben het^t. En Judas, die Hem overleverde, stond ook bij hen. ⁶ Toen Hij dan tot hen zei: Ik ben het, deinsden zij terug en vielen op de grond. ⁷ Hij vroeg hun dan opnieuw: Wie zoekt u? En zij zeiden: Jezus de Nazoreeër. ⁸ Jezus antwoordde: Ik heb u gezegd dat Ik het ben; als u dan Mij zoekt, laat dezen heengaan^u; ⁹ opdat het woord vervuld werd dat Hij had gezegd: Uit hen die U Mij hebt gegeven, heb Ik helemaal niemand verloren^v.

¹⁰ Simon Petrus dan, die een zwaard had^w, trok het en trof de slaaf van de hogepriester en sloeg zijn rechteroor af. De naam van de slaaf nu was Malchus. ¹¹ Jezus dan zei tot Petrus: Steek het zwaard in de schede; de drinkbeker die de Vader Mij heeft gegeven^x, zou Ik die soms niet drinken?

18:1 ⁿ *inging*
Mt 26:36; Mk 14:32.

18:2 ^o *samenkwam*
Lk 21:37; 22:39.

18:3 ^p *farizeeën*
7:32,45.

18:4 ^q *wist* 2:24,25;
6:6,15,64; 16:30;
21:17.

18:4 ^r *u* 18:7.

18:5 ^s *Nazoreeër*
1:46,47; 18:7; 19:19.

18:5 ^t *het*
8:24,28,58; 18:6,8.

18:8 ^u *heengaan*
10:11.

18:9 ^v *verloren* 6:39;
17:12.

18:10 ^w *had*
Lk 22:36,38,49-51.

18:11 ^x *gegeven*
Mt 20:22; 26:39,42;
Mk 10:38; 14:36;
Lk 22:42.

Jezus voor de hogepriester - Mt 26:57-58; Mk 14:53-54; Lk 22:54

¹² De legerafdeling dan en de overste^k en de dienaars van de Joden grepen Jezus en bonden Hem. ¹³ En zij leidden Hem eerst naar Annas, want hij was [de] schoonvader van Kajafas^y, die dat jaar hogepriester was.^z ¹⁴ Kajafas nu was degene die de Joden had aangeraden, dat het nuttig was dat één mens voor het volk stierf^a.

Petrus' verloochening en Kajafas' ondervraging - Mt 26:59-75; Mk 14:55-72; Lk 22:55-71

¹⁵ Simon Petrus nu volgde Jezus, en een andere discipel^b. Deze discipel nu was de hogepriester bekend en ging met Jezus in de voorhof van de hogepriester^c, ¹⁶ maar Petrus stond buiten aan de deur. De andere discipel dan, de bekende van de hogepriester, ging naar buiten en sprak met de portierster en bracht Petrus binnen. ¹⁷ Het dienstmeisje dan, de portierster, zei tot Petrus: Bent u ook niet [één] van de discipelen van deze mens? Hij zei: Ik ben het niet^d. ¹⁸ En de slaven en de dienaars hadden een kolenvuur gemaakt, omdat het koud was, en stonden zich te warmen; en ook Petrus stond zich bij hen te warmen. ¹⁹ De hogepriester dan vroeg Jezus naar zijn discipelen en naar zijn leer. ²⁰ Jezus antwoordde hem: Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld^e; Ik heb altijd geleerd in [de] synagoge en in de tempel^f, waar alle Joden samenkomen, en in [het] verborgen heb Ik niets gesproken. ²¹ Waarom vraagt u

18:13^y *Kajafas*
18:24; Lk 3:2.

18:13^z *was*
11:49,51.

18:14^a *stierf* 11:50.

18:15^b *discipel*
20:3.

18:15^c *hogepriester*
Mt 26:58; Mk 14:54;
Lk 22:54,55.

18:17^d *niet* 18:25.

18:20^e *wereld* 7:26.

18:20^f *tempel* 6:59;
7:14; Mt 4:23;
26:55.

^k 18:12 D.i. overste over duizend (een militair tribuun).

Mij? Vraag hun die hebben gehoord wat Ik tot hen heb gesproken; zie, dezen weten wat Ik heb gezegd.

²² Toen Hij nu dit zei, gaf één van de dienaars die daarbij stond, Jezus een slag in het gezicht^g en zei: Antwoordt U zo de hogepriester? ²³ Jezus antwoordde hem: Als Ik verkeerd heb gesproken, getuig van het verkeerde; maar als Ik goed [heb gesproken], waarom slaat u Mij? ²⁴ (Annas nu had Hem gebonden gezonden naar Kajafas, de hogepriester^h.)

²⁵ Simon Petrus nu stond zich te warmen. Zij zeiden dan tot hem: Bent u ook niet [één] van zijn discipelen? Hij loochende het en zei: Ik ben het nietⁱ. ²⁶ Eén van de slaven van de hogepriester, een bloedverwant van hem wie Petrus het oor had afgeslagen^j, zei: Heb ik u niet in de tuin met Hem gezien^k? ²⁷ Petrus dan loochende het opnieuw. En terstond kraaide [de] haan^l.

Jezus voor Pilatus - Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5

²⁸ Zij dan leidden Jezus van Kajafas naar het pretorium^L; en het was 's morgens vroeg. En zij gingen niet in het pretorium, opdat zij niet zouden worden verontreinigd maar het pascha zouden eten. ²⁹ Pilatus dan ging tot hen naar buiten en zei: Welke beschuldiging brengt u tegen deze mens in? ³⁰ Zij antwoordden en zeiden tot hem: Als Hij geen boosdoener was, zouden wij Hem niet aan u hebben overgeleverd.

³¹ Pilatus dan zei tot hen: Neemt u Hem en oordeelt Hem naar uw wet^m. De Joden dan zeiden tot hem: Het

18:22 ^g gezicht 19:3; Hd 23:2.

18:24 ^h hogepriester 18:13.

18:25 ⁱ niet 18:17.

18:26 ^j afgeslagen 18:10.

18:26 ^k gezien 18:1.

18:27 ^l haan 13:38; Mt 26:74; Mk 14:72; Lk 22:60.

18:31 ^m wet 19:6,7; Hd 18:15.

^L 18:28 Zie Mt 27:27 nt.

is ons niet geoorloofd iemand ter dood te brengen;
³² opdat het woord van Jezus vervuld werd dat Hij had gezegd, toen Hij aanduidde wat voor een dood Hij zou stervenⁿ.

³³ Pilatus dan ging opnieuw in het pretorium en riep Jezus en zei tot Hem: Bent U de koning der Joden^o? ³⁴ Jezus antwoordde: Zegt u dit uit uzelf, of hebben anderen het u van Mij gezegd? ³⁵ Pilatus antwoordde: Ben ik soms een Jood? Uw volk^p en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd; wat hebt U gedaan? ³⁶ Jezus antwoordde: Mijn koninkrijk is niet van deze wereld^q. Als mijn koninkrijk van deze wereld was, zouden mijn dienars hebben gestreden, opdat Ik niet aan de Joden zou worden overgeleverd; maar nu is mijn koninkrijk niet van hier. ³⁷ Pilatus dan zei tot Hem: Bent U dus toch een koning? Jezus antwoordde: U zegt het, Ik ben een koning. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik van de waarheid zou getuigen^r. Ieder die uit de waarheid is^s, hoort naar mijn stem^t. ³⁸ Pilatus zei tot Hem: Wat is waarheid?

Jezus ter dood veroordeeld - Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25

En toen hij dit had gezegd, ging hij opnieuw naar buiten naar de Joden en zei tot hen: Ik vind geen enkele schuld in Hem. ³⁹ Maar u hebt een gewoonte dat ik u op het pascha iemand loslaat. Wilt u dan dat ik u de koning der Joden loslaat? ⁴⁰ Zij dan riepen opnieuw en zeiden: Niet Hem, maar Barabbas! Barabbas nu was een rover^u.

18:32 ⁿ sterven
3:14; 8:28; 12:33;
Mt 20:19; 26:2.

18:33 ^o Joden 1:50;
6:15; 18:37,39;
19:3,14,15,19,21.

18:35 ^p volk 1:11.

18:36 ^q wereld
Rm 14:17.

18:37 ^r getuigen
3:32,33; 1 Tm 6:13.

18:37 ^s is 1 Jh 3:19.

18:37 ^t stem 8:47;
10:3; 1 Jh 4:6.

18:40 ^u rover
Hd 3:14.

Johannes 19

¹ Toen nam Pilatus dan Jezus en geselde Hem. ² En de soldaten vlochten een kroon van doornen, zetten die op zijn hoofd en wierpen Hem een purperen mantel om^v, ³ en zij traden op Hem toe en zeiden: Gegroet, koning der Joden. En zij gaven Hem slagen in het gezicht^w. ⁴ En Pilatus ging opnieuw naar buiten en zei tot hen: Zie, ik breng Hem tot u naar buiten, opdat u weet dat ik geen enkele schuld in Hem vind^x. ⁵ Jezus dan ging naar buiten met de doornenkroon op en het purperen kleed aan. En hij zei tot hen: Zie, de mens!

⁶ Toen dan de overpriesters en de dienaars Hem zagen, riepen zij aldus: Kruisig, kruisig [Hem]! Pilatus zei tot hen: Neemt u Hem^y en kruisigt Hem, want ik vind geen schuld in Hem. ⁷ De Joden antwoordden hem: Wij hebben een wet^z en naar die wet behoort Hij te sterven^a, omdat Hij Zichzelf Gods Zoon heeft gemaakt^b.

⁸ Toen Pilatus dan dit woord hoorde, werd hij nog bang; ⁹ en hij ging opnieuw in het pretorium en zei tot Jezus: Waar bent U vandaan? Maar Jezus gaf hem geen antwoord^c. ¹⁰ Pilatus dan zei tot Hem: Spreekt U niet tegen mij? Weet U niet, dat ik macht^M heb U los te laten en macht heb U te kruisigen? ¹¹ Jezus antwoordde <hem>: U zou geen enkele macht^M tegen Mij hebben, als het u niet van boven was gegeven^d; daarom heeft hij die Mij aan u heeft overgeleverd, een grotere zonde. ¹² Van toen af trachtte Pilatus Hem los te laten; maar de Joden riepen aldus: Als u Deze

19:2 ^v om Lk 23:11.

19:3 ^w gezicht 18:22.

19:4 ^x vind 18:38;
19:6; Lk 23:4.

19:6 ^y Hem 18:31.

19:7 ^z wet 18:31.

19:7 ^a sterven
Lv 24:16.

19:7 ^b gemaakt 5:18;
8:53,58; 10:33.

19:9 ^c antwoord
Mt 26:62,63;
27:12,14;
Mk 14:61; Lk 23:9.

19:11 ^d gegeven
10:18; Rm 13:1.

^M 19:10,11 Of 'gezag, bevoegdheid'.

loslaat, bent u geen vriend van de keizer, ieder die zich koning maakt^e, weerspreekt de keizer. ¹³ Toen Pilatus dan deze woorden hoorde, leidde hij Jezus naar buiten en ging op de rechterstoel zitten op [de] plaats die Lithostrótos^N heet en in het Hebreeuws Gábbatha^O.

¹⁴ (Nu was het [de] voorbereiding van het pascha; het was ongeveer [het] zesde uur^P.) En hij zei tot de Joden: Zie, uw koning! ¹⁵ Zij dan riepen: Weg met [Hem]! Weg met [Hem]^Q! Kruisig Hem! Pilatus zei tot hen: Moet ik uw koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: Wij hebben geen koning dan de keizer. ¹⁶ Toen leverde hij Hem aan hen over om gekruisigd te worden.

De kruisiging - Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43

¹⁷ Zij dan namen Jezus en terwijl Hijzelf zijn kruis droeg, ging Hij uit naar de plaats die Schedel[plaats] heet, die in het Hebreeuws Golgotha heet, ¹⁸ waar zij Hem kruisigden, en met Hem twee anderen, aan elke kant één, en Jezus in het midden. ¹⁹ Pilatus nu schreef ook een opschrift en zette dat op het kruis. En er was geschreven: Jezus de Nazoreeër, de koning der Joden. ²⁰ Dit opschrift dan lazen velen van de Joden, omdat de plaats waar Jezus werd gekruisigd, dicht bij de stad

^N 19:13 D.i. stenen plaveisel.

^O 19:13 D.i. verhevenheid.

^P 19:14 Jh schijnt hier de Romeinse tijdrekening te volgen (vgl. 1:40; 4:6,52); het was dus 6.00 uur. Mt-Lk volgen de Joodse tijdrekening; het zesde uur is dan 12.00 uur (zie Mk 15:25,33).

^Q 19:15 Eig. 'Neem weg! Neem weg!'

19:12 ^e maakt 18:37;
Lk 23:2; Hd 17:7.

was, en het was geschreven in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks. ²¹ De overpriesters van de Joden dan zeiden tot Pilatus: Schrijf niet: De koning der Joden, maar dat Deze gezegd heeft: Ik ben de koning der Joden. ²² Pilatus antwoordde: Wat ik heb geschreven, heb ik geschreven.

²³ Toen dan de soldaten Jezus hadden gekruisigd, namen zij zijn kleren en maakten er vier delen van, voor elke soldaat een deel, en het onderkleed. Het onderkleed nu was zonder naad, van boven af in zijn geheel geweven. ²⁴ Zij dan zeiden tot elkaar: Laten wij dit niet scheuren, maar erom loten van wie dit zal zijn; opdat de Schrift vervuld werd die zegt: ‘Zij hebben mijn kleren onder elkaar verdeeld en over mijn kleding hebben zij het lot geworpen’^f. De soldaten dan hebben dit gedaan; ²⁵ bij het kruis van Jezus nu stonden zijn moeder en de zuster van zijn moeder, Maria, de [vrouw] van Klopas, en Maria Magdalena^g. ²⁶ Toen nu Jezus zijn moeder zag, en de discipel die Hij liefhad^h daarbij zag staan, zei Hij tot zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon. ²⁷ Daarna zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. En van dat uur af nam de discipel haar in zijn [huis].

Het sterven van Jezus - Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49

²⁸ Hierna zei Jezus, die wist dat nu alles was volbracht, opdat de Schrift werd vervuld: Ik heb dorst!ⁱ ²⁹ Er stond een vat vol zure wijn, en zij vulden een spons

19:24^f *geworpen*
Ps 22:19; Mt 27:35;
Mk 15:24; Lk 23:34.

19:25^g *Maria*
Magdalena
Mt 27:55,56;
Mk 15:40,41;
Lk 23:49.

19:26^h *liefhad*
13:23; 20:2;
21:7,20.

19:28ⁱ *dorst*
Ps 22:16; 69:22.

met zure wijn, omlegden die met hysop^R en brachten die aan zijn mond^j. ³⁰ Toen Jezus dan de zure wijn had genomen, zei Hij: Het is volbracht! En Hij boog zijn hoofd en gaf zijn geest over^S.

Jezus' zijde doorstoken

³¹ Opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de sabbat^k, daar het [de] voorbereiding was (want de dag van die sabbat was groot), verzochten de Joden dan Pilatus, dat hun benen gebroken en zij weggenomen zouden worden. ³² De soldaten dan kwamen en braken wel de benen van de eerste en van de andere die met Hem waren gekruisigd; ³³ maar toen zij bij Jezus kwamen en zagen dat Hij al was gestorven, braken zij zijn benen niet. ³⁴ Maar één van de soldaten doorstak zijn zijde met een speer en terstond kwam er bloed en water uit^l. ³⁵ En hij die het heeft gezien, getuigt het^T en zijn getuigenis is waar^m; en hij weet dat hij zegt wat waar is, opdat ook u gelooft. ³⁶ Want deze dingen zijn gebeurd opdat de Schrift vervuld wordt: 'Geen been^U van Hem zal worden verbrijzeld'ⁿ. ³⁷ En weer een ander Schriftwoord zegt: 'Zij zullen zien op Hem die zij hebben doorstoken'^o.

R 19:29 Of 'en hechtten die aan hysop', d.i. zij maakten de spons met een hysoptak aan een riestok vast (zie Mt 27:48).

S 19:30 D.i. de zelfstandige en vrijwillige overgave van zijn geest in de dood (vgl. 10:17,18); dus niet zoals 'gaf de geest' (= blies de laatste adem uit) in Mt 27:50.

T 19:35 Of 'heeft het getuigd' (perfectum).

U 19:36 Hier (niet in vs. 31-33) betekent 'been' (net als in de aangehaalde Schriftplaatsen) 'bot'.

19:29^j *mond*
Ps 69:22; Mt 27:48;
Mk 15:36.

19:31^k *sabbat*
Dt 21:22,23.

19:34^l *uit*
1 Jh 5:6,8.

19:35^m *waar 21:24.*

19:36ⁿ *verbrijzeld*
Ex 12:46; Nm 9:12;
Ps 34:21.

19:37° *doorstoken*
Zc 12:10; Op 1:7.

De begrafenis - Mt 27:56-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56

³⁸ Hierna nu vroeg Jozef van Arimathéa, die een discipel van Jezus was, maar in het geheim uit vrees voor de Joden^p, aan Pilatus het lichaam van Jezus te mogen wegnemen; en Pilatus stond het toe. Hij kwam dan en nam zijn lichaam weg.³⁹ En ook Nicodémus, die eerst 's nachts tot Hem was gekomen^q, kwam met een mengsel van mirre en aloé, ongeveer honderd pond.

⁴⁰ Zij namen dan het lichaam van Jezus en bonden het in linnen doeken met de specerijen, zoals de Joden de gewoonte van begraven^v hebben. ⁴¹ Nu was er op de plaats waar Hij was gekruisigd een tuin, en in de tuin een nieuw graf waarin nog nooit iemand was gelegd.

⁴² Daar legden zij dan Jezus wegens de voorbereiding van de Joden, omdat het graf dichtbij was.

19:38^p Joden 7:13;
9:22; 20:19.

19:39^q gekomen
3:1,2; 7:50.

^v 19:40 Zie Mt 26:12 nt.

Johannes 20

De opstanding - Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12

¹ Op de eerste [dag] van de week^r nu kwam Maria Magdalena 's morgens vroeg, toen het nog donker was, naar het graf en zij zag de steen van het graf weggenomen. ² Zij liep dan snel en kwam bij Simon Petrus en bij de andere discipel die Jezus liefhad^{ws}, en zei tot hen: Zij hebben de Heer weggenomen uit het graf, en wij weten niet waar zij Hem hebben gelegd^t. ³ Petrus dan ging naar buiten en de andere discipel en zij kwamen naar het graf. ⁴ En deze twee liepen samen snel, en de andere discipel liep snel vooruit, vlugger dan Petrus, en kwam het eerst bij het graf. ⁵ En hij bukte zich voorover en zag de doeken liggen; hij ging er echter niet in. ⁶ Simon Petrus nu kwam ook achter hem aan en hij ging het graf binnen en zag^x de doeken liggen ⁷ en de zweetdoek^u die op zijn hoofd was geweest, niet bij de doeken liggen, maar op één plaats afzonderlijk samengerold. ⁸ Toen ging dan ook de andere discipel naar binnen, die het eerst bij het graf was gekomen, en hij zag^x en geloofde. ⁹ Want zij kenden de Schrift nog niet, dat Hij uit [de] doden moest opstaan^v. ¹⁰ De discipelen dan gingen weer naar huis.

Verschijning aan Maria Magdalena - Mk 16:9-11

¹¹ Maria nu stond <buiten> bij het graf te wenen. Terwijl zij dan weende, bukte zij zich voorover in het graf

^w20:2 Een ander woord voor 'liefhebben' dan in 13:23; 19:26; 21:7,20; zie 21:15 nt; zie tevens 13:23 nt.

^x 20:6,8,14 In vs. 5 en 14 staat een sterker woord voor 'zien' dan in vs. 8; zie 6:62 nt.

20:1 ^r week 20:19;
Hd 20:7.

20:2 ^s liefhad 13:23;
19:26; 21:7,20.

20:2 ^t gelegd 20:13.

20:7 ^u zweetdoek
11:44.

20:9 ^v opstaan
Ps 16:9-11;
Lk 24:26,27;
Hd 2:26-31;
1 Ko 15:4.

¹² en zag twee engelen in witte [kleren] zitten, één aan het hoofd en één aan de voeten, waar het lichaam van Jezus had gelegen; ¹³ en die zeiden tot haar: Vrouw, waarom ween je? Zij zei tot hen: Omdat zij mijn Heer hebben weggenomen en ik weet niet waar zij Hem hebben gelegd^w. ¹⁴ Toen zij dit had gezegd, keerde zij zich om naar achteren en zag^x Jezus staan; en zij wist niet dat het Jezus was^x. ¹⁵ Jezus zei tot haar: Vrouw, waarom ween je? Wie zoek je? Zij meende dat het de tuinman was en zei tot Hem: Heer, als u Hem weggedragen hebt, zeg mij waar u Hem gelegd hebt en ik zal Hem wegnemen. ¹⁶ Jezus zei tot haar: Maria! Zij keerde zich om en zei tot Hem in het Hebreeuws: Rabboeni^y! – dat wil zeggen: Meester! ¹⁷ Jezus zei tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren naar mijn^z Vader; maar ga heen naar mijn broeders^y en zeg hun: Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader en [naar] mijn God en uw God. ¹⁸ Maria Magdalena ging de discipelen berichten dat zij de Heer gezien en dat Hij haar dit gezegd had.

Versijning aan de discipelen - Mt 28:16-20;

Mk 16:14-18; Lk 24:36-49

¹⁹ Toen het dan avond was op die eerste dag van [de] week^z, en de deuren waar de discipelen waren, wegens hun vrees voor de Joden^a waren gesloten, kwam Jezus, ging in het midden staan en zei tot hen: Vrede zij u^b! ²⁰ En toen Hij dit had gezegd, toonde Hij hun zijn

20:13 ^w gelegd 20:2.

20:14 ^x was 21:4;
Lk 24:16.

20:17 ^y broeders
Rm 8:29;
Hb 2:11,12.

20:19 ^z week 20:1;
Hd 20:7.

20:19 ^a Joden 7:13;
9:22; 19:38.

20:19 ^b u 20:26.

^y 20:16 Zie Mk 10:51 nt.

^z 20:17 A.l. 'de'.

handen en zijn zijde^c. De discipelen dan verblijdden zich toen zij de Heer zagen^d. ²¹ <Jezus> dan zei opnieuw tot hen: Vrede zij u! Zoals de Vader Mij heeft gezonden, zend ook Ik u^e. ²² En toen Hij dit had gezegd, blies Hij in hen^f en zei tot hen: Ontvangt [de] Heilige Geest. ²³ Wie u ook de zonden vergeeft, zij zijn hun vergeven; wie u ook [de zonden] houdt, zij zijn [hun] gehouden^g.

Jezus en Thomas

²⁴ Thomas nu, één van de twaalf, die Didymus^A heette^h, was niet bij hen toen Jezus kwam. ²⁵ De andere discipelen dan zeiden tot hem: Wij hebben de Heer gezien! Maar hij zei tot hen: Als ik in zijn handen niet het teken^B van de nagels zie en mijn vinger steek in het teken van de nagels en mijn hand steek in zijn zijdeⁱ, zal ik geenszins geloven. ²⁶ En na acht dagen waren zijn discipelen weer binnen en Thomas bij hen. Jezus kwam terwijl de deuren gesloten waren, ging in het midden staan en zei: Vrede zij u^j! ²⁷ Daarna zei Hij tot Thomas: Breng je vinger hier en zie mijn handen, en breng je hand en steek die in mijn zijde^k, en wees niet ongelovig maar gelovig. ²⁸ Thomas antwoordde en zei tot Hem: Mijn Heer en mijn God! ²⁹ Jezus zei tot hem: Omdat je Mij hebt gezien, heb je geloofd? Gelukkig zij die niet gezien en [toch] geloofd hebben^l.

20:20^c zijde 19:34;
20:25,27.

20:20^d zagen
16:20,22.

20:21^e 17:18.

20:22^f hen
Gn 2:7; 1 Ko 15:45.

20:23^g gehouden
Mt 16:19; 18:18.

20:24^h heette 11:16;
21:2.

20:25ⁱ zijde 19:34;
20:20,27.

20:26^j 20:19.

20:27^k zijde 19:34;
20:20,25.

20:29^l hebben
1 Pt 1:8.

^A 20:24 Of 'tweeling'.

^B 20:25 'Spoor, afdruk' (*tupos*); in vs. 30 is het 'wonderteken' (*sèmeon*); in Gl 6:17 is het 'merkteken' (*stigma*).

Doel van het Evangelie

³⁰ Jezus dan heeft nog wel vele andere tekenen voor de ogen van zijn discipelen gedaan, die niet geschreven zijn in dit boek^m; ³¹ maar deze zijn geschreven opdat u gelooft dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat u gelovend [het] leven hebt in zijn naamⁿ.

20:30 ^m boek 21:25.

20:31 ⁿ naam 3:15;
1 Jh 5:13.

Johannes 21

Verschiĳning bij de zee van Tib rias

¹ Hierna openbaarde Jezus Zich opnieuw aan de discipelen bij de zee van Tib rias; en Hij openbaarde [Zich] zo: ² er waren bijeen Simon Petrus, Thomas die Didymus^A heette^o, Nathanaël die uit Kana in Galiléa was, de [zonen] van Zebedeüs en twee anderen van zijn discipelen. ³ Simon Petrus zei tot hen: Ik ga vissen. Zij zeiden tot hem: Wij gaan ook met u mee. Zij gingen naar buiten en stapten in het schip; en in die nacht vingen zij niets. ⁴ En toen het al vroeg in de morgen was, stond Jezus op het strand; de discipelen wisten echter niet dat het Jezus was^p. ⁵ Jezus dan zei tot hen: Kinderen, hebt u soms iets te eten^q? Zij antwoordden Hem: Nee. ⁶ Hij nu zei tot hen: Werpt het net uit aan de rechterkant van het schip en u zult vinden. Zij dan wierpen het uit en konden het niet meer trekken vanwege de menigte van de vissen^r. ⁷ Die discipel dan die Jezus liefhad^{cs}, zei tot Petrus: Het is de Heer! Toen Simon Petrus dan hoorde dat het de Heer was, omgordde hij zich het opperkleed (want hij was ongekleed), en wierp zich in de zee^t. ⁸ De andere discipelen nu kwamen met het scheepje (want zij waren niet ver van het land, maar [slechts] ongeveer tweehonderd el), terwijl zij het net met de vissen sleepten. ⁹ Toen zij dan aan land waren gegaan, zagen zij een kolenvuur^u liggen en vis daarop liggen en brood. ¹⁰ Jezus zei tot hen: Brengt de vissen die u nu hebt gevangen. ¹¹ Simon Petrus ging op en trok het net op het

^A 21:2 Of ‘tweeling’.

^C 21:7 Zie 13:23 nt.

21:2 ^o heette 11:16; 20:24.

21:4 ^p was 20:14; Lk 24:16.

21:5 ^q eten Lk 24:41.

21:6 ^r vissen Lk 5:4-7.

21:7 ^s liefhad 13:23; 19:26; 20:2; 21:20.

21:7 ^t zee Mt 14:28,29.

21:9 ^u kolenvuur 18:18.

land, vol grote vissen, honderddrieënvijftig; en hoewel het er zoveel waren, scheurde het net niet^y. ¹² Jezus zei tot hen: Komt hier ontbijten. En niemand van de discipelen durfde Hem vragen: Wie bent U? daar zij wisten dat het de Heer was^w.

¹³ Jezus kwam en nam het brood en gaf het hun, en de vis eveneens^x. ¹⁴ Dit was al [de] derde keer dat Jezus aan de discipelen werd geopenbaard, nadat Hij uit [de] doden was opgewekt^y.

Herstel van Petrus

¹⁵ Toen zij dan hadden ontbeten, zei Jezus tot Simon Petrus: Simon, [zoon] van Johannes^D, heb je Mij meer lief dan dezen? Hij zei tot Hem: Ja Heer, U weet dat ik van U houd^E. Hij zei tot hem: Weid mijn lammeren.

¹⁶ Hij zei opnieuw tot hem, voor [de] tweede keer: Simon, zoon van Johannes^D, heb je Mij lief? Hij zei tot Hem: Ja Heer, U weet dat ik van U houd^E. Hij zei tot hem: Hoed mijn schapen^z. ¹⁷ Hij zei tot hem voor de derde keer: Simon, [zoon] van Johannes^D, houd je van^E Mij? Petrus werd bedroefd omdat Hij voor de derde keer tot hem zei: Houd je van^E Mij? En hij zei

^D 21:15 A.l. 'Jona'.

^E 21:15,16,17 Simon gebruikt telkens een ander woord voor liefhebben (*phileo*) dan de Heer gebruikt; dat de Heer dan echter de derde maal overneemt. Dit woord, vertaald door 'houden van', heeft meer de betekenis van: gehechtheid, genegenheid (het komt o.a. nog voor in 5:20; 11:3; 16:27; 20:2); terwijl het andere Gr. woord (*agapao*) gebruikt wordt voor de Goddelijke liefde (het komt o.a. nog voor in 3:16,35; 11:5; 13:1,23,24; 14:21,23).

^D 21:16,17 A.l. 'Jona'.

21:11 ^y niet Lk 5:6.

21:12 ^w was 21:4.

21:13 ^x eveneens
6:11; Mt 14:19;
15:36; Mk 6:41;
8:6; Lk 9:16.

21:14 ^y opgewekt
20:19,26.

21:16 ^z schapen
Hd 20:28; 1 Pt 5:2.

tot Hem: Heer, U weet^F alles^a, U weet^F dat ik van U houd^E. Jezus zei tot hem: Weid mijn schapen. ¹⁸ Voorwaar, voorwaar, Ik zeg je: toen je jonger was, gordde jij jezelf en wandelde waarheen jij wilde; maar wanneer je oud zult zijn^b, zul je je handen uitstrekken en een ander zal je gorden en je brengen waarheen je niet wilt. ¹⁹ En dit zei Hij om aan te duiden met wat voor een dood hij God zou verheerlijken^c. En nadat Hij dit had gezegd, zei Hij tot hem: Volg Mij. ²⁰ Toen Petrus zich omkeerde, zag hij de discipel volgen die Jezus liefhad^{Gd}, die ook bij de maaltijd naar zijn borst overgeleund en gezegd had: Heer, wie is het die U overlevert^e? ²¹ Toen Petrus dan deze zag, zei hij tot Jezus: Heer, maar wat zal er met deze [gebeuren]? ²² Jezus zei tot hem: Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom^f, wat gaat het jou aan? Volg jij Mij. ²³ Dit woord dan ging uit onder de broeders, dat deze discipel niet zou sterven. Maar Jezus had niet tot hem gezegd dat hij niet zou sterven, maar: Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom, <wat gaat het jou aan?>

Slotwoord

²⁴ Dit is de discipel die van deze dingen getuigt en die deze dingen heeft geschreven; en wij weten dat zijn getuigenis waar is^g. ²⁵ Er zijn echter nog vele andere dingen die Jezus heeft gedaan^h, waarvan ik denk dat als zij één voor één werden geschreven, zelfs de hele wereld de geschreven boeken niet zou [kunnen] bevatten.

^F 21:17 Verschillende woorden voor ‘weten’: eerst (vs. 4,12,15-17a) bewust weten, dan (vs. 17b) objectief weten (zie de Woordenlijst).

^G 21:20 Zie 13:23 nt.

21:17 ^a alles 16:30; 18:4.

21:18 ^b zijn
2 Pt 1:14.

21:19 ^c verheerlijken
12:33; 18:32.

21:20 ^d liefhad
13:23; 19:26; 20:2;
21:7.

21:20 ^e overlevert
13:25.

21:22 ^f kom
Mt 16:28.

21:24 ^g is 19:35.

21:25 ^h gedaan
20:30.

Handelingen

Geschreven door Lukas (zie inl. op Lk), rond het jaar 63, mogelijk vanuit Caesaréa, aan dezelfde Theófilus (1:1), als een direct vervolg op zijn Evangelie, om de geschiedenis van de jonge gemeente in Palestina, Klein-Azië en Europa te beschrijven. Hd beperkt zich praktisch tot de dienst van de apostelen Petrus en Paulus en vermeldt bijv. niet het ontstaan van de eerste gemeenten in Syrië en Egypte. Door de nadruk op Paulus' reizen verschaft Hd ons een belangrijke achtergrond voor het begrijpen van de Brieven. Hd bevat vooral de drie zendingsreizen van de apostel Paulus die we hier opsommen, met vermelding van de Brieven die hij onderweg schreef tussen vierkante haken.

(1) Eerste reis (13-15:39): het werk op Cyprus, in Pisië (Klein-Azië), in de Galatische steden Iconium, Lystra en Derbe en de terugkeer naar Antiochië [Gl]; de apostelvergadering in Jeruzalem; terugkeer naar Antiochië.

(2) Tweede reis (15:40-18:22): opnieuw bezoek aan Derbe en Lystra; doorreis door Klein-Azië naar Troas toe; de oversteek naar Europa: het werk in Filippi, Thessalonika, Beréa, Athene en Korinthe [1 en 2 Th]; kort bezoek aan Palestina en Antiochië.

(3) Derde reis (18:23-21:16): doorreis door Galatië en Frygië, lang verblijf in Efeze [1 Ko]; oversteek naar Macedonië [2 Ko] en doorreis naar Griekenland; verblijf in Korinthe [Rm]; terugkeer door Macedonië, oversteek naar Troas; oversteek naar Tyrus; en via Caesaréa naar Jeruzalem. (Sommigen plaatsen ook Gl, 1 Tm en Tt tijdens de derde reis.)

In Jeruzalem wordt Paulus gevangen genomen en naar Rome gevoerd [Fm, Ef, Ko, Fp, Hb(?); volgens sommigen deels al in gevangenschap in Caesaréa geschreven]. Hd eindigt met Paulus' verblijf in prediking in Rome; wellicht is hij daarna vrijgelaten [1 Tm, Tt], en na enkele jaren opnieuw gevangen genomen [2 Tm] en onder keizer Nero onthoofd.

Handelingen 1

Belofte van de Heilige Geest

¹ Het eerste boek^a heb ik gemaakt, Theófilus, over alles wat Jezus is begonnen zowel te doen als te leren,² Tot op de dag dat Hij werd opgenomen^b, nadat Hij door [de] Heilige Geest zijn opdrachten had gegeven aan de apostelen die Hij had uitverkoren;³ aan wie Hij Zich ook, nadat Hij had geleden, levend heeft vertoond met vele duidelijke bewijzen^c, terwijl Hij gedurende veertig dagen door hen werd gezien en met hen sprak over de dingen die het Koninkrijk van God betreffen^d. ⁴ En terwijl Hij met hen vergaderd was, beval Hij hun zich niet van Jeruzalem te verwijderen, maar op de belofte van de Vader te wachten^e, die u [zei Hij] van Mij hebt gehoord^f. ⁵ Want Johannes doopte wel met water, maar u zult met^A [de] Heilige Geest worden gedoopt^g, niet vele dagen hierna.

De hemelvaart

⁶ Zij dan die waren samengekomen, vroegen Hem aldus: Heer, zult U in deze tijd het koninkrijk voor Israël herstellen^h? ⁷ Hij echter zei tot hen: Het komt u niet

1:1 ^a boek Lk 1:3.

1:2 ^b opgenomen
1:9,22; Mk 16:19;
Lk 24:49-51;
Jh 6:62.

1:3 ^c bewijzen
Lk 24:36-42;
Jh 20:19,20,26,
27,30.

1:3 ^d betreffen
Mt 28:18-20;
Lk 24:46-49;
Jh 20:21-23.

1:4 ^e wachten 2:33;
Lk 24:49.

1:4 ^f gehoord
Jh 14:16,17,26;
15:26.

1:5 ^g gedoopt
Mt 3:11; Mk 1:8;
Lk 3:16; Jh 1:33.

1:6 ^h herstellen
Lk 24:21.

^A 1:5 Lett. 'in'.

toe tijden of gelegenheden te weten die de Vader in zijn eigen macht^B heeft gesteld^{Ci}. ⁸ Maar u zult kracht ontvangen wanneer de Heilige Geest over u komt, en u zult mijn getuigen^j zijn, zowel in Jeruzalem als <in> heel Judéa en Samaria en tot aan [het] einde van de aarde.

⁹ En terwijl Hij dit zei, werd Hij opgenomen^b, terwijl zij toekeken, en een wolk onttrok Hem aan hun ogen.

¹⁰ En toen zij naar de hemel staarden, terwijl Hij heenging, zie, twee mannen stonden bij hen^k in witte kleren, ¹¹ die ook zeiden: Galilese mannen, wat staat u naar de hemel te kijken? Deze Jezus die van u is opgenomen naar de hemel, zal zó komen, op dezelfde wijze als u Hem naar de hemel hebt zien gaan^l.

Judas' opvolger gekozen

¹² Toen keerden zij terug naar Jeruzalem van de berg, Olijfberg geheten, die dicht bij Jeruzalem is, een sabbatsreis^D er vandaan^m. ¹³ En toen zij [de stad] waren binnengekomen, gingen zij op naar de bovenzaal, waar zij verblijf hielden: Petrus, Johannes, Jakobus en Andréas, Filippus en Thomas, Bartholomeüs en Mattheüs, Jakobus [de zoon] van Alfeüs, Simon de Zeloot^E en Judas, [de broer^F] van Jakobusⁿ. ¹⁴ Deze allen volhardden eendrachtig in het gebed, met [enige] vrouwen en Maria, de moeder van Jezus, en zijn broers.

B 1:7 Of 'gezag, bevoegdheid'.

C 1:7 Of 'vastgesteld'.

D 1:12 D.i. een afstand die de Joden op sabbat mochten afleggen ± 800 meter.

E 1:13 Of 'ijveraar' (zie Mt 10:4 nt).

F 1:13 A.v. 'de zoon'.

1:7 ⁱ gesteld
Mk 13:32.

1:8 ^j getuigen 1:22;
2:32; 3:15; 5:32;
10:39,41; 13:31,47;
Lk 24:48; Jh 15:27;
1 Pt 5:1.

1:9 ^b opgenomen
1:9,22; Mk 16:19;
Lk 24:49-51;
Jh 6:62.

1:10 ^k hen Lk 24:4.

1:11 ^l gaan
Mt 26:64; Lk 21:27;
Op 1:7.

1:12 ^m vandaan
Lk 24:50,52.

1:13 ⁿ Jakobus
Mt 10:2-4;
Mk 3:16-19;
Lk 6:14-16.

1:16 ^o namen
Ps 41:10; Jh 13:18.

¹⁵ En in die dagen stond Petrus op te midden van de broeders en zei – er was nu een menigte bijeen van ongeveer honderdtwintig personen –: ¹⁶ Mannen broeders, het Schriftwoord moest vervuld worden, dat de Heilige Geest door [de] mond van David tevoren heeft gezegd over Judas, die de leidsman is geweest van hen die Jezus gevangen namen^o; ¹⁷ want hij werd onder ons gerekend en had zijn deel aan deze bediening gekregen. ¹⁸ Deze dan heeft een akker verworven voor [het] loon van de ongerechtigheid, en voorover gevallen is hij midden opengereten en al zijn ingewanden zijn uitgestort^p. ¹⁹ En het is bekend geworden aan allen die in Jeruzalem wonen, zodat die akker in hun eigen taal Akeldama genoemd wordt, dat is: bloedakker. ²⁰ Want er staat geschreven in [het] boek van [de] Psalmen: ‘Laat zijn woonplaats woest worden en laat er niemand zijn die daarin woont’^q, en: ‘Laat een ander zijn opzienschap nemen’^r. ²¹ Er moet dan van de mannen die met ons samen kwamen al [de] tijd dat de Heer Jezus onder ons inging en uitging^s, ²² te beginnen bij de doop van Johannes^t tot op de dag dat Hij van ons werd opgenomen, één van hen met ons getuige van zijn opstanding worden. ²³ En zij stelden er twee: Jozef, Barsabas geheten, die bijgenaamd was Justus, en Matthias. ²⁴ En zij baden aldus: U, Heer, kenner van aller harten^u, wijs van deze twee één aan die U hebt uitverkoren ²⁵ om de plaats van deze bediening en dit apostelschap in te nemen, waarvan Judas is afgevallen om naar zijn eigen plaats te gaan. ²⁶ En zij wierpen het lot over hen en het lot viel op Matthias; en hij werd aan de elf apostelen toegevoegd^v.

1:18^p uitgestort
Mt 27:3-8.

1:20^q woont
Ps 69:26.

1:4^r nemen
Ps 109:8.

1:21^s uitging
Lk 1:2; Jh 15:27.

1:22^t Johannes
Mt 3:13-15; Mk 1:9;
Lk 3:21.

1:24^u harten 15:8;
Jh 2:24,25.

1:26^v toegevoegd
Sp 16:33.

Handelingen 2

Uitstorting van de Heilige Geest

¹ En toen de dag van het pinksterfeest^w werd vervuld, waren zij allen gemeenschappelijk bijeen^G. ² En er kwam plotseling uit de hemel een geluid als van een geweldige, voortgedreven wind^H en deze vulde het hele huis waar zij zaten^x. ³ En er vertoonden zich aan hen tongen als van vuur, die zich verdeelden, en het zette zich op ieder van hen^y. ⁴ En zij werden allen vervuld met [de] Heilige Geest^z en begonnen in andere talen^I te spreken^a, zoals de Geest hun gaf uit te spreken^b.

⁵ Nu woonden er in Jeruzalem Joden, godvrezende mannen uit elk van de volken die er onder de hemel zijn.

⁶ Toen nu dit geluid was ontstaan^J, kwam de volksmenigte samen en raakte in verwarring, want ieder hoorde hen in zijn eigen taal spreken. ⁷ En zij waren buiten zichzelf en verwonderden zich en zeiden: Zie, zijn niet al dezen die spreken Galileeërs^c? ⁸ Hoe horen wij [hen] dan ieder van ons in zijn eigen taal waarin wij geboren zijn? ⁹ Parthen, Meden en Elamieten, en de bewoners van Mesopotamië, Judéa en Kappadocië, Pontus en Asia, ¹⁰ Frygië en Pamfylië, Egypte en de streken van Libië bij Cyréne, en de hier woonachtige Romeinen,

*2:1^w pinksterfeest
20:16; Lv 23:15-21;
Dt 16:9-12;
1 Ko 16:8.*

2:2^x zaten 4:31.

*2:3^y hen 1:5;
Mt 3:11; Lk 3:16;
1 Ko 12:13.*

*2:4^z Geest 4:8,31;
9:17; 13:9;
Lk 1:15,41,67.*

*2:4^a spreken 10:46;
19:6; Mk 16:17;
1 Ko 14.*

*2:4^b spreken
10:44-48; 19:6.*

*2:7^c Galileeërs
1:11.*

G 2:1 Zo ook in 1:15; 2:47; of ‘op één plaats’, zoals in 1 Ko 11:20; 14:23.

H 2:2 ‘Adem’ in 17:25.

I 2:4,11 Hetzelfde woord als ‘tongen’ in vs. 3; een ander woord dan ‘taal’ in vs. 6 en 8.

J 2:6 A.v. ‘deze stem gebeurd’, d.i. dan de stem van hen die in talen spraken.

zowel Joden als proselieten^K, ¹¹ Kretenzen en Arabiëren, wij horen hen in onze talen¹ over de grote daden van God spreken. ¹² En zij waren allen buiten zichzelf en waren in verlegenheid en zeiden de één tot de ander: Wat mag dit toch zijn? ¹³ Anderen echter zeiden spottend: Zij zijn vol zoete wijn.

Rede van Petrus op de pinksterdag

¹⁴ Petrus echter stond op met de elf, verhief zijn stem en sprak hen toe: Joodse mannen en u allen die in Jeruzalem woont, dit zij u bekend en leent het oor aan mijn woorden. ¹⁵ Want dezen zijn niet dronken, zoals u veronderstelt; want het is [het] derde uur van de dag. ¹⁶ Maar dit is wat gesproken is door de profeet Joël: ¹⁷ ‘En het zal gebeuren in de laatste dagen, zegt God, dat Ik van mijn Geest zal uitstorten op alle vlees, en uw zonen en dochters zullen profeteren, en uw jongemannen zullen gezichten zien en uw ouden zullen dromen dromen. ¹⁸ Ja, op mijn slaven en op mijn slavinnen zal Ik in die dagen van mijn Geest uitstorten en zij zullen profeteren. ¹⁹ En Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden: bloed en vuur en rookwalm. ²⁰ De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en luisterrijke^L dag van [de] Heer komt. ²¹ En het zal gebeuren dat ieder die de naam van [de] Heer aanroept, behouden zal worden’^d. ²² Mannen van Israël, hoort

^K 2:10 Zie Mt 23:15 nt.

^L 2:20 ‘Eig.’ [in heerlijkheid] verschijnende’; dezelfde stam als resp. ‘verschenen’ en ‘verschijning’ in Tt 2:11 en 13.

2:21 ^d worden
Jl 2:28-32;
Rm 10:13.

deze woorden: Jezus de Nazoreeër, een man, door God aan u bevestigd door krachten, wonderen en tekenen die God door Hem in uw midden heeft gedaan^e, zoals u zelf weet, ²³ Hem, door de bepaalde raad en voor-kennis van God overgegeven^f, hebt u door [de] hand van wettelozen aan [het kruis] gehecht en gedood^g. ²⁴ Hem heeft God opgewekt^h door de weeën van de doodⁱ te ontbinden, aangezien het niet mogelijk was dat Hij door deze werd vastgehouden. ²⁵ Want David zegt van Hem: ‘Ik zag de Heer altijd vóór mij, want Hij is aan mijn rechterhand, opdat ik niet wankel. ²⁶ Daarom heeft mijn hart zich verblijd en mijn tong zich verheugd, ja, ook mijn vlees zal rusten in^M hoop, ²⁷ want U zult mijn ziel niet aan [de] hades^N overlaten en uw Heilige^O geen ontbinding te zien geven^j. ²⁸ U hebt mij [de] wegen van [het] leven bekend gemaakt; U zult mij met blijdschap vervullen bij^P uw aange-zicht^k. ²⁹ Mannen broeders, het is geoorloofd met vrijmoedigheid tot u te spreken over de aartsvader Da-vid, dat hij én gestorven én begraven is^l, en zijn graf is onder ons tot op deze dag. ³⁰ Daar hij dan een profeet was en wist, dat God hem met een eed had gezworen [één] uit [de] vrucht van zijn lendenen op zijn troon te doen zitten^m, ³¹ heeft hij vooruitgezien en gesproken over de opstanding van de Christus, dat Hij niet aan [de] hades^N is overgelaten en zijn vlees geen

M 2:26 Lett. ‘op’.

N 2:27,31 Zie Mt 11:23 nt.

O 2:27 Zie 13:34,35 nt.

P 2:28 Of ‘met’, d.i. door uw aangezicht te zien.

2:22^e gedaan
Jh 3:2; Hb 2:3,4.

2:23^f overgegeven
4:28.

2:23^g gedood *3:15;*
Mt 27:35,50;
Mk 15:24,37;
Lk 23:33,46;
Jh 19:18,30.

2:24^h opgewekt
3:15; 4:10; 10:40;
13:30; 17:31;
Mt 28:6; Mk 16:6;
Lk 24:5,6.

2:24ⁱ dood
2 Sm 22:6; Ps 18:5;
116:3.

2:27^j geven *13:35.*

2:28^k aangezicht
Ps 16:8-11.

2:29^l is *13:36;*
1 Kn 2:10.

2:30^m zitten
2 Sm 7:12,13;
Ps 132:11.

ontbinding heeft gezienⁿ. ³² Deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn^o. ³³ Nu Hij dan door^Q de rechterhand van God^p is verhoogd en de belofte van de Heilige Geest heeft ontvangen^q van de Vader, heeft Hij dit uitgestort wat u <én> ziet én hoort.

³⁴ Want David is niet opgevaren naar de hemelen, maar hij zegt zelf: ‘<De> Heer heeft tot mijn Heer gezegd: Zit aan mijn rechterhand, ³⁵ totdat Ik uw vijanden tot een voetbank voor uw voeten stel^r. ³⁶ Laat het hele huis van Israël dan zeker weten, dat God Hem zowel tot Heer als tot Christus heeft gemaakt, deze Jezus die u hebt gekruisigd^s. ³⁷ Toen zij nu dit hoorden, werden zij in het hart getroffen en zij zeiden tot Petrus en de overige apostelen: Wat moeten wij doen^t, mannen broeders? ³⁸ En Petrus <zei> tot hen: Bekeert u, en laat ieder van u gedoopt worden in^R de naam van Jezus Christus tot vergeving van uw zonden^u, en u zult de gave van de Heilige Geest ontvangen. ³⁹ Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen die veraf zijn, zovelen [de] Heer onze God ertoe zal roepen^v. ⁴⁰ En met vele andere woorden betuigde en vermaande hij hen en zei: Laat u behouden van dit verkeerde geslacht^w. ⁴¹ Zij dan die zijn woord aannamen^S, werden gedoopt, en er werden op die dag ongeveer drieduizend zielen toegevoegd^x.

Q 2:33 Of ‘aan’.

R 2:38 Lett. ‘op’, d.i. op grond van.

S 2:41 D.i. volledig en met blijdschap als waar aannemen; zie Lk 8:40 nt.

2:31 ⁿ gezien 13:35; Ps 16:10.

2:32 ^o zijn 1:8; Lk 24:48.

2:33 ^p God 7:55,56; Mk 16:19; Rm 8:34; Ko 3:1; Hb 1:3; 8:1; 10:12; 12:2; 1 Pt 3:22.

2:33 ^q ontvangen 1:4; Jh 14:16,17,26; 15:26.

2:35 ^r stel Ps 110:1; Mt 22:44; Mk 12:36; Lk 20:42,43; Hb 1:13.

2:36 ^s gekruisigd 5:30,31.

2:37 ^t doen Lk 3:10,12,14.

2:38 ^u zonden 3:19.

2:39 ^v roepen 13:32; Js 57:19; Jl 2:32; Rm 10:13; Ef 2:13,17.

2:40 ^w geslacht Dt 32:5; Ps 78:8; Fp 2:15.

2:41 ^x toegevoegd 2:47; 4:4; 5:14; 6:7; 11:21,24; 16:5; 21:20.

Het eerste gemeenteleven

⁴² Zij nu bleven volharden in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in de breking van het brood^y en in de gebeden. ⁴³ En er kwam vrees over elke ziel^z, en vele wonderen en tekenen gebeurden door de apostelen^a <in Jeruzalem, en er was grote vrees over allen, ⁴⁴ en> allen nu die geloofden, waren bijeen en hadden alle dingen gemeenschappelijk^b, ⁴⁵ en zij verkochten hun goederen en bezittingen en deelden ze uit aan allen, naardat iemand nodig had^c. ⁴⁶ En met volharding waren zij dagelijks eendrachtig in de tempel^d en braken brood aan huis en namen samen voedsel met vreugdegejuich en eenvoud van hart, ⁴⁷ terwijl zij God prezen en gunst hadden bij het hele volk. En de Heer voegde dagelijks bijeen^T die behouden werden^{Ue}.

2:42^y brood 2:46;
20:7.

2:43^z ziel 5:5,11;
19:17.

2:43^a apostelen
5:12; 6:8; 14:3;
15:12.

2:44^b gemeenschap-
pelijk 4:32.

2:45^c had 4:34-35.

2:46^d tempel 3:1;
Lk 24:53.

2:47^e werden 2:41.

^T 2:47 D.i. ‘toe aan de gemeenschap’; vgl. vs. 1 nt.

^U 2:47 Of wellicht ‘te behouden waren’ (voor de behoudenis bestemd waren).

Handelingen 3

Genezing van een verlamde bij de tempeldeur

¹ Petrus nu en Johannes gingen op naar de tempel op het uur van het gebed, het negende^f; ² en een man die kreupel was van [de] schoot van zijn moeder af^g, werd gedragen, die zij dagelijks neerzetten bij de deur van de tempel, de Schone geheten, om een aalmoes te vragen van hen die de tempel binnengingen. ³ Toen hij Petrus en Johannes zag, die juist de tempel zouden binnengaan, vroeg hij een aalmoes te mogen ontvangen. ⁴ Petrus nu zag hem strak aan^h, met Johannes, en zei: Kijk ons aan. ⁵ Hij nu richtte de blik op hen in de verwachting iets van hen te ontvangen. ⁶ Petrus echter zei: Zilver en goud heb ik niet; maar wat ik heb, dat geef ik u: in de naam van Jezus Christus de Nazoreeër, <sta op en> loopⁱ! ⁷ En hij greep hem bij de rechterhand en richtte hem op^v; en onmiddellijk werden zijn voeten en zijn enkels stevig. ⁸ En hij sprong op, ging staan en liep^j, en ging met hen de tempel binnen^k, terwijl hij liep^j en sprong en God prees. ⁹ En al het volk zag hem lopen en God prijzen. ¹⁰ En zij herkenden hem, dat hij het was die om een aalmoes had gezeten aan de Schone Poort van de tempel^l; en zij werden vervuld met verbazing en ontzetting over wat er met hem was gebeurd. ¹¹ En terwijl hij Petrus en Johannes vasthield, liep al het volk gezamenlijk snel naar hen toe in de zogenaamde zuilengang van Salomo^m, vol verbazing.

3:1 ^f *negende*

10:3,30;

Mt 20:5; 27:45,46;

Mk 15:33,34;

Lk 23:44.

3:2 ^g *af 14:8;*

Jh 9:1.

3:4 ^h *aan 6:15;*

13:9; 14:9; 23:1.

3:6 ⁱ *loop 3:16;*

4:10; 16:18.

3:8 ^j *liep 14:10.*

3:8 ^k *binnen*

Jh 5:14.

3:10 ^l *tempel*

Jh 9:8.

3:11 ^m *Salomo 5:12;*

Jh 10:23.

^v 3:7 Of 'liet hem opstaan' (vgl. vs. 6).

Rede van Petrus in de zuilengang van Salomo

¹² Toen nu Petrus [dit] zag, antwoordde hij het volk: Mannen van Israël, waarom verwondert u zich hierover^w, of wat staart u ons aan, alsof wij door eigen kracht of godsvrucht deze hebben doen lopen? ¹³ De God van Abraham en <de God> van Izaäk en <de God> van Jakob, de God van onze vadersⁿ, heeft zijn knecht Jezus verheerlijkt^o, die u hebt overgeleverd en in bijzijn van Pilatus hebt verloochend, toen deze oordeelde Hem te moeten loslaten^p. ¹⁴ U hebt echter de Heilige en Rechtvaardige verloochend en gevraagd dat u een moordenaar zou worden geschonken^p; ¹⁵ de Vorst^x van het leven echter hebt u gedood, die God heeft opgewekt uit [de] doden^q, van Wie wij getuigen zijn^r. ¹⁶ En op grond van het geloof in zijn naam heeft zijn naam deze die u ziet en kent, sterk^y gemaakt; en^z het geloof dat door Hem is, heeft hem deze volledige gezondheid gegeven in tegenwoordigheid van u allen. ¹⁷ En nu, broeders, ik weet dat u het uit onwetendheid hebt gedaan, zoals ook uw oversten^s; ¹⁸ maar God heeft zo vervuld wat Hij door [de] mond van alle profeten tevoren had verkondigd, dat zijn Christus zou lijden^t. ¹⁹ Hebt dan berouw en bekeert u, opdat uw zonden worden uitgewist^u, opdat [de] tijden van verwikking komen van [het] aangezicht van de Heer ²⁰ en Hij de voor u voorbestemde Christus, Jezus

^w 3:12 Of 'over deze [man]'.

^x 3:15 Of 'Overste Leidsman'; zie Hb 12:2 nt.

^y 3:16 In vs. 7 'stevig'.

^z 3:16 Of 'heeft Hij deze die u... gemaakt; zijn naam en'.

3:13 ⁿ vaders 7:32;
Ex 3:6,15;

Mt 22:32; Mk 12:26.

3:13 ^o verheerlijkt
Js 52:13; Jh 13:32.

3:13 ^p loslaten

Mt 27:11-26;

Mk 15:2-15;

Lk 23:1-25;

Jh 18:28-19:16.

3:14 ^p geschonken

Mt 27:11-26;

Mk 15:2-15;

Lk 23:1-25;

Jh 18:28-19:16.

3:15 ^q doden 4:10;

5:30,31; Hb 2:10;

12:2.

3:15 ^r zijn 1:8;

Lk 24:48.

3:17 ^s oversten

Lk 23:34;

1 Tm 1:13.

3:18 ^t lijden

26:22,23;

Lk 24:27,44,46.

3:19 ^u uitgewist

2:38.

zendt, ²¹ die [de] hemel moet opnemen tot op [de] tijden van [de] herstelling van alle dingen, waarvan God heeft gesproken door [de] mond van zijn heilige profeten van oudsher^A. ²² Mozes heeft immers gezegd: ‘Een profeet zal [de] Heer uw^B God u verwekken uit uw broeders, zoals Hij mij [verwekte]: naar Hem zult u horen overeenkomstig alles wat Hij tot u zal spreken; ²³ en het zal gebeuren, dat elke ziel die niet hoort naar die profeet, zal worden uitgeroeid uit het volk^v. ²⁴ En ook alle profeten, van Samuël en zijn opvolgers af, allen die hebben gesproken, hebben ook deze dagen aangekondigd^w. ²⁵ U bent de zonen van de profeten en van het verbond dat God met uw vaders heeft gemaakt, toen Hij tot Abraham zei: ‘En in uw nageslacht zullen alle families van de aarde gezegend worden^x. ²⁶ Tot u in de eerste plaats heeft God, na zijn knecht te hebben doen opstaan, Hem gezonden^y, om u te zegenen door ieder [van u] af te brengen van uw boosheden.

3:23 ^v volk 7:37;
Dt 18:15-19.

3:24 ^w aangekondigd
Lk 24:27.

3:25 ^x worden
Gn 12:3; 18:18;
22:18; 26:4; Gl 3:8.

3:26 ^y gezonden
13:46; Rm 1:16.

^A 3:21 Eig. ‘zijn van oudsher [geweest zijnde] profeten.’

^B 3:22 A.l. ‘onze’.

Handelingen 4

Petrus en Johannes voor de Raad

¹ Terwijl zij nu tot het volk spraken, kwamen de priesters, de hoofdman van de tempel^z en de sadduceeën^a op hen af, ² zeer verstoord dat zij het volk leerden en in Jezus de opstanding uit [de] doden^b verkondigden.

³ En zij sloegen de handen aan hen en zetten hen in bewaring^c tot de volgende dag, want het was al avond^d.

⁴ Velen echter van hen die het woord hadden gehoord, geloofden, en <het> getal van de mannen werd <ongeveer> vijfduizend^e.

⁵ Het gebeurde nu de volgende dag, dat hun oversten, hun oudsten en hun schriftgeleerden in Jeruzalem bijeen kwamen, ⁶ en de hogepriester Annas, Kajafas, Johannes, Alexander en allen die van [het] hogepriesterlijke geslacht waren. ⁷ En toen zij hen in het midden hadden geplaatst, vroegen zij: Door wat voor kracht of door wat voor naam hebt u dit gedaan^f? ⁸ Toen zei Petrus, vervuld met [de] Heilige Geest^g, tot hen^h: Oversten van het volk en oudsten <van Israël>, ⁹ als wij vandaag worden verhoord over een weldaad aan een ziek mens [en] door welk [middel] deze behouden is, ¹⁰ laat dan aan u allen en aan het hele volk van Israël bekend zijn, dat door de naam van Jezus Christus de Nazoreeërⁱ, die u hebt gekruisigd^j, die God uit [de] doden heeft opgewekt^k, door die [naam]^C deze gezond voor u staat. ¹¹ Deze is de steen die door u, de bouwlieden, is veracht, die tot een hoeksteen^D is geworden^l.

C 4:10 Of ‘door Hem’.

D 4:11 Lett. ‘hoofd van [de] hoek’.

4:1 ^z tempel 5:24,26;
Lk 22:4,52.

4:1 ^a sadduceeën
23:8; Mt 22:23;
Mk 12:18; Lk 20:27.

4:2 ^b doden 17:18.

4:3 ^c bewaring 5:18.

4:3 ^d avond 3:1.

4:4 ^e vijfduizend
2:41,47; 5:14; 6:7;
11:21,24; 16:5;
21:20.

4:7 ^f gedaan
Mt 21:23; Mk 11:28;
Lk 20:2.

4:8 ^g Geest 2:4;
4:31; 9:17; 13:9;
Lk 1:15,41,67.

4:8 ^h hen
Mt 10:19,20;
Mk 13:11;
Lk 12:11,12.

4:10 ⁱ Nazoreeër 3:6.

4:10 ^j gekruisigd
2:36; 5:30; 10:39.

4:10 ^k opgewekt
2:24,32; 3:15; 5:30;
10:40; 13:30; 17:31.

4:11 ^l geworden
Ps 118:22;
Mt 21:42; Mk 12:10;
Lk 20:17; 1 Pt 2:7.

¹² En in niemand anders is de behoudenis; want er is ook onder de hemel geen andere naam onder de mensen gegeven waardoor wij behouden moeten worden^m.

¹³ Toen zij nu de vrijmoedigheid van Petrus en Johannes zagen en merkten dat zij ongeletterde en eenvoudige mensen waren, verwonderden zij zich; en zij herkenden hen dat zij met Jezus waren geweest. ¹⁴ En daar zij de mens die genezen was bij hen zagen staan, konden zij er niets tegen zeggen. ¹⁵ Na hun nu bevolen te hebben uit de Raad te gaan, overlegden zij met elkaarⁿ

¹⁶ en zeiden: Wat moeten wij met deze mensen doen? Want dat er inderdaad een onmiskenbaar teken door hen is gebeurd, is openbaar aan allen die in Jeruzalem wonen^o en wij kunnen het niet loochenen. ¹⁷ Maar laten wij, opdat het niet meer en meer onder het volk wordt verspreid, hun dreigend gebieden niet meer tot enig mens in^E deze naam te spreken. ¹⁸ En na hen geroepen te hebben bevalen zij [hun] in het geheel niet te spreken of te leren in^E de naam van Jezus^p. ¹⁹ Petrus en Johannes echter antwoordden en zeiden tot hen: Of het recht is voor God naar u meer te horen dan naar God^q, moet u beoordelen; ²⁰ want ons is het onmogelijk niet te spreken over wat wij hebben gezien en gehoord.

²¹ Na hen echter nog meer gedreigd te hebben lieten zij, toen zij niets vonden hoe zij hen konden straffen, hen gaan ter wille van het volk; want allen verheerlijkten God om wat er was gebeurd. ²² Want de mens aan wie dit teken van de genezing was gebeurd, was meer dan veertig jaar.

4:12 ^m worden
Mt 1:21.

4:16 ⁿ elkaar
5:34,35.

4:16 ^o wonen
Jh 11:47.

4:18 ^p Jezus 5:28.

4:19 ^q God 5:29.

^E 4:17,18 Lett. 'op', d.i. op grond van.

Gebed om vrijmoedigheid

²³ Toen zij nu waren losgelaten, gingen zij naar de hunnen en berichtten alles wat de overpriesters en de oudsten tot hen hadden gezegd. ²⁴ Toen zij nu dit hoorden, verhieven zij eendrachtig [hun] stem tot God en zeiden: Heer^F, U bent het die gemaakt hebt de hemel en de aarde en de zee en alles wat daarin is^r; ²⁵ die <door [de] Heilige Geest> bij monde van <onze vader> David, uw knecht, hebt gezegd: ‘Waarom hebben [de] naties gewoed en [de] volken ijdele dingen bedacht? ²⁶ De koningen van de aarde zijn opgestaan en de oversten zijn samen bijeenverzameld tegen de Heer en tegen zijn Gezalfde^{Gs}. ²⁷ Want in waarheid zijn in deze stad verzameld tegen uw heilige knecht Jezus^f, die U hebt gezalfd^u, zowel Herodes als Pontius Pilatus met [de] naties en volken van Israël, ²⁸ om te doen alles wat uw hand en uw raad tevoren had bestemd dat zou gebeuren^v. ²⁹ En nu, Heer, zie op hun dreigingen en geef uw slaven met alle vrijmoedigheid uw woord te spreken^w, ³⁰ doordat U uw hand uitstrekt tot genezing en tekenen en wonderen gebeuren door de naam van uw heilige knecht Jezus. ³¹ En terwijl zij baden, werd de plaats waar zij waren vergaderd, bewogen; en zij werden allen vervuld met de Heilige Geest^x en spraken het woord van God met vrijmoedigheid.

4:24 ^r is Ex 20:11;
Ps 146:6.

4:26 ^s Gezalfde
Ps 2:1,2.

4:27 ^t Jezus 3:13.

4:27 ^u gezalfd
Js 61:1.

4:28 ^v gebeuren
2:23.

4:29 ^w spreken
Ef 6:19.

4:31 ^x Heilige Geest
2:4.

F 4:24 Zie Lk 2:29 nt.

G 4:26 Of ‘zijn Christus’.

Gemeentelijke eendracht

³² De menigte nu van hen die geloofden, was één van hart en ziel, en niemand zei dat iets van zijn bezittingen zijn eigendom was, maar zij hadden alle dingen gemeenschappelijk^y. ³³ En met grote kracht gaven de apostelen getuigenis van de opstanding van de Heer Jezus^z; en er was grote genade over hen allen. ³⁴ Want er was ook niemand noodlijdend onder hen; want allen die eigenaars van landerijen of huizen waren, verkochten die en brachten de opbrengsten van het verkochte en legden die aan de voeten van de apostelen; ³⁵ en aan ieder werd uitgedeeld naardat elk nodig had^a.

³⁶ Jozef nu, door de apostelen bijgenaamd Barnabas^b (wat vertaald is: zoon van [de] vertroosting), een Leviet, een Cypriër van geboorte, ³⁷ die een akker bezat, verkocht die en bracht het geld en legde het aan de voeten van de apostelen.

4:32^y *gemeenschappelijk* 2:44.

4:33^z *Heer Jezus*
4:2.

4:35^a *had* 2:45.

4:36^b *Barnabas*
9:27; 11:22,25,30;
12:25; 13:1.

Handelingen 5

Ananias en Saffira

¹ Een man nu genaamd Ananias, met zijn vrouw Saffira, verkocht een eigendom ² en hield iets van de opbrengst achter met medeweten van zijn vrouw, en hij bracht een deel en legde het aan de voeten van de apostelen^c. ³ Petrus echter zei: Ananias, waarom heeft de satan uw hart vervuld^d om te liegen tegen de Heilige Geest en van de opbrengst van het land achter te houden? ⁴ Als het [onverkocht] was gebleven, bleef het niet van u en was na de verkoop [de opbrengst] niet in uw macht^H? Waarom hebt u zich deze daad in uw hart voorgenomen? U hebt niet tegen mensen gelogen, maar tegen God. ⁵ Toen nu Ananias deze woorden hoorde, viel hij neer en stierf. En er kwam grote vrees over allen die [het] hoorden^e. ⁶ De jongemannen nu stonden op, wikkelden hem in, droegen hem naar buiten en begroeven hem. ⁷ Het gebeurde nu ongeveer drie uur daarna, dat zijn vrouw binnenkwam, zonder te weten wat er was gebeurd. ⁸ Petrus nu antwoordde haar: Zeg mij: hebt u het land voor zóveel verkocht? En zij zei: Ja, voor zóveel. ⁹ Petrus nu zei tot haar: Waarom bent u onderling overeengekomen de Geest van [de] Heer te verzoeken^f? Zie, de voeten van hen die uw man hebben begraven, zijn voor de deur en zij zullen u naar buiten dragen. ¹⁰ En zij viel onmiddellijk neer aan zijn voeten en stierf. En de jongemannen kwamen binnen en vonden haar dood, en zij droegen haar naar buiten en begroeven haar bij haar man. ¹¹ En

5:2 ^c apostelen
4:34,35,37.

5:3 ^d vervuld
Jh 13:2.

5:5 ^e hoorden 2:43;
5:11; 19:17.

5:9 ^f verzoeken
1 Ko 10:9.

^H 5:4 Of 'gezag, bevoegdheid'.

er kwam grote vrees over de hele gemeente en over allen die deze dingen hoorden^g.

Tekenen en wonderen

¹² Door de handen van de apostelen nu gebeurden vele tekenen en wonderen^h onder het volk; en zij waren allen eendrachtig in de zuilengang van Salomoⁱ; ¹³ en van de overigen durfde niemand zich bij hen te voegen, maar het volk achtte hen hoog^j; ¹⁴ (en er werden steeds meer gelovigen de Heer toegevoegd, menigten zowel van mannen als van vrouwen^k;) ¹⁵ zodat zij zelfs op de straten de zieken naar buiten droegen en op matrassen en bedden legden, opdat, als Petrus kwam, ook maar zijn schaduw op iemand van hen viel. ¹⁶ En ook de menigte uit de steden rondom Jeruzalem kwam bijeen en zij brachten zieken en door onreine geesten gekwelden, die allen werden genezen^l.

Vervolging van de apostelen

¹⁷ De hogepriester^m nu stond op en allen die bij hem waren, dat is de sekte van de sadduceeënⁿ, en zij werden vervuld met jaloersheid; ¹⁸ en zij sloegen de handen aan de apostelen en zetten hen in [de] stadsgevangenis^o. ¹⁹ Een engel van [de] Heer echter opende 's nachts de deuren van de gevangenis, leidde hen naar buiten^p en zei: ²⁰ Gaat heen, gaat in de tempel staan en spreekt tot het volk al deze levenswoorden¹. ²¹ Toen zij nu dit hadden gehoord, gingen zij 's morgens vroeg de tempel binnen en leerden. Toen echter de hogepriester

5:11 ^g hoorden 5:5.

5:12 ^h wonderen
2:43; 6:8; 14:3;
15:12.

5:12 ⁱ Salomo 3:11;
Jh 10:23.

5:13 ^j hoog 2:47.

5:14 ^k vrouwen
2:41,47; 4:4; 6:7;
11:21,24; 16:5;
21:20.

5:16 ^l genezen
19:11,12; Mk 6:56.

5:17 ^m hogepriester
4:6.

5:12 ⁿ sadduceeën
4:1.

5:18 ^o stadsgevangenis
4:3.

5:19 ^p buiten
12:7-10.

¹ 5:20 Lett. 'al de woorden van dit leven'.

en zij die bij hem waren, gekomen waren, riepen zij de Raad bijeen en al de oudsten^J van de zonen van Israël, en zij zonden [dienaars] naar de kerker om hen te halen. ²² Toen echter de dienaars daar kwamen, vonden zij hen niet in de gevangenis; en zij keerden terug en berichtten aldus: ²³ Wij vonden de kerker met alle zorgvuldigheid gesloten en de wachters bij de deuren staan; toen wij echter binnen hadden opgedaan, vonden wij niemand. ²⁴ Toen nu de hoofdman van de tempel en de overpriesters^g deze woorden hoorden, waren zij in verlegenheid over hen, wat dit toch zou worden. ²⁵ En er kwam iemand die hun berichtte: Zie, de mannen die u in de gevangenis hebt gezet, staan in de tempel en leren het volk. ²⁶ Toen ging de hoofdman erheen met de dienaars en bracht hen mee, niet met geweld (want zij waren bang voor het volk^r), opdat zij niet zouden worden gestenigd. ²⁷ Toen zij hen nu hadden meegebracht, plaatsten zij hen voor de Raad. En de hogepriester ondervroeg hen en zei: ²⁸ Wij hebben U^K ernstig bevolen niet te leren^s in^L deze naam, en zie, u hebt Jeruzalem met uw leer vervuld en wilt over ons het bloed van deze mens brengen^t. ²⁹ Petrus en de apostelen echter antwoordden en zeiden: Men moet God meer gehoorzamen dan mensen^u. ³⁰ De God van onze vaders heeft Jezus opgewekt^v, die u hebt omgebracht door Hem te hangen aan een hout^w. ³¹ Deze heeft God als Overste Leidsman^x en Heiland door^M

5:24 ^g overpriesters
4:1; Lk 22:4,52.

5:26 ^r volk
Mt 14:5; 21:26,46;
Mk 11:32; 12:2;
Lk 20:19, 22:2.

5:28 ^s leren 4:18.

5:28 ^t brengen
Mt 26:25.

5:29 ^u mensen 4:19.

5:30 ^v opgewekt
2:24,32; 3:15; 4:10;
10:40; 13:30; 17:31.

5:30 ^w hout 2:23,36;
3:15; 4:10; 10:39.

5:31 ^x Overste
Leidsman 3:15;
Hb 2:10; 12:2.

^J 5:21 Eig. 'de hele raad der ouden', 'de senaat'.

^K 5:28 A.l. 'Hebben wij u niet...?'

^L 5:28,40 Lett. 'op', d.i. op grond van.

^M 5:31 Of 'aan'.

zijn rechterhand verhoogd^y om aan Israël bekering en vergeving van zonden te geven^z. ³² En wij zijn getuigen van deze dingen^a, en ook de Heilige Geest^b, die God heeft gegeven aan wie Hem gehoorzamen.

³³ Toen zij nu dit hoorden, barstten zij uit in woede^N en zij wilden hen doden^c. ³⁴ Er stond echter in de Raad een farizeeër op genaamd Gamaliël^d, een wetgeleerde, geëerd door het hele volk, en hij beval die mensen een ogenblik buiten te laten staan^e. ³⁵ En hij zei tot hen: Mannen van Israël, past u op met deze mensen wat u gaat doen. ³⁶ Want vóór deze dagen stond Theudas op, die zei dat hij iemand [van betekenis] was, en wie een aantal van ongeveer vierhonderd mannen aanhing; hij is gedood en allen die hem gehoorzaamden^f, werden verstrooid en bereikten niets. ³⁷ Na hem stond Judas de Galileeër^O op, in de dagen van de inschrijving^g, en trok volk achter zich: ook deze kwam om en allen die hem gehoorzaamden, werden verstrooid. ³⁸ En nu zeg ik u: blijft af van deze mensen en laat hen [begaan]; want als deze raad of dit werk uit mensen is, zal het verbroken worden. ³⁹ Als het echter uit God is, zult u hen niet kunnen verbreken, opdat u niet misschien ook strijders tegen God blijkt te zijn. En zij lieten zich door hem overreden. ⁴⁰ En na de apostelen tot zich geroepen te hebben geselden zij hen en bevalen hun niet te spreken in^L de naam van Jezus^h; en zij lieten hen los. ⁴¹ Zij dan gingen weg van voor de Raad, verblijd

5:31^y verhoogd
2:33.

5:31^z geven 2:38;
Lk 24:47.

5:32^a dingen
1:8,22; 2:32; 3:15;
10:39,41; 13:31;
Lk 24:48; Jh 15:27;
1 Pt 5:1.

5:32^b Heilige Geest
Jh 15:26,27.

5:33^c doden 7:54.

5:34^d Gamaliël
22:3.

5:34^e staan 4:15.

5:36^f gehoorzaamden 21:38.

5:37^g inschrijving
5:36.

5:40^h Jezus 4:18.

^N 5:33 Lett. 'doorsneed het hun'; vgl. 7:54.

^O 5:37 Zie onder 'Joodse partijen' over de Zeloten.

^L 5:28,40 Lett. 'op', d.i. op grond van.

dat zij waardig waren geacht voor de Naam oneer te verdragenⁱ.⁴² En zij hielden niet op elke dag in de tempel en aan huis^j te leren en te verkondigen^P dat Jezus de Christus is^k.

5:41ⁱ *verdragen*
Mt 5:10-12;
1 Pt 4:13.

5:42^j *huis 2:46.*

5:42^k *is 17:3;*
18:5,28.

^P 5:42 Zie Lk 1:19 nt.

Handelingen 6

Aanstelling van de zeven

¹ In die dagen nu, toen de discipelen talrijker werden, ontstond er gemopper van de Griekssprekende [Joden] tegen de Hebreëen, omdat^Q in de dagelijkse bediening hun weduwen over het hoofd werden gezien^l. ² De twaalf nu riepen de menigte van de discipelen bijeen en zeiden: Het is niet bevredigend dat wij het woord van God nalaten en [de] tafels^R dienen. ³ Ziet nu uit, broeders, naar zeven mannen uit u, met een [goed] getuigenis^m, vol van [de] Geest en van wijsheidⁿ, die wij over deze nood zullen stellen. ⁴ Wij echter zullen volharderen in het gebed en in de bediening van het woord. ⁵ En dit woord bevredigde de hele menigte; en zij kozen Stéfanus, een man vol van geloof en van [de] Heilige Geest^o, en Filippus, Próchorus, Nicánor, Timon, Pármenas en Nicolaüs, een proseliet^S van Antiochië, ⁶ die zij voor de apostelen stelden; en na gebeden te hebben legden zij hun de handen op^p. ⁷ En het woord van God nam toe^q en het getal van de discipelen in Jeruzalem vermeerderde zeer^r en een grote menigte van de priesters gehoorzaamde aan het geloof.

Gevangenneming van Stéfanus

⁸ Stéfanus nu, vol van genade en kracht, deed wonderen en grote tekenen^{Ts} onder het volk. ⁹ Er stonden

Q 6:1 Of 'dat'

R 6:2 D.i. 'voedselvoorziening' óf 'geldelijke ondersteuning' (vgl. Lk 19:23 nt).

S 6:5 Zie Mt 23:15 nt.

T 6:8 Of 'grote wonderen en tekenen'.

6:1 ^l gezien 2:45; 4:35.

6:3 ^m getuigenis 10:22; 16:2; 22:12; 1 Tm 3:7; 3 Jh:12.

6:3 ⁿ wijsheid 6:5,10; 7:55; 11:24; Lk 4:1.

6:5 ^o Heilige Geest 6:3.

6:6 ^p op 13:3.

6:7 ^q toe 12:24; 19:20.

6:7 ^r zeer 2:41,47; 4:4; 5:14; 11:21,24; 16:5; 21:20.

6:8 ^s tekenen 2:43; 5:12; 14:3; 15:12.

echter sommigen op van hen die waren van de zogenaamde synagoge van [de] Libertijnen^U, van [de] Cyreneërs, van [de] Alexandrijnen en van die van Cili-cië en Asia, en zij redetwistten met Stéfanus. ¹⁰ En zij waren niet in staat de wijsheid en de geest waarmee^V hij sprak te weerstaan^f. ¹¹ Toen stookten zij mannen op die zeiden: Wij hebben hem lasterlijke woorden horen spreken tegen Mozes en God^u. ¹² En zij brachten het volk, de oudsten en de schriftgeleerden in opschud-ding; en zij kwamen op hem af, grepen hem en leidden hem voor de Raad. ¹³ En zij brachten valse getuigen voor, die zeiden: Deze mens houdt niet op woorden te spreken tegen <deze> heilige plaats^v en de wet; ¹⁴ want wij hebben hem horen zeggen dat deze Jezus de Nazoreeër deze plaats zal afbreken en de zeden veranderen die Mozes ons heeft overgeleverd^w. ¹⁵ En toen zij hem aanstaarden, zagen allen die in de Raad zaten, zijn aangezicht als [het] gezicht van een engel.

^U 6:9 D.i. ‘vrijgelatenen’, d.z. Joden die in Romeinse sla-vernij waren geweest of hun nakomelingen.

^V 6:10 Of ‘de Geest door welke’.

6:10 ^f *weerstaan*
6:3; Lk 21:15.

6:11 ^u *God*
Mt 26:59-61;
Mk 14:55-58.

6:13 ^v *plaats*
Jr 26:11.

6:14 ^w *overgeleverd*
21:21.

Handelingen 7

Rede van Stéfanus

¹ De hogepriester nu zei: Is dit inderdaad zo? ² En hij zei: Mannen broeders en vaders, hoort^x. De God der heerlijkheid verscheen aan onze vader Abraham, toen hij in Mesopotamië was, voordat hij woonde in Haran, ³ en zei tot hem: ‘Ga uit uw land en <uit> uw familie en kom in het land dat Ik u zal wijzen’^y. ⁴ Toen vertrok hij uit [het] land van [de] Chaldeeën en ging in Haran wonen. En nadat zijn vader was gestorven, bracht Hij hem vandaar over in dit land waarin u nu woont^z. ⁵ En Hij gaf hem geen erfdeel daarin, zelfs geen voetbreed^a, en Hij beloofde het hem tot een bezitting te geven^b en zijn nageslacht na hem, terwijl hij geen kind had^c. ⁶ En God sprak aldus, dat zijn nageslacht bijwoner zou zijn in een vreemd land en zij zouden het tot slaven maken en mishandelen, vierhonderd jaar. ⁷ ‘En het volk dat zij zullen dienen, zal Ik oordelen’, zei God, ‘en daarna zullen zij uittrekken en Mij dienen op deze plaats’^d. ⁸ En Hij gaf hem [het] verbond van [de] besnijdenis^e; en zo verwekte hij Izaäk en besneed hem op de achtste dag^f; en Izaäk [verwekte] Jakob, en Jakob de twaalf aartsvaders. ⁹ En de aartsvaders, jaloers geworden op Jozef^g, verkochten hem naar Egypte^h; en God was met hem ¹⁰ en verlost hemⁱ uit al zijn verdrukkingen en gaf hem gunst en wijsheid tegenover Farao, [de] koning van Egypte^j, en hij stelde hem aan tot leidsman over Egypte en <over> zijn hele huis^k. ¹¹ Er kwam echter een hongersnood over heel Egypte en Kanaän^l een grote verdrukking, en onze vaders vonden geen voedsel. ¹² Toen nu Jakob hoorde dat er in Egypte koren was, zond hij onze vaders voor de

7:1 ^x hoort 22:1.

7:3 ^y wijzen
Gn 12:1.

7:4 ^z woont
Gn 11:31; 12:1,5;
15:7.

7:5 ^a voetbreed
Dt 2:5; Hb 11:9.

7:5 ^b geven Gn 12:7;
13:15; 15:7,18; 17:8;
24:7; 48:4.

7:5 ^c had Gn 15:3;
16:1.

7:7 ^d plaats
Gn 15:13,14;
Ex 3:12.

7:8 ^e besnijdenis
Gn 17:10-14.

7:8 ^f dag Gn 21:4.

7:9 ^g Jozef Gn 37:11.

7:9 ^h Egypte
Gn 37:28; 45:4.

7:10 ⁱ hem
Gn 39:2,3,21,23.

7:10 ^j Egypte
Gn 41:37-39.

7:10 ^k huis
Gn 41:40-44;
Ps 105:21.

7:11 ^l Kanaän
Gn 41:54; 42:5.

eerste keer daarheen^m. ¹³ En bij de tweede keer maakte Jozef zich aan zijn broers bekendⁿ; en de afkomst^w van Jozef werd aan Faraο openbaar^o. ¹⁴ En Jozef zond [hen] weg en riep zijn vader Jakob bij zich en al zijn verwanten^p, totaal vijfenzeventig zielen^q. ¹⁵ En Jakob daalde af naar Egypte^r; en hij stierf, hij en onze vaders^s. ¹⁶ En zij werden overgebracht naar Sichem en gelegd in het graf dat Abraham voor een bedrag aan zilver had gekocht van de zonen van Hemor in^x Sichem^t. ¹⁷ Naarmate nu de tijd van de belofte naderde die God aan Abraham had beloofd^y, groeide het volk en vermeerderde zich in Egypte, ¹⁸ totdat een andere koning <over Egypte> opstond, die Jozef niet had gekend^u. ¹⁹ Deze ging listig met ons geslacht^v te werk en behandelde onze vaders slecht, zodat zij hun jonge kinderen buiten moesten achterlaten, opdat zij niet in leven bleven^w. ²⁰ In deze tijd werd Mozes geboren en hij was buitengewoon mooi^z; hij werd drie maanden opgevoed in het huis van zijn vader^x. ²¹ Toen hij nu buiten was achtergelaten, nam de dochter van Faraο hem op en voedde hem op als haar eigen zoon^y. ²² En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van [de] Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken. ²³ Toen hij nu [de] leeftijd van veertig jaar had

^w 7:13 Of ‘familie’.

^x 7:16 A.l. ‘Hemor, de [vader] van’.

^y 7:17 ‘Beloven’ betekent hier (net als in Mt 14:7) ‘openlijk toezeggen’; gewoonlijk vertaald met ‘belijden’. S.l. ‘gezworen’.

^z 7:20 Lett. ‘mooi voor God’, een bekende, aan het Hebr. ontleende overtreffende trap (vgl. 2 Ko 10:4).

7:12 ^m daarheen
Gn 42:1,2.

7:13 ⁿ bekend
Gn 45:3,4.

7:13 ^o openbaar
Gn 45:16.

7:14 ^p verwanten
Gn 45:9-11,18,19.

7:14 ^q zielen
Gn 46:27 LXX;
Ex 1:5 LXX;
Dt 10:22.

7:15 ^r Egypte
Gn 46:5,6.

7:15 ^s vaders
Gn 49:33; Ex 1:6.

7:16 ^t Sichem
Gn 23:2-20; 33:19;
49:29,30; 50:7-13;
Jz 24:32.

7:18 ^u gekend
Ex 1:7,8.

7:19 ^v geslacht
Ex 1:10,11.

7:19 ^w bleven
Ex 1:22.

7:20 ^x vader
Ex 2:2; Hb 11:23.

7:21 ^y zoon
Ex 2:3-10.

bereikt^A, kwam het in zijn hart op zijn broeders, de zonen van Israëel, te bezoeken. ²⁴ En toen hij iemand onrecht zag lijden, beschermde hij hem en nam wraak voor hem die werd afgebeeld door de Egyptenaar^z neer te slaan. ²⁵ Hij nu meende dat zijn broeders zouden beseffen dat God hun door zijn hand behoudenis zou geven^B; maar zij beseften het niet. ²⁶ En de volgende dag vertoonde hij zich aan hen terwijl zij twisten, en hij trachtte hen tot vrede te verzoenen en zei: Mannen, u bent broeders; waarom doet u elkaar onrecht aan? ²⁷ Hij echter die zijn naaste onrecht aandeed, stootte hem van zich en zei: Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld^a? ²⁸ Wilt u mij soms doden net zoals u gisteren de Egyptenaar hebt gedood^b? ²⁹ Mozes nu vluchtte op dat woord en werd een bijwoner in [het] land Midian^c, waar hij twee zonen verwekte^d. ³⁰ En toen veertig jaren waren vervuld, verscheen hem in de woestijn van de berg Sinaï een engel in een vuurvlam van een braamstruik. ³¹ Toen Mozes nu dit zag, verwonderde hij zich over het gezicht; en toen hij erheen ging om het te onderzoeken, kwam er een stem van [de] Heer: ³² ‘Ik ben de God van uw vaders, de God van Abraham, Izaäk en Jakob’^e. Mozes nu begon zeer te beven en durfde het niet te onderzoeken. ³³ De Heer echter zei tot hem: ‘Maak de sandalen van uw voeten los, want de plaats waarop u staat, is heilige grond. ³⁴ Ik heb de mishandeling van mijn volk dat in Egypte is, heel goed gezien en

7:24 ^z Egyptenaar
Ex 2:11,12.

7:27 ^a aangesteld
7:35.

7:28 ^b gedood
Ex 2:13,14.

7:29 ^c Midian
Ex 2:15.

7:29 ^d verwekte
Ex 2:21,22; 18:3,4.

7:32 ^e Jakob Ex 3:6.

^A 7:23 Lett. ‘tijd ... vervuld’ (vgl. vs. 30).

^B 7:25 Of ‘beseften ... gaf’.

hun zuchten gehoord, en Ik ben neergedaald om hen daaruit te verlossen; en nu, kom hier, Ik zal u naar Egypte zenden^f. ³⁵ Deze Mozes, die zij hadden verloochend door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld^g? – deze heeft God <én> als overste én als verlosser gezonden door [de] hand van [de] engel die hem was verschenen in de braamstruik^h. ³⁶ Deze heeft hen uitgeleid onder het doen van wonderen en tekenen in Egyptelandⁱ, in [de] Rode Zee^j en in de woestijn, veertig jaar lang^k. ³⁷ Dit is de Mozes die tot de zonen van Israël heeft gezegd: ‘Een profeet zal God u verwekken uit uw broeders^l, zoals Hij mij [verwekte]’. ³⁸ Dit is degene die in de vergadering in de woestijn met de engel^m was, die tot hem sprak op de berg Sinaï, en met onze vaders; die levende woorden^c ontving om ze ons te gevenⁿ. ³⁹ Onze vaders wilden hem niet gehoorzaam worden, maar zij stootten hem van zich en wendden zich in hun harten naar Egypte^o ⁴⁰ en zeiden tot Aäron: ‘Maak ons goden, die voor ons zullen uitgaan; want deze Mozes die ons uit Egypteland heeft geleid, – wij weten niet wat er met hem gebeurd is^p’. ⁴¹ En zij maakten een kalf in die dagen en brachten offerande aan de afgod en verheugden zich in de werken van hun handen^q. ⁴² En God wendde Zich af en gaf hen over om de legerschaar van de hemel^d te dienen^r, zoals geschreven staat in [het] boek van de profeten: ‘Hebt u Mij soms offerdieren en slachtoffers geofferd

7:34^f zenden
Ex 3:2-10.

7:35^g aangesteld
2:27; Ex 2:14.

7:35^h braamstruik
Ex 3:2.

7:36ⁱ Egypteland
Ex 7:3.

7:36^j Rode Zee
Ex 14:21.

7:36^k lang
Nm 14:33.

7:37^l broeders 3:22;
Dt 18:15,18.

7:38^m engel 7:53;
Gl 3:19.

7:38ⁿ geven
Ex 19:1-6; 20:1-17.

7:39° Egypte
Nm 14:3.

7:40^p is
Ex 32:1,23.

7:41^q handen
Ex 32:2-6.

7:42^r dienen
Jr 7:18 LXX; 8:2;
19:13.

^c 7:38 D.i. uitspraken (orakels) van God; zo vertaald in Hb 5:12, 1 Pt 4:11.

^d 7:42 D.i. de hemellichamen.

gedurende veertig jaar in de woestijn, huis van Israël?

⁴³ U hebt zelfs de tent^E van Moloch opgenomen en de ster van <uw> God Raifan, de afbeeldingen die u hebt gemaakt om die te aanbidden. En Ik zal u brengen tot voorbij Babylon^S. ⁴⁴ Onze vaders hadden de tent^E van het getuigenis in de woestijn^f, zoals Hij bevolen had die tot Mozes zei, dat hij die moest maken naar het voorbeeld dat hij had gezien^u. ⁴⁵ En onze vaders, na die te hebben ontvangen, brachten haar binnen met Jozua^v bij de inbezitting van [het land] van de volken die God van voor onze vaders uitdreef^w; tot op de dagen van David, ⁴⁶ die genade vond voor God, en vroeg een woonplaats te mogen vinden voor het huis^F van Jakob^x. ⁴⁷ Salomo echter bouwde Hem een huis^y. ⁴⁸ Maar de Allerhoogste woont niet in met handen gemaakte [tempels], zoals de profeet zegt: ⁴⁹ ‘De hemel is Mij een troon en de aarde een voetbank voor mijn voeten. Wat voor huis zult u Mij bouwen, zegt [de] Heer, of wat is [de] plaats van mijn rust? ⁵⁰ Heeft niet mijn hand dit alles gemaakt^z?’

⁵¹ Hardnekkigen^a en onbesnedenen van harten en oren^b, u weerstaat altijd de Heilige Geest^c, zoals uw vaders, zo ook u. ⁵² Wie van de profeten hebben uw vaders niet vervolgd^d? En zij hebben hen gedood die tevoren de komst van de Rechtvaardige aankondigden, van Wie u nu de verraders en moordenaars bent geworden, ⁵³ u die de wet door beschikking van engelen hebt ontvangen en niet gehouden^e!

^E 7:43,44 Of ‘tabernakel’.

^F 7:46 In de zin van ‘heiligdom’; a.l. ‘de God’.

7:43 ^S Babylon
Am 5:25-27.

7:44 ^f woestijn
Ex 27:21,40;
Nm 1:50.

7:44 ^u gezien
Ex 25:9,40.

7:45 ^v Jozua
Jz 3:14-17; 4:17,18;
18:1.

7:45 ^w uitdreef
Jz 23:9; 24:18.

7:46 ^x Jakob
2 Sm 7:2-16;
1 Kn 8:17,18;
1 Kr 17:1-14;
2 Kr 6:7,8;
Ps 132:1-5.

7:47 ^y huis
1 Kn 6:1,14;
8:19,20;
2 Kr 3:1; 5:1; 6:2,10.

7:50 ^z gemaakt
Js 66:1,2.

7:51 ^a Hardnekkigen
Ex 32:9; 33:3,5.

7:51 ^b oren
Lv 26:41;
Jr 6:10; 9:26.

7:51 ^c Heilige Geest
Js 63:10.

7:52 ^d vervolgd
2 Kr 36:16; Jr 2:30;
Mt 23:31.

7:53 ^e gehouden
Gl 3:19; Hb 2:2.

Stéfanus gestenigd

⁵⁴ Toen zij nu dit hoorden, barstten zij uit in woede^{Gf} en knarsten de tanden tegen hem^g. ⁵⁵ Hij echter, vol van [de] Heilige Geest^h, staarde naar de hemel en zag [de] heerlijkheid van God, en Jezus, staande aan Gods rechterhandⁱ, ⁵⁶ en zei: Zie, ik zie de hemelen geopend^j en de Zoon des mensen, staande aan Gods rechterhand. ⁵⁷ Zij echter schreeuwden met luider stem, stopten hun oren toe en stormden als één man op hem af, ⁵⁸ en zij wierpen hem de stad uit en stenigden hem. En de getuigen legden hun kleren af aan de voeten van een jongeman, Saulus geheten^k. ⁵⁹ En zij stenigden Stéfanus, die [de Heer] aanriep en zei: Heer Jezus, ontvang mijn geest^l. ⁶⁰ En terwijl hij neerknielde, riep hij met luider stem^m: Heer, reken hun deze zonde niet toeⁿ. En toen hij dit gezegd had, ontsliep hij.

7:54^f woede 5:33.

7:54^g hem Jb 16:9;
Ps 35:16; 37:12;
112:10.

7:55^h Heilige Geest
6:3,5; 11:24;
Lk 4:1.

7:55ⁱ rechterhand
2:34; Mt 22:44;
26:64; Mk 12:36;
14:62; 16:19;
Lk 20:42; 22:69;
Rm 8:34; Ef 1:20;
Ko 3:1; Hb 1:3,13;
8:1; 10:12; 12:2;
1 Pt 3:22.

7:56^j geopend
10:11; Mt 3:16;
Lk 3:21; Jh 1:52;
Op 19:11.

7:58^k geheten
22:20.

7:59^l geest
Ps 31:6; Lk 23:46.

7:60^m stem
Mt 27:46,50;
Mk 15:34; Lk 23:46.

7:60ⁿ toe Lk 23:34.

^G 7:54 Lett. ‘doorsneed het hun harten’; vgl. 5:33.

Handelingen 8

¹ Saulus nu stemde ermee in, dat hij werd gedood^o.

Saulus vervolgt de gemeente

Er ontstond nu in die tijd^H een grote vervolging tegen de gemeente die in Jeruzalem was; en allen werden verstrooid door de landstreken van Judéa en Samaria, behalve de apostelen^p. ² Godvrezende mannen nu droegen Stéfanus ten grave^q en bedreven grote rouw over hem. ³ Saulus echter verwoestte de gemeente, terwijl hij huis na huis binnenging en mannen en vrouwen meesleepte, en hij leverde hen over in [de] gevangenis^r.

Prediking van Filippus in Samaria

⁴ Zij dan die verstrooid waren, gingen [het land] door en verkondigden^I het woord^s. ⁵ Filippus nu daalde af naar <de> stad van Samaria en predikte hun Christus. ⁶ En eendrachtig gaven de menigten acht op wat door Filippus werd gezegd, toen zij [hem] hoorden en de tekenen zagen die hij deed. ⁷ Want velen van hen die onreine geesten hadden, – dezen gingen luidkeels schreeuwend^t uit; en vele verlamden en kreupelen werden genezen. ⁸ En er kwam grote blijdschap in die stad.

⁹ Een man nu, genaamd Simon, bedreef vóór die tijd in de stad toverij en bracht het volk van Samaria buiten zichzelf en zei dat hij een groot man was; ¹⁰ en allen,

8:1 ^o *gedood* 7:58; 22:20.

8:1 ^p *apostelen* 8:4; 11:19.

8:2 ^q *grave*
Mt 14:12; Mk 6:29.

8:3 ^r *gevangenis*
9:1,13; 22:4;
26:9-11.

8:4 ^s *woord* 8:1;
11:19.

8:7 ^t *schreeuwend*
Mt 10:1; Mk 6:7;
16:17.

^H 8:1 Lett. 'dag'.

^I 8:4 Zie Lk 1:19 nt.

van groot tot klein, gaven acht op hem en zeiden: Deze is de kracht van God, die de grote [kracht]^J wordt genoemd. ¹¹ En zij gaven acht op hem, omdat hij hen geruime tijd met zijn toverijen buiten zichzelf had gebracht. ¹² Toen zij echter Filippus geloofden, die het evangelie aangaande het koninkrijk van God en van de naam van Jezus Christus verkondigde, werden zij gedoopt, zowel mannen als vrouwen. ¹³ En ook Simon zelf geloofde, en na gedoopt te zijn bleef hij voortdurend bij Filippus; en toen hij tekenen en grote krachten zag gebeuren, was hij buiten zichzelf. ¹⁴ Toen nu de apostelen in Jeruzalem hoorden dat Samaria het woord van God had aangenomen, zonden zij Petrus en Johannes naar hen toe. ¹⁵ Toen dezen tot hen waren afgedaald, baden zij voor hen dat zij [de] Heilige Geest mochten ontvangen; ¹⁶ want Hij was nog op niemand van hen gevallen, maar zij waren alleen gedoopt tot de naam van de Heer Jezus. ¹⁷ Toen legden zij hun de handen op en zij ontvingen [de] Heilige Geest^u. ¹⁸ Toen nu Simon zag dat door de oplegging van de handen van de apostelen de <Heilige> Geest gegeven werd, bood hij hun geld aan ¹⁹ en zei: Geeft ook mij deze macht^K, opdat ieder die ik de handen opleg, [de] Heilige Geest ontvangt. ²⁰ Petrus zei echter tot hem: Moge uw geld met u naar [het] verderf gaan, omdat u hebt gemeend de gave van God door geld te kunnen verkrijgen. ²¹ U hebt part noch deel in deze

^J 8:10 Of misschien ‘de Megalè’, wat dan Samaritaans zou zijn voor ‘Openbaarder’.

^K 8:19 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

8:17 ^u Heilige Geest
9:17; 19:6.

zaak, want uw hart is niet recht voor God^v. ²² Bekeer u dan van deze boosheid van u en bid de Heer, of deze toeleg van uw hart u vergeven mag worden; ²³ want ik zie dat u in gal^w van bitterheid en een warnet van ongerechtigheid bent. ²⁴ Simon echter antwoordde en zei: Bidt u^L voor mij^M tot de Heer^x, opdat mij niets overkomt van wat u^L hebt gesproken. ²⁵ Toen zij dan het woord van de Heer betuigd en gesproken hadden, keerden zij terug naar Jeruzalem en verkondigden het evangelie aan vele dorpen van de Samaritanen.

De Ethiopische kamerling

²⁶ Een engel van [de] Heer nu sprak tot Filippus de woorden: Sta op en ga zuidwaarts^N de weg op die afdaalt van Jeruzalem naar Gaza; deze is eenzaam. ²⁷ En hij stond op en ging. En zie, een Ethiopiër, een kamerling^O, een machthebber van Candacé, koningin van [de] Ethiopiërs, die haar schatbewaarder was, die naar Jeruzalem was gekomen om te aanbidden; ²⁸ en hij was op de terugreis en zat op zijn wagen en las de profeet Jesaja. ²⁹ En de Geest zei tot Filippus: Ga naar die wagen en blijf er in de buurt. ³⁰ En Filippus liep er snel heen en hoorde hem de profeet Jesaja lezen; en hij zei: Begrijpt u wel wat u leest? ³¹ Hij nu zei: Hoe zou ik dat immers kunnen, als niet iemand mij begeleidt^y? En hij verzocht Filippus in te stappen en bij

L 8:24 Meervoud.

M 8:24 Of 'namens mij'.

N 8:26 Of 'rond de middag'.

O 8:27 Lett. 'een eunuch' (Gr. *eunochos*), d.i. een gecastreerde.

8:21 ^v *God Ps 78:37.*

8:23 ^w *gal Dt 29:18.*

8:24 ^x *Heer Ex 8:8; 9:18 LXX.*

8:31 ^y *begeleidt Jh 16:13.*

hem te komen zitten. ³² De schriftplaats nu die hij las was deze: ‘Als een schaap werd Hij naar [de] slachting geleid, en zoals een lam stom is tegen zijn scheerder, zo doet Hij zijn mond niet open. ³³ In zijn vernedering werd zijn oordeel weggenomen; wie zal zijn geslacht^P vertellen? Want zijn leven wordt van de aarde weggenomen^z. ³⁴ De kamerling nu antwoordde Filippus en zei: Ik vraag u, van wie zegt de profeet dit: van zichzelf of van iemand anders? ³⁵ En Filippus opende zijn mond en te beginnen van die Schrift verkondigde^Q hij hem Jezus. ³⁶ Toen zij nu langs de weg voortgingen, kwamen zij bij een water; en de kamerling zei: Kijk, water; wat verhindert mij gedoopt te worden^{R^a}? ³⁸ En hij beval de wagen stil te houden. En zij daalden beiden af in het water, zowel Filippus als de kamerling, en hij doopte hem. ³⁹ Toen zij nu uit het water waren opgekomen, rukte [de] Geest van de Heer Filippus weg en de kamerling zag hem helemaal niet meer^b, want hij ging zijn weg met blijdschap. ⁴⁰ Filippus echter werd in Asdod gevonden, en hij ging [het land] door en verkondigde het evangelie aan alle steden, totdat hij in Caesaréa kwam^c.

^P 8:33 D.i. afkomst òf (geestelijk) nageslacht òf generatie (= tijdgenoten).

^Q 8:35 Zie Lk 1:19 nt.

^R 8:36 Vers 37 is als niet-authentiek weggelaten.

8:33 ^z weggenomen
Js 53:7,8 LXX.

8:37 ^a worden 10:47.

8:39 ^b meer
1 Kn 18:12.

8:40 ^c kwam 21:8.

Handelingen 9

Bekering van Saulus - 22:6-16; 26:12-18

¹ Terwijl nu Saulus nog steeds dreiging en moord blies tegen de discipelen van de Heer^d, ging hij naar de hogepriester ² en vroeg hem om brieven naar Damaskus, voor de synagogen, om, als hij er vond die van de Weg waren, zowel mannen als vrouwen geboeid naar Jeruzalem te brengen^e. ³ Terwijl hij echter reisde, gebeurde het dat hij Damaskus naderde; en plotseling omstraalde hem een licht uit de hemel^f; ⁴ en hij viel op de grond en hoorde een stem die tot hem zei: Saul, Saul, waarom vervolgt je Mij? ⁵ En hij zei: Wie bent U, Heer? En hij zei: Ik ben Jezus, die jij vervolgt. ⁶ Maar sta op en ga de stad binnen en er zal tot je gesproken worden wat je moet doen^g. ⁷ De mannen nu die met hem reisden, stonden sprakeloos, daar zij wel de stem^s hoorden, maar niemand zagen. ⁸ Saulus nu stond op van de grond; en hoewel zijn ogen open waren, zag hij niets. En zij leidden hem bij de hand^h en brachten hem in Damaskus. ⁹ En hij kon drie dagen niet zien en hij at en hij dronk niet.

¹⁰ Nu was er een discipel in Damaskus, genaamd Ananias; en de Heer zei tot hem in een gezicht: Ananias! En hij zei: Zie, [hier] ben ik, Heer. ¹¹ En de Heer zei tot hem: Sta op en ga naar de straat, de Rechte geheven, en zoek in [het] huis van Judas naar iemand van Tarsusⁱ, genaamd Saulus; want zie, hij bidt. ¹² En hij heeft <in een gezicht> gezien dat een man, genaamd Ananias, binnenkwam en hem <de> handen oplegde,

9:1 ^d Heer 8:3;
9:13; 22:4; 26:9-11.

9:2 ^e brengen 9:14.

9:3 ^f hemel Gl 1:17.

9:6 ^g doen
1 Ko 15:8.

9:8 ^h hand 13:11.

9:11 ⁱ Tarsus 21:39.

^s 9:7 Of 'het geluid'.

opdat hij weer kon zien. ¹³ Ananias echter antwoordde: Heer, ik heb van velen over deze man gehoord, hoeveel kwaad hij uw heiligen in Jeruzalem heeft aangedaan^j; ¹⁴ en hier heeft hij volmacht van de overpriesters om allen die uw naam aanroepen^k te boeien^l. ¹⁵ De Heer zei echter tot hem: Ga, want deze is Mij een uitverkoren vat om mijn naam te dragen zowel voor volken^m als koningenⁿ en zonen van Israël^o; ¹⁶ want Ik zal hem tonen hoeveel hij moet lijden voor mijn naam^p.

¹⁷ Ananias nu ging en kwam het huis binnen; en hij legde hem de handen op en zei: Saul, broeder, de Heer heeft mij gezonden, Jezus, die u verschenen is op de weg waarlangs u kwam, opdat u weer kunt zien en met [de] Heilige Geest vervuld wordt. ¹⁸ En terstond vielen hem als het ware schubben van de ogen en hij kon weer zien; en hij stond op en werd gedoopt. ¹⁹ En toen hij voedsel had genomen, werd hij versterkt.

Saulus' prediking en ontsnapping

Hij nu was enige dagen bij de discipelen in Damaskus.

²⁰ En terstond predikte hij in de synagogen Jezus, dat Deze de Zoon van God is. ²¹ En allen die het hoorden, raakten buiten zichzelf en zeiden: Is deze niet degene die in Jeruzalem hen verdelgde die deze naam aanroepen, en die daarom hier gekomen is om hen geboeid naar de overpriesters te brengen^q? ²² Saulus echter werd steeds krachtiger en bracht <de> Joden die in Damaskus woonden in verwarring door te bewijzen dat Deze de Christus is^r. ²³ Toen er nu vele dagen verlopen waren, beraadslaagden de Joden samen om hem te doden^s. ²⁴ Hun aanslag werd Saulus echter bekend^t. En ook bewaakten zij dag en nacht de poorten om hem

9:13 ^j aangedaan
8:3; 9:1.

9:14 ^k aanroepen
9:21; 22:16;
1 Ko 1:2; 2 Tm 2:22.

9:14 ^l boeien
9:1,2,21; 26:10.

9:15 ^m volken 13:47;
22:15,21; 26:17;
Rm 1:5; 11:13;
Gl 1:16; 2:7-9;
Ef 3:8; 2 Tm 1:11.

9:15 ⁿ koningen
26:1; 27:24;
2 Tm 4:16,17.

9:15 ^o Israël 21:40;
Rm 1:16.

9:16 ^p naam 5:41;
15:26; 21:13;
2 Ko 11:23-28.

9:21 ^q brengen 8:1;
9:1,14; 26:10.

9:22 ^r is 17:3;
18:5,28.

9:23 ^s doden 23:12.

9:24 ^t bekend 23:16.

te kunnen doden. ²⁵ Zijn discipelen echter namen hem 's nachts mee en lieten hem door de muur in een mand naar beneden zakken^u.

Saulus in Jeruzalem

²⁶ Toen hij nu in Jeruzalem aankwam^v, probeerde hij zich bij de discipelen te voegen; en zij waren allen bang voor hem, daar zij niet geloofden dat hij een discipel was. ²⁷ Barnabas echter nam hem mee en bracht hem bij de apostelen en vertelde hun, hoe hij onderweg de Heer had gezien^w, en dat Deze tot hem had gesproken^x en hoe hij in Damaskus vrijmoedig had gesproken in de naam van Jezus^y. ²⁸ En hij ging met hen in en uit in Jeruzalem, ²⁹ terwijl hij vrijmoedig sprak in de naam van de Heer. En hij sprak en redetwistte met de Griekssprekenden, maar dezen trachtten hem te doden. ³⁰ Toen de broeders dit echter vernamen, brachten zij hem af naar Caesaréa en zonden hem weg naar Tarsus^z.

³¹ De gemeente dan door heel Judéa, Galiléa en Samaria had vrede, terwijl zij werd opgebouwd en wandelde in de vrees van de Heer, en zij vermeerderde door de vertroosting van de Heilige Geest.

Genezing van Aenéas

³² Het gebeurde nu, toen Petrus overal rondreisde, dat hij ook bij de heiligen kwam die in Lydda woonden.

³³ En hij vond daar een man, genaamd Aenéas, die sinds acht jaar op bed lag en die verlamd was. ³⁴ En Petrus zei tot hem: Aenéas, Jezus Christus maakt u gezond; sta op en maak zelf uw bed op. En hij stond

9:25 ^u zakken
2 Ko 11:33.

9:26 ^v aankwam
Gl 1:18.

9:27 ^w gezien
1 Ko 9:1; 15:8.

9:27 ^x gesproken
9:4; 22:7; 26:14.

9:27 ^y Jezus 9:20.

9:30 ^z Tarsus 11:25.

onmiddellijk op. ³⁵ En allen die te Lydda en Saron woonden, zagen hem en zij bekeerden zich tot de Heer.

Opwekking van Dorkas

³⁶ Nu was er te Joppe een discipelin, genaamd Tabitha, wat vertaald wil zeggen: Dorkas^T. Deze was overvloedig in goede werken en weldaden die zij deed. ³⁷ Het gebeurde nu in die dagen, dat zij ziek werd en stierf; en nadat zij haar hadden gewassen, legden zij haar in een bovenzaal. ³⁸ Daar nu Lydda dicht bij Joppe lag, zonden de discipelen, toen zij hoorden dat Petrus daar was, twee mannen tot hem om hem aan te sporen: Kom zonder dralen naar ons toe. ³⁹ En Petrus stond op en ging met hen mee^a; en toen hij was aangekomen, brachten zij hem naar de bovenzaal. En al de weduwen stonden wenend bij hem en toonden de onderklederen en mantels die Dorkas had gemaakt toen zij bij hen was. ⁴⁰ Petrus echter dreef allen naar buiten, knielde neer en bad. En hij keerde zich om naar het lichaam en zei: Tabitha, sta op^b! En zij opende haar ogen, zag Petrus en ging overeind zitten. ⁴¹ En hij gaf haar [de] hand en richtte haar op; en na de heiligen en de weduwen geroepen te hebben stelde hij haar levend voor hen. ⁴² En dit werd bekend door heel Joppe en velen kwamen tot geloof in de Heer. ⁴³ Het gebeurde nu, dat hij vele dagen in Joppe bleef bij een zekere Simon, een leerlooier^c.

9:39 ^a mee 10:23.

9:40 ^b op
Mk 5:40,41.

9:43 ^c leerlooier
10:6,32.

^T 9:36 Of 'gazel'.

Handelingen 10

Petrus en Cornelius

^{1 d} Een man in Caesaréa nu, genaamd Cornelius, – een hoofdman^U van [de] legerafdeling, de Italische gehe-
ten, ^{2 vroom}^V en [een man] die God vreesde met zijn
hele huis, vele aalmoezen gaf aan het volk en voortdu-
rend tot God bad, – ³ zag in een gezicht duidelijk om-
streeks [het] negende uur van de dag^e een engel van
God bij zich binnenkomen, die tot hem zei: Cornelius!

⁴ En hij staarde hem aan en werd erg bang en zei: Wat
is er, heer? En hij zei tot hem: Uw gebeden en uw aal-
moezen zijn ter gedachtenis opgestegen voor God.

⁵ En nu, zend mannen naar Joppe en nodig een zekere
Simon uit, die bijgenaamd is Petrus^f. ⁶ Deze is gehuis-
vest bij een zekere Simon, een leerlooier^g, die een huis
heeft aan zee. ⁷ Toen nu de engel die tot hem sprak,
was weggegaan, riep hij twee van zijn huisknechten en
een godvrezende soldaat uit hen die voortdurend bij
hem waren; ⁸ en nadat hij hun alles had verhaald, zond
hij hen naar Joppe.

⁹ De volgende dag nu, terwijl dezen onderweg waren
en de stad naderden, klom Petrus omstreeks [het] zes-
de uur op het dak om te bidden. ¹⁰ En hij werd honge-
rig en wenste te eten. En terwijl zij het gereedmaakten,
raakte hij in geestvervoering^h. ¹¹ En hij zag de hemel
geopend en een voorwerp neerdalen als een groot la-
ken, dat aan [de] vier hoeken op de aarde werd neerge-
laten; ¹² daarin waren alle viervoetige en kruipende

10:1 ^d Een man in
Caesaréa
10:30-33.

10:3 ^e dag 3:1.

10:5 ^f Petrus 10:18;
11:13; Mt 10:2;
Mk 3:16; Lk 6:14;
Jh 1:43.

10:6 ^g leerlooier
9:43; 10:32.

10:10 ^h geestvervoe-
ring 11:5-12.

^U **10:1** Lett. ‘hoofdman over honderd’, d.i. een Romeinse
centurio (vgl. Mk 15:39,44v.).

^V **10:2** Elders vertaald met ‘godvrezend’.

dieren van de aarde en vogels van de hemel. ¹³ En er klonk een stem tot hem: Sta op, Petrus, slacht en eet! ¹⁴ Petrus echter zei: In geen geval, Heer, want nooit heb ik iets onheiligs of onreins gegetenⁱ. ¹⁵ En weer [klonk] een stem tot hem, voor [de] tweede keer: Wat God gereinigt heeft^j, moet jij niet als onheilig blijven beschouwen. ¹⁶ En dit gebeurde tot driemaal, en terstond werd het voorwerp opgenomen in de hemel. ¹⁷ Toen nu Petrus bij zichzelf in verlegenheid was wat het gezicht dat hij had gezien, toch zou kunnen betekenen, zie, daar kwamen de mannen die door Cornelius waren gezonden en naar het huis van Simon hadden gevraagd, aan de poort staan. ¹⁸ En na geroepen te hebben vroegen zij of Simon, die bijgenaamd is Petrus^k, daar gehuisvest was. ¹⁹ Terwijl Petrus nu over het gezicht nadacht, zei de Geest <tot hem>^l: Zie, <drie>^w mannen zoeken u; ²⁰ maar sta op, ga naar beneden en reis met hen mee zonder te twijfelen, want Ik heb hen gezonden. ²¹ En Petrus ging naar beneden naar de mannen en zei: Zie, ik ben het die u zoekt; wat is de reden waarom u hier bent? ²² En zij zeiden: Cornelius, een hoofdman, een rechtvaardig man, die God vreest, die een [goed] getuigenis heeft van het hele volk der Joden, heeft een goddelijke aanwijzing door een heilige engel ontvangen dat hij u moest uitnodigen in zijn huis en van u woorden horen^m. ²³ Toen hij hen dan had binnengeroepen, huisvestte hij hen. De volgende dag nu stond hij op en ging met hen weg, en sommigen van de broeders van Joppe gingen

10:14ⁱ gegeten
Lv 11:1-47;
Dt 14:3-21; Ez 4:14.

10:15^j heeft
Mt 15:11;
Mk 7:15,19;
Rm 14:14; 1 Tm 4:4.

10:18^k Petrus 10:5.

10:19^l hem 11:12;
13:2.

10:22^m horen
10:1,2,5.

^w 10:19 S.l. 'twee'.

met hem meeⁿ. ²⁴ En de volgende dag kwam hij in Caesaréa. Cornelius nu verwachtte hen, terwijl hij zijn bloedverwanten en vertrouwde vrienden had bijeengeroepen.

²⁵ Toen het nu gebeurde dat Petrus binnenkwam ging Cornelius hem tegemoet, viel aan zijn voeten en huldigde hem. ²⁶ Petrus echter richtte hem op en zei: Sta op, ik ben zelf ook een mens^o. ²⁷ En terwijl hij met hem sprak, ging hij naar binnen en vond er velen samengekomen. ²⁸ En hij zei tot hen: U weet, hoe het een Jood ongeoorloofd is zich bij een vreemdeling te voegen of naar hem toe te gaan; maar mij heeft God getoond geen enkel mens onheilig of onrein te noemen^p. ²⁹ Daarom ben ik ook zonder tegenspreken gekomen, toen ik werd uitgenodigd. Ik vraag dan, om welke reden u mij hebt uitgenodigd. ³⁰ ^qEn Cornelius zei: Vier dagen geleden was ik^r tot dit uur toe <aan het vasten en> op het negende [uur] aan het bidden in mijn huis. ³¹ En zie, een man stond vóór mij in een prachtig kleed^s, en hij zei: Cornelius, uw gebed is verhoord en uw aalmoezen zijn voor God in gedachtenis gekomen. ³² Zend dan [een boodschap] naar Joppe en roep Simon bij u, die bijgenaamd is Petrus^t; deze is gehuisvest in [het] huis van Simon, een leerlooier, aan zee^u; <die zal bij u komen en tot u spreken>. ³³ Ik heb dan onmiddellijk [een boodschap] naar u gezonden en u hebt er goed aan gedaan bij ons te komen. Wij zijn dan nu allen aanwezig voor God om alles te horen wat u door de Heer^x is bevolen.

10:23 ⁿ mee 10:45;
11:12.

10:26 ^o mens 14:13-
15; Jh 5:41;
1 Th 2:6; Op 19:10.

10:28 ^p noemen
10:15; 11:9.

10:30 ^q En Cornelius
zei 10:1-8.

10:30 ^r ik 3:1.

10:31 ^s kleed 1:10;
Lk 24:4.

10:32 ^t Petrus 10:5.

10:32 ^u zee 9:43;
10:6.

^x 10:33 A.l. 'door God'.

Petrus' rede en de gevolgen

³⁴ Petrus nu opende zijn mond en zei: In waarheid merk ik dat er bij God geen aanzien des persoons is^v,
³⁵ maar dat in ieder volk degene die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is^w. ³⁶ Het woord dat Hij aan de zonen van Israël heeft gezonden^x, toen Hij vrede verkondigde^y door Jezus Christus – Deze is aller Heer –: ³⁷ u weet wat er is gebeurd door heel Judéa, te beginnen van Galiléa, na de doop die Johannes heeft gepredikt^y, ³⁸ [met] Jezus van Nazareth, hoe God Hem heeft gezalfd met [de] Heilige Geest^z en met kracht. Hij is [het land] doorgestaan, terwijl Hij goeddeed en allen gezond maakte die door de duivel waren overweldigd, want God was met Hem^a. ³⁹ En wij zijn getuigen van alles wat Hij heeft gedaan, zowel in het land van de Joden als <in> Jeruzalem. Hem hebben zij ook gedood door Hem te hangen aan een hout^b.
⁴⁰ Deze heeft God op de derde dag opgewekt^c, en gegeven dat Hij openbaar werd, ⁴¹ niet aan het hele volk, maar aan getuigen die door God tevoren verkozen waren^d, aan ons die met Hem hebben gegeten en gedronken, nadat Hij uit [de] doden was opgestaan^e. ⁴² En Hij heeft ons bevolen aan het volk te prediken en te betuigen dat Deze het is die door God is aangesteld als Rechter van levenden en doden^f. ⁴³ Van Hem getuigen alle profeten dat ieder die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door zijn naam^g.

10:34 ^v is Dt 10:17;
2 Kr 19:7; Rm 2:11;
Gl 2:6; Ef 6:9;
Ko 3:25; 1 Pt 1:17.

10:35 ^w is Jh 9:31.

10:36 ^x gezonden
Ps 107:20; 147:18;
Ef 2:17.

10:37 ^y gepredikt
Mt 4:12,17;
Mk 1:14.

10:38 ^z Heilige
Geest Js 61:1;
Lk 4:18.

10:38 ^a Hem
Jh 3:2.

10:39 ^b hout
2:23,36; 3:15; 4:10;
5:30; Dt 21:22.

10:40 ^c opgewekt
2:24,32; 3:15; 4:10;
5:30; 13:30; 17:31.

10:41 ^d waren
Jh 14:17.

10:41 ^e opgestaan
1:4; Lk 24:30,42;
Jh 21:12,13.

10:42 ^f doden 17:31;
Rm 14:9; 2 Tm 4:1;
1 Pt 4:5.

10:43 ^g naam
Js 33:24; 53:5,6,11;
Jr 31:34; Dn 9:24.

^v 10:36 Zie Lk 1:19 nt.

⁴⁴ Terwijl Petrus deze woorden^z nog sprak, viel de Heilige Geest op allen die het woord hoorden^h. ⁴⁵ En de gelovigen uit [de] besnijdenis, allen die met Petrus waren meegekomen, waren buiten zichzelf dat ook op de volken de gave van de Heilige Geest werd uitgestort; ⁴⁶ want zij hoorden hen spreken in talen en God grootmakenⁱ. Toen antwoordde Petrus: ⁴⁷ Kan iemand soms het water weren, dat dezen niet zouden worden gedoopt^j, die de Heilige Geest hebben ontvangen evenals ook wij? ⁴⁸ En hij beval hen te dopen in de naam van Jezus Christus^k. Toen vroegen zij hem enige dagen te blijven^l.

10:44 ^h hoorden
11:15; 15:8.

10:46 ⁱ grootmaken
2:4,11; 19:6.

10:47 ^j gedoopt
8:36.

10:48 ^k Jezus Christus
19:5.

10:48 ^l blijven
Jh 4:40.

^z 10:44 Of 'uitspraken'; een ander woord dan 'woord' in dit vers; zie de Woordenlijst.

Handelingen 11

Petrus' verslag aan de gemeente in Jeruzalem

¹ De apostelen nu en de broeders die in Judéa waren, hoorden dat ook de volken het woord van God hadden aangenomen.² Toen nu Petrus was opgegaan naar Jeruzalem, twistten die uit [de] besnijdenis met hem³ en zeiden: U bent binnengegaan bij onbesneden mannen en hebt met hen gegeten^m.⁴ Petrus echter begon en legde het hun ordelijk uit door te zeggen: ⁵ ⁿIk was in [de] stad Joppe in gebed en zag in geestvervoering een gezicht: een voorwerp als een groot laken, dat neerdaalde, aan [de] vier hoeken neergelaten uit de hemel, en het kwam tot bij mij; ⁶ en terwijl ik er aandachtig naar keek, bemerkte en zag ik de viervoetige dieren van de aarde, de wilde en de kruipende dieren en de vogels van de hemel. ⁷ En ik hoorde ook een stem, die tot mij zei: Sta op, Petrus, slacht en eet! ⁸ Ik echter zei: In geen geval, Heer, want iets onheiligs of onreins is nooit in mijn mond gekomen. ⁹ En een stem antwoordde voor [de] tweede keer uit de hemel: Wat God gereinigt heeft, zul jij niet voor onheilig houden. ¹⁰ En dit gebeurde tot driemaal, en alles werd weer opgetrokken in de hemel. ¹¹ En zie, onmiddellijk kwamen er bij het huis waar wij waren^A, drie mannen staan, die uit Caesaréa naar mij toe waren gezonden. ¹² En de Geest zei mij met hen mee te gaan zonder te twifelen. Met mij nu gingen ook deze zes broeders^o, en wij zijn het huis van die man binnengegaan. ¹³ En hij berichtte ons, hoe hij in zijn huis <de> engel had gezien, die daar stond

11:3 ^m gegeten
10:28; Gl 2:12.

11:5 ⁿ Ik was in de
stad Joppe 10:9-20.

11:12 ^o broeders
10:23,45.

^A 11:11 V.l. 'ik was'.

en zei^p: Zend naar Joppe en nodig Simon uit, die bijgenaamd is Petrus, ¹⁴ die woorden tot u zal spreken waardoor u zult behouden worden, u en uw hele huis^q. ¹⁵ Toen ik nu begon te spreken, viel de Heilige Geest op hen, evenals ook op ons in [het] begin^r. ¹⁶ En ik herinnerde mij het woord van de Heer, hoe Hij zei: Johannes doopte wel met water, maar u zult met^B [de] Heilige Geest worden gedoopt^s. ¹⁷ Als dan God dezelfde gave aan hen heeft gegeven als ook aan ons, toen wij tot geloof in de Heer Jezus Christus kwamen, wie was ik dat ik God kon weren? ¹⁸ Toen zij nu dit hoorden, hielden zij zich stil, en zij verheerlijkten God en zeiden: Dus ook aan de volken heeft God de bekering tot [het] leven gegeven^t.

De gemeente in Antiochië

¹⁹ Zij dan die verstrooid waren door de verdrukking die wegens Stéfanus had plaatsgevonden, gingen [het land] door tot Fenicië, Cyprus en Antiochië toe, terwijl zij tot niemand het woord spraken dan alleen tot Joden^u. ²⁰ Er waren echter onder hen enige Cyprische en Cyreneïsche mannen, die in Antiochië kwamen en ook tot de Griekssprekenden^C spraken en hun de Heer Jezus verkondigden^D. ²¹ En [de] hand van [de] Heer was met hen, en een groot aantal geloofde en bekeerde zich tot de Heer^v. ²² Het woord over hen nu kwam de gemeente die in Jeruzalem was, ter ore; en zij zonden

11:13 ^p *zei* 10:3-5,22, 30-32.

11:14 ^q *huis* 16:31.

11:15 ^r *begin* 2:4; 10:44.

11:16 ^s *gedoopt* 1:5.

11:18 ^t *gegeven* 13:48; 14:27.

11:19 ^u *Joden* 8:1-4.

11:21 ^v *Heer* 2:41,47; 4:4; 5:14; 6:7; 11:24; 16:5; 21:20.

^B 11:16 Lett. 'in'.

^C 11:20 S.l. 'Grieken'.

^D 11:20 Zie Lk 1:19 nt.

Barnabas uit <om [het land] door te gaan> tot Antiochië toe. ²³ Toen hij daar aankwam en de genade van God zag, verblijdde hij zich en vermaande allen met het voornemen van hun hart bij de Heer te blijven^w.

²⁴ Want hij was een goed man en vol van [de] Heilige Geest en van geloof^x; en een aanzienlijke menigte werd de Heer toegevoegd^y. ²⁵ Hij nu ging naar Tarsus om Saulus te zoeken^z; en toen hij hem had gevonden, bracht hij hem naar Antiochië. ²⁶ En het gebeurde dat zij een heel jaar in de gemeente bijeenkwamen en een aanzienlijke menigte leerden en dat de discipelen het eerst in Antiochië christenen werden genoemd.

²⁷ In die dagen nu kwamen er uit Jeruzalem profeten in Antiochië^a. ²⁸ En een uit hen, genaamd Agabus^b, stond op en gaf door de Geest te kennen, dat er een grote hongersnood zou komen over het hele aardrijk. Die is ook gekomen onder Claudius. ²⁹ Naardat nu ieder van de discipelen draagkrachtig was, besloten zij dat elk van hen [iets] zou zenden ten dienste van de broeders die in Judéa woonden; ³⁰ wat zij ook deden door het te zenden aan de oudsten, door [de] hand van Barnabas en Saulus^c.

11:23 ^w *blijven*
13:43; 14:22.

11:24 ^x *geloof* 6:3,5;
7:55; Lk 4:1.

11:24 ^y *toegevoegd*
11:21.

11:25 ^z *zoeken* 9:30.

11:27 ^a *Antiochië*
13:1; 15:32; 21:9.

11:28 ^b *Agabus*
21:10.

11:30 ^c *Saulus*
12:25.

Handelingen 12

Jakobus gedood, Petrus bevrijd

¹ Omstreeks die tijd nu sloeg koning Herodes de handen aan sommigen van de gemeente om hun kwaad te doen; ² en hij doodde Jakobus, de broer van Johannes, met [het] zwaard. ³ Toen hij nu zag dat het de Joden welgevallig was, ging hij verder door ook Petrus gevangen te nemen (het waren nu <de> dagen van de ongezuurde broden), ⁴ die hij ook, na hem te hebben gegrepen, in [de] gevangenis^d zette en overleverde aan vier viertallen soldaten om hem te bewaken, daar hij hem na het pascha voor het volk wilde brengen. ⁵ Petrus werd dus in de gevangenis bewaakt, maar door de gemeente werd vurig een gebed tot God voor hem gedaan^e. ⁶ Toen nu Herodes hem zou laten voorkomen, sliep Petrus in die nacht tussen twee soldaten, geboeid met twee ketenen; en wachters voor de deur bewaakten de gevangenis^f. ⁷ En zie, een engel van [de] Heer kwam bij hem staan en een licht scheen in de cel; en door de zijde van Petrus aan te stoten wekte hij hem en zei: Sta vlug op. En zijn ketenen vielen van zijn handen. ⁸ De engel nu zei tot hem: Omgord u en bind uw sandalen aan. En hij deed aldus. En hij zei tot hem: Werp uw mantel om en volg mij. ⁹ En hij ging naar buiten en volgde. En hij wist niet, dat wat door de engel plaatsvond, waar was, maar hij meende een gezicht te zien. ¹⁰ Toen zij nu door [de] eerste en [de] tweede wacht waren gegaan, kwamen zij bij de ijzeren poort die naar de stad leidt, die vanzelf voor hen opening. En zij gingen naar buiten en gingen één straat voort, en terstond scheidde de engel van hem^g. ¹¹ En Petrus, tot zichzelf gekomen, zei: Nu weet ik waarlijk,

12:4^d gevangenis
4:3.

12:5e gedaan
2 Ko 1:10,11;
Fp 1:19.

12:6^f gevangenis
5:23.

12:10^g hem 5:19.

dat <de> Heer zijn engel heeft uitgezonden en mij heeft verlost uit [de] hand van Herodes en uit al de verwachting van het volk der Joden. ¹² En toen hij dit had overlegd, ging hij naar het huis van Maria, de moeder van Johannes, die bijgenaamd was Markus^h, waar velen waren samenvergaderd en in gebed waren. ¹³ Toen hij nu aan de deur van de voorpoort klopte, kwam een dienstmeisje, genaamd Rhodé, er naar toe om te horen, ¹⁴ en toen zij de stem van Petrus herkende, deed zij vanwege haar blijdschap de voorpoort niet open, maar liep vlug naar binnen en berichtte dat Petrus voor de voorpoort stond. ¹⁵ Zij zeiden echter tot haar: Je spreekt wartaalⁱ. Zij nu verzekerde dat het zo was. Zij echter zeiden: Het is zijn engel^j. ¹⁶ Petrus nu bleef kloppen; en toen zij hadden opengedaan, zagen zij hem en raakten buiten zichzelf. ¹⁷ Hij echter wenkte hun met de hand dat zij moesten zwijgen^k en vertelde <hun> hoe de Heer hem uit de gevangenis had geleid; en hij zei: Bericht dit aan Jakobus en de broeders. En hij ging naar buiten en reisde naar een andere plaats.

Herodes' dood

¹⁸ Toen het nu dag was geworden, was er een niet geringe verwarring onder de soldaten, wat er toch met Petrus was gebeurd^l. ¹⁹ En toen Herodes naar hem had gezocht en hem niet vond, nam hij de wachters in verhoor en beval hen weg te leiden^E. En hij vertrok van Judéa naar Caesaréa en verbleef [daar]. ²⁰ Hij nu was hevig vertoornd op [de] Tyriërs en Sidoniërs; zij

12:12 ^h Markus
12:25; 13:5,13;
15:37,39.

12:15 ⁱ wartaal
26:24.

12:16 ^j engel
Mt 18:10.

12:17 ^k zwijgen
13:16; 19:33; 21:40.

12:18 ^l gebeurd
5:22-24.

^E 12:19 D.i. om gedood te worden.

kwamen echter eendrachtig naar hem toe en nadat zij Blastus, de kamerheer van de koning, hadden overreed, vroegen zij om vrede, omdat hun land door dat van de koning werd gevoed^m. ²¹ Op een vastgestelde dag nu hield Herodes, na een koninklijk gewaad te hebben aangedaan <en> gezeten op de rechterstoel, een toespraak tot hen. ²² En het volk riep hem toe: Een stem van God en niet van een mensⁿ! ²³ En onmiddellijk sloeg een engel van [de] Heer hem, omdat hij God niet de heerlijkheid gaf^o; en hij werd door wormen gegeten en hij stierf.

Barnabas en Saulus afgezonderd

²⁴ Het woord van God nu nam toe en vermeerderde zich^p. ²⁵ En Barnabas en Saulus keerden terug^q nadat zij in Jeruzalem hun^F dienst hadden volbracht, en namen ook Johannes met zich mee, die bijgenaamd was Markus^r.

12:20 ^m gevoed
1 Kn 5:11; Ez 27:17.

12:22 ⁿ mens
Ez 28:2.

12:23 ^o gaf
Dn 5:20.

12:24 ^p zich 6:7;
19:20.

12:25 ^q terug
11:29,30.

12:25 ^r Markus
12:12; 15:37.

^F 12:25 A.l. 'keerden uit Jeruzalem terug, nadat zij hun'.

Handelingen 13

¹ Er waren nu in Antiochië, in de gemeente die [daar] was, profeten^s en leraars: Barnabas, Simeon, Niger geheten, Lucius van Cyréne, Manahen, de jeugdvriend^G van Herodes de viervorst, en Saulus.² Terwijl zij nu de Heer dienden en vastten, zei de Heilige Geest: Zondert Mij nu Barnabas en Saulus af voor het werk waartoe Ik hen heb geroepen^t.³ Toen vastten en baden zij, legden hun de handen op en lieten hen gaan^u.

Eerste zendingsreis; op Cyprus

⁴ Zij dan, uitgezonden door de Heilige Geest, kwamen in Seleucië en voeren vandaar af naar Cyprus^v.⁵ En toen zij in Sálamis kwamen, verkondigden zij het woord van God in de synagogen van de Joden; zij nu hadden ook Johannes als dienaar^w.⁶ Toen zij nu het hele eiland waren doorgegaan tot Pafos toe, vonden zij een man, een tovenaars, een valse profeet, een Jood wiens naam Barjesus was;⁷ hij was bij de proconsul^H Sergius Paulus, een verstandig man. Deze riep Barnabas en Saulus bij zich en verlangde het woord van God te horen.⁸ Elymas de tovenaars echter (want zo wordt zijn naam vertaald) weerstond hen en trachtte de proconsul van het geloof afkerig te maken.⁹ Saulus echter, ofwel Paulus, vervuld met [de] Heilige Geest, zag hem strak aan en zei:¹⁰ O jij, vol van alle bedrog en alle schurkerij, zoon van [de] duivel, vijand van

13:1 ^s profeten
11:27; 15:32;
21:9,10.

13:2 ^t geroepen
9:15; Gl 1:15,16.

13:3 ^u gaan 6:6;
14:23.

13:4 ^v Cyprus 4:36;
15:39.

13:5 ^w dienaar
12:12,25; 13:13;
15:37,39.

^G 13:1 Of 'zoogbroeder' (die met hem opgegroeid, opgevoed was).

^H 13:7 D.i. een stadhouder in een Romeinse provincie.

alle gerechtigheid, zul je niet ophouden de rechte wegen van <de> Heer te verdraaien^x? ¹¹ En nu, zie, [de] hand van [de] Heer is op je, en je zult blind zijn en voor een tijd de zon niet zien. En onmiddellijk viel donkerheid en duisternis op hem, en hij ging rond en zocht [mensen] die hem bij de hand konden leiden^y.

¹² Toen kwam de proconsul, daar hij zag wat er was gebeurd, tot geloof, versted over de leer van de Heer.

In Antiochië (Pisidië)

¹³ Het gezelschap van Paulus nu voer af van Pafos en kwam in Perge in Pamfylië; Johannes echter scheidde zich van hen af en keerde terug naar Jeruzalem^z. ¹⁴ Zij nu gingen van Perge verder en kwamen in het Pisidische Antiochië aan; en zij gingen in de synagoge op de sabbatdag en namen plaats. ¹⁵ En na het lezen van de wet en de profeten^a zonden de oversten van de synagoge [een boodschap] tot hen en zeiden: Mannen broeders, als u een woord van bemoediging voor het volk hebt, zegt het. ¹⁶ En Paulus stond op, wenkte met de hand^b en zei: Mannen van Israël, en u die God vreest^c, hoort: ¹⁷ De God van dit volk Israël verkoos onze vaders en verhoogde het volk tijdens hun vreemdelingschap in Egypteland en leidde hen met een hoge arm daaruit^d. ¹⁸ En gedurende ongeveer veertig jaar verzorgde¹ Hij hen in de woestijn^e; ¹⁹ en na zeven volken te hebben uitgeroeid in [het] land Kanaän^f, gaf Hij hun land <hun> ten erfdeel^g, ²⁰ [dit is totaal]

13:10^x verdraaien
Sp 10:9; Hs 14:10.

13:11^y leiden 9:8;
22:11.

13:13^z Jeruzalem
13:5.

13:15^a profeten
13:27; 15:21.

13:16^b hand 12:17;
19:33; 21:40.

13:16^c vreest 13:26.

13:17^d daaruit
Ex 5:24; 6:5; 12:51.

13:18^e woestijn
*Ex 16:35;
Nm 14:34; Dt 1:31.*

13:19^f Kanaän
Dt 7:1.

13:19^g erfdeel
Jz 14:1.

¹ 13:18A.v. ‘verpleegde’, d.i. lett. als een voedster weg (vgl. 1 Th 2:7); v.l. ‘verdroeg’.

ongeveer vierhonderdvijftig jaar. En daarna gaf Hij^J richters^h, tot op Samuël, <de> profeetⁱ.²¹ En van toen af vroegen zij om een koning^j; en God gaf hun Saul, zoon van Kis, een man uit [de] stam van Benjamin, veertig jaar lang^k.²² En na hem te hebben afgezet^l verwekte Hij hun David tot koning^m, van wie Hij ook aldus getuigenis gaf: ‘Ik heb David gevonden, de [zoon] van Isaï, een man naar mijn hart, die mijn hele wil zal doen’ⁿ.²³ Van diens nageslacht heeft God naar [de] belofte aan Israëel een Heiland gebracht^o, Jezus,²⁴ nadat Johannes tevoren, vóór zijn optreden, [de] doop van bekering had gepredikt^p aan het hele volk Israëel.²⁵ Toen nu Johannes zijn loop voleindigde, zei hij: ‘Wat denkt u dat ik ben? Ik ben het niet^{Kq}; maar zie, na mij komt Hij Wie ik niet waard ben de sandaal van zijn voeten los te maken’^r.²⁶ Mannen broeders, zonen van Abrahams geslacht, en die onder u God vrezen^s, tot ons is het woord van deze behoudenis gezonden.²⁷ Want zij die in Jeruzalem wonen en hun oversten hebben Hem niet gekend, en de stemmen van de profeten, die op elke sabbat gelezen worden, hebben zij door [Hem] te veroordelen vervuld^t;²⁸ en hoewel zij geen enkele doodsschuld vonden^u, vroegen zij Pilatus dat Hij zou worden gedood^v.²⁹ Toen zij nu alles hadden volbracht wat over Hem geschreven stond, namen

13:20^h richters
Ri 2:16.

13:20ⁱ profeet
1 Sm 3:20.

13:21^j koning
1 Sm 8:5,19.

13:21^k lang
1 Sm 10:20,21,24;
11:15.

13:22^l afgezet
1 Sm 13:14

13:22^m koning
1 Sm 16:12,13.

13:22ⁿ doen
1 Sm 13:14; Ps 89:21

13:23° gebracht
2 Sm 7:12; Js 11:1.

13:24^p gepredikt
Mt 3:1,2,5; Mk 1:4,5;
Lk 3:3.

13:25^q niet Jh 1:20.

13:25^r maken
Mt 3:11; Mk 1:7;
Lk 3:16; Jh 1:27.

13:26^s vrezen 13:16.

13:27^t vervuld
3:17,18; 13:15.

13:28^u vonden
Mt 26:60;
Mk 14:55,56,59;
15:14;
Lk 23:4,14,15,22;
Jh 18:38; 19:4,6.

13:28^v gedood
Mt 27:22,23;
Mk 15:13,14;
Lk 23:21,23;
Jh 19:6,7,15.

^J 13:20 A.l. ‘En daarna, ongeveer ... jaar lang, gaf Hij’.

^K 13:25 Of ‘Wat u denkt dat ik ben, ben ik niet’.

zij Hem van het hout af en legden Hem in een graf^w.

³⁰ God echter heeft Hem uit [de] doden opgewekt^x,

³¹ en vele dagen lang is Hij verschenen aan hen die met Hem waren opgegaan van Galiléa naar Jeruzalem^y, die <nu> zijn getuigen zijn^z bij het volk. ³² En wij verkondigen^L u de belofte, tot de vaderen gekomen, dat God deze heeft vervuld aan ons, hun kinderen, door Jezus te verwekken^{Ma}, ³³ zoals ook in de tweede Psalm^N geschreven staat: ‘U bent mijn Zoon, heden heb ik U verwekt’^b. ³⁴ En dat Hij Hem uit [de] doden heeft opgewekt om niet meer tot ontbinding terug te keren, heeft Hij zo gezegd: ‘Ik zal u de betrouwbare weldadigheden^O van David geven’^c.

³⁵ Daarom zegt Hij ook in een andere [Psalm]: ‘U zult uw Heilige^O geen ontbinding te zien geven’^d. ³⁶ Want nadat David in zijn eigen geslacht de^P raad van God had gediend, is hij wel ontslapen en bij zijn vaderen bijgezet^e en heeft ontbinding gezien, ³⁷ maar Hij die God heeft opgewekt, heeft geen ontbinding gezien.

^L **13:32** Zie Lk 1:19 nt.

^M **13:32** A.v. ‘doen opstaan’.

^N **13:33** S.l. ‘in de Psalmen’ of ‘eerste Psalm’ (Ps 1 en 2 werden soms als één gerekend).

^O **13:34,35** ‘Weldadigheden’ en ‘Heilige’ zijn in het Gr. hetzelfde woord (in meerv. en enk.); het is niet het gewone woord voor ‘heilig’, maar heeft (op de mens toegepast) de zin van ‘rein, vroom’ en (op God toegepast) ‘barmhartig, genadig’. Dezelfde tweeledige zin heeft het Hebr. woord dat in Ps 89:2 met ‘goedertierenheden’ of ‘gunstbewijzen’ en in Ps 89:20 met ‘heilige’ of ‘gunstgenoot’ is vertaald.

^P **13:36** Of ‘hij zijn eigen geslacht door de’.

13:29 ^w graf

Mt 27:59,60;

Mk 15:46; Lk 23:53;

Jh 19:38,41,42.

13:30 ^x opgewekt

2:24,32; 3:15; 4:10;

5:30; 10:40; 17:31.

13:31 ^y Jeruzalem

1:3.

13:31 ^z zijn 1:8,22;

2:32; 3:15; 5:32;

10:39,41; Lk 24:48;

Jh 15:27; 1 Pt 5:1.

13:32 ^a verwekken

13:23.

13:33 ^b verwekt

Ps 2:7; Hb 1:5; 5:5.

13:34 ^c geven

Js 55:3 LXX.

13:35 ^d geven 2:31;

Ps 16:10 LXX.

13:36 ^e bijgezet

2:29; 1 Kn 2:10.

³⁸ U zij dan bekend, mannen broeders, dat door Deze u vergeving van zonden wordt verkondigd^f ³⁹ <en> dat van alles waarvan u niet kon worden gerechtvaardigd in [de] wet van Mozes^g, in Deze ieder die gelooft, gerechtvaardigd wordt^h. ⁴⁰ Kijkt dan uit dat [u] niet overkomt wat gezegd is in de profeten: ⁴¹ ‘Ziet, verachters, en verwondert u en verdwijnt; want Ik werk een werk in uw dagen, een werk dat u geenszins zult geloven als iemand het u verhaalt’ⁱ.

⁴² Toen zij nu naar buiten gingen, smeekten zij dat op de volgende sabbat deze woorden tot hen zouden worden gesproken. ⁴³ En toen de synagoge was uiteengegaan, volgden vele van de Joden en van de godsdienstige proselieten^Q Paulus en Barnabas, die tot hen spraken en hen vermaanden bij de genade van God^j te blijven. ⁴⁴ Op de volgende sabbat nu kwam bijna de hele stad samen om het woord van de Heer^R te horen.

⁴⁵ Toen de Joden echter de menigten zagen, werden zij met jaloersheid vervuld en spraken dat wat door Paulus werd gesproken, lasterend tegen^k. ⁴⁶ En Paulus en Barnabas zeiden met vrijmoedigheid: Het was nodig dat eerst tot u het woord van God werd gesproken^l; aangezien u het van u afstoot en uzelf het eeuwige leven niet waard oordeelt^m, – zie, wij wenden ons tot de volkenⁿ. ⁴⁷ Want zo heeft de Heer ons geboden: ‘Ik heb u^S gesteld tot een licht van [de] volken, opdat u tot behoudenis bent tot aan [het] einde van de aarde’^o.

13:38^f verkondigd
2:38; 5:31; 10:43.

13:39^g Mozes
Gl 2:16; Hb 9:9.

13:39^h wordt
Rm 4:25; 6:7; 10:4.

13:41ⁱ verhaalt
Hk 1:5.

13:43^j God 11:23;
14:22.

13:45^k tegen 14:2.

13:46^l gesproken
3:26; Rm 1:16.

13:46^m oordeelt
Lk 7:30.

13:46ⁿ volken 18:6.

13:47° aarde
Js 49:6.

^Q 13:43 Zie Mt 23:15 nt.

^R 13:44 V.l. ‘van God’.

^S 13:47 Enkelvoud.

⁴⁸ Toen nu de volken dit hoorden, verblijdden zij zich en verheerlijkten het woord van de Heer en allen geloofden die tot [het] eeuwige leven bestemd waren^p; ⁴⁹ en het woord van de Heer werd door het hele land verbreid. ⁵⁰ De Joden echter stookten de aanzienlijke godsdienstige vrouwen en de voornaamsten van de stad op^q en verwekten een vervolging tegen Paulus en Barnabas en verdreven hen uit hun gebied. ⁵¹ Zij schudden echter het stof van hun voeten af tegen hen^r en kwamen in Iconium. ⁵² En de discipelen werden vervuld met blijdschap en met [de] Heilige Geest.

13:48^p waren 11:18;
14:27.

13:50^q op 17:4,12.

13:51^r hen 18:6;
Mt 10:14; Mk 6:11;
Lk 9:5; 10:11.

Handelingen 14

In Iconium

¹ Het gebeurde nu in Iconium, dat zij samen in de synagoge van de Joden gingen en zo spraken dat een grote volksmenigte, zowel van Joden als van Grieken, geloofde. ² De Joden echter die niet geloofden, zetten de gemoederen van de volken op en maakten ze bitter gestemd tegen de broeders^s. ³ Zij bleven dan geruime tijd met vrijmoedigheid spreken over de Heer, die getuigenis gaf aan het woord van zijn genade door te geven dat tekenen en wonderen door hun handen gebeurden^t. ⁴ De volksmenigte van de stad nu werd verdeeld, en sommigen waren voor de Joden en anderen voor de apostelen. ⁵ Toen er nu een plan ontstond zowel van de volken als van de Joden met hun oversten, om hen te mishandelen en te stenigen, ⁶ vluchtten zij^u toen zij het gewaar werden, naar de steden van Lycaónië, Lystra en Derbe en de omstreken, ⁷ en verkondigden daar het evangelie^v.

In Lystra

⁸ En er zat in Lystra een man die geen kracht in zijn voeten had, kreupel van [de] schoot van zijn moeder af^w, die nooit had gelopen. ⁹ Deze hoorde Paulus spreken; die keek hem aandachtig aan, en daar hij zag dat hij geloof had om behouden te worden^x, ¹⁰ zei hij met luider stem: Ga recht op uw voeten staan! En hij sprong op en liep. ¹¹ En toen de menigten zagen wat Paulus had gedaan, verhieven zij hun stem in Lycaónisch en zeiden: De goden zijn aan mensen gelijk geworden en tot ons neergedaald^y. ¹² En zij noemden Barnabas Zeüs en Paulus Hermes, omdat hij het woord

14:2 ^s broeders
13:45.

14:3 ^t gebeurden
19:11; Mk 16:20;
Hb 2:4.

14:6 ^u zij 14:19;
2 Tm 3:11.

14:7 ^v evangelie
Mt 10:23.

14:8 ^w af 3:2;
Jh 9:1.

14:9 ^x worden
Mt 9:28.

14:11 ^y neergedaald
28:6.

voerde. ¹³ En de priester van [de tempel van] Zeüs, die vóór de stad was, bracht stieren en kransen aan de voorpoorten en wilde met de menigten offeren. ¹⁴ Toen echter de apostelen Barnabas en Paulus dit hoorden, scheurden zij hun kleren, sprongen naar voren tussen de menigte ¹⁵ en schreeuwden aldus: Mannen, waarom doet u dit? Ook wij zijn mensen van gelijke natuur als u^z en verkondigen^T u dat u zich van deze nietige [goden] moet bekeren tot [de] levende God, die de hemel, de aarde, de zee en alles wat daarin is, heeft gemaakt^a. ¹⁶ Hij heeft in de voorbije geslachten alle volken op hun eigen wegen^b laten gaan, ¹⁷ hoewel Hij Zich niet onbetuigd heeft gelaten in goeddoen, door u uit de hemel regen en vruchtbare tijden te geven^c en uw harten te vervullen met voedsel en vreugde. ¹⁸ En door dit te zeggen weerhielden zij ternauwernood de menigten ervan hun te offeren. ¹⁹ Er kwamen echter Joden van Antiochië en Iconium, en zij overreedden de menigten^d, stenigden Paulus en sleepten hem buiten de stad in de mening dat hij dood was^e. ²⁰ Toen de discipelen hem echter omringden, stond hij op en ging de stad binnen.

Terugkeer naar Antiochië (Syrië)

En de volgende dag vertrok hij met Barnabas naar Derbe. ²¹ En nadat zij aan die stad het evangelie hadden verkondigd en vele discipelen hadden gemaakt, keerden zij terug naar Lystra, naar Iconium en naar Antiochië ²² en versterkten de zielen van de

14:15 ^z 10:26;
Jk 5:17.

14:15 ^a gemaakt
Ex 20:11; Ps 146:6.

14:16 ^b wegen
17:30;
Rm 1:20,21; 3:25.

14:17 ^c geven
Ps 147:8; Jr 5:24.

14:19 ^d menigten
17:13.

14:19 ^e was
2 Ko 11:25;
2 Tm 3:11.

^T 14:15 Zie Lk 1:19 nt.

discipelen^f, terwijl zij hen vermaanden in het geloof te blijven^g en dat wij door vele verdrukkingen het koninkrijk van God^h moeten binnengaan.²³ Nadat zij nu voor hen in elke gemeente oudsten hadden gekozen, baden zij met vastenⁱ en droegen hen op aan de Heer in Wie zij hadden geloofd.²⁴ En na Pisidië te hebben doorreisd kwamen zij in Pamfylië.²⁵ En nadat zij in Perge het woord hadden gesproken, kwamen zij naar Attalía.²⁶ En vandaar voeren zij af naar Antiochië, waar^U zij aan de genade van God waren opgedragen voor het werk dat zij hadden volbracht^j.²⁷ Toen zij nu daar waren aangekomen en de gemeenten hadden vergaderd, berichtten zij alles wat God met hen had gedaan^k en dat Hij voor de volken een deur van geloof had geopend^l.²⁸ En zij verbleven geruime tijd bij de discipelen.

14:22^f discipelen
15:32; 18:23

14:22^g blijven
11:23; 13:43.

14:22^h God
1 Th 3:1-4.

14:23ⁱ vasten 6:6;
13:3.

14:26^j volbracht
13:1-3; 15:40.

14:27^k gedaan
15:4,12.

14:27^l geopend
11:18; 13:47,48.

^U 14:26 Eig. 'vanwaar'.

Handelingen 15

De apostelvergadering in Jeruzalem

¹ En sommigen die waren gekomen van Judéa, leerden de broeders: Als u niet wordt besneden^m naar het gebruik van Mozesⁿ, kunt u niet behouden worden.

² Toen er nu strijd en niet weinig redetwist van de zijde van Paulus en Barnabas tegen hen ontstond, bepaalden zij dat Paulus en Barnabas en enige anderen uit hen zouden opgaan naar de apostelen en oudsten in Jeruzalem^o over deze twistvraag. ³ Nadat zij dan door de gemeente waren uitgeleid, gingen zij door Fenicië en Samaria, verhaalden de bekering van de volken en bereidden alle broeders grote blijdschap. ⁴ En in Jeruzalem aangekomen werden zij ontvangen door de gemeente, de apostelen en de oudsten; en zij berichtten alles wat God met hen had gedaan^p. ⁵ Enigen echter van hen die van de sekte der farizeeën waren, die tot geloof waren gekomen, stonden uit [hun midden] op en zeiden dat men hen moest besnijden en bevelen de wet van Mozes te bewaren. ⁶ En de apostelen en de oudsten vergaderden samen om deze zaak te bezien.

⁷ Toen er nu veel redetwist was ontstaan, stond Petrus op en zei tot hen: Mannen broeders, u weet dat God lang geleden mij onder u heeft uitverkoren, opdat de volken door mijn mond het woord van het evangelie zouden horen en geloven. ⁸ En God, die de harten kent, heeft getuigenis gegeven door aan hen de Heilige Geest^q te geven evenals ook aan ons; ⁹ en Hij heeft geen enkel onderscheid^r gemaakt tussen ons en hen, daar Hij door het geloof hun harten heeft gereinigd.

¹⁰ Nu dan, waarom verzoekt u God door een juk op de hals van de discipelen te leggen, dat noch onze

15:1 ^m besneden
Gl 5:2.

15:1 ⁿ Mozes
Lv 12:3.

15:2 ^o Jeruzalem
11:30; Gl 2:1.

15:4 ^p gedaan
14:27; 15:12.

15:8 ^q Heilige Geest
2:4; 10:44; 11:15.

15:9 ^r onderscheid
*10:34-35;
Rm 3:22; 10:12.*

vaderen noch wij in staat zijn geweest te dragen^s?

¹¹ Maar door de genade van de Heer Jezus geloven wij behouden te worden op dezelfde wijze als ook zij^t.

¹² De hele menigte nu zweeg; en zij hoorden Barnabas en Paulus verhalen welke grote tekenen en wonderen God door hen onder de volken had gedaan^p. ¹³ En nadat dezen zwegen, antwoordde Jakobus en zei: Mannen broeders, hoort naar mij. ¹⁴ Simeon heeft verhaald hoe God in het eerst erop heeft toegezien uit [de] volken een volk^v^u aan te nemen voor zijn naam^v. ¹⁵ En hiermee stemmen de woorden van de profeten overeen, zoals geschreven staat: ¹⁶ ‘Daarna zal Ik terugkeren en de tent van David weer opbouwen die vervallen is; en wat daarvan is omvergehaald, zal Ik weer opbouwen en Ik zal haar weer oprichten, ¹⁷ opdat de overigen van de mensen de Heer zoeken, en alle volken waarover mijn naam is uitgeroepen, zegt [de] Heer die deze dingen doet^v, ¹⁸ die van eeuwigheid af bekend zijn^w. ¹⁹ Daarom ben ik van oordeel, dat men hen die zich uit de volken tot God bekeren, niet in moeilijkheden moet brengen^x, ²⁰ maar hun aanschrijven zich te onthouden van de verontreinigingen van de afgoden, van de hoerij, van <het> verstikte en van het bloed^y. ²¹ Want Mozes heeft er van oude geslachten af in elke stad die hem prediken, daar hij op elke sabbat in de synagogen wordt gelezen^z.

^v 15:14 Twee verschillende woorden voor ‘volk’: ‘uit [de] naties (heidenen) een volk’.

15:10 ^s dragen
15:19; Gl 5:1.

15:11 ^t zij Rm 3:24;
Gl 2:16; Ef 2:5-8.

15:12 ^p gedaan
14:17; 15:12.

15:14 ^u volk
Lk 1:68.

15:14 ^v naam
Am 9:11,12.

15:17 ^v doet
Am 9:11,12.

15:18 ^w zijn
Js 45:21.

15:19 ^x brengen
15:10; 1 Th 1:9.

15:20 ^y bloed
Gn 9:4; Lv 3:17;
17:10-14.

15:21 ^z gelezen
13:15.

Gezamenlijk besluit

²² Toen besloten de apostelen en de oudsten met de hele gemeente mannen uit hen te kiezen en met Paulus en Barnabas naar Antiochië te zenden: Judas, Barsabbas geheten, en Silas, mannen die voorgangers onder de broeders waren, ²³ en door hun hand te schrijven: ‘De apostelen en de oudste broeders, aan de broeders uit [de] volken in Antiochië, Syrië en Cilicië, gegroet! ²⁴ Daar wij hebben gehoord, dat enigen van ons <zijn uitgegaan en> u met woorden in verwarring hebben gebracht en uw zielen aan het wankelen hebben gemaakt, aan wie wij dat niet hadden geboden^a, ²⁵ hebben wij, eendrachtig geworden, besloten mannen te kiezen en naar u toe te zenden met onze geliefden, Barnabas en Paulus, ²⁶ mensen die hun leven hebben overgegeven voor de naam van onze Heer Jezus Christus. ²⁷ Wij hebben dan Judas en Silas gezonden, die ook mondeling hetzelfde zullen berichten. ²⁸ Want de Heilige Geest en wij hebben besloten u geen grotere last^b op te leggen dan deze noodzakelijke dingen: ²⁹ u te onthouden van wat aan de afgoden is geofferd, van [het] bloed^y, van [het] verstikte en van [de] hoerrij. Als u zich daarvoor in acht neemt, zult u wél doen^w. Vaarwel!’

³⁰ Dezen dan, nadat men hen had laten gaan, kwamen in Antiochië, en zij vergaderden de menigte en overhandigden de brief. ³¹ En na die gelezen te hebben verblijdden zij zich over de vertroosting^x. ³² En Judas en

15:24 ^a geboden
15:1.

15:28 ^b last Mt 23:4.

15:29 ^y bloed
Gn 9:4; Lv 3:17;
17:10-14.

^w 15:29 Of ‘zal het u wél gaan’.

^x 15:31 Of ‘bemoediging, vermaning’.

Silas, die zelf ook profeten^c waren, vertroostten^Y de broeders met vele woorden en versterkten^d hen. ³³ Nadat zij nu enige tijd waren gebleven, lieten de broeders hen met vrede gaan naar degenen die hen hadden gezonden.^Z ³⁵ Paulus en Barnabas nu verbleven in Antiochië en leerden en verkondigden^A met nog vele anderen het woord van de Heer.

Scheiding tussen Barnabas en Paulus

³⁶ Na enige dagen echter zei Paulus tot Barnabas: Laten wij toch terugkeren en de broeders bezoeken in elke stad waar wij het woord van de Heer hebben verkondigd, om te zien hoe het hun gaat. ³⁷ Barnabas nu wilde ook Johannes, Markus^e geheten, meenemen. ³⁸ Paulus echter achtte het juist, hem die hen van Pamfylië af in de steek had gelaten^f en niet met hen was meegegaan naar het werk, niet mee te nemen. ³⁹ Er ontstond nu een verbittering, zodat zij van elkaar scheidden en Barnabas Markus meenam en naar Cyprus^g afvoer.

Tweede zendingsreis; Timotheüs

⁴⁰ Paulus echter koos Silas en vertrok, aan de genade van de Heer opgedragen door de broeders^h. ⁴¹ En hij ging Syrië en Cilicië door en versterkte de gemeenten.

15:32 ^c profeten
11:27; 13:1.

15:32 ^d versterkten
14:22; 18:23.

15:37 ^e Markus
12:12,25; Ko 4:10.

15:38 ^f gelaten
13:13.

15:39 ^g Cyprus 4:36;
13:4.

15:40 ^h broeders
14:26.

^Y 15:32 Of 'bemoedigen, vermaanden'.

^Z 15:33 Vers 34 is als niet-authentiek weggelaten'.

^A 15:35 Zie Lk 1:19 nt.

Handelingen 16

¹ Hij nu kwam <én> in Derbe en <ook> in Lystraⁱ. En zie, daar was een discipel, genaamd Timotheüs, zoon van een gelovige Joodse vrouw^j, maar van een Griekse vader, ² die een [goed] getuigenis had van de broeders in Lystra en Iconium. ³ Paulus wilde dat deze met hem mee zou vertrekken en hij nam hem en besneed hem ter wille van de Joden^k die in die plaatsen waren; want zij wisten allen dat zijn vader een Griek was. ⁴ Toen zij nu de steden doorreisden, gaven zij hun de verordeningen over die door de apostelen en de oudsten in Jeruzalem waren vastgesteld om die te onderhouden^l.

⁵ De gemeenten dan werden bevestigd in het geloof en namen dagelijks in aantal toe^m.

'Kom over en help ons'

⁶ Zij nu doorreisden het land van Frygië en Galatië, terwijl zij door de Heilige Geest werden verhinderd het woord in Asia te spreken; ⁷ en bij Mysië gekomen probeerden zij naar Bithynië te gaan, en de Geest van Jezus liet het hun niet toe. ⁸ Toen zij nu Mysië waren voorbijgereisd, kwamen zij in Troas. ⁹ En Paulus kreeg 's nachts een gezichtⁿ: een Macedonisch man stond [daar] en smeekte hem aldus: Kom over naar Macedonië en help ons. ¹⁰ Toen hij nu het gezicht had gezien, trachtten wij terstond naar Macedonië te vertrekken, daar wij [daaruit] opmaakten dat God ons had geroepen om hun het evangelie te verkondigen.

De bekering van Lydia

¹¹ Wij nu voeren van Troas af en liepen recht op Samothrace aan, en [gingen] de volgende [dag] naar

16:1 ⁱ Lystra 14:6.

16:1 ^j vrouw
2 Tm 1:5.

16:3 ^k Joden
Gl 2:3-5.

16:4 ^l onderhouden
15:23-29.

16:5 ^m toe 2:41;
5:14; 6:7.

16:9 ⁿ gezicht 2:17;
9:12; Nm 12:6.

Neápolis, ¹² en vandaar naar Filippi, dat [de] eerste stad^B is van dit deel^C van Macedonië, een kolonie^D. En wij verbleven enige dagen in die stad. ¹³ En op de sabbatdag gingen wij de poort uit naar [de] rivier, waar wij dachten dat een gebedsplaats zou zijn; en wij gingen zitten en spraken tot de vrouwen die waren samengekomen. ¹⁴ En een vrouw genaamd Lydia, een purperverkoopster van [de] stad Thyatira, die God vereerde, hoorde toe; en de Heer opende haar hart, zodat zij acht gaf op wat door Paulus werd gesproken.

¹⁵ Toen zij nu was gedoopt^O en haar huis, verzocht zij ons aldus: Als u van oordeel bent dat ik de Heer trouw ben, komt dan in mijn huis en blijft er. En zij drong er bij ons op aan.

Gevangen in Filippi

¹⁶ Het gebeurde nu, toen wij naar de gebedsplaats gingen, dat een slavin die een waarzeggende geest^E had, ons ontmoette, die haar meesters veel winst aanbracht^P met waarzeggen. ¹⁷ Deze liep Paulus en ons achterna en schreeuwde aldus: Deze mensen zijn slaven van

^B 16:12 Of 'een voorname'.

^C 16:12 Of 'is van het gebied'; misschien 'dat een stad is van het eerste gebied (district) van'.

^D 16:12 In een kolonie hadden de burgers dezelfde rechten als in de Italische steden.

^E 16:16 Lett. 'een Pythons-geest'; Python was de naam van een slang of draak die het orakel van Delphi bewaakte en door Apollo werd verslagen; later werd de naam toegepast op waarzeggers, die naar men meende door Apollo werden geïnspireerd.

16:15° gedoopt
16:33; 18:8.

16:16^P aanbracht
19:24.

God de Allerhoogste^q, die u [de] ^F weg van behoudenis verkondigen. ¹⁸ En dit deed zij vele dagen lang. Paulus echter, hierover zeer verstoord, keerde zich om en zei tot de geest: Ik beveel je in [de] naam van Jezus Christus dat je van haar uitgaat. En hij ging uit op hetzelfde ogenblik^r. ¹⁹ Toen nu haar meesters zagen dat hun hoop op winst weg^G was, grepen zij Paulus en Silas en sleepten hen naar de markt voor de overheid; ²⁰ en toen zij hen bij de praetoren^H hadden gebracht, zeiden zij: Deze mensen, die Joden zijn, brengen onze stad in verwarring^s ²¹ en verkondigen gebruiken die wij niet mogen aannemen of doen, daar wij Romeinen zijn. ²² En de menigte stond mee tegen hen op; en de praetoren scheurden hun de kleren af en bevalen hen te geselen. ²³ En nadat zij hun vele slagen hadden gegeven, wierpen zij [hen] in de gevangenis en bevalen de gevangenvaarder hen zorgvuldig te bewaren^f. ²⁴ Daar deze zo'n bevel had ontvangen, wierp hij hen in de binnenste gevangenis en sloot hun voeten zorgvuldig in het blok. ²⁵ Omstreeks middernacht echter baden Paulus en Silas en zongen Gods lof; en de gevangenen luisterden naar hen. ²⁶ En plotseling ontstond er een grote aardbeving, zodat de fundamenten van de kerker schudden; en onmiddellijk gingen alle deuren open en van allen gingen de boeien los. ²⁷ Toen nu de gevangenvaarder wakker was geworden en de deuren van de gevangenis open zag, trok hij <het>

16:17 ^q *Allerhoogste*

Mk 1:24,34;

Lk 4:34,41.

16:18 ^r *ogenblik*

19:13; Mk 16:17.

16:20 ^s *verwarring*

17:6; 1 Kn 18:17.

16:23 ^f *bewaren*

2 Ko 11:25;

1 Th 2:2.

^F 16:17 Of 'een'.

^G 16:19 Of 'uitgegaan', doelend op de boze geest.

^H 16:20 Romeinse bestuurders.

zwaard en stond op het punt zichzelf te doden, in de mening dat de gevangenen waren ontvlucht^u. ²⁸ Paulus echter riep met luider stem de woorden: Doe uzelf geen kwaad, want wij zijn allen hier! ²⁹ En hij vroeg om licht, sprong naar binnen en viel bevend voor Paulus en Silas neer. ³⁰ En hij bracht hen naar buiten en zei: Heren, wat moet ik doen om behouden te worden^v? ³¹ En zij zeiden: Geloof in^I de Heer Jezus en u zult behouden worden, u en uw huis. ³² En zij spraken het woord van de Heer tot hem, met allen die in zijn huis waren. ³³ En hij nam hen bij zich in dat uur van de nacht, waste hun striemen af en werd onmiddellijk gedoopt, hij en al de zijnen^w. ³⁴ En hij bracht hen in zijn huis en richtte een tafel aan, en hij verheugde zich met zijn hele huis, dat hij tot het geloof in God was gekomen^J.

³⁵ Toen het nu dag was geworden, zonden de praetoren de gerechtsdienars^K om te zeggen: Laat die mensen los. ³⁶ De gevangenvaarder nu berichtte deze woorden aan Paulus: De praetoren hebben [de boodschap] gezonden dat u moet worden losgelaten; gaat dan nu naar buiten en vertrekt in vrede. ³⁷ Paulus echter zei tot hen: Zij hebben ons, die Romeinen zijn, onveroordeeld in het openbaar geslagen^x en in de gevangenis

^I 16:31 Eig. ‘op’; d.i. ‘Stel uw geloof (vertrouwen) op’.

^J 16:34 S.v. ‘en hij verheugde zich, dat hij met zijn hele huis tot het geloof in God was gekomen’.

^K 16:35 Lett. ‘roededragers’; dit waren zg. lictoren, lagere ambtenaren in dienst van de praetoren, die een bundel roeden met daarin een bijl vóór hen uit droegen, als teken van hun rechtsmacht.

16:27 ^u ontvlucht
12:18,19.

16:30 ^v worden 2:37.

16:33 ^w zijnen 16:15.

16:37 ^x geslagen
22:25.

geworpen; en nu zetten zij ons in het geheim eruit? Niets daarvan; maar laten zij zelf komen en ons naar buiten leiden. ³⁸ De gerechtsdienaars nu berichtten deze woorden aan de praetoren; en zij werden bang toen zij hoorden dat het Romeinen waren. ³⁹ En zij kwamen het hun verzoeken; en na hen naar buiten geleid te hebben vroegen zij hun uit de stad weg te gaan^y. ⁴⁰ Toen zij nu de gevangenis waren uitgegaan, gingen zij naar Lydia; en toen zij de broeders zagen, vermaanden^L zij hen en gingen weg.

^L 16:40 Of 'bemoedigden, vertroostten'.

16:39^y gaan
Mt 8:34.

Handelingen 17

In Thessalonica

^{1 z}Toen zij nu door Amfipolis en Apollónia waren gereisd, kwamen zij in Thessalonika, waar een synagoge van de Joden was. ² En volgens zijn gewoonte ging Paulus bij hen binnen en drie sabbatten lang onderhield hij zich met ^M hen uit de Schriften ^a, ³ terwijl hij uitlegde en aantoonde dat de Christus moest lijden en opstaan uit [de] doden ^b, en dat Deze de Christus is ^c, ‘<deze> Jezus, die ik u verkondig’. ⁴ En sommigen uit hen werden overtuigd ^d en sloten zich bij Paulus en Silas aan en ook een grote menigte van de godsdienstige Grieken, en van de voorname vrouwen niet weinigen ^e. ⁵ De Joden echter werden jaloers, namen enige boze mannen van het gepeupel te hulp, veroorzaakten een volksoploop en brachten de stad in tumult; en zij kwamen op het huis van Jason af en trachtten hen voor het volk te brengen. ⁶ Toen zij hen echter niet vonden, sleepten zij Jason en enige broeders voor de stadsbestuurders en riepen: Dezen, die het aardrijk in oproer brengen ^f, zijn ook hier gekomen, ⁷ en Jason heeft hen opgenomen; en dezen handelden allen tegen de verordeningen van de keizer door te zeggen dat er een andere koning is: Jezus ^g. ⁸ En zij brachten de menigte en de stadsbestuurders, die dit hoorden, in verwarring. ⁹ En toen zij van Jason en de overigen een borgtocht hadden ontvangen, lieten zij hen gaan.

^M 17:2 Of ‘betoogde hij tot’; zie 19:9 nt.

17:1 ^z Toen zij nu door Amfipolis en Apollónia waren gereisd

1 Th 2:1,2,14.

17:2 ^a Schriften 9:20; 17:10,17; Lk 4:16.

17:3 ^b doden 3:18; Lk 24:26,46.

17:3 ^c is 9:22; 18:5,28.

17:4 ^d overtuigd 28:24.

17:4 ^e weinigen 13:50; 17:12.

17:6 ^f brengen 16:20; 1 Kn 18:17.

17:7 ^g Jezus Lk 23:2; Jh 19:12.

In Beréa

¹⁰ De broeders nu zonden terstond 's nachts Paulus en Silas weg naar Beréa, die, toen zij daar waren aangekomen, naar de synagoge van de Joden gingen. ¹¹ Dezen nu waren edeler dan die in Thessalonika: zij ontvingen het woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten^h of deze dingen zo waren. ¹² Velen dan uit hen kwamen tot geloof, en van de aanzienlijke Griekse vrouwen en mannen niet weinigen^e. ¹³ Toen de Joden uit Thessalonika echter vernamen, dat ook in Beréa door Paulus het woord van God werd verkondigd, kwamen zij ook daar de menigten in opschudding en verwarring brengenⁱ.

¹⁴ De broeders echter zonden Paulus toen terstond weg om tot aan de zee te reizen; maar zowel Silas als Timotheüs bleven daar achter. ¹⁵ Zij nu die Paulus begeleidden, brachten [hem] tot Athéne toe; en nadat zij voor Silas en Timotheüs bevel hadden gekregen om zo spoedig mogelijk naar hem toe te komen, vertrokken zij^j.

In Athéne

¹⁶ Terwijl nu Paulus in Athéne op hen wachtte, werd zijn geest in hem geprikkeld, toen hij zag dat de stad vol afgodsbeelden^N was. ¹⁷ Hij onderhield zich dan in de synagoge met^O de Joden en met de godsdienstigen, en op de markt elke dag met hen die hij er aantrof^k.

¹⁸ En ook sommigen van Epicureïsche en Stoïcijnse

17:11 ^h onderzochten Jh 5:39.

17:12 ^e weinigen 13:50; 17:12.

17:13 ⁱ brengen 14:19.

17:15 ^j zij 18:5.

17:17 ^k aantrof 18:19.

^N 17:16 Of 'zeer afgodisch'.

^O 17:17 Of 'betoogde ... tot'; zie 19:9 nt.

wijsgeren^P redetwistten met hem, en ook sommigen zeiden: Wat wil deze naprater^Q toch zeggen? En anderen: Hij schijnt een verkondiger van vreemde goden^R te zijn, – omdat hij hun Jezus en de opstanding^S verkondigde^T. ¹⁹ En zij namen hem mee en brachten hem op de Areópagus^U en zeiden: Mogen wij weten welke deze nieuwe leer is waarover u spreekt? ²⁰ Want u brengt ons enige vreemde dingen ten gehore; wij willen dan weten wat dit betekent. ²¹ (Alle Athéners nu en de vreemdelingen die daar woonachtig waren, besteedden hun tijd voor niets anders dan om iets nieuws te zeggen of te horen.) ²² Terwijl nu Paulus midden op de Areópagus stond, zei hij: Mannen van Athéne, ik zie aan alles dat u de goden^R bijzonder toegewijd bent. ²³ Want toen ik [de stad] doorging en uw voorwerpen van verering bekeek, vond ik ook een altaar waarop een opschrift stond: Aan een onbekende God. Wat u dan zonder het te kennen vereert, dat verkondig ik u. ²⁴ De God die de wereld heeft gemaakt en alles wat daarin is^l, Hij die Heer is van hemel en aarde^m, woont niet in met handen gemaakte tempelsⁿ, ²⁵ en wordt ook

P 17:18 Volgelingen van de genotsleer van Epicurus resp. de leer der redelijke deugdzaamheid van Zeno.

Q 17:18 Lett. ‘graantjespikker’.

R 17:18,22 Lett. ‘demonen’.

S 17:18 Misschien ‘Jezus en Anástasis’ (d.i. opstanding), in de mening dat de opstanding een godin was.

T 17:18 Zie Lk 1:19 nt.

U 17:19 D.i. ‘heuvel van Ares (d.i. Mars)’, een plaats waar ook de Raad of het Gerechtshof vergaderde; een Areopagiet was een lid van die Raad (vs. 34).

17:24^l is
Ps 146:6; Js 42:5.

17:24^m aarde
Mt 11:25.

17:24ⁿ tempels
7:48; 1 Kn 8:27.

niet door mensenhanden verzorgd alsof Hij nog iets nodig heeft, daar Hijzelf aan allen leven en adem en alles geeft^o. ²⁶ En Hij heeft uit één <bloed> [het] hele mensengeslacht^v gemaakt om op [het] hele aardoppervlak te wonen, terwijl Hij de bepaalde tijden en de grenzen van hun woonplaats heeft vastgesteld^p, ²⁷ opdat zij God zouden zoeken, of zij misschien naar Hem mochten tasten en Hem vinden, hoewel Hij niet ver is van ieder van ons^q. ²⁸ Want in Hem leven wij^r, bewegen wij ons en zijn wij, zoals ook enigen van de dichters onder u hebben gezegd: ‘Want wij zijn ook zijn geslacht’. ²⁹ Daar wij dus Gods geslacht zijn^s, behoren wij niet te menen dat de Godheid gelijk is aan goud, zilver of steen, aan beeldwerk van menselijke kunst en vinding^f. ³⁰ Met voorbijzien dan van de tijden der onwetendheid beveelt God nu aan de mensen, dat zij zich allen overal moeten bekeren^u, ³¹ omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij het aardrijk in gerechtigheid zal oordelen door een man die Hij [daartoe] heeft bestemd^v, waarvan Hij aan allen zekerheid heeft gegeven door Hem uit [de] doden op te wekken.

³² Toen zij nu van een opstanding van doden hoorden, spotten sommigen; en anderen zeiden: Wij zullen u daarover nog wel eens horen. ³³ Zo ging Paulus uit hun midden weg. ³⁴ Sommige mannen echter sloten zich bij hem aan en geloofden, onder wie ook Dionysius de Areopagiet, en een vrouw genaamd Dámáris, en anderen met hen.

^v 17:26 S.v. ‘elk volk van mensen’.

17:25° geeft
Ps 50:12; Js 42:5.

17:26^p vastgesteld
Dt 32:8.

17:27^q ons
*Ps 145:18; Js 55:6;
Jr 23:23.*

17:28^r wij
Ko 1:17; Hb 1:3.

17:29^s zijn
Gn 1:27.

17:29^f vinding
*19:26; Js 40:18-20;
44:10-17.*

17:30^u bekeren
*14:16; 17:23;
Rm 3:26.*

17:31^v bestemd
*10:42; Ps 9:8;
96:13; 98:9.*

Handelingen 18

In Korinthe

¹ Daarna vertrok hij uit Athéne en kwam in Korinthe.

² En hij vond een Jood genaamd Aquila^w, van geboorte uit Pontus, die onlangs uit Italië was gekomen, met zijn vrouw Priscilla (omdat Claudius verordend had dat alle Joden uit Rome moesten vertrekken) en hij ging naar hen toe; ³ en omdat hij van hetzelfde beroep was, bleef hij bij hen en werkte^x, want zij waren tentenmakers van beroep. ⁴ En hij sprak op elke sabbat in de synagoge en overtuigde zowel Joden als Grieken.

⁵ Toen echter zowel Silas als Timotheüs uit Macedonië waren gekomen^y, wijdde Paulus zich geheel aan het woord en betuigde de Joden dat Jezus de Christus is^z.

⁶ Toen zij echter weerstonden en lasterden^a, schudde hij zijn kleren af^b en zei tot hen: Uw bloed zij op uw hoofd^c; ik ben rein^d; van nu af zal ik^w naar de volken gaan^e. ⁷ En hij ging vandaar weg en kwam in [het] huis van iemand genaamd <Titius> Justus, die God vereerde, wiens huis naast de synagoge stond. ⁸ Crispus^f nu, de overste van de synagoge, geloofde [in] de Heer met heel zijn huis; en velen van de Korintheërs die [hem] hoorden, geloofden en werden gedoopt^g.

⁹ De Heer nu zei 's nachts door een gezicht tot Paulus: Wees niet bang, maar spreek en zwijg niet, ¹⁰ want Ik ben met je^h, en niemand zal [de hand] aan je slaan om je kwaad te doen, want Ik heb veel volk in deze stad.

¹¹ Hij nu bleef een jaar en zes maanden en leerde onder hen het woord van God.

18:2 ^w Aquila
Rm 16:3.

18:3 ^x werkte 20:34;
1 Ko 4:12;
1 Th 2:19.

18:5 ^y gekomen
17:14,15.

18:5 ^z is 9:22; 17:3;
18:28.

18:6 ^a lasterden
13:45,46.

18:6 ^b af 13:51;
Mt 10:14; Mk 6:11;
Lk 9:5; 10:10,11.

18:6 ^c hoofd
2 Sm 1:16;
Ez 33:4.

18:6 ^d rein 20:26;
Ez 3:18; 33:9.

18:6 ^e gaan 28:28.

18:8 ^f Crispus
1 Ko 1:14.

18:8 ^g gedoopt
16:15,33.

18:10 ^h je 1 Ko 2:3;
Js 41:10; 43:5;
Jr 1:8.

^w 18:6 Of 'hoofd; rein zal ik van nu af'.

¹² Toen echter Gallio proconsul^x van Achaje was, keerden de Joden zich eendrachtig tegen Paulus, brachten hem voor de rechterstoel en zeiden: ¹³ Deze overreedt de mensen om God te vereren in strijd met de wet. ¹⁴ Toen nu Paulus op het punt stond zijn mond te openen, zei Gallio tot de Joden: Als er [sprake] was van enig misdrijf of een schurkenstreek, Joden, zou ik u met reden verdragen; ¹⁵ maar als er twistvragen zijn over een woord en namen en de wet die u hebtⁱ, dan is dat uw zaak; ik wil over deze dingen geen rechter zijn^j. ¹⁶ En hij joeg hen van de rechterstoel weg. ¹⁷ Allen^y grepen echter Sósthene^k, de overste van de synagoge, en sloegen hem vóór de rechterstoel; en Gallio trok zich er niets van aan.

Terugkeer naar Antiochië

¹⁸ Nadat nu Paulus nog vele dagen was gebleven, nam hij afscheid van de broeders en voer weg naar Syrië, en met hem Priscilla en Aquila, nadat hij in Kenchrea zijn hoofd had laten scheren, want hij had een gelofte [gedaan]^l. ¹⁹ En zij kwamen in Efeze en hij liet hen daar achter; maar zelf ging hij naar de synagoge en onderhield zich met de Joden^m. ²⁰ En toen zij [hem] vroegen langere tijd te blijven, stemde hij daarin niet toe, ²¹ maar hij nam afscheid en zei: Ik zal weer naar u terugkeren, als God het wilⁿ. En hij voer weg van

18:15 ⁱ hebt 23:29;
25:18,19.

18:15 ^j zijn
Jh 18:31.

18:17 ^k Sósthene^s
1 Ko 1:1.

18:18 ^l gedaan
21:23,24; Nm 6:18.

18:19 ^m Joden
17:17.

18:21 ⁿ wil
Rm 1:10; 1 Ko 4:19.

^x 18:12 Zie 13:7 nt.

^y 18:17 A.l. 'Alle Grieken'.

Efeze. ²² En in Caesaréa aangekomen ging hij op^Z en groette de gemeente en vertrok naar Antiochië.

Derde zendingsreis; Apollos in Efeze

²³ En nadat hij [daar] enige tijd had doorgebracht, ging hij weg en doorreisde achtereenvolgens het land van Galatië^o en Frygië en versterkte^p alle discipelen.

²⁴ Een Jood nu genaamd Apollos, van geboorte een Alexandrijn, een welsprekend^A man, kwam in Efeze; hij was machtig in de Schriften. ²⁵ Deze was onderwezen in de weg van de Heer, en vurig van geest^q sprak en leerde hij nauwkeurig de dingen betreffende Jezus, hoewel hij alleen de doop van Johannes^r kende. ²⁶ En deze begon vrijmoedig^s te spreken in de synagoge. Toen nu Priscilla en Aquila hem hadden gehoord, namen zij hem met zich mee en legden hem de weg <van God> nauwkeuriger uit. ²⁷ Toen hij nu naar Achaje wilde doorreizen, moedigden de broeders [hem] aan en schreven aan de discipelen hem^B te ontvangen^{Ct}. Daar aangekomen was deze door de genade de gelovigen^D tot grote steun, ²⁸ want krachtig weerlegde hij de Joden in het openbaar door uit de Schriften te bewijzen dat Jezus de Christus is^u.

^Z 18:22 D.w.z. naar Jeruzalem (vgl. 11:2; 15:2; 25:1,9); s.v. 'ging aan land' of 'ging [Caesaréa] in'.

^A 18:24 Of 'geleerd'.

^B 18:27 A.v. '... doorreizen, schreven de broeders aan de discipelen met het verzoek (of: de aansporing, bemoediging) hem'.

^C 18:27 Zie Lk 8:40 nt.

^D 18:27 Of 'hen die door de genade geloofden'.

18:23 ^o Galatië
Gl 1:2.

18:23 ^p versterkte
15:32; 14:22.

18:25 ^q geest
Rm 12:11.

18:25 ^r Johannes
19:3;
Jh 1:26,31,33.

18:26 ^s vrijmoedig
19:8.

18:27 ^t ontvangen
2 Ko 3:1.

18:28 ^u is 9:22;
17:3.

Handelingen 19

Paulus in Efeze

¹ Het gebeurde nu, terwijl Apollos in Korinthe was, dat Paulus, na de hoger gelegen streken doorreisde te hebben, in Efeze kwam en er enige discipelen vond; ² en hij zei tot hen: Hebt u wel [de] Heilige Geest ontvangen toen u tot geloof kwam^v? Zij echter zeiden tot hem: Wij hebben zelfs niet gehoord of [de] Heilige Geest er is. ³ En hij zei: Waartoe bent u dan gedoopt? En zij zeiden: Tot de doop van Johannes^r. ⁴ Paulus echter zei: Johannes doopte [met] een doop van bekering, terwijl hij tot het volk zei dat zij moesten geloven in Hem die na hem kwam^w, dat is in Jezus. ⁵ Toen zij nu dit hoorden, werden zij gedoopt tot de naam van de Heer Jezus^x. ⁶ En toen Paulus hun <de> handen oplegde, kwam de Heilige Geest op hen^y, en zij spraken in talen en profeteerden. ⁷ Het waren nu in het geheel ongeveer twaalf mannen.

⁸ Hij nu ging in de synagoge en sprak vrijmoedig^z drie maanden lang en betoogde en overreedde [de mensen] betreffende <de dingen van> het koninkrijk van God^a.

⁹ Toen echter sommigen zich verhardden en ongehoorzaam waren, terwijl zij van de Weg kwaad spraken voor de menigte, scheidde hij zich van hen af^b en zonderte de discipelen af en sprak^E dagelijks in de school van Tyrannus. ¹⁰ Dit nu gebeurde twee jaar lang, zodat allen die in Asia woonden het woord van de Heer hoorden, zowel Joden als Grieken. ¹¹ En buitengewone

^E 19:9 Hetzelfde als 'betogen' in vs. 8 en 'zich onderhouden met' in 17:2,17; 18:19; zo ook in 18:4; 20:7,9; 24:12,25.

19:2 ^v kwam 2:38; 8:16; Jh 7:39.

19:3 ^r Johannes 19:3; Jh 1:26,31,33.

19:4 ^w kwam 1:5; 11:16; 13:24; Mt 3:11; Mk 1:4,7,8; Jh 1:26.

19:5 ^x Heer Jezus Gl 3:27.

19:6 ^y hen 8:17,18; 10:44,46.

19:8 ^z vrijmoedig 18:26.

19:8 ^a God 1:3; 28:23.

19:9 ^b af 2 Ko 6:17.

krachten deed God door de handen van Paulus^c, ¹² zodat zelfs zweetdoeken en gordeldoeken van zijn lichaam^F op de zieken werden gelegd en de ziekten van hen waken en de boze geesten uitgingen^d. ¹³ Ook sommigen van de rondtrekkende Joodse bezweerders echter waagden het de naam van de Heer Jezus te noemen over hen die boze geesten hadden, door te zeggen: Ik bezweer jullie bij Jezus die Paulus predikt^e. ¹⁴ Het waren nu zeven zonen van een zekere Sceva, een Joodse overpriester, die dit deden. ¹⁵ De boze geest echter antwoordde en zei tot hen: Jezus ken ik^f <wel> en van Paulus weet ik; maar u, wie bent u? ¹⁶ En de mens in wie de boze geest was, sprong op hen af en overmeesterde hen beiden^G en overweldigde hen, zodat zij naakt en gewond uit dat huis wegvluchtten. ¹⁷ Dit nu werd bekend aan allen^g die in Efeze woonden, zowel Joden als Grieken; en vrees overviel hen allen, en de naam van de Heer Jezus werd grootgemaakt^h. ¹⁸ En velen van hen die geloofden, kwamen hun daden belijdenⁱ en bekend maken. ¹⁹ Ook velen van hen die toverkunsten hadden bedreven, brachten hun boeken bijeen en verbrandden ze in bijzijn van allen; en zij berekenden de waarde daarvan en kwamen op vijftigduizend zilverstukken. ²⁰ Zo nam het woord van de Heer toe met macht en werd sterker^j.

Opschudding in Efeze

²¹ Toen nu deze dingen waren volbracht, nam Paulus zich in zijn geest voor door Macedonië en Achaje naar Jeruzalem^k te reizen en zei: Nadat ik daar ben

^F 19:12 Eig. 'Lichaams-oppervlak, huid'.

^G 19:16 Of misschien 'allen'.

19:11 ^c Paulus 14:3.

19:12 ^d uitgingen
5:15,16.

19:13 ^e predikt
Mk 9:38; Lk 9:49.

19:15 ^f ik
Mk 1:24,34;
Lk 4:34,41.

19:17 ^g allen 2:43;
5:5,11.

19:17 ^h gemaakt
10:46; Lk 1:46;
Fp 1:20.

19:18 ⁱ belijden
Mt 3:6.

19:20 ^j sterker 6:7;
12:24.

19:21 ^k Jeruzalem
Rm 15:25.

geweest, moet ik ook Rome zien^l. ²² En hij zond twee van hen die hem dienden, Timotheüs en Erastus^m, naar Macedonië en bleef zelf een tijdlang in Asia. ²³ Omstreeks die tijd nu ontstond er een niet geringe opschudding over de Weg. ²⁴ Want iemand genaamd Demétrius, een zilversmid die zilveren tempels van Artemis maakte, bracht de kunstenaars niet weinig winst aanⁿ. ²⁵ En hij riep hen bijeen alsook de werklieden in dat bedrijf en zei: Mannen, u weet dat wij aan onze winst onze welvaart danken; ²⁶ en u ziet en hoort, dat deze Paulus een aanzienlijke menigte, niet alleen van Efeze maar bijna van heel Asia, heeft overreed en afkerig gemaakt^o door te zeggen dat [goden] die met handen worden gemaakt, geen goden zijn. ²⁷ Nu is er niet alleen gevaar voor ons dat deze bedrijfstak in een kwade reuk komt, maar ook dat de tempel van de grote godin Artemis als niets wordt geteld en dat ook haar majesteit zal ten onder gaan, die door heel Asia en het aardrijk wordt vereerd. ²⁸ Toen zij nu dit hoorden en met toorn werden vervuld, schreeuwden zij aldus: Groot is de Artemis van [de] Efeziërs! ²⁹ En de stad raakte vol van de verwarring en zij stormden eendrachtig naar het theater en sleurden Gajus en Aristarchus^p, Macedoniërs, reisgenoten van Paulus mee. ³⁰ Toen nu Paulus zich onder het volk wilde begeven, lieten de discipelen het hem niet toe. ³¹ En ook sommigen van de oversten van Asia^h, die zijn vrienden waren, zonden [een boodschap] naar hem en drongen

^h 19:31 Lett. ‘Asiarchen’, d.i. overpriesters (godsdienstige ambtenaren) van Asia en/of afgevaardigden van de landdag van de Romeinse provincie Asia in de hoofdstad Efeze.

19:21 ^l zien 23:11;
Rm 1:13.

19:22 ^m Erastus
Rm 16:23;
2 Tm 4:20.

19:24 ⁿ aan 16:16.

19:26 ^o gemaakt
17:29.

19:29 ^p Aristarchus
20:4; 27:2; Ko 4:10;
Fm :24.

erop aan zich niet in het theater te begeven. ³² Sommigen dan schreeuwden dit, anderen dat, want de vergadering was in verwarring en de meesten wisten niet waarom zij waren samengekomen. ³³ Uit de menigte nu lichtte men Alexander in, nadat de Joden hem naar voren hadden geduwd. En Alexander wenkte met de hand^g en wilde zich voor het volk verdedigen. ³⁴ Toen zij echter merkten dat hij een Jood was, ging er één geroep op van allen en ongeveer twee uur lang schreeuwden zij: Groot is de Artemis van [de] Efeziërs! ³⁵ Nadat nu de stadsschrijver de menigte had gekalmeerd, zei hij; Mannen van Efeze, wie is er toch onder [de] mensen die niet weet dat de stad van [de] Efeziërs tempelbewaarster is van de grote Artemis en van het [beeld] dat uit de hemel^I is gevallen? ³⁶ Daar dan deze dingen niet tegen te spreken zijn, moet u zich rustig houden en niets overijlds doen. ³⁷ Want u hebt deze mannen hier gebracht, die geen tempelrovers zijn en geen lasteraars van onze godin. ³⁸ Als dan Demétrius en de kunstenaars met hem tegen iemand een zaak hebben, er worden rechtsdagen gehouden en er zijn proconsuls^J; laten zij elkaar aanklagen. ³⁹ Als u echter daarenboven^K nog iets verlangt, zal dat in de wettige vergadering worden beslist. ⁴⁰ Wij lopen immers gevaar van oproer te worden beschuldigd wegens vandaag, daar er geen aanleiding is waarover wij rekening zullen kunnen geven betreffende deze oploop. ⁴¹ En met deze woorden ontbond hij de vergadering.

^I 19:35 Eig. 'van Zeus'.

^J 19:38 Zie 13:7 nt.

^K 19:39 A.l. 'over andere dingen'.

Handelingen 20

Naar Macedonië en Griekenland

¹ Nadat nu het tumult voorbij was, riep Paulus de discipelen bij zich en vermaande^L hen, groette hen en ging op reis naar Macedonië. ² Nadat hij die streken had doorreisid en hen met vele woorden had vermaand, kwam hij in Griekenland. ³ En nadat hij er drie maanden had doorgebracht en door de Joden een aanslag tegen hem werd gesmeed^r toen hij op het punt stond naar Syrië af te varen, vatte hij het plan op door Macedonië terug te keren. ⁴ En hem vergezelden <tot in Asia> Sópater, [de zoon] van Pyrrhus, van Beréa; van [de] Thessalonicenzen, Aristarchus en Secundus, Gajus van Derbe, Timotheüs, en [de] Asiaten Tychicus en Trófimus. ⁵ Dezen nu gingen vooruit en wachten op ons in Troas, ⁶ maar wij voeren na de dagen van de ongezuurde broden^s van Filippi af en kwamen in vijf dagen bij hen in Troas, waar wij zeven dagen verbleven.

Afscheidsbezoek aan Troas

⁷ Toen wij nu op de eerste [dag] van de week vergaderd waren om brood te breken^t, sprak Paulus, die de volgende dag zou vertrekken, hen toe en rekte zijn rede tot middernacht. ⁸ Nu waren er vele lampen in de bovenzaal waar wij vergaderd waren. ⁹ En een jongeman genaamd Eutychus zat in het venster en werd door een diepe slaap bevangen, toen Paulus lang sprak; en door diepe slaap bevangen viel hij van de derde verdieping naar beneden en werd dood

20:3 ^r gesmeed
20:19; 2 Ko 11:26.

20:6 ^s broden
Ex 12:15.

20:7 ^t breken
2:42,46.

^L 20:1 Of 'bemoedigde, vertroostte'; zo ook in vs. 2.

opgenomen. ¹⁰ Paulus echter kwam naar beneden, wierp zich op hem^u, sloeg zijn armen om hem heen en zei: Maakt geen misbaar, want zijn ziel is in hem.

¹¹ En hij ging naar boven, brak het brood en at, en hij praatte lang [met hen], tot aan de dageraad, en zo vertrok hij. ¹² En zij brachten de jongen levend [terug] en werden buitengewoon vertroost.

Van Troas naar Miléte

¹³ Wij echter gingen vooruit naar het schip en voeren af naar Assus, waar wij Paulus aan boord zouden nemen; want zo had hij het bevolen, daar hijzelf te voet wilde gaan. ¹⁴ En toen hij zich in Assus bij ons had gevoegd, namen wij hem aan boord en kwamen in Mityléne. ¹⁵ En vandaar voeren wij af en kwamen de volgende [dag] ter hoogte van Chios; en de daarop volgende voeren wij over naar Samos <en bleven in Trogyllium> en de dag daarna kwamen wij in Miléte.

¹⁶ Want Paulus had zich voorgenomen Efeze voorbij te varen om geen tijd in Asia te verliezen, want hij haastte zich om zo mogelijk op de pinksterdag in Jeruzalem te zijn.

Rede tot de oudsten van Efeze

¹⁷ Hij nu zond van Miléte [een boodschap] naar Efeze en riep de oudsten van de gemeente bij zich. ¹⁸ En toen zij bij hem waren gekomen, zei hij tot hen: U weet hoe ik van [de] eerste dag af dat ik Asia betrad, al die tijd bij u ben geweest, ¹⁹ terwijl ik de Heer diende^M met

^M 20:19 D.i. 'als slaaf dienen'.

20:10 ^u hem
1 Kn 17:21;
2 Kn 4:34.

alle nederigheid, onder tranen en met beproevingen die mij overkwamen door de aanslagen van de Joden^r; ²⁰ hoe ik van wat nuttig was niets heb nagelaten u te verkondigen en te leren in het openbaar en in de huizen, ²¹ terwijl ik zowel aan Joden als Grieken de bekering tot God en het geloof in onze Heer Jezus betuigde. ²² En nu, zie, gebonden in de geest^N reis ik naar Jeruzalem^v, zonder te weten wat mij daar zal ontmoeten, ²³ behalve dat de Heilige Geest mij van stad tot stad betuigt en zegt dat mij gevangenschap en verdrukkingen wachten^w. ²⁴ Maar ik reken mijn leven niet als kostbaar voor mijzelf^x, opdat ik mijn loop volbreng^y en de bediening die ik van de Heer Jezus heb ontvangen, om het evangelie van de genade van God te betuigen. ²⁵ En nu, zie, ik weet dat u allen onder wie ik ben rondgegaan om het koninkrijk te prediken, mijn gezicht niet meer zult zien^z. ²⁶ Daarom getuig ik u op de dag van vandaag, dat ik rein ben van het bloed van allen^a; ²⁷ want ik heb niet nagelaten u de hele raad van God^b te verkondigen. ²⁸ Past op uzelf en op de hele kudde^c, waarin de Heilige Geest u als opzieners heeft gesteld, om de gemeente van God^O te hoeden, die Hij Zich heeft verworven door het bloed van zijn eigen [Zoon]. ²⁹ Ik weet, dat na mijn vertrek wrede wolven bij u zullen binnenkomen, die de kudde niet sparen^d; ³⁰ en uit uzelf zullen mannen opstaan, die verdraaide dingen spreken om de discipelen achter zich af te trekken^e. ³¹ Daarom waakt, en herinnert u dat ik drie jaar,

20:19^r Joden 20:19;
2 Ko 11:26.

20:22^v Jeruzalem
19:21.

20:23^w wachten
9:16; 21:4,11.

20:24^x mijzelf
21:13.

20:24^y volbreng
2 Tm 4:7.

20:25^z zien 19:38.

20:26^a allen 18:6;
Ez 3:18; 33:9.

20:27^b God
Lk 7:30.

20:28^c kudde
1 Pt 5:2.

20:29^d sparen
Mt 7:15; Jh 10:12.

20:30^e trekken
1 Jh 2:19.

^N 20:22 Of 'door de Geest'.

^O 20:28 V.l. 'van [de] Heer'; het slot van vs. 28 kan dan aldus vertaald worden: 'door zijn eigen bloed'.

nacht en dag, niet heb opgehouden ieder met tranen terecht te wijzen. ³² En nu draag ik u op aan God en aan het woord van zijn genade, die ^P machtig is op te bouwen en het erfdeel te geven onder alle geheiligden ^f.

³³ Niemands zilver, goud of kleding heb ik begeerd ^g.

³⁴ U weet zelf, dat deze handen in mijn behoeften en in die van hen die bij mij waren, hebben voorzien ^h. ³⁵ In alles heb ik u getoond, dat men door zo te arbeiden zich de zwakken moet aantrekken en de woorden van de Heer Jezus in herinnering moet houden, dat Hijzelf heeft gezegd: Het is gelukkiger te geven dan te ontvangen.

³⁶ En toen hij dit had gezegd, knielde hij neer en bad met hen allen. ³⁷ En zij barstten allen uit in groot gevee en vielen Paulus om de hals en kusten hem innig ⁱ, ³⁸ het meest bedroefd over het woord dat hij had gezegd, dat zij zijn gezicht niet meer zouden zien ^j. En zij deden hem uitgeleide naar het schip.

20:32 ^f geheiligden
26:18; Dt 33:3,4;
Ef 1:18; Ko 1:12.

20:33 ^g begeerd
1 Sm 12:3.

20:34 ^h voorzien
18:3; 1 Ko 4:12;
1 Th 2:9.

20:37 ⁱ innig
Rm 16:16;
1 Pt 5:14.

20:38 ^j zien 20:25.

Handelingen 21

Naar Jeruzalem

¹ Toen het nu, nadat wij ons van hen hadden losgerukt, gebeurde dat wij afvoeren, liepen wij recht op Cos aan, [gingen] de dag daarna naar Rhodus en vandaar naar Pátara. ² En nadat wij een schip hadden gevonden dat naar Fenicië overvoer, gingen wij aan boord en voeren af. ³ En nadat wij Cyprus in zicht hadden gekregen en het links hadden laten liggen, voeren wij naar Syrië en kwamen aan in Tyrus, want daar zou het schip zijn lading lossen. ⁴ Toen wij nu de discipelen hadden gevonden, bleven wij daar zeven dagen. Deze zeiden Paulus door de Geest niet op te gaan naar Jeruzalem^k. ⁵ Toen het nu gebeurde dat wij die dagen ten einde hadden gebracht, gingen wij weg en reisden verder, terwijl zij allen met vrouwen en kinderen ons uitgeleide deden tot buiten de stad; en wij knielden neer op het strand en baden, ⁶ en nadat wij elkaar hadden gegroet, gingen wij aan boord van het schip, maar zij keerden naar huis terug. ⁷ Nadat wij nu de vaart vanaf Tyrus hadden volbracht, kwamen wij in Ptolemaïs aan, en na de broeders te hebben gegroet bleven wij één dag bij hen. ⁸ En de volgende dag gingen wij weg en kwamen in Caesaréa; en wij gingen het huis van de evangelist Filippus^l binnen, die één van de zeven^m was, en bleven bij hem. ⁹ Deze nu had vier maagdelijke dochters die profeteerdenⁿ. ¹⁰ Terwijl wij nu vele dagen bleven, kwam er een profeet van Judéa genaamd Agabus^o; ¹¹ en hij kwam bij ons, nam de gordel van Paulus, en na zichzelf aan voeten en handen gebonden te hebben zei hij: Dit zegt de Heilige Geest: de man van wie deze gordel is, zullen de Joden zó

21:4^k *Jeruzalem*
20:23; 21:11.

21:8^l *Filippus*
8:26,40.

21:8^m *zeven* 6:5.

21:9ⁿ *profeteerden*
2:17; JI 2:28.

21:10° *Agabus*
11:28.

binden^p in Jeruzalem en overleveren in handen van [de] volken^q. ¹² Toen wij nu dit hoorden, drongen zowel wij als de plaatselijke [gelovigen] erop aan, dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem. ¹³ Toen antwoordde Paulus: Wat doet u, dat u weent en mijn hart week maakt? Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven^r in Jeruzalem voor de naam van de Heer Jezus. ¹⁴ En toen hij zich niet liet overreden, hielden wij ons stil en zeiden: Moge de wil van de Heer gebeuren^s. ¹⁵ Na die dagen nu maakten wij ons gereed en gingen op naar Jeruzalem. ¹⁶ En ook gingen er van de discipelen uit Caesaréa met ons mee en brachten [ons] bij een zekere Mnason, een Cypriër, een vroege discipel, bij wie wij zouden worden gehuisvest.

Paulus bezoekt Jakobus

¹⁷ Toen wij nu in Jeruzalem waren gekomen, ontvingen^q de broeders ons hartelijk. ¹⁸ En de volgende [dag] ging Paulus met ons naar Jakobus, en alle oudsten kwamen daar^f. ¹⁹ En toen hij hen had gegroet, verhaalde hij bijzonderheden wat God onder de volken door zijn bediening had gedaan^u. ²⁰ Toen zij nu dit hadden gehoord, verheerlijkten zij God en zij zeiden tot hem: U ziet, broeder, hoevele tienduizenden er onder de Joden zijn die geloven, en allen zijn zij ijverraars voor de wet^v. ²¹ En men heeft hun over u verteld dat u alle Joden die onder de volken zijn, afval van Mozes leert door te zeggen dat zij hun kinderen niet

21:11 ^p binden
Ef 3:1; 6:20; Fp 1:7.

21:11 ^q volken
*20:23; 21:33;
Jh 21:18.*

21:13 ^r sterven
20:24; Fl 1:20.

21:14 ^s gebeuren
*Mt 26:39,42;
Mk 14:36; Lk 22:42.*

21:18 ^t daar
15:2,13; Gl 1:19.

21:19 ^u gedaan
15:12.

21:20 ^v wet *15:1,5.*

^q 21:17 Zie Lk 8:40 nt.

moeten besnijden en niet naar de gebruiken wandelen^w. ²² Wat is er dan [te doen]? Stellig <is het onvermijdelijk dat [de] menigte samenkomt; want [zeker]> zullen zij horen dat u bent gekomen. ²³ Doe dan wat wij u zeggen: wij hebben vier mannen die <uit zichzelf> onder een gelofte staan. ²⁴ Neem hen mee en reinig u met hen en draag de kosten voor hen, opdat zij zich het hoofd kunnen laten scheren^x; en allen zullen weten dat er van wat over u is verteld, niets [waar] is, maar dat u ook wandelt in het onderhouden van de wet. ²⁵ Wat echter de gelovige volken betreft, wij hebben [hun] aangeschreven, na besloten te hebben <dat zij niets dergelijks moesten onderhouden dan> dat zij zich moesten wachten voor wat aan de afgoden is geofferd, voor [het] bloed, voor [het] verstikte en voor [de] hoerij^y. ²⁶ Toen nam Paulus de mannen mee en na zich de volgende dag met hen te hebben gereinigd^R ging hij in de tempel en kondigde aan dat de dagen van hun reiniging^z zouden zijn vervuld wanneer voor ieder van hen de offerande was gebracht^a.

Paulus gegrepen in de tempel

²⁷ Toen nu de zeven dagen ten einde liepen, zagen de Joden uit Asia hem in de tempel, en zij brachten de hele menigte in opschudding en sloegen de handen aan hem ²⁸ en schreeuwden: Mannen van Israël, helpt! Dit is de mens die allen overal leert tegen het volk en de wet en deze plaats^w; en bovendien heeft hij ook

^R 21:26 Of ‘mannen de volgende dag mee en na zich ... gereinigd’.

21:21 ^w wandelen
6:13; 21:28.

21:24 ^x scheren
18:18; Nm 6:5, 13-18,21.

21:25 ^y hoerij
15:19,20,28,29.

21:26 ^z reiniging
1 Ko 9:20.

21:26 ^a gebracht
Nm 6:2-5, 13-21.

21:28 ^w plaats 6:13;
21:28.

Grieken in de tempel gebracht en deze heilige plaats ontheiligd^b. ²⁹ Want zij hadden tevoren de Efeziër Tró-fimus met hem in de stad gezien, van wie zij meenden dat Paulus hem in de tempel had gebracht. ³⁰ En de hele stad kwam in rep en roer en er ontstond een volksoploop; en zij grepen Paulus en sleepten hem buiten de tempel, en terstond werden de deuren gesloten. ³¹ En terwijl zij hem trachtten te doden, werd aan de overste^s van de legerafdeling gemeld dat heel Jeruzalem in verwarring was; ³² deze nam onmiddellijk soldaten en hoofdlieden met zich mee en liep snel op hen af. Toen zij nu de overste en de soldaten zagen, hielden zij op Paulus te slaan^c. ³³ Toen naderde de overste, greep hem en beval hem met twee ketenen te boeien^d; en hij vroeg wie hij was en wat hij had gedaan. ³⁴ In de menigte nu riepen sommigen dit, anderen dat; en daar hij het rechte niet te weten kon komen vanwege het tumult, beval hij hem in de legerplaats te brengen. ³⁵ En toen hij bij de trappen was, gebeurde het dat hij door de soldaten werd gedragen vanwege het geweld van de menigte^e. ³⁶ Want de volksmenigte volgde, terwijl zij schreeuwden: Weg met hem!

Paulus' verdediging

³⁷ En toen Paulus op het punt stond in de legerplaats te worden gebracht, zei hij tot de overste: Is het mij ook geoorloofd u iets te zeggen? Hij nu zei: Kent u Grieks? ³⁸ Bent u dan niet de Egyptenaar die enige tijd

21:28^b ontheiligd
24:6; Ez 44:7.

21:32^c slaan 23:27.

21:33^d boeien 12:6;
20:23; 21:11; 28:20.

21:35^e menigte
22:22; Lk 23:18;
Jh 19:15.

^s 21:31 D.i. overste over duizend (een militair tribuun); zo ook verder.

geleden oproer maakte en de vierduizend Sicariërs^T naar de woestijn uitleidde? ³⁹ Paulus echter zei: Ik ben integendeel een Joods man uit Tarsus, een burger van een niet onvermaarde stad in Cilicië^f; en ik smeed u, staat u mij toe tot het volk te spreken. ⁴⁰ En toen hij het had toegestaan, wenkte Paulus, terwijl hij op de trappen stond, met de hand^g tot het volk; en toen er een diepe stilte was ontstaan, sprak hij hen toe in de Hebreeuwse taal^h en zei:

21:39^f Cilicië 9:11;
22:3; 23:34; 26:5.

21:40^g hand 12:17;
13:16; 19:33.

^T 21:38 Zie onder 'Joodse partijen'.

21:40^h taal 26:14.

Handelingen 22

¹ Mannen broeders en vadersⁱ, luistert nu naar mijn verdediging tegenover u!² Toen zij nu hoorden dat hij hen toesprak in de Hebreeuwse taal, hielden zij zich nog stiller. En hij zei: ³ Ik ben een Joods man, geboren in Tarsus in Cilicië^f, maar opgevoed in deze stad, aan de voeten van Gamaliël^j onderwezen naar [de] gestrengheid van de voorvaderlijke wet, en ik was een ijveraar voor God^k, zoals u allen vandaag bent; ⁴ en ik heb deze Weg vervolgd tot [de] dood toe, terwijl ik zowel mannen als vrouwen boeide en in gevangnissen overleverde^l, ⁵ zoals ook de hogepriester van mij kan getuigen en de hele raad der oudsten, van wie ik ook brieven aan de broeders heb ontvangen^m, en ik ben naar Damaskus gereisd om ook hen die daar waren, geboeid naar Jeruzalem te brengen, opdat zij gestraft zouden worden.

Het verhaal van Paulus' bekering - 9:1-19; 26:12-18

⁶ Het gebeurde mij echter, terwijl ik reisde en Damaskus naderde, dat omstreeks [de] middag plotseling uit de hemel een fel licht mij omstraalde. ⁷ En ik viel op de grond en hoorde een stem tot mij zeggen: Saul, Saul, waarom vervolg je Mij? ⁸ En ik antwoordde: Wie bent U, Heer? En Hij zei tot mij: Ik ben Jezus de Nazoreeër die jij vervolgt. ⁹ Zij nu die met mij waren, zagen wel het licht <en werden zeer bevreesd>, maar de stem van Hem die tot mij sprak, hoorden zij niet. ¹⁰ En ik zei: Wat moet ik doen, Heer? En de Heer zei tot mij: Sta op en ga naar Damaskus, en daar zal met je worden gesproken over alles wat over je is bepaald om te doen. ¹¹ Toen ik nu vanwege de heerlijkheid van dat

22:1 ⁱ vaders 7:2.

22:3 ^f Cilicië 9:11;
22:3; 23:34; 19:33.

22:3 ^j Gamaliël
5:34.

22:3 ^k God
Rm 10:2.

22:4 ^l overleverde
8:3; 22:19; 26:9-11;
Gl 1:13.

22:5 ^m ontvangen
9:2.

licht niet kon zien, werd ik bij de hand geleid door hen die bij mij waren, en ik kwam in Damaskus. ¹² Een zekere Ananias nu, een godvrezend man naar de wet, die een [goed] getuigenis had van alle Joden die [daar] woonden, ¹³ kwam naar mij toe, ging bij mij staan en zei tot mij: Saul, broeder, zie op. En op datzelfde ogenblik zag ik naar hem op ^U. ¹⁴ En hij zei: De God van onze vaders ⁿ heeft u voorbestemd om zijn wil te kennen en de Rechtvaardige te zien en een stem uit zijn mond te horen, ¹⁵ want U zult voor Hem bij alle mensen een getuige zijn van wat u hebt gezien en gehoord. ¹⁶ En nu, waarom aarzelt u ^V? Sta op, laat u doppen en uw zonden afwassen onder aanroeping van zijn naam ^o.

Paulus' zendingsopdracht

¹⁷ Het gebeurde mij nu, toen ik in Jeruzalem was teruggekeerd en in de tempel in gebed was, dat ik in geestvervoering raakte ¹⁸ en Hem zag, die tot mij zei: Haast je en vertrek snel uit Jeruzalem, want zij zullen je getuigenis van Mij niet aannemen ^p. ¹⁹ En ik zei: Heer, zij weten zelf, dat ik hen die in U geloofden, overal in de synagogen gevangen nam en geselde ^q; ²⁰ en dat, toen het bloed van Stéfanus, uw getuige, werd vergoten, ik ook zelf erbij stond en ermee instemde en de kleren bewaarde van hen die hem doodden ^r. ²¹ En Hij zei tot mij: Ga, want Ik zal je ver weg naar [de] volken zenden ^s.

^U 22:13 A.v. 'zie weer. En op datzelfde ogenblik kon ik hem zien'.

^V 22:16 Of 'wat bent u van plan'.

22:14 ⁿ vaders
3:13; 5:30; 24:14.

22:16 ^o naam 2:21;
Jl 2:32; Rm 10:13.

22:18 ^p aannemen
9:29,30.

22:19 ^q geselde 8:3;
22:4,5; 26:9-11.

22:20 ^r doodden
7:58; 8:1.

22:21 ^s zenden 9:15;
18:6; 26:7; Rm 1:5;
15:16; Gl 2:7-9;
Ef 3:8; 1 Tm 2:7;
2 Tm 1:11.

Paulus in de legerplaats

²² Zij nu hoorden hem aan tot dit woord toe en zij verhieven hun stem en zeiden: Weg van de aarde met zo iemand; want hij behoort niet te [blijven] leven!^t ²³ En terwijl zij schreeuwden, hun kleren afgooiden en stof in de lucht wierpen, ²⁴ beval de overste hem in de legerplaats te brengen; en hij zei dat men hem onder geseling moest verhoren, opdat hij vernam om welke reden zij zo tegen hem riepen. ²⁵ Toen zij hem echter met de riemen uitrekten, zei Paulus tot de hoofdman die [erbij] stond: Is het u ook geoorloofd een Romein, en dat onveroordeeld, te geselen^u? ²⁶ Toen nu de hoofdman dit hoorde, ging hij naar de overste en berichtte het aldus: Wat gaat U doen? Want deze man is een Romein. ²⁷ De overste nu ging erheen en zei tot hem: Zeg mij, bent u een Romein? En hij zei: Ja. ²⁸ En de overste antwoordde: Ik heb dit burgerrecht voor een grote som verkregen. Paulus echter zei: Maar ik ben het zelfs door geboorte. ²⁹ Terstond dan lieten zij die op het punt stonden hem te verhoren, hem met rust. En ook de overste werd bang toen hij vernam dat hij een Romein was en hij hem had laten boeien^v.

Paulus voor de Raad

³⁰ De volgende dag nu liet hij, daar hij met zekerheid wilde weten waarom hij door de Joden werd beschuldigd, hem losmaken en beval de overpriesters en de hele Raad bijeen te komen; en hij bracht Paulus erheen en stelde hem voor hen^w.

22:22 ^t *leven* 21:36.

22:25 ^u *geselen*
16:37; 23:27.

22:29 ^v *boeien*
16:38.

22:30 ^w *hen* 23:28.

Handelingen 23

¹ Terwijl nu Paulus de ogen op de Raad vestigde, zei hij: Mannen broeders, ik heb met een volkomen goed geweten voor ^w God gewandeld tot op deze dag ^x. ² De hogepriester Ananias echter beval hun die bij hem stonden, hem op de mond te slaan. ³ Toen zei Paulus tot hem: God zal u slaan, gewitte wand ^y! En u zit mij te oordelen naar de wet en beveelt tegen de wet ^z mij te slaan ^a? ⁴ Zij nu die daarbij stonden, zeiden: Scheldt u de hogepriester van God uit? ⁵ En Paulus zei: Ik wist niet, broeders, dat het de hogepriester was; want er staat geschreven: ‘Van een overste van uw volk zult u geen kwaad spreken’ ^b.

⁶ Daar nu Paulus wist dat het ene deel uit sadduceeën en het andere uit farizeeën ^c bestond, riep hij in de Raad: Mannen broeders, ik ben een farizeeër, een zoon van farizeeën; over [de] hoop en [de] opstanding van [de] doden sta ik terecht ^d. ⁷ Toen hij nu dit had gesproken, ontstond er strijd tussen de farizeeën en sadduceeën en de menigte werd verdeeld. ⁸ Want sadduceeën zeggen dat er geen opstanding is ^e, en geen engel of geest; farizeeën echter belijden beide. ⁹ Er ontstond nu een groot geschreeuw, en sommigen van de schriftgeleerden van het deel der farizeeën stonden op, redden er heftig en zeiden: Wij vinden geen enkel kwaad in deze man ^f; en als een geest tot hem gesproken heeft, of een engel ... ¹⁰ Toen er nu grote strijd was ontstaan, beval de overste, bang dat Paulus door hen zou worden verscheurd, dat de soldaten zouden komen

23:1 ^x dag 24:16;
2 Tm 1:3.

23:3 ^y wand
Jh 18:22,23.

23:3 ^z wet Lv 19:15.

23:3 ^a slaan
Ez 13:10-15.

23:5 ^b spreken
Ex 22:28.

23:6 ^c farizeeën 4:2;
26:5; Fp 3:5.

23:6 ^d terecht
24:15,21.

23:8 ^e is Mt 23:23.

23:9 ^f man 25:25; Lk
23:4; Jh 18:38;
19:4,6.

^w 23:1 Of ‘met’.

om hem uit hun midden weg te rukken en in de legerplaats te brengen.

¹¹ De volgende nacht nu stond de Heer bij hem^g en zei: Heb goede moed, want zoals je in Jeruzalem van Mij hebt betuigd, zo moet je ook in Rome getuigen^h.

Samenzwering tegen Paulus

¹² Toen het nu dag was geworden, maakten de Joden een complot en vervloekten zichzelf, terwijl zij zeiden dat zij niet zouden eten of drinken voordat zij Paulus hadden gedood. ¹³ Het waren er nu meer dan veertig die deze samenzwering hadden gemaakt. ¹⁴ Dezen gingen naar de overpriesters en de oudsten en zeiden: Wij hebben onszelf met een vloek vervloekt om niets te nuttigen voordat wij Paulus hebben gedood. ¹⁵ Nu dan, maakt u met de Raad de overste duidelijk dat hij hem bij u moet brengen, alsof u zijn zaken nauwkeuriger tot beslissing wilt brengen; en wij staan, voordat hij bij u aankomt, gereed hem te dodenⁱ. ¹⁶ Toen nu de zoon van Paulus' zuster van deze hinderlaag had gehoord, kwam hij daarheen, ging de legerplaats binnen en berichtte het aan Paulus. ¹⁷ En Paulus riep één van de hoofdlieden bij zich en zei: Breng deze jongeman naar de overste, want hij heeft hem iets te berichten.

¹⁸ Deze dan nam hem mee, bracht hem bij de overste en zei: De gevangene Paulus riep mij bij zich en vroeg mij deze jongeman bij u te brengen, daar hij u iets heeft te zeggen. ¹⁹ De overste nu nam hem bij de hand, ging met hem terzijde en vroeg: Wat is het dat je mij hebt te berichten? ²⁰ En hij zei: De Joden hebben afgesproken u te vragen of u morgen Paulus in de Raad wilt brengen, alsof die hem nauwkeuriger over iets

23:11 ^g hem 18:9.

23:11 ^h getuigen
19:21; 27:24;
28:16,23.

23:15 ⁱ doden 25:3.

zou willen verhoren. ²¹ Laat u dan niet door hen overreden, want meer dan veertig mannen uit hen leggen hem een hinderlaag; zij hebben zichzelf vervloekt om niet te eten of te drinken voordat zij hem hebben gedood; en nu zijn zij gereed in afwachting van uw toezegging. ²² De overste dan liet de jongeman gaan met de opdracht: Vertel aan niemand dat je mij dit te kennen hebt gegeven.

Paulus naar Felix gezonden

²³ En hij riep twee van de hoofdlieden bij zich en zei: Maakt tweehonderd soldaten gereed om naar Caesaréa te trekken, en zeventig ruiters en tweehonderd lansdragers, vanaf [het] derde uur van de nacht, ²⁴ en zet rijdieren klaar, opdat zij Paulus daarop zetten en veilig overbrengen naar de stadhouder Felix. ²⁵ En hij schreef een brief met de volgende inhoud: ²⁶ Claudius Lysias aan de hoogedele stadhouder Felix, gegroet! ²⁷ Daar deze man door de Joden was gegrepen en op het punt stond door hen te worden gedood, ben ik tussenbeide gekomen met mijn soldaten en heb [hem] ontzet^j, daar ik had vernomen dat hij een Romein is^k. ²⁸ En daar ik de reden wilde weten waarom zij hem beschuldigden, bracht ik <hem> in hun Raad^l. ²⁹ Het bleek mij, dat hij werd beschuldigd over twistvragen van hun wet^m, maar dat hij geenszins werd aangeklaagd wegens iets dat dood of gevangenschap waard isⁿ. ³⁰ Toen mij nu te kennen was gegeven, dat een aanslag tegen deze man zou worden gepleegd, heb ik

23:27^j ontzet
21:30-33.

23:27^k is 22:25-27.

23:28^l Raad 22:30.

23:29^m wet
18:14,15; 23:6;
25:18,19.

23:29ⁿ is 23:9;
26:31; 28:18.

hem onmiddellijk naar^X u gezonden en ook zijn beschuldigers bevolen voor u te zeggen wat zij tegen hem hebben^O. <Vaarwel!>

³¹ De soldaten dan haalden Paulus op zoals hun was bevolen en brachten hem 's nachts naar Antípatris;

³² en de volgende dag lieten zij de ruiters met hem vertrekken en keerden naar de legerplaats terug. ³³ En

toen dezen in Caesaréa waren gekomen en de brief aan de stadhouder hadden overhandigd, stelden zij ook

Paulus voor hem. ³⁴ Deze nu las [de brief] en vroeg uit welke provincie hij was, en toen hij vernam dat hij uit

Cilicië^P was, ³⁵ zei hij: Ik zal u verhoren wanneer ook uw beschuldigers zijn aangekomen. En hij beval dat

hij in het pretorium^Y van Herodes in bewaring zou worden gehouden.

^X 23:30 A.l. 'dat door hen een aanslag..., heb ik hem naar'.

^Y 23:35 Zie Mt 27:27 nt.

23:30° hebben
24:5-8.

23:34^P Cilicië 22:3.

Handelingen 24

Paulus aangeklaagd

¹ Na vijf dagen nu kwam de hogepriester Ananias met enige oudsten en een redenaar, een zekere Tertullus, die bij de stadhouder een aanklacht indienden tegen Paulus^q.² Toen hij nu was geroepen, begon Tertullus aldus te beschuldigen: ³ Dat wij door u grote vrede genieten en hervormingen voor dit volk door uw beleid tot stand komen, erkennen^z wij alleszins en overal, hoogedele Felix, met alle dankbaarheid. ⁴ Om u echter niet te lang op te houden, verzoek ik u ons met uw bekende welwillendheid een ogenblik aan te horen. ⁵ Want het is ons gebleken, dat deze man een pest is en een verwekker van oproeren onder alle Joden over het hele aardrijk^r en een aanvoerder^A van de sekte^s der Nazoreeërs, ⁶ die ook heeft geprobeerd de tempel te ontheiligen^f. Wij hebben hem [dan] ook gegrepen <en naar onze wet willen oordelen^u. ⁷ De overste Lysias is er echter bij gekomen en heeft hem met groot geweld aan onze handen ontrukkt ⁸ en zijn beschuldigers geboden naar u toe te komen>. Door hem te verhoren zult uzelf zich van alles kunnen vergewissen waarvan wij hem beschuldigen. ⁹ En ook de Joden stemden het toe door te beweren dat deze dingen zo waren.

Paulus' verdediging voor Felix

¹⁰ Paulus echter antwoordde, nadat de stadhouder hem een wenk had gegeven om te spreken: Daar ik weet

24:1 ^q Paulus 25:2.

24:5 ^r aardrijk 17:6;
16:20.

24:5 ^s sekte 24:14.

24:6 ^f ontheiligen
21:28.

24:6 ^u oordelen
21:30.

^z 24:3 Zie Lk 8:40 nt.

^A 24:5 Of 'bendeleider'.

dat u sinds vele jaren rechter over dit volk bent, verdedig ik mijn zaak met goede moed, ¹¹ daar u zich ervan kunt vergewissen^v, dat het niet meer dan twaalf dagen geleden is sinds ik ben opgegaan naar Jeruzalem om te aanbidden^w; ¹² en zij hebben mij niet in de tempel gevonden terwijl ik met iemand sprak of een volksoploop veroorzaakte, ook niet in de synagogen of ergens in de stad; ¹³ ook kunnen zij niets waarvan zij mij nu beschuldigen, voor u bewijzen. ¹⁴ Dit echter beken ik u, dat ik naar de Weg die zij een sekte noemen, zo de God van de vaderen^x dien, terwijl ik alles geloof wat volgens de wet is en in de profeten geschreven staat ¹⁵ en hoop op God heb – welke [hoop] dezen ook zelf verwachten – dat er een opstanding zal zijn zowel van rechtvaardigen als van onrechtvaardigen^y. ¹⁶ Daarom^B oefen ik mij ook om altijd een onergerlijk^C geweten te hebben tegenover God en de mensen^z. ¹⁷ Na vele jaren nu kwam ik om aalmoezen aan mijn volk en offeranden te brengen^a, ¹⁸ waarbij zij mij gereinigd in de tempel vonden, niet met een menigte of met tumult. Er waren echter enige Joden uit Asia^b, ¹⁹ die voor u zouden moeten verschijnen en [mij] beschuldigen als zij iets tegen mij hebben. ²⁰ Of laat dezen zelf zeggen, welk misdrijf zij <in mij> hebben gevonden toen ik voor de Raad stond, ²¹ behalve aangaande dit éne woord dat ik riep toen ik in hun midden stond: Over [de] opstanding van doden sta ik vandaag voor u terecht^c!

B 24:16 Of 'intussen'.

C 24:16 Zie Fp 1:10 nt.

24:11 ^v vergewissen
21:17.

24:11 ^w aanbidden
8:27.

24:14 ^s sekte 24:14.

24:14 ^x vaderen
3:13; 5:30; 22:14.

24:15 ^y onrechtvaardigen 23:6;
Dn 12:2; Jh 5:28,29.

24:16 ^z mensen
23:1; 2 Tm 1:3.

24:17 ^a brengen
11:29,30;
Rm 15:25,26;
Gl 2:1,10.

24:18 ^b Asia
21:26,27.

24:21 ^c terecht 23:6;
24:15.

²² Felix nu, vrij nauwkeurig bekend met wat de Weg betrof, verdaagde hun zaak en zei: Wanneer de overste Lysias komt, zal ik uw zaken tot beslissing brengen.

²³ En hij beval de hoofdman hem in bewaring te houden en [hem] enige vrijheid te laten en niemand van de zijnen te verhinderen hem te dienen^d.

²⁴ Na enige dagen nu kwam Felix daar met zijn eigen vrouw Drusilla, die een Jodin was, en hij ontbood Paulus en hoorde hem over het geloof in Christus <Jezus>. ²⁵ Toen hij echter sprak over rechtvaardigheid, zelfbeheersing en het toekomstige oordeel, werd Felix bang en antwoordde: Ga nu maar weg; als ik echter weer gelegenheid heb, zal ik u bij mij roepen^e, ²⁶ – terwijl hij tevens hoopte, dat hem door Paulus geld zou worden gegeven^f; daarom ontbood hij hem ook meer malen en praatte met hem. ²⁷ Toen echter twee jaren voorbij waren, kreeg Felix als opvolger Porcius Festus; en daar Felix de Joden een gunst wilde bewijzen, liet hij Paulus gevangen^g.

24:23 ^d dienen 27:3;
28:16,30.

24:25 ^e roepen
Jh 16:8.

24:26 ^f gegeven
Ex 23:8; Dt 16:19;
1 Sm 8:3; 2 Kr 19:7;
Sp 29:4.

24:27 ^g gevangen
12:3; 25:9.

Handelingen 25

Paulus voor Festus

¹ Toen Festus dan in de provincie was aangekomen, ging hij na drie dagen van Caesaréa op naar Jeruzalem. ² En de overpriesters en de voornaamsten van de Joden dienden een aanklacht tegen Paulus bij hem in, en deden hem een verzoek^h, ³ door als gunst ten nadele van hem te vragen dat hij hem naar Jeruzalem zou ontbieden, daar zij een hinderlaag legden om hem onderweg te dodenⁱ. ⁴ Festus dan antwoordde dat Paulus in Caesaréa in bewaring bleef, maar dat hijzelf spoedig [daarheen] zou reizen. ⁵ Laten dan, zei hij, de invloedrijken onder u meereizen en als er iets onbehoorlijks in de man is, hem beschuldigen^j. ⁶ Nadat hij nu bij hen niet meer dan acht of tien dagen was gebleven, vertrok hij naar Caesaréa; en de volgende dag nam hij op de rechterstoel plaats en beval Paulus voor te brengen^k. ⁷ En toen hij was voorgekomen, stonden de Joden die van Jeruzalem waren gekomen, om hem heen en brachten vele zware beschuldigingen in^l, die zij niet in staat waren te bewijzen^m, ⁸ terwijl Paulus zich verdedigde: Noch tegen de wet van de Joden, noch tegen de tempel, noch tegen de keizer heb ik enige zonde gedaan. ⁹ Daar Festus echter de Joden een gunst wilde bewijzen^g, antwoordde hij Paulus en zei: Wilt u naar Jeruzalem opgaan en daar voor mij over deze dingen terechtstaan? ¹⁰ Paulus echter zei: Ik sta voor de rechterstoel van de keizer en daar moet ik terechtstaan; de Joden heb ik geen enkel onrecht aangedaan, zoals ook u zeer goed weet. ¹¹ Als ik dan onrecht doe en iets heb bedreven dat [de] dood waard is, weiger ik niet te sterven; als er echter niets [waar] is van dat waarvan

25:2 ^h verzoek 24:1; 25:15.

25:3 ⁱ doden 23:15.

25:5 ^j beschuldigen 23:30.

25:6 ^k brengen 25:17.

25:7 ^l in 24:5,6.

25:7 ^m bewijzen 24:13.

25:9 ^g bewijzen 12:3; 25:9.

dezen mij beschuldigen, dan kan niemand mij bij wijze van gunst aan hen uitleveren. Op de keizer beroep ik mij. ¹² Toen antwoordde Festus, nadat hij met de raad had gesproken: Op de keizer hebt u zich beroepen, naar de keizer zult u gaan.

Paulus voor Agrippa

¹³ Nadat nu enige dagen waren voorbijgegaan, kwamen koning Agrippa en Bernice in Caesaréa aan om Festus te begroeten. ¹⁴ En terwijl zij daar verscheidene dagen verbleven, legde Festus aan de koning de zaak van Paulus voor en zei: Er is door Felix een man gevangen achtergelaten, ¹⁵ aangaande wie, toen ik in Jeruzalem was, de overpriesters en de oudsten van de Joden een aanklacht indienden en tegen wie zij een veroordeling vroegen. ¹⁶ Ik antwoordde hun dat Romeinen niet [de] gewoonte hebben een mens bij wijze van gunst uit te leveren voordat de beschuldigde de beschuldigers voor zich heeft en gelegenheid tot verdediging tegen de aanklacht krijgt. ¹⁷ Toen zij dan hier waren samengekomen, heb ik zonder enig uitstel de volgende [dag] op de rechterstoel plaatsgenomen en heb bevolen de man voor te brengen^k. ¹⁸ De beschuldigers die [erbij] stonden, hebben geen enkele aanklacht tegen hem ingebracht over <boze> dingen die ik vermoedde, ¹⁹ maar zij hadden tegen hem enige twistvragen over hun eigen godsdienst en over een zekere Jezus, die gestorven is, van Wie Paulus beweerde dat Hij leeftⁿ. ²⁰ Daar ik nu met het onderzoek van deze dingen verlegen was, vroeg ik of hij naar Jeruzalem wilde gaan en daar over deze dingen terechtstaan^o. ²¹ Toen Paulus echter in hoger beroep ging om tot de

25:17^k brengen
25:17.

25:19ⁿ leeft
18:14,15; 23:29.

25:20° terechtstaan
25:9.

beslissing van Zijne Majesteit^D in bewaring te worden gehouden, heb ik bevolen hem te bewaren totdat ik hem naar de keizer zou opzenden^P.²² Agrippa nu zei tot Festus: Ik zou ook zelf die man wel willen horen. Morgen, zei hij, zult u hem horen.

²³ De volgende dag kwamen Agrippa en Bernice met grote praal en gingen de gehoorzaal binnen met de oversten en de aanzienlijkste mannen van de stad^Q; en op bevel van Festus werd Paulus voorgebracht.²⁴ En Festus zei: Koning Agrippa, en u allen hier met ons aanwezig, hier ziet u degene over wie de hele menigte van de Joden zich tot mij heeft gewend, zowel in Jeruzalem als hier^R, onder geroep dat hij niet langer behoort te leven^S.²⁵ Ik heb echter begrepen dat hij niets wat [de] dood waard is heeft bedreven; daar hijzelf zich echter op Zijne Majesteit^D heeft beroepen, heb ik besloten hem [door] te zenden.²⁶ Ik heb echter over hem niets zekers aan mijn heer te schrijven; daarom heb ik hem u [allen] voorgeleid, en vooral u, koning Agrippa, opdat ik na gedaan onderzoek iets te schrijven heb^T.²⁷ Want het komt mij ongerijmd voor, een gevangene [door] te zenden en niet tevens de aanklachten tegen hem te kennen te geven.

25:21^P opzenden
25:11,12.

25:23^Q stad 9:15;
Mt 10:18; Mk 13:9;
Lk 21:12.

25:24^R hier
25:2,7,15.

25:24^S leven 22:22.

25:26^T heb 22:3;
Fp 3:5,6.

^D 25:21,25 De Gr. vertaling van de Lat. keizertitel ‘Augustus’ (= gezegend, gewijd, verheven; niet te verwarren met de keizer van die naam; zie Lk 2:1).

Handelingen 26

Paulus' verdediging voor Agrippa

¹ Agrippa nu zei tot Paulus: Het is u toegestaan voor uzelf te spreken. Toen strekte Paulus zijn hand uit en verdedigde zich: ² Ik acht mij gelukkig, koning Agrippa, dat ik mij over alles waarvan ik door de Joden word beschuldigd, vandaag voor u mag verdedigen, ³ vooral omdat u een kenner bent van alle gebruiken alsook twistvragen onder de Joden. Daarom verzoek ik u mij geduldig aan te horen. ⁴ Mijn levenswandel dan van jongs af, die vanaf [het] begin onder mijn volk en in Jeruzalem is geweest, kennen alle Joden, ⁵ daar zij van vroeger, van de eerste tijd af, van mij weten (als zij het willen getuigen) dat ik naar de strengste sekte van onze godsdienst heb geleefd: als farizeeër. ⁶ En nu sta ik terecht wegens [de] hoop van de belofte door God aan onze vadersen gedaan^u, ⁷ waartoe onze twaalf stammen, terwijl zij vurig nacht en dag [God] dienen, hopen te komen; over deze hoop, O koning, word ik door [de] Joden beschuldigd. ⁸ Waarom wordt het bij u [allen] ongelofelijk geoordeeld als God doden opwekt? ⁹ Ik meende dan bij mijzelf, dat ik tegen de naam van Jezus de Nazoreeër veel vijandigs moest doen, ¹⁰ wat ik ook heb gedaan in Jeruzalem; en velen van de heiligen heb ik in gevangnissen opgesloten, waartoe ik de volmacht van de overpriesters had ontvangen; en als zij werden gedood, stemde ik ervoor. ¹¹ En in alle synagogen dwong ik, door hen te straffen, hen dikwijls te lasteren; en bovenmate woedde ik tegen hen en vervolgde hen tot zelfs in de buitenlandse steden^v.

26:6 ^u gedaan 23:6;
24:15,21.

26:11 ^v steden 8:3;
22:4,5,19;
1 Ko 15:9;
Gl 1:13,23; Fp 3:6.

Het verhaal van Paulus' bekering - 9:1-19; 22:6-16

¹² En toen ik daarvoor naar Damaskus reisde met volmacht en opdracht van de overpriesters, ¹³ zag ik, o koning, midden op [de] dag onderweg een licht uit de hemel, sterker dan de glans van de zon, mij en die met mij reisden omstralen. ¹⁴ En toen wij allen op de grond vielen, hoorde ik een stem tot mij zeggen in de Hebreuwse taal: Saul, Saul, waarom vervolgt je Mij? Het valt je hard tegen [de] prikkels^E achteruit te slaan.

¹⁵ En ik zei: Wie bent U, Heer? En de Heer zei: Ik ben Jezus die jij vervolgt. ¹⁶ Maar sta op en ga op je voeten staan^w; want daartoe ben Ik je verschenen, om je voor te bestemmen tot een dienaar en getuige zowel van wat je <van Mij> hebt gezien als van dat waarin Ik je zal verschijnen, ¹⁷ terwijl Ik je wegneem^F uit het volk en uit de volken^x, tot welke^G Ik je zend om hun ogen te openen^y, ¹⁸ opdat zij zich bekeren van [de] duisternis tot [het] licht^z, en van de macht^H van satan tot God^a, opdat zij vergeving van zonden en een erfdeel onder de geheiligden ontvangen^b door geloof in Mij.

Paulus' getuigenis aan Jood en heiden

¹⁹ Daarom, koning Agrippa, ben ik dat hemelse gezicht niet ongehoorzaam geweest, ²⁰ maar ik heb eerst hun

^E **26:14** IJzeren punten aan de ploeg of aan de ossestok van de drijver, die het trekdier moesten afschrikken achteruit te schoppen.

^F **26:17** Dit kan óf 'verlossen' óf 'uitkiezen, afzonderen' betekenen.

^G **26:17** D.z. Joden en heidenen; zie vs. 20.

^H **26:18** Of 'gezag, bevoegdheid'.

26:16 ^w staan
Ez 2:1.

26:17 ^x volken
1 Kr 16:35.

26:17 ^y openen
Js 35:5; 42:7; 61:1
LXX.

26:18 ^z licht
Js 42:16.

26:18 ^a God Ef 2:2.

26:18 ^b ontvangen
20:32; Dt 33:3,4;
Ef 3:6; Ko 1:12,13.

die in Damaskus^c en in Jeruzalem waren en [in] het hele land van Judéa en aan de volken verkondigd, dat zij berouw moesten hebben en zich tot God bekeren en werken doen, de bekering waardig^d. ²¹ Hierom hebben de Joden mij <terwijl ik> in de tempel <was> gegrepen en geprobeerd mij om te brengen^e. ²² Daar ik nu hulp van God heb verkregen, sta ik tot op deze dag en getuig^f voor klein en groot, zonder iets te zeggen buiten wat de profeten en Mozes hebben gesproken dat zou gebeuren: ²³ dat de Christus moest lijden en dat Hij als eerste uit [de] opstanding van [de] doden^f een licht zou verkondigen zowel aan het volk als aan de volken^g.

Paulus' oproep tot Agrippa

²⁴ Toen hij zich met deze dingen verdedigde, zei Festus met luider stem: U spreekt wartaal, Paulus, uw grote geleerdheid brengt u tot waanzin^h. ²⁵ Paulus echter zei: Ik spreek geen wartaal, hoogedele Festus, maar ik uit woorden van waarheid en gezond verstand^j, ²⁶ want de koning weet van deze dingen; tot hem spreek ik ook met vrijmoedigheid, want ik ben ervan overtuigd dat hem niets van deze dingen verborgen is; want dit is niet in een uithoek gebeurdⁱ. ²⁷ Geloof u, koning Agrippa, de profeten? Ik weet dat u [hen] gelooft. ²⁸ Agrippa nu zei tot Paulus: Straks zou u mij nog^k door uw overreding christen maken^l. ²⁹ Paulus

26:20 ^c Damaskus
9:19,20.

26:20 ^d waardig
Mt 3:8.

26:21 ^e brengen
21:30,31.

26:23 ^f doden
Lk 24:44-47.

26:23 ^g volken
Js 42:6; 49:6;
60:1-3.

26:24 ^h waanzin
Jh 10:20.

26:26 ⁱ gebeurd
Jh 18:20.

ⁱ 26:22 Of 'heb tot op deze dag, sta ik [hier] te getuigen'.

^j 26:25 In 1 Tm 2:9,15 'ingetogenheid'.

^k 26:28 Of 'Met weinig [moeite] (of: [middelen]) zou u mij'.

^l 26:28 Of 'overreedt u mij als christen op te treden'.

echter zei: Ik zou God wel willen bidden dat én straks én voor lange tijd^M niet alleen u, maar ook allen die mij vandaag horen, zodanig werden zoals ook ik ben, uitgezonderd deze boeien.

³⁰ En de koning stond op en de stadhouder en Bernice en zij die bij hen zaten; ³¹ en na zich te hebben teruggetrokken spraken zij tot elkaar de woorden: Deze man doet niets wat dood of gevangenschap waard is^J.

³² En Agrippa zei tot Festus: Deze man had kunnen worden vrijgelaten als hij zich niet op de keizer had beroepen^k.

^M 26:29 Of én met weinig én met grote [moeite] (of: [middelen]); of misschien ‘hetzij...hetzij...’.

26:31 ^J is 23:29; 25:25; 28:18.

26:32 ^k beroepen 25:11.

Handelingen 27

Paulus op weg naar Rome

¹ Toen nu was besloten dat wij naar Italië zouden afvaren^l, leverde men Paulus en enige andere gevangenen over aan een hoofdman genaamd Julius, van [de] keizerlijke legerafdeling^N.² Toen wij nu aan boord waren gegaan van een schip uit Adramyttium dat naar de plaatsen langs [de kust van Asia] zou varen, voeren wij af; en Aristarchus^m, een Macedoniër van Thessalonika, was bij ons. ³ En de volgende dag liepen wij Sidon binnen. En Julius behandelde Paulus vriendelijk door hem toe te staan naar de vrienden te gaan om zich door hen te laten verzorgenⁿ.

⁴ En vandaar afgevaren voeren wij dicht langs Cyprus, omdat de winden ons tegen waren. ⁵ En na de zee die bij Cicilië en Pamfylië is, te zijn overgestoken kwamen wij aan in Myra in Lycië. ⁶ En daar vond de hoofdman een Alexandrijns schip dat naar Italië voer en hij liet ons daar aan boord gaan. ⁷ Toen wij nu ettelijke dagen langzaam opschoten en met moeite ter hoogte van Cnidus kwamen, daar wij de wind niet mee hadden, voeren wij dicht langs Kreta ter hoogte van Salmóne. ⁸ En na het met moeite te zijn voorbij gevaren kwamen wij bij een plaats, Schone Havens geheten, waar [de] stad Laséa dichtbij lag.

⁹ Daar nu veel tijd verlopen en de vaart al gevaarlijk was, omdat ook de vasten al voorbij was, waarschuwde Paulus hen ¹⁰ en zei tot hen: Mannen, ik zie dat de vaart zal plaatsvinden met ongemak^o en grote schade,

27:1 ^l afvaren 25:12.

27:2 ^m Aristarchus
19:29; 20:4;
Ko 4:10; Fm :24.

27:3 ⁿ verzorgen
24:23; 28:16,30.

27:10 ^o ongemak
2 Ko 11:25,26.

^N 27:1 Of '[de] legerafdeling Augusta'; vgl. 25:21,25.

niet alleen van de lading en van het schip, maar ook van ons leven. ¹¹ De hoofdman echter had meer vertrouwen in de stuurman en de schipper dan in wat door Paulus werd gezegd. ¹² En daar de haven ongeschikt was om te overwinteren, gaven de meesten de raad vandaar weg te varen om zo mogelijk Fenix te bereiken, een haven van Kreta, die uitkijkt op [het] zuidwesten en op [het] noordwesten, en daar te overwinteren. ¹³ En toen er een zachte zuidenwind opstak, meenden zij hun voornemen te hebben bereikt, en na het anker te hebben gelicht voeren zij dicht langs de kust van Kreta.

Storm en schipbreuk

¹⁴ Niet lang daarna echter sloeg vanaf het [eiland] een stormwind neer, Euráquilo^O geheten. ¹⁵ En toen het schip werd meegesleurd en de kop niet in de wind kon houden, gaven wij het op en lieten ons drijven. ¹⁶ Toen wij nu onder een eilandje, Cauda^P geheten, doorliepen, waren wij met moeite in staat de sloep machtig te worden; ¹⁷ en na haar te hebben opgehaald namen zij voorzorgsmaatregelen door het schip te ondergorden^Q, en daar zij bang waren op de Syrtis^R te worden

^O 27:14 ‘Van het Gr. *euros*, ‘oostenwind’, en het Lat. *aquilo*, ‘noordenwind’, dus ‘noordoostenstorm’ (schippersuitdrukking).

^P 27:16 S.l. ‘Clauda’.

^Q 27:17 D.i. met kabels onder de kiel door.

^R 27:17 Een gevaarlijke bocht aan de Libische kust, vol klippen en ondiepten.

geworpen^S, haalden zij het tuig neer en lieten zich zo drijven. ¹⁸ Daar wij nu hevig door de storm werden geteisterd, wierpen zij de volgende [dag] lading overboord^P; ¹⁹ en de derde [dag] wierpen zij eigenhandig het scheepstuig weg. ²⁰ Toen er nu vele dagen geen zon en geen sterren waren te zien en [de] niet geringe storm aanhield, werd alle hoop dat wij behouden zouden worden, [ons] verder benomen. ²¹ En nadat men lange tijd zonder eten was geweest, ging Paulus in hun midden staan en zei: Mannen, men had naar mij moeten luisteren^T en niet van Kreta wegvaren en dit ongemak en deze schade moeten voorkomen. ²² En nu dring ik er bij u op aan goede moed te houden; want er zal van u geen enkel leven verloren gaan, alleen het schip. ²³ Want vannacht stond bij mij een engel van de God van Wie ik ben, die ik ook dien^Q, ²⁴ en hij zei: Wees niet bang, Paulus, u moet voor de keizer verschijnen^R; en zie, God heeft u allen geschonken die met u varen. ²⁵ Houdt daarom goede moed, mannen, want ik geloof God, dat het zo zal gaan als tot mij is gesproken. ²⁶ Wij moeten echter op één of ander eiland stranden.

²⁷ Toen nu [de] veertiende nacht was aangebroken dat wij in de Adriatische [zee] ronddreven, vermoedden de zeelieden omstreeks middernacht dat er land naderde. ²⁸ En zij wierpen het dieplood uit en peilden twintig vadem; en na wat verder te zijn gevaren wierpen

27:18^P overboord
Jn 1:5.

27:23^Q dien Rm 1:9.

27:24^R verschijnen
23:11; 25:12.

^S 27:17 Scheepsterm; ‘stranden’ in vs. 26, ‘stoten’ in vs. 29; de gewone betekenis is ‘vallen’ (vs. 32; 12:7).

^T 27:21 In 5:29,32 en Tt 3:1 ‘gehoorzamen’.

zij opnieuw het dieplood uit en peilden vijftien vadem.

²⁹ En daar wij bang waren dat wij ergens op klippen zouden stoten, wierpen zij van [het] achterschip vier ankers uit en wensten dat het dag werd. ³⁰ Toen de zeelieden echter van het schip trachtten te vluchten en de sloep in zee neerlieten onder voorwendsel dat zij van [het] voorschip ankers wilden uitbrengen, ³¹ zei Paulus tot de hoofdman en tot de soldaten: Als zij niet op het schip blijven, kunt u niet worden behouden.

³² Toen kaptten de soldaten de touwen van de sloep en lieten haar vallen. ³³ En tegen dat het dag zou worden, spoorde Paulus allen aan voedsel te nemen en zei: Het is vandaag [de] veertiende dag dat u blijft afwachten zonder eten en zonder iets te nuttigen. ³⁴ Daarom spoor ik u aan voedsel te nemen, want dit dient tot uw behoudenis; want van niemand van u zal een haar van het hoofd verloren gaan^s. ³⁵ Toen hij nu dit had gezegd en brood had genomen, dankte hij God in bijzijn van allen; en hij brak het en begon te eten^f. ³⁶ En zij werden allen goedsmoeds en namen zelf ook voedsel.

³⁷ Wij waren nu allen samen in het schip met tweehonderdzesenzeventig zielen. ³⁸ Toen zij nu van voedsel verzadigd waren, maakten zij het schip lichter door het koren in zee te werpen. ³⁹ Toen het nu dag werd, herkennen zij het land niet; maar zij bemerkten een inham die een strand had en overlegden of zij het schip daarop konden laten lopen. ⁴⁰ En zij lieten de ankers slippen en lieten ze in de zee achter; tegelijk maakten zij de roerbanden^U los, hesen het voorzeil voor de wind

27:34^s gaan
1 Sm 14:45;
2 Sm 14:11;
Mt 10:30; Lk 12:7.

27:35^f eten
Mt 15:36; Mk 8:6;
Lk 22:19; Jh 6:11;
1 Ko 11:23,24;
1 Tm 4:3,4.

^U **27:40** Touwen waarmee de twee roeren waren vastgezet.

en hielden op het strand aan. ⁴¹ Toen zij nu op een zandbank stootten, lieten zij het schip daarop vastlopen; en het voorschip stootte op de grond en bleef onbeweeglijk zitten, maar het achterschip raakte los door het geweld <van de golven>. ⁴² Bij de soldaten nu rees het plan de gevangenen te doden, opdat niemand zou wegzwemmen en ontsnappen. ⁴³ De hoofdman echter, die Paulus wilde behouden, hield hen van hun voornemen af en beval hun die konden zwemmen als eersten overboord te springen om aan land te komen, ⁴⁴ en de overigen deels op planken deels op wrakstukken van het schip. En zo gebeurde het, dat allen behouden aan land kwamen.

Handelingen 28

Paulus op Malta

¹ En nadat wij behouden waren, vernamen wij dat het eiland Malta heette. ² En de inheemsen^v bewezen ons buitengewone menslievendheid, want zij staken een vuur aan en haalden er ons allen bij vanwege de regen die begon te vallen en vanwege de koude. ³ Toen nu Paulus een hoop takken had bijeengeraapt en op het vuur gelegd, kwam er door de hitte een adder uit en deze beet zich vast in zijn hand. ⁴ Toen nu de inheemsen het beest aan zijn hand zagen hangen, zeiden zij tot elkaar: Deze man is zeker een moordenaar, die, nadat hij uit de zee behouden is, de Gerechtigheid^w niet laat leven. ⁵ Hij dan schudde het beest af in het vuur en ondervond niets kwaads^u. ⁶ Zij nu verwachtten dat hij zou opzwellen of plotseling dood neervallen. Toen zij echter na lang wachten zagen dat hem niets bijzonders overkwam, veranderden zij van mening en zeiden dat hij een God was^v.

⁷ In de omgeving van die plaats nu had de voorname^x van het eiland, genaamd Publius, landerijen. Deze ontving ons en verleende [ons] drie dagen vriendelijk gastvrijheid. ⁸ Het gebeurde nu, dat de vader van Publius door koorts en ingewandsziekte bevangen op bed lag; Paulus ging naar hem toe, en na te hebben gebeden^w legde hij hem de handen op^x en maakte hem gezond. ⁹ Toen nu dit was gebeurd, kwamen ook de

28:5 ^u *kwaads*
Mk 16:18; Lk 10:19.

28:6 ^v *was 14:11.*

28:8 ^w *gebeden*
1 Kn 17:20-22;
Jk 5:14.

28:8 ^x *op Mt 9:18;*
Mk 6:5; 16:18;
Lk 4:40.

^v 28:2 Lett. ‘barbaren’; aanduiding voor niet-Grieken.

^w 28:4 D.i. de wraakgodin, Némesis.

^x 28:7 Dit woord geeft een officiële titel weer.

overigen op het eiland die ziekten hadden naar hem toe en werden genezen; ¹⁰ en zij vereerden ons ook met vele eerbewijzen en bij ons vertrek voorzagen zij ons van wat wij nodig hadden.

Aankomst in Rome

¹¹ Na drie maanden nu voeren wij af op een schip dat op het eiland had overwinterd, een Alexandrijns [schip] met [de] Dioscuren^Y als kenteken. ¹² En in Syracuse aangekomen bleven wij daar drie dagen, ¹³ vanwaar wij omvoeren^Z en in Rhegium aankwamen; en toen na één dag een zuidenwind opstak, kwamen wij de tweede [dag] in Putéoli, ¹⁴ waar wij broeders vonden en ons verzocht werd zeven dagen bij hen te blijven; en zo gingen wij naar Rome. ¹⁵ En vandaar kwamen de broeders, die van onze zaken hadden gehoord, ons tegemoet tot Forum Appii en Tres Tabernae^A, en toen Paulus hen zag, dankte hij God en vatte moed. ¹⁶ Toen wij nu Rome waren binnengekomen, werd aan Paulus toegestaan op zichzelf te wonen^Y met de soldaat die hem bewaakte.

Paulus' prediking in Rome

¹⁷ Het gebeurde nu na drie dagen, dat hij hen samenriep die de voornaamsten van de Joden waren; en toen zij waren samengekomen, zei hij tot hen: Mannen

^Y 28:11 D.i. 'zonen van Zeus', nl. de tweelingen Castor en Pollux.

^Z 28:13 Of 'laveerden'; a.l. '[de trossen] losgooïden'.

^A 28:15 D.i. 'Apiusmarkt en Drie Taveernen', plaatsen aan de Via Appia.

28:16^Y *wonen*
24:23; 28:30.

broeders, hoewel ik niets heb gedaan tegen het volk of de voorvaderlijke gebruiken^z, ben ik als gevangene uit Jeruzalem overgeleverd in de handen van de Romeinen, ¹⁸ die mij, toen zij mij hadden verhoord, wilden loslaten, omdat er geen enkele doodsschuld in mij was^a. ¹⁹ Toen de Joden [dat] echter tegenspraken, werd ik genoodzaakt mij op de keizer te beroepen^b; niet alsof ik iets had om mijn volk te beschuldigen. ²⁰ Om die reden dan heb ik u bij mij geroepen om u te zien en toe te spreken; want vanwege de hoop van Israël heb ik deze keten om^c. ²¹ Zij nu zeiden tot hem: Wij hebben over u geen brieven uit Judéa ontvangen, ook is niemand van de broeders hier gekomen, die iets kwaads van u heeft bericht of gesproken. ²² Wij achten het echter juist van u te horen wat uw denkbeelden zijn; want wat deze sekte^d betreft, ons is bekend dat zij overal wordt tegengesproken^e.

²³ Nadat zij nu voor hem een dag hadden bepaald, kwamen er nog meer bij hem in zijn verblijf, aan wie hij het koninkrijk van God uitlegde en betuigde^f, terwijl hij hen trachtte te overtuigen aangaande Jezus, zowel uit de wet van Mozes als uit de profeten^g, van 's morgens vroeg tot [de] avond toe. ²⁴ En sommigen lieten zich overtuigen door wat werd gezegd, maar anderen geloofden niet. ²⁵ En onder elkaar onenig gingen zij weg, nadat Paulus [dit] ene woord had gezegd: Te recht heeft de Heilige Geest door de profeet Jesaja tot uw vaders de woorden gesproken: ²⁶ 'Ga tot dit volk en zeg: Met [het] gehoor zult u horen en geenszins verstaan, en kijkend zult u kijken en geenszins zien; ²⁷ want het hart van dit volk is vet geworden en hun oren zijn hardhorend geworden en hun ogen hebben

28:17^z gebruiken
24:12,13; 25:8.

28:18^a was 23:29;
25:25; 26:31,32.

28:19^b beroepen
25:11.

28:20^c om 23:6;
24:15; 26:6,7;
Ef 3:1; 4:1; 6:20.

28:22^d sekte
24:5,14.

28:22^e tegengesproken Lk 2:34;
Rm 10:21.

28:23^f betuigde
19:8.

28:23^g profeten
Lk 24:27.

zij gesloten, opdat zij niet misschien met hun ogen zien en met hun oren horen en met hun hart verstaan en zich bekeren, en Ik hen gezond maak^h. ²⁸ Het zij u dan bekend dat deze behoudenis van God tot de volken is gezonden; zij zullen ook horenⁱ. ^B

³⁰ Hij nu bleef twee hele jaren in zijn eigen huurwoning, en hij ontving^C allen die bij hem binnenkwamen^j, ³¹ predikte het koninkrijk van God en leerde aangaande de Heer Jezus Christus met alle vrijmoedigheid, ongehinderd.

28:27^h maak
*Js 6:9,10; Mt 13:14;
Mk 4:12; Lk 8:10;
Jh 12:40; Rm 11:8.*

28:28ⁱ horen 13:46;
*18:6; Ps 67:3; 98:3;
Js 40:5 LXX; Lk 3:6.*

^B 28:28 Vers 29 is als niet-authentiek weggelaten.

^C 28:30 Zie Lk 8:40 nt.

28:30^j binnenkwamen 27:3; 28:16.

Romeinen

Geschreven door Paulus tijdens de derde zendingsreis in het jaar 57/58 (of 55/56) vanuit Korinthe (zie 15:25v.; 16:1,23; Hd 20:3) aan de gemeente in Rome, een gemeente die niet door Paulus (en waarschijnlijk door geen enkele apostel) gesticht was en waar Paulus ook nooit geweest was, hoewel hij dat graag gewild had (1:13; 15:22v.). Hij schrijft Rm omdat hij ernaar verlangt de Romeinse gelovigen toch te dienen met het evangelie (1:15) en om zijn voorgenomen bezoek op doorreis naar Spanje aan te kondigen (15:24-29). Waarschijnlijk had Paulus ook over problemen in Rome gehoord, met name tussen de Joodse en de heidense christenen, wat voor hem aanleiding is tot een zeer fundamentele uiteenzetting over de mens in zijn persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover God.

Romeinen 1

Het evangelie van God

¹ Paulus, slaaf van Christus Jezus, geroepen apostel, afgezonderd tot [het] evangelie van God^a ² (dat Hij tevoren had beloofd door zijn profeten in heilige Schriften^b) ³ aangaande zijn Zoon (die geworden is uit [het] geslacht van David^c naar [het] vlees^d, ⁴ die verklaard^A is als Gods Zoon in kracht naar [de] Geest van [de] heiligheid, door dodenopstanding^e), Jezus Christus onze Heer – ⁵ door Wie wij genade en [het] apostelschap ontvangen hebben voor zijn naam, tot

1:1 ^a God Hd 9:15; 13:2; Gl 1:15.

1:2 ^b Schriften
1 Pt 1:10,11. 1:3

1:2 ^c David
Mt 22:42;
2 Tm 2:8.

1:2 ^d vlees 9:5.

1:4 ^e dodenopstanding Hd 13:33-37.

^A 1:4 Of 'bestemd'.

geloofsgehoorzaamheid onder alle volken^f 6 (waartoe ook u behoort, geroepenen van Jezus Christus) – 7 aan alle geliefden van God die in Rome zijn, geroepen heiligen^g: genade zij u en vrede van God onze Vader en van [de] Heer Jezus Christus^h.

Paulus' wens Rome te bezoeken

⁸ Allereerst dank ik mijn God door Jezus Christus over u allen, omdat uw geloof wordt rond verteld in de hele wereldⁱ. ⁹ Want God, die ik dien in mijn geest in het evangelie van zijn Zoon, is mijn getuige^j hoe ik onop-houdelijk u gedenk^k, ¹⁰ terwijl ik altijd in mijn gebeden bid of ik wellicht nu eens door de wil van God het voorrecht mocht hebben tot u te komen^l. ¹¹ Want ik verlang zeer u te zien, om u enige geestelijke genade-gave mee te delen tot uw versterking; ¹² dat is, om in uw midden mee vertroost te worden door elkaars ge-loof, zowel dat van u als dat van mij. ¹³ Maar ik wil niet dat u onbekend is, broeders, dat ik mij dikwijls voorgenomen heb tot u te komen (en tot nu toe verhin-derd ben), om ook onder u enige vrucht te hebben^m, evenals onder de overige volken. ¹⁴ Van Grieken en barbaren^B, van wijzen en onwetenden ben ik een schuldenaar. ¹⁵ Zo ben ik dan, wat mij betreft, bereid ook aan u die in Rome bent, het evangelie te verkondigen.

De kracht van het evangelie

¹⁶ Want ik schaam mij nietⁿ voor het evangelie; want het is Gods kracht^o tot behoudenis voor ieder die

1:5^f volken 15:8;
Hd 26:16-18;
Gl 2:7,9.

1:7^g heiligen
1 Ko 1:2.

1:7^h Christus
Nm 6:25,26;
1 Ko 1:3; 2 Ko 1:2.

1:8ⁱ wereld
1 Th 1:8.

1:9^j getuige
Ep 1:8; 1 Th 2:5,10.

1:9^k gedenk Ef 1:16.

1:10^l komen
15:23,32;
Hd 19:21.

1:13^m hebben
Jh 15:16.

1:16ⁿ niet
Ps 119:46; Mk 8:38.

1:16° kracht
1 Ko 1:18,24.

^B 1:14 Zie Hd 28:2 nt.

gelooft, eerst voor de Jood, en ook voor de Griek^p.

¹⁷ Want gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard op grond van geloof tot geloof^q, zoals geschreven staat: ‘Maar de rechtvaardige zal op grond van geloof leven’^r.

De schuld van de mens

¹⁸ Want toorn van God wordt van [de] hemel geopenbaard over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen^s die de waarheid in ongerechtigheid bezitten^t; ¹⁹ omdat wat van God gekend kan worden, onder hen openbaar is^u, want God heeft het hun geopenbaard – ²⁰ want van [de] schepping van [de] wereld af worden wat van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwig kracht en Goddelijkheid^c, uit zijn werken met inzicht^d voorzien^v –, opdat zij niet te verontschuldigen zijn, ²¹ omdat zij, hoewel zij God kennen, [Hem] als God niet verheerlijkt of gedankt hebben, maar in hun overleggingen zijn zij tot dwaasheid vervallen en hun onverstandig hart is verduisterd geworden^w. ²² Bewerend wijzen te zijn, zijn zij dwaas geworden^x ²³ en hebben de heerlijkheid van de onvergankelijke God vervangen door [iets] dat lijkt op [het] beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en van kruipende dieren^y. ²⁴ Daarom heeft God hen in de begeerten van hun harten overgegeven aan onreinheid, om hun lichamen onder elkaar te onteren; ²⁵ zij die de

1:16^p Griek
Hd 13:46.

1:17^q geloof
3:21,22.

1:17^r leven
Hk 2:4; Gl 3:11;
Hb 10:38.

1:18^s mensen
Ef 5:6; Ko 3:6.

1:18^t bezitten
2 Th 2:12.

1:19^u is
Hd 14:15-17;
17:24-28.

1:20^v voorzien
Jb 12:7-9; Ps 19:2.

1:21^w geworden
Ef 4:17,18.

1:22^x geworden
Jr 10:14; 1 Ko 1:20.

1:23^y dieren
Dt 4:15-19;
Ps 106:20.

^c 1:20 D.i. in de zin van Goddelijk karakter, niet zoals in Ko2:9 Godheid in absolute zin.

^d 1:20 Lett. ‘begrepen wordend’; vgl. Mt 24:15 nt.

waarheid van God vervangen hebben door de leugen^z en het schepsel geëerd en gediend hebben boven de Schepper, die gezegend is tot in eeuwigheid^a. Amen.

²⁶ Daarom heeft God hen overgegeven aan ontorende hartstochten; want ook hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang vervangen door de tegennatuurlijke;

²⁷ en evenzo hebben ook de mannen de natuurlijke omgang met de vrouw opgegeven en zijn in hun lust tegen elkaar ontbrand, zodat mannen met mannen schandelijkheid bedrijven^b en het verdiende loon voor hun afdwaling in zichzelf ontvangen. ²⁸ En daar het hun niet goeddacht God te erkennen^E, heeft God hen overgegeven aan een verkeerd denken, om dingen te doen die niet betamen; ²⁹ vervuld van alle ongerechtigheid, boosheid, hebzucht, slechtheid; vol afgunst, moord, twist, list, kwaadaardigheid; ³⁰ kwaadsprekers, lasteraars, Godhaters^F, smaders, hoogmoedigen, groot-sprekers, uitvinders van boze dingen, [de] ouders ongehoorzaam, ³¹ onverstandig, trouweloos, liefdeloos, onbarmhartig; ³² die, hoewel zij de eis van het recht^G van God kennen – dat zij die zulke dingen bedrijven, [de] dood verdienen –, ze niet alleen doen, maar ook een welgevallen hebben aan hen die ze bedrijven^H.

^E 1:28 Lett. ‘in kennis (of: erkenning) te hebben’.

^F 1:30 A.v. ‘door God gehaat’.

^G 1:32 ‘Eis van het recht’ is één Gr. woord, in 2:26 met ‘recht’ vertaald, ‘rechtvaardiging’ in 5:16, ‘gerechtigheid’ in 5:18 en ‘rechtvaardige eis’ in 8:4. Het betekent in het algemeen een ‘bepaalde uiting van het recht’.

^H 1:32 Zie Jh 5:29 nt.

1:25 ^z leugen
Jr 13:25; 16:19.

1:25 ^a eeuwigheid
9:5.

1:27 ^b bedrijven
Lv 18:22; 20:13.

Romeinen 2

Het rechtvaardig oordeel van God

¹ Daarom bent u niet te verontschuldigen, mens, wie u ook bent die¹ oordeelt; want waarin u de ander oordeelt, veroordeelt u zichzelf^c; want u die oordeelt, bedrijft dezelfde dingen. ² Wij nu weten, dat het oordeel van God naar waarheid is over hen die zulke dingen bedrijven. ³ En denkt u dit, mens, die oordeelt hen die zulke dingen bedrijven en ze [zelf] doet, dat u aan het oordeel van God zult ontkomen? ⁴ Of veracht u de rijkdom van zijn goedertierenheid en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, zonder te weten dat de goedertierenheid van God u tot bekering leidt^d? ⁵ Maar naar uw hardheid en onbekeerlijk hart hoopt u voor uzelf toorn op in [de] dag van [de] toorn en van [de] openbaring van het rechtvaardig oordeel van God, ⁶ die ieder zal vergelden naar zijn werken^e; ⁷ hun die met volharding in goed werk heerlijkheid, eer en onvergankelijkheid zoeken, eeuwig leven; ⁸ maar hun die twistziek zijn en ongehoorzaam aan de waarheid maar gehoorzaam aan de ongerechtigheid, toorn en gramschap. ⁹ Verdrukking en benauwdheid over elke ziel van een mens die het kwade werkt^f, eerst van [de] Jood en ook van [de] Griek^g; ¹⁰ maar heerlijkheid, eer en vrede voor ieder die het goede werkt, eerst voor [de] Jood en ook voor [de] Griek; ¹¹ want er is geen aanzien des persoons bij God^h. ¹² Want allen die zonder wet gezondigd hebben, zullen ook zonder wet verloren gaan; en allen die onder [de] wet gezondigd

2:1 ^c zichzelf
*Mt 7:2; Lk 6:37;
Jh 8:7.*

2:4 ^d leidt
2 Pt 3:9,15.

2:6 ^e werken
*Ps 62:13; Sp 24:12;
Mt 16:27; Jh 5:29; 2
Ko 5:10.*

2:9 ^f werkt
2 Th 1:6,8.

2:9 ^g Griek 1:16.

2:11 ^h God
*Dt 10:17; 2 Kr 19:7;
Hd 10:34; Gl 2:6;
Ef 6:9; Ko 3:25;
1 Pt 1:17.*

¹ 2:1 Lett. 'mens, ieder die'.

hebben, zullen door [de] wet geoordeeld worden ¹³ (want niet de hoorders van [de] wet zijn rechtvaardig bij God, maar de daders van [de] wet zullen gerechtvaardigd wordenⁱ; ¹⁴ want wanneer [de] volken, die geen wet hebben, van nature de [geboden] van de wet doen^j, dan zijn dezen die geen wet hebben, zichzelf tot wet, ¹⁵ en zij tonen dat het werk van de wet in hun harten geschreven staat, terwijl hun geweten meegetuigt en hun gedachten elkaar onderling beschuldigen of ook verontschuldigen), ¹⁶ op de dag dat God het verborgene van de mensen zal oordelen door Christus Jezus^k, naar mijn evangelie^l.

De Joden en de wet

¹⁷ Als u nu een Jood genoemd wordt, op [de] wet steunt, in God roemt, ¹⁸ zijn wil kent en beproefd wat het beste is^m, omdat u uit de wet onderwezen, ¹⁹ en van uzelf vertrouwt dat u een leidsman bent van blindenⁿ, een licht voor hen die in duisternis zijn, ²⁰ een opvoeder van onverstandigen, een leermeester van onmondigen, daar u in de wet de belichaming van de kennis en de waarheid hebt^o, – ²¹ u dan die een ander leert, leert u zichzelf niet? U die predikt dat men niet mag stelen, steelt u? ²² U die zegt dat men geen overspel mag plegen, pleegt u overspel? U die de afgoden verfoeit, pleegt u tempelroof? ²³ U die zich op [de] wet beroemt, onteert u God door de overtreding van de wet^p? ²⁴ Want om u wordt de naam van God onder de volken gelasterd, zoals geschreven staat^q. ²⁵ Want besnijdenis is wel nuttig als u [de] wet doet, maar als u een overtreder van [de] wet bent, is uw besnijdenis tot onbesnedenheid geworden^r. ²⁶ Als dan de

2:13 ⁱ worden

Mt 7:21;

Jk 1:22,25;

1 Jh 3:7.

2:14 ^j doen

Hd 10:35.

2:16 ^k Jezus

Hd 17:31.

2:16 ^l evangelie

2 Tm 2:8.

2:18 ^m is Fp 1:10.

2:19 ⁿ blinden

Mt 15:14; Lk 18:9.

2:20 ^o hebt

2 Tm 3:15.

2:23 ^p wet

Ps 50:16-21;

Mt 23:3,4.

2:24 ^q staat Js 52:5;

Ez 36:20-23.

2:25 ^r geworden

Jr 4:4; 9:25,26.

onbesnedene de rechten^J van de wet bewaart, zal niet zijn onbesnedenheid voor besnijdenis worden gerekend^S, ²⁷ en zal de van nature onbesnedene die de wet volbrengt, [niet] u oordelen die met letter en besnijdenis een overtreder van [de] wet bent? ²⁸ Want niet hij is een Jood die het uiterlijk is, en niet dat is de besnijdenis die iets uiterlijks is, in [het] vlees^t, ²⁹ maar hij is een Jood die het in het verborgen^K is, en [dat is] besnijdenis: [die] van [het] hart, naar [de] Geest^L, niet naar [de] letter^u; zijn lof is niet van mensen, maar van God^v.

^J 2:26 Zie 1:32 nt.
^K 2:29 Of 'inwendig'.
^L 2:29 Of 'geest'.

2:26^S gerekend
Gl 5:6.

2:28^t vlees Jh 7:24;
8:15,39.

2:29^u letter
Dt 30:6; Ko 2:11.

2:29^v God
1 Ko 4:5;
2 Ko 10:18.

Romeinen 3

¹ Wat is dan het voorrecht van de Jood, of wat is het nut van de besnijdenis? ² Veel in elk opzicht, en wel in de eerste plaats dat hun de woorden^M van God zijn toevertrouwd^w. ³ Wat dan? Als sommigen ongelovig zijn geweest, zal hun ongelof de trouw^N van God tenietdoen^x? ⁴ Volstrekt niet! Maar God zij waarachtig en ieder mens leugenachtig^y, zoals geschreven staat: ‘Opdat U gerechtvaardigd wordt in uw woorden, en overwint, wanneer U geoordeeld wordt’^z. ⁵ Als nu onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt, wat zullen wij dan zeggen? Is God soms onrechtvaardig als Hij de toorn over [ons] brengt? Ik spreek naar [de] mens. ⁶ Volstrekt niet! Hoe zal God anders de wereld oordelen^a? ⁷ Als nu^O de waarheid van God door^P mijn leugen overvloediger is geworden tot zijn heerlijkheid, waarom word ik dan nog als zondaar geoordeeld? ⁸ En [waarom] niet, zoals van ons gelasterd wordt, en zoals sommigen beweren dat wij zeggen: Laten wij het kwade doen, opdat het goede eruit voortkomt^b? Het oordeel over hen is rechtvaardig.

Niemand is rechtvaardig

⁹ Wat dan? Zijn wij uitnemender? Helemaal niet. Wij hebben immers tevoren zowel Joden als Grieken beschuldigd, dat zij allen onder [de] zonde zijn^c, ¹⁰ zoals geschreven staat: ‘Er is geen rechtvaardige, ook niet

M 3:2 Zie Hd 7:38 nt.

N 3:3 Hetzelfde woord als ‘geloof’.

O 3:7 A.l. ‘Want als’.

P 3:7 Of ‘bij’, in de zin van ‘ondanks’.

3:2 ^w toevertrouwd
9:4; Dt 4:7,8;
Ps 103:7; 147:19,20.

3:3 ^x doen 9:6;
11:29; 2 Tm 2:13.

3:4 ^y leugenachtig
Ps 116:11.

3:4 ^z wordt Ps 51:6.

3:6 ^a oordelen
Gn 18:25.

3:8 ^b voortkomt 6:1.

3:9 ^c zijn 1:18-2:24;
3:23.

één; ¹¹ er is niemand die verstandig is; er is niemand die God zoekt; ¹² allen zijn zij afgeweken; samen zijn zij nutteloos geworden; er is niemand die goed doet, er is er zelfs niet één^d; ¹³ ‘hun keel is een open graf; met hun tongen plegen zij bedrog^e; ‘addergif is onder hun lippen^f; ¹⁴ ‘hun mond is vol vervloeking en bitterheid^g; ¹⁵ ‘hun voeten zijn snel om bloed te vergieten; ¹⁶ vernieling en ellende is op hun wegen; ¹⁷ en [de] weg van [de] vrede hebben zij niet gekend^h; ¹⁸ ‘geen vrees voor God staat hun voor ogenⁱ. ¹⁹ Nu weten wij, dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot hen die onder de wet zijn, opdat elke mond wordt gestopt en de hele wereld strafschuldig^Q wordt voor God. ²⁰ Daarom zal op grond van werken van [de] wet geen enkel vlees voor Hem gerechtvaardigd worden^j; want door [de] wet [komt] kennis van zonde^k.

Rechtvaardiging door geloof

²¹ Maar nu is, buiten [de] wet om, gerechtigheid van God geopenbaard, waarvan door de wet en de profeten getuigenis gegeven wordt^l; ²² namelijk gerechtigheid van God door geloof in Jezus Christus <tot allen, en> over allen die geloven^m; want er is geen onderscheid. ²³ Want allen hebben gezondigdⁿ en komen te kort aan de heerlijkheid van God, ²⁴ en worden om niet gerechtvaardigd door zijn genade^o, door de verlossing die in Christus Jezus is. ²⁵ Hem heeft God gesteld tot een genadetroon door <het> geloof, in zijn bloed^p, tot betoning van zijn gerechtigheid wegens het voorbij

Q 3:19 Lett. ‘onder het oordeel’, d.i. in die toestand vervallen.

3:12 ^d één
Ps 14:1-3; 53:1-4;
Pr 7:20.

3:13 ^e bedrog
Ps 5:10.

3:13 ^f lippen
Ps 140:4.

3:14 ^g bitterheid
Ps 10:7.

3:17 ^h gekend
Js 59:7,8; Sp 1:16.

3:18 ⁱ ogen Ps 36:2.

3:20 ^j worden
Ps 143:2; Gl 2:16.

3:20 ^k zonde 7:7.

3:21 ^l wordt
Hd 10:43.

3:22 ^m geloven 1:17;
Gl 2:16; Fp 3:9.

3:23 ⁿ gezondigd
3:9.

3:24 ^o genade
5:1; Ef 2:8.

3:25 ^p bloed
Ef 1:7; Hb 9:12.

laten gaan van de zonden die tevoren hadden plaatsgevonden onder de verdraagzaamheid van God; ²⁶ tot beno-
ting van zijn gerechtigheid in de tegenwoordige tijd,
opdat Hij rechtvaardig is en hem rechtvaardigt die op
grond van geloof in Jezus is.

²⁷ Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten^q. Door wel-
ke wet? Van de werken? Nee, maar door [de] wet van
[het] geloof.

²⁸ Want wij stellen^R vast, dat een mens gerechtvaar-
digd wordt door geloof, zonder werken van [de] wet^f.

²⁹ Is [God] alleen de God van [de] Joden? Niet ook
van [de] volken? Ja, ook van [de] volken^s; ³⁰ er is im-
mers de ene God^t, die besnedenen zal rechtvaardigen
op grond van geloof en onbesnedenen door het ge-
loof^u. ³¹ Stellen wij dan [de] wet buiten werking^S door
het geloof? Volstrekt niet! Maar wij bevestigen [de]
wet^v.

3:27^q uitgesloten
1 Ko 1:31.

3:28^r wet Gl 2:16.

3:29^s volken 10:12.

3:30^t God Dt 6:4;
Gl 3:20.

3:30^u geloof
4:11,12.

3:31^v wet 4:3;
Gl 4:21.

R 3:28 A.l. 'Wij stellen dus'.

S 3:31 Gewoonlijk vertaald met 'te niet doen' (bijv. 3:3;
4:14; 6:6); eig. 'werkeloos, krachteloos maken; uitschake-
len, ontzenuwen'; zie ook 7:2,6 en Gl 5:4 nt.

Romeinen 4

Abraham als voorbeeld

¹ Wat zullen wij dan zeggen dat Abraham, onze <voor>vader naar [het] vlees, gevonden heeft? ² Want als Abraham op grond van werken gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem, maar niet bij God. ³ Want wat zegt de Schrift? ‘En Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend’^w. ⁴ Hem nu die werkt, wordt het loon niet toegerekend uit genade, maar als verschuldigd^x. ⁵ Maar hem die niet werkt, maar gelooft in Hem die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid; ⁶ zoals ook David de mens gelukkig noemt wie God gerechtigheid toerekent, zonder werken: ⁷ ‘Gelukkig zij van wie de wetteloosheden vergeven en van wie de zonden bedekt zijn. ⁸ Gelukkig [de] man van wie [de] Heer de zonde geenszins toerekent’^y. ⁹ [Geldt] dit geluk nu de besnedene of ook de onbesnedene? Wij zeggen immers: aan Abraham is het geloof tot gerechtigheid gerekend^z. ¹⁰ Hoe werd het hem dan toegerekend? Toen hij besneden was of onbesneden? Niet besneden, maar onbesneden. ¹¹ En hij ontving [het] teken van [de] besnijdenis als zegel van de gerechtigheid van het geloof, dat [hij had] in de onbesneden staat^a, opdat hij vader zou zijn van allen die in onbesneden staat geloven, opdat <ook> hun <de> gerechtigheid zou worden toegerekend; ¹² en opdat hij vader van [de] besnedenen zou zijn, niet alleen voor hen die besneden zijn, maar ook voor hen die wandelen in de voetstappen van het geloof dat onze vader Abraham in [zijn] onbesneden staat [had].

4:3 ^w gerekend
Gn 15:6; Gl 3:6;
Jk 2:23.

4:4 ^x verschuldigd
11:6.

4:8 ^y toerekent
Ps 32:1,2.

4:9 ^z gerekend 4:3;
Gn 15:6; Gl 3:6;
Jk 2:23.

4:11 ^a staat
Gn 17:10,11.

De levendmakende kracht van God

¹³ Want niet door [de] wet [verkreëg] Abraham of zijn nageslacht de belofte dat hij erfgenaam van [de] wereld zou zijn^b, maar door gerechtigheid van [het] geloof. ¹⁴ Want als zij die uit [de] wet zijn, erfgenamen zijn, dan is het geloof zonder inhoud gemaakt en de belofte tenietgedaan^c. ¹⁵ Want de wet bewerkt toorn, maar waar geen wet is, is ook geen overtreding^d.

¹⁶ Daarom is het op grond van geloof, opdat het naar genade zou zijn, zodat de belofte zeker zou zijn voor het hele nageslacht, niet alleen dat wat uit de wet is, maar ook dat wat uit [het] geloof van Abraham is^e, die een vader is van ons allen ¹⁷ (zoals geschreven staat: ‘Ik heb u tot een vader van vele volken gesteld^f’) voor het aangezicht van God die hij geloofde – die de doden levend maakt en de dingen die niet zijn, roept alsof zij zijn^g –, ¹⁸ die tegen hoop op hoop heeft geloofd, opdat hij een vader van vele volken zou worden, volgens wat gezegd was: ‘Zo zal uw nageslacht zijn^h’.

¹⁹ En niet zwak in het geloof lette hij <niet> op zijn eigen <al> afgestorven lichaam, daar hij ongeveer honderd jaar oud wasⁱ, en <niet> op het afgestorven zijn van de moederschoot van Sara; ²⁰ en hij twijfelde niet aan de belofte van God door het ongeloof, maar werd gesterkt in^T het geloof, terwijl hij God heerlijkheid gaf ²¹ en ten volle verzekerd was, dat wat Hij beloofd heeft, Hij ook machtig is te doen. ²² Daarom is het hem <ook> tot gerechtigheid gerekend^j. ²³ Het is echter niet alleen ter wille van hem geschreven dat het

4:13 ^b zijn
Gn 18:18; 22:17,18;
Gl 3:29.

4:14 ^c gedaan
Gl 3:17,18.

4:15 ^d overtreding
3:20; 5:13; 7:8.

4:16 ^e is Gl 3:7.

4:17 ^f gesteld
Gn 17:5.

4:17 ^g zijn Js 48:13.

4:18 ^h zijn Gn 15:5.

4:19 ⁱ was Gn 17:17.

4:22 ^j gerekend
Gn 15:6.

^T 4:20 Of ‘door’.

hem werd toegerekend, ²⁴ maar ook ter wille van ons^k,
wie het zal worden toegerekend, ons die geloven in
Hem die Jezus onze Heer uit [de] doden heeft opge-
wekt^l, ²⁵ die overgegeven is om onze overtredingen^m
en opgewekt om onze rechtvaardiging^{Un}.

4:23 ^k ons 15:4.

4:24 ^l opgewekt
1 Pt 1:21.

4:25 ^m overtredingen
Js 53:4,5.

^U 4:25 D.i. de daad van het rechtvaardig verklaren; komt
verder alleen in 5:18b voor.

4:25 ⁿ rechtvaardig-
ging 1 Ko 15:17.

Romeinen 5

Gevolgen van de rechtvaardiging

¹ Wij dan, gerechtvaardigd op grond van geloof^o, hebben vrede met^v God door onze Heer Jezus Christus, ² door Wie wij ook de toegang^p verkregen hebben^w <door het geloof> tot deze genade waarin wij staan, en wij roemen in [de] hoop op de heerlijkheid van God. ³ En [dat] niet alleen, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, daar wij weten dat de verdrukking volharding werkt^q, ⁴ en de volharding beproefdheid en de beproefdheid hoop; ⁵ en de hoop beschaamt niet^r, omdat de liefde van God in onze harten is uitgestort door [de] Heilige Geest die ons gegeven is. ⁶ Want toen wij nog krachteloos waren, is Christus te rechter tijd voor goddelozen gestorven. ⁷ Want ternauwernood zal iemand voor een rechtvaardige sterven; immers, voor de goede heeft misschien iemand nog wel de moed te sterven. ⁸ Maar God bevestigt zijn liefde tot ons [hierin], dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren^s. ⁹ Veel meer dan zullen wij, nu wij gerechtvaardigd zijn door^x zijn bloed, door Hem behouden worden van de toorn^t. ¹⁰ Want als wij, toen wij vijanden waren^u, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, veel meer zullen wij, nu wij verzoend zijn, behouden worden door^x zijn leven^v.

^v 5:1 Of 'ten opzichte van'.

^w 5:2 Of 'bezitten', na die eerst verkregen te hebben.

^x 5:9,10 Lett. 'in', d.i. in de kracht van; dit geldt niet voor het eerste 'door' in vs. 10, dat betekent 'door middel van'.

5:1 ^o geloof 3:24,28;
5:9.

5:2 ^p toegang
Ef 2:18; 3:12.

5:3 ^q werkt
Jk 1:2,3; 1 Pt 1:5-7.

5:5 ^r niet Ps 22:6;
25:20; Hb 6:18,19.

5:8 ^s waren Jh 3:16;
1 Jh 4:10.

5:9 ^t toorn 1:18;
2:5,8; 1 Th 1:10.

5:10 ^u waren 8:7,8.

5:10 ^v leven
Hb 7:25.

¹¹ En [dat] niet alleen, maar wij roemen ook in God door onze Heer Jezus Christus, door Wie wij nu de verzoening ontvangen hebben^w.

Adam en Christus

¹² Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen^x en door de zonde de dood^y en zo de dood tot alle mensen is doorgedaan, doordat allen gezondigd hebben ... ¹³ (want tot aan [de] wet was er zonde in [de] wereld, maar zonde wordt niet toegerekend^y als er geen wet is^z; ¹⁴ toch heeft de dood geregeerd van Adam tot Mozes, ook over hen die niet gezondigd hadden door te overtreden zoals Adam^z, die een voorbeeld is van Hem die zou komen^a. ¹⁵ Maar de genadegave is niet zoals de overtreding^a. Want als door de overtreding van de ene de velen gestorven zijn, veel meer is de genade van God en de gave^b in genade die door de ene mens Jezus Christus is, overvloedig geweest over de velen. ¹⁶ En de gave^b is niet zoals het zondigen van de ene^c. Want het oordeel was uit één [daad] tot veroordeling, maar de genadegave is uit

^y 5:13 Lett. 'in rekening gebracht' als in Fm :18.

^z 5:14 Lett. 'in de gelijkheid van de overtreding van Adam'; vgl. Hs 6:7.

^a 5:15 A.v. 'Maar is het met de genadegave niet zoals met de overtreding?'

^b 5:15,17 In vs. 15 en 17 wordt een iets ander woord voor 'gave' (dat vooral 'vrije gave om niet' betekent) dan in vs. 16 gebruikt.

^c 5:16 A.v. 'En is het met de gave niet zoals met het zondigen van de ene?'

5:11 ^w hebben
Ko 1:21.

5:12 ^x gekomen
Gn 2:17; 3:6,19.

5:12 ^y dood 6:23.

5:13 ^z is 4:15.

5:14 ^a komen
1 Ko 15:21,22,45.

vele overtredingen tot rechtvaardiging^D. ¹⁷ Want als door de overtreding van de ene de dood heeft geregeerd door die ene, veel meer zullen zij die de overvloed van de genade en van de gave^B der gerechtigheid ontvangen, in [het] leven regeren door de Ene, Jezus Christus.) – ¹⁸ zoals het dus door één overtreding tot alle mensen tot de veroordeling [strekt], zo ook [strekt] het door één gerechtigheid^D tot alle mensen tot [de] rechtvaardiging van [het] leven^b. ¹⁹ Want zoals door de ongehoorzaamheid van de ene mens de velen tot zondaars zijn gesteld, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van de Ene de velen tot rechtvaardigen gesteld worden^c. ²⁰ Maar [de] wet is daarbij^E gekomen, opdat de overtreding zou toenemen^d; maar waar de zonde toenam, is de genade veel overvloediger geworden; ²¹ opdat, zoals de zonde heeft geregeerd door^F de dood, zo ook de genade zou regeren door gerechtigheid tot [het] eeuwige leven, door Jezus Christus onze Heer^e.

^D 5:16,18 Zie 1:32 nt.

^E 5:20 Of ‘daarnaast’, d.i. als een bijzaak naast de hoofdzak.

^F 5:21 Lett. ‘in’, d.i. in de kracht van.

5:18 ^b *leven* 6:7.

5:19 ^c *worden*
Js 53:11.

5:20 ^d *toenemen*
4:15; 7:8; *Gl* 3:19.

5:21 ^e *Heer* 6:23.

Romeinen 6

Voor de zonde dood, voor God levend

¹ Wat zullen wij dan zeggen? Zouden wij in de zonde blijven, opdat de genade toeneemt^f? ² Volstrekt niet! Hoe zouden wij, die ten opzichte van de zonde gestorven zijn, nog daarin leven^g? ³ Of weet u niet, dat wij allen die tot Christus Jezus gedoopt zijn^h, tot zijn dood gedoopt zijn? ⁴ Wij zijn dan met Hem begraven door de doop tot de doodⁱ, opdat, zoals Christus uit [de] doden is opgewekt door de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen.

⁵ Want als wij met Hem één geworden zijn in de gelijkheid van zijn dood^j, dan zullen wij het ook zijn [in de gelijkheid] van zijn opstanding; ⁶ daar wij dit weten^G, dat onze oude mens^k met [Hem] gekruisigd^l is, opdat het lichaam van de zonde te niet gedaan zou zijn, opdat wij niet meer de zonde dienen^H. ⁷ Want wie gestorven is, is gerechtvaardigd^I van de zonde^m. ⁸ Als wij nu met Christus gestorven zijn, geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven, ⁹ daar wij weten dat Christus, nu Hij uit [de] doden is opgewekt, niet meer sterft: [de] dood heerst niet meer over Hem. ¹⁰ Want wat Hij is gestorven, is Hij eens voor altijd ten opzichte van de zonde gestorvenⁿ, maar wat Hij leeft, leeft Hij voor God^o. ¹¹ Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus^p.

G 6:6 ‘Weten’ is hier objectief weten, terwijl het in vs. 9 en 16 bewuste kennis is; zie de Woordenlijst.

H 6:6 D.i. ‘als slaaf dienen’.

I 6:7 D.i. ‘naar het recht vrij’.

6:1 ^f toeneemt 3:5-8.

6:2 ^g leven 1 Pt 4:1.

6:3 ^h zijn Gl 3:27.

6:4 ⁱ dood Ko 2:12.

6:5 ^j dood
Fp 3:10,11.

6:6 ^k mens Ef 4:22;
Ko 3:9.

6:6 ^l gekruisigd
Gl 2:20; 5:24; 6:14.

6:7 ^m zonde
1 Pt 4:1.

6:10 ⁿ gestorven
Hb 9:26-28;
1 Pt 3:18.

6:10 ^o God Gl 2:19.

6:11 ^p Jezus
2 Ko 5:15;
1 Pt 2:24.

¹² Laat dan de zonde niet regeren in uw sterfelijk lichaam om aan zijn begeerten te gehoorzamen^q. ¹³ En stelt^J uw leden niet voor de zonde tot werktuigen van [de] ongerechtigheid, maar stelt^J uzelf voor God als uit [de] doden levend^r [geworden], en uw leden voor God tot werktuigen van [de] gerechtigheid^s. ¹⁴ Want [de] zonde zal over u niet heersen^t; want u bent niet onder [de] wet, maar onder [de] genade.

Slaven van de gerechtigheid

¹⁵ Wat dan? Zouden wij zondigen, omdat wij niet onder [de] wet maar onder [de] genade zijn? Volstrekt niet! ¹⁶ Weet u niet, dat voor wie u zich als slaven stelt om te gehoorzamen, u slaven bent van hem die u gehoorzaamt^u, óf van [de] zonde tot [de] dood, óf van [de] gehoorzaamheid tot gerechtigheid? ¹⁷ Maar God zij dank dat u slaven van de zonde was, maar van harte gehoorzaam bent geworden aan [de] inhoud^K van [de] leer waarin u onderwezen bent^L. ¹⁸ En vrijgemaakt^v van de zonde bent u slaven van de gerechtigheid geworden. ¹⁹ (Ik spreek menselijkerwijs, om de zwakheid van uw vlees.) Want zoals u uw leden hebt gesteld in slavernij van^M de onreinheid en de wetteloosheid tot de wetteloosheid, stelt nu zo uw leden in slavernij van^M de gerechtigheid tot heiliging. ²⁰ Want

J 6:13 Het eerste ‘stelt’ is een voortdurende zaak (praesens), d.w.z. ‘laat het nimmer gebeuren’; het tweede is een eenmalig feit (aoristus), d.w.z. ‘laat het eens voor altijd gebeuren’ (zo ook 2x in vs. 19).

K 6:17 Lett. ‘[het] voorbeeld’, zoals bijv. in 5:14.

L 6:17 Of ‘waaraan u overgegeven bent’.

M 6:19 Lett. ‘verslaafd aan’.

6:12 ^q gehoorzamen
Gn 4:7.

6:13 ^r levend
Ef 2:5; 5:14.

6:13 ^s gerechtigheid
12:1.

6:14 ^t heersen
1 Jh 3:6.

6:16 ^u gehoorzaamt
Jh 8:34; 2 Pt 2:19.

6:18 ^v vrijgemaakt
Jh 8:32.

toen u slaven van de zonde was, was u vrij ten opzichte van de gerechtigheid. ²¹ Welke vrucht had u dan toen van de dingen waarover u zich nu schaamt^w? Immers, het einde daarvan is [de] dood^x. ²² Maar nu, van de zonde vrijgemaakt en slaven van God geworden, hebt u uw vrucht tot heiliging, en het einde [het] eeuwige leven^y. ²³ Want het loon van de zonde is [de] dood; maar de genadegave van God is [het] eeuwige leven in Christus Jezus onze Heer^z.

6:21 ^w schaamt
Ez 16:61,63.

6:22 ^x dood 7:5;
8:6,13.

6:22 ^y leven
1 Jh 2:25.

6:23 ^z Heer
5:12,15-21.

Romeinen 7

Het beeld van het huwelijk

¹ Of weet u niet, broeders (ik spreek immers tot hen die [de] wet kennen), dat de wet heerst over de mens zolang hij leeft? ² Want de gehuwde vrouw is door [de] wet verbonden aan haar man bij diens leven; maar is de man gestorven, dan is zij vrijgemaakt^N van de wet [die haar] aan de man [bond]. ³ Daarom zal zij een overspeelster worden genoemd, als zij bij het leven van haar man [de vrouw] van een andere man wordt; maar als de man gestorven is, is zij vrij van de wet, zodat zij geen overspeelster is, als zij [de vrouw] van een andere man wordt. ⁴ Dus bent ook u, mijn broeders, voor de wet gedood door het lichaam van Christus^a, opdat u aan een ander toebehoort, aan Hem die uit [de] doden is opgewekt, opdat wij voor God vrucht dragen. ⁵ Want toen wij in het vlees waren, werkten de hartstochten van de zonden die door de wet [gewekt worden], in onze leden om voor de dood vrucht te dragen^b. ⁶ Maar nu zijn wij van de wet vrijgemaakt^{Nc}, gestorven aan dat waarin wij gevangen waren, zodat wij dienen^O in nieuwheid van [de] Geest^P en niet in oudheid van [de] letter^d.

De zonde in ons en de wet

⁷ Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Volstrekt niet! Maar ik zou de zonde niet gekend hebben

^N 7:2,6 Gewoonlijk vertaald met ‘te niet doen’; zie 3:31 nt. De zin is hier dat wij buiten de werking of het gezag van de wet zijn gesteld.

^O 7:6 D.i. ‘als slaaf dienen’.

^P 7:6 Of ‘geest’.

7:4 ^a Christus
Ko 2:14.

7:5 ^b dragen 5:21;
8:6,13.

7:6 ^c vrijgemaakt
8:2.

7:6 ^d letter 6:4.

dan door [de] wet; want ook de begeerte zou ik niet gekend hebben, als de wet niet gezegd had: ‘U zult niet begeren’^e. ⁸ Maar de zonde heeft door het gebod aanleiding gevonden en in mij elke begeerte opgewekt; want zonder wet is [de] zonde dood^f. ⁹ Ik nu leefde vroeger zonder wet; maar toen het gebod kwam, leefde de zonde op, maar ik stierf. ¹⁰ En het gebod dat ten leven was^g, bleek mij ten dode te zijn.

¹¹ Want de zonde heeft door het gebod aanleiding gevonden en mij verleid^h en door het [gebod] gedood.

¹² De wet is dus heilig, en het gebod is heilig en rechtvaardig en goedⁱ. ¹³ Is dan het goede mij [de] dood geworden? Volstrekt niet! Maar de zonde, opdat zij zou blijken zonde te zijn, heeft door het goede mij [de] dood gewerkt, opdat de zonde uitermate zondig zou worden door het gebod^j. ¹⁴ Want wij weten dat de wet geestelijk is; maar ik ben vleeselijk^Q, verkocht onder de zonde^k. ¹⁵ Want wat ik doe^R, weet^S ik niet; want niet wat ik wil, bedrijf ik, maar wat ik haat, dat doe ik.

¹⁶ Als ik nu dat doe wat ik niet wil, stem ik met de wet in dat zij goed is. ¹⁷ Maar dan ben ik het niet meer die het doe^R, maar de zonde die in mij woont. ¹⁸ Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont^l; want het willen is bij mij aanwezig, maar het doen van het goede niet. ¹⁹ Want het goede dat ik wil, doe ik niet; maar het kwade dat ik niet wil, dat bedrijf ik.

7:7^e *begeren* 13:9; Ex 20:17; Dt 5:21.

7:8^f *dood* 5:13.

7:10^g *was* Lv 18:5.

7:11^h *verleid*
Gn 3:13; Hb 3:13.

7:12ⁱ *goed*
1 Tm 1:8.

7:13^j *gebod* 5:20.

7:14^k *zonde*
Ps 51:7; Jh 3:6.

7:18^l *woont*
Gn 6:5; 8:21.

Q 7:14 Zie 1 Ko 3:13 nt.

R 7:15,17 Hetzelfde woord als ‘bedrijven’ in 1:27, ‘werken’ in 2:9; 4:15; 5:3; 15:18, ‘opwekken’ in vs. 8, ‘doen’ in vs. 18 en het tweede ‘doen’ in vs. 20.

S 7:15 Of ‘erken’.

²⁰ Als ik nu dat doe wat ik niet wil, dan doe ik het niet meer, maar de zonde die in mij woont. ²¹ Ik vind dus deze wet voor mij die het goede wil doen: dat het kwa-
de bij mij voorhanden is. ²² Want ik verlustig mij in de wet van God naar de innerlijke mens; ²³ maar ik zie in mijn leden een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn denken^m en mij tot gevangene maakt door de wet van de zonde die in mijn leden is. ²⁴ Ik el-
lendig mens, wie zal mij verlossen uit dit lichaam van de dood^T? ²⁵ God zij echter dank^U door Jezus Christus onze Heerⁿ!

²⁶ Dus ikzelf dien^V wel met het denken [de] wet van God, maar met het vlees [de] wet van [de]zonde.

^T 7:24 Of 'het lichaam van deze dood'.

^U 7:25 S.l. 'Ik dank God'.

^V 7:26 D.i. 'als slaaf dienen'.

7:23 ^m denken
Gl 5:17; Jk 4:1;
1 Pt 2:11.

7:25 ⁿ Heer
1 Ko 15:57.

Romeinen 8

De Geest van het leven

¹ Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn; ² want de wet van de Geest van het leven in Christus Jezus heeft mij^W vrijgemaakt van de wet van de zonde en de dood^O. ³ Want wat voor de wet onmogelijk was, doordat zij door het vlees krachteloos was^P – God heeft, doordat Hij zijn eigen Zoon in een [gedaante] gelijk aan [het] vlees van [de] zonde en voor [de] zonde^X heeft gezonden^Q, de zonde in het vlees veroordeeld; ⁴ opdat de rechtvaardige eis^Y van de wet vervuld wordt in ons, die niet naar [het] vlees wandelen, maar naar [de] Geest^R. ⁵ Want zij die naar [het] vlees zijn, bedenken de dingen van het vlees; maar zij die naar [de] Geest zijn, de dingen van de Geest; ⁶ want wat het vlees bedenkt, is [de] dood^S, maar wat de Geest bedenkt, is leven en vrede; ⁷ omdat wat het vlees bedenkt, vijandschap is tegen God^T, want het onderwerpt zich niet aan de wet van God, want het kan dat ook niet^U. ⁸ En zij die in [het] vlees zijn, kunnen God niet behagen. ⁹ Maar u bent niet in [het] vlees maar in [de] Geest, als inderdaad Gods Geest in u woont^V; maar als iemand [de] Geest van Christus niet heeft, die behoort Hem niet toe^W. ¹⁰ Maar als Christus in u is, dan is het lichaam wel dood vanwege [de]

W 8:2 V.l. ‘u’ (enkelvoud).

X 8:3 D.i. als zondoffer; dezelfde uitdrukking als in Hb 10:6,18,26 en 13:11; in de LXX is het de vertaling van ‘zondoffer’ (dat in het Hebr. hetzelfde woord als ‘zonde’ is).

Y 8:4 Zie 1:32 nt.

8:2^O dood 7:23,24.

8:3^P was
Hd 13:39; 15:10.

8:3^Q gezonden
Jh 1:14; Fp 2:7;
Hb 2:17.

8:4^R Geest
Gl 5:16,25.

8:6^S dood 6:21; 7:5;
8:13.

8:7^T God Jk 4:4.

8:7^U niet
Mt 12:34;
Jh 8:43; 12:39.

8:9^V woont
1 Ko 3:16; 6:19.

8:9^W toe 1 Ko 12:3.

zonde, maar de Geest is leven vanwege [de] gerechtigheid^x. ¹¹ En als de Geest van Hem die Jezus uit [de] doden heeft opgewekt, in u woont, dan zal Hij die Christus uit [de] doden heeft opgewekt, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door^Z zijn Geest die in u woont.

De Geest in ons

¹² Daarom dan, broeders, zijn wij schuldenaars, niet aan het vlees om naar [het] vlees te leven^y; ¹³ want als u naar [het] vlees leeft, zult u sterven; maar als u door [de] Geest de werkingen van het lichaam doodt, zult u leven^z. ¹⁴ Want allen die door [de] Geest van God geleid worden, die zijn zonen van God. ¹⁵ Want u hebt niet ontvangen een geest van slavernij om opnieuw te vrezem^a, maar u hebt ontvangen een geest^A van zoonchap^B, waardoor wij roepen: Abba, Vader^b! ¹⁶ De Geest Zelf getuigt met onze geest, dat wij kinderen van God zijn^c. ¹⁷ En zijn wij kinderen, dan ook erfgenamen: erfgenamen van God^d en mede-erfgenamen van Christus, als wij inderdaad met [Hem] lijden, opdat wij ook met [Hem] verheerlijkt worden.

¹⁸ Want ik acht, dat het lijden van de tegenwoordige tijd niet waard is [vergeleken te worden] met de toekomstige heerlijkheid die aan ons geopenbaard zal worden^e. ¹⁹ Want de schepping verwacht reikhalzend^C de openbaring van de zonen van God^f. ²⁰ Want de

Z 8:11 A.l. 'wegens'.

A 8:15 Of 'Geest'.

B 8:15,23 Lett. 'positie van zonen'.

C 8:19 Eig. 'het reikhalzend verlangen van de schepping verwacht'.

8:10^x *gerechtigheid*
Gl 2:20; 1 Pt 4:6.

8:12^y *leven*
6:16-18.

8:13^z *leven* Gl 6:8.

8:15^a *vrezem*
2 Tm 1:7.

8:15^b *Vader*
Mk 14:36; Gl 4:5,6.

8:16^c *zijn* Jh 1:12.

8:17^d *God* Gl 4:7;
Op 21:7.

8:18^e *worden*
2 Ko 4:17.

8:19^f *God* Ko 3:4.

schepping is aan de vruchteloosheid onderworpen (niet vrijwillig, maar om wille van Hem die [haar] onderworpen heeft)^g, ²¹ in [de] hoop dat ook de schepping zelf zal worden vrijgemaakt van de slavernij van de vergankelijkheid^h tot de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van Godⁱ. ²² Want wij weten, dat de hele schepping tezamen zucht en tezamen in barensood is tot nu toe. ²³ En [dat] niet alleen, maar ook wijzelf, die de eerstelingen van de Geest hebben, ook wijzelf zuchten bij onszelf in de verwachting van [het] zoonschap^B: de verlossing van ons lichaam^j. ²⁴ Want wij zijn behouden geworden in de hoop. Een hoop nu die men ziet, is geen hoop^k; want wie hoopt er op wat hij ziet^D? ²⁵ Maar als wij hopen op wat wij niet zien, dan verwachten wij het met volharding. ²⁶ En evenzo komt ook de Geest onze zwakheid te hulp; want wat wij naar behoren zullen bidden, weten wij niet, maar de Geest Zelf bidt^E voor <ons> met onuitsprekelijke verzuchtingen. ²⁷ En Hij die de harten doorzoekt^l, weet wat de bedoeling van de Geest is, want Hij bidt^E, in overeenstemming met God, voor heiligen. ²⁸ Maar wij weten dat hun die God liefhebben, alle dingen meewerken^F ten goede, hun die naar [zijn] voornemen zijn geroepen^m. ²⁹ Want hen die Hij tevoren heeft gekend, heeft Hij ook tevoren bestemd om aan het beeld van zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij [de] eerstgeborene zou zijn onder vele broedersⁿ. ³⁰ En hen die Hij

D 8:24 A.l. 'want wat iemand ziet, waarom hoopt hij ook [daarop]?'

E 8:26 Lett. 'treedt tussenbeide'.

F 8:28 A.l. 'God alle dingen doet meewerken'.

8:20 ^g heeft
Gn 3:17-19; 5:29;
Pr 1:2.

8:21 ^h vergankelijkheid
2 Pt 3:13.

8:21 ⁱ God 1 Jh 3:2.

8:23 ^j lichaam
2 Ko 5:2-4;
Fr 3:20,21.

8:24 ^k hoop
2 Ko 5:7.

8:27 ^l doorzoekt
Ps 139:1; 1 Ko 4:5.

8:28 ^m geroepen
Ef 1:11; 3:11;
2 Tm 1:9.

8:29 ⁿ broeders
Ko 1:18; Hb 1:6;
2:10-12.

tevorens heeft bestemd, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij heeft geroepen, die heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij heeft gerechtvaardigd, die heeft Hij ook verheerlijkt.

God vóór ons

³¹ Wat zullen wij dan hierop zeggen? Als God voor ons is, wie zou tegen ons zijn^o? ³² Hoe zal Hij die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft^p, ons met Hem ook niet alle dingen schenken? ³³ Wie zal beschuldiging inbrengen tegen uitverkorenen van God? God is het die rechtvaardigt; ³⁴ wie is het die veroordeelt^q? Christus <Jezus> is het die gestorven is, ja nog meer, die opgewekt is, die ook aan Gods rechterhand is^r, die ook voor ons bidt^{Gs}. ³⁵ Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, benauwdheid, vervolging, honger, naaktheid, gevaar of zwaard? ³⁶ –zoals geschreven staat: ‘Om U worden wij de hele dag gedood; wij zijn geacht als slachtschapen’^t. – ³⁷ Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem die ons heeft liefgehad^u. ³⁸ Want ik ben verzekerd dat dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch machten, ³⁹ noch hoogte noch diepte, noch enig anderschepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus onze Heer.

8:31 ^o zijn Ps 118:6.

8:32 ^p heeft Jh 3:16.

8:33 ^q veroordeelt Js 50:8,9.

8:34 ^r is Ps 110:1.

8:34 ^s bidt 1 Jh 2:1.

8:36 ^t slachtschapen Ps 44:23; 2 Ko 4:11.

8:37 ^u liefgehad Jh 16:33.

G 8:34 Lett. ‘tussenbeide treedt’.

Romeinen 9

Gods verkiezing van Israël

¹ Ik spreek [de] waarheid in Christus, ik lieg niet, terwijl mijn geweten meegetuigt door [de] Heilige Geest, ² dat ik grote droefheid heb en een onophoudelijke smart in mijn hart. ³ Want zelf heb ik gewenst door een vloek [gescheiden] te zijn van Christus ter wille van mijn broeders^H, mijn verwanten naar [het] vlees^P. ⁴ Israëlieten zijn zij, van hen is het zoonschap^{I^w}, de heerlijkheid, de verbonden, de wetgeving, de dienst en de beloften; ⁵ tot hen behoren de vaders, en uit hen is naar [het] vlees de Christus^x, die God is over alles^J, gezegend tot in eeuwigheid. Amen^y.

⁶ Maar het is niet zo, dat het woord van God vervallen zou zijn^z. Want niet allen zijn Israël die uit Israël zijn^a; ⁷ evenmin, omdat zij Abrahams nageslacht zijn, zijn zij allen kinderen; maar ‘in Izaäk zal uw nageslacht worden genoemd’^b; ⁸ dat is: niet de kinderen van het vlees zijn kinderen van God, maar de kinderen van de belofte worden als nageslacht gerekend^c. ⁹ Want dit is het woord van [de] belofte: ‘Omstreeks deze tijd zal Ik komen en Sara zal een zoon hebben’^d. ¹⁰ En niet alleen [zij], maar ook Rebekka die zwanger was van één: onze vader Izaäk^e; ¹¹ zelfs toen [de kinderen] nog niet geboren waren en niets goeds of kwaads bedreven hadden, (opdat het voornemen van God naar verkiezing

^H 9:3 Of ‘...in mijn hart (want zelf...Christus) voor mijn broeders’; misschien heeft ‘voor mijn broeders’ betrekking zowel op Paulus’ smart (vs. 2) als op de vloek (vs. 3).

^I 9:4 Lett. ‘positie van zonen’.

^J 9:5 Of ‘allen’.

9:3 ^v vlees Ex 32:32.

9:4 ^w zoonschap Ex 4:22; Dt 7:6; 14:1,2.

9:5 ^x Christus Mt 1:1-16; Lk 3:23-38.

9:5 ^y Amen 1:25; Ps 41:14.

9:6 ^z zijn Nm 23:19.

9:6 ^a zijn 2:28.

9:7 ^b genoemd Gn 21:12.

9:8 ^c gerekend Gl 4:23.

9:9 ^d hebben Gn 18:10,14.

9:10 ^e Izaäk Gn 25:21.

zou blijven, niet op grond van werken, maar uit Hem die roept.)¹² werd tot haar gezegd: ‘De oudste zal de jongste dienen’^f; ¹³ zoals geschreven staat ‘Jakob heb Ik liefgehad, maar Ezau heb ik gehaat’^g.

¹⁴ Wat zullen wij dan zeggen? Is er onrechtvaardigheid bij God? Volstrekt niet^h! ¹⁵ Want tot Mozes zegt Hij: ‘Ik zal Mij erbarmen over wie ik Mij erbarm en Mij ontfermen over wie Ik Mij ontferm’ⁱ. ¹⁶ Zo ligt het dan niet aan hem die wil, ook niet aan hem die loopt, maar aan de Zich erbarmende God^j. ¹⁷ Want de Schrift zegt tot Farao: ‘Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde’^k. ¹⁸ Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil^l.

Gods toorn en barmhartigheid

¹⁹ U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij <dan> nog aan te merken? Want wie heeft zijn wil weerstaan?

²⁰ Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt? Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt^m? ²¹ Of heeft de pottenbakker geen macht^k over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneerⁿ? ²² Als nu God, daar Hij zijn toorn wilde betonen en zijn macht bekend maken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft [de] vaten van [de] toorn^o, tot [het] verderf voorbereid; ²³ – en om bekend te maken de rijkdom van zijn heerlijkheid over [de] vaten van [de] barmhartigheid, die Hij tevoren tot heerlijkheid heeft

9:12^f dienen
Gn 25:23.

9:13^g gehaat
Ml 1:2,3.

9:15^h niet Dt 32:4.

9:15ⁱ ontferm
Ex 33:19.

9:16^j God Ef 2:8.

9:17^k aarde
Ex 9:16.

9:18^l wil Ex 4:21;
7:3; 9:12; 14:4,17.

9:20^m gemaakt
Js 29:16; 45:9.

9:21ⁿ oneer
Jr 18:4-6.

9:22° toorn
Jr 50:25.

K 9:21 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

bereid^p, ²⁴ ons die Hij ook heeft geroepen, niet alleen uit [de] Joden, maar ook uit de volken ...? ²⁵ Zoals Hij ook in Hoséa zegt: ‘Ik zal niet-mijn-volk mijn volk noemen, en de niet-geliefde geliefde’^q. ²⁶ ‘En het zal zijn op de plaats waar tot hen gezegd werd: U bent mijn volk niet, daar zullen zij zonen van [de] levende God worden genoemd’^r. ²⁷ En Jesaja roept over Israël uit: ‘Al was het getal van de zonen van Israël als het zand van de zee, het overblijfsel zal behouden worden. ²⁸ Want [de] Heer zal ten einde toe en met haast een zaak doen op de aarde’^s. ²⁹ En zoals Jesaja tevoren heeft gezegd: ‘Als [de] Heer Zebaoth^L ons geen nageslacht had gelaten, dan zouden wij als Sodom geworden zijn en aan Gomorra gelijk gemaakt’^t.

Israël en het evangelie

³⁰ Wat zullen wij dan zeggen? Dat [de] volken, die niet naar gerechtigheid jaagden, gerechtigheid verkregen hebben, maar een gerechtigheid die op grond van geloof is. ³¹ Maar Israël, dat naar een wet van [de] gerechtigheid jaagde^u, is tot [de] wet niet gekomen.

³² Waardoor? Omdat het niet op grond van geloof, maar als op grond van werken [gebeurde]. Zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots^M, ³³ zoals geschreven staat: ‘Zie, Ik leg in Sion een steen [des] aanstoots^M en een rots [der] ergernis’^N; en ‘wie in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden’^v.

9:23^p bereid
Ef 1:3-12.

9:25^q geliefde
Hs 2:22.

9:26^r genoemd
Hs 1:10.

9:28^s aarde
Js 10:22,23.

9:29^t gemaakt
Js 1:9.

9:31^u jaagde
10:2,3.

9:33^v worden
*10:11;
Js 8:14; 28:16;
1 Pt 2:6-8.*

^L 9:29 D.i. Jahweh der legerscharen.

^M 9:32,33 ‘Aanstoot’: elders vertaald ‘struikelblok’.

^N 9:33 ‘Ergernis’: elders vertaald ‘aanleiding tot vallen’.

Romeinen 10

¹ Broeders, de wens^O van mijn hart en mijn gebed voor hen tot God is, dat zij behouden worden. ² Want ik getuig van hen dat zij ijver voor God hebben^w, maar niet met verstand. ³ Want daar zij Gods gerechtigheid niet kennen en hun eigen <gerechtigheid> trachten op te richten^x, hebben zij zich aan de gerechtigheid van God niet onderworpen. ⁴ Want Christus is [het] einde van [de] wet^y tot gerechtigheid voor ieder die gelooft.

Behoudenis voor allen

⁵ Want Mozes beschrijft de gerechtigheid die op grond van <de> wet is: ‘De mens die <deze dingen> heeft gedaan^P, zal daardoor leven^z. ⁶ Maar de gerechtigheid op grond van geloof is, spreekt zo; Zeg niet in uw hart: ‘Wie zal in de hemel opklimmen?’ – dat is Christus doen afdalen; ⁷ of ‘Wie zal in de afgrond neerdalen?’ – dat is Christus uit [de] doden doen opkomen. ⁸ Maar wat zegt zij? ‘Het woord is dichtbij u, in uw mond en in uw hart^a. Dit is het woord van het geloof dat^Q wij prediken: ⁹ dat, als u met uw mond Jezus als Heer^R zult belijden en met uw hart geloven dat God Hem uit [de] doden heeft opgewekt, u behouden zult worden. ¹⁰ Want met [het] hart gelooft men tot gerechtigheid en met [de] mond belijdt men tot behoudenis. ¹¹ Want de Schrift zegt: ‘Ieder die in Hem gelooft, zal niet beschaamd

^O 10:1 Of ‘het welbehagen’.

^P 10:5 A.l. ‘Want Mozes schrijft: ‘De mens die de gerechtigheid die op grond van [de] wet is, heeft gedaan’.

^Q 10:8 ‘Dat’ slaat terug op ‘woord’.

^R 10:9 Of ‘[de] Heer Jezus’.

10:2 ^w hebben
Hd 22:3.

10:3 ^x richten 9:31.

10:4 ^y wet Mt 5:17;
Hb 8:13.

10:5 ^z leven
Lv 18:5; Gl 3:12.

10:8 ^a hart Dt 9:4;
30:12-14.

worden^b. ¹² Want er is geen onderscheid tussen Jood en Griek^c, want dezelfde Heer van allen is rijk^S jegens allen die Hem aanroepen: ¹³ ‘want ieder die de naam van [de] Heer zal aanroepen, zal behouden worden’^d.

¹⁴ Hoe zullen zij nu Hem aanroepen in Wie zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij geloven in Hem van wie zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen zonder iemand die predikt? ¹⁵ En hoe zullen zij prediken, als zij niet gezonden zijn? zoals geschreven staat: ‘Hoe liefelijk zijn de voeten <van hen die vrede verkondigen^T,> van hen die <het> goede verkondigen^{Te}.

¹⁶ Maar niet allen hebben het evangelie gehoorzaamd. Want Jesaja zegt: ‘Heer, wie heeft onze prediking^U geloofd^f?’ ¹⁷ Dus is het geloof uit [de] prediking^{Ug}, en de prediking^U door [het] woord van Christus^V. ¹⁸ Maar ik zeg: Hebben zij niet gehoord? Zeker wel: ‘Hun geluid is uitgegaan over de hele aarde en hun woorden tot de einden van het aardrijk’^h. ¹⁹ Maar ik zeg: Heeft Israël het niet verstaan? In de eerste plaats zegt Mozes: ‘Ik zal uw jaloesheid opwekken door^W wat geen volk is;

S 10:12 Of ‘dezelfde is Heer van allen, rijk’.

T 10:15 Lett. ‘evangeliseren’.

U 10:16 Het Gr. woord komt van ‘horen’ en betekent zowel het ‘gehoorde’, d.i. de inhoud van de prediking (zie o.a. 1 Th 2:13; Hb 4:2) als ‘het horen’, d.i. het in zich opnemen van de boodschap (zie o.a. vs. 17; Gl 3:2,5; lett. in Hb 5:11; 2 Pt 2:8); verder het ‘gehoor’ (o.a. Mt 13:14; 1 Ko 12:17), het ‘oor’ (Mk 7:35; 2 Tm 4:4) en het ‘gerucht’ (o.a. Mt 4:24; 24:6).

V 10:17 S.l. ‘God’.

W 10:19 Niet zozeer ‘door middel van’ als wel ‘naar aanleiding van’.

10:11 ^b worden
9:33; Js 28:16.

10:12 ^c Griek 3:22;
Hd 10:34; 15:9.

10:13 ^d worden
Jl 2:32.

10:15 ^e verkondigen
Js 52:7; Na 1:15;
Ef 6:15.

10:16 ^f geloofd
Js 53:1; Jh 12:38.

10:17 ^g prediking
Jh 17:20.

10:18 ^h aardrijk
Ps 19:5.

door^w een onverstandig volk zal ik uw toorn opwekkenⁱ.²⁰ Maar Jesaja waagt het te zeggen: ‘Ik ben gevonden door hen die Mij niet zochten; Ik ben openbaar geworden aan hen die niet naar Mij vroegen^j.²¹ Maar tot Israël zegt Hij: ‘De hele dag heb Ik mijn handen uitgestrekt naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk^k.

10:19ⁱ opwekken
Dt 32:21.

10:20^j vroegen
Js 65:1.

10:21^k volk Js 65:2.

Romeinen 11

Het overblijfsel uit Israël

¹ Ik zeg dan: Heeft God zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit [het] geslacht van Abraham, van [de] stam van Benjamin^l. ² God heeft zijn volk niet verstoten^m dat Hij tevoren heeft gekend. Of weet u niet wat de Schrift zegt in [de geschiedenis van] Elia? Hoe hij Israël bij God aanklaagt: ³ ‘Heer, uw profeten hebben zij gedood, uw altaren omgeworpen en ik ben alleen overgebleven en zij zoeken mijn leven’ⁿ. ⁴ Maar wat zegt het Goddelijk antwoord tot hem? ‘Ik heb Mij zeventuizend mannen doen overblijven, die hun knie voor Baäl niet gebogen hebben’^o. ⁵ Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel naar [de] verkiezing van [de] genade^p. ⁶ Maar [is het] door genade, dan [is het] niet meer op grond van werken, anders is de genade geen genade meer^q. ⁷ Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen^r, maar de uitverkorenen hebben het verkregen; en de overigen zijn verhard, ⁸ zoals geschreven staat: ‘God heeft hun gegeven een geest van diepe slaap, ogen om niet te kijken en oren om niet te horen, tot op de dag van heden’^s. ⁹ En David zegt: ‘Laat hun tafel hun tot een strik, tot een vangnet, tot een aanleiding tot vallen en tot een vergelding worden; ¹⁰ laten hun ogen verduisterd worden om niet te kijken en laat hun rug voor altijd krom zijn’^t.

Val en aanneming van Israël

¹¹ Ik zeg dan: Zijn zij gestruikeld, opdat zij zouden vallen? Volstrekt niet! Maar door hun overtreding is de behoudenis tot de volken [gekomen]^u, om hun

11:1 ^l Benjamin
Fp 3:5.

11:2 ^m verstoten
1 Sm 12:22;
Ps 94:14.

11:3 ⁿ leven
1 Kn 19:10,14.

11:4 ^o hebben
1 Kn 19:18.

11:5 ^p genade 9:27.

11:6 ^q meer 4:4;
Gl 3:18.

11:7 ^r verkregen
9:31.

11:8 ^s heden
Dt 29:4; Js 29:10.

11:10 ^t zijn
Ps 69:23,24; 35:8.

11:11 ^u gekomen
Hd 13:46.

jaloersheid op te wekken^v. ¹² En als hun overtreding [de] rijkdom van [de] wereld is en hun verlies [de] rijkdom van [de] volken, hoeveel te meer hun volheid!

¹³ Tot u dan, de volken, zeg ik: Voor zover ik [de] apostel van [de] volken ben, verheerlijk ik mijn bediening, ¹⁴ of ik op enigerlei wijze de jaloersheid mocht opwekken van mijn [verwanten naar het] vlees en enigen uit hen mocht behouden. ¹⁵ Want als hun verwerping [de] verzoening van [de] wereld is, wat zal hun aanneming anders zijn dan leven uit [de] doden^w?

De olijfbroom

¹⁶ Immers, als de eerstelingen heilig zijn, dan ook het deeg^x; als de wortel heilig is, dan ook de takken. ¹⁷ En als enkele van de takken afgebroken zijn, en u^x die een wilde olijfbroom was^y, daartussen geënt bent en mededeelgenoot van de wortel <en> de vettingheid van de olijfbroom bent geworden, ¹⁸ beroem u dan niet tegen de takken; en als u zich beroemt, niet u draagt de wortel, maar de wortel u^z. ¹⁹ U zult dan zeggen: Er zijn takken afgebroken, opdat ik zou worden geënt. ²⁰ Inderdaad! Zij zijn afgebroken door het ongeloof en u staat door het geloof. Wees niet hoogmoedig^a, maar vrees; ²¹ want heeft God de natuurlijke takken niet gespaard, Hij mocht^y ook u niet sparen! ²² Zie dan [de] goedertierenheid en [de] strengheid van God: strengheid over hen die gevallen zijn, maar goedertierenheid van God over u, als u in de goedertierenheid blijft; anders zult

11:11 ^v *wekken*
10:19; Dt 32:21.

11:15 ^w *doden*
Ez 37:1-6.

11:16 ^x *deeg*
Nm 15:17-21;
Nh 10:37; Ez 44:30.

11:17 ^y *was*
Ef 2:11,12.

11:18 ^z *u* Jh 4:22.

11:20 ^a *hoogmoedig*
12:16.

^x 11:17 'U' in vs. 17-24 is enkelvoud.

^y 11:21 A.l. 'zal'.

ook u worden afgehouden^b. ²³ En ook zij zullen, als zij niet in het ongeloof blijven, weer geënt worden; want God is machtig hen opnieuw te enten. ²⁴ Want als u uit de van nature wilde olijfboom uitgehouwen en tegen [de] natuur op [de] edele olijfboom geënt bent, hoeveel te meer zullen dezen, die natuurlijke [takken] zijn, op hun eigen olijfboom geënt worden!

Het herstel van Israël

²⁵ Want ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid onbekend is, opdat u niet wijs bent in eigen [oog]^c, dat er voor een deel over Israël verharding is gekomen, totdat de volheid van de volken is ingegaan^d; ²⁶ en zó zal heel Israël behouden worden^e, zoals geschreven staat ‘Uit Sion zal de Redder komen^f; Hij zal [de] goddeloosheden van Jakob afwenden^g. ²⁷ En dit is voor hen het verbond mijnerzijds, wanneer Ik hun zonden zal wegnemen^h. ²⁸ Wat het evangelie betreft, zijn zij wel vijanden ter wille van u, maar wat de verkiezing betreft, geliefden ter wille van de vaders. ²⁹ Want de genadegaven en de roeping van God zijn onberouwelijk. ³⁰ Want evenals u voorheen niet in God geloofd^Z hebt, maar nu barmhartigheid hebt verkregen door het ongeloof^A van dezen, ³¹ zo hebben nu ook dezen niet geloofd^B dat u barmhartigheid [verkregen hebt], opdat ook zij <nu> barmhartigheid verkrijgen. ³² Want God heeft allen onder [het] ongeloof besloten, opdat Hij

11:22 ^b afgehouden
Jh 15:6.

11:25 ^c oog 12:16.

11:25 ^d ingegaan
Jh 10:16.

11:26 ^e worden
Mt 23:39.

11:26 ^f komen
Ps 14:7.

11:26 ^g afwenden
Js 27:9.

11:27 ^h wegnemen
Js 59:20,21;
Jr 31:33,34.

^Z 11:30 Of ‘aan God gehoorzaamd’.

^A 11:30 Of ‘de ongehoorzaamheid’.

^B 11:31 Of ‘gehoorzaamd’.

aan allen barmhartigheid zou bewijzenⁱ.³³ O diepte van rijkdom, zowel van [de] wijsheid als van [de] kennis van God! Hoe ondoordringelijk zijn zijn oordelen en hoe onnaspeurlijk zijn wegen!^j³⁴ Want wie heeft [het] denken van [de] Heer gekend? Of wie is zijn raadsman geweest^k?³⁵ Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem vergolden worden^l?³⁶ Want uit Hem en door Hem^m en tot Hem zijn alle dingen! Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid! Amen.

11:32 ⁱ bewijzen
Gl 3:22; 1 Tm 2:4.

11:33 ^j wegen
Js 45:15; 55:8.

11:35 ^k geweest
*Jb 15:8;
Js 40:13,14;
Jr 23:18; 1 Ko 2:16.*

11:35 ^l worden
Jb 41:2.

11:36 ^m Hem
1 Ko 8:6.

Romeinen 12

Een levende offerande

¹ Ik vermaan u dan, broeders, door de ontfermingen van God, dat u uw lichamen stelt tot een levende offerandeⁿ, heilig, voor God welbehaaglijk, [dat is] uw redelijke dienst^C. ² En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld^D, maar wordt veranderd^E door de vernieuwing van uw denken^O, opdat u beproeft wat de goede, welbehaaglijke en volmaakte wil van God is^P. ³ Want door de genade die mij gegeven is, zeg ik aan ieder die onder u is, dat hij [van zichzelf] niet hoger moet denken dan het behoort, maar dat hij bescheiden^F moet denken, zoals God aan ieder een maat van geloof heeft toebedeeld^Q. ⁴ Want zoals wij in één lichaam vele leden hebben, en de leden niet alle dezelfde werking hebben^R, ⁵ zo zijn wij, de velen, één lichaam in Christus, en elk afzonderlijk leden van elkaar^S. ⁶ Daar wij nu verschillende genadegaven hebben, naar de genade die ons gegeven is, ⁷ hetzij profetie, [laat het zijn] naar gelang van het geloof; hetzij dienst, in het dienen; hetzij wie leert, in het leren; ⁸ hetzij wie vermaant, in het vermanen; wie meedeelt, in eenvoudigheid^{Gt}; wie leiding geeft, in ijver; wie barmhartigheid bewijst, in blijmoedigheid^U.

C 12:1 Of 'verstandelijke godsdienst'.

D 12:2 Of 'eeuw'.

E 12:2 Zie 2 Ko 3:18 nt.

F 12:3 Of 'nuchter, bezonnen'.

G 12:8 Of 'liefdadigheid'.

12:1 ⁿ offerande
6:11,13.

12:2 ^O denken
Ef 4:23.

12:2 ^P is
Ef 5:10,17.

12:3 ^Q toebedeeld
1 Ko 12:11; Ef 4:7.

12:4 ^R hebben
1 Ko 12:12.

12:5 ^S elkaar
1 Ko 12:27; Ef 4:25.

12:8 ^t eenvoudigheid
2 Ko 9:7.

12:8 ^U blijmoedigheid
1 Ko 12:4-11;
1 Pt 4:10,11.

Regels voor het christelijke leven

⁹ De liefde zij ongeveinsd^v. Hebt een afkeer van het kwade; weest gehecht aan het goede^w. ¹⁰ Wat de broederliefde betreft^x, weest hartelijk voor elkaar; gaat elkaar voor in eerbetoon^y. ¹¹ Weest niet traag in de ijver; weest vurig van geest^{H^z}; dient^I de Heer. ¹² Verblijdt u in de hoop; weest geduldig in de verdrukking; volhardt in het gebed^a. ¹³ Deelt mee voor de behoeften van de heiligen; legt u toe op de gastvrijheid^b. ¹⁴ Zegent wie <u>vervolgen; zegent en vervloekt niet^c. ¹⁵ Verblijdt u met [de] blijden en weent met [de] wenen^d. ¹⁶ Weest tegenover elkaar eensgezind^e; streeft niet naar de hoge dingen, maar voegt u bij de nederigen^J. Weest niet wijs in uw eigen [ogen]^f. ¹⁷ Vergeldt niemand kwaad met kwaad^g; behartigt^K wat goed is voor alle mensen^h. ¹⁸ Zo mogelijk, voor zover het van u afhangt, houdt vrede met alle mensenⁱ. ¹⁹ Wreekt uzelf niet^j, geliefden, maar laat plaats voor de toorn^k; want er staat geschreven: ‘Aan Mij de wraak, Ik zal vergelden, zegt [de] Heer’^l. ²⁰ ‘Maar als uw vijand honger heeft, geef hem te eten; als hij dorst heeft, geef hem te drinken; want door dit te doen zult u vurige kolen op zijn hoofd hopen’^m. ²¹ Laat u door het kwade niet overwinnen, maar overwin het kwade door het goede.

^H 12:11 Of ‘door de Geest’.

^I 12:11 D.i. ‘als slaaf dienen’.

^J 12:16 Of ‘nederige dingen’.

^K 12:17 D.i. zorg dragen door tevoren te overleggen (als in 2 Ko 8:21); vgl. ‘zorg’ in 13:14, ‘beleid’ in Hd 24:3 en ‘zorgen’ in 1 Tm 5:8.

12:9^v ongeveinsd
1 Tm 1:5; 1 Pt 1:22.

12:9^w goede Am 5:15.

12:10^x betreft 2 Pt 1:7.

12:10^y eerbetoon
Fp 2:3.

12:11^z geest Hd 18:25;
Op 3:15.

12:12^a gebed 1 Th 5:17.

12:13^b gastvrijheid
Hb 13:2.

12:14^c niet Mt 5:44;
Lk 6:28; Hd 7:60;
1 Ko 4:12.

12:15^d wenen
Ps 35:13.

12:16^e eensgezind 15:5.

12:16^f ogen 11:25;
Sp 3:7; Js 5:21.

12:17^g kwaad
1 Th 5:15.

12:17^h mensen
Sp 3:4 LXX.

12:18ⁱ mensen
Mk 9:50;
Hb 12:14.

12:19^j niet Lv 19:18;
Mt 5:39.

12:19^k toorn 13:4;
2 Th 1:6,7.

12:19^l Heer Dt 32:35;
Hb 10:30.

12:20^m hopen
Sp 25:21,22; Mt 5:44.

Romeinen 13

Onderdanigheid aan de overheden

^L Elke ziel zij aan [de] over haar gestelde overheden^L onderdanigⁿ; want er is geen overheid^L dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld^o. ² Wie zich dus tegen de overheid^L verzet, weerstaat de instelling van God; en zij die weerstaan, zullen oordeel voor zichzelf ontvangen. ³ Want de overheidspersonen zijn niet voor het goede, maar voor het kwade werk te vrezen. Wilt u nu de overheid^L niet vrezen, doe het goede, en u zult lof van haar hebben^p, ⁴ want zij is Gods dienaress^M, u ten goede. Maar als u het kwade doet, vrees dan; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; want zij is Gods dienaress^M, een wreekster tot straf^{Nq} voor hem die het kwade bedrijft. ⁵ Daarom is het nodig onderdanig te zijn, niet alleen om de straf^N, maar ook om het geweten. ⁶ Want daarom betaalt u ook belasting; immers, zij zijn dienaars^O van God, juist daarin voortdurend werkzaam. ⁷ Geeft aan allen wat hun toekomt: belasting, aan wie belasting^r; tol, aan wie tol; vrees, aan wie vrees; eer, aan wie eer [toekomt].

Broederlijke liefde; Christus aandoen

⁸ Weest niemand iets schuldig dan elkaar lief te hebben; want wie de ander liefheeft, heeft [de] wet vervuld^{Ps}. ⁹ Want dit: ‘U zult geen overspel plegen, u

^L 13:1,2,3 Elders ‘macht(en), gezaghebber(s)’.

^M 13:4 Gr. *diakonos*, dienstknecht.

^N 13:4,5 Lett. ‘toorn’.

^O 13:6 Gr. *leitourgoi*, bedienaren; d.z. in openbare dienst aangestelden, beampten.

13:1 ⁿ onderdanig
Tt 3:1.

13:1 ^o ingesteld
Sp 8:15; Jh 19:11.

13:3 ^p hebben
1 Pt 2:13,14.

13:4 ^q straf 12:19.

13:7 ^r belasting
*Mt 22:21;
Mk 12:17;
Lk 20:25.*

zult niet doden, u zult niet stelen, u zult niet begeren^t, en welk ander gebod er ook is, het wordt in dit woord samengevat: ‘U zult uw naaste liefhebben als uzelf^u’.

¹⁰ De liefde doet de naaste geen kwaad. Daarom is de liefde [de] vervulling van [de] wet^v. ¹¹ En dit [te meer] omdat wij de tijd kennen, dat [het] uur voor u^Q al [daar] is om uit [de] slaap te ontwaken^w; want de behoudenis is ons nu nader dan toen wij tot geloof kwamen. ¹² De nacht is ver gevorderd en de dag is nabij. Laten wij dan de werken van de duisternis^x afleggen <en> de wapens van het licht aandoen. ¹³ Laten wij, als op [de] dag, welgevoeglijk wandelen, niet in zwelgpartijen en dronkenschappen^y, niet in ontuchtigheden en uitspattingen, niet in twist en jaloersheid; ¹⁴ maar doet de Heer Jezus Christus aan^z, en wijdt geen zorg aan het vlees om [aan] begeerten [te vol-
doen].

13:8 ^s vervuld
Gl 5:14.

13:9 ^t begeren
*Ex 20:13-15,17;
Dt 5:17-19,21;
Mt 19:18.*

13:9 ^u uzelf
*Lv 19:18; Mt 5:43;
19:19; 22:39;
Mk 12:31; Lk 10:27;
Gl 5:14; Jk 2:8.*

13:10 ^v wet
Mt 22:40.

13:11 ^w ontwaken *Ef*
5:14; 1 Th 5:6,7.

13:12 ^x duisternis
Ef 5:11.

13:13 ^y dronken-
schappen *Lk 21:34;
Ef 5:18.*

13:14 ^z aan
Gl 3:27.

^P 13:8 Perfectum: door het liefhebben is de wet reeds bij voorbaat vervuld.

^Q 13:11 A.l. ‘ons’.

Romeinen 14

'Oordeelt uw broeder niet'

¹ Wat nu de zwakke in het geloof betreft, neemt hem aan^a; niet om te beslissen over twijfelachtige vragen^R.

² De één gelooft alles te mogen eten, maar wie zwak is, eet [alleen] groenten^b. ³ Laat hij die eet, niet hem minachten die niet eet; en laat hij die eet, niet hem oordelen die eet^c, want God heeft hem aangenomen.

⁴ Wie bent u, dat u andermans huisknecht oordeelt^d? [Of] hij staat of valt, [gaat] zijn eigen heer [aan]. En hij zal staande gehouden worden, want de Heer is machtig hem staande te houden. ⁵ <Want> de één stelt [de ene] dag boven [de andere] dag^e, maar de ander stelt alle dagen [gelijk]. Ieder zij in zijn eigen denken ten volle verzekerd. ⁶ Wie de dag in acht neemt, neemt hem in acht voor [de] Heer. En wie eet, eet voor [de] Heer, want hij dankt God; en wie niet eet, laat het na^S voor [de] Heer, en hij dankt God. ⁷ Want niemand van ons leeft voor zichzelf en niemand sterft voor zichzelf; ⁸ want hetzij wij leven, wij leven voor de Heer; hetzij wij sterven, wij sterven voor de Heer; hetzij wij dan leven, hetzij wij sterven, wij zijn van de Heer^f. ⁹ Want daartoe is Christus gestorven en levend geworden, opdat Hij zou heersen zowel over doden als over levenden. ¹⁰ Maar u, waarom oordeelt u uw broeder? Of ook u, waarom minacht u uw broeder? Want wij zullen allen voor de rechterstoel van God gesteld worden^g; ¹¹ want er staat geschreven: '[Zo waar] Ik leef, zegt

14:1 ^a aan 15:7.

14:2 ^b groenten
Gn 1:29; 9:3.

14:3 ^c eet Ko 2:16.

14:4 ^d oordeelt
Mt 7:1; Jk 4:11,12.

14:5 ^e dag Gl 4:10.

14:8 ^f Heer 20:38;
Gl 2:20; 1 Th 5:10.

14:10 ^g worden
Mt 25:31,32;
Hd 17:31; 2 Ko 5:10.

^R 14:1 Of 'twijfelachtige overleggingen (redeneringen)'.

^S 14:6 Lett. 'eet niet'.

[de] Heer, voor Mij zal elke knie zich buigen en elke tong zal God belijden^h. ¹² Dus zal <dan> ieder van ons voor zichzelf rekenschap gevenⁱ <aan God>.

'Weest geen struikelblok voor uw broeder'

¹³ Laten wij dan niet meer elkaar oordelen; maar komt liever tot dit oordeel, dat u voor uw broeder geen struikelblok plaatst, of een aanleiding tot vallen. ¹⁴ Ik weet en ben overtuigd in [de] Heer Jezus, dat niets op zichzelf onrein is; alleen voor hem die meent dat iets onrein is, voor die is het onrein^j. ¹⁵ Want als uw broeder vanwege [uw] eten bedroefd wordt, dan wandelt u niet meer naar [de] liefde. Richt door uw eten niet hem te gronde voor wie Christus gestorven is^k. ¹⁶ Laat dan van wat voor u^T goed is, geen kwaad gesproken kunnen worden^l. ¹⁷ Want het koninkrijk van God is niet eten en drinken, maar rechtvaardigheid, vrede en blijdschap in [de] Heilige Geest. ¹⁸ Want wie Christus daarin dient^U, is voor God welbehaaglijk en bij de mensen beproefd.

¹⁹ Laten wij dus jagen^V naar wat de vrede^m en de onderlinge opbouwⁿ [dient]. ²⁰ Breek ter wille van voedsel het werk van God niet af. Alle dingen zijn wel rein, maar het is kwaad voor de mens die door zijn eten een struikelblok vormt. ²¹ Het is goed geen vlees te eten of wijn te drinken, of [iets te doen] waardoor uw broeder struikelt^o <of ten val gebracht wordt of

14:11 ^h belijden
Js 49:18; 45:23;
Fp 2:10,11.

14:12 ⁱ geven
Gl 6:5.

14:14 ^j onrein
Hd 10:15; Tt 1:15.

14:15 ^k is
I Ko 8:11-13.

14:16 ^l worden
Tt 2:5.

14:19 ^m vrede 12:18.

14:19 ⁿ opbouw
15:2.

14:21 ^o struikelt
I Ko 8:13.

^T 14:16 S.l. 'ons'.

^U 14:18 D.i. 'als slaaf dienen'.

^V 14:19 A.l. 'Wij jagen dus'.

waarin hij zwak is>. ²² Hebt u geloof? Heb het bij^w uzelf voor God. Gelukkig hij die zichzelf niet oordeelt in wat hij voor goed houdt. ²³ Maar wie twijfelt als hij eet, is veroordeeld, omdat het niet op grond van geloof is; en alles wat niet op grond van geloof is, is zonde.

^w 14:22 V.l. ‘Heb het geloof dat u hebt, bij’.

Romeinen 15

Elkaar aannemen

¹ Maar wij die sterk zijn, behoren de zwakheden van de niet-sterken te dragen en niet onszelf te behagen.

² Laat ieder van ons de naaste behagen ten goede, tot opbouwings^p. ³ Want ook Christus heeft Zichzelf niet behaagd, maar zoals geschreven staat: ‘De smaadheden van hen die U smaden, zijn op mij gevallen’^q.

⁴ Want alles wat tevoren geschreven is, is tot onze lering geschreven^r, opdat wij door de volharding en door de vertroosting van de Schriften de hoop hebben.

⁵ Moge nu de God van de volharding en de vertroosting u geven tegenover elkaar eensgezind te zijn in overeenstemming met Christus Jezus, ⁶ opdat u eendrachtig, uit één mond, de God en Vader van onze Heer Jezus Christus verheerlijkt. ⁷ Daarom neemt elkaar aan^s, zoals ook Christus u heeft aangenomen tot heerlijkheid van God.

Het evangelie voor Jood én heiden

⁸ Want ik zeg, dat Christus een dienstknecht van [de] besnijdenis geworden is terwille van [de] waarheid van God^f, om de beloften van de vaderen te bevestigen^u, ⁹ en opdat de volken God verheerlijken wegens [de] barmhartigheid^v, zoals geschreven staat: ‘Daarom zal ik U belijden onder [de] volken en uw naam lofzingen’^w. ¹⁰ En verder zegt hij: ‘Weest vrolijk, volken, met zijn volk’^x. ¹¹ En verder: ‘Looft de Heer, alle volken, en laten alle naties Hem prijzen’^y. ¹² En verder zegt Jesaja: ‘Er zal zijn de wortel van Isaï, en Hij die opstaat om over [de] volken te heersen; op Hem zullen [de] volken hopen’^z. ¹³ Moge nu de God van de hoop u

15:2^p opbouwings
14:19; 1 Ko 9:19;
10:24,33.

15:3^q gevallen
Ps 69:10.

15:4^r geschreven
4:23,24;
1 Ko 10:11.

15:7^s aan 14:1.

15:8^t God Mt 15:24.

15:8^u bevestigen
Mi7:20; Hd 3:25.

15:9^v barmhartigheid
11:30.

15:9^w lofzingen
2 Sm 22:50;
Ps 18:50.

15:10^x volk
Dt 32:43.

15:11^y prijzen
Ps 117:1.

15:12^z hopen
Js 11:10; Op 5:5.

vervullen met alle blijdschap en vrede in het geloven, opdat u overvloedig bent in de hoop, door [de] kracht van [de] Heilige Geest.

De bediening van Paulus

¹⁴ Maar, mijn broeders, ook ikzelf ben van u overtuigd, dat u ook zelf vol goedheid bent, vervuld met alle kennis, in staat ook elkaar terecht te wijzen.

¹⁵ Maar ik heb u ten dele nogal vrijmoedig geschreven, als om u eraan te herinneren, krachtens de genade die mij door God gegeven is^a, ¹⁶ dat ik een dienaar^x van Christus Jezus zou zijn voor de volken^b, om het evangelie van God priesterlijk te bedienen, opdat de offerande van de volken welgevallig zou zijn^c, geheiligd door [de] Heilige Geest. ¹⁷ Ik heb daarom <de> roem in Christus Jezus in de dingen die God betreffen.

¹⁸ Want ik zal het niet wagen iets te zeggen dat Christus niet door mij gewerkt heeft^d, om [de] volken tot gehoorzaamheid [te brengen], door woord en werk,

¹⁹ in [de] kracht van tekenen en wonderen, in [de] kracht van <Gods> Geest; zodat ik, van Jeruzalem af en rondom tot Illyrië toe, [de verkondiging van] het evangelie van Christus heb voleindigd, ²⁰ en er een eer in heb gesteld het evangelie te verkondigen daar waar Christus nog niet genoemd was, opdat ik niet op andermans fundament zou bouwen^e, ²¹ maar zoals geschreven staat: ‘Zij aan wie niet van Hem verkondigd was, zullen zien, en zij die niet gehoord hebben, zullen verstaan’^f.

15:15 ^a is 1:5; 12:3.

15:16 ^b volken
11:13.

15:16 ^c zijn Fp 2:17.

15:18 ^d heeft
2 Ko 3:5.

15:20 ^e bouwen
2 Ko 10:15,16.

15:21 ^f verstaan
Js 52:15.

^x 15:16 Zie Rm 13:6 nt.

Paulus' voornemen Rome te bezoeken

²² Daarom ben ik ook vele malen verhinderd geweest tot u te komen^g. ²³ Maar nu ik in deze streken geen plaats meer heb en sinds vele jaren groot verlangen heb tot u te komen, ²⁴ [zal ik komen] wanneer ik naar Spanje reis. Want ik hoop op de doorreis u te zien en door u daarheen voortgeholpen te worden^h, wanneer ik eerst enigermate van u genoten heb^y. ²⁵ Maar nu reis ik naar Jeruzalem ten dienste van de heiligenⁱ. ²⁶ Want Macedonië en Achaje hebben goed gevonden een zekere bijdrage te doen voor de armen onder de heiligen die in Jeruzalem zijn^j; ²⁷ want zij hebben het goed gevonden, en zij zijn hun schuldenaars; want als de volken aan hun geestelijke [goederen] deel hebben gekregen^k, zijn zij ook schuldig hen met de stoffelijke te dienen^l. ²⁸ Nadat ik dan dit volbracht en hun deze opbrengst afgedragen heb, zal ik via u naar Spanje gaan. ²⁹ En ik weet, dat als ik tot u kom, ik in een volheid van zegen van Christus zal komen. ³⁰ Maar ik spoor u aan, <broeders>, door onze Heer Jezus Christus en door de liefde van de Geest, dat u met mij strijdt in de gebeden tot God voor mij^m; ³¹ opdat ik verlost word van de ongehoorzamen in Judéa en mijn dienst aan Jeruzalem de heiligen welgevallig is, ³² opdat ik door [de] wil van God met blijdschap tot u kom en mij met u verkwik. ³³ De God nu van de vredeⁿ zij met u allen! Amen.

15:22 ^g komen
1:10-13.

15:24 ^h worden
1 Ko 16:6.

15:25 ⁱ heiligen
Hd 19:21; 20:22.

15:26 ^j zijn
1 Ko 16:1;
2 Ko 8:1; 9:2,12.

15:27 ^k gekregen
9:4.

15:27 ^l dienen
1 Ko 9:11.

15:30 ^m mij
2 Ko 1:11; Fp 1:27;
Ko 4:3; 2 Th 3:1.

15:33 ⁿ vrede 16:20;
1 Th 5:23.

^y 15:24 Lett. 'vervuld ben'.

Romeinen 16

Groeten

¹ Ik beveel nu Fébe aan, onze zuster, die <ook> een dienaar is van de gemeente die in Kenchreeën is, ² opdat u haar ontvangt in [de] Heer, op een wijze de heiligen waardig, en haar bijstaat in elke zaak waarin zij u nodig mocht hebben; want ook zijzelf heeft bijstand verleend^Z aan velen, ook aan mijzelf. ³ Groet Prisca en Aquila^o, mijn medewerkers in Christus Jezus ⁴ (die voor mijn leven hun hals gewaagd hebben; niet ik alleen dank hen, maar ook alle gemeenten van de volken), ⁵ en de gemeente in hun huis^p. Groet Epénetus, mijn geliefde, die [de] eersteling van Asia is voor Christus^q. ⁶ Groet Maria, die veel voor u gearbeid heeft. ⁷ Groet Andrónicus en Junias^A, mijn verwanten en medegevangenen, die vermaard zijn onder de apostelen, die ook vóór mij in Christus zijn geweest. ⁸ Groet Ampliatus, mijn geliefde in [de] Heer. ⁹ Groet Urbanus, onze medewerker in Christus, en Stachys, mijn geliefde. ¹⁰ Groet Apelles, de beproefde in Christus. Groet hen die tot de [huisgenoten] van Aristobólus behoren. ¹¹ Groet Heródion, mijn verwant. Groet hen die van de [huisgenoten] van Narcissus in [de] Heer zijn. ¹² Groet Tryféna en Tryfósa, die in [de] Heer arbeiden. Groet Persis, de geliefde, die veel gearbeid heeft in [de] Heer. ¹³ Groet Rufus^r, de uitverkorene in [de] Heer, en zijn moeder en de mijne. ¹⁴ Groet

^Z 16:2 ‘Bijstand verleend’ is iets sterker dan ‘bijstaat’ in dit vers: een bedekte lofprijzing voor Fébe.

^A 16:7 Of “Junia”: ófwel de naam van een man, of van een vrouw.

16:3 ^o Aquila
Hd 18:2,18,26.

16:5 ^p huis
1 Ko 16:19.

16:5 ^q Christus
1 Ko 16:15.

16:13 ^r Rufus
Mk 15:21.

Asyncritus, Flegon, Hermes, Pátrobas, Hermas, en de broeders bij hen. ¹⁵ Groet Filólogus en Julias^B, Nereüs en zijn zuster, en Olympas, en al de heiligen bij hen.

¹⁶ Groet elkaar met een heilige kus^S. Al de gemeenten van Christus groeten u.

¹⁷ En ik vermaan u, broeders, geeft acht op hen die tweedracht^C en aanleidingen tot vallen verwekken tegen de leer die u geleerd hebt, en onttrekt u aan hen^t.

¹⁸ Want zulke [mensen] dienen niet onze Heer Christus, maar hun eigen buik^u; en door vleitaal en lofspraak bedriegen zij de harten van de argelozen^y.

¹⁹ Want uw gehoorzaamheid is ter [kennis van] allen gekomen^w. Ik verblijd mij daarom over u; maar ik wil dat u wijs bent jegens het goede, maar rein^D jegens het kwade^x. ²⁰ De God nu van de vrede^y zal de satan spoedig onder uw voeten verpletteren^z. De genade van onze Heer Jezus <Christus> zij met u!

²¹ U groeten Timotheüs^a, mijn medearbeider, en Lucius, Jason en Socípater, mijn verwanten.

²² Ik, Tertius, die de brief geschreven heb, groet u in [de] Heer. ²³ U groet Gajus^b, de gastheer van mij en van de gehele gemeente. U groet Erastus^c, de rentmeester van de stad, en de broeder Quartus. <²⁴ De genade van onze Heer Jezus Christus zij met u allen. Amen.>

B 16:15 Of 'Julia'.

C 16:17 Of 'tweespalt'; eig. meervoud.

D 16:19 Eig. 'eenvoudig'.

16:16^S kus

1 Ko 16:20;

1 Pt 5:14.

16:17^t hen

Mt 7:15; Tt 3:10.

16:18^u buik

Fp 3:19.

16:18^y argelozen

Ko 2:4; 2 Pt 2:3.

16:19^w gekomen

1:8.

16:19^x kwade

Mt 10:16;

1 Ko 14:20.

16:20^y vrede 15:33.

16:20^z verpletteren

Gn 3:15.

16:21^a Timotheüs

Hd 16:1; 19:22;

20:4; Fp 2:19.

16:23^b Gajus

Hd 19:29;

1 Ko 1:14.

16:23^c Erastus

2 Tm 4:20.

Lofprijzing

²⁵ Hem nu die machtig is u te bevestigen naar mijn evangelie en de prediking van Jezus Christus, naar [de] openbaring van [de] verborgenheid, die in [de] tijden van de eeuwen^E verzwegen is geweest^d, ²⁶ maar die nu is geopenbaard en door profetische Schriften, naar [het] bevel van de eeuwige God, tot geloofsgehoorzaamheid aan alle volken^e is bekend gemaakt, ²⁷ [de] alleen wijze God, door Jezus Christus, Hem zij de heerlijkheid tot in <alle> eeuwigheid^f! Amen^F.

^E 16:25 Lett. ‘eeuwige tijden’; maar het woord voor ‘eeuwig’ duidt hier op ‘eeuw’, niet ‘eeuwigheid’.

^F 16:27 Sommige handschriften plaatsen vs. 25-27 na 14:23 of 15:33 of laten ze weg.

16:25^d geweest
Ef 1:9; 3:5,9;
Ko 1:26.

16:26e volken 1:5.

16:27^f eeuwigheid
1 Tm 1:17; Jd :25.

1 Korinthiërs

Geschreven door Paulus tijdens de derde zendingsreis rond het jaar 56 (of 54) vanuit Efeze (zie 16:5-12; Hd 19:22) aan de gemeente in Korinthe (in het Griekse Achaje) én alle andere christenen (1:2). Volgens sommigen is 1Ko in werkelijkheid de tweede Brief, omdat Paulus al eens eerder een (kennelijk verloren gegane) brief geschreven zou hebben waarin hij de Korinthiërs had gewaarschuwd geen omgang met immorele lieden te hebben (zie 5:9), maar dit zou dan verkeerd begrepen zijn. Sindsdien had hij tevens drie broeders uit Korinthe ontvangen (16:17) die een brief uit hun gemeente meebrachten waarin een aantal problemen geformuleerd was (7:1); ook had Paulus berichten over wantoestanden in Korinthe vernomen (1:11; 11:18). Op al deze kwesties gaat Paulus in 1Ko in.

1 Korinthiërs 1

Zegenwens en dankzegging

¹ Paulus, geroepen apostel van Christus Jezus door [de] wil van God, en Sósthenes, de broeder, ² aan de gemeente van God die in Korinthe is, aan [de] geheiligden in Christus Jezus^a, geroepen heiligen, met allen, in elke plaats, die de naam van onze Heer Jezus Christus aanroepen^b, zowel hun als onze [Heer]: ³ genade zij u en vrede van God onze Vader en van [de] Heer Jezus Christus^c.

⁴ Ik dank mijn God altijd over u, vanwege de genade van God die u gegeven is in Christus Jezus, ⁵ dat u in alles rijk geworden bent in Hem: in alle woord en alle kennis, ⁶ zoals het getuigenis van Christus onder u

1:2 ^a Christus Jezus
6:11.

1:2 ^b aanroepen
Hd 9:14.

1:3 ^c Heer Jezus
Christus Rm 1:7.

bevestigd is, ⁷ zodat het u aan geen genadegave ontbreekt, terwijl u de openbaring van onze Heer Jezus Christus verwacht^d, ⁸ die u ook zal bevestigen tot [het] eind toe, [zodat u] onstraffelijk [bent] op de dag van onze Heer Jezus <Christus>^e. ⁹ God is getrouw^f, door Wie u geroepen bent tot [de] gemeenschap^g van zijn Zoon Jezus Christus onze Heer.

Verdeeldheid binnen de gemeente

¹⁰ Maar ik vermaan u, broeders, door de naam van onze Heer Jezus Christus, dat u allen hetzelfde^h spreekt en dat er onder u geen scheuringen zijn; maar dat u vast aaneengesloten^A bent, één van denken en één van bedoeling. ¹¹ Want mij is over u bekend gemaakt, mijn broeders, door de [huisgenoten] van Chloë, dat er twisten onder u zijn. ¹² Ik bedoel dit, dat ieder van u zegtⁱ: Ik ben van Paulus, ik van Apollos^j, ik van Kefas^k, en ik van Christus. ¹³ Is Christus gedeeld? Is Paulus soms voor u gekruisigd, of bent u tot de naam van Paulus gedoopt? ¹⁴ Ik dank <God>, dat ik niemand van u gedoopt heb dan Crispus^l en Gajus^m, ¹⁵ opdat niemand kan zeggen, dat u tot mijn naam gedoopt bent. ¹⁶ Ik heb ook nog het huisgezin van Stéfanasⁿ gedoopt; verder weet ik niet of ik iemand anders heb gedoopt. ¹⁷ Want Christus heeft mij niet gezonden om te dopen, maar om het evangelie te verkondigen^o; niet met wijsheid van woorden, opdat het kruis van Christus niet krachteloos zou worden.

^A **1:10** Eig. ‘geheel geordend’; vandaar betekent het werkwoord: ‘verstellen’ (bijv. Mt 4:21), ‘(toe)bereiden’ (bijv. Hb 10:5; 11:3), ‘volmaken’ (bijv. Lk 6:40; 2 Ko 13:11) en ‘terrechtbrengen’ (Gl 6:1).

1:7 ^d Jezus Christus
Lk 17:30; 2 Th 1:7;
Tt 2:13.

1:8 ^e Heer Jezus
Christus Fp 1:6;
1 Th 3:13; 5:23.

1:9 ^f getrouw 10:13;
Dt 7:9; 1 Th 5:24.

1:9 ^g gemeenschap
1 Jh 1:3.

1:10 ^h hetzelfde
Fp 2:2.

1:12 ⁱ zegt 3:4.

1:12 ^j Apollos
Hd 18:24-28.

1:12 ^k Kefas
Jh 1:42.

1:14 ^l Crispus
Hd 18:8.

1:14 ^m Gajus
Hd 19:29;
Rm 16:23.

1:16 ⁿ Stéfanus
16:25.

1:17 ^o verkondigen
Mt 28:19; Jh 4:2.

Christus de kracht en wijsheid van God

¹⁸ Want het woord van het kruis is voor hen die verloren gaan^p, dwaasheid; maar voor ons die behouden worden, is het kracht van God^q. ¹⁹ Want er staat geschreven: ‘Ik zal de wijsheid van de wijzen doen vergaan, en het inzicht van de verstandigen te niet doen’^r.

²⁰ Waar is [de] wijze^s? Waar [de] schriftgeleerde^t? Waar [de] redetwister van deze eeuw? Heeft God niet de wijsheid van de wereld tot dwaasheid gemaakt^u?

²¹ Want daar in de wijsheid van God de wereld niet door de wijsheid tot kennis van God is gekomen, heeft het God behaagd door de dwaasheid van de prediking^B te behouden hen die geloven. ²² Immers, Joden begeren tekenen^v en Grieken zoeken wijsheid^w, ²³ maar wij prediken Christus, [de] Gekruisigde, voor Joden een aanleiding tot vallen^x en voor volken een dwaasheid^y,

²⁴ maar voor de geroepenen zelf, zowel Joden als Grieken, Christus, [de] kracht van God en [de] wijsheid van God^z; ²⁵ want het dwaze van God is wijzer dan de mensen en het zwakke van God is sterker dan de mensen^a. ²⁶ Want kijkt naar uw roeping, broeders, dat er niet vele wijzen zijn naar [het] vlees, niet vele machtigen, niet vele aanzienlijken; ²⁷ maar het dwaze van de wereld heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, ²⁸ en het zwakke van de wereld heeft God uitverkoren om het sterke te beschamen, en het onaanzienlijke van de wereld en het verachte heeft God uitverkoren, <en> wat niets is, om wat iets is te niet te doen,

B 1:21 Niet de manier van prediken, maar dat wat gepredikt wordt; zo ook in 2:4.

1:18 ^p gaan
2 Ko 4:3.

1:18 ^q God Rm 1:16.

1:19 ^r doen Js 29:14.

1:20 ^s wijze
Js 19:12.

1:20 ^t schriftgeleerde
Js 33:18.

1:20 ^u gemaakt
Js 44:25; Mt 11:25.

1:22 ^v tekenen
Mt 12:38; Jh 4:48.

1:22 ^w wijsheid
Hd 17:18,32.

1:23 ^x vallen
Rm 9:32.

1:23 ^y dwaasheid
2:14.

1:24 ^z God Ko 2:3.

1:25 ^a mensen
2 Ko 13:4.

²⁹ opdat geen vlees roemt voor God^b. ³⁰ Uit Hem toch bent u in Christus Jezus, die ons geworden is: wijsheid van Godswege, gerechtigheid, heiliging en verlossing^c; ³¹ opdat, zoals geschreven staat: ‘Wie roemt, laat hij roemen in [de] Heer’^d.

1:29 ^b *God*
Rm 3:27; Ef 2:9.

1:30 ^c *verlossing*
Jr 23:5-6; Jh 17:19;
2 Ko 5:21.

1:31 ^d *[de] Heer*
Jr 9:24; 2 Ko 10:17.

1 Korinthiërs 2

Jezus Christus en Die gekruisigd

¹ En toen ik bij u kwam, broeders, kwam ik niet met uitnemendheid van woorden^e of wijsheid u het getuigenis^c van God verkondigen. ² Want ik had mij voorgenomen niets onder u te weten dan Jezus Christus, en Die gekruisigd^f. ³ En ik was bij u in zwakheid, in vrees en in veel beven^g; ⁴ en mijn woord en mijn prediking [bestond] niet in overredende woorden^d van wijsheid, maar in betoon van [de] Geest en van kracht^h, ⁵ opdat uw geloof niet zou zijn in wijsheid van mensen, maar in [de] kracht van God.

De openbaring van Gods wijsheid

⁶ Maar wij spreken wijsheid onder de volmaaktenⁱ; maar een wijsheid niet van deze wereld^e, ook niet van de oversten van deze wereld^e, die tenietgedaan worden; ⁷ maar wij spreken Gods wijsheid in verborgenheid, de bedekte [wijsheid], die God vóór alle eeuwen heeft voorbestemd tot onze heerlijkheid, ⁸ die geen van de oversten van deze wereld^e heeft gekend (want als zij haar hadden gekend, zouden zij de Heer der heerlijkheid niet gekruisigd hebben^j); ⁹ maar zoals geschreven staat: ‘Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben’^k. ¹⁰ Want ons heeft God het geopenbaard door de

2:1 ^e woorden 1:17.

2:2 ^f gekruisigd
Gl 6:14.

2:3 ^g beven
Hd 18:9; 2 Ko 10:1.

2:4 ^h kracht
1 Th 1:5.

2:6 ⁱ volmaakten
Fp 3:15.

2:8 ^j hebben
Lk 23:34.

2:9 ^k liefhebben
Js 64:4; 52:15;
Rm 8:28;
Jk 1:12; 2:5.

C 2:2 V.l. ‘de verborgenheid’.

D 2:4 A.l. ‘in overreding’.

E 2:6,8 Of ‘eeuw’.

Geest; want de Geest onderzoekt alle dingen, zelfs^F de diepten van God. ¹¹ Want wie van de mensen kent^G het innerlijk^H van de mens, dan de geest van de mens die in hem is^I? Zo kent^G ook niemand het innerlijk^H van God, dan de Geest van God. ¹² En wij hebben niet de geest van de wereld ontvangen, maar de Geest die uit God is, opdat wij weten de dingen die ons door God geschonken zijn^m. ¹³ Hiervan spreken wij ook, niet met woorden door menselijke wijsheid geleerdⁿ, maar met [woorden] door [de] Geest geleerd, terwijl wij geestelijke [dingen] door geestelijke [woorden] meedelen^I. ¹⁴ Maar [de] natuurlijke^J mens neemt niet aan wat van de Geest <van God> is, want het is hem dwaasheid, en hij kan het niet begrijpen, omdat het geestelijk beoordeeld wordt^O. ¹⁵ Maar wie geestelijk is, beoordeelt alle dingen, maar hijzelf wordt door niemand beoordeeld^P. ¹⁶ Want ‘wie heeft [het] denken van [de] Heer gekend, dat hij Hem zou onderrichten^Q?’ Maar wij hebben [het] denken van Christus.

F 2:10 Of ‘ook’.

G 2:11 Het eerste ‘kennen’ is bewuste, innerlijke kennis (zo in vs. 2 en ‘weten’ in vs. 12), het tweede is objectieve kennis (zo in vs. 8 en 16 en ‘begrijpen’ in vs. 14); zie de Woordenlijst.

H 2:11 Lett. ‘de dingen’.

I 2:13 Of ‘verklaren’; a.v. ‘aan geestelijke [personen] verklaren’.

J 2:14 Lett. de mens beheerst door zijn ziel.

2:11 ^I is *Sp 20:27*.

2:12 ^m zijn
Jh 16:13-14.

2:13 ⁿ geleerd *2:4*.

2:14 ^O wordt
Jh 8:47; 14:17.

2:15 ^P beoordeeld
1 Jh 2:20.

2:16 ^Q onderrichten
Js 40:13; Rm 11:34.

1 Korinthiërs 3

Medearbeiders van God

¹ En ik, broeders, kon tot u niet spreken als tot geestelijken, maar als tot vleselijken^K, als tot kleine kinderen^r in Christus. ² Ik voedde u met melk, niet met vast voedsel, want dat kon u niet [verdragen], ja, dat kunt u ook nu nog niet^s; ³ want u bent nog vleselijk^K. Want als er jaloersheid en twist onder u is^t, bent u dan niet vleselijk^K en wandelt u niet naar [de] mens? ⁴ Want wanneer iemand zegt: Ik ben van Paulus, en een ander: Ik van Apollos^u, bent u dan niet menselijk? ⁵ Wat is dan Apollos^v, en wat is Paulus? Dienstknechten door wie u tot geloof gekomen bent, en dat zoals de Heer aan ieder heeft gegeven. ⁶ Ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God heeft de groei gegeven. ⁷ Dus is noch hij die plant iets, noch hij die begiet, maar God die de groei geeft. ⁸ En wie plant en wie begiet zijn één; maar ieder zal zijn eigen loon ontvangen naar zijn eigen arbeid. ⁹ Want Góds medearbeiders^L zijn wij, Góds akker^w, Góds gebouw^x bent u. ¹⁰ Naar de genade <van God> die mij gegeven is^y, heb ik als een wijs bouwmeester [het] fundament gelegd en een ander bouwt erop. Maar laat ieder uitkijken hoe hij

K 3:1,3 ‘Vlelijk’ in vs. 1 is *sarkinos*, dat doelt op het materiaal, de samenstelling van iets; vandaar de vertaling ‘vlezen’ in 2 Ko 3:3 (zie verder Rm 7:14; Hb 7:16). In vs. 3 is het *sarkikos*, dat een stoffelijke (vandaar de vertaling ‘stoffelijk’ in 9:11; Rm 15:27) of morele betekenis heeft (zoals in 2 Ko 1:12; 10:4; 1 Pt 2:11).

L 3:9 D.i. medearbeiders van elkaar en samen dienstknechten van God.

3:1 ^r kinderen
1 Jh 1:12.

3:2 ^s niet
Hb 5:12-13;
1 Pt 2:2.

3:3 ^t is 1:10,11;
11:18.

3:4 ^u Apollos 1:12.

3:5 ^v Apollos
Hd 18:24-27.

3:9 ^w akker
Mt 13:3-9.

3:9 ^x gebouw
Ef 2:20.

3:10 ^y is 15:10;
2 Pt 3:15.

erop bouwt. ¹¹ Want niemand kan een ander fundament leggen dan wat er ligt, dat is Jezus Christus^z. ¹² Als nu iemand op het fundament bouwt: goud, zilver, kostbare stenen, hout, hooi, stro, ¹³ – ieders werk zal openbaar worden. Want de dag zal het aan het licht brengen^a, omdat deze in vuur geopenbaard wordt, en hoe ieders werk is, <dat> zal het vuur beproeven^a.

¹⁴ Als iemands werk dat hij daarop gebouwd heeft, zal blijven, zal hij loon ontvangen; ¹⁵ als iemands werk zal verbranden, zal hij schade lijden; maar zelf zal hij behouden worden, maar zó als door vuur heen.

¹⁶ Weet u niet, dat u Gods tempel bent en dat de Geest van God in u woont^b? ¹⁷ Als iemand de tempel van God verderft, God zal hem verderven. Want de tempel van God is heilig, en dat bent u.

¹⁸ Laat niemand zichzelf bedriegen. Als iemand onder u meent wijs te zijn in deze eeuw, laat hij dwaas worden, opdat hij wijs wordt. ¹⁹ Want de wijsheid van deze wereld is dwaasheid voor God. Want er staat geschreven: ‘Die de wijzen vangt in hun sluwheid’^c; ²⁰ en eveneens: ‘[De] Heer kent de overleggingen van de wijzen, dat zij inhoudsloos zijn’^d. ²¹ Laat daarom niemand in mensen roemen; want alles is van u: ²² hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Kefas, hetzij wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, alles is van u; ²³ en u bent van Christus, en Christus is van God.

3:11 ^z Jezus Christus
Js 28:16; 1 Pt 2:4-6.

3:13 ^a brengen,
beproeven 4:5;
2 Th 1:7-10.

3:16 ^b woont 6:19;
2 Ko 6:16.

3:19 ^c sluwheid
Jb 5:13.

3:20 ^d zijn Ps 94:11.

1 Korinthiërs 4

De dienst van de apostelen

¹ Laat men ons zó beschouwen: als dienaren van Christus en rentmeesters van [de] verborgenheden van God. ² Verder wordt hier van de rentmeesters vereist, dat men trouw wordt bevonden^e. ³ Maar het betekent voor mij het minste, dat ik door u of door een menselijk gericht^M word beoordeeld; ja, ik beoordeel ook mijzelf niet. ⁴ Want ik ben van mij niets bewust, maar daardoor ben ik niet gerechtvaardigd; maar Hij die mij beoordeelt, is [de] Heer. ⁵ Oordeelt daarom niets vóór [de] tijd, totdat de Heer komt, die ook wat in de duisternis verborgen is, aan het licht zal brengen en de raadslagen van de harten openbaar zal maken; en dan zal ieder zijn lof ontvangen van God^f.

⁶ Dit nu, broeders, heb ik ter wille van u toegepast op mijzelf en Apollos, opdat u in ons leert niet te denken boven wat er geschreven staat; opdat u zich niet opblaast [de] één voor de één [en] tegen de ander^g.

⁷ Want wie onderscheidt u? En wat hebt u, dat u niet hebt ontvangen? En als u het dan hebt ontvangen, waarom beroemt u zich, alsof u het niet had ontvangen? ⁸ Reeds bent u verzadigd, reeds bent u rijk geworden^h, zonder ons hebt u geregeerd; en ik zou wel willen dat u regeerde, opdat ook wij met u regeerdenⁱ.

⁹ Want ik meen dat God ons, de apostelen, als laatsten heeft gesteld, als ten dode gedoemden; want wij zijn een schouwspel geworden voor de wereld en voor engelen en voor mensen^j. ¹⁰ Wij zijn dwaas^k om

4:2^e bevonden
Lk 12:42.

4:5^f God 3:8,13.

4:6^g ander
Rm 12:3,6.

4:8^h geworden
Op 3:17.

4:8ⁱ regeerden
Op 3:21.

4:9^j mensen
Hb 10:33.

4:10^k dwaas 3:18.

^M4:3 Lett. 'menselijke dag' (vgl. 3:13).

Christus' wil, maar u bent wijs in Christus; wij zwak, maar u sterk; u geëerd, maar wij veracht. ¹¹ Tot op dit ogenblik lijden wij zowel honger als dorst, en zijn naakt, en worden met vuisten geslagen^l, en hebben geen vaste woonplaats, ¹² en vermoeien ons door met onze eigen handen te werken^m. Worden wij gescholden, wij zegenenⁿ; vervolgd, wij verdragen; ¹³ gelafterd, wij bidden^N; wij zijn als [het] uitschot van de wereld geworden, aller uitvaagsel tot nu toe^o. ¹⁴ Ik schrijf deze dingen niet om u te beschamen, maar om u terecht te wijzen^O als mijn geliefde kinderen. ¹⁵ Want al had u tienduizend leermeesters^P in Christus, dan hebt u toch niet vele vaders; want in Christus Jezus heb ik u door het evangelie verwekt^p. ¹⁶ Ik vermaan u dus: weest mijn navolgers^q.

¹⁷ Daarom <juist> heb ik Timotheüs^r naar u toe gezonden, die mijn geliefd en trouw kind in [de] Heer is; die zal u mijn wegen, die in Christus <Jezus> zijn, in herinnering brengen, zoals ik overal in elke gemeente leer. ¹⁸ Maar sommigen zijn opgeblazen, alsof ik niet naar u toe zou komen. ¹⁹ Maar ik zal spoedig naar u toekomen, zo de Heer wil^s, en ik zal kennis nemen niet van het woord van de opgeblazenen, maar van hun kracht. ²⁰ Want het koninkrijk van God bestaat niet in woord, maar in kracht^t. ²¹ Wat wilt u? Moet ik met [de] roede naar u toe komen, of in liefde en een geest van zachtmoedigheid?

^N 4:13 Elders gewoonlijk vertaald met 'vermanen, vertroosten' (d.i. jegens mensen).

^O 4:14 A.l. 'ik wijs u terecht'.

^P 4:15 Lett. 'pedagogen'; zie Gl 3:24v. nt.

4:11 ^l geslagen
2 Ko 11:23-27.

4:12 ^m werken
Hd 18:3; 20:34;
1 Th 2:9; 2 Th 3:8.

4:12 ⁿ zegenen
Ps 109:28;
Mt 5:44; Lk 6:28;
Rm 12:14.

4:13 ^o toe Kl 3:45.

4:15 ^p verwekt
Gl 4:19.

4:16 ^q navolgers
11:1; Fp 3:17;
1 Th 1:6.

4:17 ^r Timotheüs
Hd 19:22;
Fp 2:19-22.

4:19 ^s wil
Hd 18:21; Jk 4:15.

4:20 ^t kracht 2:4.

1 Korinthiërs 5

Gemeentelijke tucht

¹ Men hoort algemeen van hoererij onder u, en zo'n hoererij als zelfs onder de volken niet [bestaat], dat iemand [de] vrouw van zijn vader heeft^u. ² En u bent opgeblazen, en hebt niet veeleer getreurd, opdat hij die deze daad begaan heeft, uit uw midden werd weggedaan? ³ Want ik, naar het lichaam afwezig maar naar de geest aanwezig^v, heb reeds, alsof ik aanwezig was, hem geoordeeld die dit zo bedreven heeft, in de naam van <onze> Heer Jezus <Christus> ⁴ (als u en mijn geest vergaderd zijn met de kracht van onze Heer Jezus) ⁵ zo iemand aan de satan over te geven^w tot verderf van het vlees, opdat de geest behouden wordt in de dag van de Heer <Jezus>. ⁶ Uw roemen is niet goed. Weet u niet, dat een beetje zuurdeeg het hele deeg doorzuurt^x? ⁷ Zuivert het oude zuurdeeg uit^y, opdat u een nieuw deeg bent; u bent immers ongezuurd. Want ook ons pascha, Christus, is geslacht^z. ⁸ Laten wij daarom feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met ongezuurde [broden] van oprechtheid en waarheid^a.

⁹ Ik heb u in de brief geschreven, dat u geen omgang^b moet hebben met hoereerders; ¹⁰ niet in het algemeen met de hoereerders van deze wereld, of de hebzuchtigen en rovers, of afgodendienaars, want dan zou u wel de wereld moeten uitgaan. ¹¹ Maar nu heb ik u geschreven, dat als iemand die broeder genoemd wordt, een hoereerder is, of een hebzuchtige, afgodendienaar, lasteraar, dronkaard of rover, u met [hem] geen omgang moet hebben, dat u met zo iemand zelfs niet moet eten^c. ¹² Want wat heb ik hen die buiten zijn te

5:1 ^u heeft
Lv 18:7-8;
Dt 22:30; 27:20.

5:3 ^v aanwezig
Ko 2:5.

5:5 ^w geven
1 Tm 1:20.

5:6 ^x doorzuurt
Gl 5:9.

5:7 ^y uit *Ex 13:7.*

5:7 ^z geslacht
Ex 12:21; Js 53:7; 1
Pt 1:19.

5:8 ^a waarheid
Ex 12:3-20; 13:7;
Dt 16:3.

5:9 ^b omgang
Mt 18:17;
2 Th 3:14.

5:11 ^c eten
2 Th 3:6; 2 Jh 10.

oordelen? Oordeelt u niet hen die binnen zijn? ¹³ Maar hen die buiten zijn^d, zal God oordelen. Doet de boze uit uw midden weg^e.

5:13^d zijn
*Mk 4:11; Ko 4:5;
1 Th 4:12; 1 Tm 3:7.*

5:13^e weg
*Dt 17:7,12; 19:19;
21:21; 22:21,24;
24:7.*

1 Korinthiërs 6

Recht zoeken tegen elkaar

¹ Durft iemand van u, als hij een zaak heeft tegen de ander, recht te zoeken bij de onrechtvaardigen en niet bij de heiligen? ² Of weet u niet, dat de heiligen de wereld zullen oordelen? En als door u de wereld wordt geoordeeld, bent u dan onwaardig voor [de] geringste rechtszaken? ³ Weet u niet, dat wij engelen zullen oordelen? Hoeveel te meer [de] dingen van dit leven?

⁴ Als u dan rechtszaken hebt over de dingen van dit leven, stelt dan daarover hen die in de gemeente niet geacht zijn^Q! ⁵ Ik zeg het tot uw beschaming. Is er dan onder u niet één wijze, ook niet één, die uitspraak zal kunnen doen tussen zijn broeders? ⁶ Maar een broeder voert met een broeder een rechtsgeding, en dat bij ongelovigen! ⁷ Reeds in het algemeen <nu> is het een gebrek bij u, dat u rechtszaken met elkaar hebt. Waarom lijdt u niet liever onrecht? Waarom laat u zich niet liever te kort doen? ⁸ Maar ú doet onrecht en doet te kort en dat aan broeders! ⁹ Weet u niet, dat onrechtvaardigen Gods koninkrijk niet zullen beërven?

¹⁰ Dwaalt niet! Geen hoereerders, afgodendienaars, overspelers, schandjongens, zij die bij mannen liggen, dieven, hebzuchtigen, dronkaards, lasteraars of rovers zullen Gods koninkrijk beërven^f. ¹¹ En dit waren sommigen [van u]; maar u bent afgewassen, maar u bent geheiligd, maar u bent gerechtvaardigd door de naam

^Q 6:4 D.i. de niet-begaafden (maar wel wijzen; vs. 5) in de gemeente; a.v. 'stelt u daarover hen die in de gemeente niet geacht zijn?' D.z. dan de onrechtvaardigen uit vs. 1.

6:10^f beërven
15:50; Gl 5:19-21;
Ef 5:5; Op 22:15.

van de Heer Jezus <Christus> en door^R de Geest van onze God.

Verheerlijkt God in uw lichaam

¹² Alles is mij geoorloofd, maar niet alles is nuttig; alles is mij geoorloofd^g, maar ik zal mij door niets laten overheersen. ¹³ De spijzen zijn voor de buik, en de buik is voor de spijzen, maar God zal zowel het één als het ander tenietdoen. Maar het lichaam is niet voor de hoererij, maar voor de Heer, en de Heer voor het lichaam. ¹⁴ God nu heeft de Heer opgewekt en zal ook ons opwekken^h door zijn kracht. ¹⁵ Weet u niet, dat uw lichamen leden van Christus zijnⁱ? Zal ik dan de leden van Christus nemen en ze tot leden van een hoer maken? Volstrekt niet! ¹⁶ <Of> weet u niet, dat wie een hoer aanhangt, één lichaam [met haar] is? ‘Want die twee’, zegt Hij, ‘zullen tot één vlees zijn’^j. ¹⁷ Maar wie de Heer aanhangt, is één geest [met Hem]. ¹⁸ Ontvlucht de hoererij! Elke zonde die een mens doet, gaat buiten het lichaam om, maar wie hoereert, zondigt tegen zijn eigen lichaam. ¹⁹ Of weet u niet, dat uw lichaam [de] tempel^k is van [de] Heilige Geest die in u is, die u van God hebt, en dat u niet van uzelf bent? ²⁰ Want u bent voor een prijs gekocht^l; verheerlijkt dan God in uw lichaam^m!

6:12 ^g geoorloofd
10:23.

6:14 ^h opwekken
15:15; Rm 8:11; 2
Ko 4:14.

6:15 ⁱ zijn 12:27;
Rm 12:5.

6:16 ^j zijn
Gn 2:24; Mt 19:5.

6:19 ^k tempel
3:16; 2 Ko 6:16.

6:20 ^l gekocht
7:23; 1 Pt 1:18-19.

6:20 ^m lichaam
Rm 12:1; Fp 1:20.

^R 6:11 Lett. ‘in’, d.i. in de kracht van.

1 Korinthiërs 7

Huwelijk en echtscheiding

¹ Wat nu de dingen aangaat waarover u geschreven hebt: Het is goed voor een mens geen vrouw aan te raken. ² Maar laat vanwege de hoererijen ieder zijn eigen vrouw hebben en laat iedere [vrouw] haar eigen man hebben. ³ Laat de man voldoen wat verschuldigd is aan de vrouw, evenzo ook de vrouw aan de man.

⁴ De vrouw heeft geen gezag over haar eigen lichaam, maar de man; en evenzo heeft ook de man geen gezag over zijn eigen lichaam, maar de vrouw. ⁵ Onttrekt^S u niet aan elkaar, tenzij dan met onderling goedvinden, voor een tijd, opdat u zich aan het gebed wijdt en [daarna] weer samen bent, opdat de satan u niet verzoekt, omdat u zich niet kunt onthouden. ⁶ Maar dit zeg ik als toelating, niet als bevel; ⁷ ik zou echter willen dat alle mensen waren zoals ook ikzelf; maar ieder heeft zijn eigen genadegave van God, de één deze, de ander die.

⁸ Maar tot de ongetrouwden en de weduwen zeg ik: Het is goed voor hen, als zij blijven zoals ook ik.

⁹ Maar als zij zich niet kunnen onthouden, laten zij trouwenⁿ; want het is beter te trouwen dan [van begeerte] te branden. ¹⁰ Maar aan de getrouwen beveel ik – niet ik, maar de Heer –, dat [de] vrouw niet mag scheiden van [haar] man ¹¹ (en als zij toch gescheiden is, laat zij ongetrouwd blijven of zich met haar man verzoenen), en dat [de] man [zijn] vrouw niet mag

^S 7:5 In de zin van de ander iets onthouden waarop deze recht heeft; in 6:7v. vertaald met ‘te kort doen’.

7:9ⁿ trouwen
1 Tm 5:14.

verstoten^o. ¹² Maar aan de overigen zeg ik, niet de Heer: Als een broeder een ongelovige vrouw heeft en deze vindt het goed bij hem te wonen, laat hij haar dan niet verstoten. ¹³ En als een vrouw^T een ongelovige man heeft, en hij vindt het goed bij haar te wonen, laat zij haar man niet verstoten. ¹⁴ Want de ongelovige man is geheiligd door^U de vrouw en de ongelovige vrouw is geheiligd door^U de broeder; anders toch waren uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig^P. ¹⁵ Maar als de ongelovige scheidt, laat hij scheiden. De broeder of de zuster is in zulke [gevallen] niet gebonden; maar God heeft ons^V geroepen in vrede^q. ¹⁶ Want hoe weet u, vrouw, of u de man zult behouden? Of hoe weet u, man, of u de vrouw zult behouden^r? ¹⁷ Maar zoals de Heer aan ieder heeft toebedeeld, zoals God ieder geroepen heeft, zo moet hij wandelen^s. En zo verorden ik in alle gemeenten. ¹⁸ Is iemand als besnedene geroepen, dan moet hij het niet laten verhelpen; is iemand als onbesnedene geroepen, dan moet hij zich niet laten besnijden. ¹⁹ De besnijdenis is niets, en het onbesneden zijn is niets, maar [de] onderhouding van Gods geboden^t. ²⁰ Laat ieder blijven in de roeping waarin hij is geroepen. ²¹ Bent u als slaaf geroepen, bekommer u daarover niet; maar wanneer u ook vrij kunt worden, gebruik dat liever. ²² Want de slaaf die in [de] Heer geroepen is, is een vrijgelatene van [de] Heer; evenzo is de vrije die geroepen is, een slaaf van Christus^u.

T 7:13 A.l. 'En een vrouw die'.

U 7:14 Lett. 'in'.

V 7:15 V.l. 'u'.

7:11 ^o *verstoten*
Mt 5:32; 19:9;
Mk 10:11-12;
Lk 16:18.

7:14 ^P *heilig*
Rm 11:16.

7:15 ^q *vrede*
Rm 14:19.

7:16 ^r *behouden*
1 Pt 3:1.

7:17 ^s *wandelen*
7:20,24.

7:19 ^t *geboden*
Rm 2:25;
Gl 5:6; 6:15.

7:23 ^u *Christus*
Ef 6:6; Fm :16;
1 Pt 2:16.

U bent voor een prijs gekocht; ²³ wordt geen slaven van mensen. ²⁴ Broeders, laat ieder bij God blijven in [de] staat waarin hij geroepen is.

Ongetrouwden en weduwen

²⁵ Aangaande de maagden ^w nu heb ik geen bevel van [de] Heer; maar ik geef mijn mening als iemand die barmhartigheid van [de] Heer gekregen heeft om trouw ^x te zijn ^v. ²⁶ Ik denk dan, dat het goed is, om de tegenwoordige nood, – dat het goed voor een mens is zo te blijven. ²⁷ Bent u aan een vrouw verbonden, zoek geen losmaking; bent u los van een vrouw, zoek geen vrouw. ²⁸ Maar ook al trouwt u, u zondigt niet; en al trouwt de maagd, zij zondigt niet. Maar zulke [personen] zullen verdrukking hebben in het vlees, en die wil ik u besparen. ²⁹ Dit nu zeg ik, broeders, de tijd is kort ^w. Overigens, laten ook zij die vrouwen hebben, zijn als hadden zij ze niet; ³⁰ en zij die wenen, als weenden zij niet; en zij die blij zijn, als waren zij niet blij; en zij die kopen, alsof ze niet bezaten; ³¹ en zij die de wereld gebruiken, als hadden ze die niet in eigendom; want het uiterlijk van deze wereld gaat voorbij ^x. ³² En ik wil dat u zonder zorgen bent. De ongetrouwde wijdt zijn zorg aan de dingen van de Heer, hoe hij de Heer zal behagen; ³³ maar de getrouwde wijdt zijn zorg aan de dingen van de wereld, hoe hij zijn vrouw zal behagen. ³⁴ Er is ook onderscheid tussen de vrouw

7:25 ^v zijn
1 Tm 1:12-13.

7:29 ^w kort
Rm 13:11.

7:31 ^x voorbij
1 Jh 2:17.

^w7:25 Hetzij mannen of vrouwen; vgl. vs. 27 en 36 en Op 14:4.

^x 7:25 Of 'betrouwbaar'.

en de maagd. De ongetrouwde wijdt haar zorg^Y aan de dingen van de Heer om heilig te zijn, zowel naar het lichaam als naar de geest; maar de getrouwde wijdt haar zorg aan de dingen van de wereld, hoe zij haar man zal behagen.³⁵ En dit zeg ik tot uw eigen nut; niet om een strik over u te werpen, maar ter wille van de welvoeglijkheid, en om u te doen blijven bij de Heer, zonder afgetrokken te worden.³⁶ Maar als iemand meent dat hij onwelvoeglijk handelt jegens zijn maagd^Z, als die de jeugdige leeftijd [reeds] voorbijgaat, en het zo moet wezen, laat hij doen wat hij wil, hij zondigt niet; laten zij trouwen.³⁷ Maar wie in zijn hart vaststaat en niet genoodzaakt wordt, maar over zijn eigen wil macht heeft en in zijn hart heeft besloten zijn maagd^Z te bewaren, die doet wél.³⁸ Dus wie zijn eigen maagd^Z uithuwelijkt, doet wél; en wie haar niet uithuwelijkt, doet beter^A.³⁹ Een vrouw is verbonden zolang haar man leeft; maar als haar man ontslapen is, is zij vrij om te trouwen met wie zij wil, mits in [de] Heer.⁴⁰ Maar zij is gelukkiger als zij zó blijft, naar mijn mening; en ik denk ook [de] Geest van God te hebben.

^Y 7:34 A.l. ‘...behagen, en hij is verdeeld. <En> de ongetrouwde vrouw en de maagd wijden hun zorg’.

^Z 7:36,37,38 D.i. maagdelijke zoon, dochter, pupil of verloofde; s.v. ‘maagdelijkheid’ in de zin van ongehuwde staat.

^A 7:38 S.v. ‘wie zijn eigen maagd (= verloofde) trouwt doet wél; en wie niet trouwt doet beter’.

1 Korinthiërs 8

Afgodenoffers

¹ Wat nu de afgodenoffers^y betreft, wij weten – (want wij hebben allen kennis; de kennis blaast op, maar de liefde bouwt op. ² Als iemand meent^z iets te weten, dan kent hij nog niet zoals men behoort te kennen; ³ maar als iemand God liefheeft, dan is hij door Hem gekend^a) – ⁴ wat dan het eten van de afgodenoffers betreft, wij weten dat een afgod niets^b is in [de] wereld, en dat er geen God is dan Eén. ⁵ Want al zijn er ook die goden genoemd worden, hetzij in [de] hemel, hetzij op aarde (zoals er vele goden en vele heren zijn), ⁶ dan is er toch voor ons maar één God, de Vader, uit Wie alle dingen zijn, en wij voor Hem; en één Heer, Jezus Christus^c, door Wie alle dingen zijn^d, en wij door Hem. ⁷ Maar de kennis is niet in allen; maar sommigen, tot nu toe in hun geweten niet vrij van^B de afgod, eten het als afgodenoffer, en hun geweten, omdat het zwak is, wordt bevuilend. ⁸ Voedsel maakt ons echter niet aangenaam bij God; eten wij niet, wij zijn er niet minder om; en eten wij wel, wij zijn er niet beter om^e. ⁹ Maar kijkt u uit, dat dit recht^C van u niet misschien een struikelblok wordt voor de zwakken^f. ¹⁰ Want als iemand u^D, die kennis hebt, in een afgodstempel ziet aanzitten, zal zijn geweten, daar hij zwak is, niet aangespoord^E worden om de afgodenoffers te eten?

B 8:7 Lett. ‘met het geweten van’; a.l. ‘door de gewoonte van’, d.i. door het gewend zijn aan.

C 8:9 Of ‘deze bevoegdheid’; zo ook in 9:4-6,12,18.

D 8:10 Enkelvoud.

E 8:10 Lett. ‘opgebouwd’.

8:1^y *afgodenoffers*
Hd 15:29.

8:2^z *meent Gl 6:3.*

8:3^a *gekend Gl 4:9.*

8:4^b *niets 10:19;*
Dt 4:35,39; 6:4.

8:6^c *Jezus Christus*
12:6; Ml 2:10;
Ef 4:6.

8:6^d *zijn 12:5;*
Jh 1:3; Ko 1:16,17.

8:8^e *om*
Rm 14:17.

8:9^f *zwakken*
Rm 14:13,15,21;
Gl 5:13.

¹¹ Want de zwakke, de broeder om wie Christus gestorven is, gaat door uw kennis verloren^g. ¹² Maar door zo tegen de broeders te zondigen en hun zwak geweten te kwetsen, zondigt u^F tegen Christus. ¹³ Daarom, als voedsel mijn broeder een aanleiding tot vallen geeft, zal ik in eeuwigheid geen vlees eten, om mijn broeder geen aanleiding tot vallen te geven^h.

^F 8:12 Meervoud.

8:11 ^g verloren
Rm 14:15,20.

8:13 ^h geven
Rm 14:21.

1 Korinthiërs 9

De rechten van een apostel

¹ Ben ik niet vrij? Ben ik geen apostel? Heb ik niet Jezus onze Heer gezienⁱ? Bent u niet mijn werk in [de] Heer? ² Als ik voor anderen geen apostel ben, dan ben ik het toch voor u, want het zegel van mijn apostelschap bent u in [de] Heer^j. ³ Mijn verantwoording aan hen die mij beoordelen, is deze: ⁴ Hebben wij niet [het] recht te eten en te drinken? ⁵ Hebben wij niet [het] recht een zuster als vrouw mee te nemen, evenals de andere apostelen en de broers van de Heer en Kefas^k? ⁶ Of hebben alleen ik en Barnabas niet [het] recht niet te werken? ⁷ Wie doet ooit dienst als soldaat op eigen kosten? Wie plant een wijngaard en eet niet zijn vrucht? Of wie hoedt een kudde en eet niet van de melk van de kudde? ⁸ Spreek ik dit naar [de] mens, of zegt ook de wet dit niet? ⁹ Want in de wet van Mozes staat geschreven: ‘U zult een dorsende os niet muilbanden’^l. Zorgt God voor de ossen? ¹⁰ Of zegt hij dit eigenlijk ter wille van ons? Want ter wille van ons is dit geschreven, dat de ploeger op hoop moet ploegen, en de dorser op hoop zijn deel te ontvangen. ¹¹ Als wij voor u het geestelijke hebben gezaaid, is het iets groots, als wij het stoffelijke van u zullen maaien^m? ¹² Als anderen dit recht op u bezitten, wij niet nog meer? Maar wij hebben dit recht niet gebruikt, maar verdragen alles, opdat wij voor het evangelie van Christus geen enkele belemmering vormenⁿ. ¹³ Weet u niet, dat zij die het heilige^G bedienen, van de [offers in

G 9:13 Of ‘gewijde’; in het Gr. van dezelfde stam als ‘tempel’.

9:1 ⁱ gezien 15:8; Hd 9:3-8; 22:17-18; 26:16.

9:2 ^j Heer
2 Ko 3:2-3.

9:5 ^k Kefas Jh 1:43.

9:9 ^l muilbanden
Dt 25:4; 1 Tm 5:18.

9:11 ^m maaien
Rm 15:27.

9:12 ⁿ vormen 13:7;
Hd 20:34-35;
2 Ko 11:9.

de] tempel eten; dat zij die steeds bij het altaar zijn, met het altaar delen^o? ¹⁴ Zo heeft de Heer ook verordend voor hen die het evangelie verkondigen, dat zij van het evangelie leven^p. ¹⁵ Maar ik heb geen van deze dingen gebruikt. Maar ik heb dit niet geschreven, opdat het zo met mij zou gebeuren; want het is voor mij beter te sterven, dan – niemand zal mijn roem verijdelen! ¹⁶ Want als ik het evangelie verkondig, strekt het mij niet tot roem, want [de] noodzaak is mij opgelegd; want wee mij, als ik het evangelie niet verkondig^q!

¹⁷ Want als ik het vrijwillig doe, heb ik loon; maar als ik het onvrijwillig [doe], mij is een rentmeesterschap^r toevertrouwd. ¹⁸ Wat is dan mijn loon? Dat ik bij mijn evangelieprediking het evangelie kosteloos stel, zodat ik van mijn recht in het evangelie geen gebruik maak^H.

¹⁹ Want terwijl ik vrij ben van allen, heb ik mij allen tot slaaf gemaakt om er zoveel mogelijk te winnen.

²⁰ En ik ben de Joden geworden als een Jood, om [de] Joden te winnen; hun die onder [de] wet zijn, als onder [de] wet (hoewel ik zelf niet onder [de] wet ben), om hen die onder [de] wet zijn te winnen; ²¹ hun die zonder wet zijn, als zonder wet (hoewel ik niet zonder wet voor God ben, maar aan Christus wettelijk onderworpen), om hen die zonder wet zijn te winnen. ²² Ik ben de zwakken een zwakke geworden, om de zwakken te winnen; allen ben ik alles geworden, om in elk geval enigen te behouden^s. ²³ En ik doe alles ter wille van het evangelie, om er mededeelgenoot van te zijn.

^H **9:18** Het werkwoord betekent eig. gebruik maken van iets waarover men als bezitter de vrije beschikking heeft; in 7:31 vertaald met ‘in eigendom hebben’.

9:13 ^o *delen*
Lv 6:16,26;
Nm 18:8,31;
Dt 18:1-3.

9:14 ^p *leven*
Mt 10:10; Lk 10:7;
Gl 6:6.

9:16 ^q *verkondig*
Jr 20:9; Rm 1:15.

9:17 ^r *rentmeesterschap* 4:1.

9:22 ^s *behouden*
Rm 11:14.

²⁴ Weet u niet, dat zij die in [de] renbaan lopen, allen wel lopen, maar één de prijs ontvangt? Loopt zo, dat u die verkrijgt^f. ²⁵ En ieder die aan een wedstrijd deelneemt, onthoudt zich in alles; dezen dan, opdat zij een vergankelijke kroon ontvangen^u, maar wij een onvergankelijke. ²⁶ Ik loop daarom zo, niet als in onzekerheid; zo boks ik, niet alsof ik in [de] lucht sla; ²⁷ maar ik kastijd^l mijn lichaam en breng het tot slavernij, om niet, nadat ik anderen heb gepredikt, zelf verwerpelijk te worden^v.

9:24 ^f verkrijgt
Fp 3:14; 2 Tm 4:7.

9:25 ^u ontvangen
*2 Tm 2:4-5;
2 Tm 4:8; Jk 1:12;
1 Pt 5:4; Op 2:10.*

^l 9:27 Lett. 'ik beuk', doelend op de zware training voor de spelen.

9:27 ^v worden
Rm 8:13; 13:14.

1 Korinthiërs 10

Waarschuwing tegen afval

¹ Want ik wil niet, broeders, dat u onbekend is, dat onze vaders allen onder de wolk waren^w, allen door de zee zijn heengegaan^x, ² allen tot Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, ³ allen hetzelfde geestelijke voedsel aten^y ⁴ en allen dezelfde geestelijke drank dronken^z. (Want zij dronken uit een geestelijke steenrots die volgde; de steenrots nu was Christus.) ⁵ Maar in de meesten van hen had God geen welgevallen, want zij zijn neergeveld in de woestijn^a. ⁶ en deze dingen gebeurden tot voorbeelden voor ons^b, opdat wij geen begeerte in [het] kwade zouden hebben, zoals ook zij er begeerte in hadden^c. ⁷ Wordt ook geen afgodendienaars zoals sommigen van hen, zoals geschreven staat: ‘Het volk ging zitten om te eten en te drinken, en zij stonden op om te spelen’^d. ⁸ Laten wij ook niet hoereren, zoals sommigen van hen hoereerden, en er vielen er op één dag drieëntwintigduizend^e. ⁹ Laten wij ook Christus^j niet verzoeken, zoals sommigen van hen [Hem] verzochten en door de slangen omkwamen^f. ¹⁰ Moppert ook niet, zoals sommigen van hen mopperden en door de verderver omkwamen^g. ¹¹ <Al> deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons^h, op wie de eindenⁱ van de eeuwen zijn gekomen. ¹² Daarom, laat hij die meent te staan, uitkijken dat hij niet valt. ¹³ U heeft geen verzoeking getroffen dan menselijke; en God is getrouw^j, die niet zal toelaten dat u

10:1 ^w waren
Ex 13:21-22.

10:1 ^x heengegaan
Ex 14:22-29.

10:3 ^y aten
*Ex 16:4,35; Dt 8:3;
Ps 78:24-29.*

10:4 ^z dronken
*Ex 17:6; Nm 20:11;
Ps 78:15.*

10:5 ^a woestijn
*Nm 14:16,23;
29-30; Ps 78:31;
Hb 3:17; Jd :5.*

10:6 ^b ons 10:11.

10:6 ^c hadden
*Nm 11:4,34;
Ps 106:14.*

10:7 ^d spelen
Ex 32:6.

10:8 ^e drieëntwintigduizend
Nm 25:1,9.

10:9 ^f omkwamen
Nm 21:5-6.

10:10 ^g omkwamen
*Nm 14:2,36; 16:41-49;
Ps 106:25-27;
Hb 3:11,17.*

10:11 ^h ons 10:6.

10:11 ⁱ einden
1 Pt 4:7.

10:13 ^j getrouw 1:9;
Dt 7:9; 1 Th 5:24.

10:14 ^k afgodendienst
1 Jh 5:21.

^j 10:9 A.l. ‘de Heer’.

verzocht wordt boven wat u kunt [verdragen]; maar met de verzoeking zal Hij ook de uitkomst geven, zodat^K u ze kunt verdragen.

Eén brood, één lichaam

¹⁴ Daarom, mijn geliefden, ontvlucht de afgodendienst^k. ¹⁵ Ik spreek als tot verstandigen; beoordeelt u wat ik zeg. ¹⁶ De drinkbeker der zegening die wij zegenen^L, is die niet [de] gemeenschap van het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet [de] gemeenschap van het lichaam van Christus^l? ¹⁷ Want wij, de velen, zijn één brood, één lichaam^m; want wij allen nemen deel aan het ene brood. ¹⁸ Kijkt u naar Israël naar [het] vlees. Hebben niet zij die offers eten, gemeenschap met het altaarⁿ? ¹⁹ Wat wil ik hiermee dan zeggen? Dat een afgodenoffer iets is of dat een afgod iets is^o? ²⁰ Nee, maar dat wat <de volken> offeren, zij dat aan [de] demonen <offeren> en niet aan God^p; en ik wil niet, dat u gemeenschap hebt^M met de demonen. ²¹ U kunt niet [de] drinkbeker van [de] Heer drinken en [de] drinkbeker van [de] demonen; u kunt niet deelnemen aan [de] tafel van [de] Heer^q en aan [de] tafel van [de] demonen. ²² Of willen wij de Heer tot jaloersheid verwekken^r? Zijn wij soms sterker dan Hij?

^K 10:13 Of 'opdat'.

^L 10:16 Of 'de drinkbeker der lofzegging waarvoor wij loven'.

^M 10:20 Of 'krijgt'.

10:16^l Christus
Mt 26:26-28;
Mk 14:22-24;
Lk 22:19-20;
Hd 2:42.

10:17^m lichaam
12:12-31;
Rm 12:5; Ef 4:16;
Ko 3:15.

10:18ⁿ altaar
Lv 7:6,15.

10:19° is 8:4.

10:20^p God
Dt 32:17;
Ps 106:37; Op 9:20.

10:21^q Heer
Ez 41:22; 44:16;
Ml 1:7,12;
2 Ko 6:15,16.

10:22^r verwekken
Dt 32:21.

10:23^s geoorloofd
6:12.

De heerlijkheid van God boven alles

²³ Alles is geoorloofd, maar niet alles is nuttig; alles is geoorloofd^s, maar niet alles bouwt op. ²⁴ Laat niemand het zijne zoeken, maar dat van de ander^f. ²⁵ Eet alles wat op [de] vleesmarkt wordt verkocht, zonder te onderzoeken om het geweten. ²⁶ Want ‘de aarde en de volheid is van de Heer’^u. ²⁷ Als iemand van de ongelo- vigen u uitnodigt en u wilt er heengaan, eet dan alles wat u wordt voorgezet^v, zonder te onderzoeken om het geweten. ²⁸ Maar als iemand tot u zegt: Dit is goden- offer^N, eet het dan niet ter wille van hem die u dat te kennen geeft en van het geweten^w. ²⁹ Ik bedoel echter niet uw eigen geweten, maar dat van de ander; want waarom wordt mijn vrijheid door [het] geweten van een ander geoordeeld? ³⁰ Als ik met dankzegging deel- neem, waarom word ik gelasterd om datgene waar- voor ik dankzeg^x? ³¹ Hetzij dan dat u eet, hetzij dat u drinkt, hetzij dat u iets [anders] doet, doet het alles tot heerlijkheid van God^y. ³² Weest geen struikelblok^z voor Joden en voor Grieken en voor de gemeente van God; ³³ evenals ook ik in alles allen behaag, niet om mijn eigen voordeel te zoeken, maar dat van de velen, opdat zij behouden worden^a.

10:24 ^f *ander*
Rm 15:2; Fp 2:4.

10:26 ^u *Heer*
Ps 24:1; 50:12;
89:12.

10:27 ^v *voorgezet*
Lk 10:8.

10:28 ^w *geweten* 8:7.

10:30 ^x *dankzeg*
1 Tm 4:4.

10:31 ^y *God*
Ko 3:17.

10:32 ^z *struikelblok*
Rm 14:13.

10:33 ^a *worden*
9:20-22.

11:1 ^b *navolgers*
4:16; Fp 3:17.

^N 10:28 Of ‘gewijd offervlees’.

1 Korinthiërs 11

¹ Weest mijn navolgers^b, zoals ook ik van Christus.

Hoofdbedekking

² En ik prijs u, dat u in alles aan mij denkt en de inzettingen vasthoudt, zoals ik ze u heb overgeleverd^c.

³ Maar ik wil dat u weet, dat Christus het hoofd is van iedere man, en de man [het] hoofd van [de] vrouw, en God [het] hoofd van Christus^d. ⁴ Iedere man die bidt of profeteert met [iets] op zijn hoofd, onteert zijn hoofd; ⁵ en iedere vrouw die bidt of profeteert met ongedekt hoofd, onteert haar hoofd; want het is één en hetzelfde alsof zij geschoren was. ⁶ Want als een vrouw niet gedekt is, laat zij zich ook [maar] het haar laten afknippen; maar als het voor een vrouw een schande is zich het haar te laten afknippen of zich te laten scheren^o, laat zij zich dan dekken. ⁷ Want [de] man behoort zijn hoofd niet te dekken, daar hij [het] beeld en [de] heerlijkheid van God is^e; maar de vrouw is [de] heerlijkheid van de man. ⁸ Want [de] man is niet uit [de] vrouw, maar [de] vrouw uit [de] man; ⁹ want [de] man is ook niet geschapen om de vrouw, maar [de] vrouw om de man^f. ¹⁰ Daarom behoort de vrouw een macht^p op haar hoofd te hebben terwille van de engelen.

¹¹ Evenwel is noch [de] vrouw zonder [de] man, noch [de] man zonder [de] vrouw, in de Heer. ¹² Want zoals

^o **11:6** ‘Afknippen’ is vertaald met ‘scheren’ in Hd 8:32; 18:18; het woord ‘scheren’ in ons vers komt ook voor in Hd 21:24; beide woorden betekenen dus ‘kaalknippen of -scheren’.

^p **11:10** D.i. een teken van het gezag waaronder zij staat.

11:2 ^c overgeleverd
15:3.

11:3 ^d Christus
Ef 5:23;
Gn 3:16; 3:23.

11:7 ^e is Gn 1:27;
5:1; 9:6; Jk 3:9.

11:9 ^f man
Gn 2:18-23;
1 Tm 2:13.

11:18 ^g scheuringen
1:10-12; 3:3.

de vrouw uit de man is, zo is ook de man door de vrouw; maar alle dingen zijn uit God. ¹³ Oordeelt bij uzelf: is het gepast dat een vrouw ongedekt tot God bidt? ¹⁴ Leert ook de natuur zelf u niet, dat als een man lang haar draagt het een oneer voor hem is? ¹⁵ Maar als een vrouw lang haar draagt, is het een eer voor haar, omdat <haar> het lange haar tot een sluier gegeven is. ¹⁶ Maar als iemand meent te moeten twisten wij hebben zo'n gewoonte niet, en evenmin de gemeenten van God.

Samenkomen ten kwade

¹⁷ Nu ik dit beveel, prijs ik [u] niet, omdat u niet ten goede, maar ten kwade^Q samenkomt. ¹⁸ Want ten eerste hoor ik, dat er, wanneer u als gemeente samenkomt, scheuringen^g onder u zijn, en ten dele geloof ik het. ¹⁹ Want er moeten ook sekten^R onder u zijn, opdat <ook> de beproefden onder u openbaar worden^h.

²⁰ Wanneer u nu op één plaats samenkomt, is dat niet 's Heren^S avondmaal eten; ²¹ want bij het eten neemt ieder vooraf zijn eigen avondmaal, en de één is hongerig en de ander dronken. ²² Hebt u dan soms geen huzen om te eten en te drinken? Of veracht u de gemeente van God en beschaamt u hen die niets

Q 11:17 Lett. 'tot het betere... tot het kwadere'.

R 11:19 D.z. partijen of scholen gegrond op een éézijdige (al of niet juiste) leer; de grondbetekenis van het woord is 'keuze', in de zin van een gekozen favoriete (meest eigenwillige) mening; vgl. Gl 5:20 en 2 Pt 2:1.

S 11:20 Zie Op 1:10 nt.

11:19^h worden
1 Jh 2:19.

11:25ⁱ verbond
Ex 24:6-8;

hebben? Wat zal ik u zeggen? Zal ik u prijzen? Hierin prijs ik [u] niet.

Instelling van het avondmaal

²³ Want ik heb van de Heer ontvangen, wat ik u ook heb overgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij overgeleverd werd, brood nam; ²⁴ en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en zei: ‘Dit is mijn lichaam, dat voor u is; doet dit tot mijn gedachtenis’. ²⁵ Evenzo ook de drinkbeker na de maaltijd, en Hij zei: ‘Deze drinkbeker is het nieuwe verbondⁱ in mijn bloedⁱ; doet dit, zo dikwijls u die drinkt, tot mijn gedachtenis’. ²⁶ Want zo dikwijls u dit brood eet en de drinkbeker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt.

Onwaardig eten en drinken

²⁷ Daarom, wie op onwaardige wijze het brood eet of de drinkbeker van de Heer drinkt, zal schuldig zijn aan het lichaam en het bloed van de Heer. ²⁸ Maar laat men zichzelf beproeven^k en zo eten van het brood en drinken van de drinkbeker. ²⁹ Want wie eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, als hij niet het lichaam <van de Heer> onderscheidt. ³⁰ Daarom zijn er onder u vele zwakken en zieken en nogal velen zijn ontslapen^l. ³¹ Als wij echter onszelf beoordeelden^T, zouden wij niet geoordeeld worden; ³² maar als wij geoordeeld worden, dan worden wij door <de> Heer

^T 11:31 Het Gr. woord betekent ‘onderscheiden’ (zie o.a. vs. 29), ‘twijfelen’ (o.a. Mt 21:21), ‘twisten’ (o.a. Hd 11:2), ‘beoordelen’ (14:29); ‘uitspraak doen’ in 6:5.

*Jr 31:31; 32:40;
2 Ko 3:22;
Hb 8:8-13.*

*11:25^j bloed
Zc 9:11.*

*11:28^k beproeven
Mt 26:22;
2 Ko 13:5.*

*11:30^l ontslapen
15:6,20; Hd 7:60;
Ef 5:14.*

*11:32^m getuchtigd
Hb 12:5-6.*

getuchtig^m, opdat wij niet met de wereld veroordeeld worden. ³³ Daarom, mijn broeders, als u samenkomt om te eten, wacht op elkaar. ³⁴ Als iemand honger heeft, laat hij thuis eten, opdat u niet tot een oordeel samenkomt. – De overige dingen nu zal ik ordenen als ik kom.

1 Korinthiërs 12

De genadegaven

¹ Wat nu de geestelijke [uitingen]ⁿ betreft, broeders, wil ik niet dat u onwetend bent. ² U weet dat toen u [van de] volken was, u tot de stomme afgoden^o werd heengedreven, al naar u geleid werd. ³ Daarom maak ik u bekend, dat niemand die door^U [de] Geest van God spreekt, zegt: Vervloekt zij Jezus, en niemand kan zeggen: Heer Jezus, dan door^U [de] Heilige Geest^p.

⁴ Nu is er verscheidenheid van genadegaven^q, maar het is dezelfde Geest^r; ⁵ en er is verscheidenheid van bedieningen^s, en het is dezelfde Heer; ⁶ en er is verscheidenheid van werkingen, maar het is dezelfde God die alles in allen werkt. ⁷ Maar aan ieder wordt de openbaring van de Geest gegeven tot wat nuttig is^t. ⁸ Want aan de één wordt door de Geest gegeven een woord van wijsheid; en aan een volgende een woord van kennis volgens dezelfde Geest; ⁹ aan een ander geloof door^U dezelfde Geest; en aan een volgende genadegaven van genezing door^U de ene Geest; ¹⁰ en aan een volgende werkingen van krachten; <en> aan een volgende profetie; <en> aan een volgende onderscheidingen van geesten; aan een ander allerlei talen; en aan een volgende uitlegging van talen^u. ¹¹ Maar al deze dingen werkt één en dezelfde Geest, die aan ieder afzonderlijk toedeelt zoals Hij wil^v.

12:2 ^o afgoden
Hk 2:18-19.

12:3 ^p Heilige Geest
Mk 9:39; 1 Jh 4:2-3.

12:4 ^q genadegaven
Rm 12:6.

12:4 ^r Geest Ef 4:4.

12:5 ^s bedieningen
Ef 4:11.

12:7 ^t is 14:26;
Ef 4:12.

12:10 ^u talen 14:5;
Hd 2:4.

12:11 ^v wil 7:7;
Rm 12:3; Ef 4:7.

^U 12:3,9,13 Lett. 'in', d.i. in de kracht van.

Eén lichaam, vele leden

¹² Want zoals het lichaam één is en vele leden heeft, en alle leden van het lichaam, hoewel vele, één lichaam zijn, zo ook Christus^w. ¹³ Immers, wij allen zijn door^U één Geest tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden hetzij Grieken, hetzij slaven hetzij vrijen^x, en ons allen is van één Geest te drinken gegeven. ¹⁴ Want ook het lichaam bestaat niet uit één lid maar uit vele [leden].

¹⁵ Als de voet zegt: Omdat ik geen hand ben, ben ik niet van het lichaam, – is hij daarom niet van het lichaam? ¹⁶ En als het oor zegt: Omdat ik geen oog ben, ben ik niet van het lichaam, – is het daarom niet van lichaam? ¹⁷ Als het hele lichaam oog was, waar zou het gehoor zijn? Als het geheel gehoor was, waar zou de reuk zijn? ¹⁸ Maar nu heeft God de leden, elk van hen, in het lichaam gesteld zoals Hij heeft gewild.

¹⁹ Waren zij alle één lid, waar zou het lichaam zijn?

²⁰ Maar nu zijn er vele leden, maar het lichaam is één.

²¹ Het oog nu kan niet zeggen tot de hand: Ik heb je niet nodig; of ook het hoofd tot de voeten: Ik heb jullie niet nodig. ²² Integendeel, de leden van het lichaam die de zwakkere schijnen te zijn, zijn des te noodzakelijker; ²³ en die ons de minder geëerde van het lichaam toeschijnen, deze bekleden wij met overvloediger eer; en onze onaantrekkelijke [leden] hebben overvloediger versiering; ²⁴ maar onze aantrekkelijke hebben die niet nodig. Maar God heeft het lichaam zó samengesteld, dat Hij aan het mindere^V overvloediger eer gegeven heeft, ²⁵ opdat er geen verdeeldheid in het

12:12 ^w Christus
10:17; Rm 12:4-5.

12:13 ^x vrijen
Gl 3:28.

^V 12:24 Eig. 'dat wat [eer] te kort komt'.

lichaam is, maar de leden voor elkaar gelijke zorg dragen. ²⁶ En als één lid lijdt, lijden alle leden mee; en als <één> lid wordt verheerlijkt, verblijden alle leden zich mee. ²⁷ En u bent [het] lichaam van Christus en ieder afzonderlijk leden^y. ²⁸ En God heeft sommigen in de gemeente gesteld: ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars, vervolgens krachten, vervolgens genadegaven van genezingen, hulpbetoningen, besturingen, allerlei talen^z. ²⁹ Zijn allen soms apostelen? Zijn allen soms profeten? Zijn allen soms leraars? [Hebben] allen soms krachten? ³⁰ Hebben allen soms genadegaven van genezingen? Spreken allen soms in talen? Zijn allen soms uitleggers^a? ³¹ Streeft echter naar de grootste genadegaven. En ik wijs u een nog uitnemender weg^b.

12:27^y leden
Rm 12:5; Ef 5:30.

12:28^z talen
Ef 4:11-12.

12:30^a uitleggers
14:5.

12:30^b weg 14:1.

1 Korinthiërs 13

De liefde

¹ Als ik in de talen van de mensen en van de engelen spreek, maar ik heb geen liefde, dan ben ik klinkend koper of een schelle cimbaal geworden. ² En als ik profetie heb, en ik weet alle verborgenheden en alle kennis, en als ik al het geloof heb, zodat ik bergen verzet^c, maar ik heb geen liefde, dan ben ik niets. ³ En als ik al mijn bezittingen uitdeel^{w^d}, en als ik mijn lichaam overgeef om mij te beroemen^x, maar ik heb geen liefde, dan baat het mij niets. ⁴ De liefde is lankmoedig, is goedertieren; de liefde is niet jaloeers; <de liefde> praalt niet, is niet opgeblazen, ⁵ handelt niet onwelvoeglijk, zoekt niet haar eigen [belang]^e, wordt niet verbitterd, rekent het kwade niet toe^y, ⁶ verblijdt zich niet over de ongerechtigheid, maar verblijdt zich met de waarheid^f; ⁷ alles verdraagt^z zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verduurt zij^g. ⁸ De liefde vergaat nooit; maar hetzij profetieën, zij zullen te niet gedaan worden; hetzij talen, zij zullen ophouden; hetzij kennis, zij zal te niet gedaan worden. ⁹ Want wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele, ¹⁰ maar wanneer het volmaakte is gekomen, zal wat ten dele is, te niet gedaan worden. ¹¹ Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, dacht^a ik als een kind, overlegde ik als een

w 13:3 Lett. ‘uitdeel in brokken (voedsel)’; ‘te eten geven’ in Rm 12:20.

x 13:3 A.l. ‘om verbrand te worden’.

y 13:5 Of ‘denkt geen kwaad [van iemand]’.

z 13:7 Of ‘bedekt’.

a 13:11 Hetzelfde woord als ‘bedenken’ in Mt 16:23; Rm 8:5; Fp 3:19; Ko 3:2.

13:2 ^c verzet
Mt 17:20; 21:21;
Mk 11:23.

13:3 ^d uitdeel
Mt 6:2; 19:21.

13:5 ^e belang
Fp 2:4.

13:6 ^f waarheid
Rm 12:9.

13:7 ^g zij 9:12;
Sp 10:12; Rm 15:1;
1 Pt 4:8.

kind; nu ik een man geworden ben, heb ik afgedaan^B met wat van het kind was. ¹² Want wij kijken nu door een spiegel^C, wazig^D, maar dan van aangezicht tot aangezicht^h, nu ken ik ten dele, maar dan zal ik kennen zoals ik ook gekend^E ben. ¹³ En nu blijft geloof, hoop, liefde, deze drie; maar de meeste van deze is de liefdeⁱ.

^B 13:11 In vs. 8 en elders vertaald met ‘te niet doen’.

^C 13:12 De antieke metalen spiegel gaf het beeld onduidelijk weer; a.v. ‘glas’.

^D 13:12 Lett. ‘in een raadsel’.

^E 13:12 De laatste twee woorden voor ‘kennen’ zijn sterker dan het eerste in dit vers (en die in vs. 8 en 9) en doelen meer op ‘volle kennis’; vaak vertaald met ‘erkennen’.

13:12 ^h aangezicht
2 Ko 5:7; Jk 1:23.

13:13 ⁱ liefde
1 Th 1:3.

1 Korinthiërs 14

Profetie en talen

¹ Jaagt naar de liefde en streeft naar de geestelijke [uitingen], maar vooral, dat u mag profeteren^j. ² Want wie in een taal spreekt, spreekt niet voor mensen, maar voor God; want niemand verstaat het, maar in [de] geest spreekt hij verborgenheden. ³ Maar wie profeteert, spreekt voor mensen [tot] opbouwning, vermaning en vertroosting. ⁴ Wie in een taal spreekt, bouwt zichzelf op; maar wie profeteert, bouwt [de] gemeente op. ⁵ En ik wilde wel dat u allen in talen sprak, maar nog meer dat u profeteerde^k. En wie profeteert, is meer dan wie in talen spreekt, tenzij hij het uitlegt, opdat de gemeente opbouwning ontvangt. ⁶ En nu, broeders, als ik tot u kom en in talen spreek, welk nut zal ik u doen, als ik niet tot u spreek óf in openbaring, óf in kennis, óf in profetie, óf in leer? ⁷ Zelfs de onbezielde dingen die geluid geven, hetzij fluit, hetzij harp, als zij geen onderscheid in de tonen geven, hoe zal men weten wat op de fluit of wat op de harp gespeeld wordt? ⁸ Immers, als [de] bazuin een onduidelijk geluid geeft, wie zal zich voor [de] oorlog gereed maken? ⁹ Evenzo ook u, als u door de taal geen verstaanbaar woord geeft, hoe zal men weten wat gesproken wordt? Want u zult in [de] lucht spreken. ¹⁰ Er zijn wie weet hoeveel soorten geluiden in de wereld, en geen is zonder [eigen] klank. ¹¹ Als ik nu de betekenis^F van het geluid niet ken, zal ik voor hem die spreekt, een

14:1^j *profeteren*
12:31; 14:39.

14:5^k *profeteerde*
Nm 11:29.

^F 14:11 Lett. 'kracht'.

vreemdeling^G zijn, en hij die spreekt, zal voor mij een vreemdeling^G zijn. ¹² Zo ook u, omdat u streeft naar geestelijke gaven^H, tracht overvloedig te zijn tot opbouw van de gemeente. ¹³ Daarom moet hij die in een taal spreekt, bidden dat hij het mag uitleggen.

¹⁴ <Want> als ik in een taal bid, dan bidt mijn geest, maar mijn verstand is onvruchtbaar. ¹⁵ Hoe is het dan? Ik zal met mijn geest bidden, maar ik zal ook met mijn verstand bidden; ik zal met mijn geest lofzingen, maar ik zal ook met mijn verstand lofzingen^I. ¹⁶ Anders, als u looft^I met^J [de] geest, hoe zal hij die de plaats van de onkundige inneemt, Amen zeggen op uw dankzegging? Hij weet immers niet wat u zegt? ¹⁷ Want u dankt wel goed, maar de ander wordt niet opgebouwd.

¹⁸ Ik dank God, dat ik meer dan u allen in talen spreek; ¹⁹ maar in [de] gemeente wil ik [liever] vijf woorden spreken met mijn verstand, om ook anderen te onderwijzen, dan tienduizend woorden in een taal.

²⁰ Broeders, weest geen kinderen in uw overleggingen, maar weest kleine kinderen in de boosheid, en wordt in uw overleggingen volwassenen. ²¹ In de wet staat geschreven: ‘Ik zal in andere talen en door andere lippen tot dit volk spreken, en ook zo zullen zij Mij niet horen, zegt [de] Heer^m’. ²² De talen zijn dus tot een teken, niet voor gelovigen, maar voor de ongelovigen; en de profetie is niet voor de ongelovigen, maar voor

^G 14:11 Lett. ‘barbaar’; zie Hd 28:2 nt.

^H 14:12 Eig. ‘geesten’, d.i. werkingen van een geest in hen.

^I 14:16 Lett. ‘zegent’.

^J 14:16 A.l. ‘in (of: door)’.

14:15^I lofzingen
Ef 5:19.

14:21^m Heer
Dt 28:49;
Js 28:11-12.

de gelovigen. ²³ Als dan de hele gemeente op één plaats samenkomt en allen spreken in talen, en er komen onkundigen of ongelovigen binnen, zullen zij niet zeggen dat u wartaal spreektⁿ? ²⁴ Maar als allen profeteren en er komt een ongelovige of een onkundige binnen, dan wordt hij door allen overtuigd^o, door allen beoordeeld; ²⁵ het verborgene van zijn hart wordt openbaar, en dus zal hij op zijn aangezicht neervallen en God aanbidden en verkondigen dat God werkelijk onder u is^p.

Orde in de gemeente

²⁶ Hoe is het dan, broeders? Wanneer u samenkomt^q, heeft ieder een psalm, heeft een leer, heeft een openbaring, heeft een taal, heeft een uitlegging; laat alles gebeuren tot opbouw^r. ²⁷ Als iemand in een taal spreekt, dan door twee of ten hoogste drie, en [ieder] op zijn beurt, en laat één het uitleggen. ²⁸ Maar als er geen uitlegger is, laat hij zwijgen in [de] gemeente en laat hij tot zichzelf spreken en tot God. ²⁹ En laten twee of drie profeten spreken en laten de anderen het beoordelen^s.

³⁰ En als aan een ander die [daar] zit, [iets] geopenbaard wordt, laat de eerste zwijgen. ³¹ Want u kunt allen, één voor één, profeteren, opdat allen leren en allen vertroost^k worden. ³² En [de] geesten van [de] profeten zijn aan [de] profeten onderworpen. ³³ Want God is niet [een God] van verwarring maar van vrede, zoals in alle gemeenten van de heiligen.

14:23 ⁿ spreekt
Hd 2:13.

14:24 ^o overtuigd
Jh 16:8.

14:25 ^p is *Js 45:15;*
Dn 2:47; Zc 8:23.

14:26 ^q samenkomt
Js 45:14; Dn 2:47;
Zc 8:23.

14:26 ^r opbouw
12:8-10; Ef 4:12.

14:29 ^s beoordelen
Hd 17:11; 1 Th 5:2.

^k 14:31 Of ‘vermaand, bemoedigd’.

³⁴ Laten^L de vrouwen zwijgen in de gemeenten; want het is hun niet geoorloofd te spreken, maar laten zij onderdanig zijn, zoals ook de wet zegt^f. ³⁵ En als zij iets willen leren, laten zij thuis hun eigen mannen vragen; want het is schandelijk voor een vrouw te spreken in [de] gemeente. ³⁶ Of is het woord van God van u uitgegaan? Of is het alleen tot u gekomen? ³⁷ Als iemand meent een profeet te zijn of geestelijk, laat hij erkennen, dat wat ik u schrijf een gebod van [de] Heer is^u. ³⁸ Maar is iemand onwetend, hij zij onwetend^M. ³⁹ Daarom, <mijn> broeders, streeft ernaar te profeteren, en verhindert het spreken in talen niet. ⁴⁰ Maar laat alles welvoeglijk en met orde gebeuren^v.

^L 14:34 Of 'van vrede. – Laten, zoals in alle gemeenten van de heiligen', enz.

^M 14:38 S.l. 'hij is onwetend'. A.v. 'als iemand dit negeert, zij (s.l. wordt) hijzelf genegeerd'.

14:34^f zegt 11:3;
Gn 3:16; Ef 5:22;
1 Tm 2:12; Tt 2:5.

14:37^u is 1 Jh 4:6.

14:40^v gebeuren
14:33; Ko 2:5.

1 Korinthiërs 15

De opstanding van Christus en alle doden

¹ Ik nu maak u bekend, broeders, het evangelie dat ik u heb verkondigd^N, dat u ook hebt aangenomen, waarin u ook staat, ² waardoor u ook behouden wordt (als u vasthoudt aan het woord dat ik u heb verkondigd^N), tenzij u tevergeefs hebt geloofd. ³ Want ik heb u in de eerste plaats overgegeven wat ik ook ontvangen heb: dat Christus voor onze zonden gestorven is, naar de Schriften^w; ⁴ en dat Hij is begraven, en dat Hij op de derde dag is opgewekt, naar de Schriften^x; ⁵ en dat Hij aan Kefas is verschenen^y, daarna aan de twaalf^z.

⁶ Daarna is Hij verschenen aan meer dan vijfhonderd broeders tegelijk, van wie de meesten tot nu toe in leven, maar sommigen ontslapen zijn. ⁷ Daarna is Hij verschenen aan Jakobus, daarna aan alle apostelen.

⁸ En het allerlaatst is Hij ook aan mij, als aan een misgeboorte, verschenen^a. ⁹ Want ik ben de geringste van de apostelen, ik, die niet waard ben een apostel genoemd te worden, omdat ik de gemeente van God heb vervolgd^b. ¹⁰ Maar door [de] genade van God ben ik wat ik ben; en zijn genade aan mij is niet vergeefs^{oc} geweest, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen^d, maar niet ik, maar de genade van God met mij.

¹¹ Hetzij dan ik of zij, zó prediken wij en zó hebt u geloofd.

¹² Als nu Christus gepredikt wordt dat Hij uit [de] doden is opgewekt, hoe zeggen dan sommigen onder u,

15:3 ^w *Schriften*
Js 53:8-9.

15:4 ^x *Schriften*
Ps 16:10; Hs 6:2;
Jn 1:17; Mt 12:40;
Hd 2:24-32.

15:5 ^y *verschenen*
Lk 24:34.

15:5 ^z *twaalf*
Mt 28:16-17;
Mk 16:14; Lk 24:36;
Jh 20:19.

15:8 ^a *verschenen*
9:1; Hd 9:3-6.

15:9 ^b *vervolgd*
Hd 8:3; Gl 1:13.

15:10 ^c *vergeefs*
2 Ko 6:1.

15:10 ^d *allen*
2 Ko 11:5,23.

^N 15:1,2 Zie Lk 1:19 nt.

^o 15:10,14 Of 'leeg', d.i. zonder gevolg.

dat er geen opstanding van doden is? ¹³ Maar als er geen opstanding van doden is, dan is ook Christus niet opgewekt; ¹⁴ en als Christus niet is opgewekt, dan is <ook> onze prediking vergeefs^O, en vergeefs^O is ook uw geloof; ¹⁵ en dan blijken wij ook valse getuigen van God te zijn, omdat wij van God getuigd hebben dat Hij Christus heeft opgewekt^e, die Hij niet heeft opgewekt als er inderdaad geen doden worden opgewekt. ¹⁶ Want als er geen doden worden opgewekt, dan is ook Christus niet opgewekt. ¹⁷ En als Christus niet is opgewekt, dan is uw geloof inhoudsloos, dan bent u nog in uw zonden; ¹⁸ dan zijn ook zij die in Christus ontslapen^f zijn, verloren. ¹⁹ Als wij alleen in dit leven op Christus onze hoop gevestigd hebben, zijn wij de ellendigste van alle mensen.

De regering van Christus

²⁰ (Maar nu, Christus is opgewekt uit [de] doden, als eersteling van hen die ontslapen zijn^g. ²¹ Want waar [de] dood is door een mens, is ook [de] opstanding van [de] doden door een mens^h. ²² Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden. ²³ Maar ieder in zijn eigen orde^P: Christus als eersteling, daarna die van Christus zijn, bij zijn komstⁱ. ²⁴ Daarna is het einde, wanneer Hij het koninkrijk aan God de Vader^Q overgeeft, wanneer Hij alle overheid en alle gezag en kracht tenietgedaan heeft^j. ²⁵ Want Hij moet regeren, totdat Hij al zijn

15:15^e opgewekt
6:14; Hd 1:22; 4:33;
5:30-32.

15:18^f ontslapen
1 Th 4:16.

15:20^g zijn
Ko 1:18; Op 1:5.

15:21^h mens
Gn 3:17-19;
Rm 5:12,18.

15:23ⁱ komst
1 Th 4:16; Op 20:5.

15:24^j heeft
Dn 2:44.

^P 15:23 Of 'afdeling', d.i. legerafdeling.

^Q 15:24 Lett. 'de God en Vader'.

vijanden onder zijn voeten heeft gelegd^k. ²⁶ Als laatste vijand wordt de dood tenietgedaan^l. ²⁷ Want ‘Hij heeft alles aan zijn voeten onderworpen’^m. Wanneer Hij nu zegt dat alles [Hem] onderworpen is, is het duidelijk dat Hij wordt uitgezonderd die Hem alles onderworpen heeft. ²⁸ Maar wanneer Hem alles onderworpen is, dan zal <ook> de Zoon Zelf onderworpen zijn aan Hem die Hem alles onderworpen heeft, opdat God alles in allen zal zijn.)

Vragen over de opstanding

²⁹ Wat zullen anders zij doen die voor^R de doden worden gedoopt, als doden helemaal niet opgewekt worden? Waarom worden zij dan voor^R hen gedoopt?

³⁰ Waarom zijn ook wij ieder uur in gevaar? ³¹ Ik sterf dagelijksⁿ, [zoals ik betuig] bij uw roem, <broeders>, die ik heb in Christus Jezus onze Heer! ³² Als ik, naar [de] mens [gesproken], in Efeze tegen wilde dieren heb gevochten, wat baat het mij? Als er geen doden worden opgewekt, laten wij^S eten en drinken, want morgen sterven wij^o. ³³ Dwaalt niet! Verkeerde omgang bederft goede zeden. ³⁴ Wordt nuchter zoals het behoort en zondigt niet; want sommigen zijn onwetend aangaande God^p; ik zeg het tot uw beschaming^q.

³⁵ Maar, zal iemand zeggen: Hoe worden de doden opgewekt en met wat voor lichaam komen zij? ³⁶ Dwaas! Wat u zaait, wordt niet levend, tenzij het sterft; ³⁷ en wat u zaait, niet het lichaam dat zal worden zaait u,

R 15:29 Of ‘in plaats van’.

S 15:32 Of ‘wat baat het mij als er geen doden opgewekt worden? Laten wij’.

15:25 ^k gelegd
*Ps 110:1; Mt 22:44;
Hd 2:34; Hb 1:13.*

15:26 ^l gedaan
Op 20:14; 21:4.

15:27 ^m onderworpen
Ps 8:6.

15:31 ⁿ dagelijks
*Rm 8:36;
2 Ko 4:10,11.*

15:32 ^o wij
*Js 22:13; 56:12;
Lk 12:19-20.*

15:34 ^p God
Hd 26:8.

15:34 ^q beschaming
6:5.

maar slechts een korrel, hetzij van tarwe of van één van de andere [granen]^r. ³⁸ Maar God geeft er een lichaam aan zoals Hij heeft gewild, en aan elk van de zaden een eigen lichaam^s. ³⁹ Alle vlees is niet hetzelfde vlees, maar een ander is [dat] van mensen, en een ander is [het] vlees van dieren, en een ander is [het] vlees van vogels, en een ander [dat] van vissen. ⁴⁰ En er zijn hemelse lichamen en aardse lichamen, maar de heerlijkheid van de hemelse [lichamen] is verschillend, en die van de aardse is verschillend. ⁴¹ [Er is] een andere heerlijkheid van [de] zon, en een andere heerlijkheid van [de] maan, en een andere heerlijkheid van [de] sterren; want [de ene] ster verschilt van [de andere] ster in heerlijkheid. ⁴² Zo is ook de opstanding van de doden. Er wordt gezaaid in vergankelijkheid, er wordt opgewekt in onvergankelijkheid; ⁴³ er wordt gezaaid in oneer, er wordt opgewekt in heerlijkheid^f; er wordt gezaaid in zwakheid, er wordt opgewekt in kracht; ⁴⁴ er wordt een natuurlijk lichaam^T gezaaid, er wordt een geestelijk lichaam opgewekt. Als er een natuurlijk lichaam^T is, dan is er ook een geestelijk [lichaam]. ⁴⁵ Zo staat er ook geschreven: ‘De eerste mens, Adam, [werd] tot een levende ziel^u’; de laatste Adam tot een levendmakende geest^v. ⁴⁶ Maar niet het geestelijke is eerst, maar het natuurlijke; daarna het geestelijke. ⁴⁷ De eerste mens is uit [de] aarde^w, stoffelijk, de tweede mens is uit [de] hemel. ⁴⁸ Zoals de stoffelijke is, zo zijn ook de stoffelijken; en zoals de

^T 15:44 Lett. ‘een zielslichaam’, d.i. een lichaam dat door de ziel leven heeft; vgl. 2:14 nt.

15:37 ^r granen
Jh 12:24.

15:38 ^s lichaam
Gn 1:11.

15:43 ^t heerlijkheid
Fp 3:20-21.

15:45 ^u ziel
Gn 2:7.

15:45 ^v geest
Jh 6:63;
Rm 8:11,12;
2 Ko 3:6,17;
1 Pt 3:18.

15:47 ^w aarde
Gn 2:7.

Hemelse is, zo zijn ook de hemelsen. ⁴⁹ En zoals wij het beeld van de stoffelijke gedragen hebben^x, zo zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen. ⁵⁰ Maar dit zeg ik, broeders, dat vlees en bloed Gods koninkrijk niet kunnen beërven, en de vergankelijkheid beërft de onvergankelijkheid niet.

De verandering van de levenden

⁵¹ Zie, ik zeg u een verborgenheid. Wij zullen niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden, ⁵² in een ondeelbaar [ogenblik], in een oogwenk, bij de laatste bazuin; want de bazuin zal klinken, en de doden zullen onvergankelijk worden opgewekt en wij zullen veranderd worden^y. ⁵³ Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid aandoen en dit sterfelijke onsterfelijkheid aandoen^z. ⁵⁴ En wanneer dit vergankelijke onvergankelijkheid zal aandoen, en dit sterfelijke onsterfelijkheid zal aandoen, dan zal het woord uitkomen dat geschreven staat: ‘De dood is verslonden tot overwinning’^a. ⁵⁵ ‘Waar is, dood, uw prikkel? Waar is, dood, uw overwinning’^b? ⁵⁶ De prikkel nu van de dood is de zonde^c, en de kracht van de zonde is de wet^d. ⁵⁷ Maar God zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Heer Jezus Christus! ⁵⁸ Daarom, mijn geliefde broeders, weest standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk van de Heer, daar u weet, dat uw arbeid niet vergeefs^u is in [de] Heer^e.

15:49^x hebben
Gn 5:3.

15:52^y worden
1 Th 4:15-17;
Mt 24:31.

15:53^z aandoen
2 Ko 5:4.

15:54^a overwinning
Js 25:8.

15:55^b overwinning
Hs 13:14.

15:56^c zonde
Rm 7:13.

15:56^d wet
Rm 5:20; 6:14.

15:58^e Heer
2 Kr 15:7; Op 14:13.

^u 15:58 Of ‘leeg’, d.i. zonder gevolg.

1 Korinthiërs 16

Inzameling en reisplannen

¹ Wat nu de inzameling voor de heiligen betreft^f, doet ook u zoals ik verordend heb aan de gemeenten van Galatië. ² Laat ieder van u op [de] eerste [dag] van [de] week^g bij zichzelf [iets] terzijde leggen en opsparen naardat hij welvaart heeft, opdat de inzamelingen niet pas gebeuren wanneer ik kom. ³ En wanneer ik aankom, zal ik hen die u beproefd acht, met brieven zenden^v om uw liefdegave^w naar Jeruzalem over te brengen; ⁴ en als het gepast is dat ik ook [daarheen] reis, dan zullen zij met mij reizen. ⁵ En ik zal naar u toe komen wanneer ik Macedonië heb doorreis, want ik doorreis Macedonië; ⁶ maar wellicht zal ik mij bij u langer ophouden of zelfs overwinteren, opdat u mij voorthelpt^h, waar ik ook heenreis. ⁷ Want ik wil u nu niet zien in [het] voorbijgaan, want ik hoop enige tijd bij u te blijven, als de Heer het verguntⁱ. ⁸ Maar ik zal in Efeze^j blijven tot pinksteren^k; ⁹ want een grote en krachtige deur^l is mij geopend en er zijn vele tegenstanders.

¹⁰ Wanneer nu Timotheüs komt, let erop dat hij zonder vrees bij u is, want hij werkt het werk van [de] Heer evenals ik^m. ¹¹ Laat dus niemand hem minachtenⁿ; maar helpt hem in vrede voort, opdat hij tot mij komt, want ik verwacht hem met de broeders. ¹² Wat nu broeder Apollos^o aangaat, ik heb hem dringend^x

^v 16:3 Of 'die u door brieven goedkeurt, zenden'.

^w 16:3 Lett. 'genade'.

^x 16:12 Of 'vele malen'.

16:1^f *betreft*
Hd 11:29;
Rm 15:25-26;
2 Ko 8:9; Gl 2:10.

16:2^g *week*
Hd 20:7.

16:6^h *voorthelpt*
Rm 15:24; Tt 3:12.

16:7ⁱ *vergunt 4:19;*
Hd 18:21; Jk 4:15.

16:8^j *Efeze*
Hd 19:1,10.

16:8^k *pinksteren*
Lv 23:15-21;
Dt 16:9-11.

16:9^l *deur*
Hd 19:8-10;
2 Ko 2:12; Ko 4:3;
Op 3:8.

16:10^m *ik 4:17;*
Fp 2:20.

16:11ⁿ *minachten*
1 Tm 4:12.

16:12° *Apollos*
1:12; 3:5-6;
Hd 18:24.

gevraagd met de broeders naar u toe te komen; en het was helemaal [zijn] wil niet nu te komen, maar hij zal komen wanneer hij gelegenheid heeft. ¹³ Waakt, staat vast in het geloof, weest mannelijk, weest sterk^P!

¹⁴ Laat alles bij u in liefde gebeuren.

Laatste vermaningen en groeten

¹⁵ En ik vermaan u, broeders (u kent het huis van Stéfanus^q, dat het [de] eersteling^r van Achaje is en dat zij zich ten dienste van de heiligen hebben gesteld),

¹⁶ weest ook u aan zulke [personen] onderdanig, en aan ieder die meewerkt en werkt. ¹⁷ En ik verblijd mij over de komst^s van Stéfanus en Fortunatus en Achaïcus, want zij hebben aangevuld wat van uw kant ontbrak^t. ¹⁸ Want zij hebben mijn geest verkwikt en de uwe. Erkent dan zulke [broeders]^u.

¹⁹ U groeten de gemeenten van Asia^v. U groeten zeer in [de] Heer Aquila en Prisca, met de gemeente in hun huis^w. ²⁰ U groeten al de broeders. Groet elkaar met een heilige kus^x.

²¹ De groet van mij, Paulus, met mijn eigen hand^y.

²² Als iemand de Heer niet liefheeft^y, die zij vervloekt^z; Maranatha^Z! ²³ De genade van de Heer Jezus zij met u. ²⁴ Mijn liefde zij met u allen in Christus Jezus. <Amen.>

16:13^P sterk
Ps 31:24; Ef 6:10.

16:15^q Stéfanus
1:16.

16:15^r eersteling
Rm 16:5.

16:17^s komst
2 Ko 7:6.

16:17^t ontbrak
Fp 2:30.

16:18^u broeders
Fp 2:29; 1 Th 5:12.

16:19^v Asia
*Hd 18:2,18,26;
Rm 16:3.*

16:19^w huis
Rm 16:5.

16:20^x kus
*Rm 16:16;
2 Ko 13:12;
1 Pt 5:14.*

16:21^y hand
*Gl 6:11; Ko 4:18;
2 Th 3:17; Fm :19.*

16:22^z vervloekt
Gl 1:8,9.

^Y 16:22 *Phileo* (zie Jh 21:15-17 nt); in Ef 6:25 is het *agapao*.

^Z 16:22 D.i. 'de Heer komt' of 'Heer, kom!'

2 Korinthiërs

Geschreven door Paulus tijdens de derde zendingsreis in het jaar 56/57 (of 54/55) vanuit Macedonië (zie 2:13; 7:5-7; 8:1; 13:1; Hd 20:1v.) aan de gemeente in Korinthe en alle andere christenen in Achaje (1:1). Volgens sommigen is 2Ko eigenlijk de derde Brief (zie inl. op 1Ko), of zelfs de vierde, als 2:4 (vgl. 7:8) betekent dat Paulus intussen nog een andere geschreven had; maar het vers kán ook op 1Ko slaan. Paulus wachtte met spanning op zijn medewerker Titus die hem nieuws uit Korinthe moest brengen; in Macedonië vond hij hem en was zo verrukt over het goede nieuws dat hij onmiddellijk 2Ko schreef (2:12v.; 7:5-16).

2 Korinthiërs 1

Zegenwens

¹ Paulus, apostel van Christus Jezus door [de] wil van God^a, en Timotheüs, de broeder, aan de gemeente van God die in Korinthe is, met alle heiligen die in heel Achaje zijn^b; ² genade zij u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus^c.

Lofprijzing na verdrukking

³ Gezegend^A zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus^d, de Vader der ontfermingen en [de] God van alle vertroosting^e, ⁴ die ons vertroost in al onze verdrukking^f, opdat wij hen kunnen vertroosten die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting waarmee

1:1 ^a God Ko 1:1.

1:1 ^b zijn 1 Ko 1:1.

1:2 ^c Heer Jezus Christus Rm 1:7; 1 Ko 1:3; Ef 1:2; Fp 1:2; Fm :3.

1:3 ^d Heer Jezus Christus Ef 1:3; 1 Pt 1:3.

1:3 ^e vertroosting Rm 15:5.

1:4 ^f verdrukking 7:6; 2 Th 2:16,17.

^A 1:3 Of 'Geloofd'.

wijzelf door God vertroost worden. ⁵ Want zoals het lijden van Christus overvloedig over ons komt, zo is door Christus ook onze vertroosting overvloedig^g.

⁶ Hetzij wij dan verdrukt worden, het is tot uw vertroosting en behoudenis; hetzij wij vertroost worden, het is tot uw vertroosting, gewerkt in [het] volharden onder hetzelfde lijden dat ook wij lijden^h ⁷ (en onze hoop aangaande u is vast), daar wij weten dat u, zoals u deelgenoten bent van het lijden, het zo ook van de vertroosting bent.

⁸ Want wij willen niet, broeders, dat u onbekend bent met onze verdrukking die [ons] in Asia is overkomenⁱ, dat wij uitermate bezwaard zijn geworden boven vermogen, zodat wij zelfs aan het leven wanhoopten. ⁹ Ja, wijzelf hadden het doodvonnis [al] in onszelf, opdat wij geen vertrouwen zouden hebben op onszelf, maar op God die de doden opwekt, ¹⁰ die ons uit een zo grote dood^B heeft verlost en zal verlossen^C; op Hem hebben wij onze hoop gevestigd dat Hij ons ook verder zal^D verlossen^j; ¹¹ terwijl ook u voor ons meewerkt door het gebed, opdat voor de genadegave die ons door vele personen [geschonken] is, door velen dankzegging voor ons gedaan wordt.

B 1:10 S.l. 'uit zo grote doden'.

C 1:10 S.l. 'verlost'.

D 1:10 A.l. 'gevestigd, en Hij zal ons ook verder'.

1:5 ^g overvloedig
Ps 94:19.

1:6 ^h lijden 4:15,17.

1:8 ⁱ overkomen
Hd 19:23;
1 Ko 15:23.

1:10 ^j verlossen
2 Tm 4:18.

Paulus' bezoek uitgesteld

¹² Want dit is onze roem: het getuigenis van ons geweten^k, dat wij in eenvoudigheid^E en oprechtheid voor^F God^l, <en> niet in vleeselijke wijsheid^m maar in [de] genade van God, hebben verkeerd in de wereld en in het bijzonder bij u. ¹³ Want wij schrijven u niets anders dan wat u weet^G of ook erkent; en ik hoop dat u dat tot [het] einde toe zult erkennen, ¹⁴ zoals u ook ten dele ons hebt erkend dat wij uw roem zijnⁿ, evenals u ook de onze bent^o op de dag van <onze> Heer Jezus. ¹⁵ En in dit vertrouwen wilde ik [al] eerder tot u komen, opdat u een tweede genade zou hebben, ¹⁶ en ik wilde via u naar Macedonië doorreizen en van Macedonië weer naar u toe komen en door u voortgeholpen worden naar Judéa^p. ¹⁷ Heb ik dan soms door mij dit voor te nemen lichtvaardig gehandeld? Of wat ik mij voorneem, neem ik mij dat naar [het] vlees voor^q, zodat er bij mij zou zijn het ja, ja en het nee, nee? ¹⁸ Maar God is getrouw, dat ons woord tot u niet is ja en nee!

¹⁹ Want de Zoon van God, Jezus Christus, die onder u door ons gepredikt is, door mij en Silvánus^H en Timotheüs^r, was^I niet ja en nee, maar in Hem is het ja.

^E 1:12 V.l. 'heiligheid'.

^F 1:12 Lett. 'van', d.i. zoals God die zou willen zien of te weegbrengen bij ons.

^G 1:13 Overal elders (bijv. in 3:2,15) vertaald met 'lezen'; het woord betekent eig. '(zeker) weten, (h)erkennen' en vandaar 'lezen (wat algemeen openbaar is)' of '(in het openbaar) lezen, voorlezen' (vgl. Op 1:3).

^H 1:19 D.i. Silas (zie Hd 18:5).

^I 1:19 Of 'werd'.

1:12 ^k *geweten*
Hb 13:18.

1:12 ^l *God 2:17.*

1:12 ^m *wijsheid*
1 Ko 1:17.

1:14 ⁿ *zijn 5:12.*

1:14 ^o *bent*
1 Ko 15:31;
Fp 2:16; 1 Th 2:19.

1:16 ^p *Judéa*
Hd 19:21;
1 Ko 16:5,6.

1:17 ^q *voor 5:16.*

1:19 ^r *Timotheüs*
Hd 18:5.

²⁰ Want hoeveel beloften van God er ook zijn, in Hem is het ja; daarom is ook door Hem het amen^s, tot heerlijkheid van God door ons^j. ²¹ Hij nu die ons met u bevestigt in^k Christus en ons heeft gezalfd^f, is God, ²² die ons ook verzegeld^u en het onderpand van de Geest^l in onze harten gegeven heeft^v. ²³ Maar ik roep God aan als getuige^w over mijn ziel, dat ik om u te sparen nog niet naar Korinthe ben gekomen! ²⁴ Niet dat wij heersen over uw geloof, maar wij zijn medewerkers aan uw blijdschap; want door het geloof staat u.

1:20 ^s amen
Op 3:14.

1:21 ^f gezalfd
1 Jh 2:20,27.

1:22 ^u verzegeld
Ef 1:13; 4:30.

1:22 ^v heeft 5:5;
Ef 1:14.

1:23 ^w getuige
*11:31; Rm 1:9;
Fp 1:8; 1 Th 2:5,10.*

J 1:20 Of 'bij God, tot heerlijkheid door ons'.

K 1:21 Lett. 'tot', d.i. vast verbindt met Christus.

L 1:22 D.i. 'onderpand, namelijk de Geest'.

2 Korinthiërs 2

Vergeving om Christus' wil

¹ Maar^M ik heb dit bij mijzelf voorgenomen, niet weer met droefheid bij u te komen^x. ² Want als ik het ben die u bedroef, wie is het dan die mij blij maakt, dan hij die door mij bedroefd werd? ³ En dit heb ik juist geschreven, opdat ik niet bij mijn komst droefheid zou hebben door hen over wie ik mij moest verblijden^y; daar ik van u allen vertrouw, dat mijn blijdschap [die] van u allen is. ⁴ Want in veel verdrukking en benauwdheid van hart heb ik u geschreven onder veel tranen^z, niet opdat u bedroefd zou worden, maar opdat u de liefde zou kennen die ik overvloedig tot u heb.

⁵ Maar als iemand heeft bedroefd, dan heeft hij niet mij bedroefd, maar min of meer (om [u] niet te veel te belasten) u allen^a. ⁶ Voor zo iemand is deze straf genoeg, die door de velen [uitgeoefend] is, ⁷ zodat u integendeel veeleer moet vergeven en vertroosten, opdat zo iemand niet door de overmatige droefheid wordt verslonden. ⁸ Daarom spoor ik u aan, dat u hem van [uw] liefde verzekert. ⁹ Want daartoe heb ik ook geschreven, opdat ik uw beproefdheid zou leren kennen, of u in alles gehoorzaam bent^b. ¹⁰ Wie u^N nu iets vergeeft, ik ook; want ook ik, wat ik heb vergeven – als ik iets heb vergeven, dan is het ter wille van u in [het] aangezicht van Christus, opdat de satan op ons geen voordeel zou behalen^c, ¹¹ want zijn gedachten zijn ons niet onbekend.

2:1 ^x komen
1 Ko 4:21.

2:3 ^y verblijden
12:20,21.

2:4 ^z tranen
Hd 20:19,31.

2:5 ^a allen
1 Ko 5:1.

2:9 ^b bent 7:15;
10:6; Rm 16:19.

2:10 ^c behalen
Lk 22:31.

M 2:1 A.l. 'Want'.

N 2:10 Onderwerp.

Onrust en triomf

¹² Toen ik nu in Troas kwam voor het evangelie van Christus en mij een deur geopend was in [de] Heer^d, had ik geen rust in mijn geest, daar ik mijn broeder Titus niet vond; ¹³ maar ik nam afscheid van hen en vertrok naar Macedonië^e. ¹⁴ En God zij dank, die ons altijd in triomf omvoert in Christus en de reuk van zijn kennis door ons openbaar maakt op elke plaats.

¹⁵ Want wij zijn voor God een welriekende reuk van Christus in hen die behouden worden en in hen die verloren gaan^f; ¹⁶ voor de laatsten wel een reuk uit [de] dood tot [de] dood, maar voor de eersten een reuk uit [het] leven tot [het] leven^{og}. – En wie is tot deze dingen bekwaam^h? ¹⁷ Want wij zijn niet als de velen die het woord van God vervalsen^p; maar als uit oprechtheid, maar als uit God, spreken wij voor Gods aangezicht in Christusⁱ.

o 2:16 Hier wordt wellicht gezinspeeld op de Romeinse triomftochten, waarbij men wierook verbrandde en vele gevangenen gedood óf gespaard werden; de goede reuk was dus voor de één een reuk ten dode en voor de ander ten leven.

p 2:17 Of ‘met...handel, drijven’ (‘marchanderen’).

2:12 ^d Heer
Hd 14:27;
1 Ko 16:9; Ko 4:3;
Op 3:8.

2:13 ^e Macedonië
Hd 20:1.

2:15 ^f gaan
1 Ko 1:18.

2:16 ^g leven
Lk 2:34.

2:17 ^h bekwaam
3:5,6.

2:17 ⁱ Christus 1:12;
4:2; 12:19;
1 Pt 4:11.

2 Korinthiërs 3

Dienaars van het nieuwe verbond

¹ Beginnen wij opnieuw onszelf aan te bevelen^j? Of hebben wij, zoals sommigen, aanbevelingsbrieven aan u of van u nodig^k? ² U bent onze brief, geschreven in onze harten, gekend en gelezen door alle mensen^l; ³ u, van wie blijkt dat u een brief van Christus bent, door onze bediening opgesteld, geschreven niet met inkt, maar met [de] Geest van [de] levende God, niet op stenen tafelen^m, maar op vlezen tafelenⁿ van de harten.

⁴ Zo'n vertrouwen nu hebben wij door Christus op God. ⁵ Niet dat wij uit onszelf bekwaam zijn^o iets te denken, alsof het uit onszelf [kwam], maar onze bekwaamheid is uit God, ⁶ die ons ook bekwaam heeft gemaakt als dienaars van [het] nieuwe verbond^p, niet van [de] letter, maar van [de] Geest; want de letter doodt, maar de Geest maakt levend^q. ⁷ (Als nu de bediening van de dood, met letters op stenen gegraveerd, met heerlijkheid ontstond, zodat de zonen van Israël hun ogen niet konden vestigen op het gezicht van Mozes wegens de heerlijkheid van zijn gezicht, die te niet gedaan moest worden^r; ⁸ hoe zal niet veeleer de bediening van de Geest in heerlijkheid bestaan? ⁹ Want als de bediening van de veroordeling^s heerlijkheid had^q, zoveel te meer is de bediening van de gerechtigheid^t overvloedig in heerlijkheid. ¹⁰ Immers, wat verheerlijkt was, is in dit opzicht niet verheerlijkt wegens de uitnemende heerlijkheid. ¹¹ Want als dat wat te niet

3:1 ^j bevelen 5:12.

3:1 ^k nodig
Hd 18:27; Rm 16:1.

3:2 ^l mensen
1 Ko 9:2.

3:3 ^m tafelen
Ex 24:12; 31:18;
34:1; Dt 9:10.

3:3 ⁿ tafelen
Sp 3:3; 7:3;
Jr 31:33;
Ez 11:19; 36:26.

3:5 ^o zijn 2:16.

3:6 ^p verbond
Jr 31:31; 32:40;
Lk 22:20;
1 Ko 11:25;
Hb 8:8-13.

3:6 ^q levend
Jh 6:63; Rm 2:29;
7:5,6,10,11;
Gl 3:21.

3:7 ^r worden
Ex 34:29-35.

3:9 ^s veroordeling
Dt 27:26; Rm 3:19.

3:9 ^t gerechtigheid
Rm 1:17; 3:21; 8:33.

Q 3:9 Lett. 'aan de bediening...was'; a.l. 'de bediening...was'.

gedaan moest worden, door heerlijkheid [begon], zo veel te meer zal wat blijft, in heerlijkheid [bestaan].

¹² Daar wij nu zo'n hoop hebben, handelen wij met veel vrijmoedigheid ¹³ en [doen] niet zoals Mozes, die een bedekking voor zijn gezicht deed^u; opdat de zonen van Israël hun ogen niet vestigden op het einde van wat te niet gedaan moest worden. ¹⁴ Maar hun gedachten zijn verhard geworden^v; want tot op heden blijft dezelfde bedekking bij het lezen van het Oude Testament^R, zonder weggenomen te worden, die^S in Christus te niet gedaan wordt. ¹⁵ Maar tot heden toe ligt er, wanneer Mozes wordt gelezen, een bedekking over hun hart; ¹⁶ maar wanneer het tot [de] Heer zal terugkeren, wordt de bedekking weggenomen^w.) ¹⁷ De Heer nu is de Geest; waar nu de Geest van [de] Heer is, is vrijheid^x. ¹⁸ Wij allen nu, die met onbedekt gezicht de heerlijkheid van [de] Heer aanschouwen^y, worden naar hetzelfde beeld veranderd^T van heerlijkheid tot heerlijkheid, als door [de] Heer, [de] Geest.

R 3:14 Elders 'verbond'; vgl. Hb 9:16.

S 3:14 S.v. 'zonder dat onthuld is dat die'.

T 3:18 Hetzelfde als in Rm 12:2 en als 'van gedaante veranderen' in Mt 17:2 en Mk 9:2 en als onze uitdrukking 'een metamorfose ondergaan', waarin *morfè* voorkomt, dat alleen in Mk 16:12 ('gedaante') en Fp 2:6v. ('gestalte') voorkomt.

3:13 ^u deed
Ex 34:33,35.

3:14 ^v geworden
Rm 11:25.

3:16 ^w weggenomen
Ex 34:34;
Rm 11:23,26.

3:17 ^x vrijheid
Rm 8:2,15.

3:18 ^y aanschouwen
4:6; Ex 24:17.

2 Korinthiërs 4

De schat in aarden vaten

¹ Daarom, nu wij deze bediening hebben^z, naardat ons barmhartigheid bewezen is, worden wij niet moedeloos^a; ² maar wij hebben verworpen de verborgen dingen van de schande, daar wij niet wandelen in sluwheid of het woord van God vervalsen^b, maar door het openbaren van de waarheid onszelf aan elk menselijk geweten aanbevelen voor Gods aangezicht. ³ Als dan ons evangelie al bedekt is, is het bedekt in hen die verloren gaan^c; ⁴ in wie de god van deze eeuw^d de gedachten van deze ongelovigen verblind heeft, opdat de lichtglans van het evangelie van de heerlijkheid van Christus, die [het] beeld van God is^e, [hen] niet zou bestralen^U. ⁵ Want wij prediken niet onszelf, maar Christus Jezus als Heer, en onszelf als uw slaven om Jezus' wil. ⁶ Want de God die gezegd heeft: 'Uit duisternis zal licht schijnen'^f, Die heeft geschenen in onze harten tot [de] lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in [het] aangezicht van <Jezus> Christus^g.

⁷ Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid van de kracht van God is, en niet uit ons: ⁸ in alles verdrukt^h, maar niet benauwd; geen uitweg ziende, maar niet geheel zonder uitweg; ⁹ vervolgdⁱ, maar niet verlaten; neergeworpen, maar niet omkomend; ¹⁰ altijd het sterven^V van Jezus in het

4:1 ^z hebben 3:6.

4:1 ^a moedeloos
4:16.

4:2 ^b vervalsen 2:17;
1 Th 2:5.

4:3 ^c gaan
1 Ko 1:18.

4:4 ^d eeuw Ef 2:2.

4:4 ^e is Ko 1:15;
Hb 1:3.

4:6 ^f schijnen
Gn 1:3; Js 9:1.

4:6 ^g Jezus Christus
3:18.

4:8 ^h verdrukt
1:8; 7:5.

4:9 ⁱ vervolgd
2 Tm 3:11.

^U 4:4 A.v. 'opdat zij de lichtglans...niet zouden ontwaren'.

^V 4:10 Eig. 'de doding'; hetzelfde als 'afgestorven zijn' in Rm 4:19.

lichaam omdragend, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam openbaar wordt. ¹¹ Want wij die leven, worden altijd aan [de] dood overgegeven om Jezus' wil, opdat ook het leven van Jezus openbaar wordt in ons sterfelijk vlees. ¹² De dood werkt dus in ons, maar het leven in u. ¹³ Daar wij nu dezelfde geest van het geloof hebben, volgens wat geschreven staat: 'Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken'^j, zo geloven ook wij, daarom spreken wij ook; ¹⁴ daar wij weten, dat Hij die <de Heer> Jezus heeft opgewekt, ook ons met Jezus zal opwekken en met u vóór Zich stellen^k. ¹⁵ Want alles is ter wille van u, opdat de genade, toegenomen door de velen, de dankzegging overvloedig doet zijn tot de heerlijkheid van God^l.

¹⁶ Daarom worden wij niet moedeloos^m; maar al raakt ook onze uiterlijke mens in verval, toch wordt onze innerlijke van dag tot dag vernieuwdⁿ. ¹⁷ Want de kortstondige lichtheid van onze verdrukking bewerkt voor ons een uitermate uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid^o; ¹⁸ daar wij ons oog niet richten op de dingen die men ziet, maar op de dingen die men niet ziet^p; want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig.

4:13^j *gesproken*
Ps 116:10.

4:14^k *stellen*
Rm 8:11;
1 Ko 6:14; 15:15,20.

4:15^l *God 1:3-7.*

4:16^m *moedeloos*
4:1.

4:16ⁿ *vernieuwd*
Ef 3:16.

4:17° *heerlijkheid*
Rm 8:17,18;
1 Pt 1:7.

4:18^p *ziet Ko 1:16;*
Hb 11:1.

2 Korinthiërs 5

Inwonen bij de Heer

¹ Want wij weten, dat als onze aardse tent waarin wij wonen^W, afgebroken wordt^q, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, een eeuwig [huis], in de hemelen. ² Immers, in deze [tent] zuchten wij^r, terwijl wij vurig verlangen met onze woning die uit [de] hemel is, overkleed te worden^s; ³ als wij namelijk, hoewel bekleed, niet naakt bevonden worden. ⁴ Immers, wij die in deze tent zijn, zuchten bezwaard, omdat wij niet ontkleed maar overkleed willen worden, opdat het sterfelijke door het leven verslonden wordt^f. ⁵ Hij nu die ons hiertoe heeft bereid, is God, die ons het onderpand van de Geest^X gegeven heeft^u. ⁶ Daarom hebben wij altijd goede moed, en weten dat wij, zolang wij in het lichaam wonen, niet bij de Heer wonen⁷ (want wij wandelen door geloof, niet door aanschouwen^v); ⁸ maar wij hebben goede moed en willen liever ons verblijf in het lichaam verlaten^{Yw} en bij de Heer inwonen. ⁹ Daarom stellen wij er ook een eer in, hetzij inwonend, hetzij uitwonend, Hem welbehaaglijk te zijn^x. ¹⁰ Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat ieder ontvangt wat in^Z het lichaam is [gedaan], naardat hij heeft bedreven, hetzij goed hetzij kwaad^y.

W 5:1 Eig. 'ons aardse tabernakel-huis'.

X 5:5 Zie 1:22 nt.

Y 5:8 Eig. 'liever uit het lichaam uitwonen'; vgl. 'uitwonend' in vs. 9.

Z 5:10 Of 'door'.

5:1 ^q wordt
2 Pt 1:13,14.

5:2 ^r wij Rm 8:23.

5:2 ^s worden
Fp 3:20,21.

5:4 ^t wordt
1 Ko 15:53,54.

5:5 ^u heeft 1:22;
Rm 8:16,23;
Ef 1:13.

5:7 ^v aanschouwen
1 Ko 13:12.

5:8 ^w verlaten
Fp 1:23.

5:9 ^x zijn Rm 12:1;
Ko 1:10; 1 Th 4:1;
Hb 13:21.

5:10 ^y kwaad
Ps 12:14; Hd 17:31;
Rm 2:16; 14:10.

De bediening van de verzoening

¹¹ Daar wij dan weten hoezeer de Heer te vrezen is^A, overreden wij [de] mensen; maar voor God zijn wij openbaar geworden, en ik hoop dat wij ook in uw gewetens openbaar zijn geworden^z. ¹² Wij bevelen niet opnieuw onszelf bij u aan^a, maar geven u aanleiding tot roem over ons^b, opdat u die hebt tegenover hen die in [het] uiterlijk roemen en niet in [het] hart. ¹³ Want hetzij wij buiten onszelf zijn, [wij zijn het] voor God; hetzij wij nuchter zijn, [wij zijn het] voor u. ¹⁴ Want de liefde van Christus dringt ons, ¹⁵ daar wij tot dit oordeel zijn gekomen, dat Eén voor allen gestorven is^c; dus zijn zij allen gestorven. En Hij is voor allen gestorven^d, opdat zij die leven, niet meer voor zichzelf leven, maar voor Hem die voor hen is gestorven en opgewekt^e. ¹⁶ Wij kennen^B dus van nu aan niemand naar [het] vlees; en als wij al Christus naar [het] vlees hebben gekend^B, dan kennen^B wij [Hem] nu niet meer [zo]. ¹⁷ Daarom, als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping^f; het oude is voorbijgegaan, zie het is <alles> nieuw geworden^g. ¹⁸ En alles is uit God, die ons met Zichzelf heeft verzoend door Christus^h en ons de bediening van de verzoening heeft gegeven, ¹⁹ namelijk dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenend was, terwijl Hij hun overtredingen hun niet toerekende en in ons het woord van de verzoening legde. ²⁰ Wij zijn dan gezantenⁱ voor Christus, terwijl

5:11 ^z geworden 4:2.

5:12 ^a aan 3:1.

5:12 ^b ons 1:14.

5:14 ^c is Jh 11:50.

5:15 ^d gestorven
1 Tm 2:6.

5:15 ^e opgewekt
Rm 14:7,8.

5:17 ^f schepping
Rm 8:1; Gl 6:15;
Ef 2:10.

5:17 ^g geworden
Js 43:18; Op 21:5.

5:18 ^h Christus
Rm 5:10; Ko 1:21.

5:20 ⁱ gezanten
Js 52:7; Ef 6:20.

^A 5:11 Lett. 'de vrees (of: schrik) van de Heer kennen'.

^B 5:16 Het eerste 'kennen' is bewust, innerlijk kennen; het tweede en derde is objectief kennen; zie de Woordenlijst.

God als [het ware] door ons maant^C. Wij bidden voor Christus: Laat u met God verzoenen.²¹ Hem die geen zonde gekend heeft^J, heeft Hij voor ons [tot] zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem^k.

5:21^J heeft *Js 53:9;*
Jh 8:46; Hb 4:15;
1 Pt 2:22.

5:21^k *Hem*
1 Ko 1:30; Fp 3:9.

^C 5:20 Zie 1 Ko 4:13 nt.

2 Korinthiërs 6

De weg van Gods dienaars

¹ Maar als medewerkers^D vermanen wij [u] ook, dat u de genade van God niet tevergeefs ontvangt ² (want Hij zegt: ‘In [de] aangename tijd heb Ik u verhoord en op [de] dag van [de] behoudenis heb Ik u geholpen’^l: zie, nu is het [de] welaangename tijd, zie, nu is het [de] dag van [de] behoudenis^m), ³ daar wij in geen enkel opzicht enig struikelblok vormen, opdat de bediening niet gelasterd wordt, ⁴ maar in alles ons aanbevelen als dienaars van God, in veel volharding, in verdrukkingen, in noden, in benauwdheden, ⁵ in slagen, in gevangenis-sen, in oproeren, in arbeid^E, in waken^E, in vasten^{En}; ⁶ in reinheid, in kennis, in lankmoedigheid, in goedertierenheid, in [de] Heilige Geest, in ongeveinsde liefde^o, ⁷ in [het] woord van [de] waarheid, in [de] kracht van God^p; door de wapens van de gerechtigheid in de rechter- en linkerhand; ⁸ door heerlijkheid en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht; als verleiders en [toch] waarachtigen; ⁹ als onbekenden en [toch] bekenden; als stervend, en zie, wij leven^q; als getuchtigd en [toch] niet gedood^r; ¹⁰ als bedroefd, maar altijd blij^s; als arm, maar velen rijk makend; als niets hebbend en [toch] alles bezittend^t.

¹¹ Onze mond heeft zich voor u ontsloten, Korinthiërs, ons hart staat wijd open. ¹² U hebt geen enge plaats in ons, maar u bent zelf enghartig^F. ¹³ Maar stelt ook u,

^D 6:1 Zie 1 Ko 3:9 nt.

^E 6:5 Eig. Meervoud.

^F 6:12 Eig. ‘eng in uw ingewanden’, d.i. in uw genegenheden.

6:2^l geholpen
Js 49:8.

6:3^m behoudenis
Lk 4:19-21.

6:5ⁿ vasten
11:23-27.

6:6° liefde
1 Tm 4:12.

6:7^p God
1 Ko 2:4,5.

6:9^q leven 4:10.

6:9^r gedood
Ps 118:18.

6:10^s blij 7:4;
Fp 2:17; Ko 1:24;
1 Th 1:6.

6:10^t bezittend
1 Ko 3:21,22.

als een zelfde vergelding (ik spreek als tot kinderen^u),
[uw hart] wijd open.

Het ongelijke juk

¹⁴ Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk^v.
Want welk deelgenootschap hebben gerechtigheid en
wetteloosheid? Of welke gemeenschap heeft licht met
duisternis? ¹⁵ En welke overeenstemming heeft Chris-
tus met Belial? en welk deel heeft een gelovige met
een ongelovige? ¹⁶ En welke overeenkomst heeft Gods
tempel met afgoden? Want wij zijn^G [de] tempel^w van
[de] levende God, zoals God gezegd heeft; ‘Ik zal on-
der hen wonen^x en wandelen, en Ik zal hun God zijn
en zij zullen mijn volk zijn^y. ¹⁷ Daarom, gaat weg uit
hun midden en scheidt u af, zegt de Heer, en raakt niet
aan wat onrein is, ¹⁸ en Ik zal u aannemen^z; en Ik zal u
tot Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters
zijn^a, zegt [de] Heer, [de] Almachtige^{Hb}.

6:13 ^u kinderen
1 Ko 4:14.

6:14 ^v juk
Dt 22:20; Ef 5:7,11.

6:16 ^w tempel
*1 Ko 3:16; 6:19;
Ef 2:21.*

6:16 ^x wonen
*Ex 25:8; Jr 32:38;
Ez 37:27.*

6:16 ^y zijn
Lv 26:11,12.

6:18 ^z aannemen
Js 52:11; Op 18:4.

6:18 ^a zijn
2 Sm 7:14; Jr 31:9.

6:18 ^b Almachtige
*Am 3:13 LXX; 4:13
LXX; Op 4:8; 11:17;
15:3; 21:22.*

^G 6:16 V.l. ‘u bent’.

^H 6:18 ‘Heer’ zonder lidwoord in het Gr. duidt hier zoals
dikwijls de naam Jahweh aan; [de] Heer [de] Almachtige (=
Jahweh Sjaddai) die Zich als zodanig aan de vaderen en
aan Israëel geopenbaard had, is onze ‘Vader’.

2 Korinthiërs 7

¹ Daar wij dan deze beloften hebben, geliefden, laten wij onszelf reinigen van alle belevking van [het] vlees en van [de] geest, en [de] heiligheid volbrengen in [de] vrees van God.

Paulus' vreugde over bekering

² Geeft ons plaats¹. Wij hebben niemand onrecht aangedaan, niemand te gronde gericht, van niemand ons voordeel gezocht^c. ³ Ik zeg dit niet tot [uw] veroordeling; want ik heb al gezegd dat u in onze harten bent^d, om samen te sterven en samen te leven. ⁴ Ik heb veel vrijmoedigheid tegenover u, ik heb veel roem over u; ik ben vervuld met troost, ik vloeï over van blijdschap bij al onze verdrukking. ⁵ Immers, toen wij in Macedonië kwamen^e, had ons vlees geen rust, maar wij waren in alles verdrukt: van buiten strijd^j, van binnen vrees^j. ⁶ Maar God, die de nederigen troost^f, heeft ons getroost door de komst van Titus, ⁷ en niet alleen door zijn komst, maar ook door de troost waarmee hij over u vertroost werd, doordat hij ons vertelde van uw vurig verlangen, uw treuren, uw ijver voor mij, zodat ik mij nog meer verblijdde. ⁸ Want al heb ik u ook door mijn brief bedroefd, ik heb er geen spijt van; al heb ik er spijt van gehad, <want> ik zie dat die brief, al is het voor een tijd, u bedroefd heeft^g. ⁹ Nu verblijd ik mij, niet omdat u bedroefd bent geworden, maar omdat u bedroefd bent geworden tot bekering toe; want u bent

7:2 ^c gezocht 12:17.

7:3 ^d bent 6:11,12;
Fp 1:7.

7:5 ^e kwamen
2:12,13; Hd 20:1,2.

7:6 ^f troost 1:3,4;
1 Pt 5:5.

7:8 ^g heeft 2:4.

¹ 7:2 Vgl. 6:12.

^j 7:5 Eig. meervoud.

bedroefd geworden in overeenstemming met God, opdat u in niets schade van ons lijdt. ¹⁰ Want de droefheid in overeenstemming met God bewerkt een onrouwelijke bekering tot behoudenis; maar de droefheid van de wereld bewerkt [de] dood. ¹¹ Want zie, juist doordat u bedroefd bent geworden in overeenstemming met God, wat een bereidwilligheid heeft het bij u bewerkt, ja zelfs verontschuldiging, zelfs verontwaardiging, zelfs vrees, zelfs vurig verlangen, zelfs ijver, zelfs bestraffing. In alles hebt u bewezen zelf rein te zijn in deze zaak. ¹² Dus al heb ik u geschreven, het was niet om hem die onrecht had gedaan, ook niet om hem wie onrecht aangedaan was, maar opdat uw bereidwilligheid voor ons openbaar zou worden bij u voor Gods aangezicht. ¹³ Daarom zijn wij vertroost; en bij onze troost hebben wij ons nog veel overvloediger verblijd over de blijdschap van Titus, omdat zijn geest door u allen verkwikt is. ¹⁴ Want als ik bij hem enigmate over u heb geroemd, dan ben ik niet beschaamd geworden; maar zoals wij alles in waarheid tot u gesproken hebben, zo is ook onze roem bij Titus waarheid geworden; ¹⁵ en zijn genegenheid is des te overvloediger voor u, als hij zich de gehoorzaamheid van u allen ^h herinnert, hoe u hem met vrees en beven hebt ontvangen. ¹⁶ Ik verblijd mij, dat ik in alles ten opzichte van u goede moed heb.

2 Korinthiërs 8

Rijkdom der liefdadigheid

¹ Maar wij maken u bekend, broeders, de genade van God die in de gemeenten van Macedonië gegeven is, ² dat onder veel beproeving van verdrukking de overvloed van hun blijdschap en hun diepe armoede^j overvloedig zijn geweest in de rijkdom van hun liefdadigheid^k. ³ Want ik getuig dat zij naar vermogen en boven vermogen, ⁴ uit eigen beweging, ons met veel aandrang smeekten om deze gunst en de gemeenschap in de dienst aan de heiligen^j. ⁵ En het was niet zoals wij verwachtten, maar zij gaven zichzelf eerst aan de Heer en [daarna] aan ons door [de] wil van God, ⁶ zodat wij Titus aanspoorden dat hij, zoals hij vroeger begonnen was, zo ook deze genade ook bij u zou voltooien.

⁷ Maar zoals u in alles overvloedig bent: in geloof, woord, kennis^k, alle bereidwilligheid en in uw liefde tot ons^L, weest ook in deze genade overvloedig. ⁸ Ik zeg dit niet bij wijze van bevel, maar vanwege de bereidwilligheid van anderen en om de echtheid van uw liefde te beproeven. ⁹ Want u kent de genade van onze Heer Jezus Christus, dat Hij, terwijl Hij rijk was, terwille van u arm is geworden^l, opdat u door zijn armoede rijk zou worden. ¹⁰ En ik geef in deze [mijn] mening; want dit is nuttig voor u, die niet alleen met het doen, maar ook met het willen een jaar geleden^m bent begonnen. ¹¹ Maar voltooit nu ook het doen, opdat, zoals de bereidheid tot het willen er was, zo ook het vol-

8:2 ^j armoede
Lk 21:4.

8:4 ^j heiligen
*9:1; Hd 11:29;
Rm 15:26.*

8:7 ^k kennis
1 Ko 1:5.

8:9 ^l geworden
Mt 8:20; Fp 2:6,7.

8:10 ^m geleden *9:2.*

K 8:2 Eig. 'eenvoudigheid'; zo ook in 9:11,13.

L 8:7 A.l. 'onze liefde tot u'.

toeien mag zijn naar wat u hebt. ¹² Want als de bereidheid aanwezig is, is men aangenaam naar wat men heeft, niet naar wat men niet heeftⁿ. ¹³ Want het is niet opdat anderen verlichting hebben en u verdrukking, ¹⁴ maar naar gelijkheid; in de tegenwoordige tijd [diene] uw overvloed voor hun gebrek^o, opdat ook hun overvloed dient voor uw gebrek, zodat er gelijkheid is, ¹⁵ zoals geschreven staat: ‘Hij die veel [verzameld had], had geen overmaat, en die weinig [verzameld had], had geen gebrek’^p.

De taak van Titus

¹⁶ Maar God zij dank, die dezelfde bereidwilligheid voor u in het hart van Titus heeft gegeven, ¹⁷ want hij heeft de aansporing wel ontvangen, maar zeer bereidwillig is hij uit eigen beweging naar u toe gereisd. ¹⁸ En wij hebben ook de broeder met hem meegezonden, wiens lof in het evangelie in al de gemeenten [verbreed] is; ¹⁹ en [dit] niet alleen, maar hij is ook door de gemeenten gekozen als onze reisgenoot met^M deze genade, die door ons bediend wordt tot heerlijkheid van de Heer <Zelf> en [als bewijs] van onze bereidheid, ²⁰ zodat wij dit voorkomen, dat iemand ons verdacht maakt bij deze overvloed die door ons bediend wordt; ²¹ want wij behartigen^N wat eerlijk is, niet alleen voor [de] Heer, maar ook voor [de] mensen^q. ²² En wij hebben met hen onze broeder meegezonden, die wij in vele dingen dikwijls beproefd

8:12 ⁿ heeft
Sp 3:27,28;
Mk 12:43.

8:14 ^o gebrek 9:12.

8:15 ^p gebrek
Ex 16:18.

8:21 ^q mensen
Sp 3:4 LXX.

^M 8:19 S.l. ‘in’.

^N 8:21 Zie Rm 12:17 nt.

hebben, dat hij bereidwillig is, en die nu nog veel bereidwilliger is door [zijn] grote vertrouwen in u.

²³ Enerzijds wat Titus betreft, hij is mijn deelgenoot en medearbeider bij u; anderzijds onze broeders, zij zijn gezanten van [de] gemeenten, Christus' heerlijkheid.

²⁴ Toont hun dan tegenover de gemeenten het bewijs van uw liefde en van onze roem over u^r.

2 Korinthiërs 9

Inzameling voor arme gelovigen

¹ Want wat de dienst aan de heiligen^s betreft, is het overbodig dat ik u schrijf. ² Want ik ken uw bereidheid, waarom ik roem over u bij [de] Macedoniërs, dat Achaje sinds verleden jaar^f gereed is; en uw ijver heeft de meesten aangespoord. ³ Maar ik heb de broeders gezonden, opdat onze roem over u in dit opzicht niet ongegrond blijkt, opdat u, zoals ik gezegd heb, gereed bent; ⁴ opdat niet misschien, als er Macedoniërs met mij komen en zij u niet gereed vinden, wij – om niet te zeggen: u – beschaamd worden^o in dit vertrouwen.

⁵ Ik achtte het dus nodig de broeders aan te sporen vooruit tot u te gaan en uw tevoren beloofde zegen vooraf in gereedheid te brengen, opdat dit gereed is als zegen en niet als een afgedwongen gave^p. ⁶ En dit [zeg ik]: Wie spaarzaam zaait, zal ook spaarzaam maaien; en wie rijkelijk^q zaait, zal ook rijkelijk^q maaien^u.

⁷ Laat ieder [geven] naardat hij zich in zijn hart heeft voorgenomen; niet met tegenzin of uit dwang, want God heeft een blijmoedige gever lief^v. ⁸ En God is machtig alle genade overvloedig te doen zijn jegens u, opdat u in alles, altijd in bezit van al het nodige^w, overvloedig bent tot alle goed werk, ⁹ zoals geschreven staat: ‘Hij heeft uitgestrooid, hij heeft aan de armen gegeven; zijn gerechtigheid blijft tot in eeuwigheid^x’. ¹⁰ Hij nu die aan de zaaier zaad verschaft en

9:1 ^s heiligen 8:4,20.

9:2 ^f jaar 8:10.

9:6 ^u maaien
Dt 15:10;
Sp 11:24,25; 22:9.

9:7 ^v lief Ex 25:2;
Sp 22:8a LXX.

9:8 ^w nodige
Fp 4:19.

9:9 ^x eeuwigheid
Ps 112:9.

^o 9:4 A.l. ‘ik...word’.

^p 9:5 Lett. ‘als hebzucht’.

^q 9:6 Lett. ‘op zegeningen’; vgl. vs. 5.

brood tot voedsel^y, zal u het zaaisel verschaffen en vermenigvuldigen^R en de vruchten van uw gerechtigheid doen toenemen^z, ¹¹ zodat u in alles rijk wordt tot alle liefdadigheid, die door ons dankzegging bewerkt aan God^a. ¹² Want de dienst van deze bediening voorziet niet alleen in de behoeften van de heiligen^b, maar is ook overvloedig door vele dankzeggingen aan God, ¹³ daar zij door de beproefdheid van deze dienst God verheerlijken wegens de onderwerping van uw belijdenis aan het evangelie van Christus en [wegens de] liefdadigheid van de gave^S aan hen en aan allen, ¹⁴ en door hun gebed voor u, daar zij naar u verlangen wegens de uitnemende genade van God over u. ¹⁵ God zij dank voor zijn onuitsprekelijke gave^c.

R 9:10 Of ‘verschafft, zal ook brood tot voedsel verschaffen en uw zaaisel vermenigvuldigen’.

S 9:13 Elders ‘gemeenschap’; zie Fp 4:15 nt.

9:10^y voedsel
Js 55:10.

9:10^z toenemen
Hs 10:12 LXX.

9:11^a God 1:11;
4:15.

9:12^b heiligen 8:14.

9:15^c gave *Jh 4:10.*

2 Korinthiërs 10

Paulus verdedigt zijn bediening

¹ Ik nu, Paulus zelf, vermaan u door de zachtmoedigheid en goedertierenheid van Christus^d, ik, die in uw tegenwoordigheid wel ‘nederig’ ben^e, maar in mijn afwezigheid ‘moedig’ ben jegens u. ² Ik verzoek u dan, dat ik, als ik aanwezig ben, niet moedig hoef te zijn met de beslistheid waarmee ik denk op te treden^f tegen sommigen die denken dat wij naar [het] vlees wandelen. ³ Want al wandelen wij in [het] vlees, wij voeren geen strijd naar [het] vlees; ⁴ want de wapens van onze strijd^g zijn niet vleselijk, maar krachtig voor God^T, tot afbreking van bolwerken; ⁵ daar wij [de] overleggingen en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, afbreken en elke gedachte gevangen nemen tot de gehoorzaamheid van Christus, ⁶ en gereed staan elke ongehoorzaamheid te wreken^U, wanneer uw gehoorzaamheid vervuld zal zijn^h. ⁷ Kijkt u naar wat voor ogen is? Als iemand het vertrouwen heeft in zichzelf dat hij van Christus is, laat hij er verder bij zichzelf aan denken, dat zoals hij van Christus is, zo ook wij het zijn. ⁸ Want <ook> als ik iets overvloediger zal roemen over ons gezagⁱ dat de Heer gegeven heeft om op te bouwen en niet om u af te breken, ik zal niet beschaamd worden; ⁹ opdat het niet schijnt alsof ik u door de brieven vrees wil aanjagen. ¹⁰ Want de brieven, zegt men, zijn wel gewichtig en krachtig, maar zijn persoonlijk optreden^V is zwak^j en zijn spreken

^T 10:4 D.i. ‘buitengewoon krachtig’; zie Hd 7:20 nt.

^U 10:6 Of ‘straffen, vergelden’.

^V 10:10 Lett. ‘de tegenwoordigheid van het lichaam’.

10:1 ^d Christus
Mt 11:29.

10:1 ^e ben 1 Ko 2:3.

10:2 ^f treden
1 Ko 4:21.

10:4 ^g strijd 6:7;
Ef 6:12,13.

10:6 ^h zijn 2:9.

10:8 ⁱ gezag 13:10.

10:10 ^j zwak
Gl 4:13.

verachtelijk. ¹¹ Laat zo iemand dit wel bedenken, dat zoals wij in het spreken door brieven zijn in onze afwezigheid, wij zó ook in onze aanwezigheid daadwerkelijk zullen zijn. ¹² Want wij durven ons niet rekenen tot of vergelijken met sommigen van hen die zichzelf aanbevelen^k; maar dezen, terwijl zij zichzelf naar zichzelf afmeten en zichzelf met zichzelf vergelijken, zijn onverstandig. ¹³ Maar wij zullen niet roemen buiten de maat; maar naar de maat van het arbeidsterrein^w dat God ons als maat heeft toebedeeld^l, om ook u te bereiken. ¹⁴ Want wij strekken onszelf niet te ver uit, alsof wij u niet bereikten (want wij zijn ook tot aan u gekomen in het evangelie van Christus); ¹⁵ terwijl wij niet roemen buiten de maat op [de] arbeid van anderen^m, maar hopen dat, naarmate uw geloof toeneemt, wij onder u meer aanzien zullen krijgen in overeenstemming met ons arbeidsterrein, om nog overvloediger, ¹⁶ in de [streken] verder dan u, het evangelie te verkondigenⁿ; niet om te roemen in [het] arbeidsterrein van een ander over wat bereikt is. ¹⁷ Maar ‘wie roemt, laat hij roemen in [de] Heer’^o. ¹⁸ Want niet wie zichzelf aanbeveelt, maar die de Heer aanbeveelt, die is beproefd [bevonden]^p.

10:12 ^k aanbevelen
3:1; 5:12.

10:13 ^l toebedeeld
Rm 12:3.

10:15 ^m anderen
Rm 15:20.

10:16 ⁿ verkondigen
Hd 19:21.

10:17 ^o Heer
Jr 9:24; 1 Ko 1:31.

10:18 ^p bevonden
1 Ko 4:4,5.

^w 10:13 Of ‘de regel, het richtsnoer’; zo ook in vs. 15v.

2 Korinthiërs 11

Paulus en de valse apostelen

¹ Och, mocht u een weinig onwijsheid van mij verdragen. Ja, verdraagt mij ook! ² Want ik ben najverig^x over u met een najver^x van God; want ik heb u aan één man verloofd om u als een reine maagd voor Christus te stellen^q. ³ Maar ik vrees dat wellicht, zoals de slang Eva verleidde door haar sluwheid^r, uw gedachten bedorven [en afgeweken] zijn van de eenvoudigheid <en de reinheid> jegens Christus. ⁴ Want als degene die komt een andere Jezus predikt die wij niet gepredikt hebben, of als u een andersoortige geest ontvangt die u niet hebt ontvangen, of een andersoortig evangelie dat u niet hebt aangenomen^s, dan zou u het heel goed verdragen. ⁵ Want ik vind dat ik in niets heb achtergestaan bij de uitnemendste apostelen^t. ⁶ Maar al ben ik ook een ‘onkundige’ in het spreken^u, in de kennis ben ik het toch niet^v; maar in elk opzicht hebben wij die^y in alle dingen onder^z u openbaar gemaakt. ⁷ Of heb ik zonde gedaan door mijzelf te vernederen, opdat u verhoogd wordt, omdat ik u het evangelie van God om niet verkondigd^a heb^w? ⁸ Andere gemeenten heb ik beroofd door vergoeding aan te nemen om u te dienen. En toen ik bij u was en gebrek had, ben ik niemand tot last geweest^x⁹ (want in mijn gebrek voorzagen de broeders die van Macedonië kwamen); en ik

^x 11:2 Of ‘ijver(ig)’; elders ‘jaloers(heid)’.

^y 11:6 Of ‘[ons]’.

^z 11:6 Of ‘jegens’.

^a 11:7 Zie Lk 1:19 nt.

11:2 ^q stellen
Ef 5:27.

11:3 ^r sluwheid
Gn 3:13; 1 Tm 2:14.

11:4 ^s aangenomen
Gl 1:7,8.

11:5 ^t apostelen
*12:11; 1 Ko 15:10;
Gl 2:6,9.*

11:6 ^u spreken
*10:10; 1 Ko 1:17;
2:1,4.*

11:6 ^v niet *Ef 3:4.*

11:7 ^w heb
1 Ko 9:18.

11:8 ^x geweest
12:13.

heb mijzelf in elk opzicht ervoor gewacht u te belasten, en zal mij ervoor wachten. ¹⁰ [De] waarheid van Christus is in mij, dat deze roem in mij niet zal worden verhinderd^y in de streken van Achaje. ¹¹ Waarom? Omdat ik u niet liefheb? God weet het. ¹² Maar wat ik doe, zal ik ook doen, om aan hen die een aanleiding willen, de aanleiding af te snijden, opdat zij in dat waarin zij roemen, bevonden worden evenals wij. ¹³ Want zulke [mensen] zijn valse apostelen^z, bedrieglijke arbeiders, die zich voordoen als apostelen van Christus. ¹⁴ En geen wonder, want de satan zelf doet zich voor als een engel van het licht. ¹⁵ Het is dus niets bijzonders als ook zijn dienaars zich voordoen als dienaars van [de] gerechtigheid; hun einde zal zijn naar hun werken.

Paulus' lijden als apostel

¹⁶ Nogmaals zeg ik: Laat niemand menen dat ik onwijs ben; of anders, neemt mij aan zelfs als een onwijze, opdat ook ik een beetje mag roemen^a. ¹⁷ Wat ik spreek, spreek ik niet naar [de] Heer, maar als in onwijsheid, in dit vertrouwen te mogen roemen. ¹⁸ Omdat velen naar [het] vlees roemen, zal ook ik roemen. ¹⁹ U verdraagt immers graag de onwijzen, daar u wijs bent^b. ²⁰ Want u verdraagt het, als iemand u in slavernij brengt, als iemand [u] opeet, als iemand [van u] neemt, als iemand zich verheft, als iemand u in [het] gezicht slaat. ²¹ Ik zeg dit naar oneer, alsof wij zwak zijn geweest. Maar wat iemand ook aandurft (ik spreek in onwijsheid), durf ik ook aan. ²² Zijn zij Hebreëen? Ik ook. Zijn zij Israëlieten? Ik ook. Zijn zij Abrahams nageslacht? Ik ook^c. ²³ Zijn zij dienaars van

11:10^y *verhinderd*
1 Ko 9:15.

11:13^z *apostelen*
Fp 3:2.

11:16^a *roemen* 12:6.

11:19^b *bent*
1 Ko 4:10.

11:22^c *ook*
Hd 22:3; Fp 3:5.

Christus? – ik spreek als een onzinnige – ik bovenmate^d. In arbeid^B zeer overvloedig, in gevangenissen zeer overvloedig, in slagen bovenmatig veel, dikwijls in doodsgevaren^e. ²⁴ Van [de] Joden heb ik vijfmaal veertig [slagen] min één ontvangen^f, ²⁵ driemaal ben ik met roeden geslagen^g, eenmaal ben ik gestenigd^h, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een nacht en dag heb ik in volle zee doorgebracht. ²⁶ Dikwijls op reis, in gevaren van rivieren, in gevaren van rovers, in gevaren door volksgenoten, in gevaren door [de] volken, in gevaren in [de] stad, in gevaren in [de] woestijn, in gevaren op zee, in gevaren onder valse broeders; ²⁷ in arbeid en moeite, in waken^B dikwijls, in honger en dorst, in vasten^B dikwijls, in koude en naaktheidⁱ; ²⁸ behalve wat van buiten [komt]^C, overvalt mij dagelijks de bezorgdheid over al de gemeenten. ²⁹ Wie is zwak, en ik ben niet zwak^j? Wie vindt aanleiding tot vallen, en ik brand niet? ³⁰ Moet er geroemd worden, dan zal ik roemen in wat mijn zwakheid betreft^k. ³¹ De God en Vader van de Heer Jezus, Hij die gezegend is tot in eeuwigheid, weet dat ik niet lieg^l. ³² In Damaskus bewaakte de stadhouder van koning Arétas de stad van de Damascénen om mij te vangen; ³³ en door een venster werd ik in een mand door de muur neergelaten en ontkwam aan zijn handen^m.

11:23 ^d bovenmate
1 Ko 15:10.

11:23 ^e doodsgevaren
1 Ko 15:30-32.

11:24 ^f ontvangen
Dt 25:3.

11:25 ^g geslagen
Hd 16:22.

11:25 ^h gestenigd
Hd 14:19.

11:27 ⁱ naaktheid
6:4,5.

11:29 ^j zwak
1 Ko 9:22.

11:30 ^k betreft
12:5,9.

11:31 ^l lieg 1:23;
Gl 1:20; 1 Tm 2:7.

11:33 ^m handen
Hd 9:24,25.

B 11:23,27 Eig. meervoud.

C 11:27 Of 'er buitendien is'.

2 Korinthiërs 12

Gezichten en openbaringen

¹ Er moet geroemd worden; het is wel niet nuttig^D <voor mij>, maar ik zal komen tot gezichten en openbaringen van [de] Heer. ² Ik weet van een mens in Christus, veertien jaren geleden, (of het was in [het] lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het) zo iemand, die werd opgenomen tot in [de] derde hemel. ³ En ik weet van zo'n mens (of het was in [het] lichaam of zonder het lichaam, weet ik niet, God weet het) ⁴ dat hij werd opgenomen in het paradijsⁿ en onuitsprekelijke woorden hoorde, die het een mens niet geoorloofd is te spreken. ⁵ Over zo iemand zal ik roemen; maar over mijzelf zal ik niet roemen, tenzij in mijn zwakheden^o. ⁶ Want als ik zal willen roemen, zal ik niet onwijs zijn^p, want ik zal [de] waarheid zeggen; maar ik onthoud mij ervan, opdat niemand hoger van mij denkt dan wat hij van mij ziet of van mij hoort. ⁷ en opdat ik mij door de uitnemendheid van de openbaringen niet^E verhef, is mij een doorn voor het vlees gegeven, een engel van satan^q, om mij met vuisten te slaan, <opdat ik mij niet verhef>. ⁸ Hierover heb ik de Heer driemaal gebeden dat hij van mij zou wijken; ⁹ en Hij zei tot mij: Mijn genade is u genoeg; want de kracht wordt in zwakheid volbracht^r. Heel graag zal ik dus veeleer roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus op mij

^D 12:1 A.l. 'Te roemen is echt niet nuttig'.

^E 12:7 A.l. '...of van mij hoort en om de uitnemendheid van de openbaringen. Daarom, opdat ik mij niet'.

12:4 ⁿ paradijs
Lk 23:43.

12:5 ^o zwakheden
11:30.

12:6 ^p zijn 11:16.

12:7 ^q satan Jb 2:6.

12:9 ^r volbracht
2 Ko 4:7.

woont^F. ¹⁰ Daarom heb ik een welgevallen in zwakheden, in smaadheden, in noden, in vervolgingen en^G benauwdheden voor Christus; want wanneer ik zwak ben, dan ben ik sterk^S.

Paulus' zorg voor de Korinthiërs

¹¹ Ik ben onwijs geworden; u hebt mij genoodzaakt; want ik behoorde door u aanbevolen te worden; want ik heb in niets bij de uitnemendste apostelen achtergestaan^f, ook al ben ik niets. ¹² De tekenen van de apostel zijn onder u met alle volharding verricht, door tekenen, wonderen en krachten^u. ¹³ Want wat is er, waarin u achtergesteld bent bij de overige gemeenten, dan alleen hierin dat ikzelf u niet tot last ben geweest^w? Vergeeft mij dit onrecht! ¹⁴ Zie, ik sta gereed deze derde keer naar u toe te komen^w, en ik zal [u] niet tot last zijn, want ik zoek niet het uwe, maar u. Want niet de kinderen behoren schatten te verzamelen voor de ouders, maar de ouders voor de kinderen. ¹⁵ En ik zal heel graag [alles] ten koste leggen en voor uw zielen ten koste gelegd worden, al zou ik <ook> minder geliefd worden, naarmate ik u overvloediger liefheb^H. ¹⁶ Maar het zij zo, ik heb u niet bezwaard; maar omdat ik 'sluw' ben, heb ik u met list gevangen. ¹⁷ Heb ik soms mijn voordeel van u gezocht door iemand van hen die ik naar u toe gezonden heb? ¹⁸ Ik heb Titus

^F 12:9 Eig. 'tabernakelt', d.i. in een tent woont.

^G 12:10 V.l. 'in'.

^H 12:15 A.l. '...worden. Als ik u overvloediger liefheb, word ik dan minder geliefd?'

12:10 ^s sterk
Fp 4:11,13.

12:11 ^f achtergestaan 11:5;
1 Ko 15:10;
Gl 2:6,9.

12:12 ^u krachten
Rm 15:19.

12:13 ^w geweest
11:9.

12:14 ^w komen 13:1.

aangespoord en de broeder met [hem] gezonden. Heeft Titus soms zijn voordeel van u gezocht? Hebben wij niet in dezelfde geest gewandeld, niet in dezelfde voetstappen^{x?}

¹⁹ Reeds lang meent u dat wij ons bij u verdedigen. Wij spreken tegenover God in Christus^y, en alles, geliefden, tot uw opbouw. ²⁰ Want ik vrees dat, als ik kom, ik u niet zó vind als ik wens^z en ik door u zó gevonden word als u niet wenst; dat er twist, jaloersheid, toorn¹, partijzucht¹, kwaadsprekerijen, lasteringen, verwaandheden, verwarringen zijn; ²¹ dat, als ik weerkom, mijn God mij wat u betreft^j zal vernederen en ik zal treuren over velen van hen die vroeger hebben gezondigd en nog geen berouw hebben over de onreinheid, hoererij en losbandigheid die zij hebben bedreven.

¹ 12:20 Eig. meervoud.

^j 12:21 Of 'bij u'.

12:18^x voetstappen
8:6; 16-18.

12:19^y Christus
2:17.

12:20^z wens 2:1-4.

2 Korinthiërs 13

Laatste waarschuwingen en groeten

¹ Dit is [de] derde keer dat ik naar u toe kom^a: in [de] mond van twee of drie getuigen zal elke zaak^K vaststaan^b. ² Ik heb het van tevoren gezegd, en zeg van tevoren, als de tweede keer aanwezig en nu afwezig, tot hen die vroeger gezondigd hebben en tot al de overigen, dat ik als ik weerkom, [hen] niet zal sparen. ³ U zoekt immers een bewijs dat Christus in mij spreekt (die jegens u niet zwak is, maar sterk is onder u; ⁴ Hij is immers in^L zwakheid gekruisigd, maar leeft door Gods kracht; en wij zijn immers zwak in Hem, maar zullen met Hem leven door Gods kracht jegens u); ⁵ onderzoekt dan uzelf of u in het geloof bent; beproeft uzelf^c. Of erkent u van uzelf niet, dat Jezus Christus in u is^d? Zo niet, dan bent u verwerpelijk. ⁶ Maar ik hoop dat u zult inzien, dat wij niet verwerpelijk zijn. ⁷ Wij bidden echter tot God dat u niets kwaads doet, niet opdat wij beproefd blijken, maar opdat u het goede doet en wij als het ware verwerpelijk zijn. ⁸ Want wij vermogen niets tegen de waarheid, maar wel voor de waarheid. ⁹ Want wij verblijden ons, wanneer wij zwak zijn en u sterk bent. En wij bidden ook hierom: uw volmaking^M. ¹⁰ Daarom schrijf ik u dit in mijn afwezigheid, opdat ik in mijn aanwezigheid niet streng hoef te handelen, volgens het gezag dat de Heer mij

13:1 ^a kom 12:14.

13:1 ^b vaststaan
Dt 19:15; Mt 18:16;
1 Tm 5:19.

13:5 ^c uzelf
1 Ko 11:28.

13:5 ^d is Rm 8:10;
Ko 1:27.

^K 13:1 Of 'elk woord'.

^L 13:4 Of 'door' (lett. 'uit', d.i. 'uit het beginsel van'; in bijv. Rm 5:1 'op grond van'), zoals verder in dit vers.

^M 13:9 Of 'vaste aaneensluiting'; zie vs. 11.

heeft gegeven om op te bouwen en niet om af te breken^e.

¹¹ Overigens, broeders, verblijdt u^f, wordt volmaakt^N, weest getroost, weest eensgezind^g, houdt vrede^h, en de God van de liefde en vrede zal met u zijn. ¹² Groet elkaar met een heilige kusⁱ. U groeten alle heiligen^j.

¹³ De genade van de Heer Jezus Christus en de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest^k zij met u allen.

13:10^e breken 2:3;
10:8,11.

13:11^f Fp 4:4;
1 Th 5:16.

13:11^g eensgezind
Rm 12:16; Fp 2:2.

13:11^h vrede
Mk 9:50;
1 Th 5:13.

13:12ⁱ kus
Rm 16:16;
1 Ko 16:20;
1 Pt 5:14.

13:12^j heiligen
Fp 4:22.

13:13^k Heilige
Geest Fp 2:1.

^N 13:11 Of ‘weest vast aaneengesloten’; zie 1 Ko :1:10 nt.

Galaten

Geschreven door Paulus na de eerste zendingsreis in het jaar 48/49 vanuit Antiochië (zie Hd 14:26,28) aan de gemeenten in Zuid-Galatië (zie Hd 13:14; 14:1,6); volgens anderen tijdens de derde zendingsreis rond het jaar 56 (of 54) vanuit Efeze (of kort daarna) zie Hd 19:22; 20:1) aan de gemeenten in Zuid-Galatië óf Noord-Galatië (zie Hd 16:6; 18:23; vgl. 1 Ko 16:1) (deze problemen rond de datering en de geadresseerden hangen samen met de vraag of 2:1-10 nu betrekking heeft op Hd 15 óf op Hd 11:30). Gl is een zeer krachtig protest tegen de ondermijnende invloed van judaïsten, die de gemeenten wilden beroven van hun christelijke vrijheid door hun de wet van Mozes en de besnijdenis-plicht op te leggen en bovendien trachtten Paulus' apostelschap in diskrediet te brengen.

Galaten 1

Zegenwens

¹ Paulus, apostel, niet vanwege mensen, ook niet door een mens, maar door Jezus Christus^a en God [de] Vader, die Hem uit [de] doden heeft opgewekt, ² en al de broeders die bij mij zijn, aan de gemeenten van Galatië: ³ genade zij u en vrede van God [de] Vader en van onze^A Heer Jezus Christus^b, ⁴ die Zichzelf heeft gegeven^c voor onze zonden, opdat Hij ons zou trekken uit de tegenwoordige boze eeuw^d, naar de wil van

1:1 ^a Jezus Christus
1:11,12;
Hd 20:24.

1:3 ^b Heer Jezus
Christus Rm 1:7;
1 Ko 1:3; 2 Ko 1:2;
Ef 1:2; Fp 1:2;
Ko 1:2; 2 Th 1:2;
1 Tm 1:2; 2 Tm 1:2;
Fm :3.

1:4 ^c gegeven 2:20;
1 Tm 2:6; Tt 2:14.

1:4 ^d eeuw 2:20;
1 Tm 2:14; Tt 2:14.

^A 1:3 V.l. 'onze Vader en van [de].

onze God en Vader, ⁵ Wie de heerlijkheid zij tot in alle eeuwigheid! Amen.

Geen ander evangelie

⁶ Ik verwonder mij, dat u zo snel van Hem die u door^B [de] genade <van Christus> heeft geroepen, overgaat naar een ander^C evangelie, ⁷ dat geen ander is; maar er zijn sommigen die u in verwarring brengen^e en het evangelie van Christus willen verdraaien^f. ⁸ Maar zelfs als wij, of een engel uit [de] hemel, <u> een evangelie verkondigen naast dat wat wij u als evangelie verkondigd hebben, die zij vervloekt^g! ⁹ Zoals wij vroeger hebben gezegd, zo zeg ik ook nu weer: als iemand u een evangelie verkondigt naast dat wat u ontvangen hebt, die zij vervloekt! ¹⁰ Want probeer ik nu mensen tevreden te stellen of God? Of tracht ik mensen te behagen^h? Als ik nog mensen behaagde, zou ik geen slaaf van Christus zijn.

Paulus' apostelschap

¹¹ Want ik maak u bekend, broeders, dat het evangelie dat door mij verkondigd is, niet is naar [de] mens.

¹² Want ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd, maar door openbaring van Jezus Christusⁱ.

¹³ U hebt immers gehoord van mijn vroegere wandel in het jodendom: dat ik de gemeente van God uitermate vervolgde en haar verwoestte^j, ¹⁴ en in het

1:7 ^e brengen
Hd 15:24.

1:7 ^f verdraaien
Hd 15:1.

1:8 ^g vervloekt
1 Ko 16:22.

1:10 ^h behagen
1 Th 2:4.

1:12 ⁱ Jezus Christus
1:1.

1:13 ^j verwoestte
Hd 8:3; 22:4,5;
26;9,10,11.

^B 1:6 Of 'in'.

^C 1:6 Of 'andersoortig'; niet hetzelfde woord als 'ander' in vs. 7.

jodendom^k meer toenam dan vele leeftijdgenoten in mijn geslacht, daar ik een nog groter ijveraar was voor de overleveringen van mijn vaders. ¹⁵ Maar toen het God, die^D mij vanaf [de] schoot van mijn moeder afgezonderd en door zijn genade geroepen heeft^l, behaagde ¹⁶ zijn Zoon in mij te openbaren^m, opdat ik Hem onder de volken verkondigdeⁿ, ging ik terstond niet te rade met vlees en bloed, ¹⁷ en ging ook niet op naar Jeruzalem, tot hen die vóór mij apostelen waren; maar ik ging weg naar Arabië en keerde weer terug naar Damaskus. ¹⁸ Daarna, na drie jaren, ging ik op naar Jeruzalem^o om met Kefas kennis te maken, en ik bleef vijftien dagen bij hem; ¹⁹ ik zag echter niemand anders van de apostelen dan Jakobus, de broer van de Heer^p. ²⁰ Wat ik u schrijf, zie, voor God, ik lieg niet. ²¹ Daarna kwam ik in de streken van Syrië en Cilicië^q. ²² En ik was van gezicht onbekend aan de gemeenten van Judéa die in Christus zijn, ²³ en zij hoorden alleen: hij die ons vroeger vervolgde, verkondigt^E nu het geloof dat hij vroeger verwoestte. ²⁴ En zij verheerlijkten God in mij.

1:13 ^k jodendom
Hd 22:3.

1:15 ^l heeft Js 49:1;
Jr 1:5; Rm 1:1.

1:16 ^m openbaren
Hd 9:3,6; 22:6-10;
26:13-18.

1:16 ⁿ verkondigde
2:7.

1:18 ^o Jeruzalem
Hd 9:26.

1:19 ^p Heer
Mt 13:55; Mk 6:3.

1:21 ^q Cilicië
Hd 9:30.

^D 1:15 Of 'de God die'; v.l. 'Hem die'.

^E 1:16,23 Zie Lk 1:19 nt.

Galaten 2

Paulus aanvaard door de andere apostelen

¹ Daarna ging ik na verloop van veertien jaar weer op naar Jeruzalem^r met Barnabas en nam ook Titus mee.

² En ik ging op grond van een openbaring op, en ik stelde hun het evangelie voor dat ik onder de volken predik, en afzonderlijk aan hen die in aanzien waren, opdat ik niet misschien tevergeefs loop of gelopen heb; ³ (maar ook werd Titus, die bij mij was, hoewel hij een Griek was niet genoodzaakt zich te laten besnijden;) ⁴ en [dat] vanwege de binnengeslopen valse broeders^s, die zich hadden binnengedrongen om onze vrijheid te bespieden die wij in Christus Jezus hebben^f, met het doel ons tot slavernij te brengen. ⁵ Voor hen zijn wij ook geen uur geweken door ons te onderwerpen, opdat de waarheid van het evangelie bij u blijft.

⁶ Maar van hen die geacht werden iets te zijn – wat zij ook ooit waren, doet er voor mij niets toe: God neemt [de] persoon van [de] mens niet aan^u, – want zij die in aanzien waren, hebben mij [verder] niets meege-deeld^F; ⁷ integendeel echter, toen zij zagen dat aan mij het evangelie van de onbesnedenen was toevertrouwd^v, zoals aan Petrus dat van de besnedenen ⁸ (want Hij die in Petrus werkte tot [het] apostelschap van de besnedenen, werkte ook in mij onder^G de volken), ⁹ en toen zij de genade die mij gegeven is, erkenden, gaven Jakobus, Kefas en Johannes, die geacht werden steunpilaren te zijn, mij en Barnabas [de] rechterhand van

2:1 ^r Jeruzalem
Hd 15:2.

2:4 ^s broeders 1:7;
Hd 15:1,24.

2:4 ^t hebben 5:1,13.

2:6 ^u aan Dt 10:17.

2:7 ^v toevertrouwd
Hd 9:15; 22:21.

^F 2:6 Of 'opgelegd'.

^G 2:8 Of 'jegens'.

gemeenschap, opdat wij naar de volken en zij naar de besnedenen [gingen]; ¹⁰ alleen moesten wij de armen gedenken, wat ik mij daarom ook beijverd heb te doen^w.

Paulus weerstaat Petrus in Antiochië

¹¹ Maar toen Kefas in Antiochië kwam, weerstond ik hem in zijn gezicht, omdat hij te veroordelen was.

¹² Want voordat er enigen van Jakobus kwamen, at hij met [die uit] de volken; maar toen zij gekomen waren, onttrok hij zich en zonderde zich af uit vrees voor die uit [de] besnijdenis; ¹³ en met hem huichelden <ook> de overige Joden, zodat zelfs Barnabas door hun huichelarij werd meegesleept. ¹⁴ Maar toen ik zag dat zij niet recht wandelden naar de waarheid van het evangelie, zei ik tot Kefas in het bijzijn van allen: Als u, die een Jood bent, leeft als de volken en niet als de Joden, waarom dwingt u de volken naar joodse wijze te leven?

Joden en heidenen behouden door geloof

¹⁵ Wij, van nature Joden en geen zondaars uit [de] volken, ¹⁶ die <echter> weten dat een mens niet gerechtvaardigd wordt op grond van werken van [de] wet, maar alleen door [het] geloof in Jezus Christus, ook wij hebben in Christus Jezus geloofd, opdat wij gerechtvaardigd zouden worden op grond van geloof in Christus en niet op grond van werken van [de] wet, want op grond van werken van [de] wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden^x. ¹⁷ Maar als wij, terwijl wij trachten in Christus gerechtvaardigd te worden, ook zelf zijn gebleken zondaars te zijn, is dan Christus een

2:10 ^w doen
Hd 11:29,30.

2:16 ^x worden 3:11;
Ps 143:2;
Hd 15:10,11;
Rm 3:20,28; 6:11;
Ef 2:8.

dienaar van [de] zonde? Volstrekt niet! ¹⁸ Want als ik wat ik heb afgebroken, weer opbouw, dan betoon ik mijzelf een overtreder. ¹⁹ Want ik ben door [de] wet aan [de] wet gestorven^y om voor God te leven^z. ²⁰ Ik ben met Christus gekruisigd en ik leef niet meer^H, maar Christus leeft in mij; en wat ik nu leef in [het] vlees, leef ik door^I [het] geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad^a en Zichzelf voor mij heeft overgegeven^b. ²¹ Ik stel de genade van God niet terzijde; want als [de] gerechtigheid door [de] wet is, dan is Christus zonder reden gestorven.

2:19^y gestorven
Rm 7:6.

2:19^z leven
Rm 6:11.

2:20^a liefgehad
Jh 13:1; 17:23;
1 Jh 3:16.

2:20^b overgegeven
1:4; 1 Tm 2:6;
Tt 2:14.

^H 2:20 Of 'en ik leef; niet meer ik'.

^I 2:20; 3:11,12 Lett. 'in', d.i. in de kracht van.

Galaten 3

Wet of geloof

¹ O onverstandige Galaten, wie heeft u betoverd, u wie Jezus Christus als gekruisigd voor ogen werd geschilderd? ² Dit alleen wil ik van u vernemen: hebt u de Geest ontvangen op grond van werken van [de] wet of op grond van [de] prediking van [het] geloof? ³ Bent u zó onverstandig? U bent in [de] Geest begonnen, wilt u nu in [het] vlees volmaakt worden? ⁴ Hebt u tevergeefs zoveel geleden? Als het tenminste ook tevergeefs was! ⁵ Hij dan die u de Geest verleent en krachten onder u werkt, [doet Hij dat] op grond van werken van [de] wet of op grond van [de] prediking van [het] geloof? ⁶ Zoals Abraham God geloofde en het werd hem tot gerechtigheid gerekend^c. ⁷ Erkent dan, dat zij die op grond van geloof zijn^d, zonen van Abraham zijn. ⁸ De Schrift nu, die voorzag dat God de volken op grond van geloof zou rechtvaardigen, verkondigde tevoren aan Abraham de blijde boodschap: ‘In u zullen alle volken gezegend worden’^e. ⁹ Zij die op grond van geloof zijn, worden dus met de gelovige Abraham gezegend^d. ¹⁰ Want allen die op grond van werken van [de] wet zijn, zijn onder [de] vloek; want er staat geschreven: ‘Vervloekt is ieder die niet volhardt in alles wat geschreven staat in het boek van de wet, om dat te doen’^f. ¹¹ En dat door^l [de] wet niemand voor God gerechtvaardigd wordt^g, is duidelijk, want ‘de rechtvaardige zal op grond van geloof leven’^h. ¹² Maar de wet is niet op grond van geloof, maar ‘hij die deze dingen gedaan zal hebben, zal door^l die dingen leven’ⁱ. ¹³ Christus heeft ons vrijgekocht^j van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden^k (want er staat

3:6^c gerekend
Gn 15:6; Rm 4:3.

3:7^d zijn 4:28;
Rm 4:12,16.

3:8^e worden
Gn 12:3; 18:18;
22:18; Hd 3:25.

3:9^d gezegend 4:28;
Rm 4:12,16.

3:10^f doen
Dt 27:26.

3:11^g wordt
2:16; Rm 3:20.

3:11^h leven
Hk 2:4;
Rm 1:17;
Hb 10:38.

3:12ⁱ leven
Lv 18:5; Rm 10:5.

3:13^j vrijgekocht
4:5; Rm 8:3.

3:13^k worden
2 Ko 5:21.

geschreven: ‘Vervloekt is ieder die aan een hout hangt’^J), ¹⁴ opdat de zegen van Abraham in Christus Jezus tot de volken zou komen, opdat wij de belofte van de Geest zouden ontvangen door het geloof.

Wet en belofte

¹⁵ Broeders, ik spreek naar [de] mens. Zelfs een verbond van een mens dat bekrachtigd is, stelt niemand terzijde of voegt er iets aan toe. ¹⁶ Aan Abraham nu werden de beloften gedaan en aan zijn zaad; Hij zegt niet: ‘En aan de zaden’, als van velen, maar als van één: ‘En aan uw zaad’^m, dat is Christus. ¹⁷ En dit zeg ik: een verbond dat vroeger door God bekrachtigd is, maakt de wet^J die vierhonderddertig jaar later is gekomenⁿ niet krachteloos om de belofte te niet te doen^K. ¹⁸ Want als de erfenis op grond van [de] wet is, dan is zij niet meer op grond van [de] belofte^o; maar God heeft haar aan Abraham door belofte geschonken. ¹⁹ Waartoe dan de wet? Ter wille van de overtredingen werd zij er bijgevoegd^p, totdat het zaad zou komen waaraan de belofte was gedaan; [de wet] die door engelen werd verordend^q in [de] hand van een middelaar. ²⁰ Een^L middelaar nu is niet [middelaar] van één, maar God is één.

Slaven en zonen

²¹ Is dan de wet in strijd met de beloften <van God>? Volstrekt niet^r! Want als er een wet gegeven was die

^J 3:17 ‘De wet’ is onderwerp.

^K 3:17 Zie Rm 3:31 nt.

^L 3:20 Lett. ‘De’.

3:13 ^I hangt
Dt 21:23.

3:16 ^m zaad
Gn 12:7; 13:15;
17:7; 24:7.

3:17 ⁿ gekomen
Ex 12:40.

3:18 ^o belofte
Rm 4:14; 11:6.

3:19 ^p bijgevoegd
Rm 5:20.

3:19 ^q verordend
Hd 7:38,53; Hb 2:2.

3:21 ^r niet
Rm 3:31; 8:2-4.

levend kon maken, dan zou de gerechtigheid inderdaad op grond van [de] wet zijn. ²² Maar de Schrift heeft alles onder [de] zonde besloten^{M^s}, opdat de belofte op grond van geloof in Jezus Christus gegeven zou worden aan hen die geloven. ²³ Maar voordat het geloof kwam, waren wij als gevangenen onder [de] wet^f, in verzekerde bewaring tot op het geloof dat geopenbaard zou^N worden. ²⁴ De wet is dus onze tuchtmeester^O geweest tot op Christus^u, opdat wij op grond van geloof gerechtvaardigd zouden worden. ²⁵ Maar nu het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder een tuchtmeester^O; ²⁶ want u bent allen zonen van God^v door het geloof in Christus Jezus. ²⁷ Want u allen die tot Christus bent gedoopt^w, hebt Christus aangedaan^x. ²⁸ Daar is geen Jood of Griek, daar is geen slaaf of vrije, daar is geen man of vrouw; want u bent allen één in Christus Jezus^y. ²⁹ En als u van Christus bent, dan bent u Abrahams nageslacht^z [en] volgens belofte erfgenamen^a.

^M 3:22 Van dezelfde stam als ‘in verzekerde bewaring’ in vs. 23.

^N 3:23 Eig. ‘op het punt stond...te’.

^O 3:24,25 Lett. ‘pedagoog’, d.i. iemand die toezicht hield op een kind en het begeleidde.

3:22 ^s besloten
Rm 3:11-19; 11:32.

3:23 ^f wet 4:3.

3:24 ^u Christus
Rm 10:4.

3:26 ^v God
Rm 8:15; Ef 1:5.

3:27 ^w gedoopt
Rm 6:3.

3:27 ^x aangedaan
Rm 13:14.

3:28 ^y Christus Jezus
Rm 10:12.

3:29 ^z nageslacht
Rm 4:13.

3:29 ^a erfgenamen
4:7; Rm 8:17.

Galaten 4

¹ Maar ik zeg: zolang de erfgenaam onmondig is, verschilt hij in niets van een slaaf, hoewel hij heer is van alles; ² maar hij staat onder voogden en rentmeesters tot op de tijd door de vader vooraf bepaald. ³ Zo waren ook wij, toen wij onmondig waren, in slavernij^b onder de elementen van de wereld^c; ⁴ maar toen de volheid van de tijd^d gekomen was, zond God zijn Zoon, geboren uit een vrouw, geboren onder [de] wet, ⁵ opdat Hij hen die onder [de] wet waren, vrijkocht^e, opdat wij het zoonschap^{Pv} zouden ontvangen. ⁶ En omdat u zonen bent, heeft God de Geest van zijn Zoon in onze harten uitgezonden, die roept: Abba, Vader! ⁷ U^Q bent dus niet meer slaaf, maar zoon; en bent u^Q zoon, dan ook erfgenaam^f door God.

Paulus' zorg over de Galaten

⁸ Maar destijds, toen u God niet kende, hebt u hen geëdiend^R die van nature geen goden^g zijn; ⁹ en thans, nu u God kent, ja nog meer, nu u door God gekend bent, hoe wendt u zich weer tot de zwakke en arme elementen, die u weer opnieuw wilt dienen? ¹⁰ U onderhoudt dagen en maanden, tijden en jaren^h. ¹¹ Ik ben bang voor u, dat ik misschien tevergeefs aan u heb gearbeid. ¹² Weest zoals ik, want ook ik ben als u, broeders; ik smeeek het u! U hebt mij geen onrecht aangedaan. ¹³ En u weet dat ik u de eerste maal^S in lichamelijke

4:3 ^b slavernij 3:23.

4:3 ^c wereld
Ko 2:20.

4:4 ^d tijd Ef 1:10.

4:5 ^e vrijkocht 3:13.

4:5 ^v zoonschap
Rm 8:15; Ef 1:5.

4:7 ^f erfgenaam
3:29; Rm 8:17.

4:8 ^g goden
2 Kr 13:9; Js 37:19;
Jr 2:11; 1 Ko 8:4,5;
10:18-20.

4:10 ^h jaren
Ko 2:16.

^P 4:5 Lett. 'positie van zonen'.

^Q 4:7 Enkelvoud.

^R 4:8 D.i. 'als slaaf dienen'.

zwakheidⁱ het evangelie heb verkondigd; ¹⁴ en de verzoeking voor u^T in mijn lichaam hebt u niet veracht of verafschuwd^U; maar u nam mij aan als een engel^V van God, als Christus Jezus. ¹⁵ Waarin prees u zich dan gelukkig? Want ik getuig van u dat u zo mogelijk uw ogen uitgerukt en mij gegeven zou hebben. ¹⁶ Ben ik dus uw vijand^J geworden door u de waarheid te zeggen? ¹⁷ Hun ijveren voor u is niet goed; zij willen u [van mij] afscheiden, opdat u voor hen ijver betoont^K. ¹⁸ Nu is het goed in [het] goede altijd ijver te betonen, en niet alleen wanneer ik bij u ben, ¹⁹ mijn kinderen, van wie ik opnieuw in barensweeën ben, totdat Christus gestalte in u krijgt. ²⁰ En ik wilde wel dat ik nu bij u was en op een andere toon kon spreken^W, want ik ben met u ten einde raad.

Hagar en Sara

²¹ Zegt mij, u die onder [de] wet wilt zijn, luistert u niet naar de wet? ²² Want er staat geschreven dat Abraham twee zonen had, één van de slavin^L en één van de vrije^M. ²³ Maar die van de slavin was naar [het] vlees geboren en die van de vrije door [de] belofte^N. ²⁴ Deze dingen hebben een zinnebeeldige betekenis. Want dit zijn twee verbonden: het één van de berg Sinaï die tot slavernij baart^O, dat is Hagar. ²⁵ Hagar nu^X is de berg Sinaï in Arabië en komt overeen met het

S 4:13 Of ‘in het begin’.

T 4:14 Lett. ‘uw verzoeking’; s.l. ‘mijn verzoeking’.

U 4:14 Lett. ‘uitgespuwd’.

V 4:14 Of ‘boodschapper’.

W 4:20 Eig. ‘mijn spraak veranderen’.

X 4:25 A.l. ‘Want Hagar’.

4:13 ⁱ zwakheid
1 Ko 2:3.

4:16 ^J vijand
Am 5:10.

4:17 ^K betoont 1:7;
2:4.

4:22 ^L slavin
Gn 16:15.

4:22 ^M vrije Gn 21:2.

4:23 ^N belofte
Gn 15:4; 17:16;
18:10; Rm 9:7-9.

4:24 ^O baart
5:1; Rm 8:15.

tegenwoordige Jeruzalem, want dit is in slavernij met haar kinderen; ²⁶ maar het Jeruzalem dat boven is^P, is vrij, en dat is onze moeder. ²⁷ Want er staat geschreven: ‘Wees vrolijk, onvruchtbare die niet baart, barst los en juich, u die geen barensweeën hebt, want de kinderen van de eenzame zijn talrijker dan van haar die een man heeft’^Q. ²⁸ U echter, broeders, bent^Y kinderen van [de] belofte^R naar [het voorbeeld van] Izaäk. ²⁹ Maar zoals destijds hij die naar [het] vlees geboren was, hem vervolgde^S die naar [de] Geest was, zo ook nu. ³⁰ Maar wat zegt de Schrift? ‘Drijf de slavin en haar zoon uit; want de zoon van de slavin zal geenszins erven met de zoon van de vrije’^T. ³¹ Daarom, broeders, zijn wij geen kinderen van een slavin, maar van de vrije^U.

4:26 ^P is Hb 12:22.

4:27 ^Q heeft Js 54:1.

4:28 ^R belofte 3:29;
Rm 9:7.

4:29 ^S vervolgde
Gn 21:9.

4:30 ^T vrije
Gn 21:10; Jh 8:35.

4:31 ^U vrije 3:29.

^Y 4:28 S.l. ‘Wij...zijn’.

Galaten 5

Christelijke vrijheid

¹ Voor de vrijheid heeft Christus ons vrijgemaakt^v; staat dan vast en laat u niet weer onder een slavenjuk binden^w. ² Zie, ik, Paulus, zeg u, dat als u zich laat besnijden, Christus u niets zal baten. ³ En nogmaals beuig ik aan ieder mens die zich laat besnijden, dat hij verplicht is de hele wet te houden. ⁴ U bent van elke zegen in Christus beroofd^z, u die door [de] wet gerechtvaardigd [wilt] worden; u bent van de genade vervallen. ⁵ Want wij verwachten door [de] Geest op grond van geloof [de] hoop van [de] gerechtigheid. ⁶ Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch onbesneden zijn^x, maar geloof dat door liefde werkt. ⁷ U liep goed; wie heeft u tegengehouden, dat u <de> waarheid niet zou gehoorzamen? ⁸ Die overreding is niet uit Hem die u roept^y. ⁹ Een beetje zuurdeeg doorzuurt het hele deeg^z. ¹⁰ Ik vertrouw van u in [de] Heer, dat u niet anders gezind zult zijn; maar hij die u in verwarring brengt, zal het oordeel dragen, wie hij ook is^a.

¹¹ Maar ik, broeders, als ik nog de besnijdenis predik, waarom word ik dan nog vervolgd? Dan is immers het

5:1 ^v vrijgemaakt
2:4; 5:13;
Jh 8:32,36.

5:1 ^w binden
Hd 15:10.

5:6 ^x zijn 6:15;
1 Ko 9:17; Ko 3:11.

5:8 ^y roept 1:6.

5:9 ^z deeg 1 Ko 5:6.

5:10 ^a is 1:8.

5:11 ^b kruis
1 Ko 1:23.

z 5:4 ‘Van elke zegen beroofd’ is één woord dat gewoonlijk vertaald is met ‘te niet doen’; zie Rm 3:31 en 7:2,6 nt. De zin is hier dat zij buiten de (zegenrijke) invloed van Christus gesteld waren.

A 5:11 Elders vertaald ‘de aanleiding tot vallen’.

B 5:12 Of ‘versnijden’, een laatdunkende zinspeling op de besnijdenis.

struikelblok^A van het kruis^B tenietgedaan. ¹² Och, lieten zij die u opstoken zich maar verminken^B!

¹³ Want u bent geroepen om vrij te zijn, broeders; [gebruikt] echter de vrijheid niet als een aanleiding voor het vlees^C, maar dient^C elkaar door de liefde. ¹⁴ Want de hele wet wordt in één woord vervuld, in dit: ‘U zult uw naaste liefhebben als uzelf’^d. ¹⁵ Als u echter elkaar bijt en opeet, kijkt dan uit dat u niet door elkaar verslonden wordt.

Wandelen door de Geest

¹⁶ Maar ik zeg: wandelt door [de] Geest^e, en u zult [de] begeerte van [het] vlees geenszins volbrengen. ¹⁷ Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees^f; want deze staan tegenover elkaar, opdat u niet doet wat u wilt. ¹⁸ Maar als u door [de] Geest geleid wordt^g, dan bent u niet onder [de] wet^h. ¹⁹ Nu is het duidelijk wat de werken van het vlees zijn: hoererij, onreinheid, losbandigheid, ²⁰ afgodendienst, toverij, vijandschappen, twist, jaloersheid, toorn^D, partijzucht^D, tweedracht^D, sekten, ²¹ afgunst^D, <moorden,> dronkenschappen, zwelgpactijen en dergelijke; waarvan ik u tevoren zeg, zoals ik ook tevoren heb gezegd, dat wie zulke dingen bedrijven, Gods koninkrijk niet zullen beërvenⁱ. ²² Maar de vrucht van de Geest is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, trouw^E, zachtmoedigheid, zelfbe-

5:13 ^c vlees
1 Pt 2:16.

5:14 ^d uzelf
Lv 19:18; Mt 5:43;
19:19; 22:39;
Rm 13:9; Jk 2:8.

5:16 ^e Geest 5:25;
Rm 8:4.

5:17 ^f vlees
Rm 7:15-23;
1 Pt 2:11.

5:18 ^g wordt
Rm 8:14.

5:18 ^h wet
Rm 6:14; 7:4.

5:21 ⁱ beërven
1 Ko 6:9,10;
Ko 3:5-9.

5:23 ^j wet
1 Tm 1:9.

C 5:13 D.i. ‘als slaaf dienen’.

D 5:20,21 Eig. meervoud.

E 5:22 Of ‘geloof’.

heersing. ²³ Tegen zulke dingen is geen wet^j. ²⁴ Maar zij die van Christus <Jezus> zijn, hebben het vlees met de hartstochten en de begeerten gekruisigd^k. ²⁵ Als wij door [de] Geest leven, laten wij ook door [de] Geest wandelen^l. ²⁶ Laten wij niet streven naar ijdele eer, terwijl wij elkaar tergen en afgunstig zijn op elkaar^m.

5:24^k gekruisigd
2:20; Rm 6:6;
Ko 3:12-15.

5:25^l wandelen
5:16; Rm 8:4.

5:26^m elkaar
Fp 2:3.

Galaten 6

Draagt elkaars lasten

¹ Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht^F in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf^G, opdat ook u^G niet in verzoeking komt.

² Draagt elkaars lasten^O, en zo zult u de wet van Christus vervullen^H. ³ Want als iemand meent iets te zijn, terwijl hij niets is, dan misleidt hij zichzelf. ⁴ Maar laat ieder zijn eigen werk beproeven^P, en dan zal hij alleen wat hemzelf betreft zijn roem hebben en niet wat de ander betreft^Q; ⁵ want ieder zal zijn eigen pak dragen^R.

⁶ En laat hij die in het woord wordt onderwezen, hem die onderwijst van alle goede dingen meedelen^S.

⁷ Dwaalt niet, God laat zich niet bespotten. Want wat een mens zaait, dat zal hij ook oogsten. ⁸ Want wie voor zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderf oogsten; maar wie voor de Geest zaait, zal uit de Geest eeuwig leven oogsten^T. ⁹ Maar laten wij niet moedeloos worden in goeddoen^U; want te gelegener tijd zullen wij oogsten, als wij niet verslappen. ¹⁰ Laten wij dus, wanneer wij gelegenheid hebben, goeddoen aan allen, maar het meest aan de huisgenoten van het geloof.

6:1 ⁿ terecht
Mt 18:15; Jk 5:19.

6:2 ^o lasten
*Rm 15:1;
1 Th 5:14.*

6:4 ^p beproeven
*1 Ko 11:28;
2 Ko 13:5.*

6:4 ^q betreft
2 Ko 10:15,16.

6:5 ^r dragen
Rm 14:12.

6:6 ^s meedelen
1 Ko 9:11,14.

6:8 ^t oogsten
Jh 3:6; Rm 8:13.

6:9 ^u goeddoen
2 Th 3:16.

F 6:1 Zie 1 Ko 1:10 nt.

G 6:1 Enkelvoud.

H 6:2 V.l. 'en vervult zo...?'

Roemen in het kruis

¹¹ Ziet, wat een lange brief¹ ik u geschreven heb met mijn eigen hand! ¹² Allen die zich naar [het] vlees mooi willen voordoen, die dwingen u zich te laten besnijden, alleen om niet vervolgd te worden om het kruis van Christus^v. ¹³ Want ook zij die zich <hebben> laten besnijden, houden [de] wet niet; maar zij willen dat u zich laat besnijden, opdat zij in uw vlees roemen. ¹⁴ Maar ik wil volstrekt niet roemen dan alleen in het kruis van onze Heer Jezus Christus^w, door Wie^J voor mij [de] wereld gekruisigd is en ik voor [de] wereld^x. ¹⁵ Want noch besnijdenis is iets, noch onbesneden zijn^y, maar een nieuwe schepping^z. ¹⁶ En allen die naar deze regel zullen wandelen, vrede en barmhartigheid zij over hen en over het Israël van God^a. ¹⁷ Overigens, laat niemand mij lastig vallen, want ik draag de merktekens van Jezus in mijn lichaam. ¹⁸ De genade van onze Heer Jezus Christus zij met uw geest, broeders! Amen.

6:12 ^v Christus 5:11.

6:14 ^w Heer Jezus
Christus
1 Ko 1:31; 2:2.

6:14 ^x wereld 2:20;
Rm 6:6.

6:15 ^y zijn 5:6;
1 Ko 7:19; Ko 3:11.

6:15 ^z schepping
2 Ko 5:17.

6:16 ^a God
Ps 125:5; 128:6.

¹ 6:11 A.v. 'Ziet, met hoe grote letters'.

^J 6:14 Of 'waardoor'.

Efeziërs

Geschreven door Paulus in het jaar 62/63 (of 60/61) tijdens zijn eerste gevangenschap in Rome (3:1; 4:1; Hd 28:30) aan de gemeente in Efeze (in de provincie Asia) (en misschien aan verschillende andere gemeenten, daar in enkele belangrijke handschriften de woorden 'in Efeze' in 1:1 ontbreken; mogelijk Laodicéa inbegrepen; vgl. Ko 4:16b). Ef handelt niet over bepaalde problemen in Efeze (wat de suggestie van een rondzendbrief ondersteunt), maar geeft een zeer verheven en diepgaande verhandeling over de bijzondere positie en voorrechten van de gemeente in haar verbinding met haar verheerlijkte hoofd Jezus Christus in de hemel.

Efeziërs 1

Zegenwens

¹ Paulus, apostel van Christus Jezus door [de] wil van God^a, aan de heiligen en getrouwen in Christus Jezus die <in Efeze> zijn: ² genade zij u en vrede van God onze Vader en van [de] Heer Jezus Christus^b.

Geestelijke zegen in Christus

³ Gezegend^A zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met^B alle geestelijke zegening in de hemelse [gewesten] in Christus^c, ⁴ zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren^d vóór [de]

1:1 ^a God 1 Ko 1:1; Ko 1:1.

1:2 ^b Heer Jezus Christus Rm 1:7; 1 Ko 1:3; 2 Ko 1:2; Gl 1:3; Fp 1:2; 2 Th 1:2; 1 Tm 1:2; 2 Tm 1:2; Fm :3.

1:3 ^c Christus 2:6.

1:4 ^d uitverkoren Jh 15:16; 17:24; 2 Th 2:13.

A 1:3 Of 'Geloofd'.

B 1:3 Lett. 'in', doelend op de kracht, waarde en aard van ons gezegend zijn.

grondlegging van [de] wereld, opdat wij heilig en onberispelijk^e zouden zijn vóór Hem in [de] liefde, ⁵ terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot [het] zoonschap^C voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van zijn wil, ⁶ tot lof van [de] heerlijkheid van zijn genade^f, waarmee Hij ons begenadigd^D heeft in de Geliefde^g, ⁷ in Wie wij de verlossing hebben^h door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom van zijn genade^f, ⁸ waarmee Hij jegens ons overvloedig is geweest in alle wijsheid en inzicht; ⁹ daar Hij ons de verborgenheid van zijn wilⁱ bekend heeft gemaakt, naar zijn welbehagen, dat Hij Zich had voorgenomen in Zichzelf ¹⁰ aangaande [de] bedeling^E van de volheid der tijden^j, om alles wat in de hemelen en wat op de aarde is^k onder één hoofd samen te brengen in Christus; ¹¹ in Hem, in Wie wij ook erfgenamen zijn geworden^F, waartoe wij tevoren bestemd waren naar [het] voornemen^l van Hem die alles werkt naar de raad van zijn wil, ¹² opdat wij zouden zijn tot lof van zijn heerlijkheid, wij die vooraf in Christus hebben gehoopt; ¹³ in Wie ook u, toen u het woord van de waarheid, het evangelie^m van uw behoudenis, hebt gehoord – in Wie u ook, toen u geloofd hebt, verzegeld bentⁿ met de Heilige Geest van de belofte, ¹⁴ die [het] onderpand^o is van onze erfenis, tot^G [de] verlossing van de verkregen bezitting, tot lof van zijn heerlijkheid.

C 1:5 Lett. ‘positie van zonen’.

D 1:6 Of ‘aangenaam gemaakt’.

E 1:10 Of ‘[het] rentmeesterschap’.

F 1:11 Of ‘een erfdeel hebben verkregen’.

G 1:14 Of ‘tot op, met het oog op’; dit laatste kan men ook laten terugslaan op ‘verzegeld’.

1:4^e *onberispelijk*
5:27;

1:6^f *genade* 2:7.

1:7^g *Geliefde*
Mt 3:17; 17:5;
Ko 1:13

1:7^h *hebben*
Ko 1:14,20.

1:7^f *genade* 2:7.

1:9ⁱ *wil* 3:3,9;
Rm 16:25.

1:10^j *tijden* Gl 4:4.

1:10^k *is*
Ko 1:16,20.

1:11^l *voornemen*
Rm 8:28,29.

1:13^m *evangelie*
Ko 1:5.

1:13ⁿ *bent* 4:30.

1:14° *onderpand*
2 Ko 1:22; 5:5.

Een eerste gebed

¹⁵ Daarom ook, daar ik gehoord heb van het geloof in de Heer Jezus dat onder u is, en van de liefde die [u hebt] tot alle heiligen^p, ¹⁶ houd ik niet op voor u te danken, terwijl ik u gedenk in mijn gebeden^q, ¹⁷ opdat de God van onze Heer Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u [de] geest van wijsheid^r en openbaring geeft in [de] kennis^H van Hem, ¹⁸ verlichte ogen van <uw> hart, opdat u weet wat de hoop van zijn roeping^s is, wat de rijkdom is van de heerlijkheid van zijn erfenis^t in de heiligen, ¹⁹ en wat de uitnemende grootte van zijn kracht is jegens ons die geloven, naar de werking van de macht van zijn sterkte, ²⁰ die Hij heeft gewerkt in Christus door Hem uit [de] doden op te wekken^u en Hem aan zijn rechterhand te zetten^v in de hemelse [gewesten,] ²¹ boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw^w. ²² En Hij heeft alles aan zijn voeten onderworpen^x en Hem als hoofd^y over alles gegeven aan de gemeente, ²³ die zijn lichaam is^z, de volheid van Hem die alles in allen^I vervult^a.

1:15 ^p heiligen
Ko 1:4.

1:16 ^q gebeden
Ko 1:3; 1 Th 1:2.

1:17 ^r wijsheid
Js 11:2.

1:18 ^s roeping 4:4.

1:18 ^t erfenis
Ko 1:12.

1:20 ^u wekken
2 Ko 13:4; Ko 2:12.

1:20 ^v zetten
Ps 110:1; Mt 22:44;
Mk 16:19; Hd 2:34;
Hb 1:3,13; 8:1;
10:12; 12:2.

1:21 ^w eeuw
Ko 1:16; 2:10.

1:22 ^x onderworpen
Ps 8:6; 1 Ko 15:27;
Hb 2:7.

1:22 ^y hoofd 4:15;
Ko 1:18.

1:23 ^z is Rm 12:5;
1 Ko 12:27;
Ko 1:18.

1:23 ^a vervult 4:10.

^H 1:17 D.i. volle kennis; zo in 4:13.

^I 1:23 Of 'alles'

Efeziërs 2

Uit genade behouden

¹ En u [heeft God opgewekt], toen u dood^b was in uw overtredingen en zonden, ² waarin u vroeger hebt gewandeld overeenkomstig de tijdgeest^j van deze wereld, overeenkomstig de overste^c van de macht der lucht, van de geest die nu werkt in de zonen van de ongehoorzaamheid^d, ³ onder wie ook wij allen vroeger verkeerden^e in de begeerten van ons vlees, toen wij de wil^k deden van het vlees en van de gedachten; en wij waren van nature kinderen van [de] toorn^f, evenals de overigen. ⁴ Maar God, die rijk is aan barmhartigheid, heeft ons vanwege zijn grote liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad, ⁵ toen ook wij dood^g waren in de overtredingen, levend gemaakt met^l Christus^h (uit genade bent u behouden)ⁱ, ⁶ en heeft [ons] mee opgewekt^j en mee doen zitten in de hemelse [gewesten] in Christus Jezus, ⁷ opdat Hij in de komende eeuwen de uitnemende rijkdom van zijn genade^k zou betonen in goedertierenheid over ons in Christus Jezus. ⁸ Want uit genade bent u behouden, door [het] geloofⁱ; en dat niet uit u, het is de gave van God^l; ⁹ niet op grond van werken^m, opdat niemand roemtⁿ. ¹⁰ Want wij zijn zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken^o, die God tevoren heeft bereid, opdat wij daarin zouden wandelen.

2:1 ^b dood Ko 2:13.

2:2 ^c overste 6:12;
Jh 12:31.

2:2 ^d ongehoorzaamheid 5:6.

2:3 ^e verkeerden
Ko 3:7; Tt 3:3.

2:3 ^f toorn Ko 3:6.

2:5 ^g dood
Lk 15:24,32;
Rm 6:13.

2:5 ^h Christus
2:1; Ko 2:13.

2:5 ⁱ behouden
Hd 15:11; Gl 2:16.

2:6 ^j opgewekt
Ko 2:12.

2:7 ^k genade 1:7.

2:8 ⁱ geloof
Hd 15:11; Gl 2:16.

2:8 ^l God Jh 4:10.

2:9 ^m werken
Rm 3:28;
2 Tm 1:9; Tt 3:5.

2:9 ⁿ roemt
1 Ko 1:29.

2:10 ^o werken
Tt 2:14.

J 2:2 Eig. 'eeuw'.

K 2:3 Eig. meervoud: de dingen die men wil.

L 2:5 A.l. 'in'.

Eén in Christus

¹¹ Daarom bedenkt dat u, die vroeger de volken in [het] vlees was [en] onbesneden werd genoemd door de zogenaamde besnijdenis die in [het] vlees met handen gebeurt, ¹² dat u in die tijd zonder^M Christus was, vreemd aan het burgerschap van Israël en vreemdelingen van de verbonden der belofte^P, terwijl u geen hoop had^Q en zonder God^N was in de wereld. ¹³ Maar nu, in Christus Jezus, bent u die vroeger veraf was^R, nabij gekomen door het bloed van Christus. ¹⁴ Want Hij is onze vrede, die die beiden één gemaakt en de scheidsmuur van de omheining weggebroken heeft^S, ¹⁵ toen Hij in zijn vlees de vijandschap, de wet van de geboden [die] in inzettingen [bestaat], tenietgedaan^F had, opdat Hij die twee in Zichzelf tot één nieuwe mens zou scheppen^U, vrede makend, ¹⁶ en die beiden in één lichaam met God zou verzoenen^V door het kruis, terwijl Hij daardoor^O de vijandschap gedood heeft. ¹⁷ En Hij is gekomen en heeft vrede verkondigd^P aan u die veraf was, en vrede aan hen die nabij waren^W. ¹⁸ Want door Hem hebben wij beiden in één Geest de toegang^X tot de Vader. ¹⁹ Dus bent u geen vreemdelingen en bijwoners meer, maar u bent medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God, ²⁰ opgebouwd op het fundament^Y van de apostelen en profeten, terwijl Jezus Christus Zelf hoeksteen^Z is, ²¹ in Wie [het] hele

^M 2:12 Eig. 'gescheiden van'.

^N 2:12 Lett. 'atheïsten'.

^O 2:16 D.w.z. door het kruis.

^P 2:17 Zie Lk 1:19 nt.

2:12^P *belofte*
Rm 9:4; Ko 1:21.

2:12^Q *had*
1 Th 4:13.

2:13^R *was* Js 57:19.

2:14^S *heeft*
1 Ko 12:13;
Gl 3:28; Ko 3:11.

2:15^T *had* Ko 2:14.

2:15^U *scheppen*
2 Ko 5:17.

2:16^V *verzoenen*
Ko 1:20-22.

2:17^W *waren*
Js 52:7; 57:19;
Zc 9:10.

2:18^X *toegang* 3:12;
Rm 5:12.

2:20^Y *fundament*
Mt 16:18;
1 Ko 3:10-11;
Op 21:14.

2:20^Z *hoeksteen*
Js 28:16; 1 Pt 2:6.

gebouw, goed samengevoegd, opgroeit tot een heilige tempel^a in [de] Heer; ²² in Wie ook u mee opgebouwd wordt tot een woonplaats van God in [de] Geest.

2:21 ^a *tempel*
1 Ko 3:16;
2 Ko 6:16;
1 Pt 2:5.

Efeziërs 3

Paulus' dienst voor de volken

¹ Daarom ik, Paulus, de gevangene van Christus <Jezus>^b voor u, de volken ... ² (waar u immers hebt gehoord van het rentmeesterschap van de genade van God^c, mij voor u gegeven, ³ <dat> mij door openbaring de verborgenheid^d is bekend gemaakt – zoals ik tevoren in het kort geschreven heb; ⁴ daardoor kunt u, als u dit leest, mijn inzicht opmerken^Q in de verborgenheid van Christus – ⁵ die in andere geslachten de zonen van de mensen niet bekend is gemaakt, zoals zij nu in^R [de] Geest geopenbaard is aan zijn heilige apostelen en profeten: ⁶ dat [zij uit] de volken mede-erfgenamen zijn en mede-ingelijfd^S en mededeelgenoten van de belofte in Christus Jezus^e door het evangelie, ⁷ waarvan ik een dienaar^f ben geworden naar de gave van de genade van God, die mij gegeven is naar de werking van zijn kracht. ⁸ Mij, de allergeeringste van alle heiligen^g, is deze genade gegeven om de onnaspeurlijke rijkdom van Christus onder de volken te verkondigenTh, ⁹ en <voor allen> in het licht te stellen wat het rentmeesterschap is van de verborgenheid die van alle eeuwen^U verborgen was in Godⁱ, die alle dingen geschapen heeft; ¹⁰ opdat nu aan de overheden en de machten in de hemelse [gewesten] door de

Q 3:4 Zie Mt 24:15 nt.

R 3:5 D.i. in de kracht van.

S 3:6 Of 'samen een lichaam', 'medeleden van het lichaam'.

T 3:8 Zie Lk 1:19 nt.

U 3:9 Eig. 'vanaf de eeuwen (of eeuwigheden)'.

3:1 ^b *Christus Jezus*
4:1; Fp 1:7,13;
Fm :1,9.

3:2 ^c *God Ko 1:25.*

3:3 ^d *verborgenheid*
1:9,10; Ko 1:26.

3:6 ^e *Christus Jezus*
2:13,16-19.

3:7 ^f *dienaar*
Ko 1:23,25.

3:8 ^g *heiligen*
1 Ko 15:9,10.

3:8 ^h *verkondigen*
Gl 1:16.

3:9 ⁱ *God*
Rm 16:25; Ko 1:26.

gemeente de veelvoudige wijsheid van God bekend gemaakt wordt^j, ¹¹ naar [het] eeuwig voornemen^v dat Hij heeft opgevat in Christus Jezus onze Heer, ¹² in Wie wij de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen hebben door het geloof in Hem^k. ¹³ Daarom vraag ik [u] niet moedeloos te worden door mijn verdrukkingen voor u, die uw heerlijkheid zijn.

Een tweede gebed

¹⁴ Om deze oorzaak buig ik mijn knieën voor de Vader <van onze Heer Jezus Christus>, ¹⁵ naar Wie elke familie^w in hemelen en op aarde wordt genoemd, ¹⁶ opdat Hij naar de rijkdom van zijn heerlijkheid u geeft door zijn Geest met kracht gesterkt te worden^l naar de innerlijke mens, ¹⁷ zodat Christus door het geloof in uw harten woont^m, terwijl u in [de] liefde geworteld en gegrond bentⁿ; ¹⁸ opdat u ten volle in staat bent te begrijpen^{x^o} met alle heiligen, wat de breedte, lengte, hoogte en diepte is, ¹⁹ en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat u vervuld wordt tot de hele volheid van God^p. ²⁰ Hem nu, die in staat is zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken^y, naar de kracht die in ons werkt^q, ²¹ Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid! Amen.)

^v 3:11 Lett. '[het] voornemen der eeuwigheden' (vgl. vs. 9).

^w 3:15 Of 'vaderlijk huis'; er is dus een direct verband tussen de woorden voor 'Vader' en 'familie'.

^x 3:18 Of 'grijpen'.

^y 3:20 Elders vertaald met 'begrijpen'; vgl. Mt 24:15 nt.

3:10^j wordt
1 Pt 1:12.

3:12^k Hem
Rm 5:1-2;
Hb 4:16; 10:19.

3:16^l worden
Ko 1:11.

3:17^m woont
Jh 14:23.

3:17ⁿ bent
Ko 1:23; 2:7.

3:18° begrijpen
Ko 2:2.

3:19^p God
Ko 2:9-10.

3:20^q werkt
Ko 1:29.

Efeziërs 4

De eenheid van de Geest

¹ **Z**Ik vermaan u dan, ik, de gevangene in [de] Heer^r, dat u wandelt waardig^s de roeping waarmee u bent geroepen,² Terwijl u in alle nederigheid en zachtmoedigheid met lankmoedigheid elkaar in liefde verdraagt ³ [en] u beijvert de eenheid van de Geest te bewaren in de band^A van de vrede^f: ⁴ één lichaam^u en één Geest^v, zoals u ook geroepen bent in één hoop van uw roeping; ⁵ één Heer^w, één geloof, één doop; ⁶ één God^x en Vader van allen, die is boven allen en door allen en in allen. ⁷ Maar aan ieder van ons is de genade gegeven^y naar de maat van de gave van Christus. ⁸ Daarom zegt Hij: ‘Opgevaren naar [de] hoge heeft Hij de gevangenschap gevangen genomen <en> heeft de mensen gaven gegeven^z. ⁹ Dit nu: Hij is opgevaren, wat is het anders dan dat Hij ook is neergedaald naar de lagere <delen> van de aarde^a? ¹⁰ Hij die is neergedaald, is ook Degene die is opgevaren boven alle hemelen, opdat Hij alles zou vervullen. ¹¹ En Hij heeft sommigen gegeven^b als apostelen, anderen als profeten, anderen als evangelisten, anderen als herders en leraars, ¹² om de heiligen te volmaken^c, tot [het] werk van [de] bediening, tot [de] opbouw van het lichaam van Christus; ¹³ totdat wij allen komen tot de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God, tot een volwassen man, tot [de] maat van [de]

4:1 ^r Heer 3:1;
Fp 1:7,23; Fm :1,9.

4:1 ^s waardig
Ko 1:10.

4:3 ^t vrede
Ko 3:12-15.

4:4 ^u lichaam 2:16;
Rm 12:5.

4:4 ^v Geest 2:18.

4:5 ^w Heer
Jh 10:16; 1 Ko 8:6;
12:5.

4:6 ^x God 1 Ko 12:6.

4:7 ^y gegeven
Rm 12:3,6;
1 Ko 12:11.

4:8 ^z gegeven
Ps 68:19; Ko 2:15.

4:9 ^a aarde Jh 3:13.

4:11 ^b gegeven
1 Ko 12:28.

4:12 ^c volmaken
2 Tm 3:16-17;
Ko 1:28.

Z 4:1 Hst.3:2-21 is een tussenzin: 4:1 sluit dus aan bij 3:1.

A 4:3 Eig. sterker: ‘samenbinding’.

volgroeidheid^B van de volheid van Christus, ¹⁴ opdat wij niet meer onmondigen^C zijn, heen en weer bewogen en rondgedreven door elke wind van de leer, door bedriegelij van de mensen, door [hun] sluwheid om door listen te doen dwalen^D, ¹⁵ maar terwijl wij de waarheid vasthouden^E in liefde, in alles opgroeien tot Hem die het hoofd^d is, Christus, ¹⁶ uit Wie het hele lichaam, samengevoegd en verbonden door elk gewricht dat de ondersteuning [verleent] naar [de] werking die elk deel is toegemeten^F, de groei van het lichaam bewerkt tot opbouw van zichzelf in liefde^e.

De oude en de nieuwe mens

¹⁷ Dit nu zeg en betuig ik in [de] Heer, dat u niet meer moet wandelen evenals de volken wandelen in [de] vruchteloosheid van hun denken, ¹⁸ verduisterd in hun verstand^f, vreemd aan het leven van God, wegens de onwetendheid die in hen is^g, wegens de verharding van hun hart. ¹⁹ Afgestompt in hun gevoelens hebben zij zich overgegeven aan de losbandigheid om alle onreinheid gretig^G te bedrijven^h.

B 4:13 Of 'grootte' (als in Lk 2:52; 'lengte' in Mt 6:27); 'gestalte' (als in Lk 19:3); 'leeftijd' in Hb 11:11; 'volwassen' in Jh 9:21,23.

C 4:14 Of 'kleine kinderen', als bijv. in 1 Ko 3:1; Hb 5:13.

D 4:14 Lett. 'sluwheid tot de (listige) kunst van het doen dwalen'.

E 4:15 Of 'zeggen' (zoals in Gl 4:16), doen, najagen'; 'de waarheid vasthouden' is in het Gr. één woord.

F 4:16 Lett. 'elk gewricht van de ondersteuning naar [de] werking in [de] mate van elk deel'.

G 4:19 Lett. 'in hebzucht'.

4:15 ^d hoofd 1:22; 5:23; Ko 1:18.

4:16 ^e liefde Ko 2:19.

4:18 ^f verstand Rm 1:21.

4:18 ^g is 2:12; Ko 1:21; 1 Pt 1:14.

4:19 ^h bedrijven Ko 3:5.

²⁰ Maar zo hebt u Christus niet geleerd, ²¹ waar u Hem immers hebt gehoord en in Hem bent onderwezen, zoals [de] waarheid in Jezus is: ²² dat u, wat uw vroegere wandel betreft, de oude mens hebt afgelegdⁱ, die ten verderve gaat overeenkomstig zijn bedriegelijke begeerten^j, ²³ en vernieuwd^H bent in de geest van uw denken^k, ²⁴ en de nieuwe^H mens hebt aangedaan^l, die overeenkomstig God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid^l.

²⁵ Legt daarom de leugen af en spreekt [de] waarheid^m, ieder met zijn naaste, want wij zijn leden van elkaar. ²⁶ Wordt toornig, en zondigt nietⁿ; laat de zonde over uw toorn niet ondergaan; ²⁷ en geeft de duivel geen plaats. ²⁸ Laat hij die een dief was, niet meer stelen, maar veeleer arbeiden en met zijn <eigen> handen het goede werken^o, opdat hij kan meedelen aan hem die gebrek heeft. ²⁹ Laat geen vuil woord uit uw mond komen^p, maar veeleer één dat goed is tot opbouw waar dat nodig is, opdat het genade geeft aan hen die horen. ³⁰ En bedroeft de Heilige Geest van God niet^q, met Wie u verzegeld bent^r tot [de] dag van [de] verlossing. ³¹ Laat alle bitterheid, gramschap, toorn, geschreeuw en lastering uit uw midden worden weggedaan met alle boosheid^s. ³² <Maar> weest jegens elkaar goedertieren, welgezind, elkaar vergevend, zoals ook God in Christus u vergeven heeft^f.

^H 4:23,24 Zie Ko 3:10 nt.

^l 4:24 Lett. 'in gerechtigheid en heiligheid van de waarheid'.

4:22 ⁱ afgelegd
Ko 3:9.

4:22 ^j begeerten
Gl 6:8.

4:23 ^k denken
Rm 12:2.

4:24 ^l aangedaan
Ko 3:10.

4:25 ^m waarheid
Zc 8:16; Ko 3:8,9.

4:26 ⁿ niet Ps 4:5.

4:28 ^o werken
1 Th 4:11.

4:29 ^p komen 5:3,4;
Ko 3:8.

4:30 ^q niet Js 63:10.

4:30 ^r bent 1:13,14.

4:31 ^s boosheid
Ko 3:8.

4:32 ^t heeft
Mt 6:14; 18:21-35;
Ko 3:12,13.

Efeziërs 5

Christelijke levenswandel

¹ Weest dan navolgers van God^u, als geliefde kinderen, ² en wandelt in liefde^v, zoals ook Christus ons^j heeft liefgehad en Zichzelf voor ons heeft overgegeven^w als een offerande en een slachtoffer^x voor God tot een welriekende reuk^y.

³ Maar laat hoererij en alle onreinheid of hebzucht^z onder u zelfs niet genoemd worden, zoals het heiligen past, ⁴ alsook oneerbaarheid, en zotte praat of lichtzinnige taal^a, die niet gepast zijn, maar veeleer dankzegging. ⁵ Want dit weet en erkent u, dat geen hoereerder, onreine of hebzuchtige, dat is een afgodendienaar, erdeel heeft in het koninkrijk van Christus en van God^b.

⁶ Laat niemand u bedriegen met zinloze woorden^c; want om deze dingen komt de toorn van God over de zonen van de ongehoorzaamheid^d. ⁷ Weest dus hun mededeelgenoten niet; ⁸ want vroeger was u duisternis, maar nu bent u licht in [de] Heer; wandelt als kinderen van het licht^e ⁹ (want de vrucht van het licht [bestaat] in alle goedheid en gerechtigheid en waarheid), ¹⁰ terwijl u beproeft wat de Heer welbehaglijk is^f.

¹¹ En hebt geen gemeenschap^g met de onvruchtbare werken van de duisternis, maar stelt ze veeleer aan de kaak. ¹² Want wat in het geheim door hen gedaan wordt, is zelfs schandelijk om te zeggen. ¹³ Alle dingen echter, als zij door het licht aan de kaak gesteld zijn, worden openbaar; want het is het licht dat alles openbaar maakt^h. ¹⁴ Daarom zegt Hij: Ontwaak, u die

5:1 ^u God Mt 5:48.

5:2 ^v liefde
Rm 14:15.

5:2 ^w overgegeven
Gl 2:20.

5:2 ^x slachtoffer
Ps 40:7; Hb 10:10.

5:2 ^y reuk
Ex 29:18; Lv 1:9;
Ez 20:41.

5:3 ^z hebzucht
Ko 3:5.

5:4 ^a taal 4:29;
Ko 3:8.

5:5 ^b God
1 Ko 6:9,10; Ko 3:5.

5:6 ^c woorden
Ko 2:4,8.

5:6 ^d ongehoorzaamheid
Ko 3:6;
Rm 1:18.

5:8 ^e licht Lk 16:8;
Jh 12:36; Ko 1:13;
1 Pt 2:9.

5:10 ^f is Rm 12:2.

5:11 ^g gemeenschap
Rm 16:17; 2 Th 3:6;
2 Jh :10,11.

5:13 ^h maakt
Jh 3:20,21.

^j 5:2 A.l. 'u'.

slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichtenⁱ. ¹⁵ Kijk dus nauwkeurig uit hoe u wandelt, niet als onwijzen maar als wijzen^j, ¹⁶ terwijl u de geschikte gelegenheid ten volle uitbuit, want de dagen zijn boos^k. ¹⁷ Weest daarom niet onverstandig, maar verstaat wat de wil van de Heer is^l. ¹⁸ En wordt niet dronken van wijn^m, waarin losbandigheid is, maar wordt vervuld met [de] Geest, ¹⁹ en spreekt tot elkaar in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, zingend en jubelend in uw hart^k tot de Heerⁿ, ²⁰ en dankt te allen tijde voor alles de God en Vader in [de] naam van onze Heer Jezus Christus^o, ²¹ en weest elkaar onderdanig in [de] vrees van Christus^p.

Het huwelijk

²² Vrouwen, [weest] aan uw eigen mannen [onderdanig] als aan de Heer^q, ²³ want [de] man is [het] hoofd van de vrouw, evenals ook Christus [het] hoofd is van de gemeente^r: Hij is [de] Behouder van het lichaam. ²⁴ Maar zoals de gemeente aan Christus onderdanig is, zo ook de vrouwen aan hun mannen in alles. ²⁵ Mannen, hebt uw vrouwen lief^s, evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, ²⁶ opdat Hij haar zou heiligen^t, haar reinigend door de wassing^u met water door [het] woord, ²⁷ opdat Hij de gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, maar opdat zij heilig en onberispelijk zou zijn^v. ²⁸ Zo behoren

5:14ⁱ lichten

Js 26:19; 51:17; 60:1; Rm 13:11.

5:15^j wijzen *Ko 4:5.*

5:16^k boos
Am 5:13.

5:17^l is
Rm 12:2; Ko 1:9.

5:18^m wijn
Sp 23:31 LXX.

5:19ⁿ Heer
Ko 3:16.

5:20° Heer Jezus
Christus Ko 3:17.

5:21^p Christus
Fp 2:3; 1 Pt 5:5.

5:22^q Heer
Gn 3:16; Ko 3:18; 1 Pt 3:1.

5:23^r gemeente
1 Ko 11:3.

5:25^s lief *Ko 3:19; 1 Pt 3:7.*

5:26^t heiligen
Hb 10:10,14; 13:12.

5:26^u wassing
Tt 3:5.

5:27^v zijn
2 Ko 11:2; Ko 1:22; Op 19:7,8.

K 5:19 Of 'van harte'.

<ook> de mannen hun eigen vrouwen lief te hebben als hun eigen lichamen. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief. ²⁹ Want niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt en koestert het, evenals ook Christus de gemeente. ³⁰ Want wij zijn leden van zijn lichaam^w, <van zijn vlees en van zijn gebeente>. ³¹ ‘Daarom zal een man <zijn> vader en <zijn> moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn^x. ³² Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente. ³³ In elk geval, ook u, laat ieder van u zijn eigen vrouw zo liefhebben als zichzelf; en de vrouw moet ontzag hebben voor haar man.

5:30 ^w *lichaam* 1:22-23; *Rm* 12:5;
1 Ko 6:15; 12:27;
Ko 1:18.

5:31 ^x *zijn*
Gn 2:24; *Mt* 19:5.

Efeziërs 6

Kinderen en ouders

¹ Kinderen, weest jullie ouders gehoorzaam <in [de] Heer>^y, want dat is terecht. ² ‘Eer uw vader en uw moeder’, – dit is het eerste gebod met een belofte: ³ ‘opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde’^z. ⁴ En u, vaders, prikkel niet tot toorn^a, maar voed hen op in [de] tucht en vermaning van de Heer^b.

Slaven en meesters

⁵ Slaven, weest uw heren naar [het] vlees gehoorzaam met vrees en beven, in eenvoud van uw hart, als aan Christus; ⁶ niet met ogendienst, als mensenbehagers, maar als slaven van Christus, die de wil van God van harte^L doen, ⁷ die met bereidwilligheid slavendienst doen als aan de Heer en niet aan mensen^c; ⁸ daar u weet dat ieder, hetzij slaaf of vrije, [het] goede dat hij zal doen, van [de] Heer zal terugontvangen^d. ⁹ En u, heren, doet hetzelfde jegens hen en laat het dreigen na. U weet immers, dat zowel hun als uw Heer in [de] hemelen is^e, en dat bij Hem geen aanzien des persoons is^f.

De geestelijke wapenrusting

¹⁰ Overigens, sterkt u in [de] Heer en in de kracht van zijn sterkte. ¹¹ Doet de hele wapenrusting van God aan^g, om te kunnen standhouden tegen de listen van de duivel. ¹² Want onze^M strijd is niet tegen bloed en

6:1^y Heer Ko 3:20.

6:3^z aarde
Ex 20:12; Dt 5:16;
Mt 15:4.

6:4^a toorn Ko 3:21.

6:4^b Heer Dt 6:7;
20-25; Sp 22:6.

6:7^c mensen
Ko 3:22-23;
Tt 2:9-10.

6:8^d terugontvangen
2 Ko 5:10;
Ko 3:24-25.

6:9^e is Ko 4:1.

6:9^f is Dt 10:17;
2 Kr 19:7;
Hd 10:34; Ko 3:25.

6:11^g aan
Rm 13:12;
2 Ko 10:4.

^L 6:6 Let. ‘uit [de] ziel’.

^M 6:12 V.l. ‘uw’.

vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke [machten] van de boosheid in de hemelse [gewesten]. ¹³ Neemt daarom de hele wapenrusting van God op, om weerstand te kunnen bieden in de boze dag en om, na alles volbracht^N te hebben, stand te houden. ¹⁴ Houdt dan stand, uw lendenen omgord^h met [de] waarheid, en bekleed met het borstharnas van de gerechtigheidⁱ, ¹⁵ en de voeten geschoeid met [de] toerusting^O van het evangelie van de vrede^j, ¹⁶ terwijl u bovenal het schild van het geloof hebt opgenomen, waarmee u al de brandende pijlen van de boze zult kunnen uitblussen^k. ¹⁷ En neemt de helm van de behoudenis^l en het zwaard van de Geest, dat is [het] woord van God^m, ¹⁸ terwijl u te allen tijde bidt in [de] Geest met alle gebed en smekingⁿ, en daartoe waakt met alle volharding en smeking voor alle heiligen, ¹⁹ en voor mij, dat mij bij [het] openen van mijn mond [het] woord gegeven mag worden om met vrijmoedigheid de verborgenheid van het evangelie bekend te maken^o ²⁰ –waarvoor ik een gezant^p ben in een keten – opdat ik daarover vrijmoedig spreek, zoals ik moet spreken^q.

Mededelingen en zegenwens

²¹ Opdat ook u mijn omstandigheden^P weet, hoe het met mij gaat, zal Tychicus^r, de geliefde broeder en

^N 6:13 Of ‘overwonnen’.

^O 6:15 Of ‘bereidvaardigheid’.

^P 6:21 Eig. ‘de dingen die mij betreffen’.

6:14 ^h omgord
Js 11:5; 1 Pt 1:13.

6:14 ⁱ gerechtigheid
Js 59:17; 1 Th 5:8.

6:15 ^j vrede
*Js 52:7; Na 1:15;
Rm 10:15.*

6:16 ^k uitblussen
Ps 7:14.

6:17 ^l behoudenis
Js 59:17; 1 Th 5:8.

6:17 ^m God
*Js 11:4; 49:2;
Hs 6:5; Hb 4:12.*

6:18 ⁿ smeking
*Lk 18:1; Ko 4:2-3;
1 Th 5:17.*

6:19 ^o maken
*Hd 4:29; Ko 4:3;
2 Th 3:1.*

6:20 ^p gezant
2 Ko 5:20.

6:20 ^q spreken
Ko 4:4.

6:21 ^r Tychicus
*Hd 20:4; Ko 4:7-8;
2 Tm 4:12; Tt 3:12.*

trouwe dienaar in [de] Heer, u alles bekend maken;

²² daarom juist heb ik hem naar u toe gezonden, opdat u onze omstandigheden weet en hij uw harten vertroost.

²³ Vrede zij de broeders en liefde met geloof, van God [de] Vader en van [de] Heer Jezus Christus. ²⁴ De genade zij met allen die onze Heer Jezus Christus in onvergankelijkheid liefhebben^s.

Filippenzen

Geschreven door Paulus in het jaar 62/63 (of 60/61) tijdens zijn eerste gevangenschap in Rome (Hd 28:30) aan de gemeente in Filippi (in Macedonië). Fp is het bewogen antwoord van Paulus op de liefdebewijzen van deze trouwe gemeente, die hem via Epafroditus gaven gestuurd had in zijn gevangenschap (4:10-18). Deze was zwaar ziek geworden maar hersteld, en nu zond Paulus hem terug naar Filippi mét de Brief (2:25-30), waarin hij wijst op het gevaar van judaïsten (3) en van verdeeldheid (4) en een prachtige verhandeling geeft over de christelijke levenswandel.

Filippenzen 1

Zegenwens

¹ Paulus en Timotheüs, slaven van Christus Jezus, aan alle heiligen in Christus Jezus die in Filippi zijn, met [de] opzieners en dienaars^A; ² genade zij u en vrede van God onze Vader en van [de] Heer Jezus Christus^a.

Paulus' gebed voor de Filippenzen

³ Ik dank mijn God^b, telkens als ik u gedenk, ⁴ altijd in elk gebed van mij voor u allen met blijdschap bid-dend, ⁵ wegens uw gemeenschap met het evangelie van de eerste dag af tot nu toe; ⁶ in dit vertrouwen, dat Hij die een goed werk in u begonnen is^c, het ook zal voltooien tot op [de] dag van Christus Jezus^d. ⁷ Het is immers terecht dat ik dit van u allen denk, omdat ik u

1:2 ^a Heer Jezus Christus Rm 1:7; 1 Ko 1:3; 2 Ko 1:2; Gl 1:3; Ef 1:2; Ko 1:2; 2 Th 1:2; 1 Tm 1:2; 2 Tm 1:2; Fm :3.

1:3 ^b God Rm 1:8; 1 Ko 1:4.

1:6 ^c is 2:13.

1:6 ^d Christus Jezus 2:16; 1 Ko 1:8.

^A 1:1 Lett. 'diakenen'.

in mijn hart heb, en u allen, zowel in mijn gevangenschap als in de verdediging en bevestiging van het evangelie, mededeelgenoten bent van mijn genade.

⁸ Want God is mijn getuige^e dat ik naar u allen verlang met [het] hart van Christus Jezus. ⁹ En dit bid ik, dat uw liefde nog meer en meer mag overvloeien in kennis en alle inzicht, ¹⁰ om te beproeven wat het beste is^f, opdat u zuiver en onberispelijk^B bent tegen [de] dag van Christus^d, ¹¹ vervuld met [de] vrucht van [de] gerechtigheid die^C door Jezus Christus is, tot heerlijkheid en lof van God^g.

‘Te leven is voor mij Christus’

¹² En ik wil dat u weet, broeders, dat mijn omstandigheden veeleer tot vordering van het evangelie hebben gediend^h, ¹³ zodat in het hele pretorium^D en aan alle overigen^E duidelijk is geworden dat ik in gevangenschap ben om Christus’ wilⁱ; ¹⁴ en dat de meesten van de broeders in [de] Heer vertrouwen hebben gekregen door^F mijn gevangenschap, om des te overvloediger het woord <van God> zonder vrees te durven spreken.

¹⁵ Wel prediken ook sommigen Christus uit afgunst en twist, maar sommigen ook met goede bedoelingen.

B 1:10 Eig. ‘niet aanstootgevend, geen struikelblok vormend’; het woord komt verder alleen in Hd 24:16 en 1 Ko 10:32 voor.

C 1:11 ‘Die’ slaat op vrucht.

D 1:13 Zie Mt 27:27 nt.

E 1:13 Of ‘in alle overige [plaatsen]’.

F 1:14 Of ‘in’.

1:8 ^e getuige
Rm 1:9; 2 Ko 1:23;
1 Th 2:5.

1:10 ^f is Rm 2:18;
12:2; Hb 5:14.

1:10 ^d Christus 2:16;
1 Ko 1:8.

1:11 ^g God Jh 15:8.

1:12 ^h gediend
2 Tm 2:9.

1:13 ⁱ wil Ef 3:1;
4:1; Fm :1,9.

¹⁶ Dezen wel uit liefde, daar zij weten dat ik tot verdediging van het evangelie ben gesteld; ¹⁷ maar de anderen verkondigen Christus uit partijzucht, niet zuiver, met de bedoeling verdrukking aan mijn gevangenschap toe te voegen. ¹⁸ Wat doet het ertoe? In elk geval wordt op allerlei wijze, hetzij onder een voorwendsel, hetzij in waarheid, Christus verkondigd; en daarin verblijd ik mij, ja, zal ik mij ook verblijden. ¹⁹ Want ik weet, dat dit mij tot behoudenis zal strekken door uw gebed^j en [de] bijstand^G van de Geest van Jezus Christus; ²⁰ volgens mijn reikhalzende verwachting en hoop, dat ik in geen enkel opzicht beschaamd zal worden, maar dat met alle vrijmoedigheid zoals altijd ook nú Christus wordt grootgemaakt^k in mijn lichaam, hetzij door [het] leven, hetzij door [de] dood. ²¹ Want te leven is voor mij Christus en te sterven is winst^l. ²² Maar [moet ik blijven] leven in [het] vlees, dan is dat voor mij de moeite waard^H, en wat ik moet kiezen, weet ik niet; ²³ maar ik word van beide kanten gedrongen: ik verlang ernaar heen te gaan en met Christus te zijn, <want> dit is verreweg het beste^m; ²⁴ maar in het vlees te blijven is nodiger ter wille van u. ²⁵ En in dit vertrouwen weet ik dat ik zal blijven en bij u allen zal blijven tot uw vordering en blijdschap van het geloof; ²⁶ opdat uw roem [nog] overvloediger is in Christus Jezus door mij^I, doordat ik weer bij u ben. ²⁷ Alleen,

^G 1:19 Of 'verlening'.

^H 1:22 Of 'vrucht van [het] werk', d.i. het zou vruchtbaar zijn voor zijn werk als dienstknecht van de Heer.

^I 1:26 Of 'wat mij betreft'.

1:19^j *gebed*
2 Ko 1:11.

1:20^k *grootgemaakt*
1 Pt 4:16.

1:21^l *winst* Gl 2:20.

1:23^m *beste*
2 Ko 5:8.

wandelt waardig het evangelie van Christusⁿ, opdat, hetzij ik kom en u zie, hetzij ik afwezig ben, ik uw omstandigheden hoor, dat u vast staat in één geest, terwijl u één van ziel meestrijdt^o met het geloof van het evangelie²⁸ en u in geen enkel opzicht door de tegenstanders laat afschrikken. Voor hen is dit een bewijs van verderf, maar van uw behoudenis, en dat van Godswege.²⁹ Want u is het geschonken, ten aanzien van^J Christus, niet allen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden,³⁰ daar u dezelfde strijd hebt die u in mij hebt gezien^p en nu van mij hoort^q.

1:27 ⁿ Christus
Ef 4:1; Ko 1:10;
1 Th 2:12.

1:27 ^o meestrijdt 4:3.

1:30 ^p gezien
Hd 16:22.

1:30 ^q hoort 1:13.

^J 1:29 Of 'voor'.

Filippenzen 2

De gezindheid van Christus

¹ Als er dan enige vertroosting in Christus, als er enige troost van [de] liefde, als er enige gemeenschap van [de] Geest, als er enige genegenheid en ontferming is, ² maakt dan mijn blijdschap volkomen door hetzelfde te bedenken, terwijl u dezelfde liefde hebt, eenstemmig bent, het ene bedenkt. ³ [Doet] niets uit partijzucht of uit ijdele roem^r, maar laat elk in nederigheid de ander uitnemender achten dan zichzelf^s; ⁴ laat ieder niet [alleen] op zijn eigen [belangen], maar ieder <ook> op die van anderen zien^t. ⁵ <Want> laat die gezindheid in u^K zijn die ook in Christus Jezus was, ⁶ die in [de] gestalte^L van God zijnde^u het geen roof geacht heeft God gelijk te zijn, ⁷ maar Zichzelf ontledigd^M heeft^v, [de] gestalte^L van een slaaf aannemend, de mensen gelijk wordend^w. ⁸ En uiterlijk als een mens bevonden heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam wordend tot [de] dood, ja, [tot de] kruisdood^x. ⁹ Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd^y en Hem de naam geschonken die boven alle naam is^z, ¹⁰ opdat in de naam van Jezus elke knie zich buigt van hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn^{Na}, ¹¹ en elke tong belijdt dat Jezus Christus Heer is, tot heerlijkheid van God [de] Vader.

K 2:5 Of 'onder u'.

L 2:6,7 Zie 2 Ko 3:18 nt.

M 2:7 Of 'vernietigd'.

N 2:10 Lett. 'van hemelse en aardse en ondergrondse [wezens]'.

2:3 ^r roem Gl 5:26.

2:3 ^s zichzelf
Rm 12:10.

2:4 ^t zien
1 Ko 10:24,33.

2:6 ^u zijnde
Jh 1:1,2; 17:5.

2:6 ^v heeft
2 Ko 8:9.

2:7 ^w wordend
Jh 1:14; Rm 8:3;
Hb 2:14,17.

2:8 ^x kruisdood
Jh 10:17; Hb 5:8;
12:2.

2:9 ^y verhoogd
Hd 2:33; Hb 1:3.

2:9 ^z is Ef 1:21;
Hb 1:4.

2:10 ^a zijn
Js 45:23; Rm 14:11.

Schijnen als lichten in de wereld

¹² Daarom, mijn geliefden, zoals u altijd gehoorzaamd hebt, niet alleen <zoals> in mijn aanwezigheid, maar nu veel meer in mijn afwezigheid, bewerkt uw eigen behoudenis met vrees en beven^b; ¹³ want het is God die in u werkt, zowel het willen als het werken^c, om zijn welbehagen. ¹⁴ Doet alles zonder mopperen^d en tegenspreken^o, ¹⁵ opdat u onberispelijk en rein bent, onbesproken kinderen van God temidden van een krom en verdraaid geslacht^e, waaronder u schijnt als lichten^p in [de] wereld^f, ¹⁶ terwijl u [het] woord van [het] leven vertoont^q, mij tot roem^g tegen [de] dag van Christus^h, dat ik niet tevergeefs gelopen of tevergeefs gearbeid hebⁱ. ¹⁷ Maar ook al word ik als een drankoffer uitgegoten over de offerande^r en bediening van uw geloof^j, dan verblijdt ik mij, en ik verblijdt mij met u allen. ¹⁸ En u evenzo, verblijdt u^s, en verblijdt u met mij^k.

Timotheüs en Epafroditus

¹⁹ Maar ik hoop in [de] Heer Jezus Timotheüs spoedig naar u toe te zenden, opdat ook ik welgemoed mag

^o **2:14** Eig. ‘zonder murmureringen en overleggingen (of: redeneringen)’.

^p **2:15** Of ‘lichtdragers’; ‘lichtglans’ in Op 21:11.

^q **2:16** S.v. ‘vasthoudt’.

^r **2:17** Eig. ‘slachtoffer’; het gaat hier om een oudtestamentische vergelijking: bij of over het slachtoffer werd een drankoffer tot een liefelijke reuk voor God uitgegoten (zie o.a. Nm 28 en 29).

^s **2:18** Of ‘En u verblijdt zich over hetzelfde’.

2:12 ^b beven
Ps 2:11; 1 Pt 1:17.

2:13 ^c werken
*Jh 15:5; 1 Ko 12:6;
15:10; 2 Ko 3:5;
1 Th 2:13.*

2:14 ^d mopperen
*1 Ko 10:10;
1 Pt 4:9.*

2:15 ^e geslacht
Dt 32:5; Hd 2:40.

2:15 ^f wereld
*Dn 12:3; Mt 5:14;
Ef 5:8.*

2:16 ^g roem
1 Th 2:19.

2:16 ^h Christus
1:6,10; 1 Ko 1:8.

2:16 ⁱ heb *Js 49:4;
65:23; Gl 2:2.*

2:17 ^j geloof
*Rm 15:16;
2 Tm 4:6.*

2:18 ^k mij *3:1; 4:4.*

zijn als ik uw omstandigheden^T weet. ²⁰ Want ik heb niemand van gelijke gezindheid [als hij], die zo trouw uw belangen^T zal behartigen, ²¹ want allen zoeken hun eigen [belang], niet dat van Jezus Christus. ²² En u kent zijn beproefdheid, dat hij, zoals een kind zijn vader, met mij in het evangelie heeft gediend^U. ²³ Hem nu hoop ik onmiddellijk te zenden, zodra ik mijn omstandigheden heb overzien. ²⁴ Maar ik vertrouw in [de] Heer, dat ik ook zelf spoedig zal komen. ²⁵ Maar ik vond het nodig Epafroditus, mijn broeder en medearbeider en medestrijder, maar uw gezant en bedienaar^V in mijn behoefte^I, naar u toe te zenden, ²⁶ daar hij zeer naar u allen verlangde^W en verontrust was omdat u had gehoord dat hij ziek was. ²⁷ Want hij is ook ziek geweest, [de] dood nabij, maar God heeft Zich over Hem erbarmd, en niet alleen over hem maar ook over mij, opdat ik niet droefheid op droefheid had. ²⁸ Daarom heb ik hem met des te meer spoed gezonden, opdat u, als u hem ziet, zich weer^X verblijdt en ik minder bedroefd ben. ²⁹ Ontvangt hem dan in [de] Heer met alle blijdschap en houdt zulke [mannen] in ere^m, ³⁰ want om het werk van Christus^Y is hij [de] dood nabij gekomen, doordat hij zijn leven heeft gewaagd om aan te vullen wat aan uw dienstbetoon jegens mij ontbrak.

^T 2:19,20 Lett. ‘de dingen die u betreffen’.

^U 2:22 D.i. ‘als slaaf dienen’.

^V 2:25 Zie Rm 13:6 en 15:16 ntn

^W 2:26 V.l. ‘zeer verlangde u allen te zien’.

^X 2:28 Of ‘hem weer ziet, zich’.

^Y 2:30 S.l. ‘van [de] Heer’.

2:25^I behoefte 4:18.

2:29^m ere

1 Ko 16:16,18;

1 Tm 5:17.

Filippenzen 3

'Om Hem te kennen'

¹ Overigens, mijn broeders, verblijdt u in [de] Heerⁿ. Dezelfde dingen aan u te schrijven is voor mij niet vervelend en u geeft het zekerheid. ² Kijkt uit voor de honden^o, kijkt uit voor de boze arbeiders, kijkt uit voor de versnijdenis^p. ³ Want wij zijn de besnijdenis, wij die [God] dienen door [de] Geest van God^{Z,q}, en in Christus Jezus roemen en niet op vlees vertrouwen; ⁴ hoewel ik zelfs reden heb op vlees te vertrouwen. Als iemand anders meent op vlees te [kunnen] vertrouwen, ik nog meer^r: ⁵ besneden op [de] achtste dag^s, uit [het] geslacht van Israël, van [de] stam van Benjamin, ⁶ een Hebreëer uit [de] Hebreëën^t; wat [de] wet betreft een farizeeër^u; wat [de] ijver betreft een vervolger van de gemeente^v; wat [de] gerechtigheid betreft die in [de] wet is, onberispelijk. ⁷ <Maar> wat winst voor mij was, heb ik om Christus' wil schade geacht. ⁸ Jazeker, ik acht ook alles schade te zijn om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus, mijn Heer, om Wie ik de schade van alles heb geleden en het als vuilnis acht, opdat ik Christus mag winnen ⁹ en in Hem bevonden word, niet in het bezit van mijn gerechtigheid die uit [de] wet is, maar van die welke door [het] geloof in Christus is, de gerechtigheid die uit God is, [gegrond] op het geloof^w; ¹⁰ om Hem te kennen en de kracht van zijn opstanding^x en <de> gemeenschap aan zijn lijden, terwijl ik aan zijn dood gelijkvormig word,

3:1 ⁿ Heer 2:18; 4:4.

3:2 ^o honden
Ps 22:17,21;
Op 22:15.

3:2 ^p versnijdenis
Gl 5:12.

3:3 ^q God Rm 2:29.

3:4 ^r meer
2 Ko 11:18.

3:5 ^s dag Lv 12:3;
Lk 1:59; 2:21.

3:6 ^t Hebreëën
2 Ko 11:22.

3:6 ^u farizeeër
Hd 23:6; 26:5.

3:6 ^v gemeente
Hd 8:3; 22:4;
26:9-11.

3:9 ^w geloof
Rm 3:21,22.

3:10 ^x opstanding
Rm 6:3-5.

Z 3:3 S.l. 'wij die God dienen door [de] Geest'.

¹¹ om hoe dan ook^A te komen tot de opstanding uit [de] doden^y.

Jagen naar het doel

¹² Niet dat ik het al verkregen heb of al volmaakt ben^B; maar ik jaag ernaar, of ik het ook mocht grijpen^z, omdat^C ik door Christus <Jezus> ook begrepen ben.

¹³ Broeders, ik houd het er niet voor, het zelf gegrepen te hebben, ¹⁴ maar één ding [doe ik]: terwijl ik vergeet wat achter is en mij uitstrek naar wat vóór is, jaag ik in de richting van [het] doel naar de prijs van de hemelse^D roeping van God in Christus Jezus^a. ¹⁵ Voor zover wij dan volmaakt zijn^b, laten wij zó gezind zijn; en als u anders gezind bent, God zal u ook dat openbaren. ¹⁶ Waartoe wij echter gekomen zijn, [laten wij] in hetzelfde [spoor verder] wandelen^{Ec}.

¹⁷ Weest samen mijn navolgers, broeders, en ziet op hen die zo wandelen als u ons tot voorbeeld hebt^d.

¹⁸ Want velen wandelen, van wie ik u dikwijls heb gezegd en nu ook wenend zeg, dat zij de vijanden van het kruis van Christus zijn^e; ¹⁹ hun einde is [het] verderf, hun God is de buik^f en hun heerlijkheid is in hun schande; zij bedenken^F de aardse dingen^g. ²⁰ Want ons

A 3:11 Of ‘wellicht’.

B 3:12 Of ‘tot volmaaktheid gekomen ben’.

C 3:12 A.v. ‘waartoe’; lett. ‘op [grond van het feit] dat’.

D 3:14 Lett. ‘bovenwaartse’.

E 3:16 S.l. ‘naar dezelfde regel wandelen, eensgezind zijn’, of keren deze zinsdelen om.

F 3:19 Hetzelfde woord als ‘gezind zijn’ in vs. 15.

3:11^y doden

Hd 4:2; Op 20:5-6.

3:12^z grijpen

1 Tm 6:12,19.

3:14^a Christus Jezus

1 Ko 9:24.

3:15^b zijn

Mt 5:48; 1 Ko 2:6.

3:16^c wandelen

Gl 5:7; 6:16.

3:17^d hebt

1 Ko 4:16; 11:1;

1 Th 1:7; 1 Pt 5:3.

3:18^e zijn

1 Ko 1:23; Gl 6:12.

3:19^f buik

Rm 16:18.

3:19^g dingen

Rm 8:5-6.

burgerschap^G is in [de] hemelen^h, waaruit wij ook [de] Heer Jezus Christus als Heiland verwachten, ²¹ die het lichaam van onze vernedering zal veranderen tot gelijkvormigheid aan het lichaam van zijn heerlijkheidⁱ, naar de werking van de macht die Hij heeft om ook alles aan Zich te onderwerpen^j.

G 3:20 D.i. het leven, de rechten en de omstandigheden van een burger.

3:20^h hemelen
Ef 2:6,19.

3:21ⁱ heerlijkheid
Rm 8:29;
1 Ko 15:43-53.

3:21^j onderwerpen
1 Ko 15:28.

Filippenzen 4

Vaststaan in de Heer

¹ Daarom, mijn geliefde broeders, naar wie ik ook verlang, mijn blijdschap en kroon^k, staat zo vast in [de] Heer, geliefden! ² Euódia vermaan ik en Syntyché vermaan ik eensgezind te zijn in [de] Heer. ³ Ja, ik vraag ook u, trouwe metgezel, wees hun^H behulpzaam die met mij hebben gestreden in het evangelie, samen met Clemens en mijn overige medewerkers, van wie de namen in [het] boek van [het] leven^l staan.

⁴ Verblijdt u altijd in [de] Heer! Nog eens zal ik zeggen: Verblijdt u^m! ⁵ Laat uw inschikkelijkheid aan alle mensen bekend zijn. De Heer is nabijⁿ. ⁶ Weest in niets bezorgd, maar laat in alles, door gebed en smeking met dankzegging^o, uw verlangens bekend worden bij God^p. ⁷ En de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten bewaren in Christus Jezus^q.

⁸ Overigens, broeders, al wat waar, al wat eerzaam, al wat rechtvaardig, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, als er enige deugd^l en als er enige lof is, bedenkt dat. ⁹ Wat u geleerd, ontvangen, gehoord en gezien hebt in mij, doet dat; en de God van de vrede^r zal met u zijn.

'Ik vermag alles'

¹⁰ Ik heb er mij echter bijzonder over verblijdt in [de] Heer, dat u eindelijk weer eens uw denken aan mij

^H 4:3 Of 'deze [vrouwen]', d.z. Euódia en Syntyché (en eventuele anderen).

^I 4:8 Zie 2 Pt 1:3,5 nt.

4:1 ^k kroon
1 Th 2:19,20.

4:3 ^l leven
Ex 32:32,33;
Ps 69:29; Dn 12:1;
Op 3:5; 13:8; 17:8;
20:12,15; 21:27.

4:4 ^m u 3:1.

4:5 ⁿ nabij
Hb 10:37; Jk 5:8,9.

4:6 ^o dankzegging
Ko 4:2.

4:6 ^p God Mt 6:25;
1 Pt 2:7.

4:7 ^q Christus Jezus
Js 26:3; Jh 14:27;
Ko 3:15.

4:9 ^r vrede
Rm 15:33; 16:20;
1 Ko 14:33;
1 Th 5:23.

verlevendigd hebt; u hebt weliswaar [aan mij] gedacht, maar het kwam u niet gelegen. ¹¹ Ik zeg dit niet omdat ik gebrek lijd; want ik heb geleerd tevreden te zijn in de omstandigheden waarin ik ben^s. ¹² Ik weet vernederd te worden, ik weet ook overvloed te hebben; in elk opzicht en in alles ben ik ingewijd, zowel in verzadigd zijn als in honger lijden, zowel in overvloed hebben als in gebrek lijden. ¹³ Ik vermag alles door^J Hem die mij kracht geeft^f. ¹⁴ Toch hebt u er goed aan gedaan deel te nemen aan mijn verdrukking. ¹⁵ U weet ook zelf, Filippenzen, dat in [het] begin van het evangelie, toen ik van Macedonië was vertrokken^K, geen gemeente in rekening van uitgave en ontvangst met mij in verbinding^L heeft gestaan dan u alleen^u. ¹⁶ Want ook in Thessalonika hebt u mij eenmaal en andermaal voor mijn behoefte gezonden. ¹⁷ Niet dat ik de gave zoek, maar ik zoek de vrucht, die rijkelijk op uw rekening komt^v. ¹⁸ Maar ik heb alles en heb overvloed; ik heb volop, nu ik van Epafroditus het door u [gezondene] heb ontvangen: een welriekende reuk, een aangenaam, God welbehaaglijk offer^{Mw}. ¹⁹ Maar mijn God zal in al uw behoefte voorzien naar zijn rijkdom in heerlijkheid in Christus Jezus. ²⁰ Onze God en Vader nu zij de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid!
Amen.

J 4:13 Lett. ‘in’, d.i. in de kracht van.

K 4:15 Of ‘vertrok’.

L 4:15 Lett. ‘gemeenschap’ (ook het grondwoord in ‘deelnemen’ in vs. 14), dat soms de zin van ‘collecte’ heeft (Rm 15:26; 2 Ko 8:4; 9:13; Hb 13:16).

M 4:18 Zie 2:17 nt.

4:11 ^s ben 1 Tm 6:6.

4:13 ^f geeft
2 Ko 12:9,10;
2 Tm 4:17.

4:15 ^u alleen
2 Ko 11:9.

4:17 ^v komt
1 Ko 9:11.

4:18 ^w offer
Gn 8:21; Ex 25:18;
Lv 1:9; Ez 20:41.

Groeten

²¹ Groet elke heilige in Christus Jezus. U groeten de broeders die bij mij zijn. ²² Alle heiligen groeten u, en vooral zij die tot het huis van de keizer [behoren]^x.

²³ De genade van de Heer Jezus Christus zij met uw geest. <Amen.>

Kolossenzen

Geschreven door Paulus in het jaar 62/63 (of 60/61) tijdens zijn eerste gevangenschap in Rome (Hd 28:30) aan de gemeente in Kolosse (in het Klein-Aziatische Frygië), die Paulus waarschijnlijk nooit bezocht had (vgl. 2:1) en die ontstaan was door de arbeid van Epafras (1:7; 4:12v.); deze had Paulus kennelijk ingelicht over gevaarlijke dwalingen die in Kolosse ingang gevonden hadden en Grieks-filosofische (o.a. ascese) en Joods-ritualistische elementen (besnijdenis, wet, overlevering, engelenverering) bevatten die de gelovigen van Christus aftrokken (zie onder 'Joodse partijen' over de Essenen). De antwoordbrief van Paulus lijkt veel op Ef, maar gaat wat de christelijke positie betreft minder ver (ziet de gelovigen op aarde, niet in de hemelse gewesten) en gaat juist verder in de beschrijving van de heerlijkheid van Christus, het hoofd van de gemeente.

Kolossenzen 1

Zegenwens

¹ Paulus, apostel van Christus Jezus door de [wil] van God^a, en Timotheüs, de broeder, ² aan de heilige en trouwe broeders in Christus in Kolosse: genade zij u en vrede van God onze Vader.

Paulus dankbaarheid voor de Kolossenzen

³ Wij danken de God en Vader^A van onze Heer Jezus Christus altijd, als wij voor u bidden^{Bb}, ⁴ daar wij heb-

^A 1:3 A.l. 'God <de> Vader'.

^B 1:3 Of 'terwijl wij altijd voor u bidden'.

1:1 ^a God 1 Ko 1:1;
Ef 1:1.

1:3 ^b bidden
Ef 1:16; 1 Th 1:2.

ben gehoord van uw geloof in Christus Jezus en van de liefde die u hebt voor alle heiligen^c, ⁵ om de hoop die voor u is weggelegd in de hemelen^d. Daarvan^c hebt u tevoren gehoord door het woord van de waarheid van het evangelie^e ⁶ dat tot u gekomen is, zoals het ook in de hele wereld vrucht draagt en groeit, evenals ook onder u, van de dag af dat u het hebt gehoord en de genade van God in waarheid hebt erkend^d. ⁷ Zo hebt u het geleerd van Epafras, onze geliefde medeslaaf, die een trouw dienaar van Christus voor u^e is^f, ⁸ die ons ook uw liefde in de Geest bekend heeft gemaakt.

De persoon en het werk van Christus

⁹ Daarom houden ook wij, van de dag af dat wij ervan gehoord hebben, niet op voor u te bidden en te vragen, dat u vervuld mag worden met de kennis^f van zijn wil^g, in alle wijsheid en geestelijk inzicht^h, ¹⁰ om de Heer waardig te wandelenⁱ tot al [zijn] welbehagen, terwijl u in alle goed werk vrucht draagt^j en opgroeit door de kennis^f van God, ¹¹ met alle kracht bekrachtigd, naar de sterkte van zijn heerlijkheid^k, tot alle volharding en lankmoedigheid, met blijdschap, ¹² terwijl u de^g Vader dankt, die u^h bekwaamⁱ heeft gemaakt

C 1:5 D.i. van de hoop.

D 1:6 Of ‘dat u de genade van God hebt gehoord en erkend in waarheid’.

E 1:7 A.l. ‘ons’.

F 1:9,10 D.i. volle kennis; zo ook in 2:2; 3:10.

G 1:12 Of ‘...lankmoedigheid, terwijl u met blijdschap de.’

H 1:12 A.l. ‘ons’.

I 1:12 Of ‘geschikt’.

1:4^c heiligen
Ef 1:15.

1:5^d hemelen
1 Pt 1:4.

1:5^e evangelie
Ef 1:13.

1:7^f is 4:12.

1:9^g wil Ef 1:9,
5:17.

1:9^h inzicht
Ef 1:15-17; Fp 1:9.

1:10ⁱ wandelen
Ef 4:1; Fp 1:27.

1:10^j draagt
Ef 2:10.

1:11^k heerlijkheid
Ef 1:19; 3:16.

om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht^l; ¹³ die ons gered heeft uit de macht van de duisternis^m en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefdeⁿ, ¹⁴ in Wie wij de verlossing hebben, de vergeving van de zonden^o. ¹⁵ Hij is [het] beeld^p van de onzichtbare^q God, de eerstgeborene van [de] hele schepping, ¹⁶ want in^j Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de aarde, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen^r. ¹⁷ En Hij is vóór alle dingen^s en alle dingen bestaan samen in^j Hem. ¹⁸ En Hij is het hoofd van het lichaam^t, de gemeente, Hij die [het] begin is, [de] eerstgeborene uit de doden^u, opdat Hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen. ¹⁹ Want het behaagde de hele Volheid^v in Hem te wonen ²⁰ en door Hem alle dingen tot Zichzelf^k te verzoenen^w, na vrede gemaakt te hebben door het bloed van zijn kruis^x, <door Hem>, hetzij de dingen op de aarde, hetzij de dingen in de hemelen^y. ²¹ En u, die er vroeger vreemd aan was en vijandig gezind^z was door uw boze werken^a, heeft Hij^l echter nu verzoend ²² in het lichaam van zijn vlees door de dood, om u heilig, onberispelijk en onstraffelijk voor Zich te stellen^b; ²³ als u namelijk blijft in het geloof, gegrond en vast^c, en zich niet laat afbrengen^d van de hoop van het evangelie dat u gehoord hebt, dat gepredikt is in [de] hele

1:12^l licht Ef 1:18.

1:13^m duisternis Lk 22:53; Ef 2:2; 6:12.

1:13ⁿ liefde Mt 3:17; Ef 1:6.

1:14° zonden Ef 1:7.

1:15^p beeld 2 Ko 4:4; Hb 1:3.

1:15^q onzichtbare Jh 1:18; 1 Tm 6:16.

1:16^r geschapen Jh 1:3,10.

1:17^s dingen Jh 1:1; 8:58.

1:18^t lichaam Ef 1:22,23; 4:15; 5:23.

1:18^u doden Hd 4:2; 26:23; Op 1:5.

1:19^v Volheid 2:9; Jh 1:16; Ef 1:23.

1:20^w verzoenen Ef 1:7; 2:16; 1 Jh 2:2.

1:20^x kruis Rm 5:1; Ef 2:13.

1:20^y hemelen Ef 1:10.

1:21^z gezind Rm 5:10; Ef 2:12; 4:18.

1:21^a werken Jh 7:7.

1:22^b stellen Ef 5:27.

1:23^c vast Ef 3:17.

1:23^d afbrengen Hb 3:14.

J 1:16,17 D.i. in de kracht van, nl. van zijn persoon.

K 1:20 Of 'Hem'.

L 1:21 D.i. de volheid van de Godheid; a.l. 'u bent'.

schepping die onder de hemel is^e, waarvan ik, Paulus, een dienaar geworden ben.

Paulus' dienst voor de gemeente

²⁴ Thans verblijd ik mij in mijn lijden voor u^f en vul in mijn vlees aan wat nog ontbreekt aan de verdrukkingen van Christus voor zijn lichaam, dat is de gemeente, ²⁵ waarvan ik een dienaar geworden ben overeenkomstig het rentmeesterschap van God^g dat mij gegeven is voor u, om het woord van God te voleindigen^M: ²⁶ de verborgenheid, die van alle eeuwen en geslachten^N verborgen is geweest, maar die nu geopenbaard is aan zijn heiligen^h. ²⁷ Aan hen heeft God willen bekend maken welke de rijkdom is van de heerlijkheid van deze verborgenheidⁱ onder de volken, welke is Christus in u, de hoop^j van de heerlijkheid. ²⁸ Hem verkondigen wij, terwijl wij iedere mens terechtwijzen en iedere mens leren in alle wijsheid, om iedere mens volmaakt te stellen in Christus^k. ²⁹ Hiervoor arbeid ik ook onder strijd naar zijn werking, die in mij werkt met kracht^l.

1:23^e is Mk 16:15;
1 Tm 3:16.

1:24^f u Ef 3:13.

1:25^g God
Ef 3:2,7,8.

1:26^h heiligen
Rm 16:25,26;
Ef 3:3,5, 9-10.

1:27ⁱ verborgenheid
Ef 1:18.

1:27^j hoop
1 Tm 1:1.

1:28^k Christus
Ef 4:13.

1:29^l kracht
Ef 3:7,20; Fp 4:13.

^M 1:25 D.i. volledig te maken, tot volheid te brengen (zie Mt 5:17 nt).

^N 1:26 Eig. 'vanaf de eeuwen (of: eeuwichheden) en de geslachten'.

Kolossenzen 2

¹ Want ik wil dat u weet, wat een strijd ik heb voor u en voor hen in Laodicéa, en voor allen die mijn aangezicht in [het] vlees niet hebben gezien; ² opdat hun harten vertroost worden en zij samengevoegd zijn in liefde en tot alle rijkdom van de volle zekerheid van het inzicht, tot kennis van de verborgenheid van God <[de] Vader>, <Christus^m>, ³ in Wie al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen zijnⁿ. ⁴ Dit zeg ik, opdat niemand u met overredende taal misleidt^o. ⁵ Want al ben ik ook naar het lichaam afwezig, toch ben ik in de geest bij u^p en verblijd mij bij het zien van uw orde en de vastheid van uw geloof in Christus.

Alles in Christus

⁶ Zoals u dan Christus Jezus, de Heer, ontvangen hebt, wandelt in Hem, ⁷ terwijl u geworteld bent en opgebouwd wordt in Hem^q en bevestigd wordt in het geloof, zoals u is geleerd, <daarin> overvloeiend met dankzegging.

⁸ Kijkt u uit, dat er niemand zal zijn die u tot prooi maakt door de wijsbegeerte en door ijdel bedrog volgens de overlevering van de mensen^r, volgens de elementen^o van de wereld, en niet volgens Christus.

⁹ Want in Hem woont de hele volheid van de Godheid^p lichamenlijk^s, ¹⁰ en u bent voleindigd^q in Hem, die het

o 2:8 Of 'grondbeginselen'; vgl. Gl 4:3,9; Hb 5:12; 2 Pt 3:10,12.

p 2:9 D.i. hier Godheid in absolute zin, en niet zoals in Rm 1:20 Goddelijkheid, in de zin van Goddelijk karakter.

q 2:10 D.i. volledig gemaakt, tot volheid gebracht (vgl. vs. 9).

2:2 ^m Christus 1:26; 4:3; Ef 3:4.

2:3 ⁿ zijn Sp 2:3-4; 1 Ko 1:24,30; Ef 3:19.

2:4 ^o misleidt 2:8; Rm 16:18; Ef 5:6.

2:5 ^p u 1 Ko 5:3.

2:7 ^q Hem Ef 2:20,22.

2:8 ^r mensen 2:4; Rm 16:18; Ef 5:6.

2:9 ^s lichamenlijk 1:19; Jh 1:14,16; Ef 1:23.

hoofd is van alle overheid en gezag^t. ¹¹ In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis^u, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ¹² met Hem be-graven in de doop. In Hem^R bent u ook mee opge- wekt^v door het geloof in de werking van God, die Hem uit [de] doden heeft opgewekt^w. ¹³ En u, toen u dood was^x in de overtredingen en in de onbesnedenheid van uw vlees, u heeft Hij mee levend gemaakt met Hem, terwijl Hij ons alle overtredingen vergeven heeft; ¹⁴ de schuldbrief^S die tegen ons [getuigde] door zijn inzet- tingen [en] die onze tegenstander was^y, heeft Hij uit- gewist en die uit de weg geruimd door deze aan het kruis te nagelen^z. ¹⁵ En Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en door het [kruis]^T over hen getriomfeerd.

Vasthouden aan het hoofd

¹⁶ Laat dan niemand u oordelen^a inzake eten en drin- ken of op het punt van een feest of nieuwe maan of sabbatten, ¹⁷ die een schaduw^b zijn van wat zou ko- men, maar het lichaam^U is van Christus. ¹⁸ Laat nie- mand u de prijs ontzeggen, doordat hij behagen scheidt in nederigheid en engelenverering, ingewijd in wat hij gezien heeft^V, zonder reden opgeblazen door het

R 2:12 Of ‘Daarin’, nl. in de doop.

S 2:14 D.i. een met de hand geschreven schuldbekentenis.

T 2:15 Of ‘door Hem’, d.i. Christus.

U 2:17 In de zin van ‘de werkelijkheid’.

V 2:18 D.i. het gebied van mysteriën en visioenen; s.l. ‘niet gezien heeft’, en vertalen ‘ingewijd’ dan met ‘indringend’.

2:10^t gezag
Ef 1:21,22.

2:11^u besnijdenis
Rm 2:29.

2:12^v opgewekt 3:1.

2:12^w opgewekt
Rm 6:4; Ef 1:19-20.

2:13^x was *Ef 2:1,5.*

2:14^y was
Ef 2:14,15.

2:14^z nagelen
Ef 2:16; 1 Pt 2:24.

2:16^a oordelen
Rm 14:1-12.

2:17^b schaduw
Hb 8:5; 10:1.

denken van zijn vlees, ¹⁹ terwijl hij niet vasthoudt aan het hoofd, uit Wie het hele lichaam, door zijn gewrichten en banden ondersteund en verbonden, opgroeit met de groei van God^c.

²⁰ Als u met Christus aan de elementen van de wereld bent afgestorven, waarom onderwerpt u zich, alsof u in de wereld leeft, aan inzettingen^{wd}: ²¹ raak niet en smaak niet en roer niet aan? ²² (dingen die alle door het gebruik te niet gaan), naar de geboden en leringen van de mensen^e, ²³ (dingen die wel een schijn^x van wijsheid hebben in eigenwillige verering en nederigheid en^y gestrengheid tegen [het] lichaam^f, [daaraan] geen enkele eer bewijzend) tot bevrediging van het vlees.

^w 2:20 Of 'waarom laat u zich...inzettingen opleggen'.

^x 2:23 Normaal vertaald met 'woord' (*logos*), dat soms betekent 'gepraat, bewering', en vandaar 'schijn'.

^y 2:23 S.l. 'door'.

2:19 ^c *God Ef 2:21; 4:15,16.*

2:20 ^d *inzettingen Gl 4:3-5,9.*

2:22 ^e *mensen Js 29:13; Mt 15:9.*

2:23 ^f *lichaam 1 Tm 4:3.*

Kolossenzen 3

Christus uw leven

¹ Als u nu met Christus opgewekt bent^g, zoekt dan de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand^h. ² Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn. ³ Want u bent gestorvenⁱ en uw leven is met Christus verborgen in God. ⁴ Wanneer Christus, uw^Z leven^j, geopenbaard wordt, dan zult ook u met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid^k. ⁵ Doodt dan uw leden die op de aarde zijn: hoerij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is, ⁶ om welke dingen de toorn van God komt <over de zonen van de ongehoorzaamheid>^l. ⁷ Ook u hebt vroeger onder hen^A gewandeld, toen u daarin leefde. ⁸ Maar nu, legt ook u dit alles af^m: toorn, kwaadheid, boosheid, laster, vuile taal uit uw mond. ⁹ Liegt niet tegen elkaarⁿ, daar u de oude mens met zijn daden hebt uitgedaan ¹⁰ en de nieuwe^B hebt aangedaan, die vernieuwd wordt tot kennis, naar [het] beeld van Hem die hem geschapen heeft^o.

¹¹ Daarin is niet Griek en Jood^p, besnijdenis en onbesnedenheid, barbaar^C, Scythen^D, slaaf, vrije; maar Christus is alles en in allen.

Z 3:4 S.l. 'ons'.

A 3:7 Of 'daarin'.

B 3:10 Eig. 'jong en fris' (*neos*); een ander woord dan 'nieuw' in Ef 4:24 dat 'nieuwsoortig' betekent (*kainos*); in de twee woorden 'vernieuwd' (vs. 10b en Ef 4:23) zijn de grondwoorden precies omgekeerd.

C 3:11 Zie Hd 28:2 nt.

D 3:11 De Scythen waren een onbeschaafde volksstam.

3:1 ^g bent 2:12.

3:1 ^h rechterhand
*Ps 110:1; Mt 22:44;
Mk 16:19; Hd 2:34;
Ef 1:20; Hb 1:3;
8:1; 10:12; 12:2.*

3:3 ⁱ gestorven
Rm 6:2; 2 Ko 5:14.

3:4 ^j leven *Gl 2:20;
Fp 1:21.*

3:4 ^k heerlijkheid
*1 Ko 15:43;
Fp 3:21; 1 Jh 3:2.*

3:6 ^l ongehoorzaamheid
*Rm 6:6,11; 8:13;
Ef 4:19; 5:3,5,6.*

3:8 ^m af
Ef 4:25-31; 5:4.

3:9 ⁿ elkaar
Ef 4:25.

3:10 ^o heeft
*Gn 1:26-27;
Ef 4:22-24.*

3:11 ^p Jood
*Rm 10:12;
1 Ko 12:13; Gl 3:28.*

¹² Doet dan aan als uitverkorenen van God, heiligen en geliefden: innige ontferming, goedertierenheid, nederigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid^q, ¹³ elkaar verdragend en elkaar vergevend, als de één tegen de ander een verwijt heeft; zoals ook Christus^E u vergeven heeft^r, zo ook u. ¹⁴ En boven dit alles de liefde, dat is [de] band^F van de volmaaktheid^S.

¹⁵ En laat de vrede van Christus^t, waartoe u ook geroepen bent in één lichaam^u, in uw harten heersen; en weest dankbaar.

¹⁶ Laat het woord van Christus rijkelijk in u wonen, terwijl u in alle wijsheid elkaar^G leert en terechtwijst met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen [en] in^H <de> genade^I zingt in uw harten voor God^y. ¹⁷ En al wat u doet, in woord of in werk, [doet] alles in [de] naam van [de] Heer Jezus^w, terwijl u God de Vader door Hem dankt^x.

Vrouwen, mannen; kinderen, vaders; slaven, heren

¹⁸ Vrouwen, weest aan uw mannen onderdanig, zoals het betaamt in [de] Heer^y, ¹⁹ Mannen, hebt uw vrouwen lief^z en weest niet bitter tegen hen. ²⁰ Kinderen, weest jullie ouders in alles gehoorzaam, want dit is welbehaaglijk [in] de Heer^a.

E 3:13 A.l. 'de Heer'.

F 3:14 Zie Ef 4:3 nt.

G 3:16 Of 'wonen in alle wijsheid, terwijl u elkaar'.

H 3:16 Of '...vermaant [en] met psalmen...liederen in'.

I 3:16 D.i. in het bewustzijn van genade.

3:12^q lankmoedigheid Ef 4:2,32.

3:13^r heeft Mt 6:14; Ef 4:32; 5:2.

3:14^s volmaaktheid Rm 13:8,10; Ef 4:3.

3:15^t Christus Fp 4:7.

3:15^u lichaam I Ko 12:13,27; Ef 4:4.

3:16^v God Ef 5:19.

3:17^w Heer Jezus I Ko 10:31.

3:17^x dankt Ef 5:20.

3:18^y Heer Gn 3:16; Ef 5:22; I Pt 3:1.

3:19^z lief Ef 5:25; I Pt 3:7.

3:20^a Heer Ef 6:1.

²¹ Vaders, irriteert uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden^b. ²² Slaven, weest uw heren naar [het] vlees in alles gehoorzaam^c, niet met ogendienst, als mensenbehagers, maar in eenvoud van hart, in vrees voor de Heer. ²³ Wat u ook doet, doet het van harte^j, als voor de Heer en niet voor mensen, ²⁴ daar u weet dat u van [de] Heer als vergelding de erfenis zult ontvangen: u dient^k de Heer Christus. ²⁵ Want wie onrecht doet, zal het onrecht dat hij gedaan heeft, terugontvangen; en er is geen aanzien des persoons^d.

^j 3:23 Lett. 'uit [de] ziel'.

^k 3:24 D.i. 'als slaaf dienen'; 'dient' kan ook gebiedende wijs zijn.

3:21 ^b worden
Ef 6:4.

3:22 ^c gehoorzaam
Ef 6:5-8.

3:25 ^d persoons
*Dt 10:17; 2 Kr 19:7;
Hd 10:34; Ef 6:9.*

Kolossenzen 4

¹ Heren, geeft aan uw slaven wat rechtvaardig en billijk is, daar u weet dat ook u een Heer in [de] hemel hebt^e.

Vermaningen

² Volhardt in het gebed^f, terwijl u daarin waakzaam bent met dankzegging³ [en] tevens voor ons bidt, dat God ons een deur voor het woord opent^g, om over de verborgenheid van Christus te spreken, ter wille waarvan ik ook gevangen ben^h; ⁴ opdat ik die zó openbaar als ik behoer te spreken.

⁵ Wandelt in wijsheid tegenover hen die buiten zijn, terwijl u de geschikte gelegenheid ten volle uitbuitⁱ.

⁶ Laat uw woord altijd in genade^l zijn^j, met zout besprengd^k, opdat u weet hoe u iedereen moet antwoorden^l.

Mededelingen en groeten

⁷ Alles wat mij aangaat zal Tychicus, de geliefde broeder en trouwe dienaar en medeslaaf in [de] Heer, u bekend maken. ⁸ Daarom juist heb ik hem naar u toe gezonden, opdat u onze^L omstandigheden verneemt en hij uw harten vertroost^m, ⁹ samen met Onésimus, de trouwe en geliefde broeder, die [één] van u isⁿ. Zij zullen u bekend maken met alle omstandigheden hier.

¹⁰ U groet Aristarchus^o, mijn medegevangene, en Markus, de neef van Barnabas^p, over wie u bevelen

4:1 ^e hebt
Lv 25:43,53; Ef 6:9.

4:2 ^f gebed *Ef 6:18;*
Fp 4:6; 1 Th 5:17;
Rm 15:30.

4:3 ^g opent
1 Ko 16:9; 2 Th 3:1.

4:3 ^h ben *Ef 6:20.*

4:5 ⁱ uitbuit
Ef 5:15,16;
1 Th 4:11,12.

4:6 ^j zijn *Ef 4:29.*

4:6 ^k besprengd
Mk 9:50.

4:6 ^l antwoorden
1 Pt 3:15.

4:8 ^m vertroost
Ef 6:21-22.

4:9 ⁿ is *Fm :10-12.*

4:10 ^o Aristarchus
Hd 19:29; 27:2;
Fm :24.

4:10 ^p Barnabas
Hd 12:12,25; 13:13;
15:37- 39; Fm :24.

^L 4:8 A.l. 'hij uw'.

ontvangen hebt (als hij bij u komt, ontvangt hem),
¹¹ en Jezus, genaamd Justus, die uit [de] besnijdenis
zijn. Alleen dezen zijn medewerkers geweest voor
het koninkrijk van God, die mij tot troost geweest zijn.

¹² U groet Epafras^q, die [één] van u is, een slaaf van
Christus <Jezus>, die altijd voor u strijdt in de gebeden
dat u mag vaststaan, volmaakt en ten volle verzekerd^M
in de hele wil van God. ¹³ Want ik getuig van hem,
dat hij veel moeite doet voor u en voor hen in Laodicéa
en hen in Hiërápolis.

¹⁴ U groet Lukas, de geliefde arts, en Demas^r. ¹⁵ Groet
de broeders in Laodicéa, en Nymfa, en de gemeente in haar^N
huis. ¹⁶ En wanneer de brief bij u is gelezen, zorgt er dan
voor dat hij ook wordt gelezen in de gemeente van [de]
Laodiceeërs en dat ook u die uit Laodicéa leest. ¹⁷ En zegt
aan Archippus^s: Let erop, dat u de bediening die u in [de]
Heer hebt ontvangen, ook vervult.

¹⁸ De groet met de hand van mij, Paulus^f. Denkt aan mijn
gevangenschap. De genade zij met u.

4:12 ^q Epafras 1:7;
Fm :23.

4:14 ^r Demas
2 Tm 4:10-11;
Fm :24.

4:17 ^s Archippus
Fm :2.

4:18 ^t Paulus
1 Ko 16:21; Gl 6:11;
2 Th 3:17.

^M 4:12 S.l. 'voleindigd'; zie 2:10 nt.

^N 4:15 A.l. 'zijn'; lees dan: Nymfas.

1 Thessalonicenzen

Geschreven door Paulus tijdens de tweede zendingsreis in het jaar 50/51 vanuit Korinthe (zie 1:1; 3:1v, 6; Hd 18:11) aan de gemeente in Thessalonica (in Macedonië), als antwoord op het nieuws dat zijn reisgenoot en medewerker Timotheüs hem vanuit die gemeente bracht, om haar enerzijds te prijzen om haar volharding en anderzijds terecht te wijzen vanwege bepaalde dwalingen en punten van wanbegrip, met name ten aanzien van de wederkomst van Christus.

1 Thessalonicenzen 1

Zegenwens

¹ Paulus, Silvánus^A en Timotheüs aan de gemeente van [de] Thessalonicenzen in God [de] Vader en [de] Heer Jezus Christus^a: genade zij u en vrede!

Voorbeeldig geloof van de Thessalonicenzen

² Wij danken God altijd voor u allen, terwijl wij u gedenken in onze gebeden^b, ³ onophoudelijk gedachtig aan uw werk^c van het geloof en uw arbeid van de liefde en uw volharding van de hoop^d op^B onze Heer Jezus Christus, tegenover onze God en Vader, ⁴ daar wij weten, door God geliefde broeders, dat u uitverkoren bent. ⁵ Want ons evangelie kwam tot u niet alleen in woord, maar ook in kracht^e en in [de] Heilige Geest en <in> zeer volle zekerheid; u weet immers hoe wij

1:1 ^a Heer Jezus Christus 2 Th 1:1.

1:2 ^b gebeden
Fp 1:3,4; Ko 1:3,9;
2 Th 1:3,11.

1:3 ^c werk Op 2:2.

1:3 ^d hoop
1 Ko 13:13;
Ko 1:4,5.

1:5 ^e kracht
1 Ko 2:4,5; 4:20.

^A 1:1 D.i. Silas (zie Hd 18:5).

^B 1:3 Lett. 'van'.

onder^C u geweest zijn ter wille van u. ⁶ En u bent navolgers^f geworden van ons en van de Heer, nadat^D u het woord aangenomen hebt onder veel verdrukking^g, met blijdschap van [de] Heilige Geest, ⁷ zodat u een voorbeeld^h bent geworden voor allen die geloven in Macedonië en <in> Achaje. ⁸ Want van u uit heeft het woord van de Heer weerklonken, niet alleen in Macedonië en in Achaje, maar in elke plaats is uw geloof jegens God uitgegaanⁱ, zodat wij [daarvan] niets hoeven te zeggen; ⁹ want zelf vertellen zij van ons welke ingang wij bij u hadden, en hoe u zich van de afgoden tot God hebt bekeerd^j om [de] levende en waarachtige God te dienen^{E 10} en zijn Zoon uit de hemelen te verwachten^k, die Hij uit <de> doden heeft opgewekt^l, Jezus, die ons redt van de komende toorn^m.

C 1:5 A.l. 'voor'.

D 1:6 Of 'doordat'.

E 1:9 D.i. 'als slaaf dienen'.

1:6^f navolgers
1 Ko 4:16; 11:1;
Fp 3:17; 2 Th 3:9.

1:6^g verdrukking
Hd 17:5-9.

1:7^h voorbeeld
1 Pt 5:3.

1:8ⁱ uitgegaan
Rm 1:8.

1:9^j bekeerd
Hd 14:15.

1:10^k verwachten
Tt 2:13.

1:10^l opgewekt
Hd 17:31.

1:10^m toorn 5:9.

1 Thessalonicenzen 2

Paulus' dienst in Thessalonica

¹ Want u weet zelf, broeders, dat onze ingang bij u niet vergeefs is geweestⁿ; ² maar hoewel wij tevoren hadden geleden en ons smaadheid was aangedaan in Filippi^o, zoals u weet, hebben wij vrijmoedigheid in onze God gehad om tot u onder veel strijd over het evangelie van God te spreken^p. ³ Want onze vermaning [was]^f niet uit bedrog, noch uit onreinheid, noch met list. ⁴ Maar zoals wij door God beproefd zijn bevonden dat ons het evangelie zou worden toevertrouwd^q, zó spreken wij, niet alsof wij mensen behagen^r, maar God die onze harten beproeft^s. ⁵ Want wij waren nooit met vleierende taal [bij u], zoals u weet, noch met een hebzuchtig voorwendsel^t; God is getuige^u! ⁶ Ook zochten wij geen heerlijkheid van mensen^v, noch van u, noch van anderen, hoewel wij als apostelen van Christus [u] tot last^G hadden kunnen zijn; ⁷ maar wij waren vriendelijk in uw midden, zoals een voedende moeder haar eigen kinderen koestert. ⁸ Zó^H wilden wij, in onze grote genegenheid voor u, u niet alleen graag het evangelie van God, maar ook onze eigen levens medelen, omdat u ons lief geworden was. ⁹ Want u herinnert zich, broeders, onze arbeid en onze moeite. Terwijl wij nacht en dag werkten^w om niemand van u een last op te leggen, hebben wij u het

F 2:3 Of [is]. Voor [was] pleit 'is geweest' in vs.1 en 'hebben wij vrijmoedigheid gehad' in vs.2; voor [is] pleit 'spreken wij' in vs.4.

G 2:6 A.v. 'met waardigheid [bij u]'; lett. 'gewicht'; vgl. vs. 9.

H 2:8 V.l. 'wij waren onmondigen in uw midden. Zoals een voedende moeder ... koestert, zó'.

2:1 ⁿ geweest 1:5,9.

2:2 ^o Filippi
Hd 16:19-24.

2:2 ^p spreken
Hd 17:1-5.

2:4 ^q toevertrouwd
1 Tm 1:11.

2:4 ^r behagen
Gl 1:10.

2:4 ^s beproeft
Ps 7:10; Jr 11:20.

2:5 ^t voorwendsel
Hd 20:33; 2 Pt 2:3.

2:5 ^u getuige 2:10.

2:6 ^v mensen
Jh 5:41,44.

2:9 ^w werkten
Hd 20:34;
1 Ko 4:12.

evangelie van God gepredikt. ¹⁰ U bent getuigen, als ook God, hoe heilig^I, rechtvaardig en onberispelijk wij ons onder u die gelooft, hebben gedragen. ¹¹ U weet immers hoe wij, als een vader zijn eigen kinderen, ieder van u vermaanden en vertroostten, ¹² en betuigden dat u zou wandelen God waardig^x, die^J u roept^K tot zijn eigen koninkrijk en heerlijkheid^y. ¹³ En daarom ook danken wij God onophoudelijk^z, dat u, toen u van ons [het] woord van [de] prediking van God hebt ontvangen, het hebt aangenomen niet als een woord van mensen, maar, zoals het waarlijk is, als Gods woord^a, dat ook werkt in u die gelooft. ¹⁴ Want u, broeders, bent navolgers geworden van de gemeenten van God die in Judéa zijn in Christus Jezus, omdat ook u van uw eigen landgenoten hetzelfde hebt gelden zoals ook zij van de Joden^b, ¹⁵ die zowel de Heer Jezus als de profeten gedood^c en ons verdreven hebben. Ook behagen zij God niet en zijn tegen alle mensen, ¹⁶ terwijl zij ons verhinderen tot de volken te spreken opdat zij behouden worden; zodat zij altijd [de maat van] hun zonden vol maken^d. Maar de toorn is over hen gekomen tot [het] einde toe^L.

Paulus' wens de gemeente weer te bezoeken

¹⁷ Maar wij, broeders, die voor een korte tijd, wat het gezicht, niet wat het hart betreft, van u beroofd^M wa-

^I 2:10 Of 'vroom'; zie Hd 13:34,35 nt.

^J 2:12 Of 'de God waardig die'.

^K 2:12 S.l. 'heeft geroepen'.

^L 2:16 D.i. ten volle; vgl. Jh 13:1.

^M 2:17 Lett. 'verweesd', d.i. wees geworden.

2:12 ^x waardig
Ef 4:1; Fp 1:27;
Ko 1:10; 2 Th 1:5; 3
Jh :6.

2:12 ^y heerlijkheid
1 Pt 5:10.

2:13 ^z onophoudelijk
1:2; 2 Th 2:13.

2:13 ^a woord
Gl 1:11,12.

2:14 ^b Joden
Hd 17:5.

2:15 ^c gedood
Hd 2:23; 7:52.

2:16 ^d maken
Gn 15:16;
Mt 23:32,33.

ren, hebben ons met groot verlangen des te
overvloediger bejverd uw gezicht te zien^e. ¹⁸ Daarom
hebben wij – ik, Paulus namelijk – één- en andermaal
tot u willen komen, en de satan heeft het ons verhin-
derd. ¹⁹ Want wat is onze hoop of blijdschap of kroon
van de roem^f? Bent u het niet juist tegenover onze
Heer Jezus bij zijn komst? ²⁰ U bent immers onze
heerlijkheid en blijdschap.

2:17e zien 3:10.

2:19^f roem

Fp 2:16; 4:1;

2 Th 1:4.

1 Thessalonicenzen 3

¹ Daarom, omdat wij het niet langer uithielden, hebben wij goed gevonden alleen in Athéne achter te blijven^g ² en zonden wij Timotheüs^h, onze broeder en Gods medearbeider^N in het evangelie van Christus, om u te versterken en te vermanen aangaande uw geloof; ³ opdat niemand wankelt in deze verdrukkingenⁱ. (Want zelf weet u dat wij daartoe bestemd zijn^j; ⁴ immers, toen wij bij u waren, zeiden wij u van tevoren dat wij verdrukt zouden worden^k, zoals het ook is gebeurd, en u weet het.) ⁵ Daarom ook heb ik, omdat ik het niet langer uithield, hem gezonden om van uw geloof te weten, of de verzoeker u misschien ook verzocht had en onze arbeid vergeefs was geworden^l. ⁶ Maar nu is Timotheüs van u tot ons gekomen^m en heeft ons de blijde boodschap gebracht van uw geloof en uw liefde, en dat u ons altijd in goede herinnering houdt en verlangt ons te zien, zoals ook wij u. ⁷ Daarom, broeders, zijn wij in al onze nood en verdrukking over u vertroost door uw geloofⁿ; ⁸ want nu leven wij, als u vaststaat in [de] Heer. ⁹ Want welke dank kunnen wij God voor u vergelden, wegens al de blijdschap, waarmee wij ons om u verblijden voor onze God? ¹⁰ terwijl wij nacht en dag zeer overvloedig bidden dat wij uw gezicht mogen zien en voltoeien wat aan uw geloof ontbreekt. ¹¹ Maar onze God en Vader Zelf en onze Heer Jezus <Christus> moge onze weg tot u banen! ¹² Maar u moge de Heer doen toenemen en overvloedig zijn in de liefde tot elkaar en tot allen, zoals ook wij tot u;

3:1 ^g *blijven*
Hd 17:15.

3:2 ^h *Timotheüs*
Hd 16:1-3.

3:3 ⁱ *verdrukkingen*
Ef 3:13.

3:3 ^j *zijn 2 Tm 3:12.*

3:4 ^k *worden*
Hd 14:22.

3:5 ^l *geworden*
Fp 2:16.

3:6 ^m *gekomen*
Hd 18:5.

3:7 ⁿ *geloof*
2 Th 1:4.

^N 3:2 A.l. 'dienaar'; vgl. ook 1 Ko 3:9 nt.

¹³ opdat Hij uw harten versterkt om onberispelijk^o te zijn in heiligheid voor onze God en Vader bij de komst van onze Heer Jezus met al zijn heiligen^p. <Amen>.

3:13° onberispelijk
Fp 1:10.

3:13^p heiligen
Zc 14:15;
2 Th 1:7,10.

1 Thessalonicenzen 4

Een God welgevallig leven

¹ Overigens nu, broeders, vragen en vermanen wij u in [de] Heer Jezus Christus, dat, zoals u van ons hebt ontvangen hoe u moet wandelen en God behagen, zoals u ook wandelt, u daarin nog meer zult toenemen.

² Want u weet welke bevelen wij u hebben gegeven door de Heer Jezus^q. ³ Want dit is [de] wil van God: uw heiliging^r, dat u zich onthoudt van de hoererij^s;

⁴ dat ieder van u zijn eigen vat weet te bezitten in heiliging en eerbaarheid⁵ (niet in begerige hartstocht, zoals de volken die God niet kennen^t) ⁶ [en] dat men zijn broeder geen onrecht aandoet en hem bedriegt in die zaak^o; want [de] Heer is een wreker^u van dit alles, zoals wij u ook vroeger gezegd en ernstig betuigd hebben. ⁷ Want God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar in heiliging^v. ⁸ Daarom dan ook, wie dit veracht, veracht niet een mens, maar God^w, die u <ook> zijn Heilige Geest geeft^{p,x}.

⁹ Wat nu de broederliefde^y betreft, hierover hebt u niet nodig dat wij u schrijven; want zelf bent u door God onderwezen^z om elkaar lief te hebben; ¹⁰ want u doet dat ook^a jegens alle broeders in heel Macedonië. Maar wij vermanen u, broeders, daarin nog overvloediger te zijn ¹¹ en er een eer in te stellen rustig te zijn en uw eigen zaken te behartigen en met uw <eigen> handen te werken^b, zoals wij u hebben bevolen, ¹² opdat u betaamelijk wandelt tegenover hen die buiten zijn^c en van niemand [iets] nodig hebt^q.

o 4:6 D.w.z. door met zijn vrouw overspel te plegen.

p 4:6 V.l. heeft gegeven.

q 4:12 Of 'en niets nodig hebt'.

4:2 ^q Heer Jezus
2 Th 3:6.

4:3 ^r heiliging 5:23;
Hb 12:14; 1 Pt 1:16.

4:3 ^s hoererij
1 Ko 6:13,15.

4:5 ^t kennen
Ps 79:6; Jr 10:25.

4:6 ^u wreker
Ps 94:1.

4:7 ^v heiliging
2 Th 2:13,14;
1 Pt 1:15,16.

4:8 ^w God Lk 10:16.

4:8 ^x gegeven
Ez 36:27; 37:14;
Rm 5:5; 2 Ko 1:22;
Gl 4:6; 1 Jh 3:24.

4:9 ^y broederliefde
Jh 13:34.

4:9 ^z onderwezen
Jr 31:33,34.

4:10 ^a ook 2 Th 3:4.

4:11 ^b werken
Ef 4:28; 2 Th 3:8-12.

4:12 ^c zijn
1 Ko 5:12,13;
Ko 4:5.

De komst van de Heer

¹³ Maar wij willen niet dat u onwetend bent, broeders, wat betreft hen die ontslapen, opdat u niet bedroefd bent, zoals ook de overigen die geen hoop hebben^d.

¹⁴ Want als wij geloven dat Jezus is gestorven en opgestaan^e, evenzeer zal God ook de door Jezus ontslapenen met Hem brengen.

¹⁵ (Want dit zeggen wij u door [het] woord van [de] Heer^f, dat wij, levenden die overblijven tot de komst van de Heer^g, de ontslapenen geenszins zullen vóórgaan. ¹⁶ Want de Heer Zelf zal met een bevelend roepen^R, met [de] stem van een aartsengel en met [de] bazuin van God neerdalen van [de] hemel^h; en de doden in Christus zullen eerst opstaanⁱ; ¹⁷ daarna zullen wij, de levenden die overblijven, samen met hen in wolken worden opgenomen^S de Heer tegemoet in [de] lucht; en zó zullen wij altijd met [de] Heer zijn^j. ¹⁸ Vertrouost daarom elkaar met deze woorden.)

4:13^d hebben
Ef 2:12.

4:14^e opgestaan
Fm 14:9;
1 Ko 15:3,4,12.

4:15^f Heer
1 Ko 7:10.

4:15^g Heer
1 Ko 15:51.

4:16^h hemel 1:10.

4:16ⁱ opstaan
1 Ko 15:52.

4:17^j zijn
Jh 12:26; 14:3;
17:24.

R 4:16 Eig. 'een commando'.

S 4:17 Zie Jh 10:28,29 nt.

1 Thessalonicenzen 5

De dag van de Heer

¹ Maar wat de tijden en de gelegenheden^k betreft, broeders, hebt u niet nodig dat u geschreven wordt.
² Want u weet zelf nauwkeurig dat [de] dag van [de] Heer komt als een dief in [de] nacht^l. ³ Wanneer zij zullen zeggen: Vrede en veiligheid^m, dan zal een plotseling verderfⁿ over hen komen zoals de barensnood over een zwangere, en zij zullen geenszins ontkomen.
⁴ Maar u, broeders, bent niet in [de] duisternis^o, zodat die dag u als een dief zou overvallen; ⁵ want u bent allen zonen van [het] licht en zonen van [de] dag^p. Wij zijn niet van [de] nacht of van [de] duisternis. ⁶ Laten wij dus niet slapen zoals de overigen, maar laten wij waken en nuchter zijn^q. ⁷ Want zij die slapen, slapen ‘s nachts en zij die dronken zijn, zijn ‘s nachts dronken.
⁸ Maar laten wij die van [de] dag zijn, nuchter zijn, terwijl wij [het] borstharnas van [het] geloof en [de] liefde aangedaan hebben, en als helm [de] hoop van [de] behoudenis^r; ⁹ want God heeft ons niet bestemd tot toorn, maar tot [het] verkrijgen van [de] behoudenis door onze Heer Jezus Christus^s, ¹⁰ die voor ons is gestorven, opdat wij, hetzij wij waken, hetzij wij slapen, samen met Hem leven^t. ¹¹ Daarom, vermaant elkaar en bouwt elkaar op^u, zoals u ook doet.

Vermaningen en groeten

¹² Wij nu vragen u, broeders, hen te erkennen die onder u arbeiden en u leiding geven in [de] Heer^v en u terechtwijzen, ¹³ en hen zeer hoog te achten in liefde om hun werk. Houdt vrede onder elkaar. ¹⁴ En wij vermanen u, broeders, wijst de ongeregelde terecht^w,

5:1 ^k gelegenheden
Hd 1:7.

5:2 ^l nacht
Mt 24:42-44;
Lk 12:39,40;
2 Pt 3:10; Op 3:3;
16:15.

5:3 ^m veiligheid
Jr 6:14; 8:11;
Ez 13:10.

5:3 ⁿ verderf
Mt 24:39;
Lk 21:34,35.

5:4 ^o duisternis
Ko 1:12,13;
1 Pt 2:9.

5:5 ^p dag *Lk 16:8;*
Ef 5:8.

5:6 ^q zijn
Rm 13:11-13;
1 Pt 5:8.

5:8 ^r behoudenis
Js 59:17;
Ef 6:14-17.

5:9 ^s Christus *1:10;*
2 Th 2:13.

5:10 ^t leven *4:17;*
Rm 14:8,9; Fp 1:23.

5:11 ^u op *Jd :20.*

5:12 ^v Heer
1 Ko 16:18;
1 Tm 5:17.

5:14 ^w terecht
2 Th 3:6,11.

vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de zwakken, weest lankmoedig jegens allen. ¹⁵ Ziet toe dat niet iemand een ander kwaad met kwaad vergeldt, maar jaagt altijd naar het goede <én> voor elkaar én voor allen^x.

¹⁶ Verblijdt u altijd^y.

¹⁷ Bidt onophoudelijk^z. ¹⁸ Dankt in alles^a, want dit is [de] wil van God in Christus Jezus jegens u.

¹⁹ Blust de Geest niet uit^b. ²⁰ Veracht [de] profetieën^c niet, ²¹ maar beproeft alles^d, behoudt het goede. ²² Onthoudt u van elke vorm van kwaad^e.

²³ Moge nu de God van de vrede^f Zelf u geheel en al heiligen en moge geheel uw geest en ziel en lichaam onberispelijk worden bewaard bij de komst van onze Heer Jezus Christus. ²⁴ Hij die u roept, is getrouw^g; Hij zal het ook doen.

²⁵ Broeders, bidt <ook> voor ons^h. ²⁶ Groet al de broeders met een heilige kusⁱ. ²⁷ Ik bezweer u bij de Heer, dat de brief aan alle <heilige> broeders wordt voorgelezen. ²⁸ De genade van onze Heer Jezus Christus zij met u. <Amen>.

5:15 ^x *allenSp*
20:22;

Rm 12:17; 1 Pt 3:9.

5:16 ^y *altijd Fp 4:4.*

5:17 ^z *onophoudelijk*
Lk 18:1; Rm 12:12;
Ko 4:2.

5:18 ^a *alles Ef 5:20.*

5:19 ^b *uit Ef 4:30.*

5:20 ^c *profetieën*
1 Ko 4:1,39.

5:21 ^d *alles 1 Jh 4:1.*

5:22 ^e *kwaad*
Jb 1:1,8; 2:3.

5:23 ^f *vrede*
Rm 15:33;
2 Th 3:16.

5:24 ^g *getrouw*
1 Ko 1:9; 2 Th 3:3.

5:25 ^h *ons 2 Th 3:1.*

5:26 ⁱ *kus*
Rm 16:16;
1 Ko 16:20.

2 Thessalonicenzen

Geschreven door Paulus tijdens de tweede zendingsreis in het jaar 50/51 vanuit Korinthe (zie 1:1; Hd 18:11) aan de gemeente in Thessalonica, kort na 1Th, als antwoord op de misvatting van deze gemeente als zou de 'dag van de Heer' (de oordeelsdag van Christus) al gekomen zijn.

2 Thessalonicenzen 1

Zegenwens

¹ Paulus, Silvánus^A en Timotheüs aan de gemeente van [de] Thessalonicenzen in God onze Vader en in [de] Heer Jezus Christus^a: ² genade zij u en vrede van God <onze> Vader en van [de] Heer Jezus Christus^b.

Het oordeel bij de komst van Christus

³ Wij behoren God altijd te danken voor u^c, broeders, zoals het betaamt, omdat uw geloof zich zeer vermeerderd en de liefde van ieder van u allen tot elkaar toeneemt, ⁴ zodat wij zelf in u roemen^d in de gemeenten van God over uw volharding en geloof onder al uw vervolgingen en verdrukkingen die u verdraagt^e: ⁵ een bewijs van het rechtvaardig oordeel van God^f, dat^B u het koninkrijk van God waard geacht wordt^g, waarvoor u ook lijdt; ⁶ daar het rechtvaardig is bij God, aan hen die u verdrukken, verdrukking te vergelden^h, ⁷ en aan u die verdrukt wordt, rust met ons bij de openbaring van de Heer Jezus van [de] hemelⁱ met [de]

1:1 ^a Heer Jezus Christus 1 Th 1:1.

1:2 ^b Heer Jezus Christus Rm 1:7.

1:3 ^c 2:13; 1 Th 1:2.

1:4 ^d roemen 2 Ko 7:4; 1 Th 2:19.

1:4 ^e verdraagt Op 1:9.

1:5 ^f God Fp 1:28.

1:5 ^g wordt Lk 20:35; 1 Th 2:12.

1:6 ^h vergelden Rm 12:19; Op 18:6,7.

1:7 ⁱ hemel Ko 3:4; Op 19:11.

^A 1:1 D.i. Silas (zie Hd 18:5).

^B 1:5 Of 'opdat'.

engelen van zijn kracht^j, ⁸ in vlamvend vuur^k, als Hij wraak brengt over hen die God niet kennen^l en over hen die het evangelie van onze Heer Jezus niet gehoorzamen^m. ⁹ Zij zullen als straf lijden [het] eeuwig verderf, [verwijderd] van [het] aangezicht van de Heer en van de heerlijkheid van zijn sterkteⁿ, ¹⁰ wanneer Hij komt om op die dag verheerlijkt te worden in zijn heiligen^o en bewonderd te worden in allen die hebben geloofd; want ons getuigenis aan^c u is geloofd geworden. ¹¹ Daarom bidden wij ook altijd voor u^p, dat onze God u de roeping waard acht en alle welbehagen van zijn goedheid en [het] werk van [het] geloof in kracht vervult, ¹² opdat de naam van onze Heer Jezus verheerlijkt wordt in u^q en u in Hem, naar de genade van onze God en van [de] Heer Jezus Christus.

1:7^j *kracht*

Ps 103:20;

Mt 25:31; Jd :14.

1:8^k *vuur Js 66:15;*

Op 19:12.

1:8^l *kennen*

Ps 79:6; Jr 10:25.

1:8^m *gehoorzamen*

Rm 1:5; 2:8;

1 Pt 4:17.

1:9ⁿ *sterkte*

Js 2:10,19,21.

1:10° *heiligen*

Ps 89:8; Js 49:3;

Ko 3:4; 1 Th 3:13.

1:11^p *u Ko 1:9.*

1:12^q *u*

Js 24:14,15;

Ml 1:11.

^c 1:10 Of 'bij'.

2 Thessalonicenzen 2

De dag van de Heer al gekomen?

¹ Wij vragen u echter, broeders, in verband met de komst van onze Heer Jezus Christus en onze bijeenvergadering tot Hem^r, ² dat u niet [zo] snel in uw denken geschokt of verschrikt wordt, noch door geest, noch door woord, noch door brief als van ons, alsof de dag van de Heer al aangebroken zou zijn. ³ Laat niet iemand u op enigerlei wijze bedriegen, want [die komt niet] als niet eerst de afval^s gekomen is en de mens van de zonde^D geopenbaard is, de zoon van het verderf^r, ⁴ die zich verzet en zich verheft tegen al wat God heet of een voorwerp van verering is^u, zodat hij in de tempel van God gaat zitten en zichzelf vertoont dat hij God is^v. ⁵ Herinnert u zich niet dat ik u dit gezegd heb, toen ik nog bij u was? ⁶ En nu, u weet wat [hem] tegenhoudt, opdat hij geopenbaard wordt op zijn eigen tijd. ⁷ Want de verborgenheid van de wetteloosheid werkt al. Alleen hij^E die nu tegenhoudt, [blijft] totdat hij^E weggenomen wordt. ⁸ En dan zal de wetteloze geopenbaard worden, die de Heer <Jezus> zal verteren door de adem^F van zijn mond en te niet doen door de verschijning van zijn komst^w; ⁹ hem, wiens komst naar [de] werking van de satan is met allerlei kracht en tekenen en wonderen van [de] leugen^x, ¹⁰ en met allerlei bedrog van [de] ongerechtigheid voor hen die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet hebben

^D 2:3 A.l. 'wetteloosheid'.

^E 2:7 Of 'Hij'.

^F 2:8 Elders vertaald met 'geest'.

2:1 ^r Hem
1 Th 4:15-17.

2:3 ^s afval 1 Tm 4:1.

2:3 ^t verderf
Jh 17:12.

2:4 ^u is Dn 11:36.

2:4 ^v is Ez 28:2.

2:8 ^w komst Jb 4:9;
Js 11:4; 30:33;
Op 19:15,20.

2:9 ^x leugen
Mt 24:24;
Op 13:11-13.

aangenomen om behouden te worden. ¹¹ En daarom zendt God hun een werking van [de] dwaling om de leugen te geloven^y, ¹² opdat allen geoordeeld worden die de waarheid niet hebben geloofd, maar een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid.

Verkoren en geroepen

¹³ Maar wij behoren God altijd te danken voor u^z, door [de] Heer geliefde broeders^a, dat God u als eerstelingen^G heeft verkoren tot behoudenis^b, in heiliging van [de] Geest^c en geloof van [de] waarheid, ¹⁴ waartoe Hij u door ons evangelie <ook> geroepen heeft, tot verkrijging van [de] heerlijkheid van onze Heer Jezus Christus^d. ¹⁵ Daarom, broeders, staat vast en houdt de inzettingen die u geleerd zijn, hetzij door ons woord, hetzij door onze brief. ¹⁶ En moge onze Heer Jezus Christus Zelf, en God onze Vader die ons heeft liefgehad en ons eeuwige vertroosting en goede hoop door genade heeft gegeven, ¹⁷ uw harten vertroostten en [u] versterken in alle goed werk en woord.

2:11^y geloven
2 Tm 4:4.

2:13^z u 1:3;
1 Th 1:2.

2:13^a broeders
Dt 33:12.

2:13^b behoudenis
Ef 1:4; 1 Th 5:9.

2:13^c Geest
1 Th 4:7,8; 1 Pt 1:2.

2:14^d Heer Jezus
Christus 1 Pt 5:10.

^G 2:13 A.l. 'u van [het] begin af'.

2 Thessalonicenzen 3

'Bidt voor ons'

¹ Overigens, broeders, bidt voor ons^e, dat het woord van de Heer zijn voortgang heeft en verheerlijkt wordt, zoals ook bij u, ² en dat wij gered worden van de onbehoorlijke en boze mensen. Want de trouw^H is niet [het deel] van allen; ³ maar de Heer is trouw^f, die u zal versterken en bewaren voor de^l boze. ⁴ Maar wij vertrouwen van u in [de] Heer^g, dat u <én> doet én zult doen wat wij bevelen. ⁵ De Heer nu moge uw harten richten tot de liefde van God en tot de volharding van Christus^h.

Ongeregelde wandel

⁶ Maar wij bevelen u, broeders, in [de] naam van <onze> Heer Jezus Christus, dat u zich onttrektⁱ aan iedere broeder^l die ongeregeld wandelt, en niet naar de inzetting die zij van ons ontvangen hebben. ⁷ Want u weet zelf hoe men ons moet navolgen^j omdat wij ons onder u niet ongeregeld gedragen hebben; ⁸ wij hebben bij niemand brood voor niets gegeten, maar met arbeid en moeite werkten wij nacht en dag om niemand van u een last op te leggen^k. ⁹ Niet dat wij er geen recht toe hebben^l, maar om onszelf aan u tot voorbeeld te stellen, opdat u ons navolgt^m. ¹⁰ Immers, toen wij bij u waren, hebben wij u dit bevolen: Als

^H 3:2 Of 'het geloof'.

^l 3:3 Of 'het'.

^J 3:6 Of 'iedere broeder vermijdt'; hetzelfde woord als 'voorkomen' in 2 Ko 8:20, maar een ander woord dan 'zich onttrekken' in 2 Tm 2:19.

3:1 ^e ons Ko 4:3;
1 Th 5:25.

3:3 ^f trouw
1 Ko 1:9; 1 Th 5:24.

3:4 ^g Heer
2 Ko 7:16; Gl 5:10.

3:5 ^h Christus
Op 3:10.

3:6 ⁱ onttrekt
Mt 18:17; Rm 16:17.

3:7 ^j navolgen
Fp 3:17; 1 Th 1:6.

3:8 ^k leggen
1 Ko 4:12; 1 Th 2:9.

3:9 ^l hebben
Mt 10:10;

1 Ko 9:4,6.

3:9 ^m navolgt
1 Ko 4:16; 1 Th 1:6.

iemand niet wil werken, zal hij ook niet etenⁿ. ¹¹ Want wij horen dat sommigen onder u ongeregeld wandelen door niet te werken, maar zich met andere zaken te bemoeien^{Ko}. ¹² Zulke [mensen] nu bevelen en vermanen wij in [de] Heer Jezus Christus, dat zij rustig werkend hun eigen brood eten^P. ¹³ Maar u, broeders, moet niet moedeloos worden in goeddoen^q. ¹⁴ Maar als iemand ons woord door de brief niet gehoorzaamt, tekent hem en gaat niet met hem om^r, opdat hij beschaamd wordt; ¹⁵ beschouwt hem echter niet als een vijand, maar wijst hem terecht als een broeder^s.

Zegenwens

¹⁶ Moge nu de Heer van de vrede^t Zelf u altijd op elke manier de vrede geven. De Heer zij met u allen. ¹⁷ De groet met de hand van mij, Paulus^u, wat een teken is in elke brief: zó schrijf ik. ¹⁸ De genade van onze Heer Jezus Christus zij met u allen. Amen.

3:10 ⁿ eten
1 Th 4:11,12.

3:11 ^o bemoeien
*1 Tm 5:13;
1 Pt 4:15.*

3:12 ^P eten *Ef 4:28;
1 Th 4:11,12.*

3:13 ^q goeddoen
Gl 6:9.

3:14 ^r om
1 Ko 5:9,11.

3:15 ^s broeder
1 Th 5:14.

3:16 ^t vrede
*Rm 15:33;
1 Th 5:23.*

3:17 ^u Paulus
1 Ko 16:21.

K 3:11 Eig. een woordspeling: ‘door niet bezig te zijn maar te beuzelen’.

1 Timotheüs

Geschreven door Paulus, wellicht na zijn eerste gevangenschap in Rome (zie Hd 28:30), dus vermoedelijk tussen de jaren 63 en 66 (of 61 en 63) (volgens sommigen tijdens de derde zendingsreis rond 55), mogelijk vanuit Macedonië (zie 1:3), aan zijn medewerker Timotheüs (zie o.a. Hd 16:1; 17:14v.; 18:5; 19:22; 20:4; Rm 16:21; 1 Ko 4:17; 16:10; Fp 2:19; 1 Th 3:2,6) in Efeze (1:3), om hem te instrueren voor diens taak aldaar en aan te moedigen om krachtig op te treden en zich niet voor het evangelie te schamen.

1 Timotheüs 1

Zegenwens

¹ Paulus, apostel van Christus Jezus naar [het] bevel van God, onze Heiland, en van Christus Jezus, onze hoop^a, ² aan Timotheüs, [mijn] echt kind in het geloof^b: genade, barmhartigheid en vrede van God <de> Vader en van Christus Jezus, onze Heer.

De verkeerde en de gezonde leer

³ Blijf, zoals ik je toen ik naar Macedonië^c reisde aangespoord heb, nog in Efeze, om sommigen te bevelen geen andere leer te brengen ⁴ en zich niet bezig te houden met fabels^d en eindeloze geslachtsregisters, die veeleer twistvragen tot gevolg hebben dan Gods rentmeesterschap dat in [het] geloof is. ⁵ Het doel nu van het bevel is liefde^e uit een rein hart^f en uit een goed geweten en uit een ongeveinsd^g geloof. ⁶ Sommigen

1:1 ^a hoop Ko 1:27.

1:2 ^b geloof Tt 1:3.

1:3 ^c Macedonië
Hd 20:1.

1:4 ^d fabels 4:7;
Tt 1:14.

1:5 ^e liefde
Rm 13:10.

1:5 ^f hart Sp 4:23;
Mt 15:19.

1:5 ^g ongeveinsd
2 Tm 1:5.

zijn daarvan^A afgeweken^B en hebben zich gewend tot zinloos gepraat^h.⁷ Zij willen leraars van de wet zijn, zonder te begrijpen hetzij wat zij zeggen of waarover zij zich zo stellig uitspreken.⁸ Maar wij weten dat de wetⁱ goed is als iemand haar wettig gebruikt,⁹ doordat hij dit weet dat [de] wet niet bestemd^C is voor een rechtvaardige, maar voor wettelozen en weerspanningen, voor goddelozen en zondaars, voor onheiligen en ongoddelijken, voor vadermoorders en moedermoorders, voor doodslagers,¹⁰ hoereerders, hen die bij mannen liggen, mensenrovers, leugenaars, meinedigen en al wat verder ingaat tegen de gezonde leer^j,¹¹ volgens het evangelie van de heerlijkheid van de gelukkige God dat mij is toevertrouwd.

¹² Ik dank Christus Jezus, onze Heer, die mij kracht gegeven heeft, dat Hij mij trouw heeft geacht, daar Hij mij in [de] bediening^k gesteld heeft,¹³ mij die vroeger een lasteraar, een vervolger^l en een smader was; maar mij is barmhartigheid bewezen, omdat ik het onwetend^m heb gedaan, in ongelof; ¹⁴ en de genade van onze Heer is meer dan overvloedig geweest met geloof en liefde, die in Christus Jezus is. ¹⁵ Het woord is betrouwbaar en alle aanneming waard, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om zondaars te behoudenⁿ, van wie ik de voornaamste ben. ¹⁶ Maar mij is daarom barmhartigheid bewezen, opdat Christus Jezus

1:6^h *gepraat* 6:4;
Tt 1:10.

1:8ⁱ *wet*
Rm 7:12,16.

1:10^j *leer* 4:6; 6:3;
2 *Tm* 4:3; *Tt* 1:9;
2:1.

1:12^k *bediening*
Hd 9:15;
Gl 1:15,16.

1:13^l *vervolger*
Hd 8:3; 9:1,2;
1 *Ko* 15:9; *Gl* 1:13.

1:14^m *onwetend*
Hd 3:17.

1:15ⁿ *behouden*
Lk 15:2; 19:10.

A 1:6 Meervoud.

B 1:6 Het woord betekent (hier en in 6:21 en 2 *Tm* 2:18) eig. ‘het doel missen’ (lett. gebruikt bij het schieten).

C 1:9 Een juridische term voor het in werking doen treden, het van kracht doen zijn van een wet.

aan mij, de voornaamste, al zijn lankmoedigheid be-
wees tot een voorbeeld voor hen^D die in Hem zouden
geloven tot [het] eeuwige leven. ¹⁷ De Koning der eeu-
wen nu, [de] onvergankelijke, onzichtbare, enige
God^o, zij eer en heerlijkheid tot in alle eeuwigheid!
Amen.

¹⁸ Dit bevel vertrouw ik je toe, [mijn] kind Timotheüs,
overeenkomstig de voorafgegane profetieën^P over jou,
opdat je door deze de goede strijd^q strijdt, ¹⁹ terwijl je
[het] geloof behoudt en een goed geweten, dat sommi-
gen van zich hebben gestoten, waardoor zij aangaande
het geloof schipbreuk hebben geleden. ²⁰ Onder hen
zijn Hymenéüs^r en Alexander^s, die ik aan de satan heb
overgegeven^t, opdat hun het lasteren wordt afgeleerd.

1:17 ^o God
Rm 16:27.

1:18 ^P profetieën
4:14; 2 Tm 1:6.

1:18 ^q strijd 6:12;
2 Tm 4:7; Jd :3.

1:19 ^r Hymenéüs
2 Tm 2:17.

1:19 ^s Alexander
2 Tm 4:14.

^D 1:16 Of 'van hen', d.w.z. tot een voorbeeld van de wegen
van de Heer met hen die geloven; zie 2 Tm 1:13 nt.

1:19 ^t overgegeven
1 Ko 5:5.

1 Timotheüs 2

Voorschriften over gebed en uiterlijk

¹ Ik vermaan dan allereerst dat smekingen, gebeden, voorbiddingen^E en dankzeggingen^u gedaan worden voor alle mensen, ² voor koningen en alle hooggeplaatsten, opdat wij een kalm en rustig leven leiden in alle godsvrucht en eerbaarheid. ³ Dit is goed en aange-naam voor God, onze Heiland^y, ⁴ die wil^F dat alle mensen behouden^w worden en tot kennis^G van [de] waarheid komen. ⁵ Want er is één God^x en één middelaar^y tussen God en mensen^H, [de] mens Christus Jezus, ⁶ die Zichzelf gegeven^z heeft tot een losprijs voor^I allen, als het getuigenis op eigen tijdstippen^J; ⁷ waartoe ik gesteld^a ben als prediker en apostel – ik zeg de waarheid, ik lieg niet –, als leraar van [de] volken in geloof en waarheid.

⁸ Ik wil dan dat mannen in elke plaats bidden met opheffing van heilige^K handen, zonder toorn en twist^L.

⁹ Evenzo dat <ook> vrouwen zich tooien in waardige kleding met bescheidenheid en ingetogenheid, niet

E 2:1 Afgeleid van ‘tussenbeide treden’ (zie Rm 8:27,34; Hb 7:25); in 4:5 vertaald met ‘gebed’.

F 2:4 ‘Willen’ in vs. 4 (*thelo*) drukt meer een verlangen óf voornemen uit; in vs. 8 is het een sterker woord (*boulomai*) dat meer een beslist wilsbesluit uitdrukt.

G 2:4 D.i. volle kennis: de waarheid erkennen en tot zijn geestelijk eigendom maken; zo ook ‘kennen’ in 4:3.

H 2:5 Of ‘Want God is één, en [de] middelaar tussen God en mensen is één’.

I 2:6 Zie Mt 20:28 nt.

J 2:6 D.i. ‘bij geëigende gelegenheden’.

K 2:8 Of ‘reine’.

L 2:8 Of ‘overlegging, redenering’.

2:1 ^u dankzeggingen
Ef 6:18; Fp 4:6.

2:3 ^y Heiland 1:1;
4:10.

2:4 ^w behouden
Ez 18:23; 2 Pt 3:9.

2:5 ^x God Dt 6:4;
Rm 3:29,30; 10:12.

2:5 ^y middelaar
Hd 4:12; Hb 12:24.

2:6 ^z gegeven
*Mt 20:28; Gl 1:4;
2:20; Ef 5:2;
Tt 2:14.*

2:7 ^a gesteld 1:11;
Hd 9:15; Gl 2:7,8.

met haarvlechten en goud of parels of kostbare kleding^b; ¹⁰ maar – wat vrouwen past die belijden godvrezend te zijn – door goede werken^c.

¹¹ Een vrouw moet zich in rust, in alle onderdanigheid laten leren; ¹² maar ik sta aan een vrouw niet toe dat zij leert of over een man heerst, maar zij moet in rust zijn^d. ¹³ Want Adam is eerst geformeerd, daarna Eva^e; ¹⁴ en Adam werd niet verleid, maar de vrouw werd verleid en viel in overtreding^f. ¹⁵ Maar zij zal bewaard blijven tijdens het ter wereld brengen van kinderen, als zij blijven in geloof, liefde en heiliging, met ingetogenheid.

2:9^b kleding
1 Pt 3:3-5.

2:10^c werken 5:10.

2:12^d zijn
1 Ko 14:34.

2:13^e Eva
Gn 1:27; 2:7,22;
1 Ko 11:8,9.

2:14^f overtreding
Gn 3:6,13;
2 Ko 11:3.

1 Timotheüs 3

Opzieners en dienaars

¹ Het woord is betrouwbaar: als iemand streeft naar [het] opzienerschap^g, begeert hij een goed werk. ² De opziener dan moet onberispelijk zijn, man van één vrouw, nuchter, ingetogen, waardig, gastvrij, geschikt om te leren, ³ geen drinker, geen vechter, maar inschikkelijk, niet twistziek, niet geldzuchtig, ⁴ iemand die zijn eigen huis goed bestuurt, zijn kinderen in onderdanigheid houdt met alle eerbaarheid, ⁵ –maar als iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij zorg dragen voor de gemeente van God? – ⁶ geen pasbekeerde, opdat hij niet, hoogmoedig geworden, in [hetzelfde] oordeel^M als de duivel valt. ⁷ En hij moet ook een goed getuigenis hebben van hen die buiten zijn^h, opdat hij niet in opspraak komt en in [de] strik van de duivel valt.

⁸ Dienaars^N [moeten] eveneens eerbaar [zijn], niet tweetongig, niet aan wijn verslaafd, niet op schandelijke winst uit, ⁹ de verborgenheid van het geloof vasthoudend in een rein geweten. ¹⁰ En laten dezen ook eerst beproefd worden, [en] als zij onstraffelijk zijn daarna dienen. ¹¹ [Hun] vrouwen moeten eveneens eerbaar [zijn], niet kwaadsprekendⁱ, nuchter, in alles trouw. ¹² Laten dienaars mannen van één vrouw zijn en hun kinderen en hun eigen huizen goed besturen.

3:1 ^g opzienerschap
Tt 1:6-9.

3:7 ^h zijn 2 Ko 8:21.

3:11 ⁱ kwaadsprekend
Tt 2:3.

^M 3:6 Het Gr. woord (*krima*) betekent ‘beschuldiging’ of ‘veroordeling’; in 1 Ko 6:7 en Op 18:20 ‘rechtszaak’.

^N 3:8 Gr. *diakonoï* (diakenen).

¹³ Want zij die goed gediend hebben, verwerven zich een goede positie en veel vrijmoedigheid in [het] geloof dat in Christus Jezus is.

De verborgenheid van de godsvrucht

¹⁴ Deze dingen schrijf ik je in de hoop spoedig tot je te komen. ¹⁵ Maar als ik uitblijf, [schrijf ik] opdat je weet hoe men zich moet gedragen in [het] huis^j van God, dat is [de] gemeente van [de] levende God, [de] pilaar en grondslag van de waarheid. ¹⁶ En ongetwijfeld, groot is de verborgenheid van de godsvrucht: Hij die geopenbaard^o is in [het] vlees^k, gerechtvaardigd in [de] Geest, gezien door [de] engelen, gepredikt onder [de] volken, geloofd in [de] wereld, opgenomen^l in heerlijkheid.

3:15^j huis
Ef 2:19-22.

3:16^k vlees Jh 1:14.

3:16^l opgenomen
Mk 16:19; Hd 1:9.

^o 3:16 S.l. 'God is geopenbaard'.

1 Timotheüs 4

Afval in latere tijden

¹ De Geest nu zegt uitdrukkelijk, dat in [de] latere^m tijden sommigen van het geloof zullen afvallen, terwijl zij zich zullen bezighouden met verleidende geesten en leringen van demonen ² in huichelarij van leugensprekers terwijl zij hun^P eigen geweten hebben dichtgeschroeid^Q. ³ Zij verbieden te trouwen [en gebieden] zich van voedsel te onthouden, dat God geschapen heeft om met dankzegging te worden genuttigdⁿ door hen die geloven en de waarheid kennen. ⁴ Want al [het] door God geschapene is goed^o en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, ⁵ want het wordt geheiligd door Gods woord en door gebed^R.

Een goed dienaar van Christus

⁶ Als je deze dingen de broeders voorhoudt, zul je een goed dienaar van Christus Jezus zijn, opgevoed in^S de woorden van het geloof en van de goede leer, die je nauwkeurig hebt nagevolgd^T. ⁷ Verwerp echter de ongoddelijke oude-vrouwenfabels^P. Oefen jezelf echter in [de] godsvrucht^q. ⁸ Want de lichamelijke oefening is tot weinig nuttig, maar de godsvrucht is nuttig tot alle dingen, daar zij [de] belofte heeft van het tegenwoordige en van het toekomstige leven. ⁹ Het

P 4:2 Of ‘demonen, in huichelarij van leugensprekers, terwijl dezen hun’.

Q 4:2 A.v. ‘gebrandmerkt’.

R 4:5 Zie 2:1 nt.

S 4:6 Of ‘door’.

T 4:6 Of ‘onderzocht’ (zie Lk 1:3).

4:1 ^m latere

2 Tm 3:1; 2 Pt 3:3;
1 Jh 2:18; Jd :18.

4:3 ⁿ genuttigd

Gn 9:3; Rm 14:6;
1 Ko 10:30,31.

4:4 ^o goed Gn 1:31;
Hd 10:15.

4:7 ^P oude-vrouwen-
fabels 1:4; 6:20;
2 Tm 2:16; Tt 1:14.

4:7 ^q godsvrucht 6:6.

woord is betrouwbaar en alle aanneming waard^r;
¹⁰ want hiertoe arbeiden wij en strijden^u wij, omdat
wij onze hoop gevestigd hebben op [de] levende God,
die een Onderhouder^{v s} is van alle mensen, het meest
van [de] gelovigen. ¹¹ Beveel deze dingen en leer ze.
¹² laat niemand je jeugdige leeftijd verachten^t, maar
wees een voorbeeld voor de gelovigen in woord, in
wandel, in liefde, in geloof, in reinheid. ¹³ Houd aan
met het voorlezen, het vermanen en het leren, totdat ik
kom. ¹⁴ Verwaarloos niet de genadegave^u in je, die je
gegeven is door profetie met oplegging^v van de han-
den van de gezamenlijke oudsten^w. ¹⁵ Behartig deze
dingen, leef daarin^x, opdat aan allen duidelijk wordt
dat je vorderingen maakt. ¹⁶ Geef acht op jezelf en op
de leer; volhard in deze dingen, want door dit te doen
zul je zowel jezelf als hen die je horen, behouden.

^u 4:10 V.l. 'en worden wij gesmaad.

^v 4:10 Elders vertaald met 'Heiland'.

^w 4:14 Lett. 'de oudstenschap'.

^x 4:15 Lett. 'wees in die dingen'; deze uitdrukking komt
verder alleen in Lk 2:49 voor.

4:9^r waard 1:15.

4:10^s Onderhouder
2:3,4.

4:12^t verachten
1 Ko 16:11; Tt 2:15.

4:14^u genadegave
2 Tm 1:6.

4:14^v oplegging
5:22; Hd 6:6; 8:17.

1 Timotheüs 5

Verplichtingen jegens anderen

¹ Pak een oudere [man]^Y niet hard aan^w, maar vermaan hem als een vader, de jongeren als broers; ² de oudere [vrouwen] als moeders; de jongere als zusters, in alle reinheid. ³ Eer de weduwen die werkelijk weduwen zijn; ⁴ maar als een weduwe kinderen of kleinkinderen heeft, laten dezen eerst leren aan hun eigen huis godsvrucht te tonen en hun voorouders vergelding te doen, want dit is aangenaam tegenover God. ⁵ Wie nu werkelijk weduwe^x is en alleen staat, heeft haar hoop op God gevestigd en volhardt in de smekingen en de gebeden nacht en dag^y; ⁶ maar wie in genotzucht leeft, is levend dood. ⁷ Beveel ook deze dingen, opdat zij onberispelijk zijn. ⁸ Maar als iemand voor de zijnen en vooral voor zijn huisgenoten niet zorgt^z, heeft hij het geloof verloochend en is erger dan een ongelovige. ⁹ Laat een weduwe worden ingeschreven als zij niet minder dan zestig jaar oud is, de vrouw van één man is [geweest] ¹⁰ en getuigenis heeft door haar goede werken: als zij kinderen opgevoed, als zij gastvrijheid^z bewezen, als zij [de] voeten van heiligen gewassen^a, als zij aan verdrukten hulp verleend, als zij zich op alle goed werk toegelegd heeft. ¹¹ Maar wijs jongere weduwen af; want wanneer zij zich in zinnelijkheid tegen Christus keren, willen zij trouwen ¹² en zijn schuldig, omdat zij hun eerste geloof verworpen hebben. ¹³ En tevens leren zij ook in ledigheid rond te gaan bij de huizen, en niet alleen in ledigheid, maar ook babbelachtig,

^Y 5:1 Of 'een oudste'.

^Z 5:8 Zie Rm 12:17 nt.

5:1 ^w aan Lv 19:32.

5:5 ^x weduwe
Jr 49:11.

5:5 ^y dag
Lk 2:37; 18:7.

5:10 ^z gastvrijheid
Rm 12:13; Hb 13:2;
1 Pt 4:9.

5:10 ^a gewassen
Jh 13:14.

bemoeiziek^b, sprekend wat niet behoort. ¹⁴ Ik wil dan dat jongere [weduwen] trouwen^c, kinderen krijgen, hun huis besturen, de tegenstander geen enkele aanleiding geven vanwege lastering. ¹⁵ Want sommigen hebben zich al afgewend, de satan achterna. ¹⁶ Als een gelovige <man of> vrouw weduwen heeft, laat deze hun hulp verlenen; en laat de gemeente er niet mee belast worden, opdat deze hulp kan verlenen aan hen die werkelijk weduwen zijn. ¹⁷ Laat de oudsten die goed besturen, dubbele eer^A worden waard geacht^d, vooral zij die arbeiden in woord en leer; ¹⁸ want de Schrift zegt: ‘Een dorsende os zult u niet muilbanden’^e, en: ‘De arbeider is zijn loon waard’^f. ¹⁹ Neem tegen een oudste geen beschuldiging aan, tenzij onder twee of drie getuigen^g. ²⁰ Stel hen die zondigen in tegenwoordigheid van allen aan de kaak^h, opdat ook de overigen vrees hebben. ²¹ Ik betuig voor God en Christus Jezus en de uitverkoren engelen, dat je deze dingen onderhoudt zonder vooroordeel, zonder iets te doen uit partijdigheid. ²² Leg niemand [snel] de handen opⁱ en heb geen gemeenschap^j met [de] zonden van anderen; houd jezelf rein. ²³ Drink niet langer [alleen] water, maar gebruik een beetje wijn om je maag en je veelvuldige zwakheden. ²⁴ Van sommige mensen zijn de zonden tevoren openbaar en gaan [hun] voor in het gericht; maar bij anderen volgen zij ook. ²⁵ Evenzo zijn ook de goede werken tevoren openbaar en die waarmee het anders is, kunnen niet verborgen blijven.

^A 5:17 Of ‘beloning’.

5:13^b bemoeiziek
2 Th 3:11; 1 Pt 4:15.

5:14^c trouwen
1 Ko 7:9.

5:17^d geacht
1 Ko 16:18b;
Fp 2:29b; 1 Th 5:13.

5:18^e muilbanden
Dt 25:4; 1 Ko 9:9.

5:18^f waard
Mt 10:10; Lk 10:7.

5:19^g getuigen
Dt 17:6; 19:15;
Mt 18:16;
2 Ko 13:1;
Hb 10:28.

5:20^h kaak
Gl 2:14; Ef 5:11.

5:22ⁱ op 4:14;
Hd 6:6; 8:17;
2 Tm 1:6.

5:22^j gemeenschap
2 Jh :11.

1 Timotheüs 6

Ware godsvrucht

¹ Laten allen die onder [het] slavenjuk^k zijn, hun eigen meesters alle eer waard achten, opdat de naam van God en de leer niet gelasterd worden. ² En laten zij die gelovige meesters hebben, hen niet verachten omdat zij broeders zijn, maar [hen des te] meer dienen^B, omdat zij die deze goede dienst ontvangen^C, gelovigen en geliefden^I zijn. Leer en vermaan deze dingen. ³ Als iemand een andere leer brengt en zich niet voegt naar de gezonde woorden^m van onze Heer Jezus Christus en de leer die overeenkomstig [de] godsvrucht is, ⁴ die is opgeblazen en weet niets, maar lijdt aan twistziekte en woordenstrijdⁿ, waaruit afgunst ontstaat en twist, lasteringen, kwade vermoedens, ⁵ voortdurend geruzie van mensen die verdorven zijn in hun denken^o en van de waarheid beroofd zijn^p, die menen dat de godsvrucht een winst[bron] is. ⁶ Nu is de godsvrucht^q met tevredenheid inderdaad een grote winst^r; ⁷ want wij hebben niets in de wereld ingebracht, omdat^D wij er ook niets uit kunnen wegdragen^s. ⁸ Hebben wij echter voedsel^f en kleding^E, dan zullen wij daarmee tevreden zijn. ⁹ Maar wie rijk^u willen worden, vallen in verzoeking en in een strik en in vele onverstandige en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. ¹⁰ Want de geldzucht is een wortel van alle kwaad. Door daarnaar te streven zijn

B 6:2 D.i. 'als slaaf dienen'.

C 6:2 A.v. 'die zich beijveren in het weldoen'.

D 6:7 A.l. '...ingebracht: [het is] duidelijk dat'.

E 6:8 Lett. 'bedekking'; dit kan ook 'onderdak' betekenen.

6:1 ^k slavenjuk
Ef 6:5; Tt 2:9,10.

6:2 ^I geliefden
Fm :16.

6:3 ^m woorden
Gl 1:6-9; 2 Tm 1:13.

6:4 ⁿ woordenstrijd
2 Tm 2:14.

6:5 ^o denken
2 Tm 3:8.

6:5 ^p zijn *2 Tm 4:4;*
Tt 1:14.

6:6 ^q godsvrucht *4:8.*

6:6 ^r winst
Fp 4:11,12;
Hb 13:5.

6:7 ^s wegdragen
Jb 1:21;
Ps 49:17,18;
Pr 5:14,15.

6:8 ^f voedsel
Sp 30:8.

6:9 ^u rijk *6:17;*
Sp 15:27; 22:2; 23:4
28:20,22.

sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zichzelf met vele smarten doorboord.

De goede belijdenis en het ware leven

¹¹ Maar jij, mens Gods, ontvlucht deze dingen en jaag^v naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding, zachtmoedigheid. ¹² Strijd de goede strijd^w van het geloof; grijp het eeuwige leven, waartoe je geroepen bent en de goede belijdenis hebt afgelegd voor vele getuigen. ¹³ Ik beveel <je> voor God die alles in leven houdt^F, en voor Christus Jezus die voor Pontius Pilatus de goede belijdenis^x betuigd heeft, ¹⁴ dat je dit gebod onbesmet en onberispelijk bewaart tot op de verschijning van onze Heer Jezus Christus, ¹⁵ die^G de gelukkige en enige Heerser, de Koning der koningen en Heer der heren^y op eigen tijdstippen^H zal vertonen, ¹⁶ Hij die alleen onsterfelijkheid heeft, die een ontoegankelijk licht^z bewoont, die geen mens gezien heeft of zien kan^a. Hem zij eer en eeuwige kracht! Amen. ¹⁷ Beveel de rijken^b in de tegenwoordige eeuw niet hoogmoedig te zijn en hun hoop niet gevestigd te hebben op [de] onzekerheid^c van [de] rijkdom, maar op God die ons alles rijkelijk geeft om te genieten, ¹⁸ om goed te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig te zijn en mededeelzaam, ¹⁹ om voor zichzelf een goed fundament^d weg te leggen^I voor de toekomst, opdat zij het werkelijke leven grijpen.

^F 6:13 Of 'die aan alles leven geeft'.

^G 6:15 'Die' slaat terug op 'verschijning'.

^H 6:15 D.i. 'bij geëigende gelegenheden'.

^I 6:19 Eig. als schat op te hopen.

6:11 ^v jaag
2 Tm 2:22.

6:12 ^w strijd
1 Ko 9:25,26;
2 Tm 4:7.

6:13 ^x belijdenis
Mt 27:11;
Jh 18:36,37; 19:11.

6:15 ^y Heer der heren
Dt 10:17;
Op 17:14; 19:16.

6:16 ^z licht
Ps 104:2; Dn 2:22.

6:16 ^a kan
Ex 33:20; Jh 1:18;
Ko 1:15; 1 Jh 4:12.

6:17 ^b rijken 6:9;
Ps 62:10; Lk 12:20.

6:17 ^c onzekerheid
Sp 23:5.

6:19 ^d fundament
Mt 6:20.

²⁰ Timotheüs, bewaar het [jou] toevertrouwde pand^e, terwijl je je afwendt van het ongoddelijk gezwets^f en [de] tegenstellingen van de ten onrechte zo genoemde kennis. ²¹ Sommigen zijn, door die te belijden, van het geloof afgedwaald^{Jg}. De genade zij met jullie.

^J 6:21 Zie 1:6 nt.

6:20^e *pand*
2 Tm 1:14.

6:20^f *gezwets* 4:7.

6:21^g *afgedwaald*
1:6; 2 Tm 2:18.

2 Timotheüs

Geschreven door Paulus, nadat hij ten tweede male in Rome gevangen gezet was en vlak voor de marteldood stond (zie 1:8,17; 4:6-8, 16-21), dus waarschijnlijk in het jaar 66/67 (of 63/64), aan zijn medewerker Timotheüs (zie inl. op 1Tm), mogelijk in Efeze (vgl. 1:15; 4:14 met Hd 19:33). Paulus ziet hier terug op zijn volbrachte taak en vooruit naar de beloning (4:7v.); daarom is het een ernstige en ontroerende Brief, te meer door het beginnend verval in Asia (1:15) dat hem zo bedroeft.

2 Timotheüs 1

Zegenwens

¹ Paulus, apostel van Christus Jezus door de wil van God, naar [de] belofte van het leven dat in Christus Jezus is, ² aan Timotheüs, [mijn] geliefd kind: genade, barmhartigheid, vrede van God [de] Vader en van Christus Jezus, onze Heer.

Trouw aan het evangelie

³ Ik dank God, die ik van [mijn] voorouders^a af met een rein geweten^b dien, zoals ik je onophoudelijk in mijn gebeden in herinnering houd, nacht en dag, ⁴ verlangend je te zien als ik mij je tranen herinner, opdat ik met blijdschap vervuld word; ⁵ als ik mij in herinnering breng het ongeveerinsd geloof in jou, dat eerst gewoond heeft in je grootmoeder Loïs en in je moeder^c Eunice, en ik ben ervan overtuigd ook in jou. ⁶ Om die reden herinner ik je eraan de genadegave^d van God aan te wakkeren, die in je is door de oplegging van

1:3 ^a voorouders
Fp 3:5.

1:3 ^b geweten
Hd 2:31; 24:16.

1:5 ^c moeder
Hd 16:1.

1:6 ^d genadegave
1 Tm 4:14.

mijn handen. ⁷ Want God heeft ons niet gegeven een geest^e van bangheid, maar van kracht, liefde en bezonnenheid. ⁸ Schaam^f je dus niet voor het getuigenis van onze Heer, noch voor mij, zijn gevangene, maar lijd verdrukking met het evangelie, naar [de] kracht van God, ⁹ die ons heeft behouden en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken^g, maar naar zijn eigen voornemen en [de] genade die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden van de eeuwen^A, ¹⁰ maar die nu geopenbaard^h is door de verschijning van onze Heiland Christus Jezus, die de doodⁱ tenietgedaan^j en^B leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht heeft door het evangelie, ¹¹ waarvoor ik aangesteld^k ben als prediker, apostel en leraar <van [de] volken>. ¹² Om die reden lijd ik ook deze dingen, maar ik schaam mij niet, want ik weet Wie ik geloofd heb, en ik ben overtuigd dat Hij machtig is mijn [aan Hem] toevertrouwde pand te bewaren tot die dag. ¹³ Houd tot voorbeeld de gezonde^l woorden^C die je van mij gehoord hebt, in geloof en liefde die in Christus Jezus is. ¹⁴ Bewaar het goede [jou] toevertrouwde pand^m door [de] Heilige Geest die in ons woont. ¹⁵ Dit weet je, dat allen die in Asia zijn zich van mij hebben afgewendⁿ, onder wie Fygelus en Hermógenes zijn. ¹⁶ Moge de Heer het huis van Onesíforus^o barmhartigheid geven,

A 1:9 Zie Rm 16:25 nt.

B 1:10 Eig. ‘enerzijds...en anderzijds’.

C 1:13 Of ‘Behoud (als in 1 Tm 1:19) een voorbeeld van gezonde woorden?’; ‘voorbeeld’ is een model, patroon, schets; zo ook in 1 Tm 1:16.

1:7^e *geest* Rm 8:15.

1:8^f *Schaam*
Mk 8:38; Lk 9:26;
Rm 1:16.

1:9^g *werken*
Rm 3:28; 4:6;
Ef 2:8,9; Tt 3:5.

1:10^h *geopenbaard*
Hb 9:26;
1 Jh 1:2; 3:5.

1:10ⁱ *dood*
1 Ko 15:54,55.

1:10^j *tenietgedaan*
Rm 6:6; Ef 2:15;
Hb 2:14; 9:26.

1:11^k *aangesteld*
1 Tm 2:7.

1:13^l *gezonde* 4:3;
1 Tm 1:10; 6:3;
Tt 1:9; 2:1.

1:14^m *pand*
1 Tm 6:20.

1:15ⁿ *afgewend*
4:16.

1:16° *Onesíforus*
4:19.

omdat hij mij dikwijls verkwikt en zich voor mijn keten niet geschaamd heeft; ¹⁷ maar toen hij in Rome kwam, heeft hij mij ijverig gezocht en gevonden.

¹⁸ Moge de Heer hem barmhartigheid te vinden geven van [de] Heer in die dag. En hoeveel diensten hij in Efeze bewezen heeft, weet jijzelf het best.

2 Timotheüs 2

Een goede dienstknecht

¹ Jij dan, mijn kind, sterk^D je in de genade die Christus Jezus is; ² en wat je van mij gehoord hebt onder vele getuigen, vertrouw dat toe aan trouwe mensen, die bekwaam zullen zijn ook anderen te leren. ³ Lijd mee verdrukking^P als een goed soldaat van Christus Jezus.

⁴ Niemand die als soldaat dient, wikkelt zich in de zorgen van het leven, opdat hij hem behaagt die hem in dienst genomen heeft. ⁵ En als iemand ook kampvechter is, wordt hij niet gekroond als hij niet wettig heeft gestreden. ⁶ De arbeidende landman moet het eerst van de vruchten genieten^Q.

⁷ Let^E wel op wat ik zeg, want de Heer zal je inzicht geven in alle dingen.

⁸ Houd Jezus Christus in herinnering als uit [de] doden opgewekt^R, uit het geslacht van David^S, naar mijn evangelie, ⁹ waarin ik verdrukking lijd en zelfs boeien draag als boosdoener^T; maar het woord van God is niet geboeid. ¹⁰ Daarom verdraag ik alles ter wille van de uitverkorenen^U, opdat ook zij [de] behoudenis verkrijgen die in Christus Jezus is, met eeuwige heerlijkheid. ¹¹ Het woord is betrouwbaar; want als wij met [Hem] gestorven zijn, zullen wij ook met [Hem] leven^V; ¹² als wij verdragen, zullen wij ook met [Hem] regeren; als wij [Hem] verloochenen, zal Hij ons ook verloochenen^W; ¹³ als wij ontrouw zijn - Hij blijft trouw^X, want Zichzelf kan Hij niet verloochenen^Y.

2:3 ^P verdrukking
1:8; 4:5.

2:6 ^Q genieten
1 Ko 9:7,10.

2:8 ^R opgewekt
Rm 4:24,25;
1 Ko 15:4,20;
Ef 1:20.

2:8 ^S David Rm 1:3.

2:9 ^T boosdoener
Ef 3:1; 6:20;
Fr 1:12-14.

2:10 ^U uitverkorenen
Ko 1:24.

2:11 ^V leven
Rm 6:8; 1 Th 5:10.

2:12 ^W verloochenen
Mt 10:33; Lk 12:9.

2:13 ^X trouw
Rm 3:3,4.

2:13 ^Y verloochenen
Nm 23:19; Tt 1:2.

^D 2:1 Of 'wees sterk'.

^E 2:7 Zie Mt 24:15 nt.

Zich onttrekken aan ongerechtigheid

¹⁴ Breng dit in herinnering en betuig voor God^F dat zij geen woordenstrijd^z voeren, die tot niets dient dan tot ondergang van de hoorders. ¹⁵ Beijver je, je aan God beproefd voor te stellen als een arbeider die zich niet hoeft te schamen^a, die het woord van de waarheid recht snijdt. ¹⁶ Maar onttrek je aan ongoddelijk gezwets^b; ¹⁷ want zij zullen voortgaan tot toenemende goddeloosheid en hun woord zal als kanker voortwoekeren. Onder hen zijn Hymenëüs^c en Filétus, ¹⁸ die van de waarheid zijn afgeweken^{Gd} door te zeggen dat <de> opstanding al heeft plaatsgehad en die het geloof van sommigen omverwerpen. ¹⁹ Evenwel, het vaste fundament van God staat en heeft dit zegel: [De] Heer kent^e hen die de zijnen zijn; en: Laat ieder die de naam van [de] Heer noemt, zich onttrekken^f aan ongerechtigheid. ²⁰ In een groot huis nu zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden; en sommigen wel tot eer, maar anderen tot oneer. ²¹ Als dan iemand zich van deze [vaten] reinigt^H, zal hij een vat zijn tot eer, geheiligd, bruikbaar voor de Meester^I, tot alle goed werk toebereid^g. ²² Maar ontvlucht de begeerten van de jeugd en jaag^h naar gerechtigheid, geloof, liefde en vrede met hen die de Heer aanroepen uit een rein hartⁱ. ²³ En verwerp^j de dwaze en ongerijmde twistvragen, daar je weet dat zij twisten verwekken; ²⁴ een slaaf^k van [de] Heer moet echter niet

2:14 ^z woordenstrijd
1 Tm 6:4; Tt 3:9.

2:15 ^a schamen
1 Tm 4:6; Tt 2:7,8.

2:16 ^b gezwets
1 Tm 1:4; 4:7; 6:20;
Tt 1:14; 3:9.

2:17 ^c Hymenëüs
1 Tm 1:20.

2:18 ^d afgeweken
1 Tm 6:21.

2:19 ^e kent
Nm 16:5; Na 1:7;
Jh 10:14,27;
1 Ko 8:3.

2:19 ^f onttrekken
Nm 16:26.

2:21 ^g toebereid
3:17.

2:22 ^h jaag
1 Tm 6:11.

2:22 ⁱ hart 1 Tm 1:5.

2:23 ^j verwerp
1 Tm 4:7.

2:24 ^k slaaf
Mt 12:18,19.

^F 2:14 V.l. 'voor de Heer'.

^G 2:18 Zie 1 Tm 1:6 nt.

^H 2:21 In 1 Ko 5:7 vertaald door 'uitzuivert'.

^I 2:21 Zie Lk 2:29 nt.

twisten^l, maar vriendelijk zijn voor allen, geschikt om te leren, verdraagzaam, ²⁵ de tegenstanders met zachtmoedigheid terechtwijzend; misschien geeft God hun bekering om [de] waarheid^m te erkennen ²⁶ en weer ontuchtterd te worden uit de strikⁿ van de duivel door wie zij gevangen zijn, om zijn wil te doen.

2:24^l *twisten*
1 Tm 3:3; Tt 1:7.

2:25^m *waarheid*
1 Tm 2:4.

2:26ⁿ *strik*
1 Tm 3:7.

2 Timotheüs 3

De laatste dagen

¹ Maar weet dit, dat er in [de] laatste dagen^o zware tijden zullen zijn; ² want de mensen zullen zelfzuchtig zijn, geldzuchtig, grootsprekers, hoogmoedigen, lasteraars, [de] ouders ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig, ³ liefdeloos, onverzoenlijk, kwaadsprekend, onbeheerst, ruw, zonder liefde tot het goede^j, ⁴ verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebbers van genot dan liefhebbers van God^p. ⁵ Ogenschijnlijk^q bezitten zij godsvrucht, maar de kracht daarvan verloochenen zij. Wend je ook van dezen af^r. ⁶ Want onder hen zijn er, die de huizen binnensluipen^s en vrouwspersonen^k inpalmen^l die met zonden beladen zijn en gedreven worden door allerlei begeerten, ⁷ [vrouwen] die altijd leren en nooit tot kennis van [de] waarheid^f kunnen komen. ⁸ Zoals Jannes en Jambres^u zich tegen Mozes hebben verzet, zo verzetten ook dezen zich tegen de waarheid, mensen, bedorven van denken^v, verwerpelijk wat het geloof betreft. ⁹ Maar zij zullen niet verder voortgaan; want hun onzinnigheid zal aan allen geheel duidelijk worden, zoals ook bij die [beiden] het geval was.

Toegewijd tot het eind

¹⁰ Maar jij hebt nauwkeurig nagevolgd^m mijn leer, mijn wijze van doen, mijn bedoeling, mijn geloof, mijn lankmoedigheid, mijn liefde, mijn volharding,

J 3:3 Of 'de goeden'.

K 3:6 Eig. een (laatdunkend) verkleindwoord.

L 3:6 Lett. 'gevangennemen'.

M 3:10 Of 'onderzocht' (zie Lk 1:3).

3:1 ^o dagen

1 Tm 4:1; 2 Pt 3:3;
1 Jh 2:18; Jd :17,18.

3:4 ^p God

Rm 1:28-32.

3:5 ^q Ogenschijnlijk
Mt 7:15,21; Tt 1:16.

3:5 ^r af Rm 16:17;
2 Th 3:6; Tt 3:10;
2 Jh :10.

3:6 ^s binnensluipen
Tt 1:11.

3:7 ^t waarheid 2:25.

3:8 ^u Jambres
Ex 7:11,12,22;
8:7,18; 9:11.

3:8 ^v denken
1 Tm 6:5.

¹¹ mijn vervolgingen, mijn lijden, zoals mij is overkomen in Antiochië^w, in Iconium^x, in Lystra^y, zulke vervolgingen als ik heb verdragen, en uit alle heeft de Heer mij gered^z. ¹² En ook allen die godvruchtig willen leven in Christus Jezus zullen vervolgd^a worden. ¹³ Maar boze mensen en bedriegers^N zullen van kwaad tot erger voortgaan, terwijl zij misleiden en misleid worden. ¹⁴ Maar jij, blijf in wat je geleerd hebt en waarvan je volkomen overtuigd bent, daar je weet van wie^{Ob} je het hebt geleerd, ¹⁵ en omdat je van jongs af <de> heilige geschriften kent, die je wijs kunnen maken tot behoudenis^c door [het] geloof dat in Christus Jezus is. ¹⁶ Alle Schrift is door God ingegeven^d en nuttig^P om te leren^e, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in [de] gerechtigheid, ¹⁷ opdat de mens Gods volkomen^Q is, tot alle goed werk ten volle toegerust^f.

3:11 ^w Antiochië
Hd 13:50.

3:11 ^x Iconium
Hd 14:5.

3:11 ^y Lystra
Hd 14:19.

3:11 ^z gered
Ps 34:20.

3:12 ^a vervolgd
Mt 16:24; Jh 15:20;
Hd 14:22;
1 Th 3:3,4.

3:14 ^b wie 2:2.

3:15 ^c behoudenis
Jh 5:39.

3:16 ^d ingegeven
2 Pt 1:21.

3:16 ^e leren
Rm 15:4.

3:17 ^f toegerust
2:21.

^N 3:13 Lett. 'tovensars'; vgl. vs. 8.

^O 3:14 Meervoud.

^P 3:16 S.v. 'Alle Schrift, door God ingegeven, is ook nuttig'.

^Q 3:17 D.i. 'volledig geschikt'.

2 Timotheüs 4

¹ Ik betuig voor God en Christus Jezus, die levenden en doden zal oordelen^g, en^R zijn verschijning en zijn koninkrijk: ² predik het woord, wees paraat, gelegen [en] ongelegen^h; weerleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en lering. ³ Want er zal een tijd zijn dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen^S, om zich het gehoor te laten strelen^{Ti}; ⁴ en zij zullen het oor van de waarheid afkeren en zich tot de fabels wendenⁱ. ⁵ Maar jij, wees nuchter^k in alles, lijd verdrukking, doe [het] werk van een evangelist, vervul je dienst ten volle. ⁶ Want ik word al als een drankoffer^l uitgegoten en de tijd van mijn heengaan^m is aangebroken. ⁷ Ik heb de goede strijd gestredenⁿ, ik heb de loop^o geëindigd, ik heb het geloof behouden. ⁸ Overigens is voor mij de kroon^p van de gerechtigheid weggelegd, die de Heer, de rechtvaardige Rechter, mij in die dag zal geven; en niet alleen mij, maar ook <al- len> die zijn verschijning hebben lief gekregen.

Persoonlijke omstandigheden

⁹ Beijver je spoedig tot mij te komen; ¹⁰ want Demas^q heeft mij verlaten, daar hij de tegenwoordige eeuw heeft liefgekregen, en is naar Thessalonika gereisd, Crescens naar Galatië, Titus^r naar Dalmatië. ¹¹ Alleen Lukas^s is bij mij. Haal Markus^t op en breng hem met

4:1 ^g oordelen

Hd 10:42;

Rm 14:9,10;

1 Pt 4:5.

4:2 ^h ongelegen

Hd 20:20,31.

4:3 ⁱ strelen

Js 30:9,10;

Jr 5:30,31.

4:4 ^j wenden

1 Tm 4:7; Tt 1:14.

4:5 ^k nuchter

1 Pt 1:13.

4:6 ^l drankoffer

Fp 2:17.

4:6 ^m heengaan

Fp 1:23; 2 Pt 1:14.

4:7 ⁿ gestreden

1 Tm 6:12.

4:7 ^o loop

Hd 20:24.

4:8 ^p kroon

1 Ko 9:25; Fp 4:1;

1 Th 2:19; Jk 1:12;

1 Pt 5:4; Op 2:10;

3:11.

4:10 ^q Demas

Ko 4:14; Fm :24.

4:10 ^r Titus

2 Ko 8:23; Gl 2:1,3;

Tt 1:3.

4:10 ^s Lukas

Ko 4:14; Fm :24.

4:11 ^t Markus

Hd 12:12,25; 13:13;

15:37,39; Ko 4:10;

Fm :24; 1 Pt 5:13.

R 4:1 A.l. 'bij'.

S 4:3 Lett. 'ophopen', d.i. een grote menigte verzamelen.

T 4:3 Of 'daar hun gehoor jeukt'.

je mee, want hij is mij van veel nut voor [de] dienst.

¹² Tychicus^u nu heb ik naar Efeze gezonden. ¹³ Als je

komt, breng dan de mantel mee die ik in Troas^v bij

Carpus achtergelaten heb, en de boeken, vooral de

perkamenten. ¹⁴ Alexander^w de kopersmid heeft mij

veel kwaad berokkend; de Heer zal hem vergelden^x

naar zijn werken. ¹⁵ Wacht ook jij je voor hem, want

hij heeft onze woorden zeer tegengestaan. ¹⁶ Bij mijn

eerste verdediging is niemand bij mij geweest, maar

allen hebben mij verlaten^y; moge het hun niet toegere-

kend^z worden. ¹⁷ Maar de Heer heeft mij bijgestaan^a

en mij gesterkt, opdat de prediking door mij ten volle

vervuld zou worden en al de volken haar zouden ho-

ren; en ik ben uit [de] leeuwenmuil^b gered. ¹⁸ De Heer

zal mij redden van elk boos werk en behouden voor

zijn hemels koninkrijk. Hem zij [de] heerlijkheid tot in

alle eeuwigheid! Amen.

¹⁹ Groet Prisca en Aquila^c en het huis van Onesíforus^d.

²⁰ Erastus^e is in Korinthe gebleven en Trófimus^f heb ik

in Miléte ziek achtergelaten. ²¹ Beijver je vóór de win-

ter te komen. Jou groeten Eubulus, Pudens, Linus,

Claudia en alle broeders. ²² De Heer zij met je geest^g.

De genade zij met jullie.

4:12 ^u *Tychicus*
Hd 20:4; Ef 6:21;
Ko 4:7; Tt 3:12.

4:13 ^v *Troas*
Hd 20:6.

4:14 ^w *Alexander*
1 Tm 1:20.

4:14 ^x *vergelde*
2 Sm 3:39; Jb 34:11;
Ps 62:13; Sp 24:12;
Mt 16:27; Rm 2:6;
Op 2:23; 22:12.

4:16 ^y *verlaten 1:15.*

4:16 ^z *toegerekend*
Hd 7:60.

4:17 ^a *bijgestaan*
Mt 10:19; Hd 23:11;
27:23.

4:17 ^b *leeuwenmuil*
Ps 22:22; Dn 6:21;
Am 3:12.

4:19 ^c *Aquila*
Hd 18:2,18,26;
Rm 16:3; 1 Ko 16:9.

4:19 ^d *Onesíforus*
1:16,17.

4:20 ^e *Erastus*
Hd 19:22;
Rm 16:23.

4:20 ^f *Trófimus*
Hd 20:4; 21:29.

4:22 ^g *geest*
Gl 6:18; Fm :25.

Titus

Geschreven door Paulus, waarschijnlijk na zijn eerste gevangenschap in Rome (zie Hd 28:30), dus vermoedelijk tussen de jaren 63 en 66 (of 61 en 63), op weg naar Nikópolis (in West-Griekenland; 3:12), aan zijn medewerker Titus (zie 2 Ko 2:12; 7:2,13v.; 8:6,16,23; 12:18; Gl 2:1,3; 2 Tm 4:10) op het eiland Kreta (1:5), die hij daar onderweg had achtergelaten om in de gemeenten oudsten aan te stellen en verschillende wantoestanden (veroorzaakt door de laksheid van de Kretenzen en de invloed van judaïstische misleiders) op te ruimen.

Titus 1

Zegenwens

¹ Paulus, slaaf van God alsook apostel van Jezus Christus, naar [het] geloof van [de] uitverkorenen van God en [de] kennis^A van de waarheid die naar de godsvrucht^a is, ² in^B de hoop van [het] eeuwige leven^b dat God, die niet kan^c liegen, beloofd heeft vóór [de] tijden van de eeuwen^C; maar op zijn eigen tijd heeft Hij zijn woord geopenbaard door [de] prediking³ die mij is toevertrouwd^d naar [het] bevel^e van God, onze Heiland^f; ⁴ aan Titus^g, [mijn] echt kind^h naar [het] gemeenschappelijk geloof: genade en vrede^D van God [de] Vader en van Christus Jezus, onze Heiland.

A 1:1 Zie 1 Tm 2:4 nt.

B 1:2 Lett. 'op', d.i. op grond van.

C 1:2 Zie Rm 16:25 nt.

D 1:4 A.l. 'genade, barmhartigheid, vrede'.

1:1 ^a godsvrucht
1 Tm 6:3.

1:2 ^b leven 3:7.

1:2 ^c kan
Nm 23:19.

1:3 ^d toevertrouwd
1 Tm 1:11.

1:3 ^e bevel 1 Tm 1:1.

1:3 ^f Heiland 2:10;
3:4.

1:3 ^g Titus
2 Ko 2:12;
7:6,13,14;
8:6,16,23; 12:8;
Gl 2:1,3; 2 Tm 4:10.

1:3 ^h kind 1 Tm 1:2.

Het werk van Titus op Kreta

⁵ Om deze reden heb ik je op Kreta gelaten, opdat je het ontbrekende in orde brengt en in elke stad oudstenⁱ aanstelt, zoals ik je opgedragen heb. ⁶ Zo iemand moet onstraffelijk zijn, man van één vrouw zijn en gelovige kinderen hebben die niet van losbandigheid te beschuldigen of weerspannig zijn. ⁷ Want de opziener moet onstraffelijk^E zijn, als een rentmeester^j van God, niet aanmatigend, niet opvliegend, geen drinker, geen vechter, niet op schandelijke winst^k uit, ⁸ maar gastvrij^l, een liefhebber van het goede^F, ingetogen^G, rechtvaardig, heilig, matig, ⁹ vasthoudend aan het naar de leer betrouwbare woord, opdat hij in staat is zowel met de gezonde leer^m te vermanen als de tegensprekers te weerleggen. ¹⁰ Want er zijn vele <en> weerspannige zwetsersⁿ en bedriegers, vooral zij die uit de besnijdenis^o zijn. ¹¹ Men moet hun de mond stoppen, daar zij hele huizen omkeren, door te leren wat niet behoort ter wille van schandelijke winst. ¹² Iemand van hen, hun eigen profeet, heeft gezegd: Kretenzen zijn altijd leugenaars, kwade beesten, luie buiken. ¹³ Dit getuigenis is waar. Stel hen daarom scherp aan de kaak^H, opdat zij gezond zijn in het geloof ¹⁴ en zich niet afgeven met joodse fabels^p en geboden van mensen die zich van de waarheid afwenden. ¹⁵ Voor de reinen is alles rein^q, maar voor de besmetten en ongelovigen is niets rein, maar zowel hun verstand als hun

E 1:7 Lett. ‘Als iemand...is’, enz.

F 1:8 Of ‘de goeden’.

G 1:8 Of ‘bezonnen’.

H 1:13 In vs. 9 vertaald met ‘weerleggen’; zie Jh 3:20 nt.

1:5ⁱ *oudsten*

Hd 14:23;

1 Tm 3:2-7.

1:7^j *rentmeester*

1 Ko 4:1; 1 Pt 4:10.

1:7^k *winst*

1 Pt 5:2.

1:8^l *gastvrij*

Rm 12:13;

1 Tm 5:10;

Hb 13:2; 1 Pt 4:9.

1:9^m *leer 2:1;*

1 Tm 1:10;

2 Tm 4:3.

1:10ⁿ *zwetsers*

1 Tm 1:6.

1:10° *besnijdenis*

Hd 11:2.

1:14^p *fabels*

1 Tm 1:4; 4:7.

1:15^q *rein*

Lk 11:41; Hd 10:15;

Rm 14:20,23.

geweten is besmet. ¹⁶ Zij belijden God te kennen^r,
maar zij verloochenen Hem met de werken, daar zij
verfoeilijk en ongehoorzaam zijn en voor alle goed
werk ongeschikt.

Titus 2

De gezonde leer

¹ Maar jij, spreek wat de gezonde^s leer past: ² de oude mannen [moeten] nuchter zijn, eerbaar, ingetogen^I, gezond in het geloof, in de liefde, in de volharding; ³ de oude vrouwen^f eveneens in [hun] gedrag zoals het heiligen past, niet kwaadsprekend, niet verslaafd aan veel wijn, leraressen van het goede, ⁴ opdat zij de jonge vrouwen inscherpen hun mannen en kinderen lief te hebben, ⁵ ingetogen^I te zijn, kuis^u, huishoudelijk, goed, aan hun eigen mannen onderdanig^v, opdat het woord van God niet gelasterd wordt. ⁶ Vermaan de jongere mannen eveneens ingetogen^I te zijn, ⁷ en betoon je in alles^J een voorbeeld^w van goede werken: in de leer onvervalstheid, eerbaarheid, ⁸ een gezond, onaanvechtbaar woord, opdat de tegenstander beschaamd wordt, daar hij niets kwaads van ons te zeggen heeft^x. ⁹ [Vermaan] de slaven^y aan hun eigen meesters onderdanig te zijn, in alles welbehaaglijk^K te zijn, niet tegen te spreken, ¹⁰ niet te ontvreemden, maar alle goede trouw te bewijzen, opdat zij de leer van God, onze Heiland^z, in alles versieren. ¹¹ Want de genade van God, heilbrengend voor alle mensen, is verschenen^L ¹² en onderwijst ons, dat wij met verza-king van de goddeloosheid en de wereldse begeerten^a ingetogen, rechtvaardig en godvruchtig zouden leven

^I 2:2,5,6 Of 'bezonnen'.

^J 2:7 Of 'ingetogen te zijn in alles, en betoon je een'.

^K 2:9 Of 'onderdanig te zijn in alles, welbehaaglijk'.

^L 2:11 Of 'die behoudenis brengt, is voor alle mensen verschenen'.

2:1 ^s *gezonde* 1:9;

1 Tm 1:10;

2 Tm 1:13; 4:3.

2:3 ^f *vrouwen*

1 Tm 2:9; 3:11;

1 Pt 3:1-5.

2:5 ^u *kuis* 1 Pt 3:2.

2:5 ^v *onderdanig*

Ef 5:22.

2:7 ^w *voorbeeld*

1 Tm 4:12; 1 Pt 5:3.

2:8 ^x *heeft* Nh 5:9;

1 Pt 2:15; 3:16.

2:9 ^y *slaven* Ef 6:5;

Ko 3:22; 1 Tm 6:1;

1 Pt 2:18.

2:10 ^z *Heiland* 1:3;

3:4.

2:12 ^a *begeerten*

1 Jh 2:16; 1 Ko 1:7.

in deze tegenwoordige eeuw, ¹³ in de verwachting^b van de gelukkige hoop en verschijning van de heerlijkheid van onze grote God en Heiland, Jezus Christus, ¹⁴ die Zichzelf voor ons gegeven^c heeft, opdat Hij ons van alle wetteloosheid^d verlost en Zichzelf een eigen volk^e reinigde, ijverig in goede werken^f. ¹⁵ Spreek dit en vermaan en stel aan de kaak met alle gezag^M. Laat niemand je verachten^g.

2:13 ^b *verwachting*
Fp 3:20; 2 Pt 3:12.

2:14 ^c *gegeven*
Mt 20:28; Gl 1:4;
2:20; Ef 5:2;
1 Tm 2:6.

2:14 ^d *wetteloosheid*
Ps 130:8.

2:14 ^e *volk* *Ex 19:5;*
Dt 4:20; 7:6; 14:2;
Ez 37:23; 1 Pt 2:9.

2:14 ^f *werken*
Ef 2:10.

2:15 ^g *verachten*
1 Tm 4:12.

Titus 3

Goede werken

¹ Herinner hen eraan, aan overheden^h <en> machten onderdanig te zijn, gehoorzaam, tot alle goed werk bereid te zijn, ² niemand te lasteren, niet twistziekⁱ te zijn, inschikkelijk, alle zachtmoedigheid te bewijzen aan alle mensen. ³ Want ook wij^j waren vroeger onverstandig, ongehoorzaam, dwalend, aan allerlei begeerten en genietingen verslaafd, in boosheid en afgunst levend, verfoeilijk [en] elkaar hatend. ⁴ Maar toen de goedertierenheid en de mensenliefde van God, onze Heiland^k, verschenen is, ⁵ heeft Hij ons behouden, niet op grond van werken^l in gerechtigheid, die wij hadden gedaan, maar naar zijn barmhartigheid^m, door [de] wassingⁿ van [de] wedergeboorte^{no} en [de] vernieuwing van de Heilige Geest, ⁶ die Hij rijkelijk over ons heeft uitgestort^p door Jezus Christus, onze Heiland, ⁷ opdat wij, door zijn genade gerechtvaardigd^q, erfgenamen^r werden naar [de] hoop van [het] eeuwige leven^o. ⁸ Het woord is betrouwbaar, en ik wil dat je op deze dingen aandringt, opdat zij die God geloven, ervoor zorgen zich toe te leggen op goede werken^s. Deze dingen zijn goed en nuttig voor de mensen. ⁹ Maar vermijd dwaze twistvragen^t, geslachtsregisters, ruzie en twisten over de wet; want zij zijn nutteloos en inhoudsloos. ¹⁰ Verwerp een sektarisch mens na [de] eerste en tweede vermaning^u, ¹¹ daar je weet dat zo

3:1^h overheden
Rm 13:1; 1 Tm 2:1,2;
1 Pt 2:13.

3:2ⁱ twistziek
1 Tm 3:3;
2 Tm 2:24.

3:3^j wij 1 Ko 6:11;
Ef 2:2; 5:8; 1 Pt 4:3.

3:4^k Heiland 1:3;
2:10.

3:5^l werken
Rm 3:28; 4:6;
Ef 2:8,9; 2 Tm 1:9.

3:5^m barmhartigheid Ef 2:4; 1 Pt 1:3.

3:5ⁿ wassing
Ef 5:26.

3:6° wedergeboorte
Mt 19:28.

3:6^p uitgestort
Jl 2:28; Rm 5:5.

3:7^q gerechtvaardigd Rm 3:24.

3:7^r erfgenamen
Rm 8:17.

3:8^s werken
2:14; 3:14.

3:9^t twistvragen
1 Tm 1:4-7;
2 Tm 2:14,16,23.

3:10^u vermaning
Mt 18:15-17;
Rm 16:17; 1 Th 5:14;
2 Th 3:6.

^N 3:5 Zie Mt 19:28 nt.

^O 3:7 Of 'naar [de] hoop erfgenamen van [het] eeuwige leven werden'.

iemand afgeweken is en zondigt, terwijl hij door zichzelf veroordeeld is.

Persoonlijke aanwijzingen en groeten

¹² Wanneer ik Artemas of Tychicus^v tot je zend, beiver je dan tot mij te komen in Nikópolis, want ik heb besloten daar te overwinteren. ¹³ Help ijverig Zenas de wetgeleerde voort, en Apollos^w, opdat het hun aan niets ontbreekt. ¹⁴ En laten ook de onzen leren zich toe te leggen op goede werken^x voor de noodzakelijke behoeften, opdat zij niet onvruchtbaar zijn.

¹⁵ Jou groeten allen die bij mij zijn. Groet hen die ons liefhebben in [het] geloof. De genade zij met jullie allen.

3:12 ^v Tychicus
Hd 20:4; Ef 6:21;
Ko 4:7; 2 Tm 4:12.

3:13 ^w Apollos
Hd 18:24; 19:1;
1 Ko 1:12; 3:4-6,22;
4:6; 16:12.

3:14 ^x werken 3:8;
Ef 4:28.

Filémon

Geschreven door Paulus in het jaar 62/63 (of 60/61) tijdens zijn eerste gevangenschap in Rome (Hd 28:30) aan Filémon, Apfia, Archippus (zie Ko 4:17) en aan de gemeente in Filémons huis in Kolosse (vgl. vs. 1v., 10,12,23v. met Ko 4:9-17), nadat Paulus in aanraking was gekomen met Onésimus, een gevluchte slaaf van Filémon. Nadat Onésimus tot geloof gekomen was, stuurde Paulus hem terug naar zijn al gelovige meester met deze Brief, waarin Paulus verzoekt dat Filémon zijn slaaf zal ontvangen en vergeven.

Filémon 1

Zegenwens

¹ Paulus, een gevangene^a van Christus Jezus, en Timotheüs, de broeder, aan Filémon, de geliefde en onze medearbeider^A, ² aan Apfia, de zuster, en aan Archippus^b, onze medestrijder, en aan de gemeente in uw huis^c: ³ genade zij u en vrede van God onze Vader en van [de] Heer Jezus Christus^d.

Filémons liefde en geloof

⁴ Ik dank mijn God, terwijl ik u altijd gedenk in mijn gebeden^e, ⁵ daar ik hoor van uw liefde en uw geloof dat^B u hebt tot de Heer Jezus en jegens alle heiligen, ⁶ opdat uw gemeenschap in het geloof^C krachtig wordt

A 1:1 Of 'onze geliefde en medearbeider'.

B 1:5 Of 'trouw die'.

C 1:6 Of 'de gemeenschap van uw geloof'.

1:1 ^a gevangene
1:9,13; Ef 3:1; 4:1;
Fp 1:7,13.

1:2 ^b Archippus
Ko 4:17.

1:2 ^c huis Rm 16:5;
1 Ko 16:19;
Ko 4:15.

1:3 ^d Heer Jezus
Christus Rm 1:7;
Gl 1:3; Fp 1:2.

1:4 ^e gebeden
Rm 1:8,9.

in [de] erkenning van al [het] goede dat in ons^D is voor Christus. ⁷ Want ik had veel blijdschap en troost wegens uw liefde^f, omdat de harten van de heiligen door u, broeder, verkwikt zijn.

Paulus pleit voor Onésimus

⁸ Daarom, hoewel ik in Christus veel vrijmoedigheid heb u te bevelen wat gepast is, ⁹ doe ik ter wille van de liefde liever een beroep op u, daar het zo met mij is dat ik, Paulus, een oud man ben, en nu ook een gevangene van Christus Jezus. ¹⁰ Ik doe een beroep op u aangaande mijn kind^g dat ik in mijn gevangenschap heb verwekt, Onésimus^h, ¹¹ die u vroeger van geen nut was, maar nu [én] voor u én mij zeer nuttig is, ¹² die ik aan u heb teruggezonden; hem, dat wil zeggen mijn hart. ¹³ Ik had hem bij mij willen houden, opdat hij mij namens u zou dienen in mijn gevangenschap voor het evangelie. ¹⁴ Maar zonder uw goedvinden heb ik niets willen doen, opdat het goede bij u niet als uit dwang, maar vrijwillig zou zijnⁱ. ¹⁵ Want wellicht was hij daarom voor een tijd [van u] gescheiden, opdat u hem eeuwig zou bezitten, ¹⁶ niet langer als een slaaf, maar meer dan een slaaf, een geliefde broeder^j, vooral voor mij, hoeveel te meer dan voor u, zowel in [het] vlees als in [de] Heer. ¹⁷ Als u mij dus voor [uw] deelgenoot houdt, neem hem aan als mijzelf. ¹⁸ En als hij u enig onrecht heeft aangedaan of u iets schuldig is, breng dat mij in rekening. ¹⁹ Ik, Paulus, heb het met mijn eigen hand geschreven^k, ik zal het betalen, om u niet te

1:7^f liefde
2 Ko 7:4.

1:9^a gevangene
1:9,13; Ef 3:1; 4:1;
Fp 1:7,13.

1:10^g kind
1 Ko 4:15; Gl 4:19.

1:10^h Onésimus
Ko 4:9.

1:14ⁱ zijn 2 Ko 9:7;
1 Pt 5:2.

1:16^j broeder
1 Tm 6:2.

1:19^k geschreven
Gl 6:11; 2 Th 3:17.

^D 1:6 V.l. 'u'.

zeggen dat u bovendien ook uzelf aan mij schuldig bent. ²⁰ Ja broeder, laat mij voordeel van u hebben in [de] Heer; verkwik mijn hart in Christus. ²¹ Ik heb u geschreven in vertrouwen op uw gehoorzaamheid, daar ik weet dat u zelfs meer zult doen dan ik zeg. ²² En bereid mij tevens ook huisvesting, want ik hoop door uw gebeden u geschonken te zullen worden.

Groeten

²³ U groeten Epafra^l, mijn medegevangene in Christus Jezus, ²⁴ Markus^m, Aristarchusⁿ, Demas^o en Lukas^p, mijn medewerkers. ²⁵ De genade van onze Heer Jezus Christus zij met uw^E geest.

1:23 ^l Epafra

Ko 1:7; 4:12.

1:24 ^m Markus

Hd 12:12,25; 13:13;

15:37- 39; Ko 4:10;

2 Tm 4:11.

1:24 ⁿ Aristarchus

Hd 19:29; 20:4;

27:2; Ko 4:10.

1:24 ^o Demas

Ko 4:14; 2 Tm 4:10.

1:24 ^p Lukas

Ko 4:14; 2 Tm 4:11.

^E 1:25 Meervoud.

Hebreeën

Mogelijk geschreven door Paulus (vgl. 2 Pt 3:15v), en dan in het jaar 62/63 (of 60/61) tijdens zijn eerste gevangenschap in Rome (13:23v.; Hd 28:30), waarschijnlijk aan Joodse christenen in Palestina, die zeer vertrouwd waren met het oude testament én het evangelie, maar nog vasthielden aan de Joodse wet en eredienst en aan het nationale karakter van de Joodse godsdienst, geconcentreerd in Jeruzalem, waarvan de val echter vlak voor de deur stond (vgl. 13:13v.). Zij moesten daarom leren deze uiterlijke, nationale godsdienst op te geven en in te zien dat zij niet moesten vasthouden aan wat slechts een voorafschaduwing was, maar aan Hem die de volmaakte vervulling van de oudtestamentische offerdienst was.

Hebreeën 1

De Zoon van God

¹ Nadat God vroeger vele malen en op vele wijzen tot de vaders gesproken had in de profeten, heeft Hij in [het] laatst van deze dagen tot ons gesproken in [de]^A Zoon, ² die Hij gesteld heeft tot erfgenaam van alle dingen^a, door Wie Hij ook de werelden^B gemaakt

^A 1:1 Niet in dé Zoon (zoals God sprak in dé profeten, d.w.z. door middel van hen), maar ‘in Zoon’, d.w.z. God Zelf spreekt als Goddelijk persoon en die persoon is de Zoon.

^B 1:2 Hier en in 11:3 is het woord voor ‘wereld’ gebruikt (*aion*) dat elders vertaald is met ‘eeuw’ (d.i. ‘het bestel van de wereld in een bepaalde tijd’; het woord is vertaald met ‘tijdgeest’ in Ef 2:2).

1:2 ^a *dingen*
Ps 2:8; Mt 21:38.

heeft^b. ³ Deze, die [de] uitstraling is van zijn heerlijkheid en [de] afdruk van zijn wezen^{Cc} en die alle dingen draagt door het woord van zijn kracht, is, nadat Hij <door Zichzelf> [de] reiniging van de zonden tot stand heeft gebracht, gaan zitten aan [de] rechterhand van de Majesteit in [de] hoge^d, ⁴ zoveel meer^D geworden dan de engelen als Hij uitnemender naam geërfd heeft dan zij^e.

De Zoon hoger dan de engelen

⁵ Want tot wie van de engelen heeft Hij ooit gezegd: ‘U bent mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt’^f? En opnieuw: ‘Ik zal Hem tot Vader zijn, en Hij zal Mij tot Zoon zijn’^g? ⁶ En opnieuw, wanneer Hij de Eerstgeborene inbrengt in de wereld^E, zegt Hij: ‘En laten alle engelen van God Hem aanbidden’^h. ⁷ En van de engelen zegt Hij wel: ‘Die zijn engelen tot geesten^F maakt en zijn dienaars^G tot een vuurvlam’ⁱ, ⁸ maar van de Zoon: ‘Uw troon, O God, is tot in alle eeuwigheid en de scepter van de rechtmatigheid is [de] scepter van uw^H koningschap. ⁹ U hebt gerechtigheid liefgehad en wetteloosheid gehaat; daarom heeft God, uw God, u gezalfd^I met vreugdeolie boven uw metgezellen’^j.

C 1:3 Of ‘van zijn innerlijk’; zie 11:1 nt.

D 1:4 Elders ‘beter’.

E 1:6 Lett. ‘de bewoonde [wereld]’, het aardrijk; zo vertaald in 2:5.

F 1:7 Of ‘winden’.

G 1:7 Zie Rm 15:16 nt.

H 1:8 A.l. ‘zijn’.

I 1:9 Of ‘heeft u, o God, uw God gezalfd’.

1:2^b heeft Jh 1:3;
Ko 1:16.

1:3^c wezen
2 Ko 4:4; Ko 1:15.

1:3^d hoge 8:1;
10:12; 12:2;
Ps 110:1; Mt 22:44;
Mk 16:19; Hd 2:34;
Ef 1:20.

1:4^e zij Ef 1:21;
Fp 2:9.

1:5^f verwekt 5:5;
Ps 2:7; Hd 13:33.

1:5^g zijn
2 Sm 7:14;
1 Kr 17:13.

1:6^h aanbidden
Dt 32:43 LXX;
Ps 97:7.

1:7ⁱ vuurvlam
Ps 104:4.

1:9^j metgezellen
Ps 45:7,8.

¹⁰ En: ‘U, Heer, hebt in [het] begin de aarde gegrondvest, en de hemelen zijn werken van uw handen. ¹¹ Zij zullen vergaan, maar U blijft; en zij zullen alle als een kleed verouderen, ¹² en als een mantel zult U ze samenrollen en <als een kleed> zullen zij veranderd worden; maar U bent Dezelfde en uw jaren zullen niet ophouden’^k. ¹³ Tot wie van de engelen echter heeft Hij ooit gezegd: ‘Zit aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden stel tot een voetbank voor uw voeten’^l?

¹⁴ Zijn zij niet allen dienende geesten, die tot dienst uitgezonden worden ter wille van hen die [de] behoudenis zullen beërven^m?

1:12^k ophouden
Ps 102:26-28.

1:13^l voeten
Ps 110:1.

1:14^m beërven
Ps 34:8; 91:11.

Hebreeën 2

Niet afdrijven van de behoudenis

¹ Daarom moeten wij des te sterker ons richten naar wat wij gehoord hebben, opdat wij niet misschien afdrijven.

² Want als het woord door engelen gesprokenⁿ vast stond en elke overtreding en ongehoorzaamheid rechtvaardige vergelding ontvangen heeft, ³ hoe zullen wij ontkomen als wij zo'n grote behoudenis veronachtzamen^{J^o}, waarover aanvankelijk gesproken is door de Heer en die aan ons bevestigd is door hen die het gehoord hebben, ⁴ terwijl God bovendien meegetuigde zowel door tekenen als wonderen en allerlei krachten en uitdelingen van [de] Heilige Geest naar zijn wil^p.

De Zoon des mensen

⁵ Want niet aan engelen heeft Hij onderworpen het toekomstige aardrijk^K waarover wij spreken, ⁶ maar iemand heeft ergens betuigd en gezegd: 'Wat is [de] mens dat U hem gedenkt, of [de] menszoon dat U acht op hem geeft?' ⁷ U hebt hem een weinig^L minder gemaakt dan [de] engelen; met heerlijkheid en eer hebt U hem gekroond <en hem gesteld over de werken van uw handen>; ⁸ alles hebt U onder zijn voeten onderworpen^q. Want door <Hem> alles te onderwerpen heeft Hij niets overgelaten dat Hem niet onderworpen

2:2 ⁿ *gesproken*
Hd 7:38,53; Gl 3:19.

2:3 ^o *veronachtzamen* 10:29; 12:25.

2:4 ^p *wil*
1 Ko 12:4,11.

2:8 ^q *onderworpen*
Ps 8:5-7 LXX.

^J 2:3 Of 'minachten'.

^K 2:5 De uitdrukking doelt op een bekende Joodse onderscheiding tussen de 'tegenwoordige eeuw' (vgl. 9:9; Gl 1:4; Tt 2:12) en de 'toekomstige eeuw' (vgl. 6:5; 9:11), d.i. het nieuwe bestel dat door de Messias zal worden ingevoerd.

^L 2:7,9 Of 'een korte tijd'.

zou zijn^r. Maar nu zien wij nog niet alles aan Hem onderworpen; ⁹ maar wij zien Jezus, die een weinig^L minder dan [de] engelen gemaakt was^M vanwege het lijden van de dood met heerlijkheid en eer gekroond^S, opdat Hij door [de] genade van God voor alles^N [de] dood smaakte. ¹⁰ Want het paste Hem, om Wie alle dingen zijn en door Wie alle dingen zijn, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te leiden, de overste leidsman van hun behoudenis door lijden^O volmaakte^P. ¹¹ Want én Hij die heiligt én zij die geheiligd worden, zijn allen uit één; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen^f ¹² en zegt: ‘Ik zal uw naam aan mijn broeders verkondigen, in [het] midden van [de] gemeente zal Ik U lofzingen’^u. ¹³ En opnieuw: ‘Ik zal in Hem vertrouwen hebben’^v. En opnieuw: ‘Zie, Ik en de kinderen die God Mij gegeven heeft’^w. ¹⁴ Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben^Q, heeft

M 2:9 Of ‘wij zien Hem, die een weinig minder dan [de] engelen gemaakt was: Jezus’.

N 2:9 Of ‘ieder’.

O 2:10 Eig. meervoud; zo altijd, behalve in vs. 9.

P 2:10 ‘Volmaken’ betekent in Hb ‘tot het volkomen einde van een loopbaan brengen’ en/of ‘in een volmaakte, tot een zeker ambt geschikt makende positie brengen’.

Q 2:14 ‘Deel hebben’, houdt in: van nature in die toestand verkeren (vgl. de afgeleide woorden ‘deelgenoot’ en ‘gemeenschap’); ‘deelnemen’ betekent van buitenaf een (aan)deel in een zaak nemen of krijgen (‘gebruiken’ in 5:13, ‘deel ontvangen’ in 1 Ko 9:10; vgl. het afgeleide woord ‘metgezel’ in 1:9; 3:14 dat hetzelfde is als ‘deelgenoot’ in 3:1; 6:4).

2:8^r *zijn*

1 Ko 15:27.

2:9^s *gekroond*

Fp 2:8,9.

2:11^f *noemen*

Mt 25:40; Mk 3:35;

Jh 20:17.

2:12^u *lofzingen*

Ps 22:23.

2:13^v *hebben*

Js 8:17 LXX

(2 Sm 22:3 LXX;

Js 12:2).

2:13^w *heeft*

Js 8:18.

ook Hij op gelijke wijze^R daaraan deelgenomen^Q, opdat Hij door de dood teniet zou doen hem die de macht over de dood had, dat is de duivel^x, ¹⁵ en allen zou verlossen die uit vrees voor [de] dood hun hele leven door aan slavernij onderworpen waren. ¹⁶ Want inderdaad, niet engelen neemt Hij aan^S, maar Hij neemt [het] nageslacht van Abraham aan^{Sy}. ¹⁷ Daarom moest Hij in alles aan zijn broeders gelijk worden^z, opdat Hij een barmhartig en trouw hogepriester zou zijn in de dingen die God betreffen, om voor de zonden van het volk verzoening te doen^a. ¹⁸ Want waarin Hijzelf geleden heeft toen Hij verzocht werd, kan Hij hun die verzocht worden te hulp komen^b.

R 2:14 D.i. soortgelijke (niet identieke) wijze; hetzelfde woord als ‘nabij’ in Fp 2:27.

S 2:16 Elders vertaald met ‘grijpen’ (bijv. in Mt 14:31; 1 Tm 6:12,19) of ‘nemen’ (bijv. in 8:9; Lk 9:47); hier in de zin van ‘vastgrijpen’ om hen te redden.

2:15 ^x duivel
Jh 12:31; 1 Jh 3:8;
Op 12:10; 20:10.

2:16 ^y aan Js 41:8,9.

2:17 ^z worden 2:14;
Fp 2:7.

2:17 ^a doen
1 Jh 2:2; 4:10.

2:18 ^b komen 4:15.

Hebreeën 3

Jezus hoger dan Mozes

¹ Daarom, heilige broeders, deelgenoten van [de] hemelse roeping, beschouwt de apostel en hogepriester van onze belijdenis, ² Jezus^e, die trouw is aan Hem die Hem heeft aangesteld, zoals ook Mozes was in <heel> zijn huis. ³ Want Deze is zoveel groter heerlijkheid waard geacht dan Mozes, als hij die het huis^d gebouwd heeft, groter eer heeft dan het huis. ⁴ Want elk huis wordt door iemand gebouwd, maar die alles heeft gebouwd is God. ⁵ En Mozes was wel trouw in heel zijn huis als dienaar tot getuigenis van wat gesproken zou worden, ⁶ maar Christus als Zoon over zijn huis, Wiens huis wij zijn, als wij de vrijmoedigheid en het roemen in de hoop <tot [het] einde toe onwrikbaar> vasthouden^e.

De rust voor Gods volk

⁷ Daarom, zoals de Heilige Geest zegt: ‘Heden, als u zijn stem hoort, ⁸ verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering, in de dag van de verzoeking in de woestijn^f, ⁹ waar^T uw vaders [Mij] verzochten door [Mij] op de proef te stellen, en zij zagen [toch] mijn werken veertig jaar lang. ¹⁰ Daarom was Ik vertoornd op dit geslacht en zei: Altijd dwalen zij met het hart, en zij hebben mijn wegen niet gekend, ¹¹ zodat Ik zwoer in mijn toorn: Nooit zullen zij in mijn rust ingaan!’^{Ugh},

^T 3:9 S.v. ‘waarmee’.

^U 3:11 Lett. ‘Als zij in mijn rust zullen ingaan!’ (Hebr. idioom); zo ook in 4:3 en 5.

3:2 ^c Jezus 4:14;
6:20; 7:26; 8:1;
9:11.

3:3 ^d huis Nm 12:7.

3:6 ^e vasthouden
3:14; Ko 1:23.

3:8 ^f woestijn
Ex 17:7; Nm 20:2-5.

3:11 ^g ingaan
Nm 14:21-23.

3:11 ^h ingaan
Ps 95:7-11

¹² Kijkt u uit^v, broeders, dat niet misschien in iemand van u een boos, ongelovig hart is, om af te vallen van [de] levende God, ¹³ maar vermaant elkaar elke dag, zolang het ‘Heden’ genoemd wordt, opdat niemand onder u verhard wordt door [het] bedrieglijke van de zonde. ¹⁴ Want wij zijn metgezellen van Christus geworden, als wij tenminste het begin van het vertrouwen tot [het] einde toe onwrikbaar vasthoudenⁱ, ¹⁵ terwijl er gezegd wordt: ‘Heden, als u zijn stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering’^j.

¹⁶ (Want wie waren het die, hoewel zij gehoord hadden, Hem verbitterden? Waren dat immers niet allen die door Mozes uit Egypte waren uitgegaan? ¹⁷ En op wie is Hij veertig jaar lang vertoornd geweest? Was dat niet op hen die gezondigd hadden, van wie de lichamen vielen in de woestijn^k? ¹⁸ En aan wie heeft Hij gezworen dat zij in zijn rust niet zouden ingaan^l, dan aan hen die ongehoorzaam^w geweest waren^m? ¹⁹ En wij zien dat zij niet konden ingaan wegens ongeloof.)

3:14ⁱ vasthouden
3:6.

3:15^j verbittering
3:7,8; Ps 95:7,8.

3:17^k woestijn
Nm 14:29;
1 Ko 10:10.

3:18^l ingaan 3:11;
Nm 14:22,23;
Ps 95:11.

3:18^m waren
Nm 14:1-35.

^v 3:12 Men kan ook ‘Daarom’ in vs. 7 verbinden met ‘Kijkt u uit’ in vs. 12 en het andere als tussenzin lezen.

^w 3:18 Of ‘ongelovig’.

Hebreeën 4

¹ Laten wij dan vrezen, dat niet misschien iemand van u, terwijl een belofte om in zijn rust in te gaan overblijft, schijnt achter te blijven. ² Immers, aan ons is een blijde boodschap verkondigd, evenals ook aan hen; maar het woord van de prediking bracht hun geen nut, daar zij niet verbonden waren met hen die het in het geloof hoorden^x. ³ Want wij die geloofd hebben, gaan in <de> rust, zoals Hij gezegd heeft: ‘Zodat Ik zwoer in mijn toorn: Nooit zullen zij in mijn rust ingaan’ⁿ. En toch waren zijn werken van [de] grondlegging van de wereld af volbracht. ⁴ Want Hij heeft ergens van de zevende [dag] aldus gezegd: ‘En God rustte op de zevende dag van al zijn werken’^o. ⁵ En op deze [plaats] weer: ‘Nooit zullen zij in mijn rust ingaan’^p. ⁶ Daar dus overblijft dat sommigen haar ingaan, en zij aan wie eerst de blijde boodschap verkondigd was, niet ingegaan zijn wegens ongehoorzaamheid, ⁷ stelt Hij opnieuw een bepaalde dag vast: ‘Heden’, als Hij in David zo lange tijd daarna zegt, zoals tevoren gezegd is: ‘Heden, als u zijn stem hoort, verhardt uw harten niet’^q. ⁸ Want als Jozua hen in de rust gebracht had^r, zou Hij daarna niet over een andere dag gesproken hebben. ⁹ Er blijft dus een sabbatsrust over voor het volk van God. ¹⁰ Want wie in zijn rust ingaat, komt ook zelf tot rust van zijn werken, evenals God van de zijne^s. ¹¹ Laten wij ons dan beijveren in die rust in te gaan, opdat niemand valt volgens hetzelfde voorbeeld

^x 4:2 A.l. ‘daar het in hen die hoorden, niet met het geloof gepaard ging’.

4:3 ⁿ ingaan 3:11;
4:5; Ps 95:11.

4:4 ^o werken
Gn 2:2.

4:5 ^p ingaan 3:11;
4:1; Ps 95:11.

4:7 ^q niet 3:7,8;
Ps 95:7,8.

4:8 ^r had Dt 31:7;
Jz 22:4.

4:10 ^s zijne 4:4;
Gn 2:2.

van ongehoorzaamheid. ¹² Want het woord van God is levend^t en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard^u, en het dringt door tot verdeling van ziel en geest, zowel van gewrichten als van merg, en oordeelt [de] gedachten en overleggingen van [het] hart^v. ¹³ En geen schepsel is voor Hem onzichtbaar, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem met Wie wij te doen hebben.

Jezus de grote hogepriester

¹⁴ Daar wij nu een grote hogepriester hebben, die de hemelen is doorgegaan, Jezus^w, de Zoon van God, laten wij de belijdenis vasthouden^x. ¹⁵ Want wij hebben niet een hogepriester die niet met onze zwakheden kan meelijden, maar [Eén] die in alle dingen verzocht is als wij^y, met uitzondering van [de] zonde^z. ¹⁶ Laten wij dus met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade^z, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden tot hulp op de juiste tijd.

4:12 ^t *levend*
1 Pt 1:23.

4:12 ^u *zwaard*
Js 49:2; Ef 6:17;
Op 19:15.

4:12 ^v *hart* Jh 12:48.

4:14 ^w *Jezus* 3:1;
6:20; 7:26; 8:1;
9:11.

4:14 ^x *vasthouden*
10:23.

4:15 ^y *zonde* 2:17.

4:16 ^z *genade* 10:19.

^y 4:15 Lett. 'naar [onze] gelijkenis'.

^z 4:15 In 9:28 vertaald door 'zonder zonde'.

Hebreeën 5

¹ Want iedere hogepriester die uit mensen wordt genomen, wordt voor mensen aangesteld in de dingen die God betreffen, opdat hij zowel gaven als slachtoffers voor [de] zonden offert. ² Hij kan toegeeflijk zijn jegens de onwetenden en dwalenden, omdat hij ook zelf met zwakheid omvangen is^a; ³ en wegens deze [zwakheid] moet hij, evenals voor het volk, ook voor zichzelf offeren voor [de] zonden^b. ⁴ En iemand neemt niet voor zichzelf de eer, maar wordt door God geroepen, evenals ook Aäron^c. ⁵ Zo heeft ook Christus niet Zichzelf verheerlijkt om hogepriester te worden, maar Hij die tot Hem gesproken heeft: ‘U bent mijn Zoon, Ik heb U heden verwekt’^d. ⁶ Zoals Hij ook op een andere [plaats] zegt: ‘U bent priester tot in eeuwigheid naar de orde van Melchizédek’^e. ⁷ Hij die tijdens zijn dagen in het vlees met sterk geroep en tranen zowel gebeden als smeking geofferd heeft aan Hem die Hem uit [de] dood kon verlossen (en Hij is verhoord om zijn godsvrucht^f), ⁸ heeft, hoewel Hij Zoon was, de gehoorzaamheid geleerd uit wat Hij geleden heeft; ⁹ en volmaakt geworden^B is Hij voor allen die Hem gehoorzamen een oorzaak van eeuwige behoudenis^g geworden, ¹⁰ door God begroet^C als hogepriester naar de orde van Melchizédek^h.

5:2 ^a is 2:17; 4:15.

5:3 ^b zonden
Lv 9:7; 16:6.

5:4 ^c Aäron Ex 28:1.

5:5 ^d verwekt 1:5;
Ps 2:7; Hd 13:33.

5:6 ^e Melchizédek
6:20; 7:17;
Ps 110:4.

5:7 ^f godsvrucht
Mt 26:36-46;
Mk 14:32-42;
Lk 22:39-46.

5:9 ^g behoudenis
Js 45:17.

5:10 ^h Melchizédek
5:6; Ps 110:4.

A 5:7 ‘Eerbied(ig)’ in 11:7; 12:28.

B 5:9 Zie 2:10 nt.

C 5:10 Of ‘betiteld’.

Waarschuwing tegen de afval

¹¹ Over hem^D hebben wij veel te zeggen, dat ook moeilijk te verklaren is, omdat u traag bent geworden in het horen. ¹² Immers, terwijl u gezien de tijd leraars behoorde te zijn, hebt u weer nodig dat men u leert <wat> de elementen van het begin van de uitspraken van God <zijn>, en u bent geworden als zij die melk nodig hebben, <en> niet vast voedsel. ¹³ Want ieder die melk gebruikt^E, is onervaren in [het] woord van [de] gerechtigheid, want hij is een klein kindⁱ; ¹⁴ maar het vaste voedsel is voor volwassenen, die door de gewoonte hun zinnen geoefend hebben om zowel [het] goede als [het] kwade te onderscheiden^j.

^D 5:11 Of 'Hem'; of 'Daarover'.

^E 5:13 Zie 2:14 nt. en vgl. 6:4.

5:13ⁱ kind
1 Ko 3:1-3; 1 Pt 2:2.

5:14^j onderscheiden
Rm 16:19.

Hebreeën 6

¹ Laten wij daarom het woord van het begin van Christus laten [rusten] en voortgaan tot het volkomene^F, zonder opnieuw een fundament te leggen van bekering van dode werken en van geloof in God^k, ² van een leer van reinigingen, van handoplegging, van dodenopstanding en van eeuwig oordeel. ³ En dit zullen wij doen, als God het tenminste vergunt. ⁴ Want het is onmogelijk hen die eens verlicht zijn geweest en van de hemelse gave geproefd hebben en deelgenoten van [de] Heilige Geest geworden zijn, ⁵ en [het] goede woord^G van God en [de] krachten van [de] toekomstige eeuw geproefd hebben ⁶ en afgevallen zijn, nog eens te vernieuwen tot bekering, daar zij voor zichzelf de Zoon van God kruisigen en openlijk te schande maken^l.

⁷ Want [de] grond die de dikwijls daarop komende regen indrinkt en nuttig gewas voortbrengt voor hen ten behoeve van wie hij ook bebouwd wordt, ontvangt zegen van God; ⁸ maar als hij dorens en distels voortbrengt, is hij verwerpelijk en [de] vervloeking nabij^m, en het einde ervan [leidt] tot verbranding. ⁹ Maar, geliefden, wij zijn wat u betreft overtuigd van de betere en met [de] behoudenis verbonden dingen, ook al spreken wij zo. ¹⁰ Want God is niet onrechtvaardig om uw werk te vergeten en de liefde die u betoond hebt voor zijn naam, doordat u de heiligen gediend hebt en dientⁿ. ¹¹ Maar wij begeren dat ieder van u tot [het] einde toe dezelfde ijver betoont tot de volle zekerheid

6:1 ^k God 9:14.

6:6 ^l maken
10:26,27;
Mt 12:31; 1 Jh 5:16.

6:8 ^m nabij
Gn 3:17,18.

6:10 ⁿ dient
10:32-34.

^F 6:1 Of 'tot de volwassenheid'; vgl. 5:14.

^G 6:5 *Rhèma* (zie de Woordenlijst).

van de hoop, ¹² opdat u niet traag wordt maar navolgers van hen die door geloof en geduld de beloften beërven.

Gods belofte staat vast

¹³ Want toen God aan Abraham de belofte deed, zwoer Hij, omdat Hij bij geen meerdere kon zweren, bij Zichzelf^o ¹⁴ en zei: Zeker zal Ik u rijk zegenen en zeer zal Ik u vermenigvuldigen^{Hp}. ¹⁵ En zó, door geduld te hebben, verkreeg hij de belofte. ¹⁶ Want mensen zwe- ren bij een meerdere en de eed is voor hen tot bevesti- ging, [het] eind van alle tegenspraak^q. ¹⁷ Daarom heeft God, omdat Hij de erfgenamen van de belofte de on- veranderlijkheid van zijn raad overvloediger wilde be- wijzen, Zich met een eed verbonden, ¹⁸ opdat wij door [deze] twee onveranderlijke dingen, waarin het onmo- gelijk is dat God zou liegen^r, een sterke vertroosting hebben, wij die de toevlucht hebben genomen om de voorgestelde hoop aan te grijpen. ¹⁹ Deze hebben wij als een anker van de ziel, dat zeker en vast is en ingaat tot binnen het voorhangsel^s, ²⁰ waar Jezus als voorlo- per voor ons is ingegaan, naar de orde van Melchizé- dek hogepriester geworden tot in eeuwigheid^f.

6:13 ^o Zichzelf
Gn 22:16.

6:14 ^P vermenigvul-
digen Gn 22:17.

6:16 ^q tegenspraak
Ex 22:11.

6:18 ^r liegen
Nm 23:19;
1 Sm 15:29.

6:19 ^s voorhangsel
Lv 16:2,3,12,15.

6:20 ^t eeuwigheid
5:6; 7:17; Ps 110:4.

^H 6:14 Lett. ‘Zeker zal Ik u zegenend zegenen en vermenig- vuldigend vermenigvuldigen’ (Hebr. idioom).

Hebreeën 7

De priesterorde van Melchizédek

¹ Want deze Melchizédek, koning van Salem, priester van God de Allerhoogste, die Abraham tegemoet ging toen hij van het verslaan van de koningen terugkeerde, en hem zegende, ² aan wie ook Abraham een tiende van alles gaf, is in de eerste plaats naar de uitleg [van zijn naam]: koning van [de] gerechtigheid, en vervolgens ook: koning van Salem, dat is koning van [de] vrede^u, ³ en terwijl hij zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsregister, zonder begin van dagen of einde van leven is, maar op de Zoon van God lijkt, blijft hij priester voor altijd^v. ⁴ Aanschouwt nu hoe groot deze was, aan wie <zelfs> de aartsvader Abraham een tiende van de buit gaf. ⁵ En zij die uit de zonen van Levi het priesterambt ontvangen, hebben wel het gebod om naar de wet tienden te nemen van het volk^w, dat is van hun broeders, hoewel dezen uit de lendenen van Abraham zijn voortgekomen; ⁶ maar hij die zich niet tot hun geslacht kon rekenen, heeft tienden genomen van Abraham en hem die de beloften had gezegend. ⁷ Zonder enige tegenspraak nu wordt het mindere gezegend door het meerdere. ⁸ En hier ontvangen sterfelijke mensen wel tienden, maar dáár iemand van wie getuigd wordt dat hij leeft. ⁹ En om zo te zeggen heeft ook Levi die tienden ontvangt, door Abraham tienden gegeven, ¹⁰ want hij was nog in de lendenen van zijn vader toen Melchizédek deze tegemoet ging.

¹ 7:3 Eig. ‘voortaan ononderbroken?’; ‘voortdurend’ in 10:1.

7:2 ^u vrede
Gn 14:17-20.

7:3 ^v altijd
Ps 110:4.

7:5 ^w volk
Nm 18:21.

¹¹ Als er nu inderdaad volmaking door het Levietische priesterschap was – want in verbinding daarmee^J heeft het volk de wet ontvangen –, waarom was het dan nog nodig dat er een andere priester opstond naar de orde van Melchizédek en deze niet genoemd werd naar de orde van Aäron? ¹² Want als het priesterschap verandert, vindt er ook noodzakelijk verandering van de wet plaats. ¹³ Want Hij van Wie deze dingen gezegd zijn, maakt deel uit van een andere stam, waarvan niemand verbonden is geweest^K aan het altaar. ¹⁴ Want het is overduidelijk dat onze Heer uit Juda gesproten^L is^x, ten aanzien van welke stam Mozes nergens van priesters heeft gesproken. ¹⁵ En dit is nog aanmerkelijk duidelijker als er naar de gelijkenis van Melchizédek een andere priester opstaat, ¹⁶ die het niet geworden is naar [de] wet van een vleselijk gebod, maar naar [de] kracht van een onvergankelijk leven; ¹⁷ want [van Hem] wordt getuigd: U bent priester tot in eeuwigheid naar de orde van Melchizédek^y. ¹⁸ Want er is enerzijds een afschaffing van [het] vroegere gebod wegens zijn zwakheid en nutteloosheid ¹⁹ (want de wet heeft niets tot volmaaktheid gebracht^z), en anderzijds [de] invoering van een betere hoop, waardoor wij tot God naderen^M.

^J 7:11 Of ‘op grond daarvan’.

^K 7:13 Of ‘zich gewijd heeft’.

^L 7:14 Of ‘opgegaan’; in de zin van het opgaan van de zon (zie Lk 1:78).

^M 7:19 Eig. ‘dichterbij komen’; zo ook in 10:25; een ander woord dan elders in Hb.

7:14^x is Gn 49:10;
Js 11:1 Mt 2:6;
Op 5:5; 22:16.

7:17^y Melchizédek
5:6; 6:20; 7:21;
Ps 110:4.

7:19^z gebracht 9:9.

²⁰ En voor zover het niet zonder eedzwering [plaats had] (want zij zijn wel zonder eedzwering priesters geworden, ²¹ maar Hij met eedzwering door Hem die tot^N Hem zei: ‘[De] Heer heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: U bent priester tot in eeuwigheid^a’), ²² in zover is Jezus <ook> borg geworden van een beter verbond^b. ²³ En zij zijn wel vele priesters geworden, omdat zij door de dood werden verhinderd aan te blijven, ²⁴ maar Hij, omdat Hij blijft tot in eeuwigheid, heeft een onveranderlijk^O priesterschap. ²⁵ Daarom kan Hij ook volledig behouden wie door Hem tot God naderen, daar Hij altijd leeft om voor hen tussenbeide te treden^c. ²⁶ Want zo’n hogepriester^d paste ons ook: heilig^P, onschuldig, onbesmet, gescheiden van de zondaars en hoger dan de hemelen geworden; ²⁷ die het niet dagelijks nodig heeft, zoals de hogepriesters, eerst voor zijn eigen zonden slachtoffers op te offeren, daarna voor die van het volk^e, want dit heeft Hij eens voor altijd gedaan door Zichzelf op te offeren. ²⁸ Want de wet stelt als hogepriesters mensen aan die zwakheid hebben^f, maar het woord van de eedzwering, die na de wet [gekomen] is, [stelt de] Zoon, die tot in eeuwigheid volmaakt is^Q.

7:21 ^a eeuwigheid
5:6; 6:20; 7:17;
Ps 110:4.

7:22 ^b verbond 8:6;
12:24.

7:25 ^c treden
Rm 8:34; 1 Jh 2:1.

7:26 ^d hogepriester
3:1; 4:14; 6:20; 8:1;
9:11.

7:27 ^e volk
Lv 9:7; 16:6,15.

7:28 ^f hebben 5:1,2.

^N 7:21 Of ‘aangaande’.

^O 7:24 Of ‘onoverdraagbaar’.

^P 7:26 Of ‘rein, godvrezend’; vgl. Hd 13:34,35 nt.

^Q 7:28 Of ‘volmaakt geworden is’ (perfectum); zie 2:10 nt.

Hebreeën 8

Hogepriester van een beter verbond

¹ [De] hoofdzaak nu van wat wij zeggen is, dat wij zo'n hogepriester^g hebben, die is gaan zitten aan [de] rechterzijde van de troon van de Majesteit in de hemelen^h, ² een bedenaar^R van het heiligdom en van de ware tabernakel, die de Heer heeft opgerichtⁱ, niet een mens.

³ Want iedere hogepriester wordt aangesteld om zowel gaven als slachtoffers te offeren; daarom was het nodig dat ook Deze iets had om te offeren. ⁴ Als Hij evenwel op aarde was, zou Hij niet eens priester zijn, daar er zijn die naar [de] wet de gaven offeren. ⁵ Dezen dienen een zinnebeeld en schaduw^j van de hemelse dingen, zoals Mozes een Goddelijke aanwijzing ontving toen hij de tabernakel zou vervaardigen; want: 'Zie erop toe', zegt Hij, 'dat u alles maakt naar het voorbeeld dat u op de berg getoond is^k'. ⁶ Maar nu heeft Hij een zoveel uitnemender bediening verkregen als Hij ook Middelaar is van een beter verbond^l, dat op betere beloften is gegrondvest. ⁷ Want als dat eerste onberispelijk was geweest, zou er voor een tweede geen plaats gezocht zijn. ⁸ Want hen berispensend zegt Hij: 'Zie, [de] dagen komen, zegt [de] Heer, dat Ik voor het huis van Israël en voor het huis van Juda een nieuw verbond zal sluiten; ⁹ niet overeenkomstig het verbond dat Ik met hun vaders maakte ten dage dat Ik hen bij de hand nam om hen uit [het] land Egypte te

8:1 ^g hogepriester
3:1; 4:14; 6:20;
7:26; 9:11.

8:1 ^h hemelen 1:3;
10:12; 12:2;
Ps 110:1; Mt 22:44;
Mk 16:19; Hd 2:34;
Ef 1:20.

8:2 ⁱ opgericht
Nm 24:6 LXX.

8:5 ^j schaduw
Ko 2:17.

8:5 ^k is Ex 25:40.

8:6 ^l verbond 7:22;
9:15; 12:24.

^R 8:2 Zie Rm 13:6; 15: ntn.

leiden, want zij bleven niet in mijn verbond en Ik sloeg geen acht [meer] op hen, zegt [de] Heer. ¹⁰ Want dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israëel zal maken, zegt [de] Heer: Ik zal mijn wetten in hun verstand geven en Ik zal ze in hun harten schrijven; en Ik zal hun tot een God en zij zullen Mij tot een volk zijn^m. ¹¹ En zij zullen geenszins leren ieder zijn medeburger en ieder zijn broeder door te zeggen: ‘Ken^s de Heer’, want zij zullen Mij allen kennen^s, van de kleine tot de grote onder hen. ¹² Want Ik zal jegens hun ongerechtigheden genadig zijn en hun zonden zal Ik geenszins meer gedenkenⁿ. ¹³ Door te zeggen: ‘een nieuw’, heeft Hij het eerste oud gemaakt. Wat nu oud is en verouderd, is dicht bij [de] verdwijning.

^s **8:11** Het eerste ‘kennen’ is objectief kennen in algemene zin; het tweede is bewust, innerlijk kennen (zie de Woordenlijst).

8:10 ^m *zijn 10:16.*

8:12 ⁿ *gedenken 10:17; Jr 31:31-34.*

Hebreeën 9

Een aards en een hemels heiligdom

¹ <Ook> het eerste [verbond] had dus dienstvoor-schriften en het wereldlijk heiligdom. ² Want een ta-bernakel was ingericht^o, de eerste, waarin de kande-laar^p was en de tafel en de toonbroden^{tq}; deze wordt [het] heilige genoemd. ³ En achter het tweede voor-hangsel was een tabernakel, [het] heilige der heiligen geheten^r, ⁴ die een gouden wierookvat^{us} bevatte en de ark van het verbond, rondom geheel met goud over-dekt^f, waarin een gouden kruik was die het manna be-vatte^u, en de staf van Aäron die gebloeid had^v, en de tafelen van het verbond^w; ⁵ en daarboven de cherubs van [de] heerlijkheid die het verzoendeksel^v overscha-duwden^x; het is niet mogelijk hierover nu in bijzonder-heden te spreken.

⁶ Waar deze dingen nu zo ingericht zijn, gaan de pries-ters wel steeds in de eerste tabernakel om de dien-sten^w te volbrengen^y, ⁷ maar in de tweede alleen de hogepriester, eenmaal in het jaar, niet zonder bloed, dat hij offert voor zichzelf en voor de afdwalingen^x

T 9:2 Lett. ‘en het tonen van de broden’.

U 9:4 Of ‘reukaltaar’.

V 9:5 Of ‘de genadetroon’ (hetzelfde Gr. woord als in Rm 3:25).

W 9:6 Eig. ‘eredienst(en)’; zo ook Jh 16:2; Rm 9:4; 12:1 en het werkwoord in o.a. 8:5; 9:9,14; 10:2; 12:28; 13:10 (zie Mt 4:11 nt). In vs. 1 gaat het om de voorschriften voor deze diensten.

X 9:7 Lett. ‘onwetendheden’, d.z. zonden door onwetendheid.

9:2 ^o ingericht
Ex 26:1-30.

9:2 ^p kandelaar
Ex 25:31-40.

9:2 ^q toonbroden
Ex 25:23-30.

9:3 ^r geheten
Ex 26:31-33.

9:4 ^s wierookvat
Ex 30:1-6.

9:4 ^t overdekt
Ex 25:10-16.

9:4 ^u bevatte
Ex 16:33.

9:4 ^v had
Nm 17:8-10.

9:4 ^w verbond
Ex 25:16; Dt 10:3-5.

9:5 ^x overschaduw-den
Ex 25:18-22.

9:6 ^y volbrengen
Nm 18:2-6.

van het volk^z. ⁸ Daarmee duidt de Heilige Geest aan dat de weg tot het heiligdom nog niet bekend gemaakt is, zolang de eerste tabernakel nog stand houdt. ⁹ Deze is een gelijkenis^y voor de tegenwoordige tijd; vandaar dat zowel gaven als slachtoffers geofferd worden, die hem die de dienst verricht, naar [het] geweten niet kunnen volmaken^a, ¹⁰ die alleen [bestaan] in spijsen^b, dranken en verschillende reinigingen^c: inzettingen van het vlees, tot op [de] tijd van [het] herstel opgelegd. ¹¹ Maar Christus, gekomen als hogepriester^d van de komende^z goederen^e, door^a de grotere en volmaktere tabernakel, niet met handen gemaakt (dat is niet van deze schepping), ¹² ook niet door^a [het] bloed van bokken en kalveren, maar door^a zijn eigen bloed, is eens voor altijd ingegaan in het heiligdom na een eeuwige verlossing verworven te hebben.

Het bloed van Christus

¹³ Want als het bloed van bokken en stieren^f en [de] as van een jonge koe^g, gesprenkeld op de onheiligen, heiligt tot de reinheid van het vlees, ¹⁴ hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door [de] eeuwige Geest Zichzelf vlekkeloos aan God heeft geofferd, ons^b geweten reinigen^h van dode werken, om [de] levende God te dienenⁱ. ¹⁵ En daarom is Hij middelaar van een

y 9:9 Hetzelfde woord ‘gelijkenis’ als in Mt 13:3.

z 9:11 V.l. ‘toekomstige’; zie 2:5 nt.

a 9:11,12 Dit is het beste op te vatten als ‘[gekenmerkt] door’; niet noodzakelijkerwijs ‘doorheen’ of ‘door middel van’.

b 9:14 V.l. ‘uw’.

9:7^z volk Ex 30:10;
Lv 16:2,14,15.

9:9^a volmaken
10:1,2.

9:10^b spijsen
Lv 11:2.

9:10^c reinigingen
Lv 11:25; 15:18;
Nm 19:13.

9:11^d hogepriester
3:1; 4:14; 6:20;
7:26; 8:1.

9:11^e goederen
10:1.

9:13^f stieren 10:4;
Lv 16:3,14,15.

9:13^g koe
Nm 19:9, 17-19.

9:14^h reinigen
1 Pt 1:18,19;
1 Jh 1:7.

9:14ⁱ dienen 6:1.

nieuw verbond, zodat, nu [de] dood heeft plaatsgevonden tot verlossing van de overtredingen onder het eerste verbond^j, de geroepenen de belofte van de eeuwige erfenis ontvangen. ¹⁶ (Want waar een testament^c is, daar is het nodig dat [de] dood van de testamentmaker vaststaat; ¹⁷ want een testament wordt geldig als de dood is ingetreden, daar het nimmer kracht heeft zolang de testamentmaker leeft.) ¹⁸ Daarom is ook het eerste [verbond] niet zonder bloed ingewijd. ¹⁹ Want toen door Mozes naar de wet elk gebod tot het hele volk gesproken was, nam hij het bloed van de kalveren <en de bokken> met water en scharlaken wol en hysop^k en besprenkelde zowel het boek zelf als het hele volk^l, ²⁰ en zei: ‘Dit is het bloed van het verbond dat God u geboden heeft^m’. ²¹ En evenzo besprenkelde hij zowel de tabernakel als alle vaten van de dienst met het bloedⁿ. ²² En met bloed wordt bijna alles naar de wet gereinigd, en zonder bloedstorting is er geen vergeving^o. ²³ Het was dus nodig dat wel de zinnebeelden van de dingen die in de hemelen zijn hierdoor gereinigd werden, maar de hemelse dingen zelf door betere slachtoffers dan deze. ²⁴ Want Christus is niet ingegaan in [het] met handen gemaakte heiligdom, een tegenbeeld van het ware, maar in de hemel zelf, om nu te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons^p; ²⁵ ook niet opdat Hij Zichzelf dikwijls offerde, zoals de hogepriester elk jaar ingaat in het heiligdom met vreemd^d bloed; ²⁶ anders had Hij van [de] grondlegging van de wereld af

9:15^j verbond 7:22; 8:6; 12:24.

9:19^k hysop
Lv 14:4; Nm 19:6.

9:19^l volk Ex 24:3, 6-8.

9:20^m heeft
Ex 24:8.

9:21ⁿ bloed
Lv 8:15,19.

9:22° vergeving
Lv 17:11.

9:24^p ons 1 Jh 2:1.

^c 9:16 Het woord vertaald met ‘verbond’ en met ‘testament’ is hetzelfde, eigenlijk een beschikking.

^d 9:25 D.i. ander bloed dan het zijne.

dikwijls moeten lijden. Maar nu is Hij eenmaal in [de] voleinding van de eeuwen geopenbaard om <de> zonde af te schaffen door het slachtoffer van Zichzelf.

²⁷ En evenzeer als het de mensen beschikt is éénmaal te sterven^q en daarna het oordeel, ²⁸ zo zal ook Christus, éénmaal geofferd^r om [de] zonden van velen te dragen^E, [de] tweede keer zonder zonde^{F^s} verschijnen tot behoudenis aan hen die Hem verwachten^t.

^E 9:28 Zie 1 Pt 2:24 nt.

^F 9:28 Eig. ‘gescheiden van [de] zonde’, d.i. niets meer te doen hebbend met de zonde ten opzichte van de zijnen; vgl. 4:15.

9:27 ^q *sterven*
Gn 3:19.

9:28 ^r *geofferd*
10:10.

9:28 ^s *dragen*
Js 53:12; 1 Pt 2:24.

9:28 ^t *verwachten*
Fp 3:20; 2 Tm 4:8.

Hebreeën 10

De vroegere offers en het ware offer

¹ Want daar de wet een schaduw heeft van de toekomstige goederen, niet het beeld van de dingen zelf, kan zij met dezelfde slachtoffers die men voortdurend elk jaar offert, hen die naderen nooit volmaken. ² Zou anders het offeren daarvan niet opgehouden zijn, omdat zij die de dienst verrichten, eenmaal gereinigd geen enkel geweten van zonden meer zouden gehad hebben? ³ Maar in deze [offers] is elk jaar een in herinnering brengen van zonden. ⁴ Want het is onmogelijk dat bloed van stieren en bokken^u zonden wegneemt.

⁵ Daarom zegt Hij bij zijn komen in de wereld:

‘Slachtoffer en offerande^G hebt U niet gewild, maar U hebt Mij een lichaam toebereid^H; ⁶ in brandoffers en zondoffers^I hebt U geen behagen gehad. ⁷ Toen zei Ik: zie, Ik kom (in [de] boekrol is over Mij geschreven) om uw wil te doen, O God!’⁸ Terwijl Hij vooraf zei: ‘Slachtoffers en offeranden^G, brandoffers en zondoffers^I hebt U niet gewild en U hebt er geen behagen in gehad’^w (die naar [de] wet geofferd worden), ⁹ zei Hij daarna: ‘Zie, Ik kom om uw wil te doen’^x. Hij neemt het eerste weg om het tweede te stellen. ¹⁰ Door die wil zijn wij geheiligd door middel van de offerande van het lichaam van Jezus Christus, eens voor altijd^y.

¹¹ En iedere priester staat wel dagelijks dienst te doen

^G 10:5,8 Hier in de zin van gave, spijsoffer.

^H 10:5 Zie 1 Ko 1:10 nt.

^I 10:6,8 Lett. ‘[offers] voor [de] zonde’; vgl. vs. 18 en 26 en Rm 8:3 nt.

10:4 ^u bokken 9:13;
Lv 16:15,21.

10:7 ^v God
Ps 40:7-9.

10:8 ^w gehad
Ps 40:7.

10:9 ^x doen Ps 40:8.

10:10 ^y altijd
9:12,28.

en dezelfde slachtoffers dikwijls te offeren^z, die nooit zonden kunnen wegnemen. ¹² Maar Hij, nadat Hij één slachtoffer voor [de] zonden geofferd heeft, is voor altijd^J gaan zitten aan Gods rechterhand^a ¹³ en wacht voortaan, ‘totdat zijn vijanden gelegd worden tot een voetbank voor zijn voeten’^b. ¹⁴ Want door één offerande heeft Hij voor altijd^J hen volmaakt die geheiligd worden^K. ¹⁵ En ook de Heilige Geest getuigt het ons, ¹⁶ want nadat Hij gezegd heeft: ‘Dit is het verbond dat Ik na die dagen met hen zal maken, zegt [de] Heer: Ik zal mijn wetten in hun harten geven en Ik zal ze in hun verstand schrijven; ¹⁷ en hun zonden en hun wetteloosheden zal Ik geenszins meer gedenken’^c. ¹⁸ Waar nu vergeving hiervan is, daar is geen offerande meer voor [de] zonde.

Ingaan in het heiligdom

¹⁹ Daar wij dus, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom^d door het bloed van Jezus, ²⁰ langs [de] nieuwe en levende weg die Hij ons heeft ingewijd door het voorhangsel heen, dat is zijn vlees, ²¹ en [wij] een grote priester over het huis van God [hebben], ²² laten wij naderen met een waarachtig hart, in volle zekerheid van [het] geloof, de harten door besprenkeling gezuiverd van [het] kwaad geweten^e en het lichaam gewassen^L met rein water^f. ²³ Laten wij de

^J 10:12,14 Hetzelfde als ‘voortdurend’ in vs. 1; vgl. 7:3.

^K 10:14 Of ‘zijn’; geen tijdsaanduiding, maar slechts vermelding van het feit (als in 2:11); de tijdsaanduiding geeft vs. 10.

^L 10:22 D.i. geheel gebaad; vgl. Jh 13:10.

10:11 ^z offeren
Ex 29:38.

10:12 ^a rechterhand
1:3; 8:1; 12:2;
Ps 110:1; Mt 22:44;
Mk 16:19; Hd 2:34;
Ef 1:20.

10:13 ^b voeten
Ps 110:1.

10:17 ^c gedenken
8:10,12;
Jr 31:33,34.

10:19 ^d heiligdom
4:16.

10:22 ^e geweten
Ez 36:25.

10:22 ^f water
Ef 5:26.

belijdenis van de hoop onwankelbaar vasthouden^g (want Hij die beloofd heeft, is getrouw),²⁴ en laten wij op elkaar achtgeven^M tot aanvuring van liefde en goede werken;²⁵ en laten wij onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen gewoon zijn, maar [elkaar] vermanen en dat zoveel te meer naarmate u de dag ziet naderen.

Nieuwe waarschuwingen tegen afval

²⁶ Want als wij moedwillig zondigen nadat wij de kennis^N van de waarheid ontvangen hebben, blijft er geen slachtoffer voor [de] zonden meer over^h,²⁷ maar een vreselijke verwachting van oordeel en een felheid van vuur dat de tegenstanders zal verslindenⁱ.²⁸ Iemand die [de] wet van Mozes verworpen heeft, sterft zonder ontferming op [het woord van] twee of drie getuigen^j:²⁹ hoeveel zwaarder straf, meent u, zal hij waard geacht worden die de Zoon van God met voeten heeft getreden en het bloed van het verbond^k waardoor^O hij geheiligd was, onheilig^P geacht en de Geest van de genade gesmaad heeft? ³⁰ Want wij kennen Hem die gezegd heeft: ‘Aan Mij [de] wraak, Ik zal vergelden’^l. En opnieuw: ‘[De] Heer zal zijn volk oordelen’^m.
³¹ Vreselijk is het te vallen in [de] handen van [de] levende God!

^M 10:24 Of ‘letten’; hetzelfde woord als ‘beschouwen’ in 3:1.

^N 10:26 Zie 1 Tm 2:4 nt.

^O 10:29 Slaat op ‘bloed’.

^P 10:29 Of ‘gewoon, alledaags’.

10:23 ^g vasthouden
4:14.

10:26 ^h over 6:4-8.

10:27 ⁱ verslinden
Js 26:11.

10:28 ^j getuigen
Dt 17:6; 19:15.

10:29 ^k verbond
13:20; Ex 24:8.

10:30 ^l vergelden
Dt 32:35;
Rm 12:19.

10:30 ^m oordelen
Dt 32:36;
Ps 135:14.

³² Maar herinnert u de dagen van vroeger, toen u na verlicht te zijn veel strijd in [het] lijden^Q verdragen hebt, ³³ hetzij dat uzelf door smaadheden en verdrukkingen een schouwspelⁿ geworden was, hetzij dat u gemeenschap had met hen die zo [daarin] verkeerden. ³⁴ Want u hebt ook mee geleden met de gevangenen en de roof van uw bezittingen met blijdschap aanvaard, daar u wist dat uzelf een beter en blijvend bezit hebt. ³⁵ Werpt dus uw vrijmoedigheid niet weg, die een grote beloning heeft. ³⁶ Want u hebt volharding nodig, opdat u na de wil van God gedaan te hebben de belofte ontvangt^o. ³⁷ Want nog een zeer korte tijd^p [en] ‘Hij die komt, zal komen en niet uitblijven. ³⁸ Maar <mijn> rechtvaardige zal op grond van geloof leven^q; en als iemand^R zich onttrekt, heeft mijn ziel in hem geen behagen^r. ³⁹ Wij echter behoren niet tot hen die zich onttrekken tot verderf, maar tot hen die geloven^S tot behoud van [de] ziel.

Q 10:32Eig. meervoud.

R 10:38Lett. ‘hij’.

S 10:39Lett. ‘zijn niet van onttrekking tot verderf, maar van geloof’.

10:33ⁿ *schouwspel*
1 Ko 4:9.

10:36° *ontvangt*
6:12; Lk 21:19.

10:37^p *tijd*
Js 26:20 LXX.

10:38^q *leven*
Rm 1:17; Gl 3:11.

10:38^r *behagen*
Hk 2:3,4 LXX.

Hebreeën 11

Leven door geloof

¹ [Het] geloof nu is [de] zekerheid^T van wat men hoopt, de overtuiging van wat men niet ziet. ² Want in^U dit geloof hebben de ouden getuigenis verkregen.

³ Door [het] geloof begrijpen wij dat de werelden^V door Gods woord bereid zijn, zodat wat men ziet, niet ontstaan is uit wat zichtbaar is^S.

⁴ Door [het] geloof offerde Abel aan God een beter slachtoffer dan Kaïn^t, waardoor^W hij getuigenis verkregen heeft dat hij rechtvaardig was, daar God over zijn gaven getuigenis gaf; en daardoor^W spreekt hij nog, nadat hij gestorven is.

⁵ Door [het] geloof werd Henoeh weggenomen opdat hij [de] dood niet zag, en hij werd niet gevonden, omdat God hem had weggenomen^U; want vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis verkregen dat hij God behaagd^X had. ⁶ Zonder geloof echter is het onmogelijk [Hem] te behagen; want wie tot God nadert, moet geloven dat Hij is en dat Hij een beloner is van hen die Hem zoeken.

⁷ Door [het] geloof heeft Noach, toen hij een Goddelijke aanwijzing ontvangen had over de dingen die nog niet gezien werden, eerbiedig een ark gereed gemaakt

^T 11:1 Of 'de verwezenlijking' (hetzelfde als 'wezen' in 1:3); 'het vertrouwen' (zo vertaald in 3:14).

^U 11:2 D.i. in de kracht van.

^V 11:3 Zie 1:2 nt.

^W 11:4 Dit kan zowel op 'geloof' als op 'slachtoffer' slaan.

^X 11:5 De LXX vertaalt zo het woord 'wandelde' in Gn 5:24.

11:3 ^S is Gn 1:1;
Ps 33:6,9;
Rm 4:17; 2 Pt 3:5.

11:4 ^t Kaïn
Gn 4:3-10.

11:5 ^U weggenomen
Gn 5:24.

tot behoudenis van zijn huis^v, waardoor hij de wereld veroordeelde en een erfgenaam werd van de gerechtigheid die naar [het] geloof is^w.

⁸ Door [het] geloof gehoorzaamde Abraham toen hij geroepen werd, om uit te gaan naar [de] plaats die hij als erfdeel zou ontvangen; en hij ging uit zonder te weten waar hij komen zou^x. ⁹ Door [het] geloof verbleef hij als vreemdeling in [het] land van de belofte als in een vreemd [land] en woonde in tenten met Izaäk en Jakob, de mede-erfgenamen van dezelfde belofte^y; ¹⁰ want hij verwachtte de stad die de fundamenteen heeft, waarvan God ontwerper en bouwmeester is.

¹¹ Door [het] geloof ontving hij, hoewel Sara zelf onvruchtbaar was^y, kracht om te verwekken^z, en [dat] boven [de] bepaalde leeftijd^z, omdat hij Hem trouw achtte die het beloofd had. ¹² Daarom zijn er ook van één, en dat van een afgestorvene^a, geboren als de sterren van de hemel in menigte en als het zand aan de oever van de zee, dat ontelbaar is^b. ¹³ In [het] geloof^a zijn deze allen gestorven, zonder de beloften te hebben ontvangen, maar zij zagen het in de verte en begroeten het, en beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde^b waren^c. ¹⁴ Want wie zulke dingen zeggen, tonen duidelijk dat zij een vaderland zoeken. ¹⁵ En als ze terugdenken aan dat waaruit zij weggetrokken zijn, zouden zij tijd hebben terug te keren; ¹⁶ maar nu

^y 11:11 Of 'ook, met <[de] onvruchtbare> Sara zelf'.

^z 11:11 Lett. 'kracht tot zaaduitstorting'.

^a 11:13 Eig. 'Naar (d.i. overeenkomstig) [het] geloof', d.i. zij hadden alleen de beloften en niet de vervulling.

^b 11:13 Of 'in het land'.

11:7 ^v huis
Gn 6:13-7:1;
1 Pt 3:20.

11:7 ^w is Rm 3:22;
4:13; 9:30.

11:8 ^x zou
Gn 12:1-5;
Hd 7:2-4.

11:9 ^y belofte
Gn 23:4; 26:3;
35:12,27.

11:11 ^z leeftijd
Gn 17:19; 18:11-14;
21:2.

11:12 ^a afgestorvene
Rm 4:19.

11:12 ^b is
Gn 15:5,6; 22:17;
32:12; Ex 32:13;
Dt 1:10; 10:22.

11:13 ^c waren
Gn 23:4; 47:9;
1 Kr 29:15;
Ps 39:13; 1 Pt 2:11.

verlangen zij naar een beter, dat is een hemels [vaderland]. Daarom schaamt God Zich niet voor hen hun God genoemd te worden^d, want Hij heeft voor hen een stad bereid.

¹⁷ Door [het] geloof heeft Abraham, toen hij beproefd werd, Izaäk geofferd, en hij die de beloften aangenomen had, offerde zijn eniggeborene^e, ¹⁸ van wie gesproken was: ‘In Izaäk zal uw nageslacht genoemd worden’^f. Hij heeft overwogen^c, dat God machtig was hem zelfs uit [de] doden op te wekken, ¹⁹ waaruit hij hem ook bij gelijkenis^D terug gekregen heeft.

²⁰ Door [het] geloof zegende Izaäk Jakob en Ezau ook aangaande toekomstige dingen^g. ²¹ Door [het] geloof zegende Jakob bij zijn sterven elk van de zonen van Jozef^h en hij aanbad leunend op het uiteinde van zijn stafⁱ. ²² Door [het] geloof maakte Jozef bij zijn levens-einde melding van de uittocht van de zonen van Israël een gaf bevel aangaande zijn gebeente^j.

²³ Door [het] geloof werd Mozes, toen hij geboren was, drie maanden lang door zijn ouders verborgen^k, omdat zij zagen dat het kind mooi was; en zij vreesden het gebod van de koning^l niet. ²⁴ Door [het] geloof weigerde Mozes, toen hij groot geworden was, een zoon van Farao’s dochter genoemd te worden^m, ²⁵ omdat hij er de voorkeur aan gaf met het volk van God slecht behandeld te worden, boven een tijdelijke genieting van [de] zonde, ²⁶ en de smaad van Christus

^C 11:18 Eig. ‘gerekend’, d.i. het ervoor gehouden, overlegd, geconcludeerd.

^D 11:19 Hetzelfde woord ‘gelijkenis’ als in Mt 13:3.

11:16^d worden
Ex 3:6,15; 4:5;
Mk 12:26.

11:17^e eniggeborene
Gn 22:1-10;
Jk 2:21.

11:18^f worden
Gn 21:12; Rm 9:7.

11:20^g dingen
Gn 27:27-29,39,40.

11:21^h Jozef
Gn 48:15,16.

11:21ⁱ staf
Gn 47:31 LXX.

11:22^j gebeente
Gn 50:24,25;
Ex 13:19.

11:23^k verborgen
Ex 2:2.

11:23^l koning
Ex 1:22.

11:24^m worden
Ex 2:10-12.

groter rijkdom achtte dan de schatten van Egypte, want hij zag^E op de beloning. ²⁷ Door [het] geloof verliet hij Egypteⁿ, zonder de toorn van de koning te vrezzen; want hij bleef standvastig, als zag hij de Onzichtbare. ²⁸ Door [het] geloof heeft hij het pascha gevierd en het sprenkelen van het bloed, opdat de verderver van de eerstgeborenen hen niet aanraakte^o.

²⁹ Door [het] geloof gingen zij door de Rode Zee als door een droog land, waardoor^F de Egyptenaren, toen zij het probeerden, verzwolgen werden^p. ³⁰ Door [het] geloof vielen de muren van Jericho, nadat men er zeven dagen omheen getrokken was^q. ³¹ Door [het] geloof kwam Rachab de hoer niet om met de ongelovigen^G, daar zij de verspieters met vrede had opgenomen^r.

³² En wat zal ik nog meer zeggen? Want de tijd zal mij ontbreken als ik vertel van Gideon, Barak, Simson, Jefta, David, Samuël en de profeten, ³³ die door middel van^H [het] geloof koninkrijken onderwierpen, gerechtigheid oefenden, [de] beloften ontvingen, leeuwenmuilen toestopten^s, ³⁴ [de] kracht van [het] vuur blusten^t, [de] scherpte van [het] zwaard ontvluchtten, uit zwakheid krachten verkregen, in [de] oorlog sterk werden, legers van vreemden op de vlucht dreven.

³⁵ Vrouwen kregen hun doden door opstanding terug^u;

^E 11:26 Zie 12:1 nt.

^F 11:29 D.i. door de Rode Zee.

^G 11:31 Of 'ongehoorzamen'.

^H 11:33,39 *Dia* ('door, door middel van'); hierboven is 'door [het] geloof' eenvoudig een derde naamval, zonder voorzetsel.

11:27 ⁿ *Egypte*
Ex 2:15; 12:51.

11:28 ^o *aanraakte*
Ex 12:21-30.

11:29 ^p *werden*
Ex 14:21-31.

11:30 ^q *was*
Jk 6:12-21.

11:31 ^r *opgenomen*
Jz 2:11,12; 6:21-25;
Jk 2:25.

11:33 ^s *toestopten*
Rt 14:5,6;
1 Sm 17:34-36;
Dn 6:1-27.

11:34 ^t *blusten*
Dn 3:23-25.

11:35 ^u *terug*
1 Kn 17:17-24;
2 Kn 4:25-37.

anderen echter werden gefolterd zonder de verlossing aan te nemen, opdat zij een betere opstanding verkregen. ³⁶ En anderen ondergingen [de] beproeving van bespottingen en geselingen; ja zelfs van boeien en gevangenschap^v. ³⁷ Zij werden gestenigd^w, in stukken gezaagd, <verzocht>^I, met [het] zwaard vermoord, zij liepen rond in schapenvachten, in geitenvellen, leden gebrek, werden verdrukt, mishandeld – ³⁸ de wereld was hen niet waard –, zij dwaalden rond in woestijnen, bergen, spelonken en de holen van de aarde.

³⁹ En deze allen die door^H hun geloof getuigenis hebben verkregen, hebben de belofte niet ontvangen, ⁴⁰ daar God voor ons iets beters had voorzien, opdat zij niet zonder ons tot volmaaktheid zouden komen.

11:36^v gevangenschap
1 Kn 22:26,27;
2 Kr 18:25,26;
Jr 20:2; 37:15; 38:6.

^I 11:37 Andere handschriften keren de laatste twee zinsneden om.

11:37^w gestenigd
2 Kr 24:21.

Hebreeën 12

De onversaagde wedloop

¹ Daarom dan ook, daar wij zo'n grote wolk van getuigen rondom ons hebben, laten ook wij alle last en de zonde die [ons] licht omstrikt, afleggen en met volharding de wedloop lopen die vóór ons ligt^x, ² Terwijl wij zien^J op Jezus, de overste leidsman^K en de voleinder van het geloof, die om de vreugde die vóór Hem lag, [het] kruis heeft verdragen, terwijl Hij [de] schande heeft veracht, en die is gaan zitten aan [de] rechterzijde van de troon van God^y. ³ Want let op Hem die zo'n tegenspraak door de zondaars tegen Zich^L heeft verdragen, opdat u niet moe wordt en in uw zielen bezwijkt.

⁴ U hebt nog niet ten bloede toe tegenstand geboden in de strijd tegen de zonde, ⁵ en u hebt de vermaning vergeten die tot u als tot zonen spreekt: 'Mijn zoon, acht [de] tuchtiging van [de] Heer niet gering en bezwijk niet als u door Hem bestraft wordt; ⁶ want wie [de] Heer liefheeft, tuchtigt Hij^z en Hij geselt iedere zoon die Hij aanneemt^a'. ⁷ U verdraagt het tot tuchtiging; God behandelt u als zonen^b; want welke zoon is er die een vader niet tuchtigt? ⁸ Maar als u zonder tuchtiging bent waaraan allen deel hebben, dan bent u bastaarden en geen zonen. ⁹ Bovendien, wij hadden de vaders van

^J 12:2 Lett. 'wegzien', d.i. van alle andere dingen afzien en het oog uitsluitend op één voorwerp gericht houden.

^K 12:2 D.i. de aanvoerder, die de anderen vóór gaat in de loop.

^L 12:3 V.l. 'henzelf', d.w.z. de zondaars zondigen tegen zichzelf.

12:1 ^x *ligt*
1 Ko 9:24.

12:2 ^y *God 1:3; 8:1;
10:12; Ps 110:1;
Mt 22:44; Mk 16:19;
Hd 2:34; Ef 1:20.*

12:6 ^z *Hij Op 3:19.*

12:6 ^a *aanneemt*
Sp 3:11,12.

12:7 ^b *zonen*
Dt 8:5; 2 Sm 7:14.

ons vlees om [ons] te tuchtigen en wij hadden ontzag voor hen; zullen wij <dan> niet veel meer aan de Vader van de geesten^c onderworpen zijn en leven? ¹⁰ Zij tuchtigden [ons] wel voor weinige dagen, naar het hun goed dacht, maar Hij tot ons nut, opdat wij aan zijn heiligheid deel zouden krijgen. ¹¹ Nu schijnt alle tuchting wel op het ogenblik zelf geen vreugde maar voor droefheid te zijn, maar daarna geeft zij aan hen die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht van gerechtigheid^d.

Jagen naar heiliging

¹² Daarom, richt op uw slappe handen en uw verlamde knieën^e ¹³ en maakt rechte paden voor uw voeten^f, opdat het kreupele niet ontwricht maar veeleer gezond wordt. ¹⁴ Jaagt naar vrede met allen^g en naar de heiliging zonder welke niemand de Heer zal zien, ¹⁵ terwijl u erop toeziet dat niet aan iemand de genade van God ontbreekt; dat er geen wortel van bitterheid opschiet^h en onrust veroorzaakt, en velen daardoor verontreinigd worden; ¹⁶ dat niet iemand een hoereerder is of een ongoddelijke zoals Ezau, die voor één gerecht zijn eerstgeboorterecht verkochtⁱ, ¹⁷ want u weet dat hij ook daarna, toen hij de zegen wilde erven, verworpen werd, want hij vond geen plaats voor berouw, hoewel hij die^M met tranen zocht^j.

12:9 ^c geesten
Nm 16:22; 27:16.

12:11 ^d gerechtigheid
Fp 1:10;
Jk 3:17,18.

12:12 ^e knieën
Js 35:3.

12:13 ^f voeten
Sp 4:26 LXX.

12:14 ^g allen
Ps 34:15; Rm 12:18.

12:15 ^h opschiet
Dt 29:17 LXX
(= 29:18).

12:16 ⁱ verkocht
Gn 25:33,34.

12:17 ^j zocht
Gn 27:30-40.

^M 12:17 Nl. de zegen (zie Gn 27:34-38); a.v. 'het' (nl. het berouw, hetzij van Ezau hetzij van Izaäk).

Genaderd tot betere dingen

¹⁸ Want u bent niet genaderd tot [de] tastbare <berg> en [het] brandende vuur, tot donkerheid, duisternis, onweer, ¹⁹ bazuingeschal en een geluid van woorden waarvan zij die ze gehoord hadden, smeekten dat [het] woord niet tot hen zou worden gericht^k ²⁰ (want zij konden niet verdragen wat geboden werd: ‘Zelfs als een dier de berg aanraakt, zal het worden gestenigd’^l; ²¹ en zo vreselijk was het gezicht, dat Mozes zei: ‘Ik ben vol vrees^m en ik beef zeer’), ²² maar u bent genaderd tot [de] berg Sion; en tot [de] stad van [de] levende God, [het] hemelse Jeruzalemⁿ; en tot tienduizenden van engelen^o, ²³ [de] algemene vergadering; en tot [de] gemeente van [de] eerstgeborenen, die in [de] hemelen staan opgeschreven^p, en tot God, [de] Rechter van allen^q; en tot [de] geesten van [de] tot volmaaktheid gekomen rechtvaardigen; ²⁴ en tot Jezus, [de] middelaar van een nieuwⁿ verbond^r; en tot [het] bloed van de besprenkeling^s, dat beter spreekt dan Abel^t. ²⁵ Kijkt u uit dat u Hem die spreekt, niet afwijst. Want als zij niet ontkomen zijn, die Hem afwezen die op aarde Goddelijke aanwijzingen gaf, hoeveel te minder wij, als wij ons afwenden van Hem die van de hemelen [spreekt]^u. ²⁶ Toen deed zijn stem de aarde wankelen^v; maar nu heeft Hij beloofd en gezegd: ‘Nog eenmaal zal Ik niet alleen de aarde doen beven maar ook de hemel’^w. ²⁷ Dit ‘nog eenmaal’ nu duidt <de> verandering van de wankelbare – als gemaakte – dingen

^N 12:24 ‘Jong en fris’; dus niet het woord (‘nieuwsoortig’) in 8:8,13; 9:15; zie Ko 3:10 nt.

12:19 ^k gericht
Ex 19:16-22;
20:18-21;
Dt 4:11,12; 5:22-27.

12:20 ^l gestenigd
Ex 19:12,13.

12:21 ^m vrees
Dt 9:19.

12:22 ⁿ Jeruzalem
Gl 4:26; Op 21:2.

12:22 ^o engelen
Op 5:11.

12:23 ^p opgeschreven
Lk 10:20.

12:23 ^q allen
Gn 18:25; Ps 50:6.

12:24 ^r verbond
7:22; 8:6; 9:15.

12:24 ^s besprenkeling
1 Pt 1:2.

12:24 ^t Abel
Gn 4:10.

12:25 ^u spreekt
2:1-3; 10:28,29.

12:26 ^v wankelen
Ex 19:18; Rt 5:4;
Ps 68:9.

12:26 ^w hemel
Hg 2:7.

aan, opdat de dingen blijven die niet wankelbaar zijn.

²⁸ Laten wij dus, daar wij een onwankelbaar koninkrijk ontvangen, [de] genade vasthouden^o, en laten wij daardoor God dienen op een [Hem] welbehaaglijke [wijze] met eerbied en ontzag. ²⁹ Immers onze God is een verterend vuur^x.

^o 12:28 Of 'dankbaar zijn'.

12:29^x vuur
Dt 4:24; 9:3;
Js 33:14.

Hebreeën 13

Een God welgevallige dienst

¹ Laat de broederliefde blijven. ² Vergeet de gastvrijheid niet, want daardoor hebben sommigen onwetend engelen gehuisvest^y. ³ Denkt aan de gevangenen^z alsof u medegevangenen was; aan hen die mishandeld worden alsof u ook zelf in [het] lichaam [mishandeld] was. ⁴ Laat het huwelijk bij allen^p in ere zijn en het huwelijksleven onbezoedeld, want hoereerders en overspelers zal God oordelen^a. ⁵ Laat uw wandel zonder geldzucht zijn en weest tevreden met wat u hebt^q; want Hijzelf heeft gezegd: ‘Ik zal u geenszins begeven en u geenszins verlaten’^b, ⁶ zodat wij vrijmoedig^r mogen zeggen: ‘[De] Heer is mij een helper <en> ik zal niet vrezen; wat zal een mens mij doen^c?’

⁷ Houdt uw voorgangers in herinnering die het woord van God tot u gesproken hebben, en volgt, terwijl u het einde^s van hun wandel beschouwt, hun geloof na^d.

⁸ Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid.

⁹ Laat u niet meeslepen door allerlei en vreemde leringen^e; want het is goed dat het hart gesterkt wordt door genade, niet door spijzen, waarvan zij die daarin wandelden, geen nut hadden. ¹⁰ Wij hebben een altaar waarvan zij die de tabernakel dienen, geen recht hebben te eten; ¹¹ want van de dieren waarvan het bloed

13:2^y gehuisvest
Gn 18:1-8; 19:1-3.

13:3^z gevangenen
10:34; Mt 25:36.

13:4^a oordelen
Gl 5:19,21; Ef 5:5.

13:5^b verlaten
*Gn 28:15;
Dt 31:6,8; Jz 1:5.*

13:6^c doen
Ps 118:6.

13:7^d na 6:12;
1 Ko 4:16.

13:9^e leringen
Ef 4:14.

^p 13:4 Of ‘in alles’.

^q 13:5 Lett. ‘met de tegenwoordige [dingen, omstandigheden, bezittingen]’.

^r 13:6 Of ‘welgemoed’.

^s 13:7 Eig. ‘de uitgang’, in de zin van afloop.

voor [de] zonde^T door de hogepriester in het heiligdom gedragen wordt, daarvan worden de lichamen buiten de legerplaats verbrand^f. ¹² Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden. ¹³ Laten wij daarom tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, terwijl wij zijn smaad dragen^g. ¹⁴ want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige^h. ¹⁵ Laten wij <dan> door Hem voortdurend een lofoffer brengen^U aan God, dat is [de] vrucht van [de] lippenⁱ die zijn naam belijden^{Vj}. ¹⁶ En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers^W heeft God een welbehagen^k.

¹⁷ Weest aan uw voorgangers gehoorzaam en weest hun onderdanig, want zij waken over uw zielen^l als degenen die rekenschap zullen afleggen, opdat zij dit met vreugde en niet zuchtend doen, want dat is voor u niet nuttig. ¹⁸ Bidt voor ons, want wij zijn ervan overtuigd dat wij een goed geweten hebben, daar wij in alles goed willen wandelen^m. ¹⁹ En des te overvloediger vermaan ik u dit te doen, opdat ik u des te spoediger wordt terug gegeven.

Zegenwensen en groeten

²⁰ De God nu van de vrede, die uit [de] doden heeft teruggebracht de grote herder van de schapenⁿ, onze

^T 13:11 Of ‘[als offer] voor de zonde’; zie 10:6.

^U 13:15 Lett. ‘een slachtoffer van lof opofferen’.

^V 13:15 Of ‘prijzen’.

^W 13:16 Elders ‘slachtoffers’; vgl. vs. 15.

13:11 ^f verbrand
Lv 16:27.

13:13 ^g dragen
11:26.

13:14 ^h toekomstige
11:10,16; 12:22.

13:15 ⁱ lippen
Hs 14:3.

13:15 ^j belijden
2 Kr 29:31;
Ps 50:14,23.

13:16 ^k welbehagen
Fp 4:18.

13:17 ^l zielen
Js 62:6; Ez 3:17.

13:18 ^m wandelen
Hd 24:16;
2 Ko 1:12.

13:20 ⁿ schapen
Js 63:11;
1 Pt 2:25; 5:4.

Heer Jezus, door^x [het] bloed van [het] eeuwig verbond^o, ²¹ moge u volmaken in al [het] goede tot het doen van zijn wil, terwijl Hij in ons doet wat voor Hem welbehaaglijk is door Jezus Christus. Hem zij de heerlijkheid tot in <alle> eeuwigheid. Amen.

²² Maar ik vermaan u, broeders, verdraagt het woord van vermaning; immers met weinig [woorden] heb ik u geschreven.

²³ Weet dat onze broeder Timotheüs losgelaten is; als hij spoedig komt, zal ik met hem u zien.

²⁴ Groet al uw voorgangers en alle heiligen. U groeten die van Italië. ²⁵ De genade zij met u allen. <Amen>.

^x 13:20 Lett. 'in', d.i. in de kracht van.

13:20 ^o verbond
Js 55:3; Jr 32:40;
Ez 37:26; Zc 9:11.

Jakobus

Geschreven door de apostel Jakobus, de broer van de Heer Jezus en lange tijd leider van de gemeente in Jeruzalem (zie o.a. Mk 6:3; 15:40; 16:1; Hd 12:17; 15:13; 21:18; 1 Ko 15:7; Gl 1:19; 2:9,12; Jd :1), tussen de jaren 45 en 62, waarschijnlijk vanuit Jeruzalem, aan Joodse christenen in Palestina die nog verbonden schenen te zijn met de synagoge (2:2) en nog vasthielden aan de Joodse wet (1:25; 2:8) en gebruiken (5:14). Het was hier nog niet de tijd dat God een eind maakte aan dit sterk judaïstisch gekleurde christendom en dit is van belang om Jk te begrijpen.

Jakobus 1

Groet

¹ Jakobus, slaaf van God en van [de] Heer Jezus Christus, aan de twaalf stammen in de verstrooiing^a: gegroet!

Geloof te midden van verzoeken

² Acht het enkel vreugde, mijn broeders, wanneer u in allerlei verzoeken^b valt, ³ daar u weet dat de beproefdheid van uw geloof^c volharding bewerkt. ⁴ Laat de volharding echter een volmaakt werk hebben, opdat u volmaakt en volkomen^A bent, terwijl het u aan niets ontbreekt. ⁵ Als nu aan iemand van u wijsheid^d ontbreekt, laat hij die aan God vragen, die aan allen mild

1:1 ^a verstrooiing
Hd 15:23; 1 Pt 1:1.

1:2 ^b verzoeken
Rm 5:3-5; 1 Pt 1:6.

1:3 ^c geloof
1 Pt 1:7.

1:5 ^d wijsheid
Sp 2:3-6.

^A 1:4 Of 'heel' (tweede 'geheel' in 1 Th 5:23).

en zonder verwijt geeft en zij zal hem gegeven worden. ⁶ Laat hij echter vragen in geloof^e, geheel zonder te twifelen. Want wie twijfelt, is gelijk aan een golf van [de] zee, die door de wind voortgedreven en opgejaagd wordt. ⁷ Want laat die mens niet menen dat hij iets van de Heer zal ontvangen; ⁸ hij is een wankelmoedig^B man, onberekenbaar in al zijn wegen.

⁹ Laat de geringe broeder echter roemen in zijn hoogte, ¹⁰ en de rijke in zijn geringheid, omdat hij als een bloem van [het] gras zal vergaan. ¹¹ Want de zon gaat op met haar hitte en doet het gras verdorren, en zijn bloem valt af en de schoonheid van haar uiterlijk gaat verloren^f; zo zal ook de rijke in zijn wegen verwelken.

¹² Gelukkig [de] man die verzoeking verdraagt; want beproefd geworden zal hij de kroon^g van het leven ontvangen, die Hij beloofd heeft aan hen die Hem liefhebben.

¹³ Laat niemand, als hij verzocht wordt, zeggen: Ik word door God verzocht. Want God kan niet door het kwade verzocht worden en Hijzelf verzoekt niemand.

¹⁴ Maar ieder wordt verzocht als hij door zijn eigen begeerte meegesleept en verlokt wordt. ¹⁵ Daarna, als de begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volwassen geworden is, brengt zij [de] dood voort.

De wet van de vrijheid

¹⁶ Dwaalt niet, mijn geliefde broeders. ¹⁷ Elke goede gave en elk volmaakt geschenk daalt van boven neer,

1:6^e geloof Mt 7:7;
Mk 11:24.

1:11^f verloren
Ps 103:15,16;
Js 40:6,7;
1 Pt 1:24.

1:12^g kroon
1 Ko 9:25;
2 Tm 4:8; 1 Pt 5:4;
Op 2:10.

^B 1:8 Lett. 'dubbelbeziel'd' (zie 4:8).

van de Vader^h der lichten, bij Wie geen verandering is of schaduw van omkering. ¹⁸ Naar zijn wil^C heeft Hij ons voortgebrachtⁱ door [het] woord^j van [de] waarheid, opdat wij in zekere zin een eersteling van zijn schepselen zouden zijn.

¹⁹ Weet dit, mijn geliefde broeders; laat ieder mens echter snel zijn om te horen, traag om te spreken, traag tot toorn^k. ²⁰ Want [de] toorn van een man bewerkt Gods gerechtigheid niet. ²¹ Daarom, legt alle onreinheid en overmaat van boosheid^l af en ontvangt met zachtmoedigheid het ingeplante woord, dat uw zielen kan behouden. ²² En weest daders van [het] woord en niet alleen hoorders, anders misleidt u zichzelf.

²³ Want als iemand een hoorder van [het] woord is en geen dader^m, die is gelijk aan een man die zijn natuurlijk gezicht^D in een spiegel bekijkt; ²⁴ want hij bekijkt zich, gaat weg en is onmiddellijk vergeten hoe hij er uitzag. ²⁵ Maar wie zijn blik richt op [de] volmaakte wet, die van de vrijheidⁿ, en daarbij blijft, niet een vergeetachtig hoorder geworden maar een dader van [het] werk, die zal gelukkig^o zijn in zijn doen. ²⁶ Als iemand meent godsdienstig te zijn, terwijl hij zijn tong^p niet in toom houdt maar zijn hart bedriegt, diens godsdienst is inhoudsloos. ²⁷ Reine en onbevleete godsdienst voor God en de Vader is dit: wezen en wederen te bezoeken in hun verdrukking [en] zichzelf onbesmet van de wereld te bewaren.

C 1:18 Of 'raad'.

D 1:23 Lett. 'het gezicht van zijn geboorte'.

1:16 ^h Vader
Mt 7:11.

1:18 ⁱ voortgebracht
Jh 1:13.

1:18 ^j woord
1 Pt 1:23.

1:19 ^k toorn *Pr 7:9.*

1:21 ^l boosheid
Ko 3:8; 1 Pt 2:1.

1:23 ^m dader 2:14;
Mt 7:26; Rm 2:13.

1:25 ⁿ vrijheid 2:12;
Rm 8:2; Gl 6:2;
1 Pt 2:16.

1:25 ^o gelukkig
Jh 13:17.

1:26 ^p tong
Ps 34:14; Ps 39:2;
Ps 141:3.

Jakobus 2

De koninklijke wet

¹ Mijn broeders, hebt het geloof in onze Heer Jezus Christus, [de Heer] der heerlijkheid, niet met aanzien des persoons^g. ² Want als er in uw synagoge^E een man binnenkomt met een gouden ring, in prachtige kleding, en er komt ook een arme binnen in haveloze kleding, ³ en u kijkt op tegen hem die de prachtige kleding draagt en zegt: Gaat u daar staan, of: Gaat u <hier> op een goede plaats zitten, en tot de arme zegt u: Gaat u hier onderaan mijn voetenbank zitten, ⁴ hebt u dan niet bij uzelf onderscheid gemaakt en bent rechters met boze overleggingen geworden? ⁵ Hoort, mijn geliefde broeders: heeft God niet de armen^r in de wereld uitverkoren om rijk te zijn in [het] geloof en erfgenamen van het koninkrijk, dat Hij beloofd heeft aan hen die Hem liefhebben? ⁶ U echter hebt de arme oneer aangedaan. Zijn het niet de rijken die u onderdrukken en die u voor rechtbanken slepen? ⁷ Zijn zij het niet die de uitnemende^F naam die over u aangeropen is, lasteren? ⁸ Als u dan [de] koninklijke wet volbrengt, naar de Schrift: ‘U zult uw naaste liefhebben als uzelf’^s, dan doet u goed. ⁹ Maar als u de persoon aanziet, doet u zonde en wordt door de wet aan de kaak gesteld als overtreders^t. ¹⁰ Want wie de hele wet houdt, maar in één [gebod] struikelt^u, is schuldig geworden aan alle. ¹¹ Want Hij die gezegd heeft: ‘U zult geen overspel

2:1 ^g *persoons* 2:9;
Jb 34:19; Hd 10:34.

2:5 ^r *armen*
1 Ko 1:26-28.

2:8 ^s *uzelf* Lv 19:18;
Mt 19:19; 22:39;
Mk 12:31; Lk 10:27;
Rm 13:9; Gl 5:14.

2:9 ^t *overtreders*
Dt 1:17.

2:10 ^u *struikelt*
Mt 5:19.

^E 2:2 Of ‘samenkomst’.

^F 2:7 Of ‘goede, schone’.

plegen', heeft ook gezegd: 'U zult niet doden'^G. Als u nu geen overspel pleegt, maar wel doodt, dan bent u een overtreder van [de] wet geworden. ¹² Spreekt zó en doet zó als zij die door [de] wet van [de] vrijheid^w geoordeeld zullen worden. ¹³ Want het oordeel zal onbarmhartig zijn over hem die geen barmhartigheid gedaan heeft^x; barmhartigheid roemt tegen^H oordeel.

Geloof en werken

¹⁴ Wat baat het, mijn broeders, als iemand zegt^y dat hij geloof heeft, maar hij heeft geen werken? Kan dat geloof hem soms behouden? ¹⁵ Als een broeder of zuster zonder kleding zijn en gebrek hebben aan het dagelijkse voedsel ¹⁶ en iemand van u zegt tot hen: Gaat heen in vrede, warmt u en verzadigt u, maar u^I geeft hun niet het voor het lichaam benodigde, wat baat het?

¹⁷ Zo is ook het geloof, als het geen werken heeft, op zichzelf dood^z. ¹⁸ Maar iemand zal zeggen: U hebt geloof en ik heb werken; toon mij uw geloof zonder de werken en ik zal u uit mijn werken mijn geloof tonen.

¹⁹ U^G gelooft dat God één^J is? Daar doet u goed aan; de demonen geloven dat ook en zij sidderen^a. ²⁰ Maar wilt u weten, nietig mens, dat het geloof zonder de werken werkeloos^K is? ²¹ Is onze vader Abraham niet op grond van werken gerechtvaardigd, toen hij zijn zoon Izaäk op het altaar geofferd had^b? ²² U^G ziet dat

^G 2:11,19,22 Enkelvoud.

^H 2:13 Of 'trionfeert over'.

^I 2:16,24 Meervoud.

^J 2:19 S.l. 'dat er één God'.

^K 2:20 A.l. 'dood'.

2:11 ^v doden

Ex 20:13,14;

Dt 5:17,18;

Mt 5:21,27; 19:18;

Mk 10:19; Lk 18:20;

Rm 13:9.

2:12 ^w vrijheid 1:25.

2:13 ^x heeft

Mt 5:7; 18:32-35.

2:14 ^y zegt

Mt 7:21.

2:17 ^z dood 2:20,26.

2:19 ^a sidderen

Mt 8:29; Mk 1:24;

5:7; Lk 4:34.

2:21 ^b had

Gn 22:9,12.

het geloof^c samenwerkte met zijn werken en het geloof uit de werken volmaakt werd. ²³ En de Schrift werd vervuld die zegt: ‘En Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend’^d, en hij werd een vriend van God^e genoemd. ²⁴ U¹ ziet dat een mens op grond van werken gerechtvaardigd wordt en niet alleen op grond van geloof. ²⁵ En is niet evenzo ook Rachab de hoer op grond van werken gerechtvaardigd, toen zij de boodschappers opgenomen en langs een andere weg uitgelaten had^f? ²⁶ Want zoals het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder werken dood^g.

2:22 ^c geloof
Hb 11:17-19.

2:23 ^d gerekend
Gn 15:6;
Rm 4:3,9,22;
Gl 3:6.

2:23 ^e God
2 Kr 20:7;
Js 41:8.

2:25 ^f had
Jz 2:4,15; 6:17;
Hb 11:31.

2:26 ^g dood 2:17,20.

Jakobus 3

Het gevaar van de tong

¹ Laten niet velen leraars worden, mijn broeders, daar u weet dat wij een des te strenger oordeel zullen ontvangen. ² Want wij struikelen allen dikwijls^L. Als iemand in [het] woord niet struikelt, die is een volmaakt man, in staat ook het hele lichaam in toom te houden. ³ Als wij nu de paarden tomen in de monden doen^M opdat zij ons gehoorzamen, dan besturen wij ook hun hele lichaam. ⁴ Zie, ook de schepen, hoewel zij zo groot zijn en door harde winden worden voortgedreven, worden door een zeer klein roer gestuurd waarheen de opzet van de stuurman wil. ⁵ Zo is ook de tong een klein lid en zij beroemt zich op grote dingen. Zie, hoe zo'n klein vuur zo'n groot bos^N aansteekt. ⁶ Ook de tong is een vuur, de wereld van de ongerechtigheid. De tong^h is onder onze leden gesteld als dat wat het hele lichaam bevlekt en de loop van de natuur in vlam zet en door de hel in vlam gezet wordt. ⁷ Want elke natuur, zowel van wilde dieren als van vogels, van kruipende dieren als van zeedieren, wordt getemd en is getemd door de menselijke natuur, ⁸ maar de tong kan geen enkel mens temmen; zij is een onberekenbaar kwaad, vol dodelijk venijnⁱ. ⁹ Met haar zegenen wij de Heer en Vader, en met haar vervloeken wij de mensen die naar Gods gelijkenis^j gemaakt zijn. ¹⁰ Uit dezelfde mond komt zegen en vloek voort. Dit moet niet zo

^L 3:2 Of 'in veel opzichten'.

^M 3:3 A.l. 'Zie, wij doen...monden'.

^N 3:5 Of 'grote houtmassa'.

3:6 ^h tong
Mt 12:36,37;
15:11,18,19.

3:8 ⁱ venijn
Ps 140:4;
Rm 3:13,14.

3:9 ^j gelijkenis
Gn 1:26,27; *5:1*;
1 Ko 11:7.

zijn, mijn broeders. ¹¹ De bron laat toch niet uit dezelfde opening het zoete en het bittere opwellen? ¹² Kan een vijgenboom soms olijven voortbrengen, mijn broeders, of een wijnstok vijgen? Evenmin kan een zoute [bron] zoet water geven.

Wijsheid van boven

¹³ Wie is wijs en verstandig onder u? Laat hij zijn werken tonen uit zijn goede wandel in wijze zachtmoedigheid. ¹⁴ Maar als u bittere jaloersheid en twistzucht in uw hart hebt, roemt en liegt dan niet tegen de waarheid. ¹⁵ Dat is niet de wijsheid die van boven^k neerkomt, maar zij is aards, ongeestelijk^o, demonisch.

¹⁶ Want waar jaloersheid en twistzucht is, daar is wanorde en allerlei kwade praktijk. ¹⁷ Maar de wijsheid die van boven is, is in de eerste plaats rein, vervolgens vreedzaam, inschikkelijk, gezeglijk, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig, ongeveinsd.

¹⁸ [De] vrucht van de gerechtigheid^l nu wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede maken^m.

3:15^k *boven* 1:5,17.

3:18^l *gerechtigheid*
Js 32:17; *Fp* 1:11;
Hb 12:11.

3:18^m *maken*
Mt 5:9.

^o 3:15 Elders vertaald met ‘natuurlijk’, lett. dat wat van de ziel is; vgl. 1 Ko 2:14 nt.

Jakobus 4

Wereldgezindheid

¹ Vanwaar oorlogen en vanwaar twisten onder u? Is het niet hiervan: uit uw hartstochten, die in uw leden strijdⁿ voeren? ² U begeert, en hebt niet; u moordt en u bent jaloers, en kunt niet verkrijgen, u twist en voert oorlog. U hebt niet, omdat u niet bidt. ³ U bidt en ontvangt niet, omdat u verkeerd bidt, om het in uw hartstochten te verkwisten.

⁴ Overspeligen^P, weet u niet dat de vriendschap jegens de wereld vijandschap is jegens God^o? Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, maakt zich tot een vijand van God. ⁵ Of meent u dat de Schrift tevergeefs spreekt? Begeert de Geest die in ons woont^Q, met afgunst^R? ⁶ Hij geeft echter grotere genade. Daarom zegt Hij: ‘God weerstaat hoogmoedigen, maar nederigen geeft Hij genade’^P ⁷ Onderwerpt u dan aan God. Weerstaat echter de duivel^g en hij zal van u vluchten. ⁸ Nader tot God en Hij zal tot u naderen^r. Reinigt^s [de] handen, zondaars, en zuivert [de] harten, wankelmoe-digen^s. ⁹ Weest ellendig, treurt en weent; laat uw lachen in treuren en uw blijdschap in verslagenheid veranderd worden. ¹⁰ Vernedert u voor [de] Heer en Hij zal u verhogen^f.

P 4:4 Het woord is vrouwelijk.

Q 4:5 V.l. ‘die Hij in ons heeft doen wonen’

R 4:5 Of ‘...tevergeefs zegt: De Geest...begeert met afgunst?’

S 4:8 Lett. personen met een ‘dubbele ziel’.

4:1 ⁿ *strijd*
Rm 7:23; 1 Pt 2:11.

4:4 ^o *God* Rm 8:7;
1 Jh 2:15.

4:6 ^P *genade*
Sp 3:34 LXX;
Mt 23:12; 1 Pt 5:5.

4:7 ^g *duivel*
Ef 6:12; 1 Pt 5:8,9.

4:8 ^r *naderen*
Zc 1:3; Ml 3:7.

4:8 ^s *Reinigt*
Js 1:16.

4:10 ^f *verhogen*
Jb 5:11; Lk 18:14;
1 Pt 5:6.

Waarschuwingen tegen oordelen en roemen

¹¹ Spreekt geen kwaad van elkaar, broeders. Wie van een broeder kwaad spreekt of zijn broeder oordeelt^u, spreekt kwaad van [de] wet en oordeelt [de] wet. Als u echter [de] wet oordeelt, bent u geen dader van [de] wet maar een rechter. ¹² Eén is <de> Wetgever en Rechter, Hij die kan behouden en verderven. Maar wie bent u dat u uw naaste oordeelt?

¹³ Komaan dan, u die zegt: Vandaag of morgen zullen wij naar die stad gaan en daar een jaar doorbrengen en handel drijven en winst maken; ¹⁴ u die niet weet wat morgen [gebeuren] zal^v. (Want^T hoe is uw leven? Want u bent^U een damp die een korte tijd gezien wordt en daarna verdwijnt) ¹⁵ In plaats dat u zegt: Als de Heer het wil^w en wij leven, zullen wij dit of dat doen^V.

¹⁶ Nu roemt u echter in uw hoogmoedigheden; al zulk roemen is boos. ¹⁷ Wie dan weet goed te doen en het niet doet^x, voor die is het zonde.

4:11 ^u oordeelt
Rm 2:1; 14:4.

4:14 ^v zal Sp 27:1;
Lk 12:18-20.

4:15 ^w wil
Hd 18:21.

4:17 ^x doet
Lk 12:47.

^T 4:14 V.l.w. 'Want' (lees: 'hoe morgen uw leven zijn zal').

^U 4:14 A.l. 'het is' of 'het zal...zijn'.

^V 4:15 Of 'Als de Heer het wil, zullen wij leven en dit of dat doen'.

Jakobus 5

Waarschuwingen voor de rijken

¹ Komaan dan, rijken, weent en jammert over de ellende ^w die u zal overkomen ^y. ² Uw rijkdom is verrot en uw kleren zijn door de mot verteerd ^z. ³ Uw goud en zilver is verroest en hun roest zal tot een getuigenis tegen u zijn en uw vlees als een vuur verteren ^a. U hebt schatten verzameld in [de] laatste dagen. ⁴ Zie, het loon van de arbeiders die uw akkers geoogst hebben, dat door u is ingehouden ^b, roept, en de kreten van de maaiers zijn gekomen tot de oren van[de] Heer Zebaoth ^{x^c}. ⁵ U hebt in weelde en genotzucht geleefd op aarde; u hebt uw harten te goed gedaan op een slachtdag ^d. ⁶ Veroordeeld, gedood hebt u de rechtvaardige; hij ^y weerstaat u niet.

Geduld en gebed

⁷ Hebt dan geduld, broeders, tot de komst van de Heer. Zie, de landman wacht op de kostelijke vrucht van het land en heeft er geduld mee, totdat deze [de] vroege en late <regen> ^e ontvangt. ⁸ Hebt ook u geduld, sterkt uw harten, want de komst van de Heer is nabij ^f. ⁹ Zucht niet tegen elkaar, broeders, opdat u niet geoordeeld wordt. Zie, de Rechter staat voor de deur ^g. ¹⁰ Broeders, neemt als voorbeeld van het lijden en het geduld de profeten, die in de naam van [de] Heer gesproken hebben. ¹¹ Zie, wij prijzen hen gelukkig die volhard ^h hebben. U hebt van de volharding van Job gehoord en hebt

^w 5:1 Eig. meervoud.

^x 5:4 D.i. Jahweh der legerscharen.

^y 5:6 Of 'Rechtvaardige; Hij'.

5:1 ^y overkomen
Lk 6:24.

5:2 ^z verteerd
Mt 6:19.

5:3 ^a verteren
Ps 21:10.

5:4 ^b ingehouden
Lv 19:13;
Dt 24:14,15;
Mt 3:5.

5:4 ^c Heer Zebaoth
Gn 4:10; Ps 18:7.

5:5 ^d slachtdag
Jr 12:3; 25:34.

5:7 ^e regen
Dt 11:14; Jr 5:24;
Jl 2:23.

5:8 ^f nabij
Rm 13:11,12;
Hb 10:25; 1 Pt 4:7.

5:9 ^g deur 1 Pt 4:5.

5:11 ^h volhard
Dn 12:12.

[uit] het einde van [de] Heer gezien dat de Heer vol genegenheid en ontfermendⁱ is.

¹² Vóór alles echter, mijn broeders, zweert niet, noch bij de hemel noch bij de aarde, noch enige andere eed. Maar laat uw ja ja en uw nee nee zijn, opdat u niet onder een oordeel valt^j.

¹³ Lijdt iemand onder u? Laat hij bidden. Is iemand welgemoed? Laat hij lofzingen. ¹⁴ Is iemand onder u ziek? Laat hij de oudsten van de gemeente bij zich roepen en laten zij over hem bidden en <hem> zalven^z met olie^k in de naam van de Heer. ¹⁵ En het gebed^l van het geloof zal de zieke behouden en de Heer zal hem oprichten; en als hij zonden gedaan heeft, zal het hem vergeven worden. ¹⁶ Belijd dus elkaar de zonden en bidt voor elkaar, opdat u gezond wordt. Een krachtig^a gebed van een rechtvaardige vermag veel. ¹⁷ Elia was een man van gelijke natuur als wij, en hij bad een gebed^b dat het niet zou regenen, en het regende drie jaar en zes maanden niet op aarde^m. ¹⁸ En hij bad opnieuw, en de hemel gaf regen en de aarde bracht haar vrucht voortⁿ.

¹⁹ Mijn broeders, als iemand onder u van de waarheid afdwaalt en iemand brengt hem terug^c, ²⁰ laat hij dan weten^d dat wie een zondaar van zijn dwaalweg terugbrengt, zijn ziel van de dood redden en een menigte van zonden bedekken zal^o.

Z 5:14 Of 'na <hem> gezalfd te hebben'.

A 5:16 Of '[door God] bekrachtigd'.

B 5:17 Of 'bad indringend'.

C 5:19 Of 'bekeert hem'; zo ook in vs. 20.

D 5:20 S.l. 'weet dan'.

5:11 ⁱ ontfermend
*Ex 34:6; Jb 42:7-17;
Ps 103:8.*

5:12 ^j valt
Mt 5:34-37.

5:14 ^k olie *Mk 6:13.*

5:15 ^l gebed
1 Jh 5:16,17.

5:17 ^m aarde
1 Kn 17:1; Lk 4:25.

5:18 ⁿ voort
1 Kn 18:42-45.

5:20 ^o zal
Sp 10:12; 1 Pt 4:8.

1 Petrus

Geschreven door de discipel en apostel (Simon) Petrus, ook Kefas genoemd, de voornaamste van de twaalf apostelen (zie o.a. Mk1:16; 3:16; 8:29,32v.; 16:7; Jh 1:41v.; 21; Hd 1:13,15; 2:14,37; 15:7; 1 Ko 1:12; 9:5; 15:5; Gl 1:18; 2:7-9), rond het jaar 63, vanuit Babylon (5:13; volgens sommigen een aanduiding voor Rome), als 'apostel van de besnedenen' (Gl 2:8) vooral zich richtend tot Joodse christenen in Klein-Azië, die moesten leren geloven in een onzichtbare Messias en zich schikken onder de regering van God tot op de tijd van Christus' wederkomst; hierom wordt telkens het leven van Christus op aarde als voorbeeld gesteld.

1 Petrus 1

Zegenwens

¹ Petrus, apostel van Jezus Christus aan de vreemdelingen in [de] verstrooiing^a in Pontus, Galatië, Kappadocië, Asia, en Bithynië, ² uitverkorenen naar [de] voorkennis^b van God [de] Vader, door^A heiliging^c van [de] Geest, tot gehoorzaamheid en besprenkeling^d met [het] bloed van Jezus Christus^B; genade en vrede zij u vermenigvuldigd^e.

Een levende hoop

³ Gezegend^C zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus^f, die naar zijn grote barmhartigheid ons heeft

^A 1:2 Lett. 'in'.

^B 1:2 'Van Jezus Christus' slaat ook terug op 'gehoorzaamheid'.

^C 1:3 Of 'Geloofd'.

1:1 ^a verstrooiing
Jk 1:1; Jh 7:35.

1:2 ^b voorkennis
Rm 8:29; Hd 2:23.

1:2 ^c heiliging
2 Th 2:13.

1:2 ^d besprenkeling
Hb 12:24.

1:2 ^e vermenigvuldigd
2 Pt 1:2; Jd :2.

1:3 ^f Heer Jezus
Christus 2 Ko 1:3;
Ef 1:3.

wedergeboren doen worden tot een levende hoop door [de] opstanding van Jezus Christus uit [de] doden,⁴ tot een onvergankelijke, onbevleete en onverwelkelijke erfenis, in [de] hemelen weggelegd voor u^g,⁵ die in [de] kracht van God door [het] geloof bewaard^h wordt tot [de] behoudenis, die gereed is om in [de] laatste tijd geopenbaard te worden.ⁱ ⁶ Daarin^D verheugt u zich, zo nodig nu een korte tijd bedroefd door allerlei verzoeken^j,⁷ opdat de beproefdheid van uw geloof, veel kostbaarder dan die van goud, dat vergankelijk is en door vuur beproefd wordt^k, blijkt te zijn tot lof en heerlijkheid en eer bij [de] openbaring van Jezus Christus.^l ⁸ Hoewel u Hem niet gezien^E hebt, hebt u Hem lief; hoewel u Hem nu niet ziet, maar gelooft^m, verheugt u zich in Hem met een onuitsprekelijke en verheerlijkte vreugde,⁹ terwijl u het einde van <uw>-geloof ontvangt, [de] behoudenis van [uw] zielenⁿ.¹⁰ Over deze behoudenis hebben profeten^o onderzocht en nagevorst die van de voor u [bestemde] genade geprofeteerd hebben,¹¹ terwijl zij navorsten welke of wat voor tijd de Geest van Christus die in hen was, aanduidde, toen Hij tevoren getuigde van het lijden^F dat over Christus [zou komen]^p en van de heerlijkheden daarna.¹² Aan hen werd geopenbaard dat zij niet voor zichzelf, maar voor u de dingen bedienden die u nu zijn aangekondigd door hen die u het evangelie hebben verkondigd door [de] Heilige Geest die van [de]

D 1:6 Of 'In die [tijd]'.

E 1:8 S.l. 'gekend'.

F 1:11 Eig. meervoud.

1:4 ^g u 1:23.

1:5 ^h bewaard
Jh 10:28; 17:11.

1:5 ⁱ worden 5:4.

1:6 ^j verzoeken
Jk 1:2.

1:7 ^k wordt 4:12;
Jb 23:10; Ps 66:10;
Sp 17:3; Jk 1:3.

1:7 ^l Jezus Christus
Js 48:10; Zc 13:9;
Mt 3:3; 1 Ko 3:13.

1:8 ^m gelooft
Jh 20:29; 2 Ko 5:7;
Hb 11:1.

1:9 ⁿ zielen Rm 6:22.

1:10 ^o profeten
Mt 13:17; Lk 10:24.

1:11 ^p zou komen
Ps 22; Js 53;
Lk 24:26.

hemel is gezonden; dingen waarin engelen begerig zijn een blik te werpen^q.

Heilige wandel

¹³ Omgordt daarom de lendenen^r van uw verstand, weest nuchter en hoopt volkomen op de genade die u gebracht wordt bij [de] openbaring van Jezus Christus.

¹⁴ Weest als kinderen van [de] gehoorzaamheid niet gelijkvormig^{Gs} aan de begeerten van vroeger in uw onwetendheid, ¹⁵ maar wordt, zoals Hij die u geroepen heeft heilig is, ook zelf heilig^f in al [uw] wandel;

¹⁶ want er staat geschreven: ‘Weest heilig, want Ik ben heilig’^u. ¹⁷ En als u als Vader Hem aanroep^v die zonder aanzien des persoons^w oordeelt naar het werk^x van ieder, wandelt dan in vrees de tijd van uw bijwoning,

¹⁸ daar u weet dat u niet door vergankelijke dingen zilver of goud, verlost bent van uw onvruchtbare^H, door de vaders overgeleverde wandel, ¹⁹ maar door kostbaar bloed, als van een vlekkeloos en onbesmet lam^y, [het bloed] van Christus. ²⁰ Hij is wel voorgekend vóór [de] grondlegging van [de] wereld^z, maar in [het] laatst van de tijden geopenbaard ter wille van u, ²¹ die door Hem gelooft in God, die Hem heeft opgewekt uit [de] doden en Hem heerlijkheid gegeven heeft^a, opdat uw geloof en hoop op God zijn^b.

^{G 1:14} D.i. ‘gelijk in uiterlijke gedaante’ (zoals in Rm 12:2); niet ‘gelijk in gestalte (wezen en natuur)’ (zoals in Rm 8:29 en Fp 3:10,21).

^{H 1:18} Elders ‘inhoudsloos’.

1:12^q werpen
Ef 3:10.

1:13^r lendenen
Lk 12:35; Ef 6:14.

1:14^s gelijkvormig
Rm 12:2; Ef 2:3;
4:17,18.

1:15^t heilig
2 Pt 3:11.

1:16^u heilig
Lv 11:44,45; 19:2;
20:7,26.

1:17^v aanroep
Ps 89:27; Js 64:8;
Jr 3:19; Mt 6:9;
Lk 11:2; Rm 8:15;
Gl 4:6.

1:17^w persoons
2 Kr 19:7; Hd 10:34;
Rm 2:11; Gl 2:6;
Ef 6:9; Ko 3:25;
Jk 2:1.

1:17^x werk Ps 28:4;
62:13; Sp 24:12;
Js 59:18; Jr 17:10;
Rm 2:6; 1 Ko 3:8;
2 Ko 11:15;
2 Tm 4:14; Op 2:23;
18:6; 20:13,14;
22:12.

1:19^y lam 1:2;
Hd 20:28; Hb 9:12;
Ef 1:7.

1:20^z wereld
Hd 2:23; Ef 1:4;
Jh 17:24.

1:21^a heeft Jh 14:6;
Rm 5:1,2.

1:21^b zijn Rm 4:24;
10:9.

Het levende woord, de levende steen

²² Daar u uw zielen hebt gereinigd door de gehoorzaamheid aan de waarheid, tot ongeveinsde broederliefde, hebt elkaar vurig lief^c uit een rein^I hart, ²³ u die wedergeboren bent^d, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad^e, door Gods levend en blijvend woord^f. ²⁴ Want: ‘Alle vlees is als gras en al zijn heerlijkheid als een bloem van [het] gras. Het gras verdort en de bloem valt af, ²⁵ maar het woord^J van [de] Heer blijft tot in eeuwigheid’. Dit nu is het woord^J dat u verkondigd^K is^g.

1:22 ^c lief Jh 13:34;
Rm 12:10.

1:23 ^d bent 1:3;
Jh 1:13; 3:5.

1:23 ^e zaad
Hb 4:12.

1:23 ^f woord
Dn 6:27.

1:25 ^g is Js 40:6-8;
Jk 1:10,11.

^I 1:22 V.l.w. ‘rein’ (lees: ‘van harte’).

^J 1:25 *Rhèma*, ‘uitspraak’; niet *logos* zoals in vs. 23.

^K 1:25 Zie Lk 1:19 nt.

1 Petrus 2

¹ Legt dan af alle boosheid, alle bedrog, huichelarijen, afgunst^L en alle kwaadsprekerijen^h. ² Verlangt als pasgeboren kinderen naar de redelijke, onvervalste melkⁱ, opdat u daardoor opgroeit tot behoudenis; ³ als u geproefd^j hebt dat de Heer goedertieren is, ⁴ tot Wie u komt, tot een levende steen^k, door mensen wel verworpen maar bij God uitverkoren en kostbaar, ⁵ en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis^l tot een heilig priesterdom^m, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christusⁿ. ⁶ Want er staat in [de] Schrift: ‘Zie^o, Ik leg in Sion een uitverkoren, kostbare hoeksteen^p, en wie in Hem gelooft, zal geenszins beschaamd worden^q. ⁷ Voor u dan die gelooft, is dit kostbare; maar voor [de] ongelovigen: ‘[De] steen die de bouwlieden hebben verworpen, deze is tot een hoeksteen geworden’, en ‘een steen [des] aanstoots en een rots [der] ergernis^{Mr}. ⁸ Daar zij ongehoorzaam^N zijn, stoten zij zich aan het woord, waartoe zij ook bestemd zijn. ⁹ U echter bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom^s, een heilige natie, een volk tot een eigendom^t, opdat u de deugden verkondigt^u van Hem die u uit [de] duisternis heeft geroepen tot zijn wonderbaar licht, ¹⁰ u die vroeger geen volk was, maar nu Gods volk bent, die aan geen barmhartigheid deel had, maar nu barmhartigheid hebt verkregen^v.

L 2:1 Eig. meervoud.

M 2:7 Zie Rm 9:33 tnn.

N 2:8 Of ‘ongelovig’.

2:1 ^h kwaadsprekerijen *Ef 4:22; Ko 3:8; Hb 12:1; Jk 1:21.*

2:2 ⁱ melk *1 Ko 3:2; Hb 5:12,13.*

2:3 ^j geproefd *Ps 34:9.*

2:3 ^k steen *Ps 118:22; Js 28:16; Mt 21:42; Hd 4:11.*

2:5 ^l huis *Ef 2:21,22.*

2:5 ^m priesterdom *2:9; Ex 19:6; Js 61:6; Op 1:6; 5:10; 20:6.*

2:5 ⁿ Jezus Christus *Rm 12:1; Hb 13:15.*

2:6 ^o Zie *Js 28:16; Rm 9:33.*

2:6 ^p hoeksteen *Ef 2:20.*

2:6 ^q worden *Ps 118:22; Mt 21:42; Hd 4:11.*

2:7 ^r ergernis *Js 8:14; Rm 9:33.*

2:9 ^s priesterdom *Dt 7:6; 10:15; Js 43:20.*

2:9 ^t eigendom *Ex 19:5,6; Js 42:12; 43:21.*

2:9 ^u verkondigt *Js 9:1; Hd 26:18; Ef 5:8; Ko 1:13.*

2:10 ^v verkregen *Hs 1:6,9; 2:1,22.*

Een reine wandel

¹¹ Geliefden, ik vermaan [u] dat u zich als bijwoners en vreemdelingen^w onthoudt van de vleselijke begeerten^x die strijd voeren tegen uw ziel^y, ¹² terwijl u een goede wandel hebt onder de volken, opdat zij in wat zij kwaad van u spreken als van boosdoeners, op grond van uw goede werken die zij opmerken^z, God verheerlijken in [de] dag van [de] bezoeking^a.

¹³ Weest aan elke menselijke instelling onderdanig om 's Heren wil; hetzij aan een koning als hoogste, ¹⁴ hetzij aan stadhouders als door hem gezonden tot bestraffing van boosdoeners, maar tot lof van hen die goeddoen^b. ¹⁵ Want zo is het de wil van God, dat u door goeddoen de onwetendheid van de dwaze mensen tot zwijgen brengt^c; ¹⁶ als vrijen, en niet door de vrijheid^d als een dekmantel van de boosheid te hebben, maar als slaven van God. ¹⁷ Eert^o allen, hebt de broederschap lief^e, vreest God, eert de koning^f.

Christus als voorbeeld

¹⁸ Huisknechten, weest aan uw meesters in alle ontzag onderdanig^g, niet alleen aan de goede en inschikkelijke, maar ook aan de verkeerde. ¹⁹ Want dat is genade, als iemand droeve dingen verdraagt ter wille van [het] geweten voor God, terwijl hij onrechtvaardig lijdt.

²⁰ Want wat voor roem is het, als u volhardt terwijl u

^o **2:17** 'Eert' is in de aoristus, in de zin van: doet dat wanneer de gelegenheid het vereist; de andere werkwoorden staan in het praesens en duiden op een voortdurende gezindheid; zo staat 'onderdanig zijn' in vs. 13 in de aoristus en in vs. 18 en 3:1,5 in het praesens.

2:11 ^w *vreemdelingen* 1:17; Ps 39:13; Hb 11:9,13.

2:11 ^x *begeerten* Gl 5:24.

2:11 ^y *ziel* Gl 5:17; Jk 4:1.

2:12 ^z *opmerken* Mt 5:16.

2:12 ^a *bezoeking* Js 10:3; Lk 19:44.

2:14 ^b *goeddoen* Rm 13:1-7; Tt 3:1.

2:15 ^c *brengt* 3:16.

2:16 ^d *vrijheid* Gl 5:13.

2:17 ^e *lief* Rm 12:10.

2:17 ^f *koning* Sp 24:21.

2:18 ^g *onderdanig* Ef 6:5; Tt 2:9.

zondigt en met vuisten wordt geslagen? Maar als u volhardt terwijl u goed doet en lijdt, dat is genade bij God^h. ²¹ Want hiertoe bent u geroepenⁱ, omdat ook Christus voor u geleden en u een voorbeeld nagelaten heeft^j, opdat u zijn voetstappen navolgt^k; ²² Hij ‘die geen zonde heeft gedaan en geen bedrog werd in zijn mond gevonden’^l; ²³ die als Hij uitgescholden werd, niet terugschold, als Hij leed, niet dreigde^m, maar [Zich]^p overgaf aan Hem die rechtvaardig oordeelt; ²⁴ die Zelf onze zonden in zijn lichaam heeft gedragen^q op het hout, opdat wij, voor de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid leven^o: ‘door zijn striemen bent u gezond geworden’^p. ²⁵ Want u dwaalde als schapen^q, maar bent nu teruggekeerd tot de Herder en Opziener van uw zielen.

2:20 ^h *God 3:14,17; 4:14.*

2:21 ⁱ *geroepen 3:9.*

2:21 ^j *heeft Jh 13:15.*

2:21 ^k *navolgt Mt 16:24.*

2:22 ^l *gevonden Js 53:9; Jh 8:46; 2 Ko 5:21; 1 Jh 3:5.*

2:23 ^m *dreigde 3:9; Js 53:7.*

2:24 ⁿ *gedragen Js 53:4,12; Hb 9:28.*

2:24 ^o *leven Rm 6:2,11.*

2:24 ^p *geworden Js 53:5.*

2:25 ^q *schapen Js 53:6; Ez 34:5,6; Mt 9:36.*

^p 2:23 Of ‘het’.

^q 2:24 In de zin van ‘uitgeboet’ (vgl. Js 53:12 LXX); of ‘Zich voor onze zonden opgeofferd’ (zo vertaald in Hb 7:27).

1 Petrus 3

Het huwelijk

¹ Evenzo, vrouwen, weest aan uw eigen mannen onderdanig^r, opdat, ook als sommigen ongehoorzaam zijn aan het woord, zij door de wandel van hun vrouwen zonder woord gewonnen worden, ² wanneer zij uw kuise wandel in vrees hebben opgemerkt. ³ Laat uw versiering niet de uiterlijke zijn: [het] vlechten van [de] haren en [het] omhangen van gouden [dingen] of [het] aantrekken van kleren^s, ⁴ maar de verborgen mens van het hart, in^R de onvergankelijke [versiering] van de zachtmoedige en rustige geest, die kostbaar is voor God ⁵ Want zo versierden zich vroeger ook de heilige vrouwen die hun hoop op God stelden, terwijl zij aan hun eigen mannen onderdanig waren; ⁶ zoals Sara Abraham gehoorzaamde en hem ‘heer’^t noemde; en haar kinderen bent u geworden, als u goed doet en geen enkele verschrikking vreest.

⁷ Mannen^u, evenzo, woont bij hen met verstand als bij een zwakker vat, het vrouwelijke, en bewijst hun eer, omdat zij ook mede-erfgenamen van [de] genade van [het] leven zijn^S, opdat uw gebeden niet verhinderd worden.

⁸ En tenslotte, weest allen eensgezind, medelijdend, vol broederlijke liefde, welgezind, nederig, ⁹ en vergeldt niet kwaad met kwaad, of schelden met schelden, maar zegent integendeel^v, omdat u ertoe geroepen bent zegen te erven.

3:1 ^r onderdanig
Ef 5:22; Ko 3:18;
Tt 2:5.

3:3 ^s kleren
1 Tm 2:9.

3:6 ^t heer *Gn 18:12.*

3:7 ^u Mannen
Ef 5:25; Ko 3:19.

3:9 ^v integendeel
2:23; Mt 5:44;
1 Th 5:15.

R 3:4 Of ‘door’.

S 3:7 A.l. ‘u ook [hun] medeërfgnamen... bent’.

Lijden om de gerechtigheid

¹⁰ ‘Want laat hij die [het] leven wil liefhebben en goede dagen zien, zijn tong van kwaad weerhouden en zijn lippen van het spreken van bedrog; ¹¹ laat hij zich afkeren van het kwade en het goede doen^w, vrede zoeken en ernaar jagen. ¹² Want [de] ogen van [de] Heer zijn op [de] rechtvaardigen en zijn oren tot hun smeken; maar [het] aangezicht van [de] Heer is tegen hen die kwaad doen^w’.

¹³ En wie [is het] die u kwaad zal doen, als u ijverars voor het goede^T bent geworden? ¹⁴ Maar ook al lijdt u ter wille van [de] gerechtigheid, gelukkig^x bent u. Vreest echter niet zoals zij vrezen, en wordt niet in verwarring gebracht, ¹⁵ maar heiligt Christus als Heer in uw harten^y, altijd bereid tot verantwoording aan ieder die u rekenschap vraagt van de hoop die in u is, maar met zachtmoedigheid en vrees, ¹⁶ en met een goed geweten, opdat in wat van u kwaad gesproken wordt <als van boosdoeners>, zij die uw goede wandel in Christus smaden, beschaamd worden^z. ¹⁷ Want het is beter, als de wil van God het wil, door goeddoen te lijden dan door kwaaddoen. ¹⁸ Want ook Christus heeft eenmaal voor [de] zonden geleden^U, [de] Rechtvaardige voor [de] onrechtvaardigen, opdat Hij ons^V tot God zou brengen^a; Hij die wel gedood is in [het] vlees, maar levend gemaakt in [de] Geest. ¹⁹ in Welke Hij ook heengegaan is en gepredikt heeft tot de gees-

^T 3:13 Of ‘de Goede’.

^U 3:18 S.l. ‘is...voor [de] (s.l. onze of uw) zonden gestorven’.

^V 3:18 V.l. ‘u’.

3:11,12 ^w doen
Ps 34:13-17.

3:14 ^x gelukkig 2:20;
4:14; Mt 5:10.

3:15 ^y harten
Js 8:12,13.

3:16 ^z worden 2:15.

3:18 ^a brengen 2:21;
*4:1; Rm 6:10;
Ef 2:18; Hb 9:28;
10:10.*

ten in gevangenschap, ²⁰ die destijds ongehoorzaam^W waren toen de lankmoedigheid van God bleef afwachten in [de] dagen van Noach, terwijl [de] ark gereedgemaakt werd waarin weinigen, dat is acht zielen, gered^X werden door water^{Yb}. ²¹ Dit behoudt nu ook u: [het] tegenbeeld [de] doop, [die] niet [is] een afleggen van onreinheid van [het] vlees, maar een vraag voor God van een goed geweten^c, door [de] opstanding van Jezus Christus, ²² die aan Gods rechterhand is, heengegaan naar [de] hemel, terwijl engelen, machten en krachten Hem onderworpen zijn^d.

^W 3:20 Of 'ongelovig'.

^X 3:20 'Redden' is lett. 'behouden op een veilige plaats doen aankomen door moeilijkheden of gevaren heen', zoals in Hd 27:43.

^Y 3:20 D.i. 'óf 'door water heen' óf 'door middel van water'.

3:20 ^b water
Gn 6:1-7:24.

3:21 ^c geweten
Hb 10:22.

3:22 ^d zijn
Ef 1:20,21.

1 Petrus 4

¹ Daar Christus dus in [het] vlees geleden heeft, moet u zich ook met dezelfde gedachte wapenen; want^Z wie in [het] vlees geleden heeft, heeft afgedaan met [de] zonde^{Ae}, ² om de overige tijd in [het] vlees niet meer te leven naar [de] begeerten van [de] mensen, maar naar [de] wil^B van God. ³ Want de voorbijgegane tijd is genoeg geweest om de wil^B van de volken te volbrengen door te wandelen in losbandigheden, begeerten, dronkenschappen, zwelgpertijen, drinkgelagen en misdadige afgoderijen^f. ⁴ Zij vinden het daarbij vreemd, dat u zich niet mee stort in dezelfde uitspatting van liederlijkheid, en zij lasteren [u]; ⁵ zij zullen rekenschap geven aan Hem die gereed staat levenden en doden te oordelen^g. ⁶ Want daartoe is ook aan doden een blijde boodschap verkondigd, opdat zij wel geoordeeld werden naar [de] mens, in [het] vlees, maar leefden in overeenstemming met God, in [de] Geest.

Dienen en lijden als christen

⁷ Het einde van alles nu is nabij^h gekomen, weest dus bezonnen en nuchter tot gebeden. ⁸ Vóór alles, hebt vurige liefde tot elkaar, want liefde bedekt een menigte van zondenⁱ. ⁹ [Weest] gastvrij voor elkaar, zonder mopperen. ¹⁰ Naarmate ieder een genadegave heeft ontvangen, dient elkaar daarmee als goede

^Z 4:1 Of 'wapenen, dat'.

^A 4:1 S.l. 'zonden'.

^B 4:2,3 'Wil' in vs. 2 is *thelèma* en in vs. 3 *boulèma*; zie 1 Tm 2:4,8 nt.

4:1 ^e zonde
Rm 6:2,7.

4:3 ^f afgoderijen
Ef 2:2-3; Tt 3:3.

4:5 ^g oordelen
Hd 10:42; 2 Tm 4:1.

4:7 ^h nabij
Rm 13:11,12;
1 Jh 2:18.

4:8 ⁱ zonden
Sp 10:12; Jk 5:20.

rentmeesters van [de] veelvoudige genade van God^j.

¹¹ Als iemand spreekt, [laat hij spreken] als uitspraken van God; als iemand dient, [laat hij dienen] als uitsterkte die God verleent, opdat in alles God verheerlijkt wordt^k door Jezus Christus, aan Wie de heerlijkheid en de kracht is tot in alle eeuwigheid! Amen.

¹² Geliefden, laat de vuurgloed in uw midden die tot uw beproeving dient^l, u niet bevreemden alsof u iets vreemds overkwam; ¹³ maar naarmate u deel hebt aan het lijden^c van Christus, verblijdt u, opdat u zich ook verblijdt met vreugdegejuich bij de openbaring van zijn heerlijkheid. ¹⁴ Als u in [de] naam van Christus smaadt, bent u gelukkig^m, omdat de Geest van de heerlijkheid en <kracht en> Die van God op u rustⁿ.

¹⁵ Want laat niemand van u lijden als moordenaar, dief, boosdoener of als bemoeial. ¹⁶ Als hij echter als christen lijdt, laat hij zich niet schamen, maar God verheerlijken in deze naam. ¹⁷ Want het is nu <de> tijd dat het oordeel begint bij het huis van God^o; als het echter eerst bij ons [begint], wat zal het einde zijn van hen die het evangelie van God niet gehoorzamen^{Dp}?

¹⁸ En als de rechtvaardige met moeite behouden wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen^q? ¹⁹ Laten daarom ook zij die naar de wil van God lijden, hun zielen de trouwe Schepper toevertrouwen met goeddoen^r.

4:10^j *God*
Rm 12:6-8.

4:11^k *wordt*
1 Ko 10:31.

4:12^l *dient* *1:7.*

4:14^m *gelukkig*
2:20; Hd 5:41.

4:14ⁿ *rust* *Js 11:2.*

4:17° *God*
Jr 25:29; Ez 9:6.

4:17^p *gehoorzamen*
2 Th 1:8.

4:18^q *verschijnen*
Sp 11:31 LXX.

4:19^r *goeddoen*
Ps 37:3.

^c 4:13; 5:1 Eig. meervoud.

^D 4:17 Of 'geloven'; vgl. 2:7v.; 3:20.

1 Petrus 5

Zorg om de kudde

¹ [De] oudsten onder u vermaan ik dus, de medeoudste en getuige van het lijden^C van Christus en ook de deelgenoot van de heerlijkheid die geopenbaard zal worden^S; ² hoedt de kudde^F van God die bij u is <en houdt toezicht^E>, niet gedwongen maar vrijwillig, in overeenstemming met God, ook niet om schandelijke winst, maar bereidwillig; ³ ook niet als heersers^U over de erfgoederen^F, maar als zij die voorbeelden^V voor de kudde worden. ⁴ En wanneer de overste herder is verschenen, zult u de onverwelkelijke kroon^W van de heerlijkheid ontvangen. ⁵ Evenzo u jongeren, weest aan [de] oudsten^G onderdanig. En weest allen tegenover elkaar met nederigheid omgord; want ‘God weerstaat [de] hoogmoedigen, maar [de] nederigen geeft Hij genade’^X. ⁶ Venedert u dus onder de krachtige hand van God, opdat Hij u verhoogt^Y op zijn tijd, ⁷ terwijl u al uw bezorgdheid op Hem werpt, want Hij zorgt voor u^Z.

⁸ Weest nuchter, waakt^A; uw tegenpartij, [de] duivel, gaat rond als een brullende leeuw, op zoek wie hij zou kunnen^H verslinden. ⁹ Weerstaat hem^B, standvastig in^I

E 5:2 Of ‘opzicht’; verwant met ‘opziener’ (vgl. Hd 20:28; 1 Tm 3:1; Tt 1:7).

F 5:3 Hier in de zin van ‘toebedeelde taken (of werkterreinen)’.

G 5:5 Of ‘ouderen’.

H 5:8 A.l. ‘op zoek om iemand te’.

I 5:9 Of ‘door’.

5:1 ^S worden 4:13.

5:2 ^F kudde
Jh 21:15-17;
Hd 20:28.

5:3 ^U heersers
2 Ko 1:24.

5:3 ^V voorbeelden
Fp 3:17; Tt 2:7.

5:4 ^W kroon
1 Ko 9:25.

5:5 ^X genade
Sp 3:34 LXX;
Mt 23:12; Jk 4:6.

5:6 ^Y verhoogt
Jb 22:29; Mt 23:12;
Lk 14:11; 18:14;
Jk 4:10.

5:7 ^Z u Ps 55:23;
Mt 6:25-30.

5:8 ^A waakt 1 Th 5:6.

5:9 ^B hem Ef 6:11-13; Jk 4:7.

het geloof, daar u weet dat hetzelfde lijden^J aan uw broederschap in <de> wereld zich voltrekt.

¹⁰ De God nu van alle genade, die u heeft geroepen tot zijn eeuwige heerlijkheid^c in Christus <Jezus>, Hijzelf zal u, nadat u een korte tijd geleden hebt, volmaken, bevestigen, versterken, grondvesten. ¹¹ Hem zij <de heerlijkheid^c en> de kracht tot in alle eeuwigheid! Amen.

Groeten

¹² Door Silvánus^K, die naar ik meen voor u een trouwe broeder is, heb ik in het kort geschreven om u te vermanen en te betuigen, dat dit [de] ware genade van God is waarin u moet staan.

¹³ U groet de mede-uitverkorene^L in Babylon, en mijn zoon Markus. ¹⁴ Groet elkaar met een liefdekus. Vrede zij u allen die in Christus Jezus bent. <Amen>.

^J 5:9 Eig. meervoud.

^K 5:12 D.i. Silas.

^L 5:13 In het Gr. een vrouwelijk woord.

5:10,11 ^c heerlijkheid 1 Th 2:12;
2 Th 2:14.

2 Petrus

Geschreven door Petrus (zie inl. op 1Pt), tussen de jaren 64 en 67, misschien vanuit Rome, vooral aan Joodse christenen; evenals 1Pt handelend over de regering van God, maar nu niet zozeer ten gunste van de gelovigen als wel ten oordeel over de ongelovigen. Petrus voelt dat zijn dood aanstaande is en waarschuwt de gelovigen voor binnensluipende valse leerders en voor het opgeven van de ware kennis.

2 Petrus 1

Zegenwens

¹ Simon Petrus, slaaf en apostel van Jezus Christus^a, aan hen die een even kostbaar geloof als wij verkregen hebben door [de] gerechtigheid van onze God en Heiland Jezus Christus: ² genade en vrede zij u vermenigvuldigd^b in [de] kennis^A van God en van Jezus, onze Heer.

Roeping en verkiezing

³ Zijn Goddelijke kracht heeft ons immers alles geschonken betreffende [het] leven en [de] godsvrucht door de kennis van Hem die ons heeft geroepen^c door <zijn eigen> heerlijkheid en deugd^B, ⁴ waardoor^C Hij

A 1:2 D.i. volle kennis, erkenning; zo ook in vs. 3 en 8, maar niet in vs. 5 en 6.

B 1:3,5 In vs. 3 en 1 Pt 2:9 slaat dit woord op God en betekent het 'uitnemendheid'; in vs. 5 slaat het op gelovigen en betekent het 'geestelijke kracht (of moed)'.
C 1:4 Heeft betrekking op zowel 'heerlijkheid' als 'deugd'.

1:1 ^a Jezus Christus
1:11; 2:20; 3:18.

1:2 ^b vermenigvuldigd
1 Pt 1:2; Jd :2.

1:3 ^c geroepen
1 Pt 2:9.

ons de kostbare en zeer grote^D beloften geschonken heeft^E, opdat u daardoor deelgenoten van [de] Goddelijke natuur zou worden, ontkomen aan het verderf dat door [de] begeerte in de wereld is. ⁵ Voegt om deze reden echter ook, met inbreng van alle ijver, bij uw geloof de deugd^B, en bij de deugd^B de kennis, ⁶ en bij de kennis de zelfbeheersing, en bij de zelfbeheersing de volharding, en bij de volharding de godsvrucht, ⁷ en bij de godsvrucht de broederliefde, en bij de broederliefde de liefde^{Fd}. ⁸ Want als deze dingen bij u aanwezig en overvloedig zijn, laten zij [u] niet werkeloos of onvruchtbaar wat de kennis van onze Heer Jezus Christus betreft. ⁹ Want hij bij wie deze dingen niet zijn, is blind, kortzichtig, en is de reiniging van zijn vroegere zonden vergeten. ¹⁰ Daarom, broeders, beijvert u te meer om uw roeping en verkiezing vast te maken; want door dit te doen zult u beslist nooit struikelen. ¹¹ Want zo zal u rijkelijk de ingang in het eeuwige koninkrijk van onze Heer en Heiland Jezus Christus worden verleend.

De kracht en de komst van Christus

¹² Daarom ben ik er altijd op uit^G u aan deze dingen te herinneren^e, hoewel u ze weet en bevestigd bent in de onderhavige waarheid. ¹³ Ik houd het echter voor juist,

^D 1:4 Of 'de grootste'; a.l. 'de zeer grote (of: de grootste) en kostbare'.

^E 1:4 Of 'waardoor ons...geschonken zijn'.

^F 1:7 *Agapè*; 'liefde' in 'broederliefde' is *philia*; zie Jh 21:15-17 nt.

^G 1:12 Of 'zal ik altijd er op uit zijn'.

1:7^d *liefde*
Gl 5:22-23.

1:12e *herinneren*
Jd :5.

zolang ik in deze tent woon, u door herinnering op te wekken^f, ¹⁴ daar ik weet dat het afleggen van mijn tent^g aanstaande is, zoals ook onze Heer Jezus Christus mij duidelijk heeft gemaakt^h. ¹⁵ Ik zal mij echter beijveren, dat u zich ook telkens na mijn heengaan deze dingen kunt herinneren. ¹⁶ Want niet als navolgers van vernuftig verzonnen fabels hebben wij u de kracht en komst van onze Heer Jezus Christus bekend gemaakt, maar als ooggetuigen^H van zijn majesteit. ¹⁷ Want Hij ontving van God [de] Vader eer en heerlijkheid, toen van de luisterrijke heerlijkheid zo'n stem tot Hem kwam: 'Deze is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden'. ¹⁸ En wij hoorden deze stem uit [de] hemel komen, toen wij met Hem op de heilige berg warenⁱ. ¹⁹ En [zo] hebben wij het profetische woord des te vaster, en u doet er goed aan daarop acht te geven als op een lamp die schijnt in een duistere plaats, totdat [de] dag aanbreekt en [de] morgenster^I opgaat in uw harten. ²⁰ Weet dit eerst, dat geen profetie van [de] Schrift een eigen uitlegging heeft. ²¹ Want niet door [de] wil van een mens werd ooit profetie voortgebracht^J, maar <heilige> mensen van Godsweg^K hebben, door [de] Heilige Geest gedreven^J, gesproken^J.

H 1:16 Het woord werd gebruikt voor iemand die ingewijd was in de hoogste mysteriën van de heidense godsdiensten.

I 1:19 Lett. 'die [’s morgens] licht brengt'; een ander woord dan in Op 2:28; 22:16, waar het letterlijk 'morgenster' betekent.

J 1:21 Hetzelfde woord als 'komen' in vs. 17 en 18; lett. 'gedragen'.

K 1:21 S.l. 'van God'.

1:13^f *wekken 3:1.*

1:14^g *tent 2 Ko 5:1.*

1:14^h *gemaakt Jh 21:18,19.*

1:18ⁱ *waren Mt 17:1-5; Mk 9:2-7; Lk 9:28-35.*

1:21^J *gesproken 2 Tm 3:16; 1 Pt 1:11.*

2 Petrus 2

Valse profeten en leraars

¹ Er waren echter ook valse profeten onder het volk, zoals er ook onder u valse leraars zullen zijn^k, die verderfelijke sekten^L heimelijk zullen invoeren en de Meester^M die hen gekocht heeft, zullen verloochenen^I en een spoedig verderf over zichzelf brengen. ² En velen zullen hun losbandigheden navolgen, en om hen zal de weg van de waarheid gelasterd worden. ³ En door hebzucht met verzonnen woorden zullen zij koopwaar van u maken^m; het oordeel rust niet voor hen van oudsher en hun verderf sluimert niet. ⁴ Want als God engelen die gezondigd hadden niet gespaard, maar hen in de afgrond^N geworpen en overgeleverd heeft aan ketenen^O van donkerheid om tot [het] oordeel bewaard te wordenⁿ; ⁵ en als Hij [de] oude wereld niet gespaard, maar Noach^o, een prediker van de gerechtigheid, één van de acht^P, behoed heeft toen Hij [de] zondvloed^p over [de] wereld van [de] goddelozen bracht; ⁶ en als Hij [de] steden Sodom en Gomorra tot as verbrand en <tot omkering> veroordeeld^q, en ze tot een voorbeeld gesteld heeft voor hen die goddeloos zouden leven^Q; ⁷ en als Hij [de] rechtvaardige Lot^r gered heeft die zwaar te lijden had door de wandel in

^L 2:1 Zie 1 Ko 11:19 nt.

^M 2:1 Zie Lk 2:29 nt.

^N 2:4 *Tartarus*; een ander woord dan 'afgrond' (*abyssus*) dat zeven maal in Op genoemd wordt.

^O 2:4 V.l. 'holen'.

^P 2:5 Lett. '[de] achtste'.

^Q 2:6 V.l. 'en ze voor de goddelozen gesteld heeft tot een voorbeeld van wat zou komen'.

2:1 ^k *zijn* Mt 24:11.

2:1 ^I *verloochenen*
Jd :4.

2:3 ^m *maken*
Op 18:13.

2:4 ⁿ *worden* 2:9,17;
3:7; Jd :6.

2:5 ^o *Noach*
Gn 8:18.

2:5 ^p *zondvloed* 3:6.

2:6 ^q *veroordeeld*
Gn 19:24; Jd :7.

2:7 ^r *Lot*
Gn 19:1-16.

losbandigheid van de zedelozen; ⁸ (want deze rechtvaardige heeft, toen hij in hun midden woonde, dag aan dag [zijn] rechtvaardige ziel door [het] zien en horen gekweld met [hun] wetteloze werken) ⁹ dan weet [de] Heer godvrezenden uit [de] verzoeking te redden^S, maar onrechtvaardigen te bewaren tot [de] dag van het oordeel om gestraft te worden; ¹⁰ en vooral hen die in onreine begeerte [het] vlees achterna gaan en [de] heerschappij verachten. Vermetel, aanmatigend, schromen zij niet [de] heerlijkheden te lasteren, ¹¹ terwijl engelen, die in sterkte en macht groter zijn, geen lasterend oordeel tegen hen vanwege^R [de] Heer uitbrengen. ¹² Dezen echter, als redeloze dieren, die van nature voortgebracht zijn om gevangen en omgebracht te worden, zullen ook, daar zij lasteren in dingen die zij niet begrijpen, in hun eigen verderf omkomen^S, ¹³ en [het] loon van [de] ongerechtigheid ontvangen^T. Zij achten de zwelgpartij overdag^U een genot; zij zijn vlekken en smetten en zwelgen in hun bedriegerijen^V, als zij bij u brassen. ¹⁴ Zij hebben overspelige ogen^W, die niet ophouden te zondigen; zij verlokken onstandvastige zielen en hebben een hart geoeffend in hebzucht, kinderen van [de] vervloeking.

R 2:11 V.l. 'bij'.

S 2:12 'Omgebracht', 'verderf' en 'omkomen' hebben in het Gr. hetzelfde grondwoord.

T 2:13 V.l. 'als loon van [de] ongerechtigheid onrechtvaardig behandeld worden' (in de zin van vergelding).

U 2:13 Vgl. 1 Th 5:7; s.v. 'een eendaagse zwelgpartij'.

V 2:13 S.l. 'liefdemalen'.

W 2:14 Lett. 'ogen vol overspeelster', d.i. die uitzien naar een vrouw met wie zij overspel kunnen plegen.

2:9^S *redden*

1 Ko 10:13; Jd :6.

¹⁵ Door [de] rechte weg te verlaten zijn zij afgedwaald en volgen de weg van Bileam^t, de zoon van Bosor^x, die [het] loon van [de] ongerechtigheid liefhad, ¹⁶ maar een berisping voor zijn eigen wetteloosheid kreeg: [het] stomme lastdier dat met mensenstem sprak, verhinderde de dwaasheid van de profeet. ¹⁷ Dezen zijn waterloze bronnen en nevelen door [de] storm voortgedreven, voor wie de donkerheid van de duisternis bewaard wordt^u. ¹⁸ Want door vruchteloze gezwollen taal te uiten verlokken zij door vleeselijke begeerten, door losbandigheden hen die sinds kort^y ontvlucht waren aan hen die in dwaling wandelen. ¹⁹ Zij beloven hun vrijheid, terwijl zijzelf slaven van het verderf zijn^v; want door wie men overmeesterd is, diens slaaf is men geworden. ²⁰ Want als zij door [de] kennis^z van <onze> Heer en Heiland Jezus Christus de bevestigingen van de wereld ontvlucht maar opnieuw daarin verstrikt zijn en erdoor overmeesterd worden, dan is voor hen het laatste erger geworden dan het eerste^w. ²¹ Want het was beter voor hen geweest de weg van de gerechtigheid niet gekend te hebben, dan na die gekend te hebben zich af te keren van het heilige gebod dat hun was overgeleverd^x. ²² Hun is overkomen wat het ware spreekwoord zegt: ‘[De] hond is teruggekeerd naar zijn eigen braaksel’, en: ‘[De] gewassen zeug tot [het] wentelen in [de] modder’^y.

2:15 ^t Bileam
Nm 22-24; Op 2:14.

2:17 ^u wordt
Jd :8-13.

2:19 ^v zijn Jh 8:34.

2:20 ^w eerste
Mt 12:45.

2:21 ^x overgeleverd
Lk 12:47,48;
Hb 6:4-6; 10:26,27.

2:22 ^y modder
Sp 26:11.

^x 2:15 S.l. ‘Beor’.

^y 2:18 Of ‘nauwelijks’.

^z 2:20 Zie 1:2 nt.

2 Petrus 3

De laatste dagen

¹ Geliefden, dit is al [de] tweede brief die ik u schrijf. In beide wek ik door herinnering uw oprechte gezindheid op^z, ² opdat u terugdenkt aan de woorden die tevoren door de heilige profeten gesproken zijn en aan het gebod van de Heer en Heiland, door uw apostelen [verkondigd]^a. ³ Weet dit eerst, dat er in [het] laatst van de dagen spotters met spotternij zullen komen, die naar hun eigen begeerten wandelen^b ⁴ en zeggen: Waar is de belofte van zijn komst? Want sinds de vaderen zijn ontslapen, blijft alles zó [als] van het begin van de schepping. ⁵ Want moedwillig is hun dit onbekend, dat door het woord van God [de] hemelen van oudsher waren en een aarde bestaande uit water en door water^c, ⁶ waardoor de toenmalige wereld, door water overstromd, vergaan is^d. ⁷ Maar de tegenwoordige hemelen en de aarde zijn door hetzelfde woord opgespaard voor [het] vuur en worden bewaard tot [de] dag van [het] oordeel^e en van [de] ondergang van de goddeloze mensen. ⁸ Maar laat dit ene u niet onbekend zijn, geliefden, dat één dag bij [de] Heer is als duizend jaar en duizend jaar als één dag^f. ⁹ [De] Heer vertraagt de belofte niet zoals sommigen het voor traagheid houden^g, maar Hij is lankmoedig^A over u^B, daar Hij niet wil dat iemand verloren gaat, maar dat allen tot bekering komen^h. ¹⁰ Maar [de] dag van [de] Heer zal komen als een diefⁱ, waarop de hemelen met gedruis zullen voorbijgaan en [de] elementen brandend

^A 3:9 Zie Lk 18:7 nt.

^B 3:9 A.l. 'ter wille van'.

3:1 ^z op 1:13.

3:2 ^a verkondigd
Jd :17.

3:3 ^b wandelen
Jd :18.

3:5 ^c water
Gn 1:6-9.

3:6 ^d is 2:5;
Gn 7:11-21.

3:7 ^e oordeel 2:4.

3:8 ^f dag Ps 90:4.

3:9 ^g houden Hk 2:3.

3:9 ^h komen
1 Tm 2:4.

3:10 ⁱ dief
Mt 24:43,44;
Lk 12:39,40;
1 Th 5:2,4; Op 3:3;
16:15.

vergaan en [de] aarde en de werken daarop zullen gevonden worden^C.

¹¹ Daar dit alles dus^D vergaat, hoe behoort u te zijn in heilige wandel^E en godsvrucht^E, ¹² terwijl u de komst van de dag van God verwacht en verhaast, ter wille waarvan [de] hemelen in vuur gezet zullen vergaan en [de] elementen brandend zullen wegsmelten. ¹³ Wij echter verwachten naar zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde^J waar^F gerechtigheid woont.

¹⁴ Daarom, geliefden, daar u deze dingen verwacht, beijvert u onbesmet en onberispelijk voor Hem te worden gevonden in vrede. ¹⁵ En houdt de lankmoedigheid^K van onze Heer voor behoudenis, zoals ook onze geliefde broeder Paulus naar de hem gegeven wijsheid u heeft geschreven; ¹⁶ evenals ook in alle brieven, waarin hij over deze dingen spreekt, waarin sommige dingen moeilijk te begrijpen zijn, die de onwetenden en onstandvastigen^L verdraaien, zoals ook de overige Schriften, tot hun eigen verderf.

¹⁷ U dan, geliefden, nu u dit van tevoren weet, weest op uw hoede dat u niet, door de dwaling van de zedelozen meegesleept, afvalt van uw eigen standvastigheid^M; ¹⁸ maar groeit op in [de] genade en kennis van onze Heer en Heiland Jezus Christus. Hem zij de heerlijkheid, zowel nu als tot [de] dag van [de] eeuwigheid. <Amen>.

^C 3:10 S.l. 'verbranden'.

^D 3:11 V.l. 'zo'.

^E 3:11 Eig. meervoud.

^F 3:13 Heeft betrekking op zowel de nieuwe hemelen als de nieuwe aarde.

3:13^J aarde
*Js 65:17; 66:22;
Op 21:1.*

3:15^K lankmoedigheid 3:9; *Rm 2:4.*

3:16^L onstandvastigen 2:14.

3:17^M standvastigheid 1 *Ko 10:12.*

1 Johannes

Geschreven door Johannes (zie inl. op Jh), tussen de jaren 60 en 95, wellicht vanuit Efeze, mogelijk aan de christenen in Klein-Azië, in nauwe aansluiting bij zijn Evangelie, met het doel dat zij die nu geloven, ook weten wat het is eeuwig leven te hebben (zie 5:13); meer dan in Jh zien we echter ook dat de apostel ingaat tegen bepaalde dwaalleringen die de waarheid omtrent Christus (waarachtig God en waarachtig mens in één persoon) ondermijnden.

1 Johannes 1

Het woord van het leven

¹ Wat van [het] begin^a af was, wat wij gehoord, wat wij gezien hebben met onze ogen, wat wij aanschouwd^b en onze handen betast^c hebben betreffende het woord van het leven^d ² (en het leven is geopenbaard en wij hebben gezien en getuigen en verkondigen u het eeuwige leven, dat bij de Vader was en ons geopenbaard is); ³ wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap hebt. En onze gemeenschap nu is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus^e. ⁴ En deze dingen schrijven wij <u>, opdat onze^A blijdschap volkomen^B is^f.

God is licht

⁵ En dit is de boodschap die wij van Hem gehoord hebben^g en u verkondigen, dat God licht is en dat in Hem in het geheel geen duisternis is^h. ⁶ Als wij zeggen

1:1 ^a begin 2:13,14;
Jh 1:1,2.

1:1 ^b aanschouwd
2 Pt 1:16.

1:1 ^c betast
Lk 24:39.

1:1 ^d leven
Jh 1:1,4,14.

1:3 ^e Christus
1 Ko 1:9.

1:4 ^f is 2:2;
Jh 15:11; 16:24;
17:13.

1:5 ^g hebben 3:11.

1:5 ^h is 1 Tm 6:16;
Jk 1:17.

^A 1:4 A.l. 'uw'.

^B 1:4 D.i. voleindigd, tot volheid gebracht.

dat wij gemeenschap met Hem hebbenⁱ, en wij wandelen in de duisternis, dan liegen wij en doen^C de waarheid niet. ⁷ Maar als wij in het licht wandelen^j, zoals Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkaar, en het bloed van Jezus^k, zijn Zoon, reinigt ons van alle^D zonde. ⁸ Als wij zeggen dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is niet in ons. ⁹ Als wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle^D ongerechtigheid^l. ¹⁰ Als wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, maken wij Hem tot een leugenaar en zijn woord is niet in ons.

1:6ⁱ hebben 2:4.

1:7^j wandelen
Js 2:5.

1:7^k Jezus
Hb 9:14; Op 1:5;
7:14.

1:9^l ongerechtigheid
2:12; Ps 32:5;
Sp 28:13.

^C 1:6 Zie Jh 5:29 nt.

^D 1:7,9 Of 'elke'.

1 Johannes 2

¹ Mijn kinderen, ik schrijf u deze dingen opdat u niet zondigt. En als iemand zondigt, wij hebben een voor-spraak^E bij de Vader, Jezus Christus, [de] Rechtvaardige^m; ² en Hij is [het] zoenoffer^F voor onze zonden; en niet voor onze [zonden] alleen, maar ook voor de hele wereldⁿ.

Gehoorzaamheid en liefde

³ En hieraan onderkennen wij dat wij Hem kennen^G: als wij zijn geboden bewaren^o. ⁴ Wie zegt: Ik ken Hem, en zijn geboden niet bewaart, is een leugenaar en in hem is de waarheid niet^p. ⁵ Maar wie zijn woord bewaart, in hem is waarlijk de liefde van God vol-maakt^q. Hieraan onderkennen wij dat wij in Hem zijn^r.

⁶ Wie zegt dat hij in Hem blijft^H, behoort ook zelf <zó> te wandelen als Hij gewandeld heeft^s.

⁷ Geliefden, geen nieuw gebod schrijf ik u, maar een oud gebod, dat u van [het] begin af hebt gehad^t. Dit oude gebod is het woord dat u gehoord hebt^u. ⁸ Ander-zijds is het een nieuw gebod dat ik u schrijf^v, dat waar is in Hem en in u, omdat de duisternis voorbijgaat en het waarachtige licht al schijnt^w. ⁹ Wie zegt dat hij in het licht is en zijn broeder haat, is in de duisternis tot

E 2:1 Zie Jh 14:16 nt.

F 2:2 Zie de Woordenlijst.

G 2:3 Of 'hebben gekend' (perfectum: het voortdueren van een ontstane toestand; zo ook in vs. 4,13 (2x), 14; 3:16 en 'overwonnen' in vs. 13 en 14).

H 2:6 Het woord 'blijven' heeft hier, zoals vaker in 1Jh, de betekenis van 'verblijven, wonen'.

2:1 ^m *Rechtvaardige*
Rm 8:34; Hb 7:25.

2:2 ⁿ *wereld*
4:10,14; Jh 1:29;
Ko 1:20.

2:3 ^o *bewaren 5:2.*

2:4 ^p *niet 1:6,8.*

2:5 ^q *volmaakt 5:3;*
Jh 14:21,23.

2:5 ^r *zijn 4:12,17.*

2:6 ^s *heeft*
Jh 13:15; 1 Pt 2:21.

2:7 ^t *gehad 2 Jh :5.*

2:7 ^u *hebt 2:24;*
3:11.

2:8 ^v *schrijf*
Jh 13:34.

2:8 ^w *schijnt*
Rm 13:12; Jh 1:9.

nu toe^x. ¹⁰ Wie zijn broeder liefheeft, blijft in het licht en geen aanleiding tot vallen is in hem^y. ¹¹ Maar wie zijn broeder haat, is in de duisternis en wandelt in de duisternis^z, en weet niet waar hij heengaat^a, omdat de duisternis zijn ogen heeft verblind.

Vaders, jongelingen, kinderen

¹² Ik schrijf u, kinderen, omdat de zonden u vergeven^b zijn ter wille van zijn naam^c.

¹³ Ik schrijf u, vaders, omdat u Hem kent die van [het] begin^d af is.

Ik schrijf u, jongelingen, omdat u de boze overwonnen hebt.

Ik heb u geschrevenⁱ, kinderen^j, omdat u de Vader kent.

¹⁴ Ik heb u geschreven, vaders, omdat u Hem kent die van [het] begin^d af is.

Ik heb u geschreven, jongelingen, omdat u sterk bent en het woord van God in u blijft en u de boze overwonnen hebt. ¹⁵ Hebt de wereld niet lief, noch wat in de wereld is. Als iemand de wereld liefheeft, is de liefde van de Vader niet in hem^e. ¹⁶ Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees^f, de begeerte van de

ⁱ 2:13 S.l. 'schrijf u'.

^j 2:13,18 'Kind' is hier een woord dat in verband staat met lage leeftijd en groei, dus als tegenstelling tot 'jongeling' en 'vader'; zo ook in Jh 4:49; 16:21; 21:5. In vs. 1,12,28; 3:7,18; 4:4; 5:21; Jh 13:33 en Gl 4:19 betekent 'kind' een jonge nakomeling; het is een uitdrukking voor ouderlijke genegenheid en de verkleinde vorm van het woord 'kind' in 3:1,2,10; 5:2 en in 2 en 3Jh.

2:9^x toe 2:11;
3:10,15; 4:20.

2:10^y hem
Ps 119:165;
Rm 14:13.

2:11^z duisternis 2:9.

2:11^a heengaat
Jh 12:35.

2:12^b vergeven
Ps 25:11.

2:12^c naam
Lk 24:47; 1 Ko 6:11.

2:13,14^d begin 1:1;
Jh 1:1,2.

2:15^e hem
Rm 8:7; Jk 4:4.

2:16^f vlees
Rm 13:14; Ef 2:3;
1 Pt 2:11.

ogen^g en de hoogmoed^h van het leven, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. ¹⁷ En de wereld gaat voorbij en haar begeerteⁱ, maar wie de wil van God doet^j, blijft tot in eeuwigheid. ¹⁸ Kinderen^J, het is [het] laatste uur^K; en zoals u hebt gehoord dat [de] antichrist^k komt, zijn er ook nu vele antichristen gekomen, waaraan wij weten dat het [het] laatste uur^K is. ¹⁹ Zij zijn van ons uitgegaan^l, maar zij waren niet van ons; want als zij van ons geweest waren, zouden zij bij ons gebleven zijn; maar zij moesten openbaar worden dat zij geen van allen^L van ons zijn^m. ²⁰ En u hebt [de] zalvingⁿ vanwege de Heilige en u weet alles^{Mo}. ²¹ Ik heb u niet geschreven omdat u de waarheid niet weet, maar omdat u die weet en omdat geen leugen uit de waarheid is. ²² Wie is de leugenaar dan hij die loochent dat Jezus de Christus is^p? Deze is de antichrist, die de Vader en de Zoon loochent^q. ²³ Ieder die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet; wie de Zoon belijdt, heeft ook de Vader^r. ²⁴ Wat u betreft, laat wat u van [het] begin af gehoord hebt, in u blijven. Als in u blijft, wat u van [het] begin af gehoord hebt, dan zult u ook in de Zoon en in de Vader blijven^s. ²⁵ En dit is de belofte die Hij ons heeft beloofd: het eeuwige leven^t. ²⁶ Dit heb ik u geschreven over hen die u misleiden. ²⁷ En wat u betreft, de zalving die u van Hem ontvangen hebt, blijft in u^u, en u hebt niet nodig dat iemand u

2:16^g ogen
Sp 27:20; Pr 1:8.

2:16^h hoogmoed
Jk 4:16.

2:17ⁱ begeerte
1 Ko 7:31.

2:17^j doet Mt 7:21.

2:18^k antichrist
Mt 24:5,24.

2:19^l uitgegaan
Hd 20:30.

2:19^m zijn
1 Ko 11:19.

2:20ⁿ zalving 2:27;
2 Ko 1:21.

2:20° alles
Jh 16:13.

2:22^p is 5:1.

2:22^q loochent 4:3;
2 Jh :7.

2:23^r Vader 4:15;
5:1; Jh 5:23; 15:23;
2 Jh :9.

2:24^s blijven
2 Jh :6.

2:25^t leven
Jh 3:15; 6:40.

2:27^u Jh 14:26;
16:13.

K 2:18 Met 'uur' wordt een bepaald tijdvak bedoeld; zie Jh 5:35 nt.

L 2:19 A.v. 'dat niet allen'.

M 2:20 A.l. 'het allen'.

leert; maar zoals zijn zalving u over alles leert, en waar is en geen leugen, en zoals zij u geleerd heeft, blijft u in Hem^{Nv}.

Kinderen van God

²⁸ En nu, kinderen, blijft in Hem, opdat wij als^O Hij geopenbaard wordt, vrijmoedigheid hebben en niet beschaamd worden voor Hem^P bij zijn komst^w. ²⁹ Als u weet dat Hij rechtvaardig is, erkent dan dat ieder die de gerechtigheid doet, uit Hem geboren is^x.

^N 2:27 A.v. 'blijft in Hem'.

^O 2:28 Niet 'wanneer', maar 'indien', 'in geval dat'.

^P 2:28 Eig. 'van Hem af'; d.i. van Hem wijkende (of: verdreven).

2:27 ^v Hem
Jh 16:13; Jr 31:34.

2:28 ^w komst 4:17.

2:29 ^x is 3:9-10.

1 Johannes 3

¹ Ziet welk een liefde de Vader ons gegeven heeft, dat wij kinderen van God genoemd zouden worden^y, en wij zijn het ook. Daarom kent de wereld ons niet, omdat zij Hem niet heeft gekend^z. ² Geliefden, nu zijn wij kinderen van God, en het is nog niet geopenbaard wat wij zullen zijn. Wij weten dat als Hij^Q geopenbaard zal zijn, wij Hem gelijk zullen zijn; want wij zullen Hem zien zoals Hij is^a. ³ En ieder die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich zoals Hij rein is.

⁴ Ieder die de zonde doet, doet ook de wetteloosheid; en de zonde is de wetteloosheid^{Rb}. ⁵ En u weet dat Hij geopenbaard is, opdat Hij <onze> zonden zou wegnemen^c; en in Hem is geen zonde^d. ⁶ Ieder die in Hem blijft, zondigt niet; ieder die zondigt^e, heeft Hem niet gezien en Hem niet gekend.

⁷ Kinderen, laat niemand u misleiden. Wie de gerechtigheid doet, is rechtvaardig zoals Hij rechtvaardig is^f.

⁸ Wie de zonde doet, is uit de duivel, want de duivel zondigt van [het] begin af^g. Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken van de duivel zou verbreken. ⁹ Ieder die uit God geboren is, doet [de] zonde niet, omdat Diens zaad in hem blijft; en hij kan niet zondigen, omdat hij uit God geboren is^h.

¹⁰ Hierin zijn de kinderen van Godⁱ en de kinderen van de duivel openbaar: ieder die [de] gerechtigheid niet doet, is niet uit God, en wie zijn broeder niet liefheeft.

¹¹ Want dit is de boodschap^j die u van [het] begin af

3:1^y *worden 3:10; Jh 1:12,13.*

3:1^z *gekend Jh 16:3.*

3:2^a *is 2 Ko 3:18; Fp 3:21.*

3:4^b *wetteloosheid Mt 7:23.*

3:5^c *wegnemen 2:2; 4:10; Jh 1:29; 1 Pt 2:24.*

3:5^d *zonde Js 53:9; Jh 8:46; 2 Ko 5:21; Hb 4:15; 7:26; 9:14; 1 Pt 1:19; 2:22; 3:18.*

3:6^e *niet 3:9; Rm 6:2,14.*

3:7^f *is 2:29.*

3:8^g *af Jh 8:44.*

3:9^h *is 5:18.*

3:10ⁱ *God 3:1; Jh 1:12,13.*

3:11^j *boodschap 1:5.*

Q 3:2 Of 'het'.

R 3:4 Of 'de wetteloosheid is de zonde'.

hebt gehoord, dat wij elkaar zouden liefhebben^k;
12 niet zoals Kaïn uit de boze was en zijn broer dood-
sloeg^l. En waarom sloeg hij hem dood? Omdat zijn
werken boos waren en die van zijn broer rechtvaardig.

Het liefdegebod

13 <En> verwondert u niet, broeders, als de wereld u
haat^m. 14 Wij weten dat wij uit de dood zijn overge-
gaan in het levenⁿ, omdat wij de broeders liefhebben.
Wie <zijn broeder> niet liefheeft, blijft in de dood^o.

15 Ieder die zijn broeder haat, is een mensenmoorde-
naar^p, en u weet dat geen mensenmoordenaar eeuwig
leven in zich heeft wonen^s.

16 Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij zijn le-
ven voor ons heeft afgelegd^q; ook wij behoren het le-
ven voor de broeders af te leggen^r. 17 Wie nu aardse
goederen^t heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden en
zijn hart voor hem sluit, hoe blijft de liefde van God in
hem^s?

18 Kinderen, laten wij niet liefhebben met [het] woord
of met de tong, maar met [de] daad en in waarheid.

19 <En> hieraan zullen wij weten dat wij uit de waar-
heid^t zijn en ons hart overtuigen tegenover Hem, 20 dat
als ons hart [ons] veroordeelt, God groter is dan ons
hart en alles weet. 21 Geliefden, als <ons> hart [ons]
niet veroordeelt, hebben wij vrijmoedigheid jegens
God; 22 en wat wij ook bidden, ontvangen wij van
Hem, omdat wij zijn geboden bewaren en doen wat

3:11 ^k liefhebben
Jh 13:34; 15:12,17;
2 Jh :5.

3:12 ^l dood-sloeg
Gn 4:8.

3:13 ^m haat
Jh 15:18,19; 17:14.

3:14 ⁿ leven
Jh 5:24.

3:14 ^o dood 2:11.

3:15 ^p mensenmoor-
denaar Mt 5:21,22.

3:16 ^q afgelegd
Jh 10:11; 13:1;
15:13; Gl 2:20;
Fp 2:7; 1 Tm 2:6;
Tt 2:14.

3:16 ^r leggen
1 Th 2:8.

3:17 ^s hem
Dt 15:7,8;
Jk 2:15,16.

3:19 ^t waarheid
Jh 18:37.

S 3:15 Zie 2:6 nt.

T 3:17 Lett. 'het leven[sonderhoud] van de wereld'.

voor Hem welbehaaglijk is^u; ²³ en dit is zijn gebod, dat wij geloven in de naam van zijn Zoon Jezus Christus^v, en elkaar liefhebben zoals Hij ons een gebod gegeven heeft^w. ²⁴ En wie zijn geboden bewaart, blijft in Hem en Hij in hem; en hieraan weten wij dat Hij in ons blijft: aan de Geest die Hij ons gegeven heeft^x.

3:22 ^u is Mt 21:22;
Mk 11:24; Jh 14:13;
15:7; 16:23,24.

3:23 ^v Christus
Jh 6:29.

3:23 ^w heeft
Jh 13:34; 15:12,17.

3:24 ^x heeft 4:13;
Rm 8:9.

1 Johannes 4

De Geest van God en de geest van de antichrist

¹ Geliefden, gelooft niet iedere geest, maar beproeft^y de geesten of zij uit God zijn, want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld^z. ² Hieraan kent u de Geest van God: iedere geest die Jezus Christus als in [het] vlees gekomen belijdt, is uit God^a; ³ en iedere geest die niet Jezus <als in het vlees gekomen> belijdt, is niet uit God; en dit is de [geest]^u van de antichrist, waarvan^v u gehoord hebt dat hij komt, en hij is nu al in de wereld^b.

⁴ U bent uit God, kinderen, en hebt hen overwonnen, omdat Hij die in u is, groter is dan hij die in de wereld is^c. ⁵ Zij zijn uit de wereld; daarom spreken zij uit de wereld, en de wereld hoort hen. ⁶ Wij zijn uit God; wie God kent, hoort ons; wie niet uit God is, hoort ons niet^d. Hieraan kennen wij de geest van de waarheid^e en de geest van de dwaling.

God is liefde

⁷ Geliefden, laten wij elkaar liefhebben, want de liefde is uit God; en ieder die liefheeft, is uit God geboren en kent God. ⁸ Wie niet liefheeft, heeft God niet gekend, want God is liefde^f. ⁹ Hierin is de liefde van God ten aanzien van ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon in de wereld heeft gezonden, opdat wij zouden leven door Hem^g. ¹⁰ Hierin is de liefde, niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad^h en zijn Zoon heeft gezonden als zoenoffer voor onze zondenⁱ.

^u 4:3 Of 'het [wezen]'.

^v 4:3 D.i. van de geest (of het wezen).

4:1^y beproeft
1 Th 5:21.

4:1^z wereld
Mt 7:15.

4:2^a God
1 Ko 12:3.

4:3^b wereld 2:18;
2 Jh :7.

4:4^c is 5:5;
Mt 12:29; Rm 8:37.

4:6^d niet Jh 8:47.

4:6^e waarheid
Jh 14:17.

4:8^f liefde 4:16.

4:9^g Hem Jh 3:16.

4:10^h liefgehad
Rm 5:8,10.

4:10ⁱ zonden 2:2.

¹¹ Geliefden, als God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkaar lief te hebben^j. ¹² Niemand heeft ooit God aanschouwd^k. Als wij elkaar liefhebben, blijft God in ons en zijn liefde is in ons volmaakt^{wl}. ¹³ Hieraan weten wij dat wij in Hem blijven en Hij in ons, dat Hij ons van zijn Geest gegeven heeft^m. ¹⁴ En wij hebben aanschouwd en getuigen, dat de Vader de Zoon heeft gezonden als Heiland van de wereldⁿ.

¹⁵ Wie belijdt dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in hem en hij in God^o. ¹⁶ En wij hebben onderkend en geloofd de liefde die God ten aanzien van ons heeft. God is liefde^p, en wie in de liefde blijft, blijft in God en God blijft in hem. ¹⁷ Hierin is de liefde bij ons volmaakt^{wq} (opdat wij vrijmoedigheid hebben in de dag van het oordeel), dat zoals Hij is, ook wij zijn in deze wereld. ¹⁸ In de liefde is geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit, want de vrees houdt straf in, en wie vreest, is niet volmaakt^w in de liefde. ¹⁹ Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.

Liefde en overwinnend geloof

²⁰ Als iemand zegt: Ik heb God lief, en hij haat zijn broeder, dan is hij een leugenaar; want wie zijn broeder niet liefheeft die hij gezien heeft, kan God niet^x liefhebben die hij niet gezien heeft. ²¹ En dit gebod hebben wij van Hem: dat wie God liefheeft, ook zijn broeder moet liefhebben^r.

w 4:12,17,18 Of 'volmaakt geworden' (perfectum: het voortduren van een ontstane toestand).

x 4:20 S.l. '...hoe kan hij God...?'

4:11 ^j hebben
Mt 18:33.

4:12 ^k aanschouwd
Jh 1:18.

4:12 ^l volmaakt 2:5;
4:17.

4:13 ^m heeft 3:24;
Rm 8:9.

4:14 ⁿ wereld
Jh 3:17.

4:15 ^o God 5:5.

4:16 ^p liefde 4:8.

4:17 ^q volmaakt 2:5;
4:17.

4:21 ^r liefhebben
4:11,15.

1 Johannes 5

¹ Ieder die gelooft dat Jezus de Christus is, is uit God geboren; en ieder die liefheeft Hem die deed geboren worden, heeft <ook> lief hem die uit Hem geboren is^s.

² Hieraan weten wij dat wij de kinderen van God liefhebben, wanneer wij God liefhebben en zijn geboden doen^{Yf}. ³ Want dit is de liefde van God, dat wij zijn geboden bewaren^u; en zijn geboden zijn niet zwaar.

⁴ Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning die de wereld overwonnen heeft: ons geloof. ⁵ Wie is het <nu> die de wereld overwint^v, dan wie gelooft dat Jezus is de Zoon van God?

Gods getuigenis over zijn Zoon

⁶ Deze is het die gekomen is door water en bloed^w, Jezus Christus; niet door^Z het water alleen, maar door^Z het water en door^Z het bloed^w. En de Geest is het die getuigt, omdat de Geest de waarheid is^x. ⁷ Want drie zijn er die getuigen^A: ⁸ de Geest en het water en het bloed, en deze drie zijn eenstemmig. ⁹ Als wij het getuigenis van de mensen aannemen, het getuigenis van God is groter; want dit is het getuigenis van God dat Hij getuigt heeft over zijn Zoon^y. ¹⁰ Wie in de Zoon van God gelooft, heeft het getuigenis in zichzelf; wie God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar

^Y 5:2 A.l. 'bewaren', als in vs. 3.

^Z 5:6 Lett. 'in', d.i. in de kracht van.

^A 5:7 S.v.b. (als veel later insluipsel) 'in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest, en deze drie zijn één; en drie zijn er die getuigen op de aarde'.

5:1 ^s is
1 Pt 1:22,23.

5:2 ^t doen
Dt 30:11; Mt 11:30.

5:3 ^u bewaren
Jh 14:15,23,24;
2 Jh :6.

5:5 ^v overwint 4:4;
Rm 8:37.

5:6 ^w bloed
Jh 19:34.

5:6 ^x is Jh 15:26.

5:9 ^y Zoon
Jh 5:32-37; 8:18.

gemaakt, omdat hij niet heeft geloofd in het getuigenis dat God heeft gegeven over zijn Zoon. ¹¹ En dit is het getuigenis: dat God ons eeuwig leven heeft gegeven, en dit leven is in zijn Zoon. ¹² Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet^z.

Kennis van het eeuwige leven

¹³ Deze dingen heb ik u geschreven, opdat u weet dat u eeuwig leven hebt, u die in de naam van de Zoon van God gelooft^a. ¹⁴ En dit is de vrijmoedigheid die wij jegens Hem hebben, dat als wij iets bidden naar zijn wil, Hij ons hoort^b. ¹⁵ En als wij weten dat Hij ons hoort, wat wij ook bidden, dan weten wij dat wij de beden hebben die wij van Hem hebben gebeden.

¹⁶ Als iemand zijn broeder ziet zondigen, een zonde niet tot [de] dood, dan zal hij bidden en Hij zal hem [het] leven geven, hun die niet tot [de] dood zondigen. Er is zonde tot [de] dood; daarvoor zeg ik niet dat hij zal vragen^c. ¹⁷ Alle ongerechtigheid is zonde, en er is zonde niet tot [de] dood. ¹⁸ Wij weten dat ieder die uit God geboren is, niet zondigt, maar wie uit God geboren is^d, bewaart zichzelf en de boze heeft geen vat op hem^e. ¹⁹ Wij weten dat wij uit God zijn en de hele wereld in het boze ligt. ²⁰ En wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons [het] verstand gegeven heeft, opdat wij de Waarachtige kennen^f; en wij zijn in de Waarachtige, in zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en [het] eeuwige leven. ²¹ Kinderen, wacht u voor de afgoden^g.

5:12 ^z niet Jh 3:36.

5:13 ^a gelooft
Jh 20:31.

5:14 ^b hoort 3:21-
22; Mt 7:7;
Jh 14:13; 15:7,16;
16:23.

5:16 ^c vragen
Jr 7:16; 14:11.

5:18 ^d is 3:9.

5:18 ^e hem
Jh 17:15.

5:20 ^f kennen
Jh 17:3.

5:21 ^g afgoden
1 Ko 10:14.

2 Johannes

Geschreven door Johannes (zie inl. op Jh), tussen de jaren 60 en 95, wellicht vanuit Efeze, aan één familie (een vrouw met haar kinderen), maar dezelfde geest ademend en met soortgelijke waarschuwingen als 1Jh.

2 Johannes 1

Zegenwens

¹ De oudste^a aan [de] uitverkoren vrouwe^A en aan haar kinderen, die ik in waarheid liefheb^b, en niet alleen ik, maar ook allen die de waarheid kennen^c, ² Ter wille van de waarheid die in ons blijft en met ons zal zijn tot in eeuwigheid: ³ genade, barmhartigheid, vrede zal met ons zijn van God [de] Vader en van <[de] Heer> Jezus Christus, de Zoon van de Vader, in waarheid en liefde.

Houding tegenover dwaalleer

⁴ Ik heb mij zeer verblijd, dat ik [sommigen] van uw kinderen heb gevonden die in [de] waarheid wandelen^d, zoals wij een gebod ontvangen hebben van de Vader. ⁵ En nu vraag ik u, vrouwe^A, niet alsof ik u een nieuw gebod schreef, maar dat wat wij van [het] begin af hebben gehad: dat wij elkaar zouden liefhebben^e.

⁶ En dit is de liefde, dat wij naar zijn geboden wandelen^f. Dit is het gebod, zoals u van het begin af hebt

1:1 ^a oudste
1 Pt 5:1.

1:1 ^b liefheb
1 Jh 3:18; 3 Jh :1.

1:1 ^c kennen
1 Tm 2:4; Hb 10:26.

1:4 ^d wandelen
3 Jh :3.

1:5 ^e liefhebben
Jh 13:34; 15:12,17;
Rm 13:8;
1 Jh 2:7,24; 3:11.

1:6 ^f wandelen
Jh 14:15,23,24;
1 Jh 5:3.

^A 1:1,5 Misschien een eigennaam: ‘aan [de] uitverkoren Kyria’ of ‘aan vrouwe Eklekta’, of ‘aan Eklekta Kyria’; zo ook misschien in vs. 5: ‘Kyria’.

gehoord dat u daarin zou wandelen. ⁷ Want er zijn vele verleiders uitgegaan in de wereld, die niet Jezus Christus als in [het] vlees gekomen ^B belijden. Dit is de verleider en de antichrist ^g.

⁸ Let op uzelf, opdat u niet te gronde richt ^C wat wij bewerkt hebben ^D, maar een vol loon ontvangt. ⁹ Ieder die verder gaat en niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet. Wie in de leer blijft, die heeft zowel de Vader als de Zoon ^h. ¹⁰ Als iemand tot u komt en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis en begroet hem niet ⁱ. ¹¹ Want wie hem begroet, heeft gemeenschap met zijn boze werken.

Afscheid

¹² Hoewel ik u veel te schrijven heb, wilde ik het niet doen met papier en inkt, maar ik hoop tot u te komen en van mond tot mond te spreken, opdat onze ^E blijdschap volkomen zal zijn ^j.

¹³ De kinderen van uw uitverkoren zuster groeten u.

B 1:7 Lett. 'komend'; in het Gr. een tijdloze uitdrukking, waardoor nog sterker de nadruk valt op de persoon die men loochent (vgl. 1 Jh 4:2).

C 1:8 Of 'verliest'.

D 1:8 V.l. 'wat u bewerkt hebt'.

E 1:12 S.l. 'uw'.

1:7 ^g antichrist
Mt 7:15; 1 Jh 2:18;
4:1,3.

1:9 ^h Zoon Jh 2:23;
4:15.

1:10 ⁱ niet
Rm 16:17; Ef 5:11; 2
Th 3:6.

1:12 ^j zijn Nm 12:8
3 Jh :13,14.

3 Johannes

Geschreven door Johannes (zie inl. op Jh), tussen de jaren 60 en 95, wellicht vanuit Efeze, aan Gajus, kennelijk een voorganger in de gemeente.

3 Johannes 1

Zegenwens

¹ De oudste aan de geliefde Gajus, die ik in waarheid liefheb^a. ² Geliefde, ik wens dat het u in alles goed gaat en dat u gezond bent, zoals het uw ziel goed gaat. ³ <Want> ik heb mij zeer verblijd toen^A er broeders kwamen en van uw waarheid getuigden, zoals u in [de] waarheid wandelt^b. ⁴ Ik heb geen grotere blijdschap dan deze, dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen.

Trouw en boos gedrag

⁵ Geliefde, u handelt trouw in alles wat u jegens de broeders bewerkt, en dat jegens vreemdelingen, ⁶ die van uw liefde getuigd hebben tegenover [de] gemeente; u zult er goed aan doen, als u hen voorthelpt^c op een wijze God waardig; ⁷ want zij zijn voor de Naam uitgegaan, zonder iets aan te nemen van hen die tot de volken [behoren]^d. ⁸ Wij behoren daarom zulke [personen] te ontvangen, opdat wij medearbeiders van de waarheid worden. ⁹ Ik heb aan de gemeente <één en ander> geschreven; maar Diótrifes, die graag onder hen de eerste is, neemt ons niet aan. ¹⁰ Daarom zal ik,

1:1 ^a liefheb 2 Jh :1.

1:3 ^b wandelt
2 Jh :4.

1:6 ^c voorthelpt
Tt 3:13.

1:7 ^d behoren
1 Ko 9:12,13,15.

^A 1:3 Of '[telkens] als?'

als ik kom, in herinnering brengen zijn werken die hij doet, terwijl hij met boze woorden tegen ons zwetst; en hiermee niet tevreden neemt hijzelf de broeders niet aan en verhindert hen die het willen [doen] en werpt hen uit de gemeente.

¹¹ Geliefde, volg niet het kwade na maar het goede. Wie goed doet, is uit God; wie kwaad doet, heeft God niet gezien^e.

¹² Van Demétrius is getuigd door allen en door de waarheid zelf; en ook wij getuigen [van hem], en u weet dat ons getuigenis waar is^f.

Afscheid

¹³ Ik had u veel te schrijven, maar ik wil u niet schrijven met inkt en pen; ¹⁴ ik hoop u echter spoedig te zien en dan zullen wij van mond tot mond spreken^g.

¹⁵ Vrede zij u! De vrienden groeten u. Groet de vrienden bij name.

1:11 ^e gezien
1 Jh 2:29; 3:6,9,10.

1:12 ^f is Jh 19:35;
21:24.

1:14 ^g spreken
2 Jh :12; Nm 12:8.

Judas

Geschreven door Judas, de broer van Jakobus en dus van de Heer Jezus (zie Mk6:3; zie inl. op Jk), tussen de jaren 65 en 80, mogelijk vanuit Jeruzalem, aan de christenen in het algemeen. Jd is sterk verwant met 2Pt maar heeft een heel eigen doel: een pleidooi te voeren voor het ware, christelijke geloof, nu valse bedriegers dit trachten te ondermijnen. Veel meer dan 2Pt schildert Jd ons regelrechte afval van God en opstand tegen zijn wil.

Judas 1

Zegenwens

¹ Judas^a, slaaf van Jezus Christus en broer van Jakobus, aan de geroepenen die in God [de] Vader geliefd^A en in^B Jezus Christus bewaard zijn^b: ² barmhartigheid, vrede en liefde zij u vermenigvuldigd^c.

Het oordeel over valse leraars

³ Geliefden, terwijl ik alle bereidwilligheid had u te schrijven over onze gemeenschappelijke behoudenis, werd ik genoodzaakt u te schrijven met de vermaning om te strijden voor het geloof^d dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd. ⁴ Want bepaalde mensen zijn binnengeslopen^e, die van ouds tot dit oordeel^C tevoren opgeschreven zijn, goddelozen, die de genade van

1:1 ^a Judas
Lk 16:16.

1:1 ^b zijn Jh 17:11.

1:2 ^c vermenigvuldigd 2 Pt 1:2.

1:3 ^d geloof
1 Tm 1:18.

1:4 ^e binnengeslopen
Gl 2:4.

^A 1:1 S.l. 'geheiligd'.

^B 1:1 Of 'voor'; misschien 'door'.

^C 1:4 In de zin van 'vonnis'.

onze God veranderen in losbandigheid en onze enige Meester^D en Heer Jezus Christus verloochenen^f.

⁵ Ik wil u echter eraan herinneren^g, u die eens alles wist, dat <de> Heer^E, na^F een volk uit [het] land Egypte verlost te hebben^h, de tweede keer hen die niet geloofden, heeft verdelgdⁱ. ⁶ En engelen die hun oorsprong^G niet bewaard, maar hun eigen woonplaats verlaten hebben, heeft Hij tot [het] oordeel van [de] grote dag met eeuwige boeien onder duisternis bewaard^j.

⁷ Zoals Sodom en Gomorra en de steden daaromheen, die op dezelfde wijze als dezen hoereerden en ander vlees achterna gingen, daar liggen als een voorbeeld, doordat zij een straf van eeuwig vuur ondergaan^k.

⁸ Evenzo inderdaad verontreinigen ook deze dromers [het] vlees en verwerpen [de] heerschappij en lasteren [de] heerlijkheden^l. ⁹ De aartsengel Michaël^m echter durfde, toen hij met de duivel redeneerde en redetwistte over het lichaam van Mozes, geen oordeel van lastering tegen hem uitbrengenⁿ, maar zei: Moge de Heer u bestraffen^o! ¹⁰ Maar dezen, alles wat zij niet kennen, lasteren zij, en in alles wat zij van nature weten, zoals de redeloze levende wezens, daarin verderven zij zich^p. ¹¹ Wee hun, omdat zij de weg van Kaïn^q gegaan zijn en voor loon zich aan de dwaling van Bileam^{Hr}

1:4^f *verloochenen*
2 Pt 2:1.

1:5^g *herinneren*
2 Pt 1:12.

1:5^h *hebben*
Ex 12:51.

1:5ⁱ *verdelgd*
Nm 14:29,30,35;
1 Ko 10:5.

1:6^j *bewaard*
2 Pt 2:4.

1:7^k *ondergaan*
Gn 19:4-25;
Dt 29:23;
2 Pt 2:6,10.

1:8^l *heerlijkheden*
2 Pt 2:10.

1:9^m *Michaël*
Dn 10:13,21;
Op 12:7.

1:9ⁿ *uitbrengen*
2 Pt 2:11.

1:9° *bestrafen*
Zc 3:2.

1:10^p *zich*
2 Pt 2:12.

1:11^q *Kaïn*
Gn 4:3-8; 1 Jh 3:12.

1:11^r *Bileam*
Nm 22:7; 31:16;
2 Pt 2:15; Op 2:14.

^D 1:4 Zie Lk 2:29 nt.

^E 1:5 A.l. 'Jezus'.

^F 1:5 A.l. 'die alles wist, dat <de> Heer, na eens'.

^G 1:6 Lett. 'begin'; elders ook vertaald door 'overheid'; de betekenis is dus: 'hun oorspronkelijke en/of verheven staat'.

^H 1:11 Of 'en voor [het] loon van Bileam zich aan de dwaling'.

overgegeven hebben en in de tegenspreking van Korach^s omgekomen zijn. ¹² Dezen zijn de vlekken^l in uw liefdemalen^f, als zij zonder vrees bij u brassen en zichzelf weiden^J; waterloze wolken, door winden^v voortgedreven, bomen in de late herfst zonder vrucht, tweemaal gestorven, ontworteld; ¹³ wilde golven van [de] zee^w, die hun eigen schandelijkheden opschuimen; dwaalsterren, voor wie de donkerheid van de duisternis tot in eeuwigheid bewaard wordt^x. ¹⁴ En ook Henoeh, [de] zevende van Adam af, heeft van dezen^K geprofeteerd door te zeggen: Zie, [de] Heer is gekomen te midden van zijn heilige tienduizenden^y, ¹⁵ om oordeel uit te oefenen tegen allen en elke ziel te bestraffen om al hun werken van goddeloosheid die zij goddeloos bedreven hebben, en om alle harde [woorden] die goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben. ¹⁶ Dezen zijn morrenden, klagers over hun lot die naar hun begeerten wandelen, en hun mond spreekt gezwollen taal en zij bewonderen personen ter wille van voordeel.

Vermaningen

¹⁷ Maar u, geliefden, denkt terug aan de woorden die tevoren zijn gesproken door de apostelen van onze Heer Jezus Christus, ¹⁸ dat zij u zeiden dat er in [het] laatst van <de> tijd spotters zouden zijn, die naar hun eigen goddeloze begeerten wandelen^z. ¹⁹ Dezen zijn

1:11 ^s Korach
Nm 16:19-35.

1:12 ^f liefdemalen
2 Pt 2:13.

1:12 ^u weiden
Ez 34:8.

1:12 ^v winden
Ef4:14.

1:13 ^w zee
Js 57:20; Jk 1:6.

1:13 ^x wordt
2 Pt 2:17.

1:14 ^y tienduizenden
Dt 33:2; Zc 14:5;
Mt 25:31.

1:18 ^z wandelen
2 Pt 3:2,3.

^l 1:12 Of 'klippen'.

^J 1:12 Elders 'hoeden'.

^K 1:14 Of 'En ook van dezen heeft Henoeh...'

het die [zich] afscheiden^L, natuurlijke [mensen] die [de] Geest niet hebben^a. ²⁰ Maar u, geliefden, terwijl u zichzelf opbouwt op uw allerheiligst geloof^b en bidt in [de] Heilige Geest^c, ²¹ bewaart uzelf in [de] liefde van God en verwacht de barmhartigheid van onze Heer Jezus Christus tot [het] eeuwige leven. ²² En hebt medelijden met sommigen die twijfelen^M, ²³ redt anderen door [hen] uit [het] vuur te rukken^d, hebt medelijden met anderen in vrees^N, en haat zelfs het kleed dat door het vlees bevlekt is.

Lofprijzing

²⁴ Hem nu die machtig is u te bewaren zonder dat u struikelt en u onberispelijk voor zijn heerlijkheid te stellen^e met vreugdegejuich, ²⁵ [de] enige God onze Heiland, door Jezus Christus onze Heer, zij heerlijkheid, majesteit, kracht en macht, vóór alle eeuwen, én nu, én tot in alle eeuwigheid^O! Amen^f.

^L 1:19 Of 'scheuringen maken'.

^M 1:22 A.l. 'stelt sommigen aan de kaak die twijfelen (of: tegenspreken, onderscheid maken)'.

^N 1:23 S.l. 'redt anderen door [hen] met vrees uit [het] vuur te rukken'.

^O 1:25 Eig. 'vóór de hele eeuw (of: eeuwigheid), en nu, en tot in alle eeuwen (of: eeuwigheden)'.

1:19 ^a hebben
1 Ko 2:14.

1:20 ^b geloof
Ko 2:7; 1 Th 5:11.

1:20 ^c Heilige Geest
Ef 6:18.

1:23 ^d rukken
Am 4:11; Zc 3:2-5.

1:24 ^e stellen
*Ef 1:4; Fp 1:10;
Ko 1:22; 1 Th 5:23.*

1:25 ^f Amen
Rm 16:27.

Openbaring

Geschreven door Johannes (zie inl. op Jh), tussen de jaren 60 en 95, als gevangene op Patmos (1:9), een eiland voor de kust van Asia, aan de zeven gemeenten in Asia (1:4,11). In het nieuwe testament is Op uniek, omdat het als enige Boek strikt profetisch is (1:3; 22:6v.). Het is geboren uit de geestelijke en uiterlijke omstandigheden van de zeven gemeenten, met name de groeiende conflicten met de (Romeinse) staat, en verschaft hun het hoopvolle vooruitzicht van Christus' glorieuze toekomst.

Openbaring 1

Inleiding van de profeet

¹ Openbaring van Jezus Christus, die God Hem heeft gegeven om zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren^a; en Hij heeft die door zijn engel gezonden en aan zijn slaaf Johannes te kennen gegeven. ² Deze heeft het woord van God betuigd en het getuigenis van Jezus Christus^b, alles wat hij heeft gezien.

³ Gelukkig hij die leest^A en zij die de woorden van de profetie horen en die bewaren^c wat daarin geschreven staat; want de tijd is nabij^d.

⁴ Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede van Hem die is en die was^e en die komt^f, en van de zeven Geesten die voor zijn troon zijn^g, ⁵ en van Jezus Christus, de trouwe getuige^h, de eerstgeborene van de dodenⁱ en de overste van de

1:1 ^a gebeuren 1:19; 22:6;

Dn 2:28,29,45.

1:2 ^b Jezus Christus 1:9; 6:9.

1:3 ^c bewaren 22:7.

1:3 ^d nabij 22:10.

1:4 ^e was 1:8; 4:8; 11:17; Ex 3:14.

^f 1:4 komt Js 41:4.

1:4 ^g zijn 3:1; 4:5; 5:6.

1:5 ^h getuige 3:14; 19:11.

1:5 ⁱ doden Ps 89:27; Ko 1:18.

^A 1:3 Of 'voorleest'; zie 2 Ko 1:13 nt.

koningen van de aarde^j. Hem die ons liefheeft en ons van onze zonden heeft verlost door^B zijn bloed, ⁶ en ons gemaakt heeft tot een koninkrijk, tot priesters^k voor zijn God en Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in <alle> eeuwigheid! Amen.

⁷ Zie, Hij komt met de wolken^l, en elk oog zal Hem zien, ook zij die Hem doorstoken hebben^m; en alle stammen van het land^C zullen over Hem weeklagenⁿ. Ja, Amen.

⁸ Ik ben de alfa en de oméga^{D^o}, zegt [de] Heer, God^E, Hij die is en die was en die komt^p, de Almachtige^q.

Visioen van de Zoon des Mensen

⁹ Ik, Johannes, uw broeder en mededeelgenoot in de verdrukking en het koninkrijk en de volharding in Jezus, kwam^F op het eiland dat Patmos heet, om het woord van God en het getuigenis van Jezus. ¹⁰ Ik kwam^F in [de] Geest^r op de dag van de Heer^G, en ik hoorde achter mij een luide stem als van een bazuin, ¹¹ die zei: Wat u ziet, schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten: naar Efeze, naar Smyrna,

B 1:5 Lett. ‘in’, d.i. ‘in de kracht van’; s.l. ‘gewassen in’.

C 1:7 Of ‘van de aarde’.

D 1:8 De alfa en de oméga zijn de eerste en de laatste letter van het Gr. alfabet.

E 1:8 D.i. Jahweh Elohim; zie 4:8; 15:3; 18:8; 21:22; 22:5v. en Lk 1:32.

F 1:9,10 Of ‘was’.

G 1:10 In het Gr. staat hier een bijv. naamw. van ‘Heer’ afgeleid (dus anders dan bijv. in 1 Th 5:2), in de zin van: ‘toebehorend aan de Heer’. Het woord komt verder alleen nog voor in 1 Ko 11:20.

1:5^j aarde 6:15; 17:2; 18:3,9; 19:19; 21:24.

1:6^k priesters 5:10; 20:6; Ex 19:6; Js 61:6; 1 Pt 2:5,9.

1:7^l wolken Dn 7:13; Mt 24:30; Mk 13:26; Lk 21:27; 1 Th 4:17.

1:7^m hebben Zc 12:10; Jh 19:34,37.

1:7ⁿ weeklagen Zc 12:10,12,14; Mt 24:30.

1:8° oméga 21:6; 22:13; Js 44:6; 48:12.

1:8^p komt Js 41:4.

1:8^q Almachtige 4:8; 15:3; 16:7,14; 19:6,15; 21:22.

1:10^r Geest 4:1,2; 17:3; 21:10.

naar Pérgamus, naar Thyatira, naar Sardis, naar Filadelfia en naar Laodicéa.

¹² En ik keerde mij om, om de stem te zien die met mij sprak en toen ik mij had omgekeerd, zag ik zeven gouden kandelaars; ¹³ en in [het] midden van de kandelaars [iemand, de] Zoon des mensen^{H^s} gelijk, bekleed met een gewaad tot de voeten en aan de borst omgord^f met een gouden gordel^u, ¹⁴ en zijn hoofd en haar als witte wol, als sneeuw, en zijn ogen als een vuurvlam ¹⁵ en zijn voeten aan blinkend koper gelijk, als gloeiden zij in een oven^v, en zijn stem als een gedruis^J van vele wateren^w. ¹⁶ En Hij had in zijn rechterhand zeven sterren^x en uit zijn mond kwam een scherp, tweesnijdend zwaard^y, en zijn gezicht was zoals de zon^z schijnt in haar kracht. ¹⁷ En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan zijn voeten; en Hij legde zijn rechterhand op mij en zei: Vrees niet, Ik ben de eerste en de laatste^a, ¹⁸ en de levende; en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid, en Ik heb de sleutels van de dood en de hades^K. ¹⁹ Schrijf dan wat u hebt gezien en wat is en wat hierna zal gebeuren^b. ²⁰ De verborgenheid van de zeven sterren die u hebt gezien op mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaars: de zeven sterren zijn [de] engelen^L van de zeven gemeenten, en de zeven kandelaars zijn [de] zeven gemeenten.

^H 1:13 Of 'een mensenzoon' (zie Dn7:13; 10:5v.).

^I 1:15 S.l. 'als in een gloeiende oven'.

^J 1:15 'Stem' en 'gedruis' is hetzelfde Gr. woord.

^K 1:18 Zie Mt 11:23 nt.

^L 1:20 Of 'boden, boodschappers', in de zin van vertegenwoordigers.

1:13 ^s mensen
Dn 7:13.

1:13 ^f omgord
Ez 9:2,11 LXX.

1:13 ^u gordel 15:6;
Dn 10:5.

1:15 ^v oven 2:18;
19:12; Dn 7:9; 10:6.

1:15 ^w wateren 14:2;
19:6; Ez 1:24; 43:2.

1:16 ^x sterren
1:20; 2:1.

1:16 ^y zwaard
2:12,16; 19:15;
Js 49:2; Hb 4:12.

1:16 ^z zon 10:1.

1:18 ^a laatste 2:8;
22:13;
Js 44:6; 48:12.

1:19 ^b gebeuren 1:1;
4:1; 22:6;
Js 48:6 LXX;
Dn 2:28,29,45.

Openbaring 2

Boodschap voor Efeze

¹ Schrijf aan de engel van de gemeente in Efeze: Dit zegt Hij die de zeven sterren^c in zijn rechterhand houdt, die in [het] midden van de zeven gouden kandelaars wandelt: ² Ik weet uw^M werken^d en uw arbeid en uw volharding en dat u de bozen niet kunt verdragen; en u hebt op de proef gesteld^e hen die zeggen dat zij apostelen zijn en het niet zijn, en hebt hen leugenaars bevonden; ³ en u hebt volharding en hebt verdragen ter wille van mijn naam en u bent niet moe geworden. ⁴ Maar Ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde hebt verlaten. ⁵ Bedenk dan waarvan u afgevallen bent en bekeer u^f en doe de eerste werken. Maar zo niet, Ik kom tot u en zal uw kandelaar van zijn plaats wegemen, als u zich niet bekeert. ⁶ Maar dit hebt u, dat u de werken van de Nicolaïeten haat^g, die ook Ik haat. ⁷ Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Wie overwint, die zal Ik te eten geven van de boom van het leven^h die in het paradijs van God is.

Boodschap voor Smyrna

⁸ En schrijf aan de engel van de gemeente in Smyrna: Dit zegt de eerste en de laatsteⁱ, die dood geweest is en [weer] levend geworden: ⁹ Ik weet uw verdrukking en uw armoede – maar u bent rijk –, en de laster van hen die zeggen dat zij

2:1 ^c sterren
1:16,20; 3:1.

2:2 ^d werken
3:1,8,15.

2:2 ^e gesteld
1 Jh 4:1.

2:5 ^f 2:16,22;
3:3,19.

2:6 ^g haat
Ps 139:21.

2:7 ^h leven 22:2,14;
Gn 2:9; 3:22,24.

2:8 ⁱ laatste
1:17; 22:13;
Js 44:6; 48:12.

^M2:2 Enkelvoud; zo overall in Op 2 en 3, behalve waar anders vermeld.

Joden zijn en het niet zijn, maar een synagoge van de satan^j. ¹⁰ Vrees niets [van] wat^N u zult lijden. Zie, de duivel zal [sommigen] van u^O in [de] gevangenis^k werpen, opdat u op de proef gesteld wordt^l, en u zult een verdrukking hebben van tien dagen. Wees trouw tot [de] dood, en Ik zal u de kroon van het leven geven^m.

¹¹ Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Wie overwint, zal geenszins van de tweede dood schade lijden.

Boodschap voor Pérgamus

¹² En schrijf aan de engel van de gemeente in Pérgamus:

Dit zegt Hij die het scherpe, tweesnijdende zwaardⁿ heeft:

¹³ Ik weet waar u woont, daar waar de troon van de satan is; en u houdt vast aan mijn naam en het geloof in Mij hebt u niet verloochend, <zelfs niet> in de dagen waarin Antipas mijn trouwe getuige was^P, die gedood werd bij u^O waar de satan woont. ¹⁴ Maar Ik heb enkele dingen tegen u: dat u daar hebt die aan de leer van Bileam^o vasthouden, die Balak leerde de zonen van Israël een strik^Q te spannen, om afgodenoffers te eten en te hoereren. ¹⁵ Zo hebt ook u er die op dezelfde wijze aan de leer van [de] Nicolaïeten vasthouden. ¹⁶ Bekeer

^N 2:10 S.l. 'niet voor wat'.

^O 2:10 Meervoud.

^P 2:13 V.l. 'dagen van Antipas, mijn trouwe getuige'.

^Q 2:14 Elders 'aanleiding tot vallen'.

2:9^j satan 3:9.

2:10^k gevangenis
13:10.

2:10^l wordt
Dn 1:12,14.

2:10^m geven
Jk 1:12.

2:12ⁿ zwaard 1:16;
2:16; 19:15; Js
49:2; Hb 4:12.

2:14° Bileam
Nm 31:16; 25:1,2;
Jd :11.

u dan; maar zo niet, Ik kom spoedig^{R^p} naar u toe en Ik zal oorlog tegen hen voeren met het zwaard^q van mijn mond.

¹⁷ Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Wie overwint, die zal Ik geven van het verborgen manna^r, en Ik zal hem een witte steen geven en op de steen een nieuwe naam geschreven^s, die niemand kent dan hij die hem ontvangt^f.

Boodschap aan Thyatira

¹⁸ En schrijf aan de engel van de gemeente in Thyatira: Dit zegt de Zoon van God, die zijn ogen heeft als een vuurvlam^u en zijn voeten aan blinkend koper gelijk:

¹⁹ Ik weet uw werken, uw liefde, uw geloof, uw dienst en uw volharding, en dat uw laatste werken meer zijn dan uw eerste. ²⁰ Maar Ik heb tegen u, dat u de^S vrouw Izébel^v, die zich een profetes noemt, laat begaan; en zij leert en misleidt mijn slaven om te hoereren en afgodenoffers te eten^w. ²¹ En Ik heb haar tijd gegeven om zich te bekeren en zij wil zich niet bekeren van haar hoererijs. ²² Zie Ik werp haar op een bed en [werp] hen die met haar overspel bedrijven in grote verdrukking, als zij zich niet bekeren van haar^T werken. ²³ En haar kinderen zal Ik door [de] dood ombrengen, en alle gemeenten zullen weten dat Ik het ben die nieren en harten doorzoek^x, en Ik zal u^U geven ieder naar uw

2:16^p spoedig 3:11;
22:7,12,20.

2:16^q zwaard 1:16;
2:12; 19:15;
Js 49:2.

2:17^r manna
Ps 78:24.

2:17^s geschreven
19:12.

2:17^t ontvangt 3:12;
Js 62:2; 65:15.

2:18^u vuurvlam
1:14,15; 19:12;
Dn 7:9; 10:6.

2:20^v Izébel
1 Kn 16:31;
2 Kn 9:22.

2:20^w eten 2:14;
Nm 25:1,2.

2:23^x doorzoek
Ps 7:10; Sp 24:12;
Jr 11:20; 17:10.

^R 2:16 Of 'snel, haastig'.

^S 2:20 S.l. 'uw'.

^T 2:22 S.l. 'hun'.

^U 2:23-25 Meervoud.

werken^y. ²⁴ Maar tot u^U zeg Ik, tot de overigen in Thyatira, allen die deze leer niet hebben, die de diepten van de satan, zoals zij zeggen, niet hebben gekend: Ik leg u^U geen andere last op; ²⁵ wat u^U echter hebt, houdt dat vast^z totdat Ik kom.

²⁶ En wie overwint en mijn werken tot [het] einde toe bewaart, die zal Ik macht^V geven over de volken; ²⁷ en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf; als pottenbakkersvaten worden zij verbrijzeld^a, zoals ook Ik [die macht] van mijn Vader heb ontvangen; ²⁸ en Ik zal hem de morgenster^b geven.

²⁹ Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

2:23^y werken 18:6;
20:12,13; 22:12;
Ps 28:4; 62:13;
Sp 24:12; Js 59:18;
Jr 17:10; Rm 2:6;
1 Ko 3:8;
2 Ko 11:15;
2 Tm 4:14;
1 Pt 1:17.

2:25^z vast 3:11.

2:27^a verbrijzeld
12:5; Ps 2:9; 19:15.

2:28^b morgenster
22:16.

^v 2:26 Of 'gezag, bevoegdheid'.

Openbaring 3

Boodschap aan Sardis

¹ En schrijf aan de engel van de gemeente in Sardis: Dit zegt Hij die de zeven Geesten^c van God en de zeven sterren^d heeft:

Ik weet uw werken^e, dat u [de] naam hebt dat u leeft, en u bent dood. ² Word waakzaam en versterk het overige dat dreigde te sterven; want Ik heb uw werken niet volkomen bevonden voor mijn God. ³ Bedenk dan hoe u het ontvangen en gehoord hebt en bekeer u^f. Als u dan niet waakt, zal Ik komen als een dief, en u zult geenszins weten op wat voor uur Ik tot u zal komen^g.

⁴ Maar u hebt enkele namen in Sardis die hun kleren niet bevlekt hebben^h, en zij zullen met Mij wandelen in witte [kleren], omdat zij het waard zijn.

⁵ Wie overwint, die zal^w bekleed worden met witte klerenⁱ en Ik zal zijn naam geenszins uitwissen uit het boek van het leven^j, en Ik zal zijn naam belijden voor mijn Vader en voor zijn engelen^k.

⁶ Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Boodschap aan Filadelfia

⁷ En schrijf aan de engel van de gemeente in Filadelfia: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel van David heeft, die opent^l en niemand zal sluiten, en die sluit en niemand opent:

⁸ Ik weet uw werken^m; zie, Ik heb een geopende deur voor u gegevenⁿ, die niemand kan sluiten; want u hebt

3:1 ^c Geesten 1:4; 4:5; 5:6.

3:1 ^d sterren 1:16,20; 2:1.

3:1 ^e werken 2:2; 3:8,15.

3:3 ^f u 2:5,16,22; 3:19.

3:3 ^g komen 16:15; Mt 24:43,44; Lk 12:39,40; 1 Th 5:2,4; 2 Pt 3:10.

3:4 ^h hebben Jd :23.

3:5 ⁱ kleren 3:18; 4:4; 6:11; 7:9,13; 19:14.

3:5 ^j leven 13:8; 17:8; 20:12,15; 21:27;

Ex 32:32,33; Ps 69:29; Dn 12:1; Fp 4:3.

3:5 ^k engelen Mt 10:32; Lk 12:8.

3:7 ^l opent Js 22:22; Jb 12:14.

3:8 ^m werken 2:2; 3:1,15.

3:8 ⁿ gegeven 1 Ko 16:9.

^w3:5 V.l. 'Wie overwint, zal aldus.

kleine kracht^X en hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend. ⁹ Zie, Ik geef [enigen] uit de synagoge van de satan^o, die zeggen dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken dat zij komen en zich neerbuigen^p voor uw voeten en erkennen dat Ik u heb liefgehad. ¹⁰ Omdat u het woord van mijn volharding hebt bewaard, zal Ik ook u bewaren voor het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen. ¹¹ Ik kom spoedig^{Yq}, houd wat u hebt, opdat niemand uw kroon neemt.

¹² Wie overwint, die zal Ik maken tot een pilaar in de tempel van mijn God en hij zal geenszins meer daaruit weggaan; en Ik zal op hem schrijven^r de naam van mijn God^s en de naam van de stad van mijn God^t, het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel neerdaalt van mijn God, en mijn nieuwe naam^u.

¹³ Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Boodschap voor Laodicéa

¹⁴ En schrijf aan de engel van de gemeente in Laodicéa:

Dit zegt de Amen, de trouwe en waarachtige getuige^v, het begin van de schepping van God^w:

¹⁵ Ik weet uw werken^x, dat u niet koud bent en niet heet. Was u maar koud of heet! ¹⁶ Daarom omdat u lauw bent en niet heet of koud, zal Ik u uit mijn mond

^X 3:8 Of '...werken – zie, Ik...sluiten – dat u kleine kracht heb'.

^Y 3:11 Of 'snel, haastig'.

3:9 ^o satan 2:9;
2 Ko 11:14,15.

3:9 ^p neerbuigen
15:4.

3:11 ^q spoedig 2:16;
22:7,12,20.

3:12 ^r schrijven
14:1; 22:4.

3:12 ^s God Ez 48:35.

3:12 ^t God 21:2.

3:12 ^u naam
Jz 62:2; 65:15.

3:14 ^v getuige
1:5; 19:11.

3:14 ^w God
Sp 8:22; Jh 1:3;
Ko 1:15.

3:15 ^x werken 2:2;
3:1,8.

spuwen. ¹⁷ Omdat u zegt: Ik ben rijk^y en verrijkt en heb aan niets gebrek, en u weet niet dat u de ellendige, jammerlijke, arme, blinde en naakte bent, ¹⁸ raad Ik u aan goud van Mij te kopen, gelouterd door vuur, opdat u rijk wordt; en witte klerenⁱ, opdat u bekleed wordt^z en de schande van uw naaktheid niet openbaar wordt; en ogenzalf om uw ogen te zalven, opdat u kunt kijken. ¹⁹ Allen die Ik liefheb, bestraf en tuchtig Ik^a; wees dan ijverig en bekeer u^b. ²⁰ Zie, Ik sta^z aan de deur en Ik klop; als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik <ook> bij hem binnenkomen en de maaltijd met hem houden en hij met Mij^c.

²¹ Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, zoals ook Ik overwonnen en Mij gezet heb met mijn Vader op zijn troon.

²² Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

3:17^y rijk Hs 12:9.

3:18ⁱ kleren 3:18;
4:4; 6:11; 7:9,13;
19:14.

3:18^z wordt 16:15.

3:19^a Ik Sp 3:12;
1 Ko 11:32;
Hb 12:6.

3:19^b u 2:5,16,22;
3:3.

3:20^c Mij
Jh 14:23.

^z 3:20 Of 'ben gaan staan.

Openbaring 4

De troon in de hemel

¹ Hierna zag ik, en zie, een deur was geopend in de hemel, en de eerste stem die ik gehoord had als van een bazuin^d, die met mij sprak, zei: Kom hier op en Ik zal u tonen wat hierna moet gebeuren^e.

² Terstond kwam ik in [de] Geest; en zie een troon^f stond in de hemel en er zat Iemand op de troon; ³ en die daarop zat, was van aanzien een jaspis- en sardiussteen gelijk; en rondom de troon was een regenboog, van aanzien een smaragd gelijk; ⁴ en rondom de troon waren vierentwintig tronen, en op de tronen zaten vierentwintig oudsten^g, bekleed met witte kleren^h en op hun hoofden gouden kronen. ⁵ En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen^A en donderslagen uitⁱ; en zeven vurige fakkels^j brandden vóór de troon; dit zijn de zeven Geesten^k van God. ⁶ En vóór de troon was als een glazen zee^l, kristal gelijk. En in [het] midden van de troon en rond de troon vier levende wezens, vol ogen van voren en van achteren. ⁷ En het eerste levende wezen was een leeuw gelijk, en het tweede levende wezen een kalf gelijk, en het derde levende wezen had het gezicht als <van> een mens, en het vierde levende wezen was een vliegende arend gelijk. ⁸ En de vier levende wezens hadden elk afzonderlijk zes vleugels, rondom en van binnen waren zij vol ogen en zij hebben geen rust, dag en nacht, en zeggen: Heilig, heilig, heilig, Heer, God de Almachtige^m, die was en die isⁿ en die komt^o. ⁹ En wanneer de levende

4:1 ^d bazuin 1:10; 11:12.

4:1 ^e gebeuren 1:1,19; Ex 19:20,24; Dn 2:28,29.

4:2 ^f troon 4:9; 5:1,7,13; 6:16; 7:10,15; 19:4; 21:5; 1 Kn 22:19; 2 Kr 18:18; Ps 47:9; Js 6:1; Ez 1:26-28.

4:4 ^g oudsten Js 24:23.

4:4 ^h kleren 3:5.

4:5 ⁱ uit 8:5; 11:19; 16:18; Ex 19:16-19; Es 1:1 LXX; Ez 1:13.

4:5 ^j fakkels Zc :4:2.

4:5 ^k Geesten 1:4; 3:1; 5:6.

4:6 ^l zee 15:2; Ez 1:22.

4:8 ^m Almachtige Ez 1:5-18; 10:12-14; Js 6:2,3.

4:8 ⁿ is 1:4,8; 11:17; 16:5.

4:8 ^o komt Js 41:4.

^A 4:5 Of 'geluiden'; zo verder.

Openbaring 4

wezens heerlijkheid en eer en dankzegging zullen geven aan Hem die op de troon^p zit, die leeft tot in alle eeuwigheid^q, ¹⁰ dan zullen de vierentwintig oudsten neervallen voor Hem die op de troon^r zit en Hem aanbidden die leeft tot in alle eeuwigheid, en hun kronen neerwerpen voor de troon en zeggen: ¹¹ U bent waard^s, onze Heer en God, te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, want U hebt alle dingen geschapen, en door uw wil bestonden zij en zijn zij geschapen.

4:9^p troon 4:2.

4:9^q eeuwigheid
Dn 4:34; 6:27; 12:7.

4:10^r troon 4:2;
5:1,7,13; 6:16;
7:10,15; 19:4; 21:5.

4:11^s waard 5:12.

Openbaring 5

Het boek en het Lam

¹ En ik zag op de rechterhand van Hem die op de troon^f zat een boek, van binnen en van achteren^B beschreven, met zeven zegels verzegeld^u. ² En ik zag een sterke engel, die met luider stem uitriep: Wie is waard het boek te openen en zijn zegels te verbreken? ³ En niemand in de hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde kon het boek openen of het bezien. ⁴ En ik weende zeer, omdat niemand waard bevonden was het boek te openen of het te bezien. ⁵ En één van de oudsten zei tot mij: Ween niet, zie, de leeuw uit de stam van Juda^y, de wortel van David^w, heeft overwonnen om het boek en zijn zeven zegels te openen.

⁶ En ik zag in [het] midden van de troon en van de vier levende wezens en in [het] midden van oudsten een Lam^x staan als geslacht; het had zeven horens en zeven ogen^y, welke zijn de <zeven> Geesten^z van God, uitgezonden over de hele aarde. ⁷ En het kwam en nam [het boek] uit de rechterhand van Hem die op de troon^a zat. ⁸ En toen het dat boek had genomen, vielen de vier levende wezens en de vierentwintig oudsten vóór het Lam neer; zij hadden elk een harp en gouden schalen vol reukwerken, welke zijn de gebeden van de heiligen^b. ⁹ En zij zingen een nieuw lied^c en zeggen: U bent waard het boek te nemen en zijn zegels te openen; want U bent geslacht en hebt voor God gekocht met uw bloed uit elk geslacht en taal en volk en natie^d, ¹⁰ en

5:1 ^f troon 4:2.

5:1 ^u verzegeld
Js 29:11; Ez 2:9,10.

5:5 ^y Juda
Gn 49:9,10.

5:5 ^w David 22:16;
Js 11:1,10.

5:6 ^x Lam 5:12,
13:8; Js 53:7;
Jh 1:29,36.

5:6 ^y ogen Zc 4:10.

5:6 ^z Geesten 1:4;
3:1; 4:5.

5:7 ^a troon 4:2.

5:8 ^b heiligen 8:3,4;
Ps 141:2.

5:9 ^c lied 14:3;
Ps 33:3; 40:3; 96:1;
144:9; 149:1.

5:9 ^d natie 7:9;
13:7; 14:6.

B 5:1 S.l. 'van buiten'.

hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters^e; en zij zullen over de aarde regeren^f.

¹¹ En ik zag, en hoorde een stem van vele engelen rond de troon en de levende wezens en de oudsten, en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen^g en duizenden duizendtallen, ¹² en zij zeiden met luider stem: Het Lam^h dat geslacht is, is waard te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof. ¹³ En elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin^c is, hoorde ik zeggen: Hem die op de troonⁱ zit, en het Lam, zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid. ¹⁴ En de vier levende wezens zeiden: Amen. En de oudsten vielen neer en aanbaden.

5:10e *priesters 1:6; 20:6; Ex 19:6; Js 61:6; 1 Pt 2:5,9.*

5:10^f *regeren 20:6; 22:5.*

5:11^g *tienduizendtallen Dn 7:10; Hb 12:22.*

5:12^h *Lam 5:6.*

5:13ⁱ *troon 4:2.*

^c 5:13 Slaat op hemel, aarde en zee.

Openbaring 6

De eerste zes zegels

¹ En ik zag, toen het Lam één van de zeven zegels opende, en ik hoorde één van de levende wezens zeggen als een stem van een donderslag: Kom! ² En ik zag en zie, een wit paard^j, en hij die erop zat had een boog, en hem werd een kroon gegeven, en hij trok uit overwinnend en om te overwinnen.

³ En toen het [Lam] het tweede zegel opende, hoorde ik het tweede levende wezen zeggen: Kom! ⁴ En een ander paard, vuurrood^k, trok uit; en hem die erop zat werd gegeven de vrede van de aarde weg te nemen en [te maken] dat zij elkaar zouden slachten, en hem werd een groot zwaard gegeven.

⁵ En toen het [Lam] het derde zegel opende, hoorde ik het derde levende wezen zeggen: Kom! En ik zag en zie, een zwart paard^l, en hij die erop zat had een weegschaal in zijn hand. ⁶ En ik hoorde als een stem in [het] midden van de vier levende wezens zeggen: Een rantsoen tarwe voor een denaar en drie rantsoenen gerst voor een denaar; en breng geen schade toe aan de olie en de wijn.

⁷ En toen het [Lam] het vierde zegel opende, hoorde ik [de] stem van het vierde levende wezen zeggen: Kom!

⁸ En ik zag en zie, een bleekgroen paard, en hij die erop zat, zijn naam was <de> dood, en de hades^D volgde hem; en hun werd macht^E gegeven over het vierde deel van de aarde om te doden met [het] zwaard

6:2^j paard 19:11; Zc 1:8; 6:3,6.

6:4^k vuurrood
Zc 1:8; 6:2.

6:5^l paard
Zc 6:2,6.

^D 6:8 Zie Mt 11:23 nt.

^E 6:8 Of 'gezag, bevoegdheid'.

en met honger en met [de] dood^F en door de wilde dieren van de aarde^m.

⁹ En toen het [Lam] het vijfde zegel opende, zag ik onder het altaar de zielen van hen die geslacht waren om het woord van God en om het getuigenis dat zij haddenⁿ. ¹⁰ En zij riepen met luider stem en zeiden: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser^G, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen^o? ¹¹ En aan ieder van hen werd een lang wit kleed^p gegeven; en hun werd gezegd dat zij nog een korte tijd moesten rusten, totdat ook hun medeslaven en hun broeders die gedood zouden worden evenals zij, voltallig zouden zijn.

¹² En ik zag, toen het [Lam] het zesde zegel opende, en er kwam een grote aardbeving, en de zon werd zwart als een haren zak en de hele maan werd als bloed^q, ¹³ en de sterren van de hemel vielen op de aarde, zoals een vijgenboom zijn onrijpe vijgen afwerpt als hij door een harde wind geschud wordt^r. ¹⁴ En de hemel week terug als een boek dat wordt opgerold^s, en elke berg en elk eiland werden van hun plaatsen gerukt. ¹⁵ En de koningen van de aarde en de groten en de oversten over duizend en de rijken en de sterken en elke slaaf en vrije verborgen zich in de holen en in de rotsen van de bergen; ¹⁶ en zij zeiden tot de bergen en tot de rotsen: Valt op ons^t en verbergt ons voor [het] aangezicht van Hem die op de troon^u zit, en voor de toorn van het Lam; ¹⁷ want de grote dag van hun^H toorn is gekomen en wie kan bestaan^v?

6:8 ^m aarde

Jr 14:12; 15:2;

Ez 5:12,17; 14:21; 33:27.

6:9 ⁿ hadden 20:4.

6:10 ^o wonen 19:2;
Dt 32:43; 2 Ko 9:7; Ps 79:10.

6:11 ^p kleed 3:5.

6:12 ^q bloed
Jl 2:31; Hd 2:20.

6:13 ^r wordt 8:12;
Js 13:10; Ez 32:7,8; Jl 2:10; 3:15; Mt 24:29; Mk 13:24,25; Lk 21:25.

6:14 ^s opgerold
Js 34:4; Hb 1:12.

6:16 ^t ons 9:6;
Hs 10:8; Lk 23:30.

6:16 ^u troon 4:2.

6:17 ^v bestaan
Jl 2:11; Na 1:6; MI 3:2.

^F 6:8 Waarschijnlijk de pest; zie Ez 14:21 (LXX).

^G 6:10 Of 'Heer'; zie Lk 2:29 nt.

^H 6:17 A.l. 'zijn'.

Openbaring 7

De 144.000 verzegelden uit Israël

¹ Hierna zag ik vier engelen staan op de vier hoeken van de aarde, die de vier winden^w van de aarde vasthielden, opdat er geen wind zou waaien over de aarde, noch over de zee, noch over enige boom. ² En Ik zag een andere engel opkomen van [de] opgang van [de] zon^x, die [het] zegel van [de] levende God had; en hij riep met luider stem tot de vier engelen wie gegeven was aan de aarde en de zee schade toe te brengen, ³ en hij zei: Brengt geen schade toe aan de aarde, noch aan de zee, noch aan de bomen, voordat wij de slaven van onze God aan hun voorhoofden hebben verzegeld^y.

⁴ En ik hoorde het getal van de verzegelden: honderdvierenveertigduizend^z verzegelden uit elke stam van [de] zonen van Israël – ⁵ uit de stam Juda twaalfduizend verzegelden, uit de stam Ruben twaalfduizend, uit [de] stam Gad twaalfduizend, ⁶ uit [de] stam Aser twaalfduizend, uit [de] stam Nafthali twaalfduizend, uit [de] stam Manasse twaalfduizend, ⁷ uit [de] stam Simeon twaalfduizend, uit [de] stam Levi twaalfduizend, uit [de] stam Issaschar twaalfduizend, ⁸ uit [de] stam Zebulon twaalfduizend, uit [de] stam Jozef twaalfduizend, uit [de] stam Benjamin twaalfduizend verzegelden.

De grote menigte uit de volken

⁹ Daarna zag ik en zie, een grote menigte die niemand kon tellen, uit elke natie en [alle] geslachten en volken en talen^a, stond vóór de troon en vóór het Lam, bekleed met lange witte kleren^b en [met] palmtakken in hun handen. ¹⁰ En zij riepen met luider stem de

7:1 ^w winden
Jr 49:36; Ez 37:9;
Dn 7:2; Zc 6:5;
Mt 24:31.

7:2 ^x zon 16:12.

7:3 ^y verzegeld 9:4;
Ez 9:4.

7:4 ^z honderdvieren-
veertigduizend
14:1,3.

7:9 ^a talen 5:9.

7:9 ^b kleren 3:5.

woorden: Het heil^I aan onze God die op de troon^c zit en aan het Lam. ¹¹ En alle engelen stonden rond de troon en de oudsten en de vier levende wezens, en zij vielen op hun gezicht neer vóór de troon en aanbaden God ¹² en zeiden: Amen! De lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onze God tot in alle eeuwigheid! Amen.

¹³ En één van de oudsten antwoordde en zei tot mij: Dezen die bekleed zijn met lange witte kleren^b, wie zijn zij en vanwaar zijn zij gekomen? ¹⁴ En ik zei tot hem: Mijn heer, u weet het. En hij zei tot mij: Dezen zijn het die uit de grote verdrukking^d komen; en zij hebben hun lange kleren gewassen^e en ze wit gemaakt in het bloed van het Lam. ¹⁵ Daarom zijn zij vóór de troon van God en zij dienen Hem dag en nacht in zijn tempel; en Hij die op de troon^f zit zal zijn tent over hen uitbreiden.

¹⁶ Zij zullen geen honger en geen dorst meer hebben en de zon zal op hen geenszins vallen, noch enige hitte; ¹⁷ want het Lam dat in [het] midden van de troon is, zal hen weiden^J en hen leiden naar bronnen van levenswateren, en God zal elke traan van hun ogen afwissen^g.

7:10 ^c troon 4:2.

7:13 ^b kleren 3:5.

7:14 ^d verdrukking
Dn 12:1; Mt 24:21;
Mk 13:19.

7:14 ^e gewassen
22:14.

7:15 ^f troon 4:2.

7:17 ^g afwissen
21:4; Js 25:8;
49:10; Jr 2:13;
Ez 34:23;
Jh 10:11,14.

^I 7:10 Elders vertaald met 'De behoudenis'.

^J 7:17 Elders vertaald met 'hoeden'.

Openbaring 8

Het zevende zegel en het gouden wierookvat

¹ En toen het [Lam] het zevende zegel opende, kwam er een stilzwijgen in de hemel, ongeveer een half uur.

² En ik zag de zeven engelen die vóór God staan en hun werden zeven bazuinen gegeven. ³ En een andere engel kwam en ging bij het altaar staan met een gouden wierookvat; en hem werden veel reukwerken gegeven, opdat hij [kracht] zou geven^K aan de gebeden van alle heiligen^h op het gouden altaarⁱ dat vóór de troon was. ⁴ En de rook van de reukwerken steeg op met de gebeden van de heiligen^j uit [de] hand van de engel vóór God. ⁵ En de engel nam het wierookvat^k en vulde het met het vuur van het altaar en wierp dat op de aarde^l; en er kwamen donderslagen, stemmen, bliksemstralen en een aardbeving^m.

De eerste vier bazuinen

⁶ En de zeven engelen die de zeven bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen.

⁷ En de eerste bazuinde, en er kwam hagel en vuur vermengd met bloedⁿ, en het werd op de aarde geworpen; en het derde deel van de aarde verbrandde, en het derde deel van de bomen verbrandde, en al het groene gras verbrandde.

⁸ En de tweede engel bazuinde, en [iets] als een grote berg, brandend van vuur, werd in de zee geworpen; en het derde deel van de zee werd bloed^o, ⁹ en het derde

8:3 ^h heiligen 5:8.

8:3 ⁱ altaar 9:13;
Ex 30:1-3.

8:4 ^j heiligen 5:8.

8:5 ^k wierookvat
Lv 16:12.

8:5 ^l aarde 12:4.

8:5 ^m aardbeving
4:5.

8:7 ⁿ bloed
Ex 9:23-25;
Ez 38:22.

8:8 ^o bloed
Ex 7:20,21.

^K 8:3 Of 'opdat hij ze zou geven', nl. de reukwerken, om daardoor aan de gebeden van de heiligen voor God kracht te verlenen.

deel van de schepselen in de zee, die zielen hadden, stierf, en het derde deel van de schepen verging.

¹⁰ En de derde engel bazuinde, en er viel uit de hemel een grote ster, brandend als een fakkel, en zij viel op het derde deel van de rivieren en op de bronnen van de wateren^P. ¹¹ En de naam van de ster wordt Alsem genoemd. En het derde deel van de wateren werd alsem, en velen van de mensen stierven door de wateren, omdat zij bitter waren gemaakt.

¹² En de vierde engel bazuinde, en het derde deel van de zon en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren werd getroffen, opdat het derde deel daarvan verduisterd zou worden en de dag voor een derde deel daarvan niet zou lichten en de nacht eveneens^Q.

¹³ En ik zag en ik hoorde één arend in [het] midden van de hemel^L, die met luider stem zei: Wee, wee, wee hun die op de aarde wonen, vanwege de overige stemmen van de bazuin van de drie engelen die gaan bazuinen.

8:10^P *wateren* 16:4.

8:12^Q *eveneens*
6:12,13.

^L 8:13 Lett. 'in [het] hemelmidden'; zo in 14:6; 19:17.

Openbaring 9

De vijfde bazuin

¹ En de vijfde engel bazuinde, en ik zag een ster, uit de hemel op de aarde gevallen, en haar werd de sleutel van de put van de afgrond gegeven^r. ² En zij opende de put van de afgrond en er steeg rook op uit de put als rook van een grote oven^s; en de zon en de lucht werden verduisterd door de rook van de put. ³ En uit de rook kwamen sprinkhanen^f voort op de aarde en hun werd macht^M gegeven zoals de schorpioenen van de aarde macht^M hebben. ⁴ En hun werd gezegd dat zij geen schade mochten toebrengen aan het gras van de aarde, noch aan enig groen, noch aan enige boom, behalve aan de mensen die het zegel van God niet aan hun voorhoofden hebben^u. ⁵ En hun werd gegeven dat zij hen niet zouden doden, maar dat zij hen vijf maanden zouden pijnigen; en hun pijniging was als [de] pijniging van een schorpioen wanneer hij een mens steekt. ⁶ En in die dagen zullen de mensen de dood zoeken en hem geenszins vinden; en zij zullen begeren te sterven en de dood vlucht van hen weg^v. ⁷ En de gedaanten van de sprinkhanen^w waren aan paarden gelijk, toegerust tot [de] oorlog; en op hun koppen was [zoiets] als kronen, aan goud gelijk, en hun gezichten waren als gezichten van mensen, ⁸ en zij hadden haar als vrouwenhaar, en hun tanden waren als die van leeuwen, ⁹ en zij hadden harnassen als ijzeren harnassen, en het gedruis van hun vleugels was als gedruis van wagens met vele paarden, die ten oorlog trekken^x;

9:1 ^r gegeven 20:1.

9:2 ^s oven
Gn 19:28; Ex 19:18.

9:3 ^f sprinkhanen
Ex 10:12,15.

9:4 ^u hebben
7:3; Ez 9:4.

9:6 ^v weg 6:16;
Jb 3:21; Jr 8:3.

9:7 ^w sprinkhanen
Jl 2:4,5.

9:9 ^x trekken
Jl 1:6; 2:5.

M 9:3 Of ‘gezag, bevoegdheid’.

¹⁰ en zij hadden staarten, aan scorpioenen gelijk, en angels, en hun macht was in hun staarten om de mensen schade toe te brengen, vijf maanden lang. ¹¹ Zij hadden over zich als koning de engel van de afgrond; in het Hebreeuws is zijn naam Abaddon^N; en in het Grieks heeft hij [de] naam Apollyon^O.

¹² Eén ‘Wee!’ is voorbijgegaan, zie, er komt nog twee keer een ‘Wee!’ hierna.

De zesde bazuin

¹³ En de zesde engel bazuinde, en uit de <vier> horens van het gouden altaar^y dat vóór God is, hoorde ik één stem ¹⁴ die zei tot de zesde engel die de bazuin had: Maak de vier engelen los die gebonden zijn bij de grote rivier, de Eufraat. ¹⁵ En de vier engelen die gereed waren tegen het uur en de dag en de maand en het jaar om het derde deel^z van de mensen te doden, werden losgemaakt. ¹⁶ En het getal van de legers van de ruitertij was twintigduizend tienduizendtallen; ik hoorde hun getal.

¹⁷ En aldus zag ik in het gezicht de paarden en hen die erop zaten: zij hadden vuurrode, donkerrode en zwavelkleurige harnassen, en de koppen van de paarden waren als leeuwenkoppen, en uit hun monden kwam vuur, rook en zwavel. ¹⁸ Door deze drie plagen werd het derde deel van de mensen gedood, door het vuur, de rook en de zwavel die uit hun monden kwamen.

¹⁹ Want de macht van de paarden is in hun mond en in

^N 9:11 D.i. verderf (zie Jb 26:6; 28:22).

^O 9:11 D.i. verderver.

9:13^y altaar 8:3;
Ex 30:1-3.

9:15^z deel 8:7,12.

hun staarten; want hun staarten zijn aan slangen gelijk en hebben koppen, en daarmee brengen zij schade toe.

²⁰ En de overigen van de mensen, die niet gedood waren door deze plagen, bekeerden zich zelfs niet van de werken van hun handen, dat zij niet aanbaden de demonen^a en de gouden, zilveren, koperen, stenen en houten afgoden, die niet kunnen kijken, niet horen en niet lopen^b; ²¹ en zij bekeerden zich niet^c van hun moorden, noch van hun toverijen, noch van hun hoerrij, noch van hun diefstallen.

9:20 ^a demonen
Dt 32:17;
1 Ko 10:19,20.

9:20 ^b lopen
Ps 115:4-7; 135:15-17; Dn 5:23.

9:21 ^c niet
16:9,11,21.

Openbaring 10

Het geopende boekje

¹ En ik zag een andere sterke engel neerdalen uit de hemel, bekleed met een wolk, en de regenboog op zijn hoofd en zijn gezicht als de zon^d en zijn voeten als vuurzuilen; ² en hij had in zijn hand een geopend boekje. En hij zette zijn rechtervoet op de zee en zijn linker op de aarde. ³ En hij riep met luider stem, zoals een leeuw brult; en toen hij riep, lieten de zeven donderslagen hun stemmen horen^P. ⁴ En toen de zeven donderslagen gesproken hadden, stond ik op het punt het^Q op te schrijven; en ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Verzegel wat de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf het niet op^e.

⁵ En de engel die ik op de zee en op de aarde zag staan, hief zijn rechterhand op naar de hemel, ⁶ en zwoer bij Hem die leeft tot in alle eeuwigheid^f, die de hemel heeft geschapen en wat daarin is en de aarde en wat daarop is en de zee en wat daarin is, dat er geen uitstel^R meer zal zijn^g; ⁷ maar in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij zal bazuinen, zal ook de verborgenheid van God voleindigd worden, zoals Hij aan zijn slaven, de profeten^h, heeft verkondigd^S.

⁸ En de stem die ik uit de hemel had gehoord, sprak opnieuw met mij en zei: Ga heen, neem het boek dat geopend is in de hand van de engel die op de zee en de

P 10:3 ‘Lieten...horen’ is lett. ‘spraken’, zoals in vs. 4.

Q 10:4 A.l. ‘En alles wat de zeven..., stond ik op het punt’.

R 10:6 Lett. ‘tijd’.

S 10:7 Zie Lk 1:19 nt.

10:1 ^d zon 1:16.

10:4 ^e op
Dn 8:26; 12:4,9.

10:6 ^f eeuwigheid
Dt 32:40; Dn 12:7.

10:6 ^g zijn
Gn 14:19,22;
Ex 20:11; Ne 9:6;
Ps 146:6.

10:7 ^h profeten 11:8;
Dn 9:6,10; Am 3:7;
Zc 1:6.

aarde staat. ⁹ En ik ging tot de engel en zei tot hem mij het boekje te geven. En hij zei tot mij: Neem het en eet het op, en het zal uw buik bitter maken, maar in uw mond zal het zoet zijn als honing. ¹⁰ En ik nam het boekje uit de hand van de engel en at het op; en het was in mijn mond zoet als honing, en toen ik het gegeten had, werd mijn buik bitterⁱ. ¹¹ En men zei tot mij: U moet opnieuw profeteren^j over volken en naties en talen en vele koningen.

10:10 ⁱ bitter
Ez 2:8-3:3.

10:11 ^j profeteren
Jr 25:30;
Dn 3:4; 7:14.

Openbaring 11

De twee getuigen

¹ En mij werd een rietstok gegeven, aan een staf gelijk, en gezegd: Sta op en meet^k de tempel van God en het altaar en hen die daarin aanbidden. ² En de voorhof die buiten de tempel is, verwerp die en meet die niet, want hij is aan de naties gegeven, en zij zullen de heilige stad vertreden^l tweeënveertig maanden^m lang. ³ En ik zal aan mijn twee getuigen [macht] geven en zij zullen profeteren twaalfhonderdzestig dagen lang, met zakken bekleed. ⁴ Dezen zijn de twee olijfbomen en de twee kandelaarsⁿ, die vóór de Heer van de aarde staan. ⁵ En als iemand hun schade wil toebrengen, komt er vuur uit hun mond en verteert hun vijanden^o; en als iemand hun schade wil toebrengen, dan moet hij zó gedood worden^p. ⁶ Dezen hebben de macht^t de hemel te sluiten, zodat er geen regen valt in de dagen van hun profeteren; en zij hebben macht^t over de wateren om die in bloed te veranderen en om de aarde te slaan met allerlei plagen, zo dikwijls zij willen^q. ⁷ En wanneer zij hun getuigenis voleindigd zullen hebben, zal het beest dat uit de afgrond opstijgt^r, oorlog met hen voeren en hen overwinnen en hen doden^s. ⁸ En hun lijk [zal liggen] op de straat van de grote stad^f, die geestelijk genoemd wordt Sodom^u en Egypte, waar ook hun Heer gekruisigd is. ⁹ En [zij] uit de volken en geslachten en talen en naties zien hun lijk drie en een halve dag, en zij laten niet toe dat hun lijken in een graf gelegd worden. ¹⁰ En zij die op de

11:1 ^k meet
Ez 40:3; Zc 2:1,2.

11:2 ^l vertreden
*Ps 79:1; Js 63:18;
Zc 12:3 LXX;
Lk 21:24.*

11:2 ^m maanden
12:6; 13:5.

11:4 ⁿ kandelaars
Zc 4:3, 11-14.

11:5 ^o vijanden
*2 Sm 22:9;
2 Kn 1:10; Ps 97:3;
Jr 5:14.*

11:5 ^p worden 13:10.

11:6 ^q willen
*1 Kn 17:1;
Ex 7:17-20;
1 Sm 4:8; Jk 5:17.*

11:7 ^r opstijgt 13:1;
17:8; Dn 7:3.

11:7 ^s doden 12:17;
13:7; Dn 7:7,21.

11:8 ^f stad
Lk 13:33.

11:8 ^u Sodom
Js 1:10.

^T 11:6 Of 'gezag, bevoegdheid'.

aarde wonen, verblijden zich over hen en zijn vrolijk en zullen elkaar geschenken zenden, omdat deze twee profeten hen die op de aarde wonen gepijnigd hadden.

¹¹ En na de drie en een halve dag kwam [de] levensgeest^U uit God in hen en zij gingen op hun voeten staan^V, en grote vrees viel op hen die hen aanschouwden. ¹² En zij hoorden een luide stem uit de hemel tot hen zeggen: Komt hier op! En zij stegen op naar de hemel^W in een wolk, en hun vijanden aanschouwden hen. ¹³ En op dat uur kwam er een grote aardbeving, en het tiende deel van de stad viel en zeventuizend namen van mensen werden bij de aardbeving gedood; en de overigen werden zeer bevreesd en gaven heerlijkheid aan de God van de hemel.

¹⁴ Het tweede ‘Wee!’ is voorbijgegaan, zie, het derde ‘Wee!’ komt spoedig.

De zevende bazuin

¹⁵ En de zevende engel bazuinde, en er kwamen luide stemmen in de hemel die zeiden: Het koninkrijk van de wereld van onze Heer en van zijn Christus is gekomen, en Hij zal regeren tot in alle eeuwigheid^X. ¹⁶ En de vierentwintig oudsten die vóór God zitten op hun tronen, vielen op hun gezichten en aanbaden God ¹⁷ en zeiden: Wij danken U, Heer, God de Almachtige, die is en die was, dat U uw grote kracht hebt aangenomen en uw koningschap hebt aanvaard. ¹⁸ En de naties zijn toornig geworden^Y, en uw toorn is gekomen en de tijd van de doden om geoordeeld te worden en om het

11:11 ^V staan
Ex 37:5,10.

11:12 ^W hemel
2 Kn 2:11.

11:15 ^X eeuwigheid
*Ex 15:18; Ps 10:16;
22:28; Dn 2:44;
7:14; Op 21;
Zc 14:9.*

11:18 ^Y geworden
Ps 2:1; 46:7.

^U 11:11 Of ‘levensadem’.

loon te geven aan uw slaven de profeten^z, en aan de heiligen en aan hen die uw naam vrezen, de kleinen en de groten^a, en om te verderven hen die de aarde verderven.

De vrouw en de draak

¹⁹ En de tempel van God in de hemel werd geopend^v en de ark van zijn verbond^b werd gezien in zijn tempel, en er kwamen bliksemstralen, stemmen, donderslagen, aardbeving^c en grote hagel^d.

11:18^z profeten
10:7; Dn 9:6,10;
Am 3:7; Zc 1:6.

11:18^a groten 19:5;
11:19.

11:19^b verbond
1 Kn 8:1,6; 2 Kr 5:7.

11:19^c aardbeving
4:5; 8:5; 16:18;
Ex 19:16.

11:19^d hagel 16:21;
Ex 9:24.

^v 11:19 A.l. 'En de tempel van God werd geopend in de hemel'.

Openbaring 12

¹ En er werd een groot teken^e gezien in de hemel: een vrouw, bekleed met de zon en de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren.

² En zij was zwanger en schreeuwde in haar weeën en in haar pijn om te baren^f.

³ En er werd een ander teken gezien in de hemel; en zie, een grote, vuurrode draak met zeven koppen en tien horens^g en op zijn koppen zeven diademen. ⁴ En zijn staart sleepte het derde deel van de sterren van de hemel mee en wierp ze op de aarde^h. En de draak stond vóór de vrouw die zou baren, om zodra zij haar kind zou baren, [het] te verslinden. ⁵ En zij baarde een zoon, een mannelijk [kind]ⁱ, die alle naties zal hoeden met een ijzeren staf^j; en haar kind werd weggerukt naar God en naar zijn troon. ⁶ En de vrouw vluchtte de woestijn in, waar zij een plaats heeft, door God bereid, opdat men haar twaalfhonderdenzestig dagen^k voedde.

⁷ En er kwam oorlog in de hemel: Michaël^l en zijn engelen voerden oorlog tegen de draak, en de draak voerde oorlog en zijn engelen; ⁸ en hij was niet sterk genoeg, en hun plaats werd in de hemel niet meer gevonden. ⁹ En de grote draak werd neergeworpen, de oude slang, die genoemd wordt duivel en de satan^m, die het hele aardrijk misleidt; hij werd neergeworpenⁿ op de aarde en zijn engelen werden met hem neergeworpen. ¹⁰ En ik hoorde een luide stem in de hemel zeggen: Nu is de behoudenis gekomen en de kracht en het koninkrijk van onze God en het gezag van zijn Christus; want de aanklager^o van onze broeders, die hen dag en nacht vóór God aanklaagde, is neergeworpen. ¹¹ En zichzelf hebben hem overwonnen door

12:1 ^e teken 15:1.

12:2 ^f baren
Js 66:7; Mi 4:10.

12:3 ^g horens
Dn 7:7.

12:4 ^h aarde
Dn 8:10.

12:5 ⁱ kind
Js 7:14; 66:7.

12:5 ^j staf 2:27;
19:15; Ps 2:9.

12:6 ^k dagen 11:2;
13:5.

12:7 ^l Michaël
Dn 10:13,21; 12:1;
Jd :9.

12:9 ^m satan 20:2.

12:9 ⁿ neergeworpen
Js 14:12; Ez 28:17;
Lk 10:18; Jh 12:31.

12:10 ^o aanklager
Jb 1:9-11; Zc 3:1.

het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot [de] dood toe^p. ¹² Daarom weest vrolijk, hemelen en die daarin woont. Wee de aarde en de zee, want de duivel is tot u neergekomen met grote grimmigheid, daar hij weet dat hij weinig tijd heeft.

¹³ En toen de draak zag dat hij op de aarde neergeworpen was, vervolgde hij de vrouw die de mannelijke [zoon] gebaar had. ¹⁴ En aan de vrouw werden de twee vleugels van de grote arend^q gegeven, opdat zij in de woestijn zou vliegen naar haar plaats, waar zij gevoed wordt een tijd en tijden en een halve tijd^r, buiten [het] gezicht van de slang. ¹⁵ En de slang wierp achter de vrouw water uit zijn mond als een rivier, om haar door de rivier te laten meesleuren. ¹⁶ En de aarde kwam de vrouw te hulp, en de aarde opende haar mond en verzwolg de rivier die de draak uit zijn mond geworpen had. ¹⁷ En de draak werd toornig op de vrouw en hij ging weg om oorlog te voeren^s tegen de overigen van haar nageslacht, hen die de geboden van God bewaren^t en het getuigenis van Jezus hebben^u; ¹⁸ en hij^w ging op het zand van de zee staan.

12:11 ^p toe Lk 14:26.

12:14 ^q arend
Ex 19:4.

12:14 ^r tijd
Dn 7:25; 12:7.

12:17 ^s voeren 11:7.

12:17 ^t bewaren
14:12.

12:17 ^u hebben
19:10.

^w 12:18 S.l. 'ik'; in dat geval sluit vs. 18 aan bij 13:1.

Openbaring 13

Het beest uit de zee

¹ En ik zag uit de zee een beest opstijgen, dat tien horens en zeven koppen had en op zijn horens tien diademen en op zijn koppen namen^x van lastering^y. ² En het beest dat ik zag was aan een luipaard gelijk, en zijn poten waren als die van een beer en zijn muil als [de] muil van een leeuw^w. En de draak gaf hem zijn macht en zijn troon en groot gezag. ³ En [ik zag] één van zijn koppen als tot [de] dood geslagen, en zijn dodelijke wond werd genezen; en de hele aarde ging met verbazing het beest achterna. ⁴ En zij aanbaden de draak, omdat hij het gezag aan het beest had gegeven, en zij aanbaden het beest en zeiden: Wie is aan het beest gelijk, en wie kan er oorlog tegen voeren? ⁵ En hem werd een mond gegeven die grote dingen en lasteringen sprak^x; en hem werd gezag gegeven om te handelen^y, tweeënveertig maanden^y. ⁶ En hij opende zijn mond tot lasteringen tegen God, om zijn naam te lasteren^z en zijn tabernakel <en> hen die in de hemel wonen^z. ⁷ En hem werd gegeven oorlog te voeren^a tegen de heiligen en hen te overwinnen; en hem werd gezag gegeven over elk geslacht en volk en taal en natie^b. ⁸ En allen die op de aarde wonen, zullen hem aanbidden, [ieder] wiens naam, van [de] grondlegging van [de] wereld af, niet geschreven staat in het boek van het leven^c van het Lam^d dat geslacht is. ⁹ Als iemand

13:1 ^y lastering

17:3,7-12;

Dn 7:3,7.

13:2 ^w leeuw

Dn 7:4-6.

13:5 ^x sprak

Dn 7:8,20,25; 11:36.

13:5 ^y maanden

11:2; 12:6.

13:6 ^z lasteren

16:9,11,21.

13:7 ^a voeren 11:7.

13:7 ^b natie 5:9.

13:8 ^c leven 3:5.

13:8 ^d Lam 5:6.

^x 13:1 A.l. 'een naam'.

^y 13:5 Of 'werken'; vgl. Dn 8:24.

^z 13:6 Lett. 'tabernakelen', d.i. in een tent wonen; zie tevooren in dit vers.

een oor heeft, laat hij horen. ¹⁰ Als iemand in gevangenschap [leidt], dan gaat hij in gevangenschap; als iemand met [het] zwaard zal doden, dan moet^A hij met [het] zwaard gedood worden^{ef}. Hier is de volharding en het geloof van de heiligen^g.

Het beest uit de aarde

¹¹ En ik zag een ander beest opstijgen uit de aarde; en het had twee horens, aan die van een lam gelijk, en het sprak als [de] draak. ¹² En het oefent al het gezag van het eerste beest uit in diens tegenwoordigheid; en het maakt dat de aarde en zij die erop wonen, het eerste beest aanbidden, van wie de dodelijke wond genezen was. ¹³ En het doet grote tekenen^h, zodat het zelfs vuur uit de hemel laat neerdalen op de aarde ten aanschouwen van de mensen. ¹⁴ En het misleidt hen die op de aarde wonen, door de tekenen die hem gegeven zijn te doen in tegenwoordigheid van het beest, en het zegt tot hen die op de aarde wonen, dat zij voor het beest dat de wond van het zwaard had en [weer] leefde, een beeld moesten maken. ¹⁵ En het werd hem gegeven aan het beeld van het beest adem^B te geven, opdat het beeld van het beest ook zou spreken en maken dat allen die het beeld van het beest niet aanbaden, gedood zouden wordenⁱ. ¹⁶ En het maakt dat men aan allen, de kleinen en de groten, de rijken en de armen, de vrijen en de slaven, een merkteken geeft op hun rechterhand

13:10^e worden 11:5.

13:10^f worden
Jr 15:2; 43:11.

13:10^g heiligen
14:12.

13:13^h tekenen
16:14; 19:20;
Dt 13:2-4;
Mt 24:24;
2 Th 2:9,10;
1 Kn 18:14-39;
2 Kn 1:10-12.

13:15ⁱ worden
Dn 3:5,6.

^A 13:10 S.l. 'gedood zal worden, dan zal hij?'; lees dan ook in het begin van het vers: '[geleid wordt]'.

^B 13:15 Of 'geest'.

of op hun voorhoofd; ¹⁷ <en> dat niemand kan kopen of verkopen dan wie het merkteken^j heeft: de naam van het beest of het getal van zijn naam. ¹⁸ Hier is de wijsheid. Wie verstand heeft, laat die het getal van het beest berekenen, want het is [het] getal van een mens, en zijn getal is zeshonderdzesenzestig.

Openbaring 14

Het lied van de 144.000

¹ En ik zag en zie, het Lam stond op de berg Sion en met hem honderdvierenveertigduizend^k, die zijn naam en de naam van zijn Vader hadden, geschreven op hun voorhoofden^l. ² En ik hoorde een stem uit de hemel als een stem van vele wateren^m en als een stem van een zware donderslag. En de stem die ik hoorde, was als van harpspelers die op hun harpen spelen. ³ En zij zingen <als> een nieuw liedⁿ vóór de troon en vóór de vier levende wezens en de oudsten; en niemand kon het lied leren dan de honderdvierenveertigduizend^o die van de aarde gekocht waren. ⁴ Dezen zijn het die zich niet met vrouwen hebben bevlekt, want zij zijn maagdelijk. Dezen zijn het die het Lam volgen waar het ook heengaat. Dezen zijn uit de mensen gekocht als eerstelingen voor God en het Lam. ⁵ En in hun mond is geen leugen^p gevonden, <want> zij zijn onberispelijk.

De boodschappen van de drie engelen

⁶ En ik zag een andere engel vliegen in [het] midden van de hemel, die [het]^c eeuwig evangelie had, om het te verkondigen^d aan hen die op de aarde wonen^e en aan elke natie en geslacht en taal en volk^q, ⁷ en hij zei met luider stem: Vreest God en geeft Hem heerlijkheid, want het uur van zijn oordeel is gekomen; en

14:1 ^k honderdvierenveertigduizend 7:4; 14:3.

14:1 ^l voorhoofden 3:12; 7:3; 17:5; 22:4; Ez 9:4.

14:2 ^m wateren 1:15.

14:3 ⁿ lied 5:9.

14:3 ^o honderdvierenveertigduizend 7:4; 14:1.

14:5 ^p leugen Ps 32:2; Js 53:9; Zf 3:13.

14:6 ^q volk 5:9.

^c 14:6 Of 'een'.

^d 14:6 Zie Lk 1:19 nt.

^e 14:6 Eig. 'zitten', zoals in vs. 14; een ander woord dan in 3:10; 6:10; 8:13; 11:10; 13:8,12,14; 17:2,8.

aanbidt hem die de hemel en de aarde en [de] zee en [de] waterbronnen heeft gemaakt^r.

⁸ En een andere, een tweede engel volgde en zei: Gevallen, gevallen is het grote Babylon^s, dat van de wijn van de grimmigheid van haar hoererie alle naties heeft laten drinken^f.

⁹ En een andere, een derde engel volgde hen en zei met luider stem: Als iemand het beest en zijn beeld aanbidt en op zijn voorhoofd of zijn hand [het] merkteken^u ontvangt, ¹⁰ die zal ook drinken van de wijn van Gods grimmigheid^v, die ongemengd is ingeschonken in de drinkbeker van zijn toorn; en hij zal gepijnigd worden met vuur en zwavel^w ten aanschouwen van [de] heilige engelen en het Lam. ¹¹ En de rook van hun pijniging stijgt op tot in alle eeuwigheid^x; en zij hebben dag en nacht geen rust, zij die het beest en zijn beeld aanbidden, en ieder die het merkteken^y van zijn naam ontvangt.

¹² Hier is de volharding van de heiligen^z die de geboden van God en het geloof in Jezus bewaren^a.

¹³ En ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Schrijf: gelukkig^b de doden die in [de] Heer sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten van hun arbeid^f^c; want hun werken volgen hen.

De oogst van de aarde

¹⁴ En ik zag en zie, een witte wolk^d, en op de wolk zat [iemand], de Zoon des mensen^G gelijk, die op zijn

14:7^r *gemaakt*
Ex 20:11; Ps 146:6.

14:8^s *Babylon 18:2;*
Js 21:9; Jr 51:8.

14:8^t *drinken 17:2;*
18:3; Js 23:17;
Jr 51:7.

14:9^u *merkteken*
11:7.

14:10^v *grimmigheid*
15:7; 16:19;
Ps 75:8; Js 51:17;
Jr 25:15.

14:10^w *zwavel*
19:20; 20:10; 21:8;
Gn 19:24; Ps 11:6;
Ez 38:22.

14:11^x *eeuwigheid*
19:3; Js 34:10.

14:11^y *merkteken*
13:17.

14:12^z *heiligen*
13:10.

14:12^a *bewaren*
12:17.

14:13^b *gelukkig*
19:9.

14:13^c *arbeid*
Hb 4:10.

14:14^d *wolk 1:7.*

^F 14:13 Eig. meervoud.

^G 14:14 Of 'een mensenzoon' (zie 1:13).

hoofd een gouden kroon en in zijn hand een scherpe sikkel had. ¹⁵ En een andere engel kwam uit de tempel en riep met luider stem tot Hem die op de wolk zat: Zend uw sikkel en maai, want het uur om te maaien is gekomen, want de oogst van de aarde is overrijp geworden^{H^e}. ¹⁶ En Hij die op de wolk zat, sloeg zijn sikkel op de aarde en de aarde werd gemaaid.

¹⁷ En een andere engel kwam uit de tempel die in de hemel is, en ook hij had een scherpe sikkel. ¹⁸ En een andere engel, die macht^I had over het vuur, <kwam> uit het altaar; en hij riep met luider stem tot Hem die de scherpe sikkel had en zei: Zend uw scherpe sikkel en oogst de trossen van de wijnstok van de aarde, want zijn druiven zijn rijp^e. ¹⁹ En de engel sloeg zijn sikkel op de aarde en oogstte van de wijnstok van de aarde en wierp het in de grote wijnpersbak van de grimmigheid^f van God. ²⁰ En de wijnpersbak^g werd buiten de stad getreden en er kwam bloed uit de wijnpersbak tot aan de tomen van de paarden, zestienhonderd stadiën ver.

14:15^e *geworden*
Jl 3:13;
Mt 13:39,40.

14:18^e *rijp* Jl 3:13;
Mt 13:39,40.

14:19^f *grimmigheid*
14:10.

14:20^g *wijnpersbak*
19:15; Js 63:3;
Kl 1:15.

^H 14:15 Eig. 'is verdroogd'.

^I 14:18 Of 'gezag, bevoegdheid'.

Openbaring 15

De zeven laatste plagen

¹ En ik zag een ander teken^h in de hemel, groot en wonderbaar: zeven engelen die de zeven laatste plagenⁱ hadden, want hiermee is de grimmigheid van God voleindigd.

² En ik zag als een glazen zee^j met vuur gemengd, en hen die de overwinning behaald hadden over het beest en over zijn beeld en over het getal van zijn naam, op de glazen zee staan met harpen van God. ³ En zij zingen het lied van Mozes, de slaaf van God, en het lied van het Lam en zeggen: Groot en wonderbaar zijn uw werken, Heer, God de Almachtige^k; rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, Koning van de naties^{j!}

⁴ Wie toch zou <U> niet vrezen, Heer, en uw naam niet verheerlijken? Want U alleen bent heilig^k, want alle naties zullen komen en zich voor U neerbuigen^m, omdat uw gerechtigheden^l openbaar zijn geworden.

⁵ En daarna zag ik, en de tempel van de tabernakel van het getuigenisⁿ in de hemel werd geopend. ⁶ En de zeven engelen die de zeven plagen^o hadden, kwamen uit de tempel, bekleed met rein, blinkend linnen en de borst omgord met gouden gordels^p. ⁷ En één van de vier levende wezens gaf aan de zeven engelen zeven gouden schalen, vol met de grimmigheid^q van God die leeft tot in alle eeuwigheid. ⁸ En de tempel werd

15:1 ^h teken 12:1,3.

15:1 ⁱ plagen 15:6; 21:9.

15:2 ^j zee 4:6; Ez 1:22.

15:3 ^k Almachtige 1:8.

15:3 ^l naties Ex 15:1,11; Dt 32:4; Ps 92:5; 111:2; 139:14; 145:17.

15:4 ^m neerbuigen 3:9; Ps 86:9.

15:5 ⁿ getuigenis Ex 38:21.

15:6 ^o plagen 15:1.

15:6 ^p gordels 1:13.

15:7 ^q grimmigheid 14:10.

^j 15:3 V.l. 'eeuwen'.

^k 15:4 Of 'genadig, barmhartig'; bij mensen 'rein, vroom' (zie Hd 13:34,35 nt).

^l 15:4 Zie Rm 1:32 nt; hier betekent het woord 'rechtvaardige daden' (zie ook 19:8).

vervuld met rook van de heerlijkheid van God^r en van zijn macht; en niemand kon de tempel binnengaan, voordat de zeven plagen van de zeven engelen voleindigd waren.

15:8 ^r *God*

Ex 40:34; 1 Kn 8:11;

2 Kr 5:14; Js 6:3,4;

Ez 44:4.

Openbaring 16

De schalen van Gods grimmigheid

¹ En ik hoorde een luide stem uit de tempel^s tot de zeven engelen zeggen: Gaat heen en giet de zeven schalen van de grimmigheid van God uit op de aarde^f!

² En de eerste ging weg en goot zijn schaal uit op de aarde, en er kwam een kwaadaardige en boze zweer^u aan de mensen die het merkteken^v van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden.

³ En de tweede goot zijn schaal uit op de zee, en zij werd bloed^w als van een dode, en elke levende ziel, [alles] wat in de zee is stierf.

⁴ En de derde goot zijn schaal uit op de rivieren en de waterbronnen, en het werd^M bloed. ⁵ En ik hoorde de engel van de wateren zeggen: U bent rechtvaardig^x, U die bent en die was^y, de Heilige^N, omdat U zó geoordeeld hebt. ⁶ Want bloed van heiligen en profeten hebben zij vergoten^z, en bloed hebt U hun te drinken gegeven^a; zij zijn het waard. ⁷ En ik hoorde het altaar zeggen: Ja Heer, God de Almachtige^b, waarachtig en rechtvaardig^c zijn uw oordelen.

⁸ En de vierde goot zijn schaal uit op de zon, en haar werd gegeven de mensen met vuur te verbranden; ⁹ en de mensen werden verbrand door grote hitte en lasterden de naam van God, die de macht^O over deze plagen had, en zij bekeerden zich niet om Hem heerlijkheid te geven^d.

^M 16:4 V.l. 'zij werden'.

^N 16:5 Zie 15:4 nt.

^O 16:9 Of 'gezag, bevoegdheid'.

16:1 ^s tempel 16:17;
Js 66:6.

16:1 ^f aarde
Ps 69:24; Jr 10:25;
Ez 22:31; Zf 3:8.

16:2 ^u zweer
Ex 9:10; Dt 28:35.

16:2 ^v merkteken
13:17.

16:3 ^w bloed 8:8;
Ex 7:17-24;
Ps 78:44.

16:5 ^x rechtvaardig
Dt 32:4;
Ps 119:137; 145:17.

16:5 ^y was 1:4,8;
Ex 3:14.

16:6 ^z vergoten
Ps 79:3.

16:6 ^a gegeven
Js 49:26.

16:7 ^b Almachtige
1:8; 4:8; 15:3;
19:6,15; 21:22.

16:7 ^c rechtvaardig
19:2 Ps 19:9;
119:137.

16:9 ^d geven
9:20,21.

¹⁰ En de vijfde goot zijn schaal uit op de troon van het beest, en zijn koninkrijk werd verduisterd^e; en zij kauwden hun tongen van pijn ¹¹ en lasterden de God van de hemel vanwege hun pijnen en vanwege hun zweren, en zij bekeerden zich niet van hun werken^d.

¹² En de zesde goot zijn schaal uit op de grote rivier de Eufraat, en zijn water droogde op, opdat de weg van de koningen die van [de] zonsopgang komen, bereid zou worden^f.

¹³ En ik zag uit de mond van de draak en uit de mond van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten [komen] als kikkers; ¹⁴ want het zijn geesten van demonen die tekenen doen [en] die uitgaan naar de koningen van het hele aardrijk, om hen te verzamelen tot de oorlog van de grote dag van God de Almachtige^b. ¹⁵ Zie, Ik kom als een dief^g. Gelukkig hij die waakt en zijn kleren bewaart, opdat hij niet naakt wandelt en men zijn schaamte^h niet ziet. ¹⁶ En Hij verzamelde hen op de plaats die in het Hebreeuws Harmagedonⁱ heet.

¹⁷ En de zevende goot zijn schaal uit op de lucht, en er kwam een luide stem uit de tempel^j vanaf de troon, die zei: Het is gebeurd! ¹⁸ En er kwamen bliksemstralen en stemmen en donderslagen, en er kwam een grote aardbeving, zoals er niet geweest is sinds er een mens op de aarde is geweest^p: zo'n aardbeving, zo groot^k!

¹⁹ En de grote stad werd tot drie delen en de steden van de naties vielen. En het grote Babylon werd voor God in herinnering gebracht om haar de drinkbeker

16:10^e verduisterd
Ex 10:21; Js 8:22.

16:11^d werken
9:20,21.

16:12^f worden
*Js 11:15; 44:27;
Jr 50:38; 51:36.*

16:14^b Almachtige
*1:8; 4:8; 15:3;
19:6,15; 21:22.*

16:15^g dief 3:3.

16:15^h schaamte
3:18.

16:16ⁱ Harmagedon
*Ri 5:19;
2 Kn 9:27; 23:29;
Zc 12:11.*

16:17^j tempel 16:1;
Js 66:6.

16:18^k groot 4:5.

^p 16:18 A.l. 'mensen...zijn geweest'.

van de wijn van de grimmigheid van zijn toorn te geven. ²⁰ En elk eiland vluchtte en bergen werden niet gevonden. ²¹ En een grote hagel^l, [elke steen] ongeveer een talent zwaar, viel uit de hemel op de mensen, en de mensen lasterden God vanwege de plaag van de hagel, want de plaag daarvan is zeer groot.

Openbaring 17

De grote hoer en het beest

¹ En één van de zeven engelen die de zeven schalen hadden^m, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoerⁿ die op vele wateren zit, ² met wie de koningen van de aarde gehoereerd hebben, en zij die de aarde bewonen zijn dronken^o geworden van de wijn van haar hoererij. ³ En hij voerde mij weg in [de] Geest^p naar een woestijn. En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest dat vol namen van laster was [en] zeven koppen en tien horens^q had.

⁴ En de vrouw was bekleed met purper en scharlaken en versierd met goud en edelgesteente en parels^r, en had een gouden drinkbeker^s in haar hand, vol gruwelen en de onreinheden van haar hoererij. ⁵ En op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgeneid, het^Q grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde. ⁶ En ik zag de vrouw dronken van het bloed^t van de heiligen en van het bloed^t van de getuigen van Jezus. En toen ik haar zag, verwonderde ik mij met grote verwondering.

⁷ En de engel zei tot mij: Waarom hebt u zich verwonderd? Ik zal u de verborgeneid van de vrouw zeggen en van het beest, dat haar draagt, dat de zeven koppen en de tien horens heeft. ⁸ Het beest dat u gezien hebt, was en is niet en zal uit de afgrond opstijgen^u en ten verderve gaan^R; en zij die op de aarde wonen, van wie de naam van [de] grondlegging van [de] wereld af niet geschreven is in het boek van het leven^v, zullen zich

17:1 ^m hadden 21:9.

17:1 ⁿ hoer 17:15;
Jr 51:13; Nh 3:4.

17:2 ^o dronken 14:8.

17:3 ^p geest 1:10;
4:2; 21:10.

17:3 ^q horens 13:1;
17:7-12.

17:4 ^r parels 18:16.

17:4 ^s drinkbeker
Jr 51:7.

17:6 ^t bloed
18:24; 19:2.

17:8 ^u opstijgen
11:7.

17:8 ^v leven 3:5;
Ps 69:28.

^Q 17:5 Of 'geschreven, een verborgeneid: Het'.

^R 17:8 V.l. 'en gaat ten verderve'.

verwonderen als zij het beest zien, dat het was en niet is en zal zijn^S. ⁹ Hier is het verstand dat wijsheid heeft^w: de zeven koppen zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit. ¹⁰ Ook zijn het zeven koningen: vijf zijn gevallen, de ene is er, de andere is nog niet gekomen, en wanneer hij komt, moet hij een korte tijd blijven. ¹¹ En het beest dat was en niet is, is ook zelf [de] achtste, en het is uit de zeven en gaat ten verderve. ¹² En de tien horens^x die u hebt gezien, zijn tien koningen, die nog geen koninkrijk ontvangen hebben, maar één uur gezag als koningen ontvangen met het beest. ¹³ Dezen hebben enerlei bedoeling en geven hun macht en gezag aan het beest. ¹⁴ Dezen zullen oorlog voeren tegen het Lam, en het Lam zal hen overwinnen – want Hij is Heer van [de] heren en Koning van [de] koningen^y – en zij die met Hem zijn, geroepenen en uitverkorenen en getrouwen.

¹⁵ En hij zei tot mij: de wateren die u hebt gezien, waarop de hoer zit, zijn volken en menigten en naties en talen. ¹⁶ En de tien horens die u hebt gezien en het beest, dezen zullen de hoer haten en haar eenzaam^T en naakt maken, en haar vlees eten en haar met vuur verbranden^z.

¹⁷ Want God heeft in hun harten gegeven zijn bedoeling uit te voeren en het met enerlei bedoeling uit te voeren en hun koninkrijk aan het beest te geven, totdat de woorden van God vervuld zullen zijn. ¹⁸ En de vrouw die u hebt gezien, is de grote stad^a die [het] koningschap heeft over de koningen van de aarde.

^S 17:8 Of 'komen'.

^T 17:16 Of 'een woestenij'; 'verwoesten' in 18:16,19.

17:9 ^w heeft 13:18.

17:12 ^x horens
Dn 7:24.

17:14 ^y koningen
19:16; Dt 10:17;
Dn 2:47;
1 Tm 6:15.

17:16 ^z verbranden
18:8; Lv 21:9.

17:18 ^a stad 16:19;
18:16.

Openbaring 18

De val van Babylon

¹ Hierna zag ik een andere engel uit de hemel neerdalen, die grote macht^U had; en de aarde werd verlicht door zijn heerlijkheid. ² En hij riep met krachtige stem de woorden: Gevallen, gevallen is het grote Babylon^b, en het is een woonplaats van demonen en een bewaarplaats van elke onreine geest en een bewaarplaats van elke onreine en gehate vogel^V geworden^c. ³ Want van de wijn van de grimmigheid van haar hoererij hebben alle naties gedronken^{Wd} en de koningen van de aarde hebben met haar gehoereerd en de kooplieden van de aarde zijn rijk geworden door de macht van haar weelde.

⁴ En ik hoorde een andere stem uit de hemel zeggen: Gaat uit^e van haar, mijn volk, opdat u met haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat u van haar plagen niet ontvangt; ⁵ want haar zonden zijn opgestapeld tot aan de hemel^f en God heeft Zich haar ongerechtigheden herinnerd. ⁶ Vergeldt haar zoals ook zij vergolden heeft^g, en verdubbelt haar dubbel naar haar werken^h; mengt haar dubbel in de drinkbeker die zij gemengd heeft. ⁷ Naarmate zij zichzelf verheerlijkt heeft en weelderig geleefd heeft, geeft haar zoveel pijniging en rouw. Want zij zegt in haar hart: Ik zit als koningin en ben geen weduwe en zal helemaal geen rouw zien.

⁸ Daarom zullen haar plagen op één dag komenⁱ: dood

^U 18:1 Of 'gezag, bevoegdheid'.

^V 18:2 V.l. 'elke onreine vogel en een bewaarplaats van elk onrein en gehaat beest'.

^W 18:3 S.l. 'door de wijn...zijn alle naties gevallen'.

18:2^b *Babylon* 14:8;
Js 21:9; *Jr* 51:8.

18:2^c *geworden*
Js 13:21; 34:11;
Jr 50:39.

18:3^d *gedronken*
14:8.

18:4^e *uit*
Gn 19:12,13;
Js 48:20; 52:11;
Jr 50:8; 51:6,9,45;
2 *Ko* 6:17.

18:5^f *hemel*
Gn 18:20,21;
Jr 51:9; *Jn* 1:2.

18:6^g *heeft*
Ps 137:8;
Jr 50:15,29;
2 *Th* 1:6.

18:6^h *werken* 2:23.

18:8ⁱ *komen*
Js 47:7-10.

en rouw en honger, en met vuur zal zij verbrand^j worden; want sterk^k is [de] Heer, God^x, die haar geoordeeld heeft. ⁹ En de koningen van de aarde die met haar gehoereerd en weelderig geleefd hebben, zullen over haar wenen en weeklagen, wanneer zij de rook van haar brand zien^l, ¹⁰ terwijl zij uit vrees voor haar pijniging in de verte blijven staan en zeggen: Wee, wee de grote stad, Babylon, de sterke stad; want in één uur is uw oordeel gekomen^m. ¹¹ En de kooplieden van de aarde wenen en treuren over haar, omdat niemand hun koopwaar meer kooptⁿ: ¹² koopwaar van goud, van zilver, van edelgesteente en van parels; van fijn linnen, van purper, van zijde en van scharlaken; allerlei welriekend hout, allerlei ivoren voorwerpen en allerlei voorwerpen van zeer kostbaar hout^y; van koper, van ijzer en van marmer; ¹³ kaneel, specerij, reukwerken, balsem, wierook, wijn, olie, meelbloem en tarwe; lastdieren en schapen; van paarden en wagens; van lichamen en zielen van mensen^o. ¹⁴ En de vruchten die de begeerte van uw ziel waren, zijn van u geweken en al het glansrijke en blinkende is voor u verloren en men zal het geenszins meer vinden. ¹⁵ De kooplieden in deze dingen, die door haar rijk geworden zijn, zullen uit vrees voor haar pijniging in de verte blijven staan, terwijl zij wenen en treuren ¹⁶ en zeggen: Wee, wee, de grote stad, die bekleed was met fijn linnen, purper en scharlaken en versierd met goud, edelgesteente en parels^p; want in één uur is die zo grote rijkdom verwoest. ¹⁷ En iedere stuurman en iedere zeereiziger en [de] zeelieden en allen die op zee hun

18:8^j verbrand
17:16; Lv 21:9.

18:8^k sterk
Jr 50:34.

18:9^l zien
Jr 50:46; Ez 26:16;
27:30-35.

18:10^m gekomen
Ez 26:17; Dn 4:30.

18:11ⁿ koopt
Ez 27:36.

18:13° mensen
Ez 27:12,13,22;
2 Pt 2:3.

18:16^p parels 17:4;
18:17

^x 18:8 D.i. Jahweh Elohim.

^y 18:12 Lett. 'allerlei thujahout'.

werk hebben, bleven in de verte staan^q 18 en terwijl zij de rook van haar brand zagen, riepen zij de woorden: Welke [stad] was aan die grote stad gelijk^r? 19 En zij wierpen stof op hun hoofden en terwijl zij weenden en treurden, riepen zij de woorden: Wee, wee de grote stad, waarin allen die hun schepen op zee hadden, door haar kostbaarheid rijk werden; want in één uur is zij verwoest^s.

²⁰ Wees vrolijk over haar, hemel, en u, heiligen en apostelen en profeten, omdat God uw rechtszaak tegen haar berecht^z heeft^t.

²¹ En één sterke engel hief een steen op als een grote molensteen en wierp die in de zee en zei: Zó zal de grote stad Babylon met geweld neergeworpen^u worden en zij zal geenszins meer gevonden worden^v. ²² En geluid van harpspelers, toonkunstenaars, fluitspelers en bazuinblazers zal geenszins meer in u gehoord worden, en geen enkele beoefenaar van enige kunst^a zal meer in u gevonden worden, en geluid van een molen zal geenszins meer in u gehoord worden^w, ²³ en lamplicht zal geenszins meer in u schijnen, en [de] stem van bruidegom en bruid zal geenszins meer in u gehoord worden^x. Want uw kooplieden waren de groten der aarde^y, want door uw toverij^z zijn alle naties misleid. ²⁴ En in haar werd gevonden [het] bloed^a van profeten en heiligen en van allen die op de aarde geslacht zijn.

^z 18:20 Lett. ‘uw oordeel tegen haar geoordeeld’; zie 1 Tm 3:6 nt.

^a 18:22 Of ‘enig handwerk’.

18:17 ^q staan
Ez 27:27-29.

18:18 ^r gelijk
Ez 27:32.

18:19 ^s verwoest
Ez 27:30-34.

18:20 ^t heeft
Dt 32:43 LXX;
Ps 96:11-13;
Js 44:23; 49:13;
Jr 51:48.

18:21 ^u neergeworpen
Jr 51:63,64.

18:21 ^v worden
Ez 26:21.

18:22 ^w worden
Js 24:8.

18:23 ^x worden
Jr 7:24; 16:9;
25:10; Ez 26:13.

18:23 ^y aarde
Js 23:8.

18:23 ^z toverij
Js 47:9.

18:24 ^a bloed 6:10;
16:6; 17:16; 19:2;
Ps 79:3; Ez 24:7.

Openbaring 19

¹ Hierna hoorde ik als een luide stem van een grote menigte in de hemel zeggen: Halleluja! De behoudenis en de heerlijkheid en de macht zijn van onze God!

² Want waarachtig en rechtvaardig zijn zijn oordelen^b, want Hij heeft de grote hoer geoordeeld, die de aarde heeft verdorven met haar hoererij, en Hij heeft het bloed van zijn slaven van haar hand gewroken^c. ³ En voor de tweede maal zeiden zij: Halleluja! En haar rook stijgt op tot in alle eeuwigheid^d. ⁴ En de vierentwintig oudsten en de vier levende wezens vielen neer en aanbaden God die op de troon^e zat en zeiden: Amen, halleluja!

⁵ En van de troon ging een stem uit die zei: Prijst onze God, al zijn slaven^f, <en> u die Hem vreest, kleinen en groten^g!

De bruiloft van het Lam

⁶ En ik hoorde als een stem van een grote menigte en als een stem van vele wateren^h en als een stem van zware donderslagen, die zeiden: Halleluja! Want [de] Heer, <onze> God, de Almachtigeⁱ, heeft zijn koningschap aanvaard^j. ⁷ Laten wij blij zijn en ons verheugen en Hem de heerlijkheid geven, want de bruiloft van het Lam is gekomen en zijn vrouw heeft zich gereed-gemaakt; ⁸ en haar is gegeven bekleed te zijn met blinkend, rein, fijn linnen, want het fijne linnen zijn de gerechtigheden^B van de heiligen^k. ⁹ En hij zei tot mij: Schrijf: gelukkig zij die geroepen zijn tot het

19:2 ^b oordelen
16:7; Ps 119:137.

19:2 ^c gewroken
6:10.

19:3 ^d eeuwigheid
14:11.

19:4 ^e troon 4:2.

19:5 ^f slaven
Ps 22:23; 134:1;
135:1.

19:5 ^g groten 11:18;
Ps 115:13.

19:6 ^h wateren 1:15.

19:6 ⁱ Almachtige
11:15; Ex 15:18;
Ps 22:28; 93:1;
97:1; 99:1;
Dn 7:14; Zc 14:9.

19:6 ^j aanvaard 1:8.

19:8 ^k heiligen
Js 16:10.

^B 19:8 D.z. de rechtvaardige daden; zie 15:4 nt.

bruiloftsmaal^l van het Lam. En hij zei tot mij: Dit zijn de waarachtige woorden van God.

¹⁰ En ik viel voor zijn voeten neer om hem te aanbid- den; en hij zei tot mij: Zie toe, [doe dit] niet; ik ben een medeslaaf^m van u en van uw broeders die het ge- tuigenis van Jezus hebbenⁿ; aanbid God! Want het ge- tuigenis van Jezus is de geest van de profetie.

De Berijder op het witte paard

¹¹ En ik zag de hemel geopend^o, en zie, een wit paard^p, en Hij die daarop zit, <heet> Getrouw en Waarachtig^q, en Hij oordeelt en voert oorlog in gerechtigheid^r. ¹² En zijn ogen zijn <als> een vuurvlam^s en op zijn hoofd zijn vele diademen en Hij heeft een geschreven naam, die niemand kent dan Hijzelf^t. ¹³ En Hij is bekleed met een in bloed gedoopt^u klee^v, en zijn naam wordt ge- noemd: het Woord^w van God. ¹⁴ En de legers <die> in de hemel [zijn], volgden Hem op witte paarden, be- kleed met wit, rein, fijn linnen. ¹⁵ En uit zijn mond komt een scherp zwaard^x, opdat Hij daarmee de naties slaat. En Hij zal hen hoeden met een ijzeren staf^y en Hij treedt de wijnpersbak^z van de wijn van de grim- migheid van de toorn van God de Almachtige^a. ¹⁶ En Hij heeft op zijn klee^v en op zijn heup een geschreven naam: Koning van [de] koningen en Heer van de heren^b.

¹⁷ En ik zag één engel staan in de zon, en hij riep met luider stem en zei tot alle vogels die in [het] midden van de hemel vlogen: Komt, verzamelt u tot de grote

19:9^l bruiloftsmaal
Mt 22:2,3; Lk 14:15.

19:10^m medeslaaf
22:8,9;
Hd 10:25,26.

19:10ⁿ hebben
12:17.

19:11° geopend 4:1;
Ez 1:1.

19:11^p paard 6:2;
Zc 1:8; 6:3,6.

19:11^q Waarachtig
1:5; 3:14.

19:11^r gerechtig-
heid Ps 96:13;
Js 11:4.

19:12^s vuurvlam
1:14; 2:18; Dn 10:6.

19:12^t Hijzelf 2:17.

19:13^u gedoopt
Js 63:1-3.

19:13^v klee^v 3:5.

19:13^w Woord
Jh 1:1,14.

19:15^x zwaard 1:16.

19:15^y staf 2:27;
12:5; Ps 2:9.

19:15^z wijnpersbak
14:20; 63:3;
Kl 1:15; Jl 3:13.

19:15^a Almachtige
1:8.

19:16^b heren 17:14;
Dt 10:17; Dn 2:47;
1 Tm 6:15.

^c 19:13 A.l. 'met bloed besprenkeld'.

maaltijd van God; ¹⁸ opdat u vlees eet van koningen, vlees van oversten over duizend, vlees van sterken, vlees van paarden, en van hen die daarop zitten en vlees van allen, zowel van vrijen als van slaven, van kleinen als van groten^c.

¹⁹ En ik zag het beest en de koningen van de aarde^d en hun legers verzameld om oorlog te voeren tegen Hem die op het paard zat en tegen zijn leger. ²⁰ En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet die de tekenen in diens tegenwoordigheid had gedaan, waardoor hij hen misleidde die het merkteken^e van het beest ontvingen en die zijn beeld aanbaden. Levend werden deze twee geworpen in de poel van vuur^f die van zwavel brandt^g. ²¹ En de overigen werden gedood met het zwaard dat kwam uit de mond van Hem die op het paard zat, en alle vogels werden verzadigd van hun vlees^h.

19:18 ^c groten
Ez 39:17-20.

19:19 ^d aarde
Ps 2:2.

19:20 ^e merkteken
13:12-17; 14:9,11;
16:2.

19:20 ^f vuur
20:10,15; 21:8;
Js 30:33; Mt 25:41.

19:20 ^g brandt
14:10.

19:21 ^h vlees
Ez 39:17,20.

Openbaring 20

De duizend jaren

¹ En ik zag een engel neerdalen uit de hemel, die de sleutel van de afgrond en een grote keten in zijn hand had. ² En hij greep de draak, de oude slang, dat is [de] duivel en de satanⁱ, en bond hem duizend jaren; ³ en hij wierp hem in de afgrond en sloot en verzegelde die boven hem, opdat hij de naties niet meer zou misleiden voordat de duizend jaren voleindigd waren; daarna moet hij een korte tijd worden losgelaten^j.

⁴ En ik zag tronen, en zij gingen daarop zitten, en het oordeel werd hun gegeven^k; en [ik zag] de zielen van hen die om het getuigenis van Jezus en om het woord^l van God onthoofd waren, en die het beest of zijn beeld niet hadden aanbeden en niet het merkteken^m aan hun voorhoofd en aan hun hand ontvangen hadden; en zij werden levend en regeerden met Christus duizend jaren. ⁵ De overigen van de doden werden niet levend voordat de duizend jaren voleindigd waren. Dit is de eerste opstandingⁿ. ⁶ Gelukkig en heilig is hij die aan de eerste opstanding deel heeft; over dezen heeft de tweede dood^o geen macht^d, maar zij zullen priesters^p van God en van Christus zijn en met Hem <de> duizend jaren regeren.

De satan geoordeeld

⁷ En wanneer de duizend jaren voleindigd zijn, zal de satan uit zijn gevangenis worden losgelaten, ⁸ en hij zal uitgaan om de naties te misleiden die aan de vier

20:2 ⁱ satan 12:9.

20:3 ^j losgelaten
2 Pt 2:4; Jd :6.

20:4 ^k gegeven
Dn 7:9,22,27;
Lk 22:30; 1 Ko 6:2.

20:4 ^l woord 6:9.

20:4 ^m merkteken
13:17.

20:5 ⁿ opstanding
4:2.

20:6 ^o dood 2:11;
20:14; 21:8.

20:6 ^p priesters 1:6;
5:10; Ex 19:6;
Js 61:6; 1 Pt 2:5,9.

^d 20:6 Of 'gezag, bevoegdheid'.

hoeken^q van de aarde zijn, Gog en Magog^r, om hen tot de oorlog te verzamelen^s, en hun getal is als het zand van de zee. ⁹ En zij kwamen op over de breedte van de aarde en omsingelden de legerplaats van de heiligen en de geliefde stad; en er daalde vuur^f neer <van God> uit de hemel en verteerde hen. ¹⁰ En de duivel die hen misleidde, werd geworpen in de poel van vuur^u en zwavel^v waar zowel het beest als de valse profeet zijn, en zij zullen dag en nacht gepijnigd worden tot in alle eeuwigheid.

De grote, witte troon

¹¹ En ik zag een grote, witte troon en Hem die daarop zat, voor Wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvluchtten^w, en geen plaats werd voor hen gevonden.

¹² En ik zag de doden, de groten en de kleinen, voor de troon staan; en er werden boeken geopend. En een ander boek werd geopend, namelijk dat van het leven. En de doden werden geoordeeld volgens wat in de boeken geschreven was^x, naar hun werken^y.

¹³ En de zee gaf de doden die in haar waren, en de dood en de hades^E gaven de doden die in hen waren, en zij werden geoordeeld, ieder naar zijn werken^y.

¹⁴ En de dood^z en de hades werden geworpen in de poel van vuur. Dit is de tweede dood^a: de poel van vuur. ¹⁵ En als iemand niet geschreven gevonden werd in het boek van het leven^b, werd hij geworpen in de poel van vuur^c.

20:8 ^q hoeken
Ez 7:2.

20:8 ^r Magog
Ez 38:2.

20:8 ^s verzamelen
16:14.

20:9 ^t vuur 14:10.

20:10 ^u vuur 19:20;
20:15; Js 30:33.

20:10 ^v zwavel
19:20; 21:8;
Gn 19:24; Ps 11:6;
Ez 38:22.

20:11 ^w wegvluchtten
Ps 114:3,7.

20:12 ^x was
Dn 7:9,10;
Mt 25:31-46.

20:12 ^y werken 2:23.

20:13 ^y werken 2:23.

20:14 ^z dood
1 Ko 15:26,55.

20:14 ^a dood 2:11.

20:15 ^b leven 3:5.

20:15 ^c vuur 19:20.

^E 20:13 Zie Mt 11:23 nt.

Openbaring 21

Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde

¹ En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde^d; want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan, en de zee was niet meer.

² En ik zag de heilige stad^e, het nieuwe Jeruzalem^f, uit de hemel neerdalen van God, gereed als een bruid die voor haar man versierd is^g. ³ En ik hoorde een luide stem vanuit de troon zeggen: Zie, de tabernakel van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen^{Fh}, en zij zullen zijn volk^G zijn, en God Zelf zal bij hen zijn, <hun God>. ⁴ En Hij zal elke traan van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch geschrei, noch pijn^H zal er meer zijnⁱ, <want> de eerste dingen zijn voorbijgegaan. ⁵ En Hij die op de troon^j zat, zei: Zie, Ik maak alles nieuw^k. En Hij zei <tot mij>: Schrijf, want deze woorden zijn getrouw en waarachtig. ⁶ En Hij zei tot mij: Zij zijn gebeurd^l! Ik ben de alfa en de oméga^l, het begin en het einde^m. Ik zal hem die dorst heeft, geven uit de bron van het water van het levenⁿ om niet^o. ⁷ Wie overwint, zal deze dingen beërven, en Ik zal Hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn^p. ⁸ Maar voor de bangen, ongelovigen, verfoeilijken^j, moordenaars, hoereerders, tovenaars, afgodendienaars en alle leugenaars hun deel is

F 21:3 Zie 13:6 nt.

G 21:3 V.l. 'volken'.

H 21:4 Of 'moeite'.

I 21:6 A.l. 'Het is gebeurd'.

J 21:8 Zie Tt 1:16; of 'gruwelbedrijvers', vgl. 'gruwel' in 17:4; 21:27.

21:1 ^d aarde

Js 65:17; 66:22;

2 Pt 3:13.

21:2 ^e stad 22:19;

Js 52:1.

21:2 ^f Jeruzalem

3:12.

21:2 ^g is *Js 61:10;*

Hb 11:10,16.

21:3 ^h wonen

Lv 26:11,12;

2 Kr 6:18; Ez 37:27;

Zc 2:10; 2 Ko 6:16.

21:4 ⁱ zijn 7:17;

Js 25:8; 35:10;

65:19.

21:5 ^j troon 4:2.

21:5 ^k nieuw

2 Ko 5:17.

21:6 ^l oméga 1:8;

22:13.

21:6 ^m einde 1:17;

22:13; Js 44:6;

48:12.

21:6 ⁿ leven

Ps 36:9; Jr 2:13.

21:6 ^o niet 22:17;

Js 55:1; Jh 7:37.

21:7 ^p zijn

2 Sm 7:14.

in de poel^q die van vuur en zwavel^r brandt; dit is de tweede dood.

De heilige stad, Jeruzalem

⁹ En één van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, vol van de zeven laatste plagen^s, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u de bruid, de vrouw van het Lam tonen^f. ¹⁰ En hij voerde mij weg in [de] Geest op een grote en hoge berg en toonde mij de heilige stad, Jeruzalem^u, die uit de hemel neerdaalde van God¹¹ en de heerlijkheid van God had^v. Haar lichtglans^k was aan zeer kostbaar gesteente gelijk, als een kristalheldere jaspissteen. ¹² Zij had een grote en hoge muur, zij had twaalf poorten^w en aan de poorten twaalf engelen en daarop namen geschreven, welke <de namen> van de twaalf stammen van [de] zonen van Israël zijn. ¹³ Aan [de] oostkant drie poorten, aan [de] noordkant drie poorten, aan [de] zuidkant drie poorten en aan [de] westkant drie poorten. ¹⁴ En de muur van de stad had twaalf fundamenten en daarop [de] twaalf namen van de twaalf apostelen van het Lam. ¹⁵ En hij die met mij sprak, had een gouden meetrietstok, opdat hij de stad en haar poorten en haar muur zou meten^x. ¹⁶ En de stad ligt in het vierkant, en haar lengte is even groot als haar breedte. En hij mat de stad met de rietstok: twaalfduizend stadiën; haar lengte, breedte en hoogte^y zijn gelijk. ¹⁷ En hij mat haar muur: honderdvierenveertig el, een maat van een mens, dat is van een engel.

^k 21:11 Zie Fp 2:15 nt.

21:8 ^q poel 19:20;
20:10,15; Js 30:33;
Mt 25:41.

21:8 ^r zwavel 14:10.

21:9 ^s plagen 15:1.

21:9 ^t tonen 17:1.

21:10 ^u Jeruzalem
Ez 40:2.

21:11 ^v had
Js 60:1,2,19.

21:12 ^w poorten
Ex 28:21;
Ez 48:30-35.

21:15 ^x meten
Ez 40:3,5.

21:16 ^y hoogte
Ez 48:16,17.

¹⁸ En de bouwstof^l van haar muur was jaspis; en de stad was zuiver goud, aan zuiver glas gelijk. ¹⁹ De fundamenten van de muur van de stad waren met allerlei edelgesteente versierd. Het eerste fundament was jaspis, het tweede saffier, het derde chalcédon, het vierde smaragd, ²⁰ het vijfde sardónyx, het zesde sardius, het zevende chrysoliet, het achtste beril, het negende topaas, het tiende chrysopraas, het elfde hyacint, het twaalfde amethyst. ²¹ En de twaalf poorten waren twaalf parels, elk afzonderlijk van de poorten was uit één parel. En de straat van de stad was zuiver goud, als doorzichtig glas^z. ²² En een tempel zag ik in haar niet, want de Heer, God de Almachtige^a, is haar tempel, en het Lam. ²³ En de stad heeft de zon of de maan niet nodig om haar te beschijnen, want de heerlijkheid van God verlichtte haar en haar lamp^b is het Lam. ²⁴ En de naties zullen door haar licht wandelen en de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid tot haar^c. ²⁵ En haar poorten zullen overdag geenszins gesloten worden^d, want geen nacht^e zal daar zijn. ²⁶ En zij zullen de heerlijkheid en de eer van de naties tot haar brengen^f. ²⁷ En geenszins zal iets onheiligs binnengaan, noch wie gruwel en leugen doet^g, behalve zij die geschreven zijn in het boek van het leven^h van het Lam.

^L 21:18 S.v. 'structuur, dakrand', of 'dakbedekking, bekleding'.

21:21 ^z glas
Js 54:11,12.

21:22 ^a Almachtige
1:8.

21:23 ^b lamp 22:5;
Js 60:19,20.

21:24 ^c haar
Js 60:3,5.

21:25 ^d worden
Js 60:11.

21:25 ^e nacht 22:5;
Zc 14:7.

21:26 ^f brengen
Ps 72:10,11.

21:27 ^g doet 22:15;
Js 52:1;
1 Ko 6:9,10.

21:27 ^h leven 3:5.

Openbaring 22

¹ En hij toonde mij een rivier van levenswater, blinkend als kristal, die uitging vanuit de troon van God en van het Lamⁱ. ² In [het] midden van haar straat en aan beide zijden van de rivier was [de] boom van [het] leven^j, die twaalf vruchten draagt en elke maand zijn vrucht geeft; en de bladeren van de boom zijn tot genezing van de naties. ³ En er zal geen enkele vervloeking meer zijn^k; en de troon van God en van het Lam zal daarin zijn en zijn slaven zullen Hem dienen, ⁴ en zij zullen zijn aangezicht zien^l en zijn naam^m zal op hun voorhoofden zijn. ⁵ En er zal geen nacht meer zijnⁿ en lamplicht en zonlicht hebben zij niet nodig, want [de] Heer, God^M, zal over hen lichten^o; en zij zullen regeren tot in alle eeuwigheid^p.

De komst van Christus

⁶ En hij zei tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig, en de Heer, de God van de geesten van de profeten, heeft zijn engel gezonden om zijn slaven te tonen wat met spoed moet gebeuren^q. ⁷ En zie, Ik kom spoedig^{Nr}. Gelukkig hij die de woorden van de profetie van dit boek bewaart.

⁸ En ik, Johannes, ben het die deze dingen hoorde en zag. En toen ik ze hoorde en zag, viel ik neer om te aanbidden voor de voeten van de engel die mij deze dingen toonde. ⁹ En hij zei tot mij: Zie toe, [doe dit] niet; ik ben een medeslaaf^s van u en van uw broeders,

22:1 ⁱ Lam

Ez 47:1; Jl 3:18;
Zc 14:8.

22:2 ^j leven

22:14,19; Gn 2:19;
3:22; Ez 47:12.

22:3 ^k zijn Zc 14:11.

22:4 ^l zien

Ps 17:15; 42:3;
Mt 5:8.

22:4 ^m naam 3:12.

22:5 ⁿ zijn 21:25;
Zc 14:7.

22:5 ^o lichten 21:23;
Js 60:19,20.

22:5 ^p eeuwigheid
5:10; 20:6;
Dn 7:18,27.

22:6 ^q gebeuren
1:1,19;
Dn 2:28,29,45.

22:7 ^r spoedig 2:16;
3:11; 22:12,20.

22:9 ^s medeslaaf
19:10;
Hd 10:25,26; 14:15.

^M 22:5 D.i. Jahweh Elohim.

^N 22:7,12 Of 'snel, haastig'.

de profeten, en van hen die de woorden van dit boek bewaren; aanbid God!

¹⁰ En hij zei tot mij: Verzegel^f de woorden van de profetie van dit boek niet, want de tijd is nabij^u. ¹¹ Laat hij die onrecht doet, nog meer onrecht doen; en die vuil is, zich nog vuiler maken; en die rechtvaardig is, nog meer gerechtigheid doen; en die heilig is, zich nog meer heiligen. ¹² Zie, Ik kom spoedig^v, en mijn loon is bij Mij^w om een ieder te vergelden zoals zijn werk is^x. ¹³ Ik ben de alfa en de oméga^y, de eerste en de laatste^z, het begin en het einde^a. ¹⁴ Gelukkig zij die hun lange kleren wassen, opdat zij recht hebben op de boom van het leven^b en zij door de poorten de stad binnengaan. ¹⁵ Buiten zijn de honden, de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder, die [de] leugen liefheeft en doet^c.

¹⁶ Ik, Jezus, heb mijn engel gezonden om u deze dingen te betuigen voor de gemeenten. Ik ben de wortel en het geslacht van David^d, de blinkende morgenster^e.

¹⁷ En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En laat hij die het hoort, zeggen: Kom! En laat hij die dorst heeft, komen; laat hij die wil, [het] levenswater nemen om niet^f.

¹⁸ Ik betuig aan een ieder die de woorden van de profetie van dit boek hoort: Als iemand aan deze dingen toevoegt, zal God hem de plagen toevoegen die in dit boek beschreven zijn; ¹⁹ als iemand van de woorden van het boek van deze profetie^g afneemt, zal God zijn deel afnemen van de boom van het leven^h en uit de heilige stadⁱ, van de dingen die in dit boek beschreven zijn.

22:10^t Verzegel
Dn 12:4.

22:10^u nabij 1:3.

22:12^v spoedig
2:16; 3:11; 22:20.

22:12^w Mij
Js 40:10; 62:11.

22:12^x is 2:23.

22:13^y oméga 1:8;
21:6; Js 44:6.

22:13^z laatste 1:17;
2:8; Js 44:6; 48:12.

22:13^a einde 21:6.

22:14^b leven
22:2,19; Gn 2:9;
3:22; Ez 47:12.

22:15^c doet
21:8,27;
1 Ko 6:9,10.

22:16^d David 5:5;
Js 11:1,10; Rm 1:3.

22:16^e morgenster
2:28; Nm 24:17.

22:17^f niet 21:6;
Js 55:1; Jh 7:37.

22:19^g profetie
Dt 4:2; 12:32.

22:19^h leven
22:2,14.

22:19ⁱ stad 21:2.

Openbaring 22

²⁰ Hij die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom spoedig ^o! Amen, kom, Heer Jezus!

²¹ De genade van de Heer Jezus <Christus> zij met alle <heiligen>. <Amen>.

Info

Afkortingen

- A.l. Andere handschriften lezen
- A.v. Anderen vertalen
- Bijv. Bijvoorbeeld
- D.i. Dit is
- D.w.z. Dat wil zeggen
- D.z. Dit zijn
- Eig. Eigenlijk
- Gr. Grieks
- Hebr. Hebreeuws
- Lat. Latijn
- Lett. Letterlijk
- LXX Septuaginta
- Nt. Noot
- Ntn. Noten
- S.l. Sommige handschriften lezen
- S.v. Sommigen vertalen
- S.v.b. Sommige handschriften voegen bij
- Vgl. Vergelijk
- V.l. Vele handschriften lezen
- V.l.w. Vele handschriften laten weg
- Vs. Vers

Gn Genesis
Ex Exodus
Lv Leviticus
Nm Numeri
Dt Deuteronomium
Jz Jozua
Ri Richteren
Ru Ruth
1 Sm 1 Samuël
2 Sm 2 Samuël
1 Kn 1 Koningen
2 Kn 2 Koningen
1 Kr 1 Kronieken
2 Kr 2 Kronieken
Ea Ezra
Ne Nehemia
Es Esther
Jb Job
Ps Psalmen
Sp Spreuken
Pr Prediker
Hl Hooglied
Js Jesaja
Jr Jeremia
Kl Klaagliederen
Ez Ezechiël
Dn Daniël
Hs Hosea
Jl Joël
Am Amos
Ob Obadja
Jn Jona
Mi Micha

Na Nahum
Hk Habakuk
Zf Zefanja
Hg Haggai
Zc Zacharia
Ml Maleachi
Mt Mattheüs
Mk Markus
Lk Lukas
Jh Johannes
Hd Handelingen
Rm Romeinen
1 Ko 1 Korinthiërs
2 Ko 2 Korinthiërs
Gl Galaten
Ef Efeziërs
Fp Filippenzen
Ko Kolossenzen
1 Th 1 Thessalonicenzen
2 Th 2 Thessalonicenzen
1 Tm 1 Timotheüs
2 Tm 2 Timotheüs
Tt Titus
Fm Filémon
Hb Hebreëen
Jk Jakobus
1 Pt 1 Petrus
2 Pt 2 Petrus
1 Jh 1 Johannes
2 Jh 2 Johannes
3 Jh 3 Johannes
Jd Judas
Op Openbaring

Voorwoord

Deze uitgave van het Nieuwe Testament is een herziening van de zg. Voorhoeve-vertaling. De eerste uitgave die in 1877 bij de jonge, zelfstandige uitgeverij Voorhoeve in Den Haag verscheen, was een nieuwe vertaling van het Nieuwe Testament, tot stand gebracht door H.C. Voorhoeve, G.P. Bronkhorst en dr. N.A.J. Voorhoeve. Deels vanwege vertaalfouten in de overigens door hen zeer gerespecteerde Statenvertaling, deels vanwege een betere kennis van de Griekse grondtekst hadden zij sterk de behoefte aan een dergelijke nieuwe vertaling gevoeld. Voor het vertaalwerk maakten zij gebruik van een bijgewerkte uitgave van het Griekse Nieuwe Testament van C.G.G. Theile en O. von Gebhardt (11e uitg., 1875). In 1917 werd deze zogenaamde ‘Voorhoeve-vertaling’ herzien door dr. N.A.J. Voorhoeve, in samenwerking met de zoon van zijn oudste broer, J.N. Voorhoeve, die tevens de uitgever werd. In 1931 verscheen de derde druk, opnieuw herzien door J.N. Voorhoeve, en wel evenals de vorige aan de hand van de Griekse tekstuitgave van Nestle.

De bedoeling van deze uitgave was een zo letterlijk mogelijke vertaling te bieden, gebaseerd op een zo nauwkeurig mogelijke grondtekst. Tegelijk echter probeerden de vertalers zich in hun stijl en taalgebruik zo nauw mogelijk bij de geliefde Statenvertaling aan te sluiten.

Met dit laatste werd definitief gebroken in de sterk gemoderniseerde vierde druk van 1966. De herziening die toen tot stand kwam, had vooral te maken met taal en stijl: veel verouderde woorden en uitdrukkingen werden vervangen door meer gangbare, en de meeste naamvals vormen werden in hedendaags Nederlands overgebracht, afgezien van enkele overbekende uitdrukkingen zoals ‘Zoon des mensen’, ‘heer des huizes’, ‘aanzien des persoons’. Ook brak men met de gewoonte om onvoltooide deelwoorden letterlijk in het Nederlands weer te geven; ze mogen namelijk voor het Grieks heel karakteristiek zijn, in het

Nederlands zijn zij een vreemd element. Daarom werden zij voor het merendeel uitgewerkt tot bijzinnen.

Een bijzonder kenmerk van de Voorhoeve-vertaling waren de voetnoten, die afwijkende varianten in de grondtekst, alternatieve vertaal mogelijkheden en verwante Schriftplaatsen vermeldden. Al in de uitgave van 1966 waren deze voetnoten grondig herzien.

De vertaling die nu voor u ligt, is in wezen de vijfde druk van de Voorhoeve-vertaling, ook al wordt zij eenvoudig als ‘herziene Voorhoeve-uitgave’ gepresenteerd. De verschillen met de vorige drukken zijn trouwens nogal ingrijpend:

(a) In de huidige uitgave is de modernisering verder voortgezet, bijv. ‘gij’ is vervangen door ‘u’, ‘jij’ of ‘jullie’; ‘vrezēn’ is vervangen door ‘bang zijn’, behalve waar het ‘eerbied’, ‘ontzag hebben’ betekent. Verder is bijv. het vaak voorkomende woord ‘zeggende’ thans aldus weergegeven:

‘hij riep, zeggende’ werd: ‘hij riep de woorden’;

‘hij vroeg, zeggende’ werd: ‘hij vroeg aldus’;

‘hij antwoordde, zeggende’ werd: ‘hij antwoordde en zei’.

(b) Als Griekse tekst van het Nieuwe Testament werd ‘The Greek New Testament’ van K. Aland e.a. gekozen (3e uitg., 1975); zie daarover uitvoerig hieronder de ‘Inleiding tot het Nieuwe Testament’, en wel de paragraaf over ‘tekstkritiek’.

(c) De Nederlandse tekst is verdeeld in paragrafen, die voorzien zijn van opschriften (zoals in alle moderne vertalingen gebeurt), om het opzoeken van Bijbelgedeelten te vergemakkelijken.

(d) De uitgave is voorzien van een algemene ‘Inleiding’, alsmede afzonderlijke inleidingen tot de verschillende nieuwtestamentische geschriften; ook zijn enkele toelichtingen opgenomen (‘Maten en gewichten’, ‘Geldsoorten’, ‘De

familie van Herodes’, ‘Joodse partijen’, ‘Tijdtafel van het Nieuwe Testament’). De bedoeling hiervan is bepaalde aspecten van het nieuwtestamentische tijdvak te verduidelijken die voor de 1e-eeuwse lezer wel maar voor de 20e-eeuwse lezer niet direct duidelijk zijn. Een ‘Overzicht van het leven van Christus’ kan misschien helpen de historische samenhang van de vier Evangelieën beter te overzien.

(e) Een Nederlandse vertaling kan natuurlijk nooit alle nuances van de oorspronkelijke Griekse tekst overbrengen. Er is geprobeerd hieraan enigszins tegemoet te komen door in de voetnoten enkele belangrijke Griekse woorden nader toe te lichten; bovendien worden in een afzonderlijke ‘Woordenlijst’ enkele belangrijke woorden met verwante betekenissen verklaard, voor zover de verschillen in betekenis niet in een vertaling tot uitdrukking zijn te brengen, maar toch voor het begrijpen van de Schrift van betekenis zijn.

(f) De voetnoten zijn grondig herzien. Er zijn nu twee soorten noten: ten eerste tekst- en vertaalkritische noten, en ten tweede noten met verwijzingen naar andere Schriftplaatsen.

De eerstgenoemde voetnoten bevatten o.a:

1. Alternatieve vertaalmogelijkheden, beginnend met ‘A.v.’: (‘Anderen vertalen’) of het woordje ‘Of’, soms ‘Of misschien’; de vertaling die de voorkeur heeft staat uiteraard in de tekst.
2. Vermeldingen van wat de Griekse tekst letterlijk (‘Lett.’) of eigenlijk (‘Eig.’) zegt, daar waar dit in de vertaling zelf niet tot uitdrukking kan worden gebracht maar voor de uitleg van belang kan zijn.
3. Ook het omgekeerde komt voor, nl. waar aan een heel letterlijke vertaling de voorkeur werd gegeven, maar dit in een noot enige toelichting vereiste (‘Di’).
4. Vermeldingen waar eenzelfde Grieks woord in een korte passage door verschillende Nederlandse woorden moest worden vertaald, of waar voor eenzelfde Nederlands woord in feite verscheidene Griekse woorden staan.

5. Vermeldingen van varianten in de grondtekst, voor zover van belang voor de vertaling; hierin werd gewoonlijk (maar niet altijd) de Aland-uitgave gevolgd (zie hieronder de ‘Inleiding’); deze afwijkende lezingen worden aangekondigd met de afkortingen ‘S.I.’, ‘A.I.’ en ‘V.I.’: sommige, andere, vele handschriften lezen. Het is van belang op te merken dat de uitdrukking ‘sommige’, ‘andere’ of ‘vele’ in feite niet zozeer kwantitatief als wel kwalitatief moet worden opgevat, d.w.z. niet het *aantal* handschriften telt, maar de *kwaliteit* (het belang, d.i. vooral de ouderdom) van de handschriften telt. Staat er ‘V.I.’, dan kan het dus toch om een klein aantal handschriften gaan. Een met ‘V.I.’ aangekondigde variant betekent dat de in de tekst gekozen variant een lichte voorkeur verdient, maar dat het zeer goed mogelijk is dat de in de voetnoot gegeven variant de oorspronkelijke is; anderzijds betekent ‘S.I.’ dat de lezing in de tekst bijna zeker de oorspronkelijke is; ‘A.I.’ staat daar tussenin.

Een groot aantal afwijkende lezingen is niet langer in de voetnoten maar in de tekst zelf aangegeven, namelijk in die gevallen waar het een mogelijke verlenging van de tekst betreft; dit gedeelte is dan tussen scherpe haakjes geplaatst (<>); wanneer een tekstgedeelte tussen dergelijke haakjes is geplaatst, betekent dit dus dat sommige handschriften dit gedeelte wel bevatten, terwijl andere niet onbelangrijke handschriften dit gedeelte missen; soms hebben de overschrijvers woorden of uitdrukkingen per vergissing of opzettelijk in de tekst ingevoegd, soms hebben zij ze juist per vergissing of opzettelijk weggelaten, zodat het dikwijls moeilijk is vast te stellen wat de oorspronkelijke tekst is geweest.

De tweede groep noten (in de kantlijn) bevat:

1. De oorspronkelijke Schriftplaatsen wanneer het citaten uit het Oude Testament betreft; soms met bijzondere verwijzing naar de Septuaginta, de antieke Griekse vertaling van het Oude Testament (afgekort: LXX), wanneer

deze nogal afwijkt van de Hebreeuwse tekst die ten grondslag ligt aan onze vertalingen van het Oude Testament.

2. Parallele Schriftplaatsen in het Oude en het Nieuwe Testament; dit komt vooral in de Evangelieën voor; wanneer twee gedeelten uit verschillende Evangelieën zeer sterk met elkaar overeenkomen, zijn de parallele gedeelten al bij de opschriften boven de perikopen aangegeven. Verwijzing naar parallele Schriftplaatsen houdt niet noodzakelijk in dat de betreffende passages dezelfde betekenis hebben, maar betekent dat er gelijke of vergelijkbare woorden of uitdrukkingen in voorkomen.

Voetnoten met een sterk uitlegkundig karakter zijn verdwenen. De vertalers zijn van mening dat deze in de huidige uitgave niet passen – hoewel het moeilijk is precies de grens aan te geven tussen toelichtende voetnoten (zoals die wel in grote hoeveelheid zijn opgenomen) en uitleggende voetnoten. Zij die aan vroegere drukken gewend waren, vinden hierin dus de verklaring waarom bepaalde bekende voetnoten thans zijn weggelaten – nog afgezien daarvan dat sommige van die voetnoten een twijfelachtige inhoud hadden.

Ten slotte moet worden ingegaan op een heel fundamentele kwestie: de vertaalprincipes waarvan in deze vertaling is uitgegaan. In het algemeen zijn bij Bijbelvertalingen twee extreme standpunten mogelijk. Enerzijds kan men uitgaan van de wens een vlot leesbare, algemeen begrijpelijke vertaling in modern, alledaags Nederlands te bieden. Deze ‘dynamisch-equivalente’ vertaalmethode heeft het voordeel dat zij zeer veel lezers kan bereiken, ook lezers die met de Bijbel in het geheel niet vertrouwd zijn; maar zij heeft het grote nadeel dat zij vrij ver afstaat van de Griekse grondtekst en dikwijls meer een gekleurde parafrase dan een echte vertaling biedt. De wens zoveel mogelijk lezers te bereiken mag niet ten koste gaan van de nauwkeurigheid van de vertaling. Bijbelvertaalwerk dat uitgaat van de woordelijke, volledige inspiratie van de Schrift (zie ‘Inleiding’), zal grote eerbied hebben voor elk afzonderlijk woord van de grondtekst en dus ook zoveel mogelijk woord voor woord willen vertalen; dit is de ‘idiolecte’ methode. Ook hierin dient men echter een extreem

standpunt te vermijden. Men zou consequent zo letterlijk mogelijk woord voor woord, en zelfs concordant (d.i. door elk Grieks woord door eenzelfde Nederlands woord weer te geven) kunnen gaan vertalen; voor zover dit echter al mogelijk is, zou daardoor een praktisch onleesbare vertaling ontstaan. Het hele denkbeeld is ook niet juist: (a) daarvoor is de afstand tussen 20e-eeuws Nederlands en nieuwtestamentisch Grieks veel te groot, (b) een strikt-concordante vertaling is taalkundig onmogelijk doordat twee overeenkomende woorden in verschillende talen nooit precies dezelfde betekenissen hebben. In deze vertaling is de volgende weg bewandeld. Er is principieel gekozen voor de idiolecte methode: het origineel is zoveel mogelijk op de voet gevolgd met de bedoeling dezelfde gedachten weer te geven als de grondtekst en dit ook zoveel mogelijk in dezelfde vorm. Het tweede uitgangspunt is geweest daarbij toch zoveel mogelijk te streven naar een leesbare en begrijpelijke vertaling. Uiteraard moet men tussen deze twee uitgangspunten steeds weer naar een compromis zoeken: een tussenweg tussen een strikt-letterlijke vertaling enerzijds en een leesbare, begrijpelijke vertaling anderzijds. Zo moesten bijvoorbeeld enkele verouderde uitdrukkingen toch gehandhaafd worden, teneinde te kunnen voorzien in voldoende Nederlandse woorden om de rijke geschakeerdheid van het Grieks enigszins te kunnen weergeven. Daar waar dit niet mogelijk was, en ook daar waar een wat vrijere vertaling was geboden, is in belangrijke gevallen met behulp van de voetnoten geprobeerd aan te geven wat het Grieks precies zegt. Dikwijls zijn de vertalers er niet voor teruggeschrokken een enigszins stijve vertaling te bieden, om maar zo letterlijk mogelijk te kunnen vertalen en bijvoorbeeld ook de woordvolgorde van het Grieks zoveel mogelijk vast te houden. Het is echter niet de bedoeling geweest alleen een Nieuw Testament voor de studeerkamer te bieden; deze uitgave wordt zeker ook geschikt geacht om voorgelezen te worden in samenkomsten.

De belangrijkste afwijking van de letterlijke weergave van de grondtekst is, zoals al opgemerkt, gelegen in de vrije weergave van onvoltooide deelwoorden. Op een enkele uitzondering na zijn deze vervangen door bijzinnen die meestal beginnen met 'toen' of 'terwijl', soms met 'daar', en heel af en toe met

bijvoorbeeld 'hoewel'. Het woord 'omdat' is altijd de weergave van een Grieks equivalent. Soms zijn onvoltooide deelwoorden vervangen door de onbepaalde wijs (zinsdelen die beginnen met 'om te ...', 'zonder te ...' e.d.).

In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

- a. Ronde haakjes, (); deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.
- b. Vierkante haakjes, [], geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.
- c. De al genoemde scherpe haakjes, <>, die aangeven dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.

Over het lidwoord kan nog het volgende worden opgemerkt:

1. Het lidwoord kan in het Grieks dikwijls de betekenis van een bezittelijk of een aanwijzend voornaamwoord hebben; vaak is het dan ook zo vertaald; wanneer er in de handschriften onduidelijkheid heerst of in een bepaalde Schriftplaats het gewone bezittelijke of aanwijzende voornaamwoord moet staan, is dit dan ook niet vermeld, omdat het lidwoord zelf ook zo vertaald kan worden.
2. Het Grieks kent geen onbepaald lidwoord ('een'; niet te verwarren met het telwoord 'één'); wanneer voor een zelfstandig naamwoord in de grondtekst het lidwoord ontbreekt, staat er dus in de vertaling óf 'een' óf '[het]' of '[de]'; evenzo betekent '<het>' dat sommige handschriften 'het' lezen en andere

handschriften het lidwoord weglaten zodat men ‘een’ of ‘[het]’ moet lezen; en zo betekent ‘<deze>’ dat de handschriften óf ‘deze’ óf gewoon ‘de’ lezen.

3. Soms komt het omgekeerde voor, dat het Grieks wel een (bepaald) lidwoord leest waar dit in het Nederlands moet worden weggelaten; dit geldt met name voor het woord ‘God’ dat in het Grieks heel vaak een lidwoord heeft, dat bijna nooit vertaald kan worden, behalve in uitdrukkingen als ‘de God die’ of ‘de God van’; ook eigennamen (bijv. Jezus) hebben vaak een lidwoord dat onvertaald moet blijven. Bij het woord ‘Christus ligt dat wat moeilijker: wanneer het woord duidelijk op een titel slaat (‘de Messias’), is het lidwoord vertaald (‘de Christus’); wanneer het echter kennelijk een naam betrof, is het lidwoord onvertaald gelaten. In het algemeen willen wij er trouwens voor waarschuwen te veel uitlegkundige conclusies te trekken uit het al of niet aanwezig zijn van een lidwoord.

Graag eindigen wij dit voorwoord met de slotwoorden van de voorrede tot de eerste druk van de Voorhoeve-vertaling uit 1877: ‘... En hiermede wordt deze vertaling van het Nieuwe Testament onvolkomen, gelijk alles, wat uit menschenhanden te voorschijn komt – Gode bevolen, die ze, in zijne aanbiddelijke genade, doe strekken tot juister kennis van de waarheid, die in Jezus is, tot dieper inzicht in zijne plannen met betrekking tot den Zoon zijner liefde, en alzoo tot bevestiging en opbouwning van de geloovigen in Nederland’ (en andere Nederlandstalige gebieden, voegen wij erbij).

Inleiding tot het Nieuwe Testament

Ontstaanswijze

(a) Inspiratie. De boeken van het Nieuwe Testament zijn niet zomaar interessante werken uit de vroegchristelijke periode, maar het zijn goddelijk geïnspireerde boeken, in de zin zoals beschreven is in 2 Tm 3:16: ‘Alle Schrift is door God ingegeven, d.i. ten eerste door God ‘uitgeblazen’, d.w.z. van Hem uitgegaan: de Bijbelwoorden zijn Góds woorden, zoals Hij wilde dat de Bijbelschrijvers ze zouden opschrijven; ten tweede zijn zij door God ‘ingeblazen’, d.w.z. dat Hij ze door middel van menselijke instrumenten heeft laten vastleggen. Uit 1 Pt 1:10v. leren we verder dat (a) inspiratie geschiedt door de werking van de Heilige Geest die *in* de Bijbelschrijvers is, (b) Hij hen leidt in het opschrijven van onfeilbare waarheid en (c) zijn activiteit hierin zo uitgesproken is dat de schrijvers soms zelf niet eens begrepen wat deze goddelijk ingeblazen woorden betekenden. 2 Pt 1:21 leert ons dat de Bijbelboeken niet geschreven werden op eigen initiatief van de schrijvers, maar dat de profeten door de Heilige Geest ‘gedreven’ werden, letterlijk ‘gedragen, meegevoerd’, als bladeren door de wind. Toch fungeerden de schrijvers niet slechts als ‘schrijfmachines’, want zij schreven met behoud van hun eigen stijl en woordenschat en God gebruikte hun persoonlijkheid om zijn gedachten bekend te maken.

Alle Schrift is geïnspireerd; niet in de zin dat elk Bijbelgedeelte een nieuwe openbaring van God bevat (de Bijbel bevat zelfs woorden van ongelovigen, ja, van de satan), maar in die zin dat elk woord (openbaring, of vermaning, of citaat, enz.) door God gewild is: Hij wilde dat elk woord dat geschreven werd, in de Bijbel zou terechtkomen. Er is dus verschillende werking van de Heilige Geest (vgl. 1 Ko 2:10-16): ‘openbaring’ is de goddelijke onthulling van de waarheid, en die moet worden onderscheiden van de ‘inspiratie’: de goddelijke registratie

van de waarheid. Elk woord in de Bijbel is dus geïnspireerd: de inspiratie is *woordelijk* en *volledig* (vgl. Mt 5:18; Jh 10:35; 1 Ko 2:13; Op 22:19).

Christus bevestigde niet alleen de inspiratie van het Oude Testament, maar Hij beloofde ook de inspiratie aan de discipelen, zowel in het algemeen (Mt 10:20; Mk 13:11; Lk 12:12) alsook voor hun geschriften: vergelijk Jh 14:26 (de Evangelien), Jh 15:26v. (Hd), Jh 16:13a (de Brieven) en Jh 16:13b (Op). In Jh 17:11 bad Hij speciaal voor de eenheid van het getuigenis van de apostelen. Zelfs hun prediking was al ‘Woord van God’ (Hd 8:14; 11:1; 12:24; 13:7,44-49; 15:35v.; 17:13; 18:11; 19:20; vgl. 1 Th 2:13), hoeveel te meer dan hun geschréven woorden, die hoger aangeslagen werden dan gesproken woorden (vgl. Jh 5:47; Lk 16:30v.). De nieuwtestamentische apostolische schrijvers waren zich er dan ook wel van bewust dat zij ‘Woord van God’ schreven, en ook dat zij geen opvolgers zouden hebben, omdat apostelen ooggetuigen van Christus geweest moesten zijn (Hd 1:21v.; 1 Ko 9:1; vgl. 2 Ko 12:12). Het Nieuwe Testament is dus het enige werk dat er aanspraak op kan maken en maakt de vervulling van Christus’ belofte en het authentieke verslag van de apostolische leer (en dus van de leer van Christus) te zijn (zie Gl 1:6-12; Hb 2:3v.).

Eén van de consequenties daarvan is dat het Nieuwe Testament zich op één lijn stelt met het Oude. Wordt dit laatste ‘de Schriften’ genoemd, Petrus stelt ‘de Schriften’ van Paulus op één lijn met ‘de overige Schriften’ (2 Pt 3:16). Paulus zelf noemt zijn brieven ‘profetische Schriften’ (Rm 16:26) en geeft ze evenveel gezag als het Oude Testament (vgl. 1 Tm 4:11,13). Ook spreekt hij over Lk als ‘de Schrift’ in 1 Tm 5:18, waar hij Dt 25:4 én Lk 10:7 aanhaalt en ze daarmee op één lijn stelt. Johannes noemt zijn Openbaring ‘profetie’ (Op 1:3; 22:18v.) en rekent zich daarmee onder de ‘profeten’; vgl. Rm 16:26 en Ef 2:20; 3:3,5.

Zowel het Oude als het Nieuwe Testament zijn dus geschreven door ‘profeten’, mannen Gods, en staan daarmee op hetzelfde niveau. Door het hele Nieuwe Testament heen zien wij derhalve krachtige aanspraken op inspiratie en goddelijk gezag; zie bijv. Mk 1:1; Lk 1:1-4; Jh 20:31; 21:24; Rm 1:1-3; 16:26; 2 Ko 10-13; Gl 1 en 2; Ko 1:23-26; 4:16; 1 Th 2:13; 5:27; 2 Th 3:14; 2 Tm 1:13; 4:1v.; Jk 1:1; 1 Pt 1:1; 5:1,12; 2 Pt 3:1v.; 1 Jh 1:1-5; 4:1-6; 5:13; Jd :3.

(b) Canoniciteit. Omdat de nieuwtestamentische boeken goddelijk gezag bleken te hebben (oftewel geïnspireerd bleken te zijn), erkende de vroege kerk hen als ‘canoniek’, d.w.z. als beantwoordend aan de ‘canon’ (maatstaf) oftewel als thuishorend in de Bijbel. Let wel: de vroege kerk verklaarde die boeken niet voor canoniek, maar erkende ze als canoniek; gaf geen gezag aan die boeken, maar erkende hun (goddelijk) gezag; koos niet uit wat zij in de Bijbel wenste op te nemen en wat niet, maar erkende op grond van het eigen goddelijke gezag van de boeken welke in de Bijbel thuishoorden en welke niet. Deze erkenning was al heel gemakkelijk wanneer de auteur van een boek bekend was als waarachtig profeet of apostel of apostolisch medewerker. Voor zover bekend werd nooit een apostolisch boek als niet-canoniek verworpen, en anderzijds werd een niet-apostolisch boek onmiddellijk door de gelovigen afgewezen (2 Th 2:2; vgl. ook 1 Jh 2:18v.; 4:1-3; 2 Ko 11:13). Van de acht nieuwtestamentische schrijvers waren vijf apostelen (Mt, Jh, Paulus, Jk en Pt) en de overige drie stamden uit het directe gezelschap van de apostelen (Mk, Lk en Jd). Hiermee stemt Ef 2:20 (vgl. Ef 3:5) overeen, waar sprake is van ‘apostelen en profeten’ als fundament van de gemeente. De boeken van Mk, Lk en Jd hebben geen apostolische auteurs, maar wel apostolisch gezag en apostolische instemming.

Soms was het auteurschap een onduidelijke zaak, zoals bij Hb. In dat geval gaf toch het interne goddelijke gezag van een boek duidelijkheid; immers, uiteindelijk is ook het apostolisch gezag slechts afgeleid van het gezag van God Zelf, en wanneer dat duidelijk uit een boek sprak, werd het als canoniek erkend (vgl. 1 Ko 14:37; Gl 1:1,12). Het was de taak én de bekwaamheid van het volk van God het goddelijk gezag van een Bijbelboek te (h)erkennen. Toen Christus de farizeeën vroeg of Johannes de dooper doopte op grond van gezag van mensen óf van God en dezen beweerden dat zij dat niet wisten, wilde Hij ook niet zeggen op grond van welk gezag Hij handelde. M.a.w.: als mensen geen goddelijk gezag kunnen herkennen wanneer het tot hen komt, dan zal geen enkel argument of teken hen overtuigen. Het goddelijke gezag van een boek blijkt daaruit dat het dikwijls rechtstreeks de woorden van God meedeelt; dat er

geestelijke kracht van uitgaat (Hb 4:12; 2 Tm 3:15-17; 1 Pt 1:23; 2:2): het is opbouwend, levensvernieuwend; dat het feitelijk en leerstellig juist en consequent is (vgl. Hd 17:11; 1 Th 2:13).

Een grote rol speelde ook de vraag hoe de oorspronkelijke geadresseerden een bepaald boek ontvangen hadden. Die waren immers bij uitstek in staat om het al of niet als Gods Woord te herkennen. Daarom trachtten latere generaties te weten te komen of en hoe een boek oorspronkelijk was ontvangen en verzameld door de eerst geadresseerden. Daar communicatie en transport in die tijden gebrekkig waren, kostte het vaak veel tijd en moeite daarover informatie te krijgen. Dit was één van de voornaamste redenen waarom het tamelijk lang duurde voordat bepaalde nieuwtestamentische boeken (Jk, 2 en 3 Jh) algemeen als canonic werden erkend. Juist voor de wijd en zijd verspreid levende christenen was de behoefte aan een formele vaststelling van de nieuwtestamentische canon groot, vooral doordat bepaalde boeken door dwaalleraars (bijv. Marcion) werden afgewezen en anderzijds bepaalde niet-canonieke (= apocriefe) boeken in sommige gemeenten erg populair waren.

Nadat de allervroegste kerkvaders al bepaalde nieuwtestamentische boeken als apostolisch gezaghebbend of zelfs als ‘Schrift’ hadden aangehaald, kennen we uit het eind van de 2e eeuw de zg. Canon Muratori die al bijna de hele nieuwtestamentische canon vermeldt. De (westerse) oudlatijnse vertaling bevat enkele boeken niet die vooral in het Oosten circuleerden (Hb, Jk, 1 Pt), terwijl de (oosterse) oudsyrische vertaling enkele boeken mist die vooral in het Westen bekend waren (2 en 3 Jh, Jd, Op). De vroegste vermelding van de hele canon vinden we dan ook daar tussenin, en wel bij Origenes in Egypte (± 230). De oudst bekende volledige lijst van de 27 nieuwtestamentische boeken is die van Athanasius, bisschop van Alexandrië, vermeld in zijn paasbrief van het jaar 367. De canon werd officieel bekrachtigd tijdens de concilies van Hippo (393) en Carthago (397 en 419); zij spraken formeel uit welke boeken al sinds jaar en dag algemeen als canonic beschouwd werden.

(c) Verspreiding. We bezitten van de nieuwtestamentische boeken niet de oorspronkelijk geschreven handschriften (de zg. ‘autografa’). Gelukkig zijn de autografa echter na korte tijd overgeschreven op nieuwe boekrollen, wat zich zo

veertien eeuwen heeft voortgezet, tot op de uitvinding van de boekdrukkunst. Door de grote spreiding van de geadresseerden en de slechte communicatie duurde het een hele tijd voordat de christelijke gemeenten kopieën van alle nieuwtestamentische boeken bezaten. Toch begonnen de eerste gemeenten al onmiddellijk de geschreven boeken in bundels te verzamelen. Al tegen het einde van de eerste eeuw schijnen de vier Evangelieën in één bundel samengevoegd te zijn, die 'Het Evangelie' genoemd werd. Clemens van Rome kende rond het jaar 95 al verschillende brieven van Paulus; een collectie van die brieven deed allengs de ronde door de gemeenten onder de titel 'De Apostel'. Bij deze bundel was Hd als toelichting erg belangrijk. Al in het Nieuwe Testament zelf was op een dergelijke circulatie en op openbare voorlezing aangedrongen (1 Th 5:27; 1 Tm 4:13; Ko 4:16; Op 1:3v.,11), vooral uiteraard wanneer het meer algemeen gericht brieven betrof (zie Jk 1:1; 1 Pt 1:1). Petrus bezat kennelijk ook een verzameling van brieven van Paulus (2 Pt 3:15v.), en zo konden de nieuwtestamentische schrijvers zelf elkaar al citeren (1 Tm 5:18).

In de tweede eeuw begon geleidelijk de complete Bijbel te circuleren, bestaande uit het Oude Testament in de Griekse vertaling van de zg. Septuaginta ('de Zeventig') (ruwweg uit de 2e eeuw v. Chr.) en het Nieuwe Testament in het Grieks waarin het geschreven was. In de derde eeuw stapte men over van de boekrol op de 'codex'; een boek met bladzijden zoals wij dat kennen, waardoor het mogelijk werd de hele Bijbel in één band samen te vatten. De oudste bijna complete Griekse Bijbel die nog bestaat, is de beroemde 'Vaticanus', een Bijbelhandschrift uit het midden van de vierde eeuw, dat in het Vaticaan bewaard wordt. De geweldige verspreiding van het christelijk geloof maakte een gigantische kopiëring van de Bijbelhandschriften noodzakelijk, om de overal ontstaande gemeenten van Bijbels te kunnen voorzien. Reizigers namen ze mee naar groepen van christenen tot in de verste uithoeken van het Romeinse Rijk en daarbuiten. Toen de christenvervolgingen voorbij waren en keizer Constantijn de Grote (begin 4e eeuw) zich (uiterlijk of werkelijk) tot het christendom had bekeerd, werden de Bijbels zelfs met officiële goedkeuring en ondersteuning van de regering vermenigvuldigd.

Het spreekt vanzelf dat bij de verspreiding van het christendom de Bijbel ook onder mensen kwam die het Grieks minder goed en helemaal niet verstonden. Daarom werden al heel vroeg vertalingen gemaakt, met name in het Syrisch (het Aramees dat veel vroege christenen spraken), het Koptisch (Oudegyptisch), het Ethiopisch, Arabisch, Armeens, Georgisch, en vooral Latijn; de Latijnse vertaling van Hiëronymus (rond 400), de zg. 'Vulgata', werd zelfs de officiële Bijbel van de rooms-katholieke kerk. In de vierde eeuw ontstond ook de eerste Bijbelvertaling in een Germaanse taal, nl. de vertaling van Wulfila in het Gothisch. In Nederland zijn uit de 9e en 10e eeuw al verschillende vertalingen van psalmen in verscheidene Nederlandse dialecten bekend. Uit ± 1400 dateert de vertaling van het Nieuwe Testament en de Psalmen van Johan Schutken. De eerste gedrukte Nederlandse Bijbel was de zg. 'Delftse Bijbel' uit 1477 (Oude Testament, zonder de Psalmen). In 1526 verscheen de beroemde Liesveldt-Bijbel in Antwerpen en in 1562 de zg. 'Deux-Aes-Bijbel' in Emden, die het hart won van heel protestants Nederland. In 1637 verscheen de beroemde 'Statenvertaling' die eeuwenlang dé standaardbijbel in Nederland werd. Pas in de vorige eeuw werd deze vertaling, met name vanwege gewijzigde inzichten over de correcte grondtekst, minder geschikt.

Tekstkritiek

Zoals gezegd bezitten wij de 'autografa' niet meer, maar gelukkig zijn deze talloze malen overgeschreven, veertien eeuwen lang. Bij dit overschrijven slopen echter gemakkelijk allerlei fouten in, zodat de thans nog beschikbare handschriften op vele punten van elkaar verschillen. De wetenschap die probeert uit de handschriften de oorspronkelijke grondtekst af te leiden, heet 'tekstkritiek' (het woord 'kritiek' betekent hier niet 'aanmerkingen' op de tekst, maar 'beoordelingswetenschap'). Momenteel bezitten wij ongeveer 4000 handschriften van het gehele Griekse Nieuwe Testament en 13.000 handschriften van gedeelten ervan, en daarnaast nog ongeveer 9000

handschriften van de antieke vertalingen van het Nieuwe Testament (met name in het Latijn). Dit aantal is echter pas vrij recent zo enorm groot geworden, en het is bovendien nog niet zo lang geleden dat de christenen nauwelijks of geen echt óude handschriften bezaten. Toen de Statenvertaling verscheen, kende men nog geen handschriften ouder dan de 11e eeuw, op de 6e-eeuwse Codex Bezae na en de in 1627 naar het Westen gekomen, 4e-eeuwse Codex Alexandrinus (die pas in de 18e eeuw geheel gepubliceerd werd). Voor de uitgave van het Griekse Nieuwe Testament (en daarop gebaseerde vertalingen) maakte men sinds 1550 eeuwenlang gebruik van de zg. ‘Textus Receptus’ (‘aanvaarde tekst’), een uitgave van Stephanus in Parijs (de term zelf is afkomstig uit het voorwoord van Elzevirs uitgave van 1633). Maar geleidelijk werden van steeds meer Schriftplaatsen andere lezingen (‘tekstvarianten’) bekend door de ontdekking van steeds meer nieuwe handschriften. Geleerden begonnen de handschriften onderling en met de antieke vertalingen en de Bijbelcitaten van de kerkvaders te vergelijken, en ontdekten verschillende ‘teksttypen’: naast de Byzantijnse tekst (dat is die van de Textus Receptus, incl. de Alexandrinus in de Evangelieën en de grote massa late handschriften, waarop bijv. de Statenvertaling gebaseerd was) waren dat een Alexandrijnse tekst (vertegenwoordigd in de Vaticanus en de Alexandrinus vanaf Hd, een aantal oosterse vertalingen en citaten van oosterse kerkvaders) en een Westerse tekst (vertegenwoordigd in de Codex Bezae en de Latijnse kerkvaders en vertalingen).

In 1831 publiceerde Lachmann voor het eerst een Grieks Nieuw Testament dat met de Textus Receptus brak en op de oudst bekende handschriften gebaseerd was. De arbeid werd enorm vooruitgebracht door een man die maar liefst 24 nieuwe (deels zeer oude) handschriften ontdekte en er 36 publiceerde en acht uitgaven van het Griekse Nieuwe Testament verzorgde: Constantin Tischendorf. Zo ontcijferde hij de belangrijke 5e-eeuwse Codex Ephraemi, ontdekte in 1859 de wereldberoemde Codex Sinaïticus in een klooster op de Sinaï en slaagde er in 1866 voor het eerst in de Codex Vaticanus te mogen inzien. Het waren Westcott en Hort die, op grond van alle nieuwe

ontdekkingen, in 1881 hun beroemde revisie van het Griekse Nieuwe Testament uitvoerden, gebaseerd op de oudste en beste tekstgetuigen en op een goed omschreven tekstkritische opvatting. Maar nieuwe ontdekkingen bleven volgen: in 1892 de Codex Syro-Sinaïticus, een Oudsyrische vertaling, één van de vroegste van het Nieuwe Testament; enkele handschriften die een heel apart teksttype bleken te vertonen, het Caesareaanse type genoemd; en vooral de papyri! In 1897 ontdekten Grenfell en Hunt duizenden papyri in het Egyptische Oxyrhynchus en Fayum, waaronder ook enkele 3e-eeuwse (!) nieuwtestamentische fragmenten. In 1930 werden de Chester Beatty-papyri ontdekt: delen van twaalf manuscripten die een groot aantal Bijbelboeken bevatten, o.a. een kwart van een kopie van de vier Evangelien en Hd, een handschrift met alle brieven van Paulus (incl. Hb) en een handschrift met een derde deel van de Op, alle uit het eerste deel van de 3e eeuw. Nóg oudere vondsten werden gedaan: een fragmentje van Jh 18 moet geschreven zijn rond 125-130 en de zg. Bodmer-papyri (delen van Lk, Jh, 1 en 2 Pt en Jd) stammen van ± 200. Al deze vondsten maken de oudere indeling in vier teksttypen minder bruikbaar en vereisen heel nieuwe tekstkritische analyses.

Na de uitgave van Westcott en Hort verschenen verschillende andere tekstuittgaven, waaronder die van Nestle het bekendst werd, temeer daar de meeste 20e-eeuwse vertalingen van het Nieuwe Testament op die uitgave gebaseerd werden. Toch bood Nestle geen eigen tekst, maar een soort compromis tussen verschillende andere tekstuittgaven. Pas in de jaren zestig kwam een heel nieuwe ontwikkeling op gang, met name rond Kurt Aland, mederedacteur van de Nestle-uitgave en hoofd van het Instituut voor Nieuwtestamentisch Tekstonderzoek in Münster, dat een volledige catalogus van alle nieuwtestamentische handschriften (en andere bronnen) bijhoudt, waarvan verreweg de meeste in fotokopie of op microfilm in het Instituut aanwezig zijn. Namens verschillende Bijbelgenootschappen (waaronder het Nederlandse) verzorgde Aland samen met Matthew Black, Bruce M. Metzger en Allen Wikgren een totaal nieuwe uitgave van het Griekse Nieuwe Testament, waarin al het beschikbare, nieuwe materiaal werd verwerkt. Men

stapte af van het volgen van een bepaald, favoriet ‘teksttype’ en overlegde voor elke afzonderlijke zinsnede waarvoor verschillende tekstvarianties bestonden, afzonderlijk aan welke lezing de voorkeur gegeven moest worden, en wel volgens de algemeen aanvaarde principes van de tekstkritiek. Elke tekstvariant heeft uitwendige en inwendige kenmerken van haar waarde. Uitwendige kentekenen zijn de ouderdom en de geografische verspreiding van een bepaalde variant. Inwendige kentekenen betreffen de gewoonten van auteurs en overschrijvers: bij de auteurs tracht men zich in te denken wat dezen het meest waarschijnlijk geschreven zullen hebben, gelet op hun stijl, de context, de leerstellige harmonie en hun achtergrond. Bij de overschrijvers gaat men ervan uit dat zij gemakkelijker een ingewikkelde lezing door een eenvoudiger, een kortere door een langere, een stroef lopende door een vloeiend lopende lezing, een voor hen leerstellig minder acceptabele door een meer acceptabele lezing zouden vervangen. Een algemene tekstkritische regel is: na te gaan welke lezing het best het ontstaan van alle andere varianten verklaart.

De Aland-tekst is thans verkrijgbaar in twee vormen: (a) ‘The Greek New Testament’ van de United Bible Societies, waarvan in 1975 de derde editie verscheen; deze uitgave is speciaal voor Bijbelvertalers ontworpen en bevat dan ook een kritisch apparaat dat alleen die tekstvarianten vermeldt die voor vertaalwerk van belang zijn (dus bijv. geen spellingsverschillen), met bovendien een aanduiding voor de mate van zekerheid die de uitgevers aan elke gekozen variant toekennen (‘geheel zeker’, ‘vrij zeker’, ‘vrij onzeker’, ‘geheel onzeker’) (heel belangrijk is Metzgers ‘A Textual Commentary on the Greek New Testament’, waarin uitvoerig uit de doeken wordt gedaan op grond van welke argumenten de uitgevers in elk Bijbelvers hun tekstkeuzen hebben gedaan); (b) sinds 1979 is deze tekst ook voor de Nestle-uitgave (Nestle-Aland: ‘Novum Testamentum Graece’, Deutsche Bibelstiftung, Stuttgart) gekozen, die vanouds meer als een wetenschappelijke uitgave bedoeld is. Het is deze Aland-tekst die ook voor het allergrootste deel

gebruikt is voor de onderhavige Nederlandse vertaling van het Nieuwe Testament. Wij hebben daarbij alle ‘geheel zekere’ tekstkeuzen overgenomen, bijna alle ‘vrij zekere’ tekstkeuzen en vele van de ‘vrij onzekere’ tekstkeuzen; maar hier hebben wij nogal eens de voorkeur gegeven aan de in het apparaat vermelde alternatieve varianten, en dit geldt natuurlijk nog meer voor Alands ‘geheel onzekere’ tekstkeuzen. Alle belangrijke varianten (d.w.z. niet alleen tekstkritisch belangrijk, maar ook van belang voor een Nederlandse Bijbeluitgave) hebben wij vermeld in de voetnoten (zie het Voorwoord). De bepaalde mate van vrijheid die wij ons in onze tekstkeuzen veroorloofd hebben, is mede gerechtvaardigd door het feit dat al een volgende, vierde editie van de Aland-tekst onderweg is, waarin weer nieuw materiaal verwerkt wordt!

De lezer bekruipt wellicht het gevoel dat de tekst van het Nieuwe Testament kennelijk toch wel erg onzeker is; maar dit gevoel is misplaatst. Over 99% van alle woorden in het Nieuwe Testament bestaat geen enkele twijfel van betekenis, terwijl de werkelijk belangrijke varianten slechts 0,1% van de woorden betreffen. Maar ook bij die belangrijke varianten is geen enkel belangrijk aspect van de christelijke leer in het geding. We kunnen er volkomen zeker van zijn dat wij op enkele details na praktisch dezelfde tekst in handen hebben als die welke gebruikt is door de Latijnse monniken, de Syrische kooplui, de Egyptische boeren, ja, de vroegste christelijke gemeenten; ja zelfs de tekst zoals de Bijbelschrijvers zelf die hebben neergeschreven. Natuurlijk willen wij die tekst zo precies mogelijk kennen, en daarom is het goed dat het werk aan de Griekse tekst nog steeds vol ijver doorgaat. Maar de ‘gewone’ Bijbellezer mag er al sinds lang van overtuigd zijn dat hij een wonder in de hand houdt: het wonder van de zorgvuldige overlevering van het Nieuwe (en trouwens ook het Oude) Testament.

Woordenlijst

van enkele belangrijke woorden met verwante betekenissen

Ander

allos: op iets anders volgend maar van dezelfde soort, bijv. Mt 13:24,31,33;
Jh 14:16;

heteros: vaak: verschillend, andersoortig, bijv. Mt 11:3; 12:45; Lk 23:32;
Rm 7:23; Jd :7;

samen resp. in Hd 4:12a en b; 1 Ko 12:8-10; 15:39,41 en 40; 2 Ko 11:4a en 4bc;
Gl 1:7 en 6.

(Be)dienaar, dienstknecht, slaaf

diákonos: ‘dienstknecht, dienaar’ iemand die een bepaald dienstwerk uitvoert,
bijv. Mt 20:26; Jh 2:5,9; Rm 13:4; 15:8; 16:1; Gl 2:17; Ef 3:7; 6:21;

1 Tm 3:8,12;

doulos: ‘slaaf’, iemand die het eigendom van een ander is, bijv. Jh 8:34;
Hd 16:17; 1 Ko 7:21v.; Fp 2:7;

hupèretès: ‘dienaar’, iets officiëler dan *diákonos*, bijv. Mt 5:25; 26:58; Lk 4:20;
Jh 7:32; 18:36; Hd 13:5; 26:16; 1 Ko 4:1;

leitourgos: ‘bedienaar’, ambtsdrager, Rm 13:6; 15:16; Fp 2:25; Hb 1:7; 8:2;

thérapon: ‘dienaar’, van een bepaald persoon; aanduiding van waardigheid,
Hb 3:5.

Bekeren (zich)

epistrefo: zich omkeren (naar God), bijv. Mt 13:15; Hd 11:21; 14-15; 15:19;

1 Th 1:9 (bekering: Hd 15:3); soms zo vertaald;

metanoëo: berouw hebben (lett. van gezindheid veranderen), zo vaak in Mt-Lk en in Hd en Op; soms zo vertaald; samen in Hd 3:19; 26:20.

Bidden, vragen

aiteo: ‘bidden’; soms ook ‘vragen, verzoeken’, maar dan vanuit een positie van onderdanigheid, bijv. Mt 7:9v.; Lk 23:23; Hd 3:2; 12:20;

erotao: ‘vragen’, op voet van gelijkheid of uit de hoogte, bijv. Lk 7:36; 14:32; samen in Jh 14:13-16, zie de noot.

Eeuw, wereld

aion: ‘eeuwigheid’ óf ‘eeuw’, d.i. een tijdvak met bepaalde geestelijke, morele kenmerken; soms ook ‘wereld’, Hb 1:2; 11:3;

kosmos: ‘wereld’ (heelal, aarde, mensen-, heiden- of boze wereld); samen in 1 Ko 3:18v.; Ef 2:2 (‘tijdgeest’ = *aion*).

Gelegenheid, tijd

chronos: ‘tijd’ in kwantitatieve zin (tijdsduur, tijdsperiode), hetzij kort (Mt 2:7; Lk 4:5) of lang (Hd 1:21; Rm 16:25; Gl 4:4);

kairos: ‘tijd’ in kwalitatieve zin, een bepaalde periode met zekere kenmerken (bijv. Mt 8:29; Mk 10:30; Rm 3:26; 2 Ko 6:2; Ef 1:10; 1 Pt 1:11); vandaar soms ‘gelegenheid’ (bijv. Gl 6:10; Ef 5:16);

samen resp. in Hd 1:7; 3:21 en 19; 1 Th 5:1; Tt 1:2a en 2b.

Goed

ágathos: ‘goed’, vooral in weldadige uitwerking;

kalos: ‘goed’, vooral in innerlijk wezen; vandaar soms vertaald ‘mooi’ of ‘voortreffelijk’;

samen resp. in Lk 8:15 (uitnemend = *kalos*); Rm 7:18a en b; 1 Th 5:15 en 21; Tt 1:16; 3:1 en 2:7,14; 3:8,14.

Heer, leraar, meester

déspotès: ‘meester’ van een slaaf (1 Tm 6:1v.; 2 Tm 2:21; Tt 2:9; 1 Pt 2:18; 2 Pt 2:1; Jd :4); vandaar ook ‘Heer’ (Lk 2:29 noot; Hd 4:24) of ‘Heerser’ (Op 6:10);

didaskalos: ‘leraar’; op Christus toegepast ‘Meester’ (Mt 8:19 noot), behalve in Jh 3:2;

epístatès: ‘Meester’, iemand die boven anderen staat; het Hebr. ‘Rabbi’; alleen in Lk (zie 5:5 noot);

kurios: het gewone woord voor ‘heer’ (of ‘Heer’); zonder lidwoord dikwijls overeenkomend met Jahweh (HEERE) in het O.T.; soms ‘meester’, bijv. Mt 15:27; Hd 16:16,19.

Heilig

hagios: het gewone woord voor ‘heilig’, d.i. afgezonderd, (toe)gewijd; afleidingen: heiligheid, heiliging; heiligen;

hiëros: ‘heilig’ in de zin van gewijd (1 Ko 9:13; 2 Tm 3:15); verwant met de woorden voor ‘tempel’ en ‘priester’;

hosios: ‘heilig’ in de zin van rein, vroom, godvrezend, genadig, Hd 13:34v. noot; zie verder Hd 2:27; 1 Tm 2:8; Tt 1:8; Hb 7:26; Op 15:4; 16:5; daarvan afgeleid: ‘heiligheid’ in Lk 1:75 en Ef 4:24.

Kennen, weten

ginosko: ‘kennen (weten)’, in de zin van (objectieve) kennis over iets hebben of krijgen; vandaar ook ‘erkennen’ (bijv. Jh 7:26), ‘onderkennen’ (1 Jh 2:5), ‘begrijpen’ (Mt 21:45);

oïda: ‘(kennen) weten’, meer in de zin van bewuste, innerlijke kennis over iets hebben; het verschil is overigens dikwijls miniem;

samen bijv. resp. in Jh 8:55a en b-d; 13:7b en a; 21:17b en a; Rm 6:6 en 9,16; 1 Ko 2:11b en a; 2 Ko 5:16bc en a; Hb 8:1 la en b; vgl. ook Mt 7:23 en 25:12.

Liefhebben

agapáo: ‘liefhebben’ in de meest verheven (vooral Goddelijke) zin van het woord;

phíleo: ‘liefhebben’, meer in de betekenis ‘houden van’, natuurlijke genegenheid; zie Jh 21:15-17 noot.

Nieuw

kainos: ‘nieuw’ in de zin van nieuwsoortig;

neos: ‘nieuw’ in de zin van jong en fris;

samen (deels in het werkwoord ‘vernieuwen’) in Ef 4:23v.; Ko 3:10 (noot);

Hb 12:24 e.a. (noot); vgl. i.v.m. ‘wijn’ Mk 14:25 resp. 2:22.

Onberispelijk

amemptos: ‘onberispelijk’, waarop geen aanmerking gemaakt wordt: Lk 1:6;

Fp 2:15; 3:6; 1 Th 3:13; Hb 8:7;

amomos: eig. ‘vlekkeloos’ (Hb 9:14; 1 Pt 1:19), vandaar: ‘onberispelijk’: Ef 1:4; 5:27; Ko 1:22; Jd :24; Op 14:5; ‘onbesproken’ in Fp 2:15;

anenklétos: ‘onstraffelijk’, van niets te beschuldigen, om niets te straffen:

1 Ko 1:8; Ko 1:22; 1 Tm 3:10; Tt 1:6v;

anepilèmtos: ‘onberispelijk’, waarop geen aanmerking gemaakt kan worden:

1 Tm 3:2; 5:7; 6:14.

Tempel

hiëron: ‘tempel’ in het algemeen: het hele complex met alle gebouwen; komt naast Mt-Hd alleen in 1 Ko 9:13 voor;

naos: ‘tempel’ in beperkte zin: het eigenlijke heiligdom; in Mt-Jh vertaald met ‘tempelhuis’; zie Mt 4:5 noot.

Verzoenen, verzoening

hilaskomai: ‘genadig zijn’ jegens iemand (Lk 18:13; vgl. *hileoos*, ‘genadig’ in Mt 16:22; Hb 8:12), en wel door ‘verzoening te doen’ voor zijn zonden

(Hb 2:17), d.i. deze uit te delgen door een ‘zoenoffer’ (*hilasmos*, 1 Jh 2:2; 4:10); vgl. ook *hilastèrion*, ‘verzoendeksel’ (Hb 9:5 noot; ‘genadetroon’ in Rm 3:25); *katallasso*: ‘verzoenen’ in de zin van iemands vijandige houding in vriendschap veranderen, van mens tegenover mens of tegenover God (Rm 5:10; 1 Ko 7:11; 2 Ko 5:18v.; *apokatallasso*: Ef 2:16; Ko 1:20,22; *diallasso*: Mt 5:24); *katallagè*: ‘verzoening’ (Rm 5:11; 11:15; 2 Ko 5:18v.).

Vleselijk

sarkikos: ‘vleselijk’ in morele (2 Ko 1:12; 10:4; 1 Pt 2:11) of stoffelijke zin (vandaar ‘stoffelijk’ in Rm 15:27; 1 Ko 9:11);

sarkinos: ‘vleselijk’, doelend op het materiaal, de samenstelling van iets (Rm 7:14; Hb 7:16), vandaar ‘vlezen’ in 2 Ko 3:3; samen resp. in 1 Ko 3:3 en 1.

Woord

logos: ‘woord’ als uitdrukking van een innerlijke idee of gedachte; vandaar ook ‘afrekening’ (Mt 18:23), ‘boek’ (Hd 1:1), ‘oorzaak’ (Mt 5:32), ‘rekening’ (Fp 4:15,17), ‘rekenschap’ (Hb 13:17), ‘zaak’ (Mk 1:45);

rhèma: ‘woord’ in de zin van uitspraak, in woord of geschrift; soms ook ‘zaak’ of ‘ding’ (Lk 2:15,19,51);

samen bijv. resp. in Mt 12:37 en 36; Lk 9:44 en 45; Jh 10:19 en 21; 12:48b en 47,48a; 17:6 en 8; Ef 6:19 en 17; Hb 12:19b en a; 1 Pt 1:23 en 25.

Maten en gewichten

LENGTEMATEN

El (*pèchus*): ± 46 óf 55 cm (Mt 6:27; Lk 12:25; Jh 21:8; Op 21:17).

Mijl (*milion*, uit het Lat. *mille passuum* = duizend passen): ± 1478,5 m (Mt 5:41).

Stadie (*stadion*): 100 vadem = ± 185 m (Mt 14:24; Lk 24:13; Jh 6:19; 11:18; Op 14:20; 21:16); daar de Olympische renbaan precies één stadie lang was, betekent het woord ook ‘renbaan’ (1 Ko 9:24).

Vadem (*orguia*): ± 1,85 m (Hd 27:28).

INHOUDSMATEN

Kan (*xestès*, waarsch. uit het Lat. *sextarius*): ± 0,55 l; het woord doelt zowel op een inhoudsmaat als op een ‘kan’ met die maat (Mk 7:4,8).

Korenmaat (*modios*, uit het Lat. *modius*): 16 sextarii = ± 8,75 l (Mt 5:15; Mk 4:21; Lk 11:33); zowel een inhoudsmaat als een vat met die maat.

Maat (*saton*, uit het Hebr. *sea*, o.a. Gn 18:6): 1½ modii = ± 13 l (Mt 13:33; Lk 13:21).

Metreet (*metrètès*): ± 39,4 l, d.i. ongeveer gelijk aan een bath (Jh 2:6).

Mud (*koros*, uit het Hebr. *kor*, d.i. een *homer*): 10 bath (Ez 45:11,14) = ± 394 l (Lk 16:7).

Rantsoen (*choinix*): waarsch. 2 sextarii = ± 1,1 l; ongeveer het dagelijks graanrantsoen voor een soldaat (Op 6:6).

Vat (*batos*, uit het Hebr. *bath*): 72 sextarii = 4½ modii = ± 39,4 l (Lk 16:6).

GEWICHTEN

Pond (*litra*, uit het Lat. *libra*; vgl. ons ‘liter’): ± 327,5 g (Jh 12:3; 19:39).

Talent (in *talantiaios*, ‘een talent zwaar’): 20 à 40 kg (Op 16:21).

Geldsoorten

ALGEMENE WOORDEN VOOR GELD

Argurion (eig. ‘zilver’): Mt 25:18,27; 28:12; Mk 14:11; Lk 9:3; 19:25,33; 22:5; Hd 7:16; 8:20.

Chalkos (eig. ‘koper’ of ‘brons’): Mk 6:8; 12:41.

Chrèma: Hd 4:37; 8:18,20; 24:26 (ook ‘vermogen’: Mk 10:23v.; Lk 18:24).

Kerma (eig. ‘kleingeld’): Jh 2:15.

JOODSE MUNTEN

Koperstukje (*lepton*): Mk 12:42; Lk 12:59; 21:2.

GRIEKSE MUNTEN

Didrachme (*didrachmon*, d.i. ‘dubbele drachme’): komt overeen met de halve sikkels van de jaarlijkse tempelbelasting (Mt 17:24; vgl. Ex 30:11-16).

Drachme (*drachme*): een zilveren munt, ongeveer ter waarde van een denaar (Lk 15:8v.); de ‘zilverstukken’ in Hd 19:19 waren wellicht ook drachmen.

Pond (*mina*, uit een Semitisch woord *mina*): 100 drachmen (Lk 19:13-25).

Stater (*stater*): 4 drachmen, dus goed voor tweemaal de tempelbelasting (Mt 17:27); de ‘zilverlingen’ van Judas waren waarschijnlijk ook staters (Mt 26:15; 27:3,5v.,9).

N.B.: het **talent** (*talanton*) was geen munt, maar een monetaire rekeneenheid van verschillende waarde; soms gesteld op 60 ponden (Mt 18:24; 25:15-28).

ROMEINSE MUNTEN

Denaar (*denarion*, uit het Lat. *denarius*): 16 penningen; een zilveren munt, ongeveer ter waarde van een drachme (vaak in Mt-Jh; Op 6:6).

Kwadrant (*kodrantès*, uit het Lat. *quadrans*): 2 lepta; een koperen munt (Mt 5:26; Mk 12:42).

Penning (*assarion*, uit het Lat. *as*): 4 kwadranten; een koperen munt (Mt 10:29; Lk 12:6).

Het is heel moeilijk de waarde van deze muntsoorten in onze huidige valuta aan te geven. Het beste aanknopingspunt is het feit dat een denaar het loon van een dagloner was (Mt 20:2). Stellen wij dit thans grofweg op € 75 dan krijgen wij de volgende waarden:

<i>Joods</i>	<i>Grieks</i>	<i>Romeins</i>	<i>Nederlands</i>
1 koperstukje		1/2 kwadrant	€ 0,59
		1 kwadrant	€ 1,18
		1 penning	€ 4,69
	1 drachme	1 denaar	€ 75,-
	1 didrachme	2 denaren	€ 150,-
	1 stater	4 denaren	€ 300,-
	1 pond	100 denaren	€ 7500,-
	1 talent	60 ponden	€ 450.000,-

Joodse partijen

1. **Farizeeën.** Letterlijk ‘afgescheidenen’, namelijk van ‘de menigte die de wet niet kent’ (Jh 7:49); zij voelden zich door hun grotere levensheiliging en toewijding aan God boven de massa verheven (Lk 18:11v.). Zij vormden de ‘strengste sekte’ van de Joodse godsdienst (Hd 26:5), sterk vertegenwoordigd in de Joodse Raad (Hd 23:6), ijveraaars voor de wet (Fp 3:5) en voor de ‘overlevering van de ouden’ (Mt 15:1-9; 23:1-36; Mk 7:1-13; Lk 11:37-44). Zij waren orthodox in de leer (Hd 23:8), hoewel zij zeer lichtvaardig over echtscheiding dachten (Lk 16:14-18). De reden dat de Heer hen zo scherp aanviel, was dat achter hun wetsbetrachting dikwijls huichelarij schuilging (Lk 12:1) – de goeden, zoals Nicodémus, Gamaliël en Saulus, niet te na gesproken. De kern van hun leer was het houden van de wet én het uitwerken van nieuwe geboden voor nieuwe omstandigheden, zoals dat al sinds de ballingschap gedaan was (‘de overlevering van de ouden’).

2. **Sadduceeën.** Over hen is veel minder bekend. Zij kwamen meer uit hogere standen dan de farizeeën en werden vooral onder de priesters gevonden (Hd 4:1v; 5:17). Zij waren ruim vertegenwoordigd in de Raad (Hd 23:6). Hun leer was erg conservatief: zij verwierpen de ‘overlevering van de ouden’ (en wilden alleen de wet houden) alsook leringen die zij als latere nieuwlicherij beschouwden, zoals de opstanding, engelen en geesten (Mt 22:23; Hd 23:8). Zij benadrukten dat de mens een vrije keuze heeft tussen goed en kwaad en waren daarom strenge rechters.

3. **Schriftgeleerden of wetgeleerden.** Oorspronkelijk politieke of juridische functionarissen (‘schrijvers’), na de ballingschap overschrijvers, bewaarders en uitleggers van de wet (Ea 7:6,11), meestal priesters, die waarschijnlijk samenwoonden in families en ‘gilden’ (vgl. 1 Kr 2:55). Zij waren de stichters

van de godsdienstoefeningen in de synagogen. In de nieuwtestamentische tijd (toen zij lang niet allemaal priesters meer waren) was hun taak drieërlei: (a) zij bewaarden en kopieerden het Oude Testament; (b) zij verzamelden leerlingen om zich heen om hun de wet te onderwijzen, in de tempel of in de synagogen (Lk 2:46; Jh 18:20); (c) zij waren als ‘wetgeleerden’ of ‘leraars der wet’ belast met de hantering van de wet als rechters in de Joodse Raad (Mt 22:35; Mk 14:53; Hd 4:5).

4. **Essenen.** Niet genoemd in de Bijbel, maar waarschijnlijk doelt Paulus op hen in Ko. Zij vormden een Joods-mystieke, streng ascetische (Ko 2:23) broederschap, zeer streng in het onderhouden van de Mozaïsche wet (Ko 2:20-22), vooral van de sabbat (Ko 2:16v.). Het huwelijk was voor hen echter een gruwel (Ko 3:18v.), en ook onthielden zij zich van wijn en dierlijk voedsel (Ko 2:16). Zij geloofden niet in de opstanding van het lichaam (Ko 1:18). Zij vereerden engelen (Ko 2:18) en zelfs de zon. Zij lieten zich voorstaan op ‘verborgenheden’ die slechts aan hen bekend waren (Ko 1:26v.) en waarin slechts zij die zich bij hen voegden, mochten indringen (Ko 2:18b); de ware wijsheid was dan ook volgens hen slechts aan enkelen bekend (Ko 1:23b,28; 2:3).

5. **Herodianen.** Politieke volgelingen van de familie van Herodes (Mt 22:16; Mk 3:6; 12:13), die het volk tot heidense praktijken trachtte te verleiden (het ‘zuurdeeg van Herodes’? Mk 8:15) en aandrang op volledige onderwerping aan de Romeinen en het betalen van de belastingen; dit werd bestreden door de farizeeën, zodat beide partijen geïnteresseerd waren in het antwoord van de Heer over de keizerlijke belasting.

6. **Sicarii** oftewel Sluipmoordenaars. Een fanatieke Joodse partij; zij mengden zich tijdens de feesten onder het volk en staken hun tegenstanders heimelijk neer met een kort zwaard, de sica (Hd 21:38). Mogelijk hielden zij verband met de volgende groep.

7. **Zeloten.** Letterlijk: ‘ijveraars’ (vgl. hetzelfde woord in Hd 21:20; 22:3; Gl 1:14); volgelingen van Judas de Galileeër, die verklaarde dat men belastingen alleen aan God, niet aan de Romeinen diende te betalen (Hd 5:37: ‘in de dagen van de inschrijving’, nl. voor de belastingen; 6 n. Chr.). Eén van de discipelen werd Simon de Zeloot genoemd (Lk 6:15; Hd 1:13), óf vanwege zijn temperament óf omdat hij voorheen tot de Zeloten behoord had (de bijnaam ‘Kanaäniet’ in Mt 10:4; Mk 3:18 is waarschijnlijk de Hebr. vertaling van ‘Zeloot’).

De familie van Herodes

Herodes de Grote, van Edomitische afkomst, koning van de Joden van 37 tot 4 v. Chr., aangesteld door en bevriend met de Romeinen (Mt 2:1-22; Lk 1:5); achtereenvolgens gehuwd met:

(1) Doris; zoon: Antipater (door zijn vader terechtgesteld).

(2) Mariamne (kleindochter van de Hasmonaeïsche hogepriester Hyrcanus II) (door Herodes terechtgesteld); zonen:

(a) Alexander (terechtgesteld);

(b) Aristobulus (terechtgesteld); kinderen:

1. *Herodes Agrippa I* (gestorven 44 n. Chr.) (Hd 12:1-21);

kinderen:

a. *Agrippa II* (27-100 n. Chr.) (Hd 25:13; 26:1-32).

b. *Bernice* (Hd 25:13; 26:30).

c. *Drusilla* (gehuwd met Felix) (Hd 24:24).

2. *Herodias*: eerst gehuwd met Filippus I, daarna met Herodes Antipas;

zie onder (Mt 14:3-6; Mk 6:17-22; Lk 3:19).

(3) Mariamne (dochter van de hogepriester Simon); zoon:

(a) *Filippus I* (Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19); gehuwd met Herodias

(zie boven); dochter:

1. Salome ('de dochter van Herodias': Mt 14:6-11; Mk 6:22-28)

(gehuwd met Filippus II; zie onder).

(4) Malthake (een Samaritaanse); zonen:

(a) *Archelaiüs*, opvolger van zijn vader in Judéa en Samaria (Mt 2:22); afgezet in 6 n. Chr.

(b) *Herodes Antipas*, de ‘viervorst’, opvolger van zijn vader in Galiléa en Peréa (Mt 14:1-11 Mk 6:14-22; Lk 3:1-19; 9:7; 23:7-15; Hd 13:1), eerst gehuwd met een dochter van koning *Aretas IV* (2 Ko 11:32), daarna met Herodias (zie boven); afgezet in 39 n. Chr.

(5) Cleopatra van Jeruzalem; zoon:

(a) *Filippus II*, de ‘viervorst’, opvolger van zijn vader in Ituréa en Trachonitis (Lk 3:1); gehuwd met Salome (zie boven); gestorven 34 n. Chr.

Overzicht van het leven van Christus

	Mt	Mk	Lk	Jh
Afkomst en jeugd	1:1-2:23	1:1	1:5-2:52; 3:23-38	1:1-18
Vorbereiding tot zijn dienst	3:1-4:11	1:1-13	3:1-4:13	1:19-52
Eerste werkzaamheid in Galiléa				2:1-12
Eerste werkzaamheid in Judéa (1e pascha)				2:13-3:36
Terugkeer door Samaria				4:1-42
Aankomst in Galiléa (Kapernaüm); Johannes gevangen	4:12-16	1:14v.	4:14v.	4:43-54
<i>Eerste rondreis in Galilea</i>	4:17-23; 8:1-4,14-17; 9:1-175 12:1-21	1:16-3:12	4:31-6:19	
Verkiezing van de twaalf discipelen	10:1-4	3:13-19	6:12-16	
De bergrede	5:1-7:29		(6:20-49)	
Nieuwe wonderen	8:5-13		7:1-17	
De vraag van Johannes en Jezus' rede	11:2-30		7:18-35	
Jezus en de zondares			7:36-50	

	Mt	Mk	Lk	Jh
<i>Tweede rondreis in Galiléa</i>			8:1-3	
Conflict met de farizeeën	9:32-34; 12:22-50	3:20-35	11:14-32; 8:19-21	
Gelijkenissen van het koninkrijk van God	13:1-53	4:1-34	8:4-18; 13:18-21	
Wonderen	8:18-24; 9:18-31	4:35-5:43	8:22-56	
Naar Jeruzalem (2e pascha?)				5:1-4
<i>Derde rondreis in Galiléa</i>				
Verwerping in Nazareth	13:53-58	6:1-6	4:16-30	
Uitzending van de twaalf (dood van Johannes)	9:35-11:1; 14:1-13	6:7-32	9:1-10; 12:2-12, 51-53	
Spijziging van de 5000; de storm; Gennézareth; 3e (of 2e?) pascha	14:13-36	6:33-56	9:11-17	6:1-71
Gesprek in de synagoge	15:1-20	7:1-23		
Terugtrekking naar het Noorden	15:21- 17:23	7:24-9:32	9:18-45	
Terug in Kapernaüm; arbeid in Galiléa	17:24- 18:35	9:33-50	9:46-50	7:1-9
Via Samaria op reis naar Jeruzalem	19:1v.	10:1	9:51-62	7:10
Uitzending van de zeventig; onderwijs			10:1-12:59	

	Mt	Mk	Lk	Jh
Loofhuttenfeest; de blindgeborene				7:11-10:21
Feest van de tempelwijding				10:22-39
Dienst in het Overjordanse	19:3-20:34	10:2-52	13:22-19:28	10:40-42
Judéa: opwekking van Lazarus				11:1-54

De lijdensweek:

4e (of 3e?) pascha

Zondag:

Zalving in Bethanië	26:6-13	14:3-9		11:55-12:11
Intocht in Jeruzalem	21:1-11	11:1-11	19:29-44	12:12-19

Maandag:

Wonderen	21:14-19	11:12-14		
Tempelreiniging	21:12v.	11:15-19	19:45-48	

Dinsdag:

De verdorde vijgenboom	21:20-22	11:20-26		
Controverses	21:23- 22:46	11:27- 12:37	20:1-44	
Rede tegen de farizeeën en schriftgeleerden	23:1-39	12:38-40	20:45-47	
De arme weduwe		12:41-44	21:1-4	
Het bezoek van de Grieken				12:20-36
Laatste oproep tot het volk				12:37-50
Rede over de laatste dingen	24-25	13:1-37	21:5-38	

	Mt	Mk	Lk	Jh
Besluit om Jezus te doden	26:1-5	14:1v.	22:1v.	
Verraad van Judas	26:14-16	14:10v.	22:3-6	
<i>Donderdag:</i>				
De paasmaaltijd	26:17-29	14:12-25	22:7-30	13:1-38
Afscheidsrede				14:1-31
Onderweg naar Gethsémané	26:30-35	14:26-31	22:31-39	15-17
In Gethsémané	26:36-46	14:32-42	22:39-46	18:1
Gevangenneming	26:47-56	14:43-52	22:47-53	18:2-12
Jezus voor Annas en Kajafas	26:57-75	14:53-72	22:54-65	18:13-27
<i>Vrijdag:</i>				
Jezus voor de Raad	27:1,3-10	15:1	22:66-71	
Jezus voor Pilatus	27:11-14	15:2-5	23:1-5	18:28-38
Jezus voor Herodes			23:6-12	
Jezus opnieuw voor Pilatus	27:15-26	15:6-15	23:13-25	18:59-19:16
Bespot door de soldaten	27:27-3	15:16-19		19:2v.
Op weg naar Golgotha	27:31-34	15:20-23	23:26-32	19:16v.
De kruisiging en het sterven	27:33-56	15:24-41	23:33-49	19:18-37
De begrafenis	27:57-60	15:42-46	23:50-54	19:38-42
<i>Zaterdag:</i>				
De vrouwen en de wacht	27:61-66	15:47	23:55v.	
<i>De opstanding</i>				
<i>Zondag:</i>				
Het lege graf	28:1-8	16:1-8	24:1-12	20:1-10
	Mt	Mk	Lk	Jh
Verschijsning aan de vrouwen	28:9v.	16:9-11		20:11-18
Bedrog van de overpriesters	28:11-15			

	Mt	Mk	Lk	Jh
De Emmaüsgangers		16:12v.	24:13-35	
Verschiĳning aan de tien apostelen		16:14	24:36-43	20:19-25
Verschiĳning aan de elf apostelen				20:26-31
Verschiĳning aan de zeven bij de zee van Tiberias				21:1-23
Verschiĳning in Galiléa; de zendingsoĳdracht	28:16-20	16:15-18		
Verschiĳning bij Jeruzalem en hemelvaart		16:19v.	24:44-53	

Tijdtafel van het Nieuwe Testament

De chronologische problemen rond de gebeurtenissen beschreven in het Nieuwe Testament zijn bijzonder groot. Onderstaande tijdtafel is dan ook in veel opzichten slechts een ruwe benadering. Jaartallen tussen haakjes zijn indirect afgeleide jaartallen en dus erg onzeker; over de andere jaartallen bestaat grote overeenstemming. Cursief gedrukte jaartallen zijn van groot belang als vaste steunpunten voor de afleiding van andere jaartallen.

(v = voor Chr.; n = na Chr.)

<i>37-4v</i>	Herodes de Grote koning van Judéa (Mt 2:19)
27v-14n	Caesar Augustus keizer van het Romeinse Rijk (Lk 2:1)
(8 à 5v)	Geboorte van Johannes de doper en Christus
4v-6n	Archelaüs viervorst van Judéa (Mt 2:22)
4v-39n	Herodes Antipas viervorst van Galiléa (Lk 3:1)
4v-34n	Filippus II viervorst van Ituréa (Lk 3:1)
(4 à 7n	De 12-jarige Jezus in de tempel (Lk 2:42)
6n	De (2e) heffing onder stadhouder Quirinius van Syrië (Hd 5:37; vgl. Lk 2:2); opstand van Judas de Galileeër
<i>14-37</i>	Keizer Tiberius (Lk 3:1) (mederegent vanaf 11/12n)
± 18-36	Kajafas (schoonzoon van Annas) hogepriester (Lk 3:2; Jh 18:13)
26-36	Pontius Pilatus procurator (stadhouder) van Judéa (Lk 3:1)
(26 óf 29)	Begin van Johannes' optreden; doop van Jezus
(27 of 30)	Eerste pascha (Jh 2:13-21)
(28 óf 31)	Tweede pascha (of pinkster- of loofhuttenfeest? Jh 5:1)

- (29 óf 32) Derde (tweede?) pascha (Jh 6:4)
 Loofhuttenfeest (Jh 7:2)
 Feest van de tempelwijding (Jh 10:22)
- (30 óf 33) Vierde (derde?) pascha: kruisiging, opstanding
 Pinksterfeest: uitstorting van de Heilige Geest
- (32 óf 35) Bekering van Saulus
 37-41 Keizer Caligula
- (35 óf 38) Paulus' eerste bezoek aan Jeruzalem (Gl 1:18)
 41-44 Herodes Agrippa I koning van Judéa (Hd 12:1-21)
 41-54 Keizer Claudius
 44-48 Hongersnood onder Claudius (Hd 11:28)
- (46) Paulus' tweede bezoek aan Jeruzalem (Hd 11:29v.)
- (47-48) Eerste zendingsreis
- (48/49) Apostelvergadering in Jeruzalem (Hd 15); Paulus' derde bezoek
 49/50 De Joden verdreven uit Rome (Hd 18:2)
- (48/49-
 51/52) Tweede zendingsreis; vierde bezoek aan Jeruzalem (Hd 18:22)
- 50± 93 (Herodes) Agrippa II (Hd 25:13)
 51/52 Gallio proconsul (stadhouder) van Achaje (Hd 18:12)
 ± 51-58 Felix proconsul van Judéa (Hd 23:24)
 óf 60
- (52-56 Derde zendingsreis
 óf 58)
- 54-68 Keizer Nero
- (58 óf 60) Paulus' vijfde bezoek aan Jeruzalem; gevangenneming
 (56-58 Gevangenschap in Caesaréa (Hd 24:27)
 óf 58-60)
- 58-60 Porcius Festus proconsul van Judéa (Hd 24:27)
 óf 60-62
- (58/59 Paulus' reis naar Rome
 óf 60/61)

(59-61 óf 61-63)	(Eerste) gevangenschap in Rome (Hd 28:30)
(64 óf 67)	Marteldood van Paulus
69-79	Keizer Vespasianus
70	Verwoesting van Jeruzalem

Info	877
Afkortingen	877
Voorwoord	879
Inleiding tot het Nieuwe Testament	887
Woordenlijst	897
Maten en gewichten	902
Geldsoorten	903
Joodse partijen	905
De familie van Herodes	908
Overzicht van het leven van Christus	910
Tijdtafel van het Nieuwe Testament	915

Mattheüs	1	Lukas 3	190
Mattheüs 1	1	Lukas 4	193
Mattheüs 2	4	Lukas 5	197
Mattheüs 3	7	Lukas 6	201
Mattheüs 4	9	Lukas 7	206
Mattheüs 5	12	Lukas 8	211
Mattheüs 6	17	Lukas 9	217
Mattheüs 7	21	Lukas 10	224
Mattheüs 8	24	Lukas 11	228
Mattheüs 9	28	Lukas 12	233
Mattheüs 10	32	Lukas 13	239
Mattheüs 11	36	Lukas 14	243
Mattheüs 12	39	Lukas 15	247
Mattheüs 13	44	Lukas 16	250
Mattheüs 14	50	Lukas 17	253
Mattheüs 15	53	Lukas 18	256
Mattheüs 16	57	Lukas 19	260
Mattheüs 17	60	Lukas 20	264
Mattheüs 18	63	Lukas 21	268
Mattheüs 19	67	Lukas 22	272
Mattheüs 20	71	Lukas 23	278
Mattheüs 21	74	Lukas 24	283
Mattheüs 22	79		
Mattheüs 23	83	Johannes	288
Mattheüs 24	87	Johannes 1	288
Mattheüs 25	91	Johannes 2	293
Mattheüs 26	95	Johannes 3	295
Mattheüs 27	102	Johannes 4	299
Mattheüs 28	108	Johannes 5	304
		Johannes 6	309
Markus	110	Johannes 7	315
Markus 1	110	Johannes 8	319
Markus 2	115	Johannes 9	325
Markus 3	118	Johannes 10	329
Markus 4	121	Johannes 11	333
Markus 5	125	Johannes 12	338
Markus 6	129	Johannes 13	343
Markus 7	135	Johannes 14	347
Markus 8	139	Johannes 15	351
Markus 9	143	Johannes 16	354
Markus 10	148	Johannes 17	358
Markus 11	153	Johannes 18	361
Markus 12	157	Johannes 19	365
Markus 13	162	Johannes 20	370
Markus 14	165	Johannes 21	374
Markus 15	172		
Markus 16	176	Handelingen	377
		Handelingen 1	378
Lukas	178	Handelingen 2	381
Lukas 1	178	Handelingen 3	386
Lukas 2	185	Handelingen 4	389

Handelingen 5	393	1 Korinthiërs 9	558
Handelingen 6	398	1 Korinthiërs 10	561
Handelingen 7	400	1 Korinthiërs 11	564
Handelingen 8	406	1 Korinthiërs 12	568
Handelingen 9	410	1 Korinthiërs 13	571
Handelingen 10	414	1 Korinthiërs 14	573
Handelingen 11	419	1 Korinthiërs 15	577
Handelingen 12	422	1 Korinthiërs 16	582
Handelingen 13	425		
Handelingen 14	431	2 Korinthiërs	584
Handelingen 15	434	2 Korinthiërs 1	584
Handelingen 16	438	2 Korinthiërs 2	588
Handelingen 17	443	2 Korinthiërs 3	590
Handelingen 18	447	2 Korinthiërs 4	592
Handelingen 19	450	2 Korinthiërs 5	594
Handelingen 20	454	2 Korinthiërs 6	597
Handelingen 21	458	2 Korinthiërs 7	599
Handelingen 22	463	2 Korinthiërs 8	601
Handelingen 23	466	2 Korinthiërs 9	604
Handelingen 24	470	2 Korinthiërs 10	606
Handelingen 25	473	2 Korinthiërs 11	608
Handelingen 26	476	2 Korinthiërs 12	611
Handelingen 27	480	2 Korinthiërs 13	614
Handelingen 28	485		
Romeinen	489	Galaten	616
Romeinen 1	489	Galaten 1	616
Romeinen 2	493	Galaten 2	619
Romeinen 3	496	Galaten 3	622
Romeinen 4	499	Galaten 4	625
Romeinen 5	502	Galaten 5	628
Romeinen 6	505	Galaten 6	631
Romeinen 7	508		
Romeinen 8	511	Efeziërs	633
Romeinen 9	515	Efeziërs 1	633
Romeinen 10	518	Efeziërs 2	636
Romeinen 11	521	Efeziërs 3	639
Romeinen 12	525	Efeziërs 4	641
Romeinen 13	527	Efeziërs 5	644
Romeinen 14	529	Efeziërs 6	647
Romeinen 15	532		
Romeinen 16	535	Filippenzen	650
1 Korinthiërs	538	Filippenzen 1	650
1 Korinthiërs 1	538	Filippenzen 2	654
1 Korinthiërs 2	542	Filippenzen 3	657
1 Korinthiërs 3	544	Filippenzen 4	660
1 Korinthiërs 4	546		
1 Korinthiërs 5	548	Kolossenzen	663
1 Korinthiërs 6	550	Kolossenzen 1	663
1 Korinthiërs 7	552	Kolossenzen 2	667
1 Korinthiërs 8	556	Kolossenzen 3	670
		Kolossenzen 4	673

1 Thessalonicenzen	675	Jakobus	765
1 Thessalonicenzen 1	675	Jakobus 1	765
1 Thessalonicenzen 2	677	Jakobus 2	768
1 Thessalonicenzen 3	680	Jakobus 3	771
1 Thessalonicenzen 4	682	Jakobus 4	773
1 Thessalonicenzen 5	684	Jakobus 5	775
2 Thessalonicenzen	686	1 Petrus	777
2 Thessalonicenzen 1	686	1 Petrus 1	777
2 Thessalonicenzen 2	688	1 Petrus 2	781
2 Thessalonicenzen 3	690	1 Petrus 3	784
		1 Petrus 4	787
		1 Petrus 5	789
1 Timotheüs	692	2 Petrus	791
1 Timotheüs 1	692	2 Petrus 1	791
1 Timotheüs 2	695	2 Petrus 2	794
1 Timotheüs 3	697	2 Petrus 3	797
1 Timotheüs 4	699		
1 Timotheüs 5	701	1 Johannes	799
1 Timotheüs 6	703	1 Johannes 1	799
		1 Johannes 2	801
2 Timotheüs	706	1 Johannes 3	805
2 Timotheüs 1	706	1 Johannes 4	808
2 Timotheüs 2	709	1 Johannes 5	810
2 Timotheüs 3	712		
2 Timotheüs 4	714	2 Johannes	812
		2 Johannes 1	812
Titus	716	3 Johannes	814
Titus 1	716	3 Johannes 1	814
Titus 2	719		
Titus 3	721	Judas	816
		Judas 1	816
Filémon	723		
Filémon 1	723	Openbaring	820
		Openbaring 1	820
Hebreeën	726	Openbaring 2	823
Hebreeën 1	726	Openbaring 3	827
Hebreeën 2	729	Openbaring 4	830
Hebreeën 3	732	Openbaring 5	832
Hebreeën 4	734	Openbaring 6	834
Hebreeën 5	736	Openbaring 7	836
Hebreeën 6	738	Openbaring 8	838
Hebreeën 7	740	Openbaring 9	840
Hebreeën 8	743	Openbaring 10	843
Hebreeën 9	745	Openbaring 11	845
Hebreeën 10	749	Openbaring 12	848
Hebreeën 11	753	Openbaring 13	850
Hebreeën 12	758		
Hebreeën 13	762		

Openbaring 14	853
Openbaring 15	856
Openbaring 16	858
Openbaring 17	861
Openbaring 18	863
Openbaring 19	866
Openbaring 20	869
Openbaring 21	871
Openbaring 22	874